

**Liber posteriorum
magistri pauli veneti**

in hoc libro continetur
magistri Pauli Veneti

Et hoc parafis est... qd doctrina et disciplina... in se ex pbeis... qd doctrina et disciplina... in se ex pbeis...

Clarissimi artium & sacre theologie doctoris Pauli veneti ordinis heremitaru diui Augustini expositio in libros posteriorum Aristotelis feliciter incipit.

Omnis doctrina & ois disciplina intel lectura ex preeriste ti fit cognitione.

Este est liber poste rioru Aristotelis: i quo determinat de syllogi smo demaratio: postq in libro prioru determi nauit de syllo simplr. & ilibro elecoz de syllo falsigrapho. & in libro thopicoruz de syllogis mo pbabili. Et diuidit i probemiu & tractatu. tractat i cipit ibi. Scire at. Probemiu diuidit i qtuoz ptes iuxta qtuoz dclones quas Aristoteles pbat ipugnns opinione socratis & eracliti dicetium qd no cotingit aliqd scire. ac opinione pla tonis dicetis qd bene cotingit aliqd scire: sed no d nouo: & q nostru addiscere e solu remisceri. Quaru prima e ista. Om nis doctrina & omnis disciplina intellectiua ex peristenti fit co gnitioe. qua pbata videt falsitas illaz opinionu. Sicut eni agens naturale no inducit vna forma nisi corrupat alia. vt patet de agete pducete forma substancialez vel accidentalem primaru qualitatū. ita aristoteles no iducit modum quo sci entia acqritur i nobis nisi prius destruat opinioes falsas siuel veritati repugnates. Notandū primo secundū egidiū qd ois noticia intellectiua est conclonuz vel pncipioz. Si con clusionū. illa fit ex pncipioz & nter ex preeristeti cognitioe. Si pncipioz. illa fit ex sensib' memoriuz & expientuz: & per ois ex prioru cognitioe. Istud dictū est mihi dubiu: quia no omnis noticia intellectiua est dclonū vel pncipioz: eo q nulla noticia incomplexa est pncipioz vel dclonū: & maxie prima noticia habita de qditate vel singulari pntato p fantasia. n etiā qlibet noticia pncipioz e ex memoriuz sensib' & expientuz. quia no cognitio primoz pncipioz: neqz aliqua ars vel scia hita sola aucte magistri. aut p exercitiuz studiuz tātum libroz. Dicendum iō q duplex e noticia scilicet sensitua q fundat i sensu. & intellectiua q fundat in intel lectu. Et hec itez e duplex. scilicet incomplexa & complexa. Noticia incomplexa e illa q no coponit ex pncipibus noticiuz: vt noticia quā solu cognoscit hō vel equ'. Noticia complexa e illa q coponit ex pncipibus noticiuz: vt illa qua cognosco hoem esse aial. vel equū eē albū. No ergo qlibet noticia sensitua fit ex pncipibus noticiuz. qz n noticia sensus exterioris. alr eni pcedet in ifinitū. s; bñ ois noticia intellectiua tā complexa qz incomplexa. Complexa quidē psupponit noticiā icomplexā suaz partiu: & qlibet icomplexa psupponit noticiā sensitua i vtu te fantasia dicete philosopho 3o de aia. q intellect' ex se est i pura potentia: & tāq tabula rasa i qua nihil e depictū se habes ad itelligibile sicut sensus ad sensibile. & q necesse e itel ligentē fantasia speculari. Dis habitis arguit sic. Dis noticia intellectiua fit ex pncipibus noticiuz: sed ois doctrina & ois disciplina intellectiua e noticia intellectiua. ergo ois doctrina & ois disciplina intellectiua fit ex pncipibus noticiuz. Et nota dū secūdu Egidiu q scia duplr acqrit. s; p inuentionē & p auditū ab alio. Scia acqrita p inuentionē dicit' doctrina: no qa fit ab alio doctore: s; qa habes eā pōt aliū docere. Scia auditu ac quista dicit' disciplina. qa recipit i discipulo ab alio. Auditus eni e sensus disciplie: secūdu Arist. i li' de sensu & sensa. & i p bemo methaphisice istaz qualibet talē sciam eē ex pncipibus noticiuz. ergo sclo vera & licet illud sit bñ dictū. no tñ icō uenit eadē sciaz eē doctrinā & disciplinā. doctrinā vt eā do ctore. disciplinā vō vt eā discipulo. sicut y e iconueniēs per philosophū. 3. pbyfi. q idē mot' sit actio & passio diuersis rō

nib'. actio qdē vt e ab agete. & passio vt e i patiēte. imo hoc seqt ex suo mō loquēdi. Si. n. doctrina dicit' nō qa fit ab alio sed qa p eā pōt qd docere: & cū p disciplinā possit qd docere sequit' qd disciplina fit doctrina. nec incōuenit qd aliqs doceat semetipm. sicut nō e iconueniēs qd aliqs calefaciat vel frige faciat seipsum. Et tertio notādū q no qlibet ppo vera aut necessaria cui intellect' assentit e doctrina vel disciplina. qa tūc no qlibet doctrina vel disciplina intellectiua eē scia hita p inuentionē vel p auditū. sed qlibet doctrina vel disciplina e act' vel hit' acqrit' p discursuz & pmissis ad dclonē. sicut igit' scia habitualis e hitus acqritus p dmonstrationē. & scia actualis e noticia dclonis dmonstrate. ita doctrina vel disciplina hitua lis nō e aliqua ppo: sed hitus derelict' ex discursuz sillogisti co. doctrina aut' & disciplina actual' e noticia dclonis sillogizate & p discursuz dcluse. Quarto notādū q ista ppositio ex. su mit quadruplr. Priō vt dicit hitudinē termini a quo: eo mō quo dicim' diē fieri ex nocte: & hitū ex priuatiōe. Secūdo vt di cit hitudinē partis dstitutiōe eo mō quo dicim' copositū fieri ex materia & forma. aut statuā ex ere & figura. Tertio vt dicit hitudinē cāe effectiue eo mō quo dicim' filiū fieri ex pa tre. & filie ex fili. Quarto vt dicit hitudinē cāe materialis eo mō quo dicim' formā fieri ex materia. & figurā ex qditate. Dico ergo q ois doctrina & ois disciplina intellectiua fit ex pncipibus noticiuz: tāqz ex termino a quo. qz fit ex medio syllogisti co vt dmonstratio qd nō igredit' dclonē. fit eē ex pncipibus noticiuz: tāqz ex partib' dstitutiōe. qz sclo fit ex exemitatiōe qd nō solu sūt partes pmissaz s; eē dclonē. fit eē ex pncipibus noticiuz: tāqz ex cā effectiua. qz pmissa aliquo mō efficiūt dclonē vt testat' Lincoln. p' posterioru. di. q noticia pmissaz gignit sciam dclonē. Nulla aut' doctrina vel disciplina fit ex pncipibus noticiuz: tāqz ex causa materiali & subiectiua. qz nulla cognitio actualis vel hitualis e subiectiue i alia noticia: s; tātū i aia vel i po' ei'. Et p dictis seqt q no bñ glosat dicta sclo sic. Ois doctrina & ois disciplina intel lectiua fit ex pncipibus noticiuz. s; sensitua. qz siue depēdeat opa tio intellect' a sensu. siue nō depēdeat. nō minus h; illa ppo veritate. nā angeli inferiores bñt doctrinā & disciplinā. qz do cētuz & addiscūt ab angelis superiorib': & tñ nō ex pncipibus noticiuz sensitua. Primū dubiu. ois doctrina & ois disciplina est intellectiua & etiā fit ex pncipibus noticiuz. igit' frustra dicit' intel lectiua. Rñdēt negādo omnē doctrinā vel disciplinā eē intellectiua. qz Arist. i p bemo methaphisice ponit oia aialia esse prudētia q bñt memoriā: & disciplinabilia q bñt auditū. sed multa bruta habēt auditū. ergo multa bruta bñt discipli nā. que etiā e doctrina p quāto hec aialia docent' ab alio age re aliqua ex assuefactioe q ex ppria natura nō agūt. Et licet ois doctrina & ois disciplina fiat ex pncipibus noticiuz: tamē sub iunxit pbus intellectiua ad excludēdū opinionē platonis di cetis q ois doctrina vel disciplina sensitua bene fit ex pncipibus noticiuz: sed nō ois intellectiua: asserēs omnē aiam intel lectiua eē creatā i pncipio mūdi vna cū omnib' habitib' pra cticis & speculabilib' cū qb' actuat corp' & recedit ab illo: ita q nō acqsiuit hos hitus ex pmissis aut cōclonib' pceden tibus: sed oēs sil' ex qbus postea format disposito corpore p missas & dclones. Secūdo dubiu. ars demaratiua est qdam doctrina vel disciplina. & nō fit ex pncipibus noticiuz. qz tunc d arte dmonstrādū seu de ipsa dmonstratione habere scia. qd nō videt' vez. nā scia acqrit' p dmonstrationē. si ergo demō stratiōe scia ois q dmonstratiōe sit dmonstratiō. qd e icōue niēs: qz pcederet i ifinitū. Priā respōsio sumēs fundamē tū Auicē. di. q i actib' aie nō e iconueniēs pcedere i ifinitū. quoniā si itelligo me itelligere: itelligo illā itellectionē p ali am itellectionē. & ista itez p aliā: & sic i ifinitū. & qz demōstra re: arguere: & syllogizare sunt actus rōnis. iō d demōstratiōe habet scia p dmonstrationē. & itez de ista dmonstratiōe habe tur scia p aliā dmonstrationē: & sic in ifinitū. Sed hec rōsio stare nō pōt. qz ifinitū scōz q ifinitū: e ignotū. p pbyfi. ergo nō d'rigit intellectū pcedere i ifinitū: & p ois aliqua e dmon stratiō q nō habet p dmonstrationē: sicut ergo albedo nō al

Handwritten marginal notes in the upper right corner, including 'Dybas' and other illegible text.

Handwritten marginal notes in the lower right corner, including 'vita est gre' and other illegible text.

mo pbabili. Et diuidit i probemiu & tractatu. tractat i cipit ibi. Scire at. Probemiu diuidit i qtuoz ptes iuxta qtuoz dclones quas Aristoteles pbat ipugnns opinione socratis & eracliti dicetium qd no cotingit aliqd scire. ac opinione pla tonis dicetis qd bene cotingit aliqd scire: sed no d nouo: & q nostru addiscere e solu remisceri. Quaru prima e ista. Om nis doctrina & omnis disciplina intellectiua ex peristenti fit co gnitioe. qua pbata videt falsitas illaz opinionu. Sicut eni agens naturale no inducit vna forma nisi corrupat alia. vt patet de agete pducete forma substancialez vel accidentalem primaru qualitatū. ita aristoteles no iducit modum quo sci entia acqritur i nobis nisi prius destruat opinioes falsas siuel veritati repugnates. Notandū primo secundū egidiū qd ois noticia intellectiua est conclonuz vel pncipioz. Si con clusionū. illa fit ex pncipioz & nter ex preeristeti cognitioe. Si pncipioz. illa fit ex sensib' memoriuz & expientuz: & per ois ex prioru cognitioe. Istud dictū est mihi dubiu: quia no omnis noticia intellectiua est dclonū vel pncipioz: eo q nulla noticia incomplexa est pncipioz vel dclonū: & maxie prima noticia habita de qditate vel singulari pntato p fantasia. n etiā qlibet noticia pncipioz e ex memoriuz sensib' & expientuz. quia no cognitio primoz pncipioz: neqz aliqua ars vel scia hita sola aucte magistri. aut p exercitiuz studiuz tātum libroz. Dicendum iō q duplex e noticia scilicet sensitua q fundat i sensu. & intellectiua q fundat in intel lectu. Et hec itez e duplex. scilicet incomplexa & complexa. Noticia incomplexa e illa q no coponit ex pncipibus noticiuz: vt noticia quā solu cognoscit hō vel equ'. Noticia complexa e illa q coponit ex pncipibus noticiuz: vt illa qua cognosco hoem esse aial. vel equū eē albū. No ergo qlibet noticia sensitua fit ex pncipibus noticiuz. qz n noticia sensus exterioris. alr eni pcedet in ifinitū. s; bñ ois noticia intellectiua tā complexa qz incomplexa. Complexa quidē psupponit noticiā icomplexā suaz partiu: & qlibet icomplexa psupponit noticiā sensitua i vtu te fantasia dicete philosopho 3o de aia. q intellect' ex se est i pura potentia: & tāq tabula rasa i qua nihil e depictū se habes ad itelligibile sicut sensus ad sensibile. & q necesse e itel ligentē fantasia speculari. Dis habitis arguit sic. Dis noticia intellectiua fit ex pncipibus noticiuz: sed ois doctrina & ois disciplina intellectiua e noticia intellectiua. ergo ois doctrina & ois disciplina intellectiua fit ex pncipibus noticiuz. Et nota dū secūdu Egidiu q scia duplr acqrit. s; p inuentionē & p auditū ab alio. Scia acqrita p inuentionē dicit' doctrina: no qa fit ab alio doctore: s; qa habes eā pōt aliū docere. Scia auditu ac quista dicit' disciplina. qa recipit i discipulo ab alio. Auditus eni e sensus disciplie: secūdu Arist. i li' de sensu & sensa. & i p bemo methaphisice istaz qualibet talē sciam eē ex pncipibus noticiuz. ergo sclo vera & licet illud sit bñ dictū. no tñ icō uenit eadē sciaz eē doctrinā & disciplinā. doctrinā vt eā do ctore. disciplinā vō vt eā discipulo. sicut y e iconueniēs per philosophū. 3. pbyfi. q idē mot' sit actio & passio diuersis rō

Handwritten notes at the bottom left, including 'qz hanc qz allias no est' and other illegible text.

befit: nec motus motetur. ita syllogism⁹ nō syllogizat. nec
 dōmōstratio dōmōstrat. **C** Scōda rñsio di. q. sicut faber vno
 martello facit aliū martellū: nō tñ pceditur ī finitū. ita de
 demōstratione habetur scia p demōstrationem: nō tñ pcedi
 tur ī finitū. qz demōstratio p quā habet scia de dōmōstratōe
 nō ē illa demonstratio. **C** Dec rñsio iterum defendi nō
 pōt. qz si faber p aliqz actionē fabricaret oēm martellū: non
 posset illam actionē agere cū martello. qz tūc ille martellus
 seipsum efficeret. Lū ergo ī hoc libro tradat ars de oī demō
 stratiōe: nō poterit hoc fieri p demōstrationē. qz tūc illa de/
 mōstratio seipsaz demōstraret. **C** Tertia respōsio ē Egidij
 di. q. ars demōstrādi nō habet p demōstrationē sed p regu/
 las. qz de demōstratiōe nō habet scia sed solū opinio vel
 modus sciēdi. qz logica inqt ipse: nō ē scia sed solū opinio vel
 modus sciēdi iuxta illud pñi secūdo metha. di. vanū ē sil q/
 rere sciam qz modū sciēdi: intelligēs p modū sciēdi logicā. naz
 cū logica sit de actib⁹ rōnis applicabilib⁹ ad res: si logicus
 determinat de ipsis actib⁹ rōnis vel de his q p huiusmodi
 actus pstituitur vt: pbat d eis: passioēs dbitas p dbita pzi
 pia: dicit eē docēs. r sic nō demōstrat qz pcedit p coia r non
 aggenerat sciam s3 modū sciēdi. Si aut h3 actus rōis appli/
 cat ad aliquas res r format syllogismū de eis: vt qz oīs hō ē
 aīal r nō ecōuerso. vel aliqd sile: dicit esse vtēs r aggenerat
 opinionē. **C** Ista respōsio ē mihi dubia. qz sicut p̄ar vel ipar
 ē demōstrabilis passio a mathematico de numero. ita verū
 vel falluz ē passio dōmōstrabilis a logico d pōne. r sicut me/
 thaphisicus p̄siderat de ente reali. ita logic⁹ de ente rōnis.
 ergo sicut methaphisicus pōt dōmōstrare aliquā passionē de
 ente reali. ita logic⁹ pōt demōstrare de ente rōnis. **C** Quar/
 ta respōsio dicit: quā solā reputo eē sustinendā. qz ars demō/
 strādi nō acqrit p dōmōstrationē: sed p pcessus regulares. ta
 mē de demōstratiōe habet scia nō tanqz d dclōne qz dōmon/
 stratio nō scit neqz demōstrat. sed dōmōstratiōe habet scia
 r demōstratio tanqz de subiecto. s3 tanqz de eo de quo dōmō/
 strat aliqua passio. Dicit enī Aristo. scōdo posteriorū. qz dōmō/
 stratio materialis dōmōstrat p formalē. Lōstāt at qz demōstratio h3
 duplicē dōmōstratiōē. s. formalē q ē syllogismus faciēs scire. r ma/
 teriale q ē ex primis veris immediatis priorib⁹ notioribus r
 causis dclōnis: vt testat Linco. ergo dōmōstratio materialis p forma/
 lē de demōstratiōe poterit demōstrari sic arguēdo. oīs syllo/
 gismus faciēs scire ē ex primis veris immediatis priorib⁹ no/
 tioribus r causis dclōnis. sed oīs demōstratio ē syllogismus fa/
 ciēs scire. igit. Et h3 primū vey r immediatū r h3: sint coia de/
 mōstratiōi: tamē oratio cōposita ex oibus illis sex particulis
 ē ppria demōstratiōi iuxta doctrinā Aristo. scōdo posteriorū.
 di. qz aīal gressibile bipes: ē dōmōstratiōi uertibilis cū hoīe. licz
 quibet pars ī plus se hēat. sicut ergo nō ē iconueniēs eundez
 artificē edificare r docere edificare. ita nō iconueniēt logicū
 demōstrare r docere demonstrare. Logicus ergo vt demon/
 strat aggenerat sciam. vt aut pbat: aggenerat opinionē. r vt
 docet aggenerat modū sciēdi. ex qbus sciquē logicā eē scias
 r opinionē r modum sciēdi sicut diuersimode.

Adūfestū ē at hoc speculātib⁹ ī oēs. mathēatice
 .n. sciaz p hūc modū sūt: r aliarū vnaqz artū.
C Predictā dclōsiōez Aristo. pbat exemplariter tripliciter.
 Prio ex sciētys realib⁹ rā practicis qz speculatiuis. di. illō eē
 manifestū in mathematicis r ī vnaqz aliaz artū. certū. n.
 est qz geometria r arithmetica sūt ex p̄c̄nti cognitione.
 nunqz enim demōstrabit geometra qz oīs triāgulus h3 tres
 angulos. nec arithmetice qz oīs numer⁹ ē par vel impar nisi
 ex p̄c̄nti cognitione. r ita apparet ī alyz sciētys r artibus
 iductiue. **C** Notanduz primo qz ars dupl^r capit. s. cōiter r
 p̄p̄e. ars. n. cōiter supra ē hitus recta rōe actiū vel factiūus.
 r sic quelibet scia speculatiua ē ars iuxta cōem modū dicēdi
 qz septem sūt artes liberales. r in p̄b̄nio mathēatice di/
 cit phūs qz ars speculatiua ē magis scia qz practica. Ars aut
 pp̄rie dicta est hitus recta rōe factiū⁹. r sic distinguit a sciētia
 speculatiua iuxta intētiōez Aristo. di. 7. ethi. qz ars ē recta

rō factibiliū. Dicit ergo phūs. r vnaqueqz aliaz artū. r nō
 dicit sciarum. ne aliqs crederet ppōnez illam solā eē veram
 in sciētys r nō ī qbuscūqz artib⁹. **C** Scōdo notandū qz artū
 qdā sūt speculatiue tantū. qdā practice tātū. quedā vero
 practice r speculatiue simul. Artes speculatiue tātū sūt il/
 le quaz nullus est finis nisi scire. vt sciētie diuine naturales
 r mathe. r medie. Artes practice tātū sūt ille qz null⁹ ē finis
 nisi opari. vt ars domificādi nautificādi r alie diles q idigēt
 deliberatiōe. ac etiā ars suēdi r texēdi q nō egēt dliberatiōe.
 Artes practice r speculatiue simul sūt quaz finis est scire r
 opari. vt medicina r philosophia moralis. r qz p̄cipali⁹ itē/
 dunt opari qz scir cū ipsaz scir sit pp̄ opari. magis sūt dicēde
 practice qz speculatiue. vnūquodqz enī magis denominat a
 fine vltimo qz p̄p̄inquo. Itat autē oēs has artes fieri ex p̄p̄e/
 r̄nti cognitione. **C** Tertio notādū qz sciaz speculatiuarū
 qdā sūt p causā tantū vt mathe. qdā p causā r effectū vt
 diuine r naturales. Mathematicus enī nunqz pcedit nisi a
 cā ad effectum. naturalis aut r diuin⁹ idifferēter pcedit a
 cā ad effectū. r ab effectū ad cām. iō dōmōstratiōes mathemati/
 ce sūt demōstratiōes simpliciter aggenerātes scias certiss/
 simas. demōstratiōes aut naturales r diuine sūt frequēter
 dōmōstratiōes ex sup̄pōne n̄ aggenerātes scias certissimas.
 r hoc ē qd dicit dōmōstrator secūdo methaphisice. qz sciētie
 mathe. sūt in p̄mo gradu certitudinis: r naturales sequuntur
 eas. Quia ergo mathe. sūt certiores alyz: ideo aristo. tantū
 d eis facit mētiōē. **C** Dubitat cū logic⁹ pbat p̄cipia aliaz
 sciaz dicēte p̄ho p̄ thopicoz. qz ad oīz methadōz p̄cipia
 viā h3. p̄pter qd pbat dclōsiōne p̄ncipaliter intētā p aliaz
 scias. n̄ enī vti debz logica alyz sciētys sed ecōtra. R̄idēt
 qz logica nō vti alyz sciētys tanqz regulantibus ipsam. qz
 ipa reglat oēs alias scias docēdo disputare arguere r respo/
 dere. sed vti alyz sciētys tanqz inuuantibus eam conferēdo
 dōmōstratiōes r exempla qbus logicus suozum dicatorum
 veritates manifestat.

Similit^r autē r circa oratiōes q p syllogismos r
 q p iductiōez Artoz. n. p p̄c̄nti nō faciūt doctri/
 nā. hē qdē accipietes tāqz a notis: ille vero dōmō/
 strantes vniuersale per id quod est manifestum
 singulare.

C Scōdo arguit aristo. ad illaz dclōsiōne ex sciētys fermotiō
 nalibus p̄babiliter icidētib⁹ cuiusmodi sūt dyaletice. dupli/
 ceni viā pbat suū itentū dyaletic⁹. s. p iductiōne r p d̄sc̄ur/
 sū accipiendo singularia r iserēdo vniuersale. aut accipiedo
 p̄missas r iserēdo dclōsiōne: stat aut quolibz istoz modoz
 omnem doctrinā r oēm disciplinā eē ex p̄c̄nti cognitiōe.

C Notādū p̄mo secūdoz philosophū p̄ topicoz qz quatuor
 sūt ḡna argumētōz. s. iductio. syllogism⁹. enthimema. r exp̄/
 plū. Inductio ē p̄cessus ab oib⁹ singularib⁹ alicui⁹ vniuersa/
 lis ad illā vniuersalē. vt iste hō est animal. r iste hō ē animal.
 r sic de singulis. ergo oīs hō est aīal. Syllogism⁹ est oratio in/
 qua qbusdā positis r p̄cessis necesse ē aliud enenire p ea que
 posita sūt r p̄cessa. inqt Aristo p̄ priorū. Enthimema ē p̄cessus
 sūt a vna p̄missa ad vnā dclōsiōnez. vt hō currit. ergo aīal
 currit. Exēplū autē est p̄cessus ab vno singulari aut plurib⁹
 ad aliū singulare. vt iste ignis calefacit te. ergo p idē iste aīal
 ignis calefaciet te. Iste petens munitiones tyrannizauit et
 ille petens munitiones tyrannizauit. ergo p idem iste alius
 petēs munitiōes tyrannizabit. r quāto plura singularia capi/
 unt tanto exemplum ē efficacius. **C** Scōdo notandū qz boz
 argumētōz duo sūt p̄fecta r p̄lecta. s. iductio r syllogism⁹.
 r duo alia sūt icōpleta r ip̄fecta. vt enthimema r exp̄plū. r
 qz rectū ē index sui r obliq. r p̄siderās vnū oppositōz habz
 p̄siderare altez. vt colligit de mēte Aristo. p̄ r secūdo d̄ctā:
 iō logic⁹ p̄siderās iductiōne r syllogismū et p̄siderat enthi/
 mema r exp̄plū: ex quo p̄fectū opponit ip̄fecto. r p̄ple/
 tū incōpleto. nihil tamē pbat per enthimema vel exp̄plū:
 s3 solū per iductiōne r syllogismū. qz cū sit artifex subtilis r
 speculatiū⁹ n̄ pcedit p rōnes grossas r vulgares s3 p rōes fir/
 mas r efficaces: cuiusmodi sūt iductio r syllogism⁹ p̄pter quā

di. qz aīal gressibile bipes: ē dōmōstratiōi uertibilis cū hoīe. licz
 quibet pars ī plus se hēat. sicut ergo nō ē iconueniēs eundez
 artificē edificare r docere edificare. ita nō iconueniēt logicū
 demōstrare r docere demonstrare. Logicus ergo vt demon/
 strat aggenerat sciam. vt aut pbat: aggenerat opinionē. r vt
 docet aggenerat modū sciēdi. ex qbus sciquē logicā eē scias
 r opinionē r modum sciēdi sicut diuersimode.

no f̄ ḡ rā argumētōz p̄fecto r ip̄fecto
 Cōtra duo sūt instrumētā logicas p̄ncipalib⁹
 s. syllogism⁹ r iductio.

duz. q. sicut ad oem generatione qtuor cause necio dcurrut
iuxta determinatione Aristo. 2. phis. s. agēs: materia: forma:
z finis. z non solum dcurrit agēs particulare sed etiā vniuer/
sale. qz homo generat hominē z sol. ita ad omnem demōstra
tionē simplr qtuor tales cause dcurrūt. Primo qdem agēs
tam vniuersale q̄ particulare. Agēs enī vniuersale ē digni/
tas que formaliter nō ingredit̄ demōstrationem sed solū vtra/
liter. p̄misse autē sūt agēs particulare formalr ingrediētes
demonstrationē. dicit enim linco. p̄ posterior. q. noticia pre/
missaz gignit noticiā dclusionis. secūdo dcurrit necessario
subiectū tanq̄ materia. tertio passio tanq̄ forma: quia cum
hō demōstratio sit syllogism⁹: necessario hz maiorē extremi/
tatē que ē passio: z minorē que ē subm̄. quarto necessario cō/
currūt finis. s. scire. qz demōstratio est ppter scire. vt dcm̄ est.
Tertio notādū est hz themistiū q duplex ē diffō. s. expri/
mens qd nois: z exprimēs quid rei. Diffinitio exprimēs qd
nominis est illa que refert nomē i suū significatuz. diffinitio
aut exprimens quid rei ē illa que refert nomē ad p̄cipia sui
significati. Puer enī habet diffinitōez panis z vini exprinē
tem qd nominis. qz scit qd noie panis z vini ipoztat per sola
accntia illoz nō ponēdo d̄riaz iter accntia z substātia. s. nō
hz diffōnē exprimentē qd rei. qz nō cognoscit p̄cipia panis
z vini. nec cās extrisecas eozundē. **Quattuor** ergo sūt dif/
ferētie iter has diffōnes. quaz p̄ma est ista. nā diffinitio expri/
mens qd rei resoluit diffinitū in suas cās. nō at diffinitio qd
nois. Scit enī puer q hō est aliqd sic dispositū quātitatiue z
qualitatiue quo ad figurā z organizatiōes. nō aut scit qz est
rōnale aīal. Scōda d̄ria ē qz diffinitio exprimēs qd rei simplr
nō est nisi subārum dicente phō. 7. metha. qz solius sube est
diffinitio. Diffō aut exprimēs qd nois est idifferēter subaz z
accntiū. de enī diffinit̄ diffōnē exprimēte qd nois sicut albus
z nigrū z cetera accntiā. qz suba est ens simplr. accidēs aut
est ens fm qd. qz nō est ens nisi qz entis. 7. metha. iō diffini/
tio sube exprimens qd rei: est diffinitio simplr. cum non det̄
nisi p̄ p̄cipia q̄ sūt sube. Diffō aut accntis exprimens qd rei ē
diffinitio fm quid. qz nō solū dat per p̄cipia accidētalia sed
etiā subalia: cū p̄cipia sube sūt etiā p̄cipia accidētū. ideo
diffōnes accidētū dari dicunt̄ p additamēta. Tertia d̄ria ē
qz diffō exprimēs qd rei nō est nisi entū. diffō aut exprimēs
qd rei: sed solū de qd est exprimēte qd nois. talis. n. diffō p̄e/
supponit̄ z alia uestigat̄ vt sit mediū in demōstratione po/
tissima dcludēs passionē de subo. **Quarto** notādū fm ari/
sto. h q duplex ē p̄cognitio qz ē. s. dignitatis z subī. z duplex
est p̄cognitio qd est. s. subiecti z passionis ita qz dignitas p̄o/
gnoscit̄ qz est z nō qd est. passio p̄cognoscit̄ quid est z non
quia ē. subiectū aut p̄cognoscit̄ vtroqz mō. **Dignitas** qz
dem nō p̄cognoscit̄ qd est. qz nō habet diffōnē aliqua cūz sit
de se notissima. Diffinitio aut dat̄ cā inorefcendi. 6. topicoz.
z licet p̄plexa idistātia possint diffiniri diffōnē exprimēte qd
nois. Cōplexa tamē distātia p̄plexione verbali nullo mō p̄it
diffiniri. qz licet hō albus possit diffiniri. nō tamen homo est
albus: qz diffō non significat eē vel nō esse. p̄ posterior. z per
sequēs nec diffinitū. Item passio nō necessario p̄cognoscit̄
qz est. qz passio vt sic nō est illud de quo est aliqd demōstra/
bile. qz tūc quelz passio eēt demōstrabilis. z sic esset p̄cedere
i infinitum. Aut daret̄ demōstratio circularis quā aristo. negat
p̄ posterior. nō etiā necessariū est p̄cognoscere passionem eē

qz in sciētys iuentis z maxime in marhe. illud non oportet.
Geometra enī iueniens triāgulū h̄re tres āgulos eq̄les duo/
bus rectis p āgulū extrisecū equalētē duob⁹ oppositis n̄ p̄o/
gnouit illā passionē eē. s. eq̄litas triū āguloz ad duos rectos.
Subiectū aut p̄cognoscit̄ vtroqz modo. Primo p̄cognoscit̄
de subiecto qd ē. qz necessario d̄z sciri qd importatur nomē
subī z passionis si d̄z fieri demōstratio. Scōdo p̄cognoscit̄ qz
est: nō qd ē q̄ illud sit vt dicit Egidius. qz si tale subiectū nul/
lo modo eēt sed posset eē: de eo fieret demōstratio. nō etiā
qz sit ens vt dicit burlens. z phis. sumendo ens p eo cui non
repugnat existere. qz in sciētys iuentis ex admiraōe illd̄ ne/
cessario p̄cognoscit̄ de passione. nūq̄. n. phi. demōstrare po/
tuisent lunā eclipsari nisi p̄cognouissent eclipsis eē aut posse
eē. Sed de subo p̄cognoscit̄ necessario qz ē scz qz ipm̄ est tale
de quo aliqd est demōstrabile. **Primum** dubiū. vtruz iste p̄o/
gnitōes habeat ordinē sic qz p̄cognitio qz est p̄cedat p̄cogni/
tionē qd est aut ecōtra. **R̄ndēt** qz in scia hita p iuentōez
p̄cognitio qz est p̄cedit p̄cognitionē qd est. qz hec acgrit̄ per
sensum quo statī percipimus rē esse. s. videndo solem vel lu/
nam vel aliqd aliud. postea aut cogitam⁹ qd ē. sed i scia habi/
ta p doctrinā ipm̄ qd est p̄cedit qz est. p̄ enī scim⁹ qd ipoztat
noie hircocerui. deide iquirimus vtrū illud sit. **Scōz** du/
biū. ppter qd p̄cognitōes sūt due tñ ex quo qōnes sūt qz
tuor. vt habet. z. huius. v. z. si est. qd est. qz est. z ppter qd est.
Dicēdū qz iō tñ sūt due p̄cognitōes. qz tantum duo sūt
circa que sūt oēs qōnes. s. subiectum z passio. Questiones
autem sūt qtuor. qz circa subiectū sūt due iūicē nō reducī/
biles videlicet si ē. z qd est. Quaz p̄ma querit de esse subie/
cti. scōda aut de quiditate eiusdē. Scito enī qz hō est: n̄ter in/
uestigat̄ qd ē homo. Et circa passionē sūt due alie q̄stiones
qz vna querit de iherētia ipi⁹ ad subm̄: que dicit̄ qz ē. z alia
qrit de causa inherētie illius que nominat̄ ppter quid. Scī/
to enī qz homo est risibilis: uestigatur d̄sequenter cā ppter
quā hō est risibilis. Et iste qōnes iterū nō iūicē reducuntur.
Reducunt̄ tamē ad priores qōnes fm aristo. z. posteriorū.
nam questio ppter qd reducīt ad questionem qd. quia idēz
est qd z ppter quid. vt si queritur qd ē eclipsis lune. **Respo/
dēt** qz est puatio luminis in luna obiectu terre. Et si iterum
qrit. ppter qd est eclipsis lune. **Respo**dēt ppter puatiōez
luminis in luna obiectu terre. Questio aut qz est: reducīt ad
ad q̄stionē si est. nam q̄rendo vtrū homo sit risibilis: querit̄
vtrū iherētia risibilitatis ad hominē sit. Constat aut̄ hāc eē
propositionem de secundo adiacente. circa quam versatur
questio si est. Ex quo ergo questiones sūt quattuor reducī/
biles in duas quarum questio si est: reducitur ad p̄cogniti/
ōnem quia est. z questio ppter quid est: reducitur ad p̄cog/
gnitionem quid est. ergo p̄cognitiones sūt tantuz due nō
tamen consimilē habitudinē habent ille due questiones ad
sua questita: qualē habent p̄cognitiōes ad sua p̄cognitiā.
nam questio si est: querit de esse rei hz actualem existentia.
sed p̄cognitio quia est: respicit tantū esse vt sibi non repu/
gnat existere. Questio autem quid est: querit de quiditate
rei. s. de diffinitione exprimentē quid rei. sed p̄cognitio qd
est: solum notat diffinitionem exprimentem quid nominis
z. **Tertium** dubium. propter quid philosophus nō facit
mentionem de p̄missis z de medio demōstrationis cum
ad demōstrationem eque necessario concurrant sicut sub/
iectum z passio. **R̄spondetur** qz aliud est p̄cognoscere
ante demōstrationem z aliud ante conclusionem. quonias
ante demōstrationem solum p̄cognoscuntur tria quo ad
quia est. z quid est. videlicet dignitas passio z subiectum. sed
ante conclusionem p̄cognoscitur quia est p̄missarum: nō
autem quid est. sicut nec dignitatum. quia complexa verba
lia non possunt diffiniri. Medium autem demōstrationis
nō p̄cognoscitur aliquo istozum modozum. quia non est
necessarium de ipso aliqd demōstrari: nec ipsum aliquo
modo diffiniri. quia forte est diffinitio subiecti. licet igitur
medium possit interdum diffiniri aut de ipso aliqd demō/
strari. quia aliquando est passio: non tamen est necessarium
hac p̄cognoscere. non intendit ergo philosophus qz solum

no ordinē d̄z qz
z h̄re in demōstra
tionē

Notat̄ duplex est diffō
qd h̄re et qd nominis

Notat̄ qz p̄m diffinitio
nō d̄z h̄re et qd nominis

3

f

qz d̄z h̄re p̄m d̄z h̄re

7m

ad dubiū qz d̄z h̄re p̄m d̄z h̄re
h̄re p̄m d̄z h̄re p̄m d̄z h̄re
quid est qz d̄z h̄re p̄m d̄z h̄re
ad qz d̄z h̄re p̄m d̄z h̄re
dr. qz d̄z h̄re p̄m d̄z h̄re
sunt due p̄cognitiōes
ad dubiū in quo qz d̄z h̄re p̄m d̄z h̄re
h̄re p̄m d̄z h̄re p̄m d̄z h̄re
notat̄ ante demōstrationem qz d̄z h̄re p̄m d̄z h̄re
ar. qz d̄z h̄re p̄m d̄z h̄re
no loquit̄ de p̄cognitiōe ante qz d̄z h̄re p̄m d̄z h̄re

Ant tria precognita ante conclusionem sed ante demonstra-
 tionem. anteq enim inuestigatum sit medium demonstrati-
 onis: & consequenter anteq formate sint premisse: ita de sub-
 iecto q̄ de passione & dignitate habet precognitio. ¶ Quar-
 tum dubium. quare philosophus exemplariter ponit vnitates
 p̄ subo: & triangulū pro passione: cum non habeat inuicēz cō-
 uenientia nec ordinem. ¶ R̄ndet tho. q̄ sicut locut⁹ est de
 p̄ma dignitate in metha. ita de p̄ subiecto in arithme. & p̄ma
 passione in geometria. nō tamē intelligendo vnitatē esse sub-
 iectum trianguli. exempla ita ponimus nō vt ita sit s̄ vt sen-
 tiant addicētes. Egidius at̄ dicit q̄ s̄ quadratum superficies
 circulus & triangulus sint pp̄rie i quāritate continua. tñ trāsum
 p̄tine rep̄riunt i q̄ritate discreta. sic q̄ ē dare numerū q̄ dra-
 tus superficialē circularē & triangulārē. Numer⁹ q̄dratus ē ille
 q̄ resultat ex ductu numeri i equalē. vt q̄tuor q̄ resultat ex
 ductu binary in binariū. Numer⁹ superficialis ē ille q̄ resultat
 ex ductu numeroz̄ equaliū inuicēz. vt senari⁹ q̄ resultat ex
 ductu binary i trinariū & eōnverso. Numer⁹ circularis ē ille
 q̄ resultat ex ductu alicui⁹ numeri i in seipm̄ semp̄ reddentis
 idē vt. 5. qui stat ex ductu gnary in seipz. q̄ icapit p̄ gnqz &
 terminat per gnqz. Numerus aut̄ triangularis est ille qui inci-
 pit ab vnitatē. p̄grediēs ad modum trianguli seu latitudinis
 vniiformiter difformis. vt numerus cui⁹ p̄ncipiū est vnitās
 sup̄ quā ponunt̄ due alie vnitates: & iterū sup̄ illas vnitates
 tres alie. Intēdebat igitur arist. inq̄t egidius. q̄ triangulus. i.
 numer⁹ triangularis est passio vnitatis. ex quo vnitās est ois
 numerus in potētia s̄z boeciū in musica. Sed q̄ multis nō
 placēt expositiones iste cum p̄hs nō ita diffuse exemplificet
 in alijs ponēdo subm̄ vni⁹ scie & passionē alteri⁹. nec vnq̄ ali-
 bi apparuerit q̄ p̄ triangulū intelligat numerū triangulārēz.
 Ideo est dicēdū q̄ p̄ triangulum itellexit p̄mā passionē geo-
 metrie: & vnitatē primū subm̄ de quo aliqd̄ demonstrat. nā
 primū subm̄ geometrie recipiēs demōstrationē. nō est linea ab-
 solute. sed vt ē vna z̄ determinata. neqz p̄ma passio est trian-
 gulus absolute. s̄z triangulus vt est equilaterus. Unde prima
 dicto Euclidis ē. Sup̄ datā lineā d̄rigit triangulū equilateri
 collocare. ¶ Cōtra p̄dca arguit. & p̄. qd̄ qd̄ ē z̄ qz est nō sunt
 p̄cognitōes. qz sunt q̄ones z̄ posteriorz̄. stat aut̄ q̄ qd̄ nō est
 p̄cognitio qd̄ qd̄ dubitat nō p̄cognoscitur. Maxime aut̄ pōt
 argui de ipō qd̄ ē. q̄ nō sit p̄cognitio. nā tūc maxime scit̄ ali-
 qd̄ cū habet suū qd̄ est. p̄ aristo. z̄ posteriorū. si igit̄ de sub-
 iecto vel de passione p̄cognoscit̄ qd̄ ē. ergo d̄ quolibet eoz̄ h̄
 p̄fecta scia simplr̄ an̄ demōstrationē. n̄s est falsū. qz ois cogni-
 tio p̄cedens demōstrationē subiecti vel passionis ē ip̄er-
 fecta & diminuta. ¶ C̄z arguit. qd̄ qd̄ ē z̄ qz est non sunt tātū
 due p̄cognitiones sed plēs. qz tot sunt p̄cognitōes quot
 sunt p̄cognita. sed plura duob⁹ sūt p̄cognita. ergo. p̄z n̄a cuz
 minoz̄. qz tria sunt p̄cognita. videlicet dignitas subiectus &
 passio. maior aut̄ colligit̄ de itentōe aristo. z̄ de aia. di. q̄ po-
 tētē distinguunt̄ p̄ actus: & act⁹ per obiecta. ergo. z̄. ¶ Ter-
 tio arguit q̄ iste p̄cognitōes nō sunt necessarīe i quilibet scia.
 qz vt habet ex v̄bis philosophi. Omnis doctrina & ois disci-
 plina intellectina ex p̄existenti cognitione fit. ergo loquit̄
 solū de scia que h̄ addicēdo p̄ doctrinā & nō p̄ inuentionē ita
 q̄ i scientys inētis nō regit̄ p̄cognitio qd̄ est. sed statim co-
 gnitis rebus per sensum qz sūt p̄cedit intellectus ad demon-
 strationēz inēta cā. ¶ Quarto arguit q̄ de passione nō p̄co-
 gnoscit̄ quid ē. nā sicut se res h̄z ad esse ita se h̄z ad cognosci.
 z̄ metha. s̄z accētis esse est inesse. 7. metha. ergo nō cognosci-
 tur accētis nisi vt uest suo subiecto. sed passio est accētis. er-
 go non cognoscitur passio nisi vt inest subiecto. talis autem
 cognitio nō ē p̄cognitio: sed per demōstrationē acq̄ritur. ergo
 de passioe nō p̄cognoscitur quid est. ¶ Ad p̄mūz ccedo q̄
 qd̄ ē z̄ quia ē sunt p̄cognitiones: & quia ē z̄ quid ē nō sūt p̄-
 cognitōes. neqz cōtradiciūt ista sed sunt duo subcōtraria. il-
 la enim que sūt p̄cognitiones nō sūt questiones. neqz illa
 que sūt questiones sūt p̄cognitōes. Et cum arguitur de ipō
 quid ē q̄ nō sit p̄cognitio. qz vnū qd̄qz maxie scit̄ cū habet
 suū qd̄ quid ē. Dicendū q̄ aristo. intelligit̄ ibi de quid ē exp̄-

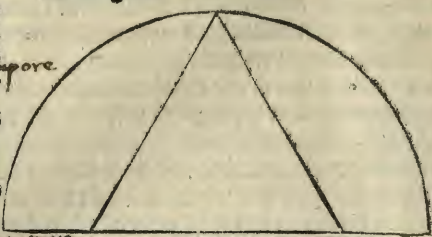
mente qd̄ rei. hic autēz loquitur de quid ē exprimente quid
 nominis: quod nō facit scire sed solum ē diminuta p̄cogni-
 tio. ¶ Ad z̄ r̄ndet egidius q̄ qd̄ est subiecti: & quid est pas-
 sionis sūt tantūz vna p̄cognitio. quia pueri nō distinguētes
 inter substantiā & accētē nō distinguūt iter qd̄ ē subī z̄ qd̄ ē
 passionis. & n̄ter dicit q̄ quia est subiecti & qd̄ est dignitatis
 nō sunt due p̄cognitiones. s̄z tantūz vna. quia sicut intellect⁹
 cognoscit dignitatē absqz discursu ita sine discursu cognoscit
 subiectū. ¶ S̄z ista debilitat̄ soluit̄ difficultatē: qz licet pue-
 ri non distinguāt iter subāz & accētis: tamē accētis & subā diffe-
 runt. ita licet nō distinguāt iter quid ē subiecti & passionis. ta-
 men differunt illa duo quid est. cognoscēs enī puer hominēz
 & albū habet cōceptum quo distinguit hominēz ab equo. & cō-
 ceptum quo distinguit album a nigro. non etiam tollitur gn-
 p̄cognitio dignitatis & p̄cognitio subiecti sint plures non
 obstante q̄ habeantur modo consimili. quia consimiliter co-
 gnoscitur homo & equus & albedo & nigredo. & tamen cog-
 nitio hominis non est cognitio equi. nec cognitio albedinis est
 cognitio nigredinis. ¶ Dicendū igit̄ q̄ p̄cognitōes possunt
 cōsiderari genericē. specificē. & numeraliter. quia oia distin-
 cta differūt genere sp̄e vel numero. quito methaphisice. Si
 p̄cognitōes sumuntur fm̄ genus. i. i sua maxima comuni-
 tate sic non sunt nisi due p̄cognitōes. s̄z qd̄ est. & qz ē. Si consi-
 derant̄ specificē. s̄z per respectū ad p̄cognita in cōmuni: sic
 sunt q̄tuor. s̄z qd̄ est subiecti: & qd̄ est passionis. & quia est sub-
 iecti & quia est dignitatis. quia licet p̄cognita non sint nisi
 tria. vnum tamen eozum dupliciter sumitur. scilicet subie-
 ctum. Si autem sumuntur p̄cognitiones numeraliter sic
 possunt esse infinite. scilicet istius subiecti & illius. istius pas-
 sionis & illius: & sic in infinitum. Aristote. autēz loquitur hic
 de p̄cognitōib⁹ in genere & nō in specie vel numeraliter
 eo modo quo dicit in phisicis: principia rerum naturalium
 esse tria & causas quattuor. ¶ Ad 3̄ dicitur q̄ ille p̄cogni-
 tiones sūt ita necessarīe in scientys inuentis sicut in acqui-
 sitis per doctrinam. Nam thomistiūz exponēs illud. scilicet
 omnis doctrina & omnis disciplina intellectina ex p̄existē-
 ti fit cognitione: ait hoc veritatem habere etiam in his que
 homo cogitat apud semet ipsum. statim enim habita notitia
 quia est de rebus: format intellectus conceptus mētales ex-
 primētes quid nominis earūz. Est tamen differentia inter
 quid est & quia est in scientys habitis per doctrinam & per i-
 uentionem. quia in scientys habitis per doctrinam quid est
 & quia est sunt p̄cognitōes eozum que dicūtur. sed i scientys
 habitis per inuentionem quid est & quia est sunt p̄cognitōes
 eozum que s̄riūtur. Nō ergo itellexit Aristo. per doctrinam
 & disciplinam solum scientiam habitam per sermonem sed
 etiam inuentionem per se solum. nam talis sciētia nō dicitur doctri-
 na quia sit ab alio sed quia est a seipso virtute intellectus agē-
 tis. aut quia per illam quis alterum docere potest. ¶ Ad q̄r-
 tum respōdetur. q̄ nō quādo cūqz cognoscitur accidens co-
 gnoscitur ipsum inesse subiecto suo. quia puer cognoscit acci-
 dēs cognoscēdo album vel nigrum. dulce vel amarum. & ta-
 mē nō cognoscit ipm̄ inesse subiecto suo. Et cū d̄r. sicut res se
 habet ad esse ita ad cognosci. verum est quo ad naturam: sed
 nō quo ad nos. nec etiam quicūqz cognoscit accētis inesse suo
 subiecto: talis cognitio habet per demōstrationem. qz philo-
 sophi anteq̄ inuenirent causam eclipsis: & anteq̄ demonstra-
 rent ibentiam illius ad lunam per interpositionem terre:
 cognouerūt lunam eclipsari: intelligentes eclipsim̄ inesse lune
 tanq̄ accidens ex quo viderūt eam aliquādo eclipsari & ali-
 quando n̄. ideo admirantes: & ex admiratione in causam pro-
 cedentes inceperunt phylsophari inquit Aristor. in probe-
 mio methaphisice.

Est autē cognoscere alia quidē prius cognoscē-
 tem: quorūdas aut̄ simul accipe noticiā vt q̄cūqz
 contingit ee subvniuersalib⁹ quoz̄ habent cog-
 nitionem Quod enim ois triangulus habet tres an-
 gulos duob⁹ rectis eq̄les p̄sciuit. Quod vero

Rogedi
 adz
 R doctore
 et imp̄t̄ h̄m̄ i ois sc̄m̄
 p̄derat̄ illibz
 p̄ phisicis
 adz
 adp
 istay p̄ d̄m̄ p̄t̄m̄
 m̄s nō p̄m̄
 p̄d̄p̄ano m̄ll̄
 33 p̄ d̄m̄ p̄t̄m̄
 em̄ p̄m̄ p̄t̄m̄
 nos ab illis nō p̄
 habet p̄ q̄m̄
 h̄m̄. s̄z alia q̄m̄
 ad m̄l̄m̄ d̄m̄
 h̄m̄ nos z̄
 nō ē m̄m̄
 p̄m̄ n̄m̄
 p̄m̄ n̄m̄
 m̄f̄to ē
 Cōp̄. s̄z alia h̄m̄
 r̄m̄ ad s̄r. ut s̄m̄
 p̄p̄m̄ nos r̄t̄
 m̄m̄ p̄ q̄m̄
 gli n̄m̄ s̄m̄
 2̄ q̄ p̄m̄
 nos r̄t̄ 2̄ q̄ m̄m̄
 s̄m̄
 d̄m̄
 m̄p̄t̄

Posteriorum

Triangulus in semicirculo

hic qui est in semicirculo triangulus sit sit viducēs cognovit. Quorum daz i hoc modo disciplina e

no p mediū vltimū cognoscit: q̄cuq; enī singulārū ptingit esse r̄ nō de subiecto aliquo.

Postq̄ philosophus determinavit de p̄cognitionib; subiecti r̄ passionis ex q̄b; constat cōclusio cui; sciētia q̄rit̄ determinādo de p̄cognitione dignitatis per quam est illa cōclusio p̄banda tanq̄ per mediū extrinsecū virtuale r̄ cōmune. Cōsequenter agit de p̄cognitionibus premissaz p̄ quas est p̄bā da x̄clo tanq̄ per principia propria r̄ intrinseca ponēdo hāc cōclusionem q̄ est tertia hui; p̄ologi. nō in qualibet demonstrā tione p̄misse equalit̄ p̄cognoscunt. p̄bat. aliq̄ est d̄mōstratio cui; maior est pus nota tpe x̄clōne. r̄ minor est simul nota cū x̄clōne. ergo. p̄z p̄sa. r̄ antecedens declarat̄ faciēdo istū syllo gismū. oīs triangulus habz tres angulos eq̄les duob; rectis. sed hic q̄ est in semicirculo est triangulus. ergo hic qui est in semicirculo habet tres angulos eq̄les duobus rectis. hui; de mōstrations maior dudū est tibi nota dato q̄ ante hoc fue rit tibi demonstrata. x̄clusio autē est nūc tibi p̄mo nota vna cū minori supposito q̄ nūc p̄mo videas triangulū hunc semi circuli descriptū in pariete. vel in pulvere q̄n̄ ergo minor cō tinet̄ sub maiorē r̄ bene scis illā sic p̄tineri sic q̄ vltimū. id est minor extremis nō habet mediū per q̄d possit p̄bari con tingit illā minorē nō prius notam eē tempore x̄clusionē. sed statim iducēs cognovit. i. iherēs x̄clusionem singulare; ex il la minori singulari adiūcta illi vniuersali in eodem instanti cognoscit tam minorem q̄ cōclusionem. sic q̄ cognitio mi noris non p̄cedit tempore cognitionem x̄clusionis. C̄. No tandum primo q̄ duplex est noticia. s. distincta r̄ cōfusa. Noti cia distincta est illa qua aliq̄d cognoscit̄ fm̄ quod h̄s. vt noti cia q̄ cognoscit̄ sor. per x̄ceptū propriū. Noticia cōfusa est illa q̄ aliq̄d cognoscitur non fm̄ q̄ h̄s. vt noticia q̄ cogno scit̄ sortes per x̄ceptū hominis vel animalis. r̄ hoc est q̄d di cit philosophus 2° p̄ioris. q̄ possis scire in vniuersali r̄ igno rare in p̄ticulari. vt q̄ omnis mula est sterilis ignorādo hāc sterilem demonstrando illam que est in ytero. Dato igitur q̄ sciam hanc. omnis mula est sterilis. potest concedi q̄ sci am hanc mulam esse sterilem nō quidem in particulari sed in vniuersali. non distincte sed cōfuse. Ideo sciēdo q̄ omnis triāgulus habet tres angulos equales duob; rectis. scio hūc qui est in semicirculo habere tres angulos equales duobus rectis nō q̄dem noticia distincta sed cōfusa. r̄ sic non pus tempore habetur noticia illius maioris q̄ illius cōclusionis. sed Aristō. loquitur de noticia distincta aggenerante scientiaz in particulari. Ex q̄bus sequit̄ q̄ stat aliquam vniuersalem esse notam q̄libet sua singulari existente ignota. loquēdo de noticia perfecta r̄ distincta. quia possum scire omnem mulam esse sterilem r̄ ignorare hanc esse sterilem quacuq; d̄mō strata. sicut etiam est possibile aliquam vniuersalem esse ne cessariam: r̄ quamlibet suam singularem esse contingentē. r̄ econtra alicuius vniuersalis quamlibet singularem esse ne cessariam: r̄ vniuersalem esse cōtingentem. stat etiam aliqua vniuersalem esse impossibilem q̄libet sua singulari existēte possibili r̄ econtra alicui; vniuersalis quamlibet singularem esse impossibilem vniuersali existēte necessaria vt patet ex logica. non enim vniuersalis conuertitur cum suis singulari bus. C̄. Secūdo notandū q̄ duplex est p̄ioritas. s. temporis r̄ nature. P̄ioritas temporis est illa q̄ aliq̄d aliō p̄cedit dur atione successiva eo modo quo pater p̄or est filio. r̄ dispositio accidentalē est p̄ior forma substantiali genita in mate ria. P̄ioritas nature est illa q̄ aliq̄d est causa alteri; vel p̄supponit̄ ab illō. r̄ sic subiectū est p̄ior sua p̄pria passione tāq̄

cā illi; r̄ p̄icus est p̄ior linea nō tanq̄ cā cuz nō sit cā linee sed tanq̄ p̄suppositū ab ea cū sit p̄ncipiū linee. P̄porio nabiliter duplex ē similtas. s. t̄p̄is r̄ nature. Similtas t̄p̄is ē illa q̄ aliq̄d non p̄cedit aliud duratōe successiva nec econtra. r̄ sic subin r̄ sua p̄pria passio sūt sūt r̄ generaliter q̄libet cā cō uertibilis cum suo effectu. Similtas nature ē illa q̄ aliq̄d nō est causa alteri; nec illi p̄supponit̄ r̄ inuicem cōuertunt̄ tam p̄z itellectū q̄ p̄z eē. vt duplū r̄ dimidiū r̄ generalit̄ oia coe re latia. d. p̄ho i p̄dicamētis. q̄ relatiua sūt sūt natura: r̄ oīr ad cōuertentiā sic q̄ posita se ponūt: r̄ p̄empta se perimunt. r̄ si q̄s diffinitē nouit̄ vnu correlatiuoz diffinitē nouit̄ reliquū. vult ergo phylsophus q̄ maior prius tempore cognoscatur q̄ conclusio. r̄ minor simul tempore r̄ q̄z cognitio minoris ē cā cognitionis conclusionis. ideo noticia minoris p̄ior ē no tia cōclusionis p̄ioritate nature. C̄. Tertio notādū q̄ duplex est demonstratio. scilicet vltis r̄ particularis. demonstratio vniuersalis fit ex terminis cōuertibilib; demonstratio autē p̄ ticularis fit ex terminis nō uertibilibus quoz vnus est iherioz ad aliū. iuxta doctrinā Aristō. p̄ hui;. In demonstratiōe vlti minor nō est sūt nota cum cōclōne similtate tempore. imō vlti ipsa est pus nota nō solū cōclōne tpe s; etiā maio ri p̄pone. Si enī demonstrat̄ oēm hoiez eē disciplinabilem per animal rōnale. pus tpe notū ē oēs hominem esse animal ra tionale q̄ oēm hominem esse disciplinabile; r̄ q̄z omne ani mal rōnale esse disciplinabile. similt̄ p̄i tpe notū est triāgu lum habere angulū extrinsecū equivalentem duob; oppositis intrinsecis. q̄z triāgulū h̄re tres āgulos eq̄les duob; rectis: q̄z oēs figurā rectilineā h̄ntē āgulū extrinsecū equalētē duobus oppositis intrinsecis habere tres angulos eq̄les duob; rectis. In demonstratiōe autē particulari est possibile minorē p̄e missam esse simul notā cum cōclōne similtate temporis fm̄ q̄ philosoph; exemplariter docuit de triangulo in semi circulo. C̄. Quarto est notandū q̄ duplex est demonstratiō particularis. scilicet habens minores mediatas r̄ habens minorem immediatam. Demonstratio particularis habens minorem immediatam est illa cuius minor mediū; habet per quod potest probari. vt omne corpus est mobile. animal est corpus. ergo animal est mobile. Demonstratio autē parti cularis habens minorem immediatam est illa cuius minor nō habet mediū per quod possit p̄bari siue illud sit per se notam ad sensum vt exemplificatum est de triangulo singu lari descripto in pariete. siue sit per se notum ad intellectus. vt si minor exempli Aristote. esset ista. equilaterus seu p̄so cheles est triangulus cui intellectus statim assentit: p̄suppo sedit q̄ sciat quid importat̄ nomine terminozum. Dico igitur q̄ si minor talis demonstratiōis particularis fuerit me diata: illa non simul cognoscatur cum cōclōne sed prius tēpore cōclōne. nō tamē est necessariū q̄ p̄i cognoscatur q̄ maior p̄ioritate t̄p̄is. sicut cōrigit de miori demonstratiōis vltis. Si autem talis minor fuerit immediata potest cogno sci simul tpe cū cōclōne. nō tamē hoc ē necessariū. q̄z talis minor dudū potuit fuisse i mēte aī formatiōem demonstrati onis ideo nō dicit Aristō. q̄ sit necessariū talē minorem si mul cognoscere cum cōclōne sed q̄ contingit. Ad hoc ergo q̄ talis minor simul cognoscatur cum cōclōne requiri tur secundum phylsophum q̄ contineatur sub maiorē r̄ q̄ sciat̄ eam sic contineri. r̄ q̄ sit p̄positiō immediata. quia vbi deficeret aliqua istarum conditionum non simul cogno sceretur cum cōclōne. C̄. Contra predicta arguitur. r̄ p̄i mo q̄ non stat aliquam vniuersalem esse notā quālibet sua singulari existēte ignota. quia cōtingeret tunc duo cōtradi ctoria opinari esse simul vera. Nam tu opinaris istam esse veram. omnis mula ē sterilis. r̄ quolibet singularis eius est tibi ignota: ergo stat te opinari suum cōtradiCTORIUM scilicet hāc mulā nō eē sterile. r̄ cū hec mula sit aliqua mula. ergo tu opinaris aliqua mulā nō eē sterile r̄. C̄. Secūdo arguit̄ q̄ ne cessario p̄i cognoscit̄ mior q̄ cōclō p̄ioritate t̄p̄is. q̄z si prius cognoscitur cōclōne q̄ illa sit. sed necessario post minorē posterioritate tempore ipsa est. ergo. patet cōsequentiā cū minori inductiue. nam tam in voce. quam in scripto minor

hoc est q̄ nō p̄ mediū vltimū cognoscit. Vide Egi. d̄mōstratiōem singularia em nō d̄mōstrant de subiecto.

334

Nota ad uerba q̄d dicitur de cōclōne distincta et cōfusa. Nota ad uerba q̄ dicitur de p̄ioritate temporis et nature. Nota ad uerba q̄ dicitur de p̄ioritate p̄ioris et posterioris.

Quarto est notādū q̄ duplex est demonstratiō particularis. scilicet habens minores mediatas r̄ habens minorem immediatam. Demonstratio particularis habens minorem immediatam est illa cuius minor mediū; habet per quod potest probari. vt omne corpus est mobile. animal est corpus. ergo animal est mobile. Demonstratio autē parti cularis habens minorem immediatam est illa cuius minor nō habet mediū per quod possit p̄bari siue illud sit per se notam ad sensum vt exemplificatum est de triangulo singu lari descripto in pariete. siue sit per se notum ad intellectus. vt si minor exempli Aristote. esset ista. equilaterus seu p̄so cheles est triangulus cui intellectus statim assentit: p̄suppo sedit q̄ sciat quid importat̄ nomine terminozum. Dico igitur q̄ si minor talis demonstratiōis particularis fuerit me diata: illa non simul cognoscatur cum cōclōne sed prius tēpore cōclōne. nō tamē est necessariū q̄ p̄i cognoscatur q̄ maior p̄ioritate t̄p̄is. sicut cōrigit de miori demonstratiōis vltis. Si autem talis minor fuerit immediata potest cogno sci simul tpe cū cōclōne. nō tamē hoc ē necessariū. q̄z talis minor dudū potuit fuisse i mēte aī formatiōem demonstrati onis ideo nō dicit Aristō. q̄ sit necessariū talē minorem si mul cognoscere cum cōclōne sed q̄ contingit. Ad hoc ergo q̄ talis minor simul cognoscatur cum cōclōne requiri tur secundum phylsophum q̄ contineatur sub maiorē r̄ q̄ sciat̄ eam sic contineri. r̄ q̄ sit p̄positiō immediata. quia vbi deficeret aliqua istarum conditionum non simul cogno sceretur cum cōclōne.

Primus

precedit tempore ipsam conclusionem. ergo per idem et in mente. p3 nra dato qd qd addiscat legendo vel audiendo. Ter- tio arguit qd non semp maior pns positate tps cognoscit qz dco. qz fiat syllogism' iste. hic q est in semicirculo o est triangulus. et ois triangulus hz tres angulos eqles duob' rectis. ergo q est in semicirculo hz tres angulos eqles duobus rectis. cer- tum est q minor e dudum cognouisti. ergo apposita sibi illa ma- iori statim cognoscit dco. et ex ista demratioc habeat qd aliq est demratioc particularis cui' minor no' d'inet sub maiori s3 magis ecotra ex quo illa singularis d'inet sub illa vniuersali. Quarto arguit qd noticia dclonis pcedit tpe noticia p- miffaz. qz dictu' e supra qd de subiecto et passione ante dem- stratione oportet pcognoscere qd est et qz est. s3 et subiecto ex passione itegrat dco ergo ante demonstratione pcognoscit dco. Ad p' d' negado ista nra tu opinaris ista mula no' ee sterile. et ista mula est aliq mula. ergo tu opinaris aliq' mu- la no' ee sterile. qz ex modalis de sensu coposito cu' vna de icffe no' sequit modalis de sensu coposito. sicut non sequit. tu scis hoc ee hoiez. et hoc est aliqd' albu. ergo tu scis aliqd' albu esse hoiez. s3 modiu' d3 esse tale. tu scis qd hoc est albu. et ita in pozi- hec debuit ee minor. tu scis qd hec mula est aliq' mula qd re- pugnat pmissis. s3 qd tu opinaris oez mula esse sterile. et tu opi- naris ista mula non esse sterile. Ad z' negat minor. qz s3 in voce vel in scripto formado syllogismu' necio pmissa pce- dat dclonem tpe no' tn in mente. qz in voce vel in scripto talia necessario fiut cu' motu et resistetia. ergo requit successio tpa- lis. in mente aut itellect' est agēs naturale absqz motu et resi- stetia. ideo hns debitu' istrumentu' agedi subito inducit effectu'. sicut. n. cozp' luminosu' mediane luce subito inducit lumē in medio sufficiter dispositu'. et agēs naturale subito inducit for- ma' substantiale si materia fuerit sufficiter disposita q' titati- ue et qlitative. ita itellect' hns pmissas debite applicatas su- bito inducit dclones sicut etiā subito format receptu' specificu' hns diffinitione. Legēs ergo vel audies ambas pmissas non successiue in mente format dclone. sed in eode istati quo pmo est formata minor in mente est accepta dco. Ad tertiu' n- det qd statim formata illa in voce vel in scripto hic qui est in semicirculo hz tres angulos eqles. itellect' format vna' p' miffa qua' no' facit maiore s3 minore applicado ea vlt qua' di- du' p' hnt. Et si arguit qd saltē in voce vel in scripto ha- bet itentū qz maior cognoscit sil' cu' dclone et minor p' tpe. Dicedū qd pozitivice semp pma pmissa vocat maior et scda minor. s3 posteriorivice illud no' est vtz nisi qlibet pmissaz sit vltis aut qlibet singularis. nā in syllogismo pticulari semp vltis of maior vbiuqz ponat. et alia pmissa no' vltis of minor. qre est manifestu' illud no' seg qd alicui' demratiocis pticula- ris minor no' d'inet sub maiori aut ecotra. Ad qrtū n- det qd noticia dclonis q est qddā itelligere dclone hnt pcedit demratioc. sed noticia dclonis q est scire dclone necessario sequit demratioc eo mo' quo effect' sequit caz. vñ ante de- monstratioc no' est pprie dco s3 qltio seu dubitabilis ppo qd qdē per demonstratioc fit dco. pbs ergo no' loqur de noti- cia q est itelligere re. s3 de noticia q est scire et pfecte cognosce- re. Ex pdictis sequit pmo qd si pmissa fuerit i mente absqz ordine et debita applicatioc iuicē no' oz cognoscere dclonem ambab' pmissis pfecte cognitis. qz noticia dclonis acgrit p demratioc. non aut fit demratioc nisi pmissa debitu' ordine habeat iuicē ac applicatiocē relatiuā ad dclone demratiocis. Secdo sequit qd si pmissa iuicē cōparentur: noticia vni' pot pcedere tpe noticia alteri' et ecotra. nā in demratioc vli' no- ticia minoris pcedit tpe noticia maioris. et in demratioc par- ticulari d'igit ecotra qd noticia maioris pcedit noticia mino- ris. Tertio sequit qd si pmissa cōparent absolute ad dco- ne semp pzi' tpe cognoscit maior qz dco. et aliqñ minor s3 no' semp. vt patuit in demonstratioc particulari cuius minor est imediata et per se nota. Quarto sequit qd si pmissa cō- paratur respectiue ad dclonem in ratione causalitatis: ma- ior semp prius tempore cognoscit qz cōclusio. minor vero semp simul cu' dclusione. qz noticia maioris no' est causa no-

ticie dclusionis nisi ratione noticie minoris sicut no' est cau- sa dclusionis nisi rōne causalitatis minoris. Si enim qrit p- pter qd homo est disciplinabilis. Respodet qz est aial rōna- le. et ppter qd triangulus habet tres angulos eqles duob' re- ctis. qz est figura rectilinea habēs angulū extrisecū equale- tem duob' oppositis intrisecis cōtinue. respodetur per mino- rem et no' per maiorem etc. Ante quā alit sicut induceret aut syllogismū acci- pere quodā quidē modo fortasse dicendū ē scire. mo' autē alio nō. quid enim nesciunt si ē simpliciter: hoc quodā modo sciunt: vt qd duos rectos habet simpliciter. s3 manifestum ē quidē q sic hūdem scit simpliciter aut nō scit. Si vero nō: menonis ambiguitas d'igit: aut. n. nihil dicit: aut qd nouit. Postqz Aristo. determinauit de precognitioc dignitatis et pmissaz. d'sequenter determinat de pcognitioc cōclusio- nis ponēdo hāc cōclusionē que est qrtā huius prologi. Ante oem inductionē vel demonstratiocē cōclusio est aliquo mo' sci- ta. et aliquo mo' nō est scita. pbat. omne qd est scitus fm qd et nō est scitu' simpliciter: aliquo mo' est scitum et aliquo mo' nō est scitu'. sed cōclusio ante inductionē vel demonstratiocē est scita s3 qd et nō est simpliciter scita. ergo etc. patet cōsequētia et antecedēs pbat. nā dato opposito antecedētis sequit am- biguitas menonis. s. vñius libri quē plato sic nominauit no- mine cuiusdā sui discipuli. s. qd nō d'ingit aliquid scire omni- no. aut qd nō cōringit scire de nouo sed tñi reminisci. Et qd il- lud sequat arguit queredo vtrū cōclusio ante inductionē vel demonstratiocē sciat fm quid vel simpliciter vel nullo mo'. si primū: habet itentū. si scōz: ergo per inductionē vel demōstrati- onē illa nō scit de nouo. qd erat vñū de icōueniētib' iduce- dis. si tertiu': ergo nō cōringit illā sciri: et cōsequēter nec aliqz alia. et sic habet altez icōueniēs. scilicet qd nō cōtingit aliquid scire. sed illā cōsequētiā ego pbo. cōclusio ante inductionē vel demonstratiocē nullo mo' scit. ergo nō cōringit eam sciri: qz si nullo mo' scit. ergo nō potētaliter scit. ergo nihil est in potē- tia ad illā cōclusionē. et p cōsequēs nihil pot' moueri ad illā. p3 nra qz mor' est act' i potētia fm qd i potētia tertio p' hif- coz. Nota dū pmo qd de mo' sciēdi fuerit quatruoz opi- nionis. Prima fuit eracliti quā tangit p' hns. quarto metha- p' h. di. qd ppter variationē et d'tinuū fluxū rez nō d'igit ali- qd scire. sicut nec dñz capere suū fugitiuū ignotū. Hui' etiā opinionis fuit socrates et plurimi eū secuti sunt academici. Arguebat. n. sic socrates. nihil hui' mūdi iferioris d'igit sci- re ppter d'tinuā variabilitatē rez. qz scia est de ipossibilib' alit se hē. nec aliqd' mūdi supioris ppter magnā distātiā. si- cut neqz scim' ea q' fiūt in ciuitate remotissima a nobis. ergo nō d'igit aliqd' scire. p3 nra. qz de nullo habet scia nisi de ente. oē aut ens p'inet ad mūdū superiōrē vel iferiorē. Sec- cūda opi. fuit platonis di. qd hnt d'igit aliqd' scire s3 nō de no- uo: et nostrū scire est solūz reminisci. Imaginabat. n. plato vt asserit. smētator tertio de aia. oīuz rez spēs d'creari i aia. s3 ppter vniōnē ad cozp' ipedit a suis opatiōib' qz postmo- dū successiue exercet fm successiua d'spōnez cozporis factā a sensibilib' p ipressiōnē formaz sensataz eo mo' quo aer sic cessiue illuminat p depurationē d'fētatis scāz a calido. Un' ficut dixit Anaxagoras de reb' naturalib': qd nō d'igit aliqd' generari simplt' s3 solū nouiter apparere ponēs formas latit- tare i materia q per agēs naturale extrahunt de tenebris ad lucē. ita plato de reb' itentiōalib' qd nō d'igit aliqd' sciri de nouo s3 solū reminisci ponēs formas speculatiuas latitare in itellectu et per agēs sensibile remouēs: p'hibēs de potētia ad actū reduci. Tertia opinio fuit Auicē. vt habet nono. sue methaphisice. asserētis aliqd' sciri de nouo nō p receptionē a sensibilib': sed a datore formaz que ponebat esse decimam itelligētiām. s. mouētem orbē lune. credidit enim itellectuz agētēm esse quādā itelligētiām separatā habētēm influere oēs formas in hec inferiora. agentia autem naturalia solum

hinc cotp' q' ^{cap 3} tatiā fuit dū p'ncipale spēs argumētatiocis p' hnt at' d'uctio simila hēp' t' p'icōz. cotp' q' at' demōstratiocē d'ctū q' m' scia et aliq' m' nō

no' q' m' d'ctū d'no' p'ncipale q' est aliq' p' hnt q' m' nō

49 phemī nihil dicit. sicut cri- materia anteq' acqui- rat alia formā debet habere potētia ad illam ita demōstratioc aliqñ- ate cōclusiōne debet su- ri scio aut modo nūq' aliquid aliqd' d'icet.

nota q' d'ctū opimo nō d'ctū nō scitū hāc opinione sicut camētor

Seuzda op

3 op

Posteriorum

nota qd signaque ostendunt opus
ex parte ad scire simpliciter
ex parte ad scire per accidens
ex parte ad scire per modum
ex parte ad scire per modum
ex parte ad scire per modum

demonstrationis. scilicet ex primis veris et immediatis poribus notioribus
et causis rationis: ac etiam syllogismum faciens scire. Duo primi tractat
primum ad primam diffinitionem in qua fit metio de ingredientibus
demonstratione formaliter et virtualiter. duo autem sequentes pertinent ad
alia diffinitionem in qua exprimit demonstrationem esse per syllogismum et
propter scire tanquam per finem demonstrationis. primum tractat de iudicis
in quatuor capitulis. in quorum primo uestigat quod est demonstratio. in secundo
quod fit demonstratio: ibi. verum quod dicitur in tertio ex quibus fit demonstratio:
ibi. si ergo demonstratio est scia. primum capitulum diuidit in quatuor
partes iuxta quatuor diffinitiones quas Aristoteles exprimit quod due sunt diffi
nitioes scire: et alie due sunt diffinitiones demonstrationis: ibi. dicimus
autem scire. Quatuor ad primum dicit philosophus quod scire simpliciter non sophi
sticum neque per accidens est cognoscere rem per causas et quoniam illi est causa et non
ostendit aliter se habere: ita quod hic non diffinit quodlibet scire: sed tamen scire
simpliciter in quod tanquam in fine demonstratio ordinatur. Primum declar
atione tamen diffinitio quod diffinitionem est primo notandum quod de scire mul
te distinctiones dantur. Primum distinctio est themistii dicitur quod scire
sumitur tripliciter. scilicet coiter proprie et propriissime. Scire coiter est rei
veritatem cognoscere: siue hoc sit a priori: siue a posteriori: siue
per signa: siue per effectum. Scire proprie est rei veritatem cognoscere
per demonstrationem: et hoc siue fuerit per causas siue per effectum. Scire
propriissime est rei veritatem cognoscere per demonstrationem potissimum: et
sic non ostendit aliquid scire nisi per causas proprias et immediatas eo modo
quo scit luna eclipsari per interpositionem terre inter solem et lunam. Di
cit ergo themistius quod hic non diffinit scire coiter nec proprie sed
propriissime superius. Et distinctio est lincon dicitur quod scire quadrupliciter
sumitur. scilicet large stricte stricti et strictissime. Scire large superius
apprehendere videtur ostendit quodlibet equaliter. ut solem currere vel sedere.
Scire stricte sumptum est apprehendere veritatem ostendit in ma
iori parte: ut senem canescere. et iuuenem non canescere. Scire stri
cti est apprehendere veritatem necioy ut deum esse. et hominem esse animal.
Scire strictissime est apprehendere veritatem necioy per demonst
rationem propter quod. Sit ergo lincon quod tamen hoc ultimo modo diffinit
hic scire. Et distinctio est cois dicitur quod scire capit quadrupliciter. primum
scire in cuiuslibet veri noticia. et sic sciunt omnia ostendit ver
ta et equaliter quod in maiori vel in minori parte: et non solum ea quod habet
tur per intellectum sed etiam per sensum ut quod hoc est albus vel calidus:
aut quod roma est magna ciuitas. et proprie per cuiuscumque necioy no
ticia: siue fuerit dignitas siue premissa siue coelo siue alio modo.
ut deum esse. vel de quolibet dicitur esse vel non esse. et magis proprie per
cuiuscumque veri noticia habita per demonstrationem siue illa demon
stratio fuerit per causas siue per effectum. Quarto propriissime sumitur scire
per cuiuscumque noticia habita per demonstrationem a priori. scilicet per causam
propria et immediata: et sic diffinit scire in primo. Et distinctio quod so
la reducitur ad iterationem Aristoteles est ista quod duplex est scire. scilicet per se
et per accidens. Scire per se est cognoscere ex propriis per se. ut hominem
esse disciplinabilem. vel triangulum habere tres angulos. Scire per acci
dens est cognoscere ex propriis per accidens. ut quod albus edificat
per hoc quod est edificator: sic arguendo. iste edificator edificat. et
iste edificator est albus. ergo albus edificat. ubi patet quod tamen mi
nor quod conclusio est propositio per accidens: et tale scire dicitur sophi
sticum: quia reducitur ad fallaciam accidentis: sic arguendo. iste edi
ficator per se edificat: et iste edificator est albus. ergo albus
per se edificat. accidit enim albo edificare sicut ei accidit quod
sit edificator. Et scire per se sumitur dupliciter scilicet
simpliciter et secundum quid. Scire simpliciter est scire per causam
propria et immediata. Scire autem secundum quid est scire per signum vel
per effectum aut per causam remotam ut videbitur dicit ergo
philosophus quod scire hic diffinitum non est scire sophisticum: quod est
scire per accidens. sed est scire simpliciter et non secundum quid. et per
hoc habet declaratio omnium que ponuntur circa diffinitum.
Et notandum quod quatuor sunt necessaria ad scire simpliciter.
primum est cognoscere rem scibilem: quod esse scire est cognoscere et non
reuerfo. Neque sumitur hic scire ut dicit actum sed ut importat
actum vel habitum quoniam homo non actualiter cognoscens sed forte dormi
ens est philosophus vel geometra. Secundum necessarium ad scire sim
pliciter est cognoscere rei scibilis causas: quod quadrupliciter ostendit. per
ex parte rei cognite mouetur intellectum. nam sicut res habet se ad

esse ita se habet ad cognosci. et metum: sed res scibilis non habet esse
sine sua causa. ergo non perfecte cognoscitur sine sua causa. Et ex pre
obiecti intellectus terminatis cognitionibus. quod obiectum intellectus
verum. et metum. verum est autem ad eundem intellectus ad rem. ergo non
scit res simpliciter nisi intellectus adequatus ei. Constat autem intellectus
non adequatus rei nisi cognoscat causam. quod declarat sic. nam tunc de
verbo autem quoniam adequatum est suis principibus et habet quod est de ratione
auri. et per hunc non possumus cognoscere aliquid esse verum autem nisi
sciverimus ipsum referre in sua principia et sciverimus ipsum habere
quod est de ratione auri. hoc autem non ostendit ignoratis causis.
Tertio ex parte ipsius intellectus considerantis res cognitae: quoniam
nihil simpliciter scit quod dicitur ostendit intellectum dubitare. sed tamen
ostendit intellectum dubitare antequam cognoscat causam rei scibilis
igitur etc. Quarto ex parte modi intelligendi: quod modus intelli
gendi est procedere per discursum ab vno in reliquum usque ad idem
strabilia. sed non est possibile intellectum venire ad idem strabilia
alia ignoratis causis. ergo necesse est intellectum cognoscere causas
si dicitur scire simpliciter. Tertium necessarium ad scire simpliciter est co
gnoscere illa esse causam illius effectus: quod non sufficit effectum cogno
scere cum causa sed referre causam in effectum. non enim scire simpliciter
nam eclipsari propter hoc quod cognoscere eclipsis lune et iter
positionem terre inter solem et lunam esse causas eclipsis lune. Quar
tum necessarium ad scire simpliciter est quod illa causa non ostendat aliter
se habere. sed quod posita causa ponatur effectus: sic quod non sit causa per accidens.
Unde causa per accidens tripliciter sumitur. primo per eo quod agit effici
per intentionem. et hic fortuna est causa per accidens causa per se. Secundo per re
mouente prohibens. et sic aperies fenestra est causa per accidens illumina
tionis domus. vel diuallens columnam in descensu lapidis. et
prohibens. Tertio sumitur causa per accidens per eo quod est coniunctum cause
per se. et sic albus dicitur causa per accidens edificij. quod coniunctum cause per se que est
edificator. isto ultimo modo sumitur hic causa per accidens: ut infra vide
bitur. omnes tamen modi sciendi quibus non scit res simpliciter sunt cause per
accidens scire simpliciter per quatuor remouetur prohibita ad habendum illa.
Et ex his per quare ponit aristoteles. illas quatuor particulas in diffi
nitione scire. Tertio notandum quod ostendit quadrupliciter scire. primum
per effectum ut quando scit aliquis habere sanguinem accensum in corde
de per hoc quod est appetens vindictam: et tunc fit syllogismus a po
steriori per hunc modum. omnis appetens vindictam habet sanguinem
accensum in corde. sed solem appetens vindictam. ergo habet sanguinem
nem accensum in corde. Secundo ostendit scire per causam remotam.
ut quoniam scit lapidem non respirare per hoc quod non est animal. et tunc fit syl
logismus quod est demonstratio. quod est a priori: ut omne quod non est
animal non respirat. lapis est aliquid quod non est animal ergo lapis non re
spirat. Tertio ostendit scire per signum ut quoniam cognoscitur ali
quod aliud diligere per signa amoris. et tunc fit syllogismus dyalecti
cus per hunc modum. Quicumque aliquem osculatur et amplectitur
tunc diligit illum. sed forzes osculatur et amplectitur plato
nem. ergo solem diligit plato. Osculum enim et amplexus sunt signa
amoris. Quarto contingit aliquem scire per causam proximam
pinquam: ut cum scitur lunam eclipsari per interpositionem ter
re inter solem et lunam. et tunc fit syllogismus demonstratiuus
simpliciter a priori propter quod ut quodocumque interponitur ter
ra inter solem et lunam eclipsat luna. sed quoniam quod est in ca
pite vel in cauda draconis terra interponitur inter solem et lu
nam. ergo quodocumque sol est in capite vel in cauda draco
nis luna eclipsatur. Et ex his clara est diffinitio data a philo
sopho. primum namque dicitur. rem per causam cognoscere. ad ex
cludendum scientiam que habetur per effectum. Secundo
dicitur. quoniam illius est causa. ad excludendum scientiam
habitam per causam remotam quoniam talis non proprie est causa
illius effectus sed vnius alterius. unde non esse animal est propria
causa huius quod est non sentire. et non habere pulmonem est propria
causa huius quod est non respirare. Tertio dicitur. et non contingit
aliter se habere. ad excludendum scientiam habitam per signum. cuius cau
lis non procedat ex necessariis sed ex probabilibus tantum. Quar
to ponuntur omnes ille particule ad includendum scientiam
simpliciter que habetur ex cognitione rei scibilis et cause
eius cognoscendo illam esse causam illius effectus: et quod non

A 2 diff. seu 2 pars

no qd p. t. h. v. m. l. u. s. d. i. f. i. n. i. t. i. o. n. e. s. c. i. r. e. p. p. s. i. m. p. l. i. c. i. t. e. r. e. m. i. n. i. m. e. s. u. p. t. u. m.

no qd p. u. l. i. n. c. o. m. e. s. d. i. f. i. n. i. t. i. o. n. e. s. c. i. r. e. p. p. s. i. m. p. l. i. c. i. t. e. r. e. m. i. n. i. m. e. s. u. p. t. u. m.

nota qd p. o. p. i. n. i. o. n. e. s. n. e. z. o. d. d. i. f. i. n. i. t. i. o. n. e. s. c. i. r. e. p. p. s. i. m. p. l. i. c. i. t. e. r. e. m. i. n. i. m. e. s. u. p. t. u. m.

nota o. p. i. n. i. o. n. e. s. p. p. y. s. p. p. u. l. l. y.

duplex est scire p. s. e. et p. a. c. c. i. d. e. n. s.

duplex est scire p. s. e. et p. a. c. c. i. d. e. n. s.

nota qd p. d. i. f. i. n. i. t. i. o. n. e. s. m. i. n. i. m. e. s. u. p. t. u. m.

g. d. o. s. q. u. e. a. d. s. c. i. r. e. p. p. s. i. m. p. l. i. c. i. t. e. r. e. m. i. n. i. m. e. s. u. p. t. u. m.

2. g. d. o.

no qd p. a. c. c. i. d. e. n. s. d. e. t. r. i. p. l. i. c. i. t. e. r. e. m. i. n. i. m. e. s. u. p. t. u. m.
a. d. d. i. f. i. n. i. t. i. o. n. e. s. c. i. r. e. p. p. s. i. m. p. l. i. c. i. t. e. r. e. m. i. n. i. m. e. s. u. p. t. u. m.
a. d. d. i. f. i. n. i. t. i. o. n. e. s. c. i. r. e. p. p. s. i. m. p. l. i. c. i. t. e. r. e. m. i. n. i. m. e. s. u. p. t. u. m.
a. d. d. i. f. i. n. i. t. i. o. n. e. s. c. i. r. e. p. p. s. i. m. p. l. i. c. i. t. e. r. e. m. i. n. i. m. e. s. u. p. t. u. m.
a. d. d. i. f. i. n. i. t. i. o. n. e. s. c. i. r. e. p. p. s. i. m. p. l. i. c. i. t. e. r. e. m. i. n. i. m. e. s. u. p. t. u. m.

quare habet...
necesse est...

Primus

tingit aliter se habere. Quarto notadū q duplex ē no-
ticia habita p discursū. opinio ex mere pbabilib. z scia ex
p se notis. n̄ igr̄ ē habita p̄ma diffinitio scire p noticiā sciēti-
ficā sed opiatuā. ideo arif. describit scire per opinari z arbi-
trari ad dnotādū diffinitionē istā nō datā eē vigoze demon-
strationis. sed solum per opinionē oīuz hominū que est act^o
intellectus: z arbitrium quod est actus voluntatis. iō dicit
opinamur z arbitramur.

**Manifestū est igit q̄ huiusmodi aliquid sit sci-
re. z namqz scientes z nō sciētes h̄ quidē opina-
tur sic se h̄c. Sciētes autē cām habēt.**

**Posita diffinitio scī Arif. pbat eā eē bonā sic. Illa diffi-
nitio est bona quā oēs tā sciētes q̄ nō sciētes existimāt esse
bonam. sed omnes tam sciētes q̄ nō sciētes existimāt hāc
diffinitionē eē bonā. ergo zc. patet psequētia cum maiori: z
minor declarāt. qz nō sciētes existimāt se scire quādo opi-
nant se habēt cām: z quoniam illi ē cā. z q nō igit aliter se
habere. Sciētes etiā opinant se scire: qz credūt se habere cāz
tū alyz dicitōib. Est tamē differētia iter sciētē z nō sciētē
qz quilibet illoz opinat se scire p cām. nō tamē quilibz eoz
scit per cām. ille namqz qui ē sciens bz cām: alter autē nō bz
sed opinat se habēt. Dubitat. qz videt arif. hāc diffinitio-
nem inale. pbare. qz cā pbare deberet per gen^o z differētiā
ostēdēdo illi assignatū eē ppriū gen^o z differētiā ppriaz: qd
nō facit. sed tū per opi. sciētū z nō sciētū. Respōdet. Im-
demistū q̄ illa non est diffinitio expmēs quid rei sed soluz
gd noīs. s. qd importat noīe scire: ideo nō oz eam pbare per
genus z dnam: s. solū ex opi. hoīum. vnde sicut in alyz passi-
onibus z accidētib^o idem est quid z ppter quid. vt quid est
eclipsis. rīdēt q̄ est p̄iuatio lumis in luna obiectu terre. z
ppter qd ē eclipsis. respōdet ppter p̄uatoz lumis i luna ob-
iectu terre. sic diffinitio data de scire eadē est apud oēs cōti-
nens quid z ppter quid. vt si querit quid est scire. oēs respō-
dent tam sciētes q̄ nō sciētes: q̄ est rem per causaz cogno-
scere: z qm̄ illius est causa: z q nō cōtingit aliter se habere.
Si itēz querit ppter qd ē scire. oēs respōdēt q. ppter cogno-
scere rē per cām q̄. z qm̄ illi ē cā: z q nō contigit alr se h̄c.**

**Quare cuius ē scientia simpliciter hoc impossibi-
le est aliter se habere.**

**Ex ista diffinitioe z sua pbatioe aristo. ifert correlarie: q̄ il-
lud cuius est relatiua. s. scia est per cām necessariā nō polem
alr se habere. igit scibile est tale q nō igit alr se habere.
Unde scia p̄t pparari ad cām solū. z sic dicit rē per cām cō-
gnoscere. aut ad obiectuz solū. z sic addit. qm̄ illius ē causa.
aut ad vtrūqz. sic cludit q nō igit alr se habere. Unde
nō solū causa dz eē necia per quā est scia: sed etiā ipm̄ scibile
dz eē neciuz de quo est scia: qd dicit esse obiectū scie. S
dubitat. nā de illis mobilib^o z corruptibilib^o z polib^o alr se
habere est sciētia naturalis. ergo falsuz est q̄ nihil sit scibile
simp̄l nisi qd nō p̄t alr se habere. Dicēdū q reb^o natū
ralib^o insunt aliq̄ passiones de necessitate. vt mobilitas z cor-
ruptibilitas. z aliq̄ passioēs solū igitēs vt albedo z nigre-
do. s. ergo de reb^o mobilib^o z polib^o alr se habere nō sit scia
quod ad passiones p̄tētes illis dtingēter. tamen de eisdem
habēt scia quo ad passiones necessarias. z isto mō talia scibi-
lia sunt simp̄l necessaria. qz nō sunt unē absolute: sed per res-
pectum ad passiones.**

**Siquidem igitur est et alius sciendi modus vt
posterius dicemus.**

**Consequenter phūs dclarat diffinitū quo ad illas particu-
las simpliciter z non sophistico mō qd est secūdū accūs: di-
scip̄ q notanter ponunt ille particule: qz non oē scire ē scire
simpliciter z non sophistico mō quod ē secūdū accūs sicut
vidēbit̄ ifra vbi manifestabit̄ scire per effectum z per cām
remotā quoz nullum ē scire simpliciter**

Bicim^o aut scire z p dmostrationē itelligere.

**Ista ē secunda diffinitio scire que dat per cām effectiuaz.
scz per dmostrationē cū dicit. scire ē itelligere per demōstra-
tionē. ponit itelligere tanq̄ gen^o. z dmostratio tanq̄ differē-
tia dicens cāz effectiuā scie: qz scie aggenerant per dmostra-
tionē: iō hec diffinitio ē formalis dicens ppter quid. z alia ē
materialis dicēs qz. z per psequens illa ē demōstrabilis per
istā hoc mō. Omne itelligere per demōstrationē ē cognosce-
re rem per cām. z quoniam illi ē cā. z q nō igit aliter se ha-
bere. sed scire ē itelligere per dmostrationē. ergo. S3 Bar-
guir p q̄ ista diffō nō sit bñ data. qz accūsia diffiniunt per
subiecta sua. 7. meta. s. scia ē accūs anime: z nō diffinit per
subiectuz suū. ergo zc. Secundo arguit q̄ illa diffinitio n̄
sit formalis. z q nō def per cām scie: qz vt dictū ē demōstra-
tio ē finaliter ppter scire. s. finis ē cā causarum. ergo magis
dat per effectū q̄ per cāz sciētie. Ad pmū dicit q duplex
est accūs. quoddā qd nō circūcernit subiectuz suū ut albedo
z nigredo. z quoddā qd notat subiectū suū: ut simitas z cri-
spitudo. Dico ergo q accūs nō notātia subiecta sua nō dif-
finit per subiecta sua nisi i cōcreto. accidētia aut notantia
suba sua necessario diffiniunt per illa iplicite vel explicite.
Implicite qdē quādo gen^o notat subiectū. Explicite vero
q̄ndo gen^o nō notat subz: vt cū dicit. simitas ē cauitas nasi.
quia cauitas non connotat subiectum simitatis: ideo subm
suum qd est nasus exp̄sse ponit in diffinitioe. Gen^o aut scie ē
itelligere. z q̄ itelligere cōnotat subiectum scie qd est porē-
tia itellectiua. iō nō oz exp̄sse sciaz diffinire per subiectū suū
Ad secūdū dicit q̄ cause sūt inice cause: vt h̄. z. p̄. p̄. z
meta. nam deambulatio ē cā sanitatis z ecōtra. nō tñ i eodē
genere cause sed i diuersis. Deambulatio enī ē cā sanitatis i
genere cause efficientis. z sanitas ē causa deambulationis in
genere cāe finalis. ita in pposito. et si scia ē cā demōstratiōis
i genere cause finalis: qz tñ idē est effect^o z finis: iō dmostra-
tio ē cā scie i genere cā efficiētis.**

**Demōstrationē autē dico syllogismuz apodyti-
con. i. faciētē scire. S3 apodyticon dico secūdūz
quē i h̄ido ipsum scim^o.**

**Ista est secūda pars b^o ca. in q̄ Arif. manifestat etiā duas
diffinitiones demōstrationis. qz p̄ma est ista. Demōstratio
ē syllogism^o apodytic^o. i. faciēs scire. Et of syllogism^o faciēs
scire q̄ndo i h̄ido ipm̄ scim^o per ipm̄. Unde q̄tuor sūt gene-
ra syllogismoz. s. dyaleticus. falsigraphus. thopic^o z dmostra-
tiu^o. Syllogism^o dyaletic^o ē ille q ē a pmissis ad cōclonē i mō
z figura. vt oīs hō currit. tu es hō. ḡ tu curris. Syllogismus
falsigraph^o ē ille q pcedit a pmissis ad cōclusionē appareter
tantum i mō z figura. vt oīs canis currit. sydus celeste ē ca-
nis. ergo sydus celeste currit. Iste syllogism^o videt eē i p̄ma
figura z in tertio modo. s. nō ē ita. qz arguit ex q̄tuor termi-
nis: cū li canis in maiori solū supponat p cane latrabili z in
miori p cane celesti. Syllogism^o thopic^o ē ille qui pcedit ex
pbabilib^o tantū. vt oīs pater diligit filiū suū. for. ē pater pla-
tōis. ergo for. diligit platōē. Syllogismus demōstrati^o est
ille q pcedit per cām aut per effectū. Prim^o syllogism^o n̄ fa-
cit scire qz idifferēter cōcludit falsū ex falso z verū ex falso
sicut verū ex vero. Secūd^o syllogism^o nō facit scire: imo cāt
deceptiones vel ignorātia dispōnis. Tert^o itē nō facit scire
pp̄tē qz pcedit ex pbabilib^o solū cū nō sit necessariū omnē
patrem diligere suū filiū. Quart^o vero syllogism^o bene fa-
cit scire: nō tñ quilibet loquendo d scire simpliciter. qz syllo-
gism^o demōstratiuz q̄ est per effectū vel per cāz remotā nō
facit scire simpliciter s. solū secūdū qd. ideo arif. di. Dico at̄
syllogismū sciale scdm̄ quē i habēdo scim^o. supple simplici-
ter eo mō quo diffinitū ē scire. Cōtra istā diffinitioēz dubi-
tat. si dmostratio diffinit per scire. z iā supra diffinitū est ip-
sum scire per demōstrationē. ergo idē ē diffiniēs z diffinitū.
z per cōsequēs idē ē notū z ignoti^o respectu eiusdē. patet p̄e-
quētia. qz diffinitio dat causa innotescēdi. Dicēdū q nō ē
iconueniēs idē eē diffiniēs z diffinitū i diuersis generibus
diffinitionū. hō enī diffinit per risibile dicēdo. homo est aīal**

pa dif^o est for^o
et p̄t qd p̄ma
diffinitio est qd
in modis argū
ar g d d g

Duplex est accūs
anotās nō conuē

in probib^o cap de cau

2. p. cap

4. Tunc syllogis
idē dicitur de illis
in 2. g. p. log

Sub 4. p. p. or
membra diffinitiois
q̄ larym de op̄m
apio cap in diffinitio
one cap p̄re

g. textuz

nota q̄ in h̄o falua
rigide p̄t h̄o mōz
diffinitio p̄t q̄ sal
uari s. p̄t in dno
s. p̄t dno p̄t in dno
p̄t dno p̄t dno p̄t
diffinitio p̄t dno p̄t
diffinitio p̄t dno p̄t
que dat p̄t p̄t dno p̄t
q̄ p̄t p̄t p̄t p̄t

diams q̄ dicitur ut ap̄o li nary q̄ ista nō sit
2. dno p̄t p̄t p̄t p̄t qz si scire est
p̄t p̄t agnoscere et dno est cā p̄re
p̄re est p̄t p̄re est p̄t demōstratiōis p̄t
ligere p̄t p̄t p̄t p̄t quare cap
alr d̄t p̄t p̄t p̄t dno p̄re

Posteriorum

rissibile: et diffinitio rissibile per hominem dicitur: rissibile est bonum ap-
tus natus ridere. scilicet de diffinitionibus non sunt eiusdem generis. cuius
vna sit formalis di. propter quod illa scilicet que datur per priora.
alia vero sit materialis di. quia scilicet illa que datur per postero-
ra. constat autem quod passio diffinitur a priori per subiectum. et subie-
ctum diffinitur a posteriori per passionem. In proposito autem et si idem
est diffinitio et diffinitum: non tamen eodem modo sumptum. Scire enim plus
diffinitum est per demonstrationem ut habet rationem effectus demonstrationis. nunc autem
diffinitio ipsam demonstrationem ut habet habitudinem cause finalis.
Propterea sicut non est inconueniens idem esse notius et ignotus re-
spectu eiusdem diuersis generibus cognitionibus. quia effectus est no-
tior causa noticia quia est. et causa est notior effectu noticia propter quod
est. ita non est inconueniens idem esse notius et ignotus respectu eiusdem
diuersis generibus causarum. Deambulatio enim est notior sani-
tate in genere cause efficientis. et sanitas est notior deambula-
tione in genere cause finalis. ita in proposito demonstratio est no-
tior scire in genere cause efficientis. et scire est notius demonstratio-
ne in genere cause finalis.

Si igitur est scire ut posuimus necesse est et demonstra-
tionem scias esse ex veris. et primis. et immediatis. et no-
tionibus. et prioribus. causisque conclusionis.

Secunda diffinitio demonstrationis est ista. Demonstratio est ex primis
veris immediatis prioribus notionibus causisque conclusionis. Datur
diffinitio Aristoteli tripliciter probatur per diffinitiones datur de
scire. nam scire est rem per causam cognoscere. et quoniam illi est causa. et
quod non contingit aliter se habere. et scire est per demonstrationem intelli-
gere. ergo demonstratio est ex primis ueris immediatis et patet
consequentia: quia dato opposito consequentis sequitur necessario
oppositum vni partis antitatis. aut quod scire non est per demonstratio-
nem intelligere. aut quod scire non est res per causam cognoscere. et
quoniam illi est causa. et quod non contingit aliter se habere.

Sic. n. erunt propria principia et quod demonstratur. **S**ecundo probatur sic. omnis syllogismus procedens ex propriis prin-
cipiis eius quod demonstratur: est ex primis ueris immediatis prioribus
notionibus et causis conclusionis. sed demonstratio est syllogismus
procedens ex propriis principiis eius quod demonstratur. ergo et
per consequentiam cum minoribus. quia aliter demonstratio non aggeneraret
sciam. maior vero est nota inductiue cum oppositum predicati
stare non possit cum subiecto.

Syllogismus quod erit et sine his demonstrationibus
vero non erit. non enim faciet scias.

Tertio. omnis syllogismus faciens scire est ex primis ueris immediatis
prioribus notionibus et causis conclusionis. scilicet demonstratio est syl-
logismus faciens scire. ergo et patet consequentia cum maioribus
quia ille sunt conditiones syllogismi facientis scire. minor vero est
nota ex diffinitione demonstrationis data superius. Nec enim
est differentia inter demonstrationem et syllogismum: quia demonstratio
ut sic facit scire sicut et syllogismus ut syllogismus est: facit scire. quia
tunc quilibet syllogismus dialecticus siue positivus faceret scire. quod non
est verum. quia aliquis talis inderenter concludit tam verum quam falsum ex
falsis.

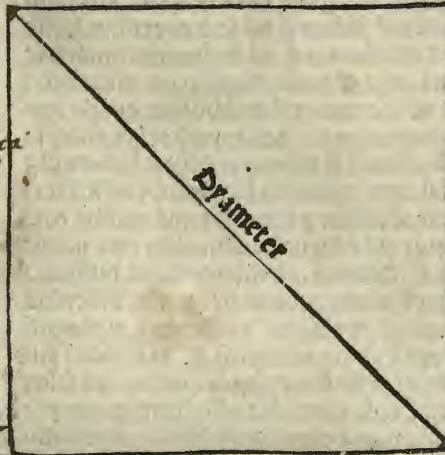
Notandum per secundum principium. secundo philosophi. quod sicut se habet
principium in speculabilibus: ita finis in operabilibus: sic quod sicut
principia imponunt necessitates conclusioni. ita finis imponit neces-
sitate finem. ita quod sicut ex principis sequitur
de necessitate conclusio: ita ex fine sequuntur necessario ea que
sunt ad finem. sed finis necessitans agens et effectus agentis sunt
vniuersum et idem. id ad hoc quod sequatur finis igitur quod est ad finem habere
omnia illa vnde sequatur finis. ut quod diuideret dura est finis ferre. id
ut sequatur effectus diuidenti dura: igitur ferram esse ferream. id
vnde ita in proposito finis demonstrationis est scire. id igitur demonstra-
tionem habere omnia illa ex quibus sequitur ipsum scire. illa autem
sunt ex primis ueris immediatis et. **S**ecundo notandum
quod prima diffinitio demonstrationis est diffinitio formalis: quia
datur per causam finalem. et hec secunda est materialis: quia datur per
causam materiale: cum promissis licet sint cause effectiue conclusionis: tamen
sunt partes materiales demonstrationis. finis enim necessitat omnia

alia genera carum. id diffinitio datur per causas finale est formalis
respectu omnium aliarum diffinitionum que dantur per alia genera
rum: sed ut declarabitur secundo. diffinitio materialis demon-
stratur per formale. id per se per primam diffinitionem demonstrationis
que fuit. syllogismus faciens scire. demonstrat secundam que
est. ex primis ueris immediatis prioribus notionibus causisque
conclusionis. ergo et.

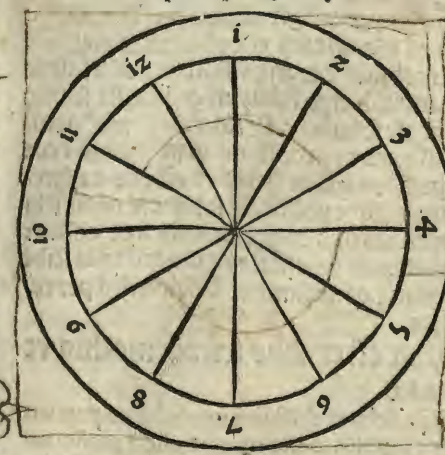
Verum quidem igitur oportet esse quo-
niam quod non est scire. ut quod
diametros sit simetros

Simeter

Istud est secundum
ca. h. primi tractat
in quo maius
stat philosophus. pres
finitiois demon-
strationis. Et di-
uiditur in quatuor
tes. in quorum prima
facit quod deum est. a
secunda parat per
missas demonstra-
tionis ipsi demon-
strationi ibi. Est ar-
incipium demonstra-
tionis. i. tertia com-
pat promissas illas
concloni demar-

tionis ibi. Quia autem oportet credere. igitur autem remouet quosdam erro-
res posibles circa dicta ibi. Quibusdam quidem. In primo pre Arist.
ponit tres rationes. quarum prima est. Dis demonstratio est ex ueris.
secunda deo. Dis demonstratio est ex primis et immediatis ibi. Et
primis autem tertia deo. Dis demonstratio est ex causis prioribus et
notionibus ibi. **C**ausa quidem. prima deo arguitur sic. o est id quod
demonstratur est verum. ergo demonstratio est ex ueris. per consequen-
tia. quia si aliqua demonstratio esset ex falsis. et omnis demonstratio
est syllogismus faciens scire. ergo aliquis falsitas esset causa scire. quod est
impossibile. autem autem est manifestum. quia o est quod demonstratur est sciri.
et o est scitum verum: quia nihil sciri nisi verum. ergo o est quod demonstra-
tur est uerum. minor est euidentis. quia de non ente non est scia. ut quod diame-
tros sit simetros. i. quod diameter sit commensurabilis coste. **C**ir-
ca predicta mouentur quatuor dubia. Primum dubium. ut quod de non ente
sit scia. quia nulla rosa aut pluuia exite habet scia de eis. nam ha-
bitus est qualitas de difficili mobilis. id scia de rosa vel de pluuia
cum sit habitus anime non corrumpit deficientibus illis. **S**icut Euclides
Corp. i. z. pentagonorum demonstrat de corpo-
re. i. z. pentagonorum
equilium esse locale in
spera tangente oes
angulos: si tangat
vnum. et per ois de
tali corpore habe-
re scia si obstat
quod tale corpore forte
non sit nec vnquam fuit
nec vnquam erit.
Ad ista difficultatem
sunt quatuor
modi ridentur. primo
fuit coiter ois autem
quorum di. re bre esse
triplex: videlicet in
se. in suis causis. et
in suis causis que non est: scilicet iam sunt cause ex quibus potest esse. Res est
bre esse tamen apud intellectum quod non est nec potest esse. scilicet bre est intelligibile.
ut chimera et hircoceris. Dicendum ergo quod de ente habite esse tamen
penes intellectum non bre scia: scilicet de ente habite esse se ipso. aut in

apud intellectum. Res habet esse in se quibus esse actuali. Res habet esse
in suis causis que non est: scilicet iam sunt cause ex quibus potest esse. Res est
bre esse tamen apud intellectum quod non est nec potest esse. scilicet bre est intelligibile.
ut chimera et hircoceris. Dicendum ergo quod de ente habite esse tamen
penes intellectum non bre scia: scilicet de ente habite esse se ipso. aut in

Dubin an de de de...
modus quod de de hunc esse in se ipso...
modo hunc esse in se ipso...
fuit quod de de de hunc esse in se ipso...
licet non ad hunc esse in se ipso...
est hunc esse in se ipso...
ille hunc esse in se ipso...
et ad hunc esse in se ipso...
quod hunc esse in se ipso...
necesse in se ipso...
necesse in se ipso...

Handwritten marginal notes on the left side of the page, including phrases like 'Si igitur est scire ut posuimus...' and 'Secunda diffinitio demonstrationis...'

Primas

hinc causis bene habetur scientia. lz ergo nulla sit rosa vel plu-
uia in se ipsa. n̄ est in suis causis: ideo remanet adhuc scia de
de illis. ¶ 3. tra. dato isto segtur q corrupta rosa n̄ habe-
tur scia de ista acq̄sita p̄ dem̄strationē p̄ticularē: q̄ rosa corru-
pta n̄ h̄z eē in se. nec in suis causis cū n̄ ampli⁹ possit eē sc̄do
de generatiōe. ¶ Itē pono q̄ oēs cause s̄l̄ corruptant cū rosa
in p̄cessu t̄pis generēt tam rosa q̄ cause eius n̄ p̄pter hoc
corrupit scia de rosa. 7 t̄n ipsa nullū eē h̄z in se nec in suis cau-
sis. ¶ Sc̄do modus r̄ndēdi est egi. dicētis rē h̄re duplex eē.
actualē 7 p̄dicamētale. lz ergo rosa corrupta nullū habeat
eē actualē. t̄n h̄z eē p̄dicamētale cū sit res p̄dicamēti. Cū igr̄
scia abstrahat ab eē actuali sufficit q̄ res habeat eē p̄dicamē-
tale. iō de rosa habet scia post corruptionē eius. q̄ ad huc h̄z
eē p̄dicamētale vt p̄z. ¶ Cōtra. dato q̄ de⁹ an̄bilaret oia p̄-
dicamēta accēntiū remanētē i aia s̄oz. habitu dem̄stratiuo hui⁹
p̄clon̄is. ois triāgulus h̄z tres angulos ēq̄les duob⁹ rectis. sic
t̄n q̄ n̄ esset aliq̄s triāgulus: in casu isto habet scia de eo qd̄
n̄ h̄z eē actualē nec p̄dicamentale. ¶ Itē Aristo. 3. phi. diui-
dit ens i ens in actu: 7 i ens in potētia. 7 itē ens in actu i de-
cē p̄dicamēta. ergo ens in potētia n̄ h̄z eē p̄dicamentale.
¶ Tertio modus r̄ndēdi ē burlei dicētis q̄ ens sumit tripl̄.
p̄mo cōsūme vt est obiectū itellectus. 7 sic oē itelligibile est
ens. Sc̄do min⁹ cōiter p̄ illo cui n̄ repugnat esse existere. 7
sic illa dicunt̄ entia q̄ n̄ sūt sed p̄nt eē. Tertio stricissime p̄-
tente in effectu qd̄ h̄z eē actualē. lz ergo nulla rosa existētē ro-
sa n̄ sit ens tertio mō. t̄n ē ens p̄mo mō 7 sc̄do mō. sufficit n̄.
7 regit q̄ illud de quo habet scia sit ens sc̄do mō. ¶ 3. tra.
tra p̄mū mēbzū arguit q̄ dato illo segtur oia ip̄ossibilia 7 oia
duo d̄dictoria eē s̄l̄ vera. p̄bat. oia talia sūt entia: q̄ sūt itelli-
gibilia. ergo sūt vera p̄z n̄a p̄ Aristo. sc̄do metha. d. q̄ vniū-
cui⁹ q̄ dispo in entitate est sua dispo in veritate. ¶ Cōtra se-
cūdu mēbzū arguit. q̄ positiuū 7 negatiuū non equalit̄. mō
ens trāscēdēt sumptū est positiuū. 7 illud cui n̄ repugnat
existere est negatiuū. Deide segtur tra eū q̄ chimera ē ens
sc̄do mō. q̄ chimere n̄ repugnat existere ex quo non est nec
potest esse. nulli. n. aliqd̄ repugnat nisi sit vel possit esse 7c.
¶ Quarto modus r̄ndēdi est q̄ ens trāscēdēt sumptū est
obiectū itellect⁹ 7 est cōe tā ad eē actualē q̄ aptitudinalē: ita
q̄ respectu hui⁹ vbi est verificat de quolibet illoz iuxta do-
ctrinā Aristo. 3. phi. di. q̄ ens diuidit̄ in ens i actu 7 ens i po-
tētia. Cū ergo qd̄libet diuisū vlr̄ verificet̄ de quolibet suoꝝ
diuidētiū segtur oē ens i potētia esse ens. quo dato segtur q̄
nulla rosa ex̄tē adhuc rosa est ens. 7 nullo triāgulo existēte
triāgulus est ens. 7 etiā h̄re tres angulos equalēs duobus re-
ctis est ens. neq̄s ois illud eē de quo habet scia. sed ois illud eē
ens. Et cū Aristo. di. i lra q̄ scia n̄ habet̄ de eo qd̄ n̄ ē. Rū-
det̄ q̄ ipse per qd̄ est 7 qd̄ n̄ est cōiter itelligit̄ ens 7 nō ens.
i. scia n̄ est de nō ente cū quo tamē stat q̄ scientia sit de re q̄
n̄ est. ¶ Cōtra p̄ rosa est ens. ergo rosa ē. p̄z n̄a a tertio adia-
cētē ad z⁹ adiacēs. an̄s est v̄z p̄cessus. ergo 7 n̄s. ¶ Se-
cūdo segtur q̄ de rosa corrupta nullā haberem⁹ sciam. n̄s ē
falsum: q̄ adhuc manet scientia acq̄sita per dem̄strationem
p̄ticularē. 7 p̄z n̄a q̄ n̄ est ens cū n̄ sit actualē nec potētia/
le ex quo n̄ p̄t̄ amplius esse. ¶ Ad p̄mum negat̄ n̄a q̄ ar-
guitur a magis amplo ad minus amplū. q̄ vt dictus est: ens
trāscēdēt sumptū ē ampliatus ad possibilia sicut ad p̄ntia.
¶ Ad z⁹ negat̄ n̄tia. 7 ad p̄bationē dico q̄ rosa corrupta ē
ens potētiale nō q̄ possit esse sed q̄ potuit eē. sicut enī p̄uua-
tio n̄ est solū respectu futuri: s̄ etiā p̄teriti. vt h̄z p̄ phi. ita ē t̄-
potentia cū ei sit diuncta p̄uatio iuxta itentionē aris. quarto
meta. di. q̄ p̄uatio est negatio i subo apto nato. sicut ergo p̄-
uatio 7 aptitudo respiciunt p̄teritū 7 futurū ita potētia nō q̄-
dem respectiua sed absoluta. Et cum aris. diuidit̄ ens in ens
in actu 7 ens in potētia nō sumit ens i potētia solū p̄ eo quod
p̄t̄ eē: s̄ p̄ omni eo cui⁹ potētia p̄t̄ reduci ad actū. 7 si nō ad
actū sup̄superius: tamē ad actū idiuidui eiusdē sp̄ei. vñ aliq̄s h̄o
n̄ p̄t̄ ridere. 7 t̄n h̄z potētia ad ridendum. 7 aliquis h̄o non
p̄t̄ scribere p̄pter defectū organoz 7 t̄n habet potentiaz ad
scribēdū s̄i h̄z artē. ita rosa corrupta n̄ p̄t̄ esse 7 tamē habet

potētia ad esse. nō qdem ad esse sue idiuiduatōis sed ad eē-
diuiduatōis alteri⁹ eiusdē sp̄ei. ¶ Ex p̄dictis sequit̄ q̄ si ita
ois triāgulus desineret eē q̄ nunq̄ amplius aliquis triangu-
lus possit esse habit⁹ scientific⁹: de triāgulo statim desineret
esse scia q̄ scia refert̄ ad scibile: 7 relatiua posita se ponunt 7
p̄empta se p̄munt per p̄m̄ in p̄dicamētis. ideo i casu isto de
triangulo nihil esset scibile. 7 per n̄s nulla esset scia de illo.
ille tamen habit⁹ non desineret esse ex quo est qualitas d̄ dis-
ficili mobilis. neq̄ per ipsum fieret aliqua dem̄stratio neq̄
sylogism⁹ dem̄stratiū s̄ t̄n fieret sylogism⁹ quō p̄cludere
tur talis p̄clo falsa. ois triāgulus h̄z tres āgulos ēq̄les duob⁹
rectis. 7 n̄ter q̄libet p̄missarū eēt falsa. n̄az in casu isto trian-
gulus nullo mō esset ens. q̄ nō ens i actu nec ēs in potētia: 7
q̄ sit imaginabile talē habitū remanere absq̄ denoiatōe re-
spectiua manifestū est q̄ amicitia cū sit v̄tus est habit⁹ 7 q̄li-
tas de difficili mobilis 7 p̄t̄ manere absq̄ eo q̄ sit amicitia.
q̄ cum amicitia n̄ sit nisi iter ēq̄les: pole est q̄ nulli sint ēq̄-
les q̄ p̄rat̄ ēq̄les 7 se diligebāt v̄tute amicitie. ¶ Sc̄do du-
biū. vñ q̄ nō oē qd̄ dem̄strat̄ sit v̄z. q̄ nullo triāgulo existē-
te dem̄strat̄ ista p̄clusio. ois triāgulus h̄z tres āgulos ēq̄les
duob⁹ rectis. 7 t̄n ipsa n̄ est vera: q̄ triāgulus n̄ est amplia-
tum ad triāgulū actualē 7 aptitudinalē. nec etiam h̄re tres
angulos sicut ens. R̄ndetur q̄ hoc verbū ē: dupl̄ sumit̄. vno
mō vt dicit̄ simpl̄ eē. 7 sic facit̄ p̄pōnem de z⁹ adiacētē. alio
mō vt dicit̄ eē inherētē. i. p̄dicati ad sub̄m. 7 sic facit̄ p̄pōnē d̄
z⁹ adiacētē. ¶ Itē illud verbū est vt dicit̄ esse inherētie s̄v-
m̄ dupliciter. vno mō vt dicit̄ inherētia actualēs. alio modo
vt dicit̄ inherētia aptitudinalē. tūc. n. dicit̄ inherētia 7 actua-
lem q̄ sub̄m 7 p̄dicatū n̄ h̄nt ordinē eēntialē. vt h̄o est cur-
rens. aial est albū. q̄n̄ vero sub̄m 7 p̄dicatū h̄nt ordinē eēntia-
lem. i. s̄m aliquem modū p̄fētatis: tūc dicit̄ inherētia aptitu-
dinalē vt h̄o est aial rōnale. h̄o est risibilis. triangulus habet
tres angulos. Ifocheles est triangulus. ifocheles habet tres
angulos. ¶ Dicendū igr̄ q̄ nullo triāgulo ex̄tē ista est v̄a.
omnis triāgulus h̄z tres āgulos ēq̄les duob⁹ rectis. q̄ illud
verbū est. seu illud verbū h̄z. nō dicit̄ nisi inherētia aptitudi-
nalē ad denotandū q̄ ois triāgulus ē apt⁹ natus h̄re tres an-
gulos ēq̄les duob⁹ rectis. sic etiā d̄cedit̄ q̄ pluuia ē aqua gut-
tatim cadēs nulla pluuia ex̄tē. q̄ predicat̄ diffinitio de suo
diffinito mediante hoc v̄bo ē faciēte inherētia aptitudinalē.
¶ Et si arguit̄ sic: triāgulus h̄z tres āgulos. ergo triāgulus ē.
neq̄t̄ n̄a. q̄ arguit̄ ab esse inherētē ad esse simpliciter. 7 ab/
esse aptitudinali ad esse actualē. 7 a v̄bo ampliātē ad ip̄m nō
ampliās. Et si istat̄. q̄ b̄n̄ segtur lignū h̄z tres āgulos. ergo li-
gnū ē. pluuia ē aq̄ deorsū mota. q̄ pluuia ē. p̄idē segt̄. triāgu-
lus h̄z tres angulos. q̄ triāgulus ē. pluuia ē aq̄ guttati d̄ nube
cadens. ergo pluuia est. ¶ P̄z q̄ n̄ est similitudo. q̄ in p̄ma ē
inherētia actualis cum nō sit ordo essentialis p̄dicati ad sub-
iectū. in alijs aut̄ est inherētia aptitudinalis cum sit ordo eēn-
tialis. 7 lz dialecticus siue poziticus nō v̄tat̄ tali modo loquē-
di. tamē dem̄stratiū eo h̄z v̄t vt colligit̄ de mente aristo. 7
oium antiquoz̄ expositoz̄. Et si d̄r. vñ puenit q̄ illd̄ verbū
est facit̄ diuersas inherētias 7 aliq̄n̄ ampliāt 7 aliq̄n̄ nō: cōpō-
nēdo inuicem terminos nō ampliatiuos. Dicit̄ q̄ in mente
hoc h̄z ex nā rei. in voce aut̄ vel i scripto ex impōne auctoz̄.
¶ Tertio dubiū. videt̄ q̄ illa n̄a nō valeat. oē qd̄ dem̄strat̄
est v̄z. ergo dem̄stratio est ex veris. q̄ aliqd̄ v̄z aliq̄n̄ sylla-
gizat̄ ex p̄missis falsis. s̄ ois dem̄stratio est sylogism⁹. ergo p̄-
idē dem̄stratio aliq̄ poterit eē ex falsis. ¶ Pro solutiōe huius
difficultatis est notādū p̄mo q̄ sicut ens 7 v̄z p̄uertit̄. ita
falsū 7 nō ens iuxta itentionē Aristo. i postp̄dicamētis di. q̄
ab eo q̄ res est vel nō est oīo d̄r esse vera vel falsa. ¶ Sc̄do
notādū q̄ affirmatio est cā affirmatiōis: 7 negatio negatiōis
7 ex affirmatiōe p̄oz est negatiōe vt habet̄ a p̄ho i hoc p̄mo. q̄
ex negatiua nō segtur affirmatiua: sed b̄n̄ cōtra. ideo inquit
Aristo. i. li. clēc. q̄ i nō facere itelligit̄ facere. ¶ Tertio notā-
dū q̄ cui⁹libet dem̄stratiōis p̄misse sūt cause p̄clon̄is ad hūc
itellectū q̄ significata p̄missaz̄ sūt cause significati p̄clon̄is.
7 q̄ noticia p̄missarū est cā noticie cōclusiōis: vt ponit aris.

p̄z n̄a m̄ba. ar ḡ lecti. 3

Dubium
an oēs dem̄stratiōes
sūt uerit̄.

Dubium
an va-
leat q̄ p̄t̄ in p̄p̄m
q̄ dem̄stratiōe affirmatiua
p̄misse ex quib⁹ de
d̄o p̄t̄ s̄m̄ uera

cap de p̄ori

h̄c d̄r sc̄p̄ia p̄ p̄ori
de arimino 3 8

Posteriorum

di. q. priora et notiora sunt dupl. s. quo ad naturam et quo ad nos. illa sunt priora et notiora nobis q. sunt prima sensui. illa vero sunt priora et notiora quo ad naturam q. sunt remota a sensu. Singularia q. de sunt ppinq. sensui. vltia remota. id prius natura et prius nobis vident hre quadam repugnanti cum vni sit singulari et ppinq. sensui: et aliud sit vlt et remotum a sensu. Demonstratio ergo simplr q. e. p. veras cas sp. pcedit per priora et notiora simplr et quo ad naturam. non aut p. priora et notiora quo ad nos. Notandum p. s. commentatoze i. prologo phi. q. in mathe. eade sunt nobis notiora et simpliciter. quoniam sicut cae sunt notiores natura suis effectib. sic in mathe. sp. pcedimus a causis sup effectum. In naturalibus aut vtr plurimum pcedimus ab effectu ad cas: qz ois noticia humana incipit a sensu. et qz sensus no mouet a causis sed magis ab effectib: ideo primus processus natural e communiter ab effectu ad cam. qua habita et bene nota itez cognoscit effect no eode genere noticie qz e: sed ppter qd est. Ro aut assignat a commentatoze i. phemio phi. qre cae sunt notiores nature suis effectib: qz ab his natura incipit opari. vti z meta. ponit ari. qz sicut res se bz ad ee: ita se bz ad cognosci. vs. fm naturam. Secdo notandum q. vlt et singulari seu ppinqtas et disticta no opponunt rtrarie nec ddictorie nec puiatiue sz relative. et eode modo opponunt pus quo ad naturam et prius quo ad nos: qz prius et posterius opponunt relative. sz ea q. sut poza nac sunt posterioza nobis et ecotra. qz cae sut pus note nature et posterius note nobis. Effectus vo ecotra sut prius noti nobis et posterius noti nature. ergo prius quo ad naturam et prius quo ad nos relative opponunt. Sed dubitat qz in phemio phi. di. aristo. nos pcedere ab vltibus ad singularia: et q. vlt cuz sit quoddam totum est notius suis singularibus q. sunt ptes subiective. h. vero dicit q. vltia sunt remotissima a sensu. et singularia ppinqta sensui. Atat aut illa duo inuicem repugnare. Prima ratio est egi. di. q. i. eode genere noticie. s. sensitiue vlt intellectiue prius cognoscit magis pfusum q. minus pfusum. et prius idiuiduum magis vlt q. min vlt. qz si soz. est a loge: prius cognoscit q. est hoc corpus q. q. est hoc aial. et prius q. sit hoc aial q. q. sit hic bo. et prius q. sit hic bo q. q. sit fortis. Et ita ex pre itellect prius cognoscit sub ceptu vlti q. singulari. et prius sub ceptu magis vlti q. min vlti. Coparado aut cognitiue sensitiua cognitioni intellectiue: sic prius cognoscit singulare q. vlt. Quia ergo aristo. dicit i. phemio phi. q. nos pcedimus ab vltibus ad singularia: itelligit in eode genere noticie. Lu vero dicit hic q. vltia sut remotissima a sensu: itelligit coparado cognitione sensitiuu intellectiue. qz sensus est singulari. et itellectus est vltiu. Secda ratio e bur. di. q. duplex e cognitio: vs. pfusa et disticta. cognitioe pfusa pus cognoscim' singulare q. vlt. sz cognitioe disticta pus cognoscimus vlt q. singulare. Quando ergo pbs i. phemio phi. di. q. pcedim' ab vltib' ad singularia et q. vltia sunt prius nota suis singularib: loquit de cogitoe disticta. Lu vero hic dicit q. vltia sut remotissima a sensu et singularia ppinqta: loq. de cogitoe pfusa. et sic non est aliq. rtradictio. Tertia ratio est Occam. di. q. aristo. i. plogo phi. itelligit vlt magis pfusus. et p. singulare min' pfusum: inuens nos pcedere a magis pfuso ad min' pfusu. hic vero per singulare conceptum singulare. et p. vlt ceceptu vltm: dans itelligere q. prius accipimus re ceptu singulari q. ceptu vlti. et q. ceptu singularis est prius sensui. ceptu aut vltis remot' a sensu cu non repiat nisi in itellectu. Iste opi. siue rrsiones non sunt hic approbade vel reprobade sed magis in plogo phi. et i. tercio de aia. id ad pns sub silenio ptrafco. oes tamen veniunt in hoc q. sensus no cognoscit vlt sz trn singulare. Intellect aut cognoscit vtrucq. qd mibi no vlt vlt. qz fm phm z de aia. coior in coi est obiectu adequatu vltis et son' audit. Costat aut nullu colore singulare esse obiectu adequatu vltis neqz ali que sonu piculari ee obiectu adequatu audit'. Jo assignat quarta responsio di. q. vlt hz duplex esse. sz formale et materiale. Esse formale vltis est esse sepatu ab oi rditoe materialitatis et idiuiduatois. esse aut materiale eiusde est ee diuinctu rditionib' materialib' et idiuidualib'. Loquedo ergo d

vlt fm suum esse materiale qd est esse hic. et nunc sic illud est. cipit prius sensus q. suu singulare. et hoc mo loquit pbs in plogo phi. cu dicit nos pcedere ab vltib' ad singularia. sz loquedo de vlt fm suu ee formale sic ipu ee remotissimu a sensu cum illo modo a nullo pceptat nisi ab itellectu. singulare aut ee est proximu sensui. et hec fuit intentio philosophi bic.

Et primis aut e quod ex pprijs principijs e. ide n. dico primu et principium.

Unu dubiu tangit pbs pp qd in diffone demostratiois no ponebat ex pprijs pncipijs sicut ex primis. R. idet q. id e primu et pncipiu. vti. 9. metha. iquit ipse q. sp in vnoquoq. genere illd qd est primu et qd est maxie tale est ca et pncipiu oim sequentiu. ergo primu hz rone pncipiu. Sed iaz pbatu est demostratioe pcedere p prima non p accides sz per se. io onsz e demostratioe pcedere ex pprijs pncipijs. Notandum q. prius et prinus propriu se hnt p ordine. qz ee primu est prinus pncipiu et no econtra. qz si no: maxie videret de dignitatib' q. sunt pncipia prima et no sunt pncipia ppria. Sz hoc si obstat. qz sicut materia pna absolute sumpta e cois et rtracta e ppria. Ita pncipia pna simplr sumpta sunt coia. cotra: ctaverd sunt spalia. et q. in oi demostratioe hnt ideo prima pncipia sunt pncipia ppria. et p. nis no oportebat illud adde re. Sz cotra si p prima itelligant pncipia ppria q. sicuti gnitates rtracte et no pmissae demostratiois nec aliq. ca ipozitata p illas: sequit demostratioes simplr pcedere ex causis remotis. qd probat assignado aliqs pmissas ipozitates cas re motas idemfables: i. casti isto talis demostratio pcedit ex vis et ex primis et ex immediatis: qz ex idemostribilib' ac ee ex cais priorib' et notiorib' simplr. Dicendum q. aristo. p. inq. diata no itelligit solu pmissas idemostribiles: sz etia eas ee immediatas immediatoe cae et sub i qd no rtingit i causis remotis. Hoc aut id no expressit aristo. hic: qd primu et i diffone scire illud expresserat di. Scire simplr est re p cam cognoscere et qm illius est ca: et qm no rtingit at se hre. Costat aut q. ea remota no est ca proprie effect' remoti nec p se cu ea postea ponat effect'. Dubitat rtra diffone demostratiois ostendendo aliquam demostratioe simplr no esse ex aliq. ca qz ee molstratoes mathematice sut demostratioes simplr cu sint in p gradu certitudinis p commentatoze z meta. et trn no pcedunt p causas in eendo. na demonstrat hre tres angulos equales duob' rectis de triangulo p angulu extrinsecu. Costat aut angulum extrinsecu non ee cam triaguli nec sue passionis. cum quodlibz illoz idiffereter stet esse sine alio. Secdo. demostrationes methaphisice sunt demostrationes simplr qz excedunt oes alias rfirmatioe demstrationis et nobilitate sub i. sz rmetatoze i. plogo de aia. et no pcedit in eendo p cam. qz cu demst' act' purus de deo aut potetia pura de prima materia hoc no e p aliquam cas cu deus nulla cas heat simplr nec materia prima p qua a priori aliqd possit de ea demostriari. Tercio. demstrationes naturales sut demstrationes simplr. qz scia de aia excedit oes alias pter diuinu nobilitate sub i et rfirmatione demstrationis: et tamen plime tales no dan' p cas. Na cu demst' z de aia. q. ipa e actus prim' sub balis corpus phisici habentis vita i potetia p esse prin' vegetandi sentiendi scds locu mouediveli itelligedi: nulla ibi sumit ca: qz ide sut aia et act' pm' subal' corpus hntis vita i po' et ee prius vegetandi et. Quarto. nulle pmissae sut cause rclonis. g. r. p. z. aia. et aia. pbat. qz pbs dicit i. phemio hui' q. an oes demstratione os p cognoscere de subo qd est et qz est et de passione qd est. g. rclon' pcedit tota demstratione. p. z. aia. qz ipa ponit ex subo et passione. et p. nis magis vlt rclon' ee cas pmissaz qz ecotra. Ad primu d' coiter q. demstrationes mathe. no sut pprie demstrationes ppter qd. nec simplr demstrationes ad itellectu aris. sz lu silitudinarie. qz sicut natura prius cognoscit cam simplr qz effectuu ita nos prius oino cognoscim' pmissas qz rclon'. Sed illud no pot ee de itentioe aris. cu semp aut frequenter exple ficet i mathe. deide si demstrationes ille no pcedit p cas neqz p effectuu. ergo dabit aliud gen' demstrandu nodu ab ari. inueniu

67

et in vltis in plogo...

textu comitit

nota resp. s. ois eod...

nota z. p. posio re...

nota z. resp. ois q...

assignat nota...

positio q. quor resp...

no t. or. are ad p badi...

Primus

ideo dicit qd ille pcedunt p causas ta in effendo qz in cogno
 scendo. nec est vez q demostret triangulu tres angulos habe
 re p angulu extrinsecu tanqz p mediu. s. solu tanqz p determi
 natum medu cu mediu sit solu figura rectilinea trib' lineis
 penta que e vera ca in effendo ta triangulu qz etiā sue passionis
 qz dicit p pres diffonis sunt forme z: phi. sed de hoc magis i
 z' hui'. Ad z' d' q l3 i deo no sint cae realr distict: tamē
 sunt cae formalr dntes. No eni deo repirent rōnes habent
 tes ordinē prioris r posterioris nisi ille haberent rationem
 cālitatis. ideo cū demonstrat act' purus de deo p eē primuz
 simplr: demonstrat illa passio de subo suo p verā cām i effen
 do non realr disticta s ratione tū. Dicim' n. q gen' r oria
 sunt cae spē. r tū non differūt ab ea realr. Silr cum demon
 stratur de prima mā pura potētia p eē immediatū non eti sim
 plr: illa demratio est p cām in cēndo. nā sicut eē p mū simplr
 est cā ppter quā de est act' pur' ita eē immediatū nō enti sim
 pliciter est cā pp quā mā ē potētia pura. Ad tertiu d' q l3
 ille due diffinitiones date de aia sint idē: tamē non sunt idēz
 simplr. qz aliqd ipoztat per vnā. s. corp' pbificum qd non est
 idē alteri. vñ homo r album sunt idē qz de se inuicē pdicant
 in recto. sed non sunt simplr idē: qz album nōtat albedinez
 q non est homo. Silr homo r risibile sunt idē sed non idem
 simplr. qz p risibile nōtatut risus q nō est homo. propterea
 pcedit q homo ē cā risibilis non obstat q sint idem. ita in
 pposito illa diffinitio aie. s. prin' vegetādi: sentiēdi: fm locū
 mouēdi r itelligēdi est cā illius actus primi subalis corpis
 pbificitā habētis i potētia non obstat q sint idē qz aliqd
 ipoztatut p sedaz. v3. corpus pbificū qd ē effect' pme diffini
 tionis. Ad quartz d' q sicut ppō de noiatut veravel ne
 cessaria rtingēs vel ipossibilis rōne significati sui r similit' de
 nominatōis ita pmissē dicunt' cae rclonis: qz significata pre
 missarū sunt cae significati rclonis rōne medy qd d' esse va
 cā passionis. Deide r si ante demrationē rclō cognoscat
 gnitione repñtatiua sciēdo qd ipoztat' p cā: nō tamē cogno
 scit cognitiōe sciētificā. qz tūc nō sciēt ea sed solū post demō
 strationē. Cōstat aut talē noticiā sciētificam aggenerari ex
 noticiā pmissaz idcirco pcedit pmissas esse cās rclusionis: r
 qz hic scōs mod' inuenit i demratione a posteriori r nō pms
 ideo in tali demonstratione pmissē dicunt' cause rclonis in
 cognoscendo r non in effendo.

Est aut pncipiū demōstratiōis ppositio imedia
 ta. Immediata aut est q nō ē altera prior.

Postqz aristō manifestauit singulas pres itegrates diffini
 tionē demratiois. nōter in z' pte hui' capituli reaccipit vnaz
 pte diffonis rparādo pmissas r dignitates ipsi demōstratiōi
 ponēdo duas rclones. qz p' ē ista. ppō immediata ē prin' de
 mōstratiōis. z' rclō. pncipiū demōstratiōis nō est vnuz simplr: s
 bz pres subiectiuas ibi. immediati aut pncipy. Prima con
 clusio arguit sic. illa ppō q nō est altera pōz ē pncipiū demō
 stratiōis: s. ppō immediata ē bz. g. ppō immediata est pncipiū
 demōstratiōis. p3 nā cum maior. minor aut ē nota ex signi
 ficatiōe termini. qz immediatus est idē qd nō hñs mediū: con
 stat at illā ppōnē nō hñe pziōzē rpositiōnē que nō habet me
 diū. Nota p q duplex ē pncipiū demōstratiōis. s. plexum
 r icōplexū. pncipiū plexum ē illd qd dicit esse vel non eē
 r tale ē duplex. s. qd igredit' formalr demōstratiōez sicut pre
 missa. r qd igredit' vtualr vt dignitas. r de quolz istoz loqui
 tur Arist. sic. pncipiū icōplexū etiā est duplex. v3. qd igre
 dit' demōstratiōez vtualr vt termin' rascēdēs. r qd igredit'
 formalr vt d' de qua loq' arist. i p'hemio de aia. dices ipz
 qd qd ē ois demōstratiōis est pncipiū. z' notanduz: qz tā
 dignitas qz pmissa est qd rdupl' ppō immediata: l3 nō simplr eo
 dem mō. Primo qdē dignitas est ppositio immediata imedia
 tione pncipiōz icōplexoz qz ipsa ē ppinqua pncipys icōple
 ris ex quo eā cōponūt. Scōdo dignitas ē immediata imediatōe
 pcess' ois: qz pcedit oēs alias ppōnes r nullam pōzem habet.
 Tertio dignitas est immediata imediatōe rpositionis. qz iter
 sua extrema nō cadit mediuz ad hunc intellectū qz pdicatu

est subo non per aliud subm nec per aliā cāz. Quarto digni
 tas est imediata imediatōe demōstratiōis qz nō bz mediuz
 per qd possit demōstrari. s. nec a posteriori nec a pōzi. ideo ta
 lis ē pncipiū demōstratiōis. Premissa at est qd rdupliciter
 imediata. p3o qdem imediatōe diffonis: qz ipa ē ppinqua
 diffoni cuz ex illa rstituat. Scōdo pmissa ē imediata imedia
 tione cōclusionis. qz ipa est ppinq' rclusioni cuz ex pmissa
 stat' fiat cōclusio. Tertio pmissa ē imediata imediatōe cō
 positionis: qz iter extrema non dat' mediū. s. cāe aut subi.
 Quarto pmissa ē imediata imediatōe demōstratiōis. qz nō bz
 mediū p qd possit demōstrari. r sic est pncipiū demōstratiō
 nis. Cum at dic' p' qz ppōnē q est prin' demōstratiōis nō ē
 altera pōz. itelligit simplr vel fm quid. Unde dignitate que
 ē pncipiū demōstratiōis nulla est ppō pōz absolute. sed pre
 missa que est pncipiū demōstratiōis nulla ppō est pōz de
 mōstratiue. r hoc sufficit ad itentionē lre. Ex p'dictis p3 qz
 pmissē r dignitates qd rdupl' differūt quo ad imediatōnem.
 Prima differētia est qz dignitates sūt ppinqz pms pncipys
 icōplexis r pmissē sunt remote. Scōda differētia est qz digni
 tates elongant' a diffonibus r cōclusionib' pmissē at illis cō
 iungunt'. Tertia d'ia ē. qz dignitates nō hñt ppōnes pziōzes
 pmissē vero supponunt alias ppōnes. Quarta d'ia est: qz oēs
 dignitates sunt idemōstrabiles. nō aut oēs pmissē. Cōtra
 p'dicta arguit r p qz dignitas bz ppōnem pōzē: qz nō rñ
 git sil' esse idem r nō eē est qdā dignitas. r tamē bz ppōnem
 pōzē. s. de quolz d' r cēvel nō esse. g. rē. p3 nā cū maior qz illi
 stat' intellect' assēt' notis terminis. minor vero est arit. pmo
 hui'. qz affirmatio pziōz ē negatōe. Scōdo arguit qz digni
 tas sit dñrabilis: qz oē totū eē maius sua pte ē qdā dignitas
 r est demōstrabilis ergo rē. maior p3 ex eo q itellect' illi sta
 tim assēt' notis terminis. minor vero est allecten. z' sūe p'spe
 ctive pbātis illā p rrinere aliqd r aliud vltra. Ad pzi' m
 det' q nō est dcm nullā dignitatē hñe ppōnem pziōzem s3 qz
 dignitas nō bz ppōnes pziōzes qd verificat' de illis affirma
 tiuis aliqd ē. qd libet esse vel nō est. Illa tñ negatiua nihil est r
 non est nullā pōzem bz in latitudine rpositiōis negatiua:
 qd nō cōtingit de aliq' pmissa demōstratiōis siue fuerit affirma
 tiua siue negatiua. Ad z' rñdet' qz illa ppō. omne totum
 est maius sua pte: nō est proprie demōstrabilis: ex quo nō est du
 bitabil' ppō. pōt tñ probari isti vel illi q negaret eā iuxta do
 ctrinā allacē. deide falsū ē qz illa propō sit dignitas. nā digni
 tas ē ppō cui intellect' stat' assēt' notis terminis absqz discursu.
 huc at r si intellect' assēt' notis terminis. hoc tñ ē cuz di
 scursu impceptibili sic arguēdo: oē rrinēs aliqd r aliud vltra
 ē maius illo. oē totum rrinet pte r aliqd vltra. ergo oē totuz
 est maius sua pte. Itē dignitas est propō quaz necesse est
 quēlibet docēdū hñe: sed nō est necesse quēlibet docēdū hñe
 istā: omne totuz est maius sua pte. ergo nō est dignitas. bene
 at est cōsanimi rceptio vt dicit Euclides aut ppositio vel sup
 positio vt colligitur a p'ho in scōda cōclusionē.

Propositio aut ē enūciationis altera pars vni
 de vno. Dialectica quidez est similiter accipiens
 quodlibet. Demonstratiua aut determinate alte
 rum quoniaz verum ē.

Quia propō imediata diffinit' p ppōnē dicēdo. ppositio
 imediata ē propō q nō ē altera pōz. Et propō diffinitur p enū
 ciatōem. r enunciatio p rdictiōnē. r rdictio p affirmationē
 vel negationē. Ideo Arist. ad manifestationē d'ctoz d'scribit
 hos terminos. propō enūciatio rdictio affirmatio r negatio.
 Prim' ergo termin' describēdus est propō. que arist. diffi
 niēs ait. propō ē altera ps enūciatōis vni de vno significās.
 vñ propō hic stricte accipitur vt est vna propō r pro alio pos
 tio ad denotādū nullā ppotheticā ēē ppōnē. nec aliqua ca
 thegoricā nisi sit pmissa alicui' syllogismi. Notādum fm
 p' qz propō diuidit' i propōnē dialecticā r demonstratiua.
 Propō dialectica ē illa q idifferenter accipit vtranqz ptem
 rdictiōis vt cras tunica icidēt vel non icidētur. Propositio
 bb z

qz or notaz pmissē
 et dignitates quales
 p' d'ferūt q ad
 imediatōnem

no qz oē p'ho est
 magis nā p'ho
 potest d'ca mōstrari
 licet nō sit d'ca
 magis est ois
 aming cap ad

Et r' dicitur q duplex est pncipiū demōstratiōis
 s. plexum r icōplexū
 qz dicit' qz imediata p' p' dignitates
 h' r' d' dicit' qz imediata p' p' dignitates
 h' r' d' dicit' qz imediata p' p' dignitates
 imediata h' r' d' dicit' qz imediata p' p' dignitates

Posteriorum

Demonstratiua est illa q̄ non accipit nisi vnā partem dictionis. s. verā: vt cras sol orietur. Dicit. n. arist. p̄ thopi. q̄ dyalecticē procedit ex probabilib⁹ tantū. demfator aut solū ex necessarijs. ideo dyalecticē idifferēter probat quālibet p̄ dictionis ex quo h̄z viā ad quālibet illaz p̄ probabilia. Probabile. n. fuit q̄ medea diligeret filiū suū q̄a fuit m̄r. q̄ non diligeret q̄a fuit iterficiens. demfator at non probat nisi p̄tes verā. Sed dubitatur: q̄a dyalecticus nunq̄ cōcludit nisi vnā p̄tem dictionis sicut nec demfator nisi vnāz. ergo quo ad hoc nō est d̄ria iter illos. Dicendū q̄ sicut disiunctiua de futuro facta ex p̄tib⁹ oppositis cōtingētib⁹ nūq̄ h̄bit nisi vnā p̄tem veram: quāz tamē poterit h̄re veraz idifferēter vt nauale bellum erit cras. vel nulluz nauale bellum erit cras: ita dyalecticus nunq̄ cōcludit nisi vnā p̄tem d̄rictiois. quālibet tñ idifferēter p̄t cōcludere sicut disiunctiua futuri t̄pis facta de p̄tib⁹ oppositis nō cōtingētib⁹ nūq̄ h̄z nisi vnā p̄tem verā sed determinatā: vt cras oriet sol: vel nō oriet sol. q̄ solū p̄ma ps ē determinate vera: ita demfator nunq̄ nisi vnāz partem cōcludit sed determinatā. s. neciā. sp. n. demonstrat omnem triangulum habere tres angulos q̄ nunq̄ contradicōem. In hoc ergo oueniūt dyalectic⁹ demonstrator. q̄ q̄z eoz vnā tñ p̄t cōcludit d̄rictiois. Differūt autem q̄ dyalectic⁹ quālibet idifferēter cōcludere p̄t. demonstrator at solū vnā d̄rictiois. s. verā q̄ necessaria.

Enunciatio autem contradictionis quālibet partem.

Secōs termin⁹ describēdus ē enunciatio quā Arist. diffiniēs ingt. Enunciatio ē oīo quālibet p̄t d̄rictiois accipiēs. s. disiunctiue: vt tunica icidet cras vel nō icidet cras. vñ apud dyalecticū sumit̄ enunciatio large p̄ ofone significāte vey vel falsū h̄ vero stricte p̄ disiunctiua facta de p̄tib⁹ oppositis eo q̄ extra mittēdo oēs dubitatōez nūciat vey vel falsū. Notandū q̄ sicut se h̄z enunciatio ad p̄pōnē: ita p̄blema ad cōclusio nem. qm̄ sicut enunciatio est disiunctiua facta de p̄tib⁹ oppositis cui⁹ vnā ps ē p̄pō. s. p̄missa i syllogismo. ita p̄blema est oīo de p̄tib⁹ oppositis sub dubio disiunctiue formata cui⁹ vnā ps ē cōclusio in syllogismo. vrytz luna eclipsat aut nō. sicut ḡ enunciatio ita p̄blema igredit̄ syllogismū solū h̄z vnā p̄tes ei⁹ s̄ nō eodē mō: q̄ enunciatio igredit̄ vt p̄missa q̄ p̄blema vt cōclusio. Ex q̄bus seq̄ q̄ s̄ oīs p̄pō apud dyalecticū possit fieri p̄blema q̄ d̄clo q̄ cōtra. q̄ dyalectic⁹ omnes p̄missa p̄t face re d̄clōnē q̄ cōtra. nō tamē apud demonstratorē q̄z p̄pō p̄t fieri p̄blema aut d̄clo qm̄ p̄missa idemōstrabiles nō possunt fieri apud eū d̄clōnes. neq̄z p̄blemata. q̄ cōtra d̄clōsiones in q̄b⁹ demfator vltima passio nō p̄nt fieri. p̄pōnes neq̄z p̄missa.

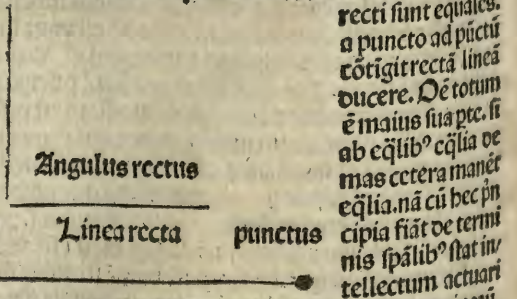
Contradictio autē est oppositio cuius nō est mediū secundū se. Pars autē cōtradictiois que aliquid de aliquo est affirmatio est. Que vero ē aliquid ab aliquo negatio est.

Tertio termin⁹ describēdus ē d̄rictio quā arist. sic diffinit. Contradictio ē oppō cui⁹ nō est dare mediū fm̄ se. p̄ ponit̄ op̄positio loco ḡnis. q̄ i postp̄dicamētis oppō diuidit in oppositioē d̄rictioz d̄rioꝝ p̄natiuoꝝ q̄ relatiuoꝝ. Vñ albus q̄ nigrū sunt opposita d̄rie. hō q̄ non hō opposita d̄rictioe. cecū q̄ vidēs opposita p̄natiue. s̄ p̄r q̄ filius sūt opposita relatiue. Secōdo d̄r. cui⁹ nō ē dare mediū. q̄ oīa alia opposita h̄nt mediū iter extrema. s. forme vel subī. Contradictio at nullum habet mediū. nā aliqd ē qd̄ nō est albū nec nigrū. nec vidēs nec cecū. nec p̄r nec fili⁹. nihil at est quod nō sit hō: vel nō hō. Silt̄ d̄ria p̄plexa h̄nt mediū subī ex quo sunt sil̄ falsa. sed d̄rictioz p̄plexa nullū h̄nt mediū ex quo non p̄nt sil̄ eē vera nec sil̄ falsa. Tertio d̄r. fm̄ se. q̄ iter d̄rictioz p̄t eē medium t̄pis vel distācie. s̄ hoc ē p̄ accūs q̄ nō h̄z se. q̄ i mēte. p̄pōnes d̄rictū p̄plez q̄ termini d̄rictū icōplexe iter quos nō dat distātia t̄pis vel loci. et ex nā rei repit̄ subā q̄ nō subā. corp⁹ q̄ nō cor p̄ absq̄z aliqd̄ distācia loci vel t̄pis. Notādū q̄ d̄rioꝝ qd̄a sunt mediata vt albū q̄ nigrū. q̄ qd̄a imediata vt sanū q̄ egrū.

Contraria mediata h̄nt mediū forme. s. rubedinē vel palledū nez. q̄ mediū subī. s. oē tale qd̄ nō ē albū neq̄z nigrū. nec aliquo medio colore coloratū. Contraria imediata bñ h̄nt mediū subī. q̄ aliqd ē qd̄ nō est sanū neq̄z egrū. sed nō h̄nt mediū forme. q̄z non dat̄ forma media iter sanitatē q̄ egritudinē. nisi forte vellem⁹ loqui ad modū medicoꝝ ponētū d̄spōnez quādā mediā iter sanitatē q̄ egritudinē quā vocāt neutrā d̄. q̄ medicina ē rectū regimē sanoꝝ egrōꝝ q̄ neutroꝝ. Opposita autē p̄natiue q̄ relatiue nō h̄nt mediū forme sed subiecti. q̄ nō dat̄ forma media iter visū q̄ cecitatē. neq̄z iter paternitatē q̄ filiationē. s̄ bñ dat̄ aliqd de quo nō d̄r aliqd̄ illoꝝ. Opposita at̄ d̄rictioe sūt illa iter q̄ nullo mō dat̄ mediū. Et si arguūt q̄ antiq̄ps nec ē hō nec n̄ hō. ergo iter d̄rictioz dat̄ mediū subī. negetur d̄ria: q̄ d̄z arguūt fm̄ exigētā rei. ita q̄ si res ē: ipa ē hō vel nō hō. si fuit: ipa fuit hō vel nō hō. si erit: nē cessario erit hō vel nō hō. p̄t tñ c̄cedi illa. antiq̄ps est hō vel cendo q̄ illud v̄bū ē ipoztat̄ iherētā h̄itudinalē ex q̄ nō segtur antiq̄ps eē. Dec tñ nō ē c̄cedēda. chimera ē ēs. q̄ chimera nō ē ens actuale nec potēiale. s̄ hec bñ p̄t c̄cedi. chimera ē nō ens. sicut ista. chimera nō ē ēs. ex q̄z nulla segtur chimera ēē. hec tñ n̄ sunt ad p̄pō. q̄ nō p̄batur iter d̄rictioz esse mediū subī nisi sit pole aliqd eē de quo nō dicat̄ aliqd illoꝝ d̄rictioz icōplezoꝝ sp̄ itelligēdo i recto. q̄ i obliq̄ illō non eēt verū. q̄ de nō est hois nec n̄ hois. Quart⁹ termin⁹ describēdus ē affirmatio q̄ negatio quē phi. diffiniēs inquit. Affirmatio est ps d̄rictiois dicēs aliqd de aliquo. Negatio ē ps d̄rictiois remouēs aliqd ab aliquo. exēplū p̄mi. hō ē aīal. exēplū sc̄di. hō n̄ ē lapis. p̄mū enī d̄rict̄ huic. nihil qd̄ ē hō ē aīal. q̄ d̄rict̄ isti. oīs hō ē lapis. Notādū q̄ sicut d̄rictioz p̄plexa q̄ icōplexa. ita dat̄ affirmatio p̄plexa q̄ affirmatio icōplexa. q̄ negatio p̄plexa q̄ negatio icōplexa. affirmatio cōplexa dicit̄ actualr̄ aliqd de aliq̄. q̄ negatio p̄plexa actualr̄ remouet̄ aliqd ab aliquo. s̄ affirmatio icōplexa dicit̄ solū h̄itudinalr̄ aliqd de aliquo. q̄ negatio remouet̄ ap̄titudinalr̄ aliqd de aliquo. sicut. n. hō est aprū natū dicit̄ d̄ ali quo. ita non homo est aprū natū remoueri ab aliquo.

Immediati autē syllogistici principij positiones quidē dico quaz nō est monstrare s̄ ponere neq̄z necesse ē habere aliq̄e docēdū.

Secōda cōclo. p̄m demfationis n̄ eynū simplr̄ s̄ h̄z p̄tes subiectiuas. p̄bat. oē diuisibile i multas spēs h̄z p̄tes subīnas. s̄ p̄m demfatiois ē diuisibile p̄ multas spēs. q̄ d̄z p̄z n̄a cū maiori. minor p̄bat. nā p̄m demfatiois dicit̄ i q̄tuor spēs. Quārū p̄ma ē positio quā Arist. sic diffinit. Positio ē oīo idemōstrabilis quam nō necesse est quēlibet docēdū habere. vt angulū

terminis generalibus absq̄z actuatiōe illoꝝ terminoꝝ. quo dato stat̄ aliquem addiscere q̄ non habere h̄z p̄ncipia. Notādū q̄ cū dicit̄ p̄b̄ positioē eē idemōstrabile non est positio. verbi gratia. hec positio. de p̄cto ad punctū cōtingit rectā lineā ducere: est positio in geometria in qua p̄supponit̄ q̄ nullo mō probatur sed in alia sciētia demonstrat̄. s. in o. p̄b̄si. vbi probatur punctū nō esse continuū nec contiguū p̄cto nec p̄r se h̄re. q̄ iter oīa duo p̄cta cadit mediū. cōstat at̄ q̄ iter q̄cūq̄z cadit mediū ab vno ad reliquū cōtingit rectā lineā ducere. Silt̄ q̄ cōtinuū sit diuisibile i infinitū ē p̄ncipiū q̄ positio i geometria i q̄ nullo mō p̄bat̄ s̄ i p̄bia. s. i. s. phi. vbi

in d̄rictioe p̄pō potest p̄pōnē vnāz partē h̄re t̄p̄ h̄z ad h̄z vnāz partē q̄ in veritate demonstrator p̄ndit vnāz partē

no sicut se h̄z enunciatio ad p̄pōnē ita p̄blema ad cōclusio nem

in d̄rictioe p̄pō vnāz partē h̄re t̄p̄ h̄z ad h̄z vnāz partē q̄ in veritate demonstrator p̄ndit vnāz partē

no declarare p̄pō p̄ncipia d̄rictiois vnāz partē h̄re t̄p̄ h̄z ad h̄z vnāz partē q̄ in veritate demonstrator p̄ndit vnāz partē

in d̄rictioe p̄pō vnāz partē h̄re t̄p̄ h̄z ad h̄z vnāz partē q̄ in veritate demonstrator p̄ndit vnāz partē

Primus

emonstratur continuum non componi ex indiuisibilibus. **Q**uā vero necesse est habere docēdūz quēlibet dignitatē vel maximā ppositionē. sunt enī quedā huiusmodi. hoc enī maxime i huiuscemodi con-
fucimus nomen dicere.

Scōda spēs pncipy demōstratōis ē dignitas quā arif. sic dēscribit. Dignitas ē maxima ppositio quā necesse ē quēlz docendū hēre. p qz nemo docet nisi hēat conceptū entis ex quo ēs est primū obm intellectū fm auicē. in meta. sua. sed qz p hē conceptus entis tam p habet dignitas seu cōmissima ppositio q ē de quolibz dē esse vel non eē cū sit sicut locus ianue in domo quē nullus ignorat. z. metha. ergo necesse est quēlibet docēdū hēre hō dignitates. **N**otādū fm pbi. circa finē scōi elē. qz pncipia sunt minūma i quātitate z maxima i v̄tute. naz sic in actōibz nālibus videm agētia pncipalia valde multa esse z agētia v̄lia pauca. maioris tñ v̄tutis qz agētia particularia. ita pncipia demōstratōnū sūt pauciora pmissis igrediētibz formalr demōstratōnē z maioris v̄tutis: qz ad plura se extēdunt. z sicut iter agētia v̄lia aliqd est maximū cui attribuim? nomē dignissimū dicendo illud eē p? simplr. ita iter pnc? demōstratōnū necesse ē assignare vnūz maximūz cui attribuimus pnc? simplr pncū i demōstratōe. z hoc ē qd dicit pbi. sūt qdā. hoc. n. in hō. s. sciētys marie pfucim? nomen dicere. Et notāter loqī in numero plī. qz nō est solū vna dignitas s; due qz vna simplr est pncūz pnc? oīum demōstratōnū affirmatiua. s. de quolz dē eēvel nō eē. Et alia est pncūz oīum negatiua. z. nō attingit idē sil eē z nō eē. Ex p̄dictis seqt duplex dīa iter positionē z dignitatē. p̄ma ē qz dignitas ē idemōstrabilis simplr. p̄positio vō est idemōstrabilis in scia qu? est pnc? cū quo stat q in alia possit demāri. hoc tñ non est vlr vep de qz positōe: qz si ab eq̄libz eq̄lia demas cetera sunt eq̄lla. z oīa eq̄lia vni tertio sunt eq̄lia iter se z nullibi demānt. **S**cōda dīa ē qz dignitatē necesse ē quēlz docendū hēre cuz sit ex p̄ceptu p̄ formata i mēte. nō at positōez cum sit de terminis spālīb? rōne quoz intellect? illi nō assentit absqz discursu. dignitatib? intellect? stat assentit absqz discursu notis terminis. ideo dicit amētator. z. de aīa qz prima pncipia habem? nesciētes vnde z qualiter veniunt.

Positionis autē que quidē ē quālibz p̄tī enūciatōis accipiens: vt dico eē aliquid aut non esse suppositio est.

Tertia spēs pncipy demōstratōis est suppo quā aristo. sic describit. Suppo est ps positōis significās esse vel nō eē. Nō sumit hic ps p̄ pre integrali sed p̄ pre subīua ad denotandūz. supponē esse spēs positōis supaddentē ei affirmatōez z negatōē v̄balē. vñ sicut pnc? demōstratōis diuidit i positionē z dignitatē: ita positio i supponē z diffōnē. positio ergo n̄ icludat affirmatōez vel negatōez v̄balē quā suppo supaddit. Suppositio g ē ppō affirmatiua vel negatiua idemrabilis quā nō ē necesse quēlz docēdū hēre. vt oē totū ē mains sua pre aut aliq̄ aliaz supius notiat. **N**otādū qz aliqua ē ppō cui intellectus stat assentit notis terminis absqz aliquo discursu. z hec p̄tie dī dignitas q̄ nullo mō est d̄mōstrabilis vt qd̄z est vel n̄ est. Aliq̄ at est ppō cui intellect? statim assentit notis terminis: mediāte tamē discursu ip̄ceptibili: vt oē totū ē mains sua pre. z hec p̄tie dicit positio. qz ab oib? ponit z nulli p̄tie demōstrat. s; bñ pbat isti aut illi q negaret eā. Aliqua at ē ppō cui intellect? assentit ex solo discursu moroso: vt a p̄cto ad p̄ctū cū attingit lineā rectā ducere. z hec p̄tie dī suppo. qz supponit positōez p quā demāat nō qdē i scia i q ē suppo s; in alia. Arif. at sumit h positōez cōiter z supponē stricte p spē seu pro pre subīua positōis cū dicit supponē eē p̄tie positionis.

Que vero sine hoc diffinitio ē. diffinitio. n. positio quedā ē. Ponit enī arithmetic? vnitatē indiuisibile eē scōz quātitatē. Suppositio aut non est. **I**d. n. qz quid ē vnitās z eēvinitatē non est idem.

Quarta spēs pncipy demōstratōis ē diffō quā arif. sic describit. Diffō ē qdā positio n̄ dicēs eēvel nō eē. p̄ p̄ma ps. nā positio ē oīo idemōstrabil? quā nō ē necesse quēlz docēdū hēre. sed diffōni p̄petunt oīa illa. ergo diffō ē qdā positio. Dicit. n. qdā pō pp̄ supponē q ē ps pōnis de q nō dī diffō. z? ps est eē nota qz s; diffō pponat ex multis p̄ceptib?. nō tñ ē ppō: id nō significat eēvel nō eē. vñ arithmetic? ponit vnitatis diffōnē. di. qz qd indiuisibile s; q̄titatē. quā diffōnē nō ponit significare eēvel n̄ eē. qz nō est idē qd qd ē. i. diffō vnitatis z vnitatē eē. **N**otādū fm Egi. qz hoc verbū ē duplr capī. vno mō compositie vt pluuia ē aqua. alio modo expositiue vt qd est pluuia. cui rīdet qz ē aq̄ guttatim cadēs de nube. p̄ mō diffō p̄pata suo diffinito dicit eēvel nō eē. s; scōdo mō non dicit esse vel non eē qz nō dī pluuia eē nec aqua guttatim cadētē esse s; solū exponit qd ip̄portat noīe pluuie. **M**ibi at vlr qz diffō nū qz significet esse vel non eē. siue absolute p̄sideret siue in ordine ad diffinitū siue illud v̄bus est sumat p̄positiue siue expositiue. qz lz ppō p̄posita ex diffinitōe z diffinito ita significet: nō tñ diffinitio: cū nullā notā includat verbalē. subiecta enī z p̄dicata p̄ponū quātūcūqz iūicē referātur: nūqz significat eē vel nō eē. s; bñ p̄positio p̄posita ex his. **E**x p̄dictis sequitur quatuor eē gna pncipioz. nā qdā sūt pncipia quib? intellect? assentit notis terminis absqz discursu. vt dignitates. Aliqua vero sunt pncipia quib? intellect? stat assentit p̄ discursu im̄ceptibile. vt oēs animi p̄ceptōes. Quedā sunt pncipia quib? intellect? assentit p̄ demōstratōnē. vt suppositiones. Et q̄stā sunt pncipia quib? intellect? assentit p̄ diuisiōnē. vt diffinitōes. **C**ōtra p̄dicta arguit. z p̄mo qz illa non sūt diffinitio vnitatis. s; indiuisibile fm q̄titatē. qz ip̄a p̄petit puncto. **C**ōstat aut punctū nō esse vnitatē arithmeticā: sicut nec q̄titas d̄tinua est q̄titas discreta. **S**ecūdo arguit qz diffinitio vnitatis sūt vnitatē eē. qz p̄hs. 7. meta. dicit qz i his que sunt per se idem est ipsum z ipsūz esse. qz idē ē hō z hoīez eē. qz idē aīal rōnale ē hoīez eē. z p̄r diffō vnitatis ē vnitatē eē. **A**d p̄ dī qz illa diffinitio ē intelligenda de quātitate discreta. ad hūc intellectū vnitās ē indiuisibilis i quantitate discreta sicut punct? ē indiuisibilis i quātitate d̄tinua. **A**d z? rīdetur qz aristo. p̄ illam p̄ponem. diffinitio vnitatis nō est vnitatē esse. itelligit qz diffō vnitatis nō significat vnitatē esse. z si allegat p̄hs i thō. di. qz diffō significat qd ē esse. Dicedum qz iterio pbi. est qz diffō significet qd̄itatē q ē eētia rei z nō qz significet esse vel non esse.

Quonia aut oportet credere z scire rē in huiusmodi habēdo syllogismū quē vocauimus demōstratōez. Est at hoc qd est ea scire ex quib? est syllogism?. necesse ē nō solū p̄cognoscere p̄mā aut qdā: s; et magis. sp. n. p̄pter quod vnūquodqz tale ē illud magis ē: vt p̄pter qd amamus: illud magis amicū est. Quare siquidē scim? p̄ p̄ma z credimus: illa quidē scimus z credimus magis. qm̄ propter illa z posteriora.

Ita est tertia ps hui? capituli in qua aristo. p̄pat pncipia p̄clusioni postq̄ illa cōparauit demōstratōni siue formalr siue v̄tualr igredientē demōstratōnē. ponēdo tres p̄clones. Quarūz p̄ma ē ista. cuiuslz demōstratōis pncipia p̄ri z magis scim? qz conclo. **S**cōda conclo. ip̄osibile ē magis credere concloni qz pncipys idemrabilib? ibi. non p̄nt at. **T**ertia cōclusio. sciens per demōstratōnē habet credere nihil not? eē pncipys p̄mis in veritate nec oppositis illoz i falsitate. ibi. magis autē debentē. **P**rima cōclusio arguit sic. p̄pter qd vnūquodqz tale z illud magis. pp̄ pncipia scim? cōclusiones ergo p̄us z magis scimus pncipia qz conclusiones. p̄z cōsequētia cum miri ex dictis. maior autē exemplariter declarat quia si diligo forte propter platonē magis diligo platonē Themistius aut exemplificat di. qz si diligitur magistrū p̄pter puerum magis diligitur puerū. **N**otādū fm Egi. qz circa illa p̄ponē.

Posteriorum

ppter qd vnuquodque tale et illud magis fuerit qtuor ex-
 positiones. ¶ Quarta prima fuit qd ista ppo e intelligeda i cau-
 sis efficiētib⁹ et nō i causis formalib⁹. qd aliquid e albu ppter
 albedinē et tñ albedo nō est alba. qd circa pncipium scdi tbo.
 vult pbs. qd nō bene dī albedinē colorari aut ambulationēz
 moueri. si ergo albedo nō est colorata seqt qd albedo nō e al-
 ba. Ista expō est insufficientis qd aliqz est calid⁹ ppter motū et tñ
 mot⁹ nō e magis calid⁹. et aliquis est ebrius ppter vinum et tñ
 vinū non est magis ebriū. ¶ Secūda expō fuit qd hec ppo hz
 veritatē in causis yniuocis et nō equocis. Cōstat at motuz eē
 cām equocā caliditatis et vinū ebrietatis. cū nō sint eiusdem
 rōnis. Sed nec ista expositio sufficit. qd ignis genit⁹ e calid⁹
 ppter ignē gnāntē. et tamen ignis generās nō e magis calid⁹
 cum qlibet illoz sit calidus i summo. ¶ Tertia expō fuit qd
 illa ppo hz intelligit tam in causis yniuocis qz equocis. naz cū
 cā sit potior effectu si sit cā yniuoca id nomē pdicat magis b
 cā yniuoca qz de effectu. vt si aliqz sit calid⁹ ppter ignē seqt
 qd ignis sit magis calidus. si at sit cā equoca si illud ei non cō-
 uenit tamē ppetit sibi aliqd excellenti⁹ vt si aliqd est caliduz
 ppter solē licet i sole non sit calor: in eo tamē est aliqd. excel-
 lentius: quo iducit calorem videlz lux vel alia qualitas. Ista
 expō etiā e icōpleta. qd vt dcm ē ignis generās non e calidior
 igne genito. nec p̄ est rōnabilior filio licet fili⁹ ab illo rōnabi-
 litatē accipiat: et i his cā est yniuoca. In equocis illud et non
 est vtz. qd aliqd e calidum ppter motū et tamē in motu nō e
 aliqd excellentius. ¶ Quarta expositio e Egidij di. illā pposi-
 tionem itelligendā esse i causis pncipalib⁹ et p se habētib⁹ or-
 dinem cēntialem ad suos effect⁹. ita qd si est cā yniuoca in ea
 repit magis. et si e cā equoca i ea repit excellentius. neqz argu-
 mentum procedit de eo quod est album ppter albedinem:
 qd sicut est aliqd calidū ppter solem: et tñ sol non e calidus sz
 in eo est aliqd excellenti⁹ calore. ita albedo non e alba: sz i ea
 est aliqd excellenti⁹. s. p̄dicatio cēntialis qua de se ipsa p̄dicat
 qd excellentior est p̄dicatōe denotatiua. Si autem aliqd est
 calidum propter motum: non sequit motum eē magis cali-
 dum: qd mot⁹ est cā istralis caloris. non et si ignis est calidus
 ppter ignē gnāntē seqtur ignem generantē esse calidiorē
 cum illi duo ignes non habeant ordinē cēntialem eo qd sunt
 eiusdem sp̄i. Si tñ aliqd ignitum est calidū pp̄ ignē oz ignē
 esse calidiorē. ¶ Ista rñsio est difficilis et dubia. P̄rio pp̄ glo-
 sam. qd linea e finita ppter p̄ctū. et tñ p̄ct⁹ nō e magis finit-
 us: nec i eo e aliqd excellentius linea. hō etiā est hō pp̄ mām:
 et tñ ipa mā non e magis hō nec i eo e aliqd excellenti⁹. ¶ Se-
 cūdo est dubia pp̄ modū respondēdi. qd sicut i albedine repi-
 tur p̄dicatio cēntial eiusdē de scipso ita et i albo. nā e q̄ essētia-
 lis est iita. albu est albu. sicut ista. albedo e albedo. Et ex isto
 mō respōdēdi hz cedere s̄r qd si aliqd est caliduz ppter
 motū qd i motū e aliqd excellenti⁹. s. p̄dicatō essential eiusdē
 de scipso. et qd si aliqz ignis est gnāns qd i eo sit aliquid excellē-
 tius. s. esse cām. excellentius est. n. aliqd esse cām qz causatum.
 ¶ Propterea e alt̄ dicēdū. vtz. qd ista ppo. pp̄ qd vnuquodqz ta-
 le et illud magis nō itelligit i causis formalib⁹. qd nō seqt tu
 es albus ppter albedinē. g. albedo est magis alba. nec in cāis
 mālib⁹. qd nō seqt tu es corruptibil⁹ ppter mām. ergo mā est
 magis corruptibil⁹. nec i causis finalib⁹. qd nō seqt tu es am-
 bulās ppter sanitatē. ergo sanitas est magis ambulās. nec in
 causis efficiētib⁹ istralib⁹ aut nō cēntialr ordiat. qd nō seqt
 tu es calidus ppter motū. ergo mot⁹ est magis calid⁹. nec seqt
 tu es ignis e calidus pp̄ a. ignē. ergo. a. ignis e magis calidus
 Sed itelligit ista ppo in causis efficiētib⁹ pncipalib⁹ essen-
 tialr ordinatis formalr vel virtualr. nā bene seqt tu es cali-
 dus propter ignem. ergo ignis est magis calidus formalr vel
 virtualr. tu es calidus ppter solem. ergo sol formalr vel vir-
 tualr est magis calidus. Et qd cōceditur qd p̄misit in demon-
 stratione formalr vel virtualr magis sciunt qz cōclusio. p̄-
 misse enī demōstrabiles formalr sciunt magis qz cōclusio. et pre-
 misse idemōstrabiles virtualr tñ. Sicut. n. sol virtualr dī cali-
 dus qd hz virtutē pducēdi caliditatē. et e virtualiter calidior
 igne: qd habet excellentiorē virtutē pducēdi caliditatē qz

ignis. ita pncipia indemōstrabilia sunt virtualiter scita qd
 in eis sūt virtualiter cōclusiones scibiles. et qz hnt virtutē ag-
 generādi cōclusionē scibile. Sūt etiā illa pncipia virtualiter
 scita magis qz cōclusiones. qz hnt virtutē excellentiorē faciēdi
 scire qz cōclusio. ¶ Cōtra p̄dicta arguit et p qd p̄misit i demō-
 stratione nō sunt cause efficiētes pncipales. qz nullū accis
 est pncipalis cā efficiēs alicui⁹ effect⁹. sed solū sūba. cū ergo
 p̄misit sint accitia sequit qd ille nō sint cause pncipales scie
 cōclusionis sed instrales. Intellect⁹ aut videt eē cā pncipa-
 lis. aūs aut pz inductiue. nā grauitas nō e cā pncipalis mo-
 tus deorsum. sed forma sūbalis grauis. nec caliditas ignis e
 pncipalis cā calefactōis. sed forma sūbalis ignis. ¶ Secūdo
 arguit qd p̄misit et cōclusio nō eēntialiter ordinant. qz essen-
 tialiter ordinata sunt diuersarum specierum. sed p̄misit
 et cōclusio non sunt diuersaruz specierum. ergo et. p̄ter
 p̄na cū maiori. et minor declarat. naz sicut se hz dilectio pla-
 ad dilectionē sor. ita notitia p̄misit ad notitiā cōclusionis p
 Aris. i lfa. sed ille due dilectōes sūt eiusdē rōnis sic et obie-
 cta. s. sor. et pla. g. notitia p̄misit et notia p̄na sūt eiusdē rōis.
 ¶ Tertio arguit qd nō magis cognoscuntur p̄misit qz con-
 clusio. qz notitia p̄misit nō e intērior qz notitia cōclusionis.
 nec euidēti⁹: qz si eēt intērior. ergo in aliqua p̄porione.
 sūt ergo in duplo. et seqtur qd inter notitiā p̄misit et notitiā
 cōclusionis est dabilis notitia media quā est falsum sicut nec
 datur mediū inter p̄misit et cōclusionē. Nō et euidēti⁹ pp̄
 eandem cām. qz tunc daretur euidētia media inter euidē-
 tiā p̄misit et cōclusionis. ¶ Itē remittantur ille euidē-
 tiē yniuociter vsqz ad nō gradū. et sic sequitur qd aliquādo
 erit aliqua euidētia p̄misit: quādo nulla erit euidētia
 cōclusionis cōtra determinationē Aris. in p̄mio hui⁹ dicē-
 tis qd statim inducēs cognouit. ¶ Quarto arguitur contra
 exemplū philosophi. p̄bando qd nō: si diligim⁹ fortē pp̄ pla.
 magis diligim⁹ platonē. qz nō si cognoscimus fortē ppter
 platonē magis cognoscim⁹ platonē. ergo nec si diligimus. ps
 p̄na qz actus volūtatis dependet ex actu intellectus. aūs est
 manifestū qa stat cognitionē sor. esse maiore cognitione pla-
 tonis nō obstāte qd dependat ab ea sicut tringit de cognitio-
 ne cause que maior est qz cognitio effect⁹. ex quo p illā demō-
 stratur effectus. et tñ dependet ex cognitione effectus. ¶ Ad
 p̄mū dicitur negando qd nullū accidēs sit pncipalis causa
 alicui⁹ effectus. qz caliditas aque est pncipale agēs i ca-
 lefactione manus. et leuitas vaporis est pncipale agēs i mo-
 tu sursum. et dato qd illud esset verū in operationibus realib⁹
 non tamen teneret in operationibus intentiona libus. quia
 color est pncipale agēs in multiplicatiōe sp̄i visibilis et
 fantasma in multiplicatiōe speciei intelligibilis loquēdo de
 agente pncipali. ita p̄misit in demonstratione sunt pnci-
 palia agentia ad hūc intellectū qd notitia p̄misit cōcurrit
 tanqz pncipale agēs pncipale ad generationē notitiē itel-
 lectiue. intellectus aut non cōcurrit nisi tanqz causa yniuoc-
 talis. ¶ Ad scdm dicitur qd p̄misit et cōclusio in demonstra-
 tione sunt diuersarum rōnum. nam minor est alterius rōnis
 a maiori et cōclusione cum in ea nō ponatur passio maior. et
 diuersificat in specie a cōclusione cum ipsa p̄tineat mediū
 quod nō cōtinet cōclusio. qd quidē est alteri⁹ rōnis a passioe
 quā formaliter includit cōclusio. et sequenter dicitur qd ille
 due dilectiones de quibus p̄bi. loquitur sunt diuersaruz rōnū
 sicut et obiecta formaliter sumpta. lz enī sor. et pla. sūt eiusdē
 rōnis. nō tamen fortes vt amabilis ppter aliu et pla. vt ama-
 bilis ppter se sūt eiusdem rōnis. ¶ Ad tertium dicitur qd
 sicut latitudo albedinis nō est intensior latitudine nigredi-
 nis tamen est p̄fectior: ita notitia p̄misit nō est intensior
 notitia cōclusionis sicut nec species visibilis ipsa visione aut
 fantasma specie intelligibili. sed est euidēti⁹. et tunc ad ar-
 gumentū. sit ergo qd in duplo. admitto casuz quo admissio nō
 sequitur aliqua esse euidētiā mediam inter euidētiā
 p̄misit et cōclusionis. sicut etiā albedo est in aliqua p̄porio-
 ne p̄fectior specie accidentali imediata sibi. et tamē inter spe-
 cies illas nulla cadit media p̄fectio. p̄n sicut maior vel m̄

Primus

Neque perfectio in forma cognoscitur per approximationem ad summum: et mensuratur penes distantiam a non gradu. ita evidentia cognoscitur maior vel minor ex maiori et minori approximatione ad dignitates. mensurat autem penes distantiam a non gradu evidentie. id est quod cōtes animi deceptiones sunt propinquiores dignitatibus permissis indemonstrabilibus. propterea sunt evidentiores. et vlt permissis evidentiores cōclusionem. quod sunt propinquiores dignitatibus. In quibus autem proportionem sunt evidentiores hoc cognoscitur per distantiam a non gradu evidentie.

Item dico quod evidentie ille si possunt remitti: hoc non est uniformiter. sed proportionabiliter eo modo quo remittitur albedo ut albedo ut quattuor. dato quod quilibet illarum uniformiter remitteret ad non gradum. necessario enim maiorem latitudinem deperderet vna illarum quam reliqua. Ad quartum dicitur quod licet propter potestatem dicere eam sine qua non. et potest dicere eam adequatam. si dicit eam sine qua non. indubie non sequitur tu diligis solum. propter platonem. ergo magis diligis platonem. nec sequitur tu cognoscis sortem propter platonem. aut causam propter effectum. ergo magis cognoscis platonem quam sortem. aut effectum quam causam. nec istud vult Aristoteles. Si autem licet propter dicat causam adequatam: indubie quilibet illarum diuinarum est bona. stat enim permissas esse causas adequatas cōclusioni. et de tali causa loquitur Aristoteles. cum dicit propter quod vniuersum quod tale et illud magis.

Non potest autem credere magis quam scire: que non contingunt: neque sciens neque melius dispositus quam sciens. Accidit autem hoc nisi aliquis credentius per demonstrationem precognouerit. Magis credere necesse est principijs aut omnibus aut quibusdam quam cōclusioni.

Secunda cōclusio. Impossibile est magis credere cōclusioni quam principijs indemonstrabilibus. probatur. si aliquis crederet magis cōclusioni quam principijs ille esset sciens aut magis dispositus quam sciens. non autem sciens per primam cōclusionem. quia propter quod vniuersum quod tale et illud magis. nec etiam magis dispositus quam sciens. quod quicumque scit ille magis principijs adheret quam cōclusioni cum sint maiores evidentie. Notandum secundum egi. quod hec propositio aliquid est magis dispositus quam sciens habet quattuor expositiones. Quare prima est quod sciens est ille qui habet habitum cōclusionis. et magis dispositus quam sciens est ille qui habet habitum principiorum. Sed illud stare non potest. quod habens habitum cōclusionis etiam habet habitum principiorum. quo dato sequitur quod idem est sciens. et magis dispositus quam sciens. Secunda expositio est quod habes solum quod est quod luna eclipsatur et sciens. habes autem propter quod quid. interpositionem terre inter solem et lunam non referendo in effectum suum est magis dispositus quam sciens. sed istud iterum est improprie dictum. quod neque cognoscens effectum solum est sciens neque cognoscens causam solum est magis dispositus quam sciens. cum ille qui cognoscit effectum per causam sit magis dispositus quam ille qui cognoscit tantum causam vel effectum. Tertia expositio est quod habes tantum sciam subaliter nata. videlicet medicinam vel prospectivam est sciens. habes autem sciam subalterantem ut philosophiam vel geometriam est magis dispositus quam sciens. Iterum hec non satisfacit. quod habes medicinam vel prospectivam tantum non est proprie sciens quia nescit resolvere in causas indemonstrabiles. habes autem philosophiam vel geometriam est tantum sciens cum sciat resolvere cōclusiones ad principia indemonstrabilia. Quarta expositio est egi. dicitur Aristoteles. per scientem intelligit habitum cōplexionem ineptra. et per magis dispositum habere disponere aptam. nam ille qui est aptus mente et molli carne dato quod non sit exercitatus in scia est magis dispositus ad sciendum propter bonitatem cōplexionis quam durus carne si per longa tempora infundauerit. Ista expositio etiam mihi est dubia. quod licet ille inexercitatus sit magis dispositus quam ille sciens non tamen est magis dispositus quam sciens. quod alius habes bonam cōplexionem et exercitium studij est sciens et magis dispositus quam ille. Propterea est dicendum iuxta intentionem Aristoteles. et comen. 3. de anima quod duplex est intelligens. scilicet iunctum et sepatum. Intelli-

gens iunctum aliquando est in actu et aliquando in potentia ut homo. et tale dicitur sciens. quod accipit notitiam per demonstrationem de eo quod primo dubium ei fuerat. Intelligens autem sepatum spiritus est in actu ita quod semper intelligit et nunquam non intelligit ut deus et intelligetie. et tale dicitur magis dispositum quam sciens. quod non dicitur proprie scire cum nunquam dubitet. et nunquam per demonstrationem aliquid cognoscat. aliquid quod est sciens tantum ut homo. aliquid peius dispositum quam sciens ut brutum. et aliquid magis dispositum quam sciens ut deus et intelligetie. Impossibile est ergo magis credere cōclusioni quam principijs siue fuerit sciens siue magis dispositum quam sciens. Notandum 2. quod philosophus in prima cōclusionem ait quod oportet cognoscere et magis nota est per se aut omnia aut quaedam. et in hac cōclusionem idem repetit dicens quod omnibus principijs aut quibusdam necesse est credere quam cōclusioni. Unde principia quadrupliciter comparantur. Primo comparantur inuicem principia incomplexa. scilicet conceptus et definitiones. et sic ante demonstrationem necesse est cognoscere principia transcendetia. sed non principia definitiua. Secundo comparantur inuicem principia extrinseca. et sic ante demonstrationem necesse est cognoscere dignitates omnes. sed non suppones omnes nec omnes potentes que sunt animi deceptiones. quod geometria non supponit cognitionem principiorum arithmetice nec econtra omnes tantum supponit cognitionem dignitatum. Tertio comparantur inter principia intrinseca et extrinseca simul. et sic in demonstratione necesse est cognoscere principia intrinseca. sed non omnia extrinseca. nam quia demonstrat quod super lineam datam contingit triangulum equilaterum collocare oportet cognoscere ambas permissas et etiam illud principium extrinsecum. omnia equalia vni tertio sunt equalia iterum se. sed non cognoscere quod anguli recti sunt equalis aut quod omne totum est maius sua parte. Quarto comparantur inuicem principia intrinseca demonstrationis. et sicut in demonstrationibus oportet cognoscere maiores et non minores. quod ut philosophus dicit in perhemio. plus tempore cognoscitur maior et simul tempore cognoscitur minor cum cōclusionem. per quod quocumque libet demonstrationis principia sunt per se cognita. et hoc aut omnia aut quedam. et quod necesse est magis credere et prius principijs quam cōclusioni. et hoc aut omnibus aut quibusdam. non enim oportet omnibus sed bene quod quibusdam. Tertio est notandum quod philosophus ait quod credes per demonstrationem magis credit principijs quam cōclusioni. quod cōclusioni dupliciter credit. aliquid per demonstrationem aliquid vero per sensum. vbi gratia. ista cōclusio luna eclipsatur. potest esse nota per demonstrationem. scilicet per interpositionem terre inter solem et lunam. et per sensum videndo ipsam non illuminari in plenilunio. si ergo cōclusio est nota per sensum non oportet principijs magis credere quam cōclusioni ex quo talis notitia non deperdet ex principijs. sed si est nota per demonstrationem: oportet magis credere principijs quam cōclusioni. alioquin aliquid magis crederet his que non nouit quam his que nouit. nam ante demonstrationem nouit per se non cōclusionem. Dubitat. quod sciens per sensum tantum vel per effectum: necessario habet notitiam primorum principiorum quibus necessario credit et magis quam cōclusioni. Rūdetur quod triplicia sunt principia. quedam propinqua quedam remota et quedam remotissima. Principia propinqua sunt permissa in demonstratione. principia remota sunt principia terminorum spatium non ingredientia formaliter demonstrationem. principia autem remotissima sunt principia terminorum maxime cōium. licet ergo sciens per sensum vel per effectum necessario magis adhaereat principijs remotissimis quam cōclusioni. non tamen principijs propinquis vel remotis cum ab his non deperdat. et de his loquitur Aristoteles in tra.

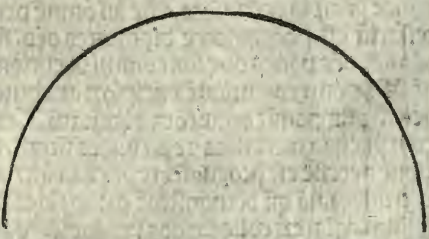
Magis autem debet habere sciam per demonstrationem. Non solum oportet principia magis cognoscere et magis ipsis credere quam ei quod demonstrat. sed non aliud ipso credibilius esse: neque notius oppositis principijs ex quibus erit syllogismus cōtrarie de ceptionis si quidem oportet et scientem non incredibilem esse simpliciter.

Tertia cōclusio. sciens per demonstrationem habet credere nihil esse notius principijs in veritate et eorum oppositis in falsitate. per quia habet credere intellectum non posse dissentire principijs nisi

Posteriorum

oppositis eoz assentire eo q̄ sicut graue nāl̄r fugit sursum ⁊
 inclināf esse deorsum. ⁊ eē leue. ita intellect⁹ inclināf nāl̄iter
 assentire p̄cipijs ⁊ dissentire oppositis. Sicut. n. viues pficit
 calido ⁊ impficitur frigido. ita intellectus pficit p̄cipijs ⁊
 impficitur suis oppositis cū ex illis fiat syllogismus ignozā
 tie aut h̄ie deceptionis. ¶ Notādū q̄ syllogism⁹ falsigra
 phus differt a syllogismo ignozātie aut h̄ie deceptionis. qz
 syllogismus falsigraphus p̄cedit ex aliquo principio male
 intellecto. vt omne totus est maior sua pte. aia tua est pars
 tui. ergo tu es maior aia tua. maior enī intelligit de pte q̄ti
 tatiua ⁊ assumit p̄ q̄libet pte. Itē a quolibet p̄cto ad quelī
 bet p̄ctū tringit rectā lineā ducere. sed hec sunt duop̄cta
 demōstrādo duo puncta imediata. ergo iter ea ē dabil̄ linea
 media cum maior itelligat d̄ p̄ctis mediatis ⁊ non d̄ oib⁹
 absolute. Itē a q̄libet p̄cto ad quelībet p̄ctū tringit rectaz
 lineā ducere. sed linea arcualis ducitur ad p̄ctū a puncto.
 ergo linea arcualis

est recta cū i ma
 iozi credat illum
 terminū lineā sta
 re distributue. ⁊
 stat solū ⁊ fise trī
 Syllogism⁹ autē
 igrātie aut h̄ie d̄
 ceptionis p̄cedit
 ex opposito aliq̄

rū p̄cipioz vt nullū totū ē mai⁹ sua pte. tu es aliq̄d totū. g
 tu nō es maior pte tua. pbat̄ aīz. qz nullū infinitū ē mai⁹ al
 tero. s̄z q̄libet totū ē infinitū ac ē q̄libet ei⁹ pars cū vtrūqz
 illoz sit distibile i inf̄m̄ ⁊ h̄eat infinitas ptes p̄ Ari. 3° ⁊ 6° pbi. B
 arg⁹ est cā ignozātie ⁊ deceptionis. qz s̄z tot sunt ptes imedie
 tate quot i toto. si tū ita magne. id totū ē mai⁹ sua pte. Linea
 p̄cā occurrit vna dubita^o. vtz notū p̄cipioz sit p̄fectioz
 notitia finis. Et arguit p̄ q̄ n̄. qz notitia pp̄ qd ē p̄fectioz no
 titia qz ē. s̄z notitia d̄clonis ē pp̄ qd. ⁊ notū p̄cipiozū est t̄si
 qz ē. g. p̄z n̄a cū minoz. maior at colligit a p̄bo p̄b^o. ⁊ a d̄mē
 tatore in p̄logo pbi. dicente q̄ duplex ē scia. s. p̄ cāz ⁊ sine cā.
 Scia p̄ cāz ē p̄fecta. ⁊ q̄ n̄ ē p̄ cāz ē ip̄fecta. Sc̄o sic. q̄to ali
 qd ē min⁹ cōe tato ē p̄fecti⁹. s̄z d̄clo ē min⁹ cōis p̄cipiys. g. 2°
 est p̄fectioz p̄cipiys. ⁊ p̄nt notitia d̄clonis ē p̄fectioz notitia
 p̄cipioz. minor ē euidēs. qz d̄clo sit ex termis min⁹ cōibus
 termis ex q̄b^o fiūt p̄im⁹. maior at p̄z iductiue. eo q̄ sp̄s ē p̄
 p̄fectioz ḡne. qz minoris cōitatis. Ex isto fūdāmēto p̄t sic rō
 p̄firmari. Notitia disticta ē p̄fectioz notitia d̄fusa. s̄z notitia
 d̄clonis ē disticta cū sit de termis sp̄alib⁹. notitia at p̄cipio
 rū ē d̄fusa cū sit de termis ḡnalib⁹. g. 2°. Tertio sic. finis ē p̄f
 ectioz his q̄ sūt ad finē. s̄z notitia d̄clonis ē finis p̄cipioz. er
 go. p̄z n̄a cū minoz. qz sicut p̄cipia diffōnis ordināt i sp̄z
 ita p̄im⁹ dem̄fatiōis ordināt i d̄clonē. maior at colligit a. p.
 2° pbi. dicēte q̄ finis ē cā cārū. necessitat. n. oēs alias cās ⁊ a
 nulla necessitat. Quarto sic. notitia getās intellectū ē p̄fecti
 or notitia nō getāte illū. sed notitia d̄clonis getat intellectus
 nō aut p̄cipioz. g. maior ē euidēs ⁊ minor ē clara. Nā sicut
 nā nō gescit i p̄cipiys nāl̄ib⁹. s̄z i effectū p̄ducto. ita intellect⁹
 nō gescit i p̄cipiys itelligibilib⁹. s̄z i d̄clonē aggnata. Cōstat
 enī intellectū nō gescere donec p̄ dem̄fatiōz d̄clonē nō iuene
 rit. In h̄iū arguit sic. Quicūqz aliq̄ cāe eēntialr ordinant q̄
 to aliq̄ ē prior tato ē p̄fectioz. s̄z p̄im⁹ dem̄fatiōis ordinant
 eēntialr. g. q̄to aliq̄ ē prior tato p̄fectioz est. ⁊ p̄ n̄is dignita
 tes sūt p̄fectiores pōne ⁊ sup̄pone. ⁊ he sūt p̄fectiores p̄missis
 ⁊ p̄nter p̄missē cōclonē. Itē idēp̄dētia dicit p̄fectionē ⁊ de
 p̄dētia ip̄fectōz. ergo q̄to aliq̄d min⁹ dep̄dēt tato p̄fecti⁹
 est. sed notitia p̄cipioz min⁹ dep̄dēt q̄ notitia d̄clonis. qz
 a quocūqz dep̄dēt p̄ncipiū ab eodē dep̄dēt d̄clo ⁊ n̄ eē.
 ergo 2°. ¶ Ad p̄imū negat q̄ notitia pp̄ qd sit p̄fectioz no
 titia qz est. Et ad p̄bz d̄f q̄ cōpat illas notitias respectu ei⁹
 dē ⁊ nō d̄mēfatiōz. ita q̄ notitia pp̄ qd alicui⁹ est p̄fectioz not
 itia qz ei⁹ dē. p̄fecti⁹ enī cognoscit effect⁹ notitia pp̄ qd. q̄

notitia qz est. Et ita r̄ndet ad d̄mēfatiōz q̄ si de alio h̄
 scia p̄cām de quo p̄t h̄ri scia nō p̄cām. scia p̄cām ē p̄fecta.
 ⁊ scia nō p̄cām est imp̄fecta. cū quo t̄n̄ stat q̄ scia p̄ncipioz
 que nō h̄ri p̄cām sit notitia p̄fectioz q̄ scia cōclonis q̄ h̄ri per
 cāz. nō t̄n̄ p̄p̄ d̄f d̄ p̄cipiys h̄ri scia. sed t̄n̄ itelligētia cū illa
 nō formaliter sed virtualiter sciant vt patuit. ¶ Ad sc̄o bi
 cif q̄ duplex est cōitas. s. p̄dicatiōis ⁊ cālitate. Cōcedo ergo
 q̄ q̄to aliq̄d est min⁹ cōe cōitate p̄dicatiōis tato ē p̄fecti⁹.
 nō t̄n̄ q̄to aliq̄d est min⁹ cōe cōitate cālitate tato ē p̄fecti⁹
 sed oppositū est cōcedendū. nā deus cōioz est cōitate cālita
 tis q̄ intelligentie. ⁊ est illis p̄fectioz. intelligentie cōiozes sūt
 cōitate cālitate ipsis corporibus celestib⁹ ⁊ p̄fectiores sunt
 Itēz corpora celestia cōioza sūt his iferiorib⁹ eadez cōitate
 ⁊ p̄fectioza sunt. Lū ergo p̄ncipia h̄eant cōitate cālitate
 ad cōclones vt patuit in prima cōclonē. ergo p̄ncipia sūt p̄
 p̄fectioza cōclonibus. ⁊ q̄to aliqua sunt cōioza tanto sūt p̄f
 ectioza. Ad cōfirmatiōē d̄f q̄ distictio notitie p̄t d̄siderari
 penes distinctionē obi ⁊ penes distinctionē modi. p̄cedēdi.
 p̄ mō notitia cōclonis est magis disticta notitia p̄ncipioz
 ga ē d̄ obo magis disticta. sed 2° mō notitia p̄ncipiozū est
 distictioz. qz distictioz mō p̄cedit sicut etiā disticti⁹ illi
 intellectus adheret. nā intellectus adheret p̄ncipiys pp̄ se.
 cōclonē autē p̄pter p̄ncipia. ¶ Ad tertiu dicitur in p̄ta i
 tentionē pbi. sc̄o pbi. q̄ duplex est finis. s. p̄imari⁹ ⁊ secūda
 rius. s̄z ergo finis p̄imari⁹ sit p̄fectioz his q̄ sūt ad finē nō t̄n̄
 finis secūdari⁹. aliq̄s. n. studet p̄pter lucrū. ⁊ t̄n̄ lucr⁹ p̄fecti⁹
 nō est studio. sed delectabilr aut b̄n̄ viuere qd ē finis p̄nci
 paliter intētus. ita p̄ncipia h̄nt finē p̄imariū ⁊ secūdariū.
 Finis secūdari⁹ est cōclō. sed finis p̄imari⁹ vel p̄ncipal
 est copulatio intellect⁹ agentis cū intellectu possibili vt tolli
 tur a cōmētatore 3° de aia. Constat aut copulatiōe itellect⁹
 agētis cū intellectu possibili m̄to p̄fectiozē eē p̄ncipiys. Deim
 de illud nō est verū absolute q̄ p̄ncipia demōstratiōis oz
 dinent in cōclonē sicut p̄ncipia diffinitōis in sp̄m qz p̄
 cipia dem̄fatiōis in ḡne cāe efficientis ordinant i cōclonē
 tanq̄ in finē min⁹ p̄ncipalē. sed p̄ncipia diffōnis ordinant
 in sp̄m tanq̄ in finē p̄ncipalē in ḡne cāe māl̄is aut forma
 lis. Dicit enī p̄bs sc̄o pbi. q̄ ptes diffōnis sūt forme. ⁊ p̄oz
 p̄biri⁹ q̄ d̄ria adueniēs generi cōstituit sp̄z. ⁊ Lincon. p̄ b^o
 q̄ genus ē vt mā. ¶ Ad quartū r̄ndet q̄ notitia cōclonis n̄
 vltimate getat intellectū. sed notitia p̄ncipioz nō qdē cōpo
 sitia. s̄z resolutia. Vult. n. p. 2° h^o q̄ duplex ē mod⁹ sciēdi. s.
 p̄ diffinitionē ⁊ demōstrationē. modus sciēdi p̄ diffonem cō
 ponitur ex duob⁹ p̄cessibus quoz p̄im⁹ est resolutiuus ab
 effectū ad cām. ⁊ secūsus est cōpositiuus a cā ad effectū. itel
 lectus enī cognoscens singulare abstrahit ab illo cōceptūm
 specificū. deinde generificū. deinde trāscendentē. quo facto
 sicut ascendebat ita descēdit diuidendo genera p̄ d̄rias ⁊ cō
 ponēdo diffinitōes vsqz ad cōceptū specificū vltimo diffini
 bilē. ⁊ hoc est qd dicit p̄bs 3° de aia q̄ intellectus intelligit p̄
 lineā circūflexā. ⁊ cōmen. q̄ p̄ lineā sperales. p̄pter quā cās
 plato dicebat aiam eē circūlū. Sed modus sciēdi p̄ demon
 stratiōē est h̄ius isti. qz cōponit ex duob⁹ p̄cessib⁹ quoz p̄
 mus est cōpositiuus a cā ad effectū. sc̄o vō est resolutiu⁹ ab
 effectū ad cām. iō hita notū d̄clonis nō s̄stit itellect⁹ i ea. s̄z
 resoluendo ea in suā cām reuertitur ad p̄ncipia quozū no
 titia vltimate ip̄m intellectum quietat ⁊ non notitia conclu
 sionis. ergo 2°.

¶ Quibusdam quidē igitur p̄pter id quod oīz p̄
 ma scire nō videtur scia eē simplr. Quibusdam
 autē eē quidē oīz tamē demōstrationē eē. quoz
 neutri neqz verū neqz necessariū ē. Supponen
 tes enim non eē oīno scire. bi in infinitū volūt re
 duci tanq̄ sint vtiqz scientes posteroza p̄opter
 prima quozū nō eē prima recte dicentes. Impos
 sibile enī est infinita trāfire.

Primus

¶ Ma est quarta pars huius capituli in qua pbus remouet quosdam errores hntes origines ex dictis. s. q demratio est ex primis et immediatis. et q ipsa prima et imediata magis sciuntur qz celo. Et facit duo. na p recitat opiniones illoz erroz cum suis fulcimentis. scdo eas reprobat ibi. Nos aut dicimus. Opiniones ille due sunt. qz prima posuit q no igit aliqd scire. alta vero q oius est scia p demratione ibi. qda. n. C Prima opinio sic arguebat. si est pcedere in infinitu in causis no igit aliqd scire. et si no est pcedere in infinitu in causis no igit aliqd scire ergo nullo mo igit aliqd scire. p3 pna qz ois scia est p cas finitas vel infinitas. et prima pars antis pbat qz no igit aliqd scire nisi p resolutione ad prima vt patuit qz no est infinita ptrafire. s3 si est dare pcessum in infinitu in causis no sunt aliq prima. et hoc est bene dictu ingt pbs. ergo si e dare pcessum in infinitu in causis no igit aliqd scire. C Lo tra hec q Aristo. approbat arguit. et p q aliq sunt infinita quoru est aliqd primu. qz infinita sunt pucta in linea quoz est aliqd primu ex quo extrema linee sunt duo pucta p Aristo. in pdicamentis. et infinite sunt ptes pportioabiles in continuo qz est aliq prima. s. prima medietas fm Aristo. 3. et sexto phi. ergo. C Secdo arguit q infinite sunt cause eentialr ordinate qz e aliq prima. na spes numeroz sunt infinite qz est aliq prima. sed ois numerus pcedes est ca eentialis oius sequentiu. ergo. p3 pna cu minori iductiue. qz binari est ca eentialis oius numeroz sequentiu. et s3 trinari oius alioz numeroz sequentiu. maior aut tollit de mete phi. 3. phi. di. q numerus non est diminuibilis in infinitu s3 bñ augmetabilis in infinitu. Dat. n. pm numerus s3 no vltim. qz quocunq numero dato semp est dabilis maior s3 no minor. C Tertio arguit q non icouenit aliqd scire ex infinitis causis. qz sicut res se hz ad ee ita ad cognosci. et metha. s3 aliq est res ex infinitis causis. ergo. minor arguit de quolibet continuo qd est ex sua medietate. et ex sua tertia. et ex sua qtra parte. et sic in infinitu a sor. etia nouiter geniti fuerit infinite cause. s. p au. et pau. et sic de alyz. qz qcgd e ta cause est ca causati. hoc ponedo opinione Aristo. de eternitate mundi iuxta pcessu octau phi. C Quarto arguit. q no icouenit infinita ptrafire. qz ptrafireudo vnu pedale ptrafit q libet puct. et qlibet pars ei. pucta aut sunt infinita. ac etia partes eiusde pedalis sunt infinite. Celu etia ptrafuit motu infinitu et duratione infinita vt habet. s. phi. C Ad pmu dr q no est iconueniens infinita ee in potetia quoz est aliqd pmu. s3 est iconueniens infinita ee in actu quoz aliqd sit pmu. pucta aut sunt in potetia in linea. ac etia ptes continui cu no p se existat. et s3 partiu. continui sit pma pars p designatione. no tn simplr. qz sicuq parte data illa adhuc est diuisibilis in infinitas partes qz qlibet est ea por. eo q partes sut pores. toto. p phi. C Ad 2o rridet iuxta determinatione Aristo. 3. phi. q ia no est aliq numeroz infinite in actu. s3 solu in potetia p diuisione continui qz quocunq numero dato dabilis est maior. non ita quocunq numero dato aliq est maior. et ita no est iconueniens q ifi nite erit vel fuerit cause eentialr ordinate in potetia. s3 no est pole infinitas ee cas eentialr ordinatas in actu sed solu in potetia ex quo in quolibet continuo sut infinite diuisiones potetiales ad infinitos numeros. C Ad 3o xcedo q sicut se hz res ad ee quo ad suas cas eentiales seu eentialr ordinatas ita se hz ad cognosci. costat aut medietate continui aut tertia parte aut qtra no ee cam eentiale ei cu no sit pars qlitatis ei sed qtitatiua. No etia toru et ptes qtitatiue eentialr ordinatur. qz sunt eiusde ronis. et ex hoc p3 solutio. de causis sor. cu3 ille no sint eentialr ordinate s3 accntalr tm. accidit. n. sorti habu isse patre aut ples cas pcedetes ipz in spe humana. qz si potu isset ppetuari nullu patre nec auu habuisset. Dicit. n. comentator. s. phi. q tales cause no sunt p se sed p accns. costat aut sciaz no ee ex causis p accns fm phi in hoc pmo. C Ad qru xcedo q no est iconueniens infinita ptrafire in potetia. sed ee icoueniens infinita ptrafire i actu. s. infinita minima no couentia eiusde magnitudinis. io dicit pbus 3. phi. q magnitudo est diuisibilis in infinitu in ptes eiusde pportiois. s3 no est

diuisibilis in infinitum in partes eiusde quantitatis. Si aut celu ptrafuit infinitu motu aut infinita duratione hoc fuit in tpe infinito. scia aut acgrit i tpe finito in quo no est pole p resolutione ptrafire infinitas causas seu picipia. In hoc ergo bene dixerunt antiqui scientie possibilitatem negantes.

¶ Si vero stent et sint picipia. hec ignota esse cu demostratio ipsoz no sit. qd vero dicit ee scire solli. Si enim no est prima scire neqz q sut ex eis est scire simplr neqz pprie s3 ex adirione si illa sint.

¶ Secda pars antis ar. videlicet q si non est dare pcessum in infinitu in causis no igit aliqd scire qz no sciunt posteriora nisi sciant pora. sed ipossibile est scire pma et imediata. ergo ipole est scire sequentia. p3 pna cu maiori. qz posteriora sciunt p pora. et ia declaratu est. ppter qd vnuqzqz tale et illud magis. minor vero declarat. qz nihil scit nisi p demratione. sed pma et imediata no pnt demfari. ergo illa no pnt sciri. C S3 dubitat arguendo politate scie ignoratis pmis. qz geometer scit oes triagulu hre tres angulos eqles duobus rectis. et q super data lineam igit triagulu eqlatez collocare. et tn forte nulla h3 notitia pmoz. s. pme cause et itelligetiaz. C Dicendu fm Egi. q clones resoluuntur in pmissa. et pmissa in positiones. et positiones in coes animi coceptioes. et coes animi coceptioes in illa dignitate. de quolibet dr affirmatio vel negatio. p qua cetere dignitates roborant s3 cometatoze. hec aut dignitas reducitur in picipiu incoplexu qd est ens. ipz aut ens reducitur i ens pmu qd est pma ca. Nihil ergo pot sciri simplr ignorato ente p. io geometer si ignorat pmu ens no h3 simplr sciaz. et hoc videt velle cometatoz 7 metha. dices q no pot sciri hec substatia particularis demratione ignorata pma ca. et sic idiote formates roes et syllogismos no sunt dialectici. qz nesciunt resolueret syllogismos in ppones. et ppones in termini nos. ita ignorates pma caz no sut pprie geometre. qz nesciunt resolueret vsqz ad pmu picipiu incoplexu qd est de. C Lo tra fundamentuz Egi. arguit pba do ens trascendeter suptruz in qd resoluut pma dignitas no ee reducibile in pmu ens neqz in pma causam. qz ois resolutio et ois reductio est in aliqd pus. sed no est pus pma causa qz ens. ergo et. p3 pna cu maiori. et minor declarat. qz si prima causa est prior ente et omne pus stat sine posteriori absqz contradictione. ergo st t sine contradictione deu esse nullo ente exite qd est absurdum. Et confirmat p Aristo. in postpdicamentis. di. q illud est pus a quo no ouertit subsistendi pna. ergo hec pna erit bona. ens est. ergo pma causa est et no ecotra. prima causa est. ergo ens est. qd no est dicendu. C Secdo ois reductio et ois resolutio p via demrationis est in aliqd noti. sed prima causa no est notior ente. ergo ens no reducitur in illa. p3 pna cu maiori ex dictis iuxta doctrinaz phi. minor aut declarat. na intellectus non pot itelligere nisi itelligat ens ex quo ens est obiectu adequatu intellectus fm Auice. in metha. sua. sed intellectus potest itelligere non itelligedo deu seu pma causam. qz fm Egi. deus no itelligitur a nobis nisi reflexe ex cognitioue alioz. vñ Aristo. scdo metha. demfauit pma causam ee. nunq aut ens ee qd fieri no pot set si de eet notior ente. C Tertio dato illo segtur cotra eu et veritate q de qlibet dr ee vel no ee no e prima dignitas. qz sicut se hz ens ad pma causam. ita de quolibet ee vel no ee ad pma caz ee. s3 ens no est simplr primu picipiu incoplexu sed prima causa. ergo pariformiter de quolibet ee vel no esse et per ois de quolibet dr ee vel no esse. no est prima dignitas fortificans et roboras ceteras dignitates sed magis primam causam esse qd est cotra ppria determinatione et scientia cometatoz. C Quarto pma causam esse no est primu picipiu incoplexu. ergo nec prima causa est primu picipiu incoplexu semp itelligedo in via resolutionis. ans pbat. qz primu picipiu incoplexu qd est dignitas fm Aristo. in parte superior h3 quoz coditioes. prima est q est pp idemstrabilis. Secunda est q necesse est quolibet docendum eam habere

Posteriorum

Tertia est qd est maxima ppō. Quarta est qd oēs alias pcedit ppōnes. Cōstat aut istas ditiōes nō uenire illi cōplexo. pma cā est. cū ista ppō sit demōstrata nec qlibet docēdus eā nec cessario hz nec est maxima ppō sicut nec accept' ei' est cōsilius. nec etiā pcedit oēs alias ppōnes sicut nec acceptus dei oēs alios pcedit. Alioqn de' cet' pmiū obiectū itellect' pmitate ipressiois. qd tā sibi q̄ alijs maxime repugnat. Jō alr est vidēdū qd de' r itelligētie sūt pma pmitate eēndi s; nō pmitate cognoscēdi. qz nō oēs illa pus cognoscere q̄ alia. licet illa pri' sint q̄ cetera. s; ens r dignitates sūt pma picipia cognoscēdi. ideo illa in oī demōstratiōe p̄cognoscūtur. r ignoratis his de nullo habet scia. r cū dicit cōmētator qd nō pōt sciri hec subā particularis demōstratiue ignorata pma eā illud est docēdū. Aliud. n. est scire sortē r aliud est scire sor. eē risibile. qz ad scire sor. simplr necē est scire qd est r ex qb' est r a quo est r ppter qd est sor. Nō aut pfecte sciuntur ista nisi sciat pma tā. sed ad scire sor. eē risibile nō oēs scire a quo est sor. neq; ppter qd est sor. qz sicut ait p̄hs in plogo hui' de subiecto oēs p̄ cognoscere qd est r qz est. r de passione qd est tm. Cōsili' est dicēdū in mathe. qd nemo hz notitiā pfectā simplr de triāgulo absolute sumpto nisi cognoscat pma tāz. qz ad hāc notitiā occurrit nō solū vt cā in eēndo s; etiā in cognoscendo. nā talis notitiā p̄supponit notitiā qd est triāgulus r ex quo r a quo r ppter qd est triāgulus. Ad scientiā aut qua cognoscit triāgulus h̄re tres angulos sufficit scire triāgulū esse r qd imponat noīe triāguli. ideo cognitio p̄me cause nō regritur ad h̄ sciētiam qua scitur passio de subiecto suo.

Quidā aut qd ipsum quidē scire sit r p̄fitetur. p demōstrationē. n. eē solū. s; oīuz eē demōstrationē nihil phibet scōz eos. Cōrigit. n. circulariter fieri demōstrationē: r ex his q̄ sunt ad iuicem.

Scōda opinio ponebat p̄cessū finitū in causis r tā picipia q̄ alia sciri. sed circulariter dicēdo dclones sciri ppter picipia. r picipia sciri ppter dclones. qz oē qd scit. scit p demōstrationē. s; picipia sciunt. q̄ sciunt p demōstrationē: nō at p ppōes priores ergo p ppōnes posteriores ita qd a scit p b. r itez b. scit pa. Qd aut nō sit ipolis demōstratio circularis arguebāt in puerribilib'. vt oē disciplinabile est risibile. oīs hō est disciplinabilis. q̄ oīs hō est risibile. r itez ecōtra. oīs hō est risibile. omne disciplinabile ē hō. ergo oē disciplinabile est risibile. **N**otādū fm lincōn. qd tā isti q̄ alij nō itelligebāt equocationē scie q̄ nō eodē mō d̄r de dclone r de picipys. d̄r. n. de dclone vt est nota ex picipys cōplexis. de picipys aut d̄r vt sūt nota ex picipys icōplexis. Isti aut credebāt oēs sciaz eē ex picipys cōplexis r p̄nter p demōstrationē. ideo posuerūt aut nihil sciri vt pmi. aut oīum eē sciam p demōstrationē vt bi scōi.

Sed dubitat. qz si de picipys r dclone scia d̄r equoco: se: quē hāc p̄parationē eē malā r ipropriā. picipia magis sciūtur q̄ dclō. sicut ista. stilus est acutior voce ppter equocationē scie r acutiei. equoco. n. non pprie cōparatur fm p̄hm. 7° phi. **R**ūdef qd equoco p̄nt iuicē cōparari cōparatione cōplexa. r arithmetica. vt stilus est acutior respectu tact' q̄ vox respēū audit'. s; nō cōparatiōe simplici r geometrica: vt stilus est acutior voce. ita in p̄posito h̄ cōparatio est mala. picipia magis sciūtur q̄ dclō si itelligat cōparatio simplex r geometrica. s; si mixta r arithmetica. ppria ē spatio. r sic oēs itelligi. picipia magis sciūtur v̄tualr q̄ dclō formalr.

Mos aut dicim'. neq; oēm sciam demōstratiuā eē: s; imediatōz indemōstrabile eē. r hoc qd nec cessariū sit. quidē manifestū est. Si. n. necesse est quid est scire priora ex quibus est demōstratio. Stāt aut imediata aliqn hec priora idemōstrabilia necē ē eē. r hoc igit sic dicim'. r nō solū sciaz s; r picipiū scie eē qdā dicim'. ipsa. n. cognoscimus inq̄tū terminos cognoscimus.

His opinionibus recitatis Aristo. eas reprobat p quatuor dclones. qz pma est cōtra pma opinionē r tres sequentes scōz. Prima igit dclō est ista. Nō oē qd scit. scit per demōstrationē. Scōda dclō. demōstratio circularis est ipolis ibi. Circularis quocq; 3° dclō. demōstratio circularis nō aggenerat sciam ibi. Accidit at. 4° dclō. nō oīuz est scia p demōstrationē ibi. Arvero neq;. **P**rima cōclusio arguit sic. picipia pma r imediata sciūtur r nō p demōstrationē. ergo nō omne qd scit. scit per demōstrationē p̄z oīa cū maiori ex quo p illa sciunt alia. r minor declarat. illud cui itellect' assentit ex sola notitia terminoz suoz nō scit p demōstrationē. sed picipys p̄mis r imediati itellectus assentit ex sola notitia terminoz suoz. qz talia audita statim pcedit. ergo rē. r ita nō est icōueniēs q̄ aliq̄ sint picipia r sciant. sicut. n. picipia p q̄to alia sciunt p ea. ipsa aut sciuntur inq̄tū habent in se cāz sue cognoscibilitatis.

Notādū pmo fm Aristo. 2° phi. qd ita se hz picipiū in speculabilib' sicut finis in agibilib'. ita qd sicut finis necessitat ea q̄ sūt ad finē. ita picipia dclones. sicut ergo mot' volūntatis in finē recepit denoiationē a potētia volūtina: d̄r volūntas. mot' aut in ea q̄ sūt ad finē d̄r electio. vt testat p̄hs. 3° etibi. di. qd volūntas est finis r electio coz q̄ sūt ad finē. ita mot' itellect' in picipia recipit denoiationē ab ipsa potētia itellectiua r d̄r itellect'. mot' aut in dclones d̄r scia. habitus ergo picipioz p̄prie d̄r itellect' r habit' dclonis d̄r scia. large aut sumēdo sciaz p oī certitudinali cognitioe picipia sciuntur. qz certissime cognoscūtur. **N**otādū scōdo qd picipioz eēndi qdā sūt pma: r qdā sūt nō pma. Picipia pma eēndi sūt illa q̄ in suis generib' nō p̄supponūt alia picipia vt de' r mā pma. nihil. n. p̄supponit de' in genere cause efficiētis: r nihil mā pma i genere cause mālīs. hoz tū picipioz solus de' est picipiū simplr p̄mū. qz mā pma reducūt i p̄mū motorē sicut potētia passiuā in potētia actiuā. vt h̄r a p̄ho. 9° metha. picipia aut eēndi nō pma sūt illa q̄ i suo genere p̄supponūt alia picipia vt itelligētē r celū. hec. n. p̄supponūt actionē p̄mientis i genere cause efficiētis. **C**ōsili' est dicēdū in p̄posito qd picipioz cognoscēdi qdā sūt pma. qz i suis generib' nō p̄supponūt alia: vt de quolibz d̄r eē vel nō eē nō d̄rigit idē sūt eē r nō eē. vñ illa affirmatiua nihil p̄supponit in genere affirmatiua: r illa negatiua nihil p̄supponit i genere negatiua: s; illa affirmatiua est picipiū p̄mū simplr. qz negatiua reducūt in affirmatiuā r non ecōtra. eo qd affirmatio por est negatiuā. Alia aut sunt picipia cognoscēdi nō pma. qz alia p̄supponūt i suis generib'. vt oē totū ē mai' sua pte. si ab eōlib' eq̄lia demas cetera manēt eq̄lia. Un i latitudine affirmationis hec p̄supponūt illā. de q̄z d̄r eē vt nō eē. Dec at linee parallele seu equales.

nō occurrit. idiuisibile nō facit maius p̄supponūt illā negatiuā. nō d̄rigit idē sūt eē r nō eē. **N**otādū tertio qd p̄mū picipys itellectus assentit ex sola notitia terminoz absq; aliquo discursu. ideo talia sunt simplr imediata. qz nullū mediū habet per qd possint p̄bari. Picipys aut nō p̄mū itellectus statim adheret cognitiois terminis. nō tamē ex sola notitia terminoz sed vltra requit syllogisimus ip̄ceptibilia. r hec dicūtur picipia imediata. nō qz nullū habēt mediū per quod possint p̄bari. qz allacen. p̄bat illā. omne totū est maius sua parte. sed qz non habēt mediū per qd possint demōstrari. ex quo nō possunt dubitari. licet enim huic vel illi possint p̄bari si negaret. non tamē absolute possunt demōstrari. **C**ontra p̄dicta arguitur. r p̄mo qd dignitates nō sunt pma picipia. qz dignitates cognoscimus inquantū terminos cognoscimus per Aristo. i littera. ergo notitia terminoz est causa notitie dignitatu. r per oīs termini sūt dicēdi p̄mā picipia r non dignitates. imo sequitur qd dignitates nō sunt picipia notissima sed termini illaz. **S**cōdo arguitur qd dignitates non sunt picipia simplr imediata. quā

Primus

Nulla propositio habens naturaliter propositionem prioris
se est principium simpliciter immediatum. sed dignitates habent proponem
aliquas naturaliter potest se. q. 2. maior est evidens. nam ideo de illa. Omne
totum est maius sua parte. non est simpliciter immediatum. q. 2. habet naturaliter p
positionem potest se. minor autem arguitur. conceptus entis habet naturaliter ali
que alium conceptum potest se. q. 2. idem propositio composita ex illo habet pro
ne naturaliter potest se. habet autem propositio est dignitas. ante arguitur. quoniam prima
notitia intellectus est notitia alicuius singularis seu quodtatis eius.
ut tollit de more Aristotele. et Lometatoris tertio de anima. Ad
primum de negatione duas. q. 2. termini quibus dignitates dici debent
prima principia sunt non eodem modo. q. 2. termini sunt prima principia com
plexa. et dignitates prima principia complexa. et inter concedit quod
termini sunt notissimi et dignitates notissime. s. 2. tunc diuersissimo
de. q. 2. termini sunt notissimi notitia complexa. et dignitates sunt
notissime notitia complexa. et habet termini sunt primi noti dignita
tib. non tamen magis noti ex quo notitia dignitatum componit intrise
ce ex notitia terminorum. Ad 2. nego ante. s. q. nulla propositio est
simpliciter immediata quod habet naturaliter propositionem potest se. q. 2. dignitas ne
gatiua presupponit naturaliter dignitatem affirmatiuam. et tunc est propositio
simpliciter immediata. q. 2. non habet medium per quod possit probari. licet
n. inferat ex affirmatiua dicendo. de quolibet deum esse vel non esse.
ergo non arguitur idem simpliciter et non esse. non tamen habet medium per quod probet.
q. 2. nullus conceptus sumit in affirmatiua qui non sumat in negati
ua. hinc enim medium est presupponere aliquem terminum ex quo
non formatur propositio ipsa. Item nego etiam secundam partem ante. s. q. digni
tates naturaliter habent propositionem potest se. et tunc ad argumentum. conce
ptus entis habet naturaliter conceptum potest se. ergo et dignitates habent natu
raliter potest se. negetur consequentia. v. sicut ex affirmatiua natu
raliter elicitur species insensatas ex speciebus sensatis ita quod simpliciter habet
duas impressiones. vna a fantasia et alia a seipsa. ita intellectus
naturaliter elicitur conceptum entis ex conceptu singulari sic quod simpliciter habet
duas impressiones. vna a fantasia et alia ab ipso intellectu. con
ceptus ergo singularis est non potest conceptum entis sed non tempore. Tu
autem dicitur Avicenna in metaphysica. sua quod prima impressio intellectus est
ipsius entis. intelligit de impressione facta ab intellectu. Dico ergo
quod intellectus est primo habet conceptum entis tamen primo habet dignitates ac
tu vel habitum. sed non est primo habet conceptum singulare tamen primo habet
de illo aliquid proponit actu vel habitum s. per tempus stabit antequam for
met aliquid proponem terminorum spaliu. Et sic arguitur sic. non con
tigit. pcedere de extremo ad extremum nisi per medium. q. 2. in primo
istati quo intellectus intelligit si habet conceptum singulare et trascen
dentem habet oes conceptus intermedios. negetur contra. q. 2. conceptus entis
cognoscit significans non est extremum s. immediatum conceptum singu
lari. distincte autem significans. s. distinctioe sui ab alijs conceptibus
actu sui significati sub propria ratione est extremum. et tunc facta est re
solutio singularis in specie. et specie in genus. et generis in tra
scedens que oia sub proprijs rationibus cognoscuntur. hec tamen
materia non est presentis speculationis.

Circulo quoque quod impossibile sit demonstrare
simpliciter manifestum est. Si uero ex prioribus ois demo
strationes esse et notioribus. Impossibile enim eadem sit
sibiipsis priora esse et posteriora.

Postquam philosophus reprobaui opinionem di. q. non arguitur aliquid sci
re per primam conclusionem. sicut reprobatur alia opinionem afferentem oibus
esse demonstrationem et scias per secundam conclusionem et alias sequentes. Se
cunda ergo conclusio est ista. demonstratio circularis est impossibilis. p
bat. si contingeret circulo demonstrare cum ois demonstratio sit
ex prioribus et notioribus. sequitur quod eadem sibiipsis sunt priora et
posteriora notiora et minus nota. probatur. nam sicut in circulo idem
probat est principium et finis. ita in demonstratione idem erit principium
et finis. sic quod per a. demonstrabitur b. et contra. Constat autem oem
demonstrationem esse ex prioribus et notioribus. ergo a erit prius et
notius b. ac etiam contra b. erit prius et notius a. hec autem repugnant.
quod reducitur ad oppositum primi principii.

Nisi altero modo ut hec quod ad nos illa uero sim
pliciter quo certe modo inductio facit notum. Si autem sic est
non erit utriusque simpliciter bene determinatum. sed

duplicit. aut non simpliciter altera demonstratio
sit ex nobis notioribus.

Sed dubitatur. videtur quod demonstratio circularis sit possibilis.
quod eadem sunt priora et posteriora notiora et minus nota respectu eius
de. sicut eadem sunt notiora nobis et minus nota nature ut effectus
naturales. et eadem sunt notiora nature et minus nota nobis ut cause.
possumus ergo demonstrare causas per effectum. et iterum effectum per causas et
erit demonstratio circularis. **R**espondetur philosophus quod duplex est scire
ac demonstratio. s. simpliciter ut iam diffinitum est et determinatum. et scire
ac demonstratio secundum quod eo modo quo scit aliquid per sensum vel per indu
ctionem non est possibilis demonstratio circularis simpliciter. s. bene secundum
quod altero modo. cum demonstratur effectus per causas illud simpliciter demo
stratur. cum uero demonstratur causa per effectum illud demonstratur secundum quod et al
tero modo. sicut causa est prior et notior simpliciter effectui. quod notiora et
priora nature sunt notiora et priora simpliciter per Aristotelem. tamen in hoc primo
quod in prologo philosophi. Effectus autem est prior et notior causa secundum quod. s. quo ad
nos. quod prius cognoscimus effectus quod causas ut patet. **N**otandum primo
quod quatuor modis demonstratio circularis est possibilis. primo
modus est in diuersis generibus cognitionum. s. quod et propter quod.
demonstratur. n. causa per effectum cognitione. quod et demonstratur effectus per
causas cognitione propter quod. philosophus. n. ut habet in premissio metha.
admirantes eclipsim lune iuenerunt causas eius. s. interpositionem ter
re inter solem et lunam que iueta cognouerunt lunam eclipsari propter
terponem terre inter solem et lunam. pcedetes igitur ab effectui ad
causam habuerunt cognitionem quod. cum autem concluderunt lunam eclipsari
propter interpositionem terre habuerunt cognitionem propter quod.
Secundus modus demonstrandi circulariter est in diuersis gene
ribus causarum. nam ut habet secundo philosophus. et quanto metha. cause sunt sibi
in uicem cause ita quod sanitas est causa deambulationis et contra. non tamen
in eodem genere cause sic quod per deambulationem possit demonstrari
sanitas in genere cause efficietis. et per sanitatem possit demonstra
ri deambulatio in genere cause finalis semper pcedendo per notio
ra in genere illo. **U**na causa finalis est notior nature quod effici
ens. et efficiens quod forma. et forma quod materia. quia finis necessitat
agens. et agens formam. et forma materiam. quo dato sequitur
quod demonstratio efficietis per finem et forme per agens et ma
terie per formam est demonstratio potissima procedens a po
steriori. **C**ontra autem est demonstratio non potissima ex quo
est a posteriori pcedendo quodammodo ab effectui ad causas. vbi gra
do habet quatuor diffinitiones que prima datur per finem. s. aial ordinatus
ad felicitatem. secunda datur per efficiens. s. aial genitum ab ente rati
nali. tertia datur per formam. s. aial rationale. quarta datur per materiam. ut aial
habet corpus actuatum intellectui. **S**icut ergo demonstratio circularis
pcededo syllogistice a priori ad posteriora. et contra. quod prima
erit potissima et non secunda. comparando causas et cause. sed comparan
do causas effectui est demonstratio potissima. **T**ertius modus demo
strandi circulariter est in eodem genere cause respectu tamen diuer
sorum supposito. v. ut habet secundo huius. per vaporem demonstratur
pluuia in genere cause materialis. quod ex vapore generatur pluuia tamen ex
pluuia. et eadem est per pluuia demonstratur vapor in eodem genere. quod ex aqua plu
uiali generatur vapor tamen ex materia. **B**onum tamen non est respectu eiusdem supposi
ti ponendo pluuia et vapore esse mixta imperfecta diuersa species.
quod cum ex pluuia generatur vapor non est ille vapor numero ex quo
prius generatur pluuia s. alius. quod ille est corruptus in generatione nubis
ex qua facta est pluuia. **C**onstat autem corruptum non posse reuerti idem in nu
mero per Aristotelem. i. 2. de generatione. **Q**uartus modus demon
strandi circulariter est in eodem genere cause respectu eiusdem suppositi s.
non eque per. vbi gra. supposito quod aqua vapor nubes et pluuia non
differant specie s. solum accidentaliter ita quod eadem aqua numero fiat vapor
nubes et pluuia diuersificata solum in accidentibus. isto admisso
ois pcedere demonstrationem circulari in eodem genere cause et re
spectu eiusdem suppositi. quod demonstrando pluuia per vaporem et con
tra non variat indiuiduum sicut nec species aut genus materie. non tamen
eque primo vnum alterum demonstratur nam per pluuia immediate demon
stratur vapor. sed per vaporem non immediate demonstratur pluuia cum
nubes mediet per quam immediate demonstratur pluuia. sicut per
vaporem immediate demonstratur nubes. **I**tem dato quod pluuia
et vapor fierent ex se inuicem immediate adhuc demonstra

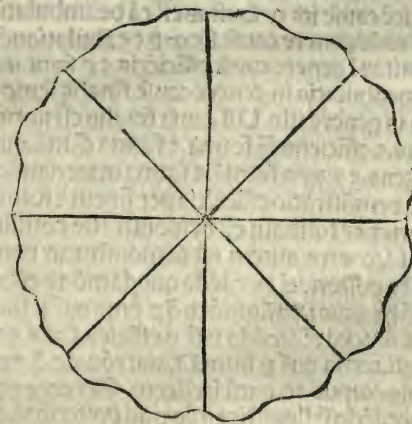
Posteriorum

tionem ille eēt diffiles. qz vapor ē nātr̄ por pluuia sicut r nu
bes. qd pz ex diffōne pluuię. s. pluuiā est aq guttatiz cadēs de
nube. nec est iconueniēs i gñe matērie repire pri^o r posteri^o.
sic non iconuenit i alyz gñib^o cāz repire ordine poriz r poste
rioris. Admisso ergo qz pluuiā gñet̄ imēdiate ex vapore r eē.
sicut solet ccedi vapore imēdiate generari ex aqua r ecōtra.
dicat̄ qdlibz illoz p aliud imēdiate dem̄rari. nō tñ eodē mō
r eadē pozitate. qz dem̄ratio pluuię p vapore ē ex poriz quo ad
nāz simplr̄ rōne spēi r rōne idiuuidi. s. dem̄ratio vaporis p
pluuia est ex poriz quo ad nāz fm̄ qd rōe idiuuidi tñ. nihil. n.
generat̄ ex alio nisi ex poriz fm̄ nām. ¶ Scōdo notādū qz du
plex est circulus. s.
circulus vniformis

vniformis r diffor
mis. Circulus vni
formis ē ille a cu
ius cētro ad circū
ferentiā oēs linee
ducte sūt equales.
Circul^o difformis
est ille a cui^o cētro
ad circūferentiā nō
oēs linee ducte sūt
eqles. Et sicut du
plex ē circulus. ita
duplex est circula
tio. s. vniformis q̄
fit i circulo vnifor
mi. et difformis q̄
fit i circulo diffor
mi. Proportiona
bilr̄ duplex est de
m̄ratio circularis
s. vniformis r dif
formis. Dem̄ratio
circularis vnifor
mis ē illa cui^o oēs
pcessus sūt siles r
eqles. Dem̄ratio
circul^o difformis
ē illa. cui^o non oēs
pcessus sūt siles r
eqles. p̄ma dem̄ra
tio non repit̄ s. bñ
scda. Si. n. dem̄ra
tio circularis fiat

difformis circulus

in duob^o gñib^o cognitionū illi pcessus nō erūt siles neceq̄
les. qz vn^o erit p cām: r ali^o p effectū. si in diuersis gñib^o cām
semp vna dem̄ratio erit simplr̄ a poriz: r alia a posteriori. si āt
in eodē gñe cause aut illi pcessus nō erūt imēdiate: aut erūt
diuersoz suppositoꝝ: r tñ si vn^o illoz pcessuū erit demon
stratio potissima: ali^o nō erit dem̄ratio potissima. dic̄ ḡ Aris.
qz impolis est dem̄ratio circularis vniformis sic qz qlibet p
cessus syllogistic^o fit dem̄ratio simplr̄ seu potissima. sed non
est impossibilis dem̄ratio circularis difformis: cui^o pcessus
est dem̄ratio simplr̄: r ali^o fm̄ qd vel altero mō. antiqui aut̄
dicebāt dem̄rationē circularē eē possibile nō solū difformez
sed etiā vniformē. ¶ Cōtra p̄dicta arguit̄ pbādo nullā esse
dem̄rationē circularē. qz dato illo sequant̄ quatuoz incōue
niētia. Primū est qz idem depēderet a seipso. qz si per a. de
mōstrat̄ b. r eē. ḡ notitia a. depēdet a notitia b. r notitia b. de
pēdet a seipso. 2° sequit̄ qz a. est not^o b. r nō est not^o b. nā
a. demōstrat̄ b. ḡ est not^o b. r idē a. dem̄ratur ab ipso b. ergo
est ignot^o b. ergo ē nō not^o b. p̄z nā. a. termino p̄uatiuo ad
terminū infinitū. tūc sic. a. est nō not^o b. ergo a. nō ē not^o b.
p̄z nā ab affirmatiua de p̄dicato infinito ad negatiua de p̄
dicato finito. 3° sequit̄ qz magis nota cognoscunt̄ p min^o no
ta. qz cā cognoscit̄ p effectū vt dictū ē. r ipsa ē notior effectū:
cū sit nota simplr̄. r effect^o fm̄ quid. vt colligit̄ a p̄ho in p̄be

mio p̄by. 4° sequit̄ qz cognitio p̄pter quid nō est cognitio di
stincta. qz cognitio cause ē cōfusa: sicut cognitio effect^o a q̄ de
pēdet. s. p̄pter qd vnūquodqz tale r illud magis. igit̄ cogni
tio illi^o effect^o habita p illā cām erit tñ cōfusa: r nō distincta.
¶ Ad p̄mū. ccedo qz cognitio a. depēdet a cognitiōe a. nō tñ
idē dependet a seipso. qz a. hz duplicē cognitionē: quaz vna
dependet ab alia. si enim per eclipsim lune demōstrat̄ inter
positio terre. r iterū p̄ interpositionē terre demōstrat̄ eclipsis
lune: secūda notitia que h̄r de eclipsi nō est p̄ma: s. ab illa de
pēdeat. ¶ Ad 2°. negat̄ nā. r ad p̄bationē. ccessus illis du
ab^o. a. est not^o b. r a. est ignot^o b. neget̄ nā. a. est ignotius b.
ergo a. ē nō not^o b. Et ad regulā Aris. p̄mo per hyar. or̄ qz ita
lib^o dz argui cū limitatiōe. vt a. est ignot^o b. ergo a. ē aliquo
mō nō not^o b. qd est ccedēdū. r tñ qz a. aliquo mō nō ē no
tior cā. Itē in pcessu qz ē effect^o ē notior cā. r i pcessu p̄p̄qz
effect^o nō est notior cā s. min^o not^o. ¶ Ad 3° ccedit̄ qz ma
gis nota cognoscunt̄ p min^o nota respēc diuersoz: r i diuer
sis pcessib^o. qz magis nota nature cognoscunt̄ a nobis p̄mi
nis nota nature. cat̄n q̄ sūt magis nota nature sūt min^o nota
nobis. r q̄ sūt min^o nota nature sūt magis nota nobis. iō s. p̄
cedim^o ex magis notis nobis quocūqz pcessu signato. ¶ Ad
4° negat̄ nā. r dico qz cā cognita p̄ effectū hz duplicē cogni
tionē. vna cōfusa fm̄ quā depēdet simplr̄ ex noticia effect^o. r
aliā distinctā quā intellectus discurredo iuenit. possū. n. h̄r col
gnitionē de q̄ritate p albedinē vel colorē. r tñ i pcessu p̄ue
stigationē intellectuā multo maiore h̄r notitiā de q̄ritate q̄
de colore sic p̄z i mathe. dico ḡ qz cā hz cognitionē cōfusa nō i
gredit̄ dem̄rationē p̄pter qd. s. tñ hz cognitionē distinctā.

¶ Accidit āt dicētib^o circulo demōstrationē eē nō
solū qz nūc dem̄ ē s. nihil aliud dicere qz hoc est si
hoc est. sic. n. facile ē demōstrare oia. manifestuz
aut̄ est qz hoc accidit trib^o terminis positis. p̄ mil
tos. n. aut paucos reflectere dicere nihil differt.
p̄ paucos aut p̄ duos. Cuz enim ex necessitate a
sit b. hoc aut̄ c. Cum igit̄ a sit ex necessitate erit b.
Si igit̄ cū sit a. necesse est eē b. hoc aut̄ cuz sit erit
a. hoc enim ibereat circulo. ponat̄ a. in quo est c
b. igit̄ cū sit a: eē dicere: est ipm̄ c. dicere. hoc aut̄ ē
qm̄ cū sit a est c. s. c cū a idē est. q̄re accidit dicere
circulo dicētes eē demōstrationē nihil aliud nisi
cū sit a est a. sic aut̄ oia demōstrare leue est.

¶ Tertia p̄ho. dem̄ratio circularis nō aggenerat sciaz. p̄bat̄.
nulla rō facilis ac debilis aggenerat sciaz. s. dem̄ratio circu
laris ē rō facilis atqz obilis. ḡ illa nō aggenerat sciaz. p̄z nā
cū maiori. qz rō aggeneras sciaz dz esse fortis r firma. minor
vō declarat̄. qz p dem̄rationē circularē semp̄ itelligendo de
dem̄ratioē vniformi circulari nō plus h̄r qz si hoc ē. hoc ē.
cōst̄at aut̄ talē rōnē eē valde facile r debile. qz sic facilr̄ pos
sent oia sciri r dem̄rari. S. qz p dem̄rationē circularē nō plus
beāt̄ qz qz si hoc ē. b. ē arguit̄ p̄hs siue sumant̄ dno termi siue
tres dūmō p̄ illos tres itelligant̄ tñ duo. vbi ḡra. sic arguen
do. si a est. b est. r si b est. c est. ista dem̄ratio est circularis nō
obstātē qz sit ex trib^o terminis dūmodo idē sit oino a r c. r
duob^o etiā terminis sit dem̄ratio circularis. vt si a est. b est. r
si b est. a est. Dato igit̄ qz a r c sint oino idē si dem̄rat̄ circula
riter b p̄ a. r c p̄ b. nō plus h̄r qz si a est. a est. ¶ Notādū qz i
dem̄ratioē circulari vniformi sequitur a dem̄rat̄ b. r b dem̄rat̄
a. ḡ a dem̄rat̄ a. nō tñ sequitur i dem̄ratione circulari difformi.
qz effect^o dem̄rat̄ cām. r cā dem̄rat̄ effectū. r tñ effect^o nō de
inrat̄ seipz. cū isti duo pcessus dem̄randi sint diuersoz gene
rū. In dem̄ratioē aut̄ vniformi neōio oēs pcessus sūt cū idē
gñis r eqles. iō tūc idē dem̄raret seipm̄. r p talē dem̄rationē
non plus h̄ret qz qz si hoc ē. hoc ē. ¶ S. dubitat̄ pbādo idē
p̄bati ac demonstrari per seipsum. qz sicut illud qd est notū

esse dicere seu

Primus

per aliud: probatur per aliud. ita illud quod est notum per se: probatur per se. Tunc definitio esse probatur et demonstratur per diffinitionem esse si diffinitio erit nota et diffinitum ignotum secundum metamorem tertio philosophi. sed sunt idem oino diffinitionis et diffinitum. hoc etiam rationale. Sed si oia que sunt in deo sunt unum et idem. sed de deo multa demonstrantur ut quod est actus purus et infinitus ac necesse est. idem demonstratur per idem. Ad primum de negatione dicitur: quia nihil probatur nisi per discursum. Cōstat autem principia prima non posse haberi per discursum. ideo non probantur. cognoscuntur tamen per se. Ad aliud dicitur quod si diffinitionis et diffinitum sunt idem. non tamen sunt oino idem. quia generatio est pars diffinitionis. quod non est idem oino cum specie. cum aliq(uod) significetur per generatio quod nullo modo identificatur specie diffinitive. dicitur hoc est asinus aut equus. licet etiam oia que sunt in deo sunt idem realiter. non tamen sunt idem ratione. ideo cum demonstratur aliq(uod) passio de deo non demonstratur idem per idem quia talia verba ut probabiliter demonstrantur faciunt predicationes formales denotantes quod aliq(uod) passio demonstratur de deo per aliq(uod) medium quod est idem re et ratione cum illa passione quod est negandum.

At vero nec hoc possibile est nisi in his quecumque alternatim se sequuntur sicut sunt propria.

Quarta conclusio. non oibus est scia per demonstrationem. videlicet circulari. Ad cuius probationem philosophus ponit tres suppositiones. quarum prima est ista. demonstratio circularis non potest fieri nisi in terminis convertibilibus. probatur. demonstratio circularis est processus duorum syllogismorum reflexorum quorum unus concludit maiorem ex conclusione prioris syllogismi cum minori reversa: aut minorem cum maiori reversa ut philosophus docet in primo philosophi. ubi gratia. oia aial rationale est disciplinabile. ois hoc est aial rationale. quod ois hoc est disciplinabilis. Circulatio vero non fit sumendo conclusionem cum reversa minoris concludendo maiorem sic. ois hoc est disciplinabilis. oia aial rationale est hoc. quod oia aial rationale est disciplinabile. Alio modo sumendo conclusionem cum reversa maioris inferendo minorem ut oia disciplinabile est aial rationale. ois hoc est disciplinabilis. quod ois hoc est aial rationale. Si ergo fiat demonstratio circularis in terminis inconvertibilibus semper in secundo processu una premissa erit falsa. ut oia aial est suba. ois hoc est aial. quod ois hoc est suba. reflexio fiet uno istorum modorum. ois hoc est suba. oia aial est hoc. quod oia aial est suba. aut sic. ois suba est aial. ois hoc est suba. quod ois hoc est aial. ubi per semper una premissa esse falsa. Notandum quod si non oes termini essent inconvertibiles non solum in syllogismo reflexo una premissa erit falsa. sed in uno sic. et alio non. ubi gratia. ois hoc est aial. oia risibile est hoc. quod oia risibile est aial. Si reflexio fiat concludendo maiorem: quilibet premissa erit vera. ut oia risibile est aial. ois hoc est risibilis. quod ois hoc est aial. Si autem concludit minorem necesse est una premissa erit falsa. ut oia aial est hoc. oia risibile est aial. quod oia risibile est hoc. In terminis ergo convertibilibus simpliciter quilibet premissa erit vera. et in simpliciter non convertibilibus semper una erit falsa. quoniam aut duo illos inconvertibiliter et non cum tertia. aliquando quilibet premissa erit vera. aliquando una erit falsa ut patuit.

Ano quidem posito ostensum est quod nequaquam necesse est aliquid esse alterum. Dico autem uno quod neque termino uno neque propositionibus primis et minimis contingit: sic quidem contingit et syllogizare.

Secunda suppositio. demonstratio circularis non potest fieri ex uno termino non tamen neque ex una propositione tamen. sed necesse est ex tribus terminis et duabus propositionibus. per nona quilibet demonstratio est syllogismus. stat autem syllogismus fieri non posse ex uno termino tamen neque ex una propositione tamen. sed ex tribus terminis et duabus propositionibus. ut est ostensum in libro philosophi. nona quilibet conclusio syllogistica dicitur habitudine predicationi ad subiectum per aliquod medium. sed non datur medium sine extremis. quod necesse erunt tres termini in duabus propositionibus. Sed dubitatur quod syllogismus constat ex tribus propositionibus. quod non solum ex duabus. Dicitur quod syllogismus absolute consideratur est ex tribus propositionibus. sed consideratur ut est aliq(uod) concludens non constat nisi ex duabus propositionibus. quoniam tamen due sunt propositiones inferentes conclusionem quod Aristoteles vocat primas. id est premissas et minores. quod sunt in numero minimo cum non deest minor numerus binario. conclusio ergo dicitur esse ex primis et minimis. id est premissis acceptis tamen in numero binario. premissis. non plures duabus nihil concluderet.

Si quidem igitur et a ipsi b et c ibereat. et hoc ad invicem et ipsi a c sic quidem contingit ex alterutris monstrare oia que sunt in prima figura sicut ostensum est in his que de syllogismo sunt. Ostensum est autem quod in alijs figuris aut non sit syllogismus aut non debet acceptis. Non autem predicari eque nequaquam est monstrare circulo.

Tertia suppositio. demonstratio circularis non potest fieri nisi in prima figura et in primo modo eiusdem figure. Ista suppositio est declarata in libro philosophi. quod non potest fieri demonstratio circularis in quarta figura. quia secunda figura non concludit nisi negative et demonstratio circularis preedit idem iter ex conclusione ad quilibet premissa. quod alijs syllogismus prederet ex duabus premissis negative ad unam affirmatiuam quod est inconueniens. et per nona. quia in secunda figura species una premissa est affirmatiua et alia negatiua. Deinde non potest fieri demonstratio circularis in tertia figura. quia ois modus syllogisticus tertius est affirmatiuus aut negatiuus. si negatiuus non potest in eo fieri demonstratio circularis sic nec in tertio. quia tunc contingeret syllogizare unam affirmatiuam ex duabus negatiuis ut iam dicitur de tertio. si affirmatiuus ille concludit solum particulari affirmatiuam. sed demonstratio circularis preedit idem iter a conclusione ad quilibet premissa. quod tertius concluderet vltimam affirmatiuam. per nona. quia in oia syllogismo affirmatiuo species una premissa est vltima. Ex predictis sequitur quod demonstratio circularis non potest fieri nisi in primo modo. quia non in tertio nec in tertio. ut patuit nec etiam in alijs modis per tertium quod ois modus per tertium est negatiuus aut affirmatiuus concludens particulari affirmatiuam. sed ut ostensum est non contingit circulariter syllogizare in modo negatiuo. nec in modo affirmatiuo concludere particulariter. quia nullus syllogismus concludit affirmatiuam ex negatiua nec vniuersale ex particulari. ergo etc.

Quare quoniam pauca huiusmodi in demonstrationibus sunt: manifestum quidem est: quoniam vanum est et ipse sic dicitur ex his que sunt ad invicem esse demonstrationem. et propter hoc contingit oium esse demonstrationem.

Dis suppositionibus premissis philosophus arguit conclusionem. videlicet quod non oium est scia per demonstrationem circulari cum non oia sed valde pauca igitur dicitur demonstrationem circulari. intendens tres rationes ex fundamentis tribus suppositionibus. quarum prima est ista. demonstratio circularis non potest fieri nisi in terminis convertibilibus. sed non oia sunt convertibilia. imo valde pauca. quod non oibus est scia per demonstrationem circulari. per nona cum minori. maior autem per tertiam suppositionem. Cuius ratio. demonstratio circularis non fit ex uno termino tamen neque ex una propositione tamen sed ex tribus terminis et duabus propositionibus. Cōstat autem non oia sic esse applicabilia ut ex his fiat tres termini tamen cum duabus propositionibus concludentibus aliq(uod) conclusionem. quod non oibus est scia per demonstrationem circulari. per nona cum minori. maior autem tenet ex tertiam suppositionem. Cuius ratio. demonstratio circularis non potest fieri in quarta nec in tertio sed solum in primo. nec in quolibet modo per tertium sed tamen in primo. sed non oia. imo valde pauca sunt syllogizabilia in primo per tertium. quod non oibus est scia per demonstrationem circulari. per nona cum minori. maior autem habet ex tertia suppositione.

Quoniam autem ipse est aliter se habere cuius est scia simpliciter et quoniam necessarium utique erit id esse scibile quod est secundum demonstratiua sciaz. demonstratiua autem est quae habent in habendo demonstrationem. ex necessarijs utique syllogismus demonstratiouis est. Accipiendum igitur est ex quibus et quilibet demonstrationes sint.

Istud est tertium capitulum huius primi tractatus in quo Aristoteles dicitur de terminis et quibus est demonstratio formalis postquam inuestigauit ex quibus parte docet demonstrationem esse ex necessarijs. In secunda parte docet demonstrationem esse ex his que sunt de omni. ibi. Primum igitur. In tertia ostendit demonstrationem esse ex his que sunt per se. ibi. Per se autem sunt. In quarta parte declarat demonstrationem esse ex his que sunt per se. ibi. Uniuersale autem dico. Cuius prima pars ista sola conclusio demonstratur. videlicet ois demonstratio est ex necessarijs. quod est prima conclusio istius capituli. probatur. ois demonstratio est ex his que non potest aliter se habere. ergo etc. probatur autem. ois syllogismus faciens scire est

ex his que non possunt aliter se habere, sed omnis demonstratio est syllogismus faciens scire. *g. 2. p. 3.* Quia cum minori per diffinitionem demonstrationis. et maior est nota per diffinitionem scire cum dicebat quod scire est res per causas cognoscere et quoniam illud est causa et quod non contingit aliter se habere.

C Notandum per philosophum 7. methaphisicorum quod materialia respectu unius sunt formalia respectu alterius. ut cuprum est materiale respectu circuli. et tamen formalia respectu alterius. ut cuprum est materiale respectu circuli. et tamen formalia respectu alterius. ut cuprum est materiale respectu circuli. et tamen formalia respectu alterius.

C Notandum 2. quod non est inconueniens. imo est necius eadem materiam esse integrale et subiectiuam. ut caro est materia integralis animalis. per quod ex ea proponitur animal talis ex parte quantitatiua. et est materia subiectiuam in quantum recipit caliditatem et humiditatem et alias dispositiones accidentales.

C Ad propositum dico quod prima vera et immediata sunt materia integralis demonstrationis cum sint partes quantitatiue eius. et sunt materia subiectiuam hanc passionum neciary. de oi per se et per ipsas. In priori ergo capitulo Aristoteles determinauit de primis veris immediatis et causis prioribus et notioribus ut hinc ratione materie integralis. in hoc vero determinat de eisdem ut hinc ratione materie subiectiuam. id omnino ex quo est demonstratio oportet videre quia debet esse illa ex quo dicitur fieri demonstratio. hec autem sunt quatuor ut dicitur. quorum primus est necius de quo determinat hec pars. alia vero tria sunt. v. 3. de oi per se et per ipsas. de quo dicitur determinabitur in prioribus sequentibus.

C S. 3. dubitatur per quod philosophus probat omnes demonstrationes esse ex neciis. ex eo quod dicitur esse necessaria cum tamen sit syllogizare necessarium ex mere contingitibus. ut omne currens est animal. omnis homo est currens. *g. 2. p. 3.* omnis homo est animal. 2. quod videtur omnes demonstrationes esse ex necessariis. quod hinc tres angulos equales duobus rectis demonstratur de ysochele. et tamen necius mihi non est necessaria sed tamen contingens cum possit esse vera et falsa idem. **C** Ad 3. dicitur quod licet dicitur necessaria dicitur per medium contingens hoc non est demonstratiue sed thopice aut probabiliter. Demonstratiue autem dicitur necessaria non potest dicitur nisi per medium neciis. id hinc sequitur cuiuslibet demonstrationis dicitur esse necessaria. quod quilibet demonstratio est ex neciis. **C** Ad 4. dicitur quod videtur esse necius. 3. simpliciter et ex suppositione. Propositio simpliciter necia est illa que significat sicut necesse est esse. ut deus est. Propositio necia ex suppositione est illa que significat sicut non potest aliter esse supposito quod termini supponantur per aliquo ut ysocheles habet tres angulos equales duobus rectis. **C** Contra. ex parte sequitur quod hanc ad hanc fuit. sit necia simpliciter. quod significat sic necesse est esse. nec est falsum. quod solum est necia per quod cum aliquo fuerit falsa. Et ex 2. sequitur quod hec chimera est subiectiuam. est necia ex suppositione. quod supposito quod termini supponantur per aliquo illa propositio significat sicut non potest non esse. Id est aliter dicitur quod triplex est necessarium. scilicet necessarium necitate extremorum et necessarium necitate inheretie. et necessarium necitate suppositionis. Necessarium necitate extremorum est propositio vera cuius quodlibet extremum necesse est esse. ut homo est animal. Necessarium necitate inheretie est propositio vera cuius predicatum est inseparabile a subiecto vel e contra. ut homo est risibilis. ysocheles habet tres angulos equales duobus rectis. non enim potest esse ysochele esse et non habere tres angulos. Necessarium vero necitate suppositionis est propositio cuius predicatum est aptum nature esse subiecto necessario ex suppositione ut luna eclipsat. necesse enim est lunam eclipsari si terra iterponit iter solis et lunam. et sic non est inconueniens proponere falsam ut contingere aliquo modo esse necessaria sed non simpliciter. cum quod omnes premisses omnium demonstrationum sunt necessarie vno istorum modorum sequitur omnes demonstrationes esse ex necessariis.

C Primum igitur determinandum quid dicimus de omni et quid per se. et quid vniuersale. De omni quidem hoc dico quod vtrique non in quodam. in quodam autem est. nam quod aliquando quidem sic. aliquando vero non. ut de omni homine animal. Si enim verum est dicitur homines verum est dicitur animal. et si nunc alter et alter. Et si in omni linea

punctum sibi est: signum autem est. Quiaque istasias sic proferimus sicut de omni interroganti aut si in quodam non. aut si aliquando non.

C Ista est secunda pars huius capuli in qua Aristoteles determinat de omni. postquam determinauit de necessario ponendo secundas conclusiones huius capuli. scilicet omnis demonstratio est ex propositionibus de omni. probat. omnis demonstratio est ex his que importat vilitatem temporis et subiecti. scilicet propositio de omni ut hic accipitur importat vilitatem temporis et subiecti. *g. 2. p. 3.* Quia cum maiori. quod aliter demonstratio non esset ex necessariis si deficeret vilitas temporis vel subiecti. minor autem declaratur. nam dicitur. omnis homo est animal. ista propositio est de omni. quod eandem solum importat talis quod nihil est hoc de quo non dicatur animal sed etiam quod nunc aliquid erit homo quod illud per tunc erit animal. Sicut omnis linea est punctata. hoc est de omni. quod de nullo dicitur subiecti de quo non dicatur predicatum. nec vtrique fuit aliquo linea quoniam illa fuerit punctata. nec erit aliquo aliquid linea quoniam illa tunc erit punctata. Quod non. propositio de omni importat vilitatem temporis et subiecti ostendit a signo. quod ad propositio de omni possumus dupliciter ferre istasias. aut si non est ibi vilitas temporis sed est in quodam sic et in quodam non. aut si non est ibi vilitas temporis sed est aliquid sic et aliquid non. Quod igitur vtrorum modo possumus istare hoc de omni signum est quod de omni hic traditum. v. vtrique. scilicet vilitatem temporis et subiecti.

C Notandum quod differt propositio de omni posterioristica a propositio de omni prioristica. quod vtrumque est. propositio de omni posterioristica importat vilitatem temporis et subiecti. sed propositio prioristica importat solum vilitatem subiecti videlicet quod nihil sit sumere sub subiecto de quo non predicatur predicatum. vni ista propositio est vera. omnis homo morietur et est de omni prioristica. quod nihil sumit sub subiecto de quo non predicatur predicatum. non tamen est de omni posterioristica. quod de aliquo supposito subiecti aliquid verificabitur subiecti quoniam non verificabitur predicatum. quilibet tamen istarum. omnis homo est mortalis. omne animal est corruptibile. est propositio de omni posterioristica.

C Ex his sequitur per quod propositio de omni posterioristica tam quo ad suum materiale quam quo ad suum formale est formalis respectu propositionis de omni prioristica. quod per vtrumque dicitur et sup addit. Male enim. propositio de omni prioristica est nihil sumere sub subiecto de quo non dicatur predicatum. et hoc idem est materiale. propositio de omni prioristica addendo semper. vilitatem temporis. Formale autem prime. propositio est ordo ad syllogismum. scilicet vero est ordo ad syllogismum demonstratiuum. vbi per quod vtrorum modo est dicitur et sup additio. Si autem sumeret propositio de omni prioristica suum suum esse formale tamen et posterioristica solum suum esse materiale. propositio prioristica esset formalis respectu posterioristica. Secundo sequitur quod propositio de omni et propositio vilitas non sunt aueribiles idem. quod ista propositio. homo est animal est de omni tamen prioristica quam posterioristica. et tamen non est vilitas cum ibi non subiectiatur terminus cuius signum vilitas determinat. Deinde hec propositio. omnis homo est asinus est vilitas. et tamen non est de omni prioristica nec posterioristica cum nihil sit repibile sub subiecto de quo dicatur predicatum. Vni comitator supra per propositio viles dare dicitur iter. propositio vilitas et dicitur de omni. aut quod si dicatur. omne animal est corpus. ad hoc quod sit de omni non solum oportet quod animal disponatur per corpus. sed quod omne animal disponatur per corpus. et quod quod disponatur per animal disponatur per corpus. oportet quod non solum de animal predicetur corpus. sed quod de quocumque predicatur animal de eo predicetur corpus.

C Contra predicta arguitur. primo quod propositio posterioristica de omni non dicit vilitatem subiecti quod hec est propositio posterioristica de omni. linea est longitudo cuius extrema sunt duo puncta. et tamen non dicit vilitatem subiecti. ergo *g. 2. p. 3.* Quia cum minori. quod aliquid est linea non habens extrema. scilicet circuli. maior autem est nota. quod illa propositio est per se cum predicetur diffinitio de diffinito. ergo est de omni posterioristica.

C Secundo arguitur quod aliquid est propositio de omni posterioristica que non dicit vilitatem temporis. quod hec est homo. luna eclipsat. ex quo est demonstrabile. et quod non dicatur vilitatem temporis manifestum est. quod non semper luna eclipsat.

C Tertio arguitur quod aliquid est propositio importans tamen vilitatem subiecti quam temporis. et tamen non est de omni posterioristica quod homo est homo. omne animal est coloratum. nihil enim est animal quod non sit coloratum. nec vtrique erit animal quoniam pro tunc erit coloratum. et quod non sit posterioristica. per quod non est propositio per se sed per accens ut videbitur.

C Quarto arguitur quod propositio de omni posterioristica non potest esse materialis respectu propositionis de omni prioristica. quod sicut se habet demonstratio ad syllogismum ita de omni posterioristica ad de omni prioristica. sed

Primus

demonstratio non potest esse materialis respectu syllogismi
cui necessario supradat scire. q̄ de oī posterioriū sic nō pot̄ eē
māle resp̄cū de omni p̄oristico. ¶ Ad p̄mū d̄r q̄ illa p̄p̄o. li
nea est lōgītudo cui⁹ extrema sunt duo p̄icta: est de oī r̄ ipoz
tariū subiecti. q̄ lz aliq̄ sit linea q̄ iā nō hēat extrema. t̄n
q̄libet linea est apta nata h̄re duo extrema. hec. n. p̄p̄o est de
omni. corp⁹ est mobile. r̄ t̄n aliq̄ corp⁹ non p̄t moueri. s. ele
mentū terre. s̄fficit t̄n q̄ ip̄z sit aptū natū moueri. Ita linea
circularis nō h̄z extrema sed est apta nata h̄re duo extrema.
vñ diffinitio lineę nō dicit actū sed aptitudinē. ¶ Ad 2^m d̄r
q̄ eo mō illa p̄p̄o est de omni quo mō est necessaria. Constat
aut̄ q̄ illa nō est simplr̄ necia necessitate inherētie s̄z solum
est necessaria necessitate supponis. s. si terra iterponit iter so
lē r̄ lunā: r̄ eo mō dicit v̄litate t̄pis. q̄ nunq̄z ponit terra iter
solē r̄ lunā qn̄ tūc luna eclipsē. hec t̄n. luna est eclipsabilis ē
absolute necia ipoztās absolute tam v̄litate t̄pis q̄ subiecti.
¶ Ad tertiū d̄cedo illā. oē aīal est coloratū. nō eē de oī poste
rioriū sic: licet dicat v̄trāq̄z v̄litate. q̄ licet d̄cedat̄ oēz p̄p̄o
nē de omni posterioriū sic ipoztare v̄litate t̄pis r̄ subiecti. t̄n
nō est cōcedēdū oēz talē eē posterioriū sic. ¶ Et si arguit̄ q̄
aliq̄ est p̄p̄o de omni que nec est prioriū sic nec posterioriū sic.
nō qdē est prioriū sic q̄ ipoztat̄ ambas v̄litates. nec posteriori
ū sic. q̄ est p̄ acc̄s. ¶ Dicedū q̄ illa est prioriū sic. q̄ de oī
prioriū sic nō dicit t̄n v̄litate subiecti s̄z illud aserit absolu
te ita q̄ oīs p̄p̄o ipoztās v̄litate subiecti siue ipoztet v̄litate
t̄pis siue nō d̄r p̄p̄o de oī prioriū sic. ¶ Meli⁹ t̄n d̄r q̄ sicut nō
oē necessariū est de omni. nec omne p̄ se est fm̄ ip̄z posteriori
ū sic loquēdo. ita nō omne de omni est p̄ se. ideo illa p̄p̄o est
posterioriū sic nō obstatē q̄ sit p̄ acc̄s. ¶ Ad q̄rtū d̄r q̄ v̄l
ter q̄libet iferi⁹ pot̄ eē māle r̄ formale respectu sui superio
ris. Dicit enim p̄ozphiri⁹ q̄ gen⁹ est totū sp̄ci. r̄ sp̄s est totū
generis. r̄ Cōmētator in p̄logo p̄h̄i. q̄ gen⁹ cōponit̄ ex suis
sp̄c̄s r̄ sp̄s ex genere r̄ oīa. cū ergo totū dicat formā r̄ pars
māz vt habet a p̄ho tertiū p̄h̄i. r̄ cōmētatorē. sequit̄ q̄ gen⁹
aliquo mō se h̄z vt forma resp̄cū sp̄ci. r̄ sp̄s respectu generis.
aīal ergo vt est qdā totū hoīs se h̄z vt forma. r̄ hō vt est qd
dā aīal se h̄z vt mā. Ecōtra etiā hō vt est qdā totū respectu
aīalis. s. vt est aīal rōnale se h̄z vt forma. r̄ aīal vt materia p̄
q̄to est pars ei⁹. Ita in p̄posito de omni p̄oristico est gen⁹ ad
de omni posterioriū sic. ideo v̄trūq̄z illoz pot̄ se h̄re p̄ modū
forme r̄ materie ad reliquā sicut etiā syllogism⁹ r̄ demōstra
tio. Demōstratio enim vt est qdā syllogism⁹ se h̄z vt materia.
r̄ syllogism⁹ in cōi vt forma. vt aut̄ est syllogism⁹ faciēs scire
sic dicit formā et syllogism⁹ materiā. Unde breuiter arguit̄
sic. r̄ t̄nēs aliq̄ dicit formā r̄ t̄ntū materiā vt habet ter
tio p̄h̄i. sed syllogism⁹ r̄ t̄ntē demōstrationē cū sit totū in
mō r̄ demōstratio pars subiectiua. demōstratio etiā cōtinet
syllogism⁹ tanq̄ partē essentialē ei⁹. ergo v̄trūq̄z ad altez se
habet per modū materie r̄ forme.

¶ Per se aut̄ sūt q̄cūq̄z sūt i eo qd̄ quid est: vt triā
gulo inest linea r̄ lineę p̄icti. Suba. n. ipsoz ex
his est que insunt in rōne dicēte quid est.

¶ Ita est tertia pars hui⁹ capli in qua Arist. oīdit oēz demō
strationē eē ex his q̄ sūt p̄ se. Et p̄mo diuidit modos dicēdi p̄
se. Secūdo manifestat modos igrediētes demōstrationē
ibi. Que ergo dicūt̄. ¶ Quatuor sūt modi dicēdi p̄ se. quo
rū p̄m⁹ respicit formā. sc̄ds materiā ibi. In q̄buscūq̄z. tertius
efficiēs ibi. Ampli⁹ q̄cūq̄z. q̄rt⁹ finē ibi. Alio vero mō. ¶ Pri
mus igit̄ modus dicēdi per se est q̄n̄ predicatū est de ḡditate
subiecti. vt triāgulus est ex lineis. linea est ex p̄ictis. r̄ q̄cūq̄z
sūt de it̄rseca rōne alicui⁹. illa dicūt̄ de illo in p̄mo mō di
cēdi per se. q̄ enim linea sit de ḡditate triāguli. r̄ p̄ict⁹ de ḡ
ditate lineę. patet q̄z linea ponit̄ in diffinitioē triāguli cū d̄r
triāgulus est figura plana trib⁹ lineis r̄ t̄ta. Et p̄ict⁹ ponit̄ i
diffinitioē lineę. dicēdo linea est longitudo sine latitudine r̄
p̄funditate cui⁹ extrema sūt duo p̄icta. ¶ Notādū p̄mo q̄
q̄tuor sūt de ḡditate subiecti. Primo diffinitio d̄r de ḡditate
subiecti vt aīal rōnale est de ḡditate hoīs. Un̄ sicut materia

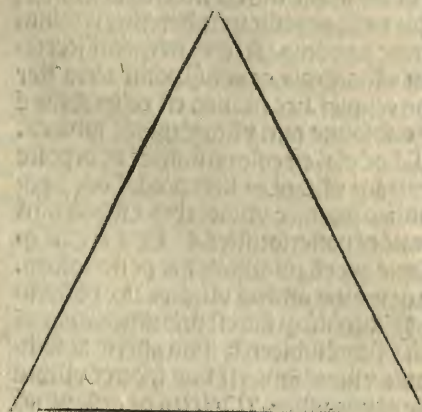
r̄ forma collectiue sumpta nō sūt indiuiduum naturale. ita
genus r̄ oīa nō sūt ḡditas sp̄ci. Cōstat aut̄ diffinitionem nō
plus ipoztare q̄ genus r̄ differētiā. ideo diffinitio nō est ḡdi
tas speciei. sed est de ḡditate ei⁹. p̄pterea p̄dicat̄ de illa in p̄
mo mō dicēdi per se. vt hō est aīal rōnale. ¶ Secūdo q̄li
bet pars diffinitiois in recto est de ḡditate subiecti. nā tā aīal
q̄ rōnale est de ḡditate hoīs cū sint pars eēntialis eius. licet
nō p̄dicēt̄ de subiecto eodē mō. q̄z gen⁹ p̄dicat̄ in qd̄. r̄ oīf.
ferētia in q̄le. ideo q̄libet istaz est in p̄mo mō dicēdi p̄ se. vi
delicet hō est aīal. hō est rōnalis. ¶ Tertio q̄libet pars diffi
nitiois in obliquo est de ḡditate subiecti. vt linea d̄r de ḡdi
tate triāguli. r̄ p̄ictus de ḡditate lineę cū sint p̄icipia it̄rse
ca illoz. ideo linea p̄dicat̄ de triāgulo in p̄mo mō dicēdi p̄ se
r̄ p̄ict⁹ de linea nō qdē in recto sed in obliquo. q̄z nō bene di
cūt̄. triāgulus est linea vel lineę. linea est p̄ictus vel p̄icta. s̄z
bñ dicit̄ triāgulus est ex lineis r̄ linea est ex p̄ictis. aut̄ in li
nea sūt p̄icta. aut̄ linea est lōgītudo in q̄ sūt p̄icta. ¶ Quar
to. q̄libet superi⁹ est de ḡditate subiecti. videlicet sui iferio
ris. vt hō est de ḡditate fortis. r̄ substātia est de ḡditate oīuz
suoꝝ iferioꝝ. ideo omnes iste p̄positioēs sunt in p̄mo mō di
cēdi per se. fortes est homo. aīal est substātia. corpus est ens.
Idē etiā dicit̄ de alys. p̄dicamētis. vt linea est q̄ritas. albe
do est color. q̄libet enim superi⁹ est forma sui iferoris inq̄
Aristo. secūdo p̄h̄i. ¶ Secūdo notādū q̄ aliq̄ dicit̄ esse in
p̄mo modo dicēdi per se dupliciter scilicet essentialiter r̄ per
reductionē. illa p̄positio est essentialiter in primo modo di
cēdi per se cui⁹ predicatū est de ḡditate subiecti eo mō di
cēdi est. Illa vero p̄positio est reductiue in primo modo di
cēdi p̄ se: cui⁹ predicatū d̄r p̄ se de subiecto r̄ non est de ḡditate
ei⁹. ¶ Et hoc q̄drupl̄ cōtigit. Primo q̄n̄ diffinitū p̄dicat̄ de
diffinitioē aut̄ de aliq̄ parte diffinitiois. vt aīal rōnale est hō.
in linea est triāgulus. p̄icta sūt in linea. q̄libet enim istaz est
in p̄mo mō dicēdi p̄ se reductiue uertēdo simplr̄. ¶ Secūdo.
p̄p̄o est reductiue in p̄mo mō dicēdi p̄ se q̄n̄ iferi⁹ p̄dicat̄ de
suo superioꝝ. vt hō est fortis. aīal est hō. q̄libet enim istaz p̄ cō
uersionē simplicē reducit̄ ad primū modū dicēdi p̄ se cū cu
iūlibet talis uertēs sit formalr̄ r̄ eēntialr̄ in primo mō di
cēdi p̄ se. ¶ Tertio. p̄p̄o dicit̄ eē reductiue in primo mō di
cēdi p̄ se q̄n̄ idē p̄dicat̄ de seipso. vt hō est hō. aīal est aīal. q̄li
bet enim istaz reducit̄ ad primū modū reducendo subiectū
ad suū iferi⁹ aut̄ predicatū ad suū superi⁹ dicēdo. fortis est homo
aīal est corp⁹. Ex quo. n. q̄libet superi⁹ est pars sui iferoris r̄
ecōtra q̄libet superi⁹ pot̄ reduci i suū iferi⁹ r̄ ecōtra. dicit. n.
p̄h̄s. q̄rto p̄h̄i. q̄ sp̄s est i genere r̄ gen⁹ i sp̄e. ¶ Quarto. p̄p̄o
d̄r eē reductiue i p̄mo mō dicēdi p̄ se q̄n̄ disparatū p̄dicat̄ de
disparato aut̄ oppositū de opposito. exemplū p̄mī. vt homo est
aīal. exēplū secūdi. vt hō est nō hō. albu est nigrū. vidēs est
cecū. pater est fili⁹. hec enim. hō est aīal. reducit̄ ad p̄mū mo
dū reducēdo predicatū in suū gen⁹. s. homo ē aīal. r̄ ita reducit̄
illa. albu est nigrū ad illā. albu est coloratū. r̄ similit̄er illa.
pater est fili⁹. ad illā. pater est ad aliq̄. q̄ est eēntialr̄ in p̄mo
mō dicēdi p̄ se. Iste aut̄. hō est nō hō. vidēs est cecū. reducit̄
tur ad istas. hō est ens. vidēs est aliq̄ q̄ sunt formalr̄ i p̄mo
mō dicēdi p̄ se. ¶ Cōtra p̄dicta arguit̄. r̄ p̄mo q̄ diffinitio
nō p̄dicat̄ de diffinito i primo mō dicēdi p̄ se. q̄z diffinitio va
cui nō p̄dicat̄ de vacuo illo mō. dicēdo vacuū est loc⁹ priua
tus corpore. cū non sit de ḡditate subiecti ex quo subm̄ nihil
est. s̄z illa diffinitio. aīal risibile nō p̄dicat̄ de hoīe in primo
mō dicēdi p̄ se. ex quo sc̄da pars p̄tinet ad sc̄dm modū vt vi
deb̄it. ¶ Secūdo arguit̄ q̄ nō q̄libet pars diffinitiois in re
cto p̄dicat̄ de diffinito in primo mō dicēdi p̄ se. q̄z hec nō est
i primo mō. hō nō est aīal. ex quo est ipolis. nec illa. hō est rō
nalis ex quo p̄dicat̄ in q̄le. vñ Arist. primo topi. ponit solū q̄
tuor p̄dicata. s. gen⁹ diffinitionē p̄p̄riū r̄ acc̄s. cū ergo rōnale
nō sit aliq̄ illoz. ergo de nullo p̄p̄rie p̄dicat̄. ¶ Tertio ar
guit̄ q̄ pars diffinis i obliquo nō p̄dicat̄ de diffinito i p̄mo
dicēdi p̄ se. in exēplis p̄h̄i. q̄z termini diuersoz p̄dicamētōz
nō p̄dicant̄ de se iuicem in primo modo. sed triāgulus est de
p̄dicamētō q̄litate. r̄ linea de p̄dicamētō q̄ritatis. ergo non

Posteriorum

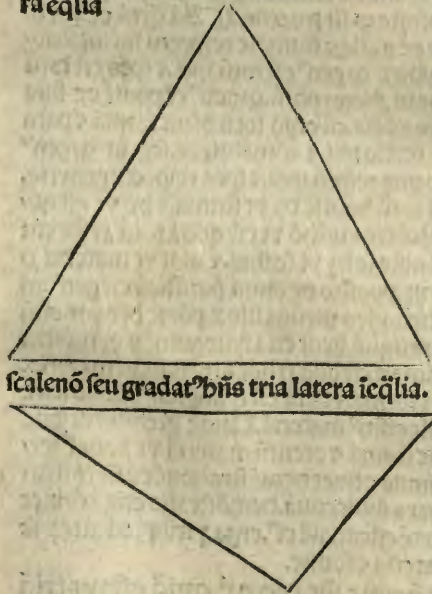
predicantur de se inuicem et maxime eo modo quo dicit philosophus. sicut in triangulo est linea, quoniam linea est subiectum trianguli et non e converso. Non etiam videtur bene dicitur quod sub altera linea sit ex punctis cum linea non sit sub altera nec opponatur ex punctis ut habet. 6. philosophi. **C** 4° arguitur quod non quilibet superius predicatur de suo inferiori in primo modo dicendi per se, quia nulla istarum est primi modi, binarius est numerus, scia est habitus, eo quod numerus notat aiaz numerate ut tollit a pho 4. philosophi. **C** 5° dicitur autem aiaz non esse de quantitate binarius, sicut habitus notat subiectum ut tollit ex diffinitione sua quam ponit Aristoteles, in predicamentis, subiectum autem non est de quantitate scie. Item Aristoteles, per philosophum, dicit quod nihil sit ex ente per se, ita quod forma que sit ex materia non sit ex ente per se, nec aer que sit in igne sit ex ente per se, cum ergo ens sit superius ad omnia predicamenta sequitur ens de aliquo suo inferiori non predicari in primo modo dicendi per se. **C** Ad primum dicitur quod non est excessus quilibet diffinitione predicari de suo diffinito in primo modo dicendi per se, sed tamen diffinitione pure quantitativa aut que non datur nisi per tres diffinitio, ideo diffinitio exprimitur quod nonis tamen aut diffinitio materialis data per effectum diffinito aut per propriam passionem non predicatur in primo modo dicendi per se, et ideo dicitur de diffinitione data per causam efficietam aut finale ex quo talia non sunt de intrinseca ratione diffinito. **C** Sed dubitatur, nam si diffinitio data per passionem subiecti non predicatur de diffinito in primo modo dicendi per se, ergo hec non est predicatio primi modi, linea est longitudo cuius extrema sunt duo puncta, cuius oppositum ponit Aristoteles, in littera. **C** Rursus dicitur quod longitudo dupliciter sumitur, uno modo ut est generum ad lineam, et sic predicatur de linea in primo modo, alio modo ut est passio seu modus insequens lineam et sic non predicatur de linea in primo modo, neque Aristoteles, dicit in littera diffinitione exprimitur predicari de linea in primo modo sed solum quod punctum ex eo quod ponitur in diffinitione pura quantitativa eius, que si non erit diffinitio data erit alia, videlicet ista, linea est quantitas continua cuius extrema sunt duo puncta. **C** Ad 2° respondetur quod sicut non quilibet propositio necessaria est in primo modo, ita non quilibet ipso excluditur ab eodem modo, dictum est, n. quod homo est asinus, et alium est nigrum sunt in primo modo reductiue, et tamen sunt propositiones ipso sibi, ita non inconuenit quod aliquid propositio ipso sit essentialiter in eodem modo si predicatum erit de quantitate subiecti. **C** Item concedo quod illa propositio sit in primo modo, s. homo est rationalis non obstante quod rationale predicatur in genere, quod non predicatur accidentaliter sed essentialiter. Et ad primum in topico, dico quod ipse non numerauit omnia predicata simpliciter, quia species ita bene est predicatum individui sicut generum species, sed numerauit omnia predicata que predicantur de specie in ratione totius, et hec non sunt nisi quatuor, nam esse predicabile de specie dicitur totum aut predicatur essentialiter aut accidentaliter, si essentialiter aut conuertibiliter et sic est diffinitio, aut non conuertibiliter sic est generum, si accidentaliter predicatur, aut ergo conuertibiliter et sic est proprium, aut non conuertibiliter, et sic est accens, omnia autem non dicit totum sed parte tamen, ideo non predicatur de specie in ratione dicente totum. **C** Ad 3° dicitur quod non inconuenit terminum unius predicamenti predicari de termino alterius predicamenti dummodo ponatur in diffinitione pura quantitativa aut in diffinitione data solum per intrinsecam, vni ista propositio est primi modi, similitas est in naso, non obstante quod similitas sit accens et nasus substantia, quod ponitur in diffinitione exprimitur quod rei data per intrinsecam solum dicitur: similitas est cavitatis nasi, neque dicitur nasus intrinsecam similitati aut de quantitate eius, quia si quantitas similitatis aut pars illius quantitatis, sed quod est principium eius sine quo non stat similitas esse. Quod ergo non stat absque dictione triangulum esse absque linea ideo linea est intrinseca triangulo per modum principii, Item concedo quilibet illarum, triangulo inest linea, et triangulus est in linea, quoniam triangulus est subiectum linee et e contra, est, n. triangulus subiectum predicationis linee ex quo diffinitur per lineam, subiectum, n. diffinitum diffinitioni et cuiuslibet parti eius, linea vero est subiectum ibi sionis trianguli, propterea concedo quod sub altera linea est ex punctis, i. diffinitio essentialis linee est ex punctis, nec dicitur linea esse ex punctis tamquam ex partibus sed tamquam ex principiiis terminatiuis et continuatiuis partium linee. **C** Ad 4° dicitur quod numerus dupliciter sumitur, s. absolute et respectiue, absolute est per se superius ad binarium, et diffinitur sic a pho in predicamento, Numerus est multitudo ex unitatibus aggregata, respectiue autem est solum per accens superius ad binarium, quod notat actum aie, et diffinitur sic iuxta doctrinam Aristoteles, 4. philosophi, Numerus est multitudo mensurabilis partium, numerus generum absolute sunt

respectiue predicatur de binario in primo modo dicendi per se. **C** Item concedo quod sub ipso ponatur per bitum est de quantitate scie sicut linea trianguli et nasus similitatis, ex quo, n. scia diffinitur per bitum et hitum per subiectum eius intrinsecam scie, non, n. stat scias esse absque aia, id est ista est in primo modo, scia est in aia, Deinde licet nihil fiat ex ente per se, quia nihil sit ex ente sub ratione entis, ut ponit Aristoteles, in philosophia, tamen hec propositio est per se, forma seu compositum sit ex ente, vni fortuna non est causa per se, sed per accens per Aristoteles, secundo philosophi, et tamen hec propositio est per se, fortuna est causa, aliter de fortuna non esset scientia.

ysocbeles seu egerus hinc duo latera equalia tamen

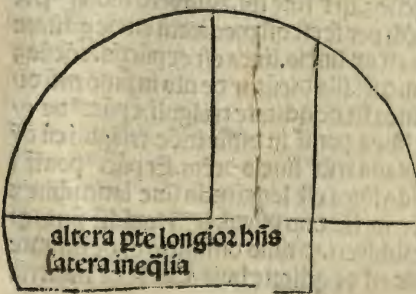

eqlater seu ysoleucos hinc tria latera equalia

scaleno seu gradat hinc tria latera inaequalia

cuius medium non discrepat ab extremis, Circulare est linea equaliter distans a centro, et in diffinitione paris et imparis ponitur numerus, nam par est numerus diuisibilis in duas partes equales, et impar est numerus qui in duo equalia scidi non potest, et in diffinitione primi et compositi ponitur numerus, quia numerus primus est numerus non factus ex numeris, ut binarius et ternarius, Numerus compositus est numerus factus ex numeris, ut quaternarius et omnes sequentes, 4° in diffinitione equaliteri et altera parte longioris ponitur numerus, vni equaliter est numerus surgens ex ductu numeri in se ipsum ut quaternarius qui confurgit ex ductu numeri binarii in se ipsum, sed altera parte longioris est numerus surgens ex ductu numeri in alium, s. maiorem vel minorem, ut senarius qui

altera parte longior hinc latera inaequalia

C Et quibus sciis eorum que sunt ipsius, ipsa in ratione sunt quid est demonstrati, ut rectus est linee et circularis et impar et par numero et primus et compositus et ysocheli, quid est equilaterum, et scaleno, i. altera parte longior et que omnia hinc sunt in ratione dicente quid est, hic quidem linea idem numerus, Sicut autem et in alijs hinc vnum quodque esse dico.

C Secundus modus dicendi per se est: quando predicatum est accens subiecti in diffinitione eius, ut linea est recta vel circularis, numerus est par vel impar, primum vel compositum, equaliterus aut altera parte longior, primo quod in diffinitione recti et circularis ponitur linea eo quod rectus est linea

cuius medium non discrepat ab extremis, Circulare est linea equaliter distans a centro, et in diffinitione paris et imparis ponitur numerus, nam par est numerus diuisibilis in duas partes equales, et impar est numerus qui in duo equalia scidi non potest, et in diffinitione primi et compositi ponitur numerus, quia numerus primus est numerus non factus ex numeris, ut binarius et ternarius, Numerus compositus est numerus factus ex numeris, ut quaternarius et omnes sequentes, 4° in diffinitione equaliteri et altera parte longioris ponitur numerus, vni equaliter est numerus surgens ex ductu numeri in se ipsum ut quaternarius qui confurgit ex ductu numeri binarii in se ipsum, sed altera parte longioris est numerus surgens ex ductu numeri in alium, s. maiorem vel minorem, ut senarius qui

Primus

fit ex ductu binarij i trinarij. z eñ. primus yocat eglaterus
qz si describeret hret oia latera equalia. qz sp duo. z aut est
altera pre longior. qz si describeret hret latera ineqlia. vz.
duo z tria. ¶ Notandũ q p duplex est accñs. s. ppriũ z cõe.
Accidēs propriũ est illud qd circũcernit subm suũ. vt risibi
le. z hoc est duplex. nã qdã est qd fluit a principys spẽi. z ta
le cõuertit cũ spe. vt risibile z hinibile. z qdãz est qd fluit a
principys indiuidui. vt simitas z crispitudo. z hõ nõ conuer
tuntur cũ subis suis. qz simitas nõ cõuertit cũ naso nec cris
pitude cũ capite. Accidēs cõe ē illud qd nõ circũcernit subz
suũ. vt albũ z nigrũ. z tale itez duplex. s. sepabile z isepabi
le. Accidēs cõe sepabile est illud qd adest z abest pter subĩ
corruptionē. vt albũ z nigrũ hõĩ. Accidēs cõe inseparabile ē id
qd lz ñ circũcernat subz suũ. nõ tñ abest pter subĩ corruptio
nē. vt albũ cig z nigrũ conuo. Dico g qz qñ pdicat accñs ppuz
de subo suo siue fluat a pncipys spẽi. siue a pncipys ididui
sp fac. ppõnē d scdo dñdi p se. ita qz qlibet istaz ē scdi modi
homo ē risibilis. nasus ē sim. Qñ aut pdicat accñs cõe siue
fuerit sepabile siue inseparabile nõ facit ppõnē scdi modi. sed
p accñs. vt hõ est albus seu cign. est albus z conuus eniger.
¶ Scdo notadũ fm porphi. i vlib. qz qdruplr sumit ppriũ
p p i qd inest vni soli spẽi. sed non cuilibet indiuiduo illius
spẽi vt esse medicũ. qd tñ conuenit hõĩ. sed nõ oĩ. z p illo qd
inest vni spẽi z cuilibet indiuiduo illius spẽi z sp. sed nõ tñ
illi spẽi. vt cõ bipedē. cõpetit enĩ cuilibet hõĩ z semp. sed nõ
tñ hõĩ. qz etiã brutis competit. z p i qd inest vni soli spẽi z
cuilibet indiuiduo illius spẽi. sed nõ semp. vt canescere. cõpe
tit enĩ tñ hõĩ z cuilibet hõĩ z nõ sp. sed in senectute. qro pro
illo qd inest tñ vni spẽi z cuilibet indiuiduo illius spẽi z sp.
vt risibile cõpetit hõĩ. z hinibile cõpetit equo. Dico ergo qz
ppriũ sumptũ oib. istis modis facit ppõnē secũdi modi nõ
tñ eq̃lr. qñ iste ppõnes hõ ē risibil. hõ ē can. hõ ē medicus
sunt eẽntialr z directe in z mõ cũ sp passio diffiniat p subm
suũ. sicut enĩ risibile ita can. z medic. diffiniunt p hoiez. bec
aut. hõ ē bipes. ē i scdo mõ p reductionē cũ pdicatũ nõ diffi
niat p subz vt stat ex quo alteri uenit ab hoie. ¶ Tertio
notandũ qz aliqd ē i z mõ eẽntialr z directe. aliqd aut p re
ductionē z indirecte. Illa. n. ppõ ē eẽntialr i z mõ cui pdica
tũ est passio subĩ positi i diffõne ei. fm qz dcm ē. sed illa ppõ
est reductionē i z mõ cui passio pdicat de subo vel eñ alr
qz dictũ ē. Et hoc uringit qdruplr. p si subm pdicat de passio
ne. vt risibile ē hõ. sim. est nasus. qlibet. n. istaz reducitur ad
scdm modũ p uersionē simplicē. Scdo si passio iuncta fue
rit alicui inferiori vel supiori ad subm suũ. vt for. ē risibil. ali
quod risibile ē for. p enĩ reducitur p reductionez inferioris in
suũ superi. scda aut reducitur in pma p uersionē simplicem.
Ide dñ si passio fuerit alicui supiori iuncta ad subm suũ. vt
aial est risibile. aliqd risibile ē aial. bec enĩ reducitur i aliam p
uersionē simplicē. z illa i hãc. hõ ē risibilis reducēdo gen. i
spẽm. Tertio si passio fuerit iuncta alteri passioni aut diffini
tioni subĩ. vt disciplinabile ē risibile. aut aial ronale ē risibi
le. pma enĩ reducitur ad illã. hõ ē risibilis rone pme passio
nis p quã scda passio inest hõĩ. Secũda reducitur ad eandem
rõnez diffõnis reducibilis ad suã spẽz. Quarto si passio erit
diffiniēs subm suũ. vt hõ est aial risibile. seu aial risibile est
hõ. bec enĩ reducitur i porē p uersionē simplicē. z alia redu
citur in hãc. hõ est risibilis eo mõ quo cõpositũ reducitur i for
mã rone determinatõis. aial hõĩ p risibile z nõ eñ. ¶ Quar
to notan. qz tres sũt spēs trianguli. quaz pma est ysopteros
seu eglaterus hñs tria latera equalia. Scda spēs ē ysocheles
seu egruris habēs duo latera eq̃lia tñ. Tertia spēs ē scale
non seu gradatus q est triũ latez inequaliũ. ¶ Intelligēdũ
tñ qz iste nõ sũt vere spēs triaguli. sed solũ fz famositate itel
ligēdo p spẽm oẽ min. cõe ad aliqd magis cõe pdicamētale.
vñ sic circulus est spēs spãlissima. ita triangulus. neqz eq̃li
tas vt eq̃litas lineaz variat spēs. sed hñ multi. ita qz vna li
nea facit vnaz spẽm z due aliã z tres aliã z q̃tuor aliã. z sic
tũ infinitũ ad modũ ynitaturz inuentis. Si enĩ ysopteros

ysocheles z scalenon essent spēs spãlissime haberent siter
suas passiones demõstrabiles potissime de illis de qb. Aris.
nullã mentionē facit. Consihr dicatur de qdrato seu qdran
gulo qz est spēs spãlissima p̃tines sub se indiuidua cõia. s. eg
laterũ orthogoniũ. ineqlatez orthogoniũ. z eglaterũ non or
thogoniũ eo mõ quo hõ dñ sub se cõtinere aliquē hominē z
aliquã hominē nõ tanqz spēs. sed tanqz indiuidua vaga. iuxta
determinationē Aris. in pdicamētis dicentis qz aliqs homo
z aliqs bos sunt pme sube. Ex pdictis seqtur qz Aristo. p yso
pteros z scalenon intelligit in lra spēs trianguli. qz ex iferio
ri z supiori nõ fit eẽntialr vel reductiue scds modus dicēdi
p se. Non etiã intelligit passiones trianguli. qz nullũ istõuz
diffinitur p triangulũ. sed intelligit passiones numeri. sicut
enim quadratũ z supficiale nõ solũ reperiuntur in p̃tinuis.
sed etiã trãsumptiue in numeris. ex quo numer. est potētia f
cõtinuo fm Aris. z p̃bi. ita ysopteros z scalenon solũ reperiũ
tur in cõtinuis. sed in numeris intelligēdo p ysoptez nume
rũ qdratũ. z per scalenon numerũ supficialez q fit ex ductu
maiozis numeri i minõz vel eñ. ¶ Contra pdicta arguit. z
p q nulla passio necessario diffinit p subm suũ. qz qlibet pas
sio est spēs alicui pdicamēti. sed ois spēs ē diffinibil p suum
gen. z dñam vt colligit a p̃ho i topi. g passio poterit diffiniri
p ppum gen. z ppam dñam absqz subo suo. Scdo arguit qz
illa. hõ ē risibilis. ē in p. qz bec. risibile est hõ. est i primo mõ
ex quo pdicat pars diffõnis de suo diffinito. g p idē z alia pz
p̃na. qz cõuertens z cõuersa p̃tinēt ad eundē modũ. Tertio
arguit qz illa. aial est hõ est in scdo mõ. qz pdicatũ ē accidēs
subĩ positi in diffõne ei. qz enĩ aial ponit i diffõne hois ma
nistũ ē. s. qz hõ sit accñs aial arguit. qz hõ accidit aiali cũ
repiatur aial vbi nõ repitur hõ. Quarto arguit qz rectum z
circulare nõ debēt diffiniri p lineã. qz nullũ magis cõe diffi
nitur p min. cõe. sed rectũ z circulare cõioza sũt lineã. qz nõ
solũ cõpetunt lineã. sed et supficiei z corpi. g zc. Ad primum
cõcedit quãlibet spēm diffiniri p suũ gen. z suã dñam. s. nõ
cuiuslibet spẽi accñtalis dñã ē aliqd sui pdicamēti differēs
a subo suo. vñ spēs pdicamēti sube hz ppuz gen. z ppaz dñaz
nõ coincidēt cũ aliquo subo. spēs et pdicamēti accñtal q ē
accñs nõ circũcernēs determinatũ subm vt lineã z albedo
diffinitur p ppriũ gen. z ppam dñam q nõ est subm suũ. sed
spēs accñtalis q ē accñs ppuz circũcernēs subm suũ vt simi
tas z risibile diffinit p ppriũ gen. z ppam dñam q nõ ē nisi
subm suũ aliogn qlibet spēs hret passiones aut pcederēt in
infinitũ in passionib. eiusdē subĩ. nec est incõueniēs aliquaz
esse spēm nullã hñtē passionē. imo illud est necessariũ. s. hñ
incõuenit aliquã eē spēm nõ circũcernētē subm suũ nõ hre
passionē. hõ enĩ lineã z albedo habēt passiones. sed nõ qlibz
passio alicui istõz hz passionē. qz i eẽntialr ordinatis õz da
re p̃mũ z vlti. fm Ari. hic. passiones aut eẽntialr ordinantē
in subo sicut genera z spēs i pdicamēto. ¶ Sed dubitat. nã
cuiuslibet diffõnis p̃mus termin. est gen. z nõ dñã. diffiniē
do autē simũ z risibile uringit opp̃itũ. vt sim. est nasus cau.
z risibile est hõ habilis ad ridendũ. ¶ Respõdet qz ea que
non circũcernunt subã semp diffiniunt p gen. tenēs primum
locuz in diffõne. vt hõ lineã z albedo. Ea autē q circũcernũt
subã si fuerit abstracta diffiniuntur per gen. tenēs primum
locũ diffõnis vt simitas ē cõuitas nasi. risibilitas ē habitas
hominis ad ridendũ. In cõcreto autē dñã z p̃mũ locuz z
genus z locũ dicēdo. simũ est nasus cauis. risibile ē homo
habilis ad ridendũ. cõuitas enĩ est gen. simi z habitas seu
aptitudo est gen. risibilitatis. ¶ Ad scdm r̃idet Egi. qz i p
dicatone directa subiectum hz rōnem m̃e z pdicatum for
me. iõ ista. risibile est hõ. nõ est in p mõ cum sit indirecta z p
dicatum hz rōnem materie. subiectum vo rōnem forme. cõ
stat autē qz bec habitudo nõ est in pmo mõ. ¶ Sed contra.
sicut se habet lineã ad triangulũ. ita hõ ad risibile z nasus
ad simũ. s. lineã dñ de triagulo i p mõ dicēdi p se vt patuit.
iõ hõ dñ de risibili z nasus de simo i codē mõ z nõ solũ redu
ctiue. imo eẽntialr. Ideo est dicendum qz nõ incõuenit scdm

Posteriorum

modum ad primum reduci. ex quo passio rōne sibi sui redu-
 citur ad oia ea q̄ eēntialiter p̄dicant̄ d̄ illo sub̄o. quo dato cō-
 cedatur q̄ hec. risibile est hō. est eēntialr̄ in p̄ mō eēndi p̄ se.
 hec autē. hō est risibilis. est p̄ reductionē i eodē mō. uertēn-
 do istā simplr̄. sicut enī hec. triāgulus est in linea. est i p̄ mō
 dicēdi p̄ se. ita hec. finitas ē in naso. r̄ illa. risibilitas ē i hoīe.
 eō autē i sc̄do mō. Et ad rōnez Egi. dico q̄ sub̄z passionis h̄z
 rōnem māe p̄ q̄to illā recipit subiēctiue. r̄ rōne forme p̄ q̄-
 to ingredit̄ diffinitionez ei⁹. p̄tes enī diffōnis sūt forme ingr̄
 p̄hs sc̄do phi. r̄ vy⁹ metha. ¶ Ad tertiū nego q̄ illa. aīal est
 hō sit aliquo mō in sc̄do mō dicēdi p̄ se. r̄ lz aīal ponatur in
 diffōne hoīs. nō tñ hō est accidens aīalis ex quo hō r̄ aīal se
 habētyt totū in mō r̄ pars subiēctiua. Et tunc ad argumētū
 hō accidit aīali. ergo hō est accidēs aīal. neget̄ n̄a. sed bene
 segtur. hō est accidēs aīali tenēdo li accidēs p̄cipalr̄ r̄ non
 noīaliter. ¶ A quartū d̄ q̄ rectū r̄ circulare nō sunt cōiora
 linea. qz lz p̄petat̄ alteri a linea. hoc tñ est rōne linee sicut vi-
 sibile cōpetit̄ alteri a colore. s. magnitudini r̄ figure. r̄ tñ nō
 est cōius colore cū sit p̄p̄ia passio coloris fm̄. r̄ mētatorē z⁹
 de aīa. r̄ hoc ideo. qz nulli cōpetit̄ nisi rōne coloris. vt patet.
 ¶ Sed dubitat̄ quō rectū vel circulare est p̄p̄a passio linee
 cū aliq̄ sit linea que nec est linea recta nec circularis. s. linea
 arcualis. ¶ Dicendū q̄ sicut tā paritas q̄ iparitas est p̄p̄a
 passio numeri lz nō qlibet numer⁹ sit par nec qlibet sit ipar.
 Ita rectū r̄ circulare sūt p̄p̄ie passionēs linee. lz nō qlibet li-
 nea sit recta neqz qlibet circularis. qz sicut paritas vel ipari-
 tas nulli cōpetit̄ nisi numero aut rōne numeri. ita rectum r̄
 circulare nulli cōpetit̄ nisi linee. aut rōne linee sicut hoc dis-
 iūctū par vel impar est p̄p̄a passio numeri. uertibilis cū eo
 ita hoc disūctum rectum vel curuum est p̄p̄a passio linee
 conuertibilis cum ea.

**Quęcunqz vero neutraliter insunt : accidentia
 sunt vt musicum aut album aīali.**

¶ Dic p̄hs declarat ex fundamento dictoz que ppō sit p̄ ac-
 cidens. dicēs q̄ q̄ncunqz est aliqua ppō cuius p̄dicatus inest
 sub̄o r̄ nō aliquo istoz modoz illa est p̄ accēs. vt aīal ē albū
 vel musicū. p̄z enī q̄ p̄dicatū nō est de q̄ditate sibi nec sub̄z
 ponit̄ in diffinitione p̄dicati. ¶ Sed dubitat̄ p̄. qz hec eēt p̄
 accidēs. edificator edificat. ex quo p̄dicatū nō est de q̄ditate
 sibi nec sub̄m ponitur in diffinitione p̄dicati. Sc̄do vt q̄ hec
 sit p̄ se. aīal est musicū saltē reductiue rōne ist⁹. hō est musi-
 cus reducendo gen⁹ in suā spēm. Tertio qz vt hec p̄ se eē. al
 est albū sicut ista. cignus est albus. nā sicut est insepabile risi-
 bile a for. ita insepabile est albū a cigno. sed hec est p̄ se. for. ē
 risibilis. ergo. r̄ ista. cignus ē albus. Quarto qz alr̄ iste p̄posi-
 tiones eēt p̄ accidēs. celū est sphericū. terra est rotūda qd̄ est
 falsum. qz qlibet illaz demōstrat̄. p̄z n̄a. qz in nulla istaruz
 p̄dicatū est de q̄ditate sibi. nec sub̄m ponit̄ in diffōne p̄dica-
 ti. ¶ Ad p̄ d̄ q̄ p̄hs cū dicit illā ppōnem eē p̄ accēs q̄n̄ p̄-
 dicatū inest sub̄o nullo istoz modoz intelligit̄ p̄ inesse inbe-
 rentiā forme ad māem eē. ex quo p̄m⁹ modus dicit formā
 rōne p̄dicati. r̄ sc̄dus māem rōne sibi. Constat autē nec edi-
 ficationē nec edificatū eē formā edificatoris. sed de h̄ magis
 videbitur in q̄rto mō. ¶ Ad z⁹ d̄ q̄ illa ppō. al est musicū
 ē p̄ se r̄ p̄ accidēs diuersis r̄sideratiōib⁹. nā aīal est totū hoīs
 vt ē genus nullo d̄ctū. r̄ est ps hoīs vt d̄bit̄ p̄ d̄riaz. sumēdo
 al p̄ mō sic esse musicū sibi solū p̄ accēs p̄petit̄. sumēdo autē
 al p̄ modū p̄ris sic p̄petit̄ sibi p̄ se. reductiue tñ eo mō q̄ pars
 reducit̄ in totū. r̄ sic nō loq̄t̄ p̄hs hic. sed tñ p̄. ¶ Ad tertiū
 d̄ q̄ illa est p̄ accidēs. cign⁹ est albus sicut illa. al est albus. r̄
 ad rōnez neget̄ n̄a. qz insepabilitas albedis a cigno ē rōne
 māe. s. rōne alicui⁹ cōplexionis qlitatū p̄maz sine q̄ non stat
 vita cigni. insepabilitas autē risibilitas a for. est rōne forme
 s. rōne sue sp̄i q̄ p̄ se p̄dicat̄ de for. d̄ndo for. ē hō. ¶ Ad 4⁹
 neget̄ n̄a. sed solū segtur q̄ nō sūt p̄ r̄eēntialr̄ i aliquo isto-
 rum modoz. hec enī. al ē risibile est in sc̄do mō p̄ reductiōez
 cui⁹ sub̄m nō ponit̄ in diffinitione p̄dicati nec eē. ¶ Sed est

difficultas ex quo sphericitas ē accidēs cōe nullū circūcernēd
 determinatū sub̄m vt q̄ nullā ppōnem faciat p̄ se sicut nec
 albedo vel nigredo. ¶ Dicendū q̄ passionē cōpetere alicui
 sub̄o p̄ se r̄ingit̄ triplr̄. s. p̄seitate sibi tñ. p̄seitate passionis
 tñ. r̄ p̄seitate vtriusqz. Illa passio cōpetit̄ alicui sub̄o p̄ se
 rōne sibi tñ. q̄ sibi nō determinat illud sub̄m. sed illud sub̄z
 determinat sibi illā. r̄ sic risibilitas p̄ se p̄petit̄ for. nō. n. ē for.
 qn̄ sit risibil. sed aliqd̄ est risibile qd̄ nō est for. illa autē passio
 p̄ se cōpetit̄ sub̄o rōne passionis tñ que sibi determinat illd̄
 sub̄m r̄ nō eē. r̄ sic risibilitas p̄ se cōpetit̄ aīali. nullū enī ē ri-
 sibile qd̄ nō sit aīal. sed aliqd̄ est aīal qd̄ nō est risibile. s. illa
 passio p̄ se cōpetit̄ sub̄o rōne vtriusqz q̄ sibi determinat illd̄
 sub̄m r̄ eē. r̄ sic risibilitas p̄ se cōpetit̄ hoī. sicut enī nullū est
 risibile qd̄ nō sit hō. ita nil est hō qd̄ nō sit risibile. Dia autē
 hec reperiunt̄ i accētib⁹ cōib⁹ p̄ter z⁹. qz aliogn nō eēt cō-
 munia. nā q̄ntitas inest māe p̄ se rōne sibi tñ. qz q̄ntitas non
 determinat sibi māem. sed eē. cuz apud multos dicit̄ in celo
 non esse māem vbi oīno est q̄ntitas. nulla tñ est mā sine q̄nti-
 tate. si⁹ aut inest q̄ntitati p̄ se rōne passionis tñ. qz figura de-
 terminat sibi q̄ntitatē r̄ nō eē. nulla enī est figura sine q̄ntita-
 te. sed aliqua est q̄ntitas sine figura. s. linea. ad p̄p̄o d̄ q̄ spe-
 ricitas inest celo p̄ se. r̄ rotūditas terre solū rōne sibi. qz spe-
 ricitas nō determinat sibi naturā celi nec rotūditas naturā
 terre sed bñ ecōtra. Celum enī determinat sibi naturaliter
 sp̄icitatē vt oīa eq̄l̄ r̄tineat r̄ r̄tinue eque velociter mouea-
 tur. Terra vō rotūditatē. qz inclināt vt mediū ei⁹ sit mediū
 mūdi ex quo quelibet pars terre naturalr̄ tendit deoz sum.
 Iste ergo ppōnes. celū ē sphericū. terra est rotūda. mā ē q̄nta.
 sunt ppōnes sc̄di modi p̄ reductionē reducēdo sub̄a r̄ p̄dica-
 ta in sua cōiora formādo hāc ppōnem sub̄a est accētialis vbi
 sub̄m ponit̄ in diffinitione p̄dicati. accētis enīz eē ē inesse fm̄
 p̄hm. vy⁹ methaphi. ¶ Ex p̄dictis segtur p̄ qz lz hec nō sit p̄
 se. aīal ē coloratū. tñ hec ē p̄ se. aīal ē q̄ntū. p̄ pars est manife-
 sta. qz talis p̄seitas nō pōt eē rōne sibi vel passionis. sicut. n.
 color n̄ sibi determinat aīal. ita nec aīal determinat sibi co-
 lorē sicut nec cignus albedinē. sed puenit tñ ex determina-
 ta p̄p̄ortione qlitatū p̄maz. sc̄da pars ē euīdens ex quo q̄nti-
 tas inest aīali p̄ se rōne sibi. ex q̄. n. aīal sibi determinat māz
 r̄ mā q̄ntitatē oz aīal sibi determinare q̄ntitatē. ¶ Sc̄do seg-
 tur q̄ color iest sup̄ficiēi p̄ se. r̄ circulus lineē tñ rōne passio-
 nis cū sup̄ficiēs nō determinet sibi colorē. nec linea circuli
 sed bñ eē. id circulus diffinit̄ p̄ lineā. r̄ color p̄ sup̄ficiē. dicit
 enī p̄hs i libro d̄ s̄si r̄ sensato. q̄ color ē extremitas p̄sp̄ici
 in corpe terminato itelligēdo p̄ extremitatem sup̄ficiē. r̄ 4⁹
 phi. q̄ color ē i corpe qz i sup̄ficiē. ¶ Tertio segt̄ q̄ iste ppō-
 nes sūt i z⁹ mō eēntialr̄ r̄ p̄ se. sup̄ficiēs ē colorata linea. ē cir-
 cularis. qz p̄dicatū ē accēs sibi ponibilis i diffōne ei⁹. eē at
 sunt i p̄ mō vt circulus ē i linea. r̄ color ē i sup̄ficiē. qz p̄dica-
 tus ē de q̄ditate sibi ex quo ē pars diffōnis ei⁹. date p̄ intrise
 ca tñ. ¶ Quarto segt̄ q̄ iste ppōnes sūt r̄ p̄ se r̄ directe i z⁹
 mō. s. p̄sp̄iciū r̄ coloratū i corpe ē color ex quo p̄dicatus ē ac-
 cidēs sibi ponibilis in diffōne coloris. nā vt patuit nō soluz
 sup̄ficiēs sed et̄ p̄sp̄iciū r̄ corpe ponunt̄ i diffōne coloris. eē
 autē sunt i p̄ vt coloratū ē corpe. color ē i p̄sp̄icio ex quo p̄di-
 catū ē de q̄ditate sibi. ¶ Circa p̄dca occurrūt q̄ttuor dubia
 Quoz p̄ eē istd̄. vt qd̄libet accēs cōe eē accēs p̄p̄riū. qz sic si
 mitas circūcernit sub̄m suū. s. nasuz. ita circūlinea r̄ si⁹ ten-
 color sup̄ficiē. De q̄ntitate at̄ idē arguit̄ qz accēs qd̄ ē magis
 cōe q̄ntitate. r̄ de q̄ eēntialr̄ p̄dicat̄. cōnotat r̄ circūcernit sub̄
 iectū suū. Sc̄dm dubiū. vt q̄ color i sit p̄ se aīali. qz color iest
 p̄ se sup̄ficiēi. r̄ sup̄ficiēs inē p̄ se aīali sicut q̄ntitas. ergo color
 inest p̄ se aīali. Tertiu dubiū. vt q̄ color non sit p̄ se i corpe.
 qz sic aliqd̄ corpe n̄ ē coloratū. s. celū ita aliqd̄ coloratū n̄ ē cor-
 pus. s. sup̄ficiēs. Quartum dubiū. vt q̄ albedo nigredo r̄ con-
 similia sint p̄ se i sub̄o. qz oīum formaz nāliū mā p̄ eē p̄ se
 sub̄m. vt colligit̄ de mēte phi. p̄ phi. r̄ p̄ de gnatiōe. ¶ Ad p̄
 dubiū r̄idet̄ q̄ iō finitas ē accēs p̄p̄riū. qz circūcernit sub̄z
 sub̄m suū ip̄m distincte significādo. nō. n. significat finitas

Primus

quoniam significet naturam distincte. nec crispitudo potest aliquid significare quoniam distincte reparetur caput. Accidit autem ad eorum quae includunt essentialiter quodammodo subiecta sua non tamen circuncernunt ea quae distincte non reparentur. sicut enim linea includit essentialiter puncta non tamen propter hoc circuncernit ea. quia non distincte cognoscuntur cognita linea. ita circuncernit essentialiter lineam. et sic et color superficies. non tamen circuncernunt subiecta illa. quia intelligo aliquod colore et circuncernit distincte absque cognitione distincta lineae et superficiei. **C**onfirmatur deinde de accidente in eo quod linea includat essentialiter subiecta non tamen distincte illa cognoscit si distincte cognoscit accidentem. id non circuncernit subiectum. quantitas autem non includit essentialiter subiecta aliquid sicut nec circuncernit. nec sequitur accidentem includit essentialiter subiectum suum. et quantitas. negetur enim. quia accidentem notat subiectum suum quod non notat quantitas. nec est convenienter superius aliquid notare inferiori non notate. hitus enim. notat essentialiter separationem a subiecto. et tamen logica et dialectica quae sunt essentialiter inferiora ad hitus ista difficultatem non notat ut colligitur dimente Aristotelem in predicamentis. **C** Ad secundam negetur enim per variationem praesentis. nam cum de colore est superficies per se. ista est praesentis passiois et non subiecti. cum vero additur superficies est aequali per se. hoc est praesentis subiecti et non passiois. id non sequitur quod color est per se aequali. Et idem de sapore et odore. De quantitatibus autem praesentibus potest dici quod insunt aequali per se praesentis subiecti et non praesentis passiois eo quod aequali determinat sibi tales quantitates sine quibus non posset vivere nec operari. **C** Ad tertiam deinde quod duplex est corpus. scilicet predicamenti subiecti quod est propter materiam et formam. et predicamenti quantitatis quod est trina dimensionis. licet igitur color non insit per se corpori de predicamento subiecti. tamen inest corpori predicamenti quantitatis per se intelligendo praesentis passiois et non subiecti. sicut enim. color non potest esse in linea absque superficie. ita nec in superficie sine corpore. et licet superficies sit colorata et non sit corpus. ipsa tamen per se est in corpore utraque praesentis. quia sicut corpus determinat sibi superficiem istam diffiniendo a priori. corpus est quantitas continua cuius extrinsecus sunt due superficies. ita superficies determinat sibi corpus diffiniendo a posteriori hoc modo. superficies est propter corpus. Ita deinde de linea et de puncto quod quilibet illorum alteri per se operatur utraque praesentis. linea enim. est ex punctis a priori. et punctus est propter lineam a posteriori. **C** Ad quartam deinde quod albedo non gradus et talia dupliciter considerari possunt. primo absolute sub praesentibus denotatioibus. et sic non insunt materiae per se. sed solum per accens. alio modo sunt formae naturales generabiles et corruptibiles per transmutationem materiae. et sic omnium illorum materia est subiecti per se. unde materia diffinitur et transmutationem in se modo dicendi per se. et transmutatio diffinitur per materiam in se. et sic locutus est Aristoteles. Unde potest dici quod materia est colorata alba vel nigra in se dicendi per se reductivum tamen per reductionem ad istam. materia est qualificata foris naturali cuius praedicatum est accens subiecti ponibilis in diffinitione eius. hoc autem albedo est in materia in se reductivum. reductio enim ad hanc formam naturalis est in materia. cuius praedicatum ponitur in diffinitione subiecti intelligendo de forma naturali generabilem et corruptibilem per transmutationem materiae eo modo quo dictum est. **C** Sed dicitur adhuc de quantitate. quia ut quantitate includere essentialiter aliquid subiectum. nam quantitas est essentialiter accidentem. ut colligitur a philosopho in predicamentis. et per methaphysicam. sed accens est esse. nec accens est ens nisi quia entis secundum Aristotelem. vii. methaphysicam. **C** Respondetur quod aliud est essentialiter includere. et aliud naturaliter inclinari. materia prima non essentialiter includit aliquam formam. quia stat illa esse nulla foris existere. tamen naturaliter inclinatur in formam. quia unumquodque naturaliter inclinatur in suam perfectionem. et quia non potest habere aliquam formam subalem vel accidentalem absque quantitate id sibi naturaliter determinat quantitate. Circulus autem et figura essentialiter includunt lineam. et albedo siue color superficies. et scia intellectus. quia non stat circulus aut figuram esse absque linea. nec albedinem siue colore absque superficie. nec scientiam absque intellectu. sicut non stat similitudinem esse absque naso. Quantitas ergo non essentialiter includit aliquod subiectum. quia stat quantitate esse absque subiecto. de hoc enim dicitur in sacro altaris quantitate esse sine subiecto. tamen naturaliter inclinatur in subiectum per suam perfectionem et durationem. non tamen naturaliter inclinatur in materiam. quia ponentes celum sine materia dicitur esse esse quantum. sed naturaliter inclinatur in subiectum. id est ista propter esse per se. subiecta est quantum non praesentis subiecti. quia aliquid est subiectum quod non est quantum. sed praesentis passiois. quia nulla est quantitas naturalis quae non sit in subiecto.

illa tamen propter non est nisi reductivum in se modo reductivum predicatum in suum superius. scilicet subiecta est accidentalis ubi praedicamentum est accidentem subiecti ponibilis in diffinitione eius. Accidentem bene diffinitur per subiectum. sed quantitas absolute supra per nullum subiectum diffinitur. sed isto modo in predicamentis quantitas continua diffinitur. Quantitas continua est illa cuius praesentis copulantur ad aliquem terminum eorum. quantitas vero discreta. scilicet numerus: est multitudo ex unitatibus aggregata. Et quibus sequitur quod accidentem quodammodo essentialiter includunt sua subiecta notat et circuncernunt ut similitudo et crispitudo. Quaedam essentialiter includunt sua subiecta notat et non circuncernunt. ut scia et figura. Quaedam essentialiter includunt sua subiecta. sed non notat nec circuncernunt. ut color sapor et odor. Quaedam autem non essentialiter includunt nec notant nec circuncernunt ut linea superficies corpus. Tempus autem quod est quantitas continua includit essentialiter suum subiectum. scilicet motum vel mundum. non tamen illud notat nec circuncernit. Quantitas vero discreta connotat et circuncernit et essentialiter includit subiectum. scilicet unitates in quibus fundatur numerus.

C Amplius quod non de subiecto dicitur alio quodammodo ut ambulans et album cum alterum quodammodo sit ambulans et album. Subiecta vero et quaecumque hoc aliquid significant non alterum aliquid sunt quae vere sunt: quae quidem igitur non de subiecto sunt per se dico. quae vero de subiecto accidentia.

C Tertius modus dicendi per se est quoniam aliquid non dicitur de subiecto. ut for. et plura. et alia seorsum existetia quae non dicuntur de subiecto aliquo cum non habeant praesentis subiectivam neque subiectum cui inherere. Accidentia autem quibus subiecta inhesionis et scilicet subiecti quae habent subiecta praedicamentis non sunt per se. **C** Notandum propter quod iste modus praesentis habet quatuor expones. primo exponens est Lincon. dicitur quod per se dupliciter sumitur. scilicet complexe et incomplexe. primo triplex. ut in primo et quarto. Incomplexe vero triplex. quia licet per se aut excludit omnem causam. et sic deus est per se. aut materiae. et sic intelligentie sunt per se. aut modum eundi in alio et sic subiecti per se. for. et plura. sunt per se. dicitur ergo lincon. quod plus per subiectum intelligit subiectum per materiam praedicamenti subiecti. quia omnibus substantiis. et per quaecumque significat hoc aliquid intelligit deum et intelligentias. Ista expositio imponit supfluitatem per se in modo loquendi. cui tamen deus quilibet intelligentiarum sit hoc aliquid non oportebat diceret ut subiecta et quaecumque hoc aliquid significat. sufficisset enim diceret ut quaecumque significat hoc aliquid ex quo sub illa vix connotentur deus et intelligentie. Secunda expositio est sancti Thome. dicitur quod per subiectum intelligit generum et species praedicamenti subiecti. et per quaecumque significat hoc aliquid subiecta per materiam eiusdem praedicamenti. Nec ratio est diminuta. quia non solum de praesentibus substantiis verificatur hoc aliquid. sed etiam de deo et intelligentiis. cum tamen deus quilibet intelligentiarum sit ens per se existens. Tertia expositio est Egidii. dicitur quod plus per subiectum et per quaecumque hoc aliquid significat intelligit solum subiecta per materiam praedicamenti subiecti. quia solus ille sunt quae substantiis aliis omnibus. et non dicuntur de subiecto aliquo. Item hoc exponens est diminuta. quia ista coniunctio et dicitur omnino ponere aliquam dicitur iter subiecta et quaecumque significat hoc aliquid. deinde ut deum est non solum subiecti per materiam sunt per se ens. sed et deus et intelligentie. Quarta expositio dicitur quod tertius modus dicendi per se est quoniam hoc verbum est secundum adiacens de termino subiali indifferenter praedicatur ut for. est. hoc est. ita quod Aristoteles per subiectum intelligit genera et species praedicamenti subiecti de quibus dicitur hoc verbum est. et per quaecumque significat hoc aliquid intelligit individua eiusdem praedicamenti de quibus est dicitur hoc verbum est. Ista ratio est stare non potest. quia cum omnes alie perfectates sint respectu complexorum: hoc dicitur esse respectu incomplexi. et in hoc conveniunt lincon. Albertus. Egidius. Thomeas et oes alii antiqui expositores. Deinde ista propter. hoc est. et quilibet talis signada praedicamenti subiecti est in primo modo. quia aut subordinantur huic materiali homo est ens. aut isti. hoc est. hoc est. quia secundum philosophum per pherme. hoc verbum est significat quadammodo ponens quia sine extremis non est intelligere. si subordinatur illi. hoc est ens. per quod est in primo essentialiter per se. sit aut subordinatur isti. hoc est. hoc est. hoc est. in eodem modo per reductionem ex quo idem praedicat de seipso. **C** Dicendum igitur iuxta doctrinam

lebedu sdu. Egi. qd nel gua. su. nere.

Posteriorum

na Arist. i pdicamentis q duplex e suba. s. pma r scda. Suba pma e illa que significat hoc aliquid vt aliq hō. aliq equus. Scda suba est illa q significat qlegd. i. aliqd cōe. vt hō aial. per subam igit intelligit pbus subam scdam. s. genera r spēs pdicamenti sube. r p quecūqz significāt hoc aliquid: intelligit subas pmas siue subyciant accidētibus. vt for. r pla. siue nō subyciant vt deus r intelligētie. nec ex hoc dōz cludi subas scdam prncē ad hūc modū. qz nō dicit pbs q suba r qcūqz significāt hoc aliquid sint in 3° mō. sed q subā r qcūqz signi ficāt hoc aliquid sūt entia q vē sunt. Un pbs dicit illd eē p se. qd nō dōz de subiecto quodā alio. r exēplificat de ambulante r albo q illa nō sunt p se innēs talē rōnē. illa nō sunt p se q nō sunt entia que vere sūt. sed ambulās r albū nō sunt entia q vere sūt. ergo ambulās r albū nō sūt p se. minozē relinq Ari. manifestā ex eo q ambulās r albū sūt accidētia. Cōstat aut accētia nō eē entia q vere sūt. sed tm subā r qcūqz signi ficāt hoc aliquid sūt q vere sūt. p eni pbi. hī ex pcessu ei⁹ q sola subā est illud qd vē est. Accidēs aut est illud qd nō vē ē. itel ligens p vere eē simplr eē. r p nō vere eē hō qd eē. qm subā ē ens simplr cū nō p supponat aliud ens. Accidēs vero est ens fm qd. qz p supponit aliud ens. s. subam. dicit enīz Aristō. 7° metha. q accētis eē est inesse. r q accidēs nō est ens nisi ga entis. Cōscō notandū ex lra Ari. in anīpdicamentis. q eoz que sūt qdā dicunt de subo r non sunt in subo. vt gnā r spēs pdicamenti sube. qdā dicunt de subo r sūt i subo. vt genera r spēs pdicamentoz accidētū. quedā sūt i subo r nō dicunt d subo. s. indiuidua pdicamentoz accētū. qdāz aut nec sunt in subo. nec dicunt de subo. vt indiuidua pdicamenti sube. r hec sunt illa q sunt in 3° mō dicēdi p se. qz sicut nō sunt i subo ita nō dōz de subo quodā alio. C Ex isto notabili seqt p q dicit d aliq e dicitio vel ppetas vltis. nī dicit d aliq e ppetas singla ris. eē i aliq e ppetas accētis. r nī eē i aliq e ppetas sube. vñ dicit Boe. in pdicamentis q nō eē i subo est descriptio sube. r esse in subo est descriptio accidētis. Cōscō seqt q duplex est subm. s. inhesionis r pdicatiois. Subm inhesionis ē illud qd respicit formā subalē vel accidētalē: aut ppam passiōē de subo forme subālis. dicit cōmen. p. pbi. r 2° de aia q illud est pma mā. De subo aut forme accidētalis di. por. accētis est qd adest r abest pter subī corruptionē. de subo vero ppe pas sionis Ari. fecit supra mētione i p bemo di. q de subo dōz p supponere qd est r qz est. Subm aut pdicationis est indiffe renter qdlibet inferi⁹ respectu supiozis de quo dicit Arist. in anīpdicamentis. qm altez de altero pdicat vt de subo qcūqz de eo qd pdicat dicunt: oia r de subo dicunt. Itendit q pbs q si aliquid ē in subo aut de subo dōz illud nō est p se pfeitate terty modū. C Tertio notandū q accētis duplr sumit. s. stric te p oī eo qd nō est subā iuxta dīstōnē entis i subāz r accētis assignatā a pbo 5° metha. r large p oī forma adueniēte enti in actu iuxta dīam quā assignat cōmen. 2° de aia iter formā substantialem r accidentalem: dicens formam substantia lez aduenire enti in potentia. r formam accidētalē adueni re enti in actu. sic ēr q litas duplr sumit. v. s. stricte put dīsti guitur p alia pdicamēta eo mō quo eā dīffinit pbs i pdica. di. Qualitas est fm quā qles dicimur. Et large p oī eo qd inest alicui vt forma eo mō quo dicit pbs in pdicamentis. q subā scda significat qlegd. r por. i vlib⁹ q dīa pdicat in qle. r cō men. p. pbi. q rāsmutatio subālis ē de qlitate i qlitate. Ex istis seqtur q non solū for⁹ accētalis est accētis. sed ēr forma subālis siue fuerit for⁹ pticularis siue for⁹ vltis large loquen do de accēte quō loqt aris. hīc cū dicit q quecūqz dicunt de subo accētia sūt. hō. n. r aial i cōi dōz accidētia. qz sūt forme adueniētes enti in actu. adueniūt. n. forzi r pla. r alyz indiui duis sub eis r tentis q sunt entia i actu. s. pposita ex mā r for⁹ p se exntia. C Quarto notādū q qrtmoz sūt dīe inter hunc modū r alios pcedētes. C Prima dīa est q illi sūt modi cō plexi r iste ē incōplexus. nā pfeitas illoz est ordo vni⁹ ad al tepz. s. subī ad passiōē. aut dīffinitū ad dīffōnē. pfeitas at isti⁹ modū est solū hītudo p se exntie eiusdē ad seipm cū iste mo

dus nō dicat nisi indiuidua p se exntia. C Scda dīa est quia duo pmi modi sunt modi pdicādi. iste aut est modus cēndi quilibet enī pmoz duoz dicit inherentiā pdicati ad subm . s. dīffōnis de dīffinito r ppe passiōnis de subo. hīc at nullāz inherentiā dicit s3 tm p se exntia. Tertia dīa ē qz duo pmi modi sūt dīffinitū. hīc aut excludit rōnem dīffinitū. nāz pms modus dat intelligere dīffōnē sumptam a porz. r secu dus dīffōnē sumptā a posteriori. cū spēs nō solū dīffinit⁹ p genus r dīam: sed ēr p ppriā passiōē. hīc aut terti⁹ modus cū sit solū singulariū nullā ipoztat dīffōnē eo q singulariuz non est dīffinitio 7° metha. C Quarta dīa est qz duo primi modi dicūt cām māle r formale. hīc aut effectiua. nā pms modus resoluit dīffinitū in suā dīffōnē r pres eius. sed dīffō r pres dīffōnis sunt forme dīffinitū. g pms modus dicit cāz formale. secundus aut modus resoluit passiōē in subz suz. qdlibet aut subm hz rōnē māe. ergo secundus modus dicit cām māle. sed terti⁹ cū ipoztet suppositū p se exns dicit cām effectiua. actiones aut sūt suppositoz ingt pbs p. de anima. C Sed dubitat si terti⁹ modus ē modus incōplexus r aly pōzes sunt cōplexi ppter qd nō determinat pbs pzi⁹ dō illō q de alyz cū incōplexū pcedat pplexū tā quo ad nos qz quo ad māz. C Respōdet q iō qz fm cognitionē nrām for⁹ pce dit māz: r mā efficiēs: r efficiēs finē. Sed iā dicitū ē q pms⁹ modus ipoztat formā. r scds mām. r terti⁹ efficiēs. r quart⁹ finē. ergo hīc ordo fuit necessarius: quo aut ad nām cōtingit rōm. nā finis qz ē cā cāz r3 pmi locū. deinde efficiēs pcedit formā. r forma mām. C Contra p dca arg. r p q subā secūda est p se. qz hō est p se r aial est p se. cū hō vt hō sit p se existēs. r aial vt aial sit p se exns. nihil. n. est hō vel aial qd nō per se existat. at at oē illud esse p se qd est p se existēs sic q non est pars alterius. C Scdo ar. q accidētia sunt p se. qz omne illud qd nō pdicat de subo aliquo ē p se. sed accidētia indiui dualia nō pdicant de subo. g. p3 dīa cū mīoz p Ari. i anīpdī camētis di. q aliq sūt i subo r nō dicūt de subo. C Tertio ar. q nō qcūqz significāt hoc aliquid sunt p se. qz due medietates ignis significāt h aliquid r ille nō sūt p se. qz nō p se existūt. ergo. maior declarat ponēdo q iste due medietates sint. a. r b. isto posito de illis pdicat p se gnālistimū pdicamenti sube sicut r ista spēs ignis. g. a. r. b. sūt p se. r i pdicamento sube r nō sūt p se scde. igit sūt p se p se. sed subā p⁹ significat hoc aliquid p psm i pdica. g. a. r. b. significāt hoc aliquid. C Quarto ar. q nulla subā p⁹ ē p se. qz ois subā p⁹ dōz de aliq subo. g nō est p se. p3 dīa p dīffōnē datā a pbo. r aīs pbat. qz gen⁹ est i spē r spēs in gne fm psm 4° phi. g p idē spēs est i indiuiduo. r indiuiduū ē in spē. g sicut indiuiduū ē subm spēs ita spēs est subm indiuiduū. sed hec est vera hō ē fortēs. g subā p⁹ dōz de subo subo. C Ad p⁹ dōz q hō vt hō. r aial vt aial nō ē p se exntia cuz qdlibet tale fm q hō sit vlt. sed hō vt aliq hō. r aial vt aliq aial est p se existēs. qz p se existere nō cōpetit vlti fm q hō. sed cōpetit singulari rōne cui⁹ rāsserit ad vlt. sicut enim passiōes vltim cōicant singularib⁹. ita passiōes singulariū cōicant vltibus lz nō oēs nec in eodez mō. nec sequit p se exi stere ē modus pdicamenti sube. g ppetit oib⁹ q sūt i pdicame to sube. dōz enī eē modus illi⁹ pdicamenti nō qz oib⁹ ppetat q sūt i pdicamento illo. sed qz nulli cōpetit nisi illi⁹ pdicamento. C Un ē aduertēdū q pdicamētū sube hz duos modos. vni⁹ positū g ē p se existere: r hīc nō ppetit cui libet i pdicamēto isto rōte. hz ēt aliū negatiū g ē nō eē in subo. r hīc cōpetit cui libet sube. iō si p se eē sumit eē positīue. sic nō cōpetit ad equate pdicamento sube: si at negatiue bñ ppetit illi adeqte. vt dcm est. Et si arguit de for⁹ subāli q ē in subo. dicit q est in subo i potētia. nō at i subo i actu de quo itelligit hīc iuxta doctrinā Boe. di. i pdicamē. q descriptio sube ē nī eē i subo. C Ad scdum dōz q cū Arist. asserit illd eē p se qd nō dōz d subo aliquo itelligit vtrūqz subm. s. tā pdicatiois qz inhesionis sic q illd dōz p se qd nō dōz de subo aliq qd sit sua pars subiectiua nec d subo aliq cui libereat: ita q h lat⁹ sumit subm qz i pdi camētis cū dicit pbs accidētia indiuidualia eē i subo r nō dicit

imo illud imp ro bat. Ari. to. qd sola sustantia sit vere ens ut tenebat plato

Primus

de subo. Et si arguit de ambulante et de albo et currete quod ista sunt accidentia et se existunt. quod impossibile est aliquid currens esse aut ambulans esse quod non potest se existat. Rñdetur quod ista ut accidentia sunt non potest se existunt. si aut aliquo dicitur per se existere hoc est ratione sube p^o i q^o fundatur ihesue de ambulatio et cursus. Ad 3° rñdet quod p. nō dixit oia illa eē p se q̄ significat hoc aliquid. sed voluit oia illa eē p se q̄ nō dñr de subo aliquo sic sūt sube pme. Et si ar. sila. et b. dicitur d subo aliquo cū nō habeant subm inhesionis nec predicationis. g. a. et b. sunt per se. Rñdet quod nō dicit d subo ē qdā passio cōpetēs alicui rōne sui. s. toti. et alicui ratione alteri. s. pti q̄ritatiue. sic eē i loco cōpetit toti fm se et pti p accidēs fm Aris. 4° phi. Intelligit q̄ pbs p aliquid nō dicit de aliquo illud cui cōpetit fm se nō dicit de aliquo. a. et b. si nō dicitur d aliquid subo. hoc est rōne totius. et nō rōne sui. tot^o. n. ignis fm se non dicit de subo aliquo. pres at rōne toti^o et nō dicitur d subo alio. Ad 4° neget q̄na. spēs ē in indiuiduo et ecōuerso igr sicut indiuiduū ē subm spēs ita ecōuerso. qz indiuiduū ē i spēs eo mō quo pars subiectina ē i suo toto i mō. et sic ē i indiuiduo tāq̄ for^o i subo. et tāq̄ pars eēntialis ei^o. sic at nō pōt eē aliquid subiectū alteri^o et eē. nō qdē subm inhesionis. qz enī a. recipiat b. et b. recipiat a. implicat dictionē. nō ēt subm pdicatiois. nā qz a. sit cōius b. et b. cōius a. ē ipossibile. Et si ar. sic. subm ē de quo aliquid dicitur p pōz. lz d hoie dī for. g. homo ē subz respectu sortis. Rñdetur dcedēdo qz hō ē subm prioristū respectu for. tñ non est subm posterioristū respectu eiusdē sortis. dcedit ēt qz hō est subm ppōnis respectu sortis. sed nō ē subm eēntialis pdicatiois cuiusmodi repit in ordine pdicamētali. Dubiū vnū occurrit circa dicta. vtrū i hoc tertio mō repiant aliq̄ reductiue sicut in alijs modis. Rñdet quod sic totus et pars sunt eiusdē spēs spālissime lz nō eodē mō. qz for. ē hō et nō aliq̄ ei^o pars. sed tñ hois. ita for. et q̄libet ei^o pars siue fuerit q̄ritatiua siue q̄ritatiua sūt eiusdē modi. lz dissimiliter qz for. ē i recto. et q̄libet ei^o pars i obliquo. lz enī nulla pars sortis sit p se existēs sicut for. tñ q̄libet pars sortis ē p se existēs. i. alicuius quod est p se existēs.

Itē alio mō quod quid ē ppter ipm inest vnicuiqz p se: qd vero nō ppter ipsum accidēs est: vt si ambulante corruscavit. sed qd accidēs dicitur hoc esse. Si vero ppter ipsum per se. vt si aliquid interfectū interijt scdm interfectionē. qm ppter id qd interfectū est interijt. sed non quod accidat interfectum interire.

Quartus modus dicēdi p se ē qm subm exprimit ppam cām pdicati vt interfect^o interijt fm interemptionē aut fm stragulationē vt inuit amēn. interēprio enī seu strangulatio fuit ppa cā iterit^o. iō illa ppō ē p se. iterēp^o seu stragular^o iterijt. Qm aut subm nō exprimit ppam cāz pdicati nec ipm ē p se cā pdicati tal^o ppō ē p accidēs. vt si aliquo ambulante corruscavit accidēs ē. nō enī ppter hoc qz ambulat corruscavit. qz abulatio nō ē ppa cā nec cā p se corruscatiois. Notādū p fm pbs m^o metha. ca. de p se. qz cā et p se eqlia sūt. g. quot modis dicitur cā tot modis dicitur p se. sed q̄rtuor sūt gna cāz. g. q̄rtuor sunt: genera pseitātū quoz vnū dicitur cāz formale. aliud mālem. aliud efficiētē. et aliud finale. Quāobzē Ari. ponit quatuor modos dicēdi p se iuxta numez q̄rtuor cāz quoz duo pmi dicūt cās intrisecas et duo vltimi cās extrisecas. Prim^o nāqz et scdus modus p̄t considerari fm bitudinē ppōnis aut resolutionis. Si considerant p bitudinē ppōnis sic nō dicūt nisi cām formale. qz pdicātū pmi modi ē dīffō vel pars dīffōnis aut totū i modū subī q̄ oia dicitur forma. Predicātū aut scdū modi ē passio eiusdē subī q̄ et dicitur forma cū recipiat in subo suo vt forma. Si aut considerant p habitudinē resolutionis. i. resolutionē poster^o in suū p̄s et effectū in cām. sic prim^o modus dicit cām formale. et scdus mālez eo qz subz resoluitur in

diffinitionē. et ptes eius tanq̄ in formā. et passio resoluitur in subm tanq̄ in mām. Tertius vō modus cū dicat subz p se existētē cui ppe cōpetit agere iportat bitudinē cāe efficiētis nō vt dicit actū: sed habitū tñ. ptes enī et accitua suppositoꝝ nō dicunt agere nisi rōne illoꝝ. nec ēt vlia p se agūt. qz hō nō generat nec gnātur p se vt dicit pbs p de gnātōe. et p̄hemio metha. sed for. et pla. vñ p de aia hī qz actiōes sūt suppositoꝝ. Quartus modus sumit p cōparationē ad cām finale. et quia finis est effectus agentis necesse ē hūc modū exprimere ābas cās. v. z. finale pncipalr et effectiua ex sequenti necessitatā a fine ad pductionē eiusdē finis. Vñ qm aliquid euenit cui^o cā nō ordinat ad illud et qd est pter intētionē cāe dī p acciōis. vt si me ambulante corruscavit hoc fuit p acciōis. qz abulatio illa nō ordinabat ad corruscationē. et si fodiēs in terra vt faciat sepulchrū inuenit thesaurū hoc fuit p accidēs. qz pter intētionē cāe. sed si qs decapitet aliquē vel stragulet ipm si ex h sequit interit^o ei^o nō ē p accidēs. qz decollatio et stragulatio p se ordinant ad mortē. si ḡ interfect^o interijt pp interfectōz vel stragulationē aut ppter aliud gen^o mortis nō est illud p accidēs sed p se. et istud p se diuiditur d fortunā et casum que agūt effect^o nō intētos. cā aut p se agit effectū intētuū. et quia qd intēdit a cā efficiētē ē finis oꝝ qz ad intētionē agētis cōcurrat tā cā efficiēs que agit qz cā finalis quā itēdit et ppter quā agit. Scdō notādū ex doctrina Ari. 2° phi. qz duplex est cā et effectus. s. fm actū et fm potētiā. Causa fm actū ē illa que dicit respectū actualē ad effectū vt edificās et medicās. Causa fm potētiā ē illa q̄ dicit respectū potētiālē seu aptitudinē ad effectū vt edificator et medic^o. aliqz enī ē edificator qz nō edificat. et aliqz ē medicus qz nō medet. nullus tñ ē medicās vel edificās qn ille actualiter opetur. Itē effectus fm actū ē ille qz respectū actualē ad suā cām vt domū fieri et egrū sanari. Effect^o aut fm potētiā est ille qz respectū potētiālē aut aptitudinalē ad cām suā vt sanitas vel sanatiū aut sanabile. et dom^o aut domificatiū aut domificabile cū aliq̄ sanitas vel domus nō sit in fieri. Quādo ergo causa i actu vel in potētiā iūgit effectū in actu facit ppōnez q̄rti modi vt edificator edificat medicās sanat. Quando aut cā iūgitur effectū aptitudinali siue illa cā accipiat fm actus siue fm potētiā facit ppōnez scdūdi modi vt medicus ē sanatus et edificās est edificatiū. nā cuiuslibet istaz subz reducitur i hominē cū sit passio ei^o. sed q̄libet istaz ē in scdō mō hō est edificatiū. hō est sanatiū eēntialr et p se. cū pdicātū sit accidēs subiecti ponibilis i dīffōne ei^o. ḡ iste due sūt in eodē mō p reductionē. et hic sumunt stricte sanatiū et edificatiū vt dicūt respectum ad artem sanādi vel edificādi. Tertio notādū qz aliquid esse in q̄rto mō dicēdi p se trigit duplr. scēntialiter et reductiue. Illa ppō est eēntialr i q̄rto mō cuius subm exprimit ppam cām pdicati vt dcm est. v. z. medicus sanat. edificator edificat. statufica facit statuam. egrotans morit^o. Illa aut ppō est in q̄rto mō p reductionē cui^o subm est cā effectiua pdicati vel eē. et nō exprimunt eam be cause. et hoc pōt q̄druplr esse. Primo qdē illa ppō est i quarto mō p reductionē cui^o pdicātū exprimit ppam cām subī: vt edificās est edificator: aut edificatiū vel edificatio est ab edificatore. quelibet enī illaz est in hoc quarto mō p reductionē quertēdo simplr. Scdō illa ppō est in q̄rto mō p reductionē qm cā pticularis iūgitur effectū vli vel eē. vt edificator facit domū istā: aut iste edificator facit domū. q̄libet enī istaz est i hoc mō p reductionē reducēdo singulare in vle. dicit enī Ari. 2° phi. qz cā vliis est cōparāda effectū vli. vt statufica facit statuā. et cā pticularis effectū pticulari vt hic statufica facit hāc statuā. Tertio illa ppō est reductiue in hoc mō in qua exprimit tñ atez gen^o cāe. vt hō ridet. color vī. cuiuslibet enī istaz subm est p se cā pdicati in genere cāe efficiētis nō exprimēs cām finale. et sūt in hoc mō reductiue reducēdo eas ad istas. risibile ridet. visibile vī. in quib^o iā exprimunt ambe cāe. Itē iste ppōnes oculus videt auditus audit: sūt etiā reductiue in hoc mō: qz nō exprimūt

videt quid est. et quid quid importat causam subiecti.

p se. suple mēst.

Posteriorum

nisi cām finalē z reducunt ad istas. visibile inmutat oculum. z audibile auditū. que sunt in β quarto mō essentialr z p se. **¶** Quarto illa ppō est reductiue i hoc q̄rto mō q̄n p̄dicatū est passio negatiua subī nullā cām z notantis: vt hō moritur. luna eclipsat. quelibet enī istaz demōstrabilis est. q̄ q̄libet istaruz est p se. z nō videt nisi in hoc quarto mō. Consideranti additiōes alioz modoz. reducunt aut ad istas. s. hō distēpat. tus i q̄litarib⁹ primis morit. z luna opposita terre z soli eclipsat. distēperamētū enī qualitātū primaz in hoīe: est causa ppria mortis: z finaliter ppter illam. sicut etiā interpositio terre inter solē z lunā est ppria cā effectiua eclipsis z finalr ppter illā. **¶** Quarto notandū q̄ cū ppriū sumat q̄druplr vt patuit: quilibet illoz modoz facit scdm modū dicēdi p se si accipiat vt dicit aptitudinē vel habitū. si tñ aut dicit actū est i q̄rto mō. vt hō medicat. hō canescit. hō ē ābulans hō est bipes. hō ridet. hec oīa sunt i hoc mō: reductiue tñ. nā cum homo sit cā p se oīum istoz. segtur q̄ iste ppōnes sunt p se. z q̄ i hoīe repitur cā ppria omnīū haz passionū: affinita illa causa ppria habebit ppositio h̄s essentialr z p se. q̄ habita cessabit oīs q̄. vt asserit Aristo. z p̄bi. di. q̄ oīs questio est resoluēda ad suā cām ppriā z imēdiatā: vt ppter qd for. tes facit domū. qz ipse est hō. z quare hō facit domū. qz ipse est edificator. z quare edificator facit domū. qz h̄z artē edificādī. z sic cessat oīs q̄. qz nō habet alia cā ppriā z imēdiatā. **¶** Ex p̄dictis segtur p q̄ iste sunt p accidēs. Politerus facit statuā. albū edificat. qz accidit politero q̄ sit faciens statuā z accidit faciēti statuā q̄ sit politerus. Siliter accidit albo q̄ edificet sicut accidit edificanti q̄ sit albus. albedo enī nō est cā edificy neqz includit cām illius. sed est cōiuncta edificatori in quo est cā ppriā z p se dom⁹ vt ē i fieri. hec aut finaliter ponit Ari. z p̄bi. **¶** Secdo segtur q̄ ppō quarti modi cēntialr. z p se est demōstrabil qd est z multos dicētes quālibet talē eē imēdiatā imēdiatiōe cause. nā ex q̄ neqz edificator neqz edificās est ppriā z imēdiatā cā edificatiōis: sed illā exp̄mit: poterit demōstrari quelibet illaz edificator edificat edificās edificat: p cām imēdiatā quā Aris. assignauit: hoc mō. oē h̄s artē edificādī i actu edificat. lz tā edificator q̄ edificās habēt artē edificādī in actu. ḡtā edificator: q̄ edificās edificat actu intelligen⁹ p artē i actu artē applicatā ad opus. dicit enī Aris. z p̄bi. q̄ lz cā z effectus i potētia nō semp simul sint. tñ cā z effectus in actu semp simul sūt sic q̄ posita cā ponit effect⁹. z eō remota cā remouet effect⁹ z eō. **¶** Primū dubiū. ppter qd p̄bius p̄ z z mō nō attribuit duos modos dicēdi p accidēs sicut z⁹ z 4⁹. R̄ndetur q̄ illō ptingit plurib⁹ rōnib⁹. Quaz p̄ma est. qz p̄m⁹ z secūsus modus dicūt cām formālē z mālēm ex qb⁹ sit vñū. **¶** Secda rō qz p̄mus modus dicit formā cēntialē z secūsus formā accidentalē. Constat aut formā subalē z accidentalē h̄re eūdes modū essēdi z inherēdi. iō illis solū cōpetit vñ⁹ modus dicēdi p accēs. **¶** Tertio rō qz secūsus modus reductit ad p̄mū vt patuit sicut passio ad subiectū z subm ad diffōnem. **¶** Quarta rō est qz p̄mus modus ipoztat diffinitionē datā a p̄ori. z secūsus diffōnem datā a posteriori. stat aut ābas diffinitiones cōpetere eidē diffinito. **¶** Scdm dubiū. vtrū omnes q̄tuoz modi sint modi dicēdi p se. Et vñ q̄ nō qz tertius modus est incōplexus quo n̄bil d̄ aliquo dī. R̄ndetur cōiter negatiue qz nō. sed q̄ tñ duo p̄mi modi sūt dicēdi p se. z tertius essēdi. z quartus causandi. Sed illud nō videt rōnabiliter dictū. qz lz for. de nullo alio dicat. tñ for. dī per se sicut dī p se existerē. Quartus modus ē est modus dicēdi p se. ex quo ipoztat inherētiā p̄dicati ad subm. Ideo est dicēdi q̄ omnes sunt modi dicēdi p se. sed diuersimode. qz duo p̄mi sunt modi p̄dicandi. Tertius aut est modus essēdi. Quartus ē modus causandi cū exp̄mat cā vel effect⁹ i actu. **¶** Tertii dubiū. vtrū plures sint modi dicēdi p se q̄ noīa ti. z videt q̄ sic. qz forma est p se in mā z in cōposito. z nō aparet in quo mō vel in qbus modis sint ille p̄seitates. z idēz videtur de istis. graue mouet deorsum. leue mouet sursum.

nulla enim istaz est in p̄mo mō cū p̄dicatū nō sit de q̄ditate subī. nec in scdo mō cum subm nō diffiniat p̄dicatum. mot⁹ enī deorsum aut sursum diffiniit p actū mobilis inq̄tus mobile sursum vel deorsum z nō p graue aut leue. vt colligit ex determinatione p̄bi z⁹ p̄bi. nō etiā sunt in 4⁹ mō. quia subm exprimit cām subiectiua p̄dicati z nō effectiua. **¶** Dicendū q̄ illa ppō. forma est in mā. est in p̄mo mō dicēdi p se. ex q̄ p̄dicatū ponit in diffinitione subī data a p̄iori. Decat for⁹ est in cōposito ex quo subm ponitur in diffinitione p̄dicati: z illud p̄dicatū nō est accēs subī est in p̄mō reductiue p̄ uersionē simplicē. z ita dicat de illa. cōpositū fit ex mā z forma q̄ est in p̄mo mō ex quo p̄dicatū est de q̄ditate subī. Itē ille ppōnes. graue mouet deorsum. leue mouet sursum. in q̄rto mō. qz subm exp̄mit ppriā cāz p̄dicati. s. effectiua cūz grauitas sit. ppriā z imēdiatā cā motus deorsum z leuitas mot⁹ sursum. neqz oīs q̄ semp opatio agētis sit opatio trāsfiēs. qz iste. s. musicus cantat. saltator saltat sunt in q̄rto mō. z tñ opatio nō est trāsfiēs. qz cantus est in musico. z saltus in saltatore. **¶** Quartū dubiū vtrū quelibet ppō necessaria sit p se. z videtur q̄ sic. qz cuiuslibet ppōnis paccēs vtrūqz extremū ē ab altero sepabile. sed null⁹ ppōnis necessarie extrema sūt inuicē sepabilia. aliter enī illa nō essent necessaria. R̄ndet q̄ multe sunt ppōnes necessarie que non sūt p se vt omne aīal est coloratū. adā fuit albus. aliq̄s hō pōt currere. si hō currit risibile currit cū nō habeat aliquā p̄ditionē modozum p se. Ecōtra quedā sunt ppōnes absolute ptingentes que tñ sunt p se vt ignis calefacit. z aqua in frigidat. que dicunt eē in 4⁹ mō rōne istaz. calidū calefacit. frigidū frigefacit q̄ sūt essentialiter z p se in eodē mō. z lz ppōnus necessariarū extrema nō sūt sepabilia fm esse. tñ sūt sepabilia fm rōnem. cū illarū noīataz rō vniū extremi sit oīno sepata a rōne alterius extremi: vt p̄z inductiue. **¶** Contra p̄dicta ar. z p̄ q̄ aliqua ē ppō cuius subm exprimit ppriā cām effectiua p̄dicati q̄ tñ nō est i hoc mō. nā hec p̄positio. oē aīal rōnale est disciplina bile est in scdo z nō in quarto mō. z tñ subm exp̄mit ppriam cāz p̄dicati cū diffinitio subī sit ppriā z imēdiatā cā effectiua p̄ne passionis. **¶** Secdo ar. q̄ hec. s. edificator edificat. sit in scdo mō. qz subm ponitur in diffinitione p̄dicati eo q̄ edificatio est actus edificatoris z edificabilis inq̄tus h̄s vt colligitur a p̄bi. z p̄bi. diffiniēte motū p esse actū motiū z mobilis inq̄tus h̄s. Ex eodē fundamento ar. q̄ ista est in p̄mo mō. edificatio est ab edificatore ex quo p̄dicatū ponit in diffōne subī. **¶** Tertio arg. q̄ illa nō est in q̄rto mō. hō ridet. qz accidit hōi ridere sicut accidit homini currere vel ambulare. q̄ illa est p accidens. Et eodē motiū ar. q̄ ista sit p accidēs hō edificat. accidit enī homini edificare ex quo aliq̄s homo edificat: z aliq̄s hō nō. sic enī arguit p̄bi z⁹ p̄bi. p̄bas hominem esse p accidēs cām statue. qz accidit hōi q̄ faciat statuā. z accidit faciēti statuā q̄ sit hō. **¶** Quarto arg. q̄ edificator est p accidens causa dom⁹. qz hoc albū est p accidēs cā dom⁹. z hoc albū est edificator: igit edificator est p accidēs cā domus. patet oīa cū toto antecēdēte dato q̄ idē hō sit alb⁹ z edificator. Itē si iste edificator est p se causa dom⁹. et iste edificator est albus. ergo albū ē p se cā dom⁹. Nequēs est cōtra intentionē p̄bi tā hic q̄ in z⁹ p̄bi. z patet oīa. qz si mediū fuerit hoc aliqd necesse est extrema z iungi inq̄ Aris. p̄mo p̄iorz. **¶** Ad primū dicit q̄ lz subm illius. omne aīal rōnale ē disciplinabile sit ppriā causa effectiua p̄dicati nō tñ est in quarto mō. qz dz esse causa effectiua in actu z non i habitu vt dictū est. Ideo hec. edificator est edificatiuus nō est in quarto mō sed in scdo mō. qz nō exprimit cām in actu. nec effectū in actu. sed tñ s̄z aptitudinē. Dec aut. edificator edificat dicit cāz effectiua habentē actualē respectū ad effectū suū. z ita dicat de p̄terito z futuro vt edificator edificabit. edificator edificauit. ignis calefecit. ignis calefaciet. z ita locutus est p̄bi cum dixit interēptus intery t̄ fm interēptōes. **¶** Ad scdm dicitur p q̄ nō sufficit ad scdm modū subm ponit in diffinitione p̄dicati. qz tūc hec esset in scdo mō. aīal est

Primus

homo. sed qz predicatū esse accidēs sibi in p̄dicatione vire-
ctā. nūc aut neqz edificatio neqz edificatū est accidēs edifica-
toris. Sc̄do d̄r qz subz ponibile in diffōne sui accidēs ad hoc
qz faciat. ppōnem secūdi modi non d̄z h̄re respectū actualē.
sed habitualē eo mō quo dicitur est risibile esse hominē ha-
bile ad ridendū. z risibilitatē esse habituatē hoīs ad riden-
dū. cū aut edificatio diffinit p̄ edificatōzē ponit in tali diffi-
nitione actus z nō habitus. z hoc excludit sc̄dm modū z cō-
stituit 4^m. ¶ Ad 3° d̄r qz hōi accidat ridere. nō tñ risui ac-
cidit esse in hoīe. qz z si sūbm nō determinat sibi hanc passio-
nem. tñ hec passio determinat sibi illud sūbm. nec est simile
de illis. hō currit. homo ambulat. sic vt qz accidit hoī qz cur-
rat vel ambulet. ita accidit cursui z ambulationi qz sit i hoīe
Consequenter neget ista p̄na. accidit homini edificare. igit
talis est p̄ accidēs. homo edificat. qz ecōtra nō accidit edifi-
cationi qz sit ab hoīe. ¶ Et ad p̄bz r̄ndetur qz opatio statue
aut dom^o p̄d̄t r̄siderari vt est ab arte vel ab alia virtute. Si
p̄ mō nō accidit facienti statuā qz sit hō sicut nō accidit medi-
co vel musico eē hominē. Si sc̄do mō p̄cedat quālibet illaz
esse p̄ accidēs. z hec potuit fuisse intentio Ari. Itē taliū p̄posi-
tionū subiecta p̄nt compari ad p̄dicata z eē. Si p̄parant p̄re-
dicata subis indubie ille. ppōnes sunt p̄ se. Si aut p̄parantur
subiecta p̄dicatis sic tales sunt p̄ accidēs. z hec indubie ē in-
tentio p̄bi. z sic intelligendus est ille modus loquēdi qz illa
animal est hō ē p̄ accidēs rōne sibi. z p̄ se rōne p̄dicati. ¶ Ad
quartū d̄r negando quālibet istarum p̄ntiaz. qz lz i alyz ter-
minis modalib^z. z maxime cōcernētib^z actū mentis ex vna
de sensu diuiso: z alia de inesse. sequat^r pp̄o de sensu diuiso. qz
bū sequitur hoc sc̄is currere. z hoc est homo. ergo hominem
sc̄is currere. hoc vez est eē hominē. z hoc est albū. ḡ albus
verū est esse hominē. nō tñ sequit^r cū bis terminis p̄ se z per
accidēs. qz nō solū faciūt. ppōnes de sensu cōposito vel diui-
so. sed etiā specificāt rōnes terminozū q̄s determināt. Nec
enī edificator p̄ se edificat nō solū ipotat p̄dicatū p̄ se iesse
sūbo. aut p̄dicatū p̄ se eē a sūbo. sed etiā qz edificator fm qz
hō edificat. ideo hec ē falsa. homo p̄ se edificat. sicut ista. hō
p̄ se ē medicus. qz z si edificare aut eē medicū p̄ se inest hoī
nō tñ hō vt homo: ē medicus vel edificat. qz tūc cuiuslibet hoī
necessario inēnt tales passiones. nec est incōueniens aliquā
talē esse falsā de sensu diuiso. z suā de sensu cōposito eē verā.
¶ Dicēdū igit hāc p̄ntiā nō valere. hoc albū p̄ accidēs edi-
ficat. z B albū ē edificator. igit edificator p̄ accidēs edificat. qz
ar. a sup̄pōne p̄sali ad sup̄pōne simplicē eo qz si edificator i
ante supponit p̄sonalr z in p̄sequēte simplr rōne modi. sic ē
nō sequit^r iste edificator p̄ se edificat. z iste edificator ē alb^o
igit albū p̄ se edificat. p̄pter eādē cām. sed p̄me p̄ntie minoz
debut^r esse hec. hoc albū p̄ se est edificator. z z ista. hic edifi-
cator est p̄ se albus quaz quilibet est falsa. ¶ Intelligēdus
qz iste modus arguēdi nō ē v̄lis. quia nō sequit^r in terminis
qz iste modus ordinat. hoc est p̄ se corruptibile. z hoc est p̄ se hō. ḡ
homo est p̄ se corruptibilis dem̄fando fortē. z hoc iō quia ar-
guit occulte ex q̄ttuoz termis eo qz in maiori li p̄ se specifi-
cat rōnes m̄ae z i minoz rōnez forme. for. n. rōe m̄ae ē corru-
ptibilis z rōne forme est homo.

¶ Que ergo dicuntur in simplr scibilibus p̄ se sic
sunt sicut inesse p̄dicantibus aut inesse p̄pter ip̄a
que sunt ex necessitate. Non enim cōtingit nō eē
aut simpliciter aut opposita vt linee aut rectum
aut obliquū z numero aut ipar aut par. Est enī
contrariū aut priuatio aut cōtradictio in eodē ge-
nere vt par aut ipar inumeris s̄z qz sequit^r. quare
si necesse est affirmare aut negare necesse est z q̄
sunt p̄ se iesse. De omni igitur z p̄ se determina-
tum sit hoc modo.

¶ Uisio modis dicendi p̄ se Ari. declarat tertiā p̄clonem b^o

capituli que est hec. Omnis demonstratio est ex p̄missis p̄ se.
p̄batur. cuiuslibet demonstrationis p̄clō est p̄ se ergo cuiuslibet
bet demonstrationis p̄missis sunt p̄ se. p̄z p̄na. qz id qd est p̄ se
nō demonstrat p̄ illud qd ē p̄ accidēs. atis est notū qz cuius-
libet demonstrationis p̄clō est in 2° aut in 4° mō dicēdi per
se. vñ p̄hs in l̄ra dicit qz simplr scibilia sūt p̄ se aut sicut iesse
p̄dicantibus aut sicut inesse p̄pter ip̄a que sunt ex necessita-
te. i. pp̄o sc̄di modi z pp̄o quartū modi sunt. ppōnes seu p̄clu-
siones simplr scibiles. Vñ p̄ inesse p̄dicantib^z Ari. intelligit
sc̄dm modū. qz in sc̄do mō sūbm ponit in diffōne p̄dicati. z p̄
in esse p̄pter ip̄a que sunt ex necessitate intelligit quartum
modū. qz ibi aliqua passio inest alicui p̄pter cām necessariā
nō quidē intrinsecā z subiectiuā. sed magis extrinsecā z effe-
ctiuā. neqz de hoc Ari. ponit exemplū. qz imēdiate postuerat
di. interfectū interyisse fm interemptionē. sed de alio mō di-
cit quālibet talē passionem necessario inesse sūbo siue fuerit
simplex siue cōposita vt linea est recta siue curva. numerus
est par vel ipar. sicut enī disūctū duoz p̄dictozū incōple-
torum necessario inest cuiuslibet. ita ista disūncta necessario
insūt linee z nūero. ¶ Notādū p̄ qz circa modos igrediētes
demonstrationē potissimā quattuoz fuerūt opinionēs. q̄ruz
p̄ma fuit Lincō. di. qz tñ duo modi sunt necessary ad demō-
strationem potissimā. s. p̄mus z sc̄ds eo qz in oi tali demōstra-
tione p̄cluditur. p̄p̄ia passio de sūbo p̄ diffinitionē sūbi. sed
diffinitio cū sūbo facit p̄mū modum z cū passione sc̄dm mo-
dum. igitur zc. Tertius aut modus ponit ad cōplementum
modoz. Et quart^o si ingrediūt demonstrationē illa nō est po-
tissima cū cōiter quilibet pp̄o q̄rti modi sit p̄tingēs. Ista opio
deficit p̄mo. qz nō semp̄ demonstrat passio de sūbo suo p̄ diffi-
nitionē sūbi sui. sed aliqñ p̄ diffinitionē passiois. ita qz queli-
bet passio post p̄mā demonstrat de sūbo p̄ passionem p̄cedē-
tem z nō p̄ diffōne sūbi. demonstrat enī de tonitruo p̄ Ari. z^o
huius sonus factus in nubibus p̄ extinctionē ignis in nube.
que est passio p̄cedens z nō diffinitio tonitruū. ¶ Sc̄do defi-
cit qz Ari. nō solet ponere mēbra alicui^o diffinitionis nisi sibi
oia deseruiāt ad mām tangendā. ideo tertius modus videt^r
esse necessarius ad demonstrationē. Neqz quartus modus
debet excludi a demonstrationē potissima ex quo Ari. de illo
facit mētionē sicut de sc̄do mō. nec est verū quālibet pp̄onē
quartū modi eē p̄tingentē cū ista sit mere necessaria. oē p̄po-
situm ex m̄a z forma aliqñ corūpetur quā Aris. demonstrat
p̄mo celi. ¶ Secūda opinio fuit Thome di. tñ z^o z 4° mo-
dum ingredi demonstrationē eo qz quartus modus incidit
cum sc̄do cū p̄p̄ie passiones nō solum p̄ se insunt subiectis.
sed etiā subiecta sint per se cause eaz. put ḡ p̄p̄ie passiones
insunt p̄ se subiectis: ibi est secundus modus dicēdi p̄ se. sed
put sūba sunt p̄ se cā eaz est ibi quartus modus. Lū ḡ demō-
stret potissime tñ p̄p̄ia passio de sūbo p̄ passionē p̄cedētes
z nō p̄ diffōnem sūbi. iō aly modi nō currūt ad demonstra-
tionē. ¶ Ista opinio deficit p̄mo. qz quartus modus nō coi-
cidit cū sc̄do. nā sc̄ds modus dicit tñ cām subiectiuā. q̄rtus
aut effectiuā z finalē. z si coinciderēt. Ari. nō faceret mētio-
nez de illis sub disūctioē. qz semp̄ ambo currūt: si quart^o
modus nō dicit nisi cām subiectiuā passionis. Sc̄do qz p̄ma
passio demonstratur p̄ diffōnem subiecti. vt inuit Ari. i l̄ra.
vult enī qz iste sint p̄ se z simplr scibiles. linea ē recta vel cur-
ua. numerus est par vel impar. ergo sunt potissime demon-
strabiles z nō nisi p̄ diffōnes suoꝝ subiectozū: vt ois q̄ntitas
p̄ntia terminabilis per duo puncta est recta vel curva. sed
omnis linea est h̄s. ergo linea est recta vel curva. Itē omnis
multitudo ex vnitatibus aggregata est par vel ipar. sed nu-
merus est h̄s. ergo numerus ē par vel impar. ¶ Tertio opi-
nio fuit Egi. di. qz oēs modi deseruiūt demonstratiōi. p̄rim^o
quidē quasi demonstrationis principiū: qz ip̄s qd est: seu
diffinitio sūbi est principiū omnis demonstrationis. vt testat^r
Aristo. in p̄logo de aia. ita qz primus modus nō ingreditur
demonstrationē formaliter sed virtualiter. Secundus vō
modus deseruiūt demonstrationi tanq̄ cōclusio demonstrat

Posteriorum

tionis. qz nulla cōclusio demonstrat nisi illa in qua propria passio p̄dicat̄ de subo suo. **T**ertius autem modus deseruit demonstrationi tanq̄ via in demonstratōne sicut sensus est via in sciam. nam cum nostra cognitio incipiat a sensu. et in t̄m aliqua sensibilia sint inq̄tū fundant̄ et indiuiduantur. et sustētant̄ in p̄mis substātys. ideo tertius modus fm̄ quē aliqd̄ p̄ se existit. facit ad p̄ se scire. qz inde sumit originē oīs sensus cū nihil sit sensibile nisi inq̄tū p̄ suuz subm̄ et p̄ p̄mas subas indiuiduatōne suscipit. **Q**uartus modus deseruit demonstratōni tāq̄ demonstratōnis mediū. qz in quarto ex primū p̄ se cā passionis q̄ est passionis mediū. ita q̄ iste modus nō coincidit cū sc̄do. cū iste dicat cām effectiuam. et sc̄ds cām subiectiuā cum interitus non sit subiectiue in ip̄a stragulatione q̄ est causa. sed in ip̄o interēpto. sicut etiā eclipsis nō est subiectiue in interpositiōe terre. sed i luna. et in hoc cōtradicit secūde opinioni. **E**x quib⁹ cōcludit **E**gi. qz lz q̄ttuoz modi faciant ad scire simplr. nō t̄m sūt vtiles nisi tres. s. p̄m⁹ secundus et quartus. p̄mus virtualiter et alij duo formaliter. verbi gr̄a. cū demonstrat̄ illa. luna eclipsat̄. cōcurrit formaliter secūds modus. quia illa cōclusio est secūdi modi ex quo subm̄ ponitur in diffinitione p̄dicati. et cōcurrit formaliter q̄rtus modus. qz interpositio terre que est pp̄ria causa eclipsis est mediū in demonstratōne nō aut diffinitio lune. **H**anc opinionē distīcte recitauit. quia iter alias potissima fūda menta habuit et modū demonstrādī clarius docuit. et t̄m nō simpliciter abereō. **P**rimo qz mihi videtur qz primus modus ingrediatur formaliter demonstratōne iuxta exempla **A**ri. in l̄ra adducta cōtra aliā opinionē. dicit enī p̄hs 2° hui⁹ qz diffinitio mediū et causa sunt idē. igit̄ diffinitio subī ē mediū in demonstratōne. sed de hoc magis in sc̄do videbitur. **S**c̄do qz nō solū p̄positio secūdi modi ē cōclusio i demōstratione. sed etiā quarti modi. qz aliter nō diceret i l̄ra p̄hs qz simpliciter scibilia sūt p̄ se. aut sicut inesse p̄dicantib⁹. aut sicut inesse p̄pter ipsa que sunt ex necessitate. **D**einde hec p̄positio. est demonstrabilis. interēptus interyt. et ipsa est q̄rti modi. vt exemplariter locutus est **A**ri. in l̄ra. **I**ste etiam sūt quarti modi. statūfica facit statuā. edificator edificat. et sūt demonstrabiles p̄ cām exp̄ssam in subo. vt colligī de mēte p̄hi 2° p̄hi. **T**ertio qz nō bñ dictū est tertiu⁹ modū facere ad scire simplr rōne p̄maz subaz a quib⁹ depēdet cognitio sensitua. qz suba p̄ma nō sentit̄ nisi p̄ accidēs. vt determinat p̄hs 2° de aīa. igitur sensibilia nō sūt sensibilia rōne p̄maruz subaz. neqz recipiunt indiuiduatōne a p̄mis subys. sed magis a mā vel a q̄titate cū acc̄tia sensibilia n̄ min⁹ differēt nūero si nulla eēt suba p̄ vt p̄ de albedine et dulcedine. caliditate et frigiditate et q̄titate in sacro altaris. **Q**uarto qz nō est necessariū p̄dicatū cōclōnis demonstrare inesse subo. cōclōnis de quo fit demonstratō. qz vt dictū est iste sūt demonstrabiles. statūfica facit statuā. medicus sanat. edificator edificat. et t̄m factio statue nō est in statūfica sed i statuā. neqz sanatio est i medico sed i egrotāte. neqz domificatio ē in domificatore. sed in mā dom⁹. **Q**uarta opinio fuit modernoz parisiensū q̄ iā cōiter tenet̄ di. oēs mōs necessario cōcurrere ad demonstratōne. p̄mi duo cōcurrūt. qz demonstratur pp̄ria passio p̄ diffōnem subī. **T**ertius aut̄ qz ponunt̄ in diffinitione t̄rmini absoluti exp̄mentes tertiu⁹ modū. q̄rtus etiā necessario ingrediū demonstratōne p̄pter habitudinē p̄missaz ad cōclōsionē dicentē cām effectiuā. **T**ert̄ h opinio deficit. **P**rimo qz nō q̄libet demonstratō fit p̄ mediū diffinitiuū subī. sed aliq̄n p̄ passionē p̄cedentē vt dictū est. **C**olerico enī demonstrat̄ appetere vindictā p̄ ebullitōne sanguinis in corde. et nō p̄ diffōne colerici. **S**c̄do qz i p̄dicamentis q̄tītatis et q̄lītatis sūt demonstratōnes potissime iuxta exempla data a p̄ho in l̄ra vbi nō cōcurrit formaliter tertiu⁹ modus. qz oēs t̄rmi illi lz sint absoluti. t̄m dicūt̄ de q̄daz alio subo. **D**einde cū in p̄dicamentis respectiuus sint genera et spēs et passiones in eis p̄nt fieri demonstratōnes sine cōcurr̄ terminoz absolutez. **I**deo aliter est dicendum ponendo

quattuor documenta. quoz p̄mū est istud. **A**liqua est demōstratio potissima in qua nō cōcurrit nisi primus modus formaliter et intrinsece. et aliqua in qua t̄m sc̄ds. et aliq̄n in q̄ t̄m quart⁹. **P**rimū p̄z vbi demonstrat̄ diffinitio mālis p̄ formaliter iuxta p̄cessum **A**ri. et hui⁹. et 2° de aīa. vbi demonstrat̄ diffinitio anime materialē p̄ diffōnem formalē isto mō. oē p̄m⁹ vegetandi sentiēdi fm̄ locū mouēdi et intelligēdi est actus primus corporis p̄fici potentia vitam h̄ntis. sed aīa est h̄s igitur et. **S**c̄dm̄ etiam est notū vbi demonstratur sc̄ba passio p̄ p̄mā. vt omne disciplinabile est risibile. omnis homo ē discipinabilis. ergo omnis homo est risibilis. aut quando demonstratur eclipsabile de luna per interpōnem terre. **T**ertium liq̄ isto mō. omne habēs caliditatē i actu calefacit. sed calidū h̄z caliditatē in actu. ergo calidū calefacit. **S**c̄cundū documentū qz sic dignitates ingrediunt̄ vtualr̄ oēm demonstratōne. ita diffinitio subivirtualiter ingredit̄ oēm demonstratōne datā p̄ diffinitionē passionis. qz quelibet talis resoluti in illā tanq̄n in p̄ncipiū suū. ex quo sequit̄ qz p̄m⁹ modus ingreditur omnē demonstratōne formaliter vel virtualiter. si enī demonstrat̄ p̄ma passio diffinitio subī formaliter ingreditur. **S**i aut̄ demonstratur alia sequēs tūc ingreditur virtualiter ipsam demonstratōne. p̄pterea dicit p̄hs in p̄logo de aīa. qz ipsuz qd̄ qd̄ oīs demōstratōis ē p̄ncipiū. **T**ertiu⁹ documentū. qz in causis est ordo eētialr̄ nāc. qz finis necessitat̄ agēs. et agēs formā. et forma māz. nūq̄ at̄ eō. **U**n̄ itētiōi nāc p̄i⁹ occurrit finis q̄ agēs. et p̄us agēs q̄ for⁹. et p̄us for⁹ q̄ mā. q̄ dato seq̄t̄ qz 2° modus necessario ingredit̄ oēs demōstratōne potissimā formalr̄ aut vtualr̄. qz si n̄ illō accideret vbi dem̄rat̄ diffō p̄ diffōne. aut effect⁹ i actu. p̄ cāz i actu. s. h̄ n̄ ob. qz i q̄libet illaz ingredit̄ vtualr̄ cū sp̄ cā posterior respectu poris h̄eat modū passionis. sicut. n. et necessitat̄ a poris cā sic passio a subo. ita cā vel effect⁹ in actu reduciū ad cām vel effectū in potētia tāq̄ ad suū p̄us. vñ p̄i⁹ ē medic⁹ q̄ medicās et sanatiuū vel sanabile q̄ sanare. **Q**uartū documentū qz sic ad oēm trāsmutatōne nālē necessario cōcurrūt q̄ttuoz cāe aliq̄ intrinsece et aliq̄ extrinsece. vt h̄z 2° p̄hi. ita ad oēm demōstratōne necessario cōcurrūt oēs modi intrinsece vel extrinsece formalr̄ vel virtualr̄. cōcurrūt enī p̄z p̄missē intrinsece i qb⁹ formalr̄ aut virtualiter sunt duo p̄mi modi. **E**xtrinsece vō demōstrator p̄rinēs ad 3° modū et sc̄ia acq̄sita p̄ notitiā p̄missaz p̄rinēs ad 4° modū. sicut enī hec est p̄ se in 4° mō. statūfica est faciēs statuā. ita he p̄missē i demōstratōne sūt cāe cōclōnis. **L**oquēdo ḡ de necessitate tā intrinseca q̄ extrinseca. tā formalī q̄ virtualī. sic ad oēs demōstratōne necessary sunt oēs q̄ttuoz modi. sed loquēdo de necessitate intrinseca solū formalī. sic ad oēm demōstratōne est necessarius prim⁹ sc̄ds vel q̄rtus modus. nō t̄m aliq̄s istoz. seorsum est necessari⁹ ad oēm demōstratōne. iō **A**ri. loḡ in l̄ra diffūctiue et nō copulatiue dicens p̄pon̄ ez scibile t̄m p̄ se sicut inesse p̄dicantib⁹. aut inesse pp̄ ipsa q̄ sūt ex necessitate. et notat̄ ter dat̄ exēplū ibi solū in sc̄do mō. qz vt dixi ille formalr̄ aut virtualiter ingredit̄ oēm demōstratōne ex quo effect⁹ vt cā in actu. t̄rinet̄ virtualr̄ i effectū vel i cā i potētia. et diffō data p̄ cām posteriorē t̄rinet̄ virtualiter in diffōne data p̄ causaz a priori. ideo secūdo huius dicit p̄hs qz diffinitio in eo quod quid est nō demonstrat̄. qz peteret̄ p̄ncipiū. **S**c̄do notandum principaliter circa exempla **A**ri. qz a quolibet subiecto fluūt passiones quaz aliquas nominam⁹ nomine simplici. vt disciplinabile et risibile. alias vero nominamus nomine cōposito diffūctim per opposita. et maxime puatiua. passionē enim propositionis nominamus isto termino cōposito. s. verū vel falsum. et passionē lineē nominamus hoc cōplexo. s. rectū vel curuū. **N**umero vero attribuimus hanc passionem diffūctaz. par vel ipar. quelibet enim istaz passionum. rectum vel curuū est. pp̄ria passio lineē. sed nō cōuertibilis et quelibet illarum par̄ impar est propria passio numeri. non autem cōuertibilis. sed solū diffūctum. et ex hoc cōcludit̄ philosophus quatinlibet talem passionem necessario inesse.

Primus

subiecto suo. Et fundamentū philosophi est istud. omnia con-
tradictoria incōplexa & contraria & p̄uatiue opposita habēt fie-
ri circa idē subiectū. Nā dīctoria incōplexa habēt fieri cir-
ca ens trāscendēs vt hō vel nō homo. Contraria autē imedia-
ta habēt fieri circa idē subiectū speciale. vt sanū & egrū circa
āsal. eo q̄ omne āsal est sanū vel egrū. Et notanter dico dīa
īmediata q̄ mediata nō hnt subiectū adequatū vt albū & ni-
grū dulce & amarū. Etīa p̄uatiue opposita hnt idē subiectū vt
vīsus & cecitas oculū. ¶ Mis notatis ar. sic. dīctoria incōple-
xa dīsiunctis sūpta necessario dicunt de subiecto suo q̄ necio
de ens est hō vel nō hō. igit̄ p̄forzmiter opposita dīa & p̄uati-
ue necessario dicunt de subiectis suis. s̄z aliq̄ est passio data
p̄opposita dīe vt rectū vel curuū. & aliq̄ p̄ opposita p̄uatiue
vt par vel ipar. igit̄ h̄s passiones necessario īsunt subiectis su-
is q̄s erat p̄bādū. ¶ Cōtra p̄dicta ar. & p̄mo q̄ ista p̄p̄. iter-
fectus iteryt. nō sit in q̄rto mō eēntialr̄ & p̄ se. q̄ talis modus
exp̄mit nō solū cāz effectiua sed etiā finalē. hec autē p̄p̄o non
exp̄mit cāz finalē eo q̄ iteritus siue mors nō est finis alicui.
vt testat̄ p̄hus sc̄do p̄hisi. di. q̄ finis & optimū sunt idem. & ex
hoc deridebat poeta dicentē q̄ mors est hoīs finis. ¶ Sc̄do
ar. q̄ ista luna eclipsat̄ nō sit in q̄rto mō sed in sc̄do mō. q̄ p̄-
dicatū est accēs subiecti ponibilis in dīffinitōe eius. Sic. n.
dīffinit̄ eclipsis a p̄ho sc̄do hui. eclipsis est defectus luminis
ī luna obiectu terre. ¶ Tertio ar. q̄ ista. statūifica facit sta-
tū. aut ista edificator edificat nō est demōstrabilis q̄ qlibet
eaz est p̄tingēs. dem̄ratio. n. d̄z esse ex necessarijs. imo posset
sic arg. q̄ redovt̄ subiectū & p̄dicatū illius statūifica facit sta-
tū. supponat p̄ aliquo cōi aut p̄ aliquo particulari. si p̄ ali-
quo cōi illa p̄p̄o est ip̄olis. q̄ actiones sunt suppositoꝝ & non
vniuersaliū aut saltē erit per accēs. q̄ tales actiones nō p̄pe-
tūt v̄libus nisi p̄ accēs iuxta doctrinā Aristō. di. in p̄hemio
metha. q̄ actus & generationes sunt singulariū & q̄ hō nō cur-
rat vel sanat nisi p̄ accēs. callias autē vel policretus sanat p̄ se.
Si autē p̄ aliquo singulari supponūt illa extrema itez illa p̄-
positio nō est sc̄bilis neq̄ demōstrabilis q̄ singulariū nō est
sc̄ia nec demōstratio s̄m p̄h̄z in hoc p̄mo. ¶ Quarto arguit̄.
illas passiones. s̄ par vel ipar. rectū vel curuū nō duertit cum
illis subiectis linea & numerus. q̄ superficies est recta vel cur-
ua q̄ nō est linea. & numer⁹ īfinitus est numerus qui tamē
hō est par vel ipar cū nō sit diuisibilis in partes eq̄les nec in
partes īequales. ¶ Ad p̄mū dicit̄ q̄ ista iterēptus iteryt ex-
p̄mit causam finalē. & sequēter c̄cedo q̄ iteritus seu mors
est finis illius iterēptionis & strāgulationis. Et ad p̄m̄ respō
dēt q̄ duplex est finis s̄m q̄ ipse dīstīquit ibidē. s̄. operatiōis
& operati. finis operatiōis pōt esse idifferēter bonū & malū.
q̄ si operatio est ad esse finis est bonū si ad nō eē finis est ma-
lū. Rei autē operate finis nō potest esse nisi qd bonū & opti-
mū aut simplr̄ aut ī genere. Ideo deridēdus fuit poeta q̄ di-
xit mortē esse finē hominis cuius felicitas & speculatio sit finis
hoīs & nō mors. ¶ Et si querit̄ de modo demōstrādī illā in-
terfectus iteryt. dicat̄ q̄ demōstratione vniuersali sic potest
argui. vt colligit̄ a p̄ho. omne illud in quo fuit iterēptio inte-
ryt. sed omne iterfectū fuit aliqd̄ in quo fuit iterēptio. igitur
omne iterfectū iteryt. Demōstratione autē particulari sic de-
bet argui. vt colligit̄ a p̄m̄. omne strāgulatū iteryt. aliquod
iterfectū est strāgulatū igit̄ aliqd̄ iterfectū iteryt. ¶ Ad se-
cundū dicit̄ q̄ duplex est accidēs. s̄. dicēs actū & aptitudinē.
si dicit̄ actū facit quartū modū cum subiecto suo. si autē dicit̄
aptitudinē facit secūdū modū. ideo ista. luna est eclipsabilis
est in sc̄do mō. hec autē. luna eclipsat̄ est in quarto mō. & cum
dicit̄ sit supra illā. p̄positionē esse secūdū modi cuius p̄dicatū
est accidēs subiecti ponibilis in dīffinitione eius itelligebat̄
de accidēte dicēte aptitudinē & non actū. ¶ Ad tertū dicit̄
q̄ qlibet illaz est demōstrabilis nō obstāte q̄ sint absolute
p̄tingētes. q̄ qd̄ huc qlibet illaz est necessaria ex suppositio-
ne. hec enim luna eclipsat̄ est absolute falsavel p̄tingēs. tamē
est demōstrabilis p̄pter necessitatē quā habet ex suppositio-

ne sc̄licet si terra iterponit̄ iter solē & lunā. ita hec est necessa-
ria ex suppositione edificator edificat. aut illa statūifica facit
statū videlicet si ponatur ars edificādī aut statūificandī ad
actū. ¶ Et ad argumentū cum q̄rit̄ pro quo supponat̄ extre-
ma illius statūifica facit statūaz. dico q̄ pro aliquo singulari
tantū. nec est iconueniēs q̄ de singularibus sit sc̄iētia dūmo
do illa singularia cognoscant̄ in vniuersali. in demōstratiōe
igit̄ v̄l nō demōstrat̄ passio de aliquo singulari sed solū de
subiecto v̄l supponēte tamē p̄ aliquo singulari. quādo ergo
dicit̄ q̄ de singularibus nō est sc̄iētia nec demōstratio. v̄z
est in singulari sed in v̄l necesse est de illis esse sc̄iētia per de-
mōstrationē. vt colligit̄ de intēriōne Aristō. in hoc p̄mo & se-
cundo p̄ioꝝ. ¶ Ad quartū dicit̄ q̄ linea duertit̄ cū illo dī-
iuncto in p̄dicatione causali vel idētica. vnde oīs linea est
recta vel curua. & oē rectū v̄l curuū ē linea vel ex lineis. recti-
tudo enī & curuitas attribuit̄ p̄mo lineę alyz aut̄ rōe illi. De
nūero autē īfinito d̄r q̄ nō ē p̄p̄ie nūerus cū nō sit nūerat⁹
nec nūerabilis. ¶ S̄z dubitat̄ cū a sub̄o simplici n̄ stuat̄ nisi
passiōes simplices vt q̄ nulla illaz passiōū p̄plexaz possint
demōstrari de linea vel de nūero. ¶ Respōdet̄ negādo con-
sequētiā q̄ p̄ talia cōplexa intelligimus passiōē incōplexaz
quā sc̄imus cōuertibiliter ipoz tari p̄ tale cōplexū. vnde nul-
la est lineę passio cōplexa dīsiuncti fluēs. s̄z quelibet ē incōple-
xa potēs t̄n cōuerti cū aliquo cōplexo. verbi gr̄a. p̄ma passio
lineę ē lōgitudo que duertit̄ cū hac passiōe cōplexa. rectitu-
do vel curuitas. & illa ē q̄ a p̄te rei demōstrat̄ de linea. s̄z i vo-
ce vel in scripto demōstrat̄ tale dīsiunctū. etiā paritas vel ipa-
ritas h̄z v̄nā passiōē simpliciē duertibile cūz nūero. s̄z sit no-
bis ignota sicut nobis ignota est prima passio p̄positionis
conuertibilis cum isto dīsiuncto verum vel falsum &c.

¶ Vniuersale autē dico q̄d cū de omni sit & p̄ se est
sc̄bz q̄ ip̄z est. Abanifestū igit̄ est q̄cūq̄ sunt v̄lia
ex necessitate īsunt reb⁹. Per se autē & sc̄bz q̄ ip̄z
est. idē est vt p̄ se lineę iest p̄ictum & rectitudo. &
nāq̄ sc̄bz q̄ linea est. & triāgulo sc̄dm q̄ triāgu-
lus duo recti. etenim p̄ se triāgulus duob⁹ rectis
equalis est. Vniuersale autē est t̄nc cum in quoli-
bet & primo demōstrat̄. vt duos rectos habere
neq̄ figure cuiuslibet inest v̄l & t̄n est demōstrare
de figura q̄ duos habeat.

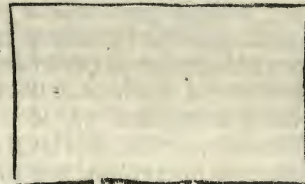
¶ Ista est q̄rta pars hui⁹ caplū in q̄ Arist. postq̄ manifestauit
oēs dem̄rationē eē ex necessarijs & ex p̄p̄onib⁹ de oi ac ex p̄-
missis p̄ se. n̄r declarat̄ hāc q̄rtā r̄clonē. oīs dem̄ratio est ex
p̄missis s̄m q̄ ip̄z. Quā ipse p̄bat sic. cuiuslibet dem̄rationis
dem̄ratū est v̄l. q̄ qlibet dem̄ratio est ex p̄missis s̄m q̄ ip̄m.
p̄z n̄a q̄ v̄l est de oi per se & s̄z q̄ ip̄m. Qu sit de omni p̄z q̄
de necitate cōpetit suo sub̄o. & q̄ sit p̄ se manifestū est. nā p̄ se
est idē qd̄ s̄m q̄ ip̄m. & v̄l est idē qd̄ s̄m q̄ ip̄m. q̄ v̄l est p̄ se.
maior p̄z q̄ oē cōpetēs alicui s̄m q̄ ip̄z cōpetit sibi p̄ se. vt p̄z
īductiue. p̄ict⁹. n. ac rectitudo cōpetit lineę s̄z ip̄z & cōpetit ei
p̄ se. minor v̄o declarat̄. nā v̄l ē illud qd̄ p̄ dem̄rat̄ de aliquo
sub̄o. igit̄ v̄l iest illi sub̄o s̄m q̄ ip̄z. p̄z n̄a q̄ h̄re tres angu-
los eq̄les duob⁹ rectis sicut p̄ dem̄rat̄ de triāgulo. ita cōpetit
triāgulo s̄m q̄ h̄s. ¶ Notādū p̄ q̄ duplex est v̄l. s̄. s̄z formā
& s̄m mās. Vniuersale s̄z formā est superi⁹ respectu sui īferio-
ris. vt gen⁹ resp̄cū sp̄ci. & sp̄s resp̄cū īdiuidui. & d̄r v̄l s̄m for-
mā q̄ qlibet supi⁹ est forma sui īferioris. vt testat̄ Aristō. &
p̄bi. ita q̄ aial est forma hoīs & q̄ntitas numeri & numer⁹ bina-
ry. V̄e autē s̄z mās ē passio resp̄cū sub̄i duertibilis cū eoyt dī-
sc̄plinabile vel risibile resp̄cū hoīs. & d̄r vel ipar resp̄cū nu-
meri. aut rectū vel curuū resp̄cū lineę. & d̄r v̄l s̄m mās q̄ in
suo subiecto māl̄ & ībeline recipit̄ tanq̄ posteri⁹ in suo p̄oz.
& hoc est illud v̄l de quo loq̄tur p̄hus hic dicens. v̄l autem
dico quod est de omni per se & s̄m q̄ ip̄s. sic q̄ quelibet pas-

Posteriorum

fio uertibilis cū subiecto aliquo dī vlt: qz nō vfat nisi circa
 vni. s. circa subiectū suū rōne uertibilitatis radequatiōis.
CSecdo notādū iuxta doctrinā Egi. qz duplex est necētas. s.
 specifica r idiuidualis. Necētas specifica est illa qua passio
 est in subiecto ex pncipys spēi: r talis necētas facit ppōnē
 de omni r p se. vt hō est risibilis. Necētas indiuidualis est
 illa qua aliq passio iest subiecto ex pncipys idiuidui. r talis
 necētas licet ppōnē faciat de omni: nō tñ p se. vt coruus ē
 niger. Ex qb^o ifert oīaz iter ppiū r accēs. vt distigul^o tra
 ppiū di. qz accēs respicit pncipia idiuidui ppiū vero alicui
 pia spēi: vt videt velle pbs s^o topi. passio ergo cōpetēs alicui
 subiecto ex pncipys spēi sicut est illi subiecto ppria ita iest ei
 p se. qz iest ei p formā r nām suā. passio aut cōpetēs alicui ex
 pncipys idiuidui iest ei p accēs qz iest ei rōne materie. s. rōe
 indiuiduatiōis q accidit spēi tāq supadditū nature specificē.
CIsta snā est mihi dubia. primo qz nō qdlibz ppiū fluit a
 pncipys spēi. Cōstat enī eē medicū nō fluere a pncipys spēi
 nec esse bipedē nec canescere. r tñ qdlibz istoz ē ppiū hoi.
 vt testat^o popphy. in suis vlib^o. **C**Secdo qz aliq passio fluit a
 subo suo tātū ex pncipys idiuidui r nō facit cū subo illo pro
 positionē de omni sed p se vt simitas r crispitudo. iste enī sūt
 p se nasus est simus. caput est crispū. ex quo pdicariū est accēs
 subiecti ponibilis in diffōne ei^o. r tñ nō sunt de omni. qz neqz
 ois nasus est simus neqz oē caput est crispū. **C**Tertio qz ali
 qua passio cōpetit alicui tñ rōne materie. r tñ cōpetit ei p se.
 vt corrupibilitas q nulli iest nisi rōne materie fm p hūm pmi
 mo celi. r tñ ista est p se. oē cōpositū ex mā r forma ē corrupti
 bile ex quo demāat vt habet ibidē. Etia hcc passio. s. hē tres
 angulos eqles duob^o rectis p se cōpetit figure ex quo demā
 tur de figura p Aristo. in lra. r tñ cōpetit sibi tñ rōne materie
 s. rōne triāguli q dī mā figure p qto est pars subiectiua ei^o.
CQuarto qz aliq passio cōpetēs alicui rōne materie cōpetit
 sibi p nāz suā cū nō solū forma sit nā sed etiā mā. vt determi
 nat a pbo r^o pbi. licet enim mā sit aliqd supadditū forme nō
 tñ est aliqd supadditū cōposito cum sit pars eēntialis ei^o fm
 cōmē. p pbi. p pte rea est cōcedū corruptionē iesse hoi p nāz
 suā. nō qdē p nāz q est forma: sed p nām q est mā. Ideo est dī
 cedūz q ista qtuor: necessariū: de omni: p se: r fm qz ipm: hnt
 ordinē iter se: nō qdē ordinē eēntialis pdicationis qz nō oē p
 se est de omni nec e contra. cū hcc sit p se aial est hō aut nasus
 est simus. r tñ nō est de omni. qz non omne aial est hō nec ois
 nasus est simus. aliq est etiā de omni q non est p se: vt aial est
 coloratū. sed hnt ordinē cōitatis. qz cōius est p se qz fm qz ipm
 r cōius est de omni qz p se. r cōius est necessariū qz de omni.
 p pte rea Aristo. pcedēs a cōiorib^o ad min^o cōia. prius deter
 minauit de necessario r nō de omni r p se r fm qz ipz: tanqz
 de passionib^o demāationis. **C**Tertio notādum fm p hūm^o
 ethi. q totū magis est idē parti q ecōtra. qz qcqd est partis ē
 totius r non e contra. r pars diffinitur per suum totum r non
 e contra. ita q totum est de ratione partis. r pars non est de
 rōe totū. qd pōt oīdi tā in pre itegrali qz in parte subiectiua.
 Semicirculus. n. est pars itegralis circuli. r diffinit p circuli
 isto mō. semicirculus est medietas circuli. nō tñ circulus dif
 finit p semicirculū. sicut homo diffinit p aial r non ecōtra. dī
 enim q hō est aial rōale. r q aial est subā aiata sensitua. vlt
 igit qdlibet superius dicit totū r suū iferius partē. sed p se est
 superius ad fm qz ipz p se est totū ad fm qz ipm. Ex quo seg
 tur q maiorē identitatē hz p se ad fm qz ipz qz ecōtra. r hoc
 notat p hūm in lra cū dicit p se idē est qz fm ipz. Intelligendū
 q cū dī partē diffiniri p suū totū illud veritatem hz de parte
 itegrali r subiectiua nō aut de alyz partib^o. qz mā r forma q
 sunt partes cōpositū nālis nō diffiniūtur p cōpositū nāle sed
 ecōtra. dicēdo cōpositū nāle est illud qd cōstituit ex mā r for
 ma. **C**Quarto notādū fm Egidii q sicut ens r vniū uertit
 tur differūt tñ rōne. qz rō ens est positua r rō vniū est ne
 gatiua cū vniū supra ens dicat idinisiōne a se r diuisionem a
 quolibet alio. ita uertit pmo r fm qz ipz. sic qz ois passio cō
 petēs alicui subiecto pmo cōpetit ei fm qz ipz r ecōtra. differ

runt tamen ratione qz fm qz ipsum habet rationem positua
 r pmo hz rōne negatiua. vñ hē tres angulos eqles duobus
 rectis cōpetit triangulo vt triangulus est. r sic cōpetit ei fm qz
 ipz. in qtu vero cōpetit triāgulo nō per aliud cōpetit sibi pmo.
 Dec determinatio videt^o Ariari pbo. qz rectitudo inest linee
 fm qz ipm vt exēplificat Aristo. in lra: r tñ nō cōpetit sibi p
 mo. igit pmo r fm qz ipm nō uertunt. minor arguit sic. nūb
 la passio cōpetit pmo alicui subiecto nisi uertat cū eo. qz al
 nō esset suū vniuersale. sed rectitudo nō uertit cū linea cui
 aliqūa linea nō sit recta igit rectitudo non cōpetit linee pmo.
 Itē ipossibile est aliqz duas passiones fluere ab aliquo subie
 cto eque pmo. ppter ordinē eēntiale illaz. sed lōgitudo r re
 ctitudo fluit a lineayt passiones eius. igit nō fluit eque p
 mo. sed nō potest dici qz rectitudo prius fluat qz lōgitudo. qz
 ois rectitudo est lōgitudo r nō ecōtra. igit prius fluit lōgitu
 do qz rectitudo. r p nō rectitudo non iest linee pmo: ex quo
 nō uertit cū linea neqz cū lōgitudine. Ideo est dicēdū qz
 cut fm qz ipm eēntialr subordinat p se. ita pmo eēntialr sub
 ordinat huic qd est fm qz ipm. qz sicut ois passio cōpetens ali
 cui fm qz ipm cōpetit eidē p se r non ecōtra: sic ois passio cō
 petēs alicui subiecto pmo cōpetit illi fm qz ipm. r nō ecōtra. re
 ctitudo. n. cōpetit linee fm qz ipm. qz cōpetit sibi nō per aliud
 subm ex quo linea est spēs spālissima. non tñ cōpetit sibi pmo
 cū nō sit pma passio eius: nec uertit cū linea. idē of de simi
 tate qz cōpetit naso fm qz hū. qz nō p aliud subm. nō tñ cōpetit
 sibi pmo ex quo nō ois nasus est simus.

Quadrangulus

CSed non cu
 iuslibet figure ē
 neqz vti qlibet
 figura demon
 strās. Quadrā
 gulus enī figu
 ra quidē est. nō

autem habet duobus rectis equalis.
CEx pdictis pbs ifert qtuor reglas. Quaz pma ē ista. si aliq
 passio ē min^o cōis qz subm suū illa nō ē vlt illi^o subm. p. nā hē
 tres angulos eqles duob^o rectis ē passio figure ex quo demāat
 de figura. nō tñ ē vlt ei^o qz nō qlibz figura hz tres angulos eq
 les duob^o rectis. qdrāgulus. n. ē figura r nō hz tres angulos
 eqles duob^o rectis. imo hz qtuor angulos eqles qtuor rectis
 est. n. qdrāgulus diuisibilis in duos triāgulos. qz si diuidat p
 dyametrū r ducat dyameter ab angulo ad angulū sicut duo
 triāguli. sed cuiuslibet triāguli anguli valēt duos rectos. igit
 cuiuslibet qdrāguli anguli qtuor valēt rectos.
CSz equitibiaz hz quidē fortasse duobus rectis
 eqles s3 nō primū. s3 triāgulus prius.
CSecda regula est. si aliq passio est magis cōis qz subm suū: il
 la nō est vlt illi^o subm. nā hē tres angulos eqles duob^o rectis
 est passio eqtibiaz seu egeruris. i. yfochelis. qz demāat de illo
 r nō est vlt illius. qz lz ois yfocheles hēat tres angulos eqles
 duob^o rectis: nō tñ oē hns tres angulos eqles duob^o rectis ē
 yfocheles. yfocheles. n. hz tres angulos nō rōne sui s3 p aliud
 subm: igit illa passio nō cōpetit ei tanqz vlt eius.
CQd igit qdlibet primum mōstrat duos rectos
 hē aut qdctiqz aliud huic primo iest vlt.
C3^o regla. si aliq passio ē eqlis suo subo ipa ē vlt illi^o subm. p.
 nā hē tres āglos eqles duob^o rectis ē passio triāguli uertibil
 cū eo nō cōpetēs sibi p aliū subz s3 p p se r fm qz ipz. iō ē suū vlt
 qz tñ circa illud subz p r p se vfat: etiā lōgitudo ē vlt linee qz
 cōpetit sibi uertibilr r nō p aliū subz. rectitudo at seu curuitas
 nō ē vlt linee lz cōpetat sibi nō aliū subz qz nō uertit cū ea.
CEt demonstratio p se huiusmodi vlt est. alioz
 aut quodāmodo r nō per se neqz nō est vniuersa
 liter sed frequentius.

Quarta regula est. si aliqua passio est equalis suo subiecto ipsa est demonstrabilis de illo vlt r p se. si aut est inaequalis est demonstrabilis de illo particulariter r fm qd. p3 q2 hre tres angulos eqles duobus rectis est demonstrabile de triangulo vlt r p se. vlt qd q2 ois triangulus hz tres angulos eqles duobus rectis. p se aut q2 opetit illi fm se r no p aliud subm. De ysochele vo aut figura demonstrat particulariter r fm qd. particulariter qd q2 no ois figura hz tres angulos r. neq; oe hns tres angulos eqles duobus rectis est ysocheles. fm qd vo r no p se. q2 nulli istoz opetit illa passio fz qd hz fz p aliud subm. s. p triangulu. Contra pdicta ar. r pmo qd no qlibet demratio est ex pmissis fz qd ipz loquedo de demratioe potissima. q2 ppd qd r modi e potissime dmfabilis: vt p3 de ista. luna eclipsat. r de ista. statuisic facit statuā. fz i tali demratioe pmissis no sut fz qd ipz ex quo nulla passio pdicat de subo suo qn opatio trāsīt i māz exteriorē vt liquet. igit. C 2 ar. qd pūct r rectitudo no iūt linee fz qd ipz. nā pūct iest linee p aliud subm. s. p ee picipiū q̄tatis r̄tinue. stat aut esse picipiū q̄tatis r̄tinue no ee lineā. Itē si rectitudo iest linee fz qd ipz. igit. rectitudo iest linee fm qd lineā. igitur inest linee p rōnem linee. nōs at est falsū q2 rō linee e q̄tatis r̄tinu terminata duobus punctis. p quā rōnez n̄ opetit r̄ctitudo linee s̄ p rōnem mediū no discrepare ab exterminis. C 3 ar. qd lōgitudo n̄ iest linee p q2 nulla passio vltior suo subo iest sibi p. vt h̄ in lra. s̄ lōgitudo e vltior lineā q2 opetit cuius linee. cuius sup̄ficie. r cuius corpi. vt p3 p arif. i pdicamē. ca. de q̄titate. r pfirmat nulla passio opetit eque p duobus subis. vt colligit a p̄ho in lra. s̄ lōgitudo p opetit q̄tati r̄tinue q̄ est gen^o linee. q̄ no opetit p linee. minor est cuius dens. q2 ois q̄tatis r̄tinua est lōga r oelōgū est q̄tū r̄tinuū. C 4 ar. qd hre tres angulos equales duobus rectis no opetit triangulo p. q2 tūc ista eēt imediata ois triangulus hz tres angulos eqles duobus rectis nōs e falsū q2 ppd imediata est illa q̄ no est altera p̄oz fm p̄h3 in b̄ p. C Ad p̄m d̄r qd sic duplex est nēcitas r̄clonis demfabilis. s. absoluta r r̄ditionata. ita duplex est demfatio potissima. v3. absoluta r r̄ditionata. demfatioe absoluta nūq; demrat nisi passio de subo suo. demfatioe aut r̄ditionata p̄t demfari passio trāsītēs i māz exteriorē loqur q̄ Arist. de potissima demfatioe absolute sup̄ta r non r̄ditionalr vel ex sup̄pōne. C Ad 2 ar. r̄ndet qd si pūct iest linee p hoc qd est picipiū q̄tatis r̄tinue. no tñ iest linee sibi p aliud subm q2 lineā no est subm pūcti thesionis neq; pdica mētatiōis. iest. n. p aliud subm p̄supponit ambo illa ee subiecta. Et ad rōnē de r̄ctitudine dico r̄cedēdo qd r̄ctitudo iest linee fm qd h̄. r cū r̄cludit qd iest linee fz qd lineā. b̄ qd li fz p̄t specificare māz vel formā. si specificat māz r̄cedo qd r̄ctitudo iest linee fm qd lineā. q2 iest linee r no p aliud subm. si aut specificat formā neget. q2 no sibi opetit p rōnē linee r̄cte. vñ sicut aliqd magis eōe cōpetit alicui min^o cōi fm qd h̄ ita aliqd min^o cōe p̄t cōpetere alicui magis cōi fz qd h̄. aial n. opetit hōi fm qd h̄. q2 cōpetit ei r non p aliud subm dato qd h̄ r aial sint imediata. cōpetit tñ sibi p aliā cāz. s. p d̄riam eēntialē per quā genus descendit in sp̄z. ita r̄ctitudo r curuitas no obstāte qd sint passiones min^o cōes lineā adhuc illi cōpetit fm qd ipz semp̄ itelligēdo put ly fm specificat mām r no formā. C Ad 3 ar. nego lōgitudo sit passio vltior lineā. Et cū arguit qd sic q2 cōpetit aly a lineā. r̄ndet qd nulli alteri cōpetit nisi rōnē linee. sicut. n. r̄tinuitas iest tpi rōnē mor r mo cui rōnē magnitudinis fm Arist. q̄rto p̄h. ita lōgitudo iest corpi rōnē sup̄ficie. r sup̄ficie rōnē linee. C Et ad r̄firmationē d̄r qd sicut r̄ctitudo no cōpetit linee p̄mo no obstāte qd cōpetat sibi fm qd ipz. ita lōgitudo no cōpetit q̄tati r̄tinue p̄mo licet cōpetat ei r̄uertibilr. Duo enim regrunt ad hoc qd aliq̄ passio cōpetat alicui subiecto p̄mo. s. r̄uertibilitas r non iesse p aliud subiectū. stat aut lōgitudinē inesse q̄tati r̄tinue rōnē linee. Sed forte ar. sic q̄cūq; r̄uertunt cū vno teritio r̄uertunt iter se. sed lineā r q̄tatis r̄tinua r̄uertunt cum vno teritio. q2 cū lōgitudine. ergo cōuertuntur iter se. qd no vi det. v3 q2 nulla sp̄s cōuertit cū suo genere. Dicēdū r̄cedē

do consequentiam r consequēs. vnde numerus est gentis binary r tñ r̄uertunt no qd de se iuce vlt pdicent. s̄ q2 vlt ab vno ad reliquū tenet argumētū formalr cū vbo de scdo adia cēte. nā si binari^o est numer^o est. r ecōtra. isto mō cōuertuntur lineā r q̄tatis cōtinua. no qd ois q̄tatis r̄tinua sit lineā. s̄ q2 lineā est si q̄tatis r̄tinua est. r ecōverso. C Ad q̄rtū d̄r qd illa ppd ois triangulus hz tres angulos eqles duobus rectis e imediata imediatioe subiecti r no imediatioe cause. iō vt demfabilis. qn aut Arist. dixit ppōnē imediata eē qua no est altera p̄oz: loq̄bat qd passionē iesse alicui subiecto p̄ r̄tingit q̄druplr. s. p̄mitate cause. p̄mitate subiecti. p̄mitate passionis. r p̄mitate adeq̄tionis. ista passio opetit alicui subiecto p̄mo p̄mitate cause q̄ cōpetit illi subiecto no p aliā cāz. r sic vnitas p̄mo cōpetit centri. illa vero passio opetit p̄mo alicui subiecto p̄mitate subiecti q̄ sibi cōpetit no p aliud subm. r sic no solū lōgitudo iest p̄mo linee sed etiā r̄ctitudo r curuitas. s̄ illa passio iest alicui subo p̄mo p̄mitate passionis q̄ sibi iest no p aliā passio nē r sic disciplinabile iest p̄mo hōi no aut risibile. illa aut passio iest alicui subo p̄mo p̄mitate adeq̄tiōis q̄ r̄uertit cū illo. r sic no solū disciplinabile vel risibile cōpetit p̄mo hōi. sed etiā lōgitudo q̄tati r̄tinue. Arist. aut sumit ly p̄mo stricte volēs nullā passionē iesse p̄mo alicui subo nisi h̄at vtrāq; p̄mitate. s. subiecti r adeq̄tiōis. Si ḡ est aliq̄ passio q̄ p̄mo iest alicui subo p̄mitate cause ita qd no h̄at aliā cāz p̄ter subm illa ppd est imediata imediatioe demfationis q2 no hz mediū p qd possit demfari vt ens est vnū. si aut iest sibi tñ p̄mitate subiecti aut adeq̄tionis. aut p̄mitate passionis illa ppd est imediata quodā mō r no simplr q2 adhuc p̄t demfari sicut p3 de ista ois hō est disciplinabilis cui^o pdicatur r̄uertit cū subo cui iest no p aliud subm neq; p aliā passionē s̄ bñ p aliā cāz. s. p diffinitionē subiecti. illa ḡ passio q2 fluit a p̄cipiis sp̄ei iest subo p se. r q2 iest hōi fm qd hō iest ei fz qd ipz. r q2 iest ei adeq̄te sic qd isti no cōpetit p aliud s̄ alteri p hoc iest ei p̄mo. r hoc intēde bat Arist. cū dixit. vlt aut dico qd est de oī p se r fm qd ipm sic qd illa passio est vere vlt alicui^o subiecti r cōpetit ei primo q̄ illi iest vlt r p se r scdm qd ipsum.

Doctet aut no latere qm multoties r̄tingit peccare r no ee qd demonstrat primū vlt scbz qd videt demonstrari vlt primū. Oberram^o aut hāc de ceptionē cū aut nihil sit accipere a superiori extra singulare q̄ singularia.

Postq; p̄hs declarauit omnē demstrationē esse ex pmissis fm qd ipsuz. diffiniēs vniuersale per esse de omni p se r fz qd ipm cōsequēter manifestat errores r̄tingentes circa vlt. r p̄mo facit qd dictū est. 2° exēplificat ibi. si ergo aliq; 3° dat documēta iueniēdi vlt ibi. v3 aut. C Quātū ad p̄mū Arist. tres errores manifestat iuxta numez triū partiū positaz in diffinitione vniuersalis. Quoz prim^o est quādo aliqua passio habet duo subiecta. s. speciē r vnū idiuidū. aut genus habēs multa singularia sed vnica speciē: r p̄pter cōuertibilitatem istoz. aut mutuā de se predicationē vniuersalē credit istam passionē vniuersale esse idifferēter cuiuslibet illoz. verbi gratia. eē maxime luminosuz est passio solis r isti^o solis. no tñ est vniuersale primū istius solis no obstāte qd sol. r iste sol r̄uertant. q2 no cōpetit isti soli sub rōnē qua iste sol sed sub rōe solis. Itē dato qd nullū esset animal p̄ter hominē. q2 tunc ois homo esset animal. r ecōtra credere forte risibile eē vniuersale aialis sicut hominis qd non est v3. q2 cōpetit aiali rōnē hominis. Error iste p̄cedit cōtra illaz particulā fm qd ipsum q2 creditur talem passionē inesse generi vel idiuiduo fm qd buius. r no est v3 quia illi non cōpetit nisi rōnē sp̄ei. C No tandū primo qd species sunt in q̄druplici differētia. nā quedā est species que habet plura idiuidua tam simul q̄ successiue. tam per tēpus q̄ per instās vt homo. quedam est que habet

Posteriorum

plura indiuidua non simul sed successiue per tempus et per in-
stans fenix. qdā autē hz plura indiuidua nō sūt s; successiue. nō
p tps sed p istans tñ. vt mutatu eē in motu. qdā autē e q nūq;
hz nisi vnū indiuiduū. et illud hz tā p tps q; p istans. ac p coeter-
nū sibi vt sol. et de isto loquitur. p. di. cū nihil sit accipere a supe-
riori pter singulare. **C** Secūdo notādū q; licet spēs possit sal-
uari in vnico indiuiduo nō tñ gen^o in vnica specie. q; sicut ens
descēdit imēdiate in. io. p̄dicamēta absq; aliq; d̄tia diuisiua.
ita spēs in sua indiuidua. alr pcederet in s̄finitū. q; semp d̄tia
eēntialis p̄stituit spēs. iō sic trāscēdēs q̄tū est ex se pōt fua-
ri in solo p̄dicamēto sube. ita spēs in vnico indiuiduo. gen^o autē
nō pōt fuaari in vnica specie. q; de rōne generis est q; sit diui-
sibile differētys oppositis. s; q̄libet d̄tia p̄stituit spēm igit de
rōne generis est h̄re p̄les spēs. et h̄ est qd dicit poz. potestate ge-
nus cōtinet p̄les spēs. Et licet de rōne generis sit h̄re plures
spēs nō tñ de rōne ei^o est h̄re p̄les spēs in actu. q; dato q; non
eēt aliqs flos: nō min^o flos eēt gen^o ad rosā et liliū: dūmō rosa
et liliū h̄rent eē in suis causis. et si gen^o nullā h̄ret spēs in actu
pter vnā h̄ntem plura supposita forte crederet passionē spēs
iēsse generi s̄m q; ipz et eēt deceptio. et hoc est qd dicit p̄hs in
lra. cum nihil sit accipere a superioribus videlicet generibus
preter singularia. supple vnus speciei in actu.

C Aut si est quidem sed innominatum sit indiffe-
rentibus specie rebus.

C Scdō error est vñ passio hz subm̄ p̄mū inoiatū sub quo sūt
p̄les spēs noiatae qb^o credit illā passionē iēsse sūt vel diuisim
tanq; v̄le p̄mū ex quo subm̄ adeq̄tum nō reperit. vbi grā. vñ
sibile est passio vni^o subiecti inoiati sumēdo colorē stricte vt
est extremitas p̄spiciū in corpore terminato sub quo sunt iste
spēs noiatae. s. color et lux. Lōstat autē q; deciperet credēs visi-
bilitatē sūt inesse illis vel diuisim tanq; v̄le p̄mū. q; illis non
iēst sub p̄pria rōne s; sub rōne inoiati. S̄i r̄tagibile iēst qua-
tuor q̄litatib^o p̄mis rōne inoiati cui^o est passio adeq̄-
ta et v̄le p̄mū. ideo ppter defectū nois illi^o generis deciperet
credēs r̄tagibile iēsse q̄litatib^o p̄mis vt v̄le p̄mū. **C** Notādū
s̄m Egi. q; iste error peccat p̄tra illā particulā seu additiōem
v̄lis q; est eē p se. v̄puta si nō eēnt nisi tria corpora in mundo
s. ferz lapis lignū cū nihil sit visibile nisi corp^o. eē visibile nō
cōpetere t nisi ferro lapidi et ligno. Si igit esse coloratū i quo
p̄ueniūt illa corpora s̄m q; sūt visibilia nō eēt notab^o noiātū
p̄barem^o eē visibile de oib^o illis. s. ferro lapide et ligno vel de
aliquo illoz. et crederem^o accipe v̄le p̄mū p̄petēs illis p se cū
tñ cōpetat illis p accūs. accidit. n. sube q; sit visibilis multis.
exēplū hoc videt discōueniēs itentiōi Arist. q; sicut. p. in ma-
nifestādo p̄mū errore p̄parauit spēs ad indiuidua et ad s̄m ge-
nus. ita in manifestādo hūc scdō errore p̄parat gen^o inoiatūz
ad suas spēs vel saltē ad spēs eiusdem p̄dicamēti. Lōstat autē
ferz lignū et lapidē nō eē spēs colorati cū ista sint i p̄dicamē-
to sube. et coloratū i p̄dicamēto q̄litas. Vñ diuerfoz genez
et nō subalternati positoz diuerse sūt spēs et d̄tia ingt Arist. in
p̄dicamētis. **C** Dicēdū igit. aliq; passionē iēsse alicui subō p
se itelligit duplt. Vno mō q; cōpetit sibi ab intr̄seco. et sic q̄li-
bet passio generis iēst spēs p se. nā qe qd p se p̄petit supiori cō-
petit p se cuius s̄no inferiori cū oē supi^o sit forma intr̄seca sui i-
ferioris. Alio mō q; p̄petit sibi ex p̄cipys spēs. et sic nulla pas-
sio gn̄is p̄petit spēs. iō passio gn̄is inoiati p̄petit suis spēs nō
p se ad hūc modū itelligēdi. ideo talis passio nō est v̄le taliū
spēs ex quo sibi deficit secūda particulā diffōnis v̄lis.

C Aut r̄tagit eē sicut in parte totū in quo mōstra-
tur. Eis enim q; sunt in parte iēst quidē demōstra-
tio et de omni erit sed tamē nō erit huiusmodi p̄-
mi v̄l demōstratio. Dico autē huiusmodi p̄mi
scdō q; est demōstratio cū sit p̄mi vniuersalis.

C Tertius error est qñ passio hz duo subiecta ineq̄l̄r cōia sed
ita p̄p̄qua q; apparent p̄uerti et eē synonyma. et ex hoc credit
passionē inexistentē p̄uertib̄l̄ter inferiori iēsse etiā superiori

vt suum vniuersale primum. verbi gratia. angulus rectus et

Angulus rectus

Angulus obtusus

Angul^o acut^o

angulus rectus et
neus p̄ma facie
vident p̄uerti et
esse eque cōia. iō
si aliqs crederet
eq̄litatez anguli
imēdiate ortho-
gonalis esse v̄le
anguli rectilinei
sicut āguli recti:
deciperet q; nō
p̄uertunt angu-
lus rect^o et angu-
lus rectilineus.
nā tam angulus
acut^o q; obtusus

est rectilineus et nō rectus. **C** Notādū q; iste error est p̄tra
p̄mā particulā diffinitionis v̄lis q; est de omni. talis. n. passio
q̄tūcūq; eēt p̄ma generi superiori nō p̄uertet cū illo ne-
q; diceret v̄l de illo. et hoc ipedit ne sit v̄le p̄mū illius. Tria
igit regrunt ad hoc q; aliq; passio sit v̄le p̄mū alicui^o subiecti
s. de omni p se et s̄m q; ipz. sic q; vbi deficit aliq; istaz triū cō-
ditionū nō erit illa passio v̄le illius.

C Si igit aliquis demōstrabit q; recte quidē nō i-
tercedā videbit vtiq; huiusmodi eē demōstratio
pp̄t id q; iēst rectis. nō autē ē nisi quidē qm̄ sic eq̄-
les sint fiat hoc mō. s; aut i quolibet cōles.

C Postis erroribus p̄tingētibus circa v̄le Arist. p̄nter exē-
plificat de his oib^o. et p̄mo de tertio errore di. q; lineae recte
et lineae eque distātes p̄ma facie vidētur p̄uerti. et ex hoc cre-
ditur forte nunq; p̄currere qd est passio lineaz eque distātiū
esse vniuersale lineaz rectarū. quod est falsum. q; lineae cau-
santes angulū acutū vel obtusum sunt lineae recte et nō eque
distātes imō cōcurrunt. **C** Notādū q; ex p̄cipys geome-
trie facilliter ostēditur lineas eque distātes non p̄currere q;
sit linea interfecans paralellas a. b. et punctus p̄uersus c. tunc
ex a. b. c. fit triāgulus. et quoniā a. b. faciūt angulos rectos se-
quitur aliq̄ue triāgulū habere duos angulos rectos et con-
sequenter aliq̄ue triāgulum habere tres angulos equales
angulis maioribus duobus rectis scilicet duob^o obtusis qd
est impossibile.

C Et si triāgulus nō esset aliud q; ysocheles vide-
bitur vtiq; h^o esse demōstratio.

C Secūdo exēplificat philosophus de primo errore di. si nō
esset aliquis triāgulus in mundo nisi ysocheles deciperetur
quis in credēdo habere tres angulos equales duobus rectis
esse vniuersale ysocheles. q; sibi non cōpetit s̄m q; ipsum sed
ratione triāguli cū non demōstretur vniuersaliter de yso-
chele sed tantum de triāgulo.

C Et p̄portioale qd et cōmutabilr est scd̄m q; nu-
meri sūt et scd̄z q; lineae et scd̄m q; firma et scd̄z q;
tpa sūt quēadmodū et demōstratū est aliq̄n seoz-
sum p̄tingēs eē de oib^o vna demōstratiōe mōstra-
ri. S; pp̄t id q; nō est denoiatū aliq̄d scd̄z q; oia
hec vñ sunt numeri lōgitudines tpa firma et spēs
d̄tia seozsum adiūicē accepta sunt. nō autē v̄le mō-
strat. nō enim scd̄z q; lineae sunt. nec enim scd̄z q;
tēpora sunt aut scd̄z q; numeri ierat. sed scd̄m q;
hoc est qd v̄le ponit esse.

C Tertio exēplificat p̄hs de scdō errore di. q; cōmutabilr p̄-
portioari seu p̄mutata p̄portio ē passio alic^o sub i inoiati sub
quo sūt spēs noiatae. s. linea corpus numerus et tps q̄bus inest
ista passio tam p̄iunctim q; diuisim. modo si aliquis crederet

Primus

commutatā proportionem esse vniuersale alicuius istoz seu
 oīz si deciperet qz non uest alicui istoz sub ppria rōne sed
 rōne illi inoiati. r. di. phi. q. de istis considerat diuerse scie non
 faciēdo demōstrationē vnā. imo arithme. pbāt hāc passiōe so
 lū de numeris. geome. de linea. r. sic de alyis. ita q. seorsū i di
 uersis sciētys fuit diuerse demōstratōes de hac passiōe. posset
 tñ fieri vna demōstratio de oīb' illis qb' hec passio cōpetit. sed
 qz illud est inoiatū ideo hec passio nō demōstratur de illo s. de
 alyis seorsū. ¶ Notādū pmo q. pportio est habitudo duoz
 r. pportionalitas est similitudo pportionū. s. cōmutata ppor
 tio est pportio natoz illatū. ita q. pportio nō exigit nisi du
 os terminos. pportionalitas tres r. cōmutata pportio qtuor
 or. sic q. arguat a pmo ad tertiū i ferēdo sedz r. qrtū. vbi gra.
 qlis est pportio. iz. ad octo. talis est pportio sex ad quatuor.
 igit qlis est pportio. iz. ad sex. talis est pportio octo ad qtuor.
 Itē qlis est pportio. iz. ad nouē. talis ē pportio qtuor ad
 tria. igit qlis est pportio. iz. ad qtuor. talis est pportio nouē
 ad tria. r. sicut in numeris ita r. in alyis cōmutata pportio oī
 di pōt. ¶ Secōdo notādū q. cōmutata pportio nō uest oīb' qz
 titatib' vt qz titates sunt qz i qz titatib' nō cōmēsurabilib' nō
 iuenit cōmutata pportio. r. ita dī de linea corpe r. tpe. de sup
 ficie aut nō fit mētio qz reducit ad lineā r. corp'. cū i linea fit
 lōgītudo r. in corpore latitudo. Not' vō reducit ad tps cuz
 fit imediātū subm' ei'. r. de illis fit spāl' mētio cū de illis
 dēret qtuor scie vt ētes cōmutata pportione. nā linea ptnet
 ad geo. r. numer' ad arith. tps vero ad astro. r. corp' ad nālez
 phi. ¶ Dubitat. nā vt apparet phi. ddi. s. bypsi. di. n. i. pzi
 pio q. cōmutata pportio est i numeris fm q. numeri sūt. r. i
 lineis fm q. linee sūt. r. sic de alyis. i fine aut dicit q. talis pas
 sio nō est i lineis fm q. linee sunt. nec numeris fm q. numeri
 sunt. s. illi inoiati i quo ueniūt spēs noiāte. ¶ R. nō dē q. ta
 lis passio i sua maxima cōitate sūptanō ppetit alteri ab illo
 inoiato fm q. hō. dēta tñ p diueras r. sideratiōes uest spēs
 noiatis fm q. hō. vbi gra. disciplinabile in sua maxima cōita
 te sūptū est passio alicui inoiati vno simplici noiāte. noiāte tñ p
 circulo cōtione vt aīal hīs auditū pfectū. dēta tñ ad discursū
 rōnālē est ppria passio hoīs cōpetēs illi fm q. hō. rōnālē etiā
 etiā sūptū i sua maxima cōitate nō hz aliqd' noiātū cui p' ist
 s. q. hō. dēta tñ ad genus aīalis vt est dīa diuisiua r. sūptū
 tūa cōpetit hoīs s. q. hō. ita dī an pposito q. cōmutata ppor
 tio cōfīme. sūptū nulli uest fm q. hō. nisi illi subō inoiato.
 dēta aut p diueras r. sideratiōes diuerfaz sciaz. s. phi. geo
 metrie. arithmetice. r. astrologie. potest uest fm q. hō. lineis.
 numeris. corpozib' r. tpi b'. r. sic non est contradictio.

¶ Prop' hoc neqz si aliquis mōstraret vnūquē
 qz triāguli demōstratione aut vna: aut altera. qd
 duos rectos hz vnūquēqz yfochele seorsū r. sca
 lenō id est gradatū nōdū cognouit triāgulum: qz
 duos hz rectos: nisi sōphistco mō. neqz vle triā
 guli neqz si nullus est preter hoc triāgulus alter.
 neqz. n. scdm quod triāgulus est cognouit neqz
 oēs triāguli sed aut secūdū numerz: secūdū spēs
 autem nō omnem: r. si nullus est quē non nouit.
 Qñ igit nō nouit vlr' r. qñ nouit simplr manife
 stum quod si idē ibereat triāgulo r. yfocheli: aut
 vnicuiqz: aut omnib'. si vero non idē semp' alter
 est aut secūdū quod est triāgulus nō nouit.

¶ Eundē errozē manifestat ad declaratiōē dicti sui de pas
 sione triāguli q. si foret innoiatus r. oēs sue spēs nominate. s.
 yfocheles. yfopleuros. r. scalenō. nō ppter hoc hē tres angu
 los eqles duob' rectis eē vle istoz siue demōstrat' illa passio
 de oīb' illis triāgulis demōstratiōe vna siue demōstratiōe altera
 faciēdo diueras demōstratiōes ex diuersis medijs. nō. n. ex
 hoc cognouisti vle triāguli s. cognoueris oēm triāguli hē
 tres angulos. qz hoc cognouisti sōphistco mō r. nō pprie seu

fm numerz r. nō fm spēs. vñ cognoscere vle triāguli sōphist
 co mō est cognoscere illud qd est vle triāguli r. nō cognoscere
 illud eē vle triāguli. s. r. cognouisse oēs triāgulos s. numerz
 est cognouisse hūc r. illū triāguli. sed s. formā est cognouisse
 triāguli sub formali rōe triāguli. vbi aut triāgulus r. yfoche
 les cēt noīa s. ynonima hūc s. semp' oīa reqsita ad demōstratiō
 nē hē qd vlr' demōstrat' de vno demōstrat' de alio. si q. nō sit no
 minatū illud cōe cui cōpetit passio sicut apparet i triāgulo re
 spectu hē tres angulos siue sit inoiatū vt dcm est de qz titā
 tib' pportionalib' respectu pportionalib' r. mutari semp
 ē ibi error si cludat hō passio de inferiorib' r. nō de subiecto
 cōi. vēz tñ qz magis decipimur fm hūc errozē qñ est cōe ino
 minatus qz qñ est noiātū. iō potissime cōputat' fuit hic erroz
 iter deceptiōes circa vle qñ erat inoiatū subm' cōe. ¶ Notā
 dū pmo q. sicut spēs cōponit' ex genere r. dīa cēntiali ita idi
 uiduū ex spē r. dīa accītali nō q. ista dīa sit accīis. s. q. acci
 dit spēi. r. sicut gen' vt est pars spēi dicit māz r. dīa formam
 ita spēs vt est pa s. idiuidui dicit formā r. idiuiduatio mām.
 totū aut idiuiduū dicit māz r. formā. vñ Aristō. p. celi. q. dicit
 celū dicit formā. q. autē dicit hoc celū dicit mām. igit cogno
 scēs sor. vt sor. est cognoscit eū fm mām. r. cognoscēs eū vt hō
 est cognoscit eū fm formā. r. sicut cognoscēs yfocheles vt yfo
 cheles est cognoscit eū s. māz. r. cognoscēs eū vt triāgulus co
 gnoscit eū fm formā. spēs. n. est forma r. idiuiduū mā. Ex p. di
 ctis segtur pmo q. cognoscēs yfochele nō vt est triāgulus s.
 vt est yfocheles cognoscit triāguli mō sōphistco. r. fm qd. p.
 bat. nā sic arguēdo tu cognoscis hoc r. hoc est hō igit tu cog
 scis hoiez est falsa accītis. qz hōi accidit q. cognoscat fm q.
 hō. si hoc cognoscit r. p. idē est falsa accītis dicēdo. tu cogno
 scis yfochele r. yfocheles est triāgulus. igit cognoscis triāgu
 lū. r. p. nō sic nō cognoscis triāgulus nisi sōphistco mō dato
 q. tu nō cognoscas yfochele in qz tus triangulis. quo dato se
 quitur q. tu nō cognoscis triangulū simpliciter. sed tantū s. z
 quid qz ipsum cognoscis fm materiā r. non fm formā. Secū
 do sequitur q. si demonstraret habere tres angulos equales
 duobus rectis de yfochele yfopleuros r. scalenon r. nō de tri
 angulo vniuersali tu cognoscēs omne triāguli habere tres
 angulos fm numerz r. non fm specie qz scires illā passionem
 de quolibet triangulo singulari r. non de triāgulo vniuersali
 ex quo nescis aliquid esse triangulū sed tantū yfochele equi
 laterz vel gradatū. ¶ Secūdo notādū q. habere tres angu
 los equales duobus rectis potest demōstrari de illis tribus
 speciebus triāguli vna demōstratione vel pluribus. vna qui
 dē faciēdo vnū syllogismū in quo cludat ista passio de illis
 tribus simul. vt oīs figura tribus lineis rectis r. tēta habens
 angulū extrifecū equalentē duobus intrifecis oppositis ha
 bet tres angulos equales duobus rectis. sed yfocheles equi
 laterus r. gradatus est figura tribus lineis rectis cōtenta r.
 igitur yfocheles equilaterus r. gradatus habet tres angulos
 equales duobus rectis. Pluribus aut demōstrationibus illa
 passio demōstrat' quādo quilibet istoz trianguloz seorsū
 accipitur. Similiter dico de cōmutata pportioe q. potest de
 mōstrari de illis qtuor vna aut pluribus demōstrationibus.
 verbi gratia. oēs qz titates habētes similitudinē pportionuz
 pportionaliter cōmutantur. sed lineē corpoza tēpora r. nu
 meri sūt qz titates que habēt similitudinē pportionū igitur
 lineē corpoza numeri r. tēpora pportionaliter r. mutātur. Si
 aut ista qtuor seorsū accipiātur fiet demōstrationes plures.

¶ Atū aut scōz qd est triāgulus aut scdm qd est
 yfocheles r. qñ scōz hoc q. est primū vle cui' est
 demōstratio manifestū est qm remoto ist' primū:
 vt ab yfochele eneo remoto triāgulo ist' duo re
 cti s. enē eē remoto yfocheles sed nō figura aut
 termino sed nō primis. Cui' ergo primi. Si ita
 qz triāguli primo est r. secūdū hoc uest r. alyis r.
 huiusmodi vniuersaliter est demōstratio.

Manifestis erroribus pbs dat artem & documentum inue-
niendi vlt di. q illud est vlt alicui? subiecti quo posito ponit
illud vlt & quo remoto remouet ides cui copetit fm q hz &
alteri rone illi? ppter pmu hre tres angulos eqles duob? re-
ctis no copetit figure tanqz vlt pmu eius. qz lz bec passio p se
ppetat figure. no tn posita figura ponit hre tres angulos eq-
les duob? rectis. qz aliq est figura q no hz tres angulos eqles
duob? rectis. ppter hoc eade passio no est vlt pmum enei
trianguli vel yfochelis. qz licet ei ppetat p se z eo posito ponat
hre tres angulos zc. no tn eo remoto remouet hre tres zc. qz
remoto yfochele adbu eglater? hz tres angulos eqles duo-
bus rectis. ppter tertiu logitudo no est vlt qsttatis coti-
nue qz lz posita qsttate cotinua ponat logitudo. z ea remota
remoueat logitudo no tn ei copetit fm q hz nec alteri rone
illi? s3 magis copetit qsttati cotinue rone linee cu logitudo
fluat a pncipys linee z no a pncipys qsttatis cotinue. Idem
etiā atigit in qsttate discreta. na posito numero ponit pari-
tas. z eo remoto remouet paritas. no tn paritas est vlt pmu
numeri. s3 magis binary cuz no copetat numero vlt nec fm
q hz. **E**st ergo dicēdu q hre tres angulos eqles duob? re-
ctis est vlt pmu trianguli. qz posito triangulo ponit hre tres zc.
z eo remoto remouet hre tres angulos. z ei copetit s3 q tria-
gulus. ceteris aut vputa yfocheli z figure rone illi? **C**otra
pdicta de comutata pportioe qdruplr arguit. pmo q co-
mutata pportio non est demfabilis de aliquo vno subiecto
vlt. qz cu ad eandē sciaz pnceat demfate vlt z pnculariter.
segur aliqz sciaz demfate comutabilr pportioni de lineis
z cozpozib? tpib? z numeris. p3 dña. qz de his demfate pncu-
lariter. quoz qdlibet atinet sub illo subiecto. ad eadē. n. sciaz
pncet demfate hre tres angulos eqles duob? rectis de tria-
gulo z yfochele eglatero z gradato. s3 dñs est falsum. qz nulla
est scia pncularis q consideret bec oia fm q hz. nec aliq scia
vlt. s. logica vel metha. dñderat illā passionē p cōparationē
ad illa suba. **C**z ar. q mutata pportio nō ē demfabilis de
illis qtuoz subis diuersis demfatiōib?. qz si sic. aut q mediū i
demfatiōe erit subis adeqtū illi? passiois aut diffō sub vlt pas-
siois. si p. illd subz ē noiatiū. si scōz. illa demfatio nō ē im-
mediatis ex quo iter diffōnē z pnculare subis mediat subis vlt.
de quo nulla est scā demfatiō. **C**z ar. q illud subis sit noi-
tiū. qz si aliq passio iest adeqte plurib? spēb? auertibilib? cuz
aliquo genere illa copetit p z p se illi generi. s3 comutata pro-
portio copetit illis qtuoz spēb? noiatis adeqte q auertitur
cū qsttate. g copetit p z p se qsttati. z p dñs subis adeqtū est
noiatiū. s. qsttatis. p3 dña cū minori. z maior declaraf. nā sensū
tiū copetit p z p se aiali. qz ppetit adeqte bestie z hoi q distū
ctim auertunt cū aiali. z hre tres angulos ppetit p z p se tria-
gulo. qz ppetit adeqte yfocheli eglatero z gradato q distūcti
auertunt cū triangulo. **C**uarto ar. q no sit pole aliqd tale
subis ee. qz qro vtz illud sit cōius qsttate vel eq cōe vel mi-
nus cōe. si cōius. ergo illa qtuoz no sūt spēs ei? cui? oppositū
ponit i lra. si eq cōe. ergo eq bñ demfate mutata pportio de
qsttate sic de illo. z dñr subz ē noiatiū. si min? cōe cū necio sit
cōius aliquo illoz segt qz otinuū z discretū no sūt p? gnā sub-
alternata pdicamēti qsttatis. qd est 3 phz i pdicamētis. z p3
dña. qz tale subis innoiatus mediarer iter qsttate z illa duo
subalterna. **C**Ad p? of. q sicut pportio z pportioabilitas
pncipalr ad arithmetiū pncet ita mutata pportio. vñ fm
p3m. io. metha. rō mēsure p i numeris repit. ergo solus arit.
pōt illā passionē de subō auertibilr demfate. sicut. n. sola dia-
letica docet demfate tn qlibet alia scia vlt demfatiōe. ita so-
la arithmetica docet pportioabilitr comutare lz alie scie vlt
tur mutata pportioe. neqz segtur ex b q arithme. de lineis
z cozpozib? demfret comutabilr pportioni qz sicut qdratū su-
ppiciale z circularē pncipalr repit in otinuis z trāsupruiue in
numeris. ita comutata pportio pncipalr repit in numeris z
trāsupruiue i otinuo p qto numer? ē potētia i cōtinuo. z sicut
otinuitas ppetit tpi rōe mot? z motui rōe magnitudinis. ita
comutata pportio copetit tpi z motui rōe linee z supficiei z

corporis. z his tribus ratiōe numeri. z sicut tempus z motus
no sūt spēs magnitudinis de q demfate p otinuitas. ita linea
corp? z tps no sūt spēs numeri. de quo p demfate mutata p
portio. neqz ille dicunt spēs tēte sub illo inoiato otinuita p
dicamētali qz ps subiuu atinet in suo toto i mō. s3 cōtinētia
disponis q vnu recipit disponē ab alio. mot? n. z tps recipiūt
otinuitate a magnitudine. z illa qtuoz recipiūt comutata p
portionē a numero. **C**Ad 2? of qz geomē. demfret de lineis
comutabilr pportioni. z pncipalr de cozpozib? nālib? z arit. de
tpib? eadē passionē. no p subis inoiatiū s3 p cāz illi? passionis.
neqz est icōueniens talē demfationē pcedere ex immediatis s3
formā dūmō pcedat ex immediatis s3 mās iuxta itētionē pbi
i lra. vbi gra. hre tres āgulos eqles duob? rectis pōt imedia-
te demfate de yfochele p figurā trib? lineis rectis p tēta hūre
angulū extriscū absqz eo qz fiat demfatio de triangulo. z tal
demfatio facit scire tm sophistico mō. s3 mās z no s3 formā
of. n. talis imediata s3 formā. qz iter diffōnē q est mediū tal
demfatiōis z yfocheli mediat triangulus. q est forma yfoche-
lis no aut est mās yfochelis neqz diffōnis. qz yfocheles ē mā
tā trianguli qz diffōnis illi?. iō talis demfatio est imediata fm
mās. ita i pposito of q comutabilr pportioni demfate de li-
neis vel de cozpozib? p cam passionis z no p subis. vñ oia hñtia
filitudinē pportioniū sūt pportioabilitr mutabilia. linee bñtia
filitudinē pportioniū. g linee sūt pportioabilitr comutabiles.
CEt si ar. q ois demfatio pncularis pssupponit vltz. of qz
est qm mediū i demfatiōe illa est subis passionis. vbi autē sic
diffō no oz. si. n. demfaret tres angulos hre de yfochele p tria-
gulū tūc necio pssupponeret demfatio vlt in q demfaret ea
de passio de triangulo p diffōnē q ē cā illi? passionis. vñ demf-
tio pncularis faciēs scire s3 formā necio pssupponit vltz. facit
ens aut scire s3 mās no illā pssupponit. vbi gra. reccitudo de
mfate de linea pnculariter. ex quo no qlibz linea ē recta. z tal
demfatio no pssupponit vltz ex quo dat p cāz pncipalr reccitay
dinis. s. p mediū n discrepare ab extremis. isto mō of otinuū
cū mediū n discrepat ab extremis ē reccitū. s3 linea ē otinuū
cū mediū n discrepat ab extrēis. g linea ē recta. mō illi de-
mfate finitas de naso dūmō beat cā ppa finitatis. **C**Ad 3?
negat ar. v3. q si aliq passio iest adeqte plurib? spēb? auertiv-
bilib? cū aliquo gñe q illa ppetit p z p se illi gñi qz longitudo
iēst adeqte linee supficiei z cozpi q auertunt cū otinuo pma-
nēte z tn no ppetit p z p se otinuo pmanēti s3 linee. ita i pposit
to comutata pportio copetit adeqte illis qtuoz. s. lineis coz-
pozib? tpib? z numeris q lz auertunt cū qsttate no tn copet
it qsttati p se p s3 numeris inoiatis fm illud nomē cui p z p
se copetit comutata pportio. neqz exēpla auicit. qz sēsitiuus
ppetit hoi z bestie rōe aialis qd auertit cū illis. z hre tres an-
gulos ppetit yfocheli eglatero z gradato rōe trianguli q auer-
tit cū eis s3 comutata pportio no copetit illis qtuoz rōe qst-
tatis s3 rōe alic? inoiati. **C**Ad 4? of q illud inoiatiū ē min?
cōe qz qsttatis z min? qz numer?. iō no pōt ee p? gen? subalter-
nū pdicamēti qsttatis. vñ aliq sūt numeri i qb? no ē comuta-
ta pportio. z aliq sūt i qb? ē comutata pportio. iō illud inoi-
tiū rōe cui? qbusdā numeris copetit comutata pportio ē mi-
noris cōitatis qz numer?. z ē tāqz spēs inoiata numeri sic etiā
illud cui p z p se copetit tāgibile ē spēs inoiata qsttatis.
CSi igit ē demfatiua scia ex necijs pncipijs. qd
n. scit no pōt alr se hre. Que at p se sūt necio illi
reb?. Dec. n. sūt i eo qd qd ē qbusdā. alia illi i eo
qd qd ē pdicātib? de ipsis quoz altex oppositoz
necē ē iesse. Manifestum ē qd ex hmōi i qbusdā
vtiqz sit demōstratiū syllogism?. **O** ē. n. aut sic
ē aut scdm accēs. Accētia aut no necessaria sunt.
CIstud ē 4? caplz pmi tractat? pmi poste. i quo Arist. docet
ex qb? z ex qlib? no est demfatio postqz docuit ex qb? z ex q-
lib? est demōstratio ponēdo qnqz rōnes qz pma est qz de-
mōstratio non est ex possibilibus alr se hre. scōa q non est ex

Primus

his que sunt per accidens ibi. accidentium autem. 3° conclusio
 qd non est ex extrinsecis ibi. non est ex alio. quarta qd non est ex corrupti-
 bilibus ibi. manifestum autem est qd si sunt. 5° qd non est ex coibus
 ibi. quoniam autem. **P**rima ergo conclusio huiusmodi quatuor capitulis est ista. Nulla de-
 monstratio est ex simplicibus autem se habere. probatur. quilibet demonstratio est ex
 necessariis. 3° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30° 31° 32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44° 45° 46° 47° 48° 49° 50° 51° 52° 53° 54° 55° 56° 57° 58° 59° 60° 61° 62° 63° 64° 65° 66° 67° 68° 69° 70° 71° 72° 73° 74° 75° 76° 77° 78° 79° 80° 81° 82° 83° 84° 85° 86° 87° 88° 89° 90° 91° 92° 93° 94° 95° 96° 97° 98° 99° 100°

ex quo superius probatur illud. **S**ecundo dubium. videtur quod acci-
 dentia sunt necessario rebus quod accitatis esse est esse. et accitatis non est ens nisi
 si quod entis 7° metha. **A**d 2° dicitur quod superius probatur demonstratio
 necesse est ex necessariis fundamentum diffinitionis scire et demonstratio. nunc
 autem probatur idem fundamentum diffinitionis modorum dicendi per se. quod non
 est nisi modo nec est nisi fundamentum probatur. idem illud non est inconueniens.
Ad 3° dicitur quod philosophus loquitur de accitente putat distinguitur 3° proprium et
 de necessitate spiritus non autem generis. scilicet non color necessario esset corpori non tamen
 necessitate subiecti scilicet passionis. quod aliquod corpus non est coloratum. tamen
 albedo non necessario est homini. quod aliquod album non est homo et aliquid homo
 non est album. vult ergo philosophus accitente non necessario esse alicui subiecto
 secundum speciem. quod quocumque huiusmodi subiecto signato accitens ceterum est aptum
 natum in altero reperiri. quod ergo diffinitio est in suo diffinito de
 necessitate et proprium modus importat diffinitionem datam a priori et secun-
 dus diffinitionem datam a posteriori. ergo ea que sunt per se primo aut
 2° modo necessario sunt rebus ad intentionem philosophi.

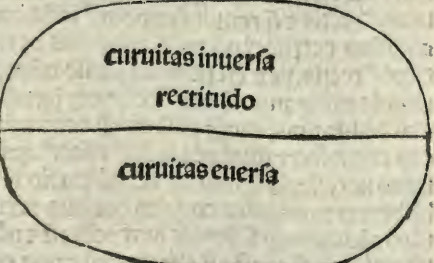
Aut igitur sic dicendum aut principium ponentibus quod
 demonstratio necessarium sit. Et si demonstratum
 est aliter se habere non posse. Et necessariis igitur oportet
 esse syllogismum; ex veris quidem et non demon-
 stratine syllogizare. ex necessariis autem non est. sed
 aut demonstratiue. hoc autem proprium demon-
 strationis est.

Secundo ar. ad idem sic. cuiuslibet demonstratio 2° est necessaria.
 quod quilibet demonstratio est ex necessariis. 3° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30° 31° 32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44° 45° 46° 47° 48° 49° 50° 51° 52° 53° 54° 55° 56° 57° 58° 59° 60° 61° 62° 63° 64° 65° 66° 67° 68° 69° 70° 71° 72° 73° 74° 75° 76° 77° 78° 79° 80° 81° 82° 83° 84° 85° 86° 87° 88° 89° 90° 91° 92° 93° 94° 95° 96° 97° 98° 99° 100°

Signum autem est quod demonstratio ex neces-
 sariis sit. quoniam instantias ferimus sic ad opinan-
 tes demonstrare quoniam non sit necesse si opinamur;
 aut omnino contingere aliter aut rationis causa. **A**ba-
 nifestum autem ex his: quoniam stulti bene opinati sunt
 accipere principia si probabilis sit propositio et vera
 ut sophiste: quoniam scire: scientiam est habere. **N**on
 enim quod probabile est aut verum principium est: sed
 primum in genere: circa quod demonstratur et vnum non
 omne sed proprium.

Tertio ar. a signo. quoniam proferimus instantias dicendo tu non arguis
 demonstratiue. quod non ex necessariis. aut quod opinamur premissas non esse
 necessarias aut scimus ipsas esse necessarias. scilicet hoc dicimus gratia disputatio.
Ex quo fertur philosophus quod stulti et sophiste sunt illi qui putant se bene sume-
 re principia demonstrationum si solum sunt probabilia. quod non ex quilibet
 idem inter. scilicet solum ex vero necio contingit demonstrare. quod hoc est proprium
 demonstrationis. nec sufficit syllogizare ex necessariis instantiis demonstratio-
 nem tamen virtualiter. quod illa ingrediuntur virtualiter necessario omnes syl-
 logismum sed oportet premissas demonstrationis esse premissas necessarias.
Notandum primo quod sophisticus dici potest quicquid ap-

quod sicut curuitas
 inuersa habet duo op-
 posita. videlicet recti-
 tudinem et curuita-
 tem euersam. quod quidem
 necessario inest
 linee vel alteri il-
 loz oppositorum
 duorum. ita simi-
 tas cuius sit curui-
 tas inuersa seu co-
 tra opponit aglinitati que est curuitas euersa seu contra. et al-
 teri passioni intermedie que inoiata est. dicitur tamen rectitudo nasci non
 proprie quod nullus nascus est recte rectitudine cuius mediū non di-
 scipat ab extremis: sed improprie passive et negative. quod aliquid
 est nascus quod non est simus neque aglinitas. et sic potest concedi quod simitas
 necessario inest naso aut simi oppositum non loquendo determinate
 de aliquo illoz oppositorum sed distinctim. **P**rimū dubium. vi-
 detur quod Aristoteles hic non debeat probare demonstrationem esse ex necessariis

Posteriorum

paret et non existit. et quod arguetur ex probabilibus forte potest apparere sciens et non est. id merito dicitur esse sophista. sic etiam locutus est philosophus. scilicet cum dixit illa propositione. omnis triangulus habet tres angulos equales duobus rectis esse nota modo sophistico si non cognoscit passionem illam esse triangulo secundum quod habet. sed solum scit illam passionem esse species trianguli credendo illam esse velle primum talium species. apparet enim quod illa sit passio particularium triangulorum et non est id talis credens se scire simpliciter et habet formam decipit. propterea dicitur scire tamen sophistico modo.

Secundo notandum quod dignitates dici possunt propositiones prime. quod primo sunt in mente et primo concurrunt ad demonstrationem quod promissum est sunt cause viles. promissum est etiam quod sunt propositiones per se dicuntur proprie prime. quod idem habiles sunt. aut quod originem sumpserunt ab idem habilibus quod fuerunt prime propositiones ingrediens forma mali demonstrationis. Si ergo demonstratio est circa aliquod generum vel circa generum conditionum. scilicet geometrie. vel circa generum numerorum vel arithmetice demonstrationem esse exprimitur in illo genere non exprimitur in compositis. quod talia non ingrediuntur demonstrationem secundum subiecta sed exprimitur in propriis.

Circa predicta dupliciter dubitatur per se conclusionem in se et suas probationes. quod ista propositio. luna eclipsatur non est necessaria. neque sua causa est necessaria. si interpositio terre inter solem et lunam et tamen vultur per aliter demonstratur. Item dicit philosophus infra quod aliquod demonstratio est eorum quod sunt semper et aliquod eorum quod sunt sepe. intelligitur per hoc aliquod demonstratio. procedere ex necessariis et aliis ex contingetibus in maiori parte.

Secundo dubitatur circa hoc quod dicitur de demonstratione procedere ex propriis veris. quod omnis demonstratio fundatur super dignitates et principia compositis. hec autem non sunt vera propria sed composita.

Ad primum quod tangit ista propositionem luna eclipsatur: respondet Egidius dupliciter. Prima ratio quod duplex est necessarium. primum ex conditione ut necesse est hoc currere dum currit. et per reductionem ad causas vel lunam eclipsari interposita terra. et simpliciter vel celum moveri et triangulum habere tres angulos. primo necessarium non ingrediuntur demonstrationem sed per se et per se. Secunda ratio est quod licet eclipsatur dupliciter potest capi. videlicet ut dicitur actu vel aptitudine. ut dicitur actu sic non demonstratur sed habet ut dicitur aptitudine. scilicet luna est eclipsabilis eo modo quo ista. hoc est risibilis in quo risibile dicitur aptitudine et non actu. Ista ratio videtur esse intentionem philosophi. quod ista interpreta iterum est demonstrabilis per interpretationem. et tamen dicitur actu et non aptitudine.

Dicendum igitur quod ista non sit necessaria simpliciter tamen est necessaria ex suppositione. scilicet per relationem ad causam. quod nunquam terra interponitur soli et lune quoniam luna eclipsatur. etiam interpositio terre est necessaria per relationem ad causas suas quod est solis esse in capite vel in cauda draconis. nunquam enim est sol in capite vel in cauda draconis quoniam tunc terra interponatur inter solem et lunam. solis autem esse in capite vel in cauda draconis necessitate inevitabilitatis est necessarium quod non potest impediri. Et ex his habetur ratio ad philosophum. dicitur quod demonstrationum quod dicitur esse ex his quod sunt semper. et quod dicitur esse ex his quod sunt sepe. quod non vult philosophus quod aliquod demonstratio sit ex contingetibus simpliciter. sed quod omnis demonstratio sit ex necessariis simpliciter aut ex necessariis additionali. scilicet per relationem effectus ad causas. ita quod licet ille effectus non semper eveniat sed sepe tamen semper evenit posita causa. et hoc sufficit ad demonstrationem.

Ad 2^{am} respondet quod Aristoteles non loquitur hic de his que ingrediuntur virtualiter demonstrationem sed formaliter et hec semper sunt vera propria. et dato quod loqueretur de omnibus quod ingrediuntur tamen virtualiter quod formaliter. adhuc omnis demonstratio esset ex propriis veris. quod licet dignitates et principia sint vera composita. eis tamen non vultur ut compositis sed per proprios eo modo quo ostendit infra in secundo tractatu.

Quod autem ex necessariis oportet esse syllogismum manifestum ex his est. Si enim non est habens rationem propter quid ex parte demonstrationis non est sciens. Sic autem utriusque et quod. a. de. c. ex necessitate. b. autem medium per quod demonstratum est sed non ex necessitate non sciatur propter quid. **A**d. n. est hoc propter medium: hoc autem contingit in non esse conclusionem aut necessariam.

Quia dicitur est quod est proprium demonstrationi esse ex necessariis non autem syllogismo. et quod si alicui demonstrationis dicitur esse necessaria premissa sunt necessaria. ideo ad hoc probandum philosophus ponit duas conclusiones. Quare prima est ista. impossibile est demonstrare necessarium

ex non necessariis. et dicitur. posse est syllogizare necessarium ex non necessariis ibi. cum ergo dicitur. **P**rima dicitur argui dupliciter per se. cum omnis demonstratio sit per causas. quod aliter non contingit simpliciter scire. si demonstraret necessarium ex contingetibus stare causas esse contingentes et effectum necessarium. dicitur esse impossibile. quod in omni demonstratione posita causa ponitur effectus et ea remota remouetur effectus. **N**otandum istam rationem fundari super duobus diffinitionibus datis de scire et demonstratione cum dicitur sit demonstrationem esse syllogismum facientem scire et quod scire est re per causam cognoscere. et quoniam illi est causa. et quod non contingit aliter se habere. **C**onstat autem istas diffinitiones non esse veras si alicuius demonstrationis effectus est necessarium et causas contingentes. aut si dicitur esse necessaria et promissum contingentes sic arguendo omne. b. est. a. o. e. c. est. b. igitur o. e. c. est. a. intelligendo per b. quod est medium in demonstratione causam et per a. effectum. per c. vero ipsi subiectum de quo demonstratur effectus per causas.

Sed dubitatur quod mors effectus est necessarium et proprius cum non contingat corruptum redire idem numero per Aristoteles. et de generatione et tamen habet causas contingentes. scilicet vulnus. **I**tem philosophus. per philosophum. ponit quod si promissum sunt dicitur esse et non econtra in demonstratione. et ponit exemplum de promissis et dicitur quod demonstratur habere tres angulos de triangulo dicitur quod si est habere tres angulos extrinsecum equivalentem duobus oppositis intrinsecis est habere tres angulos equales duobus rectis et non est. ita quod posita illa causa ponitur effectus et non ea remota remouetur effectus. cum igitur habere tres angulos equales duobus rectis sit necessarium. scilicet quod per causas contingentes demonstratur effectus necessarium. **A**d primum dicitur quod vulnus non est causa per se neque immediata mortis sed tamen est causa per accessus applicas actiuas passiuas. sicut aperies fenestram ad illuminationem. et aggregas ligna ad combustionem. transmutatio autem ipsa elementorum est causa per se et immediata. Et si arguitur sicut de ista causa quod signata quod est contingens. dicitur quod aliud est esse ens contingens et aliud est esse causam contingente. illud est ens contingens quod potest esse et non esse indifferenter. illa autem est causa contingens non qua posita ponitur effectus. aut non qua remota remouetur effectus. hec autem transmutatio talis additionata licet non sit ens necessarium est tamen causa necessaria quod necio ea posita ponitur iste effectus et ea non posita non ponitur ille effectus. **C**ontra philosophus dixit. quod interpretatio est per se causa et immediata iterum. et cometatoz quod stragulationis est per se et immediata causa mortis quod de causa per accessus aut remota non loquitur illi cum non facit ad demonstrationem. igitur per formiter vulnere ratio est per se causa mortis immediata. Dicitur quod philosophus per interpretationem non intelligit actionem ad quam sequitur vulnus sed actionem puenientem ex vulnere quod est transmutatio qualitatum primarum ex distemperamento elementorum ad quam sequitur immediate mors. nec est sicut de stragulatione et vulnere quod sicut interpositio terre est causa immediata et per se eclipsis ex eo quod remouet et tollit illuminationem nisi solis in luna. ita stragulationis vel decapitatio est causa per se et immediata mortis. quod tollit actionem agentium naturalium ad quam sequitur continuatio vite.

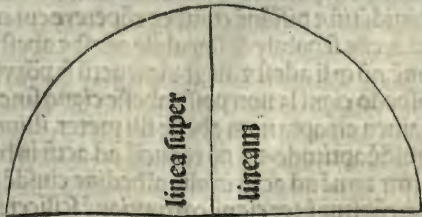
Ad 2^{am} dicitur quod habere angulum extrinsecum non est causa equalitatis trium angulorum ad duos rectos sed figura tribus lineis rectis et terna. quod definitio est causa definiti et omnium passionum sequentium. et ista est illa causa quod posita ponitur habere tres angulos equales duobus rectis et quod remota remouetur idem. dato enim quod non esset aliquis angulus extrinsecus non minus triangulus habet tres angulos equales duobus rectis. vix est tamen quod illa passio non cognosceret esse triangulo nisi per angulum extrinsecum. neque ingreditur angulus extrinsecus demonstrationem tanquam causa sed tanquam determinatiuum medij faciens cognoscere illud esse causas illi effectus. quod igitur angulus extrinsecus necessario ingreditur demonstrationem qua demonstratur habere tres angulos equales duobus rectis et non est causa illi. ideo dicit philosophus quod si promissum sunt dicitur esse et non econtra. non autem philosophus dicit quod si causa est effectus est et non econtra.

Amplius si aliquis nesciuit rem nunc habens rationem et saluatur est salua re nec est oblitus nec prius sciuit. corrumpetur autem utriusque medij nisi sit necessarium. quod habebit quidem rationem re salua. nesciuit autem neque ergo primo sciuit. Si vero non corruptum est: contingit autem corruptum quod accidit utriusque erit possibile et contingens: sed est impossibile sic se habentem scire.

Primus

Secundo ar. ad eandem conclusionem sic. posito qd sciens effectum necessarium p cam contingente q ia sit corrupta te exte cū argumētatiōe r absq obliuione: tūc sic. scia pdit per corruptionē rōnis aut sciētis aut rei scire aut p obliuione. s3 ia bec oia sunt igit q̄lrcūq; nūc te habes talr te pus habuisti r ecōtra respēu eiusdē effect⁹. s3 ia nō habes sciaz de illo. igit neq; pus. p3 nā cū maiori. minor aut est euīdēs qz cū cā non sit habere scia veri p mediū falsū qd est. ipose. **C**ōtra p̄dicta ar. r pmo qd nō corrupit scia ex corruptiōe rōnis. qz stat multas eē rōnes ad eandē conclonem. igit corrupta vna illarum rationū ad talem cōclusionē nō pp hoc corrupetur scia illius. qz alie ratiōes manebūt. **C** Secūdo ar. qd nō corrupitur scia corrupto sciēte. qz hoīe mortuo manēt spēs itelligibiles r hūus tā practici q̄ speculatiui in intellectu. igitur hoīe corrupto manēt scia quā pri⁹ habuit. anīs est notuz. qz aīa est loc⁹ spēs fm Aristō. 3⁹ de aīa. **C** Tertio ar. qd nō corrupitur scia corrupto scibili aut medio demratiuo. qz nulla rosa aut nulla pluuia exīte habem⁹ sciam de illis. si etiā nō eēt ebullitio sanguinis in corde qd est mediū in demrādo appetitum vidicte de ira non minus sciret irā esse appetitum vindicte. **C** Quarto ar. qd nō corrupit scia p obliuione qz s3 Arist. in libro de memoria r reminiscētia. Reminiscētia est iuestigatio obliu p memoriā. s3 manēt iuestigatiōe remanēt scia. igit. Deide videt qd obliuio. coīcidat cū pma rōditiōe pdendi sciaz qz deficiēte rōne seu argumētatiōe segtur obliuio r e3. **C** Ad p̄ dicit Egi. qd loquēdo de rōnib⁹ potissimis p q̄s ag generatur scia simplr nō est nisi vna rō ad vna rōdē cū ab vna cā nō pcedat imēdiate s3 eūdē modū nisi vni⁹ effectus. vñ ad hāc rōclonem. oīs triāgulus h3 tres angulos. nō est nisi vni⁹ potissimū mediū. v3. h3 angulū extrīsecū. q̄ g pderet s3 mediū r hāc rōnē q̄ rcludit triāgulū h3 tres angulos eāles duob⁹ rectis necio pderet sciaz illi⁹ rōclonis. Ita nīso videt eē rtra p̄h3 z⁹ poste. di. qd idē est mediū cā r diffinitio. s3 eiusdē effect⁹ sunt multe cause r multe diffinitiones vt habetur ibidē. igit eiusdē effect⁹ sunt plura media potissima. qz nō facit ibi Aristō. mētiōē nisi de medio potissimo r demratiōe potissima. docet. n. demrāre idēz p plura genera cāz. vbi grā. hec ppō. angulus semicirculi est angulus rect⁹. demōstrat p medietatē duoz rectorz qd d̄r eē cā mālīs: r p lineā sup lineā diametrālī coīcidētēz qd dicitur esse causa formalis isto. mo do. omnis medietas duoz rectorz anguloz est angulus rect⁹. sed angulus semicirculi est medietas duoz anguloz rectoruz igit angulus semicirculi est rector angulus. Itēz oīs angulus pueniēs ex lineā super lineā diametrālī coīcidētēz ē angulus rectus. sed angulus semicirculi est hō. ergo angulus semicirculi ē angulus rectus. pma demōstratiō dat per materiā qz p parte q̄statiuā. s. per medietatē angulorū. scōda vero datur p formā. s. p lineā que vt sic nō dicit materiāz sed formā. **C** Dicendū igit rcedendo qd ples sūt ratiōes potissimē ad vna rōclusionem r qd corrupta vna illarum rationum corrupit scia illius conclusiōis non quidē quelibet sed tm̄ illa que aggeneratur per illā ratiōē. ita qd aliq̄ scia corrupit r aliqua non corrupitur eiusdē conclusiōis. neq; silitudo de triāgulo rōicit qz illa passio nō rpetit illi subiecto p plura genera cāz: s3 tm̄ p formā. vñ di. rmetātor pmo phi. in plogo qd scie mathe. nō demōstrat nisi p vni⁹ genus cause. s. formalis. scia aut diuina demōstrat p tria genera cāz. s. p formam efficiēs r finē. sed scia nālīs. demōstrat p oia q̄tuor genera cāz. **C** Ad 2⁹ r̄idē qd Arist. nō posuit sepationē aīe ab humano corpe imo rēphēdit platonē s3 opinātē. s3 posuit vnicū itellectū i oib⁹ hoīb⁹ ignābilē r icorruptibilē vt ip̄s rmetātor ex

Linea diametrālī coīcidēs.

ponit 3⁹ de aīa. r dato qd intellectus separaret iuxta opinionē platonis aut theologoz diceret Arist. qd i sepationē nulla spēs itelligibilis aut habit⁹ in intellectu remanet qz corrupit scētis ad cui⁹ corruptionē corrupunt oia fātasinata a qb⁹ depēdēt oēs spēs eētialī r habit⁹ itellect⁹ di. p̄ho 3⁹ de aīa qd necē ē itelligentē fātasinata speculari. sic g nō manet lumē i medio corrupto corpe luminoso: nec spēs sensibilis i aere vel i aqua corrupto sensibili: ita corruptis fātasinatib⁹ nō remanet aliq̄ spēs vel habit⁹ in intellectu. **C** Itē dato qd itellect⁹ i sui sepationē portaret secū hīr⁹ acq̄sitos adhuc nihil h̄r⁹ istā scōdaz ratiōē. qz Ari. itelligit nō solū de sciēte pncipali qd est hō s3 etiā de sciēte formali i quo p̄ tāq̄ i subō repit scia. r s3 est aīa. iō si ip̄a nō corrupit in corruptiōe hoīs nō est corruptū illud sciēs de quo loq̄tur p̄hs. **C** Ad 3⁹ d̄r qd scibile corrupit itelligit duplī. s. simplr r fm qd. tūc. n. d̄r simplr corrupi qm̄ i corruptiōe nullo mō manet. s. nec i actu nec i potētia nec i se nec i suis causis: r sic idubie corrupit scia. s3 tūc d̄r corrupi fm qd qm̄ corrupit s3 actū r i se r nō s3 potētia vel i suis causis r ex hac corruptione nō tollit scia ideo nulla exīte pluuia aut rosa adhuc habet scia de illis qz manēt potētiālī in suis causis. **C** Ad q̄rtū r̄idē qd scia nō est r̄iucta iuestigatiōi obliu s3 magis acgrit p iuestigatiōē obliu. vñ obliu vni⁹ rōclonis seu demratiōis ad vna rōclonē iuestigat cās illi⁹ q̄s p̄mit scituit r ia ignorat. Et cū d̄r qd pma rōditio r q̄rta coīcidūt. r̄idē qd nō stricte loquēdo de amīssione rōnis r obliuione. qz amīssio rōnis respicit cāz r p̄missas. obliuio aut rōclonē r effectū. si .n. pus sciūisti cām referre in effectū r ia nescis: cognoscendo tm̄ cām r effectū tu pdidisti rōnē s3 nō pprie es obliu. pdēdo aut rōclonē quā pus sciūisti demrāre remanētib⁹ oibus alyz tu pprie es oblitus.

C Cū igit rōclō ex necessitate quidez est nihil phibet mediū nō necessariū eē p qd demōstratur est. Est. n. ex nō necessarijs necessariū syllogizare sicut r vez ex nō veris. Cū aut mediū ex necessitate est r rōclō ex necessitate sicut ex veris vez semper. Sit. n. a. de. b. ex necessitate r hoc de. c. necessē est ergo r. a. c. iesse: ergo eē. c. oē. a. est necessariū: sed cū nō necessaria est rōclō neq; medium eē necessariū possibile est. Sit enim. a. in. c. nō ex necessitate in. b. a. r hoc in. c. ex necessitate. a. ergo i c. ex necessitate erit sed nō rcessum est.

C Scōda rōclō pole est syllogizare neciuz ex non necys. pbat. sicut se h3 vez ad nō vez ita etiā neciuz ad nō neciuz. sed pole ē syllogizare vez ex nō veris g pole ē syllogizare neciuz ex nō necys. p3 nā cū maiori ex sufficiēti silitudine. r minor dclarat sic arguēdo. oē albu erit aīal. anti rps erit alb⁹. igit āti rps erit aīal. ita i pposito neciuz syllogizat aliq̄ ex r̄tigitib⁹. vt oē currēs ē aīal oīs hō ē currēs. g oīs hō ē aīal. aliq̄n āt ex ipolib⁹. vt oīs lapis est aīal. oīs hō est lapis. g oīs hō ē aīal. Et si p̄hs dicit neciuz demrātū eē ex nō necys: nō capit hic demōstratū pprie s3 large p eo qd est syllogizatū. Exēpla oīuz istoz p̄nt fieri ex istis teris a b c sic arguēdo. oē b ē a. oē c. ē b. g oē c ē. a. ponēdo a b c. r̄uerti cū teris noiatis. **C** Notādū p̄ qd a pōne āntis ad pōnē r̄ntis ē bonū ar. r nō e3. qz bñ segtur. hō currit. g aīal currit. s3 non segtur aīal currit. g hō currit. A destructione aut āntis ad destructionē r̄ntis fallit nā. sed a destructionē r̄ntis ad destructionem āntis est bona nā. qz nō segtur nihil qd est hō currit. g nullū aīal currit. tm̄ ecōtra bene sequitur nullum aīal currit. ergo nihil qd est hō currit. cū ergo p̄misse se habeāt sicut āns. r rōclō sicut r̄ntis. iō si p̄misse sunt vere rōclō est vera r nō ecōtra. r si rōclō nō est vera p̄misse nō sunt vere. **C** Secūdo notandū qd lz nulla verūicē repugnēt tm̄ aliq̄ falsa iūicē repugnāt. p̄mū p3. qz gbulcūq; veris dātey: his pōt fieri copulatiua vera. z⁹ etiāz est manifestū qz hec repugnāt. oē aīal ē hō. nullū aīal est homo

Posteriorum

quorum quodlibet est falsus. Ex quibus sequitur qd ex veris
nō pōt seq falsū sed bñ ecōtra. qz si a sit aīis veyz r b cōs fal
sum dīctoriū b est veyz. s; oīa vera stāt sil. igit ex a nō seqtur
b. p; aīa. qz cuiuslibet bone pñe dīctoriū cōtis repugnat
aīti. si aut a sit aīis falsum r b cōs veyz. dīctoriū est falsum.
mō duo falsa iūicē repugnat. iō rīgit cōiaz eē bonā ab a ad b.

Cōsīlr dī de necio r rīngēti. s; qd ex necio non seqtur rīn
gēs s; bñ ecōverso. qz si aīis est neciūz r cōs rīngēs. dīcto
riū cōtis stat cum aīte qd manifestat cōiaz nō valere. si aut
aīis est rīngēs r cōs neciūz. cōia est bona. qz dīctoriū cōtis
repugnat aīti cum sit ipole. **C**ōtra p̄dicta ar. r p̄mo qd nō
pōt syllogizari neciūz ex rīngētib; qz cōlo necia r cōlo rīn
gēs opponunt sicut p̄misse necarie r p̄misse rīngētes. sed ex
p̄missis necariis nō seqtur cōlo rīngēs. s; nec ex p̄missis rīn
gētib; seqtur cōlo necaria. p; aīa p̄ illā regulā topicā. sic op
positū in opposito ita p̄positū in p̄posito. **C**Secūdo ar. qd non
pōt syllogizari veyz ex falsis. qz dicit p̄bus p̄mo pōz. qd semp
cōlo ē silis vni p̄missaz. iō si vtraz p̄missaz ē falsa cōlo erit
falsa. dicit etiā ibi qd illa forma syllogistica nō valet in q̄ ter
mini attribunt oī r nulli. mō vbi p̄misse sunt false termini
attribunt omni r nulli. vbi ḡra. oīs lapis est aīal. oīs hō est
lapis. igit oīs hō est aīal. p; qd termini h; syllogismi attribun
tur oī illi. idē etiā attribunt nulli. vt nullū aīal est lapis. oīs
hō est aīal. igit nullus hō est lapis. **C**Ad p̄ negē cōia. r ad
ad regulā topicā rīdet qd Arist. loqur de puatine oppositis
iūicē p̄patis s; p̄les oppōnes. vt sicut bonū r malū sūt oppo
sita ita visus r cecitas. s; videre est bonū. igit eē cecū est ma
lū. Cōstat aut qd necariū r rīngēs nō sūt p̄natiue opposita s; p̄
poti; dīa del desperata. **C**Ad z^o dī qd p̄hs loqur de silū
dine in q̄litate r q̄litate tñ in p̄ma figura r in syllogizatiōe
directa ita qd si cōlo est affirmatiua vel negatiua altera p̄mis
saz est talis. r si cōlo est v̄lis vel p̄ricularis vel idiffinita vel
singularis altera p̄missaz erit cōsilis denoiatiōis. de silūdi
ne aut quo ad v̄tate aut quo ad falsitatem nō loqur p̄bus.
Et notāter dī p̄ma figura. qz i tertia figura q̄libet p̄missaz
est v̄lis r cōlo p̄ricularis vt p; in darapti r selapton. Dicit
etiā syllogizatiōe directā qz baraliprō cōcludit p̄ricularē ex
duab; v̄lib; s; illud est idirecte. Deīde cū dicit p̄hs qd illa for
ma syllogistica nō tenet in q̄ termini attribunt oī r nulli itel
ligit syllogismū nō tenere i p̄ma figura syllogizatiōe directā
maiori exīte affirmatiua r minori negatiua. qz nō sequitur.
oīs hō est aīal nullus equ; est hō igit nullus equ; est aīal. i z^o
aut figura minor est v̄lis negatiua. vt in camestres. r in tertia
figura. vt in selapton. in p̄ma aut figurayr in fapesimo syllogi
zat ex minori v̄li negatiua. s; illud est idirecte.

Quoniam igitur si scit demonstrare o; demonstra
tionem habere: aut non sciet neq; ppter qd neq;
ppter quia necesse est illud eē. sed aut opinat ne
sciens: si accipiatur tanq; necessarium nō necessa
rium: aut neq; opinabit: silr siue sciat quia p me
diata siue ppter quid r per imediata.

Ex p̄dictis Arist. cōcludit qd si volum; scire demōstratiue o; nos
hōe demōstratiōe p̄ mediū neciūm. alr aut nō scirem; nec
ppter qd nec qz nec p̄ cās imediatas nec p̄ cās mediatas. sed
aut nesciēs opinabit se scire si accipiat mediū nō necariū tā
q; necariū. aut nō opinabit se scire si nō accipiat mediū neca
riū nec credit accipere necessariū. Et subdit qd simplr. i. v̄lr siue
sciat qd p̄ mediata. siue ppter qd r p̄ imediata semp hoc fiet
p̄ mediū necariū. **C**Notandū qd demōstratiō qdā est ppter
qd r qdā qz est. Demōstratiō ppter qd p̄cedit p̄ cās imediatas.
demōstratiō aut qz est p̄cedit p̄ cās mediatā r p̄ effectū tā d̄uer
tibile q; nō d̄uertibile s; qd videbit ifra. oīs igit demōstratiō si
ue sit qz siue ppter qd siue p̄ cās imediatā siue p̄ cās media
tā siue p̄ effectū d̄uertibile siue nō d̄uertibile semp p̄cedit p̄
mediū necariū cōcludēdo necariū ex necessariis.

Accidētium aut non per se quō determinatum

est per se quidē eē nōē scientia demōstratiua. Nō
enim ex necessitate demonstrare ē conclusionez.

Accidēs enī rīgit nō iesse de tali dico accidēte.
Ista est z^o pars hui; q̄rti capli in qua ponit hec z^o cōclusio.
Nulla demōstratiō est ex his q̄ sūt p̄ accēs. quā Arist. p̄bat
triplr r p̄mo sic. Dis demōstratiō est ex necariis r ex his q̄ non
rīgit nō iesse. s; accēs nō sūt necaria imō rīngūt nō iesse
igit. maior p; ex dictis r minor ē nota ex diffōne accēs quā
ponit porphiri; di. accēs est qd adest r abest p̄ter subiecti cor
ruptionē. **C**Notādū p̄ qd accētū qdā sūt cōia qdā vero p̄
p̄ria. Accidētia cōia sūt illa q̄ nō circūcernūt determinatum
subm̄. vt albedo nigredo caliditas r frigiditas. Accētia autē
p̄p̄ria sūt illa q̄ circūcernūt determinatū subm̄ vt risibilitas
r simitas. **C**Secūdo notādū qd accidētū cōiūz qdā hñt cās ne
cessariā in subō vt albedo in cigno r nigredo i coruo. r qdā so
lū cās rīgentē vt albedo r nigredo in hoīe. p̄ma accētia sūt
īsepabilia. qz nō p̄nt corūpi gn corūpat subm̄. alia aut sūt
sepabilia qz p̄nt corūpi abiq; corūptiōe subī. **C**Tertio notā
dū qd accidētū p̄p̄rioz qdā sūt a p̄cipiis sp̄ei vt risibili
tas in hoīe r hīnibilitas in equo. qdā aut a p̄cipiis idividui
vt simitas nasi r crispitudo capitis. p̄ma d̄uertunt cum suis
subis. qz oīs hō est risibilis r cōuerso. alia aut nō d̄uertunt
cū suis subis qz lz oē s̄mū sit natus nō tñ oīs natus est sim;. r
lz oīs crispitudo sit in capite nō tñ ecōtra. **C**Quarto notādū
qd accētū p̄p̄rioz qdā sūt a nā. vt ea q̄ dicta sūt. r qdā ex
actib; r opatiōib; vt eē medicū vel musicū. r coz q̄ sūt a nā
qdā sūt semp suo subō vt simitas r crispitudo. r quedā solū
aliq̄ vt canescere. cōpetit ei nālr hoī r solū i senectute. non ḡ
loqur Arist. de accētib; p̄p̄riis sed de cōib;. r s; Egi. in hac
p̄ma rōne Arist. loqur tñ de accētib; sepabilib;. **C**S; du
bitat p̄ qz videt qd ista diffō accētis nō cōpetat accētib; īse
parabilib; cōib;. qz albedo nō pōt abesse cigno p̄ter cigni cor
ruptionē nec nigredo coruo p̄ter corui corruptionē. **C**Secū
do dubitat qz videt. talia accētia īsepabilia nō hōe cās neca
riā in subō qm cā necaria ē illa q̄ posita ponit effectus r q̄ re
mota remouet effect;. cōstat aut albedinē eē in lapide vel in
ligno remota cā albedinis q̄ est in cigno. **C**Ad p̄mū dī qd il
la diffō accētis cōpetit tā accētī separabili q; īsepabili qz
porphiri; statī posita diffōne illa diuisit accēs in accēs sepa
rabile r īsepabile. cōstat aut diuisū v̄lr dici de quolib; suoz
diuidētū r diffōne cuiuslibet cōpetere cui cōpetit diffinitū. iō
tā accēs sepabile q; īsepabile adest r abest p̄ter subī cōrupti
onē. nō qd li adest r abest dicat actū s; pōz v̄l aptitudinē: ita qd
albedo cigni lz non possit abesse cigno sine cigni corruptionē
tamen est apta nata abesse illi p̄ter illius corruptionē. que
quidē aptitudo r si nō reducit ad actū in hac albedine redu
citur tamē ad actū in alia albedine eiusdē speciei que quidē
corūpitur p̄ter cigni corruptionē scilicet in lapide vel in li
gno. **C**Ad secūdū dicit qd illa causa est necessaria necessita
te positiua r nō negatiua. ex quo effectus est cōmuniō causa.
albedo enim r nigredo r talia non solū possunt ab vna causa
p̄uenire sed a diuersis.

Et tamen opponat fortassis aliquis cui; cā hic
oportet interrogare de his si nō necesse ē cōclusio
nem eē. Nihil enī differt si aliquis interrogatus
cōtingere r postea dicat cōclusiōne. **S**porret at
interrogare nō tanq; necessarium eē p̄pter iter
rogata: sed quod dicere necesse est illa dicēti r ve
re dicere si vera erūt que sūt.

Unum dubiū mouet p̄hs ex quo ex accedētibus nō potest
inferri cōclusiō necessaria r maxime ex accedētibus sepa
bilibus quare interrogatur de illis. **R**espondet p̄hs qd nō
differt apud dialecticū interdū ex accētib; sepabilibus infe
re cōclusiōne rīngentē r postea necessariā vt omne album
est frigidum. for. est alb;. ergo for. est frigidus. Dic cōcludit

Primus

conclusio contingens ex accidentibus separabilibus. Sed de
cedo omne albu est coloratu. oē aial est albu. g oē aial est co
loratu. cludif necariū ex accēte separabili. nec o3 dialecticū
interrogare cōlonē neciaz eē ppter pmissas necarias sed suffi
cit apud ip3 q̄ conclusio sit vera si pmissae sunt vere. r conclu
sio sit necessaria si pmissae sunt necessarie. sed illud non suffi
cit apud demfatorē s3 regrit q̄ cōlo sit necia ppter pmissas
necarias. ¶ Notādū fm lynco. q̄ i syllogismo est duplex ne
cessitas. s. illatiōis r illati. pma p se cōsiderat a dialectico s3 nō
z. a demfatore aut vtraq3 cōsiderat. Egidi aut ponit istā di
stinctionē sub aly3 terminis di. q̄ duplex est necitas. s. cōne r
cōntis. Exēplū pmi. si hō currit hō mouet. Exēplū scōi. vt si
tu es hō est. Et n̄r duplex est cā. s. in eēndo r in iferēdo. hec
n. hō currit est cā illi aial currit in iferēdo s3 nō in eēndo eo
mō quo hō. p̄r eē cā mor? seu cursus. dialectic? ḡ p se cōsiderat
mō quo hō r nō cōntis. r p se cōsiderat cāz in iferēdo r nō in
eēndo. demfator aut aial hec oia p se cōsiderat. s. necitatē cōntis r
cōne. cāz in eēndo r in iferēdo. ¶ Dicēdū ex his oibus q̄ in
rōne argumentatiua vel syllogistica sunt tres necitates. s. cōne
cōntis r aūntis. Exēplum pmi. vt si hō currit aial currit. vel sic.
ois hō currit tu es hō ḡ tu curris. Exēplū scōi si for. est hō est.
aut sic. oē currēs est aial. ois hō est currēs ergo ois hō est aial.
Exēplū tertij vt si hō est aial est. aut sic. oē aial rōnale est disci
plinabile. ois hō est aial rōnale ergo ois hō est disciplinabilis.
Dialecticus ergo nō cōsiderat nisi necessitatē cōsequētie. de
mōstrator aut oēs necessitatē supradictā. s. necessitatē conse
quētie cōsequētis r antecedētis.

¶ Quoniam aut ex necessitate sunt circa vnūq3q3
genus q̄cūq3 per se sunt r scōz q̄ vnūquodq3 est
manifestū est: quoniam de his que p se sunt demō
stratiue sciētie ex talibus sunt accidētia quidē enī
nō necessaria sunt. Quare nō necessariū est cōclu
sionē scire ppter quid sit.

¶ Scōo ar. pncipalr ad cōclonē sic. ois demfatio est ex his q̄
sunt p se r fm q̄ ip3. s3 accidētia non sunt p se suis s3 his ne
q3 fm q̄ ip3 ḡ ex his nō est demfatio sumēdo vt dictū est ac
cidēs vt distiguif cōtra p̄riū. p3 cōsequētia cū maiori ex de
terminatis ante. minor vero est nota. qz talia nō habēt neci
tatem simpliciter ratione speciei: sed solum habent neces
sitatē fm qd rōne idiuidui vt accidētia ifeparabilia. vel nullā
necitatē habēt vt accidētia separabilia. ¶ Notādū fm Egi.
q̄ oia accidētia tā cōia q̄ p̄ria aliquo mō cōueniūt apud i
tellectū r aliquo mō d̄nt. cōueniūt qdē i hoc q̄ itellect? oia
subiecta pōt intelligere eē nō itelligēdo sua accidētia. qz oē
pus pōt itelligi nō itellecto posteriori. s3 nō potest itelligere
subz eē r suū accēs quertibile nō iesse aut oppositū iesse. s3 bñ
de aly3 accētib?. qz itellect? pōt itelligere coruū itelligēdo i
eo nullā eē nigredinē s3 tñ albedinē ex quo nigredo nō fluit
a pncipys ei?. nō pōt aut itelligere hoiez eē risibile non iesse.
aut illi iesse rudibile. r hoc ideo qz accēs quertibile fluit a p̄n
cipys speciei. ¶ Adibi autē videtur q̄ itellect? potest intel
ligere risibile nulli inesse: non tamen potest intelligere risi
bile alteri ab hoie iesse neq3 risibile inesse boi. vñ oē pus stat
eē absq3 posteriori apud itellectū. ḡ stat hoiez eē apud itelle
ctū absq3 eo q̄ risibile sit. ḡ ista stat sil apud itellectū. hō est r
nullū risibile est. s3 q̄cūq3 stat sil apud itellectū pōt ipse itel
lect? sil itelligere. ergo itellectus pōt simul itelligere hoiem
eē r nullū risibile eē. s3 hec quertitur. nullū risibile est r nul
lū risibile iest. ergo itellect? pōt simul itelligere hoiem esse r
nullū risibile iesse. qz si aliqua quertitur r vnū stat cū tertio
reliquū stat cū eodē. qz ergo accidētia p̄ria circūcernūt sub
iecta sua r nō accidētia cōmunia. ideo accidētia p̄ria ifunt
suis subiectis per se r fm q̄ ip3. accētia aut cōia nō ifunt suis
subiectis per se nec fm q̄ ipm. r ideo demōstratio est ex acci
dētibus p̄rys r nō cōmuniibus.

¶ Neq3 si semp sit. nō p se aut vt sit p signa syllo

gismi. Doe. n. p se non p se sciet neq3 ppter quid.
ppter quid aut scire est p cāz scire. ppter ip3 ergo
oportet r mediū tertio r primū medio iesse.

¶ Tertio arguit pncipalr ad cōclonē sic. ois demōstratio
facit scire per se per cām r ppter qd. sed syllogismus pcedēs
ex accētib? nō facit scire per se per cāz r ppter qd. ergo syllo
gismus pcedēs ex accētibus nō est demōstratio. p3 oia cum
maiori ex determinatis ante. vñ syllogismi pcedētes a signo
nō sunt p̄rie demōstratiui neq3 p̄rie faciūt scire. vt syllo
gismi p̄bates aliq3 corp? esse spericu qz facit vmbzā spericā.
aut omne elemētatu esse corruptibile. qz est antiquabile. mi
nor aut declarat nā in q̄libet demōstratione p̄mū iest medio
per se. r mediū iest tertio p se. itelligēdo p̄mū maiore extre
mitatē r p̄ tertiu minore extremitatē. sed si fiat syllogismus
ex accētib? nunq3 maior extremitas iest medio p se r mediū
minori extremitati vt p3 i ductiue. ¶ Notādū fm ph3 q̄ sci
re passionē aliq3 semp iesse alicui subiecto nō est scire simplr
r ppter qd. qz forte illa passio nō iest illi subiecto p se sicut ni
gredo corui vel albedo cigni. hec. n. est necessaria. ois cignus
est albus sed nō p se qz nō p̄seitate alicui? q̄tuor modoz. r lz
esset p̄pō p se nō tamē sciret p se r ppter qd. nā illa omne ele
mentatū est corruptibile est p se. qz p̄dicatū iest p se subiecto
p̄seitate secūdi modi. nō tamē scit p se. s. p cām si tñ scit a si
gno p hoc q̄ omne antiq̄bile est corruptibile qd nō importat
cāz sed tñ effectū vel signū. vbi aut sciat p cāz imediatā tūc
scit illa p se r ppter qd. vt omne cōpositū ex d̄rys est corru
ptibile. oē elemētū est cōpositū ex d̄rys. ergo oē elemētū est
corruptibile. ¶ Cōtra p̄dicta arg. q̄ aliq̄ demonstratio sit ex
accētibus cōib?. Et p̄mo sic. caliditas frigiditas humiditas
r siccitas sunt accētia cōia r demfantur de elemētis. ḡ r. p3
oia cū maiori ex quo nō circūcernūt determinatū subz. mi
nor vero tollit de itentiōe p̄bi tertio de generatiōe di. qz ignis
est p̄mo calidus. aq̄ p̄mo frigida. aer p̄mo humidus. terra at
p̄mo sicca. qd aut iest alicui p̄mo iest illi p se vt p3 in hoc p̄ri
mo. ¶ Scōo ar. sic. motus r ges sunt accētia cōia r tñ demō
strant de celo r terray tollit de itentiōe p̄bi demōstrātis in
libro celi. terrā semp gescere r celū semp moueri. spericitas
etiā vt habet ibidē demōstrat de celo r rotūditas de terra r
tñ sunt accētia cōia. ¶ Tertio ar. idē de albedine r nigredi
ne. nā p̄s z? hui? ponit q̄ diffinitio cā r mediū sunt idē. s3 al
bedo r nigredo hñt cāz neciaz ac etiā diffinitionē ergo habēt
mediū in demfatiōe. r p̄ ois albedo r nigredo p̄nt de aliquo
demfari. ¶ Quarto ar. idē de itentiōe cōmetatoris 4° p̄bi.
di. qz lz ea q̄ sunt p accēs sepe nō igrediant demfationem. tñ
ea q̄ sunt p accēs semp igrediuntur demfationē. r exēplificat
dicens q̄ mā r forma p accēs mouent. s. ad motū p̄positi. tñ
qz semp mouent ad motuz cōpositi ideo moueri pōt de illis
demfari. Ex q̄b? p3 aliq3 demfationē eē ex his q̄ sunt p accēs
¶ Pro respōsione ad has difficultates est sciēdū q̄ sicut ac
cidētū p̄p̄rioz vt tollit de mēte porphiry qdādam est simplr
p̄p̄riū qd quertit cū suo subiecto. qdā vero fm qd p̄p̄riū qd
nō quertit cū suo subiecto ita etiā accidētū cōiuz qdā est
simplr cōe r qdā fm qd. accēs simplr cōe est illud qd nō h3
aliq̄ spāle subz determinās ip3 vt albu r nigrū. accidēs cōe
fm qd est illud qd h3 aliq̄ spāle subz determinās ip3 vt q̄
titas r figura. mā. n. determinat sibi q̄titatē r qdlibet aiatus
figurā. d̄r ergo q̄ accidētia simplr cōia de nullo demfant ali
qua demfatione. s3 accidētia cōia fm qd bene de aliquo de
mōstrant qz talia aliquo mō ifunt subiectis suis per se non p
se qdē p̄seitate passionis s3 subiecti tñ. neq3 hec d̄dicunt pho.
qz ipse logtur de demōstratione potissima vbi oēs termini
quertunt r passio est vle p̄mū subiecti que non reperiunt in
demōstrationibus in q̄bus p̄bat aliq̄ accidēs cōmune de
aliquo subiecto. talis. n. demōstratio nō facit scire simplr sed
solū fm qd. ¶ Ad p̄mū cōcedo q̄ lites p̄mas demōstrari de
elemētis vt ignē esse calidū. aquā esse frigidā. acē esse humi
dū. r terrā sicca. s3 talis demōstratio nō est simplr s3 fm qd.

Posteriorum

Et cum phus dicit igne esse primo calidum et aqua primo frigida non intelligit caliditate esse igni tanquam suo adequato subiecto sed intelligit igne plus sibi determinare caliditate quam siccitate et aqua prius frigiditate quam humiditate. et sic de alijs propter maiorem convenientiam sue nature. Ad secundum modo motum demonstrari de celo et gete de terra. sed hec non sunt accidentia communia simpliciter sed sunt accidentia communia secundum quod. sicut caliditas frigiditas humiditas et siccitas. sphericitas etiam est accensio communis secundum quod facies propositione per se cum celo et rotunditas cum terra sicut motus et quies cum eisdem. neque aliquid deditur contra intentionem philosophi cum tales demonstrationes non sint simpliciter sed secundum quod. Ad tertium respondet quod aliud est demonstrare albedinem esse aliud albedinem esse. sicut. n. cognoscit per suam diffinitionem ita potest demonstrari per causas suam necessariam: non quod demonstratione potissima sed tamen demonstratione terminare questionem si est. eo modo quo demonstraretur homines esse per suam diffinitionem. non tamen demonstratur albedinem esse alicui subiecto. quod quocumque syllogismo dato in quo concluditur albedo de aliquo subiecto aut maior extremitas non inest medio per se aut medium non inest per se minori extremitati. si. n. albedo inest per se superficie cui perpter quam albedo inest superficie non inest superficie per se. ideo in tali discursu minor erit per accensio. Ad quartum dicitur quod non intendit ornator aliquid proponere per accensio ingredi demonstrationem sed bene illud cui aliquid passio inest per accensio semper. unde iste propones. materia est mobilis forma mouetur sunt propones per se et ingrediuntur demonstrationem hoc modo. quilibet pars oppositi naturalis est mobilis sed materia est pars compositi naturalis. ergo materia est mobilis. dicimus. n. quod fortuna est causa per accensio et tamen hec propositio est per se fortuna est causa. ita materia vel forma est mobilis per accensio. s. ad motum totum et tamen hec est per se. materia est mobilis. Sed contra iam dicitur est quod in omni demonstratione primum inest medio per se et mediu 3° primum inest 3° per se. quod mobilitas inest materie per se. quod est contra ornatores dicentem ipsas esse mobile per accensio. Dicitur quod materia est mobilis per se per seitate scilicet modi sed non est mobilis per se per seitate tertii modi tanquam per se extrinsecum. id est quod non potest moueri nisi ad motum oppositi. ideo est mobilis per accensio put per accensio opponit ei quod est per se tertio modo.

Non ergo est ex alio genere descendere demonstrationem demonstrare ut geometria in arithmetica. Tria enim sunt in demonstrationibus unum quidem quod demonstratur conclusio. Hoc autem est quod alicui generi inest per se. unum autem dignitates. Dignitates autem sunt ex quibus est demonstratio. Tertium autem genus subiectus est cuius passiones et per se accidentia ostendit demonstratio.

Ista est 3° pars huius capli in qua philosophus probat demonstrationem non esse extraneis postquam probauit illam non esse extraneis neque extraneis quod sunt per accensio ponendo hanc conclusionem. nulla demonstratio est extraneis. Circa quas philosophus duo facit. quod proponit aliquid suppones. 2° exegitur de intento ibi. quorum autem. Prima suppositio est ista quod in quolibet demonstratione tria occurrunt. scilicet quod demonstrat in conclusionem. dignitas et subiectus de quo demonstrant per se accidentia. Et notanter dicit quod demonstrat in conclusionem et non di. passio. quod non semper demonstrat passio de subiecto sed aliquid diffinitio materialis subiecti per diffinitionem formalem. verum est tamen quod ipsa dicitur esse subiecto per modum passionis. id est nomen do passionem large deditur quod in omni demonstratione tria sunt necessaria. scilicet dignitas subiectum et passio. iuxta modum loquendi de precognitionibus in plogo. Notandum per quod ista suppositio ponit ad notificandum veritatem huius propositionis manifestade. verum non contingit demonstrantem descendere de alio genere in aliud genus ut geometria in arithmetica. quia quod proponit Aristoteles concludit ex plus determinatis. nam ut dicitur est. omnis demonstratio est ex his quod sunt per se. stat autem veritas sciam alteri esse per accensio sicut et artifices. accidit. n. geometre quod sit arithmetice et contra. Dicitur est etiam quod in omni demonstratione primum inest medio et medium 3° secundum quod ipsum. sed si fieret syllogismus. ex terminis diuersarum scientiarum ut ex linea numero et caliditate: ipse esset mediu et extrema uenire 3° quod ipsum. igitur non contingit

demonstrantem descendere de uno genere in aliud genus. Secundo notandum quod passio demonstrabilis habet duplex subiectum. scilicet primum mariu et secundariu. subiectum primum est illud cui passio inest secundum quod ipsum. ubi gra. hinc tres angulos equales duobus rectis petit triangulo tanquam subiecto primum. et petit figure vel ysocheli tanquam subiecto suo secundario eo modo quo dicimus conceptu hominis significare primarie hominem et ex contrariis sortem et animal tanquam partes eius. ita ysocheles et figura sunt partes trianguli. ysocheles quod est pars subiecta et figura est pars essentialis seu diffinitiva: de subiecto particulari vel secundario non loquitur philosophus sed de subiecto adequato et primario quod ipse vocat genus. quod sicut indiuidua et species resoluuntur in genus logicum. ita omnes passiones resoluuntur in adequatum subiectum. Dubitatur propter quod philosophus non facit mentionem nisi de subiecto passione et dignitatibus ex quo ad demonstrationem alia essentialia occurrunt. scilicet primum et mediu. non enim posset concludi aliquid ex solis dignitatibus sicut neque aliquid effectus naturalis potest esse ex solis causis ysocheli. sol. n. et hoc generat hominem inquit philosophus 2° philosophi. Ista difficultate soluit Egi. per duas rationes. quod prima est ista quod primum et mediu reducuntur ad dignitates eo modo quo agentia particularia reducuntur ad ysocheli. primum et mediu sunt agentia particularia et dignitates sunt agentia ysocheli. Secunda ratio eius est quod in extremis clauditur mediu et quod facit mentionem de extremis dat intelligere mediu. faciendo quod mentionem de subiecto et passione quod sunt extrema dedit intelligere mediu quod ex medio et extremis fuit celo et primum. id est per subiectum et passionem dedit intelligere omnia quod formaliter ingrediuntur demonstrationem. Prima ratio non soluit quod data illa sequitur quod Aristoteles non debuit facere mentionem nisi de dignitatibus. etiam secunda ratio est dubia quod cum non intelligat passio genus intelligat subiectum scilicet ipsa egrediuntur. sufficisset facere mentionem de passione premitendo subiectum. Sed dicitur quod philosophus eo modo loquitur hic quo in plogo non intendens in omni demonstratione ista tria tamen esse sed quod in omni demonstratione sunt tria quod sunt precognita de necessitate ante demonstrationem. scilicet subiectum passio et dignitas. hoc dicebat philosophus ut declararet demonstrationem non descendere de una scientia in aliam scientiam. quod tunc precognosceret passionem et subiectum alterius scientie quod non est verum. quod geometre non precognoscit subiecta et passiones arithmetice nec econtra.

Ex quibus quod dicitur igitur demonstratio sit contingit eadem esse. Secunda suppositio est ista quod igitur eadem principia sunt communia diuersis scientiis non tamen idem subiectum. primum per de illis. omne totum est maius sua parte. et si ab equalibus equalia demas quod remanet sunt equalia quod sunt principia geometre. et arithmetice. Secundum per se igitur quod scientie distinguuntur ex distinctione subiectorum ut ostendit Aristoteles in hoc per se. Notandum quod igitur illa principia sunt communia illis scientiis eis tamen non videntur absolute geometre. et arithmetice. sed dicitur. ut omnis linea est maior sua parte. et si ab equalibus lineis equalibus demas demas lineas quod remanet sunt equalibus. hec sunt propria geometre. principia. hec autem sunt propria arithmetice. et si ab equalibus numeris equalibus demas demas numeri remanet sunt equalibus. et omnis numerus est maior sua parte. intelligit quod philosophus per hanc suppositionem ostendere convenientiam et ordinem scientiarum.

Quorum autem genus alter est: sicut arithmetice et geometrice: non est arithmetica demonstrationes conuenire in magnitudinibus accidentia nisi magnitudines numeri sint. Hoc autem quemadmodum contingit in quibusdam posterius dicitur: sed arithmetica demonstratio sepe habet genus circa quod sit demonstratio et alie similit. Quare autem simpliciter necesse est idem esse genus aut sic si debet demonstratio descendere. aliter autem impossibile esse manifestum est.

Istis suppositionibus premissis ar. Aristoteles ad conclusionem sic non contingit demonstrantem descendere de uno genere in aliud genus. quod nulla demonstratio est ex extrinsecis. per materia. quod si aliquid demonstratio esset ex extrinsecis maxime videret ex eo quod esset terminorum diuersarum scientiarum.

Primus

ex descensu eiusdem artificis ad diuersas sciētiās. antecēdēs autē pbat pbs triplr. pmo ex parte subī. naz si ptingeret demō. strātē descendere de vno genere in aliud gen^o simplr ptingeret arith. descendere in geome. nō est falsū nisi poneret q magnitudines eēt numeri. i. nisi magnitudines ptingerēt sub numeris sicut iferi^o in suo superiori. s3 hoc est falsū. qz ptingitū discretū sunt genera subalterna pdicamēti q̄ritatis non se bñtia fm sub r. s. Qualr aut subm vni^o scie ptingeāt sub subo alteri^o posteri^o fiet manifestū cū tractabit de subalternatio/ ne sciaz. nunc aut sufficit scire q arith. demratio semp h3 ge nus ppius circa qd fit illa demratio. silt r alie demrationes bñt ppria genera circa q̄ sūt ille demrationes. ¶ Notandū pmo q suboz que vocat Aristō. genera subycibilia qdā sunt simplr altera. s. ea quoz vnu est iferi^o ad reliquū in linea pdi camēti vt ptingitū discretū. hō est asin^o. qdā sūt simplr idē vt illa quoz vnu est p se iferi^o ad reliquū vt homo est aial seu triāgulus r eglater^o. qdā aut sunt idē fm qd. s. qm vnu est ife rius p accis ad reliquū vt aial r aial albu. linea r lineayvisua/ lis. vult q pbs q si subiecta sciaz sunt simplr altera r diuersa q nō ptingit descendere de vna in reliquā vt geome. r arithme. Si aut sunt simplr idē aut fm qd tūc bñ ptingit descendere de vna in aliā. ptingit enim descendere a scia triāguli ad sciam eq/ lateri r a scia geome. ad sciaz perspective eoz q subiecta illaz sciaz sunt idē simplr aut quodā mō. subz. n. geome. est linea. r perspective est linea visualis. ¶ Scdo notādū q nullū iferius dr descendere in suū superi^o sed ascendere p q̄to recipit ab eo aliqz dñaz eēntialē vel accñtalē. superi^o aut descendit in suū iferi^o p dñaz eēntialē vel accñtalē. descendit. n. gen^o in spēm p dñam eēntialē. r spēs in idiuiduū p dñam accidētalē. iō scia subalternā cū se habeat per modū generis descendit in sciaz subalternatā q se h3 p modū spēs dādo sibi pncipia sicut ge nus dat spēs^o dñaz. scie aut subalterne ascendūt ad subal ternātes recipiēdo hui^o pncipia. r qz geome. r arith. nō se iui cē subalternāt. ideo nulla illaz ad aliā ascendit vel descendit. geome. aut bene descendit in perspective. vel arith. in musicam. ¶ Dubitat circa hoc qd dicit pbs. s. magnitudines nō eēt num eros qz numer^o causat ex diuisione ptingitū p h3 tertio pbi. sed ptingitū non diuidit nisi in magnitudines. vt habet sexto pbi. igit magnitudines sunt numeri. ¶ Rñdet q duplex est numer^o. s. mālis r formalis. numer^o mālr sumpr^o est res nu merata. r sic magnitudines sunt numeri. numerus vero for mālr accept^o est q̄ritas discreta pueniēs ex multis vnitati bus. r sic magnitudines nō sunt numeri. vñ sicut ptingitū non est vnitās cū ipz sit diuisibile r vnitās idiuisibilis p Arist. 3° pbi. ita magnitudines nō sunt numeri cū qlibet magnitudo sit diuisibilis in infinitū. numer^o aut ecōtra est augmētabilis in infinitū r nō diuisibilis in infinitū vt habet ibidē. s. 3° pbi. r sic vnitās q̄ est pncipiū numeri ē subiuē r ptingitū. ita nume ri q̄ sunt q̄ritates discrete sunt subiecti in magnitudinibus. ¶ Ex eodē igitur genere necesse est vltima r me dia esse. Si nāqz nō sunt per se accidētia erūt: p pter hoc ergo nō est geometre monstrare q con trarioz sit eadē disciplina: s3 neqz duo cubi vnus cubus sint: neqz scie alterius qd alterius sit. S3 aut quecūqz sic se habēt ad iuicē r q̄ sit altez sub altero vt perspective ad geometricā r psonantia ad arithmeticam. ¶ Scdo ar. ad idē p rōnē sūptā ex pte medij sic. in oī demra tiōe necē est mediū r extrema eē eiusdē generis. s3 passiones r subiecta diuersaz sciaz sunt diuersoz genez. q̄ illis nō pōt adaptari aliqd mediū. r p nō est pole demrāntem descē dere de vno genere in aliud gen^o simplr. pma ps aītis ē nota qz illa debēt de se iuicē verificari s3 q ipz. minor ē ē mani^o qz passioēs r subiecta diuersaz sciaz sūt dispata sic ipsa pma gnā circa q̄stant scie ille. vñ qz linea est p^o genus subycibile geome. r numer^o arithmeticē: oia alia subiecta r passioēs ba

rū sciētiāz sunt disperata sicut linea r numerus. Ex illa rōe ifert Arist. q ad geometricū nō ptinget demrāre q oppositoz eadē est disciplina qz oppō r disciplina nō sunt p se passiones linee nec duo cubi faciūt vnu cubū qz cub^o non est p se passio linee s3 numeri. s3 ad logicū r metha. ptinget pbare q opposi toz eadē ē disciplina. r ad arith. qz duo cubi faciūt vnu cubū. Ex pncipijs tñ geome. pōr pbari aliqz passio perspective r ex pncipijs arith. aliqz passio musicē. qz subm perspective ptingit sub subo geome. s. linea visualis sub linea. r subm musi. sub subo arith. v3. numer^o sonoz sub numero. ¶ Notādū p qz pside ratio pdicamētoz est tñ de iure logici r metha. s3 nō eodem modo qz logic^o pside ratio pdicamēta vt hñt eē itentioale. metha. veroyt hñt eē reale. pdicamētū. n. est coordinatio pluriū rez aut pceptū s3 sub r supra. que ordinē nullus pside rat nisi al ter illoz duoz. qz g dant opposita itentioalia sicut realia r i quocūqz pdicamento ponit vnu oppositoz ponit r reliquū. iō tā logic^o qz metha. h3 pside ratio quō r q̄lr opposita ponunt i pdicamēto r p̄r pbare q oppositoz eadē est disciplina sic oppositoz idē est pdicamētū. ¶ Tē opposita hñt fieri circa idē subm. s. hō r nō hō circa ens. albedo r nigredo circa superficie. visio r cecitas circa oculum. eq̄litas r ineq̄litas circa q̄ritatē. silitudo r dissilitudo circa qlitatē. s3 subiecta sūt illa de qbus demrānt passiones vt patuit. q̄ si de aliquo subo est demrabi lis aliqz passio q h3 passioē oppositā de illo etiā ē demrabilis alia. r p nō oppositoz eadē est disciplina sic oppositoz idē est subm. ¶ Scdo notādū q numer^o qdrat^o differt a nume ro cubo. qz numer^o qdrat^o resultat ex ductu alicui^o numeri i seipz semel. vt qtuoz r nouē. qz bis duo faciūt qtuoz r ter tria faciūt nouē. numer^o aut cub^o resultat ex ductu alicui^o nume ri i seipz bis vt octo r. 27. nā bis duo bis faciūt octo. r ter tria ter faciūt. 27. sic g duo qdrati faciūt vnu qdratū. qz nouē r i6. q̄ sūt numeri qdrati faciūt. 25. q etiā ē numer^o qdratus eo q gnges qnqz faciūt. 25. ita duo cubi faciūt vnu cubū. qd de clarat p in cubis p̄lis denoiatiois. nā octo r octo q̄ sunt nu meri cubi faciūt vnu cubū p reductioēz eoz eo q octies octo faciūt. 64. q̄ sūt numer^o cub^o. cui^o radix iuenit p p̄pōnē radi cū pmoz cuboz q̄ sunt duo r duo ex qb^o fit qtuoz eo q qter qtuoz qter faciūt. 64. p̄sile declarat i cubis dissilitūz denoiati onū. nā octo r. 27. sūt numeri cubi ex qb^o fit vñ numerus cub^o. s. 216. p reductionē vni^o i reliquū eo q octies. 27. faciūt 216. quoz radix iuenit p reductionē radici pmoz cuboz iui cē q̄ sūt duo r tria. mō bis tria faciūt sex q̄ sunt radix numeri 216. qz sexies sex sexies faciūt. 206. ¶ S3 dubitat quō me diū r extrema in oī demratiōe sūt eiusdē gnīs cū linea sit de pdicamēto q̄ritatis r rectū vt curuū de pdicamēto qlitatis. silt hō est de pdicamento sube r risibile vel disciplinabile de gnē qlitatis aut relationis q̄ tñ sūt passiones demrābiles de boīe. ¶ Dicēdū q duplex ē gen^o. s. pdicamētale r attributio nis. vñ nō o3 i oī demratiōe mediū r extrema eē eiusdē gnīs pdicamētalē s3 bñ eiusdē gnīs attributionis qz oia illa sunt p attributionē ad istud. oēs. n. demratiōes arithmeticē sūt p attributionē ad numez. r oēs geome. p attributionem ad li neā. numer^o g r linea dicunt subiecta seu gnā attributionis r de tali genere r subo loq̄tur Aristō. ifra di. vna scia est vnus generis subiecti partes r passiones pside rās.

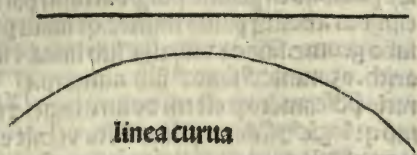
¶ Neqz aut si aliquid uest lineis nō secundū quod linee sunt r nō inq̄tū ex pncipijs ppijs sunt: vt si pulcherrima lineaz sit recta: aut si p̄trario se ha beat circulari. ¶ Ad. n. est scōz qd ppiū gen^o ipoz est: sed inq̄tū cōe qdā est.

¶ Tertio arguit ad idē p rōnē sūptā ex parte passionis. qm in oī demratiōe passio uest subiecto fm q ipm. sed passiones diuersaz sciaz nō possunt inesse subiecto fm q ipm. ergo nō licet demrāntem descendere de vno genere in aliud genus simplr. maioz ps ex dictis r minor declarat. naz pulchritudo r dñetas nō isunt linee fm q̄ linea sed rōne alterius cōiozis. ideo ad geometriam non ptinget pbare q̄ linea recta est pul

Posteriorum

cherrima lineaz aut q̄ linea recta strariatur circulari sed q̄
linea est recta vel curua. ¶ Notādū q̄ metha. pbat pulchri-
tudine vel nobilitate de linea recta isto mō. ois linea mēsu-
rās ens nobilissimū aut pulcherrimū est nobilissima aut pul-
cherrima lineaz. sed linea recta est h̄ q̄ mēsurat mūdū qui
est ens pulcherrimū et nobilissimū
linea recta

ergo. hec aut linea
recta cōtrariatur
linee curue. pbat
tam a metha. q̄ a
pho nāli. a metha.
gdē hoc mō. ois li-

nea cuius mediū nō discrepat ab extremis h̄iat linee cuius
mediū discrepat ab extremis sed linee recte mediū nō discre-
pat ab extremis et linee curue mediū discrepat ab extremis.
ergo linea recta h̄iat linee curue. nālis vero sic arguit. oēs li-
nee h̄iant sup̄ q̄bus sūt motus h̄y. s̄ sup̄ linea recta et cur-
ua sūt motus h̄y. ergo linea recta h̄iat linee curue. iste de-
mōstrationes nō sunt cōsimiles. nā demōratio facta a metha.
est ppter qd̄ et a p̄ori. demōratio aut̄ p̄bi nālis est. qz a poste-
riori cū p̄us sit linea q̄ motus. ideo demōratio metha. est me-
lior demōstratio nāli. ¶ Dubitat̄ circa istam. dem̄ est. n. qz
pulchritudo et h̄ietas p̄tūt linee rōe alicuius cōioris. ergo
p̄tūt sibi p̄ se. p̄z nā. qz q̄qd̄ p̄tūt p̄ se superiori p̄tūt p̄
se inferiori. ¶ R̄ndet̄ negādo nām. qz illud cōius nō est p̄ se
superius ad lineā. imo forte nō est in p̄dicamēto sicut etiā nō
est noiātū. colorātū. n. cōius est q̄ aial. et albū cōius est q̄ h̄o.
et tñ colorātū nō est superius ad aial nec albū ad hoiez. ¶ Ex
p̄dictis sequitur p̄mo qz metha. p̄t̄ descēdere i oēs alias scias.
qz subm̄ ei est ens cui subyciunt̄ oia alia suba sciaz. di-
cit. n. p̄bus in p̄hemio metha. qz metha. regulat̄ et dirigit oēs
scias. et p̄mo p̄bi. pbat p̄ncipia nālia p̄tra parmenidē et mellis-
sum ex p̄ncipys metha. Alacē. aut̄ sc̄do sue p̄spectiue pbat
omne totū eē mai⁹ sua parte p̄ncipia metha. s̄ p̄tinere ali-
qd̄ et aliqd̄ vltra. ¶ Stat̄ aut̄ illud eē p̄ncipiū geome. et arith. z⁹
sequit̄ qz geome. p̄t̄ aliquo mō descēdere in cyrurgiam. s̄ h̄t̄
quo ad illā partē que pbat qz vulnera circularia tardī sanā-
tur. circulus. n. et circularē sunt suba particularia geome. sub
q̄bus p̄tinet̄ vulnus circularē sicut iferius per accidēs in suo
superiori. z⁹ sequitur p̄hiaz descēdere in medicinā qz subz phie
est corpus nāle seu corpus mo⁹. subz aut̄ medicine est corpus
sanabile qd̄ est iferius ad corp⁹ nō gdē per se sed p̄ accūs. et lz
p̄bi. nālis p̄sideret̄ corp⁹ vt est mobile ad sanitatē. nō tñ me-
dicina est pars phie nālis. qz p̄bus nālis p̄siderat̄ corp⁹ vt est
mobile ad sanitatē p̄nāz. medic⁹ aut̄ idē p̄siderat̄ vt est mo-
bile ad sanitatē p̄artē. Quarto sequitur qz logica nō descēdit i
alias scias. qz subm̄ logice est syllogismus vel ens rōnis. ¶ Stat̄
aut̄ suba aliaz sciaz nō p̄tineri sub syllogismo neqz sub ente
rōnis tanq̄ iferi⁹ in suo superiori. et si allegat̄ p̄bus in topicis
dicēs qz dialetica h̄z viā ad oēs alias scias. c̄cedat̄ illud. non
tñ c̄cedat̄ qz p̄bet p̄ncipia aliaz sciaz. ipsa. n. h̄z viā ad oia
p̄ncipia aliaz sciaz sp̄aliū. tradēdo regulas et modos q̄b⁹ il-
la p̄barip̄t. sola igit̄ metha. pbat p̄ncipia aliaz sciaz. reci-
pit̄ tñ a logica artē et modū p̄bandi illa. ¶ Contra p̄dicta ar-
guit̄ p̄bādo vñā sciaz non subalternantē descēdere in aliā. et
p̄mo rōne subī. qz p̄bia nālis et geome. nullā h̄nt subalterna-
tionē. et tñ vna eaz descēdit in aliā. ex quo h̄nt idē subm̄. s̄ li-
neā. di. enim p̄bus sc̄do p̄bi. qz geome. et p̄bia nālis p̄siderat̄ de
sup̄ficie linea et corpore. ¶ Sc̄do ar. ad idē ex parte medij. qz
geome. nālis p̄bus et astrologus vtunt̄ eodē medio ad p̄bādū
s̄pericitatē de corpore. v̄z. p̄ h̄re vñū cētrū a quo ad circūferē-
tiā oēs linee ducte sunt ēgles. igit̄ rōne medij quelibet istaz
sciaz in alterā p̄t̄ descēdere. ¶ Tertio ar. idē ex parte pas-
sionis. qz tā p̄bus q̄ astrolog⁹ p̄siderat̄ eclipsim. q̄libz. n. illoz
dem̄rat̄ lunā eclipsari. et glibet eoz cōsiderat̄ s̄pericitatē per
Aristo. z⁹ p̄bi. dem̄rando rotūditatē de terra et s̄pericitatē de
celo. ¶ Quarto ar. qz arithmetica descēdit i geome. qz arith-

metica ideo dicitur descendere in musicam qz musica vtitur
aliquo p̄ncipio iā dem̄rato in arithmetica. s̄z geome. v̄t̄ ali-
quo p̄ncipio dem̄rato in arithmetica. ḡ r̄c. maior p̄z et minor
deklarā. nā geome. ad p̄bādū incōmēsurabilitatē diametri
ad costā arguit̄ sic. q̄dratū diametri est duplū ad q̄dratū co-
ste. s̄z nullus numer⁹ q̄drat⁹ est duplus ad aliū numez q̄dra-
tū. ḡ diameter est incōmēsurabilis coste. p̄z nā. qz rō mēsure
p̄mo iuenit̄ in numeris s̄m p̄h̄z. io. metha. r̄c. ¶ Ad p̄mū d̄r̄
qz lz p̄bi. et geome. habeāt idē subz partiale māle. nō tñ forma-
le. qz geome. p̄siderat̄ lineā absolute. et p̄bi. vt est termin⁹ cor-
poris nālis. ¶ Sz ex isto posset p̄bari itentū. qz geome. descē-
dit in cyrurgiam ppter illud subz vuln⁹ circularē. qd̄ p̄tinetur
subine in circulo. s̄z linea nālis etiā p̄tinet̄ in linea. sicut ifer⁹
in suo superiori. ḡ geome. p̄t̄ descēdere in p̄hiaz nāle quo ad
illā partē q̄ tractat de linea. ¶ R̄ndet̄ vno mō qz it̄erio p̄bi
est vñā sciaz in aliā descēdere h̄ntez subz iferi⁹ p̄ accūs p̄side-
rantē q̄libet partē illi⁹ p̄ resp̄cū ad aliāz. v̄bi gra. geome. descē-
dit in p̄spectiua. qz subz p̄spectiue est linea visualis p̄side-
rātis lineā. vt est visualis. et visuale vt est in linea vel p̄ lineā.
sicut etiā geome. descēdit in cyrurgiam qz cyrurgia p̄siderat̄
vuln⁹ p̄ resp̄cū ad circūlū et circūlū p̄ resp̄cū ad vulnus. p̄bi.
aut̄ p̄siderat̄ lineā p̄ resp̄cū ad mās s̄z nō p̄siderat̄ semp̄ mās
p̄ resp̄cū ad lineā. io geome. nō descēdit i p̄hiaz nāle. ¶ Alr̄
tñ r̄ndet̄ qz sicut p̄bia nālis subalternat̄ p̄spectiue h̄z illā par-
tē in q̄ determinat̄ de hyride vt videbit̄ ifra. ita nō icōuenit̄
p̄hiaz nāle subalternari geome. s̄z partē in q̄ determinat̄ de
linea vel sup̄ficie nāli. et sic p̄bia descēdit i geome. rōe quozū
dā p̄ncipioz geome. p̄batoz i p̄bia. ita etiā nō est icōueniēs
geome. descēdere in p̄hiaz rōe quozū dā alioz p̄ncipioz de-
mōstratoz i geome. ¶ Ad z⁹ r̄ndet̄ negādo qz illi artifices
vtant̄ eodē medio. geome. n. pbat corp⁹ eē s̄pericū p̄ h̄re cē-
trū a quo ad circūferētiā oēs linee ducte sūt ēgles. p̄bi. aut̄ p̄
nāz illi⁹ corporis vt terrā eē rotūdā. qz oēs ei⁹ p̄tes tēdūt ad
cētrū mūdi. et celū eē s̄pericū qz h̄z in se p̄ncipiū mot⁹ veloci-
mū et vniformis. astrolog⁹ aut̄ pbat terrā eē rotūdāz qz ēqlr̄
distat̄ a celo. et celū eē s̄pericū qz ēqliter distat̄ a cētro mundi.
¶ Ad z⁹ d̄r̄ qz nō ē icōueniēs eādē passionē p̄siderari a di-
uersis artificib⁹ licet diuersimode. dixit. n. s̄. p̄bus qz mutata
p̄portio dem̄rat̄ de numeris et lineis. ¶ Stat̄ at̄ qz nō eodē mō
nec p̄ resp̄cū ad idē subz. ita p̄bus p̄siderat̄ eclipsiz vt ē passio
corporis naturalis. et astrologus vt est passio corporis metha.
neqz demonstrant̄ illam passionem de luna per idem medi-
um. nā p̄bus dem̄rat̄ lunā eclipsari p̄ it̄erponē terre. et astrolo-
gus p̄ solē eē in capite vel i cauda draconis. ¶ It̄e nō est icō-
ueniēs qz p̄bia nālis et geome. descēdāt i astrologiā. qz s̄alter-
nat̄ his sic p̄spectiua et musica. cū iste tres dicant̄ medie iter
mathematicas et nāles et magis nāles q̄ mathe. ex doctrina
Aristo. z⁹ p̄bi. ¶ Ad 4. d̄r̄ qz sic mutata p̄portio dem̄rat̄ i
arithmetica et geometria. ita ista pp̄o. nullus numer⁹ q̄dra-
tus ē duplus ad aliū numez q̄dratū dem̄rat̄ tā in arith. q̄ in
geome. neqz dem̄ratio vni⁹ dep̄det̄ ex dem̄ratioe alteri⁹. nā
geome. sumit̄ q̄druplū p̄pe. vt repit̄ i p̄tinuis. arith. aut̄ trāsū
p̄tue vt repit̄ i discretis. et geome. sumit̄ numez mālr̄. p̄ reb⁹
numeratis vel numerabilib⁹. arithmetice aut̄ sumit̄ numez
formalr̄. vt est qdā formalis mltitudo pueniēs ex vnitatib⁹
aggregatis. vñ pur⁹ geome. sine arith. sciret dem̄rare diame-
trū eē incōmēsurabile coste. et qz q̄dratū diame. est duplū ad
quadratū coste. et qz nullus numer⁹ quadratus est duplus ad
aliū numez quadratum.

¶ Manifestū autē ē et si sint p̄positiōes vniversa-
les ex quibus ē syllogism⁹ qd̄ necesse ē et cōclusio
nem esse p̄petuam hui⁹ demōstratiōis et simplr̄
vt est dicere demonstrationis.

¶ Ista est q̄rta pars hui⁹ capli in q̄ Aristo. pbat dem̄rationē
nō eē ex corruptibilib⁹ postq̄ p̄bauit̄ illā nō eē ex possib⁹ alr̄
se h̄re nec ex his q̄ sūt p̄ accūs nec ex ēneis. ponēdo h̄ac cō-
clō. nulla dem̄ratio ē ex corruptibilib⁹. quā p̄bus pbat triplr̄ p̄

Primus

ex pte ei⁹ qd est fz q ipz. 2° ex pte ei⁹ qd e p se. ibi no ergo est demonstratio. 3° ex parte eius quod est de omni ibi qd. n. vlr. C^o pmo. n. sic arg. cuiuslibet demfatiois xlo est ppetua. g nulla demfatio est ex corruptibilib⁹. pz nra. qz sic no demfat necius ex ptingeti. ita nec ppetuū ex corruptibilib⁹. anis aut ar. sic. ois demfatiois ppones. i. pmisse fut vles. g cuiuslibet demfatiois xlo e ppetua. anis pz ex determinatis. r nra declaraf. qz si cuiuslibet demfatiois pmisse sunt vles. g cuiuslibet demfatiois pmisse fm q ipm. r pz nra cuiuslibet demfatiois maior extremitas est passio vlis subit. r minor extremitas est subz vle passionis. fz ex subo vli r passione vli fit xlo ppetua sic r ipa ppetua fut. g cuiuslibet demfatiois xlo est ppetua.

C^o Notadu q ista xlo vlr coincidere cu p^o. qz si nulla demfatio est ex polib⁹ alr se hre. nulla demfatio e ex corruptibilib⁹. ppter ea vlr hac xlonē supflua eē. C^o Rndet Egi. p duas distictiones. qz pma est ista q duplex e subz. s. vle cui test passio puertibilis vt triangulus respū h⁹ passionis q est hre tres angulos eyles r ptiāre cui test passio no puertibilis vt yfocheles respū eiusdē passionis. C^o 2° distictio q qdrupl est passio. s. ppziat vt hre tres eyles respū trianguli. r cēna. vt duos cubos facere vnū cubū respū lineē. r p accūs sepabilis. vt albedo vel nigredo respū hoīs. r p accūs isepabilis. vt albedo vel nigredo corui vel cigni. C^o Quadrupl⁹ g cōrigit errare in demfatioe p. pbādo de aliquo subo aliqz passionē sepabilē. r bic error tollit i pma xlonē. vbi pbat demfationē no eē ex polib⁹ alr se hre. Scdo rigit errare i demfatioe pbādo passionē isepabilē. q e accūs simplr de aliq subo. r h error tollit in 2° xlonē pbādo demfationē no eē ex bis q sē p accūs rē. 3° rigit errare pbādo passionē cēna de aliquo subo. r hunc errozē tollit pbs in 3° xlonē determinādo demfationē non defecdere de gne i gen⁹. 4° rigit errare pbādo passionē p. pziā subit vlis r icorruptibilis de subo ptiāre r corruptibilis. r hūc errozē tollit. p. in hac qrtā xlonē. qre cū bec qrtā cōclo respiciat ptiāre subz. r pma xlo passionē sepabilē non coicidit ista xlo cū illa. C^o Alr et rndet r magis determinat q Ari. pus hūit respū ad pmissas. nūc aut ad xlonē. r iō no o3 sic formari bec qrtā xlo. nulla demfatio est ex corruptibilib⁹. fz sic. nulla demfatio est corruptibilis. qz fz hac formā vident pcedere rōes. C^o Dicēdū tū iuz doctrinā Ari. 2° phi. q pmisse hnt duplicē bitudinē ad xlonē. s. bitudinē cause efficiētis rōe medij. r bitudinē cause mālis rōe extremitatū. ita q xlo e ex pmissis. vt li ex dic bitudinē cause efficiētis r mālis medij. n. no igredit xlonē fz extremitates tāqz ptes. cū g dic phi. in pma xlonē demfationē no eē ex polib⁹ alr se hre sumit istā ppōnē ex vt notat bitudinē cause efficiētis. nūc aut dicēs nullā demfationē eē ex corruptibilib⁹ itelligit illā ppōnē ex notare bitudinē cause mālis. r q B sit ve ru pz. qz pbat ppetuitatē xlonis ex vltatē pmissaz. q vltas sumit penes extremitates subit r passionis. ex qbus mālr fit xlo. ideo no cōcidit bec quarta cōclusio cū pma.

C^o No ergo e demoftratio corruptibilis. Nec scia simplr: sed sic est sicut secundum accidens.

C^o Scdo ar. ad idē ex pte ei⁹ qd est p se. nā ois demfatio est ex bis q sciunt p se. fz corruptibilia no sciunt p se. g nulla demfatio est ex corruptibilib⁹. maior pz cū in oi demfatioe tā pmissa se q xlo fut p se r sciunt formalr aut vtuāl⁹ vt patuit. g oia talia sciunt p se. minor aut declarat. nā corruptibilia sciuntur p accūs cū ipsa sint singularia qb⁹ accidit q sciunt ex quo de illis iterdū hē scia r aliqñ no hē scia. C^o Notādū fz Egi. q i tellect⁹ p se r recto aspectu itelligit vlia. p accūs aut r indiretē itelligit singularia. cū g sit scia de illis q p se mouēt itellectū r no de alijs. iō de vlib⁹ e scia p se r de singularib⁹ tñ per accūs. C^o Ista scia est mihi dubia. p qz itellect⁹ itelligit singulare p se r directe sic vlr. dicit. n. pbs 3° de aia q necē est itelligentē fātafmata speculari. r q sicut se hz color ad visū ita fātafma ad itellectū. fz visus cognoscit p se r directe colorē. g itellect⁹ itelligit p se r directe fātafma. stat aut fātafma esse

singulare. si ergo necesse est intelligentē fantasmata speculari necio in p instāti cognitiois itellect⁹ ipe itelligit singularia cū speculari sit itelligere. C^o Scdo qz si nihil scit p se nisi ipz p se mouet itellectū. sequit q de punctis r lineis. de deo r intelligētys no hē scia p se fz tñ p accūs. qz no mouēt itellectū p se. imo no cognoscunt nisi p discursū. C^o Propterea e dicēdū q singularia r corruptibilia dupl⁹ r siderant. s. fz formaz r scōz māz. fz formā ipsa scibilia fut p se. fz no p. nā scibilitas ppetit vli r passioni p se p. r bec reperiunt in singularibus. iō singlaria fut p se scibilia. g qd. n. ppetit p se supiori cōpetit p se iferiori. r ois passio p se cōpetēs spēi p se ppetit indiuiduo. Scōz aut māz singularia no sunt p se scibilia. qz rō idimidiū r singularis accidit ipsi spēi seu vli subiecto de quo pmo r per se demonstratur passio.

C^o Qd aut vlr ipfius no est sed aliquādo r sic. Cū aut sit necesse est alterā no vlez esse ppōnē r corruptibile quidē qre r xlonē cū sit no vlez aut qñ hoc quidē erit. hoc aut no erit ex quib⁹ est. Quare no erit syllogizare vlr: fz qm nūc est.

C^o Tertio ar. ad idē ex pte ei⁹ qd est de oi. nā ois demfatio est ex bis q fut vlr tā ex pte tpis q supposito3. fz corruptibilia n fut vlr ex pte tpis. g nulla demfatio e ex corruptibilib⁹. maior pz qz ois demfatio est ex bis q fut de oi. stat aut q de oi psterio3isticū ipotat vltatē tpis sic subit vt patuit. minor vō e manifesta ex quo fut corruptibilia. r di. pbs q si xlo no e de oi o3 q nulla pmissaz sit de oi. aut q altera pmissaz n sit de oi. sic si xlo e falsa vtrāqz pmissaz e falsa vt ad min⁹ altera.

C^o Silr aut se hz r de diffōne qm est quidē aut demoftratiois pncipiū diffō aut demoftratio pōne differēs idest aut xclusio qdā demoftrationis.

C^o Ex pdictis ifert pbus q nulla diffō est corruptibilis. qz ois demfatio fundamētalr radicat in diffōne. cū diffōnū aliq sit demfatiois pncipiū. vt diffō dicēs ppter qd. r formalis. s. ap petit⁹ vidicte. r aliq demfatiois xlo vt diffō dicēs qd. r mālis. s. accessio siue ebullitio sāguinis i corde. r aliq ēvntialr tota demfatio vt accessio sāguis i corde pp appetitū vidicte. fz dif fert a demfatioe pōne cū no sit i mō nec i figura. C^o Notādū q iō singlarii no fut diffōes qz ptes diffōis fut forme fz pbs 5° metha. r 2° phi. g itellect⁹ rādū diffinitū qdū repit formā. fz no repit formā dnoiatue nisi i spē. qz singlarē e h⁹ p māz. di. eni pbs p celi q q di. celū di. formā. r q di. B celū di. mām. qz ergo tā diffinitū q diffō r etiā pres ei⁹ dicit⁹ formā. singlarē aut fz q b⁹ dicit māz. iō no diffiniunt singularia. sine. n. sint singularia siue no sint no min⁹ hō est aial rōale. r pluuiā est aq guttatī de nube cadēs. deficiētib⁹ aut vlib⁹ no dicerētur he diffōnes de vlibus h⁹ diffinitis. iō tñ vlia diffiniunt no aut singlaria. C^o Ex pdictis sequit 3 thomā r egi. q diffō subit formalr igredit demfationē. qz sic illa diffō q e xlo demfatiois formalr igredit demfationē. ita illa q est pncipiū demfatiois. r B manifestat pbus di. diffōne aggregatā ex bis eē totā demfationē. qm illa aggregat i se prin⁹ r sine demfatiois i qb⁹ vtuāl⁹ r tinet tota demfatio. vñ sic pōt argui i cōcreto. ois appetēs vidictā hz sāguinē i corde accessū. iracūd⁹ e appetēs vidictā. g iracūd⁹ hz sāguinē i cōde accessū. In abstrato aut sic. ois appetit⁹ vidicte est accessio sāguinis i corde. fz ira est appetit⁹ vidicte. ergo ira est accessio sāguinis i corde. vbi demfat diffō mālis p formalē q est diffinitio idētica subiecti. r maxime pbat itentū hoc moriūū. qz Egi. eadē diffinitiones exprimit in hoc passu.

C^o Ex aut que sepe fut demoftratioes fut r scie vt lune defectus manifestū est quidē qm scdm q hmōi sunt semp sunt. In qstū aut no semp scdm partē fut. sicut aut defect⁹. silr est in alijs.

C^o Unū dubiū Aristo. mouet r soluit. dcm. n. est oēs demoftrationē eē coz q sunt semp. cū ergo non semp luna eclipsēt nec

Posteriorum

semper nubes tonet sequitur eclipsim non demerari de luna nec tonare de nube quod non videtur verum. Ad hoc dubium respondet quod talia put de eis sunt demeraciones hinc semper esse dicitur quod eorum quod sepe fiunt sunt demeraciones et scire non videtur sunt sepe sed ut sunt semper ut defectus lune et talia manifestum non est quod hec sunt quod sunt vltima et demerabilia sunt semper in quantum aut non semper sunt sed sunt finis parte et particularia de eis demeratio non est quod hinc videtur de luna et de omnibus aliis similibus. Notandum finis Egi quod demeracione esse ex his quod sunt semper potest ostendi ex consideratione omnium eorum quod formaliter ingrediuntur demeracionem scilicet subiecti medij et passionis. Primo quidem considerando subiectum de quo fit demeratio licet omnem demeracionem esse ex his quod sunt semper quod nihil demeratur de particulari subiecto vel de illo ut ait temerarius sed de subiecto vltimo. ipse autem vltimus vbius est et semper cum abstrahatur ab hic et nunc. Secundo idem per considerationem medij per quod fit demeratio. ipse enim medij est causa propter quam passio igitur subiecto. sed semper posita causa habet ponitur effectus. id est ex parte cause omnis demeratio est eorum quod sunt semper. Tertio hoc idem ostendit considerando passionem quod demeratur. nam ipsa est proprie proprium comperetur vni soli et semper non videtur dicitur actum sed aptitudinem. quod hoc non semper ridet sed semper risibilis est. id est hec conclusio. luna eclipsatur demeratur ex his quod semper sunt cum semper luna sit et semper sit in tempore terre per relationem ad effectum et semper sit eclipsis non videtur dicitur actum sed aptitudinem. Manifestum autem videtur quod siue eclipsis dicitur actum siue aptitudinem semper illa proprie demerabilis est ex his quod sunt semper. quod sicut causa dicitur relationem ad effectum ita effectus dicitur relationem ad causam. ergo sicut illa demeratio est eorum quod sunt semper considerando causam ut relata ad effectum ita eadem demeracione est eorum quod sunt semper considerando effectum ut relatum ad causam tam finis actum quod sunt aptitudinem. sic enim non iterponitur terra quod sit eclipsis ita non est eclipsis quod iterponatur terra. et tunc fit demeratio per hunc modum. quicunque terra iterponitur iter solis et luna luna eclipsatur. sed quoniam sol est in capite vel in cauda draconis terra iterponitur iter solis et luna. quicunque sol est in capite vel in cauda draconis luna eclipsatur. similiter illa nubes tonat. et quicunque ignis extinguitur in nube nubes tonat. sed quicunque exalatio inflamata velocissime percutit ad latera nubis ignis extinguitur in nube. igitur quicunque exalatio inflamata velocissime percutit ad latera nubis nubes tonat. Contra predicta arguitur primo quod demonstratio est corruptibilium quod demonstratio est vltimorum. sed vltima sunt corruptibilia. ergo minor probatur. secundum est corruptibilis et forte hoc sunt eiusdem generis. ergo hoc videtur hoc est corruptibilis. per contra per illud philosophi. 9° metha. corruptibile et incorruptibile plusquam genere differunt. non ergo staret indiuiduum corruptibile esse et sua specie incorruptibile esse et sub eodem genere essentialiter contineri. Secundo arguitur quod singularium est demonstratio. quod videtur habere infra demonstratio particularis facit scire passionem vltimam de subiecto particulari. ut habet tres angulos de ysochele. et in plogo dixit philosophus hanc esse demonstrabilem hic. quod est in semicirculo habet tres angulos equales duobus rectis. et paulo ante quod quilibet passio est demonstrabilis de quilibet specie triangulivna aut pluribus demonstrationibus. Et eodem modo dameto potest argui diffinitionem esse singularium quod quorum est demonstratio eorumdem est diffinitio. hec enim proprie omnis hoc est aial rationale est de omni posterioriastico ipostans vltimate suppositorum sicut et tempus. igitur per quocumque supponit subiectum per eodem supponit et predicatum. sed subiectum supponit per singularibus. ergo et predicatum quod est diffinitio. Tertio arguitur quod nulla conclusio sit perpetua quod quocumque conclusione data illa aliquando desinet esse. et si videtur quod conclusio est perpetua eo modo quo suum significatum est perpetuum. quod sicut perpetua luna eclipsatur quoniam terra ponitur iter solis et luna ita perpetua erit illa conclusio quoniam ponitur promissa. quod promissa sunt cause conclusionum sicut iterpositio terre iter solis et luna est causa eclipsis. dicit enim philosophus in plogo quod habita minorum statim inducens cognouit. Sed contra possibile est non scire minorem contineri sub maiori ut colligitur a philosopho ibidem. sed si non scit minorem contineri sub maiori habetur ambe promissa absque conclusione. Quarto arguitur quod diffinitio formalis dicitur propter quod est demonstratio conclusio. et diffinitio dicitur quod seu malis est principium demonstrationis. quod diffinitio dicitur causam est principium demonstrationis et diffinitio dicitur

effectus est conclusio demonstrationis. sed accessio seu ebullitio sanguinis in corde est diffinitio dicens causam. et appetitus videtur esse accessio est diffinitio dicens effectum. quod appetitus videtur esse accessio est accessione sanguinis in corde. igitur accessio sanguinis in corde est principium demonstrationis et appetitus videtur esse accessio est accessio. Ad primum dicitur quod duplex est genus quod ad proprium spectat. scilicet habitabile per formas essentielles de quo dicitur per philosophum quod forma adueniens generi constituit speciem. et habitabile per formas naturales. et hec est prima materia de quo genere loquitur philosophus dicens quod corruptibile et incorruptibile differunt plusquam genere non quidem genere predicamentali sed naturali. omne enim habet materiam est corruptibile ideo deus et intelligit non sunt corruptibiles quod non habent materiam. celum etiam est incorruptibile quod habet materiam quod est subiectum motus localis sed non habet materiam que est subiectum transmutationis abicitatis et introducetis formam. Corruptibile ergo et incorruptibile differunt plusquam genere. scilicet per quod sunt eiusdem generis remoti. scilicet forte et celum ex quo continetur sub corpore et sub suba. Tertio dicitur quod vltima sunt aliquo modo corruptibilia quod sicut vltima per accessum agunt et patiuntur ut ponit aristoteles in phemio metha. ratione singularium ita generantur et corrumpuntur per accessum ratione illorum. loquitur ergo aristoteles de per se corruptibilibus et non per accessum cuiusmodi sunt singularia que per se generantur et corrumpuntur. Ad quartum dicitur quod singularium est demonstratio. non quidem simpliciter de qua loquitur philosophus hic sed quod non. singularia in eo quod habet recipiunt demonstrationem sed ratione vltimorum et in ipsis. et sicut proprium est primo et per se speciei et per speciem indiuiduis per se non primo ita diffinitio est vltimorum per se primo et singularium per se non primo non in quantum singularia sunt sed putantur tamen vniuersale quod sua diffinitio essentialiter reperitur in singularibus. Ad tertium respondetur quod eo modo conclusio est perpetua quo modo ipsa est necessaria vel impossibilis. non enim dicitur conclusio necessaria quod possit non esse. nec impossibilis quod non possit esse. sed quod suum significatum adequatum est necessarium vel impossibile. ita non dicitur conclusio perpetua quod semper erit sed quod suum adequatum significatum est perpetuum. neque per conclusionem debet intelligi tantum signum complexum conclusum sed etiam significatum quod non tantum demonstratur signum sed etiam significatum. sicut per subiectum et predicatum propositio non semper debemus intelligere signa sed etiam significata eorumdem simplicium terminorum. quando enim predicatum dicitur esse de quod dicitur subiecti non intelligi aliquem terminum vel conceptum significatum esse de quod dicitur alicuius termini. sed significatum esse de quod dicitur significati. Ad quartum sepe respondetur est quod cause sunt sibi inuicem cause et se inuicem possunt demonstrare in diuersis generibus causarum sicut potio est causa sanitatis et ecotra. ideo per potione potest demonstrari sanitas in genere cause efficietis. et per sanitatem potest demonstrari potio in genere cause finalis. ita in proposito ebullitio seu accessio sanguinis in corde est causa effectiua appetitus videtur. ideo in genere cause efficietis potest esse principium demonstrationis et appetitus videtur conclusio demonstrationis. ecotra autem appetitus videtur est causa ebullitionis sanguinis in corde in genere cause finalis et sic est principium demeracionis. et tanto est magis principium demonstrationis quanto causa finalis est magis causa cui sit causa causarum.

Quoniam autem manifestum est quod vniuersum quod demonstrare non est sed autem ex vnoquoque principiorum erit id quod demonstratur sit secundum quod est. illud non est omnino scire hoc quidem si ex veris et indemonstrabilibus monstratur et immediatis.

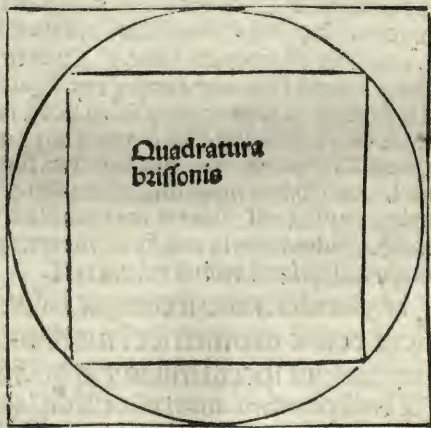
Ista est vltima pars huius capituli in qua philosophus probat demonstrationem non esse ex communibus postquam probauit illam non esse ex possibilibus aliter se habere neque ex his que sunt per accessum nec ex extraneis nec ex corruptibilibus ponendo hanc quintam conclusionem scilicet. nulla demonstratio est ex principibus communibus. quam philosophus quadrupliciter probat. primo ex eo quod demonstratio facit scire ex proximis. secundo quia demonstratio facit scire ex proximis ibi. Est enim sic demonstrare. Ter-

Primus

tio quia demonstratio facit scire ex his que sunt per se et non ex extraneis nec ex his que sunt per accidens ibi. Non enim. contingit. 4. qz demonstratio facit scire ex his que sunt in eodem genere et in eadem proximitate cum extremis. ibi. Quare si per se. Primo quidem arguitur sic. in quolibet demonstratione id quod demonstratur inest principis sicut quod ipsum. sed id quod demonstratur non inest principis sicut quod ipsum. sed bene principis. si nulla demonstratio est ex principis sicut quod ipsum. per se cum maiori ex determinatis ante. minor aut manifesta est. qz hinc tres angulos non competit figure sicut quod ipsum. sed bene triangulo. Nota dum sicut quod ipsum per se principia cetera sunt vera immediata et indemonstrabilia. non tamen ipsa demonstrantur. nam civitas non sit adequatio itellectus ad re. itellectus non est verus nisi res sit vera. et res non est vera nisi adequet suis principis. ut puta aurum vel argentum vel aliquod tale. modo nulla res adequatur principis sicut quod ipsum. sed principis. igitur tunc intellectus est verus et principis scientificus quia hinc notitia rei per principia principis. Sed dubitatur. qz vix hec deo superflue ex principis probavit philosophus omnem demonstrationem esse ex principis ad quod sequitur nulla est ex sicut quod ipsum. Dicendum quod ibi probatur incidentia et confusa demonstratione esse ex principis probatio diffinitionis demonstrationis. hic autem distincte et per rationes proprias ex determinatis in conclusionibus proceditur. neque hic probatur immediate demonstrationes procedere ex principis. sed non procedere ex sicut quod ipsum. et sequitur. omnis demonstratio est ex principis principis. igitur nulla est ex sicut quod ipsum. tamen aliquis posset dubitare ista duas dices quod stat aliqua demonstratione esse ex principis et est sicut quod ipsum sicut est contingit scire diffinitum per principia et communia. scilicet per omnia que dicuntur propria et per genera que sunt communia.

Est enim sic monstrare sicut bistro tetrangonismum. i. quadrangulatum. sicut quod ipsum conclusiones enim demonstratur rationes hinc sicut quod ipsum quod alteri inest. vix et in alijs conveniunt he rationes non primis. Non itaque sicut quod ipsum illud est scit sicut quod ipsum accens.

Secundo ar. sic. quilibet demonstratio est ex principis principis. sed principis cetera non sunt principia. igitur nulla demonstratio est ex principis sicut quod ipsum. per se cum maiori. qz igitur dicitur principis cetera que sunt reota. maior autem licet quod quilibet demonstratio facit scire per se et non per accens. principis autem prima sunt hinc non autem cetera et remota. qz talia solum faciunt scire sicut sciunt bistro quadratum esse equale circulo arguens sic. vbi quibus est dare maius et minus ibi est dare equale. sicut est dare quadratum maius circulo et quadratum minus circulo. igitur est dare quadratum equale circulo. hic procedit ex sicut quod ipsum. qz maius et minus et equale non sunt termini principis geometrie. sicut competit et arithmetice. Nota dum sicut quod ipsum quodlibet inferius accidit suo superiori ita quodlibet principis accidit suo cetero. cum sicut quod ipsum habeat per principia. qz per principia diffinitiones et passionis. id cetera non faciunt scire nisi per accidens recte. sicut non cognoscens servum fugitivum nisi confusa non poterit ipsum per se invenire. sed solum per accidens. vix. ratione curius vel alteri signi ceteris quo vixit cetero fugitivum. et ita sciunt bistro quadraturam circuli. faciebat enim unum circulum habere duo quadrata unum interius tangens circulum sicut quod ipsum angulos. et alterum exterius tangens sicut quod ipsum costas. et arguebat aliquid quadratum esse equale illi circulo esse quadratum exterius erat maius et quadratum interius erat minus. illud. n. quadratum quod hinc ad hec duo quadrata est proportione qua hinc circulus dicebat ipse esse equale circulo. stat autem quod probatur rationes

nihil scimus per se de quadratura circuli. scies enim hac ratione non per hoc scit quadrare circulum. i. facere quadratum circulo equale. Secundo notandum quod equalitas quadrati demonstrabilis in circulo si est equalitas continentie sed extensionis ita quod non equalitas continet. sed si linee extenderent ipse essent equales. qz si a circulus est equalis b. quadrato extensio: ad huc a est maioris continentie. probatur et pono quod diameter a sit longitudinis vt. i. 4. et quod circuli ad suum diametrum est proportio tripla sex septima. sequitur a circulum esse magnitudinis vt. 4. 4. et vt supponitur est: b est equale a. igitur b. quadrati magnitudo est vt. 4. 4. cuius quilibet costa est vt. xi. multiplicet igitur medietas a. qz est. 22. per medietatem sui diametri que est septem. et sequitur arcum circuli versus gerere esse continentie. vt. 154. deinde multiplicet unum latere b. per aliud. s. per xi. et xi. et confurget arcus quadrati continentie. igitur continentia a. maior est continentia b. in tanta proportione quanta numerus. 154. excedit numerum. 121. et per se hinc figure equales equalitate magnitudinis non sunt equales equalitate continentie.

Non enim convenit demonstratio et aliud genus. unum quod quibus autem sicut quod ipsum accidens est cum sicut quod ipsum illud non cognoscimus sicut quod ipsum quod est ex principis illius in quantum illud est vt duobus rectis equales hinc cui inest per se quod dictum est ex principis ipsius.

Tertio ar. sic. omnis demonstratio est ex principis non extraneis nec diversorum generum nec per accidens. sicut principis cetera sunt hinc. igitur nulla demonstratio est ex principis sicut quod ipsum. per se cum maiori et minor declaratur. nam illud principium. omne totum est maius sua parte. est extraneum geometrie. cum sit extraneum rationis eius. sicut superius extra rationem inferioris. est et diversorum generum. qz competit ipsi magnitudini et numero. et contra est principium per accidens. qz nec geometrie nec arithmetice. vix illo nisi per se et per terminos proprios. Nota quod aliquid alteri extraneum dupli. per se quod sibi non competit et sic duos oculos. facere unum cubum est extraneum triangulo. et quod competit alteri. et sic genus est extraneum speciei. hoc modo principis cetera sunt extranea cuius scie spali. Sed genus ponit in diffinitione speciei. et vix probatur de sua specie. igitur non est extraneum speciei. Itaque si illud est extraneum alteri cui quod competit alteri sequitur principia passionem esse extraneam suo sicut quod ipsum quod competit alteri. vix hinc tres angulos non solum competit triangulo. sed et ysocheli et figure. Ad principis negatur duas quod procedit quod genus est intrinsecum speciei et extrinsecum. intrinsecum quod est in quantum est pars vel foris est. extrinsecum vero in quantum est foris alteri. aial. n. in cetero non solum competit hinc vt forma. sicut et asino. igitur cuius istorum est intraneum et extraneum: et sic non est inconueniens principis cetera esse principis principis intranea et extranea. Ad principis negatur etiam sequentia propter equocationem. cum. n. dicitur illud esse extraneum alicui quod competit alteri: loquitur de alietate reali. cum vero dicit habere tres angulos competit alteri a triangulo: accipitur alietas rationis. quia ista passio nulli competit quod non sit triangulus. bene tamen competit alicui cuius ratio est altera a ratione trianguli. genus autem est extraneum speciei quia alteri competit non solum alietate rationis. sed etiam alietate reali. animal enim competit homini et asino. quorum quilibet ab altero differt non solum apparere sed etiam realiter et essentialiter.

Quare si per se et illud inest cui inest necesse est medium in eadem proximitate esse. Si vero non sed sicut armonica per arithmetica. huiusmodi autem demonstrantur quidem sicut. sed differunt. ipsum enim quod alterius est scie. Subiectum enim genus alterum est sicut quod ipsum quid superioris est cuius per se passionis sunt. Quare ex his manifestum est quod non sit demonstrare unum quod quibus simpliciter. sed sicut quod ipsum quod et principis unius cuiusque principis est.

Quarto arg. ad idem sic. in qualibet demonstratione necesse est medium et extrinsecum esse eiusdem proximitatis et eiusdem generis. sed

Posteriorum

principia cōia nō sūt hō. igit nulla demonstratio est ex cōib⁹ principijs. p³ nōa cū minor. q² alr nō eēt cōia. maior vō de clarat. q² si nō hoc videret ppter scias subalternatas. s³ istō nō tollit. q² ibi ēt prin⁴ sunt ppria r me⁹ siliter sicut in alyz sciētys eo q² termini sciaz subalternatiū nō sumūtur absolute sed dēte i sciētys subalternatis. r sic sūt termini ppria. ea. n. q² sūt geome. r adaptant ad oculū nō sūt pfectiue fm q² hō. r ea q² sūt arithmetice. r adaptant ad sonū nō sūt scie armonice. s³ q² hō. q² he scie pcedūt p ppa sicut subalternates. nā si passio est pfectiua o³ q² subm cui p se inest sit pfectiuiū r pter mediū. q² necesse ē me⁹ eē cū extremis i eadē pmitate. ¶ Notādū p fm p³ q² scia subalternata r subalternata differūt i hoc q² scia subalternata dicit pp qd r scia subalternata dicit q² nō sic intelligēdo q² scia subalternata nō demōstret pp qd. sed ex eo q² qd p³ supponit tanq³ q² est. a scia subalternata est demōstratū pp qd a scia subalternate. vbi gra pfectiuis p³ supponit istā. angulus trianguli eglateri est 3° pars duoz rectoz r eandē demōstrat geome. pp qd. ¶ Scōo notādū s³ p³ q² sicut d³nt spes subalternates r subalternate ex pte suboz. ita ex pte principioz. pfectiuis eni p³ans oculū videre dextrū r sinistrū magnitudis nō pbat s³ p³ncipia ppria geo. sed p³ncipia ppria sui. q² dextrū magnitudis diametralr ip³imit i pte dextrā oculi r sinistrū in pte sinistrā. nā lz diameter sit p³rius termin⁹ geo. non tñ vt diametralr ip³imit. q² de ip³essione nō se. itromittit geo. sed p³h nālis. q² aut illa ip³ressio sit diametralis pbat p silitudine anguloz qd est pure geometricū. r isto⁹ geo. descēdit in pfectiua. q² illud geometricū pfectiuis accipit d³hedo ip³m. neq³ p³pectiū in p³ado istā d³clonēz. lineā visualis diametraliter ip³imit in oculuz assumit istā absolute. lineā diametralr incidēs cāt angulos equales. sed istā. lineā visualis diametralr incidēs in oculū cāt angulos visuales eqles. q² nō cōsiderat lineā angulū vel diamet³z absolute. sed lineaz r angulū vt visualē r diamet³z vt icidit in oculū. Illā etiam p³ponēs angulus trianguli eglateri est 3° pars duoz rectoz accipit p³pectiū dēte. vt angulus triāguli eglateri in oculo est 3° pars duoz rectoz visualiū. sicut. n. d³bit lineā p visualē ita ēt oia p³ncipia aut cōclones geome. Silr i musica pbat vna vocem eē alia i duplo grauiorē. p hoc q² cōtinēt bis aliā vocē r hoc declaratur ex p³portione nūeroz. naz qñ vn⁹ numerus cōtinēt aliū bis p³cise ē proportio dupla. nō tñ recipit illā propōnē in propria forma sed dēte p sonū. vt si aliq³ numer⁹ sonoz cōtinēt aliū bis p³cise ē proportio dupla. Et ex his cōcludit Ari. nullā sciaz neq³ demōstrationē procedere ex principijs cōib⁹. sed tñ propijs.

Sed horum principia habēt cōe. Si autēz hoc manifestū est qd nō est vnus cuiusq³ ppria p³ncipia demōstrare. erūt. n. illa oīum principia r scia illorum ppria oibus.

¶ Ex p³dictis infert p³hs. 4. correlaria. q² p³rimuz est. Quēlz scia spālis subalternat meth. pbat. p³pectiua subalternatur geo. r musica arithmetice. q² p³n⁴ istaz. pbat ab illis. s³ oīuz sciaz spāliū p³n⁴ pbat in meth. igit. maior p³ r minor declarat. nā nulla scia spālis pbat sua p³n⁴. imo p³supponit. sed cuiuslibet scie spālis p³n⁴ sūt pbab⁹ ex q² nō sūt de terminis cōmissis igit o³ dare p³n⁴ cōmissima pbātia p³n⁴ spālia quoz scia ppa. s. meth. est cōis oib⁹ sciētys spālib⁹. ¶ Notādū q² sic illud p³n⁴ cōe oē totū ē mai⁹ sua pte ē pbabile p p³n⁴ meth. sic oē d³tinēs aliqd r aliqd vltra est maius sua pte. sed oē totū ē hō igitur oē totū est maius sua pte. ita illud p³n⁴. si ab equalib⁹ eq³lia demas remanētia sūt eq³lia ē meth. pbabile sic. Quorūcūq³ ptes p³silr d³ueniūt vel discōueniūt illa eodē mō se hnt vt tota. s³ si ab eq³lib⁹ eq³lia demas ptes remanētes p³silr cōueniūt vel discōueniūt. igit eodez mō se hnt vt tota. sed tota fuerūt eq³lia. igit ptes remanētes sūt eq³les. r p³ nōs si ab eq³lib⁹ bus equalia demas remanētia erūt eq³lia. sicut. n. isti termini d³tinēs aliqd r aliqd vltra. sūt termini meth. ita r isti. d³uenire r

discōuenire cōsilr vel eodē mō se hnt.

Et nanq³ sciuit magis intelligens ex supiorib⁹ causis. Ex priorib⁹ eni nouit cū nō ex cātis sciat causas. Quare si magis sciuit r maxime r scia illa erit magis r maxime.

¶ Scōm correlariū. meth. est magis scia q² alie. r maxie scia. pbat. meth. ē magis sciēs q² aly artifices spāles. r maxie est sciēs. igit. p³ nōa p locū a cōiugatis. Et p³ pars aūtis ar. scire est rē p cās cog³scere. sed met. magis cog³scit p cās q² aly artifices. q² ipse cog³scit p cās supiores. r aly p cās iferiores. scōa pars aūtis pbat. met. scit p cās maxias. q² p cās nō cātis. igit maxie scit. vñ pōt sic argui. scire p cām ē aliq³lr scire. r scire p magis cās ē magis scire. g³ scire p maximā cās ē maxie scire. p³ nōa p illā regulā topicā. sic simplr ad simplr ita mai⁹ ad mai⁹ r maxi⁹ ad maximū. ¶ Notā. q² met. ē maxie sciēs r met. ē maxie scia qd dupl³r. p³io rōne obi q² oba met. sūt maxime scibilia sic ēt sūt maxie cog³scibilia. nā sic res se hz ad eē ita ad cog³ci p Ari. z^o met. s³ de² r itelligētie q² sūt oba meth. hnt maxie eē sic r ipa maxie entia sūt. g³ de² r itelligētie sunt maxie cog³scibiles. ¶ Scōo meth. ē maxie scia rōne sub³i. nā subm meth. ē ens inq³tū ens iuxta determinatiōem Arist. 4° met. s³ ens inq³tū ens ē maxie scibile. igit. p³ nōa. q² scia specif³ ca³ a suo subo. minor at ē clara. q² ens inq³tū ens ē maxie itelligi cū sit obz inte⁹ p³ Ari. i met. sua. qd at ē maxie itelligibile est maxie scibile rē. ergo per consequēs maxime scibile. ¶ Tertio metha. est maxime sciētia ratione p³ncipioz quonias p³n⁴ met. s³ d³ q² d³ r eēvel nē eē r nō d³ rigit idē sil³ eē r nē eē sūt maxie scibi⁹ cū hec sciant r cog³scant tñ p noticiā suoz terminoz. a³ at p³n⁴ nō cog³scunt nisi mediātib⁹ his cū nectio has p³ponēs p³supponat i mēte. ¶ Quarto met. ē maxie scia rōne finis. qm finis met. ē cogni⁹ r³z sepataz tā a mā sensibili q² itelligibili. finis at aliaz sciaz ē cog³ r³z vt d³bit mām sensibile v³ itelligibile. igit. p³ a³ p³ntis p³ q² finis met. ē cog³ r specul⁹. s³az sepataz a mā simplr cū sint penit⁹ idiffibiles nullā penit⁹ hntes magnitudinē fm Ari. 8° pbi. z^o p³ntis ē mani⁹. q² p³hia nāl cōsiderat res i ordie ad mām sensibile. r meth. cōsiderat res in ordine ad materias itelligibile. r ordine ad q²titatē r³tinuā vel discretā.

S³ demōstratio nō cōuenit i aliud gen⁹. sed nisi sicut dcm ē geometricē i mechanicas vel machinatias aut speculatiuas r arith. i armonicās.

¶ Tertiu correlariū. meth. nō descēdit i aliū gen⁹ simplr. sed fm qd. pbat. met. descēdit i alias scias spāles sicut geo. i mechanicā r machiatia r speculatiuā. r sic arithmetica i musica. iste at nō descēdūt i aliud gen⁹ simplr. sed s³ qd. igit. maior p³ q² met. pbat p³n⁴ aliaz sciaz sicut subalternates p³n⁴ subalternataz. minor vō sūt sup⁹ declarata. r itelligit p³ p³ mechanicā artē edificādi r domificādi. r p machinatiuā artē faciēdi machinas vt bōbardas. r p speculatiuā ipaz p³pectiuiū. cōstat at oēs illas scias v³ artes p³supponere certa p³n⁴ iam. pbata in geo. rē. ¶ Notādū p q² meth. tripl³r descēdit i alias scias p rōne sub³i eo q² suba aliaz sciaz subyciunt subo meth. z^o rōne p³ncipioz cōplexoz. q² p³ncipia cōplexa aliaz sciaz pbat³r p p³ncipia cōplexa meth. 3° rōne terminoz in cōplexoz. q² oēs termini aliaz sciaz sunt termini metha. s³ sub alia cōsideratione. vnde meth. cōsiderat corpus r mobilitatē absolute. sed p³us nālis cōsiderat eadē cōtracte. s. corpus vt est mobile. cōsiderat etiā meth. lineā vt est q²titas cōtinua duobus punctis terminata r vt in ea ē longitudo sine latitudine r p³funditate. geome. autē vt est recta vel curua. ¶ Secundo notandum q² geome. descēdit in p³pectiua r arith. in musicā ex parte subiecti r p³ncipioz cōplexoz ac terminoz simplicium. sed non totaliter vt metha. quia p³pectiua nō subycitur tantū geome. sed etiā p³hie. r musica non solū arithme sed etiā p³hie rōne alterius partis sub³i. r ideo nō lineā necyisuale est p³us terminus p³pectiue. sed

Primus

totum illud lineavifualis. quia nō cōfiderat de linea vt linea nec de vifualitate fm q̄ h̄. sed de linea vt est vifualis. ⁊ de vifualitate vt diametralr catur. filr musica nō cōfiderat de numero vt numerus est nec de fonoyt sic. fz de nūero vt est fonoz. ⁊ de fono vt ē pportionalis ⁊ numerosus.

C Difficile eni est nosse si scinit aut non difficile ē nosse si ex p̄p̄iis vniūfcuiusqz p̄ncipijs scim⁹: aut nō q̄ vere est scire. Opīnamur aut si habeamus ex aliquibus veris syllin ⁊ primis scire. sed hoc nō ē: fz prima oz eē primis.

C Quartū correlariū. difficile ē p̄picere scipz scire. p̄bať. ne mo scit nisi p̄ prin⁹ p̄p̄ia. fz difficile ē scire si prin⁹ ad aliquā cōlōne sint p̄p̄ia. igr. vñ multoties opīnamur nos scire. ga opīnamur repisse p̄p̄ia prin⁹. nō tñ scim⁹. qz illa nō sūt prin⁹ cipia p̄p̄ia. aliqs. n. forte crederet albedinē eē accñs p̄ hoc q̄ cognoscit ipsam eē i alio. sed hoc nō sufficit cū nō sit prin⁹ p̄p̄ia. sed cōe. multa. n. sunt in alio quoz nullū est accñs vt h̄z videri 4. p̄y. vbi tradunt 8. modi essendi in. **C** Cōtra p̄dicta ar. ⁊ p̄ncipaliter d̄ cōlōnez p̄bando aliquā sciaz vel demōstrationē p̄cedere ex cōib⁹. Et p̄ ar. de meth. q̄ necio p̄ cedit ex p̄ncipijs cōib⁹ ex quo ipsa cōissima ē. **C** Scdo ar. d̄ qualibet demōstratione potissima cū illa p̄cedat ex vlib⁹. s. ex subo vli ⁊ passione vli. hec aut sunt cōia. **C** Tertio ar. sic. sic res se h̄z ad eē ita se h̄z ad cogsci. sed virtus solis q̄ est virtus cōis cūrrit absqz agēte p̄ticulari ad gnātione aīalū q̄ sūt ex putrefactōe. igr. cōia p̄n⁹ p̄nt cūrrere ad gnātōez alicui⁹ p̄ticularis scie. **C** Quarto. qz tūc frustra ponerent p̄n⁹ cōia. ⁊ p̄bs ponit ifra: q̄ eoz qb⁹ vtimur i demōstrōe q̄dā sūt p̄p̄a ⁊ quedā cōia. **C** Ad p̄i⁹ d̄ q̄ lz prin⁹ metha. sūt cōia scientis sp̄alib⁹ ipsa tñ sūt p̄p̄ia meth. vt de quolibet d̄ esse vel nō eē. ⁊ nō cōtingit idē simul eē ⁊ nō eē. **C** Ad 2. r̄ndet eodē mō q̄ lz subz ⁊ passio demōstratiōis potissime sūt cōia suis inferiorib⁹ sūt tñ p̄p̄ia illi demōstrationi. **C** Ad 3. r̄ndet q̄ sicut agēs vlc nō p̄ducit p̄fectū aīal nisi mediāte agente p̄ticulari. ita p̄n⁹ cōia nō agnānt p̄fectā cognitionē. s. scienti ficā nisi mediātib⁹ p̄ncipijs p̄p̄iis. ⁊ sicut agēs vlc absqz agēte p̄ticulari p̄ducit aīal ip̄fectū. ita p̄n⁹ cōia absqz p̄ncipijs p̄p̄iis agnānt notitiā ip̄fectā que ē opio. **C** Ad 4. negetur n̄ia. qz sicut nō frustra ponit agēs vlc nō obstāte q̄ n̄i agat absqz agente p̄ticulari. ita nō frustra ponitur p̄n⁹ cōia lz nō aggenerēt sciam absqz p̄ncipijs p̄p̄iis. qz sicut agētia p̄ticularia roborant p̄ vliā. ⁊ fortificant p̄ illa virtute quoz agūt. ita p̄n⁹ p̄p̄ia roborant ⁊ fortificant p̄ p̄ncipia cōia virtute quoz agnānt sciam: ⁊ ex hoc p̄z qd̄ dicit. p. s. q̄ vtimur p̄ncipijs p̄p̄iis ⁊ cōib⁹. vtimur. n. p̄ncipijs cōib⁹ tāqz demōstrationē vtuāl ingrediētib⁹. ⁊ vtimur p̄ncipijs p̄p̄iis tāqz formaliter ingrediētib⁹ demōstrationē.

C Dico aut p̄ncipia in vnoquoqz genere illa que cū sint nō cōtingit demonstrare. Quicquid igitur significant prima ⁊ que ex his sunt accipiendū ē. Quod aut sint p̄ncipia necesse est accipe. Alia vero demonstrare vt quid vnitās aut quid rectū ⁊ quid triāgulus. Est at vnitātē accipe ⁊ magnitudine. altera vero demōstrare.

Iste est 2. tractatus primi posterior in quo p̄bs declarat ex qb⁹ ⁊ qlib⁹ est vtuāl demōstratio manifestādo p̄n⁹ q̄ vtuāl ingrediēt demōstrationē postqz ostendit ex qb⁹ ⁊ ex qlib⁹ est formalr demōstratio ⁊ exp̄mēdo p̄n⁹ q̄ formalr ingrediēt demōstrationē. Et diuidit tractat⁹ iste i q̄ttuor ca. q̄z p̄ d̄stinguit iter p̄n⁹ p̄p̄a ⁊ cōia. 2. exp̄mit illa p̄n⁹ tā p̄p̄ia q̄ cōia inter q̄ ē d̄ia ibi nō ē aut sup̄pō. 3. manifestat qlr scie cōicāt circa p̄n⁹ ibi. cōi cant aut oēs scie. 4. ex d̄ia ⁊ vniētia p̄ncipioz ⁊ cludit d̄iaz ⁊ vniētia inter demōstrationē qz. ⁊ p̄pter qd̄ ibi. fz

differt qz a p̄pter qd̄. Primū caplm diuidit in q̄ttuor p̄tes in quaz p̄ d̄scribit prin⁹. i. 2. p̄te ponit d̄iaz iter p̄n⁹ cōe ⁊ p̄p̄ia ibi. sūt aut qb⁹. i. 3. p̄te ponit d̄iam iter subm passione ⁊ dignitatē ibi. sūt autē p̄p̄ia. in 4. ponit d̄iam sciaz ex p̄te subī ⁊ passione ibi. quas dā tñ scias. **C** Quantū ad p̄. p. diffiniēs p̄n⁹ di. dico at p̄n⁹ i vnoquoqz genere illa q̄ cū sint nō cōtingit demōstrare. i. p̄n⁹ est p̄pō necia indēmābilis in scia cui⁹ est prin⁹. p̄mo d̄. p̄pō necessaria ad excludendū p̄pōnes falsas ⁊ cōtingētes. id opp⁹ p̄ncipioz lz sint imedia ta ⁊ indēmābilis sicut p̄ncipia nō tñ sūt prin⁹ p̄ suā falsitātē. Scdo d̄ indēmābilis ad excludendū p̄pōnes necias demābiles. Tertio d̄ i scia cui⁹ est p̄n⁹ ne credat quod lz prin⁹ eē indēmābile simplr. sed sufficit q̄ nō sit demābile in scia cui⁹ est prin⁹. id si ē simplr idēmābile ē simplr prin⁹. si aut ē indēmābile fm qd̄ ē prin⁹ fz qd̄. **C** Ex ista d̄ffōne infert p̄bs vniētia ⁊ d̄iam iter prin⁹ ⁊ cōlōne dicēs q̄ in hoc vniēt. qz de vtroqz oz cognoscere qd̄ significet. d̄scō. vniēt aut qz ex p̄ncipijs alia demōstrant ⁊ ipa nō demōstrant in scia illa. cōlō aut in eo q̄ cōlō demōstrat. sicut. n. de vnitātē ⁊ triāgulo ⁊ recto p̄supponit qd̄ est. ita d̄ p̄ncipijs ⁊ cōlōne. ⁊ sicut vnitās ⁊ magnitudo non demāť sed alia ex his ita est dicendū de p̄ncipijs ⁊ cōlōne. **C** Notādus q̄ sic cōlō aliqui sumit p̄ ipso cōplem⁹ demōstrabili siue sit signū siue significatū. ⁊ aliqui p̄ passioe. ita p̄ncipiū scie aliqui sumitur cōplexe vt oē totū ē maius sua p̄te. ⁊ aliqui incōplexe vt vnitās ⁊ magnitudo. p̄ diffiniēbat p̄ncipiū ⁊ non z. si tñ qs veller gnālē d̄ffōne dicat. p̄ncipiū ē entitas necessaria i demābilis i scia cui⁹ ē p̄n⁹. ⁊ fm hoc magis vident p̄cederē exem⁹. Duo igr sūt gnā p̄ncipioz. s. cōplexa ⁊ icōplexa. ⁊ iterū p̄ncipioz cōplexoz qdā sūt simplr idēmābilis vt dignitates ⁊ cōes aī cōceptiōes. ⁊ qdā fm qd̄ indēmābilis vt p̄ncipia sciaz subalternataz q̄ demānt i sciētus subalternātibus. vñ sicut geo. n̄ p̄t p̄bare magnitudinē ē. nec arithmeticus vnitātē eē sed illud p̄supponit. ita p̄spectiu⁹ non p̄t p̄bare aliquā lineā cāre duos angulos rectos. sed illud p̄supponit qd̄ qd̄ accipit tanqz prin⁹ lz d̄ce vt dicebat aī. **C** Contra p̄dicta ar. ⁊ p̄ q̄ prin⁹ nō p̄supponunt. qz prin⁹ se h̄nt sic aī ad aliqd̄ n̄is. mō negato cūte negat ⁊ aī. vñ eraclitus negavit illud prin⁹ de quolz d̄ affirmatio vel neg⁹ vt dic. p. 4. meth. **C** Scdo ar. q̄ non oz prin⁹ accipe. i. p̄supponere ⁊ alia demāre. qz tūc solū illa prin⁹ p̄supponerent q̄ fundant in ente. ⁊ oia alia demōstrarent. s. oē totū ē maius sua p̄te. ⁊ si ab eqliibus eqlia demas t̄. qd̄ est falsum. qz ista sunt p̄ se nota cū in tellect⁹ statim eis assentiat notis terminis. **C** Ad primū dicit q̄ p̄ncipia prima negari duplr intelligit. s. p̄ se. ⁊ p̄ accidēs. p̄ se qd̄. qz habet nām p̄ quā dubitari p̄nt ⁊ cōse quēter negari. ⁊ sic nō possūt negari p̄ma p̄ncipia. qz sunt p̄ positiones prime fundate in ente qb⁹ intellectus nullo mō p̄t dissentire sicut nec aliqua p̄tētia cognita p̄t dissentire suo obo p̄mario. **C** Per accidēs aut quadruplr p̄nt negari. p̄mo vtuāl ⁊ implicite. s. negādo aliquā p̄pōnem veram ⁊ necessariā in qua vtuāl contineat prima p̄ncipia aut concedendo aliquā falsam vel impossibilem ad quā sequuntur opposita primozum p̄ncipiozum. **C** Secundo ex ignorantia respondendi sicut negauerūt permenides ⁊ melissus motū esse ne cogerentur concedere vacuū p̄pter istam rationem omne quod mouetur recipitur i pleno aut i vacuo quia non est possibilis penetratio cozporum. igitur in vacuo. zeno autem negavit idem nec cogeretur concedere infinita p̄trāsire cū tamē oppo⁹ experientia esset notum. experiebatur enim se ambulare ⁊ equum currere. **C** Tertio ex falsa apparētia sicut eraclitus qui negavit prima p̄ncipia concedens duo contradicto⁹ esse simul vera. credidit enim entia esse in tanto fluxu q̄ statim cum vera diceret hoc est propter fluxibilitatem rerum dicere hoc est postet hoc non est. ⁊ consequenter dicebat q̄ non poteramus eandem aquā fluminis bis tangere. nec de eandem re eodem modo se habente bis loqui. **C** Quarto ex diuersione materie.

Posteriorum

vel inquisitione disputatōis: quedā. n. possent negare pⁿā p^ma
 & ea q̄ sūt p se nota ad diuertēdū māz cupiētes non amplius
 disputare vel de alia mā loq: aut cām ingredi aliquā vitatē
 vel pbabilitatē circa pⁿā negata. sicut faciūt cōiter disputā
 res sustinētes pbabilr oppo^o eoz q̄ p se nota sūt. & tales non
 negāt pⁿicipia corde. s3 tū ore. ¶ Ad 2^m rōndet Egi. q̄ oēs ai
 pceptōes pūt cōsiderari i ordine ad intellectū pⁿicipiēte vel
 in ordine ad ens & ptes entis. p^o oēs cōes ai cōceptiōes sunt
 pⁿā cōia. qz intellect^o illis assentit absqz aliq̄ discursū ex sola
 notitia terminoz. & sic. oē totū ē mai^o sua pte. & si ab eq̄libus
 eq̄lia demas zc. sūt prima prin^a & prime dignitates. z^o n̄ sūt
 prima prin^a. qz sūciant in pte entis. s. i q̄titate q̄ qdē bz ordi
 nē ad totū ens sicut posteri^o ad suū pri^o. & sic tū illa q̄ fundā
 tur i ente vel in eē sunt prima prin^a vt de quolibet dī eē vel
 nō eē. & nō tringit idē sil eē & nō esse. Ista rāssio vī aliq̄lr cō
 trariari p^o. dicitur est. n. supra ex intētiōe Aris. q̄ meth. pbat
 prin^a aliaz sciaz. hec aut. oē totum est maius sua pte. & si ab
 eq̄lib^o zc. sunt prin^a geo. & arith. igit pbanē a meth. qd nō eēt
 si eis intellect^o statim assentiret absqz discursū. & hoc alacē
 notat qm̄ pbat illud prin^a. oē totū est maius sua pte. p pⁿicipiē
 realiqd & aliqd vltra. nō etiā sunt dignitates. qz dignitas est
 ppō quā necesse ē quēlibet docētē hīe p Ari. i pozi tractatu.
 nō aut ē necesse has ppōnes quēlibet docēdū hīe. ¶ Dicen
 dum igitur alr q̄ prin^a sunt i q̄druplici dīa loquēdo d̄ prin
 cipys cōpicijs. qdā sunt qbus intellect^o assentit ex sola notit
 tia terminoz vt de quolibet dī eē vel nō eē. nō cōtingit idēz
 simul eē & nō esse. & hec sunt pprie dignitates & prin^a prima
 simplr & ppōnes nullo demōstrabiles. qdā autēz sunt prin^a
 qbus intellect^o statim assentit notis termis tū mediāte discurs
 ū morozo & ip̄ceptibili. vt oē totū ē mai^o sua pte. & si ab eq̄
 libus eq̄lia demas zc. & hec nō sunt prin^a prima simplr. s3 pⁿ
 prin^a qm̄ qd p respectū ad scias q̄rū sūt prin^a. & d̄nter talia n̄
 simplr sūt demōstrabilia sicut nec sūt dubitabilia. s3 sūt demō
 strabilia s̄m gd. s. isti vel illi q̄ negaret. Quedā sūt prin^a qb^o
 intellectus assentit ex solo discursū demōstratiuo morozo vt
 a puncto ad p̄ctū cōtingit rectā lineā ducere. & cōtinuuz est
 diuisibile in infinitū. & talia simplr demōstrant sicut & ipa sim
 pliciter dubitabilia sūt. & talia sūt pⁿā & p̄ncipiata. pⁿā qdēz
 geo. & p̄ncipiata i nālī p̄bia. Quedā aut sūt pⁿā qb^o intellect^o
 assentit ex solo discursū morozo inductiuo vel diuisiuo. vt pre
 misse indēmābiles alicui demōstratōis. vbi grā. si fieret talis
 demōstratio. oē aial. rōnale est disciplinabile. ois hō ē aial. rōna
 le. q̄ ois hō ē disciplinabilis. maior pbat inductiue & mior. vt
 hebīf z^o h^o. id tales p̄misse sūt p̄misse dīscue. sūt ēt p̄pā pⁿā.
 p̄misse aut demōstrabiles nō pprie dīr pⁿā. s3 tū methafor
 rice ex similitudine ad p̄missas indēmābiles.

¶ Sunt autēz quibus vtimur in demonstratiuis
 sciētījs: alia quidē ppria vniuscuiusqz scie alia ve
 ro cōmunia. Cōmunia enī scōm analogiaz. qm̄
 vtile est q̄tūcūqz in eo q̄ sub scia est ḡne. P̄zo
 pria p̄ncipia quidē vt lineā eē huiusmodi & re
 ctū. Cōmunia aut vt eq̄lia ab eq̄libus si auferas
 q̄ equalia reliqua sūt. Sufficiens aut ē vniūq̄d̄qz
 istozū. qm̄ in genere ē. Idem enī faciet & si nō de
 oibus accipiat: sed i magnitudinibus solū: arith
 meticus aut i numeris.

¶ Ista est 2ª pars hui^o ca. in q̄ p̄hs manifestat dīas iter pⁿ
 p̄pūū & cōe qbus vtunt demōstratores. vñ pⁿā p̄pūū est illud
 qd̄ uenit vni scie tū in eo q̄ pⁿā. vt lineā est longitudo sine
 latitudine & p̄funditate. rectū est illud cui^o mediū nō discre
 pat ab extremis. Et notanter dī i eo q̄ pⁿā. qz eadē ppō cō
 petit p̄libus sciētīs in vna vt cōlo. & in alia vt p̄ncipiū p̄pūū.
 sicut p̄z de p̄ncipys sciaz subalternatarū q̄ sunt cōlones i
 sciētīs subalternatib^o. p̄ncipiū aut cōe ē illud qd̄ cōpetit p̄
 b^o sciētīs. vt si ab eq̄lib^o eq̄lia demas cetera q̄ remanēt sūt

eq̄lia. & oē totū est maius sua pte. quoz qd̄libet ind̄nter cō
 petit geome. & arithme. Et si arguit^o qz sup^o dcm̄ ē demō
 strationē nō pcedere ex vlibus & cōib^o. R̄ndet p̄hs q̄ itelli
 git demōstrationē nō pcedere ex cōib^o s̄m suā tota significatio
 nē tū pcedit ex his s3 suā significatiōē sibi sufficētē. ita q̄
 geo. nō vtit aliquo istozū p̄ncipioz absolute. sed d̄cte. s. ois
 magnitudo est maior sua pte. & si ab eq̄lib^o magnitudinibus
 eq̄les magnitudines demas magnitudines remanētes sunt
 eq̄les. arithmeti^o aut dī. ois numerus est maior sua pte & si
 ab equalib^o numeris eq̄les numeros demas q̄ remanēt sūt
 equales. ¶ Notandū q̄ sicut quodlibet agēs nāle vtit p̄ma
 mā nō simplr: sed d̄cte. s. cū dispōne accidētū necessario ad
 formā subalē d̄bentiū sic q̄ generās hominē vtit mā d̄cta p
 aliqua accētia faciētia ad formā hoīs. & gnāns equū vtit ea
 dē mā cū alyz dispōnibus faciētib^o ad formā eq̄. ita i p̄pō
 to dicendū est q̄ geo. illis p̄ncipys vtit d̄cte p magnitudinē
 & arithmeti^o d̄cte p numez. Istud tū exemplū nō ē oio silē
 qz mā p̄ma formalr ingredit^o p̄pōnem nālez & p̄ncipia cōia
 nō formalr sed virtualr tū ingrediunt demōstrationē. p ipsūz
 tū coḡscitur modus cōtrahendi p̄ncipia cōmunia. ¶ Sed
 dubitatur primo. quia dicit Aristo. primo prio. q̄ oportet p̄
 cipium vniuersaliter sumi. vbi gratia. in geo. pbat q̄ anguli
 incisionū sunt eq̄
 les p hoc q̄ si ab
 eq̄lib^o equalia de
 mas. q̄ro q̄ vt p̄ b

Angulus incisionis

pⁿā sumat solū p angulis incisionū. & sic peti^o p̄ncipū. aut p
 alyz angulis: & sic nō ē ad p̄pō. aut vlr & d̄nter intētiū. ¶ Sed
 qz pⁿā talia d̄cta qb^o vtūtur formalr geo. & arithme. sūt p̄ba
 ta p illa prin^a cōia. sed nō vt ad quē aliū artificē spectet p̄ba
 re h̄s spālia p illa cōia. igit geo. & arith. pbat prin^a d̄cta p̄
 p̄ncipia cōia. igit vtunt eis i sua maria cōitate. vbi grā. hec ppō
 ois magnitudo ē maior sua pte pbat p illā. oē totū ē mai^o sua pte
 & nō vt a q̄ nisi a geo. ¶ Ad p̄ncipio d̄cedo q̄ prin^a sp̄ oz vlr su
 mi. nō tū vlr subo. sed eq̄ aut min^o vlr^o cūz cōlone. vñ subm
 geo. ē magnitudo. id illō prin^a cōe. oē totū ē mai^o sua pte. nō
 d̄z accipi a geo. in tāta cōitate. qz cuiuslibet scie subm d̄z esse
 cōisimū & d̄nter nullū prin^a p̄pūū illi^o d̄z esse cōius subo n̄z
 aliqd cōsideratū ab eodē eē cōi^o. p̄pterea geo. accipit illō p̄
 cipū i cōitate sui subī dicēdo ois magnitudo ē maior sua pte.
 aut i cōitate alicui^o inferioris vt ois lineā ē maior sua pte: sp̄
 tū tale prin^a d̄ctū ē vlr cōlone q̄cūqz data q̄ p tale prin^a
 demōstratur. Ista igit cōlo. anguli incisionū sūt eq̄les. demōstrat
 p prin^a vlr sup̄ra isto. si ab eq̄lib^o magnitudinibus eq̄les mag
 gnitudines demas magnitudines remanētes sūt eq̄les. sed
 anguli recti sūt magnitudines. igit si ab eq̄lib^o angulis rectis
 equales angulos demas anguli remanētes sūt eq̄les. sed illi
 sunt anguli incisionū. igit anguli incisionū sūt eq̄les. p̄z igit q̄
 ista cōlo. anguli incisionū sūt eq̄les nō pbat p illā formalr si
 ab equalib^o eq̄lia demas. sed tū virtualr. & illa ppō si ab eq̄
 lib^o magnitudinib^o eq̄les magnitudines demas ē illa. ppō q̄
 formalr ingredit demōstrationē. & ē vlr cōlone. sicut ēt subz p
 p̄libus supponit q̄ sint anguli incisionū. ¶ Ad scōm dicitur
 q̄ ad metha. spectat p̄bare illa p̄ncipia d̄cta sicut & cōia. dū
 enim pbat formaliter q̄ omne totū est maius sua pte. pbat
 virtualiter q̄ omnis magnitudo est maior sua pte. dicit enī
 Aristo. primo prioz q̄ vna p̄tās sylloz est concludere pla. s.
 cōclusionē. & quicqd̄ sequit ad illā. & si qs veller p̄bationem
 p̄pūū illius: tunc assumeretur illud p̄ncipiū cōmune.
 omne totum est maius sua parte cum illa minoz. omnis ma
 gnitudo est quoddā totum inferendo istaz. omnis magnitu
 do est maior sua parte. cuius sylloz consideratio ad solum me
 tha. p̄inet. Et dicunt aliqui q̄ non solum pbat metha. p̄nci
 p̄ia propria scientiarū subalternantīz sed etiam subalter
 natarum. hec enim. lineā visualis diametraliter cadens in
 oculum causat angulos rectos: non probatur a p̄spectiuo.
 quia nullus artifex probat sua p̄ncipia. nō etiam a geome.
 quia ipse non considerat lineam per respectum ad oculum

Primus

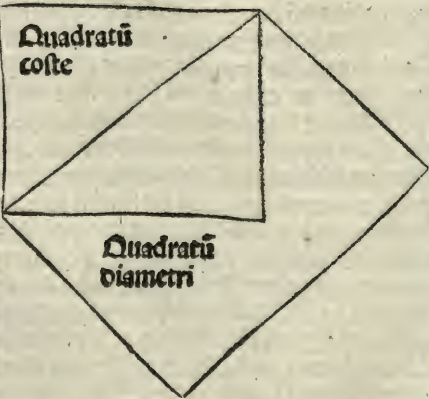
nec ad visum. nō etiā a physico. qz nō considerat visualitatē p respectū ad lineā. o3 igitur q a metha. inq̄tum descendit in geo. z p̄hiam nālez considerās visualitatē eē passionem p accidēs lineē z facere angulos rectos esse passiones p se lineē diametralr cadentis. Adeli tñ dī q geo. pbat p̄n^a p̄p̄ia p̄spectiue p̄ qdem implicite demōstrādo aliquā p̄ckōnez ad quā p̄ckōne seq̄t p̄n^m p̄p̄iū p̄spectiue. z^o explicite nō qdē simplr vt geome. sed vt descendit in p̄spectiua z vt sic considerat visua litatē p respectum ad lineam.

Sunt autē p̄p̄ia quidē z que accipiunt esse circa que scia specular que sunt p se. vt arithmetica vnitates. geometria aut signa z lineas. Hec enī recipiūt esse z hoc esse. Horū autēz passiones p se quid quidem significet vnaqueqz accipiunt vt arithmetica quidem quid par aut impar aut quadrangulus aut cubus: geometria vero quid rōnabile aut reflecti aut curuare. Quod at sint demōstrat per quedā cōmuniā z ex his que demōstratur z astrologia similiter. Omnis enī demōstratiua sciētia circa tria est z quecunqz esse ponuntur. Hec aut sunt genera cuius per se passionum speculariua est: z quecunqz cōmunes dicuntur dignitates ex quibus primis demōstrat: z tertius passiones quarum quidem significet vnaqueqz accipiat.

¶ Ista est 3^a pars hūi^a ca. in qua p̄hs ponit dīam inter subm passionē z dignitatē di. subm in aliq̄ scia est illud de quo p̄supponitur qd est z qz est. vt in arithmetica vnitates. z in geo. punctus vel lineā. passio autē i aliq̄ scia ē illa de q̄ p̄supponit qd est: vt par vel ipar cubū z quadratū i arithmetica. i geo. vero rectū z curuū. rōnale z irrōnale. cōmensurable z incōmensurable. Sed dignitas est p̄ncipiū cōisimū ex quo z p̄ p̄ncipio demōstrat passio. z hoc est gnāliter vtz tā in astrologia q̄ in alijs scijs demōstratiuis. tria igit sunt p̄cognita an̄ oēm demōstrationē. s. subm de quo aliqd demōstratur. z passio que demōstrat. z dignitas p qua demōstratur aliquid. ¶ Notādum p̄mo q̄ aliud est esse subm alicui^o scie. z aliud est esse subm in aliqua sciētia. sicut aliud ē esse passionē alicuius generis. z aliud est eē passionē in aliquo genere. nā risibilitas est passio in genere aīalis nō tñ est passio illius generis sed hoīs. ita in p̄posito triangulus est subm in geome. nō tñ est subm geo. sed magnitudo. ¶ Scōdo notādū q̄ sicut duplex est m̄a. s. p̄p̄inū z remota. ita duplex est subz. s. p̄p̄inū z remotū. vñ subm p̄p̄inū arithmetice ē numerus z remotū ē vnitates. Subz vō geo. p̄p̄inū ē magnitudo z remotū p̄ict^o vel lineā. p̄n^o remotum cōiter dī p̄n^o scie. qz ē p̄n^o subī.

sicut enim subm p̄hie nālis hz sua p̄n^o que sūt m̄a z for^a. ita subm arithmetice hz suuz p̄n^m qd ē vnitates. z subm geo. habz suū p̄n^o qd ē p̄ictus vel lineā.

¶ Tertio notandū q̄ par z ipar q̄drat^o z cubus sūt passiones numeri de qbus cōsiderat arithmeticus non p̄p̄ie sumēdo quadratū z cubū. qz bec p̄pe loquē

do reperiunt tñ in p̄tinitis. sed trāsumptiue reperiunt i numeris: rōnale vō z curuū aut reflexū sūt passiones lineē de qua considerat geo. dī autē lineā rōnalis vt p̄z ex decimo geo. d qua rōnant. quelibet ḡ lineā fm quā sciunt p̄portioēs aliarū lineaz rōnalis vocat. rōne cui^o alie cōmensurabiles rōnales dicuntur. incōmensurabiles vō dicunt irrōnales. vt diame- ter z costa quadrati ortogony eglateri. ¶ Quarto notādū q̄ illud qd est p̄clo in vna demōstratiōe est p̄p̄iū p̄n^m i alia vt p̄p̄iū p̄n^o ad p̄bandū tres de triangulo est h̄re angulū extrin^o equalentē duob^o intrinsecis oppositis qd p̄bat eē tale p lineā cadētē eque distantē tertio lateri z hoc itelligit p̄hs cū dicit aliqua eē p̄n^a p̄p̄ia que demōstrant. ¶ Aduertendū tñ q̄ lz p̄missa demōstrabilis sit p̄n^o p̄p̄iū alicui^o demōstratiōis: nō tñ p̄p̄ie dī p̄zin^o p̄p̄iū alicui^o scie totalis qm̄ tale ē idemrabile. z ex hoc p̄pe diffōnes spālīū terminoz sūt p̄zi^o p̄p̄a i scia vtēte illis terminis. vñ geo. p̄ diffōnē circuli p̄bat lineas aliq̄s exēutes a cētro eē eqlēs. vñ ḡ geo. diffōnitōe circuli tāq̄ p̄zin^o. z cōter diffōnibus lineē z recti tanq̄z p̄ncipius incōplexis ex qb^o z suis diffōnib^o fiūt p̄p̄ones idemōstrabiles vt dicebat an̄. ¶ Primū dubiū. cuz de lineā demōstrat i geo. rectū vel curuū sequitur q̄ lineā nō ē subm remotū geo. sed p̄p̄inū aut eēntialr p̄tētū sub illo. ¶ Secūndū dubiū. p̄p̄ qd facit p̄hs mentionē tñ de dignitatibus cū ēt alie cōēs aī p̄ceptioēs ingrediant virtualr demōstratōez. ¶ Ad primū dī q̄ lineā est p̄zin^o magnitudinis. z ē p̄tētū sub magnitudine. p̄ ē subm remotū. sed z^o est spālē subm i geo. aliq̄n tñ sumit p̄ subo adeq̄to geo. inq̄stū oēs magnitudines resoluūt in lineā. ¶ Ad z^o dī q̄ Ari. facit mentionē tñ dī illis p̄ncipius q̄ necessario ingrediant demōstrationē oēm. p̄zin- cipia aut geo. z arithme. lz necio ingrediant formalr aut virtualiter demōstratiōes mathe. nō tñ necio ingrediant omnē demōstrationē. qz p̄t fieri demōstratiō i metha. quā nō ingredit formalr vel virtualr aliqd p̄zin^o mathe. dignitates autē nō necio ingrediant oēm demōstrationē cū ipse sint p̄p̄ones q̄s necesse est quelibet docendum h̄re.

¶ Quasda aut scias nihil p̄hibet z quedā eorum despiciere vt genus nō supponere eē si sit manifestū: qm̄ est. Non enī siliter manifestum est q̄ numerus sit z q̄ calidū z frigidū sit: z passiones nō recipere est quid significet si sint manifeste. Sicut neqz cōia nō recipere quid significant vt eqlia ab eqlibus demere. qm̄ notū est. Sed nihil minus tria bec sūt necessaria: circa qd demōstratū est z qui demōstrant z ex quibus.

¶ Ista est 4^a pars h^o ca. i q̄ ponit dīam sciaz ex pte subī z passionis. qm̄ aliq̄ ē scia q̄ despicit suū subz. z aliq̄ q̄ nō despicit. illa dī despiciere subm suū q̄ nō facit spālēz mentionē de suo subo vtrū sit. qz manifestū ē illd eē vt metha. z scia nālis. sūt enī ista nota ad sensuz sicut calidū z frigidū. Illa vō nō despici- cit. qz facit spālē mentionē de illo vtrū sit. sicut geo. d̄ p̄ictō z arithmetica de vnitates. cū bec tñ cognoscant p̄ intellectū discurretē: z q̄to alicui^o scie subm ē magis notū tāto illa magis despicit z p̄supponit illd. id magis p̄supponit subm suum illa q̄ hz subm calidū vel frigidū q̄ arithme. cui^o subz ē nūer^o qz calidū vel frigidū ē magis notū q̄ numer^o. ¶ Est et aliq̄ scia q̄ despicit suā passionē qz nō facit spālē mentionē de illa qd significet. vt vnitates i meth. q̄ ē passio entis. z aliq̄ scia ē q̄ nō despicit vt arithme. q̄ facit mentionē spālē qd significet paritas vel iparitas. z geo. qd significet h̄re tres angulos. vñ sicut est aliqd p̄ncipiū p se notū vt si ab eqlib^o eqlia demas ita aliqua subiecta z passiones sūt per se manifesta. conueniunt tamen omnes sciētie in hoc q̄ quelibet requirit dignitatem subm z propriam passionem. ¶ Notandum p̄mo q̄ duplex est vnitates. s. metha. z mathe. vnitates metha. dicitur cū ente. z est eque nota sicut ens: cū sit p̄p̄a passio eius

Posteriorum

quā metha. despicit sicut ens qd est subm sumu. qz de nullo istoz facit mentionē si est z qd significet. vnitas aut mathe. est pncipiuz numeri pdicamenti q̄tatis. z hec nō est passio sed subiectū remotū arithmetice. qd qdem subm nō est p se notum. sed cognoscitur p intellectū discurrentē. ¶ Secūdo notandū qz duplex est numerus. s. mālis z formalis. numer⁹ formalis q est forma resultās ex vnitatibus nō est p se nor⁹ sed inestigat p intellectū. numerus aut mālis q ē res nume rate est p se notus. qz est sensibilis p se cuz sit sensibile cōe p Ari. 2° de aīa. z talis numerus est adhuc min⁹ nor⁹ q̄ calidū vel frigidū. qz calidū z frigidū sūt sensibilia ppa. z numerus z magnitudo sūt sensibilia cōia. z stat sensibilia eē notozia sensibilib⁹ cōibus cū sensibilia ppa cognoscant p se p. z sensibilia cōia p se nō p. z circa sensibilia ppa nō cōtingit sensum errare. sed circa sensibilia cōia bñ cōtingit errare vt ē deter minatū a p̄ho z^o de aīa. ¶ Dubitat circa dicta. si enī alique scie despiciūt sua suba. z alique nō. igit aliq̄ scie demonstrant sua subiecta qd est cōmen. 2° p̄bi. dicentē qz iposibile ē ali quā sciam vlem vl p̄cularē demonstrare suuz subm eē siue p signū siue p demonstrationē. sed nō est ita in cāis sui subie cti. qm̄ declarat eas p signū nō p demonstrationē simplr. hec cōmen. p̄hs. n. p̄ p̄bi. pbat māz z formā eē que sūt p̄n^o corpis nālis. ip̄sum aut corpus nāle nō pbat esse. R̄ndetur qz p̄hs nō dicit hic exp̄sse aliquā sciaz p̄bare suū subm eē. s. qz aliq̄ scia despicit suū subm nullā de eo faciēdo mentionem. z ali qua nō despicit imo de eo facit mentionē dicendo ip̄m eē z quid illud significat vt geo. z arithm. quelibet ergo scia mun di p̄supponit suū subm esse s. aliq̄ de illo faciat mentionē z aliqua nō. iō nulla scia p̄t p̄bare simplr suū subm eē neqz p effectū neqz p cām. qz quelibet p̄batio est p aliqd not⁹. con stat at̄ nihil eē not⁹ i scia suo subo. Et si Ari. aut Aui. pbat i li. de aīa suū subm eē. sciaz eē. hoc nō est simplr sed s. qd. s. isti vel illi. sicut nec aliq̄ scia p̄t a p̄ori vel a posteriori p̄bare simplr sua pncipia. p̄t tñ isti vel illi q aliqua negaret qdam alia concedendo zc.

Non est autē suppositio neqz petitio qd necesse ē p seipsum. s. dignitas z videri necesse ē. Nō ē enī ad exteri⁹ rationez: sed ad eā que est in anima. qm̄ nec syllogism⁹. Sēp enī ē insta re ad exterius rationem. sed ad interius rationez non semper.

¶ Istud est 2^m caplm̄ hui⁹ secūdi tractatus in quo p̄hs expri mit que sūt ista pncipia ppa z cōia postq̄ diffiniuit illa z assi gnat oriam i sp̄ali postq̄ distixit illa i gnali di. hec eē illa p̄n cipia cōmunia z p̄p̄ia. scilicet dignitates. suppositiones. pe titiones. z diffinitiones. Et diuidit istud capitulum in duas partes. nam i p̄ma p̄hs facit qd dictū est. i. z^o aut̄ ondit q̄lr scie vnūt dignitatib⁹ ibi. nō p̄rigere aut̄. ¶ Prima pars di uiditur i tres r̄clones. quaz p̄^o est ista. dignitas nō est suppo nec petitio. z^o r̄clo. suppo distinguit a petitōe z qōne. ibi. que cumqz qdē. 3° r̄clo. diffōnes n̄ sūt supponēs. ibi. termini igit non sūt. ¶ Prima igit r̄clo ar. sic. dignitas ē necessaria z itel ligibilis p̄pter se. sed suppo z petitio nō ē necessaria vel itel ligibilis p̄ se. igit dignitas nō est suppo nec petitio. an̄s est manifestum cū dignitas nō sit necessaria nec itelligibilis ex alio postq̄ ē p̄ma p̄p̄o. supponēs at̄ z petitōes sūt necie z in telligibiles p̄ p̄^o p̄n^o. vñ p̄t sic argui. totū an̄s illud qd ē ne cessariū z itelligibile nō p rōne exteriorē est necessariū z i telligibile p̄ se. sed dignitates sūt h̄s. igit. minor pbat. nā si dignitates h̄ntur p rōne exteriorē maxie eēt p̄ sylm. s. hoc nō. qz sylm nō pbat p̄^o p̄n^o. supponēs aut̄ z petitōes h̄ntur p rōnem exteriorē. qz p̄ sylm vel p̄ discursum. ¶ Et firmat illa minor. s. qz dignitates itelligunt p rōnez interiorē z nō exteriorē. qz illa q̄ itelligitur p rōnem exteriorē p̄nt bre instantias. qz p̄nt repellī vere vl app̄nter p aliū discursum.

sed dignitates nō possunt aliquo mō repellī p discursum cū sint simplr p̄me p̄ponēs. igit. ¶ Notādū p̄ qz dignitates sūt p̄pter se necessarie. qz sicut trāscendētia nō habēt cām incō plexā cū nihil sit cā entis vt ens est. ita dignitates imediate fūdate in trāscēdētib⁹ nō habēt cām cōplexā. z iō necessitas istaz nō est p̄ aliū. s. qd sit cōplexū z demōstratū zc. ¶ Se cundo notandū qz dignitates sūt p̄ se itelligibiles. qz p̄ obm itellectus p̄mitate adequatōis est ens. iō sicut nullū incōplexū p̄cedit notitia rōnez entis ita nullū p̄plexū p̄ce dit dignitates s. inter dignitates sit p̄rius z posterius eo qz dignitas affirmatiua p̄cedit aliquo mō negatiua cū affirma tio sit p̄or negōne s̄m Ari. in hoc p̄. ¶ Tertio notandum qz rō exterior est argumentatio q̄litercūqz sumpta. qz enim ar gumentatio in voce vel i scripto sit exterior manifestū est. z qz mētalis sit exterior declaraf. tū qz est ab exteriori doctri na. tū qz exp̄mitur p voces z scripta exteriori subordinata illi. tū qz nō est indita aīe intellectiue a nā zc. ¶ Quarto no tandū qz rō interior est lumē intellectus agentis. vñ nō solū argumen⁹ vocaf rō s. ē potētia itellect⁹ d̄f rō. z d̄f rō iterior tum qz nō est ab exteriori doctrina. tū qz nō exp̄mit p rōnez vocalē vel scriptā. tū qz illud lumen est creatū aīe z est ha bitualis d̄spō itellectus possibilis s̄m cōmen. 3° de anima. ¶ Ex p̄dictis sequr q̄druplex oria iter dignitatē z supponē vel petitōne. Prima oria est qm̄ dignitas est necessaria p̄ se z suppo vel petitio p̄ aliud. Secda oria qz dignitas est itel ligibilis p̄pter se. suppo vel petitio p̄pter aliud. Tertia disse rentia qz dignitas est itelligibilis p solā rationē interiorē z nō aut̄ suppo nec petitio. Quarta differentia est qz suppo vel petitio est itelligibilis p rōnez exteriorē z nō dignitas.

¶ Quēcūqz igitur demonstrabilia accipit eē ipse nō demonstrās. Nec vero si p̄abilia accipiat di scenti supponitur nō simplr suppo: sed ad illuz terminū. Si vero neqz vnus opiniōis. z cōtra rie esse accipiat idē petit. z in hoc differūt suppo z qō. Est enī questio in contrariū dicētis opinio ni: aut qz si aliquis demonstrabile cū sit accipiat vt vtaf nō demonstrās suppo est.

¶ Secda r̄clo. suppo distinguit a petitōe z qōne. pbat̄. sup positio ē p̄p̄o dem̄rabilis nō demōstrata s. accepta addiscē ti. z petitio est p̄p̄o dem̄rabilis non dem̄rata indiserē addi scēti. qd vō ē p̄p̄o dem̄rabilis n̄ demōstrata d̄ria addiscēti. igit zc. an̄s declaraf. nam eadē p̄p̄o est suppo petitio z qō. si enim illā acceptat n̄sialis tāq̄ verā ita qz sit eiusdē opiniōis cū opponēte d̄f suppo. z si nō est simplr. tñ quo ad illū. si aut̄ nō sit eiusdē opiniōis nec d̄rie cum opponēte d̄f petitio. vbi vero n̄sialis sit oīno cōtrarie opiniōis dicit qd. z hoc querit demōstrari. ¶ Notandū s̄m p̄hm qz ista r̄clo itelligit de supponē stricte sumpta: qz large sumēdo nō distinguit a peti tiōne sed bñ a qōne. Et sic describit̄ suppo. Suppo est p̄p̄o dem̄rabilis nō dem̄rata quā respōdens non petit dem̄rari. ¶ Sed dubium ē de illis. omne totum est maius sua parte si enī ab equalib⁹ equalia demas cetera remanent equalia. quecūqz sunt equalia vni tertio sunt equalia inter se. hec non videntur dignitates. quia non sunt p̄ime p̄positionēs. nec etiam suppositiones petitiones vel questiones cum nō sint demōstrabiles. ¶ Dicendum qz omnes sunt cōmunes animi conceptiones: quia eis statim intellectus assentit no tis terminis per discursum imperceptibiles. z dicuntur sup positiones pro q̄to vniuersaliter accipiuntur tanq̄ vere ab opponente z respondente. poterunt etiam esse petitiones si opponens z respondens non erunt eiusdem neqz contrarie opinionis. si tamē respondens esset cōtrarie opinionis dicer entur qōnes. z cum dicitur qz iste non sunt demōstrabiles: r̄ndetur qz non simplr. vt sepe dictuz est. ideo non sunt p̄p̄o p̄ie questiones nec petitiones. sunt tamen demonstrabiles quodāmodo. s. isti vel illi.

Termini ergo non sunt suppositiones. nihil enim esse aut non dicunt sed in propositionibus suppositiones.

Tertia dicitur diffinitiones non sunt suppositiones. probatur tripliciter. et sic suppositiones dicuntur esse vel non esse. sed diffinitiones non dicuntur esse vel non esse. igitur. autem patet quod suppositiones sunt propositiones in quibus dicitur aliquid de aliquo vel remouetur aliquid ab aliquo. in diffinitionibus vero non remouetur aliquid ab aliquo sicut non affirmatur aliquid de aliquo. **Notandum** quod philosophus vult generaliter quodlibet inferius esse in suo superiori sicut pars in toto. dicit enim per peripateticum. quod ea que sunt in voce sunt eorum que sunt in anima passionum note. id est. alique voces sunt repetitione eorum que significant per signa metalia. et sic loquitur philosophus cum dicit suppositiones esse in propositionibus. sicut. non habet esse aial et esse aial: quod omnis habet esse aial. et non est. ita suppositio est propositio et omni propositio. quod omnis suppositio est propositio et non omnis propositio est suppositio. **Dubitat** quod dicit Aristoteles in topico. quod diffinitio significat quod est esse. igitur diffinitio significat esse vel non esse. **R**espondetur philosophum intelligere suppositionem significare affirmatiue vel negatiue non autem diffinitionem. quia tamen facta non videtur. sicut non sequitur iste conceptus for. significat for. quod est. igitur significat esse vel non esse. nec sequitur aial rationale significat hominem. sed homo est hominem esse. igitur animal rationale significat hominem esse. sed tamen sequitur quod significat illud quod est hominem esse.

Terminis autem non solum intelligere oportet. hoc autem non est supponere nisi et audire suppositionem aliquis dicat: sed quorumcumque existetium in eo quod illa sunt sit conclusio.

Secundo arguitur ad eandem conclusionem sic. diffinitio dat solum intelligere. suppositio autem non dat solum intelligere. ergo diffinitio non est suppositio. autem declarat. nam secundum philosophum 3° de anima. operatio intellectus assimilatur operationi sensus solum quo ad dicere et intelligere insinuat per intelligere actum incomplectum. et per dicere actum complectum et verba. ex quo sequitur quod suppositio intellectus dicitur. et per diffinitionem solum intelligit sicut per diffinitionem. quod non est verum. quod ex suppositionibus rationibus rationibus ex veris sequitur conclusio. ex diffinitionibus vero tantum ex veris non sequitur conclusio. cum suppositiones sint vere non autem diffinitiones sint vere vel false. **Notandum** quod diffinitio significat quod dicitur. id est cum primum actus intellectus dicitur intellectio. et primum obiectum suum sit quod dicitur intellectus per diffinitionem dicitur intelligere. **U**bi advertendum quod res dicitur habere triplicem esse. scilicet in se et in suis causis et penes intellectum. primum esse est esse individuale et actuale secundum esse est esse quod dicitur et esse. Tertium esse est purum signum et imaginabile. in diuisis non considerat diffinitio quid rei nec quod nominis. figuris considerat diffinitio quid nominis. scilicet quod dicitur considerat diffinitio quod rei. nam cum diffinitio pluuia per hoc quod est aqua guttata cadens dicitur non diffinitio aliquid singularis pluuia. sed solum pluuia et quod dicitur. nulla enim pluuia exente adhuc pluuia est aqua guttata cadens de nube: id diffinitio non significat esse vel non esse.

Neque geometra falsa supponit sicut quidam affirmant dicentes quod non oportet falso vti geometra: merito autem dicentem vnus pedis esse non vnus pedis: aut rectam scriptam non rectam esse: sed geometra nihil concludit secundum hanc lineam quam ipse posuit: sed quod per hoc ostenduntur.

Unum dubium potest fieri circa dicta. quia non videtur suppositiones semper esse propositiones veras. quia alique suppositiones dante a geometria sunt false supponit enim aliquam lineam esse pedalis quantitatatis. et aliam aliquam lineam esse rectam que non est recta. **R**espondetur philosophum quod geometria non supponit aliquid falsum. non enim supponit illam lineam descriptam in puluere esse rectam vel pedalem sicut nec de illa aliquid demat. sed solum illam quam intelligit per lineam in puluere. non certum est quod illa linea sic intellecta est pedalis et recta. **S**ed dicitur ponat quod non

sit aliqua linea propter istam descriptam in puluere: et sequitur geometriam supponere falsum. quia ista quam describit non est pedalis nec recta. non est illa quam intelligit cum illa non sit. **D**icendum quod illa quam intelligit est recta et pedalis quantitatatis non obstante quod illa non sit. quia illud verbum est non dicit actum. sed aptitudinem. sufficit enim quod ipsa vel sibi similis sit apta nata esse recta et pedalis quantitatatis. **E**t si dicitur vnus oppositorum non significat reliquum. ergo per istam lineam curuam non possumus intelligere aliquam rectam. negetur autem. quia dicit philosophus per de anima. quod rectus est iudex sui et obliquus sic quod per positum venimus in notitiam per uatiui. et autem per uatiui significat suum positum eo quod per uatiui est negatio in subiecto apto nato per Aristoteles 4° metha. non igitur mixtum si linea curua dat rectam intelligere.

Amplius autem petitio et suppositio. Omnis autem sicut totum est aut sicut in parte. Termini autem neutri horum.

Tertio ar. ad eandem conclusionem sic. Omnis suppositio vel petitio est vltima vel particularis. sed nulla diffinitio est vltima vel particularis. igitur nulla diffinitio est suppositio vel petitio. tamen nota cum prima parte antea. quia omnis suppositio datur vltima vel particulari. et 2° est manifesta. quia diffinitio non est propositio. vltimitas enim et particularitas sunt passionum propositionum. **Notandum** per quod Aristoteles 8° metha. querens vtrum diffinitio significet formam vel aggregatum. scilicet indiuiduum.

Respondetur quod vtrumque secundum quendam analogiam. et dicitur comen. quod 3° prius et posterius: quia prius significat formam. scilicet quod dicitur. et posterius indiuiduum per quod seruat quod dicitur in illo. **E**x quo sequitur quod 3° diffinitio significet vltima et singulare non tamen vltima et singulariter cum talis modus significandi oritur a signo vel a verbo aut ab alia compone. propositio autem sicut sit suppositio sicut petitio vltima aut singulariter significat. et hec est intentio philosophi. **I**ntelligendum quod omnes rationes probantes diffinitionem non esse suppositionem probant diffinitionem non esse dignitatem petitionem vel quod non indruter. quia quilibet talis est propositio significans esse vel non esse vltima vel particulariter. diffinitio enim non significat esse vel non esse nec vltima nec particulariter. **S**ecundo notandum quod terminus dicitur terminatio vel a determinatio. vnde subiectum et predicatum dicuntur terminari: quia terminantur propositionem. signa etiam adiectiua aut copule dicuntur terminari. quia determinant extrinseca propositionum in categoricis et in hypotheticis ipsas propositiones categoricas. **E**x quibus sequitur quod diffinitio de dicitur terminus per quia terminat intellectum cum ipse intellectus sit indeterminatus: tamen quod dicitur non reperit diffinitionem. 2° quia terminat totam naturam diffinitio cum exprimat genus et differentiam illius.

Spes quidem igitur esse aut vnus aliquid extra multa non necesse est si demonstratio erit. esse tamen vnus de multis verum dicere est necesse. Non enim erit vniuersale nisi hoc sit. Si vero vltima non sit medium non erit. Quare neque demonstratio. Oportet itaque aliquid vnus et idem de pluribus esse non equiuocum in demonstratione.

Sed ar. quod diffinitio sit vltima aut vltima. quia ad demonstrationem maxime est necessaria diffinitio et ipsum vltima. **R**espondetur philosophum quod vltima platonici non est necessarium ad demonstrationem. scilicet vltima predicabile quod est vnus in multis et vnus de multis. Unde si non esset vniuersale non esset medium et contra nec demonstratio. 3° etiam quod tale vniuersale sit vniuersale. quia aliter argueretur demonstratio ex quattuor terminis quod est contra philosophum per priorum. diffinitio igitur non est vniuersale. quia non est genus nec species nec differentia nec proprium nec accidens. sed est vniuersalis scilicet ipsius speciei. et ex vniuersalibus. scilicet ex genere et differentia. **Notandum** quod vniuersale et predicabile inuicem conuertuntur neque differunt nisi ex parte connotationis. nam vniuersale non dicit nisi naturam comunicabilem multis. predicabile autem collationem intellectus superaddit sic quod predicabile significat naturam comunicatam multis per collationem intellectus. vniuersale igitur est in multis et de multis in quantum vniuersale ipsum est in multis et in quantum predicabile ipsum est de multis. vltima ergo nullus dicit respectum ad

Posteriorum

intellectum actualē vel aptitudinalē. sed predicabile dicit respectū aptitudinalē. id nullo exīte opere intellectus vltē est actu vltē sicut est actu cōdicabile. sed nō est actu p̄dicabile sic q̄ actuali p̄dicet. Seclūso igit̄ oī ope intellectus est concedendū humanitatē esse actu sp̄s et aīalitatē eē actu gen^o. et cōter q̄ humanitas est p̄dicabilis de plurib^o d̄r̄itibus numero: et aīalitas de plurib^o d̄r̄itibus sp̄e. nūq̄ tū in actu p̄dicatur aliq̄d istoz nisi occurat opatio intellect^o. q̄n̄ q̄ p̄hs dīc vltē dīc de multis: illud nō est intelligendū in eo qd vltē. sed in eo qd p̄dicabile. ¶ Dubitat̄ circa hoc qd dicit p̄hs nulluz equiuocū ingredi demonstrationē. qz dato isto seqtur q̄ de aīali et si^o nihil posset demonstrari. qd est falsū. p̄z d̄na. qz ista sunt equoaca cū sint genera. dicit enī p̄hs 7° p̄bi. q̄ i generib^o latent equocationes. ¶ R̄ndef q̄ tā vniuoū q̄ equoocum capiunt dupl^r. s. cōiter et stricte. Vniuoū cōiter sumptuz est illud qd ipoztat plā p̄ vnā rōnez. et sic loqur de vniuoū ari. in p̄dicamentis di. vniuoū est illud cui^o nomen est cōe et rō sube eadē. et sic genus est vniuoū. Vniuoū stricte sumptū ē illud qd ipoztat plā fm̄ vnica rōnē. et sic loquit̄ de vniuoū p̄hs 7° p̄bi. di. q̄ genus nō est vniuoū. qz in eo nō sūt vere. nec pprie cōparationes. Equoū cōiter sumptū est illud qd ipoztat plā diuersis rōnib^o. et sic loquit̄ omē. 3° p̄bi. di. motū esse equoū ad motū localē et alios motus. et isto mō gen^o est equi^o. Sed equiuocū stricte sumptū est illud qd ipoztat plā tū diuersis rōnib^o vt canis. et de isto loqur p̄hs in p̄dicamentis di. equi^o est illud cuius nomē cōe est et rō sube ē diuersa. sumēdo ergo equiuocū stricte sic nullū equiuocū i greditur demonstrationē. sed sumēdo equoū large bñ ingreditur demonstrationē. qz equoū sic sumptū ē vniuoū. al. n. significat hominē et equū diuersis rōnib^o. sic etiā diuersis differentijs descendit i illas sp̄s. significat et eadē eadē rōnē. qz vnam diffōnem hz fm̄ quā cōpetit homini et equo.

¶ Non cōtingere autē simul affirmare et negare neqz vna recipit demonstratio. sed aut si indigeat monstrare cōclusionē sic. ostenditur aut accipiētib^o primū de medio q̄ verū sit affirmare. negare autem non verū mediū aut nihil differt esse et nō esse accipe. Similiter aut et tertū. Si enī assiguetur de quo homine dicere verū est eē animal q̄uis nō hominē verū. Sed si solū homines aīal esse omne nō animal aut nō. Erit enī verum dīe calliam et nō calliā eē animal. nō animal aut non. Causa aut est qd primū nō soluz de medio sed et de alio p̄pter id quod et de pluribus. Quare si neqz mediū et idem est et nō idē ad cōclusionem nihil differt.

¶ Ista est scda pars hui^o ca. in q̄ Ari. declarat quat̄ scientie vtūtur p̄ncipis cōibus que sūt dignitates: postq̄ manifesta vit̄ ueniētā et d̄riam p̄ncipioz tā cōiuz q̄ p̄p̄oz. ¶ Et ponit duas r̄clones. Quaz p̄ma ē ista. nulla demonstratio ostē sua recipit dignitates negatiuā nisi fm̄ qd et dearticulate.

¶ Secūda r̄clusio. quelibet demonstratio ducēs ad impossibile vit̄ dignitate affirmatiua q̄tū sibi sufficit ibi. omne aut affirmare. ¶ Prīma r̄clusio arg. sic. nulla demonstratio onsiua recipit hoc p̄ncipiū. nō r̄tingit idē simul eē et nō esse i. p̄pa forma. s. solū p̄ applicationē ad sp̄ales terminos et ad maiorē extremitatē r̄cludendo aliq̄d p̄dicatū cū negōne sui oppositi. vt oīs homo est al^o et nō est nō al^o. for. est hō. igitur for. ē aīal et nō est nō aīal. ¶ Notandū p̄ hz p̄hm q̄ dignitas neg^a sic applicata maiorē extremitati potest dīcī ind̄nter de me^o sumpto affirmatiue aut negatiue. et r̄cludi de minorē extremitate sūpra affirmatiue aut negatiue. Prīmo nāqz tā mediū q̄ minorē extremitas p̄t sumi affirmatiue vt oīs hō est aīal et nō est aīal. callias est homo. igit̄ callias est aīal et nō est

non aīal. Scdo mediū potest sumi negatiue et minorē extremitas affirmatiue vt oīs homo est aīal et nō est nō aīal. equ^o est nō hō. igit̄ equus est aīal et nō est nō aīal. Tertio mediū pot̄ sumi affirmatiue et minorē extremitas negatiue. vt oīs hō est aīal et nō est nō aīal. sed nō callias ē homo. igit̄ nō callias est aīal et nō est nō aīal. cā aut̄ est quia maiorē extremitas predicatur de me^o et de alio ab illo: ideo nō est cura si accipiatur affirmatiue aut negatiue. Quarto tā mediū q̄ minorē extremitas p̄t sumi negatiue vt omnis nō hō est aīal et nō est nō aīal. sed nō callias est nō homo. igit̄ non callias est aīal et non est nō aīal. Quinto mediū pot̄ sumi affirmatiue et minorē extremitas affirmatiue et negatiue simul. vt oīs homo est aīal et non est nō aīal. sed callias et nō callias est aīal et nō est nō aīal. Sexto mediū pot̄ sumi negatiue et minorē extremitas affirmatiue et negatiue simul. vt omnis nō homo est aīal et nō est nō aīal. sed callias et non callias est nō homo. igitur callias et nō callias est aīal et nō ē nō aīal. ¶ Scdo notādū fm̄ Egi. q̄ si maiorē extremitas in plus se hz q̄ mediū aut mediū q̄ minorē extremitas nō oz addere negōem me^o vel minorē extremitati. sed solū concludere absolute. verbi gr̄a. vt oīs hō ē aīal et nō est nō aīal. sed callias est hō. igit̄ callias et nō callias est aīal et nō est non aīal. ita q̄ nō oz sumere in minorē totū illud copulatum. sed accepta p̄ma pte pot̄ r̄cludi totū copulatū. ex quo mediū in plus se hz q̄ minorē extremitas. et hāc asserit fuisse intētiōē Ari. in hoc loco. ¶ Sz h̄ posito q̄ callias sit omne aīal. as̄s est verum et nō falsum. igit̄ d̄na non v̄z. et nulli dubium q̄ ad huc li aīal eēt terminus cōioz q̄ li homo. et li hō q̄ li callias. sicut iā cōius est instans q̄ hoc instans. et fenix q̄ ista fenix. imo dato illo mō arguēdi syll̄s ille cōstaret ex quatuor terminis qd est h̄ doctrinā Ari. p̄ p̄ozum. et p̄z d̄na qz copulatum subycitur in r̄clone et solū altera pars est minorē extremitas. Intentio igit̄ p̄bi est q̄ dignitas negatiua pot̄ r̄cludi p̄ applicationē ad maiorē extremitatē siue mediū aut minorē extremitas accipiat affirmatiue aut negatiue. ¶ Primum dubiū vt q̄ frustra recipiat dignitas negatiua in dem̄tōe onsiua. q̄n̄ habita notitia qois hō est aīal scit̄ q̄ oīs hō est aīal et nō est nō aīal. ¶ Scdz dubiū. cū oīs demonstratio ostē sua pcedat ex p̄p̄onibus vltibus vt p̄hm male exemplificare sumēdo minorē singularem cū dicit callias est hō. ¶ Ad primū d̄r̄ negando q̄ statim cū scitur oēm hominē esse aīal sciat̄ oēs hominē nō esse nō aīal. qz pot̄ aliq̄s dubitare sup̄ istā oīs hō nō est nō aīal. ex q̄ aliq̄d est qd ē aīal. et nō aīal. nā corpus in cōi est aīal et lapis. sed lapis est nō aīal. igit̄ corpus in cōi est aīal et est nō aīal. nūq̄ tū duo d̄dictoria incōpleta verificantur de aliquo eozūdē neqz de aliquo suoz inferiorum. sed bene de aliquo superiori eo modo quo dictum est. et dato q̄ demonstratio ostē sua nō recipit p̄mā dignitatē ad veritatē inuestigādā. sufficit autē q̄ recipiat ad cōtradictionē r̄cludēdā. ¶ Ad 2° dicitur q̄ p̄hs hic so^o um exēplariter locut^o est. tū vt infra ostendetur alicuius demonstrationis ostē siue. scilicet particularis aliqua p̄missarum potest esse singularis.

¶ Omne aut affirmare et negare que ē ad impossibile demonstratio accipit. et hoc neqz semp vniuersaliter. sed q̄tum sufficiens ē in genere. Sufficiens autem est in genere. Bico aut genere vt cū ca qd genus demonstrationes sunt sicut dictum est prius.

¶ Secūda cōclusio. quelibet demonstratio ducens ad impossibile vit̄ dignitate affirmatiua dearticulate q̄tū sibi sufficit. p̄z. qz nulla demonstratio vit̄ p̄n^o cōi nisi fm̄ applicationem ad suum p̄p̄iū subm. modus autē recipiendi p̄ncipiū affirmatiuum in demonstratiōe ducēte ad impossibile est iste. vt si q̄velit pbare q̄ aliq̄d aīal nō est homo arguat sic. omne aīal est homo. equ^o est animal. ḡ equus est homo. Ista forma ē bona. r̄clō ē falsa. igit̄ aliq̄ p̄missaz. nō minor.

Posteriorum

tu fuisti nō albus. ergo tu nō fuisti albus. sed bene sequitur q̄ aliquando nō fuisti albus. ita demonstrato aiali in cōmuni lz nō sequitur hoc est nō hō. igitur hoc non est homo. tñ sequitur q̄ hoc aliquo mō nō est hō. quia eo modo quo aial in cōi est asinus non est homo. ¶ Sed adhuc dubitatur circa dicta quia videtur q̄ ista. ens est ens. nō sit prima ppō simplr p̄mitate eēndi. qz illa d̄ scōo adiacēte. s. ens ē. v̄r eā p̄ceder p̄mitate nāe eo mō quo pars p̄cedit totū. ¶ Rūdef q̄ ista i mente ens est in ordine ppōnum significantiū nāl̄r est ppō de tertio adiacente. qz hoc verbū est significat quādā cōpo. sitionē quā sine extremis nō est intelligere. inqt p̄hs primo piareme. lz eni in voce vel in scripto aut i mēte aut i ordine terminoz significantiū ad placitū denf ppōnes de 2ª adiacente nō tñ in mente in ordine terminoz significantiū nāl̄r qz illud verbū est nāl̄r sumptū est modus cōponēdi nāl̄r extremū cū extremo. nihil aut pōt remoueri a sua nāl̄rate ideo nō pōt facere ppōnez cū subiecto sine p̄dicato.

Comunicat autem omnes scientie secundum communia: communia autem dico quibus utuntur tanquam ex his demonstrantes: sed non de quibus demonstrantur vel demonstrant.

¶ Istud est 3^a caplin huius tractatus in quo p̄hs notificat q̄r scie ueniūt circa p̄n^a. Et diuidit i q̄rtuoz ptes in quaz p̄ma declarat q̄r scie ueniūt circa p̄n^a cōia. in 2^a q̄r cōueniunt circa p̄ncipia p̄p̄ia. ibi. si autēz idē. in 3^a circa p̄dicta mouet p̄hs q̄nes ibi. qm̄ aut geometrice. i 4^a manifestat i sciētys doctrinalib⁹ nō fieri deceptōes ibi. hec aut sūt vt v̄r. ¶ Prima pars diuidit in tres r̄clones. Quaz p̄ma ē ista. Omnes scie cōueniūt r̄ discōueniunt circa p̄ncipia cōmunia. p̄ma pars est euidēs. qz quelz scia roborat p̄ p̄ncipia cōia necessaria ingredientia virtualr dem̄strationē nō absolute vt dictū ē sed dearticulate. 2^a pars est nota. qz nulla scia sp̄alis pbat p̄ncipia cōia. sed scia v̄l̄s pbat p̄ncipia cōia. ¶ Notandum q̄ triplr pōt se h̄re aliq̄ scia circa p̄ncipia. p̄mo qdē p̄bando aliqd p̄ ipsa. r̄ in hoc ueniūt oēs scie. qz oēs scie accipiūt h̄s p̄ncipia cōia r̄ pbat multa p̄ ipsa. ¶ Scōo p̄bando aliqd de ipsis vt q̄ nō possumus talib⁹ p̄ncipys dissentire corde nec eoz opp^a concipe tanq̄ v̄a. r̄ talis p̄batio p̄tinet ad metha.

¶ Tertio p̄bando ipsa p̄ncipia cōia. r̄ hoc itez nulla scia facit nisi metha. p̄n^a aut cōia fundata in ente nō pbat metha. simplr nec a p̄iozi neqz a posteriori. s. isti aut illi pōt p̄bare a posteriori inductive vt quocūqz dato falsum ē q̄ ipm̄ est r̄ nō ē. igit nō r̄tingit idē simul eē r̄ nō eē. s. r̄ de nullo q̄cunqz signato affirmat aliqd r̄ ab eo remouet idē. igit de quolibet dicitur affirmatio vel neg. sic etiā pōt p̄hs a posteriori p̄bare sua p̄n^a. s. p̄ effectū r̄ p̄ experientia vt mor⁹ est. r̄ aliquid ē mobile. qz hoc vel illud mouet. p̄n^a aut cōia fundata in p̄ribus entis vt oē totū est maius sua pte. r̄ si ab equalib⁹ eqlia demas r̄c. nulla scia sp̄alis pbat a p̄iozi vel a posteriori. sed tñ meth. vtroqz mō vt als claruit.

¶ Et dialectica omnib⁹ ē. r̄ si aliqua vniuersaliter temptet monstrare communia: vt quod est omne affirmare aut negare aut quod ē equalia ab eqliibus aut quelibz talium.

¶ Scōa r̄clō. tā dialectica q̄ metha. v̄t̄ oib⁹ p̄ncipys cōib⁹ oium sciaz. p̄ ista cōclusio taz de dignitatibus q̄ de cōibus animi conceptionibus eo q̄ quelibet istaz d̄r scia cōissima. ¶ Notandū p̄ q̄ alr v̄t̄ dialectica r̄ alr methaphysica oib⁹ p̄ncipys cōibus. nā dialectica v̄t̄ illis solū regulr r̄ artificia. liter tradendo regulam r̄ arte p̄badi oia talia p̄ncipia nō tñ pbat omnia p̄ncipia illa. sicut ēt ipsa dat arte demōstradi in geometria r̄ arithmetica nō tñ demōstrat nec in geo. nec in arithme. Meth. v̄o v̄t̄ p̄ncipys cōib⁹ demōstratiue eo mō quo dictū est. r̄ qz ista p̄ncipia nō fūdant i mēte i ente sed in partibus entis. cū ergo demōstrat min⁹ cōe p̄ magis

cōmune a p̄iozi: seq̄ metha. p̄ p̄ncipia cōissima posse p̄bare a p̄iozi cōes animi cōceptiones. ¶ Scōo notandū q̄ cū metha. sit sapiētia p̄ p̄m̄ in p̄hemio meth. h̄z se in tromie tere de oibus p̄ncipys p̄pter q̄rtuoz r̄ditiones q̄s attribuit p̄hs sapiētie. 6. et̄bi. ¶ Prima r̄ditio est attigere vltimū ar̄tis. qz ille est bon⁹ artifex q̄ attingit vltimū ar̄tis. p̄pterea dicit p̄hs i p̄h⁹ met. q̄ sapia ē circa difficilia cū n̄ vocet sapiēs ille q̄ cognoscit cōmunia. sed q̄ difficilia. talis aut est q̄ attingit vltimū ar̄tis. cū igit vltima sciaz sint p̄ncipia p̄ reiolonē ergo metha. ex quo est sapiētia attingit illa. ¶ Scōa r̄ditio est eē circa totū r̄ nō circa ptem tñ. iō deus nō est arator nec fossor. qz talis ē circa ptem solū. dicit. n. p̄hs i p̄hemio met. q̄ sapia oia cognoscit r̄ r̄siderat. ergo meth. cū sit sapia ē circa totū r̄ p̄nter circa p̄n^a. cōsiderat enī ens in q̄tū ens p̄ p̄hs 4ª metha. r̄ p̄nter r̄siderat oēs ptes entis r̄ oia p̄n^a fundata in p̄ribus entis. ¶ Tertia r̄ditio est eē circa certissimū. iō deus r̄ intelligētie sūt certissimi qz sūt sapientissimi. V̄t̄ dicit Ari. in p̄hemio metha. q̄ sapia est circa certiora. nemo enī ē sapiēs medicus vel legista nisi medicinalia vel legalia alys certi⁹ nouerit. sed metha. est sapia. ḡ metha. est circa certiora. hec aut sūt p̄ncipia. ¶ Quarta r̄ditio est eē caput. iō deus est sapiētissimus. qz sic caput dirigit mēbra ita deus dirigit totū vniuersū. V̄t̄ dicit Ari. in p̄hemio meth. q̄ sapia est p̄ncipialis r̄ nō subseruēs. dirigit enī r̄ non dirigit. qz sapientis est ordinare r̄ nō ordinari. Si ḡ met. ē sapia ōz q̄ sit caput oium aliaz sciaz r̄ d̄r oium p̄ncipioz. ¶ Ex q̄bus sequitur q̄ meth. est intellect⁹. scia. r̄ sapia. est enī intellectus vt dirigit oia p̄ncipia. Est scia vt demōstrat r̄clones ex suis p̄ncipys. r̄ est sapia vt est circa totū r̄ nō circa pte. ¶ Sed dubitat circa tertia r̄ditionē. qz dicit cōmentator 2° meth. q̄ scie math. sūt i p̄ gradu certitudis r̄ nāles sequūtur eas. ḡ fin cōmen. meth. nō est scia certissima. ¶ Dicendū q̄ v̄nas sciam esse altera certiorē intelligit duplr. s. certitudine oblecti r̄ certitudine modi p̄cedēdi vt testat cōmen. in plogo d̄ aia dicens astronomia eē firmiorē geometria firmitate obiecti. eē aut. v̄z. firmitate demōstrationis geomeo. firmior est astrologia. dico ḡ q̄ loquēdo de certitudine obi meth. 13. p̄ximū gradū certitudinis. nālis p̄bia 2^a. math. 3^a gradus. dicit. n. p̄hs 2^a metha. q̄ sicut se h̄z oculus noctue ad lucē solis ita se h̄z intellectus n̄r ad manifestissima in nā. r̄ itelligit inqt r̄men. ibi p̄ manifestissima in nā deū r̄ intelligentias. iō rōne taliū metha. est scientia certissima r̄ manifestissima. loquēdo autē de certitudine modi p̄cedēdi. sic mathe. scie sunt in primo gradu certitudinis. qz p̄cedūt ex notiorib⁹ nobis r̄ nature vt asserit r̄men. in plogo phi. nāles aut sūt i 2° gradu. ga p̄cedunt ex notiorib⁹ nobis ad notiora nāe r̄ eē. q̄ sunt nobis satis p̄nq̄. metha. aut p̄cedit ex notioribus nob ad notiora nature. r̄ eē que sunt remotissima a nobis. s. ocus r̄ intelligentie.

¶ Sed dialectica nō est sic diffinitiozū quorūdam nec generis aliculus vni⁹ ē. nō enim interrogaret. demōstrantē enī nō est iterrogare p̄pter id quod oppositoz esse non demōstrat idem. ostensū aut hoc ē in his que de longissimo sunt.

¶ Tertia r̄clō. dialectica nō est determinate d̄rie nec determinati ḡnis subī. pbat. q̄libet scia q̄ est determinate d̄rie vel determinati ḡnis subī. pbat tñ v̄nā ptem r̄ditionis. sed dialectica pbat ind̄nter v̄trāqz pte r̄ditionis. ḡ r̄c. p̄z n̄ia cū maiori inductive r̄ mior est declarata p̄ p̄ioz. ¶ Cōtra p̄dicta ar. r̄ p̄ q̄ dialectica ē determinate d̄rie. nā dialectica cōsiderat de actibus aie r̄ de int̄tionib⁹ p̄ximis r̄ scōis q̄ h̄nt determinatas d̄rias. ḡ r̄c. ¶ Scōo ar. q̄ dialectica ē determinati generis subī qz cōiter d̄r syllogismū seu ens rōnis eē subz logice vel dialectice. ¶ Tertio ar. q̄ dialectica nō pbat nisi v̄nāz pte r̄ditionis. qz dialectica est scia. quelibet aut scia est habitus acq̄situs p̄ demōstrationē. sed demōstratio nō pbat nisi v̄nā pte r̄ditionis. ḡ r̄c. ¶ Quarto ar. q̄ aliq̄ scia ē determi-

Primus

nate dñe & determinati gñis quetñ pbat vtrāqz ptem dñi-
tionis. qz pbia nālis est hñ. in ea. n. sūt opñones dñe & dñcto-
rie nēcio pbatēs duo dñctoria. ¶ Ad pñ^o dicit Egi. qz act^o
aie duplr pñt dñderari. p vt sūt quedā res. & sic sunt pñsice
dñderationis & nō dialetice. z vt sūt instā applicabilia ad
res. & sic sunt dialetice cōsideratiōis. nō tñ sunt determinate
dñe sicut nec res indifferenter sumpte. ¶ Ista nñsio est dñ-
bia. p qz cōsideratio actū aie vt sūt res: est cōsidera^o meth.
& nō pñsica. z qz cōsideratio istoꝝ vt applicant ad res ē cō-
sideratio pñsica. cōsiderat. n. pñsicus act^o aie vt sūt cōce-
ptus & silitudines rez. ¶ Dicen. ē g alr qz act^o oio pñt triplr
cōsiderari. pñmo vt sūt actus vel res. & sic sunt metha. cōsi-
derationis. Scōdo vt sūt res vel actus determinati subī vel
obiecti. & sic sūt pñsice cōsideratiōis. Tertio vt sūt disposi-
tiones vel organa arguēdi & sic sūt dialetice cōsideratiōis.
¶ Ad 2^m dñ qz ē duplex dialetica vel logica. s. docēs & vtēs.
Dialetica docēs est illa q̄ dat artē & regulas arguēdi & syllo-
gizandi. & fm hoc dialetica est determinati gñis subī. Dialē-
tica at vtēs est pcessus discursiu^s ab vno ad aliō. & hic repit^r
i bñtis & in q̄lz scia & sic q̄lz scia ē logica vl dialetica. & isto^o
nō est determinati subī nec determinate dñe & sic sumendo
dialeticā vel logicā ipsa pōt pbare oia pñm. qz metha. ē logi-
ca vel dialetica large sumēdo. pprie aut sūpra nō pbat illa.
sed solū tradit artē pbadi eadē. ¶ Ad 3^m dñ qz dialetica est
scia & modus sciēdi. in eo qz est scia nō pprie pbat nisi vnam
ptem dñctionis. in eo aut qz est modus sciēdi sic pbat & do-
cēt pbare vtrāqz ptem dñctionis. ¶ Ad 4^m dñ qz si in pbia
sint opñiones dñe & dñctorie nēcio vna illaz ē falsa & nñr
illa nō est pbia. qz pbia nō est nisi veroz & necessarioz. Et si
vā pbia ad inuestigandā vitatē arguit ad vtrāqz ptem dñ-
ctōis: B nō hñz ex se s; ex logica docētē arguere ad vtrāqz par-
tem contradictionis & isto modo potest vocari logica. & hoc
ad presens sufficit.

Si autem idem ē syllogistica interrogatio & p-
positio contradictionis. Propositōes aut sunt
secūdam vnamquāqz sciaz ex qbus ē syllogism^o.
Secūdu vnaquāqz erit vtriqz aliqua iterrogatio
scibilis: ex quibus q est secūdam vnaquāqz sciaz
pprius fit syllogismus.

¶ Ista est 2ª pars hui^o capli i q̄ pñs declarat quo^o scie se hñt
circa ppropia postqz manifestauit quo^o se hñt circa cōia. & iō
qz interrogare ē ppiū opponētis & rñdere rñdētis & dispu-
tare vtriusqz. Arist. ponit tres dñones. Quarū prima ē ista.
quelibet scia hñz ppias interrogatiōes. Scōda dñō. quelibet
scientia habz ppias rñsiones ibi. neqz est oēm. Tertia con-
clusio. ois scia hñz ppias dñsputatiōes ibi. si autem disputat.
¶ Pñ^o dñō ar. sic. idēz est iterrogatio syllogistica & ppō
dñctōis. sed q̄lz scia hñz ppias ppōnes ex qbus fit syllosm^o
ergo q̄lz scia hñz ppias interrogatiōes scibiles ex qbus fit
syllogism^o. Arguit ergo sic breuiter. idē est ppō & iterrogatio
sed q̄lz scia hñz ppias ppōnes. ḡ q̄lz scia hñz ppias iterroga-
tiones. ¶ Notandū qz iterrogatio ē oīo sūpra añ actualē syl-
logizationē. dñō ē oīo illata p syllogizationē. & ppō vt ad p-
sens sumit ē pmissa: qz ppō idē ē qz p alio positio. Ex qbus se-
quit^r qz eadē oīo ē iterrogatio dñō & ppō. vbi grā. hec oīo. ois
hō ē disciplinabilis ē iterrogatio dñi q̄rit. vtz ois hō sit disci-
plinabilis. & ē dñō cū sic ar. oē aial rōale ē disciplinabile. ois
hō ē aial rōale. ergo ois hō ē disciplinabil. & eadē oīo ē ppō
sic arguēdo. ois hō ē disciplinabilis. for. ē hō. ergo for. ē discipli-
nabilis. & intelligit arist. p ppōnem dñctōis pmissaz iserētē
alterā parte dñctōis. ¶ Pñmū dubiū. vñ qz nō q̄lz scia hñt
ppias interrogatiōes: qz scia demonstratiua nō hñz ppias in-
terrogatiōes cū dictū fit sūpra dialeticū iterrogare & nō de-
monstrare. ¶ Scōm dubiū. vñ qz ex iterrogatiōib^o nō fiat syl-
logism^o: qz syllogism^o fit solū ex pmissis vl ex ppōib^o. ¶ Stat
aut qz iterrogatio nō ē pmissa s; dñō. ¶ Ad pñm dñ qz iter-

rogatio duplr sumit. s. large & stricte. Interrogatio large sum-
pta idē ē qz oīo. pbabilis: & sic in q̄lz scia sunt iterrogatiōes si-
cut & qōnes. Un in pñ^o hui^o scōi dicit pñs qz qōnes sūt eqles
nūero his q̄cūqz vere scim^o. Interrogatio stricte dñpta idē ē
qz oīo pbabilis ad vtrāqz pte dñctōis: & sic in sola dialetica
regiunt iterrogatiōes. & de tali iterrogatiōe locut^r ē pñs su-
peri^o: & sic tā demonstrator qz dialetic^o iterrogat. nō tñ eodez
mō: nec de eadē re simplr. Nā demonstrator iterrogat solū d
dñōne nō aut d pmissis idē demonstrabilib^o: nec de pncipiis. di-
aletic^o aut iterrogat de oib^o: qz hñz viāz pbandi tā pncipia qz
dñones. Et demonstrator nō iterrogat nisi de dñōne vera. di-
aleticus aut indifferēter tā de vera qz de falsa. ¶ Ad scōz dñ
fm egi. qz in demonstratiōe oñsua ex iterrogatiōib^o fit syllogis-
mus nō qdē syllogism^o cui^o ē iterrogatio s; alteri^o: ita qz illa.
ois hō ē disciplinabil. ē dñō in vno syllogismo & pmissa i alio.
iō ex illa nō fit syllogism^o cui^o est iterrogatio vl dñō s; ex il-
la fit syllogism^o cui^o ē pmissa. In demonstratiōe aut ducētē ad
impossibile sumit oppositū iterrogatiōis ex quo cū alio dñō
so inferit aliqd impossibile: & sic ē iterrogatio igredit^r syllogis-
mū. iterrogatio ḡ vt iterrogatio vl dñō nō est illud ex quo
fit syllogism^o: s; in eo qz ppō aut opposituz illi^o. ¶ Cred o tñ
meli^o dicendū eē qz ex iterrogatiōe vt iterrogatio ē nō fit syl-
logism^o: s; solū ex iterrogatiōe vt ē ppō vl dñō. sicut. n. pmiss^o
se sūt ptes essentielles syllogism^o: ita & dñō. sicut ḡ ex pmissis
vt sic fit syllogism^o: sic ex dñōne vt sic fit iō syllogism^o. & qñ
ex oppositis pmissaz nō dñ fieri syls. iō ex iterrogatiōe nō fit
syls ducēs ad impossibile. sed bñ ex opposito illi^o cū illō oppo-
sitū ingrediat demñationē ducētē ad impossibile & nō interro-
gatio. hec. n. ois hō est disciplinabilis nō ingredit demñatio-
nē ducētē ad impossibile sed bñ oppo^o illi^o isto^o. non ois hō est
disciplinabilis & ois hō est aial rōale. ḡ nō oē aial rōale est
disciplinabile. ingredit enī quelibet pmissaz indifferēter
tā demñationē oñsua qz ducētē ad impossibile. sed dñō q̄ fuit
interrogatio nō ingredit demñationē ducētē ad impossibile.
sed bene oppositum illius.

Manifestū ergo qz nō ois interrogatio geome-
trica erit neqz medicinalis. s; at & in alijs.

¶ Ex ista dñōne cū sua pbatiōe Arist. inferit tria correlaria.
Quoz primū est illud. nulla iterrogatio est indñter cuiuslibet
bet scie. pbat. nulla dñō est indñter cuiuslibet scie. s; q̄libz
iterrogatio est cōclo. ḡ rō. p. z. nñā cū minor. maior aut liq̄
inductiue. qz nulla cōclo est indñter geometrie & medicie.

¶ Notādū s; Linco. itentionē pñi eē qz nulla cōclo ē plūz
sciaz. si aut astrologus cōsiderat spericitatē terre sicut & na-
turalis hoc ē sub alia rōne. qz pñs cōsiderat spericitatē terre
vt est passio corpis nālis mobilis. astrologus vō vt est passio
magnitudis mobilis. Ista respōsio est nimis larga. qz sicut
idē obiectū & idē termin^o est diuersaz sciaz vt colligitur de
mente Ari. z^o pñi. ita eadē cōclo est diuersaz sciaz. Nam q̄li-
bet istaz. terra est sperica. luna est eclipsabilis. ē conclo nālis
& astrologica cū glibet illoꝝ demōstret illas lz non eodē mō.
qm̄ astrologus demōstret terrā eē spericā p ipsaz eq̄lr dista-
re a celo. pñs aut p hoc. qz oē graue tendit ad mediū mundi.
s; astrologus pbat eclipsim de luna p solē eē in capite vel
in cauda draconis. pñs vō p terras diametraliter interponi
inter solē & lunā. & iō intētio pñi fuit qz nulla cōclusio est in-
differēter cuiuslibet scie. aut qz nō omnis cōclusio est idif-
ferēter plūm sciaz & hoc cōcedit. intētio tñ Linco. est vā.
videlicet qz nulla cōclusio s; eandē considerationē ē pluri-
um scientiarum. quia scientie distinguantur ex distinctione
considerationum.

Sed ex quibus autē demonstratur aliquid de
quib^o geometria est aut ex eisdez demonstratur
geometrice sicut i speculatiua. s; at & alijs.

¶ Scōm correlarium. in qualibet scia subalternāte aliqd di-
citur ppositio duplr. aut qz illud aliqd demonstratur in scia

Posteriorum

illa. aut quia per illa demonstratur aliud in scia subalternata ubi gra a centro ad circūferentiā oēs linee ducte sunt eāles hec est ppō in geometria. qz aliqd p illā demōstrat i geometria. s. qz sup datā lineā contingit triangulum eglatez collocare. hec aut. linea recta cadēs sup lineā rectā causat angulum rectilineū dato qz non demonstrat aliqd in geometria tñ dī geometria ppō qz nō geometrico in pprijs terminis demōstrat aliqd i p̄spectiua l3 dearticulate. vt qz oculus videt p̄tē dextrā z sinistrā visibilis: eo qz ab illis causant anguli recti linei visuales p̄ cursuz lineaz visualiū rectaz. ¶ Notādū fm̄ auctore de causis qz oīs cā primaria plus influit i effectuz qz causa secundaria. cū ergo r̄clones geometricae sint cāe primarie respectu r̄clusionuz p̄spectiuaaz. qz ab illis p̄spectiuis accipit sua p̄ncipia ppria. ergo magis r̄currūt ad cōclūsiōes p̄spectiuaaz qz ppria p̄ncipia p̄spectiue. z p̄ncipia dicunt p̄pōnes tā geometricae qz p̄spectiue l3 p̄ illas nulla ppō geometrica de monstrēt. dñr enī p̄pōnes geometricae p̄ q̄to i pprijs terminis descēdūt i p̄spectiua vt p̄missē. sūt aut p̄pōnes p̄spectiue in q̄tū illi termini s̄bunt p̄ alios terminos ex qbus fit ppus terminus scie p̄spectiue vt sepe est oñsum.

¶ Et de his quidē rationez contingit ponendam esse ex geometricis p̄ncipijs z r̄clusionibus: sed p̄ncipioz non ponēdas rōnez eē geometricae secū dñi qz ē geometria. similē autē z i alijs sciētijs.

¶ Tertiu correlariū. qlibet artifex sp̄alis reddit rōnez suarū interrogatiōnū p̄ncipia z cōclūsiōes nō aut p̄ncipioz in eo qz talis sed metha. Si enī aliqua interrogatiō est scda cōclūsiō demōstrata o3 qz reducāt i p̄mā cōclūsiōē z ex cōsequētī in p̄ncipia prima. tñ p̄mā cōclūsiō nō reducīt i r̄clōnē sed solū i p̄ncipia q̄ nullus artifex sp̄alis vt sic pōt pbare. s3 solū in eo qd methaphysicus.

¶ Neq3 omnem est itaq3 scientem interrogatiōnem interrogare: neq3 secundū omne interrogatum r̄spōdere vnoquoque: sed que sunt secundum scientiam determinatā.

¶ Scda conclusio. qlibet scia h3 pprias r̄fisiōes. p3 ex p̄ori qm̄ sicut qlibet artifex determinate interrogat ita determinate r̄idet. sicut enī scia h3 pprias interrogatiōes rei ita h3 pprias r̄fisiōes. z sicut nō spectat ad sciam aliquā sp̄alē interrogare quāz interrogatiōē ita nō spectat r̄spōdere ad qdlibet interrogatū. phisicus enī nō interrogat. vtrū oīs triangulus hēat tres angulos eāles duob3 rectis neq3 r̄spōdet ad illud interrogatū sed bñ q̄rit. vtz omne graue tēdat deorsum. z si fuerit interrogatū bñ r̄idet. ¶ Sed 3. metha. r̄idet ad oēs qōnes vel qz ad illā oīs triangulus h3 tres angulos equales duobus rectis cum considerat de quolibet termino illius: sicut considerat de quolibet ente ergo de illa p̄p̄ositione cōsiderat. Dicitur qz cōsiderat de illa p̄pōne z d̄ quolibet termino eius vt ens est. nō autem vtrū illa passio insit subo de necessitate z p se nisi postqz fuerit demonstrata p geometriā. Uñ añ demonstrationē methaphysicus nescit illud p̄dicatū eē ppriā passiōē subiecti. sed post demōstratiōē scit illud z tūc considerat illā passiōē inesse subiecto p se et de necessitate coḡscēdo illā triangulo inesse ex p̄ncipijs sp̄ci.

¶ Non ergo meth. r̄idet ad illā absolute sup̄tā z i sup̄pōne p̄sonali sed tñ materiali: dicēdo illam omnis triangulus h3 tres angulos esse quoddam ens complexum cuius extrema realiter differunt.

¶ Si autē disputat aliquis cū geometra secundū qz geometra manifestū ē quoniā z bene si ex his aliquid demōstrat: si vero non: nō bene. Adanifestum est autē quoniā non arguit geometriā sed aut secundum acc̄s: quare nō vtiq3 erit in nō geometricis de geometria disputādum. Latebit enī

prave disputantem. similiter autē z in alijs se habet scientijs.

¶ Tertia r̄clō. omnis scia habet pprias disputatiōes. Ista conclusio patet ex alijs tñ arg. sic. Quicūq3 arguit i geometriaz geometricae z ex p̄ncipijs geometricae bñ disputat. z quicūq3 nō arguit geometricae vel non ex p̄ncipijs geometricae. nō bñ disputat ergo r̄. prima pars pbat sic. quicūq3 vincit geometriā vt geometra est bene disputat. sed quicūq3 arguit geometricae vt p̄ncipijs geometricis r̄tra geometriā vincit geometriā vt geometra est. ergo quicūq3 talis bene disputat. minor pbat qz arguens nō geometricae vincit geometriā solū p accidēs p q̄to forte ē musicus vel arithmeticus. Secūda pars añtis pbat. nā quicūq3 arguit latēter cōtra geometriā ita vt nō percipiat an bene vel male arguat non bñ disputat. sed quicūq3 arguit nō geometricae aut non ex p̄ncipijs geometricis cōtra geometriā latēter arguit. ergo quilibet talis non bene sed male disputat qd erat p̄bandū. ¶ Dubitat qz illa p̄p̄ositio non videtur vera. quicūq3 arguit geometricae ex p̄ncipijs geometricae vincit geometriā vt geometra ē qz nō semp sic arguens vincit geometriā. aliter enī semp cōcluderet geometrico. ¶ R̄idet ergo qz li vincit in p̄p̄ositio dicit aptitudinē z nō actū. licet ergo geometricae arguens nō semp vincit geometriā. semp tñ aptitudinē vincit ipsum.

¶ Quoniā autē sūt geometricae interrogatiōes nonne sunt z nō geometricae?

¶ Ista est tertia pars hui3 capituli. in qua philosoph3 mouet aliquas questiones circa p̄dicta. z facit duo. nāz p̄mo mouet h3 questiones. secundo soluit eas ibi. fm̄ geometriā autem. prima questio est de conclusiōibus. secūda de p̄missis ibi. scdm̄ vnāquāq3. tertia de syllogismis ibi. vtrum scdm̄ ignozantiam. ¶ Prima ergo questio est ista. vtz interrogatiōnum. i. cōclūsiōnum alique sint geometricae z alique non geometricae. z qz ista questio v̄t superflua ex quo philosoph3 determinauit i altera lectione quālibet sciam habere ppas interrogatiōes z qz nō omnis interrogatiō est arithmeticae vel geometricae vel medicine. Ideo est notandū qz quadruplex interrogatiō respicit geometriā. ¶ Prima interrogatiō conclusiō demōstrata in geometria vt super datā lineā contingit triangulum eglaterum collocare. Secūda interrogatiō est. conclusiō demōstrata per p̄ncipia geometricae i alia scientia vt in p̄spectiua. videlicet. oculus videt dextrā magnitudinis p hoc qz ab illa egrediuntur linee causantes angulum rectilineū in partem dextrā oculi. Tertia interrogatiō est cōclūsiō nō demōstrata in geometria nec ex p̄ncipijs geometricae tñ app̄ret esse conclusa per p̄ncipia geometricae ratione affinitatis ad suā scientiam subalternantem vt sunt multe cōclūsiōes musicae p̄pter propinquitatē iter geometriaz z arithmeticae. Quarta interrogatiō est cōclūsiō demōstrata non in geometria nec ex p̄ncipijs geometricae vere aut apparenter vt conclusiōes naturales. mouet ergo Ari. hāc questionē. p̄pter interrogatiōes apparenter geometricas de quibus nullam facit mentionem. debet ergo sic intelligi questio. vtrum interrogatiōnum apparenter geometricarū alique sint geometricae z alique nō. ¶ Dubitat. vtz omnis interrogatiō geometrica possit esse p̄p̄ositio geometrica z econtra querendū aut cōsimile idē in alijs scientijs specialibus. ¶ Respondetur qz aliqua est p̄p̄ositio geometrica que non est conclusiō geometrica l3 fit forte r̄clūsiō in alia scientia. vt de p̄cto ad p̄ctum contingit rectam lineaz ducere. per hanc enī geometra multa demonstrat. non tñ demonstratur in geometria. sed in naturali phia. s. in 6° phi. ¶ Aliqua autem est conclusiō geometrica que non est p̄p̄ositio geometrica in scientia geometricae. nec in aliqua alia. vt illa que demonstratur geometria per quā nihil demonstratur i geometria neq3 in alia scientia r̄. Aliqua vero est conclusiō geometrica q̄ est ppō geometrica non ḡdez in geometria: s3 in alia scientia. vt conclusiō demōstrata in geometria per

Primus

quā nihil demonstratur in geometria sed in perspectua. Aliqua autem est cōclusio geometrica que ē propositio geometrica sic q̄ ipsa demonstratur in geometria et per ipsas aliqd demonstratur in geometria. vt omnis angulus extrinsecus trianguli equialet duobus oppositis intrinsicis. hec enim probatur in geometria p̄ lineā illam secantē eque distantē tertio lateri. et p̄bat tres angulos esse equales duobus rectis etiā in geometria.

C Et que secundum vnamquāque scientiā et que secundū ignorantia quālibet geometrice sūt.

C Et q̄ scdm̄ vnamquāqz. **C** Secunda questio ē de p̄missis. vtrum p̄positiones scdm̄ ignorantia geometrice sint geometrice censende. **P**ropositiones scdm̄ scientiaz geometrice sunt p̄positiones vere quibus intellectus assentit ex noticia terminorum aut ex discursu moroso vel impceptibili. vt omnes anguli recti sūt equales. nō p̄tingit parallelas currere. p̄positiones autē scdm̄ ignorantia geometrice sunt opposita hāz vt anguli recti sūt equales. linee parallele currunt. de talibus ergo que sūt scdm̄ ignorantia geometrice: querit̄ vtrū sint geometrice vel nō. Consimilis q̄ potest fieri de p̄positionibus scdm̄ ignorantia aliaz artū.

C Et vtrū secundū ignorantia sit quā ex oppositis syllogismus aut paralogismus.

C Tertia questio. vtrum syllogismus ignorantie sit syllogismus vel paralogismus. Syllogismus scdm̄ scientiaz est ille q̄ p̄cedit ex principijs vt omnes anguli recti sūt equales isti sūt anguli recti. igitur sūt equales. Syllogismus vero scdm̄ ignorantiaz est ille qui p̄cedit ex oppositis principiorum. vt omnes linee parallele cōcurrūt. a et b sūt linee parallele. g a et b cōcurrūt. et de tali syllogismo querit̄ vtrū sit verus syllogismus aut paralogismus.

C Scdm̄ geometriā aut̄ ex alia arte vt musica est interrogatio nō geometrica.

C Ad primā questionē respondet Aristot. q̄ alique vident̄ eē interrogaciones alicuius scientie que tñ non sūt interrogaciones illius scientie sicut cōclusiones musice videntur esse geometrice non tamen sūt geometrice. vbi intelligendū est q̄ alique videntur esse cōclusiones geometrice et sūt geometrice. vt sup̄ datā lineā p̄tingit triangulū eqlaterum collocare. omnis triāgulus habet tres angulos equales duobus rectis. et alique nō videntur geometrice et sūt geometrice. vt oculo videtur dextrū et sinistrū magnitudinis. Alique vident̄ geometrice et nō sūt geo. vt gnti toni ad q̄rtū ē p̄portio sexquiquarta. Alique non sūt geo. nec videntur geometrice. vt omne graue tēdit deorsum et omne leue sursum. Intendit ergo philosophus q̄ interrogacionū que videntur esse alicuius scientie alique sūt illius scientie: et alique nō. vt patuit de geometri. et idem pōt ostendi in phia natura. li. nā materia est potentia. et forma est actus. iste videntur eē phisice et nō sūt. sed metha. be autē materia est potētia ad formā generandā. forma est actus materie transmutabilis videntur esse phisice et nō sūt phisice. **C** Notandū p̄mo q̄ aliud est esse cōclusionē geometrice et aliud conclusionē geometricam. Nam ad hoc q̄ aliqua cōclusio sit geometrice ōz q̄ sit demonstrata in geometria per p̄ncipia p̄pria et p̄ p̄pos terminos geometrice. vt oīs triangulus habet tres angulos. Ad hoc aut̄ q̄ sit geometrica sufficit q̄ sit p̄ p̄ncipia geometrica. et sic omnis cōclusio p̄spectiue est geometrica. et omnis conclusio musice est arithmetica. **C** Scdm̄ notādū q̄ cōclusiones musice nō sūt geometrice. qz nō sūt p̄ p̄ncipia p̄pria geometrice. sed arithme. tā videntur geometrice p̄pter p̄ping tatem et affinitatē geo. cū arith. que quidem p̄pinquitas sumitur ex quatuor. **C** Primo ex parte subiecti remoti. qz quelibet earum est de quātitate: l̄z vna earum sit de quātitate cōtinua et alia de quātitate discreta. **C** Scdm̄ ex parte p̄ncipiorum cōiuz. nam quelibet earum vtitur bis p̄ncipijs. s. oē

totum ē maius sua parte. si ab equalibus equalia demas remanentia sūt equalia. l̄z geometra cōtrahat ad magnitudines et arithmeticas ad numerū. **C** Tertio ex parte terminorum. quia quelibet earum vtitur bis terminis. cubū. quadratum. circulare. sup̄ficiale. l̄z geo. p̄prie et arithmetice trāsumptiue. **C** Quarto ex parte tradentis et p̄tinētis. quoniam Euclides in eodē libro. s. 6. elencōz docuit et demonstrauit tā geo. q̄ arithmetica.

C De geometria parallelos subire opari geometrica quodāmodo ē et nō geometrica alio modo. dupliciter enim est hoc sicut arithmon: q̄ est sine ritmo. altera quidē non geometrica est in non habendo: altera vero in prauē habēdo et ignorantia huius que ex huiusmodi p̄cipijs p̄traria ē.

C Ad scdm̄ q̄onem r̄ndet p̄hs q̄ p̄p̄os̄tōes scdm̄ ignorantia geometrice sūt aliquo modo geometrice et aliquo modo nō geometrice. Unde qz subiectū et p̄dicatū sūt termini geometrici. quia materia p̄positionis. iō ille p̄p̄os̄tōes sūt geometrice scdm̄ materia. et quia cōpositio que est forma p̄positionis nō est geometrica. iō ille scdm̄ formā non sūt geometrice. et quia materia nō dat esse nisi scdm̄ qd. forma aut̄ simplr. iō a forma sumēda est absolute et simplr demonstratio. p̄pter quā cām tales p̄p̄os̄tōes sūt cēfende nō geometrice. Unde sicut arithmon vox dicitur sine cōsonātia aut qz nullā h̄z cōsonātiā aut qz habet prauā. ita aliqua p̄positio dicit̄ nō geometrica aut qz non cōponitur ex terminis geometricis aut qz prauē p̄ponitur ex illis. **C** Notandū q̄ sicut eadē materia numero recipit diuersas formas successiue quaz aliqua est cōueniēs et aliqua discōueniēs: ita idē termini recipiunt diuersas cōp̄ositiones successiue quaz aliqua est cōueniēs. s. que facit p̄p̄os̄tōem verā. et aliqua discōueniēs que facit p̄p̄os̄tōem falsā. et sicut monstrū est humanū rōne materie et est nō humanū rōne forme. quia monstruositas est discōueniens forme humane. ita opposita p̄ncipiorum geometrice sūt p̄positiones geo. scdm̄ mām et nō scdm̄ formā. vt linee parallele currūt. anguli recti sūt equales. termini enim sūt geometrici. sed cōpositio nō est geometrica cum opponatur compositioni geometrice.

C In doctrinis autē non est paralogismus. similiter sic in dialogis eo q̄ mediū sit semp̄ dupliciter: et de hoc enim omni. et hoc iterum dicit̄ de alio omni. q̄ at̄ pater non dicitur omne.

C Ad tertiā q̄onem r̄ndet p̄hs q̄ in sciētys demonstratiuis syllogismus qui est scdm̄ ignorantia nō est paralogismus. quia licet peccet in materia non tamen in forma eo q̄ ē in modo et in figura. cum arguat̄ ex tribus terminis solū bis añ conclusionē cui debet addi signū v̄le in prima figura et nō maiori extremitati. vt dicendo omnis homo est aīal. et nō dicēdo homo ē omne aīal. et rō quia subiectū se habet vt materia et p̄dicatū vt forma. cū ergo forma sit per se indiuisibilis materia autem diuisibilis rōne cuius diuidit̄ forma. iō signum vniuersale dicens diuisionē debet addi subiecto et nō p̄dicato quod ē maior extremitas. **C** Notādū p̄mo q̄ syllogismo rum quidā peccant in forma et in materia. In forma quidē quia non regulant̄ in modo et in figura. In materia autē quia altera p̄missarū est falsa. vt omnis homo est animal. nullū risibile est homo. ḡ nullum risibile est aīal. **C** Quidā autē nec in materia nec in i forma peccant quia regulantur i modo et in figura. et vtraqz p̄missarum est vera. vt omnis homo est animal. omne risibile est homo. ergo omne risibile ē animal. **C** Quidam autem peccāt in forma et non in materia. s. quia non bene regulantur in modo et in figura. tñ quelibet p̄missarū est vera. vt omnis homo ē animal. nullus lapis est homo. ergo nullus homo est animal. **C** Quidam autē peccant in materia et in forma. qz bene regulantur. sed vna

Posteriorum

premissarum est falsa. ut omnis homo est animal ois lapis e homo. ergo omnis lapis est animal. talis enim syllogismus optimus est quatuordecim peccet in materia. ideo dicit Aristoteles quod syllogismus peccet ex oppositis principiorum est syllogismus et non peralogismus: quod si peccet in materia non tamen in forma. **C** Secundo notandum quod quicumque aliqua duo concurrunt ad oppositionem aliam tertium: illud quod prius dicitur tenet locum materie et quod posterius venit tenet locum forme. **C** Constat autem subiectum et predicatum concurrere ad oppositionem propositionis. et necessario prius dicitur subiectum quod predicatum. ergo subiectum tenet locum materie et predicatum tenet locum forme. Neque loquor hic de positivitate terminorum sed solum de natura. quia in mente non prius terminus componitur subiectum quod predicatum. **C** Dubitatur: nam dictum est in ratione ad secundam quoniam subiectum et predicatum sunt materia propositionis. quod ergo predicatum est forma subiecti? **C** Respondetur quod sicut elementa si sunt formaliter in mixto sunt materia mixti et tamen ignis est huius forma respectu aliorum quod ut asserit commentator 2° de anima quoad omnes ex pluribus sit unum necessario alterum illorum est ut forma. scilicet nobilius et alterum ut materia. scilicet ignobilius. sicut anima sensitiva et anima intellectiva sunt forma hominis. et tamen anima intellectiva comparata ad sensitivam se habet ut forma et sensitiva ut materia. ita in proposito subiectum et predicatum comparata ad oppositionem sunt materia illius. tamen comparata in universum predicatum dicitur forma et subiectum materia. **C** Sed 3° genus est pars materialis speciei sicut et materia est formalis pars. ergo genus non se habet ut forma respectu speciei. sed genus est predicatum et species subiectum per Aristotelem in predicamentis. quod non semper predicatum dicitur forma subiecti. **C** Item nihil est forma vel materia simpliciter. sed aliquando idem predicatur de seipso ut homo est homo. quod aliqua est propositio cuius subiectum non habet rationem materie nec predicatum rationem forme. **C** Ad primum dicitur quod genus est pars speciei et pars definitionis speciei. et est totum speciei. in quantum est pars speciei non habet rationem forme sed materie. in quantum est pars definitionis habet rationem forme. quod partes definitionis sunt forme 7° meth. 1° phi. in quantum vero est totum speciei iterum habet rationem forme. quoniam forma est totum compositum et species ut asserit Aristoteles 2° phi. ubi expressis dicit quodlibet superius esse formam sui inferioris. **C** Ad 2° dicitur quod quando idem predicatur de seipso nihil illius propositio habet proprie rationem subiecti et predicati ex quo illud quod ponitur pro subiecto et illud quod ponitur pro predicato non differunt. talis enim propositio non proprie ingreditur syllogismum quod tunc syllogismus fieret ex duobus terminis. quod est contra doctrinam per primo per Aristotelem. Aristoteles autem loquitur hic de propositione ingrediens syllogismum. Constat autem quodlibet tale habere subiectum et predicatum diversa.

C Hec autem sunt ut videre est intellectu sed in rationibus latet utrum omnis circulus figura sit. si autem scribatur manifestum est. quod autem sunt carmina circulus manifestum quoniam non est.

C Ista est quarta pars huius capituli in qua Aristoteles assignat causas quare magis accipit exempla mathematicalia quam alia scientiarum ex eo solum quod minus decipiuntur in mathematicis quam in aliis scientiis. **C** Ad quod ostendendum ponit duas rationes. quarum prima est ista. Scilicet mathematice sunt aliis certiores. Secunda conclusio. Scilicet mathematice sunt aliis firmiores. ibi si autem essent. **C** Prima conclusio tripliciter arguitur. et primo sic. ille scientie que magis se offerunt intellectui sunt aliis certiores. sed scientie mathematice sunt huiusmodi. ergo scientie mathematice sunt aliis certiores. et sequentia cum maiori et minori declaratur. nam istud quod se magis offert sensui magis se offert intellectui ex quo notitia intellectus dependet ex notitia sensus per primo per Aristotelem 3° de anima. sed scientie mathematice magis se offerunt sensui. nam geometria non recedit absolute ista. ois circulus est figura per equivocationem illi terminum circulus. quod posset argui sic. sed carmen homeri est circulus. ergo carmen homeri est figura. quod est falsum. sed solummodo recedit illa ut equale isti. omnis talis circulus est figura. demonstrando lineam uno termino clausam in pulvere scriptam. **C** Notandum primo quod scientiarum quedam sunt sermocinales ut grammatica et rhetori-

ca et logica. et quedam naturales ut philosophia et alie partes philosophie. quedam divine ut metaphisica et sacra theologia. quedam vero doctrinales ut mathematice. scilicet geometria et arithmetica. et omnis doctrinales quod ceteris magis docent. nam alie docent cum aliquo formidine iste autem sine aliquo hesitatione. alie docent cum multitudine opinionum. iste sine mixtura opinionum. Ille post syllogizationem relinquunt dubitationem. iste nullam. imo maximam evidetiam. Ille procedunt ut plurimum a notioribus nobis. iste autem semper a notioribus nature. **C** Secundo notandum quod generaliter permissis mathematicis habent per sensum et per inductionem. nam ad concludendum quod supra data lineam contingit triangulum eglaterum collocare. oportet describere in tabula duos circulos interfecantes

Circuli se invicem intersecantes in centris

se invicem in centris et ad probandum illam. omnis triangulus habet tres angulos equales duobus rectis. ideo describere triangulum cum angulo extrinseco diso per lineam secantem equo distantem tertio lateri. Aliter autem scias habere possumus in magna parte absque experientia sensus. ea autem que sunt nota ad experientiam magis se offerunt intellectui. ideo mathematice magis aliis dicuntur se offerre intellectui. **C** Tertio notandum secundum philosophum in de memoria et reminiscencia. quod noscitur intelligere est semper cum continuo et tempore. cum ergo mathematice sint spacialiter de continuo ut geometria de continuo integro. et arithmetica de continuo diviso. quod numerus dicitur ex divisione continui 3° phi. ergo magis ista quam alie scie habent movere intellectum. maxime quod nunquam movetur. ensus ab extrinseco quod movetur a magnitudine et unitate que sunt sensibilia contra ut declarat philosophus 2° de anima. ideo dicitur commentator 2° meth. quod scie mathematice sunt in gradu certitudinis. **C** Dubitatur. quod non videtur quod illud quod se magis offert sensui se offerat magis intellectui. quia singulare magis se offert sensui quam universale et tamen magis se offert intellectui cum ipsum sit proprium obiectum intellectus per Aristotelem 3° de anima. inquit enim commentator ibidem quod intellectus intelligit universale per se. singulare autem mediante sensui. Respondetur quod intentio Aristoteles est proprie singulare singulari et universale. non autem singulare universale. sic quod si aliquid singulare magis se offert sensui quam aliud singulare. etiam se magis offert intellectui. et si aliquid universale se magis offert sensui quam aliud universale et se magis offert intellectui. ideo oportet scias ad invicem que sunt de universalibus non tamen habent absque cognatione singularium.

C Non oportet autem instantiam in ipsum ferre si sit propositio iduativa. sicut enim propositio est que non est in pluribus. non enim erit in omnibus. ex universalibus autem est syllabus. manifestum autem est quoniam neque instantia est. eadem enim sunt propositiones et instantie. quae enim ferunt instantiam. hec erit utriusque propositio aut dialectica aut demonstrativa.

C Secundo arguitur ad eandem conclusionem sic. ille scientie sunt certiores in quibus non contingit instare particulariter sed tamen vultus. scilicet scientie autem mathematicis instat vultus solum et in aliis particulariter. ergo scientie mathematice sunt aliis certiores. tenet ratio cum maiori. quod notitia universalis est notior quam notitia singularis cum illa sit mutetur a veritate in falsitate sicut notitia singularis. minor autem declaratur. nam in mathematicis predicatum inest subiecto secundum quod ipsum. ergo sicut non potest inesse vni creato sub subiecto quod inest cuiuslibet. ita non ab uno remoueri quod remoueat a quolibet. et ideo per bas aliquem triangulum habet tres angulos necio perbat nullum triangulum habet tres angulos. in aliis autem scientiis non ita contingit. nam in philosophia naturali non perbat nullum corpus esse in loco neque de corpore moveri. sed solum aliquid corpore non esse in loco. scilicet celi. et aliquid corpore non esse moveri. terra. **C** Notandum per primo per philosophum quod in quolibet scientia

Primus

males debet esse instantie quales sunt propositiones. quia sicut celo et iter/rogatio sunt unum et idem sub diversis rationibus ita propositio et instantia. dicitur enim propositio. quia est premissa ad aliquam conclusionem. et dicitur instantia quia in premissa ad oppositum illius. sed in scientiis demonstrativis propositiones sunt veritates. gratia instantie sunt veritates. Secundo notandum est per philosophum quod solum in scientiis demonstrativis repiuntur generaliter propositiones veritates. ubi predicatum est veritas subiecti aut est subiectum for/malem per se quod habet ut patet inductivum. In dialecticis autem et naturalibus si reperitur ut de corpore est in loco de corpore est mobile cum esse in loco vel esse mobile non insit corpori formam quod habet. sed ratione alicuius inferioris. et hoc intelligendo per mobile illud quod potest moveri. quia si dicitur aptitudinem tamen bene competit corpori formam quod huius in naturalibus enim procedimus ab effectu ad causam ubi raro invenimus causam adequatam effectui. in mathematicis autem procedimus a causa ad effectum adequatum illi.

Concingit autem quosdam non syllogistice dicere per hoc quod accipiunt utriusque iberecia: ut et scenes facit quod ignis in multiplicata analogia fit. et namque ignis cito generatur ut dicitur. et hec est analogia. Aliquando bene dicitur syllogizare non contingit ex acceptis. aliquid vero contingit sed non videtur.

Tertio ad eandem conclusionem arguitur sic. ille scire sunt certiores quam magis procedunt per convertibilia. sed mathe. sunt habet. gratia. et maior patet ex eo quod minus potest decipi procedens propositiones quam ad convertentem convertit in convertibilibus quam in non convertibilibus. idem enim est ois habet esse risibile et esse risibile est habet. sed non est idem. ois habet esse animal et esse animal est habet. minor autem declarat. nam quod mathe. procedunt per convertibilia manifestum est inductivum. quoniam in oibus demonstratur passio convertibilis de subiecto per medium convertibile cum utroque. quod autem naturales non ita procedunt ostendit. nam ois scia. procedens per convertibilia potest generaliter demonstrare in quarta figura ex puris affirmativis. quia bene sequitur. ois disciplinabile est animal rationale. gratia ois habet esse disciplinabilis. ostendit autem quod philosophica non potest generaliter procedere ex puris affirmativis in quarta figura. quia tunc argueret sic arguebat scenes quod ignis generatur in multiplicata. proportione generatur cito. sed ignis generatur cito. gratia ignis generatur in multiplicata proportione. et igitur non sit verum. si ignis generatur in multiplicata proportione non tamen nota tamen mutatio terminum similis coitatis ut aq generatur cito. si quoniam generatur ex aere remissio. generatur in multiplicata proportione. Notandum per philosophum per philosophum quod quoniam arguitur ex convertibilibus in quarta figura syllogismus est bonus sed non apparet bonum quia non fit secundum formam modorum. et figura. sicut gratia aliquid nota est bona et formalis quam non est bona de forma ut aliquid numerus est gratia aliquid numerus binarius est. ita est aliquid syllogismus bonum et formalis quam non est bonum de forma ex quo non servatur debita forma. ut ois disciplinabile est risibile. ois habet esse risibilis. gratia ois habet esse disciplinabilis. Iste syllogismus tamen per quod reducitur ad primum prime figure per conversiones maioris. et quod oppositum contrariis repugnat a priori cum ex ante et dictorio contrariis fiat una copulativa impossibilis simpliciter. quia ex opposito conclusionis cum altera premissa sequitur oppositum alteri premissa. ut non ois habet esse disciplinabilis. et ois habet esse risibilis. gratia non esse risibile est disciplinabile. ad quam sequitur quod non esse disciplinabile est risibile. tamen nota in quarto tertie figure. quarto quod ex maiori cum conclusionem sequitur minor in prima prime figure. ut ois disciplinabile est risibile. ois habet esse disciplinabilis. gratia ois habet esse risibilis. Secundo notandum quod illud generatur in multiplicata proportione cuius quantitas est maior quam quantitas corrupti. et sic generatur ignis ex aere. et aer ex aqua. et aqua ex terra. quia ex uno pugillo est inferioris generatur decem pugilli est superioris immediati. ut determinat Aristoteles. et de generatione. illud autem generatur in deteriorata proportione cuius quantitas est minor quantitate corrupti. et sic generatur terra ex aqua et aqua ex aere et aer ex igne. quia ex uno pugillo est superioris generatur decem pars unum pugilli elementi inferioris secundum Aristoteles. ibidem. cum enim elementa gravia beant de materia plus quam de forma et elementa levia esse. plus semper elementa superiora generantur in multiplicata proportione quia bene plus de forma et inferiora generantur in diminuta proportione quia bene minus de forma: intelli-

gendo per habere plus vel minus de forma habere plus vel minus de dimensione terminata. Dubitatur circa conclusionem quia non videtur verum scias mathe. esse certissimas. quia mathe. et scia de anima sunt certiores illis secundum rationem. in plologo de anima. Rursum dicitur quod certitudo scie potest dupliciter considerari. uno ratione obiecti. et sic mathe. et scia de anima sunt certissime. quia obiecta sunt certissima et manifestissima. scilicet deus et intelligentie et anima. alio modo ratione modi demonstrandi. et sic mathe. sunt certissime. quia non procedunt nisi per notiora nature. et sic loquitur Aristoteles. hic et tamen. et mathe. di. scias mathe. esse in prima gradu certitudinis. Sed arguitur hac distinctionem per rationem. in eodem plologo di. sciam de anima excedere scias mathe. nobilitate subiecti et confirmatione demonstrationis. scia gratia de anima est certior mathematicis non solum certitudine subiecti. sed et certitudine demonstrationis. Dicendum unam demonstrationem altera confirmatorem intelligitur dupliciter aut quia firmiori modo procedit. et sic demonstrationes mathe. sunt firmiores demonstrationibus naturalibus. aut quia firmiori medio procedit. et sic scia libri de anima excedit oes mathe. quia igitur non firmiori modo procedat tamen firmiori medio demonstrat. sicut enim anima est firmius subiectum quam numerus vel magnitudo. ita passio anime est firmior quam est passio magnitudinis aut numeri. et medium per quod demonstratur aliquid passio de anima est tamen firmi medium quam aliquid medium per quod demonstratur aliquid passio de numero vel magnitudine. de hac firmitate que est firmitas essendi non loquitur sequens sed de firmitate modi procedendi.

Si autem impossibile esset ex falsis verum monstrare facile utique esset solvere. converterent enim ex necessitate. sit enim conclusio a esse. hoc autem cum sit ea utique sunt que novum. quoniam sunt ut b ex his demonstrabo quod illud est.

Secunda conclusio scie mathe. sunt aliquid firmiores. probatur tripliciter. et per ex parte premissarum comparatur ad conclusionem. quia in mathe. generaliter si premissa sunt vera. conclusio est vera et ex puris affirmativis in quarta figura. non sic autem est in aliis scientiis. gratia et per nota et maior est nota inductivum ex quo arguitur in convertibilibus. si enim a demonstrat ex b non est possibile a esse verum aut notum quoniam est b sit verum aut notum. minor autem est probata superius quia sic arguendo ois illud quod generatur in multiplicata proportione generatur cito. igitur aq generatur ex aere remissio. generatur in multiplicata proportione. premissa sunt vera et conclusio falsa. Notandum per philosophum per philosophum quod si ex falso non potest sequi verum sic non potest sequi falsum ex vero. tamen quilibet scia facilius et generaliter procederet in quarta figura ex puris affirmativis: quia si aliquid syllogismus non valet in quarta figura ex puris affirmativis: bene est quod arguitur ex inequalibus. cum quod quilibet talis syllogismus reducat ad aliquem modum affirmativum prime figure inferendo minorem ex maiori cum conclusionem. gratia ex falso sequitur verum. verbi gratia. fiat talis syllogismus. ois habet esse animal. ois asinus est animal. gratia ois asinus est habet. patet quod reducendo ad barbara: minor est falsa et conclusio est vera: sic arguendo. ois habet esse animal. ois asinus est habet. ergo ois asinus est animal.

Convertuntur autem magis que sunt in mathematicis: quoniam nullum accidens recipiunt. sed in hoc differunt ab his que sunt in dialecticis secundum diffinitiones.

Secundo arguitur ad eandem conclusionem ex parte extremitatum comparatur ad medium. nam mathe. non recipiunt nisi ea que sunt per se. alie autem scie recipiunt ea que sunt per accidens. gratia mathe. sunt aliquid firmiores. patet nota cum maiori. quia mathe. recipiunt diffinitiones subiecta et passiones que inveniunt convertunt. et de se inveniunt per dicitur per se ut notum est. minor vero declaratur. quia scia naturalis accipit propositiones istas. aqua est calida. aer est frigidus que sunt propositiones per accidens. Notandum quod propositio per accidens est tribus modis. per rationem subiecti tamen ut figura habet tres angulos. et ex parte passionis tamen ut for. est risibilis. tertio ex parte utriusque ut musicus est albus. nulla talium oronum per accidens videtur mathe. in sua primaria demonstratione quia semper procedit ex convertibilibus. Naturalis autem non videtur orone per accidens. bene autem videtur aliis modis. quia quod est frigefactiva. et aliquid corpus est mobile motu recto. igitur enim

Posteriorum

non accidat aque esse frige factiui. tñ accidit frige factiui qd sit aqua. ideo ista pportio est p se rone subiecti. r p accidens rone pdicati. sñr lz accidat corpoti qd sit mobile motu recto tñ no accidit mobili motu recto qd sit corpus. ideo illa ppo corpus est mobile motu recto. est p accidens rone subiecti. et p se rone predicati. mathe. aut no vtitur talib' ppositionib' que sunt aliquo mo per se r aliquo modo per accidens. sed ppositionibus que sunt per se simpliciter r ex parte vtriusq' extremi.

C Augentur aut no p media. sed in post sumedo vta d b. hoc aut de c. iteru hoc de d. r hoc i infinitum. r in latus vt a. de c. r de e. vt est numerus qstus aut infinitus aut finitus. hoc aut in quo sit a impar nuerus quatus in quo b. ipar numerus in quo sit c. est vtiqz a. de e. r est par quatus numerus in quo sit d. par numerus in quo est e. est ergo a. de e.

C Tertio ar. ad eand' rclonē ex parte medij spati ad ppar rclusionē. qz scie mathe. no pcedut nisi p vnu mediū ad vna rclonē potissime demrāta. alie at scie. pcedut p pla media. qz scie mathe. sunt alyz firmiores. p3 rna. r anis est notū p cōmen. i plogo pbyficoz di. qd mathe. no pcedut nisi p vnu genus cāe. s. p formā. alie at p pla vt mathe. p tria genera. s. per formā efficiētē r finē. nālis at p oia qtruoꝝ gnā cāz. s. p māz formā efficiētē r finē vt colligit de mēte phi 2° phi. r 2° hui'.

C Notādū p fm Ari. qd mathe. demrātionē non augent p media. qz no ē possibile ad vna rclonē mathe. potissime demrāta eē nisi vnu mediū. qz ex q demrātiōes mathe. si pcedunt nisi p vnu gen' cāe. si duo eēt media ad eandē rclonē nēcio vnu illoꝝ eēt remotū. qd no ē possibile i demonstratiōe potissima. qz ois talis demrātiō d3 eē ex imediatiis simplr. i demrātiōe at no potissima q ē demrātiō particularis no incōuenit pla eē media ad eandē rclusionē ē i mathe. vt fuit oñsuz i ca' de erroꝝ circa vlc. bec. n. ysocheles h3 tres angulos eqles duob' rectis. pōt demsari p triangulū r p difinitionē triaguli. vtz tñ est q vna taliū demrātionuz facit scire h3 formā r alia fm māz vt hitū fuit ibi.

C Scōo notādū fm Ari. qd demrātiōes mathe. pnt augeri i post assumido. r h3 rtingit triplr. pūmo rone pluriū suboz se hntiū h3 sub r. s. vt demrāta illa. ois triagulus h3 tres angulos. pōt sumi subm inferi'. vt ois ysocheles ē triagulus. q h3 tres angulos. r itez sub ysochele hic q ē i semicirculo ē ysocheles. q hic qui est i semicirculo h3 tres angulos. Scōo rone pluriū se hntiū nō rone suboz. sed solū rone pōzis r posterioris. aut rstitutiōis r cōstituti. vñ demrāta illa. cuiuslz nūeri vnitas est pars aliquota. pōt sic argui. pcedēdo in infi'. binari' est nuerus. q binary vnitas est ps aliqta. Itē trinari' est nuer'. q trinary vnitas est pars aliquota. r sic in infi'. Tertio rone ppariū pssionū qruz vna est post aliā ordine nāe. vñ demrāta illa. ois triagulus h3 angulū extrinsecuz equalentē duob' oppo sitis intrinsecis. pbať rñr q ois triagulus h3 tres angulos eqles duob' rectis. Idē est intelligēdū i alyz scientiis. pbať .n. disciplinabile de hoie p aial ronale. r rñter rñsbile d' ed' de subo p disciplinabile.

C 3° notādū fm phm qd demrātiōes mathe. pnt augeri i lar'. s. qm multiplicant p diffe rentias laterales. vt ois numer' qstus est finitus vel infini'. sed numerus par est numer' qstus. q numerus par est numerus finitus vel infinitus. Itē numerus ipar est nuer' qstus. q est finitus vel infini'. Constat at q par r ipar diuidūt lateraliter nūez qstū. Et notanter d' numerus qstus quia vnitas est numerus in pd. cū ex illa fiāt oēs numeri. nō tñ ē numerus qstus. r rñr nec finitus nec infinitus. sñr intelligētie sepate sunt quodāmo r aliquiditer numeris. qz sūt multitudine. nō tñ numerus qstus. r rñr non sunt pprie finite nec infinite. qz finitas r infinitas solū qstati rgnuit.

C Quarto notādū fm phm qd demrātiōes mathe. augentur in infi' nitiū in post assumido. nō aut in latus. qz d' rē laterales videntur aliq' gen' nō pnt eē infinite. imo nō sunt nisi due. subiecta aut alicui' gnīs pnt eē infinite lz nō fm sub r supra: tñ fm pns r posteri'. infinite enī spēs rñnetur sub numero. r infinite species sub figura ex quo demrātiōes augent in post assumido triplr aut accipiēdo subiectū sub subiecto: aut subiectū post subm: aut passionē post passionē. r si nō rtingit pcedere i infiniū i post assumido. s. subiectū sub subiecto aut passionē post passionē. qz nulli subo cōpetūt in infinite pssiones tñ rtingit pcedere in infiniū i post assumido. s. sub bz post subiectū. s. vbi ē ordo nāe pōzis r posterioris rstitutiōis r rstituti. semp enī nuerus pcedēs rstituit sequētē. Exēpla oīuz istaz multiplicationū assignat pbs p a b c. que possum' adaptare termis notis hic inde exēplariter positis.

C Du bitat qz nō v' vez q par r ipar sint d' rē laterales. qz oēs numeri ponūtur sub eodē gnē pdicamēti qstatiōis. s. sub difere tū. sed discretū est vna d' rē laterales diuidēs qstatiōe. q oēs numeri tā pares q ipares sūt ex eodē latere. **C** Rñdet qd spēs numeroꝝ rñderant in ordine ad naturā nulla illaruz est lateralis. s. oēs simul faciūt quedā ordinē eēntiale prioris r posterioris sic qd aliqz numerus par in ordine nāe pcedit aliqē iparē vt binarius ternariū. r aliqz numerus ipar pcedit ordie nāe aliqē nūez parē vt ternari' qternariū. si aut rñderant spēs nūcri i ordie ad gnālisimū pdicamēti qstatiōis sic oēs sūt laterales ex eadē pte sicut r ips difere tum sub quo ponuntur omnes numeri. si cōsiderantur in ordine ad subalternū sic species numeroꝝ sunt diuersoꝝ laterū. quia omnes numeri pares ponūtur sub vno latere r omnes impares sub alio. Ex pdictis sequitur qd non fuit in tentiō phi hic nullam conclusionem demonstratam potissi me esse plura media vt multi putant. quia opposituz huius ostenditur in secūdo istius. sed voluit qd scientie mathe. non pcedunt per plura media potissima ad eandē rclusionē. ex quo non demonstrant nisi in vno genere cause. iō tales scientie sunt firmiores qz naturales. quia nullam simpliciter dimittunt ambiguitatem. naturales autem r meth. lz remoueant omnes dubitationes in eodem genere cause in quo demonstrant non tamen remouent omnes dubitar tiones simpliciter. quia facta demonstratione in vno gene re ad huc eandē passio poterit demonstrari per aliud gen'.

est ergo impossibile in eodē genere cause plura esse media potissima ad eandē conclusionem. sed non est ipossibile in diuersis generibus causarum. demonstratur enim potissi me disciplinabile d' homine per aial rationale r per animal ad felicitatē ordinatum vt als dixi r magis dicam secūdo huius. **C** Contra rclusionē ar. sic. pñ' mathe. sunt falsa. ergo scientie mathe. non sunt firmissime. patet rsequētia. r ans arguit pbandō p q illa sit falsa. omne totum est maius sua pte. quia tu es aliquod totum r nō es maior tua parte. quia tu non es maior corpore tuo nec anima intellectiua tua cuz corpus tuum sit equale tibi. r anima tua non sit quāta. Itēz pono qd a. sit vnus lapis a quo deus remoueat omnē qstatiōem remanente substātia. in casu isto a. est quoddam totum quia habet partes: tamen non est maius sua parte cum ipm non sit magnū nec aliqua eius pars magna ppter defectum qstatiōis. **C** Secūdo arg. qd illud sit falsuz. si ab equalibus equalia demas residua sunt equalia. ponendo qd a. r b. sint duo ternariū trium punctozum in casu isto remouendo duos binarios ab a. r b. residua non sunt equalia quia duo pū cta non sunt equalia nec inequalia. quia non sunt quanta.

C Preterea sit a proportio dupla octo ad quattuor r b. alia proportio dupla. scilicet sex ad tria. in casu isto a. r b. sunt p portiones equalēs. r tamen auferendo equalia ab a. r b. res idua non erunt equalia. quia auferendo duo tam ab a. qz a. b. remanent proportiones inequales. scilicet sex ad quatuor que est proportio sexquialtera. r quattuor ad tria que est proportio sexquicertia. **C** Ad primuz dicit qd pars equi uoce dicitur de parte quantitatiua r essentiali. intelligitur

magis pcedunt qd pcedunt nisi p vnu mediū ad vna rclusionē potissime demrāta. alie at scie. pcedunt p pla media.

nota quot modis qstus demonstrātiōes augentur in post assumido et similia

nota qd nota d' dicitur qd pnt augeri i lar'. s. qm multiplicant p diffe rentias laterales.

nota qd nota qd pnt augeri i lar'. s. qm multiplicant p diffe rentias laterales. nota et qd est dicitur de parte quantitatiua r essentiali. intelligitur qd pnt augeri i lar'. s. qm multiplicant p diffe rentias laterales.

Posteriorum

z quodammodo immediata. est enim causa mediata qz mediatur alia causa. s. iterpositio terre. z est cā immediata qz nō mediatur aliq̄ cā positiua. ideo eclipsis lune demōstrat p̄ q̄libz illaz causaz ppter qd a pozī nō tñ potissime s̄z tñ per iterpositio nem terre q̄ est cā simplr̄ imediata. Iste mod⁹ loquēdi ē phi. 2° phi. di. qz abñtia naute est cā s̄bmerisionis nauis sic p̄stia ē cā salutis. z quoniā nō s̄bmergitur nauis nisi per cāz positiuam mouentē eā. ideo s̄bmerisio nauis ex duplici cā potērit demōstrari ppter qd za pozī. q̄rū vna ē positiua z altera p̄uatiua. ita solē eē in capite vel in cauda draconis ē cā positiua. z iterpositio terre ē cā p̄uatiua eclipsis lune. C Ex gbus sequit̄ qz magis demōstrat naturalis eclipsis de luna q̄ astrolog⁹. qz nālis demōstrat p cāz simplr̄ imediata. s. p̄ iterpōnez terre. z astrolog⁹ p cāz imediata s̄z qd. lz. n. nulla sit cā mediata positiua: tñ aliq̄ est cā mediata p̄uatiua.

C Alio autē modo differt ppter qd ab ipso quia. qz ē per aliam sciam vtrūqz speculari. Huiusmōi autē sunt quecūqz sic se habēt ad inuicēz qz alterū sub altero ē. vt speculatiua ad geometriā. machinatiua ad steriometriā. z arithmetica ad arithmeti cam. z apparatus ad astrologiam.

C Ista est scda pars hui⁹ capli in q̄ Aristo. determinat dñiam demōstrationū qz z ppter qd in diuersis sciētys postq̄ inuestigauit dñiam earūdem demōstrationū in eadē scia. z ponit tres regulas. Quaz p̄ma est ista. quicūqz aliq̄ scia subalternat alteri s̄z se totā illa dicit qz. subalternas vero ppter qd. Scda regula. quicūqz sūt due scie qz vna alteri subalternat s̄m partē z nō s̄z se totā subalternata dicit qz z subalternas ppter qd. ibi hō aut se. Tertia regula si due scie nō inuicēz subalternant tñ sūt circa eadē ppōnez respēctū illi⁹ vna dicit qz z altera ppter qd ibi multa enī. C p̄ma regula est māifesta. qz si aliqua sciētia simpliciter alteri subalternatur vt p̄spectiua geometrie z musica arithmetice. p̄cipia q̄ p̄suponūtur tanq̄ vera i sciētys subalternatis sūt demōstrata i sciētys subalternatib⁹ ppter quid. ergo scia subalternata dicit qz z subalternas ppter qd. C Notādū s̄m p̄bz qz illa scia alteri subalternat s̄m se totā cui⁹ adeq̄tū subz alteri⁹ scie subo subalternat. z sic sebz p̄spectiua ad geometriā. musica ad arithme. mechanica ad steriometriā z naualis ad astrologiā. vñ subz geo. est linea vel magnitudo. z subz p̄spectiue linea visualis. Itē subz arith. est numer⁹. z mus. numer⁹ sonoz. Itē subz steriometrie est corpus mēsurabile vt est ordinatū ad op⁹. z subz mecha. est edificii mēsurabile. Itē subz astronomie est corp⁹ celeste. naualis autē signū apparēs corpis celestl z qz ista sint subiecta taliū sciarū p̄z ex passionibus p̄sideratis in illis. vñ geo. p̄siderat mēsurā q̄ntitatis p̄tinue in ordine ad diuisionē. z arithmetica q̄ntitatis discrete. p̄spectiua autē mēsurā q̄ntitatis cōtinue in ordine ad visionē. musica q̄ntitatis discrete in ordine ad sonū. Itē steriometria p̄siderat mēsurā corpoz vt sunt in ope. z mechanica edificioz. astronomia autē p̄siderat motū corpoz celestiu z planetaz. naualis p̄siderat eūdē motū p̄ respectū ad signa apparatus celi vel aeris. vt qz luna facit circulū aut qz celum rubet. C Dubitat de steriometria vtz subalternet geo. z arguit qz sic eo qz nō p̄siderat de mēsuris corpoz de qb⁹. iz. elemētoz euclides p̄siderat. C Ad hoc sunt diuerse opiniones quaz p̄ma ponit qz steriometria est pars geo. v. duodecima pars elemētoz euclidis. sed pōt ipugnari dicēdo qz tota geo. est speculatiua z steriometria est practica. C Scda opinio dicit qz est media iter geo. z mecha. eo qz geo. est abstracta simpliciter. z mecha. simplr̄ mālis. steriometria autē tenet mediū eo qz nō est simplr̄ mālis nec simplr̄ abstracta z ideo nō subalternat simplr̄ geo. nec est aliq̄ pars eius. C Tertia opinio ait qz ex steriometria mecha. z machinatiua sit vna scia practica subalternata geo. s̄m se z q̄libet ei⁹ partē. cū quo tñ stat qz itēz vna pars alteri subalternet. v. machinatiua mecha. z ambe s̄l subalternent steriometrie. sicut scia paruoz nāliū

subalternatur scientie vegetabilium z ambe simul scientie de anima. C Ex p̄dictis sequit̄ p̄mo qz alr̄ subalternat pars toti vel alteri parti. z alr̄ tota scia toti scie. naz scia partialis sic subalternat scie rotali vel alteri parti cōiozi qz tēdit in eūdē finē vltimatū. sic autē nō subalternat totalis scia alteri scie rotali. qz itendūt diuersos fines. vñ geo. itēdit mēsurare q̄ntitates p̄tinue. z p̄spectiua distatias iter visuz z visibile. s̄z sicut p̄hs nālis vñs itēdit scire trāsmutationē corpoz nāliū. sic p̄hs spālis. C Scdo sequit̄ qz sic p̄hs nālis descēdit in medicinā theoreticā. z medicina theoretica i medicinā practicā. z practica postmodū in cingurgā. ita geometria descēdit in steriometriā. z steriometria in mechanicā. z mechanica in machinatiuā. illas. n. cās q̄s p̄siderat geo. alr̄ p̄siderat steriometria applicādo ad mēsuras corpoz p̄siderando de gbuslibet corpozib⁹ sensibilib⁹ quō se habeāt ad inuicē z in q̄ p̄portioe. ita qz steriometria est q̄si qdā practica geo. sicut ergo steriometria est artifex sensibilis accipit a geo. qui est artifex abstractus z eleuat⁹. ita mechanic⁹ est artifex erigēdi edificia accipit a steriometria. qz est magis vñs z min⁹ sensibilis. z p̄ter machinatus qui est artifex faciendi machinas accipit a mechanico cum sit magis specialis atqz materialior.

C Fere autē vniuoce sūt haz sciētiarū quedaz vt astrologia mathēatica que ē z naualis z arithmetica: mathematica que est secūdm̄ auditū: hoc autē ipsū qz sensibilium ē scire.

C Iuxta p̄dicta p̄hs dat duo documēta. Quoz p̄mū ē istud. aliq̄ scie subalternates z subalternate sūt vniuoce. qd sic de clarat. vniuoce sūt illa quoz nomē est cōe z rō sube est eadē. vt habet in ap̄predicamētis. sed astrologia. mathe. z naualis hñt idē nomē z eadē rōnē q̄ ambe sūt vniuoce. p̄z oia cū maiori qz q̄libet eaz dñ astrologia. minor est autē enidēs qz q̄libz eaz est de motib⁹ planetaz lz nō eodē mō. nā astrologia mathe. est de illis simplr̄ z s̄m causas suas. sed naualis est p̄babitudinē ad signa apparatus celi vel aeris. s̄l r̄ musica mathe. z mus. s̄m auditū z ueniūt in noie. qz q̄libet eaz dicit musica. z in rōne qz q̄libet eaz est de sono z melodia lz non eodē mō qz mus. mathe. est de p̄sonantia subitrl z per causas. musica autē s̄m auditū que est ars pullatiua vel cātatiua est de p̄sonantia mō grosso s̄m signa sensibilia. s̄m tantā vel tantā eleuationē vocū aut s̄m talē vel talē applicationē manus ad instrumētū. C Notādū p̄mo s̄m Egi. qz astrono. mathe. diuidit̄ in duas partes. Quaz p̄ma est theoretica p̄siderans de motibus planetaz iuxta p̄pinq̄tatē z distatīa. put sunt in tali vel in tali domo. C Secunda est practica p̄siderans idem in ordine ad effectus p̄ducendos in his inferioribus. s̄m serenitatē tēpestatē z hō. z hec dicit̄ iudicialis. Naualis autē p̄siderat illos motus in ordine tantū ad serenitatē z tēpestatē per signa apparatus vt per circulū lune aut rubedinē maris. C Sed mihi videt̄ aliter dicendū qz sicut scia p̄sideras hominē vt est productiuis alicuius effectus est speculatiua. sic sciētia p̄sideras eum vt cōponit̄ ex materia z forma. ita Astro. consideras motus planetaz vt per illos s̄iūt tēpestatēs z serenitates in his inferioribus ex determinatis causis est ita speculatiua sicut illa que p̄siderat illos motus s̄m p̄pinq̄tatē z distatiam in suis domibus. naualis autē est bene practica qz p̄cipit fugā z p̄secutionē s̄m apparentiā taliū vel talium signoz. similiter ista astrono. est practica que p̄cipit serenitatē z deambulationem tali tēpore z non tali ppter tales effectus futuros ex tali vel tali iunctione planetaz. C Secūdo notādū s̄m Egi. qz astrologus potest vere iudicare de futuris cōtingentibus p̄ motū planetaz. vñ iudiciū astrologi s̄z p̄tholomeū in ceteri loquio debet habere duas cōditiones. p̄ma qz sit medium iter possibile z necessariū. minus scilicet q̄s necessariū z magis qz possibile. nō enim est necessariū qz semp sit vez. qz si planete cōsimiliter se habēt sicut ante nō tamē p̄sequit̄ similis effectus qz forte mā non est oīno s̄l r̄ disposita. C Scda conditio qz sit vniuersale z non particulare. potest enim vere

Primus

iudicare q̄ Banno erit multū vinū r̄ q̄ mlti iebriabunt
tamē ex hoc non d̄ iudicari q̄ vinea fortis hēbit multū vi-
nū aut q̄ ipse inebriabitur. **C** Sed p̄ma p̄ditio apparet dif-
ficilis q̄ fm̄ p̄m̄ primo methau. necesse ē hunc mundū in-
feriorē lationib⁹ superioribus continuari. vt omnis virt⁹ ei⁹
ide gubernet. ergo si plācte vtrū se h̄nt materia est v̄s̄l̄r̄ d̄is-
posita. **C** Respondetur negādo r̄ sequentiā q̄ respectu plane-
tarum v̄s̄l̄r̄ se h̄ntium eadē terra nūero magis r̄ min⁹ fructi-
ficat. vbi. n. dispositio materie dependet solum a corporibus
celestibus illa r̄ sequentiā ē bona. sed vbi dependet etiā ab i-
tellectu arte vel voluntate tanq̄ a causa sine q̄ nō: r̄ tanq̄ ab
agente applicante passiuū actiuū illud nō sequitur. **C** Dubi-
tatur circa documentū p̄bi vtrū oēs due scie quaz vna ē sub-
alternans r̄ alia subalternata sint vniuoce sicut aliq̄ dicunt
vniuoce. **C** Istud dubiū soluitur fm̄ lynco. dicendo q̄ non.
vñ si aliqua scia subalternatur alteri r̄ ambe coincidunt i ean-
dem r̄ siderationē ille nominatur eodē noie vt astro. meta. r̄
naualis. si autē nō coincidunt nō sunt vniuoce vt geome. r̄ p̄-
spectiua. est enī perspectiua de linea sub rōne visionis nō at
geome. r̄ ita dicat de musica respectu arithmetice.

C Sed ipsū p̄pter qd mathematicorum. **M** eniz
causarum demonstratiōes habent.

C Secundū documētū p̄bi est q̄ tripliciter differūt scie sub-
alternantes r̄ subalternata. Primo quidez in mō sciendi qz
subalternans facit scire p̄pter qd r̄ subalternata qz. qd pōt
dupliciter intelligi. vno q̄ respectu eiusdē subalternans dicit
p̄pter qd respectu cui⁹ subalternata dicit qz. r̄ B ē generali-
ter verum p̄pter p̄ncipia vni⁹ que sūt r̄ clusiones alterius.
alio modo q̄ subalternans demonstrat per mediūz p̄pter qd
r̄ subalternata solum p̄ mediū qz. r̄ hoc nō ē vniuersaliter
verum. qz lz naualis aut musica fm̄ auditū sic p̄cedat nō tñ
perspectiua r̄ musica mathema. quia quelibet earū p̄cedit
demonstratiue p̄pter quid a priori r̄.

C Et multoties nesciūt ipsū qz. sicut v̄le cōside-
rantes multotiens quedam singularium nesciūt
p̄pter id qd non intendunt.

C Scō differūt scia subalternans r̄ subalternata in mō rei
scite. quia aliquādo subalternans habet p̄pter qd alicui⁹ esse
et⁹ a quo tñ non cognoscit sed a scia subalternata. vbi gratia
geomet̄ vt sic habz p̄pter qd illius effect⁹. vulnera circula-
ria traditū sanant. s. p̄pter non habere angulū r̄ nō scit illaz
p̄positionem sed bñ circurgie. scit eniz geomet̄ q̄ circul⁹
nō hz angulū. r̄ hoc ē scire cāz q̄re vuln⁹ circulare traditū
sanat. nā vbi ē angulus ptes p̄pingores sūt p̄pter q̄rum p̄-
pinquitatē citius sanat vuln⁹ qz citi⁹ diūguntur ptes iuicē. cir-
culare aut traditū p̄pter maiorē distantia partū.

C Sunt autēz hec quecūqz alterū quid sit secūdū
subām r̄ v̄tūtur sp̄ebus. **M**athematice enī circa
Species sunt. Non enī de subiecto aliquo: si eniz
de subiecto aliquo geomet̄rica sūt: sed nō secūdū
qd de subiecto sunt.

C Tertio differūt scia subalternans r̄ subalternata in mō r̄ s̄-
derādī. nā geome. r̄ siderat lineā absqz mā r̄ absqz aliq̄ passio-
ne sensibili. lz nō possit eē lineā sine illa. nō autē p̄spectiua sed
necio in ordine ad visionē r̄. **C** Notādū fm̄ Egi. q̄ mathe-
lz abstrabat a mā q̄li: tñ nō abstrabit a mā simplr qz non ab-
strabit a mā q̄ta. pus. n. est in mā q̄titas q̄ q̄litas. r̄ oē prius
stat intelligi sine suo posteriori. iō stat intelligere q̄titate esse in
aliquo nō itelligēdo q̄titate eē in mā q̄li. Ego autē dico q̄ lz
mathe. nō abstrabat a mā itelligibili q̄ est q̄titas r̄tina vel
discreta. abstrabit tñ a mā itelligibili q̄ est p̄ma mā r̄ siderata
absqz forma q̄ a mā sensibili q̄ est eadē mā r̄ siderata cū for-
ma sensibili: qz lz q̄titas sit accis qd p̄ est subo fm̄ p̄men. iz.
metha. r̄ q̄r̄ p̄supponit subaz ordine nature: qz tñ nō icludit
subaz in suo r̄ cepm̄ qd itatiuo pōt mathe. abstrabere q̄titate

ab omni suba. ideo dicit Ari. q̄ lz geo. necio sit in subo tñ itel-
ligit sine subo qz nō circūcernit subz ac si eēt sine subo.

C Habet autē se ad speculariū sicut hec ad geome-
triā. alia ad ipsam vt id quod est de iride ipsum
quidem quia philosphi est scire. sed p̄pter quid
speculariū aut simpliciter aut scōz doctrinaz.

C Scōa regula est ista. q̄ncūqz sūt due scie qz vna alteri sub-
alternat r̄ p̄tē r̄ nō r̄z totū subalternata dicit qz r̄ subalter-
nans dicit p̄p̄ qd. p̄z de p̄bia nāli q̄ dicit qz quo ad illā p̄tē q̄ ē
de iride r̄ p̄spectiua p̄p̄ qd. sic p̄spectiua dicit qz est de aliquo
de quo geome. dicit p̄p̄ qd. Et si dicat qd est subm̄ illi⁹ p̄p̄
p̄bie. dicat q̄ est lineā visualis reflexa in nube. **C** Et ista re-
gula sequit q̄ p̄bia nālis q̄tū ad illā p̄tē q̄ est de iride nō so-
lū subalternat p̄spectiue: s̄ etiā geome. qz lineā visualis reflexa
in nube subalternat lineē visuali. r̄ lineā visualis subalter-
nat lineē. r̄ p̄ns illa ps q̄ est de iride subalternat geo. iū r̄ do-
ctrinā arif. supius traditā. vñ aliq̄ p̄p̄tūt lineē r̄z q̄ h̄z. r̄ fm̄
hoc p̄spectiū accipit a geo. r̄ nō dicit nisi qz. geome. aut p̄pter
qd. aliq̄ aut p̄p̄tūt lineē r̄z q̄ visualis. r̄ isto mō p̄spectiū nō
accipit a geo. sed dicit p̄pter qd. cū ḡ pars p̄bie q̄ est de iride
aliq̄ p̄supponat q̄ cōp̄tūt lineē in q̄tū h̄z. r̄ aliq̄ p̄p̄tūt lineē
in q̄tū visualis. ḡ vtraz illaz subalternat sic q̄ nālis qz r̄ p̄-
spectiū p̄p̄ qd aut simplr aut r̄z doctrinā receptā a geome.

C Bulce. n. r̄ non sib̄nūicē sciarum habet se sic
vt ad geometriā medicina: quod enī vulnera cir-
cularia tardius sanantur medici est scire propter
quid autem geometre.

C Tertia regula. si sint due scie qz vna alteri nō subalternat
r̄z se totā nec fm̄ p̄tē: sic tñ q̄ sint circa eadē p̄p̄nē necio re-
spectu illi⁹ vna dicit qz r̄ altera p̄p̄ qd. p̄z. nā medicina nō sub-
alternat geo. fm̄ totū nec r̄z p̄tē sed v̄s̄l̄r̄: circa istā. p̄p̄nēz. vt
vulnera circularia tardi⁹ sanant. de q̄ geometra dicit p̄p̄ qd r̄
medic⁹ qz. nā medic⁹ nō dem̄rat illā se l̄ geo. nō simplr s̄z vt
oecēdit i medicinā seu circurgia: isto mō. oē vuln⁹ h̄ns late-
ra magis distātia tardi⁹ sanat. s̄z vuln⁹ circulari⁹ bz latera ma-
gis distātia q̄ aliū vuln⁹ qz nō habz angulū. ḡ traditū sanant q̄
aliū vuln⁹. vnde latera triāguli v̄l̄ q̄grati sūt p̄pingora rōne
āguli q̄ latera circuli. **C** S̄z dubitat qz ista p̄p̄o vulnera cir-
cularia traditū sanant ē ps medicine. s. circurgie. ḡ sic p̄bia nā-
lis subalternat p̄spectiue aut geo. rōe p̄tis. ita etiā medicina
subalternat geo. rōe p̄tis. **C** Dicēdū q̄ sic p̄cta nō sūt ptes
lineaz: s̄z p̄ncipia tñ. ita p̄ncipia sciaz nō sūt p̄te ptes illaz.
nā scia est bit⁹ p̄ dem̄rationē acq̄sit⁹. p̄n⁹ aut p̄cedūt dem̄-
rationē r̄ sūt cause illi⁹ ac scie q̄ acq̄rit⁹ p̄ illā. iō p̄n⁹ nō sūt p̄te
ptes sciaz. Propterea geo. nec fm̄ totū nec fm̄ p̄tē subalter-
nat p̄bie nāli q̄tūcūqz aliq̄ ei⁹ p̄ncipia p̄beni in scia nāli. s. a
p̄cto ad p̄ctū r̄tigit lineā rectā ducere. qdlibet r̄tinuū ē dī-
uisibile i infinitū. resp̄cū taliū p̄p̄nū nālis dicit p̄p̄ qd r̄ geo. qz.
i medicina illa p̄p̄o ē p̄n⁹ vulnera circularia tardi⁹ sanant qz
illā nō p̄bat medic⁹ s̄z geo. iō nō est ps medicine. p̄p̄ quā cām
medicina nec r̄z se totā nec r̄z partē subalternat geo. pōt tñ
subalternari r̄z qd qz r̄z aliqd sui. s. fm̄ aliqd p̄ncipiū ei⁹. quō
etiā solet dici geome. subalternari p̄bie nāli rōe noiatoz p̄n-
cipioz. **C** Intelligēdū tñ q̄ fm̄ cōz modū loquēdi nō solū
habīt acq̄sit⁹ p̄ dem̄rationē vocat scia s̄z etiā dem̄fatio ipsa
r̄ r̄s̄l̄r̄ r̄ clones r̄ p̄missē ac p̄ncipia dem̄fabilia dicunt ptes
sciaz. ideo solet r̄cedi geome. subalternari p̄bie nāli r̄ medi-
cinā geometrie fm̄ partes. s̄z istū modū loquēdi nō hz p̄hs in-
lra. **C** Circa p̄dicta de dem̄fatione qz: r̄ p̄pter qd q̄rit vtruz
dem̄fatio qz r̄ dem̄stratio p̄pter qd essentialr̄ r̄ specificē dif-
ferat. Et arguit q̄ nō. nā dem̄stratio p̄pter qd erit demon-
stratio qz r̄ ecōtra. ḡ non differūt specie. p̄z q̄na qz d̄tia specie
nō possunt de se iuicē verificari r̄ antecedēs est manifestū qz
ex terminis dem̄strationis p̄pter qd in scripto vel in mēte
pōt fieri dem̄stratio qz. r̄cludēdo causam p̄ effectū sicut iaz
r̄cludit effectus per causam. **C** Secūdo sic. sit a ista dem̄-

Posteriorum

stratio. omne aial ronale est disciplinabile ois hō est aial ronale
 le ois hō ē disciplinabilis. 7 sit b. ista demratiō oē disciplina
 bile est aial ronale omnis hō est disciplinabilis ergo ois hō ē
 aial ronale. 7 arguitur sic q̄libet pars a. est eiusdē speciei cuz
 aliqua parte b. 7 econtra. g. a. 7 b. sunt eiusdē spēi. pbatur n̄a
 qz sic optime. pbatur forte 7 platonez eē eiusdē spēi. ¶ Ter
 tio omne qd̄ differt ab alio specie: per aliquid differt ab illo.
 sed a per nihil differt specie ab ipso b. quia omnis termin⁹ a ē
 eiusdē spēi cū aliquo termino b. 7 econtra. ergo. ¶ Quarto
 demratiō. ppter qd̄ 7 demratiōi qz cōpetit eadē diffō. g. p̄
 n̄a. 7 n̄is pbat qz tā demratiō qz: q̄ demratiō ppter qd̄: est
 syllogism⁹ faciēs scire. ¶ In oppositū arguit sic. act⁹ 7 habi
 tus distiguunt p̄ obiecta vt colligit z⁹ de aia. sed obiecta de
 mrationū qz 7 ppter qd̄ sūt diuersaz spēz sicut etiā orit spē
 effect⁹ 7 cā a qb⁹ depēdēt ille demratiōes g. ¶ Deide diuer
 sitas demratiōnū hz attēdi penes diuersitatē mediōz. s. z me
 dia illaz demratiōnū sūt diuersaz spēz sicut etiā effect⁹ 7 cā
 a qb⁹ sumunt illa media. g. demratiō qz 7 ppter qd̄ sūt diuer
 saz spēz. ¶ Ad p̄mū negat n̄a sicut nec sequit albū erit. ni
 grū 7 ecōuerso. g. albū 7 nigrū nō differūt spē. vez erit falsū 7
 ecōtra. g. vez 7 falsū nō differūt specie. 7 cū dī diuersa in spē
 nō p̄t de se iuicē verificari. vez est in abstracto s. nō in c̄re
 to. Itē negat q̄ demratiō qz. erit demratiō ppter qd̄ 7 econ
 tra. Et ad argumētū negat n̄a qz ad demratiōē d̄currūt
 termini mālr 7 ordo vel cōpositio formalr. vnūq̄q̄ aut de
 noiatur a forma sua. ideo qz ordo demratiōis qz. nunq̄ erit
 ordo demratiōis ppter qd̄ nec eē. iō hec demratiō nūq̄ erit
 illa nec eē. ¶ Ad z⁹ negat q̄ q̄s ps a sit eiusdē spēi cū aliq̄
 pte b. 7 eē. qz p̄misse a. 7 b. sūt ptes a. 7 b. 7 tñ n̄ sūt eiusdē spēi.
 Et si q̄rit de istis oē aial ronale ē disciplinabile. 7 oē disciplina
 bile est aial ronale. vtz sūt eiusdē spēi vel diuersaz. dico q̄
 sūt diuersaz spēz. qz vt supra patuit p̄dicatū hz rōnē forme.
 ¶ Itat aut illa p̄dicata eē diuersaz rōnuz. ¶ Et si ar. vt supra
 q̄libet pars vni⁹ est eiusdē spēi cū aliq̄ parte alteri⁹ 7 ecōtra.
 g. sūt eiusdē spēi. negat n̄a qz distinctio actiū 7 habitū hz
 attēdi penes distinctiōē obiectoz 7 nō partiū. deinde negat
 aīs qz s. q̄libet pars mālis sit eiusdē spēi cū alia parte māli
 alteri⁹. nō tñ q̄libet pars formalis vni⁹ est eiusdē spēi cū aliq̄
 parte formalis alterius. qz illi ordines g. sūt partes formales
 illaz p̄pōnū nō sūt eiusdē rōis. vñ albū 7 nigrū differūt spē:
 7 tñ stat q̄ q̄libet pars mālis vni⁹ sit eiusdē spēi cū aliq̄ parte
 māli alteri⁹. nō tñ albedo 7 nigredo sūt eiusdē spēi q̄ sūt ptes
 formales albi 7 nigri. ¶ Ad 3⁹ xedo q̄ a differt spē ab ipso
 b. p. aliqd. 7 tūc ad argu⁹ negat n̄a. qz termini a. 7 b. se h̄nt
 tanq̄ mālia. dato enim q̄ a. eēt vni⁹ cultellus argēte⁹ 7 b. vna
 fiala argētea adhuc a. 7 b. differūt spē licet partes māles a. 7
 b. sūt eiusdē spēi qz figure sūt diuersaz spēz q̄ sūt partes
 formales a. 7 b. 7 si allegat Aristō. p̄ phi. vi. q̄ ex nō substātus
 non fit suba 7 q̄ nullū acc̄ns est pars sube. illud xedit. tñ ex
 nō substātus sit acc̄ns tā in c̄reto q̄ in abstracto. 7 c̄nter dī
 q̄ a. cultellus 7 b. fiala sūt nō sube s. acc̄ntia i c̄reto. ¶ Ad
 q̄rtū negat n̄a: qz hō 7 asin⁹ drāt spē. nō obstāte q̄ diffō aia/
 lis p̄petat cuiuslibet illoz. qz illa est diffō aialis in cōi 7 nō ali
 cui⁹ illoz. ita demratiō quia 7 propter quid differūt spe
 cie s. eadēz illis competat diffō. quia illa non est diffinitio ali
 cui⁹ illorū sed demratiōis in cōi. iō syllogism⁹s faciēs
 scire per cāz imediatā ē diffinitio demratiōis ppter qd̄
 7 syllogism⁹s faciēs scire non p̄ causā imediatā ē diffinitio
 demratiōis quia.

Figurarum autem magis scire faciēs
 maxime prima ē mathematice. 7 enī
 scientiarum per hanc fuerunt demō
 strationes vt arithmetica 7 geome
 tria 7 perspectatiua.

¶ Iste est tertius tractat⁹ p̄mī posteriorū i quo arif. determi
 nat de syllogismo demratiō q̄lis 7 q̄tus d̄z eē postq̄ detet
 minauit qd̄ est 7 ex qb⁹ est demratiō tā formalr q̄ v̄tuali.

diuiditur in quatuor capitula. quorum primum agit de syllo
 gismo aggenerate sciaz. 2⁹ de syllogismo aggenerate ignozā
 tiā ibi. ignorātia aut. 3⁹ de q̄ditate 7 p̄cessu syllogismi demr
 tiui ibi. est ois aut. q̄rtū de q̄litate 7 q̄titate eiusdē ibi. cū aut
 sit demratiō. ¶ Quātū ad p̄mū arif. ponit istā d̄clonē. p̄ma si
 gura magis facit scire q̄ aliq̄ aliaz figuraz. pbat q̄ d̄ruplr.
 Et p̄mo sic. illa figura magis facit scire in q̄ syllogizat scie cer
 tissime 7 maxime faciētes scire: s. in p̄ma figura syllogizat hō
 scie ergo 7 c. p̄ n̄a cum maior: 7 minor pbat iductiue eo q̄
 arithme. geome. 7 p̄spectiua q̄ dicunt scie certissime 7 maxi
 me faciētes scire syllogizat in p̄ma figura. ¶ Notādū fm
 Egi. q̄ metha. est scia certissima fm nām. sed quo ad nos cer
 tissime sūt scie mathe. qz p̄cedūt a notiozib⁹ nobis 7 nature.
 phisice aut nō sūt ita certe qz p̄cedunt a notiozib⁹ nobis ad
 notioza nature. sūt tñ certiores metha. qz phisice p̄cedunt
 ab effectu ad cāz magis p̄pinq̄ q̄ metha. 7 iō quo ad nos ma
 the. sūt in p̄ gradu certitudinis. 7 phisice i z⁹. 7 metha. in 2⁹. 7
 h̄ itēdit d̄mētator in 2⁹ metha. vi. q̄ scie mathe. sūt in p̄ gra
 du certitudinis 7 nāles sequunt eas. ¶ S. 3⁹ p̄t sic argui. sen
 sibilis ppria magis sūt nobis nota q̄ sensibilis cōia. qz sen
 sibilis ppria cognoscunt a nobis p̄ se p̄. sensibilis aut cōia p̄ se
 7 nō p̄ vt determinat z⁹ de aia. ac etiā qz sensus nō decipiunt
 circa sensibile ppriū. bñ aut decipiūt circa sensibile cōe p̄ arif.
 ibidē. s. phia nālis d̄siderat de sensibili pprio. s. de colore. s. p̄
 poze 7 odore sono 7 q̄litate tāgibili. mathe. aut d̄siderat sens
 bilis cōia. s. magnitudinē numez 7 figurā. ergo scie nāles sūt
 certiores quo ad nos q̄ mathe. ¶ Ideo est alr dicendū vt se
 pius dixi q̄ scientie nāles quo ad nos 7 quo ad nām ex parte
 obiecti 7 medij demratiui sūt notiozes 7 certiores mathe.
 sed quo ad modū p̄cedēdi mathe. sūt certissime 7 notissime
 qz p̄cedunt simul 7 semel a notiozib⁹ nobis 7 nature. 7 bec
 est intētio arif. hic 7 omē. secūdo metha. ¶ Dubitatur q̄ illa
 rum triuz noiataz sit certior. Respōdet Egi. q̄ scia superad
 dens alteri est min⁹ certa vt testatur arif. i probemio metha.
 7 ideo p̄spectiua est minus certa q̄ alie due. qz superaddit
 7 est minus abstracta. 7 quoniam p̄ict⁹ dicit positionē i cōi
 nuo ideo videt superaddere vnitati 7 c̄nter ē mioris simpli
 citatis. ergo arithme. est certior geome. ¶ Contra istud v̄tū
 mū arguit q̄ tā quo ad nos q̄ quo ad naturā magnitudo p̄ce
 dit numez eo q̄ numerus causatur ex diuisione cōtinui per
 Arist. tertio phis. sed magnitudo est subiectū geome. 7 nume
 rus arithme. ergo geome. est notior 7 c̄nter certior arithme.
 dicit. n. d̄mētator secūdo de aia q̄ numerus est p̄uatiō mā
 gnitudinis: eo q̄ numerus cognoscit per magnitudinem. s.
 enim cognoscit numerus cognoscit magnitudinē 7 nō ecōtra.
 nec est vez q̄ p̄ictus vt sic dicat positionē in continuo. qz si
 cut vnitas est p̄icipiū numeri ita p̄ictus est p̄icipiū magni
 tudinis: ideo sicut vnitas nō supaddit p̄icto ita nec punctus
 vnitati. tamē p̄ictus vt copulat partes magnitudinis iuicēz
 dicit positionē in c̄tinuo. ¶ Est ergo aliter dicēdū q̄ geome.
 7 arithme. possunt iuicē cōparari fm subiecta p̄pinq̄a 7 re
 mota. si fm subiecta p̄pinq̄a: sic notior 7 certior ē geome.
 q̄ arithme. sicut ē certior ē 7 notior magnitudo q̄ numer⁹.
 si at cōparantur fm suba remota: sic notior 7 certior ē arith
 me. q̄ geome. qz notior 7 certior est quo ad nos vnitas q̄ p̄i
 ctus. sed quoniam scientie magis denominantur a subiecto
 p̄pinq̄o q̄ remoto. ideo absolute loquendo notior 7 cer
 tior est tam quo ad nos q̄ quo ad naturam geome. q̄ arith
 me. 7 h̄ signum est quia euclides prius determinat geome.
 q̄ arithme in libro elencorum suorum iuxta doctrinam Ari
 sto. in probemio phi. vi. q̄ semper a notiozibus inchoanda
 est doctrina.

¶ Et fere dicere ē quecūqz ppter quid facit spe
 culationem. aut enī omnino aut sicut frequēt⁹ 7
 i pluribus p̄ hanc figurā q̄ est propter qd̄ fit syllo
 gism⁹ quare 7 per hanc erit maxime faciēs scire
 propter quid speculgrī.

Primus

CSecundo arguitur ad eandem conclusionem sic illa figura magis facit scire in qua semper vel frequenter syllogizatur per medium propter quid. scilicet prima figura est habens ergo illa magis facit scire. maior pars quia demonstratio propter quod maxime facit scire. et minor est nota eo quod semper vel frequenter cum sit demonstratio per medium propter quod. concluditur vltis affirmatiua que non potest concludi in tertia figura nec in secunda. Et notatur dicitur semper vel frequenter quia posset demonstrari conclusio particularis vel indefinita affirmatiua in tertia figura. et hoc per medium propter quid ut oes animal rationale est disciplinabile. omne animal rationale est homo. ergo homo est disciplinabilis. Et dicitur etiam medium propter quod quia per medium quia comiter syllogizatur in secunda figura. ut quoniam sit demonstratio per causam remotam. aut per effectum non convertibilem maioris comitatis que sit causa in secunda. ergo et in tertia figura raro demonstratur per medium propter quod. ex quo secunda figura non concludit affirmatiue nec tertia vltis. Notandum quod prima figura concludit vltimam affirmatiuam et vltimam negatiuam. particulari affirmatiua et particulari negatiua ut est manifestum discurrendo per quatuor primos modos prime figure. Secunda autem figura non concludit nisi vltimam affirmatiuam et vltimam negatiuam. Tertia vero figura non concludit aliquid vltimam affirmatiuam vel negatiuam. sed tamen particulari affirmatiua vel negatiua. ergo 2^a figura et 3^a continentur in prima figura. sed demonstratio propter quod debet fieri in ea figura que continet oes alias figuras sicut demonstratio propter quod continet oes alias demonstrationes et in eam resoluntur oes alie demonstrationes. ergo demonstratio propter quid maxime fit in prima figura.

CPostea ipsius quicquid est scientia per hanc solam figuram venari possibile est. in media enim figura non categorice syllogizatur sed ipsius quod quod est scia est affirmatiua. in vltima fit quale scilicet non vniuersaliter sed quicquid vniuersalius est. non enim quodammodo est animal bipes homo.

CTertio arguitur ad eandem conclusionem sic illa figura magis facit scire que demonstrat vltimam diffinitionem de suo diffinito. sed prima figura est huiusmodi ergo maior pars quod illud est scire potissimum cum diffinitio scit de suo diffinito. minor vero est clara cum secunda figura non demonstrat affirmatiue neque tertia vltis. Notandum quod non solum demonstrat vltimam passio de subiecto suo sed etiam diffinitio de suo diffinito. scilicet malis per formalem sic arguendo. oes animal rationale est corpus compositum ex corpore et anima intellectiva. sed homo est animal rationale. ergo homo est corpus compositum ex corpore et anima intellectiva. et differt ista ratio a priori quia illa erit vltis hec autem particularis. Et ex isto patet quod primus modus dicitur per se ingredi formalem demonstrationem. quod dicit Aristoteles in libro primo quod ipse quod quod est venat per primam figuram. Est hoc potest esse dupliciter aut concludendo diffinitionem per diffinitionem aut concludendo diffinitionem per passionem. si concludit diffinitionem malis per formalem aut passio per diffinitionem subiecti est demonstratio propter quod. si autem concludit diffinitionem formalis per malum aut aliquid illud per passionem posterior est demonstratio quod est procedens a posteriori.

CAmplius hec quidem illius nihil indiget. Ille autem per hanc densantur et augmentantur quousque vtrique ad immediata veniant. Manifestum igitur quod maxime proprium scie prima figura.

CQuarto arguitur ad eandem conclusionem sic illa figura magis facit scire qua alie indiget et non e converso. scilicet prima figura est habens ergo maior pars. minor est nota. quia oes modi secunde et tertia figure reducuntur ad modos prime figure. reducitur in secunda per adensationem. et tertia per augmentationem. Notandum primo quod operatio facta vltis magis est diminutio et adesatio. operatio autem facta vltis forma est rarefactio et augmentatio. dicitur enim. in metatato tertio philosophorum quod ideo magnitudo est diuisibilis in infinitum et non augmentabilis in infinitum quia diminutio vadit vltis magis et augmentatio vltis forma. cum ergo subiectum proponitur dicat magis. et reductio secunde figure in primam sit per reductionem predicati in subiectum. ergo secunda figura

reducitur ad primam per adensationem. cum autem predicatum proponitur sit forma. et in reductioe tertia figure ad primam mutetur subiectum in predicatum. id est tertia figura reducitur ad primam per augmentationem siue rarefactionem. Sed dubitatur quia sicut in secunda figura predicatum fit subiectum ita subiectum fit predicatum. et sicut in tertia figura subiectum fit predicatum. ita predicatum fit subiectum. ergo non est ratio propter quam secunda figura reducatur ad primam per adensationem quoniam per idem reducatur ad primam per augmentationem. neque est ratio quare tertia figura reducatur ad primam per augmentationem quoniam per idem reducatur ad illam per adensationem. Dicitur quod sicut in operationibus naturalibus non datur adesatio absque rarefactione nec e converso. ita secunda figura non reducitur ad primam per adensationem quoniam reducatur per augmentationem. neque tertia figura reducitur per augmentationem quoniam reducatur per adensationem. scilicet plus respicit hic tamen medium ratione cui diuersificantur figure. propterea habendo respectum ad ipsum quod tamen predicatum in secunda figura et in reductioe ad primam subiectum in altera permittitur. id est secunda reducitur ad primam per adensationem. et quia medium syllogismi in 3^a figura tamen subiectum nec reducitur ad primam nisi fiat predicatum in altera permittitur id est tertia figura reducitur ad primam per augmentationem. Notandum secundo quod non quilibet propositio mediata potest reduci ad immediata in secunda vel in tertia figura sed bene in prima. vnde hec. ois homo est subiectum cum sit affirmatiua non potest esse conclusio in secunda figura. et cum sit vltis non potest concludi in tertia figura sed bene in prima. Et reducitur ad immediata dupliciter. primo per adensationem procedendi a superiori ad suum inferius isto modo. oes corpus est subiectum ois homo est corpus ergo ois homo est subiectum. prima est mediata et secunda mediata que sic reducitur ad immediata. oes corpus anima est corpus ergo ois homo est corpus anima ergo ois homo est corpus. Iterum prima est mediata et secunda est mediata. que ad immediationem sic reducitur. omne animal est corpus animatum sed omnis homo est animal ergo ois homo est corpus animatum. vbi iam patet omnes permittas esse immediatas. quia nihil mediatur inter subiectum et predicatum. et quia ista reductio sit adesatio patet quia continue proceditur a predicato ad subiectum descendendo a superiori ad suum inferius. Ulterius potest reduci eadem propositio ad immediata per augmentationem superius ascendendo. ut omne animal est substantia omnis homo est animal ergo ois homo est substantia. minor est mediata et maior mediata que ad immediationem sic reducitur. omne corpus animatum est substantia sed omne animal est corpus animatum ergo omne animal est substantia. Iterum minor est mediata et maior mediata. que sic reducitur ad immediata. omne corpus est substantia sed omne corpus animatum est corpus ergo omne corpus animatum est substantia. vbi iam ambe premissae sunt immediate. et quia reductio sit augmentatio patet. quia vadit in formam eo quod omne superius est forma sui inferioris vnde determinat Aristoteles in secundo philosophi.

CSicut autem esse a. in b. contingit individualiter. sic et non esse conceditur. Dico autem individualiter esse aut non esse eo quod non est eorum medium. Cum igitur aut. a. quidem aut. b. in toto quodam sit aut et ambo non contingit. a. in b. primo non esse. Sit enim. a. in toto. c. ergo si. b. non est in toto. c. potest enim. a. esse quidem in quodam toto. sed b. non est in hoc. erit syllogismus quod non sit. a. in b. Si enim in. a. quidem omni est c. in b. autem nullo est. in b. nullo est a. et hoc per medium. c.

CEt ne aliquis crederet quod immediatio et mediatio in solis affirmatiuis reperitur ostendit illa etiam reperiri in negatiuis propositionibus ponendo duas regulas. quarum prima est ista. quilibet propositio negatiua cuius alterum extremorum est in aliquo toto est propositio mediata. intelligendo per esse in aliquo toto habere terminum superiorum. vnde inferius dicitur pars subiectiua et superius totum in modo. Potest ergo esse propositio negatiua triplex mediata. primo quando predicatum est in aliquo toto et non subiectum ut nulla substantia est albedo. subiectum enim non

Posteriorum

habet terminum superiorē sed bene predicatum. s. qualitatē rōne cuius ista negatiua est. pbabilis in sc̄da figura sic. q̄libet albedo est q̄litas. nulla suba est q̄litas. ḡ nulla suba ē albedo. sit enī. a. p̄dicatū negatiue signare. r. b. subz. r. c. qualitas. r. arguē vt supra. omne a. est c. nullū b. est c. ergo nullū b. est a.

C Similiter autē est: r. si. b. in toto quodam ē vt in d. d. autem in omni. b. est: a. autem in nullo. b. erit per syllogismum.

C Sc̄do aliq̄ negatiua est mediata q̄ si subz est in aliquo toto r. nō p̄dicatū. vt nullus hō est q̄litas. q̄ qdē p̄bat in p̄ma figura sic. nulla suba est q̄litas. ois hō est suba. ḡ nullus hō est q̄litas. Aut in sc̄da figura hoc mō. nulla q̄litas est suba. q̄libet hō est suba. ergo nullus hō est qualitas. sit enim. a. q̄litas. r. b. hō. r. d. suba. r. syllogizet vt iam syllogizatū est. nullū d. est a. omne a. est d. ergo nullū b. est a. In sc̄da figura sic. nullū a. est d. omne b. est a. ergo nullū b. est a.

C Eodē autē modo demonstrabitur: r. si vtraqz in toto quodam sit.

C Tertio aliq̄ negatiua est mediata q̄ si tā subz q̄ p̄dicatū est in aliquo toto. vt nullus hō est albedo. q̄ qdē p̄bat in p̄ma figura sic. nulla suba est albedo. ois hō est suba. ḡ nullus hō est albedo. In sc̄da autē figura sic. q̄libet albedo est q̄litas. nullus hō est q̄litas. ergo nullus hō est albedo. ponat ergo p̄dicatū r. clonīs sit a. r. b. subz. c. vero aut d. sit suba vel q̄litas. r. arguē vt supra. **C** Dubitat qz videt q̄ nulla istaz p̄ponuz sit mediata: qz p̄pō mediata est illa iter cui p̄dicatū r. subz mediata aliqz termin⁹ p̄dicamētalis. mō q̄cūqz illaz data inter subz r. p̄dicatū nō mediat aliqz termin⁹ p̄dicamētalis. **C** Dīcedū s̄ egidiū q̄ i. p̄pōne negatiua si sit vera: nec p̄dicatū est supra subz nec infra: s̄ eñeū ab eo. talis q̄ p̄pō hz mediū iter subz r. p̄dicatū: sed p̄t h̄c mediū p̄ qd̄ ifert r. cludit remotio p̄dicatū a subiecto vt iā tibi exēplificatū est. Istud vltimū est bene dcm̄ sed p̄mū est dubiuz qz q̄libet illaz est vera. ois hō aīal nō est. r. nullus hō est omne corpus. nullus hō necio ē suba. r. tñ q̄libet istaz est negatiua cui p̄dicatū est superi⁹ ad subm. **C** Intelligebat tñ egi. de p̄pōne vli negatiua simplici cui p̄dicatū vlr remouet a subiecto. inuens talē distinctionē q̄ p̄pō d̄r dupl̄r mediata. s. mediatione p̄dicationis: r. mediatione illationis. p̄mo mō nō est aliq̄ illaz mediata: sed bñ z mō qz hz mediū per qd̄ potest p̄bari. **C** Sed cōtra seqtur ex illa respōsione q̄ illa. homo est albedo. nō sit mediata: qz hz mediū p̄dicationis neqz illationis cum nō possit p̄bari. **C** Respōdet q̄ illa est mediata mediatione illatiōis dupl̄r. p̄mo qz hz mediū p̄ qd̄ p̄t sua opposita p̄bari. sc̄do qz hz mediū p̄ qd̄ p̄bari posset si esset vera sic significādo.

C Quod autē contingit. b. nō esse in quo toto est a: aut iterū. a. i quo est b: manifestū ex coordinatiōibus est quecūqz nō cōmutant ad iuicē. Si enī nihil eorū que sunt i a. c. d. coordinatiōe de nullo predicatur que sunt in. b. e. f. a. autēz in toto. p. sit coordinatiōe existēti. manifestum q̄ b. non erit i. p. commutarent enim coordinatiōes. Similiter ac ē r. si. b. in toto quodā est.

C Forte posset aliqz dubitare p̄pter qd̄ q̄libet illaz est vera. nulla suba est albedo. nullus hō est qualitas. nullus hō est albedo. **C** R̄ndet p̄hs q̄ ideo. qz subz r. p̄dicatū sunt diuersarum coordinatiōnū diuersoz p̄dicamētōz. que qdem p̄dicamēta sunt ipermixta r. habēt de nā sua q̄ termini illoz non possunt de se iuicē p̄dicari ita q̄ nullus terminus p̄dicamēti sube p̄dicat de aliquo termino p̄dicamēti q̄titatis aut q̄litas. p̄dicant tñ iuicēz s̄m suas coordinatiōes: sic q̄ hō aīal r. suba de se iuicē p̄dicant. ac etiā albedo color ac q̄litas. aut li nea otinū r. q̄titas etiā de se iuicē p̄dicant affirmatiue. sint enim. a. b. c. termini eiusdē p̄dicamēti eēntialr ordinati. r. d. e. f. alteri p̄dicamēti eēntialr ordinati. sicut ergo ex termi-

nis eiusdem coordinatiōis fit p̄positio vniuersalis affirmatiua vera. vt ois hō est aīal vel suba. ois hec albedo est color vel q̄litas. ita ex terminis diuersaz coordinatiōnū fit p̄positio vli negatiua vera: vt nulla suba est q̄litas. nullus hō est albedo. **C** Cōtra illa arguē: r. p̄mo q̄ p̄dicamēta sunt p̄mixta qz idē terminus est in diuersis p̄dicamētis: vt ille terminus corpus qui ponit tā in p̄dicamento sube q̄ q̄titatis. r. ille termin⁹ potētia in p̄dicamēto q̄litas r. relationis. r. ille termin⁹ passio in p̄dicamēto q̄litas r. passionis. r. ille terminus habit⁹ in p̄dicamento q̄litas r. habit⁹. **C** Sc̄do arguē qz termini diuersoz p̄dicamētōz de se iuicē p̄dicant. qz illi termini hō bicubitū albū pater r. hō sunt diuersoz p̄dicamētōz: r. tñ de se iuicē p̄dicant qz idē numero est hō bicubitū albū r. pater. **C** Ad p̄mū d̄r q̄ nullus termin⁹ corp⁹ est in p̄dicamēto sube r. q̄titatis. qz signato illo termino corpus q̄ro vtz sumat e quoce. r. sic nō erit in aliquo p̄dicamēto. aut vni uoce r. sic aut vni uocat in p̄dicamēto sube: r. non est in p̄dicamēto q̄titatis. aut vni uocat in p̄dicamēto q̄titatis r. nō est in p̄dicamēto substātie. r. ita dicat ad oēs alios. q̄ in sua maxima cōitate nō sunt in aliquo p̄dicamēto. vni uocati aut sunt in diuersis p̄dicamētis: r. nunq̄ idē termin⁹ est in diuersis p̄dicamētis. bene est tñ dcedēdū q̄ aliqz termin⁹ est in aliquo p̄dicamēto r. sibi r. similis est in alio. **C** Ad z d̄r q̄ termin⁹ d̄r eē in p̄dicamēto q̄drupl̄r. p̄mo per reductionē r. sic p̄ctus r. vnitatis sunt in p̄dicamento q̄titatis. Sc̄do per acciōe: sic hō alb⁹ est in p̄dicamēto substātie rōne substātiui. r. in p̄dicamēto q̄litas rōne adiectiui. Tertio per se nō p̄mo r. sic cōcreta sunt in suis p̄dicamētis: vt albū in p̄dicamēto q̄litas. r. pater in p̄dicamēto relationis. Quarto per se r. p̄mo quō abstracta dicant eē in suis p̄dicamētis vt albedo r. nigredo. r. paternitas r. filiatio. r. de istis itelligit p̄hs cū dicit illos nō posse de se iuicē verificari. vnde licet illa sit vera. hō est alb⁹. aut illa. albedo est humana. hec tamē est impossibilis. homo est albedo. r. linea est paternitas.

C Si vero neutrum sit i toto nullo: nō est antē. a. in. b. necesse ē idiuidualit̄ non esse: Si. n. erit mediu⁹ necesse ē alterz ipsoz in toto quodā esse. aut enim i p̄ma figura: aut i media erit syllogismus: Si igit i p̄ia figura: b. erit i toto quodā. affirmatiua enī ad hāc oportet fieri p̄positionē. Si vero in medio quecūqz contingat ad vtrūque. n. posito priuato sit syllogismus. Cuz autē vtraqz negatiua nō erit manifestum igitur ē q̄ cōtingit aliud in alio non esse idiuidualiter. r. quando contingat r. quomodo dicimus.

C Sc̄da regula. q̄libet p̄pō vli negatiua cui nullum extre mū est in aliquo toto est p̄pō imediata. vt nulla suba est q̄titas s̄m linco. p̄bat qz si talis p̄pō est imediata. ḡ nō poterit p̄bari in p̄ma vel in sc̄da figura. qz in tertia non cludit vli negatiua. nō ē falsum qz tūc subz esset in aliquo toto maiori existēte negatiua eo q̄ mediū sumptū oporteret se habere in plus q̄ subiectū: ex quo vna p̄missaz est vli negatiua: al. n. nō eēt vera q̄libet illaz. si autē talis negatiua syllogizaret in sc̄da figura maiori existēte affirmatiua necessario p̄dicatum erit in aliquo toto. sit aut a. p̄dicatū illi negatiue: r. b. subm. r. arguē vt pus. Dubitatur ponēdo q̄ a. uertat cū suba tan q̄ modus vel passio ei: r. arguē sic. nullum a. est q̄titas. ois suba est a. ḡ nulla suba est q̄titas. vel sic in sc̄da figura. nulla q̄titas est a. ois suba est a. ḡ nulla suba est q̄titas. vbi p̄ q̄ nunq̄ mediū vel aliq̄ extremitatū est in aliquo toto. Idē sequitur si a. uertat cū q̄titate arguēdo in sc̄da figura maiori existēte affirmatiua. vt ois q̄titas est a. nulla suba est a. ergo nulla suba est q̄titas. **C** R̄ndet q̄ p̄hs nō dicit talē negatiuam imediatā nō posse syllogizari: sed non posse p̄bari nec demonstrari qz cuiuslibet probationis vel demonstratiōis

Primus

mediū est notius clusione. iuxta illud ppter vniūq; tale & illud magis. Notat autē q; a. in casu isto siue conuertat cū suba siue cū q̄titate est minus notū clusione tam quo ad nos q̄ quo ad naturā. a. ḡ est mediū sillogizādi illā negatiua: sed nō est mediū pbandi nec demonstrandi eā cū ei intellectus quasi asseriat sic p̄mis p̄cipis notis terminis absq; discursu sillogistico aggenerate sciaz illi clusiōis. Notandū fm̄ p̄m 3°. metha. q; ens non descendit i decē pdicamenta sicut gnā in spēs. q; gen^o descendit in spēm p differētiā essentialē diuidentem gen^o & stituētē spēs. iō spēs nō seip̄is p̄ distinguunt. s; p̄ d̄rias. ens at̄ in decē pdicamēta descendit immediate per seipm̄ absq; aliqua d̄ria cēntiali: iō generalissima sunt p̄ distincta nullum oio mediū h̄ntia. quapropter pp̄o v̄lis negatiua in q̄ remouet gnālistimū alicui pdicamēti a generalissimo alteri^o ē pp̄o imediata & simplr̄ idēstrabit. D̄nr sequit̄ quālz quātitate distigui a re quāta: ex quo ille sunt imediate & vere. nulla suba est q̄titas. nulla quātitas est q̄litas. Sc̄do notādū fm̄ occanistas. q; illa regula cū exemplo linco. h; itelligi cuz signo p̄scitatis. i. illa v̄lis negatiua est vera & imediata i qua remouet generalissimū vniū pdicamēti a gnālistimo alterius cum illo terio p̄ se. vt nulla suba p̄ se ē quātitas. aut nulla tal q̄ est p̄ se suba est q̄titas. Cōtra istā expōnez arguit̄ p̄ sic. h; pp̄o est p̄ se. mā ē quāta. ḡ i illa. suba ē q̄nta. p; sequētia per arist. di. supra q; ois passio p̄tēs inferiori p̄ se p̄tēt etiā per se suo sup̄iori. & exēplificat de illa passione h̄c tres āgulos eō les duob; rectis q̄ p̄tēt p̄ se figure ex eo q; p̄tēt p̄ se trianguulo. asis autē ē manifestū ex eo q; illa est demonstrabilis: mā est q̄nta. cū q̄titas sit p̄ma passio māe fm̄ p̄m 3°. metha. & ē coeterna māe sc̄m d̄mēta. in de suba orbis. Et d̄firmat. speritas demonstrat̄ de celo: & rotūditas de terray colligif̄ d̄ mēte phi. & phi. ḡ p̄ idē quātitas demonstrat̄ de mā. s; nulla pp̄o demonstrat̄ q̄ nō sit p̄ se fm̄ Arist. p̄ huius. ḡ illa ē p̄ se. mā ē q̄nta. Sc̄do arguit̄ illā regulā nō itelligendā ēē cū nota p̄scitatis. q; bec. pp̄o est imediata fm̄ p̄s. nulla suba ē quātitas. cū non hēat mediū p̄ qd̄ possit p̄bati. & ista. nulla suba est per se q̄titas est imediata. qd̄ p̄t. p̄bati p̄ h̄c modū fm̄ viā oppositā sustinētes cuiūq; accidit quātitas illud nō ē per se p̄tū: sed cui libet sube q̄te accidit quātitas. ḡ nulla suba ē p̄ se quāta. Cōtra etiā illa est pbada. nulla talis est p̄ se. suba ē q̄nta. sic arguēdo. ois pp̄o p̄ se ē in aliquo mō dicēdi per se. s; nulla tal suba est quāta est i aliquo mō dicēdi p̄ se. ḡ nulla tal est per se suba est q̄nta. T̄c̄ ex nulla regula logicali h̄ q; i illa pp̄o. nulla suba ē q̄titas. etiā h; eos sit sup̄pō m̄alis. ḡ nō p̄t̄ equa lere illi regule. Dicendū ergo quālibet talē p̄ponē nulla suba est quātitas nulla q̄titas est q̄litas ēē verā & imediatā in sup̄pōne p̄sonali absq; nota p̄scitatis. & q; pdicamēta ip̄mixta sunt sic q; nullus terminus vniū pdicamēti verificat̄ in abstracto de termino alterius pdicamēti. frustra enī ponerent̄ decē pdicamēta si possent iuicē coicidere. nō t̄n̄ ē speculationis p̄ntis p̄bare distinctionē pdicamentoz; sed magis ad metha. p̄inet vel ad logicū in alio loco. Circa predicta multi pliciter dubitat̄ & p̄mo q; ens descendit in decē pdicamēta p̄ d̄rias ad modū gn̄is. q; sicut genus diuidit̄ differētys oppositis itā ens diuidit̄ p̄ actū & potētia fm̄ p̄m 3°. metha. & tertio phi. ergo sicut genus descendit i suas spēs per d̄rias diuinas ita ens descendit i decē pdicamēta p̄ actū & potētia. Sc̄do arguit̄ q; generalissima non sunt p̄mo distincta. q; sicut spēs p̄ponunt̄ ex generib; & differētys: ita generalissima p̄ponunt̄ ex actu & potētia. vt colligif̄ d̄ mente phi. ḡnto metha. s; spēs nō distigunt̄ seip̄is p̄mo. s; suis d̄rys. ḡ etiam gnālistima nō distigunt̄ seip̄is p̄mo. sed actu & potētia. Tertio arguit̄ q; qd̄libet generalissimuz ē in aliquo toto. q; qd̄libet generalissimuz est p̄ subiuua entis sicut spēs est p̄ subiuua generalis. ita. n. videt̄ ens ēē quoddā totū in mō ad plura generalissima sicut genus ad p̄les species. & spēs ad plura indiuidua. Quarto arguit̄ h̄c ēē demonstrabile. nulla suba est qualitas. & d̄nr ēē mediata sic arguēdo. q̄libet qualitas ē accidēs. nulla suba ē accēs. ergo nulla suba est q̄litas. sic enim arguit̄

phs nullā subam ēē albedinē. q; quelz albedo ē q̄litas. nulla suba ē qualitas. ergo nulla suba ē albedo. Ad p̄mū dicit̄ q; es nō diuidit̄ differētys oppositis. q; opposita nō se recipiūt. potētia autē recipit actū vt habet̄ p̄mo phi. iḡ actus & potentia non sūt d̄rie opposite. s; d̄nr modi entis fm̄ quos descendit ens in decē pdicamēta. & d̄nr modi p̄ tāto q; aliqd̄ ē es i actu qd̄ nullo mō est in potētia vt de^o. & est aliqd̄ ens in potētia qd̄ nullo mō est in actu vt mā p̄ma. aliqd̄ vero est in actu & in potētia vt p̄positū ex mā & forma. Ad sc̄dm cōcedo q; generalissima non p̄mo distigunt̄ seip̄is q; distigunt̄ suis actibus & potētys. sicut enī spēs distigunt̄ p̄mo suis differētys sic q; ille d̄rie p̄mo seip̄is distigunt̄ q; aliter p̄cederet̄ i finitum. ita generalissima pdicamētoz; q̄litas & sube nō seip̄is p̄mo distigunt̄. sed actib; & potētys. sic q; act^o subalis & act^o accidētalis seip̄is distigunt̄. & etiam potentia subalis & p̄o accidētalis seip̄is distigunt̄. cōcedo t̄n̄ q; pdicamēta sunt p̄mo distincta. q; in nullo p̄ueniūt i rōne eēndi. Distictio enī fundatur sup̄ multitudine. & p̄uenientia sup̄ vnitatem. cōstat autē q; nō dat̄ aliqd̄ cōe i quo cōueniunt aliqua duo pdicamēta in rōne eēndi. sicut dat̄ aliqd̄ cōe in quo p̄ueniūt duo indiuidua i eodē pdicamēto aut due spēs. Et si d̄r. numqd̄ oia pdicamēta cōueniunt i ente. cōcedo q; p̄ueniūt in ente nō tanq; in vno vnitatem eēndi. s; vnitatem mouēdi & terminandi. s. vnitatem obiectiua mouēdi potētia & terminandi actū cognitionis. nō enī est dare aliquā v̄nā nām i re secluso oī respectu intellect^o i qua p̄ueniāt aliqua pdicamēta vel gnālistima: iō tā pdicamēta q; generalissima sunt p̄mo distincta. Ad tertiuū r̄idēt̄ cōsimilr̄ q; duplex totū i mō. vniū qd̄ h; vnitatem eēndi. s. gen^o vel spēs. aliud vero qd̄ h; t̄n̄ vnitatem mouēdi & terminandi vt ens & alia transcendētia. cōcedo ḡ qd̄libet gnālistimū esse in aliq; toto habēte vnitatem mouēdi & terminandi: nō t̄n̄ ē aliq; toto h̄ntē vnitatem eēndi secluso oī respectu ad intellectū. & d̄ tali toto loquitur arist. cuiusmodi ē gen^o vel spēs. secluso. n. oī ope intellect^o. & oī respectu tā actuali q; ap̄titudinali adhuc hō in cōi & aial i cōi ē vere totū in modo & h; vnitatem eēndi. ens at̄ secluso respectu ad intellectū nō h; aliquā vnitatem eēndi sic q; aliqd̄ sit es cōe i quo p̄ueniunt oia pdicamēta. h; aut vnitatem mouēdi intellectū iquātū sub eadē rōne mouet intellectū i quocūq; repit̄. & si ex nā rei h; aliquā vnitatem illa est vnitatem analogie & attribucio nis p̄ q̄to oia etiā reducunt̄ ad vnitatem sube. loq̄t̄ ergo arist. de toto h̄ntē vnitatem eēndi & nō de toto h̄ntē vnitatem mouēdi & terminandi. Ad q̄rtū d̄r q; h; illa sit sillogizabilis. nulla substantia ē q̄litas. nō t̄n̄ est pbabilis neq; demonstrabilis. q; in oī demonstratiōe & p̄batōe mediū debet ēē notū. cōstat at̄ q; accēs est nō notius suba & quātitate & q̄litate: imo ista sunt notioza tam quo ad nos q; quo ad nām. q; accēs p̄notat̄ in inherentiā que est modus īsequēs pdicamēta accidētium minoris cognoscibilitatis q; aliqd̄ pdicamētoz; neq; est icōueniēs ali qd̄ cōius ēē minus notuz suo minus cōi. albedo. n. & caliditas sunt notioza tam quo ad nos q; quo ad nām q; passio vel passibilis q̄litas. & sc̄ie & v̄rutes q; habitus & dispositio vt impoztant facultatē & difficultatē a suba. Ex predictis sequitur illos male opinari q; dicunt ens solitarie sumptū nunq; supponere nisi p̄ suba: quoniā tūc illa eēt demonstrabilr̄ & mediata. nulla substantia est quātitas. qd̄ est p̄ p̄s. & p; n̄a sic arguēdo nulla qualitas est ens. quelibet substantia est ens. ergo nulla suba est qualitas. maior enim est vera si predicatū non supponit nisi pro substantia.

Snorātia autē non seclidū negationē sed seclidū dispōnez dicta ē q̄des p̄ syllogismū facta deceptio. Hec at̄ in his q̄ sūt p̄mo aut nō p̄mo sūt: contingit dupliciē. aut enī cū simplr̄ esse accipiat v̄l nō ēē. aut cū p̄ syllogismū accipiat opinionē. Simplicis igitur opinionis simplex deceptio. sed que est p̄ syllogismū plures sūt.

Ex ista istop
cōtra unadū
sio ignorācie
q̄ est ignorācia
una p̄bre nega
cionis de q; sabili
altrā ignorācia est
que est p̄bre p̄ois. v.
error de q; p̄ois

S̄ cōtra q; ignorācia sillogistica que fit sillo deceptio. et plures sūt ad eaz sūt plures cōe. potest oīo dixi q; p̄ no rācia est de falso sine deo qm̄ p̄no at̄ s; est q; ignora. b. male taente et oī ignoraā facit q; rācia p̄ de vero s; de v̄gin p̄ est s; n̄ at̄ de reb; fm̄ q; sūt fm̄ s; ut potest colligi ex toto isto libro i d̄ p̄ hoc p̄adit q; volūtatē q; volūtatē at̄ de reb; ut sūt in seip̄is s; aut de reb; ut sūt in se ut. d. s. notat̄ p̄ p̄adit. q; art. 3. & p̄ soluc̄ d̄ultimū. arg. 4.

Posterioꝝ

C Istud est 2° caplm hui⁹ tractatus in quo arist. determinat de syllogismo aggenerante ignorantia post q^o d^oterminauit de syllogismo aggenerante sciam. Et diuidit in duas partes: i q^o p^oma determinat d^o ignorantia negationis ibi. Manifestu⁹ e⁹ ar. p^oma pars diuidit⁹ i duas pres. in quaz p^oma p^otendit aliqs distinctiones. in 2^a autem aliquas c^oclusiones ibi. Ut si eni a.

C Prima q^o distinctio est ista. q^o duplex est ignorantia. s. negationis et disp^onis. Ignorantia negationis est alicui⁹ rei careria noticie: sicut ignorantia rustici de geome. Ignorantia disp^onis est deceptio facta p^o syllm: sicut est ignorantia credetis dyameter ee⁹ m^osurabile coste sic arguedo. oes quantitates sunt inuicem m^osurabiles. sed costa et dyameter sunt q^ontitates. ergo sunt inuicem m^osurabiles. **C** Sec^oda distinctio. duplex est ignorantia disp^onis. vna circa p^opones immediatas: vt ignorantia credetis no⁹ oe⁹ totu⁹ esse mai⁹ sua pte. et alia circa p^opones mediatas vt ignorantia credetis no⁹ oem triangulu⁹ h^ore tres angulos eq^oles duobus rectis et. **C** Tertia distinctio. duplex est ignorantia disp^onis: tam circa mediatas q^o circa immediata. vna affirmatiua qua credit esse qd non est vt ignorantia q^o creditur extra mundu⁹ esse vacuu⁹. et alia negatiua qua credit no⁹ ee⁹ qd est. vt ignorantia q^o credit mundu⁹ no⁹ esse finitu⁹. **C** Quarta distinctio. duplex est ignorantia disp^onis ta⁹ affirmatiue q^o negatiue. s. simplex et syllogistica. Ignorantia disp^onis simplex est deceptio facta no⁹ p^o argumetatoez vt ignorantia q^o credit mundu⁹ esse in finitu⁹ sola auctoritate dicetis. Ignorantia aut⁹ disp^onis syllogistica est deceptio facta p^o argumetatione. Et dic⁹ Arist. q^o ignorantia simplex fit vno mo⁹. s. cedendo falsu⁹ vel negando veru⁹. Ignorantia aut⁹ syllogistica fit pluribus modis s^z multitudinem syllogizationu⁹. **C** Sed dubitat⁹ primo si ignorantia simplex non fit p^o syllogismu⁹. ergo male diffinit Aristoteles ignorantiam disp^onis dicens q^o est deceptio facta per syllogismu⁹

C Sec^odo dubitat⁹. q^o videt⁹ q^o circa p^oncipia communia no⁹ possit ee⁹ ignorantia. q^o no⁹ potest ee⁹ deceptio simplex cuz circa illa no⁹ contingat errare. nec deceptio syllogistica cum ad illa no⁹ sit syllogismus nec ad opposita eorum. **C** Ad p^omu⁹ dicet⁹ q^o definitio Arist. est sic intelligeda. Ignorantia dispositio nis est deceptio facta vel possibilis fieri p^o syllogismu⁹. modo illa ead⁹ ignorantia que est simplex pot⁹ fieri syllogistica. q^o falsum qd credit ee⁹ v^oz vel ec^otra absq⁹ argumetatione pot⁹ credit ee⁹ v^oz per argumetatoez. pot⁹ eni aliqs credere ex se v^oz ex alio q^o si oe⁹ totu⁹ est maius sua pte sine argumetatioe aliqua. et postea credere id⁹ per argumetatione aggenerante ignorantia pcedet⁹ ex falso crededo pcedere ex vero. **C** Ad 2° dicet⁹ q^o circa p^oncipia no⁹ pot⁹ ee⁹ ignorantia p^o se. b^on^o tam⁹ potest ee⁹ ignorantia p^o accid⁹s. et hoc p^o syllogismu⁹ aut virtuali. et implicite c^ocludedo aliqd falsum in quo virtuali continentur opposita p^omo⁹ p^oncipioz. aut ex ignorantia m^odedi sicut fecit eraclitus qui c^ocessit opposita p^omo⁹ p^oncipioz sic arguendo. non perdiscursum categoricu⁹. sed hypotheticu⁹. si no⁹ c^otingit aliquid manere p^o tepus id⁹ est et no⁹ est. sed no⁹ c^otingit id⁹ manere per tepus. ergo id⁹ est et no⁹ est. aut ex fallaci apparetia sicut zen^o qui c^ocessit nullum motu⁹ esse sic arguedo. si no⁹ p^otingit p^otransire ifinita nullus mot⁹ est. s^z non p^otingit p^otransire ifinita. ergo nullus mot⁹ est. Et ad r^one⁹ d^o q^o ad p^oma p^oncipia que sunt dignitates aut ad opposita eoru⁹ no⁹ est syllogismus categoricus eni pot⁹ ee⁹ syllogismus hypotheticus vt aditidialis vel distinctiuus. **C** Ad alia aut⁹ p^oncipia que sunt c^oes animi c^oceptiones vt oe⁹ totu⁹ est mai⁹ sua pte. et ad opposita eoru⁹ pot⁹ fieri syllogismus categoricus: vt sepe ostensuz est.

C Non sit enim. a. in nullo. b. individualiter. igit⁹ si syllogizaretur a. ee⁹ i. b. mediu⁹ accipies. c. deceptus erit per syllogismu⁹. C^otingit quidem igitur vtraq⁹ p^opositiones falsas. contingit autem alteram tantum. Si enim nec. a. i. nullo. c. erit neque .c. in nullo. b. accepta autez sunt ec^otrario vtraq⁹ vtreque erunt false.

C Istis distinctionib⁹ p^omissis arist. ponit q^otuor c^ocloes. Quaruz p^oma est ista. p^opo affirmatiua immediata falsa est syllogizabilis tm⁹ in p^oma figura p^o syllm ignorantie. Ista c^oclusio e⁹ manifesta. q^o talis p^opositio ex quo est affirmatiua no⁹ syllogizatur i sc^oda figura. et q^o est vniuersalis non in tertia figura. vt omnis suba est quantitas aut omnis quantitas est qualitas. **C** Pro declaratione istius c^oclusionis Ari. ponit tres regulas. Quaruz p^oma est ista. p^opo affirmatiua immediata falsa e⁹ syllogizabil⁹ ambab⁹ p^omissis ex^ontib⁹ falsis i toto. vbi gratia. ois quantitas e⁹ q^ontitas. ois suba e⁹ quantitas. ergo ois suba est qualitas. quelibz eni istaz est immediate falsa sicut sue c^otrarie sunt immediate vere. et quelibet istaz est falsa in toto sicut sua contraria est vera in toto. sit ergo a. maioz extremitas. et b. minor. et c. mediu⁹. et arguatur sic. omne c. est a. omne b. est c. ergo omne b. est a. Ex illa regula sequitur q^o nulla substantia est qualitas vel quantitas. alioquin non posset hec. omnis substantia est qualitas. syllogizari ex duabus p^omissis in toto falsis si aliq⁹ quantitas est substantia et aliqua non. aut si aliqua quantitas e⁹ qualitas et aliqua non. nec poterit syllogizari illa. omnis substantia est qualitas duabus p^omissis existentibus falsis in toto p^o terminum transcendentem nec per aliquem aliu⁹ terminum p^odicamentalez vt liquet.

C Potest aut⁹ sic se habere. c. ad. a. et ad. b. et q^o c. neq⁹ sub. a. sit: neq⁹ vniuersaliter in. b. b. quide⁹ impossibile esse est in toto aliquo. Primum eni dictu⁹ est in ipso. b. non esse. a. a. aut⁹ non necesse e⁹ omnib⁹ que sunt. c. inesse vniuersaliter. quare vtreq⁹ false sunt.

C Secunda regula. p^opositio affirmatiua immediate falsa est syllogizabilis ambabus p^omissis ex^ontibus falsis in parte. vt omne imperfectum est qualitas. omnis substantia est imperfecta. ergo omnis substantia est qualitas. q^o p^omissis sint false in parte et non in toto manifestum est: q^o aliquod imperfectum est qualitas: et aliquod imperfectum non est qualitas. aliqua substantia est imperfecta. et aliqua substantia non est imperfecta. sit ergo a. qualitas. et b. substantia. et c. imperfectu⁹. et arguatur vt supra in his terminis a. b. c. **C** Notandum q^o sicut in quolibet predicamento reperitur actus et potentia. ita perfectum et imperfectum. ideo non sunt determinati. predicamenti. et ideo faciunt tam vniuersalem affirmatiuam q^o negatiua in parte vera et in parte falsa. tunc eni v^oz negatiua et affirmatiua sibi contraria sunt in parte vere et in parte false. q^o subcontrarie illarum sunt simul vere. vt omne animal est homo. nullum animal est homo. omne perfectum est substantia. nullum perfectum est substantia. omne imperfectu⁹ est qualitas. nullum imperfectum est qualitas. patet enim q^o omnes iste sunt vere. aliquod animal est homo. aliquod animal no⁹ est homo. aliqd perfectu⁹ est substantia. aliqd pfectu⁹ no⁹ e⁹ suba. aliqd imperfectum e⁹ q^ontitas aliqd impfectum non est qualitas. ideo quelibet illarum vniuersalium tam affirmatiua q^o negatiua est in parte vera et in parte falsa.

C Sed alteram contingit veram accipere. Non tm⁹ qualibet p^otinget⁹: s^z q^o est. a. c. na⁹ b. c. p^opositio semper erit falsa. propter id quod. c. in nullo e⁹ b. sed que est. a. c. potest. vt si. a. in. b. et i. c. idiuidualiter est. cum enim predicetur idem primum de pluribus neutrum in neutro erit.

C Tertia regula. p^opositio affirmatiua immediata falsa est syllogizabilis maiori vera et minori falsa. verbi gratia. omnis numerus est quantitas. omnis substantia est numerus. ergo omnis substantia est quantitas. pono ergo q^o a sit quantitas et b. substantia et c. numer⁹: et arguatur vt supra. omne c. est a. oe⁹ b. est c. ergo omne b. est a. **C** Notandum q^o p^opositio affirmatiua immediate falsa non potest concludi ex maiori falsa et minori vera: si maior extremitas inest taz minori extremi

Primus

rati q̄ medio termino immediate imediatione pdicamētalī vt
p̄ inductiōe. Et notāter of imediatōe pdicamētalī qz si i
mediate trāsiret ad terminū trāscēdētē maior eēt falsa z mi
nor vera oib⁹ existētib⁹ imediatiis. vt oē ens ē q̄litas. oīs suba
est ens. ergo oīs substātia est qualitas. posset tamē dici q̄ ari.
intelligit de p̄missa in toto vera vel in toto falsa. cōstat autem
istā. omne ens est qualitas. nō eē in toto falsa nec in toto verā.
Sed dubitat arguendo p̄ transpōnem p̄missaz. vt omnis
substātia est numerus. omnis numer⁹ est q̄ntitas. ergo omnis
suba est q̄ntitas. vbi maior est falsa z minor vera. Dicendum
q̄ ari. loquitur de syllogismo facto p̄ se z imediate in p̄ma
figura. mō talis syls nō est imediate z p̄ se in illa. cū subm ma
joris nō pdicet in minori. sed est tñ per reductionē in p̄ma
figura transpōnēdo p̄missas.

Differt autem nihil neqz si non indiuidualiter
infir.

Circa dictas regulas posset alius dubitare q̄rendo vtrum
ppositio affirmatiua mediata falsa sit syllogizabilis eo mō q̄
affirmatiua imediata falsa. Et rīdet Arist. dicēs q̄ ppositio
affirmatiua mediata falsa est syllogizabilis ambab⁹ p̄missis
falsis in toto z falsis in pte: z altera solū existēte falsa. exēpluz
p̄mi. oīs linea ē albedo. oīs hō est linea. ergo omnis hō ē albe
do. ex^o scōi. oē impfectū ē albedo. oīs hō est impfect⁹. ergo
oīs hō ē albedo. ex^o terty. omnis qualitas disgregatiua visus
est albedo. oīs hō est q̄litas disgregatiua visus. ergo omnis hō
est albedo. ponat ergo q̄ a. sit maior extremitas. z b. minor. z
c. mediū: z arguat vt supra. Notādū q̄ quo ad tertius exē
plum est dīa iter ppōne affirmatiua mediata falsa. z ppōnez
affirmatiua imediate falsa. qz ppō affirmatiua imediata fal
sa nūq̄ syllogizat ex maiori in toto falsa z minori in toto ve
ra. sed hñ eō vt patuit. ppositio aut affirmatiua mediata falsa
syllogizat ex qualibet p̄missaz idifferenter vera vel falsa
in toto. vñ aliqui maior est va z minor falsa in toto vt dictum
est. aliqui aut econuerso. vt oē aīal est albedo. oīs hō est aīal. q̄
omnis homo est albedo.

Ipsius quidem igitur esse deceptio per istam
figuram z sic sit solum. Non enī erit in alia figu
ra ipsius esse syllogismus.

Ex pdictis regulis arist. infert cōclusiones quam premisit di
cēs q̄ ppō affirmatiua imediata falsa nō est syllogizabilis ni
si i p̄ma figura: ex quo z^a figura nō concludit aliqua affirma
tiua z i tertia figura aliq̄ vltis. Sed h. hec. suba est q̄litas. ē
ppō affirmatiua imediata falsa. qz nec subm nec pdicatū est
in aliquo toto: z tñ syllogizat in tertia figura. vt oīs quāntitas
est q̄litas. omnis quantitas est suba. ergo substātia est quanti
tas. Respondet q̄ nulla p̄cularis vel indefinita est pp̄ie i
mediata: qz pbat p̄ suā vltz. sed solū vltis affirmatiua vel ne
gatiua dicit esse imediata. Ad argumētū of q̄ arist. tantū
loquit de ppōne vltis affirmatiua vel negatiua. qz solū illa est
simplr imediata. s. imediatōe extremoz ex quo extrema nō
sunt in aliquo toto. z imediatōe p̄pōnis cū per nullā aliam ca
thegoricā sit in feribilis. sicut. n. syllogismus aggenerās sciaz
bz cōcludere vltm. ita z aggenerās ignorantiā. z pp hoc ari.
nullā facit mentionē de p̄cularibus indefinitis z singularib⁹

Que vero ipsius non eē in prima z media figu
ra est. Primum quidē igitur dicamus quot mo
dis in prima figura z quomodo se habētibus p̄
positionibus contingit.

Scda cōclusio. ppō negatiua imediata falsa est syllogizabil
p̄ sylm ignoratiē tā in p̄ma figura q̄ in secūda figura. pbat.
nā ista vniuersalis. nullus numerus est quantitas. ē ppō nega
tiua imediata falsa z syllogizat i p̄ma figura hoc mō. nulla sub
stātia ē quāntitas oīs. numer⁹ est suba. ergo nullus numerus ē
q̄ntitas. In z^a figura autē sic syllogizat. q̄libet q̄ntitas est suba.
null⁹ nūer⁹ ē suba. q̄ null⁹ nūer⁹ ē q̄ntitas. In z^a ar si nō syllogiza
tur aliq̄ talis cū tertia figura nō cōcludat aliquā vniuersalem.

Ad euidentia aut hui⁹ cōclusionis arist. ponit aliq̄s regulas.
quaz p̄ma est ista. ppō negatiua imediata falsa ē syllogizabi
lis in p̄ma figura ambab⁹ p̄missis existētib⁹ falsis in toto z i pte.
ex^o p̄mi. nulla nigredo est color. oīs albedo ē nigredo. q̄ nul
la albedo est color. p̄z q̄ q̄libet p̄missaz ē falsa in toto. qz nul
la duo talia subcontraria sunt sil vera. aliqua nigredo non est
color. aliq̄ nigredo est color. aliq̄ nigredo est albedo. aliq̄ ni
gredo nō ē albedo. ex^o scōi. nulla q̄litas sūma est color. oīs al
bedo ē q̄litas summa. q̄ nulla albedo est color. iam quelibet p̄
missaz ē in pte vera z in pte falsa. qz hec subcontraria sunt sil
vera. aliqua q̄litas summa ē color. z aliqua qualitas summa
nō ē color. aliqua albedo est q̄litas summa. z aliqua albedo nō
ē q̄litas summa. pono q̄ a. sit maior extremitas. z b. minor ex
tremitas. z c. mediū. z si syllogizet sic. nullū c. est a. oē b. est c. q̄
nullū b. est a. Dubitat p̄bando q̄ hec nō sit imediata. nul
la albedo est color. qz tā subm q̄ pdicatū est in aliquo toto. de
inde qz sua p̄ria ē demonstrabilis isto mō. oīs q̄litas disgrega
tiua visus ē color. omnis albedo est qualitas disgregatiua vi
sus. ergo omnis albedo est color. Rīdet fm Egi. q̄ termin⁹
pōt cōsiderari in ordine ad suū gen⁹ z in ordine ad diuersa p̄
dicamenta. p̄ mō facit ppōne imediatā cū suo gnē. z cūz q̄libz
spē illi. vt oīs albedo est color. oīs albedo est nigredo. z^a
mō nō facit ppōne imediatā cū aliquo termino. nisi sint ge
neralissima diuersoz pdicamētoz. vt nulla suba est qualitas
de qua imediatōe locut⁹ est supius p̄hs. de p̄ma aut in p̄senti
arist. facit mentionē. Et lz hec vera sint: nō tñ p̄plete declarāt
imediationē ppōnū. q̄n. oīs substātia est ens. est imediata.
z oīs hō est aīal rōnale. de quib⁹ nullaz facit mentionē: neqz
ex illa distinctione p̄plete soluit argumentū. Ideo ē ar dicē
dum q̄ quadrupl̄ of ppō imediata. Et p̄ imediata imediate
one trāscēdētis. s. quādo altez extremoz ē imediate trāscē
dens ad reliquū. aut ābo sunt imediata sub trāscēdente. ex^o
p̄mi. oīs suba est ens. exēplū scōi. oīs suba est quāntitas. Se
cūdo aliqua ppō est imediata imediatione generis. s. quādo
vnu extremoz est imediate genus ad reliquū. vel ambo
sunt imediate sub eodē genere. exēplū p̄mi. oīs albedo est co
lor. ex^o secūdi. oīs albedo est nigredo. Tertio. aliqua pro
positio est imediata imediatione sp̄ei. s. q̄n altez extremoz
rum est imediate sp̄es ad reliquū. vel ambe sunt imedia
te sub eadē sp̄e. ex^o p̄mi. sor. est homo. ex^o scōi. fortes est pla
to. Quarto. ppō ē imediata imediatōe indiuidui. s. quādo
vnu extremoz ē diffō vel passio imediata alteri. ex^o p̄mi.
oīs hō ē aīal rōnale. ex^o scōi. oīs hō ē disciplinabilis. seu omnis
triangulus hz tres āgulos eq̄les zc. De p̄ma imediatione locu
tus ē ar. in p̄ma cōlone: z de z^a imediatione loquit ar. ad p̄is
de z^a imediatione locut⁹ ē ar. in caplo de per se. de quarta ve
ro imediatione locutus est in diffinitione demonstratiōis
cum dixit oēm demonstratiōē esse ex imediatione. Ad ar
gumentū ergo p̄z q̄ nō sequit tā subiectū q̄ pdicatum eē i
aliquo toto. q̄ nō est imediata: sed soluz sequit q̄ non est ime
diata imediatione trāscēdētis cū quo stat q̄ sit imedia
ta imediatione generis. Et cum arguit q̄ sua cōtraria est de
monstrabilis. ergo non est imediata. nego cōsequentiā: sed
bene sequitur q̄ nō ē imediata imediatione demonstratiōis
quod cōcedo. cū quo tñ stat q̄ sit imediata imediatōe compo
sitionis seu extremoz vt alias declaratum ē. Sed adhuc
dubitat vtrū imediatōe pdicationis z cōpositionis equaliter
seruetur in omnibus propositionibus imediatiis. Dicendū
q̄ nō. vnde qz transcendens descendit ad ḡnalissima z absq̄
aliqua differentia: z genus non descendit in speciem nisi per
aliquam differentiam. ideo magis ē imediata ista. omnis
qualitas ē ens: q̄ ista. omnis albedo est color. p̄ma enī est i
mediata tam imediatōe cause q̄ subiecti. qz sicut trāscē
dens non descendit in generalissimuz p̄ aliam cām: ita nec p̄
aliud subiectū. secūda autem ē imediata imediatione
subiecti z non cause. qz genus competit sue speciei imediate z
non p̄ aliud subiectū. sed per aliam causam cum genus non
descendat in speciem nisi per aliquam differentiam que ē cā

Posterior

spēi supaddita generi: ideo p̄ma nō est demonstrabilis cū nō habeat mediū rectilincū: nec laterale. secunda autē est demōstrabilis. quia licet nō habeat mediū rectilincū: tamē habet mediū laterale. i. d̄riam p̄ quam demōstrari p̄t.

Contingit quidez igitur vtriusq; falsis: vt si a. in c. et in b. sit idiuidualiter. Si enim accipiatur a. in c. nullo. c. autem in omni b. false sunt vtreq; p̄pōnes. Cōtingit autē et altera falsa: et hac quacūq; cōtingēte. p̄t enī que ē a. c. verā esse. Que vero est c. b. falsam. s; que est. a. c. veram. quoniam non omnib; que sunt inest. a. sed que est b. c. falsam. quoniam ipossibile est esse i b. c. in quo nullo ē a. Non enī vera erit que est a. c. p̄positio. similiter autem et si sunt vtreq; vere conclusio erit vera. Sed que est c. b. contingit veram esse cum altera sit falsa: vt si b. et in c. et in a. erit. necesse est enī alterum sub altero esse. quare si accipiatur a. in nullo. c. eē falsa erit p̄positio. Manifestū igitur est quoniam et cum altera falsa sit et i vtriusq; falsus erit syllogismus.

CSecunda regula. p̄pō negatiua imediata falsa est syllogizabilis in p̄ma figura vna p̄missarū exīte vera et altera falsa in differēte. p; sic arguēdo. nullus sapor ē color. ois albedo ē sapor. ḡ nulla albedo ē color. haz p̄missaz maior ē vera: et minor falsa. Si autē sic argueret. nulla q̄litas est color. ois albedo est q̄litas. ḡ nulla albedo est color. harū p̄missaz maior est falsa: et minor vera. Idē p̄t syllogizari p̄ a. b. c. p̄nēdo a. eē colore: et b. albedinē: et c. saporē vel qualitātē. **C**Notandū q̄ ista regula nō solū h; v̄itatē in terminis eiusdē p̄dicamēti. s; etiā diuersoz p̄dicamētoz: vt nulla linea est color. ois albedo est linea. ḡ nulla albedo ē color. **C**Itē: nullū sile est color. omnis albedo ē silis. ḡ nulla albedo ē color. p̄mi syllogismi maior est vera et minor falsa. sc̄di v̄o maior ē v̄a et minor est falsa.

CS; i media quidez figura vtrasq; p̄positiones totas falsas eē nō cōtingit. Cum enim a. in omni sit b. nihil est accipere q̄d in altero quidem oī in altero vero nullo erit. Oportet autem sic recipere p̄pōnes: et q̄ in hoc quidem sit. in hoc autē non sit: sunt vere erit syllogismus. si igitur accipiatur sic false: manifestum est q̄ cōtrarie et cōtrario se habebunt. hoc autē impossibile est.

CTertia regula. p̄pō negatiua imediata falsa non est syllogizabilis: in 2^a figura ambab; p̄missis falsis in toto. p; naz me^o p̄ q̄d syllogizat q̄ nulla albedo ē color. aut erit extraneū simpliciter extremitatibus. et tunc vna p̄missaz erit vera. s. negatiua. aut erit conueniēs alicui extremo. et sic altera p̄missaz nō erit in toto falsa. vt p; ituenti tā i eodē q̄ i diuersis p̄dicamentis. verbi gr̄a. ois color est sapor. nulla albedo ē sapor. ḡ nulla albedo ē color. vel sic. ois color ē linea. nulla albedo ē linea. ḡ nulla albedo ē color. mediū p̄mi syllogismi ē extraneū extremitatibus eiusdē p̄dicamēti. et me^o sc̄di sylli ē extraneum extremitatibus alterius p̄dicamēti in quibus ē manifestū. p̄tinue minorē eē veram. **C**Itē si arguat sic. ois color ē q̄litas. nulla albedo ē qualitas. ḡ nulla albedo ē color. mediū ē conueniens extremitatib; eiusdem p̄dicamenti. et maior est vera minor existente falsa. Si autē sic syllogizet. omnis color est similis. nulla albedo est silis. ḡ nulla albedo est color. iteruz vna p̄missaz ē vera et altera est falsa. medio conueniēte extremitatib; alterius p̄dicamēti. hec oīa p̄t syllogizari p̄ a. b. c. sic arguēdo. oē a. ē c. nullū b. ē c. ergo nullū b. ē a. **C**Notandū finiri. q̄ si hec. nulla albedo est color. syllogizat ex p̄missis in toto falsis p̄t ēt syllogizari ex cōtrariis illaz. et per oīs duo cōtraria p̄t

esse i toto falsa: q̄d ē ip̄sē. sicut. n. segt. nullus color est lapis. ois albedo est lapis. ḡ nulla albedo ē color. ita segt. ois color ē lapis. nulla albedo est lapis. igit nulla albedo ē color. **C**In telligendū q̄ d̄ria nō solū sunt s̄l falsa in p̄dicacione p̄ acciō: vt quilz hō ē albus. nullus hō est alb^o. s; etiā in p̄dicacione p̄ se. et h̄ q̄drupl̄. p̄ i p̄dicacione oblig casus. vt cuiuslibet hoīs est aīal. nullus hoīs est aīal. 2° in p̄dicacione indirecta: vt oē aīal est hō. nullū aīal est hō. 3° in p̄dicacione directa cum determinatione modalī. vt oē corp^o neciō est suba. nullum corpus necessario ē substātia. Quarto cum v̄bo ampliatiuo. vt q̄libet hō fuit aīal. nullus hō fuit aīal. dato q̄ for. nūc p̄ sit. oib; istis modis duo d̄ria sunt s̄l falsa: sed nunq; in toto: quia oīs talū duoz cōtrarioz subcōtraria sūt simul v̄a vt p; inductive.

CIn quodā autem nihil p̄hibet vtrāq; falsam esse: vt si c. in b. et in a. quodam est. Si enim c. quidem in a. omni accipiatur esse. in b. autem nullo: esse false quide vtreq; p̄positiones non tamen tote sed in quodā. et cōtrario autem posito priuatio. Similiter autem et alteram esse falsā et quālibet contingit. q̄ enim i a. omni et in b. est. Si igitur accipiatur in a. quidem toto esse c. in b. autē toto non esse que quidem est c. a. vera erit. sed q̄ est c. b. falsa. Iterum quod in b. nullo est neq; in a. omni inerit. Si enim et in a. est et in b. sed non erat. Si igitur accipiatur c. in toto quide a. inesse b. autem nullo b. c. p̄positio vera erit.

CQuarta regula. p̄positio negatiua imediata falsa est syllogizabilis in secunda figura ambabus p̄missis falsis in parte. verbi gratia. omnis calor ē summus. nulla albedo est summa. ergo nulla albedo est color. Item nullus color est imperfectus. omnis albedo est imperfecta. ergo nulla albedo ē color. p̄missis sunt in parte vere et in parte false eo q̄ aliquis color est summus. et aliquis color non est summus. aliqua albedo est summa. et aliqua albedo non est summa. aliquis calor est imperfectus. et aliquis color non est imperfectus. aliqua albedo est imperfecta. et aliqua albedo non est imperfecta. loco igitur talium terminorum ponatur a. b. c. et arguatur similiter. **C**Sed forte argueretur maiorem secundū syllogismi esse veram in toto et consequenter minorem esse falsam in toto. quia non datur aliquis color imperfectus. probatur q̄d sit ille a. et arguatur sic. a. est imperfectus: ergo a. est nō p̄fectus. p; consequētia ab affirmatiua de p̄dicato priuato ad affirmatiua de p̄dicato infinito. etiā sic. a. est non p̄fectus. ergo a. nō ē p̄fectus. p; d̄ntia ab affirmatiua de p̄dicato infinito ad negatiua de p̄dicato finito. sed oīs est falsū. quia a. color est p̄fectior sua medietate. et per se quē est p̄fectus. **C**Respondet negādo p̄mā cōsequētiā. nec arguitur in terminis priuatiuis: quia p̄fectus et imperfectus non opponuntur priuatiue: sed tantū relatiue sicut magnū et parū. itensū et remissū. sicut igit idē ē magnū et parū. itensum et remissum. ita idem est p̄fectum et imperfectū. nō tñ respectu eiusdē. sed diuersozum.

CAlteram autem falsam. similiter autem fit transpositio priuatio. Quod enim in nullo est a. neq; in b. nullo erit. Si igitur accipiatur in toto quide a. non esse in b. autem toto esse. que quidez est. a. c. p̄positio vera est. altera autem falsa. Et iteruz quod i omnib; est in nullo accipere a. nō esse falsum est. Est enim necesse si in omni b. et i quodā a. esse. Si igitur accipiatur in omni b. esse c. in a. autem nullo que quidem est. c. b. vera est que autem est c. a. falsa. Manifestum igitur q̄ vtriusq; falsis et altera tantū erit syllogismus deceptiuus

In Individuis.

Quinta regula. negatiua ppō immediata falsa est fillogizabilis in scōa figura altera pmissarum vera vel falsa indifferēter. patet sic arguēdo. nullus color est animal. quilibet albedo est animal. ergo nulla albedo ē color. huius fillogismi maior est vera et minor ē falsa. si autem sic arguat. omnis color est animal. nulla albedo est animal. igitur nulla albedo ē color. maior est falsa et minor vera. loco igitur talium terminorum ponat a. b. c. sic q. a. sit maior extremitas. et b. minor extremitas. et c. medium. et arguatur vt supra in pmo et 2° scōe figure. **Notandum** fm psm q. talis maior negatiua aliquādo pōt esse i toto falsa. aliquādo in parte vera et in pte falsa. verbi gratia. vt nullus color est qualitas. omnis albedo ē qualitas. ergo nulla albedo est color. p. nā q. maiorē esse falsas i toto. q. illud predicatū nō cōpetit tātū alicui color. sed omni color. Ubi autem sic arguitur. nullus color est disgregatiuus visus. ois albedo est disgregatiua visus. ergo nulla albedo ē color. maior est vera in parte. q. aliquis est color qui nō ē disgregatiuus visus. horum autē fillogismoz minor est cōtinue in toto vera. sed si argueretur in eisdem terminis i secūdo secūde figure sic maior esset in toto vera et minor falsa i toto. faciendū me dium illum terminus qualitas. vt omnis color est qualitas. nulla albedo est qualitas. ergo nulla albedo est color. faciendū autem mediū disgregatiuū visus maior erit falsa in pte. vt ois color est disgregatiuus visus. nulla albedo est disgregatiua visus. ergo nulla albedo est color.

In his autē que non indiuidua sūt cū quidez per propriū mediū fiat falsitatis syllogismus impossibile vtrazq. falsas esse ppositiones sed solum q. ē ad mai^o vltimū. Bico at. p. priuz mediū per quod fit p. tradictionis syllogismus. Sit eni a. in b. per mediū c. quomiaz igitur necesse ē que ē c. b. affirmatiua accipi syllogismo facto. manifestū ē q. hec se per ē vera. Non eni p. uertitur sed que ē a. c. falsa. Cōuersa. n. hac p. trario fiet syllogismus. Similiter autem est si ex alia coordinatione accipiatur mediū vt d. quāuis i toto a. sit et de b. p. dicat omni. Necesse. n. ē que ē b. d. p. pōnez manere: alterā at. p. uerti. Quare hec quidez sepe vera. illa at. semp. falsa et fere huiusmodi deceptio eadem ē ei que fit per propriū mediū.

Tertia conclusio est ista. ppositio negatiua mediata falsa est fillogizabilis p fillogismū ignoratiue tam in pma q. in secunda figura. vbi gratia. hec. nulla albedo est qualitas. ē negatiua falsa vt notum est: et est mediata. quia inter subiectum et predicatū mediāt alia genera et species subalternate. fillogizatur autē sic in pma figura. nullus color ē qualitas. omnis albedo est color. ergo nulla albedo est qualitas. in secunda autē figura sic. nulla qualitas ē color. omnis albedo ē color. g. nulla albedo ē q. litas. aut sic. q. l. q. litas ē color. nulla albedo ē color. g. nulla albedo ē q. litas. **Pro declaratiōe huius** delonis Ari. ponit q. n. q. regulas. quaz pma est ista. ppositio negatiua mediata falsa ē fillogizabilis in pma figura p mediū p. priū maiori existente falsa et minori vera. ista regula declarat tāi medio eiusdē p. dicati cū extremis. q. diuersi p. dicamēti. ex. p. primi. nullū aial ē substātia. ois hō est aial. g. nullus homo est substantia. ex. scōi nullū risibile est substātia. omnis homo ē risibilis. ergo nullus homo est substātia. licet eni risibile p. uertat cū hōie: tñ est alterius p. dicamēti. s. q. litatis. loco igitur talium terminorum arguat p istos terminos a. b. c. sic q. a. sit maior extremitas. et b. minor extremitas et c. mediū et arguat vt prius. **Notandū** p. fm philosophum in littera q. medium propriū est illud per quod fit p. tradictionis fillogismus. i. mediū propriū est illud per quod indifferē

ter concluduntur duo contraria i pma figura minori cōtinue existente vera. patet. quia eadem minor continue manet: vt omne animal est substantia. omnis homo est animal. igitur omnis homo est substantia. si iterum sic arguatur. nullū animal est substantia. omnis homo est animal. ergo nullus homo est substantia. patet q. cōclusa est cōtraria p. rime semper minori existente eadē et vera. **Et notanter dicitur** in pma figura. quia nec secunda nec tertia figura potest cōcludere duo contraria. nō scōa. quia nō cōcludit vniuersales affirmatiua. nec tertia. quia nō cōcludit vniuersales negatiua. **Et dicitur minori existente vera** quia i figura minor pōt eē falsa. vt q. libet suba est aial. nullus hō ē aial. ergo nullus hō ē substantia. In prima autem figura si arguitur per medium propriū semp minor est vera et maior falsa. si fuerit negatiua. si autē affirmatiua vtrazq. pmissarū est vera. **Scōdo** notandum q. sicut fillogismus ignoratiue semper cōcludit p. pōnez falsas altera pmissarū existēte falsa. ita fillogismus oppositus qui est fillogismus scientie cōcludit semp. cōtionez veram vtrazq. pmissarum existēte vera. et ideo mediū p. priū in fillogismo ignorantie nō pōt esse transcendēs. nec terminus superior ad maiorē extremitatē. q. alr fillogismus oppositus fillogismo ignorantie cōcluderet p. pōnem verā maiorē existēte falsa. formetur eni pmo fillogismus ignorantie. vt nullum ens est substātia. quilibet homo est ens. ergo nullus homo est substantia. vel sic. nullum corpus est corpus animatū. quilibet homo est corpus. ergo nullus homo ē corpus animatū. Deinde fiat fillogismus oppositus. vt omne ens est substantia. quilibet homo est ens. igitur q. libet homo est substantia. vel sic. omne corpus ē corpus animatū. omnis hō est corpus. ergo omnis homo est corpus animatū. In quolibet enim horum patet maiorē esse falsam. ideo medium nunq. fuit p. priū. non etiam est mediū p. priū si fuerit iterius ad minorē extremitatē. alioquin in tali fillogismo ignoratiue quilibet pmissarum esset falsa. quod est cōtra p. bum. et p. cōsequētia sic arguendo. nullus fortis est substantia. quilibet homo est fortis. ergo nullus homo est substantia. nihil g. hic dicitur propriū medium nisi quod cōcludit indifferēter tam vniuersalē affirmatiua q. vniuersales negatiua am habus pmissis existētibus veris in fillogismo affirmatiuo et solum maiori existente falsa i fillogismo negatiuo. **Tertio** notandum q. ppositio vniuersalis negatiua mediata falsa est fillogizabilis per quadruplex mediū p. priū: quozum primum cuz qualibet extremitate facit ppositionem per se primi modi. vt nullus animal est substantia. quilibet homo est animal. ergo nullus homo est substantia. q. aut quilibet istarū ppositionū sit ppositio primi modi manifestus ē. q. cuiuslibet earum predicatum est de quiditate subiecti. et q. aial sit mediū p. priū dictū ē. q. formādo fillogismū affirmatiuū p. riuū isti. q. libet pmissarum ē va. **Scōdm** mediū p. priū cū q. libet extremitatū facit p. pōne p se scōi modi. vt nullū disciplinabile ē suba. quilibet hō est disciplinabilis. g. nullus hō est suba. q. eni q. libet pmissarū sit in scōdo mō dicēdi p se manifestū est ex dictis in caplo de p. se. et q. disciplinabile sit mediū p. priū sequitur ex dictis cum i fillogismo affirmatiuo cōtrario quilibet pmissarum sit vera. **Tertium** mediū p. priū cum qualibet extremitatū facit ppositionem p accidens necessariam. vt nullum calidū est substātia. quilibet homo est calidus. ergo nullus homo est substantia. nihil eni est calidum nisi substantia. et si aliquid est homo. illud est calidum. ideo illud medium calidum facit ppositionem necessariam cum vtrozq. extremitate affirmatiue. et q. sit medium propriū patet quia i fillogismo contrario quilibet pmissarum est vera. Quartum mediū propriū cum qualibet extremitatū facit p. pōnem p accidens cōtingentē vt nullū albu est suba. q. libet hō est albus. igitur nullus hō ē suba. q. n. albu sit mediū p. priū. p. q. i fillogismo opposito quilibet pmissarum est va p. supposito q. q. l. hō sit albus. et q. tales p. pōnez sint per accidens cōtingentes manifestum est ex dictis.

Posteriorum

Ex predictis sequitur primo quod medium proprium non solum reperitur in eodem predicamento cum extremitatibus: sed etiam in altero iuxta determinationem Aristotelis in ista ex tribus posterioribus exemplis. vocat enim Aristoteles medium proprium: omne illud quod predicatur vltiter de minori extremitate: de quo est vltiter predicatur maior extremitas siue sit medium eiusdem predicamenti siue alterius predicamenti: siue sit medium per se siue per accidens. Secundo sequitur quod aliquod est medium proprium aliquarum extremitatum quod non semper fuit medium proprium nec semper erit medium proprium. per de illo termino. albus. dato quod oculus albus sit substantia et quod ovis homo sit albus sic tamen quod aliquando alius homo fuerit niger. et aliquid aliquid homo erit niger. ideo tale medium dicitur proprium per accidens ut in generis. Dubitatur circa predicta perbandum aliquam negatiua mediata non esse sillogizabilem in prima figura in minori exite vera. nam hec est negatiua mediata. nulla suba est homo ex quo iter subiecti et predicati mediant genera et species. et quod non sit sillogizabilis in minori exite vera per medium proprium patet inductiue. nam sicut ista maior est falsa. nullum animal est homo. ita et hec. quies substantia est animal. ex quibus inferitur illa conclusio. nulla substantia est homo. ideo contingit sumendo per medio disciplinabile vel calidum aut albus. Rndetur quod philosophus intelligit de propositione negatiua mediata habite predicatione directa vbi superius predicatur de suo inferiori et non e contra. cuiusmodi non est propositio signata. Secundo dubitatur nullum tale esse medium proprium nisi sit eiusdem predicamenti cum extremitatibus. quod vlt habet secundo huius. ideo est causa et medium et maxie si medium sit proprium. sed quodlibet tale medium in exemplis assignatum non est causa maioris nec minoris extremitatis. nec est causa quare maior extremitas predicatur de minori extremitate. quod nec disciplinabile nec calidum nec albus est esse hoies vel substantie. aut inheretia illorum. ergo. Dicitur quod Aristoteles loquitur secundo huius de medio in demonstratione potissima. stat aut nullam talam negatiua esse demonstrabilem nec suam oppositam demonstratione potissima. ideo nihil ad propositum. Secundo tamen quodlibet tale medium esse eam in effendo aut in cognoscendo aut in inferendo.

Si vero non per proprium medium fiet sillogismus. cum d. quidem sub a. sit medium. in b. aut nullo est. necesse est utraque falsas esse. Recipiende enim utriusque sunt e contrario quod se habeant propositiones si debeat fieri sillogismus. Sic enim accepte utraque fiunt false ut si a. quidem in toto d. est. d. aut in nullo b. quersus enim sillogismus quod erit et propositiones utraque false.

Secunda regula propositio negatiua mediata falsa est sillogizabilis in prima figura per medium extraneum solum in minori extremitati quodlibet premissarum necessario existere falsa. per quod maior est negatiua et minor affirmatiua. igitur necio quodlibet premissarum est falsa. si medium est extraneum in minori extremitati et non in maiori. verbi gratia. nullus lapis est suba. quilibet homo est lapis. ergo nullus homo est suba. ponatur igitur loco istorum terminorum a. b. c. et arguatur ut prius est. Notandum quod illud medium est extraneum alicui extremitati: quod nullo modo verificatur de illa sic quod oio sunt termini disparati. ut homo equus et lapis. Ex quo sequitur quod quod extraneum est in maiori extremitati in propositione negatiua mediata falsa: est etiam extraneum in minori extremitati: sed non e contra. quod lapis est extraneum homini et non sube. sequitur etiam quod terminus superior ad maiorem extremitatem vel inferior ad minorem non est extraneus alicui illarum. non tamen dicitur claudi quod sit medium proprium. talis enim terminus non est proprium medium nec extraneum. sed est medium conueniens et indifferens.

Cum vero non sit sub a. medium: ut d. que quidem est a. d. vera erit: que vero est d. b. falsa. quod si e eversa et conclusio eest vera: sed erat falsa.

Tertia regula. propositio negatiua mediata falsa est sillogizabilis in prima figura per medium extraneum in maiori extremitati in maiori existente vera. et in minori falsa. patet. ex quo maior est negatiua et

minor affirmatiua. verbi gratia. nulla albedo est substantia. quilibet homo est albedo. ergo nullus homo est suba. ideo est intelligendum si loco illorum terminorum ponatur a. b. c. sic quod a. sit maior extremitas. b. minor extremitas. et c. medium etc. Notandum quod ista regula et oes alie precedenti intelligunt de sillogizatione facta per se. et immediate in prima figura. quod huiusmodi negatiua potest sillogizari per medium simpliciter extraneum in maiori existente falsa: et in minori vera. et hoc per sillogismum mediate vel reductiue collatum in prima figura. ut quilibet homo est albedo. nulla albedo est substantia. igitur nullus homo est substantia. reductur ad secundam prime figure per transpositionem premissarum. Dubitatur cum sillogizando per medium extraneum tale negatiua mediata falsa aliquid quodlibet premissarum sit falsa. et aliquid tamen in maiori sit falsa. pro quod non assignatur Aristoteles modum quod iterum tamen maior sit falsa et minor vera. Rndetur quod medium est dupliciter extraneum. simpliciter et per quod. medium enim est simpliciter extraneum quod est disparatum utriusque extremitati. ut albedo vel linea sube et homini. Medium autem per quod extraneum est illud quod est disparatum tamen in minori extremitati. quia non datur disparatum vel extraneum tamen in maiori extremitati. omne enim disparatum vel extraneum in maiori extremitati est extraneum et disparatum in minori extremitati. propterea semper minor est falsa cum sit affirmatiua qualitercumque medium fuerit extraneum: vbi autem medium sit extraneum simpliciter necessario maior est vera cum sit negatiua. si autem fuerit extraneum per quod necessario utraque premissarum erit falsa. ut per inductiue.

Sed per media figuram facta deceptio: utraque quidem non contingit falsas esse propositiones totas. Cum enim sit b. sub a. nihil quidem contingit hoc quidem omni in illo vero nullo esse. sicut dicitur etiam est prius.

Quarta regula propositio negatiua mediata falsa non est sillogizabilis in secunda figura ambabus premissis falsis in toto. patet. quia non est repibile medium quod insit vltimo contento cuiuslibet sub vna extremitati: et vltimo remotum ab alia. vbi tale medium vel est simpliciter extraneum cuiuslibet extremitati vel. continens alicui illarum. si premissis semper negatiua erit vera. si vero nunquam quodlibet premissarum erit falsa in toto. vbi gra. albedo est simpliciter extraneum tam sube quam homini. ideo sic arguendo. nulla suba est albedo. quilibet homo est albedo. ergo nullus homo est suba. per maiorem esse veram. et quod lapis est extraneus homini: non autem sube. ideo sic arguendo. nulla substantia est lapis. quodlibet homo est lapis. igitur nullus homo est suba. maior non est in toto falsa. quod aliquid suba est lapis. et aliquid substantia non est lapis. et vbi loco istorum terminorum notorum ponatur isti termini ignoti a. b. c. poterit sillogizari ut iam sillogizatum est. Notandum quod talis negatiua non possit habere ambas premissas falsas in toto. potest habere ambas premissas falsas in parte. verbi gratia. omnis substantia est imperfecta. nullus homo est imperfectus. ergo nullus homo est substantia. aut sic. nulla substantia est imperfecta. quilibet homo est imperfectus. ergo nullus homo est substantia. horum sillogismorum prius est in primo eundem figure. et secundus in secundo eiusdem figure. quorum premissae sunt false in parte: ex quo aliquid substantia est imperfecta et aliquid homo non est imperfectus. aliquid homo est imperfectus. et aliquid homo non est imperfectus.

Altera vero potest esse falsa et quodlibet contingit. Si enim c. et i. a. et d. est: si accipiatur a. quod est e. i. b. vero non est. quod quidem a. c. vera erit. altera autem falsa. Iterum si quidem in b. accipiatur c. esse. in a. autem nullo: que quidem est c. b. vera erit. altera autem falsa. Si quidem igitur sit prius sillogismus deceptionis dictum est quare et quando et per que erit deceptio.

Quinta regula. propositio negatiua mediata falsa est sillogizabilis in secunda figura vna premissarum existente vera et altera falsa indifferenter. verbi gratia. omnis suba est albedo.

Nullus homo est albedo. ergo nullus homo est substantia. huius
sillogismi maior est falsa. et minor vera. si autem arguat sic. nul
la suba est albedo. quilibet homo est albedo. ergo nullus ho
est suba. maior est simplr va. et minor i toto falsa. ¶ Consi
erit pot argui p terminos ignotos uertibiles cu his termi
his notis. vt de a. est c. nullu b. est c. igitur nullu b. e a. aut sic.
nullu a. est c. o e b. e c. g nullu b. est a. Et ex his manifestu est i
qua figura et qualr ppō negatiua falsa est sillogizabilis tam
mediata q̄ immediata.

¶ Si vero sit affirmatiuus tunc p propriu mediū
impossibile est vtrasqz esse falsas. Necessse enim
est que est. h̄c manere: si quidē erit sillogismus si
erit dictus est prius. Quare a. c. semp erit falsa.
becat erit cōuersa. Siliter autē ē h̄c si ex alia ordi
natione accipiatur mediū: sicut dictū est i prina
tiua deceptione. Necessse est enim que quidem
est d. b. manere. *quomodo est a d. quertiet hec*

¶ Quarta dco. ppō affirmatiua mediata falsa ē sillogizabi
lis tñ in p̄ma figura p sillogismū ignoratiē. ¶ Ista dco ar
guitur sic: ppō affirmatiua mediata falsa est sillogizabilis i
p̄ma fig^a et nō in aliq̄ alia figura: ergo et. Prima pars aūtis
p̄ de ista. omnis superficies est color. que est affirmatiua falsa
et mediata: cū tā subiectū q̄ p̄dicatū sint in aliquo toto: q̄ sil
logizatur sic. ois quātitas est color. ois superficies est q̄titas.
ergo omnis superficies est color. Scda pars aūtis etiā est nota
cū in scda figura nō sillogizetur aliqua affirmatiua. et i tertia
nulla v̄tis. Constat autē p̄m h̄c non facere m̄tionē nisi de
v̄li affirmatiua sicut nec fecit m̄tionē supra nisi de v̄li ne
gatiua. qm̄ ois sillogismus dcludēs v̄lem affirmatiuam vel
v̄lem negatiua cōcludit p̄ticulare affirmatiua vel negatiua.
dicit eni Aris. p̄ prioz q̄ vna potestas sillogismoz est cōclu
dere plura. ¶ dclones et quicqd̄ sequit ad illā. ¶ Pro decla
ratōe huius cōclusionis Ari. ponit quattuor regulas. Quaz
p̄ma ē ista. ppō affirmatiua mediata falsa ē sillogizabilis i p̄
figura p mediū. ppriū solū maiori existēte falsa. patet qz mi
nor ex quo ē eadē in sillogismo affirmatiuo et negatiuo: sicut
est vera in sillogismo negatiuo vt ostēditur etiā i affirmatiuo.
verbi gr̄a. oē aial est albedo. omnis hō ē aial. igit ois homo
est albedo. hic sillogism^{us} fit p mediū ppriū eiusdē p̄dicamē
ti cū minori extremitate. pot̄ et fieri p mediū ppriū alteri^o
p̄dicamēti. vt oē risibile est albedo. qlibet hō est risibilis. g
quilibet hō est albedo. et q̄ sit mediū ppriū p̄. qz in sillogis
mo negatiuo eadē minori manētē dcludit ppō opposita af
firmatiue mediatae false ambāb^{us} p̄missis ex̄tib^{us} veris. vt
nullu aial est albedo. quilibet hō est aial. ergo nullus hō est
albedo. vel sic. nullu risibile ē albedo. qlibet hō est risibilis.
ergo nullus homo est albedo. ponam^{us} ergo q̄ a. sit maior ex
tremitas. et b. minor extremitas. et c. mediū. et arguat sillogi
stice v̄t prius. oē c. est a. oē b. est c. ergo oē b. est a. ¶ Notādū
p̄ q̄ cū d̄plex sit mediū ppriū. i. eēntiale et accitiale p se:
accitiale p accitīs necū: et accidentale p accitīs p̄tīgēs. p q̄bz
istoz pot̄ sillogizari. ppō affirmatiua mediata falsa. nā q̄ per
mediū ppriū essentiale: et q̄ p mediū ppriū accidentale p se:
exemplificatū ē sumēdo illa media aial et risibile. et q̄ alyz
duobus medijs illud etiā possit fieri exemplificatur sic ar
arguendo. oē calidū est albedo. quilibet hō est calidus. ergo
qlibet hō est albedo. vel sic. oē albū est albedo. qlibet homo
est albus. g qlibet hō ē albedo. calidū. n. inest hōi p accitīs sz
denecessitate. albū vero inē hōi p accitīs p̄tingent. qz r̄si
nō est possibile dare hominē nō caliduz tñ datur hō nō alb^{us}

¶ Scdo notādū q̄ quadrupl^r ppō dī mediata. ¶ Primo
quādo extrema sunt diuersoz p̄dicamētoz quoz alterz ē i
aliq̄ toto. vt nullus hō ē q̄litas. nullus hō ē albedo. ois hō ē
q̄litas. ois hō est albedo. ¶ 2° qm̄ extrema sūt eiusdē p̄dica
menti inter que mediāt aliq̄d genus. vt nullus hō est substan
tia. ois hō est substantia. mediāt enim illa genera aial corpuz

animatū et. et de tali ppōne mediata p̄hs locutus est i tertia
dclōne. ¶ Tertio ppō est mediata qm̄ inter subiectus et p̄di
catū mediāt aliq̄ spēs. vt sortes ē aial. sor. n̄ ē aial. mediāt. n.
ille terminus hō. ¶ Quarto ppō est mediata qm̄ vnu extre
morū est diffinitio vel passio nō imediata alterius. vt omnis
homo est substantia aīata sensitina. sortes est aial rōnale. sor
tes est risibilis. ois homo ē risibilis. dato q̄ disciplinabile sit
p̄ma passio hominis: ex quibus habet q̄ etiā opposita earuz
sunt ppōnes mediate: de nulla ergo ppōne mediata loquitur
Aristo. hic nisi de affirmatiua p̄mi modi: qz solū ille affirma
tiue sunt false:

¶ Cū vero sit nō p ppriū mediū si quidē sit d. sub a.
hec quidē erit vera. altera autē falsa. pot̄ eni a. i plu
ribus esse que nō sunt sibijunctem.

¶ Secunda regula. ppō affirmatiua mediata falsa est sillo
gizabilis in p̄ma figura p mediū extraneū solum minori ex
tremitati: maiori existēte vera et minori falsa. p̄. qz si mediū
est tantū extraneū: minori extremitati erit ueniēs maiori
extremitati. et p̄ sequēs faciet maiorē verā et minorē falsā.
vt omnis qualitas disgregatiua visus ē albedo: quilibet hō
est q̄litas disgregatiua visus. g qlibet hō ē albedo. vt sic. qz
albedo ē color. qlibet superficies est albedo. g qlibet superficies
est color. sit ergo maior extremitas a. et minor b. et mediū c.
et arguat vt supra. ¶ Sed dubitat arguēdo q̄ mediū est ex
traneū solū minori extremitati. et tñ abe p̄misse sūt falsā. vt
ois q̄litas ē albedo. ois hō ē q̄litas. g ois hō ē albe^{us}. R̄ndet
q̄ Aristo. p mediū extraneū solū maiori extremitati intelligit
mediū disparatū minori extremitati de quo v̄t p̄dicat. ma
ior extremitas: sic q̄ aut p̄tineatur sub eo aut cōuertat. cum
illo. cōstat autē qualitatē nec p̄uerti cū albedine nec p̄tineri
sub illa: sed esse totū ad illam.

¶ Si vero nō sit d. sub a. hoc quidē manifestum.
qm̄ semp erit falsa. affirmatiua eni accipiunt que
quidē d. b. cōtingit et verā esse et falsam. nihil eni
p̄hibet a. quidē in d. nullo esse. d. aut in omni b. vt
animal: scientia: musica.

¶ Tercia regula. ppō affirmatiua mediata falsa ē sillogiza
bilis i p̄ma figura p mediū extraneū solū maiori extremita
ti: maiori ex̄tēte falsa: et minori existēte vera. p̄. qz si mediuz est
extraneū maiori extremitati et maior ē affirmatiua ōz q̄ sit
falsa. cū at sit ueniēs minori extremitati: et minor sit affir^{atiua}.
ideo ipsa est va. verbi gr̄a. oē aial est albedo. ois hō est aial. g
omnis hō est albedo. ¶ Vel sic in terminis Aris. quēz scia est
aial. omnis musica ē scia. ergo omnis musica est aial. Sic et
pot̄ argui i terminis ignotis. vt oē d. ē a. oē b. est d. ergo oē b.
est a. supposito q̄ isti cōuertant cū illis. ¶ Sed dubitat: p̄
quia non videtur v̄t aliquid eē extraneū maiori extremita
ti et nō minori. quia in altera cōclusionē dictū est q̄ qcqd̄
est extraneū maiori extremitati etiā est extraneū minori
extremitati. Scdo q̄ medium est extraneū solum maiori
extremitati: et tñ ambe p̄misse sunt falsē: vt quilibet sor. est
p̄ albedo. quilibet hō est sor. ergo quilibet homo ē albedo. hō
enim ex quo vniuersaliter predicatur de sor. non ē illi extra
neū. ¶ Ad p̄mum dicitur q̄ Aris. supius loquebat de ne
gatiua mediata falsa terminoz eiusdem coordinatiōis. vt
nullus homo est corpus. de qua verum est dicere q̄ quic
qd̄ est extraneū maiori extremitati est etiam extraneū
minori extremitati. et non econtra. loquitur autem nūc de
affirmatiua mediata falsa terminoz p̄dicamētoz distincto
rum vt quilibet homo est albedo. quilibet superficies est co
lor de qua verificatur illa trimēbris diuisio. s. q̄ aliqd̄ est ex
traneū maiori extremitati et non minori. et aliqd̄ est extra
neū minori et nō maiori. et aliqd̄ v̄t r̄iqz extremitati. ¶ Ad
scdm̄ r̄ndetur q̄ Ari. p mediū extraneū solum maiori extre
mitati intelligit mediuz disparatū maiori extremitati et cō
nensens minori extremitati. aut ueniētia p̄uertibilitatis
aut ueniētia supioris cū suo inferiori. vt patet in suo exēplo.

affirm^a

Posteriorum

constat autem fortem non conuertit eum in homine nec esse totum ad illum.

C Non aut iterum neqz a. in nullo d. neqz d. i nullo b. Manifestum igitur est. qm̄ cū non sit mediū sub a. vtręqz possunt esse false. z quecūqz ptigit Quot quidem igitur modis z per q̄ possunt fieri scdm̄ sillogismū deceptiones z in his que sunt sine mediō z in his que sunt per demonstratōes manifestum est.

C Quarta regula. ppō affirmatiua mediata falsa est sillogizabilis in p̄ma figura per mediū extraneū vtręqz extremitatē qualibet p̄missaz extrite falsa. p̄. qz si mediū est extraneū vtręqz extremitati z quelibet p̄missaz ē affirmatiua oz q̄libet p̄missarum eē falsaz. vbi gr̄a. omnis lapis est albedo. qlibet homo est lapis. ergo quilibet homo est albedo. vel sic. qlibet sapor est albedo. qlibet homo est sapor. ergo qlibet hō ē albedo. p̄mi sillogismi mediū est eiusdē p̄dicamēti cum minori extremitate. z scōi cū maiori extremitate. In terminis aut̄ ignōtis pōt idē sillogizari p̄ a. b. c. ponēdo a. esse maiorez extremitatē. z b. minorez. z c. mediuz. **C** Notandū qz p̄ istos tres terminos homo. albedo. z qualitas p̄nt fieri tres sillogismi cludētes ppōnez affirmatiuā mediata falsam. quoz p̄mi hz maiorez verā z minorez falsam. scōus hz minorez verā z maiorez falsam. tertius aut̄ hz vtrāqz p̄missaz falsam. exemplum p̄mi. ois albedo est q̄litas. qlibet homo est albedo. q̄ quilibet homo est q̄litas. exemplū scōi. quelibz q̄litas est homo. ois albedo est q̄litas. ergo ois albedo est homo. exemplū tertij. ois q̄litas est albedo. ois homo est q̄litas. ergo ois homo est albedo. In terminis autē p̄bi cōsistit sillogizet. vt ois musica est scia. oē aial est musica. ergo oē aial est scia. Itē omnis scia est aial. quelibet musica est scia. ergo qlibet musica est aial. Itē ois scia est musica. omne aial est scia. ergo oē aial est musica. p̄mi sillogismi maior est vera z minor falsa. scōi sillogismi maior est falsa z minor vera. tertij vō vtrāqz est falsa. **C** Dubitat̄ de istis. ppōnib⁹ affirmatiuis falsis. hō est irrationalis. homo est insensitiuus. vtrū sint mediate vel imediate. z nō apparēt eē mediate nec imediate discurredo omnes modos mediatiōis z imediatiōis ppōnū notiarū superius. **C** R̄ndetur qz sicut d̄ne cōtinentes diuidentes genera z cōstituētēs spēs cū nō cōponant̄ ex actu z potentia. s̄ dicant̄ tm̄ actū nō sunt p̄ se in p̄dicamento. sed solū reductiue rōne spēs quaz sunt p̄ncipia cōstitutiuā. aut rōne generū quoz sunt p̄ncipia diuisiua. ita huiusmodi ppōnes non sūt p̄ se mediate vel imediate. sed reductiue rōne ḡn̄is z sp̄i quorum p̄dicata sūt p̄ncipia. iō hec. homo est irrōnalis. ē imediata. sicut hec. homo est asinus. inter cuius subiectū z p̄dicatuz nō mediat aliq̄ spēs. aut sicut ista. hō est aial. inter cui⁹ subm̄ z p̄dicatum non mediat aliquod genus. hec autem. homo ē insensitiuus. est mediata. qz inter subiectū z p̄dicatū mediat alia d̄ne. s̄ irrōnale. quare zc.

C Manifestum est aut̄ qz si aliquis sensus defecerit necesse est aliquā sciam deficere. qm̄ impossibile est accipe sine sensu. Si vere discimus aut̄ inductiōe aut demonstratiōe. Est aut̄ demonstratiō quidem ex vniuersalibus. Inductiō autem ex his que sunt scdm̄ partē

C Hec est 2^a pars hui⁹ capituli in qua Aristo. determinat de ignorantia simplicis negatōis pueniēte ex defectu alicuius sensus. postqz determinauit de ignorātia dispōnis ponēdo istā reclusionē. Deficiēte aliquo sensu impossibile est habere sciam de sensibilibus illius sensus. circa quā duo facit. naz p̄ p̄mitit vnā suppositiōne. scōo exegitur de it̄ etō ibi. Impossibile est aut̄. **C** Suppō est ista. qz ois verā doctrina z disciplina est p̄ demonstratiōne vel inductiōne. p̄. nā ois demon-

stratio est ex vniuersalibus vt patuit. z ois inductiō ē ex singularibus. **C** Stat aut̄ oēm notitiā cōplexā habitā p̄ discursuz esse notitiā alicui⁹ vli⁹ cluse ex vniuersalibus. aut alicuius vli⁹ cluse ex singularibus. qz sensus memorie z exp̄ntie. iuxta determinationē Aristo. i. plogo met̄ba. p̄ eni cognoscitur qz ois ignis est calefactiuus. aut qz oē reubarbaz ē purgatiū colere p̄ inductiōne singulariū. Scōo aut̄ cognoscit̄ p̄ demonstratiōne p̄cedendo p̄ vliā cognita cā p̄pter quā caliditas est in igne. z purgatiū colere competit reubarbaro. **C** Sed dubitat̄ cū ois scia sit p̄ sillogismū. z inductiō nō ē sillogismus. p̄pter qd̄ dicit Ari. p̄ demonstratiōne vel inductiōne. **C** R̄ndetur. p̄bi nō dixisse oēm sciam esse p̄ demonstratiōne vel inductiōne. sed oēm doctrinā vel disciplinā. vnde ois scia est doctrina vel disciplina z nō ecōtra. hz enim exp̄tus doctrinā vel disciplinā de reubarbaro qz est purgatiuum colere z nō sciaz. sed tm̄ artifex vt testat̄ p̄bi i. p̄benio met̄pha. artifex eni p̄cedit vtr̄ z p̄ cām. exp̄tus autē singulariter z per effectum.

C Impossibile aut̄ vliā speculari z nō p̄ inductiōne. qm̄ z que ex abstractiōe dicunt̄ eē p̄ inductiōnes nota facere que insunt i vnoquoqz ḡne que dā: z si nō sepabilia sūt scōz qz vniquodqz h̄mōi est. Inducere eni nō h̄ntes sensuz impossibile ē. singulariū eni sensus est. Non eni p̄tingit accipe eorum sciaz. neqz eni ex vli⁹bus ē sine inductiōe neqz per inductiōne sine sensu.

C Pac suppone p̄missa Aris. arguit sic cōsonem. Omnis doctrina vel disciplina alicui⁹ sensibilis ē p̄ inductiōne vel demonstratiōne. sed qualitercūqz sit. requirit̄ sensus illi⁹ sensibilis. ergo deficiente aliquo sensu impossibile est h̄re sciaz d̄ sensibilibus illius sensus. maior p̄z ex sup̄pōe. z minor declaratur. nā si habet̄ scia de aliquo sensibili p̄ inductiōne. ergo sciendo vliā p̄ singularia. **C** Stat aut̄ nō haberi p̄fecta notitiā singulariū nisi p̄ sensum. si aut̄ dicit̄ qz p̄ demonstratiōnem arguit̄ sic. ois scia p̄ demonstratiōne est ex vli⁹bus. z ois scia vniuersaliū est ex singularib⁹. z ois notitiā singulariū est p̄ sensum. ergo ois doctrina vel disciplina alicuius sensibilis ē per sensum. maior patet ex dictis in hoc p̄mo. minor autem declarat̄. qz si i aliquo videret̄ oppositū maxime appareret in mat̄he. que vident̄ esse sepata a materia sensibili. z hoc ē verum fm̄ rationem sed nō fm̄ eē. quia non datur linea vel superficies absqz materia sensibili. modo in illis habetur notitiā vniuersaliū p̄ singularia. vt omnes anguli recti sunt equeles. z nulle linee p̄allele zcurrunt. qz illi anguli recti sunt equeles z illi. nec est repta instantia. s̄lt̄ qz ille linee p̄allele nō cōcurrūt z ille. z sic de singulis. **C** Tertia pars aut̄is d̄nter arguit̄. s̄. qz omnis inductiō est p̄ sensum. quia sensus ē singularis. z cū inducunt̄ vniuersales fiunt designationes singulares per sensum. vt patet tam in naturalib⁹ qz in mat̄he. vt qz omne cōpositū ex cōtrariis aliquando corrūpetur. aut qz omnis linea est recta vel curua. **C** Notandum p̄mo fm̄ egi d̄m. qz intellectus human⁹ de se est pura potētia. vt testat̄ Aristo. 3° de anima. nec pōt exire ad actū nisi p̄ actuationem sensus. qz necesse est intelligentē fantasmata speculari. si ergo intellectus nō intelligit nisi mediāte sensu tanqz mediante instrumento. necessario deficit intellectio deficiēte sensu. z p̄ sequens deficiente aliquo sensu impossibile est habere sciam de sensibilibus illius sensus. Plato aut̄ dixisset qz nō deficit scia sensibiliū alicui⁹ sensus deficiente illo sensu. sed solū vsus scie. qz dicebat ideas p̄ducer̄ formas specularias in intellectu sicut formā subalē in mā. ita qz sicut agēs nāle nō aliter se hz respectu m̄ae qz disponēdo. ita sensibile nō se hz respectu intellect⁹ nisi in mutādo sensus. ydea aut̄ se sola p̄ducit spēs intelligibile i intellectu. **C** Ex isto dicto non h̄t sufficienter intentio Aristo. qz deficiente visu alicui a natiuitate ille pōt notitiā h̄re de coloribus per auditum vel per

doctrinam: quoniam aliquis potest dicere eum unum esse quoniam
 tum sensum exteriori qui dicitur visus cuius obiectum adequatum
 est color. sicut sonus est obiectum adequatum auditus. vel odor
 olfactus: aut sapor gustus. deficiente etiam olfactu potest haberi notitia
 de odore per discursum videndo aialia carētia visui moueri
 ad alimēta per magnā distantiam. aut aialia habētia modicum
 visus moueri ad maiorem distantiam quam ipsi possint imitari per
 visus. **Secundo** notandum est opinionem currentem quod deficiente alio
 quo sensu a naturitate habet scientia de sensibili illi? sensus per
 conceptus absolutos et gradatios. sed non per conceptus priores
 absolutos et gradatios. primum patet quod deficiente visu a natu-
 ritate scilicet licet defuse quod color est qualitas imutabilia visus
 per hanc. omnis passio vel passibilis qualitas est imutabilia sen-
 sus. **Secundo** patet. nam dato quod aliquis a naturitate non haberet
 odoratum adhuc discurreret quod aliquid est sensibile proprius propter
 quatuor videns aialia moueri per magnā distantiam ad nutri-
 mentum. **Tertium** est notum quod non habes visus a naturitate ne-
 sciret quod importaret nomine coloris. et non habes odoratum nesci-
 ret quod importaret nomine odoris. Et licet primum verum sit: alia autem
 non videtur vera: quoniam sciendo quod aliquid est sensibile proprius propter
 serilla quatuor. color. sapor. sonus. et qualitas tangibilis non habet
 notitia odoris per aliquem suum conceptum proprium sed solum per rationem
 inuicem tamen se danturates eo modo quo quis cognosceret homines
 non habendo conceptus hominis. sed solum habendo conceptum illius diffinis.
 aialia gressibile bipes. Deinde non apparet quoniam cecus a naturitate
 per doctrinam possit scire quod importat nomine coloris: et hinc in-
 mente illius conceptum coloris cum sua diffinitione quiditativa sicut ha-
 bet in mente conceptus vacui vel infirmi aut chimere aut antepi.
 aliogen talis cecus non posset disputare de coloribus. quod voces
 sunt note eorum passionum que sunt in anima secundum aristoteli per pharmani-
 as. ideo est aliter dicendum ad mentem philosophi in ista doctrina eius
 in plogo metha. quod duo sunt sensus nobis deservientes ad scientiam
 scilicet visus et auditus. Et ideo attestat commentator in de sensu et sen-
 sato. quorum primus facit scire per inuentionem. quod ostendit multas
 res diversas. secundus autem per doctrinam. quod facit audire a magistro.
Doc pmissio pono quatuor conclusiones. Quarum prima est ista.
 deficiente aliquo sensu a naturitate possibile est habere tamen per
 inuentionem quam per doctrinam defuse et indistincte scientiam de sensibilibus
 illius sensus. Ista conclusio est de intentione aristoteli in plogo huius
 dicitur quod aliquo modo sciuisi hanc dualitatem esse parē ante quam
 videres eam sciendo omnem dualitatem esse parē. sic pariformiter ce-
 cus a naturitate scit aliquo modo colore esse qualitates imu-
 tatiua visus. scilicet confuse et indistincte: per hoc quod omnis qualitas sen-
 sibilis est imutabilia sensus. dicitur. n. aristoteli. scdo post. quod aliquid
 scit in vniuersali quod tamen ignoratur in particulari. Et notanter
 fit mentio de ceco a naturitate seu de sensu deficiente a natu-
 ritate. quia nulli dubium quod cecus factus post visus habet scientiam
 de coloribus. quia adhuc seruantur species et similitudines
 colorum tamen in sensu interiori quam in intellectu. **Secunda** conclusio
 deficiente aliquo sensu a naturitate possibile est per inuentionem
 distincte et determinate habere scientiam de sensibilibus il-
 lius sensus per conceptus cōes. patet quod non habes sensus odora-
 tus videns aialia moueri ad alimentum per magnā distantiam
 et non habētia visus discurreret quod aliquis est sensus preter alios
 quatuor. et quod aliquid est sensibile proprius propter alia quatuor: sed nescit
 quis est ille sensus: nec quod est illud sensibile proprius. **Tertia**
 conclusio conclusio. deficiente sensu aliquo a naturitate possibile est per
 doctrinam distincte et determinate habere scientiam de sensibilibus
 illi? sensus per conceptus proprios. patet. quia aliquis potest do-
 cere non habentem odorem illius quintum sensus esse odoratum. et illud
 quintum sensibile esse odorem. et inter diffinitionem quiditativam
 illius. similiter cecus a naturitate potest scire quod omnis albe-
 do est color: et quod est segregatiua visus. et hoc per auditum et per
 doctrinam. **Quarta** conclusio. deficiente aliquo sensu a natu-
 ritate impossibile est per inuentionem habere distincte et determi-
 nate scientiam de sensibilibus illius sensus per conceptus proprios.
 ista conclusio patet inductiue: nam cecus a naturitate nunquam per
 seipsum habere poterit conceptum proprium coloris nec significatiuum

naturaliter nec significatiuum ad placitum: cum non appareat
 unde possit elicere hoc conceptum. et hoc fuit intentio aristoteli. **Con-**
tra predicta arguitur. et primo quod non omnis notitia vniuersalis est per
 singularia. cum prima principia sint maxime nota nulla precedere
 notitia suorum singularium eo quod sunt sicut locus ignis in domo
 quem nullus ignorat. per comen. 2. metha. et cognoscunt in so-
 lo lumine intellectus agentis. **Secundo** arguitur quod non omnis indu-
 ctio est per sensus. quod intellectus potest inducere hanc vniuersa-
 lem. omnis intelligentia est separata a materia: quam non potest inducere
 sensus nec sua singularia cognoscere. **Tertio** arguitur quod ce-
 cus a naturitate habere potest per inuentionem scientiam de colore
 per conceptus proprios. quod per causas habemus scientiam sui effectus
 nullum habetis sensus per conceptus proprios et per inuentionem. ergo
 pariformiter per notitiam qualitatū tangibilium poterit quis per
 inuentionem deuenire in notitiam scientificam coloris tanquam per no-
 titiam cause cum qualitates prime sint cause colorum. antecedeas
 patet. nam per colorem venimus in notitiam sue speciei visibilis. et
 similiter per alias formas reales scimus suas formas ite-
 riales. **Quarto** arguitur quod nos habemus scientiam de aliquo per
 inuentionem et per conceptus proprios cuius non est aliquis sensus.
 quod nos habemus scientiam de materia et forma. vt patet primo phi-
 et tamen ista nunquam fuerunt sensata. habemus etiam scientiam de itel-
 ligentis abstractis. scilicet metaphisicis. et hoc per inuentionem: et tamen
 nullus est sensus intelligentiarum. Et ideo potest argui de quibusdam
 quod sensibilibus. quod de eis habere scientiam non repugnat per inuentionem
 ne per conceptus proprios nullo a naturitate existente sensu. **Ad**
 primum dicitur. quod licet non quilibet vniuersalis cognoscat per sua
 singularia: tamen cuiuslibet vltis notitia presupponit notitiam alicuius
 singularis prius cogniti per sensus. vni intellectus non cogno-
 scit illa. omne ens est ens. aut illa. quodlibet est vel non est. nisi
 facta sit impressio in intellectu per aliquid singulare prius cognitum
 per sensus tamen interiorē quam exteriorē. dicitur. n. aristoteli. in libro de sen-
 su et sensa. quod nihil est in intellectu quin prius fuerit in sensu. **Stat**
 autem in sensu nullam esse notitiam vniuersalem sed solum singularem.
 licet per illam cognoscantur vniuersale et singulare: distincte ta-
 men singulare: et confuse vniuersale. **Ad** scdm respondet quod
 inductio est per sensus dupliciter. primo directe quando singu-
 laria sunt sensata. vt quod iste ignis est calidus: et iste ignis et ille
 ignis est calidus et non est reperta instatia. ergo omnis ignis est cali-
 dus. **Secundo** indirecte quando singularia illius non sunt sensata.
 tamen sunt cognita per sensus mediate vel immediate: et sic
 est inductio quam facit intellectus. vt hec intelligentia est separata
 a materia et illa: et sic de alijs. ergo omnis intelligentia separata a
 materia est per sensus non quidem directe et immediate. sed indire-
 cte et mediate. non enim cognoscit aliqua intelligentia nisi per motum
 celi singulare cognitum per sensum. **Ad** 3. dicitur quod alique
 sunt cause prius note nature suis effectibus et nobis posterius
 vt materia et forma. deus et intelligentie. alique sunt prius note na-
 ture et etiam nobis. vt colores et etiam odores respectu suarum spe-
 ciey intentionaliū et generaliter in mathe. cause sunt nobis et na-
 ture prius note nature suis effectibus. alique vero sunt prius note na-
 ture suis effectibus. nobis autem non prius nec posterius per se et
 necessario. vt qualitates prime et qualitates secunde surgen-
 tes ex his. licet enim caliditas sit prius nota nature quam color.
 tamen quo ad nos non est per se prioritas nec posterioritas. quod
 prius possumus cognoscere caliditatem quam colorem et e contra
 cum ambo sint sensibilia propria quorum quodlibet prius
 altero suo sensui potest presentari. **Dicendum** igitur quod cau-
 se que sunt prius note nature suis effectibus: nobis autem po-
 sterioribus cognoscuntur a nobis per notitiam suorum effectuum:
 vt colligitur a philo. et commentatore in plogo physicozum.
 Cause autem que sunt nobis notiores et nature suis effectibus
 ducunt nos in cognitionem suorum effectuum sic quod per notitiam
 coloris venimus in notitiam speciei visibilis. et per notitiam odo-
 ris in cognitionem speciei odorabilis. cause autem que non sunt no-
 bis prius nec posterius note per se suis effectibus non cogno-
 scuntur per illos effectus neque ducunt in cognitionem illorum effe-
 ctuum. id cecus a naturitate nunquam per qualitates tangibiles veniret

Posteriorum

In noticiam colorum: sicut neque videtur per noticiam colorum venit
noticia qualitatibus primarum. **C** Ad quoniam videtur Egidius quod for-
ma subtilis potest habere similitudinem in intellectu a qua sumitur scia de illa.
quod sic est de formis rebus: ita et de formis intellectibus. **C** **C**onstat autem quod
forma accidentalis virtute forme subtilis producit formam subalem. sicut
caliditas producit ignem: ita etiam fatissima virtute forme suba-
lis producit similitudinem illi in intellectu. et per hunc modum habet
scia de forma: et sequetur de materia ratione forme. semper tamen per
sensum. de metha. autem dicitur quod non solum cognoscimus effectum subarum
per sensum. sicut motum celi: equalitate: et continuitate illi: sed etiam
cognoscimus per sensum quod illi sunt effectus illarum substantiarum. et quia
ille substantie non sunt proportionate illis effectibus. ideo per sensum
tantum cognoscimus quod sunt. intellectus autem postmodum cognoscit quod
ille sunt. **C** **P**rimo dicitur videtur contrariari philosopho secundo de anima.
quod si forma accidentalis producat formam subalem virtute for-
me substantialis. hoc est quia forma substantialis potest per se pro-
ducere formam substantialem et principalis quam forma accidenta-
lis dirigendo illam tanquam instrumentum. sed nulla forma accidenta-
lis immutat sensum virtute forme substantialis cum substantia senti-
entia per accidens: et accidentia per se. secundo de anima. ideo nec ma-
teria nec forma habet aliquam similitudinem in intellectu. sed solum conceptus
acquisitos per discursum ex quibus formatur scientia de materia
et forma. **C** **S**ecundum dicitur apparet repugnare philosopho in prologo metha.
dicentem quod vniuersalia sunt difficillima ad cognoscendum. quod
sunt remotissima a sensu. sic ergo tamen intellectus potest formare
propositionem vniuersalem quam sensus non potest cognoscere propter
quod nec quia est. ita noticia intelligitur separata nullo modo
potest repiri in sensu sed tamen in intellectu: tamen quod ad quod est: quod quo ad
propter quod est per discursum. **C** **I**deo est aliter dicendum secun-
dum commentatorem in prologo philosophorum. quod nos habemus
noticiam de materia et forma per cognitionem compositionis
naturalium. sic quod tamen per sensum quam per intellectus primo cognoscimus
composita naturalia. deinde resoluimus ea in sua principia intrin-
seca cognoscendo ea habere duo principia intrinseca quorum vnus
est forma et alterum materia. licet igitur materia et forma nullus habeant
sensum: tamen cognoscuntur per sensum ratione suorum effectuum primo
immutatium sensum. dicit enim Aristoteles primo philosophorum. quod transmu-
tatio facit cognoscere materiam. et octavo metha. quod operatio
dat cognoscere formam. stat autem quod tamen transmutatio materie
est operatio forme cognoscitur per sensum. **C** **C**onfirmatur de intel-
ligentis iuxta doctrinam Aristoteles octavo philosophorum. quod si habemus scien-
tia de illis hoc est per effectum. sicut per motum celi que cognoscimus
prius per sensum quam per intellectum. Deinde discurrentes percipi-
mus illud esse continuum et perpetuum. et concludimus continuitatem et perpe-
tuitatem illius non posse esse nisi a motore separato a materia. Et quoniam
plures sunt tales motus arguimus plures esse motores separatos
a materia. **C** **C**ontrariatur quod illi sunt substantie indiuisibiles absque magnitu-
dine: et quod non sunt virtutes in corpore sed extra corpus omnino insati-
gabiles potentes mouere per se infinitum. et sic per se intelligitur li-
cet non habeant sensum: tamen non cognoscunt nisi per sen-
sum: mediate tamen per reductionem et discursum quem non
potest facere sensus sed solus intellectus.

C Est autem omnis syllogismus per tres terminos. Et
hoc quidem demonstrare possibile est. quoniam est a.
i. c. propter id quod est in b. et hoc i. c. Sed prius
quidem est altera quidem propositionem habens quoniam
est aliud in alto: altera autem quoniam non est.

C Istud est tertium capitulum huius tractatus in quo Aristoteles determi-
nat de processu et gradibus syllogismi demonstratiui postquam deter-
minauit de syllogismo aggerate sciaz: et de syllogismo agge-
nerante ignorantia. Et diuidit in quatuor partes principales.
In quarum prima pars est in demonstrationibus non contingit procedere
in infinitum per predicata gradatua. Secunda quod non per predicata
substantialem ibi. vniuersalem autem sic. Tertia quod non per predicata
accidentalibus ibi. neque tamen de qualitate. Quarta quod nullo modo. et
hoc per rationes proprias ibi. analetice autem. **C** **P**rima pars diui-
ditur in tres particulas. in quarum prima Aristoteles ponit suppositio-

nes. in secunda questionibus ibi. sit ergo c. in tertia conclusiones
ibi. quod quidem igitur media. **C** **P**rima suppositio est ista. quod omnis
syllogismus tantum ex tribus terminis debet fieri. **I**sta suppo-
sicio per se primo per se que tamen declarat tamen in affirmatiuis quam ne-
gatiuis syllogismis. ut omne b. est a. omne c. est b. ergo omne
c. est a. **I**tem nullum b. est a. omne c. est b. ergo nullum c. est a. **S**yllo-
gismus igitur affirmatiuis debet habere omnes orationes affirmatiuas. quod
ex duabus affirmatiuis non sequitur syllogistice aliquid negatiua. et
syllogismus negatiuis debet habere alteram premissam affirmatiuam et
alteram negatiua deludentes conclusionem negatiua. quod ex duabus
negatiuis non sequitur aliqua affirmatiua. neque ex una affirma-
tiua et altera negatiua sequitur syllogistice conclusio affirmatiua.
ut per se inductiue sciam quod est ostensum in libro per se. **C** **N**otandum quod
principium cui inicitur tota forma syllogismi affirmatiui est. quod
quod vni et eide sunt eade illa inter se sunt eade. quod videtur preter
omnem exceptionem animi quod a. c. sint eade b. et non sint eade inter
se. et est illud principium intelligendum de identitate simpliciter. quod de
identitate sciam quid: que est identitas generis vel speciei: illud
non tenet. quod non sequitur. homo est animal. et asinus est animal.
ergo homo est asinus. nec sequitur. plato est homo. sor. est homo.
ergo sor. est plato. imo arguitur occulte ex quatuor terminis. quia
aliud est animal quod est homo: et aliud est animal quod est asinus. et ali-
quod homo est sor. ab illo qui est plato. ideo bene sequitur. omne
animal est asinus. homo est animal. ergo homo est asinus. omnis homo
est plato. sor. est homo. ergo sor. est plato. vel sic. hoc est
plato. et hoc est sor. ergo sor. est plato. quod medium semper
nisi per eode. **P**rimum autem cui inicitur forma syllogismi ne-
gatiui est illud. quod quid remouet ab aliquo remouet ab omni
eo quod est idem illi. non enim est intelligibile a. esse remouet a b. et non
a c. quod est idem b. et hoc est intelligendum de remotione simpliciter
et non sciam quid. quod non sequitur. animal non est risibile. homo est risi-
bilis. ergo homo non est animal. sed bene sequitur. nullum animal est risibile.
homo est risibilis. ergo homo non est animal. et hoc in tertio secunde figure.

C **A**nifestum igitur est quoniam principia et dicte
suppositiones he sunt. Accipientes ei hoc necesse
est sic demonstrare ut quod a. sit in. c. p. b. **I**tem autem
quod a. sit in b. p. aliud medium. et quod b. sit i. c. similis.

C **S**ecunda suppositio. necesse est aliquid demonstrationem esse res
solubile ratione vtriusque premissam. per se de ista. omne corpus ani-
matum est substantia. omnis homo est corpus animatum. ergo omnis
homo est substantia. maior sic resoluitur ad immediata. omne cor-
pus est substantia. sed omne corpus animatum est corpus. ergo
omne corpus animatum est substantia. minor vero sic resoluitur.
omne animal est corpus animatum. omnis homo est animal.
ergo omnis homo est corpus animatum. sit ergo primi syllogis-
mi maior extremitas a. et c. minor. et b. medium. et per se a. est c.
per b. et inest b. per aliud medium. c. etiam inest b. per aliud me-
dium sciam quod patuit in resolutione. hec autem et alie suppositio-
nes sunt principia necessaria pertinentia ad demonstrationem.
ut tollitur ex determinatis in libro priorum.

C **S**ecundus quidem igitur opinionem syllogizantibus et
solu dyalectice manifestum est quod hoc solum intendendum
sit. Si ex quibus contingit veritas fiat syllogismus.
Quare et si est aliquid eorum in veritate que sunt a. b.
medium. videtur autem non per hoc syllogizans syllogizat
dialectice est. Ad veritatem autem ex his que sunt opo-
tet intendere. Habet autem se sic.

C **T**ertia suppositio. necesse est demonstratorem procedere ex
immediatis sed veritate. quod per hoc distinguitur demonstrator a dyalectico.
demonstrator enim aggerat scientias: et dyalecticus opinionem. ideo
sufficit dyalectico procedere ex immediatis sciam apparentiam
Propositio enim immediata est illa qua non est altera priorum per se
Aristoteles supra. sed non habere propositionem priorem contin-
git dupliciter. sciam sciam veritatem aut sciam sciam probabilitatem. cum ergo
accipitur aliqua propositio ad probandum aliquid si illa habet

Primus

priorem oportet quod resoluitur in illam. illud enim per quod probatur aliquid debet esse per se notum vel reduci debet in per se notum. ergo tam dialecticus quam demonstrator syllogizat ex primis et immediatis. vel ex his que reducuntur in prima et immediata. aliter iste et aliter ille. nam dialecticus syllogizat secundum probabilitatem. sufficit enim sibi quod propositio probabiliter videatur esse immediata. quod fit cum ab omnibus vel a pluribus acceptatur. demonstrator autem cum agnoscit sciam nunquam procedit nisi ex veris et immediatis vel ex his que reducuntur in illa secundum veritatem et non secundum opinionem.

Quoniam autem est quod ipsum quidem de alio predicatur non secundum accidens. Dico autem secundum accidens: ut album: aliquando dicimus illud esse hominem: non similiter dicentes et hominem album. Quod quidem. n. cum non alterum aliquod sit album est. album autem est quoniam accidit homini esse album. Sic igitur quodam huiusmodi que quidem secundum se predicantur.

Quarta suppositio. omnis demonstratio est ex his que sunt per se et non per accens. Ista suppositio patet ex dictis supra. dicitur autem propositio per accens. quando accidens predicatur de substantia vel e contra. ut homo est albus. aliquid albus est homo. licet aliter sit per accens una et aliter alia. que autem sit propositio per se dictum est superius in modis per se itatibus. Notandum est quod hec propositio. album est homo. est dupliciter per accens. primo ratione subiecti. quia accidit albo quod subiacet. secundo ratione habitudinis predicati ad subiectum. quia accidit albo esse hominem. sed illa. homo est albus. non est per accens nisi uno modo. scilicet ratione habitudinis predicati ad subiectum. quia non accidit homini quod subiacet sed bene accidit homini esse album. Et si ista quod sicut homo per se subiacet suo superiori et sue proprie passioni. ita album per se subiacet colorato et sue proprie passioni. Rursum quod non. quia homo est per se in predicamento. album autem per accens. scilicet ratione albedinis. ideo procedit quod albedo per se subiacet colorato et suis propriis passionibus. Ista responsio est aliquotulū dubia. quia sicut graue mouet per se non obstante quod ratione grauitatis. ita album videtur per se esse in predicamento non obstante quod ratione albedinis. quia sicut grauitas est intrinseca graui. ita albedo est de ratione albi. quia non stat album esse sine albedine. est ergo albedo per se primo in predicamento. album autem per se non primo. ideo sicut albedo subiacet per se colorato aut quantitati disgregatiue visus. ita album per se subiacet colorato et quantitati disgregatiue visus. Dicendum ergo aliter quod illa. homo est albus. est per accens directe cum predicetur accens de subiecto. illa autem album est homo. est per accens indirecte cum predicetur subiecto de accidente. Item in prima predicatu dicitur de subiecto ratione substantie prime. scilicet fortis vel platonis cui inest per accens. quia fortis est per accens albus. sed in secunda predicatu dicitur de subiecto ratione substantie prime cui inest per se quod fortis est homo per se.

Sic igitur. c. quidem huiusmodi quod ipsum quidem non sit in alio: in hoc autem b. sit primo: et non est aliud medium. Iterum. sicut in c. Sic etiam similiter et hoc in b. Nunquid ergo necesse est stare. aut contingit in infinitum ire?

Ista est secunda particula in qua philosophus monet tres rationes quare prima est ista. Vt patet patet patet in infinitum in sursum in demonstrationibus incipiendo a minori extremitate. ut dato quod c. sit terminus de nullo predicabilis. scilicet fortis. qui non habet terminum inferiorē: ut patet de illo predicetur ille terminus homo. et patet de illo termino homo ille terminus animal: et sic in infinitum ascendendo per predicata gradatim et semper colorata. aut sit dare statum ad aliquod predicatum non habes terminum superiorē. cum enim minor extremitas continetur sub maiori: processus a minori extremitate ad maiorem extremitatem dicitur ascensus sicut motus ab elemento contento ad elementum continens dicitur motus sursum.

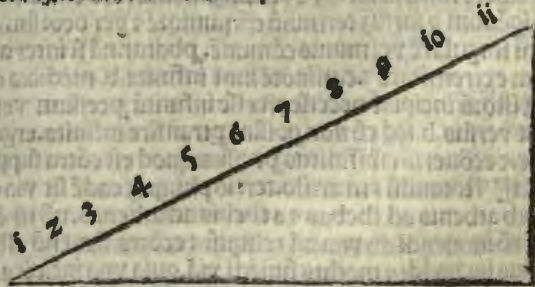
Et iterum quidem si de a. nihil predicatur per se

a. autem in c. est primo. medium autem in nullo priori. et item. c. sit in i. et hoc in b. Nihilquid et hoc stare necesse est. an et hoc contingit in infinitum abire? Differt autem hoc a priori: quoniam hoc quidem est. Nunquid contingit incepturum ab huiusmodi quod in nullo est altero sed aliud in illo in sursum et in infinitum abire. alterumque incepturum ab huiusmodi quod ipsum quidem de alio. de illo autem nihil predicatur in deorsum intendere si contingit et in infinitum ire.

Secunda questio. ut patet incipiendo a maiori extremitate sit procedere in infinitum deorsum in demonstrationibus. verbi gratia. sit a. ille terminus subiecta non habes terminum superiorē sed bene inferiorē: ut patet predicetur de illo termino corpus. et ille terminus corpus de illo termino corpus animatum. et sic descendendo in infinitum: aut sit dare statum ad aliquod terminum qui de nullo predicetur. et differt ista questio a priori. quia c. de nullo predicatur: et multa alia predicantur de illo. a. vero de multis predicatur: et nihil de illo: cum non habeat terminum superiorē proprie loquendo. et quia maior extremitas se habet tanquam continens. et minor tanquam contentum. ideo processus a maiori extremitate ad minorem est descensus sicut motus ab elemento continente ad elementum contentum dicitur motus deorsum.

Amplius nunquid contingit in infinitum media determinatis terminis? Dico autem ut si a. in c. sit medium autem ipsorum sit b. ab ipso autem b. a. aliter. sed horum alia. nunquid et hoc contingit in infinitum abire. aut impossibile est? Est autem hoc intendere idem esse. et si demonstrationes in infinitum veniant et si est demonstratio rei omnis aut adinvicem includatur. Similiter autem dico et in priuatiuis syllogismis et propositiōibus. ut si a. non inest b. nulli autem primo aut est aliqd ista cui priori non inest. a. ut si ipsi c. quod sit in omni. i. et nunquid in his aut infinita sunt in quibus non est prioribus aut statum. Sed in peribilibus non similiter se habet. non enim est in eque predicabilibus de quo predicatur primo aut vltimo. omnia enim sic similiter ad omnia se habent. et si sunt infinita de ipso predicata in utraque sunt predicata infinita. Nihil sicut contingit perueni. sed hoc quidem sicut accidens illud vero sicut predicamentum.

Tertia questio est de medijs ut patet maiori et minori extremitatibus habentibus statum infinita sint media. i. ut patet ab a. in c. et e contra sit processus finitus cum hoc quod infinita sint media eque taliter ordinata. nec frustra ponitur hec questio quoniam duo puncta extrema linee habent statum et distantiam finitam inter

Latitudo uniformiter difformis

illa: et tamen sunt puncta media et infinita latitudinis etiam uniformiter difformis a non gradu seu ab aliquo gradu ad gradum summum est distantia tamen finita: et tamen iter ille extrema sunt infinita

Posteriorum

media quoz habet gradum intensiorem et remissiozem: ita posset qd imaginari qd iter idiuuū et generalissimū est tñ distātia finita: et tñ iter illa sunt ifinita predicata quoz qdlibet hz terminū superiorē et inferiorē. Iste qōnes sunt necesse iquit Aristo. qz itendit videre vtz demonstrationes pcedāt in ifinitū. aut ois rei sit demōstratio aut terminent per pcessum finitū. si. n. pcederet in ifinitū nō ptingeret aliqd scire. qz ifinitū fm qd ifinitū est ignotū pmo phisicoz. et si ois rei eēt de mōstratio tūc ptingeret circulariter demonstrare qd est superior reprobātū. ¶ Notādū pmo fm Aristo. qd eedē qōnes qmote sūt de demōstratiōib⁹ affirmatis pnt etiā moueri de negatiuis. sicut enī syllogizaf illa. omnis fortis est substātia. ita illa. null⁹ fortis est quātitas. qm quolibz est mediata nō rōne pdicātū cū illud nō sit in aliquo toto: sed rōne subiecti. Et tūc potest eē prima questio. vtrum supra illū terminū fortis sint ifinita pdicata eēntialiter ordinata: a quoz quolibz remouetur quantitas: vel sit dare statim. ¶ Secūda questio vtz ifinita sint subiecta a quoz quolibet remouet ille terminus qmōtas. quoz qdlibz verificat de illo termino fortis. ¶ Tertia qstio. vtz iter subm et pdicātū sint ifinita media. sit ergo a. pdicātū et b. subm et c. mediū. et qra vtz mediū sit media: tūz vel imediātū alicui extremoz. et arguat status in medys aut pcessus ifinit⁹. ¶ Scdo notādū fm phm. qd iste qōnes nō habēt locū in pueruilibus. qz pueruilia siue sint finita siue ifinita nullū est primū nec vltimum pdicātū sicut nihil est superius ad reliquū lz forte non equali pdicent eo qd passio pdicāt accitāl⁹ de suo subiecto. diffinitio aut eēntialiter. vñ hec est pdicatio essentialis. homo est aial rōnale. et illa est accitālis. homo est risibilis. cuz in prima sit primus modus dicēdi p se: et in scda secūdus vt patuit. ¶ Intelligendū qd tā in pueruilibus pdicantibus de se iucē in scdo modo dicēdi per se: qz in nō pueruilibus pdicantibus de se iucē in pmo modo dicēdi per se est ordo eēntialis: sed nō eodē modo. qz primus modus dicēdi p se facit ordinē essentialē fm superior et inferior. secūdus aut modus dicēdi p se facit ordinē essentialē fm prius et posterius. dicitur tñ ppositio accidētalis in qua predicatur passio de subiecto. quia passio est accidens subiecti non quidem cōmune sed propriū.

Quod quidem igitur media non contingit ifinita esse si in sursum et deorsum stēt predicamēta manifestum est. Dico aut sursum quidē quod vniuersale magis est. deorsum aut quod ptecula re est. Si enī. a. predicante de. c. ifinita sūt media in quibus est. b. manifestū est qd cōtingit vtiqz ab a. ad. c. in deorsū alterū de altero pdicari i ifinitū. an qz enī in. c. veniat ifinita sūt media. et. a. c. i sursum ifinita anteqz i a. veniat. Quare si b. impossibilia sunt: et ipsi⁹. a. et c. impossibile ē ifinita eē media.

¶ His suppositiōibus et questionibus premisissis Aristo. ponit tres pclusiones. Quarū prima est ista. nō cōtingit extremitates habere statū in sursum et deorsum. media vero esse ifinita. intelligēdum p sursum terminū cōmuniōz et per deorsum terminū singularē vel minus cōmunē. pbatur. nā si inter a. maiorem extremitatē et c. minoz sunt ifinita. b. media: a quoz cūqz istozū incipiat necesse est esse ifinitū pcessum versus a. aut versus b. sed cū non possint ptransire ifinita. ergo ab a. in. c. et ecōuerso est ifinitus pcessus: quod est cōtra suppositum. ¶ Notādū fm aristo. tertio phi. qz lz eadē sit via qua itur ab athenis ad thebas et a thebis ad athenas. nō tñ eēadem rō mouendi ab vna ad reliquū et ecōtra: sicut nō est idē modus inchoādī et modus finiēdi viā. quia vna incipit a thebis et finitur in athenas. alia incipit ab athenis et finit in thebas. sicut etiā idē est spaciū duozū ad vñ et ecōtra: licz alia sit ratio sicut alia est pportio: ita est in pposito: idem est spaciū p quod ascēditur et descēditur in līnea pdicamētali. sic

vdē sunt termini. lz illud spaciū vt est ascēsus incipit a ptecula: et tēdit in magis vniuersale. vt aut ē descēsus se hz ecōtra. lz vt incipit a magis vli et terminat in min⁹ cōe vel ad singulare.

Neqz enim si aliquis dicat qd hec quidem que sunt. a. b. c. cōtinentia sunt adiuices. quare necesse est media eē finita. illa vero non accipere nihil differt. quod vtiqz accipio eoz que sunt b. erit ad a. aut ad. c. aut ifinita media aut non a. aut si quoz iam primo sunt ifinita. siue statim siue nō statim nihil differt. que. n. sunt post hoc ifinita sūt.

¶ Ad hanc rōnez forte diceret qd a quolibet. b. versus vnam extremitatē est pcessus finitus. qz nō recipiuntur oia. b. iter media: sed cū interpollatione et p saltum. Ista rōnō nō soluit ingt Aristo. qz nō refert vtrū media accipiant mediate vel imediate: qz semp idē sequit. si enī accipit medium p pte a. nō poterit esse pcessus in. c. nec ecōtra. sicut verbi grā incipiēdo ab vltio die tps pteriti siue numerent dies mediati siue imediati cū magna interpollatiōe nunqz deueniret ad pmiū diē. si lz si nūeratio incipit a pmo die futuri tps qualitercūqz fiat nō deueniret ad vltimū diem. ¶ Cōtra ista dubitatur. Et pmo arguitur cōtra pclonem pbando ifinita esse media inter duo extrema inter qd est tñ distātia finita. qz inter pmiū et vltimū punctū lineē est distātia finita solū. et tñ ifinita sunt pūcta media. si lz inter gradū vt duo et gradū vt octo sūt ifiniti gradus quoz quilibet ē intēsiōz gradu vt duo et remissioz gradu vt octo iter quos gradus ē tñ distātia finita. qz pl⁹ formiter iter. a. et c. pnt esse ifinita media pdicabilia quoz qdlibz est cōius. c. et minus cōe a. ¶ Scdo arguitur cōtra exēmplū ostēdēdo nō esse similitudinē. qz in pdicamēto datur primū et vltimū. s. c. et a. In tpe aut pterito nō datur pma dies neqz in tpe futuro datur vltia: ita qd ex his duob⁹ tpsibus sit vnus ifinitus tēpus a pte ante et a pte post carēs extremis. ¶ Ad pmiū dī qd sicut cōtingit in causis efficiētib⁹ essentiali ordī intelligentiā lūne eēnt ifinite intelligentie itermedie ordiate essentiali necessario iter primā cām et vltimā intelligentiam esset ifinitus pcessus nec vnqz posset ptransiri spaciū versus deū incipiēdo ab aliqua intelligentia siue pcessus fieret p intelligentias imediatas siue mediatas cū interpollatiōe et saltu. Sic in pposito est dicēdū qd in quolibet pdicamēto est ordo eēntialis pdicatoz et suboz eēntialit ordinatoz se hntius p modū formaz vlium iuxta doctrinas aristo. di. 2. phi. et metha. qd ptes diffōnis sūt forme: et qd oē supi⁹ ē forma cuiuslibet sui inferioris. iō si iter a. et c. sūt ifinita pdicata necō ē ifinita distātia quā nō ptingit ptransire siue numerent imediate pdicata cōtinue siue cū iterpollatiōe et saltu. Neqz istātia assignata de pūctis et gradib⁹ dicit qd oia pūcta sūt eiusdē rōis: et oēs gradus eiusdē latitudinis sūt idē spē. iō ex his pōt resultare vnū numero tñ finitū. sic ēt ex ifinit⁹ ptrib⁹ resultat vnū cōtinuū finitū: nulla aut pdicata eiusdē pdicamēti sūt eiusdē rōis. sic neqz aliqz due itelligētie eēntialit ordinate. et si iter a. et b. corpa eēnt ifinita tota qz qdlibz esset min⁹ a. et mai⁹ b. necō iter a. et b. eēt ifinita distātia. Lū igit qdlibet supi⁹ sit qdā toto respectu sui inferioris. p Aristo. 2. phi. et cōmen. in plogo. et porphiriū in suis vniuersalibus. necessario iter a. et c. esset ifinita distātia si pdicabilia itermedia essent ifinita. ¶ Ad 2. dicit qd nō est exēplū in toto simile. qz oia pdicabilia eiusdē pdicamēti sunt diuersaz rationū: et oēs dies sunt eiusdē spē. sed fuit similitudo quo ad hoc qd sicut nō ptingit ptransire totum tēpus pteritū vel futuz siue accipiatur dies imediate siue cum interpollatione: ita in pposito. et lz totus tempus pteritū nō habuerit primā diem. neqz futuz vltimā. tamē qdlibet illoz habuit terminū et extremū. s. eternitatē qd ordī nē nature pcedit oē tps. et nō est incōueniens aliquod ifinitū habere principiū vel finē aut extrema. vnde līnea giratina est ifinita in corpore columnari. et tamen habet extrema:

Spuncta vltima eiusdem corporis. similr latitudo motus al-
 terationis qua aliqd assimilatur sibi passu est ifinita: z tñ bene
 bz pncipiũ z finẽ. s. vltimũ mutatu esse. s. s. r non repugnat lati-
 tudinẽ numerale eẽ ifinitam z terminari pma z vltima vni-
 tate. dicunt et theologi q latitudo creabilium entitatu eẽ infi-
 nita: z tñ terminat duob' extremis. factu purissimo q e deus
 z potentia ifinite passiva q e pma m̃a.

C Manifestum autem z in p̃natiua demõstra-
 tione quoniam statur. Si quidem stat in predi-
 catiua statur in vtriusqz. Si ab vltimo. n. non con-
 tingens neqz in sursum ab eo in quo statur ire i infi-
 nitum. Dico autem in quo statur q ipm quidem
 in alio nullo est. sed in illo aliud vt. c. Neqz a pri-
 mo in id in quo statur vel vt vltimũ. dico aut p̃-
 mum q ipm quidẽ de alio. sed de illo nullum ali-
 ud. Si igitur hoc erit in negatione stabit. Triplr
 enim demonstratur non eẽ. aut. n. in quo est. .c. b.
 omni inest. Sed in quo est. b. nulli inest. a. P̃ius
 quidẽ igit. b. c. Et semper alteri' distantie neces-
 se est ire in immediata. predicatiua. n. hec distan-
 tia. sed alterum manifestum q si in alio non e p̃-
 ori vt in .d. hoc indigebit in oi. b. esse. z si iterum
 in aliquo ip̃o. d. p̃iore non fuerit illud indigebit
 in oi. d. eẽ. Quare quoniam in deorsũ statur z in
 sursum stabitur: z erit quoddam principium in
 quo non erit. a.

C Secunda conclusio. si in demonstrationibus affirmatiuis
 nõ pcedit i ifinitũ. nec i demõstratiõib' negatiuis. p̃. qm si i
 affirmatiuis dat p̃mũ z vltimũ in quo stat. etiã in negatiuis
 danẽ illa. p̃mũ intelligit Aristo. illud qd p̃dicat de alio z de
 quo nihil p̃dicat. p̃ vltimũ itelligit illud qd de nullo p̃dicat z
 multa p̃dicant de illo. s. p̃ illõ i quo stat itelligit vtrũqz. aut
 qd illo nihil p̃dicat. aut qd illõ de nullo p̃dicat. Ita 2º decla-
 tur z p̃ i p̃ma figura. nã si q̃lz p̃põ affirmatiua mediata redu-
 cit ad immediatã p̃ p̃cessũ finitũ nõ appet qũo reducef negati-
 ua p̃ p̃cessũ ifinitũ. cũ nunqz 2tingat syllogizare nisi altera p̃-
 missãz exite affirmatiua. si. n. a. remouet a. b. p. d. o. z. d. inẽ
 minõr extremitati. z sic in ifinitũ. qre si pcederet i ifinitum
 negatiue pcederet in ifinitũ affirmatiue: z si non pcedit i v-
 finitũ affirmatiue: nec etiã negatiue. v. g. nullũ corp' aiatũ est
 q̃litas. q̃lz hõ e corp' aiatũ. g̃ nullus hõ e qualitas. qz. n. corp'
 aiatũ uest hõ p̃ aiãl. iõ sic reducef minõr ad immediatã. oẽ aiãl
 e corp' aiatũ. qlibet homo e aiãl. g̃ q̃lz hõ e corp' aiatũ. z quia
 qualitas remouet a corpore aiato rone corpis. iõ illa maior
 reducef sic. nullũ corp' e qualitas. oẽ corpus aiatus e corp'. g̃
 nullũ corp' aiatus e qualitas. h' syllogismi minõr e immediata.
 iõ nõ reducef. maior aut e mediata: qz qualitas remouetur a
 corpore rone substãtic. p̃pterea sic reducef. nulla substantia
 e qualitas. oẽ corp' e subã. g̃ nullũ corp' e qualitas. ita qd id se
 per sit mediũ i reductiõẽ rone cui' maior extremitas remo-
 uet a minõr. z qm illud semp uest minõr extremitati: iõ non
 reducef negatiua p̃ p̃cessũ ifinitũ ad immediatã nisi p̃ s̃r affir-
 matiua reducef. **C** Notandũ s̃m p̃m qd illa p̃põ. nullũ. c. e
 a. i. nullus hõ e qualitas. e syllogizabilis p̃ diuersa spacia assu-
 mendo' mediuz magne distantie vel pue. s. b. Si. n. sumit p̃o
 medio subã. i. magne distantie. si at aiãl vel aiatũ. i. pue distan-
 tie. qz aiãl vel aiatũ d' p̃pinquũ hõ. corp' aut vel subã e re-
 motũ. z qz descensus vsus vltimũ z ifinitũ qd e idiuidiũ vel
 singulare de nullo p̃dicabili e finit' negatiue. qz qualitas vl-
 timo remouet a for. rone hõis. g̃ ascensus vsus p̃m qd e g̃nalif
 simũ et erit finit' sic qd a remouet a. c. rone. b. z nõ rone alie'
 poris. subã e g̃ id p̃m a quo remouet q̃litas rone cui' remoue-
 tur ab hõie. z p̃m nõ pcedit i ifi' negatiue si nõ pcedit affi'.

C Iterum si. b. quidem i oi. a. z in. c. autem nullo
 a. in. c. nullo erit. Iterum hoc si o3 mōstrare ma-
 nifestum est. qm aut p sursum modum mōstrabi-
 tur aut p hunc aut per tertiu. Primus quidez igitur
 dictus est. Secundus aut demōstrabit. Sic
 aut vtiqz demonstrabitur q vt. d. in. b. oi est. In
 .c. aut nullo: Si necesse est aliquid eẽ in. b. z itez
 si hoc in. c. nõ erit. Aliud vero i. d. q i. c. nõ e. Igitur
 qm eẽ sp i supiori stat stabit z nõ eẽ.

C 2º declarat ead' 2º i z' fi'. nã si negatiue reducet ad imedi-
 ata g̃ p̃mã vl' p̃ z' aut p̃ tertiã figurã. nõ p̃mã vt oñsũ e.
 nec p̃ tertiã vt oñdet. nec p̃ scõaz. qd declarat. qz o3 semp alte-
 rã p̃missãz eẽ affirmatiua z me' nõqz i moueri ab aliq' extre-
 mitate gn in sit alteri. iõ si nõ pcedit i ifi' i affirmatiue et si in
 negatiuis. v. g. ois hõ e alb'. nulla q̃litas e alba. g̃ nulla q̃litas
 e hõ. aut sic. nulla q̃litas e alba. q̃lz hõ e alb'. g̃ nullus hõ e q̃l-
 itas. qro vtz ista negatiua sit mediata vel immediata. si imedi-
 bẽtur i rẽtũ. si mediã g̃ e reducibilis p̃ hũc modũ. oẽ al' e corp'
 animatum. nulla qualitas est corpus animatum. ergo nulla
 qualitas est animal: vbi p̃z sp̃ alterã p̃missarum eẽ affirmati-
 ua. nõ g̃ pcedit i ifi' negatiue nisi pcedat affirmatiue. sit. g̃. a.
 maior extremitas z. c. minor. z. b. me'. s. al' a quo remouetur
 qualitas rone. b. medy. s. corp' aiatũ: z arguat vt supra.

C Terti' aut est si. a. in. b. oi in sit. c. vero in nullo
 sit. b. Non in oi sit. c. i quo e. a. Iterum autẽ hoc
 aut p̃ supius dicta: aut similr demōstrabitur. illo
 tñ mō statur. Si vero sic e accipiat iterum. b. i. e.
 eẽ in quo. c. nõ in oi. e. z hoc iteruz similr. qm at
 concessum e stare z in deorsum manifestũ est qd
 stabit z in. c. q non est.

C 3º declarat eadẽ 2º i z' fi' formãdo hũc syllogi z 2º nullum
 corp' aiatũ e q̃litas. oẽ corp' aiatũ e corp'. g̃ corp' nõ e q̃litas.
 si maior reducef ad immediatã p̃ ifi' p̃cessũ B erit i p̃' vl' i z'
 fi'. z B nõ vt p̃batũ e. vl' i z' trãsmutãdo vlez negatiua i p̃ricu-
 larẽ vl' idefinitã negatiua B mō. nullũ al' est q̃litas. oẽ al' est
 corp' aiatũ. g̃ aliqz corp' aiatũ nõ e q̃litas. vbi p̃z qd de illo a q̃
 remouet q̃litas vificat corp' aiatum. Itez maior sic reducef.
 null' hõ e q̃litas. q̃lz hõ e al'. g̃ aliqz al' nõ e q̃litas. vbi liq̃t qd nõ
 p̃t pcedi i ifi' negatiue gn et affirmatiue. **C** Notandũ qd i
 reductiõẽ negatiue i z' fi' sp̃ me' o3 sumi sub minõr extre-
 mitate: qz alr affirmatiua eẽ falsa ex quo nõ arguit i teris cõ-
 uertibilib'. n. n. repit cõuertibilitas i terminis eiusdẽ p̃dicã-
 meti se hũtib' s̃z sub z supra de quib' sit mentio in p̃nti. z sic
 reductio i tertiã figurã e i deorsũ vbi repiunt immediatã sic
 ascendendo in sursum.

C Manifestum autẽ est qm z si non vna via de-
 monstratur. sed omnib' aliqñ quidem ex prima
 figura. aliqñ vero ex scõa aut tertiã. qm z sic sta-
 bitur. finite eni sunt vie. Finita aut finite multoties
 ens supra. finiti necesse e oia. Qm quidẽ igitur in
 p̃natiõẽ siquidẽ z i eẽ stat manifestũ e.

C Sed forte posset h' aliqz dicere qd lz nõ pcedat i ifi' i eadẽ
 fi' tñ i diuersis p̃r B fieri. **C** Rñdet. p. qd q̃lz fi' e tñ fini' z
 oẽs fi' sũt tres. s. ex finiti nõ resultat ifi'. g̃ q̃l' rucqz syllogizet
 i vna vl' i plibus figuris nunqz erit p̃cessus ifinit' in negati-
 uis si nõ poterit eẽ i affirmatiuis.

C Sed qd in illis loyce aliquid quidẽ speculentur
 hoc manifestuz sit. In his quidẽ igitur q in eo qd
 quid est predicant patẽs e. si. n. est diffinire aut si
 notũ e qd quid erat eẽ. ifinita at nõ e trãsire. Neces-
 se e g̃ finiri i eo qd quid e predicãtia.

Tertio conclusio. non contingit pcedere in infinitum i demonstrationibus affirmatiuis p predicata quidditatiua. p p rōnem logicam r cōmunes. qz aliter non contingeret pfecte scire aut cognoscere p diffinitionem. p̄is est falsum. r probat̄ p̄itia. nam si pfecte cognoscitur homo p diffinitionem oꝝ quālibet partem illi⁹ diffinitionis pfecte cognoscere. r p̄is oꝝ aīal pfecte cognoscere. r cum aīal diffiniatur per substantiam oꝝ substantiam pfecte cognoscere. si ḡ substantia etiā dif- finitur. r sic in infinitum ascendendo oporteret infinita ḡna cognoscere. r differentias infinitas ad pfectam noticiam ho- minis p diffinitionē. modo hoc est impole. qz nō contingit in- finita ptransire. **C** Dubitat̄ qz videtur q p̄s frustra moue- rit istā difficultatem de p̄cessu infinito i demonstrationibus quo ad ascēsum vel descēsum: ex quo oīs demonstratio p̄ce- dit ex cōuertibilib⁹ vt colligit̄ ex doctrina eiusdē. **C** Primo est dicendum q oīs demonstratio est resolubilis in p̄ma p̄nci- pia habentia ortum imediate ex ente. constat aut̄ q si a quo- libet termino p̄dicamentali ad terminū trāscendentem esset infinitus p̄cessus non posset aliqua talis resolutio fieri. vt ḡ possumus demonstrare r demonstrationes resolueri. sūt ne- cessarium excludere p̄cessum infinitū i p̄dicatis q̄ditatiuis. **C** Secundo est dicendū q lz demonstratio potissima sit ex cōuertibilib⁹: nō tñ demonstratio nō potissima. vt p̄z demō- stratione particulari. r in demonstratione p cām remotā: aut p effectum non conuertibilem cum sua cā. p̄z etiā in demon- stratione affirmatiua vbi demonstratur superi⁹ de suo inferi- ori. r in negatiua vbi demonstratur negatiue terminus vni⁹ p̄dicamenti de termino alterius p̄dicamenti. exemplum p̄i- mi. oīs homo est substantia. exemplum secūdi. nullus homo est quantitas. p̄t ergo esse questio vtz ille extremitates di- stent in infinitum: aut inter illas infinita sint media. **C** Unū argumentum solet fieri ad pbandum p̄cessū in infinitū i p̄- dicatis quiddatiuis. nam quocunq̄ dato contingit dare cō- munius. qz si nō. fit ergo trāscēdens quo non contingit dare cōmunius. Et arguit̄ oppositum ponendo q. a. b. sint duo ter- mini trāscēdentes eiusdem denominationis. r arguitur sic. A q̄buscūq̄ solo nūero differentibus contingit abstrahere cōceptū cōmuniōzē s̄z cōmen. 3⁹ de aīa. sed. a. b. solo numero differunt. r. a. b. t̄ngit abstrahere cōceptū cōmuniōzē. sit ḡ ille. c. r vn⁹ consilis sit. d. Et iterum arguit̄ sic. c. d. solo nume- ro differūt. ḡ ab his contingit abstrahere conceptum cōmuni- orem. r sic i infinitū. **C** R̄ndetur q cōmen. intelligit de solū numero differentibus non se h̄ntib⁹ p̄modū signozum. con- stat aut̄. a. b. eē duo signa importantia oīno idē. A duobus er- go solo numero differentib⁹ nō se h̄ntib⁹ vt signa s̄z vt signi- ficata abstrahitur spēs spālissima. qz a sorte r a platōe abstra- hitur concept⁹ hoīs. r a duobus t̄m spē differentib⁹ abstrahit̄ conceptus generis subalterni. qz ab hoīe r equo abstrahit̄ cō- ceptus aīalis. r a duobus solo genere subalternō differentibus abstrahit̄ conceptus generalis simi: vt a corpore r spiritu sub- stantia. seu a continuo r discreto quantitas. sed a duob⁹ plus- q̄ genere differentib⁹ abstrahit̄ conceptus trāscēdēs. s. ens a duobus generalissimis seu omnibus diuersoz p̄dicamēto- rum. neq̄ vltra est p̄cessus ascendendo. bene autē descenden- do diuidendo ens in genera: r genera in species: r spēs in idi- uidua formādo diffinitiones que sunt p̄ncipia demonstratio- num. iuxta illud p̄hi in p̄logo de anima. ip̄m q̄ quid ē. ē p̄nci- pium omnis demonstratiōis. r hoc est qd̄ dicit p̄s tertio de anima. q̄ intellectus intelligit p̄ lineam circumflexā. r cōmē. ibidem q̄ intellectus intelligit p̄ lineā speralē. incipit ḡ p̄cessus intellect⁹ a singulari r terminat̄ ad singulare.

C Aniuersaliter autem sic dicimus. Est. n. vere dicere album ambulare r magnum illud lignū esse r iterum lignum magnum esse r hominem ambulare.

C Ista est secunda pars huius capituli i qua philosophus de- clarat demonstrationes non pcedere i infinitum in predica-

ris substantialibus. ponendo p̄mo aliquas suppositiōes faciē- tes non solum ad B sed etiaz ad sequentia p̄tendentia q̄ vlr demonstrationes non pcedūt in ifinitū in quibuscunq̄ p̄- dicatis. deinde exequitur de intento. v. q̄ demonstrationes si procedunt in infinitū in predicatis substantialibus ibi. aut. n. sicut suba. Prima ergo suppositio est ista. q̄ triplex est p̄di- catio accidentalis. s. q̄n suba predicatur de accidente. vt albū est lignū. r q̄n accidēs p̄dicat̄ de substantia. vt hō ē alb⁹. r q̄n accidēs p̄dicat̄ de accidente. vt albū ābulat. albū ē musicū.

C Alterum igit̄ ē dīe sic aut illo modo.

C P̄mo declaratione illi⁹ supponis Aristō. ponit duo documē- ta. Quoz p̄mū ē. q̄ ille p̄dicatiōes p̄sit eē eiusdē modi p̄ acci- dēs r diuersoz. si. n. considerat̄ solū habitudo p̄dicati ad sub- iectum sic faciūt t̄m vnū modū p̄dicandi p̄ acciēs. eo q̄ sicut albū accidit ābulare aut eē musicū: ita albū accidit eē hoīem r hoī accidit eē albū. Si aut̄ considerat̄ habitudo p̄dicati ad subit̄: r habitudo illi⁹ rōne cuius predicatum inest subo: sic fa- ciunt diuersos modos p̄ accidens. Dec. n. albū ambulat. sicut il- la. albus ē musicū. ē triplr per acciēs. P̄mo rōne habitudinis extremoz. qz albū accidit ābulare. Secūdo rōne habitudinis subiecti ad substantiaz p̄mā. qz accidit forti esse albū. Tertio rōne habitudinis p̄dicati ad eandem primā substantiā. qz acci- dit forti ambulare. sed ista. albū est hō: est duplr p̄ acciēs. P̄i- mo rōne habitudinis extremozum. qz accidit albo eē hoīem Secūdo rōne habitudinis subiecti ad substantiam p̄mā r non p̄dicati. qz accidit forti eē albū: sed non ei accidit eē homines. hec aut̄. homo est alb⁹. dicitur vno modo per accidēs rōne ha- bitudinis subiecti ad predicatū. r non rōne substantie prime eo q̄ predicatum inest subo non p̄ aliquod aliud eo q̄ fortes r homo non sūt due res. **C** Notandū p̄m Egidiū q̄ due ista- rum p̄dicatiōnū reducunt̄ ad vnū modū per acciēs. qz vna ea- rum est directa. vt hō est albus. r alie indirecte: vt albū ē hō. albū ambulat. t̄m si cōsiderant̄ hitudines extremoz. r illi⁹ rōne cui⁹ extre⁹ vniunt̄ sūt diuersoz modos. qz t̄m duo conside- rant̄. s. hitudo subiecti ad predicatū. r substantia p̄ma rōne cui⁹ p̄di- catū inest subo. r qz sūt idē faciunt solū vnū modū p̄ acciēs. In 2⁹ vō cōsiderant̄ tria. subz. p̄dicatū. r id cui⁹ rōne p̄dicatū inest subo. r sic sunt duo modi p̄ acciēs. q̄n accidit albo eē hoīes. r accidit forti esse albū. sed i 3⁹ itez cōsiderant̄ illa tria. r est tri- plex modus p̄ acciēs vt dictū ē. **C** Primū illoz ē dubiū q̄ il- la sit p̄dicatio indirecta. albū ābulat. qz t̄m hec eē directa. ābul- lās ē albū. p̄ uersionē vt p̄z inductive i alyis. deinde sc̄ndo p̄- priā sniaz debuisset dicere q̄ illa. albus ē hō. ē triplr p̄ acciēs. qz vt ip̄e dicit accidit albo q̄ subyctā. r accidit albo eē hoī- minē. r accidit forti eē albū. r cōter illa ē quadruplr p̄ acciēs albū ambulat. p̄mo qz accidit albo subycti. 2⁹ qz accidit albo ābulare. 3⁹ qz accidit for. eē albū. 4⁹ qz accidit forti ābulare. Ego autem dico illam. album ambulat. non esse directāz nec indirectāz. sicut nec illam. album est nigrum. neq̄ cogō: po- nere p̄mum modum per accidens: qz dico album sicut albe- dinē p̄ se subycti. licet albedo primo r albus nō p̄mo. r quicqd̄ dictum est de illa. album ambulat. itelligēdū est de illa. albū ē musicum r de qualibet consimili.

C Cum enim album quidem eē dico lignum: tūc dico qd̄ cui accidit album eē lignum est. sed non quod subiectum ligno album sit. Et nanqz neqz quod album est. neqz quod vere album aliquid factum est lignum quare non est hoc secundum se sed aut secundum accidens. Cum vero lignū album eē dico non q̄ alterum aliquid sit albus. Illi autem accidit lignum eē. Et cum musicum album eē dico. tunc enim quoniam homo ē alb⁹ cui accidit musicum eē dico. Sed lignū est sub- iectum quod vere factum est albū nō qd̄ ali⁹ al- terum q̄ qd̄ vere est lignū aut lignū aliqd̄.

Secundum documentum cum dicitur album est lignum. solum intelligitur id esse lignum quod est album: et non quod album subicitur ligno. et ratio quod cum aliud alteri subicitur hoc potest esse tripliciter. aut quod est pars subiectiva illius eo modo quo homo est pars animae. aut quod est subiectum respectu proprie passionis. et sic homo subicitur risibili. aut quod est subiectum accidentis. et sic homo subicitur albo. primo modo subiectum dicitur esse essentialiter id quod homo est essentialiter animae. 2º modo subiectum dicitur fieri id quod passio continue dependet a subiecto: sicut lumen a corpore luminoso. 3º modo subiectum dicitur factum id est subiectum in actu cum accidens esse possit esse absque illo subiecto. quibus datis sequitur quod album non subicitur ligno primo modo non est esse id cum non sit inferius ad lignum. secundo quod non sit id cum lignum non sit passio albi. 3º quod non est factum id cum lignum non sit accidens albi. non enim bene dicitur album esse factum lignum. sed bene dicitur lignum esse factum album. etiam non bene dicitur risibile fieri homo. sed bene dicitur homo fieri risibile. Cum autem dicitur lignum esse album: non dicitur intelligi illud esse album iquit philosophus: cui accidit esse lignum eo quod lignum non est album per aliquod aliud. si enim lignum est album quod lignum est album. B non est per aliud: quod lignum et B lignum sunt idem. sed cum dicitur musicum esse album bene intelligitur quod id est album cui accidit esse album quod est musicum. ut patet.

Si igitur oportet nomina ponere sic dicere predicari. Sed illo modo aut nequaquam predicari aut predicari quidem non simpliciter est sed per accidens predicari. Est autem tanquam album quidem quod predicatur. sed sicut lignum est de quo predicatur. Subiiciatur igitur predicatus predicari semper de quo predicatur simpliciter. sed non per accidens. Sic enim demonstrationes demonstrant.

Ex his documentis inferunt philosophi correlarie quod proprie loquendo lignum non potest predicari de albo. si enim aliquo modo dicitur predicari B non est simpliciter sed per accidens. et ratio quod predicatum simpliciter et proprie dicitur semper dicitur formam essentiali vel accidentali. et quod dicitur materiam dicitur subiectum. cum ergo album dicat formam et lignum materiam lignum proprie subicitur et album predicatur. tamen per accidens et per accidens lignum potest dici predicatum: et album subiectum ratione copule. propositionis eo quod subiectum est de quo aliquid dicitur. et predicatus quod dicitur de alio primo possumus. sic de subiecto et predicato loquitur dialecticus. sed primo modo videtur demonstrator quod non concedit album subici et lignum predicari comparat. et extrema iunctio per se non per comparationem ad copulam verbalem.

Quare autem in quod quid est aut quomodo quale aut quantum aut ad aliquid aut faciens. aut patiens. aut ubi. quomodo cum uno de uno predicabitur.

Secunda suppositio. et quod predicatur tanquam unum de uno aut est in predicamento substantie. aut quantitatis. aut qualitatis. aut relationis aut actionis vel passionis aut in aliquo aliorum decem predicamentorum. patet ex doctrina predicamentorum postquam solus in numero denario. Et notanter dicitur unum de uno per terminos equiuocos et complexos qui non sunt in aliquo predicamento eo quod non predicant tanquam unum de uno. propterea dicitur in antecedentibus quod singula incomplexorum aut significat substantiam aut quantitatem aut qualitatem et sic de aliis. Notandum quod predicatum sumptum in demonstratione debet esse unum et predicari tanquam unum de uno primo comparando ipsum ad suam rationem. quod eadem est ratio unius propositionis et propositionis simpliciter. et eadem est ratio hominis simpliciter et unius hominis per Aristotem. primo electorum. igitur per idem eadem est ratio predicati simpliciter et unius predicati. Secundo comparando ipsum ad suam diffinitionem. quod nullum complexum diffinitur per Aristotelem 7º methaphisicorum. unde non diffinitur homo albus nec homo musicus. alioquin diffinitur diffinitio et tota historia troiana. non diffinitur nisi unum. sed predicatus diffinitur. ut puta homo animae albedo color et homo. et tale non debet esse nisi unum. Tertio comparando predicatum ad suam significationem. quod omne predicatum significat

quid vel quantum vel quale vel aliquid aliorum predicamentorum secundum quod colligitur a philosopho in antepredicamentis. quod autem non est unum non sic significat. unde homo albus non significat tantum quid nec tantum quale. sed quid quale. neque homo magnus dicit tantum quid vel quantum. sed quid quantum cum nullus istorum terminorum sit proprie alicuius predicamenti sed plurimum. ideo omne predicatum proprie loquendo debet esse tantum unum. Quarto comparando ipsum predicatum ad suam durationem. quoniam in nulla demonstratione demonstrantur plura de uno sed tantum unum de uno ut colligitur de mente philosophi tam in hoc primo quam in secundo. si ergo demonstratur aliquid predicatum de aliquo subiecto oportet quod illud sit unum de uno. Sed contra. dato illo sequeretur quod geometer non potest demonstrare habere tres angulos equales duobus rectis de triangulo. quia illud predicatum non est unum sed multa cum pertineat ad diuersa predicamenta. tria enim et duo sunt predicamenti quantitatis. et angulus et rectum predicamenti qualitatis. et equale vel inaequale predicamenti relationis. Respondetur quod demonstrator semper demonstrat unum de uno non quidem semper unum predicatum de uno subiecto. sed semper unum predicatum aut unam passionem aut unam diffinitionem de uno subiecto. cum enim demonstrat animal vel substantiam de homine demonstrat unum predicatum de uno subiecto. cum vero demonstrat risibile vel disciplinabile demonstrat unam passionem simplicem de simplici subiecto. cum autem demonstrat esse mansuetum natura. vel canescere in senectute de homine demonstrat passionem complexam de uno subiecto. Cum vero demonstrat hominem esse compositum ex corpore et anima intellectiva demonstrat unam diffinitionem de uno subiecto. quando igitur geometer demonstrat habere tres angulos equales duobus rectis de triangulo. aut naturalis ebullitionem sanguinis in corde de colerico non demonstrat id tanquam predicatum de subiecto sed tanquam passionem complexam de eodem subiecto.

Amplius substantiam quidem significantia quod vere illud est. aut quod vere illud aliquid est de quo predicant significant.

Tertia suppositio. duplex est predicatum. scilicet substantiale et accidentale. predicatum substantiale est id quod significat suum subiectum. ut vere illud est. aut ut vere illud aliquid est id est quod significat suum subiectum secundum totam essentiam aut secundum partem. unde predicatorum substantialium quoddam conuertitur cum suo subiecto: ut animal rationale cum homine: et tale dicit totam essentiam diffinitur. ideo significat id ut vere illud est. quoddam non conuertitur cum suo subiecto: ut animal cum homine. et tale significat hoc subiectum ut id aliquid est videlicet secundum partem et non secundum totum. genus enim non dicit totam essentiam speciei sed tantum partem. predicatum vero accidentale est illud quod significat suum subiectum non ut vere illud est nec aliquid illud. id est quod non significat essentiam sui subiecti secundum totum nec per partem: ut risibile et album respectu hominis. Notandum secundum philosophum primo per se. quod substantia est id quod est esse. accidens autem est illud quod non est esse. quomodo substantia est ens nihil presupponens. accidens autem est ens aliquid presupponens. dicitur enim 7º methaphisicorum. quod accidens non est ens nisi quia entis. predicatum ergo significans subiectum quod vere illud est. aut quod vere illud aliquid est necessario est predicatum predicamenti substantie et consequenter subiectum de quo dicitur. In aliis enim predicamentis sunt diffinitiones dicentes totam essentiam suorum subiectorum et genera ac differentie dicentes tantum partem: nulla tamen diffinitio alicuius accidentis significat illud subiectum ut vere illud est. neque aliquid genus accidentale si significat illud idem subiectum ut vere illud aliquid est. ex quo tam subiectum quam diffinitio quam genus presupponit substantiam que sola est id quod vere est.

Quecunq; vero non substantiã significant sed de alio subiecto dicuntur quod nec vere est illud est. neq; quod vere illud aliquid e accidẽtia sũt. vt de hoie est albus. non. n. e homo neq; qd vere album est. Neq; qd vere album aliquid est. sed aial forsa. quod vere enim aial est homo est. Quecunq; vero non substantiam significant oz de quodam subiecto pdicari z nõ eẽ aliqd albus qd non cum alterũ aliqd sit albu est.

Circa istam suppositionem mouet pbs duo dubia. Quoru; p̄mũ e. videtur qd pdicatum accidẽtale significet suũ subz hz totũ vel fm partem. qz accis vere pdicatur de illo. vt hõ est albus. ḡve significat id. **C**ũdet pbs qd accis vere pdicari de subo itelligit duplr. aut qz ex illo z subo fit ppositio vera z hoc conceditur. aut qz essentialr z quiditate pdicat de illo subo: z hoc e iconueniẽs. iõ dicit pbs qd illa q̄ non significat subam oz de quodã subo pdicari z nõ eẽ vere subm de quo p̄dicatur aliquid album. tñ subm illud non p alterũ e aliquid albu. qz est p subam p̄mã que non est altera a subo. p̄pterea vere accidens pdicatur de subo. qz cum illo facit ppositio nem veram: non tñ pdicatur vere de subo ex quo nõ e sub stãtia dicẽs totã eẽntiam sub: nec p̄tẽt.

Species enim gaudeant. monstra enim sunt z si sint nihil ad rationem sunt. demonstratiões. n. de huiusmodi sunt.

Secundum dubium. videtur qd pdicatum subale non significet suũ subm vt vere illud est neq; vt illud vere aliqd est. qz pdicata eẽntialia pdicamẽti sube sunt sepata a singularib; vt homo aial z suba que dicunt eẽ ydee z illa sũt etiã iuicẽ sepata. ḡtu non es homo. nec homo e aial. nec aial e suba. **C**Re spondet pbs qd gaudeant sp̄s. i. gescant ydee platonis sic qd de illis non fiat mentio. monstra. n. sũt. i. si sunt nõ hũt aliud esse q̄ monstruosũ. sicut. n. effectus e monstruosus q nõ e p̄ prie effectiue sed defectiue ab aliqua causa sub dispositione monstruosa propter defectum virtutis in semine non valentis demonstrari sue materie. ita ydee si eẽnt non haberent nisi eẽ monstruosũ. qz non eẽnt p̄p aliqũ finẽ nec ad gnationẽ effectũ zcurrerẽt qz sufficit p̄mã cã cũ intelligentis mouenti bus orbes. Et cõcessõ qd ydee sint ac eẽt p̄p finez sint. nõ tñ p̄t nẽt ad demonstratiõẽ qz nõ de illis est demonstratiõ sed de vlibus conũctis suis singularibus q̄ i pposito dicuntur pdicata subalia z eẽntialia vltia. ḡplonica dicuntur cãlia z yde alia. s; aristotelica sũt formalia z ydẽtica. dicit. n. pbs qd si hõ est albus hõ non e p alterũ. hõ quidẽ e albus qz soz. est alb. cõ stat aut qd soz. z hõ sunt idẽ z nõ diuersa. **C**Cõtra pdicta arguit. z p̄mo qd diffinitio nõ sit pdicatu. qz dictũ e pdicatu esse vnũ z pdicari tanq; vnũ de vno. diffinitio aut nõ e vnũ cum pponat ex genere z discretia. **C**Scõdo arguit qd genus significat subm suũ fm totã eẽntiaz. qz dicit porpbiri; i vniuersalibus qd genus e totũ sp̄i z sp̄s e ps generis. idẽ etiã dicit com mẽtator; i plogo phisicorũ. **C**Ad p̄mũ dicit qd diffinitio põitur i numero pdicatoz a p̄ho. p̄mo topicorũ dicẽte quatuor eẽ pdicata. v; diffinitionẽ gen; p̄p̄iũ z accis. Et nego qd nõ sit aliqd vnũ aut qd nõ pdicẽt tanq; vnũ de vno qd explicat eẽntiam rei vni; tantũ pdicamẽti. aial. n. z rõnale non sunt entia diuersorũ pdicamẽtorũ sed tantũ pdicamẽti substantie faciẽtia vnã speciẽ q̄ e hõ cui; sunt pres eẽntiales. secus aut est de illis. hõ albus. aial musicum. **C**Ad z^o r̄ndetur fm porpbiriũ z comẽtatorẽ i locis allegatis qd genus est totum speciei z ps speciei. est. n. totum in modo qz significat q̄qd sua species z aliqua vltra. est autẽmpars speciei p q̄to essentialiter componit eam. dicit. n. porpbiri; qd differentia adueniens generi constituit speciem. siue ḡsumat genus vt totũ seu vt ps nũq; significat particulariter totam eẽntiam speciei cum significet differentiam diuisiuam sui z stitutiã sp̄i: genus. n. po

testate cõtinet suas sp̄s. iqt porpbiri; ibidẽ.

Amplius si non est hoc huiusmodi qualitas z illud huiusmodi. Neq; qualitatẽ e qualitas. Im possibile est eque adinuicem pdicari sic. Sed verum quidẽ cõtingit dicere. eque autem pdicari non contingit vere.

Quarta suppo. licet subm z accis de se inuicem dicantur faciendo propositiones veras nõ tñ equaliter de se dicuntur. p̄ma ps ps. qz ita va est illa. album est hõ. sicut illa. hõ e albus. scõda ps est manifesta. qz subm nõ est dispositio accis. neq; accis est dispositio sub: tanq; sue dispositionis: sed tanq; sui dispositi. idẽo directe pdicat accis de subo. sed subm de acci dente indirecte pdicatur. homo eniz per se subicitur albo sed album per accidens subicitur homini pro quanto sortes subicitur homini cui inest per accidens albedo. **C**Notandum qd qualitas sumitur duplr. s. large p̄oi dispositione formali. z stricte p̄ dispositione seu accidentis terry pdicamenti distincto ab omnibus alijs pdicamentis. p̄mo mõ loq̄tur pbs in pdicamenti capitulo de substantia di. qd scõda substantia si gnificat quale quid. z gnto metha. qd forma subalis est qualitas. scõdo modo loq̄tur i pdicamenti capitulo de qualitate di. qualitas est fm quam quales eẽ dicimur. **C**Cum ḡ dicit pbs qd subm non est qualitas accidẽtis nec econtra. accis e qualitas qualitatẽ: loq̄ de qualitate large sumpta.

Aur enim sicut substantia pdicatur vt est. aut cum genus sit. aut differentia p̄t pdicari. Hec autem oia ostensa sunt qm nõ erunt ifinita neq; in sursum. neq; deorsũ. vt homo est bipes z hõ est aial. hoc autem alterum est neq; aial de hoie. hoc autem de callia. hoc autem de alio in eo qd quid est. Substantiam quidem omne e diffinire huiusmodi. Infinita enim non est transire intelligentẽ. quare neq; i sursum neq; i deorsũ ifinita sũt illa. n. nõ e diffinire de q̄ ifinita pdicant.

Dis suppositionibus p̄missis pbs ponit duas conclusiones. Quarum p̄ma est ista. non contingit demonstratiões pcedere in ifinitum i pdicatis substantialibus sursum vel deorsũ. **C**Itam conclusionẽ arguit p rõnem loycaũ z eõem qz alr nihil contingeret scire pdicamẽti substantie p diffinitionem. p; oĩa qz illud sciretur p genus z differentiam. mõ si ifinita eẽnt genera in sursum oia illa oporteret pfecte cognoscere. quod est ipole. z si non est pcedere in ifinitum in sursum nec etiam i deorsum qz resolutio demonstratiõũ e in sursum z si in deorsum. si. n. non pcederẽt i ifi in sursum isto mõ hõ bipes aial. a fortiori nec in deorsum aial hõ callia. nõ. n. contingit i ifinita p̄rãstire. **C**Notandũ p̄mo qd sicut materia forma z cõpositum realr differunt. qz materia nõ e forma nec econtra. non etiam compositũ e aliquid istorum vel econtra. ita gen; oĩa z sp̄s differunt rõne. nam genus hz rõnem materie. z differentia forme. species vero hz rõnem compositi ex quo com ponitur ex genere z oĩa. cum ḡ dicit pbs qd cõtingit oẽm substantiam diffinire. nõ est intelligendum de substantia q̄ se hz vt mã. s. de gñe. nec de suba que se hz tanq; forma. vt de oĩa. sed de suba que se hz p modum cõpositi vt de specie. talis eni substantia est diffinibilis: cum sit necessario z p se iter genus z oĩa. non qd sit inter ea fm lineam pdicamentalem. s; co modo quo constitutum dicitur eẽ inter constituẽtia. actus. n. z potentia sunt extrema: idẽo compositum ex his tanq; participans naturam extremorũ dicitur esse medium. **C**Secũdo notandum iuxta doctrinã comen. 7. metha. qd diffinitio est quasi organum intellectus ad intelligendum. e. n. diffinitio quasi quoddã speculum in quo intellectus ispicit z cernit naturã rei. idẽo pbs specialem mentionẽ facit de intellectu vel intelligente accipiens intelligentẽ p diffiniente di. qd si eẽt

Primus

diffinitia infinita nō 2tingeret intelligē. i. diffinientem illa p̄rāstire cū nō posset illa itelligere: eo q̄ ifinitū 2z q̄ ifinitum est ignotū. p̄mo physicozum.

C Si quidē igitur genera adiucē eqli predicant. erit. n. ipsū qd̄ vere ipsum aliquid est.

C Scda conclusio. nō 2tingit demfationes pcedere in infinitū in pdicatis subalib⁹ circulariter. Ista 2clo ponit ex eo quia posset aliq̄s dicere q̄ licet nō sit possibilis pcessus infinitus sursum vel deorsum in pdicamēto sube. qz oporteret pdicata substātia eē ifinita. tñ circulariter talis pcessus infinitus est possibilis p solā multitudinē terminoz finitā sicut mor⁹ celi est infinitus. 2 tñ fit sup̄ linea finita nō qd̄ recta sed circulari. Et iō ad tollendū hāc opinionē Arist. ponit hāc scdaz 2clōnez quā pbat sic. qz dato opposito seqtur q̄ oia gñā pdicamenti substātie eqli ter de se inuicē pdicent. 2 sic gen⁹ conuerterē cū sua spē. 2 gen⁹ generalissimū cū gñe subalterno qd̄ est falsum. 2 pbat 2na. nā si ē pcessus circularis in pdicamento sube necessario demfabit ille termin⁹ hō de illo termino substātia 2 eē. 2 aut fieri nō posset nisi termini illi inuicē conuerterent.

C Circa pdicta occurrūt due difficultates. Quaz p̄ma est ista. q̄ illaz est formalior. hō ē aīal. aīal ē hō. Et arguit q̄ scda. qz cū gen⁹ dicat māz 2 spēs formā. i. p̄ pdicaf mā de forma. 2 p̄ter ē pdicatio indirecta. i. scda at pdicaf forma 2 subycit mā. ḡ ē pdicatio directa. 2 p̄ter formalior.

C Scda difficultas. vtrū ista sit pdicatio directa 2 formalis. hō est aīal rōnale. aut ista. hō ē rōnalis. 2 v̄ q̄ non. qz subm dicit totū 2 pdicatu p̄tē. 2 stat aut totū dicere formā 2 pars māz fm̄ 2 men. 3° phy. **C** Ad p̄mū dicit egidi⁹ q̄ gen⁹ 2 spēs sumūtur duplr. vno mō vt significat eēntiam rei. alio mō vt sunt instā intellect⁹ ad cognoscēdū. p^o gen⁹ est simplicius 2 abstractius q̄ spēs 2 p̄ter formalis. alio mō spēs. q̄m p̄ illā intellect⁹ cogit distictius eēntiā rei. q̄ p̄ genus. Ista rōnō mibi nō satisfact. qz idē ē 2ceptū significare eēntiā rei 2 esse instā intellect⁹ ad cognoscēdū. scdo. qz tūc h̄tē q̄ bec est pdicatio directa. aīal ē hō. 2 bec indirecta. hō ē aīal. vt sūt instā intellectus.

C Dicēdū ḡ aliter cū porphirio. q̄ genus est totū spēi 2 ps spēi. 2 cū totū dicat formā 2 pars māz. ista est simplr directa. hō est aīal. 2 bec indirecta. animal est hō. 2 p̄ter minus formalis. Et si dicit ex q̄ gen⁹ ē pars spēi v̄ q̄ bec sit directa. aīal est hō. p̄ q̄to subm dicit p̄tē 2 pdicatio totū. R̄ndē q̄ ly aīal nūq̄ dicit p̄tē nisi actu 2bat. 2 iō cūz absolute ponit semp dicit totū 2 formā. sed in hac ppōne. hō est aīal rōnale. iā dic p̄tes.

C Ad scdm̄ r̄ndē. q̄ fm̄ p̄m. 7. meta. p̄tes diffōnis sunt forme. iō q̄libet illarū est pdicatio formalis 2 directa. Et cū dī pdicatu dicit p̄tē i qualibet illaz id negat. vñ licet q̄libet ps diffinitōis dicat p̄tē. nō tñ diffinitio. sed totū. distictius tñ q̄ spēs. 2 p̄ter dicit q̄ in illa. hō ē rōnalis. pdicatu implicite dicit totū 2 formā nec vnq̄ dicit p̄tē nisi 2bat gen⁹. semp tñ dī dēdi dīaz formalioze esse specie. qz dīa dicit actus tñ. spēs vō 2pōnez ex gñe 2 dīa. 2 ideo si dēdat dīaz dicere totū hō nō ē formalr 2 explicite. s̄z tñ virtualr 2 iplicite.

C Intelligēdū q̄ spēs h̄z duplicē bitu dinē ad dīaz. p̄ma ē bitudo effect⁹ ad cāz formalem. 2 sic dīa ē formalior q̄ spēs. alia ē bitudo cāe final⁹ ad suū effectū 2 sic spēs ē formalior dīa. cā. n. necessitās ē formalior necessitāte cū ista se hēat p̄ modū act⁹. 2 cā necessitata p̄ modū potētie. oē. n. mouēs mouet fm̄ q̄ ē i actu. 2 oē motū mouet 2z q̄ est in potētia. inqt Ari. 3° physicoz.

C Et neqz tñ d̄ qualitate aut alioz nullū nisi scdaz accidens pdicaf. omnia bec enī accidunt 2 de subiectis pdicari.

C Ista est 3° pars hui⁹ capli in q̄ p̄hs remouet pcessum infinitū in pdicatis accntalib⁹ sicut fecit in pdicatis subalibus 2 q̄ditatiuis v̄r sumptis ponēdo tres 2clōnes. Quarū p̄ma ē ista. nō 2tingit pcedere circulariter in infinitū in pdicatis accdētalib⁹ pdicātib⁹ p̄ accns. Scda 2clo. nō contingit pcedere in infinitū sursum vel deorsum in pdicatis accidenta-

libus per accidēs pdicantibus ibi. Sed qm̄ infinita. Tertia 2clusio. nō 2tingit pcedere in infinitū sursum vel deorsū in pdicatis accidentalibus p se pdicantib⁹ ibi. Neqz i sursum. **C** p̄ma 2clo arguit. qz aliter posset demonstrari. ppō indirecta. 2 subz de accnte suo cōi. 2ns impossibile. 2 pbat 2na. qz si de a. subiecto demonstraref coloratū 2 de colorato quale ex quo termini sunt finiti de q̄li demonstrabit a subz.

C Notādū q̄ pdicata accdētalīa p̄ accidēs p̄nt tripliciter 2siderari. p̄mo vt ad se inuicē comparātur in eodē pdicamento. 2 sic pcessus circularis est ipossibilis. qz tunc omnia accntia eiūsdē pdicamēti inuicē conuerterē. qz demonstraref superius de suo inferiori 2 ecōtra vt est dictū de terminis substātia lib⁹. Scdo possunt considerari vt comparant ad omnia pdicamēta accdētiū. 2 sic iterū pcessus circularis ē impossibilis. qz sicut demonstrarent accdētia respectiua d̄ absolutis. ita absoluta de respectiuis. qd̄ est impossibile. quia magis totū nō demonstratur per minus totū. Tercio possunt 2siderari vt comparant ad pdicamētū sube. 2 sic iterū nō est possibilis talis pcessus. quia cū pdicata sint tñ finita sic 2 pdicamenta tandē demonstraretur suba de accdēte. sic accidens de suba. qd̄ est impossibile. quia subm non demonstratur de accidente sicut non inest accdēti. substātia enim nulli accidit. sed alia accidunt ei inquit p̄hs p̄ physicoz.

C Sed qm̄ neqz in sursum infinita erūt. vnūq̄bz enī qd̄ pdicaf significat aut quale aliquid. aut ad aliquid. aut q̄tuz aliquid. aut huiusmodi. aut que sunt in substātia. bec aut finita sūt 2 genera pdicamentozum finita. aut enim quale. aut q̄tum. aut ad aliquid. aut facere. aut pati. aut vbi. aut quando pdicabitur.

C Scda 2clo. nō 2tingit pcedere in infinitū sursum vel deorsum in pdicatis accidentalib⁹ p̄ accns pdicātibus. pbat. nō 2tingit pcedere in infinitū illo mō in talib⁹ pdicatis vbi vnū pdicaf d̄ vno pdicatōe directa. neqz vbi multa pdicaf d̄ vno pdicatōe directa. neqz vbi vnū pdicaf d̄ vno aut multa d̄ vno pdicatōe indirecta. ḡ 2° va. p̄z 2na. 2 an̄ pbat q̄ ad quālz p̄tē. p̄ia qd̄ ps aītis ē nota. v̄z. q̄ nō 2tingit pcedere i ifinitū sursum vel deorsū i pdicatis accntalib⁹ p̄ accns pdicātibus vbi pdicaf vnum de vno pdicatione directa. qz cum oē pdicatu vnū sit i aliq̄ decē pdicamētoz. i. sube q̄tuz q̄lita. tis 2 h̄z. ex 2° sup̄pone alteri⁹ lectiois. 2 pdicamēta sint solū finita. ōz ē pdicata eē finita q̄ pdicant tāq̄ vnū de vno. 2 p̄ 2ns illo nō pcedit i ifinitū.

C S̄z 3. subz 2 pdicatu sūt inuicē correlatiua 2 ifinita sūt suba. ḡ ifinita sūt pdicata. p̄z 2na cū maioni eo q̄ pdicatu ē alicui⁹ subī pdicatu. 2 subm ē alicuius pdicari subm. minor at ē nota. qz singularia sūt ifinita. 2 qd̄bz ifoz ē subm cū sit pars subiectiua alicui⁹ spēi 2z porphiriū.

C Dicēdū q̄ nō valet 2na. sic nō seq̄. v̄le 2 p̄ticulare sūt inuicē correlatiua. 2 p̄ticularia sūt ifinita. ḡ v̄lia sūt ifinita. sic enī agētia v̄lia sūt tñ finita. 2 agētia p̄ticularia sūt ifinita. ita forme v̄les sūt tñ finite. 2 for⁹ p̄ticulares sūt ifinite. pdicata at sūt forme v̄les. 2 suba forme p̄ticulares. iō pdicata sūt tñ finita 2 subiecta ifinita. de q̄bus non est scia neqz diffinitio fm̄ Aristō. 2 plato.

C Concessum aut est vnū de vno pdicari. **C** Scda ps aītis hic pbat. v̄z q̄ nō 2tingit pcedere i ifinitus sursum vel deorsum in pdicatis accdētalib⁹ p̄ accns pdicantibus. vbi pdicant multa de vno pdicatōe directa. posset enim aliquis dicere q̄ licet talis pcessus infinitus nō sit possibilis vbi pdicatur vnum de vno. tamē bene possibilis est vbi pdicantur multa de vno. vt homo est bicubitus. hic pdicatur vnum de vno. sed dicendo homo est bicubitus. h̄ pdicantur duo de vno. i. ista vō. hō est bicubitus. alb⁹ musicus. pdicant tria de vno. 2 sic i ifinitū. **C** Sed 3. ex vnitatib⁹ finitis nō possūt resultare cōbinatiōes ifinite. ḡ

Posteriorum

si predicata sunt tñ finita ex his fieri nō poterūt combinatiōes infinite. et p̄ oīs si nō pcedit̄ in infinitū vbi vnū pdicatur de vno. nec vbi multa pdicant̄ de vno. antecedēs aut̄ est mani- festū inductive. vnitates nāq; nullā combinatiōē facit. binari⁹ aut̄ tñ vnā combinatiōē facit realiter. licet faciat duas disti- ctas rōnes: eo q̄ eadē est via a thebis ad athenas et ecōtra. 3°. phisicoz. ternarius aut̄ facit tres combinatiōes tñ. vt a. b. c. p̄mā combinatiōē faciūt a. b. scōdā b. c. et tertiā a. c. sed querna- rius facit sex combinatiōes. vt est demonstratū 2° de genera- tione. de quatuor q̄litatib⁹ p̄mis facientibus sex combinatiōes quaz quatuor sunt possibiles et due impossibiles. et sic gene- raliter omnis numerus supra ternariū ternariū licet faciat p̄les cōbi- nationes q̄s hēant vnitates nūq; tñ combinatiōes sūt infinite si vnitates sūt tñ finite. ¶ Notandū q̄ qlibet numerus tot combinatiōes facit quot vnitates ipm pcedūt. vbi gr̄a. descri- batur latitudo numeroz ponēdo in p̄mo loco vnā vnitatē et in scōdo duas. et in tertio tres. et sic in infinitū. et p̄ q̄ binari⁹ nō facit nisi vnā combinatiōē. q̄ tñ vnā vnitatis ipsuz pcedit. ternarius facit tres combinatiōes. q̄ tres vnitates ipm p̄ce- dūt. quaternarius facit sex combinatiōes. q̄ sex vnitates ipm p̄cedūt. quaz vna ponit̄ in p̄mo loco. et due in scōdo. et tres in tertio loco. quinari⁹ aut̄ decē combinatiōes facit. q̄ tot vni- tates ipm pcedunt̄ in latitudine numeroz. vñ p̄mā scōda tertiā quartā faciūt decē. sex vō. xv. combinatiōes facit. q̄ tot vni- tates ipsuz pcedūt. nāz p̄mā scōda tertiā q̄ta q̄ta faciūt. xv. et sic cōter pcedēdo videbit̄ quēlibet numeroz finitū plures facere combinatiōes q̄s habeat vnitates. nūq; tñ facit combi- nationes ifinitas. ita in p̄posito quatuor pdicata simplr sum- pta faciunt quatuor p̄pōnes. aggregatim aut̄ supra faciūt plu- res. nūq; tñ in ifinitas. et ita de alijs pdicatis dicat̄ in quocūq; numero finito fuerint.

¶ Ipsa aut̄ de ipsis quecūq; nō aliquid sunt non predicari dicimus. accidētia enī sunt oīa. sed hęc quidē scōm seipsa. alia vero scōm alterū modū. Hęc aut̄ omnia de subiecto quodā predicari dici- mus. scōm accēs aut̄ nō eē subiectū aliqd. Nihil enim taliū ponimus esse q̄ nō alterz aliqd eē dictur qd̄ dicit̄. sed ip̄z i alijs et alia quidē de altero.

¶ Tertia pars aūtis cōter arguit̄. s. q̄ nō uringit pcedere in infinitū sursum vel deorsum in pdicatis accidētalib⁹ pdican- tib⁹ p accēs vbi pdicat̄ vnū de vno aut multa de vno pdica- tione indirecta. q̄ demōstrationes nō vtunt̄ pdicatōē indirecta sed tñ directa. accēs enim dicitur pdicari p se de suba. s. nō ecōtra nisi p̄m accēs et h̄z qd̄. quo mō nō vtit̄ demōstrator. iō dicit̄ ph̄s q̄ tales pdicatiōes nō sunt pdicationes simplr. q̄ ipsa suba de ipsis accētib⁹ que nō sunt p se aliqd nō dicimus pdicari. Accidētia enī p se nō subyciunt̄. sed sube. nā si acci- dentia dicunt̄ subyci hoc est p accēs rōne sube p̄me. Nā hō et leo dicunt̄ pdicari de accētib⁹ tñ p accēs rōne hui⁹ hoīs et illius leonis q̄bus accidētia insunt p accēs. q̄ quidē singu- laria nō sūt altera ab his vniuersalib⁹ eo q̄ hic homo est p se homo. et hic leo est p se leo. ¶ Notandū q̄ differt accēs a p̄- prio eo q̄ p̄p̄riū primo inest sp̄i et p sp̄m indiuiduis. accēs aut̄ p̄mo inest indiuiduis et p̄ indiuidua sp̄i. p̄p̄riū etiā circū- cernit sibi determinatū subm cui inest p se. accēs aut̄ nullū subm determinatū circūcernit. ideo nulli tali inest p se. cum quo tñ stat q̄ accidens per se pdicat̄ sicut p se est forma. acci- dit tñ sibi pdicari de isto vel d̄ illo sicut accidit sibi q̄ sit for- ma huius vel illius. ideo talia accidētia. scōia dicunt̄ acci- dentia pdicantia p accēs. sicut q̄ sube p se cōperit subyci et p̄- accidēs pdicari de accēte. ita ecōtra accidenti p se competit pdicari de suba et p accēs subyci respectu illius. Lū igit̄ ea q̄ sunt p accēs sint aliena a demōstratione de pdicatione indi- recta q̄ pdicat̄ suba de accēte nō se itromittit demōstrator.

¶ Neq; in sursum ergo vnū de vno neq; i deor- sum esse dicitur. de quibus quidē enī dicunt̄ ac-

cidētia quecūq; in substātia vniuscūsq; sūt. hęc aut̄ nō sunt infinite. sed in sursum ipsa quoq; et accidētia vtraq; non infinite sunt. Necesse est ergo esse aliquid de quo primū predicetur et de hoc aliud: et hoc stare et eē aliquid quod nō am- plius neq; de alio priorī neq; de alio aliquid pri- us predicetur. vnus quidem demōstrationis modus dicitur hic.

¶ Tertia d̄clo. nō uringit pcedere in infinitū sursum vel deor- sum in pdicatis accidētalib⁹ p se pdicantibus. intelligēdo p̄- pdicatis accidētalib⁹ p se pdicantibus. pprias passiōes in quā diffinitionib⁹ ponūtur subiecta. 3ta d̄clusio duplr p̄batur. p̄mo p rōnez cōez. scōdo p rōne magis ppriam ibi. Adhuc aut̄ alijs. ¶ Primo qd̄ ear. q̄ non uringit pcedere in infini- tuz in talibus pdicatis deorsum. q̄ tūc nō possemus habere perfectā notitiā de aliquo subo diffinibili. qd̄ est falsū. et p̄- batur cōtra. q̄ nō habetur p̄fecta notitiā de aliq̄ tali subo nisi cognoscant̄ oīa p se accidētia illius. sed ip̄ossible est cognosce- re omnia p se accidētia alicui⁹ subī si illa sunt infinite. ḡ 2°. Deinde arguit̄ q̄ nō uringit pcedere in infinitū in sursum i talibus pdicatis. qm̄ quocūq; dato uringeret dare passiōes supiorē ad illā. et itez aliā supiorē. et sic in infinitū. qd̄ est ip̄- sibile. q̄ tūc uringeret pcedere in infinitū in pdicatis quidi- tatiuis qd̄ ē reprobatū. ¶ Notandum p̄mo ex doctrina ph̄i. scōdo hui⁹. q̄ eiusdē subī diffinibilis dant̄ due diffinitōes. vna a priorī que dicit̄ formalis. alia a posteriorī que dicitur mālis. diffinitio formalis data a priorī cōponit̄ ex gr̄e et oīa. specifica. vt aīal rōnale. diffinitio aut̄ mālis data a posteriorī cōponit̄ cōter ex gr̄e et ppria passiōe vt aīal risibile. sicut ḡ. nō h̄ p̄fecta notitiā de hoīe a priorī nisi cognoscant̄ oēs oīe eēntiales hoīs p̄p̄riā et remote vt q̄ ē rōnalis sensitiuus cor- poreus et h̄z. ita nō h̄r de eodē p̄fecta notitiā a posteriorī nisi cognoscant̄ oīa p se accēs ei⁹ vt q̄ ē disciplinabil̄ risibilis man- fuet̄ nā et h̄z. et h̄z iō q̄ sic qlibet talis passio diffinit̄ a priorī p subm suū ita qlz talis a posteriorī ē diffinit̄ idē subz. iō si ali- qd̄ subm h̄ret ifinitas passiōes nō h̄ret p̄fecta notitiā de eo a posteriorī nisi cognoscant̄ oēs ille passiōes. ¶ Stat at̄ q̄ nō pos- sent cogsci si eēt ifinite. ¶ 2° notādū ex demōstratōe Ari. 4° phy. q̄ tē vnūq; bñ diffinit̄ qm̄ p illā diffōnez p̄nt̄ as- gnari oēs cāe accētū p se illi⁹ subī. Et rō q̄ diffō ē cā subī im- mediata et adēq̄ta a q̄ fluit̄ oēs p̄p̄e passiōes p̄uertibiles cū eodē subo. s. si aliqd̄ subm h̄ret ifinitas passiōes nō eēt posse assignare cās oīuz illaz. ḡ nō eēt posse aliqd̄ subz bñ diffinire. diffōne data a priorī. oporteret. n. q̄ ab illa fluerēt ille ifinite passiōes q̄rū qlibet eēt demōstrabilis de suo subo p cāz. pprias. p̄mā. s. p̄ diffinitōez subī et qlz alia p passiōē p̄cedentē. ¶ Stat aut̄ h̄ eē ip̄ossible. q̄ intellect⁹ nō pōt̄ ifinita p̄trāsire. ¶ 3° notādū q̄ passiōes vadūt deorsū duplr. p̄ p̄ elongationem a subo adēq̄to nō obstātē p̄uertibilitate. et sic dicim⁹ risibilita- tez eē passiōē iferiorē ad disciplinabilitatē. q̄ remotior ē a suo subo. 2° p̄ pdicationē. et sic dicim⁹ eē risibile eē inferi⁹ ad esse sensitiuū et eē corporeū. q̄ oē risibile ē sensitiuus et h̄ cō. et oē sensitiuus ē corporeū et nō eē. nullo istoꝝ modoz pcedit̄ in infinitū i passiōib⁹ deorsū nō qd̄ p̄ elōgationē. q̄ cū subz diffiniat̄ p quāz suā passiōē nō uringeret h̄re p̄fectā notitiā de tali subo rōne ifinitatis passiōis nec eēt p̄ pdicationē. q̄ infra sp̄m ip̄alissimā nō ē aliq̄ passio sic neq; aliq̄ subiectū diffinibile. vt p̄z inductive. ¶ 4° notandum q̄ passiōes va- dūt sursum duplr. p̄ p̄ appropinātionē. et sic illa passio ē supior que ē p̄p̄rioz suo subiecto eo mō q̄ d̄ disciplinabile eē pas- siōē supiorē ad risibile. alio mō p̄ pdicationē. et sic ista pas- siō est supior q̄ ē cōioꝝ. et sic hō h̄z passiōes in sursum. s. disci- plinabile sensitiuū et corporeū. nāus at̄ simū cauū et egle. s. nullo istoꝝ modoz pceditur in passiōibus in infini- tum in sursum. nō enī per p̄p̄riationem. quia sicut datur prima diffinitio et primum subiectū ita p̄mā passio. alioquin

Primus

de subo nulla passio posset demonstrari potissime. nec etiā p
p̄dicationē. qz talia nō sunt infinita sicut nec p̄dicamēta sūt
infinita nec p̄dicata q̄ditatiua sunt infinita. o3 igit̄ in passio/
nibus dare vnā que de alijs p̄dicatur z nulla de ista ad vnā
aliā q̄ de nullo p̄dicat̄. z plura de illa ingt̄ p̄hs in ista.

C Adhuc aut̄ alius. si enī de q̄bus quedam priora
predicant̄ horū q̄dem demōstratio erit neqz pos-
sunt habere ad ipsa q̄ scire.

C Ista est alia rō ad p̄bandū i sp̄ali q̄ nō 2tingit p̄cedere sur-
sum in ifinitū in p̄dicationis accidentalibus p̄ se que sunt pp̄rie
passiones. ita q̄ nō semp de qualibet alia p̄dicat̄ sic q̄ oīum
sit demōstratio p̄mittēdo tres sup̄pōnes. Quaz p̄ma ē ista.
pp̄o demōstrabilis nō ē magis scibilis q̄ p̄ demōstrationē. p̄s.
qz scia excludit oēs errorē atqz formidinē. Et notanter dicit̄
pp̄o demōstrabilis pp̄ p̄ma p̄ncipia que melius cognoscunt̄
q̄ p̄ scire cū illis intellectus assentiat ex sola notitia termino-
rum in lumine intellectus agentis.

C Neqz hoc esse sine demōstrationē. si autem hoc
per hoc notum est.

C Sc̄da sup̄positio. nō 2tingit aliqd̄ scire nisi p̄ demōstrationē
patet ex determinatis ante. cū scia sit habit̄ 2clōnis demon-
strate. z si aliqñ fuit 2cessum p̄ncipia fieri. illud intelligebat̄
solū virtualiter. hic aut̄ fit mentio de scire formalr̄ sup̄ro.

C Hoc aut̄ nescimus neqz melius habem̄ ad ipsa
q̄ scire neqz p̄ hoc notū sciemus.

C Tertia sup̄pō. scito posteriori necessario sciuntur oīa priora
nisi ad illa intellectus melius se habeat q̄ sciens. vñ si a. b. c.
sunt 2clōnes demonstrabiles quaz c. dependeat a. b. z b. ab
a. nō p̄t sciri c. nisi sciant a. b. Et notanter dicit̄ nisi intelli-
ctus melius se habeat ad idē p̄us q̄ sciens. qz nō sequit̄ b. est
posterior a. z b. scitur. ergo a. scit̄. qz forte ē indēmōstrabile z
magis notum q̄ p̄ scire zc.

C Si igit̄ ē aliqd̄ scire p̄ demōstrationē simplr̄ z
nō ex aliq̄bus neqz ex sup̄pōne. manifestū ē stare
predicamēta media. si enī nō steterit. sed ē semp
acceptio i superius oīuz erit demōstratio. quare
si ifinita nō 2tingit percurrere: quozū nō est demō-
stratio nō sciemus per demōstrationē. si igit̄ neqz
melius habemus ad ipsa q̄ scire: nō erit aliqd̄ sci-
re per demōstrationē simplr̄ sed ex sup̄pōne. Lo-
gyce quidē igitur ex his vtiqz aliquis credet d̄ eo
quod dictum est.

C Istit̄ sup̄positis arguit̄ sic. 2tingit aliqd̄ scire p̄ demōratio-
nem simplr̄ z nō ex datis vel ex sup̄pōne. q̄ nō p̄cedit in infi-
nitū in passionibus p̄ se. sed necesse est media p̄dicata ēē fini-
ta tñ. p̄s 2na. qz ex sup̄posito seq̄r̄ oppositū. si enī eēt p̄cede-
re in ifinitū i passionib̄ sic q̄ oīum eēt demōstratio p̄ passio-
nē priorē vel cōiorē seq̄tur q̄ nō 2tingeret aliqd̄ scire simplr̄.
sed solū ex datis vel ex sup̄pōne. nā quocumqz dato illud est
demonstrabile ex quo intel̄ cctus nō se habet ad illud meli-
q̄ sciens p̄pter ifinitā distantā iter id z imediata quā non
2tingit p̄transire. q̄ non 2tingit scire aliqd̄ simplr̄. p̄s 2na. qz
scire simplr̄ est scire p̄ imediata z indēmōstrabilia. tñ posset
scire aliq̄s s̄z qd̄ duplr̄. vno mō ex datis 2cludendo aliquid
oīstue vel ducēdo ad impossibile. alio^o ex sup̄pōne vt in scia
subalternata in qua sup̄ponūtur p̄ncipia in scia subalternā
teā demōstrata. **C** Sed dubitatur circa tertiā sup̄pōnes. si
enī nō scitur posterior nisi sciat̄ p̄us dūmodo illud sit scibi-
le. z ab illo eēntialiter depēdat illud posteri^o. seq̄tur q̄ nul-
lus est p̄spectiuus nisi sit geomē. nec aliq̄s ē musicus nisi sit
arithmē. quoz tñ opposita exprimur. **C** Di- endū q̄ aliquis
dicitur p̄spectiuus vel musicus duplr̄. v3. simplr̄ z ex suppo-
sitione. nemo est p̄spectiu^o simplr̄ nisi sit geomētra neqz ali-

quis est musicus simplr̄ nisi sit arithmeticus. qz nullus scit
simpliciter 2clōnes p̄spectiuas p̄ncipia p̄bata i geometria
nisi illa sciat̄ p̄bare p̄ncipia geometrica. Et 2siter de con-
clusionib̄ musicē respectu p̄ncipioz demōstratoz i arith-
metica. bene tñ aliq̄s est p̄spectiuus s̄m qd̄ vel ex sup̄pōne
nesciēs geometriā. z aliq̄s ē music^o sine arithmetica etiā s̄z
qd̄ vel ex sup̄pōne: vt inuit p̄hs in littera.

C Analetice aut̄ manifestū est per hec velocius q̄
neqz i sursum neqz i deorsū ifinita predicātia cō-
tingit eē i demōstratiuis sciētīis d̄ quibus iterio ē.
Demōstratio enī ē ex his quecūqz qdē ipsa issit
sc̄dm seipsa rebus.

C Ista est 4^a pars huius capli in qua p̄hs excludit p̄cessum
inifinitū in demōstrationibus p̄ rōnes analeticas. i. pp̄rias
postq̄ excludit illud p̄ rōnes logycas. i. cōes. Et fac̄ tria. nā p̄
p̄mittit duas sup̄pōnes. sc̄do demōstrat duas 2clōnes ibi. Do-
rum aut̄ neutrū. tertio dat quedā documenta q̄bus pp̄ōnes
mediatas reducit ad imediata ibi. Mōstratis autēz bis zc.

C Prima sup̄pō est ista. q̄ oīs demōstratio est ex his q̄ sunt
per se. 3ta sup̄pō est declarata superius vbi est oīstuz nullā
demōstrationē esse ex his que sunt per accis neqz ex extraneis
neqz ex possibilibus aliter se habere.

C Sc̄dm seipsa vero duplr̄. quecūqz enī illis issit
in eo q̄ quid ē: z i quibus ipsa i eo q̄ quid ē ifunt
ipsis: vt i numero ipar qd̄ inest quidē nūero. Est
aut̄ ipse nūerus i rōne ipsius. Et iterū multitudo
aut diuisibile i rōne numeri est.

C Secunda sup̄positio est ista. q̄ duplex est pp̄o p̄ se. vna qñ
p̄dicatum ponit in diffinitione subiecti. alia qñ subm ponit
in diffinitione p̄dicati. exemplū p̄mi. vnitatis z multitudo in-
sunt numero p̄ se primo mō. qz ponuntur in diffinitione eius
cum numerus sit multitudo ex vnitatibus aggregata. exem-
plum sc̄cūdi. imparitas inest p̄ se numero sc̄cūdo mō dicēdi
p̄ se. quia numerus ponit in diffinitione imparis. vñ impar ē
numerus nō diuisibilis in medietates equales. **C** Dubitat̄
cum p̄hs prius posuerit quattuor modos dicēdi per se p̄pter
qd̄ nō facit hic mentionē nisi de duob̄. **C** Respondet̄ q̄ de
tertio mō nō facit mentionē: qz ille est incōplexus nō ingre-
diens formaliter demōstrationē. quartus aut̄ reducitur ad
sc̄dm. ideo solū de p̄mo z secundo facit mentionē cū illi p̄ce-
dant ex necessarijs simpliciter. quart^o aut̄ ex necessarijs s̄m
quid vt in locis proprijs visum est.

C Horū aut̄ neutra 2tingit ifinita eē nec vt ip̄fectū
numert̄. Iterū enī si ipari aliud issit cui ibereat exi-
stenti. Hoc aut̄ si ē primū nūerus inerit bis q̄ issit
ipsi. si igit̄ nō 2tingit h̄mōi ifinita eē i numero neqz
in sursum erūt ifinita.

C Vis sup̄positis Ari. ponit duas 2clōnes. Quaz p̄ma ē ista.
impossibile est demōstrationes p̄cedere in ifinitū in sc̄do mō
dicēdi p̄ se. p̄bat̄ duplr̄. z p̄ sic. nullū subm h3 passiones infi-
nitas. q̄ 2clo va. an̄s arguit̄. qz nūero nō inest p̄ se ipar. z itez
alia passio p̄ illā. z sic i ifinitū. qz cū oīa p̄cedentia igrediant̄
diffinitōez posterioris ifinita eēnt diffinitiuā eiusdē. z cōiter
nō posset h̄ri p̄fecta notitia de aliquo subo z cōpleta: ex quo
talia ifinita nō possunt cognosci. **C** Notandū q̄ sicut qd̄li-
bet superius cadit i diffinitōe sui inferioris ita q̄libet passio
p̄cedens cadit in diffinitione passionis sequentis. quia sicut
nō cognoscitur perfecte inferius nisi cognoscat̄ superius. ita
non cognoscitur perfecte passio sequens nisi cognoscat̄ p̄ce-
dens. ideo si aliquod subiectū h̄ret p̄mā z vltimā passionem
inter quas essent ifinite non posset cognosci illa vltima nisi
cognoscerentur omnes intermedie que necessario cadunt
in diffinitione illius vltime. Et si quis vellet assignare pri-
mam sine vltima illud non est possibile. quia in essentia

Posteriorum

liter ordinatis si datur primum: datur vltimum. & contra.
C Sed forte dubitatur de hoc qd dicitur quodlibet superius cadit in diffinitione sui inferioris. quia cu diffinitur homo p aial ronale no ingrediuntur diffinitione hois corpus nec substantia que sunt essentialiter supiora. **C** Dicendum q licet no ingrediant formaliter tn ingrediunt virtualiter. qm necesse est aial prius diffiniri p corp^o aiatu. & corpus aiatu p corpus. & corpus p subaz. id no cognoscit ho pfecte diffinitive nisi cognoscant oia illa supiora. ita est dicendu de passionib^o q licet no oes passiones pcedentes ingrediant diffinitione vltime formaliter: tn ingrediunt virtualiter qz no pfecte illa cogiscitur nisi oes pcedentes cognoscantur.

C At vero necesse e omnia inesse. Primo vt numero & in illis necesse est ee numeroz quare pueribilia erunt sed no excedentia.

C Secdo ar. ad eandem rclonez sic. impossibil est pcessus ifinit^o sursum vt deorsu i bis q iuice puerunt. s3 subz puerit cu oib^o suis passionib^o. q in illis no pcedit in infinitu sursum vel deorsum. p3 oia cu maiori. qz no ponit pcessus infinitus sursum vel deorsum nisi ppter resolutione min^o cois i magis coe vsus trascendētia ex qbus formant pma pncipia no ingredientia nisi virtualiter demonstrationez. maior aut e euides. qz cum subm ponat in diffinitione cuiuslibet sue passionis. & e3: o3 necessario illa puerit. **C** Notadu q hoc intelligedu e de passionibus q fluunt ex pncipys spci & no q fluunt ex pncipys indiui dii aut mae. qz licet finitas diffiniat p nasum non tn nasus diffinitur p finitate. paritas etiā vel iparitas diffinitur p numeru & no e3 p aliqua illaz passionu diuisim. bn tn diffinit numerus p passionē pueribilem cu isto distincto sicut linea diffinit p longitudine & no p rectitudine nec p curuitate diuisim. sic etiā ho diffinitur p risibile vel disciplinabile. & e3 tra. qz illa fluunt ex pncipys spci. no at diffinitur ho p esse medicu vel cauū. qz illa fluunt tn ex pncipys indiuidui aut mae.

C Nec tamē quecūqz sūt in eo q quid est nec ifinita sūt. neqz eni esset diffiniri.

C Secda rclō. impossibile est demonstrationes pcedere i infinitu in p mō dicendi p se. p3. qz tūc no ptingeret diffinire. & rō. nā omnis diffinitio datur causa inotescēdi. stat aut q p diffinitione datā no sciret diffinituz. qz oporteret infinita supiora diffinibilia cognoscere. ois eni diffinitio stat ex gne & dīa. intelligēdo de diffinitione qditatiua. **C** Notandū q Arist. no assignaret hic duos modos pmos dicēdi p se in qbus no ptingit pcedere in infinitu nisi vellet pmi modū formaliter igredi demonstrationē cui^o oppositu ponit Thomas & Egidius di. diffinitionē subiecti nuqz esse mediū i demōstrōe. sed diffinitionē passionis. hoc tn pscrutabit scdo huius.

C Quare si presentia quidem omnia per se dicūt: hec non infinita sunt.

C Ex pdictis pbs ifert qtuor correlaria. quoz pmi e istud. Impossibile est demonstrationes pcedere in infinitu. p3. ois demonstratio est ex ppositionibus pmi vel scdi modi dicēdi p se. sed impossibile est pcedere in infinitu aliquo illorum modoz: vt pbatum est. ergo rē.

C Stabunt vtiqz in sursum quare & in deorsum.

C Secundū correlariū demonstrationes no pcedūt in infinitu i sursum nec etiā in deorsum. p3. quia resolutio tā demonstrationum qz diffinitionū est potius in sursum qz i deorsum. non eni fit resolo ad singularia cu illa no diffiniant nec ingrediant per se demonstrationē.

C Si aut sic est & que sunt in medio duoz terminozum semper sunt finita.

C Tertiu correlariū: si no pcedit in infinitu in extremis nec etiā in medijs. p3. qz media inter duo extrema essent ifinita a quolibet illoz ad alteruz extremoz eēt distantia ifinita. & dnter extrema infinite distarent.

C Si vero hoc est: manifestū est iaz & demōstratiōnū q necesse est principia aliqua ee & no oinz esse demonstrationē: qd vero diximus quosdam dicere iuxta principium. si eni sunt principia non oia sunt demonstrabilia. neqz in infinitu possunt ire. Esse eni hoz quodlibet nihil aliud est qz esse nullū spaciū sine medio & indiuisibile. sed oia diuisibilia. Intus enim imittēdo terminū sed no assumēdo demonstratur qd demōstrat. quare si hoc infinitu ptingit ire. Contiget vtiqz duoz terminozū infinita ee interius media. sed hoc iposibile est si pdicamenta steterit in superius & inferius. qd aut stent demonstratū est logyce prius: anelitice vero nunc.

C Quartum correlariū. aliqua pncipia sunt immediata nec omniū est demonstratio. p3. ex quo no itur in infinitu. si eni quelibet ppo est mediata. ergo e resolubilis in aliā p mediū intraneū & no extraneū inter subm & pdicatu. & sic inter duo extrema essent infinita media: cui^o oppositu e dictū. **C** Notandū q licet illa ppo sit mediata. oē corp^o est suba. qz nihil est mediū inter subaz & corpus. tn p mediū extraneū e illogizabilis isto mō. oē mobile e suba. oē corpus e mobile. qz oē corpus est suba. sumēdo q mediū e rneū nihil e immediatū. ad qd remouēdu ait pbs q intus. i. iter maiorē & minorē extremitatē o3 assumi medium non extra.

C Demonstratis aut his manifestū est q si aliquod idē duob^o insit vt a. & in c. & in d. no pdicante altero de altero aut nullo mō: aut no de oi qd no sp fm coe aliquid inerit. vt ysocheli & scalenoi duobus rectis equales habere scdm coe aliqd inest. Scdm eni q est figura quedā & no scdm alterū inest. hoc aut no semp sic se bz. sit at b. scd3 qd e a. in. c. & i. d. Manifestū igitur est q b. in c. d. fm coe e: z illud scd3 altez. Quare duozū terminozū medijs: infiniti vtiqz incidunt termini. sed hoc impossibile est. scdm igitur coe aliqd ee no necesse est semper idem in pluribus. quare vero erunt immediata spacia.

C Intellectis pmissis. p. ponit tria documēta qbus oīdit qualiter ppones mediate reducunt ad imediata. Quozum pmi est istud. ppo mediata secūdi modi est reducibilis ad imediata p solū pcessum finitū. vñ aliqd est coe qd inest mediate p seipm. duob^o aut simplr dispatis aut ueniētib^o. non tn de se vlr pdicātib^o. vt aial qd imediate p seipm inest hoī & equo quoz nullū de alio vificari pōt. Inest etiā hoī & masculo imediate q licet ueniāt iter se cu aliqs ho sit masculus & ecōtra. no tn de se vlr pdicantur. qz nec ois ho est masculus. nec oē masculū est ho. de his aut oibus aial vlr pdicat. vt p3 inductive. Aliqd vero est coe qd inest duob^o p aliud coe. sed no pcedit vltra. & tale facit ppones mediatā scdi modi. vt habere tres angulos cōpetit ysocheli & scalenoi per triangulus & non per aliud cōmune. qd sic declaratur in terminis. Sit a habere tres angulos. b. triangulus. c. d. ysocheles & scalenon. Et arguitur sic. si a inest c. d. per b. & iterum inest b. per aliud medium. & sic in infinitu. tunc inter duo extrema essent infinita media essentialiter ordinata scilicet inter passionem & suū adequatū subm cui talis passio inest pmo & per se. & p3 q ipsum. hec ergo ppositio. ysocheles habet tres angulos equales duobus rectis. est ppositio mediata secūdi modi mediatiōne subiecti quo inuēto per solum processum finitū habet ppositio imediata secūdi. videlicet omnis triangulus bz

Primus

tres angulos equales duobus rectis. ¶ Notandum tot esse media inter habere tres angulos et species trianguli quot sunt subiecta per que illa passio cōpetit illis speciebus. nam si habere tres appetit ysocheli et scaleni tñ p triangulū tūc nō est nisi p vnū mediū inter passionē et illas spēs. si aut cōpetit illis p triangulū. et triāgulo p figurā. tūc sūt duo media. s. triāgulus et figura. quot ergo sūt illa cōia p que hñe tres angulos cōpetit spēs trianguli tot sūt media inter illas spēs et passio nem ita q si cōmunia sint finita media sunt finita. et si infinita illa media sunt infinita.

¶ In eodē tñ genere et ex eisdez atōmīs necesse est terminos esse. si quidem bis que p se sunt erit cōmune. nō enī erat ex alio genere in aliud descendentem demonstrare.

¶ Forte posset aliq rñdere ad rōnem negādo consequentiā di. q inter illa extrema nō erūt nisi media finita. et tñ pcedit in infinitū p alia media. s. aliaz coordinationuz. vbi gñā. pōt dici q eē palpabile inest homini et equo p corp⁹. et corp⁹ p aīal. et aīal p disciplinabile. et disciplinabile p risibile. et econtra. ¶ Contra hāc rñsionē arguit pñs ex pñs determinatis. qm media inter duo extrema debēt eē eiusdē gñis si demonstratio est ex his que sūt p se. si enī media essent alioz generū tunc demonstratio esset ex extraneis. qd est falsum. vt patuit. et ex alio. qz nō 2tingit demonstrantē descendere de genere in gen⁹. ¶ Notandū q in demonstratiōe aliqñ extrema sūt eiusdē gñis et eiusdē pdicamēti. vt qñ 2cludit q oē disciplinabile est risibile. aliqñ dīverfoz pdicamētoz vt qñ demonstrat q oīs hō est disciplinabilis vel risibilis. ¶ Itē mediū dz eē eiusdē generis cū altero extremoz q Aristō. vocat atōmos. s. maiorē et minorē extremitatē. vñ aliquādo eē eiusdē gñis cū maiori extremitate. vt oē disciplinabile eē risibile. oīs hō eē risibilis. gōis hō eē disciplinabil. aliqñ eē eiusdē gñis cū mīoz extremitate. vt oē aīal rōale eē disciplinabile. oīs hō eē aīal rōnale. ergo oīs hō est disciplinabilis. aliqñ aut est eiusdem gñis cū quibet extremitatū. vt oīs figura hñs angulū extrinsecū eē equalentē duob⁹ oppositis intrinsecis hz tres angulos equales duobus rectis. sed omnis triangulus est hz. g. rē. verum est q mediū et extrema nō sunt simplr eiusdē pdicamēti. sed tñ fm partē. vbi tñ demonstrat suba de corp⁹ aīato p corpus: aut corpus aīatum de boīe p aīal 2tinue mediū et extrema sunt simplr eiusdē pdicamēti.

¶ Abānifestū aut est et cū a. in b. sit. et si quidē est aliquod mediū est demonstrare q a. i b. sit. et elementa huius sunt hec et tot quot media sunt. imediate enī ppōnes sunt elemēta: aut oēs: aut vles. si vero nō est mediū nō ampli⁹ erit demonstratio. sed in pncipia via hec est. Similr aut erit et si a. in b. nō sit. si quidē enī aut mediū est aut prius cui non inest erit demonstratio: si vero nō. nō est. sed pncipia et elemēta tot sunt: quot sunt termini. et horum quidem enim ppositiōes pncipia demonstrationis sunt.

¶ Scdm documentū. ppō mediata pmi modi eē reducibilis ad imediata p solū pcessum finitū. vñ cuiuslibet ppōnis mediata pmi modi tot sunt pncipia quot sūt termini medij. vt p3 inductive tam affirmatiue qz negatiue. Istius enī. omnis hō est suba. pncipia sunt ista. oē aīal est corp⁹ aīatū. et omne corpus aīatū eē corp⁹. et omne corpus eē suba. Sicut ergo tres sunt termini medij ita tria sunt pncipia. et q ista sint pncipia p3. qz sunt ppōnes imediate. Constat aut q oēs ppōnes imediate vel saltem vniuersales sunt pncipia demonstrationuz. quera ē ergo i pncipio. vtrū ppō assignata habeat medium inter extrema vel nō. si nō ipsa est imediata. sic sic. aut q hz vnū tñ mediū aut plura. si tñ vnū mediū p illud reduceēt

ad imediata. si aut plura p illa reduceēt ad imediata. ¶ Con similiter quera de ppōne negatiua. vtrū inter extrema sit mediū aut nō. si non illa est imediata. vt nulla suba est qzitas. si sic. ergo est resolubilis ad imediata p illud medium. et quot sunt media tot sunt pncipia demonstrationis: vt nullus hō est qzitas. media enī sunt aīal. corpus aīatū. corpus et suba quib⁹ pri⁹ remouet qzitas qz ab hoīe. et iō ex bis sūt qz tuoz ppositiōes imediate. vt p3 2tinue ascendēdo.

¶ Et sicut quedā pncipia demonstratiōis sunt indemonstrabilia q sit hoc illud: et q sit hoc i illo: sic et q nō sit hoc illud: neqz q sit hoc i illo. quare hoc qdē eē aliqd. alia at nō eē aliqd erit pncipia.

¶ Et pdictis infert pñs q sicut aliqua sunt pncipia indemonstrabilia q hoc est hoc: et q hoc eē in hoc. ita aliqua sunt pncipia indemonstrabilia qbus demonstrat q hoc non est hoc. et q hoc nō est in hoc. pmi p3 eo q aliqua sūt pncipia indemonstrabilia pbantia q omnis homo est substātia. et q oīs hō est disciplinabilis. Secundū etiā est notū: quia aliqua sunt pncipia indemonstrabilia pbantia hominē nō esse equuz. et hominē nō esse hīnibilē. ¶ Circa pdicta occurrunt qz tuoz dubia. Quorum primū est istud. videtur q ppositiōes imediate nō adueniēt medys inter extremitates. qz hec. oē corpus animatū est substātia. habet solū vnū mediū. s. corpus. et tamē habet duas ppōnes imediate. videlicet omne corpus est substātia. et omne corpus animatum est corpus.

¶ Secundū dubium. qualiter est intelligendū q oēs ppositiōes imediate sūt pncipia demonstratiōnū. vel saltē vles cum nulle videant ppōnes imediate nisi vniuersales. vt p3 in caplo de fillogismo aggenerāte sciam. ¶ Tertū dubium vtrū ppō imediata sit demonstrabilis. et arguit q sic. qz oēs iste sunt imediate. omnis albedo est color. omne corpus est substātia. et tñ quelibet earū est demonstrabilis p diffōnem subiecti. ¶ Quartū dubiū videt q p ppōnes mediate nō sit via veniēdi in pncipia. qz tūc 2tingeret pbari pncipia. qd est falsū. ¶ Ad pmi rñdet q nō debēt eē pāse tot ppōnes imediate quot sunt media inter extremitates. imo necesse eē semp q sint plures ppter additionēz maioris et minoris extremitatis que cum medio faciūt duo pncipia. sed scicit q non sunt pauciores ppōnes mediate. ¶ Ad scdm dicit q pppōnes singulares imediate. vt sor. eē hō. hec albedo eē albedo. non sunt pncipia demonstratiōnū. qz de illis nō est scientia sed bene ppositiōes vniuersales imediate. qz ille itant demonstratiōnem. Dicit enim cōmentator in prologo pncipiorum q indiuidua non sunt pncipia scientie. sed sunt pncipia inquirendi vniuersalia que sunt pncipia scientie. ideo pñs prius non fecit mentionem nisi de ppositiōib⁹ vniuersalib⁹ imediatis. quia ille sole aggenerat scientiā. ¶ Ad tertium respondetur q licet ille sint imediate imediatione subiecti. et cōsequenter sint indemonstrabiles per alia subiecta. non tñ sunt imediate imediatione cause. nam et si non habent medium rectilineū. tamē habent medium laterale. tamen si aliqua esset ppositiō imediata tam imediatione cause qz imediatione subiecti illa esset indemonstrabilis sicut est ppositiō in qua pdicatur diffinitio de diffinito aut pma passio de diffinitione. ¶ Ad quartū negetur psequentiā. qz processus a mediato ad imediatū nō est per pbationem sed per resolutionem. neqz incōuenit pbare imediatum per mediatum quo ad quia est. sed esset incōueniens quo ad propter quid. sicut enim causa probat effectum quo ad propter quid et econtra quo ad quia est. ita ppositiō imediata probat ppositiōnem mediatā quo ad propter quid. econtra aut quo ad quia est.

¶ Cum aut indigeat monstrare aliquid accipiendū eē q de b. pmi pdicetur. Sit enī c. d hoc filr a. et sic semp vadēs nequa qz extra ppositiō cadet neqz ipsius a. eē accipiatur vt demonstratur. f3 sp

Posteriorum

medium deservit quousqz indivisibilia fiat z vnu
Tertium documentu. quelibet ppositio mediata est resolu-
 bilis in immediata p media intra z no p media extra. p3 idu
 crine. z p in demonstrationibz affirmativis. naz si dz resolui
 ista. ois homo est suba. oz q hoc sit p illos terminos aial. cor-
 pus aiatu. z corpus. Constat aut q oes illi termini sunt inter
 maiorem extremitatem z minoz. ztinue eni z dempsabun-
 tur z strigent illi termini vsqquo oes ppones erut imedia-
 te. **N**otandū q si aliq corpa ordinarent in aliquo spacio
 inter quenō eēt aliqō itervallū receptiuū alicuius zsimilis
 corpis illa dicerent depla z stricta. si aut eēt itervallū ea
 dicerent rara. dicim enim dentes raros qm multū distant.
 deplōs aut z strictos qm se tāgūt. ita iter extrema q sūt hō
 z suba media dicunt rara si iter ea est itervallū receptiuū al-
 terius medij. si aut nullū ē mediū illa dicunt deplari z stri-
 gi. hec g ppō. ois hō est suba. reduceēt ad immediata deplari-
 do z stringendo. s. accipiendo aial. qd p z imediate pdicat
 de hoie. deinde corpus aiatu de quo p z imediate dī corpus.
 deinde corpus de quo vlr pdicat suba p z imediate.

Est autē vnum cum immediatū fiat. z vna ppo-
 sitio simplex ē immediata: z queadmodū i alijs ē
 pncipiū simplex. hoc autē nō idem vbiqz est: sed
 in graui qdem vncia. i melodia autē sonus. In mē-
 bris at verisio. aliud autē in alio. sic ē i sillogismo
 vna ppositio immediata.

Ex his Arist ifert q ppositio immediata ē pprie vna z sim-
 plex. pmi p3. qz nec actu nec potentia est ppones plures. sed
 ppō mediata licet sit actu vna: tñ est potētia ples. s. due pze
 misse facte ex illis extremis z medio itersposito. **S**cōdz vō
 sic declarat. i quolibet genere oz dare vnu minimū. s. i qntita-
 te pūctū: z in numero vnitatē. i musica tonū: i pōdere vnciā.
 z psequēter in sillogismo ppōnez immediatā. In demfatione
 vō vel scia intellectū q est habit⁹ pmoz pncipioz. sed oē mi-
 nimū ē simplex. g ppō immediata ē simplex.

In demonstratiōe aut z scientia intellectus. in
 demonstratiuis igitur sillogismis eius qd ē nihil
 cadit extra. s3 in pūatiuis hoc quidē nihil quod
 oz esse extra hoc cadit. vt si a. est in b. p e. nō ē. Si
 eni i b. quidē omni est. c. i nullo aut c. est a. iterū
 si indigeat qd in c. a. nullo sit mediū accipienduz
 est ipsius a. z c. z sic semper pcedet.

Idem documētū declarat in demfationibz negativis. z p
 in pma figura. naz si dz resolui illa. nullus hō ē qntitas. oz sic
 arguere. nullū aial est qntitas. qlibet hō ē aial. g nullus hō est
 qntitas. maior sic resoluit. nullū corp⁹ aiatū ē qntitas. oē aial
 est corp⁹ aiatū. g nullū aial est qntitas. vbi p3 q semp mediū
 est terminus supior ad minozē extremitatē. ztat aut q esse
 superius est esse intra. sicut esse inferi⁹ est eē ex. sit g a. maior
 extremitas. z b. minoz. z c. mediū z arguat vt supra. nulluz
 .c. ē a. oē b. ē c. g nullū b. est a.

Si vero indigeat monstrare qd e. in d. nō sit in
 eo q est e. in d. quidē omni est. i. e. aut nullo. Aut
 nō in omni nūqz extra. e. cadit. Hoc autē est cui
 non oportet inesse.

Scōdo declarat idē in scōda figura in q ē arguit p mediuz
 intra. aliqñ quidē supra minozē extremitatē: vt nulla qntitas
 est suba. qlibet hō est suba. g nullus hō ē qntitas. Aliqñ vō su-
 pra maiozē extremitates: vt ois hō est suba. nulla qntitas est
 suba. igit nulla qntitas ē hō. Sit g a. mediū. d. maior extreni-
 tas. z e. minoz. z arguat sic. nullū d. est c. oē e. est c. g nullū e. ē
 d. si aut aliquis velit arguere in p scōde figure accipiat. d. loco
 minoris extremitatis. z e. loco maioris. z sic arguat. oē e. ē c.
 nullū d. est c. g nullū d. est e. **N**otandū q mediū fm nega-
 tionē nō solū accipit vltiter. sed etiā pōt piculariter sumi vt

ois colorē qntitas nō oē pfectuz est qntitas. g nō oē pfectū ē co-
 lor. Causa eniz qre ab aliquo pfecto remouet color est. quia
 ab illo remouetur qualitas. ideo arguitur per mediū intra cū
 sit supra maiozem extremitatem.

In tertio at modo neqz a quo oportet neqz qd
 oz pūari nequaqz extra ibit.

Sed in 3^a figura illud nō pōt fieri cū mediū non sit intra.
 qz non supra maiozē nec supra minozē. sed ex. s. ifra quālibet
 eaz. vbi gra. si hec. aial nō est qntitas. oz resolui. oz sic dicere.
 nullus hō est qntitas. qlibet hō est aial. g aial nō est qntitas: vt
 p3 q nulla extremitatū sumit ex. sed mediū cū illud sit infe-
 rius ad minozē extremitatē. **N**otandū q tertia figura ē
 triplr inutlis ad resolōnē. p qz nō pōt cludere vlem negati-
 uā. scōdo qz mediuz sp sumit ex. tertio qz ztinue magis itur
 ad mediata. hec eni magis est mediata. null⁹ hō est qntitas
 qz illa. aial nō est qntitas. **C**ontra pdicta ar. z p q nulla p-
 positio mediata ē resoluibilis ad immediata. qz nulla talis est
 immediata. ois hō ē aial. oē aial est corpus aiatū. nā hō z symia
 essentialiter magis vniuit qz hō z equ⁹. g aliqd centialiter
 pdicat de hoie z symia: qd nō pdicat de hoie z equo. z p ois
 inter hoiez z aial est pdicabile mediū. g illa nō est immediata.
 ois hō est aial. **C**onsist arguit de illa. oē aial ē corp⁹ aiatū.
 q ipsa nō est immediata: ex quo aial essentialiter plus couenit
 cū vna plāta qz cū alia. **S**cōdo arguit qz mediū ifra maio-
 re extremitatē est eque bñ intra sicut supra minozē extreni-
 tatē. qz sicut supius ē forma sui inferioris. ita iferius est mā-
 sui supioris. ztat aut materia eē intraneā cōposito sicut for-
 mā. **T**ertio arguit q nūqz resoluit negatiua p mediū in-
 tra. qz si ille termin⁹ aial eēt mediū inter illuz terminū hō z
 illū terminū qntitas sicut ille vificat de illo termino hō ita d
 illo verificabit ille terminus qntitas. qd est ipossibile. **C**4°
 arguit q tertia fig⁹ arguit p mediū ifra sic sillogizādo. nul-
 lū corpus aiatū est qntitas. aliqd corpus aiatuz est aial. g aial
 nō est qntitas. vbi patet mediū esse supra minozē extremitatē
 tem. ergo arguitur per mediū intra. **A**d pimum dicitur qz
 quelibet illarum est imeditata. z tunc ad argumentū neget
 oia sicut nō seqt magis coueniūt sortes zpla. qz sor. z berta.
 g aliqd pdicat de sor. z pla. qd nō pdicat d sor. z berta. sic. n.
 species cōtinet latitudinem numeralez i qua aliqua indiu-
 dua magis coueniūt z aliqua minus: z hoc per suas differen-
 tias individuales absqz vltiori pdicabili inter spēm z sua
 individua: ita genus continet latitudinez specificam in qua
 alique species magis conueniunt z alique minus per solam
 conuenientiam z differentiam suarū differentiarum essen-
 tialium. aliter eni tot essent genera inter hominez z animal
 quot species cōtinentur sub animali. quod facilliter couincit
 tur ex huiusmodi vuenientia z differentia specierum. **A**d
 scōm dicitur qz superius non soluz est forma totius respectu
 sui inferioris. sed etiam est forma cōpositionis cum sit pars
 essentialis sui inferioris. ipsum aut inferius non est nisi pars
 subiectiua sui superioris. ita q nō ē pars essentialis ei⁹: cum
 superius nō diffiniatur per suū inferius. sed ecōtra. ppterea
 inferius est extra rationem superioris. ipsum autem supius
 est intraneum inferiori. **A**d tertium dicitur qz illud non
 est medium per participationes sed per abnegationem. nec
 est medium rei: sed rationis. quia per illud solligizatur nega-
 tione. Non etiam est medium posituum inter illa. sed soluz
 deductiuum eo qz facit quantitates vniuersaliter remoueri
 ab homine. ex eo enim quantitas remouetur ab homine. ga
 remouetur ab animali. prius ergo remouetur ab animali qz
 remoueat ab homine. **A**d quartū dicit qz resolutio ad
 immediata non fit nisi per ppositiones vniuersales. quia
 cum indefinita vel particularis probetur per vniuersalem:
 nunqz deueniretur ad immediata. iō sicut tā in prima qz in se-
 cunda figura semper in resolutione vtraqz pmissarum est
 vniuersalis. ita oporteret fieri in tertia figura si illa ad reso-
 lutionē defuisset. ppterea debuit sic argui. nullū corp⁹ aiatū
 est qntitas: oē corp⁹ aiatū est aial. ergo aial nō est quantitas.

Primus

sed minor est falsa p qua nulla reduc tio pot fieri. quare zc.

Cum aut sit demonstratio alia particularis: alia vero vltis: et hec quidem cathogorica: illa particularis: dubitatur quibus potior sit. sicut autem et de ea que demonstrare dicitur. et deducitur ad impossibile demonstratione. **P**rimum igitur intendimus de vltis et particulari. ostendentes enim hoc et de ea que demonstrare dicitur et que est ad impossibile dicemus. **V**idemus quidem igitur fortassis utriusque quibusdam sic intendere tribus particularis esse dignior. Si enim scimus demonstratione potior est demonstratio. **H**ec enim virtus demonstrationis est. **M**agis autem scimus unumquodque cum ipsum cognoscimus scimus ipsum esse secundum aliud: ut musicum choriscum quoniam choriscus musicus est quod cum homo musicus sit. similiter autem et in alijs. sed vltis quoniam aliud non quoniam ipsum contingit demonstrare: ut quoniam est equitibiaz. non quoniam est equitibiaz: sed quoniam est triangulus. scilicet particularis quoniam ipsum. **S**i ergo potior quidem que est secundum ipsum huiusmodi autem est particularis vltis magis et potior utriusque demonstratio secundum premissam erit.

Consequens est 4° capitulo huius tertii tractatus in quo Ari. determinat de veritate et qualitate syllogismi demonstratiui: postquam determinauit de qualitate et processu eiusdem aggenerationis sciam vel ignorantiam. **E**t diuidit in tres rationes. quarum prima est. utrum demonstratio vltis potior sit particulari. **S**ecunda quod utrum demonstratio affirmatiua sit potior negatiua. **T**ertia quod utrum demonstratio onisua sit potior ducere ad impossibile: ibi. **Q**uidem cathogorica. **P**rima quod diuidit in tres partes. **I**n quarum prima ar. demonstratio est particularis potior esse vltis. **I**n secunda soluntur ille rationes ibi. **A**ut primam quidem. **I**n 3^a vero sunt rationes probantes demonstrationem vltis potior esse particulari ibi **A**mplius si demonstratio. **Q**uantum ad primam partem tripliciter arguit demonstrationem particularis potior esse demonstratione vltis. **P**rimo sic. illa demonstratio est potior et dignior quam magis facit scire. sed de demonstratione particularis magis facit scire. ergo etc. maior pars. quare hec est virtus et intentio demonstrationis. ut faciat scire. et minor declarat. nam illa demonstratio magis facit scire quam facit scire aliquid secundum seipsum quod est aliud. scilicet demonstratio particularis facit scire seipsum. et vltis secundum aliud. ergo etc. maior pars. quare dignior est cognitio quam cognosco choriscum musicum quod illa quam cognosco hodie musicum. cum ista sit distincta et illa confusa. **S**ed id quod per primam cognitionem cognosco choriscum musicum secundum se. per secundam vero cognosco choriscum musicum secundum aliud. quare seipsum est homo musicus. minor autem sic declarat. cum demonstrat omnes ysocheles hinc tres angulos equales duobus rectis. scilicet quod omnes ysocheles secundum seipsum hinc tres angulos equales duobus rectis. cum autem demonstrat omnes triangulum hinc tres angulos equales duobus rectis. scilicet quod ysocheles hinc tres angulos non seipsum quod ysocheles sed seipsum quod triangulus. ergo etc. **N**otandum quod demonstratio vltis est illa in qua concluditur propria passio de suo ad eam subiecto per medium conuertibile cum utroque illo dicitur per quod passionis. ut omnis figura hinc angulum extrinsecum equaliter duobus oppositis intrinsecis trianguli hinc tres angulos equales duobus rectis. scilicet omnis triangulus est hinc. ergo etc. **D**emonstratio autem particularis est illa in qua concluditur propria passio de aliquo subiecto non conuertibili per proprium subiectum eius. ut omnis triangulus hinc tres angulos equales duobus rectis. ysocheles est hinc. ergo etc. vel sumendo tale minorem. alia qua figura est triangulus. nam quod igitur demonstratio vltis nisi concludat passio vltis de suo vltis et ad eam subiecto.

Amplius si vltis quidem non est aliquid secundum rem preter singularia. **D**emonstratio opinionem perficit esse hoc aliquid secundum quod demonstrat. et quadam naturam esse

hanc sine his que sunt. ut trianguli preter quosdam et figure preter aliquas: et numeri preter quosdam numeros.

Secundo sic. illa demonstratio est dignior et potior quam plus est elongata ab opione falsa. scilicet demonstratio particularis magis elongata ab opione falsa quam demonstratio vltis. ergo demonstratio particularis est dignior et potior demonstratione vltis. **P**rimo nam cum maior et minor declarat nam cum demonstrat aliquid vltis de triangulo figura vel numero cum id non demonstrat de aliquo singulari vel particulari potest aliquis opinari triangulum vel figuram aut numerum vltis esse separatim a suis singularibus. **I**tem opione platonis que falsa est. cum vltis demonstrat hinc tres angulos de ysochele aut eglatero non sic potest aliquis opinari. quare de monstrat aliquid passio de singulari. **N**otandum quod plato imaginabatur tria esse genera entium. scilicet species separatas que erant res sensibilibus et quantitates. et ipsa sensibilia. et mathe. iter media. et cum mathe. abstractabat a materia sensibili et a motu eo quod non considerat lineam sensibilem. scilicet terra vel ligneam. sed tantum lineam. id est duo illos erat separata. **V**nde de mathe. dicitur quod poterat hinc scia. **C**redidit. nam plato modo rei intellectu in suo esse considerare modo intelligendi rem illam. et quare vidit intellectum separare quantitates a singularibus et abstractere mathe. a materia sensibili arbitrat est tam quantitates res quas vocauit ydeas quam mathe. esse separata a re. cum ergo demonstratio vltis que demonstrat aliquid vltis de triangulo aut numero non sit de se vel de illo. sicut res se hinc ad esse. ita ad cognoscendum. et esse possit aliquis faciliter opinari cum platone triangulum vltis esse preter hinc et preter illum triangulum et figuram vel numerum esse preter illam figuram et illum numerum. **E**t quod illa opinio sit falsa pars. quare visus precipit albedinem sine dulcedine. et gustus dulcedinem sine albedine non obstat quod sint simul in lacte ita intellectus cognoscit vltis sine singulari non obstat quod sint simul in re absque separatione loci aut subiecti.

Potior autem est que est de esse quam de non esse. **E**t propter quod non errabit quam propter quam errabit. **E**st autem vniuersalis hinc. **P**cedentes enim demonstrat de eo quod est proportionale quod est analogum quod neque linea: neque numerus neque solidum: neque planum est. scilicet propter hoc aliquid. **S**i igitur vltis quidem magis hoc est. **D**e eo autem quod est minus quam particularis. et facit opinionem falsam indignior utriusque erit vltis particulari.

Tertio sic. illa demonstratio est potior et dignior que est de magis ente: et magis elongata ab errore. scilicet demonstratio particularis est hinc respectu vltis. ergo demonstratio particularis est dignior et potior demonstratione vltis. **P**rimo nam cum maior. quare de non ente non est demonstratio neque scia. sed tantum de ente. id est quanto aliquid hinc magis ratione entis: tanto de illo sit demonstratio potior et dignior. sed minor declarat. nam commutata proportio inest lineis superficiebus corporibus atque numeris: et nulli illo inest secundum ipsum. sed ratione alicuius innotari. ergo de illo innotato demonstrat vltis. et per rationem aliquis potest credere illud innotatum separatim esse. cum ergo nullus tale sit ens aliquis poterit decipi in credendo sciam esse de non ente. **I**n demonstratione autem particulari hoc non contingit. quare cum demonstrat commutata proportio de numero vel de linea nullus credit illam separari ab aliquo illo. **N**otandum quod duplex malum videtur contingere in demonstrando commutatam proportionem de illo analogo innominato in quo conueniunt illa quattuor. scilicet numeri linee superficies et corpora. **P**rimum quod illa demonstratio est de non ente cum sit de illo analogo quod nihil est preter illa quattuor. **S**ecundum malum quod errat credendo tale innominatum esse separatim ab illis quattuor. ideo demonstratio vltis videtur esse multum defectuosa cum sit de non ente. et inducat errorem. **D**emonstratio autem particularis non deficit cum non sit nisi de ente: et inducat scientiam. **D**ubitatur circa dicta probando nullam esse demonstrationem particularem. **E**t primo sic. omnis demonstratio est per causam vel per effectum. sed syllogismus probans habere tres angulos de ysochele per triangulum nec est per causam nec per effectum.

Posteriorum

ergo talis sillogismus nō est demonstratio. m. aior p3 ex deter-
minatis i hoc libro. r. minor declarat. nō enī est p effectū. qz
triangulus nō est effectus illi⁹ passionis hīe tres angulos. nec
etiā p cāz. qz nō p cāz ppinquā. qz illa demōstrat potissime. nec
p cām remotā. qz illa nō demōstrat affirmatiue. s3 negatiue
vt patuit. ¶ Scđo oīs demōstratio ē ex indēmōstrabilibus
r imediatis. sed sillogism⁹ demōstrans hīe tres angulos de
ysochele p triangulū nō est h3. g. rē. maior p3 ex determinatis
r mīor liq̄t. qz illa. oīs triangulus h3 tres angulos eq̄les duo-
bus rectis. que ē maior in dicto sillogismo. ē demōstrabilis.
hec aut. ysocheles h3 tres angulos eq̄les duob⁹ rectis. que ē
scđo eiusdē sillogismi. ē mediata nō solū mediatiōe illatiōis.
sed etiā imediatiōe extremoz. qz hīe tres angulos cōpetit
ysocheli. r p aliud subm. s. p triangulū r p aliā cām. y3. p hīe
angulū extrinsecū. Et cōfirmat idē auctoritate Ari. di. in lib.
elēcor. qz talis sillogismus peccat p fallaciā accētis. cōstat
aut oēz demōstrationē eē uerū sillogismū r nō peccare in for⁴
nec in mā. vt est oīs sum. ¶ Ad p̄mū rīdet dupl^r Egi. r p qz
illa nō est sufficiens diuisio. oīs demōstratio est p cām vel p ef-
fectū. sed illa. oīs demōstratio est p cām vel p hīs cām aut per
effectū. Modo licet demōstratio q̄ cludit hīe tres de ysoche-
le p triangulū nō sit p cām nec p effectū. est tñ p hīs cāz. qm̄
triangulus h3 cām illius passionis hīe tres q̄ ē passio imedia-
te pcedens. s. hīe angulū extrinsecū equalentē duob⁹ opposi-
tis intrinsecis triangulū. ¶ Scđo rīdet Egidius qz illa demō-
stratio est p cām nō quidē ppinquā sed remotā eo qz triangu-
lus nō est cā imediata illius passionis hīe tres angulos. s3 re-
mota. qz mediat alia cā. s. hīe angulū extrinsecū equalentēz
duob⁹ oppositis intrinsecis. r cū dī cā rēota nō demōstrat affir-
matiue sed negatiue. veyz est de causa remota non cōuertibi-
li. sed cōuertibili bene demonstrat affirmatiue. ¶ Contra p̄
dicta arguit. r p̄mo qz illa diuisio ē sufficiens. nā oīs demon-
stratio facit scire. ergo simplr vel fm qd. p3 tam oīa q̄ anīs
ex determinatis. si aliq̄ demōstratio facit scire simplr illa ē p
cām iuxta diffinitionē scire simplr data in p̄ncipio libri. si at
facit scire fm qd hoc est p effectūz vel p cām remotā. vt pa-
tuit in ca. dīaz demōstrationis qz r pp̄gd. r ita oīs demō-
stratio ē p cām vel p effectū. ¶ Deinde arguit qz triangulus
nō sit cā mediata illius passionis hīe tres angulos. qz si inter
triangulū r hīe tres angulos mediet ista passio hīe angulū
extrinsecū. q̄ hīe tres angulos cōpetit triangulo p illā passio-
nē. oīs ē falsū. qz si nullus eēt angulus extrinsecus nō in⁹
triangulus hīet tres angulos eq̄les duob⁹ rectis cū subm nō
possit priuari sua pp̄ia passione. Ideo dī aliter ad illā rōnez
qz illa demōstratio est p cām ppinquā. nā passio h3 duplicē cāz
ppinquā. s. diffinitionē i gne cāe efficientis. r subm i genere
cause mālīs. Per primā cām demōstrat de scđa vlr. sed p scđaz
cām demōstratur de alio subo inferiori p̄culariter. nec ē ve-
rū omnē demōstrationez eē potissima q̄ est p cām ppinquā.
sed bene q̄libet talis est demōstratio pp̄gd. sola illa est demon-
stratio potissima q̄ demōstrat passionē vlem de subo vlr p cām
vlem. ¶ Ad scđm dī qz oīs demōstratio ē ex indēmōstrabilibus
mediate vel imediate. alr nulla eēt demōstratio nisi illa cui⁹ p̄-
misse essent indēmōstrabiles. qd ē falsum. neqz o3 in demon-
stratiōe p̄culari qz scđo sit imediata imediatiōe extremo-
rū. sufficit enī p̄missam hīe h3 imediatiōe. Iste enī sūt ime-
diate imediatiōe extremoz. oīs triangulus h3 tres. r ysoche-
les ē triangulus cū nihil mediet iter extrema. Et ad p̄hm dī
qz loq̄t cū eadē specificatiōe. vñ nō segtur. oīs triangulus h3 qz
hui⁹ h3 tres angulos eq̄les duob⁹ rectis. sed ysocheles ē trian-
gulus fm qz hui⁹. q̄ ysocheles fm qz huius. habet tres angu-
los equales duobus rectis.

¶ Aut primū quidē nihil magis in vlr q̄ in p̄ticu-
lari rō. est. Si enī qz duobus rectis inest nō scđm
qz est equitibiaz. sed scđm qz triangulus est cog-
scens. qm̄ minus cognoscit inq̄tuz ipsum est q̄z
cognoscet. qm̄ triangulus est. r oio si nō sit quidē

scđz qz est triangulus postea demōstrat. nō erit
demōstratio. Si vero sit cognoscēs vnūquodqz
scđm qz vnūquodqz ē magis cognoscit.

¶ Ista est scđa pars hui⁹ capli in qua p̄hs rīdet ad rōnes fa-
ctas ponēdo aliquas rclōnes qbus pbat demonstrationem
vlem potiorē eē p̄culari ex fundamētis dictaz rationum.

¶ Prima ergo rclūsiō ē ista. demōstratio vlis magis facit scire
demonstratiōe p̄culari. pbat. demōstratio faciens scire h3
seipsuz magis facit scire qz demōstratio faciens scire h3 aliud.
sed demōstratio vlis facit scire fm seipsum. demōstratio autēz
p̄cularis fm aliud. ergo rē. maior p3. r minor declarat. nā
demonstratio vlis facit scire qz triangulus fm qz hui⁹ h3 tres
angulos eq̄les duob⁹ rectis. demōstratio autē p̄cularis non
facit scire qz eglaterus fm qz huius h3 tres angulos equales
duob⁹ rectis. sed fm qz triangulus. ergo rē. ¶ Ex p̄batione
huius cōclūsiōis soluit p̄ma rō negando qz demōstratio
qua scitur ysochelem habere tres angulos equales duobus
rectis faciat scire fm qz ipsum. imo fm aliud. s. fm qz ysoche-
les est triangulus. nō enī ysocheles h3 tres fm qz ysocheles. s3
fm qz triangulus. Et ad similitudinem cognoscēs choziscū
esse musicū ē magis sciēs qz cognoscēs tm̄ hoiez eē musicū. q̄ p
idē cognoscēs ysochele hīe tres ē magis sciēs qz cognoscēs trian-
gulū hīe tres. rcedat. oīa r oīs. nemo enī scit p demōstrati-
ōne ysochele. aut eglatez hīe tres angulos eq̄les duob⁹ re-
ctis nisi p̄us sciuerit per demōstrationē eadē passionē de trian-
gulo cū illa passio nulli inest p̄culari triangulo nisi rōne triā-
guli. nūq̄. n. scit aliq̄ passio p demōstrationem nisi sciat demō-
strare quālibet p̄missaz si fuerit demōstrabilis. ¶ Notādū p̄
qz sicut cognitio distincta inferioris p̄supponit cognitionē di-
stinctā sui superioris que cognitiones sunt due r nō vna. ita de
monstratio p̄cularis p̄supponit demōstrationē vlem que
non sunt vna demōstratio. sed plures. ideo sciens per de-
monstrationem particularem est magis sciens qz per demō-
strationem vniuersalem. quia sciens per demōstrationem
particularem necessario est sciens in vniuersali r in particu-
lari. sciens autē in vniuersali nō necessario est sciens in particu-
lari. non tamē rceditur qz scire in p̄culari sit magis scire qz
in vniuersali. sicut nec sciētia acq̄lita per demōstrationem
particulare est magis sciētia qz acq̄lita per demōstrati-
ōnem vniuersale. imo ecōtra. quia scire in vniuersali est scire
fm qz ipsum. scire autē in p̄culari est scire fm aliud. ¶ Se-
cūdo notandū qz sillogismus particularis rcludēs passio-
nem vlem de subo particulari si fiat ante demōstrationes
vlem nō est demōstratio sed est demōstratiuus. qz tūc nō agge-
nerat sciam sed opinionē. pōt tñ gnare sciam. qz pōt fieri de-
monstratio p̄cularis eēntialiter depēdēs a demōstratiōe vli. i
eo ergo qz est sillogismus p̄cularis nō depēdet a sillogismo
vli. sed in eo qz est demōstratio particularis eēntialiter de-
pendet a demōstratione vniuersali.

¶ Si igitur triangulus in plus est r rō eadē est r
nō fm equiuocationē triangulus est: r inest omni
triangulo qz est duobus rectis nō vtiqz r triangu-
lus fm qz est eq̄tibiarū. sed fm qz est triangulus
h3 huiusmodi angulos. quare vlr sciēs magis co-
gnoscit fm qz est qz fm partem. potior itaqz est
vniuersalis qz particularis.

¶ Ex predictis Arist. infert correlarie qz nullus scit triangulū
hīe tres angulos. qz est eglaterus aut ysocheles. sed scit eglā-
terū aut ysochelē hīe tres angulos. qz ē triangulus. p3 suppo-
sito qz triangulus i plus se habeat qz eglaterus aut ysocheles.
r qz eadē sit rō oīum trianguloz. nec p̄dicet de illis triangulus
equoce. r qz oī triangulo inest illa passio hīe tres angulos eq̄-
les duobus rectis. ¶ Prima rclūsiō ponit qz si triangulus i
plus se hīet qz eglater⁹ triangul⁹ tūc eglater⁹ nō h3 qz triangu-
lus hīet tres sic nec h3 qz ysocheles. s3 h3 vñ aliud inoīantū.

Primus

CSecunda additio ponitur: quod si non omnes trianguli essent eiusdem rationis staret quod nullus sciret triangulum habere tres in eo quod triangulus sed in eo quod eglaterus vel ysocheles. **C**Tertia additio ponitur quod sic triangulus esset nomen eque uocatum sicut canis. tunc habere tres non sibi competere sed quod huiusmodi sicut nec latrabile competit canis sed seipsum propter eque uocationem. **C**Quarta additio ponitur quod si habere tres non competere omni triangulo tunc sibi non ueniret sed quod huiusmodi et per se primo sicut nec figure. **C**Notandum quod per illas quatuor additioes non habet sufficiens documentum quod habere tres angulos equales duobus rectis sit propria passio trianguli. quod habere angulos extrinsecos equiuales quatuor rectis non est propria passio trianguli sed figure rectilinee: et tamen triangulus in plus se habet quam aliqua species eius: et omnes trianguli sunt eiusdem rationis: nec triangulus est equiuocum. et cuilibet triangulo uest illa passio. scilicet habere angulos extrinsecos equiuales quatuor rectis: sed sufficit probatio quod si aliquid talis passio uest ysochele per triangulum quod illa nesciat de ysochele nisi sciat de triangulo. et si uest triangulo per aliud quod iterum nesciat de triangulo nisi sciat de illo alia demonstratio. ergo particularis non aggenerat scientiam absque uniuersali.

CAmplius si quidem sit quedam ratio una et non equiuoca. uniuersale erit utique nihil minus quibusdam secundum partem. sed magis est quanto incorruptibilia sunt illis. que uero secundum partem corruptibilia magis.

CSecunda conclusio. demonstratio uniuersalis est magis de ente quam demonstratio particularis. probatur. demonstratio uniuersalis est de uniuersalibus. et particularis de particularibus. sed magis entia sunt uniuersalia quam particularia. quod uelut sunt incorruptibilia et particularia corruptibilia. ergo et per hoc habet solutio secunde rationis. nam magis habet scientia de commutata per portioem sciendo illam ueste numero vel linee ratione alterius quam non ratione alterius. et sic magis habet scientia de ente cum scitur illa passioem ueste primo et per se uniuersaliter quam si solum scitur ipsa ueste numero vel linee. credens. n. illam ueste numero vel linee secundum quod huiusmodi decipitur. non autem decipitur credens eandem ueste uniuersaliter quam huiusmodi. **C**Sed dubitatur quod particularia habent maiorem unitatem quam uelut. ergo sunt magis entia. per hanc quod uniuersaliter ens uertitur. autem probatur. nam uniuersaliter dicitur diuisione a se. et diuisione a quolibet alio secundum uniuersaliter. quod particularia sunt magis diuisa a se. et diuisa a quolibet alio quam uelut. cum uniuersalia sint conuicabilia. et particularia inconuicabilia.

CItem particularia sunt maioris perfectionis: quam uelut. ergo sunt magis entia. per consequentiam. quod ens et perfectum uertitur. antequam arguitur. quod uelut continentur in suis particularibus ad modum partium in toto. stat autem totum perfectum esse suis partibus. Unde arguitur sic. particularia continentur tota perfectione suorum uelut et supradictum proprias perfectiones diuinales. ergo sunt maioris perfectionis. autem est de intentione philosophi primo celi dicentis. quod qui dicit celum dicit formam. et qui dicit hoc celum dicit formam cum materia.

CNotandum quod ens quadrupliter consideratur. primo in ratione eandem. et sic particularia sunt magis entia quam uelut. unde hec est oratio inter uelut in causalitate et predicacione. quod uelut in causalitate quanto est uelut tanto est perfectius et magis ens. uelut autem in predicacione quanto est uelut tanto est imperfectius et minus ens. et sicut agens uelut est perfectius et magis ens quam agens particulare ita e contra particularare est magis ens et perfectius ens quam uelut et predicabile. cum uelut ordinetur in particulare tanquam in fines. destructis. n. primis subiectis impossibile est aliquid horum remanere. iquit Aristoteles. in predicacione. **C**Secundo considerat ens in ratione subiecti uidelicet alicuius passionis per se inherens. et sic uelut sunt magis entia quam particularia: quod uelut subiciuntur per se primo propriis passionibus. non autem particularia. sed per se non primo autem ex consequenti. proprium enim uest species: et per species diuisiuis iquit proprius in suis uniuersalibus. **C**Tertio considerat ens in ratione obiecti scilicet mouentis potentiam cognitiuam et terminatis actu cognitionis et sic uelut sunt magis entia quam particularia. prius. n. cognoscuntur uelut quam singularia per Aristoteles. in primo philosophi. neque cognoscuntur

singularia nisi ratione uniuersalium. ut colligitur de mente philosophi secundo de anima. nullus enim color singularis uidetur nisi ratione coloris in communi. nec alius sonus auditur nisi ratione soni in communi. et ita de aliis. imo uelut ut habet esse separatam est proprium obiectum intellectus. non autem aliquod particulare. **C**Quarto considerat ens in ratione mensure non solum perfectionis sed etiam durationis ac immutacionis. et sic iteque uelut sunt magis entia quam particularia cum sint perpetua et eterna. mensurant. n. sua particularia eo modo quo forma materia: et pars totus. uelut. n. sunt forme singularium ut colligitur de mente philosophi primo celi. secundo philosophi. et io. metha. et contra mensurant actus et operationes anime. potentie. n. cognoscuntur per actus. et actus per obiecta iquit Aristoteles. de anima. et quod prius non considerat hic de uelutibus et particularibus nisi per respectum ad scire. offerunt autem ad scire ut habet rationem subiecti propriis passionibus. et ut habet rationem mouendi potentiam et terminandi actum cognitionis. et ut habet rationem mensurandi actus et habitus scientificos. quod scia et scibile referunt ad modum mensure et mensurabilis per Aristoteles. quanto metha. ideo solum his tribus modis loquitur hic prius de ente cum dicit uelut esse magis entia et maxime ultimo modo cum ipse esse perpetua et incorruptibilia. scia enim est de incorruptibilibus et impossibilibus aliter se habere ut probatum est supra. probat autem rationes particularia solum esse magis entia in ratione essendi. quod proceditur. non autem aliis modis de quibus considerat hic prius.

CAmplius neque una necessitas est opinari aliquid esse hoc preter hoc quoniam unum ostendit nihil magis quam in aliis quecumque non aliquid significat. sed autem que aut ad aliquid aut facere: sic ergo non demonstratio causa est sed male audiens.

CTertia conclusio. demonstratio uniuersalis magis elongat ab errore quam demonstratio particularis. quod demonstratio uelut facit scire sed quod habet. non autem particularis. et ideo quod leuiter potest decipi credendo eglaterum sed quod huiusmodi habere tres. quod conclusio per demonstrationem particularem. non autem quod triangulus sed quod habet tres. quod concluditur per demonstrationem uniuersalem. **C**Et ex hoc soluitur secunda ratio quoniam demonstratio concludens triangulum habere tres angulos non concludit aliquid triangulum esse separatam. quod autem illud credat hoc est de effectu intelligetis sicut etiam in predicamento quantitatibus qualitatibus actionis uel passionis potest aliquid de aliqua forma abstracte sumpta demonstrari non tamen propter hoc demonstrat aliquid tale formam esse sine subiecto. et ideo si creditur hoc non est uirtute demonstrationis sed solum uirtute male opinionis et intelligetie. **C**His conclusionibus probatis fundamento earum potest tripliciter argui demonstrationem uelut potior esse demonstrationem particulari. **C**Et primo sic. illa demonstratio est potior que magis facit scire. sed demonstratio uelut magis facit scire quam demonstratio particularis: ergo est potior. tenet consequentiam cum maiori. cum finis demonstrationis sit scire. minor autem est probata in prima conclusione. **C**Secundo sic. illa demonstratio est potior que est de magis ente. sed demonstratio uelut est de magis ente quam demonstratio particularis. ergo demonstratio uelut est potior demonstrationem particulari. patet consequentiam cum maiori cum de non ente non sit scientia. minor autem est probata in secunda conclusione. **C**Tertio illa demonstratio est potior que magis elongat ab errore. sed demonstratio uelut magis elongat ab errore demonstrationem particulari. ergo demonstratio uniuersalis est potior quam demonstratio particularis. patet consequentiam cum maiori. quod demonstratio sicut inducit scientiam ita tollit ignorantiam et errorem. **C**Sed contra. notitia distincta est potior cognitione confusa. sed demonstratio particularis est notitia distincta. et demonstratio uniuersalis est notitia confusa. ergo demonstratio particularis est potior demonstrationem uniuersali. tenet consequentiam cum maiori: et minor colligitur a probato secundo de anima. dicente quod actus cognoscuntur per obiecta. stat autem quod obiectum demonstrationis uelut est confusum cum ipsum sit totum in modo. et obiectum demonstrationis particularis est distinctum cum

Posteriorum

fit totum integrale. ergo &c. ¶ Item cōceptus singularis est certior conceptu vniuersali. ergo est potior & p̄sequenter demonstratio particularis est potior demonstratione vniuersali. antecedens patet. quia conceptus singularis habetur per sensum. conceptus autem vniuersalis habetur per intellectum. constat autem certiora esse que habentur per experientiam: q̄ que non habentur per experientiam. ¶ Ad primum dicitur q̄ sicut vna scientia est altera certior: aut certitudine obiecti: aut certitudine modi demonstrandi. vt asserit commentator in prologo de anima. ita notitia potest dici confusa dupliciter: aut confusione obiecti: aut confusione modi procedendi. dico ergo q̄ notitia vniuersalis est p̄fusa ex parte obiecti. est tamen distinctissima ex parte modi procedendi si fuerit demonstratio vniuersalis cum sit ex premissis conuertibilibus s̄m q̄ ipsum concludentibus effectum adequatum per causam adequatam. notitia autem singularis est distincta ratione obiecti: sed non est ita distincta ratione modi procedendi in demonstratione particulari: cum premissis non sint conuertibiles. neq; concluditur passio de subiecto adequato. & q̄ confusio & distinctio: certitudo & euidentia magis attenditur penes modum procedendi q̄ penes obiectum: di. cōmentatore secundo metha. q̄ scientie mathe. sunt in primo gradu certitudinis. ideo absolute loquendo demonstratio vniuersalis distinctior est demonstratione particulari. ¶ Ad secundum dicitur q̄ quia certitudo actuum & habituum incomplexorum cōiungitur ex certitudine obiectorum. ideo certior est conceptus generis q̄ conceptus speciei. & p̄sequenter certior ē cōceptus vniuersalis q̄ conceptus singularis. sicut certius est animal q̄ homo: & homo q̄ fortes. Et cum arguitur q̄ conceptus singularis habetur per sensum: & conceptus vniuersalis per intellectum: conceditur. ex quo non sequitur conceptum singularem certiorē esse vniuersali: cum per conceptum singularem cognoscat vniuersale certius q̄ singulare. visus enī magis certificatur de colore vniuersali q̄ de colore particulari.

¶ Amplius si demonstratio est syllogismus demonstratiuus cause & propter quid. vniuersale autem magis est causa. cui enim per se inest aliquid hoc idē ipsius causa est. vniuersale autem est primum cui inest per se causa. ergo vniuersale est. quare & demonstratio dignior est. magis enī causa est & quod propter quid est.

¶ Ista est tertia pars huius capituli in qua philosophus arguit rationibus specialibus demonstrationem vniuersalem potiorē esse demonstratione particulari. Quarum prima est ista. Illa demonstratio est potior que magis est per causas. sed demonstratio vniuersalis magis est per causam q̄ demonstratio particularis. ergo &c. maior patet & minor declaratur. nam demonstratio vniuersalis est per causam dicentem propter quid passionis in genere cause efficientis. demonstratio autē particularis non est per huiusmodi causas: sed per causam materialem. vnde in demonstratione vniuersali mediū est diffinitio subiecti que est causa effectiua p̄prie passionis. in demonstratione autem particulari mediū est ipsum subiectum q̄ est causa materialis tantum ipsius passionis. ¶ Notandum q̄ passio in demonstratione vniuersali habet duplicem causam: Unam per quam demonstratur scilicet diffinitionē. & hec dicitur effectiua. Et aliam de qua demonstratur per se & hec dicitur subiectiua. sed in demonstratione particulari nō habetur nisi vna causa scilicet mediū di. causarum subiectiua. ¶ Sed dubitatur. quia demonstratio vniuersalis probās secundam passionem per primam de subiecto adequato nō p̄cedit per diffinitionem subiecti neq; per mediū quod sit causa effectiua secunde passionis. ergo talis demonstratio non p̄cedit per magis causam. ¶ Dicendum q̄ licet talis demon-

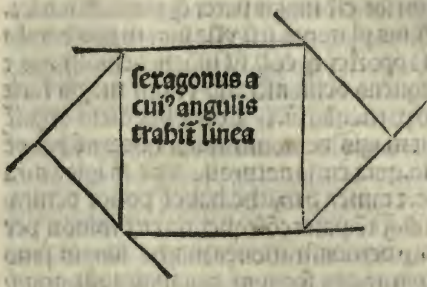
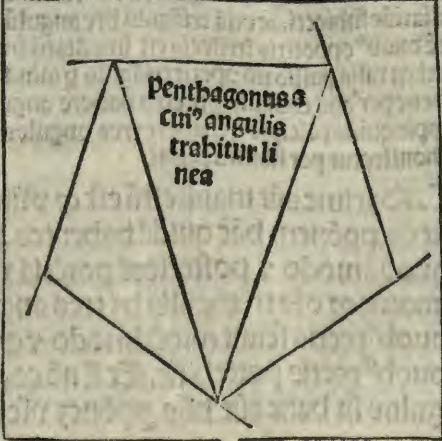
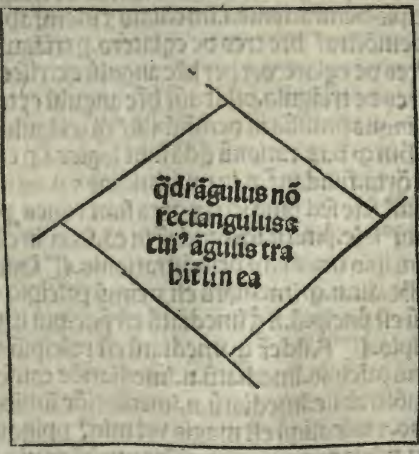
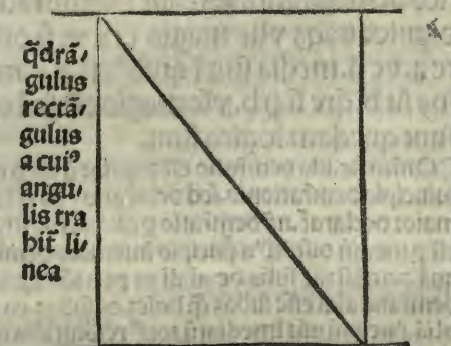
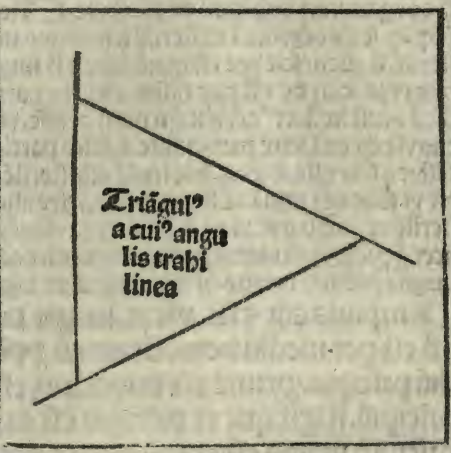
stratio non procedat formaliter per diffinitionem subiecti. tamen procedit virtualiter per illam diffinitionem sicut patet in resolutione eiusdem demonstrationis. & cum dicitur q̄ tale mediū non importat causam effectiuam: negatur. Unde prima passio alicuius subiecti est instrumentum diffinitionis ad agendum secundam passionem: & est instrumentum subiecti ad recipiendum eandem passionem. vt est instrumentum diffinitionis dicit causam effectiuam. vt autem est instrumentum subiecti dicit causam subiectiuam. risibile. n. fluit a diffinitione hominis mediante disciplinabili: & recipitur in homine mediante eadem passione. & dato q̄ mediū in demonstratione vniuersali non diceret nisi causam subiectiuam: adhuc illa demonstratio procedit magis per causam q̄ demonstratio particularis. q̄ demonstratio vniuersalis semp̄ p̄cedit per duplicē causas. demonstratio autē particularis per vnā tantū.

¶ Amplius vsq; ad hoc querimus propter quid. & tunc opinamur scire cum non sit aliquid aliud propter quid sciamus q̄ hoc aut q̄ fiat aut q̄ sit. Finis enim vltimus & terminus iam sic est. vt cuius causa venit: vt accipiat argentum. hoc autem est vt reddat cui debuit. hoc autem est vt non iniuste agat. & sic procedentes cuz non sit amplius propter aliud neq; alterius causa propter hoc sicut propter finem dicimus venire & fieri & esse. & sic cognoscere magis propter quid venit. Si igitur similiter se habet in alijs causis & que sunt propter quid. In his autem quecunq; cause sic sunt. sicut que est cuius causa. sic scimus maxime & in alijs igitur sic maxime scimus cum non amplius sit hoc quoniam aliud est. Cum igitur cognoscimus quidē q̄ quatuor qui sunt extra equales sunt quoniam equitibiarum adhuc deest propter quid quia triangulus. & hoc quia est figura rectilineis. si autē hoc non amplius propter quid aliud. sic maxime scimus & vniuersale: sic vniuersalis vti que potior est.

¶ Secundo sic arg. sicut est in causis finalibus. ita videt esse in omnibus alijs generibus causarum. s̄ in causis finalibus de nullo habetur perfecta sciētia vsq; quo non deuenitur ad vltimam causam. ergo in oibus alijs generibus causarum de nullo habetur sciētia perfecta nisi deueniatur ad vltimā causā. p̄ q̄ n̄a cum maiori. & minor sic declarat. nā dum querit q̄re venisti. respōdes vt recipiā argentū. & itē quare recipis argentū. r̄ndes vt satisfaciā creditori. & itē quare tu vis satisfacere creditori r̄ndes ne iniustus videar. ¶ Ista est vltima causa quā ois cognoscere si debeo perfecte scire quare huc venisti. & non solū est hoc v̄z in causis i esse vt dictū est. sed etiā in causis in fieri. i. in inferēdo: vt quare tu es animal. q̄ tu es homo. & quare tu es homo: q̄ tu es animal rationale. nō ergo perfecte scit q̄ tu es animal nisi cognoscat q̄ tu es animal rationale. ¶ Tūc sic. in singulis generibus causarum nihil p̄fecte scit nisi deueniat ad vltimā causam. s̄ illa nō reperit nisi in demonstratione v̄li. ergo &c. minor declarat. nā si querit quare equilateralis h̄z angulos extrinsecos equalētes quatuor rectis. r̄spondetur q̄ est triāgulus. nec adhuc habet vltima causa. q̄ itē oporteret q̄re quare triāgulus h̄z angulos extrinsecos equalētes quatuor rectis. & respōdet. q̄ est figura rectilinea. & hec est vltima causa. nā sicut habere tres angulos equales duobus rectis & h̄re angulū extrinsecū equiualentē duobus oppositis intrinsecis trianguli sunt p̄prie passionis trianguli: ita h̄re angulos extrinsecos equiualentē quatuor rectis & esse resolubile in tot triangulos quot h̄z angulos dēpris duobus

sunt pprie passiones figure rectilinee vel polygonie vt decla-
rat pmo euclidis. ppone. 32. C Notadū q̄ due linee recte i-

uicē currētes
semp cānt duos
os angulos re-
ctos vel equalē
tes illis vt de-
mstratur p̄ eucli-
dis. Et ex h̄ po-
test demonstrari
immediate q̄
tā triāgulus q̄
quadrāgulus q̄
cūqz fiat h̄z an-
gulos extrinse-
cos equalētes
quorū recti tra-
bēdo ab āgulis
lineas rectas ex-
trinsecas. Sicut
pentagonus h̄z
quinqz āgulos a
quorū quilibet si
traheret vna li-
nea recta hēbit
decē āgulos. quorū
quorūqz itus et quorūqz
ext. et cū sp̄ duo
immediati faciāt
duos rectos se-
quit̄ q̄ oēs an-
guli figure pen-
tagonae tā intra
q̄ extra faciūt de-
cē rectos. s̄z an-
guli intrinseci fa-
ciūt sex rectos.
quorū pentagonus
resoluit̄ in tres
āgulos quorū quilibet
valet duos
rectos. s̄z anguli
extrinseci valent
quorū rectos. Et
sicut arguit̄ de
ista figura ita d̄
quod alia pp̄ aug-
mentū angulorū
nō auget̄ valorē
eo q̄ quilibet fi-
gura polygonia
quorū plures angu-
los h̄z tanto lau-
diores sūt q̄ sūt
intra et strictio-
res q̄ sūt extra.
C Primū dubiū
videtur q̄
adhuc nō sit de-
uētū ad vltimā
cāz. quorū h̄z āgu-
los extrinsecos
equalētes quorū
rectis demō-
strat̄ de figura
rectilinea p̄ aliā
cāz. ergo figura
rectilinea non
fuit vltima cau-

sa. C Secundū
dubium videtur
q̄ habere angu-
los extrinsecos eq-
uales quatuor
rectis non sit
ppria passio figu-
re rectilinee. quia
multe sunt tales fi-
gure q̄ nō h̄nt ali-
quē angulū extri-
secū. C Ad p̄mū
d̄ q̄ licet illa nō
sit vltima cā di-
cēs pp̄ qd. tū evl-
tima cā subiecti-
ua quā illa passio

sibi uest̄ et nō p̄ aliud subz licet h̄nt p̄ aliā cāz sic arguēdo. ois fi-
gura resolubilis in tot triāgulos quorū āgulos h̄z dēptis duobus
h̄z āgulos extrinsecos eq̄les quorū rectis. s̄z ois figura rectili-
nea est h̄z. s̄z maior et minor sūt demstrate p̄ euclidis. C Ad
2° d̄ q̄ h̄z āgulos extrinsecos eq̄les quorū rectis pōt dicere
actū vel aptitudinē. si dicit aptitudinē sic cōpetit cui libet fi-
gure polygonie seu rectilinee. qd̄ idē ē. si aut̄ dicit actū sic nō
cōpetit cui libet tali figure. tū d̄ pp̄ria passio ei⁹. quorū nulli cōpe-
tit nisi figure rectilinee. vñ eclipsis est pp̄ria passio lune ex q̄
nulli cōpetit nisi lune. et tū nō semp̄ cōpetit lune. sicut. n. h̄z
duplice passione q̄z vna est pp̄tūa. s̄z disciplinabile vel risibi-
le. et alia nō pp̄tūa videlicet eē mussicū aut canescere. ita figu-
ra rectilinea h̄z duas passiones. q̄z vna sibi pp̄tūa videlicet
licet eē resolubile in tot triāgulos quorū āgulos h̄z dēptis duobus.
et alia sibi cōpetit trigēter. s̄z h̄z āgulos extrinsecos eq̄-
uales quorū rectis. C Idē est dicēdū de triāgulo q̄ h̄z du-
as passiones. q̄z vna necio sibi uest̄ cū fluat a p̄ncipis sp̄ci. s̄z
h̄z tres āgulos eq̄les duobus rectis. et alia tū sibi cōpetit tri-
gēter. s̄z h̄z angulū extrinsecū equalēte duobus oppositis intrin-
secis. Sicut. n. Aristo. 2° p̄bi. talē syllogismū demstrate. ois figu-
ra rectilinea h̄nt angulū extrinsecū equalēte duobus oppositis
intrinsecis triāguli h̄z tres āgulos eq̄les duobus rectis. ois triā-
gulus est h̄z. s̄z. Et dicit q̄ si p̄missē sūt vere et cō-
tra. ad denotandū nō semp̄ triāguli h̄z tres āgulos
eq̄les duobus rectis. sicut. n. eclipsis cōpetit lune ab extrinsecō p̄
interpositiōne terre. ita h̄z angulū extrinsecū cōpetit triāgulo
ab extrinsecō per additionē lineae ad costā triāguli. et h̄z angu-
los extrinsecos eq̄les quorū rectis cōpetit figure polygonie p̄
additionē lineae recte ad quilibet costā eiusdē figure in puncto
causante angulum intrinsecum.

Amplius quātocunqz demōstratio magis secū-
dū ptes ē infinita cadit. vniuersalis aūt in simplex
et finē. Est autem secundū q̄ sunt infinita nō scibi-
lia. sed secundum q̄ sunt finita scibilia sunt. Se-
cūdum itaqz quorū vniuersalia sūt. magis scibilia sunt
q̄ que sunt secundum pte.

Tertio p̄ncipaliter ar. sic. Illa demōstratio est dignior q̄
est de magis scibilibus et magis demōstrabilibus. s̄z demōstratio
vltis ē huiusmodi. ergo et maior p̄z. et minor declarā. quoniā
demōstratio vltis est d̄ vltibus. et demōstratio p̄ticularis ē de
p̄ticularib⁹. mōvta sunt magis scibilia et demōstrabilia q̄
p̄ticularia. quorū vltia sunt finita. p̄ticularia aut̄ sūt infinita et infini-
tum fm̄ q̄ infinitum ē ignotū p̄ p̄bi. ergo et.

Demōstrabilia ergo magis sūt vltia. De demō-
strabilibus autem magis est demōstratio. sicut. n. magis ad aliquid sunt. dignior ergo vniuersalis ē
quā quidē et magis ē demōstratio.

Et quorū alius canillator posset dicere q̄ illa p̄na si valet. vltia
sūt magis demōstrabilia et magis scibilia. ergo demōstratio

Posteriorum

Vniuersalis magis facit scire. ideo illa magis arguit sic phs di.
 qd demonstratio et demonstrabile sunt correlatiua. ac etia scia
 et scibile. sed si unum correlatiuoz dicitur magis: et reliquum
 dicitur magis. si enim soz. est magis pater qm plato. filius soz.
 est magis filius qm filius platonis. g si vlia sunt magis demsra
 bilia et magis scibilia oportet qd eoz sit magis demsratio et
 potior scia. et per consequens demonstratio vlium magis facit
 scire qd demsratio particulariu. **C** Contra hec dicta arguit
 pmo qd aliqua sunt magis demsrationabilia quoz no habet
 potior demonstratio. quia entia naturalia sunt magis demsra
 bilia qd entia mathe. et tamen d mathe. habet potior demsra
 tio qd de naturalibus. g rē. patet cōsequētia cũ inuoz per
 dūen. 2. metha. di. qd demonstrationes mathe. sunt in pmo
 gradu certitudis et naturales sequunt eas. maior aut argui
 tur ex eo qd naturalia sūt demsrationabilia p omnia qtuoz gene
 ra causaz. et mathematica tñ per vnū genus cause. s. p for
 mam. in 2. mōto in plogo phys. **C** Secundo arguit qd aliq
 sunt magis scibilia de gbus no habet magis scia. qz abstracta
 a mā simplr. cuiusmodi sunt de? et itelligētie sunt maxime sci
 bilia. nō tñ de illis habet maxime scia. g rē. maior ps qz sunt
 maxime cognoscibilia sicut maxime sūt entia. dicit. n. phs 2.
 meta. qd sicut res se bz ad esse ita ad cognosci. minor aut dcla
 rat. nā de illis magis habet scia qd sunt ppingora sensui. ex q
 ois notitia itellectiua depēdet a scitina p Aristo. 3. de aia. s3
 mathe. et nālia sunt ppingora sensui qd simplr abstracta. ideo
 de mathe. et nālib magis habet scia qd de simplr abstractis.
 dicit. n. phs in p hēio meta. qd vlia sunt difficillima ad co
 gnoscēdū qz sūt a sensu remotissima. **C** Tertio arguit qd vlia
 nō sunt magis scibilia et magis demsrationabilia qd particularia pp
 eē pauciora. qz tūc genera eēnt magis scibilia et magis demsra
 bilia qd spēs ex quo genera sūt pauciora spēs. nō ē falsū. qz
 gen? dicit mām. et spēs formā. stat aut formā magis esse sci
 bilē. et nōr magis demsrationabile qd mā. mā. n. cognoscit p formā:
 vt colligit de mēte phi. 2. phy. **C** Quarto arguit qd vlia sunt
 ifinita sicut particularia. nā ifinite sunt spēs numeroz. s. bi
 nari? ternari? qternari? et sic in ifinitū. ifinite etiā sunt spēs si
 guraz. s. circulus triāgulus qdrāgulus. et sic vltēri? in ifinitū
 multiplicando angulos. **C** Ad pmo dē qd licet nālia sint ma
 gis demsrationabilia qd mathe. nāticalia extēsiue quia p plura ge
 nera cāz. nō tñ itēsiue cũ mathe. fiat certiora et notiora p mū
 gen? cause qd nālia p oia gene. a cāz. iō demsrationes mathe.
 sunt potiores nālib. **C** Ad 2. rē dē iuxta doctrinā Aristo.
 in hoc pmo traditā pcedēdo qd etiā maxime abstracta sunt
 maxime scibilia: et nōr qd eoz scia est maxime scia. Scire. n. ē
 rē per cāz cognoscere. iō scire p maxime cām est maxime sci
 re. p pterea meta. qd est de entib? abstractis simplr est maxi
 me scia. qz est de maximis causis. et cũ dē mathe. et nālia sunt
 ppingora sensui. g de illis habet maior scia. negat pna. bñ. n.
 sequit qd de illis facili? habet scia qd d reb? abstractis simplr
 nō aut qd magis scia. **C** Ad 3. dē qd genera duplr cōsiderant.
 Uno mō abstracte vt obiciunt itellectui. Alio mō crete vt
 recipiunt i mā. pmo mō sūt simpliciora et formaliora spēs? et
 sic sunt magis scibilia et magis demsrationabilia qd spēs. 2. mō sūt
 magis mālia et magis plurificata qd spēs. et sic minus scibilia
 et demsrationabilia sunt qd spēs. **C** Ad 4. dē qd tñ potētia sunt ifi
 nite spēs numeroz et figuraz. nō aut actu nec actualitate p
 sentie neq actualitate formali. particularia aut sunt ifinita
 nō tñ in potētia s3 etiā actu actualitate pntie cũ ifinite sint li
 nee: et ifinite superficies et gnālri sub qlibet spē hōgenea. vt puta
 igne aere et bz cōtinent ifinita singularia. ifinite. n. sūt partes
 ignis quaz qlibet est ignis. et ifinite sunt partes aeris quaz
 quelibet est aer.

C Ampli? si magis pponēda scōz quā hoc et aliud
 qd scdm hoc solū cognoscit. **E**le aut hñs cogno
 scit et particulare. hoc aut vñe non sciuit et sic ma
 gis pponēda erit vniuersalis.
C Quarto sic: illa demsratio qd facit scire tā vñe qd particulare

ē dignior et potior illa qd facit scire solū pculare. s3 demsratio
 vñis ē bz. g rē. maior ps et minor declarat. nā sciēs oēs triāgu
 lū hñe tres: scit eglaterz hñe tres. nō at e3. qz forte potere scire
 B de eglatero: et dubitare de ysochele. **C** Notādū sm phs 2.
 pōz. qd sciēs oēs mulā eē sterile scit aliquo mō hāc mulā esse
 sterile. si aut nescit hoc est qz nō iducit B singulare in suū vñe.
 hñs ergo sciaz de vñi paz distat a scia de particulari. et qñ mo
 dicū deest itellect? accipit qñ nihil deesse. vt dē 2. phi. iō sci
 ens vñe. dē etiā scire particulare. s3 sciēs particulare tñ nimis
 distat a scia vñis. sciēs. n. hāc mulā esse sterile multū remotus
 est vt sciat oēs mulā eē sterile. pōt. n. scire aliqz hāc mulā esse
 sterile ex aliq particulari cā: et nō ex cā vñi oēs mulā eē sterile.
 licet g p sciaz pcularis possit qd deuenire ad sciaz vñis. tñ pp
 magnā distantiā merito dē scire pculare et ignorare vñe.

C Amplius aut et sic. vñe. n. magis demsratione est
 qd est per mediū demsratione cũ ppiquius sit me
 diū pncipio. pncipio aut imediatuz est. hoc aut est
 pncipio. si igit que ex pncipio est ea que nō est ex
 pncipio magis est ex pncipio ea que min? est cer
 tior demsratio. Est aut huiusmodi vñis magis
 dignior itaqz vñis magis erit vt si opz demsra
 re a. de d. media sint i quib? est b. c. magis aut sur
 suz sit b. qre si p b. vñe magis est sed eoz que dicta
 sunt quedam logica sunt.

C Quito sic. illa demsratio est dignior qd est p mediū ppinguo
 pncipio demsrationis. sed demsratio vñis est bz. g rē. ps pna et
 maior declarat. nā demsratio p quā demsratione suba de hoie
 est p mediū distati? a pncipio imediato demsrationis qd illa p
 quā demsratione suba de aiali vt ps. et iō dignior est demsratio
 demsrationis aial esse subaz qd hoiez eē subaz. eo qd ista resoluūt i
 aliā pncipio aut imediatū toti? resolutiois est diffinitio cor
 poris p quā demsratione suba de corpore. minor aut est nota. qz
 mediū per qd demsratione hñe tres de triāgulo est ppinguo p
 ncipio demsrationis. s. imediato et idemrabilē qd mediū per qd
 demsratione hñe tres de eglatero. p triāgulū. n. demsratione hñe
 tres de eglatero. et per hñe angulū extrinsecū demsratione hñe
 tres de triāgulo. stat aut hñe angulū extrinsecū esse mediū p
 pinguo pmissis in demsrationib? qd triāgulus. **C** Notādū sm
 phm qd baz rationū qdā sunt logice. i. p cōia videlicet tertia
 et qarta. fundant. n. in multitudine et paucitate qd nō sunt ppria
 hui? scie sed pma scda et qnta sunt rōnes pprie qz sūt p ppria
 hui? scie. pma nāq fundat in cā. scda in cā vltimata. et qnta i
 pncipio imediato demsrationis. **C** Dubitat in eo qd dicit
 phs. ait. n. qd imediatū est pncipio et postea qd imedia
 tū est pncipio. si g imediatū est pncipio ipz nō est. pncipio pnc
 ipio. **C** Rñdet qd imediatū est pncipio et imediatū est pnc
 ipio. imediatū. n. imediatioe cause est pncipio. s. iō
 mōstrabile. imediatū. n. imediatioe subiecti est pncipio. pnci
 pio. et tale aliqñ est magis vel min? ppinguū pncipio. triāgu
 lū. n. hñe tres angulos eqles duob? rectis est imediatū ime
 diatioe subiecti. ac etiā triāgulū hñe angulū extrinsecū equalē
 tē duob? oppositis itrisecis est imediatū imediatione subie
 cti: qz talis passio nō ppetit triāgulo p aliud subiectū licet sic
 bene per aliā causam. p pterea habere angulū extrinsecū est
 ppinguū pncipio qd habere tres angulos cũ hec passio de
 monstratur per illam a priori.

C Maxime aut manifestū est qd vñis magis pna
 sit qd pponem hāc quidē habentes. pncipio scimus
 quodāmodo et posteriorē potētia vt si aliquis co
 gnouit qz ois triangulis bz tres angulos equales
 duob? rectis sciuit quodāmodo et qd equitribiaz qd
 duob? rectis potētia sit. Et si nō cognouit qd triā
 gulus sit hanc aut hñs pponēz vñez nullo modo

Posteriorum

notabilis quod demonstrationes scientiarum subalternantium potiores sunt demonstrationibus scientiarum subalternatarum et demonstrationibus meta digniores et potiores sunt demonstrationibus mathematicarum et naturalium videlicet ceteris paribus. **¶** Tertio notandum est quod philosophus quod ubi cetera sint paria ubi demonstratio affirmatiua est ex paucioribus quod negatiua. quod ad demonstrandum illam. omnis homo est suba. non sunt nisi tria media. et ad demonstrandum illam. nullus homo est quod sitas. sunt quod tuorum media ut dicitur est. sit quod a. suba. et b. corp. et c. corp. aiatu. et d. aial. et e. ho. et per quod illa propositio. o. e. est a. probatur tamen per b. c. d. media. hec autem nullum est quod sitas. probatur per a. b. c. d. **¶** Et notanter dicitur ceteris paribus. quod hec. omnis homo est suba. indiget pluribus mediis quod illa. nullum corp. aiatu est quod sitas. quod cetera non sunt paria. eo quod affirmatiua est maxime mediata et non negatiua. debet enim. proportionari extrema. **¶** Quarto notandum est philosophus quod non solum negatiua diuersarum coordinationum indiget pluribus mediis quod affirmatiua. sed etiam negatiua eiusdem coordinationis. hec enim. nullus homo est corp. inaiatu. demonstratur per duo media. s. per aial et per corp. aiatu. hec autem. omnis homo est corp. aiatu. non probatur nisi per unum medium videlicet aial. Et sicut ista. nullus homo est color. probatur per quod sitates sic. omnis color est quod sitas. nullus homo est quod sitas. quod nullus homo est color. ita hec. nullus homo est lapis. probatur per corp. inaiatu sub quo continetur lapis isto modo. omnis lapis est corp. inaiatu. nullus homo est corp. inaiatu. ergo nullus homo est lapis. hec autem. nullus homo est asinus. non probatur cum sit negatiua imediata. eo quod ambo extrema continentur sub immediato genere subalterno sub quo non continentur homo et lapis.

¶ Amplius quoniam ostensum est impossibile esse per utranque priuatiuarum propositionum fieri syllogismum: sed vna quidem oportet huiusmodi esse. aliam vero quoniam est.

¶ Secundo sic. propositio affirmatiua est potior et dignior ad syllogizandum quam propositio negatiua. quod pariformiter demonstratio affirmatiua est dignior negatiua. per philosophum. ex quo omnis demonstratio est syllogismus. ante declaratur ex eo quod ex mere affirmatiuis potest fieri syllogismus. non autem ex mere negatiuis. ut est ostensum primo philosopho. b. n. sequitur. omnis lapis est aial. omnis homo est lapis. ergo omnis homo est aial. sed non sequitur. nullus lapis est aial. nullus homo est lapis. ergo nullus homo est aial. **¶** Contra hunc modum arguendi dubitatur. quod possit probaretur demonstrationem particularem digniorem et potioram esse demonstrationem vbi ex eo quod propositio singularis potior est ad syllogizandum quam propositio vbi cum syllogismus resolutio cuius premissae sunt propositiones singulares demonstrationis: sit fundamentum eius syllogismorum. inquit. n. Aristoteles. primo priorum. quod cum medium fuerit aliud necesse est extrema coniungi. ut hoc currit. et hoc est homo. ergo homo currit. hoc non est aial. et hoc est lapis. quod lapis non est aial. **¶** Dicendum quod propositio singularis non est potior ad syllogizandum quam propositio vbi. quod per propositiones vbi fit syllogismus tamen demonstratiuis quod non demonstratiuis. et per propositionem singularem non potest fieri syllogismus demonstratiuis eo modo quo Aristoteles loquitur in hoc libro de syllogismo demonstratiuo. Sophistes enim. syllogismum resolutiuum vocat demonstrationem ratione nominis demonstratiui positi in premissis. **¶** Item per propositiones vbi syllogizatur in quolibet figura et in quolibet modo alius cuius figure. sed per propositiones tamen singularem non syllogizatur in aliquo modo alius figure. licet possit syllogizari in quolibet figura. neque talis syllogismus resolutiuus dicitur proprie syllogismus cum non regulatur per dicitur de omni vel de nullo iuxta doctrinam Aristoteles. primo priorum. et licet sit fundamentum eius syllogismorum. non tamen propter hoc per propositio singularis est potior ad syllogizandum. dignitates enim. sunt fundamenta eius demonstrationum. et tamen non sunt potiores ad demonstrandum quam premissae formales ingrediens demonstrationem.

¶ Amplius iuxta hoc oportet accipere predicatiuas. quidem enim argumentata demonstratione necesse est fieri plures. priuatiuas autem impossibile est plures vbi in omni syllogismo esse. Sit enim in nullo esse a. in quibus est b. in c. autem sit omni b. Si igitur opus est

iterum augere utrasque propositiones est medium inueniendum. Huiusmodi quidem a. b. sit medium d. sed b. c. sit e. e. quidem manifestum est predicatiuum esse. sed d. de b. predicatiuum quidem. ad a. autem tamen quod priuatiuum. ponitur d. quidem enim de omni b. sed a. in nullo oportet esse d. sunt igitur vna priuatiua propositio que est. a. d. idem autem modus est et in alijs syllogismis. semper enim medium predicatiuorum terminorum predicatiuum in utraque est. sed priuatiui alterum priuatiuum necesse est esse. quare hec vna bulul modi sit propositio. alie vero priuatiue. Si igitur notius per quod demonstratur et credibilis est: demonstratur autem priuatiua per predicatiuam. predicatiua autem per illam non demonstratur. prior ergo et notior et credibilior cum sit melior utique erit.

¶ Tertio sic. in augmento demonstrationis affirmatiue non regitur aliquid negatiua: et in augmento negatiue regitur affirmatiua. imo plures affirmatiue quam negatiue. ergo demonstratio affirmatiua est potior negatiua. ante probatur. nam in augmento huius demonstrationis. omne corp. aiatu est suba. omnis homo est corp. aiatu. quod omnis homo est suba. per demonstrationem premissarum nunquam recipit aliqua negatiua sed tamen affirmatiua. quod si vna premissarum est negatiua. conclusio est negatiua. In augmento autem huius. nullum corp. aiatu est quod sitas. omnis homo est corp. aiatu. quod nullus homo est quod sitas. necessario occurrunt plures affirmatiue quam negatiue. quoniam maior demonstratur per vnam affirmatiuam et vnam negatiuam. minor autem per ambas affirmatiuas. **¶** Sed dubitatur. quod ista ratio videtur dicere re preme. ibi enim ex paucitate arguitur dignitas demonstrationis affirmatiue. hic vero ex multitudine cum plures regantur affirmatiue quam negatiue in augmento resolutio demonstrationum.

¶ Dicendum quod nulla est obiectio. quod in prima ratione conclusit dignitas demonstrationis affirmatiue ex paucitate mediolorum: propter quam propositio demonstrabilis est magis imediata et magis propria premissis principibus quam propositio negatiua. hic vero arguitur dignitas eiusdem demonstrationis ex potentia propositionis affirmatiue supra negatiua. quam negatiua non potest demonstrari sine affirmatiua. neque potest augeri demonstratio negatiua absque augmento propositionis affirmatiue si quilibet premissarum fuerit mediata. in resolutione enim non accipietur premissis nisi vna negatiua vbi accipientur tres affirmatiue. vna ad demonstrandum premissam negatiua: et due ad demonstrandum premissas affirmatiuas. exempla enim. ponit philosophus per a. b. c. d. e. ponendo quod in syllogismo negatiua a. sit maior extremitas. et b. medium. et c. minor extremitas. et d. medium inter a. b. et e. medium inter b. c. sic arguendo. nullum b. est a. omne c. est b. ergo nullum e. est a. maior autem sic demonstratur. nullum d. est a. omne b. est d. quod nullum b. est a. minor autem sic demonstratur. omne e. est b. omne c. est e. quod omne c. est b. vult ergo philosophus quod a. conuertatur cum illo termino quod sitas. et b. cum illo termino corp. aiatu. et c. cum illo termino homo. et d. cum illo termino suba aut corp. et e. cum illo termino aial. arguendo in terminis ignotis sicut argutum est in terminis notis.

¶ Amplius si principium syllogismi propositio vniuersalis imediata est. Est autem in demonstratione affirmatiua. in priuatiua autem et negatiua vbi. propositio autem affirmatiua negatiua prior et notior. pro affirmatiua enim negatiua nota est. et prior affirmatiua est. sicut esse prior est non esse: quare potius principium demonstrationis est quam priuatiue. dignioribus autem principijs vtitur dignior.

¶ Quarto sic. principium demonstrationis affirmatiue est propositio affirmatiua. et principium demonstrationis negatiue est propositio negatiua. sed propositio affirmatiua dignior est propositio negatiua. quod maior philosophus eo quod illud principium. de quolibet esse vel non esse. est principium omnium

Primus

demonstrationum affirmatiuaz. et illud non dtingit idem si-
mul eē et nō eē. est pncipiū oīuz demōstrationū negatiuaz. Stat
autē qd illud pncipiū affirmatiuū est digni^o illo negatiuo eo qd
est prius et notius. pri^o qdē cū affirmatio sit pōr negatiōe. co-
gnoscitur enī negatio p affirmationem et nō ecōtra. est etiam
noti^o. qz ex affirmatiua sequit^r negatiua et non ecōtra. ¶ No-
tandum secundum philosophos. 9° metha. qd potētia ī idiu-
duo generabili et corruptibili est pōr actu non tamen simpli-
citer potentia est pōr actu. eo qd actus primus pcedit omnes
potentiam. ita ī pposito ē dicēdum de prioritate essendi et nō
essendi qd ī eodem idiuuuo generabili et corruptibili prius ē
non esse qd esse non tamē simplr. eo qd esse primi entis pcedit
omne nō esse. et licet nō eē idiuuui generabilis et corruptibi-
lis sit prius qd esse eiusdē. nō tamē prius cognoscit^r illud non
esse qd suū esse eo qd in non facere intelligitur facere et omni-
nō ī negatiōe itelligitur affirmatio secundū p̄m ī li^o. elēcoz.
¶ Cōtra predicta arguit^r. et pmo qd negatio absolute et simpli-
citer sūpra est prior affirmatiōe. immo qd infinite negationes
sūt naturaliter priores affirmatiōe primi entis. nā prius est
illud a quo nō auertit^r subsistēdi cōsequētia. patet per Aris. in
p̄dicamētis cap^o de prior. sed sequit^r formaliter. de^o est. ergo
deus nō est lapis. et nō ecōtra. qz vt dictū est esse negatiua non
sequitur affirmatiua. ergo pri^o est deū non esse lapidē qd deū
esse. Et sequēter arguitur qd pri^o est deū non eē lignū qd deū
esse. et prius ē deū non esse lineā neqz superficiē neqz albedi-
nē nec nigredinē qd deū eē. et sic de infinitis. ¶ Secūdo argui-
tur qd negatio idiuuui generabilis et corruptibilis est pri^o no-
ta qd affirmatio eiusdē. qz sicut se habet res ad eē ita se habet
ad cognosci per p̄m z^o meta. sed negatio idiuuui generabi-
lis et corruptibilis est nāliter pōr qd sua affirmatio. qz p̄cessus
est qd non esse illius pcedit suū esse. ergo illa negatio prius
cognoscitur qd sua affirmatio. ¶ Tertio arguit^r qd aliq. p̄posi-
tio negatiua ē mag^o nota qd sua opposita affirmatiua. qz hec.
nullus homo p̄ter sortem est al. est negatiua et est magis nota
qd hec sua opposita affirmatiua. nōnull^o homo p̄ter sortē est
al. cū hec affirmatiua p̄bet pillā negatiuā. idē patet de ista.
tantū homo nō est al. que est negatiua et ē magis nota qd hec
sua opposita affirmatiua. nō tāntū homo nō est al. cū nō possit
cognosci veritas istī nisi p falsitate alteri^o. ¶ Quarto argui-
tur qd ex q̄libet negatiua sequit^r vna affirmatiua. nā sequitur
nulla chimera est. ergo verū est qd nulla chimera est. tu non
curris. ergo sic est qd tu non curris. tu nō sedes. ergo tu sedes
vel tu non sedes. Idem etiā arguitur ī hypotheticis. nā bene
sequitur non tu es homo et tu es lapis. ergo tu non es homo
vel tu non es lapis. Etia sequitur. nō tu es homo vel tu es la-
pis. ergo tu nō es homo et tu nō es lapis. ¶ Ad primū nego qd
prius sit deū non esse lapidē qd deū esse cū de^o sit primū ens
simpliciter et actus purissimus vt tollit de mēte phi. z^o. r. iz.
metha. Et cū dicitur prius est illud a quo nō auertitur subsi-
stēdi cōsequētia. verū est ex quo non sequitur qd prius sit deū
non esse lapidē qd deū esse. qz nō infēdit p̄hs p̄ p̄mā regulā qd
si ex aliquo aucedēte sequitur aliq. cōsequēs et nō econtra qd
significatū cōsequētis sit pri^o significato aucedētis. sed iten-
dit p̄hs qd si aliqua duo sint a quoz vno ad reliquū est bonū
argumētū cū verbo substantiuo de secūdo adiacēte et non ecō-
tra affirmatiue illud est pri^o qd ifertur in cōsequēte. et illud est
posteri^o qd ifert^r ī aucedēte. Et exēplificat ibi. Aris. de anima
li et vnitāte dicēs qd animal est prius homine et vnitāte nume-
ro. qz sequitur homo est. ergo aīal est. et non ecōtra. etiā sequi-
tur numerus est. ergo vnitāte est. et non ecōtra. vñ si illa regu-
la eēt itelligēda absolute iuxra p̄cessum argumēti. sequit^r qd
p̄us eēt te esse qd te eē asinū. et p̄us eēt baculū stare in angulo
qd te esse aliud ab hoīe. cū sequat^r formalr. tu es asin^o. qd tu es
aliud ab hoīe. qd baculus stat in angulo. vt alias in sophisticis
declarauit. ¶ Ad z^o dī qd illa p̄pō sicut se bz res ad eē ita se
bz ad cognosci. itelligit^r de re positua cui potest cōrūdere. p̄-
p̄tia cognoscibilitas et nō de re negatiua vel p̄uatiua. p̄us. n. ē
tu nā p̄uatio qd forma generāda fm p̄m et Cōmentatorē p̄-

mo phy. et tamen non prius cognoscitur p̄uatio qd forma ge-
nerāda nō quo ad nos nec quo ad nāz. qz rectū est index sui et
oblig per p̄hs p̄mo de aīa. et nō cognoscit^r p̄uatio nisi p̄ acētis
s. per habitū vt est oīisuz z^o de aīa. de tenebra et silērio qd non
recipiunt nisi per lumē et sonū. ¶ Ad 3^m rūdet^r qd duplex est
negatiua. s. simplex et mixta. p̄pō negatiua simplex est illa ex
q̄ nō sequitur aliq. affirmatiua ponēs iesse. vt nulla chimera ē.
tu nō es. p̄pō negatiua mixta est illa ex q̄ sequitur formalr affir-
matiua ponēs iesse. vt nullus hō p̄ter sor. currit. tm hō nō cur-
rit. ex p̄ma sequitur qd sor. currit. ex scōda vero qd qdlibet nō hō
currit. dico ergo qd p̄pō negatiua simplex semp est min^o nota
qd sua opposita. qz p̄bat^r p̄ illā. p̄pō aut negatiua mixta ē ma-
gis nota qd sua opposita d̄dictoria vt p̄bat^r est. non tm est ma-
gis nota simplr qd sua opposita. qz sua opposita d̄rie est magis
nota. hec. n. q̄libet hō p̄ter sor. est aīal. est magis nota qd hec.
nullus hō p̄ter sor. est aīal. et hec. tm hō est aīal. est magis no-
ta qd illa. tm hō non est aīal. ¶ Ad q̄rtū p̄cedo qd ex cathego-
rica negatiua sequitur hypothetica affirmatiua. et qd copulatiua
negatiua et disiunctiua affirmatiua et ecōtra iuicē auertunt^r. cō-
cedo etiaz qd ex cathegozica negatiua mixta sequitur formalr
cathegozica affirmatiua. sed ex cathegozica negatiua simpli-
ci nulla sequitur affirmatiua. et n̄r negant^r ille d̄ne. tu non cur-
ris. q̄ sic est qd tu nō curris. nulla chimera est. q̄ vez est qd nul-
la chimera est. qz si nihil nec aliq̄l̄r eēt nulla chimera eēt et nō
sic eēt qd nulla chimera est. neqz vez eēt nullā chimera esse.
ideo cuiuslibet illaz d̄nāz d̄dictoriuz d̄ntis est imaginabile
cū aucedēte absqz d̄dictiōe. vñ si nihil nec aliq̄l̄r eēt. de^o non
eēt. et si deus nō eēt. nullū vez eēt. qm deus est p̄mum vez a
quo sunt omnia alia vera.

¶ Adhuc principalior est. sine enim demonstra-
tiua non est p̄uatiua.

¶ Quinto sic. demōstratio idependēs est potior qd depēdēs. sed
demōstratio affirmatiua est idependēs et negatiua depēdēs. q̄.
tenet d̄nā cū maiori. et minor arguit. ex eo qz demōstratio affir-
matiua non p̄supponit negatiuā sed bene ecōuerso. nemo. n.
scit syllogizare negatiue nisi sciat syllogizare affirmatiue.
¶ Notādū qd p̄mū p̄ncipiū negatiuū nō obstante qd sit ide-
mōstrabile adhuc depēdet a p̄mo p̄ncipio affirmatiuo. et ita
licet aliq. demōstratio negatiua sit ex p̄missis idemōstrabilibus
adhuc depēdet a demōstratione affirmatiua sicut generalr q̄li-
bet negatio ab aliq. affirmatiōe. ¶ Dubitat^r. qz vidēt hec rō
coīcidere cū scōda. nā in rōne illa dicebat^r qd demōstratio negati-
ua semp accipit p̄pōnēs affirmatiuā. hic autē qd demōstratio neg-
gatiua semp p̄supponit affirmatiuā. ¶ Rūdet^r. aliud est esse
efficaci^o. et aliud est eē p̄ncipali^o. Efficacius est illud qd plus
agit. p̄ncipali^o vero sine quo aliud non agit. et vtrūqz bz affir-
matiua supra negatiuā. ideo in scōda rōne p̄bat^r solū efficacia
p̄pōnēs affirmatiue supra negatiuā. hic autem p̄ncipalitas.
¶ Cōtra p̄dicta arguit^r demōstrationem negatiuā potiorē et di-
gniorē esse affirmatiua. Et p̄mo sic. demōstratio q̄ est per magis
cāz est potior et dignior qd demōstratio q̄ est p̄ minus cāz. sed de-
mōstratio negatiua est p̄ magis cāz qd affirmatiua. q̄ rē. patet
d̄nā cū maiori. et minor arguit. demōstratio affirmatiua nunq̄ ē
per cāz remotā sed tm p̄pinquā vt patuit. demōstratio aut nega-
tiua est idiferēter per cāz p̄pinquā et p̄ cāz remotā. sed cā re-
mota est magis cā qd p̄pinquā. q̄ p̄z d̄nā cū p̄ma parte antis.
scōda autē oīdīt iductiue in q̄libet genere cause. nā in genere
cause efficiētis q̄sto aliqua cā est remotior tāto est magis cā.
magis. n. cā est celū qd hō. et de^o qd celū. si in genere cause fi-
nalis magis est causa sanitas qd deābulatio. qz est remotior.
¶ Et cōfirmat^r. cā negatiua est potior et dignior affirmatiua.
q̄ demōstratio negatiua est potior et dignior affirmatiua. p̄z d̄nā
qz sicut cā affirmatiua est mediū in demōstratione affirmatiua
ita cā negatiua est mediū in demōstratione negatiua. stat autē
dignitate demōstrationis accipit p̄nes mediū. an̄s vidēt notūz
ex eo qd cā negatiua demōstrat efficiū suū siue fuerit cā p̄pinq̄ si-
ue remota. cā aut affirmatiua nō demōstrat efficiū suū nisi sit cā

Posteriorum

ppinqua. q̄ rē. ¶ Scđo sic. syllogism⁹ negatiu⁹ est potior ⁊ dignior affirmatiuo. ergo demñatio negatiua ē potior ⁊ dignior affirmatiua. p̄z ōia. q̄z ois demñatio est syllogism⁹. añs arguitur ex eo q̄z ois vir⁹ q̄to ad plura se extēdit tāto est dignior ⁊ p̄fectior. s̄z ad plura se extēdit syllogism⁹ negatiuus q̄z affirmatiuus. q̄z p̄z ōia cū maiori iductiue. minor aut p̄z. nā modi syllogizādi sūt. i. p̄. in tribus figuris iuxta doctrinā Aristō. in p̄ p̄oz. Cōstat aut q̄ in plurib⁹ modis ⁊ in pluribus figuris fit syllogism⁹ negatiu⁹ q̄ affirmatiu⁹. fit. n. syllogism⁹ affirmatiuus tñ in p̄ma ⁊ in tertia figura. syllogism⁹ aut negatiuus fit in q̄libet figura. fit etiā syllogism⁹ negatiu⁹ in plurib⁹ modis q̄ affirmatiu⁹. nā. i. z. sunt modi qb⁹ syllogizā negatiue. ⁊ tñ 7. sunt qb⁹ syllogizā affirmatiue. videlicet q̄tuor in p̄ma figura. ⁊ tres in tertia figura. ¶ Tertio sic. ppō negatiua est dignior ⁊ potior affirmatiua. ergo demñstratio negatiua est potior ⁊ dignior q̄ affirmatiua. p̄z p̄sequētia. q̄z p̄positio affirmatiua est principiū omniū demonstrationum. affirmatiua z. ⁊ p̄positio negatiua omniū negatiua z. añcedēs arguit. nam p̄positio vniuersalis negatiua ē imediate oīum suarū singulariū illatiua. ppō aut affirmatiua v̄lis nō est illatiua alicuius sine singularis nisi cū debito medio. q̄z p̄z ōia ex quo pauciorib⁹ idiget. añs est manifestū iductiue. nam generalr̄ segtur. nullus hō currit. q̄ iste hō nō currit. sed non segtur. q̄libet hō currit. q̄ iste hō currit. q̄z sp̄ añs erit p̄ole. ⁊ añs aliqñ impole. sicut etiā nō segtur. ois hō est aīal. q̄ forēs est aīal. cū añs sit neciūm. ⁊ añs r̄gēs. s̄z bñ segt cū tali medio. for. ē hō. ¶ 4. signū v̄le negatiuū ē poti⁹ ⁊ digni⁹ signo v̄li affirmatiuo. q̄z p̄z ōia. q̄z demñatio affirmatiua dñoiat a signo affirmatiuo. ⁊ negatiua a signo negatiuo: añs p̄z. q̄z signū v̄le negatiuū distribuit tā terminū mediātū q̄ imediatū. signum aut distributiū affirmatiuū. nō distribuit nisi terminū imediate sequēte. ¶ Itē negatio tollit sup̄ponem signi affirmatiui ⁊ nō eō. vñ in hac ppōne. ois hō est aīal. subm̄ stat distributiue ⁊ p̄dicatū p̄fise tñ. ⁊ q̄z ad eē cause p̄pique magis segtur eē effect⁹ q̄z ad eē cause remote. q̄z posita cā p̄pinq̄ ponit effect⁹. ⁊ nō posita cā remota ponit ille effect⁹. ideo cā p̄pinq̄ est magis cā sui effect⁹ q̄ cā remota. Et tūc ad argumētū dī q̄ illa ppō nō est absolute vera. ois demñatio q̄ est p̄ magis cām est potior ⁊ dignior q̄ que est p̄ min⁹ cām. s̄z est vera solū ad hūc itellectū. ois demñatio q̄ est p̄ magis cāz effectus demñati est potior ⁊ dignior q̄ demñatio q̄ est p̄ min⁹ cāz eiusdē effectus. Cōstat aut q̄ cā p̄pinq̄ est magis cā effect⁹ demñati q̄ cā remota. Et ad affirmatiue nego q̄ cā negatiua sit potior ⁊ dignior q̄ affirmatiua. imo cā negatiua nō est cā nisi rōe cause affirmatiue. ex eo. n. q̄z eē aīal est causa remota respiratiōis. ⁊ h̄re pulmonē est cā p̄pinq̄. ideo nō eē aīal est cā remota nō respiratiōis. ⁊ non h̄re pulmonē est cā p̄pinq̄. Vult. n. Aristō. z. p̄by. q̄ p̄pterea absentia nature est cā submersionis nauis. q̄ p̄ntia eius est cā salutis. ideo p̄cedit in hoc p̄mo q̄ sicut affirmatiua est cā affirmatiōis. ita negatio negatiōis. Et tūc ad argumētū cā negatiua demñstrat effectū suū siue fuerit p̄pinqua siue remota: ⁊ non cā affirmatiua. ideo est dignior. neget ōia. vñ sicut cā positiua remota cōior est q̄ effectus suus. ita cā remota negatiua min⁹ cōis est q̄ ei⁹ effect⁹. ⁊ q̄z non r̄gēt demñare per mediū cōius q̄ sit maior extremitas. bene aut per min⁹ cōe. ideo nō demñstrat per cāz positiua remota: sed bene per cāz negatiua. vbi gr̄a. sicut aīal est magis cōe q̄ hō. ita nō aīal ē min⁹ cōe. nā omne nō aīal est nō hō ⁊ nō cōtra. ideo nō demñstrat esse hōiez p̄ esse aīal. sed bene nō eē hōiez per nō eē aīal. ⁊ n̄r demñstrat nō respirare p̄ nō eē aīal. tāq̄ magis cōe per min⁹ cōe. termin⁹. n. q̄to est cōior tāto ifinita/

tus fit minus cōmūnis. ideo non esse animal est minus cōmūne q̄ non respirare sicut esse aīal est magis cōe q̄ respirare. s̄z nō h̄re pulmonē ⁊ nō respirare sunt eque cōia sicut eque cōia sunt sua opposita. ¶ Ad 2. nego. q̄ syllogism⁹ negatiuus sit potior aut dignior affirmatiuo. ¶ Et tūc ad rōnez dico q̄ illa maior tñ est vera in genere cause efficiētis ⁊ finalis. nō aut in genere cause mālis ⁊ formalis. vnde mā p̄ma ad plura se extēdit q̄ mā sc̄da ⁊ forma elemētī q̄ forma mixti. ⁊ tñ ip̄fectior ⁊ dignior est mā p̄ma q̄ mā sc̄da. ⁊ forma elemētī q̄ forma mixti. Cōstat aut q̄ magis cōe ⁊ min⁹ cōe in p̄dicatione dicūt rōne forme ⁊ materie. ⁊ q̄to aliqd est cōius tāto ip̄fectius. nā ip̄fecti⁹ est eē corp⁹ q̄ eē aīal. ⁊ ip̄fecti⁹ est eē aīal q̄ eē hōiez. ideo q̄ plurib⁹ cōperit per p̄dicationē syllogism⁹ negatiu⁹ q̄ affirmatiu⁹. p̄pterea dignior ⁊ potior est affirmatiuus q̄ negatiu⁹. ¶ Ad 3. nego q̄ ppō negatiua affirmatiua. ⁊ tūc ad argumētū neget ōia. sicut. n. generāo cū semine est magis p̄fectum q̄ generās sine semine. ita v̄lis affirmatiua est p̄fectior ⁊ dignior v̄li negatiua. ex quo v̄lis affirmatiua nō iducit sua singularia nisi cū medio. ⁊ v̄lis negatiua sine medio. nec segtur. v̄lis negatiua nō idiget medio ad iferendum sua singularia. ⁊ v̄lis affirmatiua idiget medio. q̄ pauciorib⁹ idiget negatiua q̄ affirmatiua. q̄ licet pauciorib⁹ idigeat in iferēdo. nō tñ in eēdo: cū semper p̄supponat v̄lem affirmatiua. rō aut q̄re v̄lis negatiua nō idiget medio est. q̄z icludit mediū. v̄lis aut affirmatiua nō icludit mediū iferēdi sua singularia ⁊ vbi icluderet idubie esset illatiua oīus suaz singulariū. nā bene segtur. q̄libet istoꝝ currit. q̄ iste istoꝝ currit. ⁊ iste istoꝝ currit. ¶ Ad q̄rtū nego q̄ signū v̄le negatiuū sit digni⁹ signo v̄li affirmatiuo. s̄z magis ecōtra. q̄z signū v̄le affirmatiuū h̄z effect⁹ diuersaz rōnū. i. distribuere ⁊ p̄funde re p̄fise tñ. signū aut negatiuū p̄ se tñ distribuit. nec segtur. signū negatiuū distribuit ad maiore distātiā q̄ signū affirmatiuū. q̄ est digni⁹. q̄z ille distributiōes nō sunt eiusdē rōnis. ignis. n. ad maiore distātiā illuminat q̄ lapis p̄ciosus aut oculi sus catti. ⁊ tñ nō est dignior neq̄ p̄fectior ex quo illuminatiōnes ille nō sunt eiusdē rōnis. ¶ Deinde q̄n dī: negatio tollit sup̄positionē signi affirmatiui ⁊ nō cōtra. R̄ndet q̄ hoc p̄tigit q̄n distributio negatiōis attingit aliquē terminū que nō attingit distributio signi affirmatiui vt in exēplo dato. q̄n vero distributio v̄triusq̄ pōt eūdē terminū attingere sicut negatio tollit sup̄positionē signi affirmatiui ita eō. hui⁹. n. ppōnis. tu nō es aīal. p̄dicatū stat distributiue cui⁹ distributio tollit per appositionē signi affirmatiui. q̄z dicēdo. tu non es oē aīal iā supponit li aīal determinate. ¶ Sed adhuc dubitat̄ circa l̄raz p̄pter qd p̄hs nō arguit ad v̄trāq̄ partē hui⁹ sc̄de q̄onis affirmatiue ⁊ negatiue sicut arguebat ad v̄trāq̄ partē prime q̄onis ex quo difficultates hic occurrūt ad v̄trāq̄ partē sicut ibi. ¶ R̄ndet q̄ iō. q̄z tpe Aristō. fuerūt due famose opinionēs. Quaz vna dixit demñationē v̄lez potiorē eē demñatiōe particulari. Alia aut q̄ demñatio particularis est potior ⁊ dignior demñatione v̄li. ⁊ q̄libet istaz opinionū hūit rōnes facientes fidē. Deide aliq̄ dixerūt v̄le magis eē notū q̄ particulare. alij vero q̄ particulare est magis notū q̄ v̄le. nulli aut vnquaz dixerunt demonstrationem negatiuam esse dignior rem affirmatiua neq̄ negationē digniorem esse affirmatione rē.

¶ Quod quidem cathegozica priuatiua sit dignior manifestum est: ⁊ ad impossibile ducente.

¶ Tertia q̄stio est ista. vtz demñatio oīsiua sit dignior ⁊ potior demñatione ducēte ad ipole. Ad quā q̄stionē r̄ndet. p. o. q̄ est manifestū ex dicēdis demñatione oīsiua tā affirmatiua q̄ negatiua digniorē eē demñatione ducēte ad ipole. vbi dicit Egi. exponēdo hūc textū q̄ Aristō. solū itendit hic p̄mittere demñationē oīsiua negatiua potiorē esse demñatiōe ducēte ad ipole exponēdo cathegozica per oīsiua dicēs illud fuisse scriptū ex defectu trāslatoris. alij aut. dicūt q̄ p̄hs hic

Primus

si intendit pmittere demonstrationem ostensiuam affirmatiua digniore eē demonstratione ducēte ad ipossible. ac si oī cat cū demonstratio affirmatiua potior sit negatiua: manifestū ē q̄ et potior ducēte ad ipole. ¶ Sed quilibet istaz expositionū ē diminuta. qz aristo. non itēdit tñ p̄bare demonstrationē ostensiuā affirmatiua eē potiorē demonstratione ducēte ad ipole: neq̄ itēdit solū arguere demonstrationē ostensiuā negatiua digniore eē ducēte ad ipole. sed vult ostendere taz ista q̄ illa digniore ē potiorē eē demonstrationē ducēte ad ipossible intelligēdo p̄ cathegoricā demonstrationē ostensiuā affirmatiua. sepe enī vt patuit syllogismū affirmatiuū vocat cathegoricā. et p̄ puatiuam itelligit demonstrationē ostensiuā negatiua: nō q̄ sit adiectiuū illius termini cathegoricā. s; taz ille termin⁹ cathegoricā q̄ ille termin⁹ puatiua sumit vt adiectiuū illius termini demonstrationē ostensiuā p̄ modū copulati. ac si diceret p̄hs q̄ qdē cathegoricā et puatiua dignior est ducēte ad ipole. manifestū ē i principio hui⁹ capli vbi q̄sunt. p. vtz cathegoricā sit potior puatiua. vbi p̄ cathegoricā intelligit affirmatiua sic p̄ puatiua negatiua. ita et nūc vt itelligere.

¶ **P**otter autē scire q̄ sit differentia ipaz. Si igit̄ .a. in nullo. b. in. c. aut i oī. b. necesse ē i nullo. c. eē .a. sic igit̄ acceptis demonstratiua puatiua erit demonstratio: qm̄ .a. in. c. nō erit. Que vero ē p̄ ipole sic se bz si op⁹ est demonstrare q. a. in. b. nō sit accipiēdū ē affirmatiue .a. eē in. b. z. b. in. c. quare accipiēdit z. a. in. c. esse. hoc aut sit notū z certū q̄ ipossible est ipm̄ esse.

¶ **P**ro declaratiōe hui⁹ q̄stionis Aristo. facit duo. Quia p̄mo p̄mittit aliquas suppositiones. z declarat duas cōclusiones ibi. Si igit̄ ex notiorib⁹. Prima igit̄ suppositio ē ista. q̄ in b̄ differunt demonstratio ostensiuā z ducēs ad ipole. qz demonstratio ostensiuā nō cōcludit nisi manifeste neciūm. demonstratio aut ducēs ad ipole concludit manifeste ad ipole. Ex p̄mi tā affirmatiue q̄ negatiue. vt oē aīal ē corpus aiatum. oīs hō est aīal. ḡ oīs homo est corp⁹ aiatum. Item nulla suba ē q̄st̄itas: oīs homo ē suba. ḡ nullus hō est q̄st̄itas. Ex p̄m̄ secūdi. dato q̄ neges illā. color congregatiuus visus nō ē albedo. affirmatiua suū d̄dictoriū sic arguendo. oīs color congregatiuus visus est albedo. oīs nigredo ē color cōgregatiuus visus. ḡ oīs nigredo est albedo. Item negata illa. color est disgregatiuus visus. arguatur sic p̄ suū contradictoriū. nullus color ē disgregatiuus visus. oīs albedo ē disgregatiua visus. ḡ nulla albedo ē color. vbi p̄ cuiuslibet istoz syllogismoz cōclusionē eē manifeste ipolem. ¶ **N**otandū q̄ Aristo. hic non exēplificat nisi de demonstratiōe ostensiuā negatiua. qz si demonstratio ostensiuā negatiua nō cōcludit nisi manifeste necessariuz: oīs q̄ demonstratio ostensiuā affirmatiua etiā cōcludat p̄cise manifeste necessariū. cum dignior sit affirmatiua q̄ negatiua. Et ponit Aristo. exēplū i terminis. vt. a. b. c. vt nullū. b. est. a. oē. c. ē. b. ḡ nullū. c. ē. a. Non etiam exēplificat nisi de demonstratiōe affirmatiua ducēte ad ipole faciendū tñ syllogismū affirmatiuū cōcludētē ipole. qm̄ manifestū ē ipole affirmatiuū q̄ negatiuū. coiter enī ipossibilia affirmatiua formalr icludunt cōtradictionē. vt hō est asinus. linea est albedo. ipolia enī negatiua nō formalr iplicant cōtradictionē. vt nullū aīal est suba nulla albedo est color. iō ipolia affirmatiua sūt magis ipolia q̄ ipolia negatiua. ¶ **E**t notanter dico coiter. qz non oīa ipossibilia affirmatiua iplicant formalr d̄ditionē. Illa enī sūt ipossibilia fm̄ naturā. vacuū ē. celū gescit. z non iplicant formalr d̄ditionē. bene aut mālr cū ex ipoli sequat̄ quodlibet. z consequēter duo d̄dictoria. format̄ q̄ Aristo. syllogismū affirmatiuū cōcludentem ipole B mō. oē. b. est. a. oē. c. est. b. ḡ oē. c. est. a. ac si argueret sic. oē aīal est asinus. oīs homo est aīal. ḡ oīs hō est asinus. dato q̄ a. conuertat̄ cū illo termino asinus. z. b. cum illo termino aīal. z. c. cum illo termino hō.

¶ **T**ermini quidē igit̄ sūt ordinant̄. Differt autē z

quo qualis sit notior puatiua ppositio. **A**trum igitur q. a. b. non inest. aut q. a. c. nō iest. Cū igit̄ est cōclusio notior qm̄ non ē. a. i. b. q̄ est ad ipole sit demonstratio. Cum autem in syllogismo sit demonstratiua est.

¶ **S**ecunda suppositio. q̄ demonstratio ducens ad ipossible z ostensiuā in aliquo cōueniūt z i aliquo differūt. conueniūt enī. qz sunt ex cōsimilibus terminis i cōsimili figura z mō. disconueniūt aut. qz in demonstratiōe ostensiuā p̄missa sunt notiores in veritate cōclusionē. sed in demonstratiōe ducēte ad ipole conclusio ē notior in falsitate q̄ p̄missa falsa. vbi gra. nulla albedo ē nigredo. oīs color disgregatiuus visus est albedo. ḡ nullus color disgregatiuus visus est nigredo. hic p̄ p̄missas notius esse vās q̄ conclusio. s; dicendo. oīs color disgregatiuus visus ē albedo. nigredo ē color disgregatiuus visus. ḡ nigredo est albedo. hic nulli dubiū q̄ cōclusio ē manifesti⁹ falsa q̄ minor. magis enī est notū nigredinē nō esse albedinē q̄ ipaz esse disgregatiua visus. ¶ **N**otandū q̄ sicut nō cōcedētī verū oz illud vez demonstrare paliud veri⁹ sic q̄ p̄missa se sint veriores cōclusionē iuz illō. pp̄ qd̄ vnt̄ quodq̄ tale z illud magis. ita si aliq̄ cōcedat falsuz oz q̄ impugnetur ipm̄ ducendo ad aliq̄ falsius. z qz in demonstratiōe ad ipole sp̄ ex falsitate cōclusionis p̄bat falsitas alicui⁹ p̄missaz. iō temp̄ i tali demonstratiōe oz q̄ cōclusio sit falsior q̄ p̄missa. iō dicitur in textu q. a. esse i. c. i. q̄ conclusio sit notū z certū esse ipossible. exēplificat aut Aristo. in terminis. a. b. c. tā in demonstratiōe ostensiuā negatiua q̄ ducēte ad ipole affirmatiua. vt nullū. b. est. a. i. nulla albedo est nigredo. oē. c. est. b. i. oīs color disgregatiuus visus ē albedo. ḡ nullum. c. ē. a. i. nullus color disgregatiuus visus est nigredo. Ista est demonstratiō ostensiuā. ducens aut ad ipole est ista. oē. b. est. a. i. oīs color disgregatiuus visus est albedo. oē. c. ē. b. i. oīs nigredo est color disgregatiuus visus. ḡ oē. c. ē. a. i. oīs nigredo ē albedo. Cōsiles demonstratiōes p̄nt fieri in his terminis. hō. asinus. z risibile. vt nullus hō est asinus. omne risibile est hō. ḡ nullū risibile est asinus. Itez ducendo ad ipossible. oē risibile est hō. oīs asinus est risibilis. ḡ oīs asinus est homo.

¶ **N**atura aut prior est q̄ est q. a. in. b. non sit q̄. a. in. c. priora enī cōclusionē sūt ex q̄bus est cōclusio. Est aut q̄. a. quidē in. c. non ē cōclusio. a. autē in. b. ex quibus est conclusio.

¶ **T**ertia suppositio. Demonstratio ostensiuā procedit modo nature. demonstratio aut ducens ad ipole contra naturā. eo q̄ processus nature est ex potioribus z notioribus. z sic in demonstratiōe ostensiuā p̄missa sūt potiores z notiores cōclusiōe. notius est enī nullam albedinem esse nigredinē: aut nullū hominem esse asinum q̄ q̄ nullus color disgregatiuus visus est nigredo. aut q̄ nulluz risibile est asinus. In demonstratiōe aut ducēte ad impossibile conclusio est notior p̄missis. s. in falsitate. qz ex opposito illius sequitur oppositum p̄missis. hec enī est notior i falsitate. albedo est nigredo. aut homo est asinus. que est conclusio in demonstratiōe ducēte ad ipole. q̄ hec. omnis color disgregatiuus visus est nigredo. aut omne risibile est asinus. que est maior falsa. etiā q̄ aliqua talis. nigredo est color disgregatiuus visus. aut asinus est risibilis q̄ est minor falsa fm̄ variationem extremoz.

¶ **N**on enī contingit remoueri aliqd̄ hoc cōclusio est. illa aut sūt ex quibus sed hoc qdē ex quo syllogismus est. qd̄ utiqz sic se bz: quare aut vt totū ad ptē: aut ps ad totū se bz. s; q̄ sūt. a. c. z. a. b. ppositiones non sic se habent adinuicem.

¶ **Q**uarta suppositio. In demonstratiōe ducēte ad impossibile processus destructiuus ab interemptione cōclusionis ad iterēptionem p̄missaruz non est processus syllogisticus. nec interē

Posteriorum

partio conclusiois se habet ut premissa nec interreptione premissarum se habet ut conclusio. quod illud ex quo fit talis processus non se habet sicut totus ad partem nec e contra. ubi gratia concessa ista. albedo est color congregatiuus visus. arguat sic. ois color congregatiuus visus est niger. sed albedo est color congregatiuus visus. ergo albedo est niger. iste est syllogismus ducens ad ipse. quo habito arguat sic. syllogismus est bonus et conclusio est falsa. ergo aliqua premissa est falsa et non maior. ergo minor. hic secundus processus non est syllogisticus. quia destructio conclusiois non se habet sicut totum ad partem nec e contra. **C** Notandum quod cum predicatum dicat formam. et subiectum materiam. predicatum dicit totum et subiectum partem. id autem ex quo fit syllogismus est medius terminus. cum ergo in prima figura medius subiciatur in vna premissa et predicetur in alia. ois in prima figura illud ex quo est syllogismus dicere premissam in vna premissa et totum in alia. In secunda autem figura medius predicatur utrobique. ergo ibi se habet tanquam totum ad partem et non tanquam pars ad totum. In tertia autem subicitur in vtraque. ergo in tertia figura se habet sicut pars ad totum et non sicut totum ad partem. et per omnes in processu destructiuo illud ex quo fit ille processus non se habet sicut totum ad partem nec e contra. cum non fiat aliquo modo duorum dictorum secundum aliquam trium figurarum.

C Si igitur ex notioribus sit et credibilioribus dignior est. sunt enim vtraque ex non esse credibiles. sed hoc quidem ex priori. illa vero ex posteriori potior simpliciter vtrique erit ea que est impossibilis demonstratio priuatiua.

C His suppositionibus premissis pars ponit duas conclusiones. Quamuis prima est ista. demonstratio ostensiva negatiua est dignior ducente ad ipse. pars. quod ipsa est ex dignioribus et credibilioribus. que libet enim istarum demonstrationum est nota ex non esse. scilicet ostensiva est non esse. scilicet potior ratione premissarum. et ducens ad ipse possibile ex non esse posteriori ratione conclusiois. **C** Sed contra. in demonstratione ducente ad ipse. procedit ex interreptione conclusionis ad interreptionem alterius premissarum. sed interreptione conclusiois est notior interreptione premissarum. ergo demonstratio ducentis ad ipse. procedit ex notiori sicut demonstratio ostensiva. **C** Item in demonstratione negatiua ducente ad ipse. non procedit ex non esse. quod sumitur conclusiois oppositum: quod est propositio affirmatiua. et sic procedit ex esse et non ex non esse. **C** Ad primum dicitur quod licet in processu destructiuo semper procedat ex notioribus tamen in processu syllogistico ducente ad ipse. procedit ex minoribus notis spiritus intelligendo quod ad falsitatem. quilibet. nullarum demonstrationum procedit ex non esse. scilicet demonstratio ostensiva. procedit ex non esse modo recto a premissis ad conclusionem. demonstratio autem ducentis ad ipse. procedit ex non esse modo retrogrado a conclusioe ad premissas. non tamen positive sed destructive. **C** Ad secundum respondetur quod siue conclusio sit affirmatiua siue negatiua semper procedit ex non esse in demonstratione ducente ad ipse. quod semper procedit sub isto fundamentum. conclusio non est vera: ergo altera premissarum non est vera. ubi constat argui per non esse.

C Quare et hac dignior predicatiua. manifestum est etiam quod et ea que est impossibilis potior est.

C Secunda conclusio. demonstratio affirmatiua ostensiva est dignior ducente ad ipse. probatur. demonstratio ostensiva negatiua est dignior ducente ad ipse. sed affirmatiua est dignior negatiua. ergo pars prima. quod quicquid est dignius digniori est dignius minus digno. maior est probata in prima conclusioe et minor in secunda quod notione. quod determinata est in lectione potior. **C** Contra predicta arguitur nulla esse demonstratio ducentem ad ipse. et primo sic. ois demonstratio est syllogismus. nulla demonstratio ducens ad ipse est demonstratio. pars prima cum maiori in principio huius per primum dicentem. oem demonstrationem esse syllogismum facientem scire. minor vero declarat. nam ois syllogismus constat tamen ex tribus terminis et tribus propositionibus. per Aristoteli primum potior. sed demonstratio ducens ad ipse non constat tamen ex tribus terminis et tribus propositionibus cum concludat tam falsum quam verum. ergo non est syllogismus. **C** Secundo sic. ois

demonstratio concludit tamen verum ex veris. sed demonstratio ducens ad ipse concludit falsum ex falso. ergo non est demonstratio. pars prima in hoc primo potior. et minor est aristoteles. in littera. cum dicit demonstrationem ducere ad impossibile concludere manifestum ipse. et manifestius falsum quam sit altera premissarum. **C** Tertio. ois demonstratio est quod vel propter quod. sed demonstratio ducens ad impossibile non est quod nec propter quod. ergo non est demonstratio. pars consequentia cum maiori per primum in primo. et minor videtur nota. quod demonstratio ducens ad ipse non est a causa supra effectum nec e contra: cum nihil sit causa vel effectus alicuius impossibilis. **C** Quarto queritur quod intelligitur per demonstrationem ducentem ad ipse. vtrum syllogismus concludens impossibile. aut totus processus a principio usque ad finem. si primum. pars nullum tale syllogismum esse demonstrationem. si secundum nulli dubium quod talis processus non ducit ad ipse. sed ad verum per negatum. et per omnes nulla est demonstratio ducens ad ipse. **C** Notandum quod duplex est demonstratio. scilicet simplex et mixta. Demonstratio simplex est syllogismus faciens scire. demonstratio mixta est processus faciens scire ex multis argumentationibus. Et talis duplex. pars. demonstratio circularis et ducens ad impossibile. demonstratio circularis est processus factus ex duobus syllogismis facientibus scire aliquid per aliud res. ut patuit supra. Demonstratio autem ducens ad impossibile est processus factus ex quatuor argumentationibus ad investigandam veritatem alicuius per negatiua. prima argumentatio est syllogismus concludens manifestum ipse. Secunda argumentatio est prima concludens alteram premissam illi syllogismi esse falsam et non esse veram. Tertia argumentatio est prima concludens hanc esse falsam vel non esse veram demonstrata maiori vel minori. Quarta vero argumentatio est consequentia concludens verum esse quod per negabat. verbi gratia. negata ista. aliquid aial non est homo. accipiat suum dicitur. et arguat primo sic. ois aial est homo. asinus est aial. ergo asinus est homo. ubi omnis est manifestum impossibile quod asinus. **C** Secundo arguat sic. iste syllogismus est bonus. et conclusio falsa. ergo altera premissarum est falsa. pars prima. quod ambab per premissis existentibus veris non sequitur conclusio falsa. **C** Tertio dicitur sic argui. altera premissarum est falsa. et non minor. ergo maior. ac si argue ret sic. ista est falsa demonstratio maiore. vel ista est falsa demonstratio minore. scilicet ista non est falsa demonstratio minore. ergo ista est falsa demonstratio maiore. pars prima a distinctia cum destructioe vni primum ad alteram partem. **C** 4° vo sic debet concludi. ista maior est falsa. ois animal est homo. sed aial non est homo. est contradictorium ei. ergo hoc est vera. animal non est homo. que premissa est negata. pars consequentia. quod non contingit duo contradictoria esse simul vera per illud principium esse. non contingit idem simul esse et non esse. **C** Ad primum dicitur negatio prima. quod demonstratio est terminus equiuocus ad demonstrationem simplicem et mixtam. id per alio super ponit ly demonstratio in maiori et aliter conclusio. quapropter cum arguatur ex quatuor terminis. talis syllogismus non tenet iuxta doctrinam Aristoteli. primo priorum. sicut nec sequitur. ois canis currit. sidus celeste est canis. ergo sidus celeste currit. Ut sic in secunda figura. ois canis currit. celeste sidus non currit. ergo celeste sidus non est canis. vnde cum Aristoteli. diffiniuit demonstrationem per syllogismum facientem scire non accipit ipsam demonstrationem equiuoce in sua maxima communitate. sed tamen vniuocem per demonstrationem simplicem que est proprie et vere demonstratio. **C** Ad secundum dicitur quod demonstratio simplex tamen concludit verum ex vero. demonstratio autem mixta concludit falsum ex falso. non tamen potest. quod etiam concludit verum ex vero. demonstratio enim ducens ad impossibile quatuor conclusiones concludit. quarum prima est tamen falsa: et alie omnes sunt vere. omnes tamen argumentationes ex quibus constat demonstratio ducens ad ipse sunt vere cum quelibet illarum argumentationum sit bona prima. **C** Ad tertium dicitur quod illa propositio. omnis demonstratio est quod vel propter quod. debet intelligi de demonstratione simplici et non mixta. potest tamen concludi quod demonstratio ducens ad ipse est demonstratio per quod per causam ratione secunde argumentationis. sicut enim veritas premissarum est causa veritatis conclusionis. ita falsitas conclusionis est causa falsitatis alterius premissarum et non esse sicut significatur per

conclusionem e causa no sic esse sicut significatur p alteram pmissarum. sicut eni affirmatio e ca affirmatiōis. ita negatio negatiōis. sicut g pma argumentatio totum pcessu denomi- nat demonstratiōem ducentē ad ipole. ita secunda argumen- tatio eūde pcessu denoiat demonstratiōe ppter qd r p cam imediatā. ¶ Ad quartū respōdetur q per demonstratiōes du- centē ad ipole Aristo. intelligit totuz pcessuz a pncipio vsq ad finem. s. illarum quatuor argumentatiōuz. Et cuz dicitur q talis nō ducit ad ipole sed ad verū. illud negat. vnde sicut vna alteratio simplex vel mixta icipiēs a nigro r terminata ad album trāsfiens p colores medios ducit ad palledinē r ad rubedinez r ad fuscenedinē r tandē ad albedinē. ita idēz pces- sus demonstratiu⁹ simplex vel mixt⁹ ducit ad multas clusio- nes successiue. quaz pma est falsa r relique sunt vē. Et si dicitur talis alteratio denoiatur ab vltimo termino. s. ab albedi- ne r dicit⁹ albefactio. iux illud Arif. s. phy. motus specificatur a termino ad quē. g iste processuz demonstratiu⁹ dz denomi- ri ab vltima clusioe q ē vera r non a pma que est falsa. r ita debet dici demonstratio ducens ad verū. r nō demonstratio ducens ad impossibile. ¶ Dicitur q quilibet motus natura- lis denominatur a fine r non a pncipio. motus autem arti- ficialis denominatur a pncipio r non a fine iuxta doctrinaz Aristotelis secūdo phy. di. q medicatio denominat a medi- co seu ab arte medicādi r non a sanitate q ē termin⁹ ad quē. cū ergo talis pcessuz demonstratiu⁹ sit artificialis poterit de- nominari a pma cōclusionē r non ab vltima. aliter nō distin- gueret talis pcessuz mixtus a demonstratiōe simplici. qz qli- bet demonstratio simplex ducit ad verum. vt ergo habeam⁹ in pmpu modum disputandi: talē pcessuz Aristo. vocauit demonstratiōem ducentem ad ipole denominando illū a pma conclusionē tantum que est impossibilis: r non ab vlti- ma que est vera rē.

Certior autem r prior est sciētia que cunque ipsius quia r propter quid eadem est. sed non est ipsius extra eam que est propter quid.

Ste est quartus tractatus pmi posterioruz in quo Aristo. determinat de fine demōstra- tionis qd ē scire postqz determinauit de ipa demonstratiōe aggenerante sciam. s. ex qb⁹ r ex qlib⁹ r qualiter fit ac de eius processu q- ditatiuo q̄ritatiuo r qualificatiuo. Diuidit⁹ aut tractat⁹ iste i quatuor capla. quoz p mū

separat vna sciam ab alia. r^m separat sciam a non scibili ibi. Sed ei⁹ quod ē a fortuna. r^m sepat pncipia sciaz inuicem ibi. Eadē aut eē pncipia. quartū sepat sciaz ab opinione r ab alyz bitibus itellect⁹ ibi. Scibile aut r scia dicit⁹ ab opiabili. -pzi^m caplm diuidit in tres ptes pncipales iuxta numez triū cōclu- sionū quas Aristo. manifestat. quaz pma ē ista. Aliqua scia ē altera certior atqz pōz. pbat⁹ triplr. r pmo sic. quelibet scia ha- bens qz non sepatum a ppter qd est certior r pōz illa q hz qz sepatū a ppter qd. sed aliq scia hz qz nō sepatum a ppter qd. s. scia subalternās. r aliqua hz qz sepatuz a ppter qd. s. scia subalternata. g vna scia ē altera certior ac pōz. s. subalternās subalternata. ¶ Notādū q scia subalternās vt geome. hz qz sepatum a ppter qd i p se notis. sed in non p se notis cōiungit⁹ qz ppter qd eo q quālibet ppositionē geometricaz non p se notaz geometer scit tam quo ad qz qz quo ad pp qd. non tñ si hz ppter quid alicuius hz qz est illius. hz enim propter qd vulnere circularia tardi⁹ sanant⁹. s. non hē angulū. non tñ hz qz est. qz nescit vtrū vulnere circularia tardius sanent⁹. scia at subalternata ppectiua hz qz est in nō p se notis sepatū a p- pter qd. eo q non demonstrat sua pncipia. sed p̄supponit ea esse demonstrata i geome. cōstat aut geome. certiorē eē atqz pōrem ppectiua. Intendit g p̄bs istam rōnem. ois scia cuius

qz non est sepatum a propter qd in non p se notis est certior atqz pōz illa cuius qz sepatat a propter quid in non per se no- tis. sed scie subalternantis qz nō sepatur a ppter quid i non p se notis. scientie aut subalternate qz sepatur a propter qd i nō per se notis. g quelibet scia subalternās ē certior ac pōz subal- ternata. r p dñs vna scia est altera certior atqz pōz. ¶ Dubi- tatur arguendo q geome. in non p se notis hz qz sepatum a propter quid. nam illa sunt pncipia geome. continuum est diuisibile in ifinitū. de puncto ad punctum contingit rectā li- neam ducere de qb⁹ geometer dicit qz r nō ppter qd. r tñ nō sunt p se nota. qz demonstrant sexto phy. ¶ Respōdet q ali- quid eē p se notum itelligit ouplr. v. z. simplr r fm famosita- tem. illud ē p se notum simplr cui intellect⁹ asserit ex sola no- titia terminoz aut discursu ipcetibili aut experiētia sensuali. exēplū pmi. non cōtigit idē simul eē r nō eē. exēpluz secundi. oē totum ē mai⁹ sua parte. exēpluz tertij. ignis ē calidus. illū aut est p se notum fm famositate qd cōiter a sapientib⁹ cōce- ditur nulla vrgēte rōne. vt deuz eē. circuli ad diamet⁹ ē pro- portio tripla sexseptima. dico g q illa pncipia. cōtinuū ē di- uisibile in ifinituz. de pūcto ad punctum cōtingit rectā lineā ducere. sūr p se nota geome nō simplr sed fm famositate. ne- qz ea p̄supponit tāqz pbata i alia scia sed tanqz ab oib⁹ cōiter cōcessa. ppterea non subalternat p̄prie geometria p̄bie nāli. s. illa pncipia sint pbata ibi. p̄spectiua aut sua pncipia nō p̄- supponit tāqz p se nota simplr vlt⁹ fm famositate. sed p̄suppo- nit ea eē pbata i geome. iō p̄prie subalternat illi.

¶ Et que non est ex subiecto illa que est de subie- cto. vt arithmetica armonica.

¶ Secūdo. ad eandem conclusionem arguit sic. Scia magis abstracta ē certior atqz pōz minus abstracta. sed aliqua scia ē magis abstracta. r aliq min⁹. g aliqua scia ē altera certior at- qz pōz. p̄z dñs cū maiori. minor aut p̄z de arithme. q ē magis abstracta q̄ musica. nā subm arithme. ē numerus. r musice. numer⁹ sonorus. cōstat aut magis eē abstractum numerū q̄ numez sonorū. sic ē magis ē abstracta liea q̄ linea visualis. ¶ Sed arguit q ista rō cōcludit cū pōz. qz illa scia in qua nō sepat⁹ qz r ppter qd est magis abstracta. qz hz subm magis abstractū. r illa scia in qua sepatant⁹ qz r ppter qd ē min⁹ ab- stracta cū habeat subm min⁹ abstractū vt p̄z iductiue. ¶ Di- cendū q non coicidūt oino qz p̄ rō dicit cam r effectū. secun- da aut rō respicit totū i modo r prem subiectiua. cā eni dicit propter qd r effectus qz. magis aut abstractū dicitur superi⁹ r totū i modo. s. min⁹ abstractū dicit⁹ iseri⁹ r p̄z subiectiua.

¶ Et que est ex minorib⁹ ea que ē ex appositione vt geometria r arithmetica. Dico autē ex addi- tione vt vnitas. substantia est sine positione. P̄s- ctus aut substantia posita. hoc aut ē ex appōne.

¶ Tertio. illa scia que est ex paucioribus est pōz r certior illa que est ex additione. sed aliqua scia est ex paucioribus r aliq ex additione. g. maior p̄z. qz illa q ē ex pauciorib⁹ ē formalior. r illa que est ex additiōe est mālior. cōstat aut formā certiorē atqz pōrem eē materia. minor aut est nota de arithme. q dicitur p̄z certior certior geome. rōne suoz suboz. vnitas enim dicitur esse ex paucioribus cū sit substantia nō dicēs positionē. punctus aut est suba ex additiōe cū dicat positionē i cōtinuo ¶ Notandū p q ista rō non cludit cū prioribus. nā due p- me non importat nisi scias subalternantes r subalternatas. hec aut oēs idifferenter scias quaz vna se hz p appositionez r nō alla. vñ geome. r arithme. non inuicē subalternant. cōsi- derauit eni pma rō cam r effectū. secunda aut totū r pte. sed tertia cōsiderat mām r formā. eo q cōnotatiuum dicit ma- teriā r nō connotatiuū formā. vnitas eni nihil cōnotat. ideo arithme. habet rōnem forme. r qz punctus connotat positio- nem p̄tium continui. iō geome. hz rōnem materie. r cōsequē- ter est posterior arithme. r minus certa. ¶ Secūdo notan- dum q cum p̄bs loquit⁹ hic de substantia non accipit eā stri

Posteriorum

ete vt diuiditur contra accns. sed large vt conuertitur cu illo termino eentia seu ro eentialis iuxta determinatione factas in 5. metha. & sic loquit phs in hoc libro p dices q substantia linee est ex punctis. i. ro eentialis linee est ex punctis. qm puncta ingreduntur diffinitione linee eentiale. Pot tñ dici q Aristo. loquitur hic iuxta opinionem Platonis. di. cōtinuū cōponi ex indiuisibilibus ita q corpus cōponitur ex superficiebus. & superficies ex lineis. & linea ex punctis. cū g non poneret differentia iter corpus pdicamenti substantie & corpus pdicamenti qntitatis dicebat consequenter punctū eē substantiā. nō etiā posuit dñiam inter vnū qd est principiū numeri. & vnū qd cōuertit cum ente. propterea concessit vnitate eē substantiā & ceteros numeros pdicamenti quantitatis eē substantias dices vnitate eē pma ideam & binariū secundā ideā & ternariū tertiam ideam. & sic de alyis numeris. ¶ Sed dubitatur cum vnitas mathematica nō fundet nisi in pmanenti cōtinuo. sicut etiā numerus nō causat nisi ex diuisione continui fm phm tertio phy. Et oē cōtinuū pmanēs p̄supponat nāl̄ puncta vt colligitur de itentioe phi. sexto phy. sequit q punctū est nāl̄ p̄ vnitate & certior. & nāl̄ geome. est dignior & certior arithme. ¶ Rñdetur q punctus dupl̄ consideratur. vno mō vt est principiū qntitatis cōtinue sicut vnitas est principiū qntitatis discrete. alio modo vt est copulatiuū p̄tū linee. p̄ modo punctū non dicit positionē i cōtinuo. & sic est prior & certior vnitate q ad naturam. & nāl̄ geome. est certior arithme. q ad naturam. secundō modo vnitas est p̄tū & certior puncto. q vnitas cuz sit propria passio continui p̄cedit ordine nature positionē p̄tū inuicē. & sic arithme. ē p̄tū & certior geome. f3 nām. tñ quo ad nos arithme. est p̄tū & certior. cū vnitas sit p̄tū & magis nota nobis q punctus. imo q cōtinuū nō obstat q non sit sine cōtinuo. sicut gen^o ē p̄tū & magis notū q sp̄s. lz non possit esse sine sp̄s. sūntit g phs hic punctū non qd ē abstracte vt dicit tñ principiū qntitatis continue. sed cōnotatiue & māl̄t vt dicit positionē. i. distātiā & p̄p̄ngtatē p̄tū cōtinui. & qz talē cōnotationē non h3 vnitas. id arithme. dicit eē ex minorib^o & pauciorib^o. geome. aut dicit eē ex additiōe.

¶ Una aut scientia ē que est vnus generis quecūqz ex primis componitur: & partes aut passionibus harum sunt per se.

¶ Secunda conclusio. vnitas scie h3 attendi penes vnitate generis subiecti relati ad eadē p̄cipia p̄ma. p̄bas. penes illud attendi d3 vnitas scie qd est p̄mū i scia via cōpositiōis. & vltimū via resolutiōis. sed sub3 scie ē p̄mū via cōpositiōis & vltimū via resolutiōis vt relati ad eadē p̄cipia. id penes vnitate talis sub3 attendi vnitas scie. ¶ Notandū p̄ q quatuor additiōes ponunt i cōclusiōe req̄site ad vnitate scie. Quaz p̄^o est vnitas subiecti. & ex h3 geome. & arithme. nō sūt vna scia. qz nō hāt vnū subm cū subm geome. sit qntitas cōtinua & arithme. qntitas discreta. ¶ Scda cōditio est gñalitas sub3 ad excludendū terminū equocū q non ē gen^o. si enī alicuius scie subm eēt equocū. illa scia non eēt vna sed plures. sicut p̄positio equoca nō dicit vna sed plures. & ideo subm vni^o scie d3 eē gen^o. ¶ Tertia cōditio est subycibilitas sub3. eo q sub3 vni^o scie nō necio d3 eē gen^o pdicabile. qz tūc metha. nō esset vna scia. sed sufficit q sit gen^o subycibile. vñ oē gen^o pdicabile ē gen^o subycibile sed nō e3. analogia enī lz tollat eē pdicabilitas sub3. & ideo dicit relati ad eadē p̄cipia p̄ma. phia enim & astro. sunt de eodē sub3. qz de corpe celesti. nō tñ sūt vna scia. qz non de illo fm eadē rōne formalē. quā ego voco hic p̄cipium p̄mū. cū phia sit de corpe celesti sub rōne motus. & astro. sub rōne p̄p̄ngtatē & distātiē planetaz. silr phia & geo. non sūt vna scia. & tñ sūt de eodē sub3. s. de linea lz diuersis rōnibus. cōsiderat enī phy. lineā vt ē termin^o corporis nāl̄is. & geome. abstracte a māl̄ sēssibili vt ē recta vel curua. ¶ Et si q̄rit vt3 scia sit magis vna vnitate subiecti vlt p̄cipy p̄mi. ¶ Di-

endum q ē magis vna p̄cipio formali q subiecto. sicut enī ad vnitate cōpositi nāl̄is & vnitatis māl̄ & vnitas forme. & magis dicit vnū vnitate forme q māl̄. ita ad vnitate scie & vnitatis subiecti tanq̄ māl̄ & vnitas p̄cipy. s. formali cōsiderationis tāq̄ forme a q tanq̄ a p̄cipialiōi sūnt magis rōne vnitatis. ¶ Scdo notādū f3 ph3 h3 q q̄libz scia cōsiderat p se p̄tes & passioes sui subiecti. verbi grā. cōtinuū h3 p̄tes subiectiuas p se vt lineaz & superficie. & p̄tes subiectiuas p accns vt lineā albā lineā nigrā. superficie calidā superficie frigidā. h3 ēt passioes p se vt curuū & rectū. & passioes p accns vt pulchrū & turpe. geome. g cōsiderat p̄tes & passioes p se cōtinui. nō at p accns. qz de linea albā vel nigrā. pulchra vel turpi nō se itromittit. ea eiz q sūt p accns sūt reliquēda i scia speculatiua f3 Aristo. qnto phy. & i hoc p̄mo. ¶ Sed dubitat. qz dato illo seq̄ q geome. h3 cōsiderare de loco & tpe. nō falsū qz illa sūt de cōsideratiōe tñ phi nāl̄is. & p3 nā. qz tps & loc^o sūt p̄tes p se subiectiue cōtinui p Aristo. in pdicamentis. ca. de q̄ntitate. ¶ Itē seq̄ q metha. cōsiderat de mobili & gescibili. & nāl̄ de corpe vt ē mobile vel gescibile. nō falsū. qz ista est cōsideratio phi nāl̄is. & p3 nā. qz mobilitas & gescibilitas sūt pprie passioes corporis vt collitur a pho secūdo phy. de q p se cōsiderat metha. cuz sit p se & nō p accns ps subiectiue entis. ¶ Ad p̄mū dicit q cōtinuū gñāl̄ sūptū nō ē subm i geometria. sed solū cōtinuū cui^o punct^o ē p̄cipiū. qz p̄cipiū ē subm remotum ei^o. p̄pterea geome. nō se itromittit de tpe & loco. qz punctus nō ē p̄cipiū tps nec loci vt locus est. cū loc^o vt sic dicat cōtinētiā cui^o p̄cipiū nō ē p̄cipiū. cū p̄tineat cōtinentiā ad pdicamentū relatiōis. & p̄cipiū ad pdicamentū qntitatis. si etiā discretū diuidit i nūmex & ofonē. vt testat phs i pdicamentis. ca. de q̄ntitate. nō d3 cōcedi discretum vlt̄ sūptum eē subiectū arithme. lz tñ discretum cuius p̄cipium est vnitas. ¶ Ad 2° dicitur q sp̄s pdicamenti sube hāt duplices p̄tes vt determinat cōmē sup. p̄logo phy. s. p̄tes f3 fidē & p̄tes f3 imaginationē. p̄tes f3 fidē vocat ip̄e materiā & formā. partes at fm imaginationē dicit ip̄e eē gen^o & dñiam. cū g cor^o sit sp̄s pdicamenti substantie. g h3 p̄tes fm fidē q sūt materiā & forma p̄tis. ac ēt p̄tes fm imaginationē q sūt immediatū gen^o & p̄tia dñia. q̄propter si ppria passio sūat a p̄cipy sp̄s q sūt p̄tes tam fm fidē q fm imaginationē d3 q mobilitas & gescibilitas isint p se corpi pdicamenti substantie nō solū rōne p̄tū fidei q sūt māl̄ & forma corporis. sed ēt rōne p̄tū imaginatiōis q sūt gen^o & dñia eiusdē. ¶ Ex qb^o seq̄ q lz tā phisicus q metha. cōsideret cor^o vt mobile vlt̄ gescibile. nō tñ eadē rōne. qz phisicus cōsiderat corpus vt mobile rōne p̄tū fidei q sūt māl̄ et forma vt colligit de itentioe Aristo. secūdo phy. cor. di. q nāl̄. s. māl̄ vel forma ē p̄cipiū mouēdi et gescēdi ei^o i q ē p̄ma et p se et nō fm accns. metha. at cōsiderat cor^o vt mobile vel gescibile rōne p̄tū imaginatiōis. d. enī. p. eas passioes cōpetere corpi p se rōne suo3 p̄cipio3. it̄ifecoruz q sūt māl̄ et forma. metha. aut rōne suo3 p̄cipiorum it̄ifecorum q sūt genus et dñia. ¶ Cōsimilr dicit de risibili et disciplinabili q sūt pprie et p se passioes hoīs considerate a naturali et metha. sed nō eodē modo. cōsiderat enī naturalis hominē eē disciplinabilem vel risibilem rōne materie et forme q sūt p̄cipia illarum passionū. metha. aut considerat idē rōne generis et dñie q sūt etiam p̄cipia earundē passionum. prima dicuntur p̄tes fidei. et alia p̄tes imaginatiōis. p̄^o dicunt p̄cipia p̄ticularia. et alia dicunt p̄n^o vlt̄ sine quib^o illi subiecto non possēt competere dicte passioes. ¶ Pot tñ dici q sicut corruptibilitas nō est ppria passio alicui nisi rōne māl̄ ita mobile et gescibile nulli p se competit nisi rōne p̄tū fidei. iuxta illud iā allegatū. nā ē p̄cipium et cā mouēdi et gescēdi. iō solus phs demonstrat illas passioes de corpore. nō aut metha. si nō fluūt a p̄cipy fm imaginationē. sed tñ cōsiderat cōueniētiā et dñiam illaz adinuicē et cū subiecto suo. risibile aut et disciplinabile dicuntur fluere tā a p̄cipy fm fidē q fm imaginationē. lz nō eque

primo. si eni prius fluat a principis fidei nalis demonstrat potissime illas passiones de hote. qz p cam immediata. metha. aut no potissime. qz p cam mediatam lz conuertibile. si aut prius fluunt a principis imaginatois. metha. demonstrat potissime p demonstratione gnus et dñe. nalis aut no potissime p diffinitioe cõcernete ptes fz fide q sũt mã et aia intellectua. zc.

Altera aut scia est ab altera quocumqz principia neqz ex eisdẽ neqz ex alterutris sũt. Huius aut signũ e cũ idemõstrabilia veniãt. oporteret. n. ipa i eodẽ gñe eẽ his q demõstratur. Signũ aut huius e cũ idemõstrabilia p se ipa i eodẽ gñe sũt z pria.

Tertia cõclusio. distinctio sciaz hz attendi penes diuersitates principioz nõ pueniẽtiũ ex alterutris nec ex eisdẽ. Ista cõclo pbat p signũ. nã videmõ gnãtr pncipia idemõstrabilia alicui scie esse eiusdem gnus cũ his q demõstrant. q illa principia nẽtio sũt ex alterutris vel ex eisdẽ. z p õis si aliqua rũ sciaz principia nõ sunt ex alterutris nec ex eisdẽ ille scie nõ sũt vna scia sed plures. aũs itez arguif p signũ. qm pncipia idemõstrabilia remota sũt eiusdẽ gnus cum pncipis p. primis. et principia prima sũt eiusdẽ gnus cũ his q demõstratur. q principia idemõstrabilia sunt eiusdẽ gnus cum his q demõstrant. aũs tenet iductiue. nã si aliqne linee sũt equales vni tertie sũt eãles iter se. est pncipium idemõstrabile remotiũ. et a cẽtro ad circumferẽtiã oẽs linee ducte sũnt eãles. est pncipium primũ. et sup datã lineã contingit triãgulu eg laterum collocare. est illud qd demõstratur. mõ oia ista sũt eiusdẽ subiecti. s. linee. sũt parallelas nã cõcurrere e pncipiũ idemõstrabile. et hẽre angulum extrĩsecũ equalentẽ duobus oppositis intrĩsecis. est pncipiũ primũ sed demõstrabile. hẽre aut tres angulos equales duobus rectis e illd qd demõstrat. cõstat aut oia esse eiusdem subiecti. v3. linee aut anguli

Notãdum fm phm gnto metha. qz ens p actu et potẽtiã descendit in decẽ figurã pdicamẽtoz. ita qz oẽ ens p se pdicamentale cõponit ex actu z potẽtia. lz nõ ex cõsũli actu nec ex cõsimili potẽtia. qz actus z potẽtia pdicamenti substãtie sũt substãtie: cũ substãtia nõ cõponat ex nõ substãtijs p phy. z õis actus z potẽtia pdicamẽtoz accidẽtiũ sũt accidẽtia. idẽ pncipia rez pdicamẽtaliũ sũt ex pncipis õtis sicut z ipa õtia pdicamentalia sũt ex ipõ ente. scia g de substãtia z scia dẽte: seu scia de accidẽte z scia de ente non sũt diuerse scie. qz pncipia sũt ex alterutris. nã pncipia pdicamẽti substãtie sũt ex pncipis entis. z pncipia pdicamẽtoz accidẽtiũ sũt ex pncipis entis. qz cõsideratio substãtie z cõsideratio entis sũt ex alterutris. Similr cõsideratio accidẽtis z cõsideratio entis sũt ex alterutris. i. ex seĩuicẽ. ex quo vna cõsideratio e ex alia cõsideratione. sicut pncipia ex pncipis. Cõsũt scia de substãtia z scia de accidente nõ faciũt diueras scias. qz licet pncipia sũnt diuerã substãtie z accidẽtis. tũ sũt ex eisdẽ. s. ex pncipis entis. z sic loquor de diuersitate scientiarum totaliũ nõ habẽtiũ ordinẽ ad seĩuicẽz nec ad vnũz tertium in mõ cõsiderãdi. nã sicut torũ distinguit a pte z ps a parte. ita scia de ente distinguit a scia de substãtia vel de accidente. et scia de substãtia distinguit a scia de accidente: nõ tũ faciũt diueras scias totales. sed qlibet istaz dicif metha. Contra ista arguif pbando ex dictis qz geome. z arithme. sũt scie metha. pncipia magnitudinis z numeri sũt ex pncipis entis. qz scia dẽ magnitudine z numero nõ faciũt diueras scias ab ea scia qẽ de ente. p3. õia. qz pncipia sũnt ex eisdẽ. sed geome. est scia de magnitudine. z arithme. de numero. z metha. e scia de ente. qz geome. z arithme. non faciũt diueras scias a scia metha.

Respondet negando consequentiam. qz ex puris indefinitis nihil seqf. vñ cõcedo qz scie de magnitudine z numero sũnt metha. z scie de magnitudine z numero sũnt metha. scia eni cõsiderans magnitudinem fm sua pncipia ea resoluendo in pncipia entis e metha. scia aut cõsiderans magnitudinẽ vt de ea est aliquid demõstrabile fm equalitatem vĩnequalita

tem cõtinuã e geome. sũt scia cõsiderã pncipia numeri eẽ ex pncipis entis z eadem resoluẽs in pncipia entis est metha. scia vero nũez cõsiderans vt de eo aliquid est demõstrabile fm equalitatem vel inequalitatem discretã e arithme. pncipiu est eni qũtitati fm eã equale vel inequale dici igr phs i pdicamẽtis. cõstat aut de qũtitate cõtinua z discreta geo. z arithme. cõsiderare. Ex quibz sequit qz de quocũqz cõsiderat geo. vel arithme. de eodem cõsiderat logicus z metha. sed non eodem. mõ. geome. enim cõsiderat lineam iãtũm de illa est demõstrabilis equalitas triãguli pbando qz sup datã lineã cõtingit triãgulu equilaterũ collocare. triãgulu vero cõsiderat iãtũ de eo demõstrat equalitas triũz anguloz ad duos rectos. pbando oẽm triãgulu habere tres angulos equales duobus rectis. logicus aut cõsiderat lineam z triãgulu eẽ duo subiecta ppria. z equalitatẽ triãguli ac equalitatẽ triũ angulorum ad duos rectos eẽ pprias passionẽs illoz subiectoꝝ. metha. vero cõsiderans pncipia oĩũz istorum eẽ ex pncipis entis q sũt actus z potẽtia. vñũ z multa. idẽz z diuersum manifestat cõueniẽtiã oĩũm istoꝝ iuicẽ z discoueniẽtiã. non tũ has cõsideratiões hz logicus vel metha. nisi demõstratio pcedat geome. De nullo eni cõsiderat arithme. de quo nõ cõsideret logicus z metha. lz nõ sub eadẽ rõne. cõsiderat eni arithme. nũez fm pportionẽ equalitatis z inequalitatis pbando qz quatuor ad duo e pportio dupla. z nouẽz ad triã pportio tripla. z qz duo cubi faciunt vnũ cubũ. aut qz nullus numerus qdrat e diuisibilis i duos qdratos eãles. hec autẽz nõ pbat logicus nec metha. s3 facta demõstratiõẽ ab arithme. logicus tũc illa cõsiderat p modũ suboꝝ z ppriãz passionum manifestãdo nãm illaz demõstrationũ ex documẽtis ppis. metha. vero reducit oia i ens z i pncipia entis ostendẽdo qũt illa iuicẽ sũt idẽ z diuerã. vñũ aut multa. z quã nãz hnt vtrũ sube vel accidẽtis. z si accidẽtis vtz absoluti vel respectiui. z sic de alijs suo mõ. Dubitat circa istã. qre. p. i assignando vnitate scie facit mẽtionẽ de subo z nã i assignado dñiaz sciarũ. Rãdẽ qz istud sufficit ex quo pncipia dicũt pte formalez scie. mõ a formali pncipali sumit vnitas z distinctio. qz at fecerit mẽtionẽ de subo pus B fuit ad maiore expõsionẽ. ad B eni qz opõsitũ nãle sit vñũ sufficit vnitas forme. z opõsita nãlia sũnt plura qm forme sũnt plures: nõ ex alterutris. neqz ex eisdẽ B õis si tenerent elemẽta manere formãl i mixto. nã tũc diuerẽ formã mixti eẽ ex formis elementoz.

Plures aut demõstratiões esse eiusdẽ possibile est: nõ solũ ex eodem ordine accipiẽti non cõtinuũ mediũ. vt eoz que sũt. a. b. c. z. d. z. 3. s3 ex altero vt sit. a. trãsmutari. i quo aut. d. moueri. sed. b. letari. z iterum l. gescere. verum est. g. a. z. d. de. b. z. a. de. d. pdicari. letãs eni mouet: z qd mouet: trãsmutat. iterũ z. a. de. i. z. i. de. b. verũ est pdicari. ois eni letãs gescit z gescẽs trãsmutat. qre per altera media z nõ ex eodẽ gñe syllogismus e. qre est neutru de neutro dici medioꝝ. necesse enim e idẽ alicui vtrũqz iesse. itendere aut e z p alias figurã quot modis pũgat fieri eiusdẽ syllog.

Et dictis infert Aristo. correlarie qz plures pnt eẽ demõstrationes ad eãdeẽ conclusionẽ. p3 qz plura sũnt pncipia eiusdem cõclusiõis tã ex alterutris qz ex eisdẽ. p m declarãt. nã ista p hã e i semicirculo hz tres angulos eãles duobus rectis. pbat p ista me q dicũt p nã. s. hẽre agulu extrĩsecũ triãgulus nã triãgulus eglater z yfocheles. p3 eni qz p qdlibz istoꝝ qtuor medioꝝ cõcludit illa cõclo. s3 verũ e fz phm qz ista media non sũnt cõtinua cũ extremis. si eni syllogizat p hẽre agulu extrĩsecũ. tẽ mediũ nã e õtiuũ miori extremitati qz mediat triãgulus rõne cui illa passio iest huic triãgulo. si vero syllogizat p triãgulu iterũ mediat nã eglater vel yfocheles. si ar aliqd istoꝝ

Posteriorum

fuerit mediū illud nō ē dicitur maiori extrēitati. qz mediā triā
gulus: cū hñe tres angulos eq̄les duob⁹ rectis nō insit alicui
istoz nisi rōne triāguli. ⁊ q̄ ista media sint ex alterutris ma
iifestū ē. nā hñe angulū extrisecū equalētes duob⁹ oppositis
trisecis ē ex triāgulo tāq̄ ex subo. alia aut̄ sunt ex eodē tāq̄
ex suo supiori. aut sicut totuz ex pte. supi⁹. n. ē ps inferioris fm
Porphirium i vlib⁹. ⁊ cōmen. i plogo physicoz. ¶ Scdm̄ ē
ostendit. nā ista clusio. oē letās trāsmutat. pbat p ista me
moueri ⁊ gescere. sic arguendo. oē qd̄ mouet. trāsmutat. sed
oē letās mouet. ḡ omne letās trāsmutat. ¶ Item oē quod
gescit trāsmutat. sed omne letās gescit. ḡ omne letās trans
mutat. Ista media cū sint tria non sunt ex alterutris q̄num
ad cōsiderationē specificā. qz cōsideratio vni⁹ nō est ex cōside
ratioē alteri⁹: sed sint ex eisdem. v. ex se hñe aliter q̄ p̄ respe
ctu sit ⁊ se hñe eodē mō. ¶ Notā^m h̄z. p. nō solum in p̄ma si
gura plura esse media ad eādē cōclusionē. imo ēt i alysi fi
guris. hec. n. nullus hō est q̄titas demōstrat i secunda figura
p̄ illa media. aial. corp⁹ aiatum: corp⁹ ⁊ substātia. ⁊ ista. aliq̄
corp⁹ est substātia. demōstrat i tertia figura p̄ media ex. s. cor
pus aiatum aial ⁊ hō. nulla tñ istaz demōstratio ē potissima.
qz nō arguitur ex terminis ouertibilib⁹. sola. n. illa est potissi
ma i qua cluditur passio de subo p̄ medium cāle ouertibile
cuz vtroq̄ illoz. ¶ Sed dubitat̄ circa exēplum datū d̄rioꝝ
q̄ videtur demōstrari eadē cōclō. s. oē letās trāsmutat. qz d̄s
⁊ itelligentie letatur. ⁊ tñ nō mouentur p̄ Aristo. octauo phy.
Intellect⁹ etiā human⁹ letatur ⁊ tñ nō mouetur nec alterat̄
fm̄ p̄m̄ tertio de aia. ¶ Secūdo at̄ syllogismi vtraq̄ p̄mis
saz videtur falsa. nā hec est falsa. oē qd̄ gescit mouetur: cum
p̄dicet̄ oppositum de opposito. terra. n. gescit et tñ nō mouet.
secunda etiā p̄missaz est falsa. oē letās gescit. nā aliq̄ letat̄
qd̄ tñ mouetur h̄z. oia ḡna motuuz. ¶ Ad p̄mum d̄ q̄ gaudi
um et leticia seu tristitia sunt passiōes appetitus sensitiu⁹ seu
hñtis appetitū sensitiuū. id̄ talia nō sūt pprie i deo neqz i tel
ligentis sepatis cum nō habeāt sensū. Intellect⁹ at̄ human⁹
est iunct⁹ appetitui sensitiuo. id̄ h̄z illas passiōes. et p̄ cōis le
tatur et tristatur. et cōis mouetur ⁊ alteratur. nō tamen alte
ratioē pprie dicta q̄ necio et p̄ se est cum abiectioē d̄ry. sed al
teratioē iproprie dicta q̄ est salus et p̄fectio igr̄ p̄h̄z de aia.
¶ Ad secūdam cōcedo q̄ oē gescens mouet. neqz p̄dicatur
oppositū de opposito. qz non q̄libet ges cuilibz motui d̄riat̄
nec ecōtra. sed tñ ges localis motui locali. ⁊ ges alteratiois
motui alteratiois ⁊ ges augmētatiois ⁊ diminutiois motui
ad q̄titate. Ideo elemētum terre ⁊ si quiescit gere opposita
motui locali. tñ mouet̄ motu alteratiois aut qualitatu p̄ma
rum aut ifluentiaz celi penetratiū totū elemētū terre vsqz
ad cētū. ¶ Itē ḡnalt̄ in quolibz motu p̄t̄ est acq̄sitū de ter
mino ad quē ⁊ p̄t̄ ē acq̄rendū fm̄ p̄h̄z q̄nto ⁊ sexto phy. ideo
i quolibz tali motu mobile gescit sub eo qd̄ acq̄sitū est ⁊ mo
uet̄ ad id̄ qd̄ nōdū acq̄sitū est. p̄pterea sicut omne qd̄ calefit
vel albefit gescit sub caliditate vel albedine acq̄sita ⁊ mouet̄
ad aliā caliditate vel albedine acq̄redā. ita oē qd̄ letat̄ gescit ⁊
mouet̄. nā si letat̄ aliqua affectio ē acq̄sita ⁊ aliqua acq̄reda.
qz non pōt letari tñ p̄ instans. ḡ sub aliqua affectioē gescit ⁊
ad aliquam mouet̄. neqz iste mor⁹ ⁊ ista ges opponunt̄ cum
non sint respectu eiusdē sed diuersoz. ges enī ⁊ mor⁹ stāt sicut
eodē igr̄ Aristo. q̄nto phy. ⁊.

Ed eius qd̄ est a fortuna nō ē scia p̄ demō
strationem. neqz enī sicut neciuz ē neqz sic
frequent̄ qd̄ ē a fortuna. s̄ qd̄ extra hoc sit.
s̄ demōstratio alteri⁹ horū ē. **S**is. n. syllogism⁹
aut p̄ necessarias aut p̄ eas q̄ sūt tanq̄ frequenter
ppōnes. ⁊ si necesse qd̄ sint ppōnes ⁊ cōclusio
necessaria est. si vero sūt sicut frequenter conclusio
bmoī ē. q̄re si id̄ qd̄ ē a fortuna nō ē sic frequenter

neqz ē sic neciuz si vtiqz erit ipsius demonstratio.
¶ Istud est secūdu ca^m hui⁹ quarti tractatus in quo Aristo
sepat sciam a non scibili manifestando ea de q̄bus non ē scia
postq̄ sepauit vnā sciam ab alia ponēdo duas cōclusiones q̄
rum p̄ma ē ista. scia nō ē de casualib⁹ neqz fortuitis. Secūda
cōclusio. scia nō ē de singularib⁹ sensibilib⁹ ibi. Neqz p̄ sensū
p̄ma cōclō ar. sic. scia ē de his q̄ sūt sp̄ vel frequēter. sed cap
sualia nō sūt sp̄ nec frequēter. ḡ de his nō ē scia. p̄z nā cū mi
nozi ex secūdo phy. vbi diffinit̄ tā casus q̄ fortuna p̄ eē cām
p̄ accis ex sp̄ ⁊ frequēter. s̄ maior ar. nā scia ē ex p̄missis ve
ris sp̄ vel frequēter. ḡ de cōclusioib⁹ veris sp̄ vel frequēter
p̄z nā. qz si aīs ē neciuz sp̄ vel frequēter. cōis sicut ē tale. qz al
oppositū cōis posset stare cū ante i cōia formali. qd̄ nō ē dicē
dū. Primū dū^m videt̄ q̄ p̄batio cōclusiois deficiat. qz scia nō
est coz q̄ sūt frequēter sed tñ sp̄. qz scire ē rē p̄ cām cognosce
re: ⁊ q̄m illi⁹ ē cā: ⁊ q̄ nō cōtingit alr̄ se hñe. vt patuit i diffinitio
ne scire. ¶ Dicēdū q̄ i mathe. siūt sp̄ demōstratioes simplt.
qz vlt̄ posita cā ponit̄ effect⁹. i nālib⁹ at̄ aliq̄n sic ⁊ aliq̄n nō. sp̄
enī iterposita terra iter solē ⁊ lunā seq̄t̄ eclipsis lune. nō tñ sp̄
posito semie oliue ponit̄ oliua. qz tal̄ cā pōt̄ ipediri. id̄ ex isto
effectū demōstrat̄ cā h̄z eē ⁊ nō eē. qz seq̄t̄ oliua ē. ḡ cē^m semē
ē vel fuit. s̄ nō seq̄t̄. semē oliue ē. ḡ oliua ē vlt̄ erit. qz illa cā po
terit ipediri. s̄ bene seq̄t̄. semē oliue ē. ḡ oliua apta nata ē esse
Eoz q̄ sūt frequēter hñ scia ⁊ si nō h̄z actū tñ h̄z aptitudines
⁊ h̄ sufficit ad scire. nō. n. si hō ē aial rōnale risibile oq̄ sp̄ ri
deat. sed q̄ sp̄ sit risibil. ¶ Secūduz dū^m vt̄ q̄ de casu ⁊ for
tuna ac ēt de casualib⁹ ⁊ fortuitis sit scia ex deterioris secun
do phy. vbi Aristo. dicit q̄ ad p̄m̄ nālē p̄inet cōsiderare de
casu ⁊ fortuna. qz ad eū p̄inet cōsiderare de causis p̄ se. ḡ ad
eūdē p̄inet cōsiderare de causis p̄ accis de quoz numero
sūt casus ⁊ fortuna. ¶ Notandū p̄ h̄z p̄m̄ z^o phy. q̄ sicut en
tū qd̄ sūt p̄ se ⁊ qd̄ p̄ accis. ita cāz ⁊ effectū. nā entia sim
plicia predicamētalitā sūt entia p̄ se. vt albedo ⁊ nigredo. quia
sūt p̄ se ptes entis. s̄ etiā posita ex reb⁹ diuersoz p̄dicamē
toz sūt entia p̄ accis. vt hō alb⁹. qz niger. qz accidit boi esse
albū. ⁊ accidit albū eē hominem. cōis dicat̄ i causis ⁊ effectū
bus q̄ cause simplices sūt p̄ se vt generās ⁊ forma soz. ⁊ p̄rio
panis. s̄ cause cōposite sunt p̄ accis vt forma generans ⁊ for
emēs panē. accidit enī forme q̄ sit generās. ⁊ accidit ḡnanti
formā eē. accidit ēt̄ soz. q̄ emat panē. ⁊ accidit emptiōi panis
q̄ sit a soz. ¶ Itē effect⁹ simplices sūt p̄ se vt ire ad plateam
⁊ inuentio thesauri. sicut descēsus lapidis ⁊ fractio capitis: s̄ est
fectus cōpositi sūt p̄ accis. vt inuentio thesauri ex itiere ad pla
teā. ⁊ fractio capitis ex descēsu lapidis. accidit enī inuenti
thesaurū ire ad plateā. ⁊ accidit enī ad plateam inuenire the
saurū. accidit etiā capiti q̄ frāgat̄ ex descēsu lapidis. sicut acci
dit lapidi descēdētī frāgere caput. ḡ ois cā p̄ se h̄z effectū p̄ se
⁊ ois cā p̄ accis h̄z effectū p̄ accis ⁊ rē. igr̄ p̄ h̄z secūdo phy. s̄.
¶ Ex p̄dictis seq̄t̄ q̄ tā casus q̄ fortuna includit tā cām p̄ se
q̄ cām p̄ accis ⁊ tā effectū p̄ se q̄ effectū p̄ accis. vñ soz. absō
lute sup̄tus nō d̄r casus vlt̄ fortuna. sed soz. vt ē abulās ad pla
teā p̄pter panē emēdū inuenit debitorē seu thesaurū quē nō ē
opināt⁹ inuenire. soz. vt ē ambulās ad plateā eē cā p̄ se. ⁊ vt iue
nit debitorē vel thesaurū eē cā p̄ accis. emptio at̄ panis ē effe
ctus p̄ se itentus. ⁊ inuentio debitoris vel thesauri ē effect⁹ nō p̄
se intē. ¶ Secūdo notādū fm̄ epi. hic. q̄ de casu ⁊ fortuna
vt in eis repit̄ aliqd̄ p̄ accis nō ē scia. bene aut̄ de illis ē scia
vt in ipsis repit̄ aliqd̄ p̄ se. vñ fortuna fm̄ ipz p̄ se eē cā p̄ accis
⁊ p̄ se refertur ad cāz p̄ se. ita q̄ nō accidit p̄ se fortune eē cāz
p̄ accis. q̄ propter de fortuna est scia queadmoduz ⁊ de for
tuna aliqd̄ p̄dicatur p̄ se. si ḡ de reb⁹ fortuitis ⁊ casualib⁹ nō
ē scia h̄z i q̄ntū p̄ accis sūt ⁊ idetermiata. taliū enī non ē scia
cū sint ifinita p̄ Aristo. secūdo phy. s̄. ifinitū aut̄ vt ifinitū: est
ignotū fm̄ eūdē p̄ phy. ¶ Sed ista r̄ssio implicare videtur.
nā si fortuna p̄ se ⁊ fm̄ q̄ hui⁹ est cā p̄ accis. ḡ de fortuna hñ
scia vt i ea repitur aliqd̄ p̄ accis ⁊ vt h̄z relationē ad cāz. per
accis. neqz de fortuna cōsiderat̄ nālis nisi vt eē cā p̄ accis. vnde

Primus

hec propositio. fortuna e ca per accns est demosttrabilis isto modo oē agens effectum nō itentum ē ca p accns. sed fortuna ē agens effectum nō itentum. g fortuna ē ca p accns. vbi pz tā cōclusionē q̄ vtranz pmissarum esse p se r nullā p accns. ¶ Ideo est alr dicenduz iuz doctrinā Aristo. 2° phy. f. q̄ du pter est ca. tā p se q̄ p accns. f. vlis r picularis. r silt duplex ē effect^o tā p se q̄ p accns. v3. vlis r picularis. statufica. n. ē p se ca statue. r musicus est p accns ca eiusde3. r oia ista sūt vlia. f. statufica musicus r statua q̄ dicitur effect^o p se respectu statufici r effectus p accns respectu musici. sed iste statufica ē ca picularis p se huius statue. r iste musicus p accns. vbi iaz cause r effect^o sūt piculares. de casu g r fortuna ac de casualibus r fortuitis. r nō de entib^o r causis p accns coiter sūptis r in giali est scia. nō aut de illis in spāi. qz illa ifinita r inde/terminata sunt cū ifinite possint esse cause eiusde effect^o fm p̄m ibi. Dic enī effectus q̄ est inuentio debitoris ab ifinitis causis pōt puenire. v3. a forte. vt est visurus amicum. vt est p sequens inimicū. vt ē empturus panē. vt est vediturus vinuz r sic de ifinitis. ¶ Sed dubitatur. qz videtur casū r fortunā eē cas p se cum sint cause simplices. dictū est enim in p̄ no tabili cas simplices eē p se. r cōpositas eē cas p accns. ¶ Dicitur edū non quālibet cām simplicē eē cām p se r maxime si icludat cām p accns quē admodum casus r fortuna. vnde quatuor sūt cause p accns vt colligitur a p̄ho 2° phy. ¶ Primo ali quid dicitur causa p accns. qz coniungitur cause p se vt albus r musicum respectu statue. dato qz statufica sit albus r musicus. ¶ Secundo aliquid dicitur causa per accidēs. quia applicat actiuum passiuo. aut remouet prohibēs. r sic medicus est causa per accidens sanitatis applicando transmutabilia iuicē. et sol est ca sanitatis remouendo supfluitatē humorum aut piloz. ¶ Tertio aliqd dicitur ca p accns. qz agit effectuz p̄ter intentionē. r sic casus et fortuna dicuntur cause p accns cum inuentio thesauri vel fractio tibie sit p̄ter intentionem ¶ Quarto aliquid dicitur ca p accns. qz pponitur ex plurib^o causis quaruz vna accidit alteri. vt for. statufica aut forma generās. accidit enī for. qz sit statufica. et accidit statufico qz sit for. multe g sūt cause simplices q̄ sūt cause p accns. neqz est incōueniēs eāde3 cām numero eē p se et p accns respectu diuersoz. statufica enī ē p se ca statue et p accidens domus. ¶ Ex his sequit^o qz illa nōa non valet. iste effect^o h3 cām p̄p qd. g de isto effectū pōt haberi scia p illam cāz. qz forte iste effectus ē p accns r illa cā ē p accns. r ideterminata. mō nūq̄ habet scia nisi de effectū p se r p cām p se.

¶ Neqz p sensum est scire: si enī est sensus talis qz hui^o r non huius alicuius: sed tñ sentire necesse ē hoc aliqd r vbi. r nūc. vlc aut r i oibus ipole est sentire: nō enī hoc ē neqz nūc. nō enī eēt vlc: qd. n. sp r vbiqz ē vlc dicimus eē: qm̄ igit demosttrationes vles sunt. has aut nō ē sentire. manifestū ē qz neqz scire per sensum est.

¶ Secūda cōclusio scia non ē de picularib^o sensibilibus. probatur. scia nō h̄ p sensum: g neqz de his q̄ maxie cognoscūtur p sensum. sed picularia sensibilia sūt h3. g. aīs ar. nā scia non h̄ nisi p potentia cognitiuā potētē h̄re cōceptū vlem. s3 sēsus non pōt h̄re nisi cōceptū singularē. g scientia nō potest haberi per sensum maior patet. quia scia est vniuersaliū. minor est euident. qm̄ l3 sensus sit vlis tñ sentire est solū picularis qz nūqz ē sine conditiōib^o picularib^o r singularib^o q̄ sūt h3 r nūc. vlc aut est abstractuz ab his cōditiōib^o. ¶ Notādū qz duas ppositiōes copulatiuas ponit. p. q̄ implicare videntur. p. qz vlc non est hic nec nūc. r tñ est vbiqz r sep. Scda qz sensus est vlis r sentire est solū singularis. ¶ Ad p̄mū dicit^o qz sicut mā p̄ma nō est qd nec qualis nec q̄ta. 7° merba. qz sibi nō de terminat aliquā formā subalem nec accntalē educibile de potentia illi^o. r tñ recipit oēs formas: p phy si. qz indrns ē ad quā cūqz formā tā subalē q̄ accntalem. ita vlia non sūt hic neqz

nunc. qz nullum sibi determinat locū neqz tps: r tñ sūt vbiqz r semper. qz indria sūt ad omnem locuz r ad omne tps. si. n. sua indiuidua sūt vbiqz r semp illa sūt vbiqz r sp. r si picularia non sūt vbiqz r semp ēt vlia nō sūt vbiqz r semp: cum vlia non dicantur esse in tpe vel i loco nisi rōne. singularium. ¶ Ad 2° dicit^o qz sensus est vlis determinatiue. qz sicut vlc nō determinat sibi locū neqz tps: ita nec sensus determinat sibi illa cum sit potētia mere passiuā. visus enī ex se ideterminatus est ad oēm distātiā: r ad oē tps. qz enī determinet ad certaz distātiā vel ad certū tps h̄ est rōne obiecti. ¶ Scire aut. i. scia tio est solius singularis determinatiue. qz sicut singulare sensibile est determinate hic r nūc ita sensatio determinate rep̄tat illō cū eidē p̄tib^o r singularib^o cōditiōib^o. ¶ Itē sicut mā idrns est ad oēm formā: r q̄libz trāsmutatio respicit determinatam formā ita sensus idrns ē ad oia sensibilia. r sentire respicit determinatū sensibile a quo depēdet tā i fieri q̄ i facto eē. p̄pre rea sēsus dicit^o eē vniuersalis r sentire singularis. Deinde sēsus non h3 respectū nisi ad ipm vlc obiectū. f. visus ad colorē in coi. r auditus ad sonū i coi. sentire aut h3 respectū tñ ad sē sibile singulare cū sit cōcept^o singularis rep̄tans tñ singulare. l3. n. rep̄sentet vlc h̄ est confuse r non mō vli s3 tñ piculari r singulari. iō sensus dicitur eē vlis r sentire singularis.

¶ Sed manifestū qm̄ r si eēt sentire triangulū qz duobus rectis equales haberet angulos: q̄remus vtiqz demosttrationē: r nō sicut qdā fatent^o sciremus. ¶ Necesse ē qdē est sentire singulariter. Scia aut est in cognoscēdo vniuersale. ¶ An r si in luna eēmus viderem^o obiectā terrā: nō vtiqz scirem^o cām defectus. sentiremus enī qm̄ deficeret nūc l3 nō p̄pter qd oio. ¶ Nō enī esset vniuersalis sēsus.

¶ Ex p̄dictis in hac secūda cōclusionē Aristote. infert tria correlaria. Quoz p̄mū est istud qz sentire non est scire neqz sensatio est scia 3 antiquos dicentes sensum eē intellectū r sē satio ē esse intellectionē. r nō sciam. nam sentire est cognitio tñ piculariter sumpta. scire aut est cognitio vlr sumpta. Quod declarat^o duob^o exēplis. p̄mū. nāz si qs p sensuz cognosceret hunc triagulū habere tres angulos equales duob^o rectis. qz videret angulū extrinsecū equalētem duobus oppositis intrinsecis non p̄pter hoc sciret triangulum habere tres angulos equales duobus rectis. qz non haberet causam vlem sed dubitaret vtrū ita eēt de oi triagulo neqz inueniret illud vlc neqz cām vlem nisi per intellectum. Secundum exēplū est illud. si essemus supra lunā r viderem^o ipam eclypsi nō haberem^o sciam de eclypsi lune: sed solum cognosceremus illam eclypsiari hic r nūc. s3 nō hēremus cām vlez. s. iterpositio nem terre quā postea repimus p intellectum.

¶ Sed ex p̄sideratiōe multoties accidēte vniuersalē demosttrationez habemus. Ex singularibus enī pluribus vniuersale ē manifestū. Vniuersale aut honorabilius ē qm̄ ostēdit cāz: quare d̄ hmōi vniuersali scia honorabilior ē sensib^o: r cognitiōe quozcūqz cā est. sed de p̄mis alia rō est.

¶ Secundum correlariuz. l3 sensus sit causatiuus scire tñ noticia scientifica est nobilior sēstiuā. p̄ma ps ar. nam propositiones singulares sūt causatiue p̄pōnium vlium ex qb^o ag generatur scia. sed p̄positiones singulares habentur p sensū. g. ps nōa cum minori: r maior declaratur. nā qz videmus hoc reubarbarum esse purgatiuum colere. r illud: r sic de alijs: cōcludimus p intellectum qz oē reubarbarū est purgatiuū colere ita qz intellectus est cā p̄ncipalis in generatione p̄positionis vniuersalis. singularia aut habita p sensum sūt cause instrumentales. Secūda ps declaratur etiā. nam quelibet notīcia scientifica est nobilior non scientifica nisi eēt noticia p̄morum p̄ncipioz. sed nulla noticia sēstiuā ē scientifica. g. noticia

Posteriorum

Scientifica est nobilior sensitiva. **C** Notandū q̄ quatuor sūt noticie. s. sensitiva. intellectiva habita p̄ effectum. intellectiva habita p̄ cām. et intellectiva habita solo lumine itellect̄ agentis. notitia ḡ scientifica cū sit p̄ cām r̄lez ē nobilior sensitiva. q̄ nulla sensitiva ē p̄ cām vlem. ē ē nobilior intellectiva habita a posteriori cum illa habeat p̄ effectum. sed non ē nobilior noticia p̄morum p̄ncipiorum q̄ ille non h̄ nisi i lumine itellect̄ agentis. rōne cui oēs alias noticias dignitate p̄cedit

C Manifestū igitur sit q̄ impossibile ē sentiēdo scire aliquid demonstratorū: nisi aliq̄s sentire hoc dicat sciaz vere p̄ demonstratiōē. Sūt tñ qdā reducta ad sensū p̄pter defectus in p̄positis: qdā. n. si nō videremus nō q̄reremus nō tāq̄ sciētes i vidēdo: s; tāq̄ h̄ntes vniuersale ex eo q̄ videmus: vt si vitz p̄foratū videmus et lumē p̄rāsens: manifestum vtiq̄ erit et p̄pter qd: et p̄pter id qd videmus seorsū i vtroq̄. intelligere autem simul est: qm̄ in omnibus sic est.

C Tertium correlarium. Licet non sit possibile sentiēdo scire aliquā cōclusionē demonstrabilē: tñ sc̄sus ē adiuuatiu' sc̄ie. p̄ma ps seq̄ ex p̄ correlario ex quo sentire non ē scire nisi eguocē et cōiter sumat sentire ad oēm noticiā adheuiā eo mō quo solet dici itellectū tangere illud qd ipse clare itelligit. et ps est manifesta non solū ex dictis hic. sed ē ex determinatis in capitulo de ignorātia. s. q̄ deficiēte aliquo sensu necesse est deficere sciam de sensibilib' illius sensus. tñ hic illa p̄positio declaratur. nā aliqua sūt i quoz noticiā tarde venim' ex defectu sensus: i quoz noticiā cito venim' ex sensu: verbi gr̄a. cū ostenditur lumen multiplicatū p̄ vitrū q̄rendo p̄pter qd multiplicat ex vitz p̄ mediū nō habendo bonū visū difficulter nō inuenimus cām. habēdo aut̄ bonū visū et vidēdo p̄ia foramina i vitro dicim' q̄ hec multiplicatio ē p̄pter foramina et cludendo vlc ex singularibus successiue habitis p̄ visuz

C Notandū q̄ exempla ponim' nō vt ita sit sed vt sentiant qui addiscūt qm̄ nō ē verū lumen multiplicari extra vitz p̄ poros vitri sed p̄ penetrationē. Illud aut̄ exempluz adduxit Aristo. p̄pter opiniōē antiquoz credētū lumē eē corpus et non diffundi extra vitrū nisi p̄ pua foramina. **C** Cōtra secūdam cōclusionē ar. q̄ de singularib' et sensibilib' ē scia. nam de sole luna et stellis ē scia tam nālis q̄ astrono. ac etiā de pluvia niue et gradine tonitruo terremoto et alijs ipressiōib' theoreticis. et hec oīa sunt singularia et sensibilia. ḡ. Itē quelibz demonstratio aggenerat sciam. sed aliq̄e demonstratiōes sūt de singularib' sensibilib': ḡ de singularib' sensibilibus ē scia. p̄ p̄ia cum maiori p̄ aristo. in hoc p̄mo: et p̄bat minor ex dictis supius de demonstratiōe p̄riculari p̄ quā demonstratur aliqua passio de p̄riculari subo. s. habere tres angulos equalē duobus rectis de ysochele: et habere angulos extrisecos equalentes quatuor rectis de eglatero. cōstat aut̄ ysochelē et eglaterē eē p̄ricularia sensibilia eo q̄ figura ē sensibile cōe p̄ Aristo. et de aia. sub qua cōtinent ysocheles et eglater'. **C** Dicendū q̄ singularia sensibilia dupl'r considerātur. videlicet absolute et relatiue p̄ applicationē ad sua vlia. si considerātur absolute sic de illis nō ē scia: cum illis fm̄ q̄ hui' non cōpetat aliqua passio demonstrabilis. si aut̄ cōsiderant̄ relatiue p̄ applicationē ad sua vlia: sic de illis h̄ scia. qm̄ tūc aliqua passio demonstrat̄ de illis rōne alicui' vliis in quo conueniūt. sicut enī nō demonstrat̄ h̄re tres de ysochele nisi p̄us demonstratuz sit de triangulo. ita nō scit̄ illa passio de ysochelenisi sciat̄ de triangulo. de singulari ḡ s; q̄ hō nō h̄ scia. sed bene de singulari vt est cōiunctū vli. Præterea q̄ de singularib' sensibilibus sit scia itez pōt dupl'r itelligi: aut p̄ solas p̄pōnes singulares. aut p̄ p̄pōnes singulares adiectas vlibus. p̄ mō non habetur scia de singularib' sensibilib' sic nec demonstratio. s; bene et nō necesse est enī i oī demonstratiōe vtranzq̄ p̄missarū aut vna

esse vlem ex dictis et.

L Adem autem esse principia omnium syllogismorum impossibile est. primum quidem logice speculantibus. hi quidem enim veri sunt syllogismi alij autem falsi.

C Istud est 3° capitulum hui' tractatus i quo p̄bs separat p̄ncipia sciaz abinuicē: postq̄ separauit sciam nō a scib' illi: et vna sciam ab alia: ponendo quatuor cōclusiones. Quarū p̄ma est ista. Imposse ē oīuz veroz et falsoz eadē eē p̄ncipia. et cōclo. ipole ē oīum falsoz eadē eē p̄ncipia ibi. Postea neq̄. 3° cōclo. ipole ē oīuz veroz eadē eē p̄ncipia. ibi. Neq̄ enī veroz. 4° cōclo. ipole ē oīuz sciaz eadē eē p̄ncipia. ibi. Si vero alr. **C** P̄ri^o cōclo arguit sic. sylloz qdā sūt veri et qdā sūt falsi. sed p̄ncipia sylloz veroz sūt vera. et p̄ncipia sylloz falsoz sunt falsa. ḡ nō oīum veroz et falsoz eadē sunt p̄ncipia. p̄ p̄ia. q̄ p̄ncipia vera non sūt p̄ncipia falsa. et aīis p̄ p̄ma p̄te ē declaratum a p̄bo p̄ elēcoz. di. qualibet sciaz h̄re syllos veros et syllos falsos. p̄ secūda aut̄ ē manifestū. q̄ syllo veri non p̄nt fundari in falso. neq̄ falsi i vero p̄nt fundari. cū ex vero nō sequat̄ falsū p̄ p̄oz. **C** Notadū q̄ syllo dicit̄ dupl'r falsus. s. māliter et formalr. Syllo mālr falsus ē ille q̄ peccat i mā. v. z. cui' altera p̄missaz ē falsa. Syllo vero formalr falsus ē ille q̄ peccat i forma. s. q̄ non ē debite regulatus i mō et i figura: et de tali syllo falso nō loq̄t̄. p̄. hic sed solū de syllo peccate i mā.

C Et si nāq̄ sit verū ex falsis syllogizare. s; semel hoc fit: aut si. a. de. c. verū sit. mediū aut̄. b. falsuz: neq̄. n. a. in. b. est. neq̄. b. in. c. Sed si hāz media accipiunt̄ p̄positionū falsa erūt. eo q̄ oīs cōclusio falsa ex falsis est: et vera aut̄ ex veris: altere autēz sunt vere et false.

C Sed 3° ex falso pōt seq̄ verū. ḡ sylloz veroz p̄ncipia p̄nt eē falsa. aīis p̄ sic arguendo. oīs lapis ē aial. oīs hō ē lapis. ḡ oīs hō ē aial. vbi p̄ cōclusionē eē verā et vtrāq̄ p̄missaz eē falsa. quertaf ḡ a. cū illo termino aial. et b. cū illo termino lapis. et c. cū illo termino homo et arguat̄ cōsist. o. b. e. a. o. e. c. e. b. ḡ o. e. c. e. a.

C R̄ videt̄ p̄bs q̄ ex veris semp̄ seq̄t̄ verū et nūq̄ falsū. ex falsis seq̄t̄ frequēter falsū. sed nō sp̄. vtz ar̄ seq̄t̄ ex falsis sed raro. q̄ h̄ accidit tñ semel. nā cū cōclo sit vā abab' p̄missis ex tribus falsis cōclusio ē dissimilis p̄missis. et si itez syllogizent̄ p̄missis nūq̄ cōcludentur nisi ex p̄missis falsis. q̄ ex veronon seq̄t̄ falsū iō oīum illoz sylloz falsoz p̄ncipia erūt falsa. et sequētia ex his ēt frequēter sūt falsa. Tñ ad intētiōē phi illa p̄ia n̄ valet. ex falso pōt seq̄ vtz. ḡ sylloz veroz p̄ncipia p̄nt eē falsa. q̄ p̄ sylloz vtz Aristo. hic itelligit̄ sylloz nō peccantē i mā nec i forma. **C** Circa predicta dupl'r dubitat̄. p̄mo q̄ illud non sit solū semel. s. q̄ verū seq̄t̄ ex falso formando vnu' sylloz h̄ntē vna p̄missaz verā et alteraz falsam. vt omne animal est suba. omnis lapis est aial. ḡ omnis lapis est substantia. sicut igitur concluditur verū ex duabus p̄missis. quarum maior est vera et minor falsa. ita illa maior verapoterit̄ syllogizari ex vna p̄missa verā et altera falsa. vt omne corpus aial. tum est substantia. omne aial est corpus inanimatum. ḡ omne animal est substantia. et per consequens non solum semel p̄missis sunt dissimiles cōclusiōi. **C** Secūdo dubitat̄. quia non videtur verum p̄missas falsas non posse p̄syllogizari nisi ex p̄missis falsis. q̄ poterit̄ p̄syllogizari ex p̄missis quarū vna erit vera et alia falsa. verbi gratia. omnis lapis ē animal. omnis homo est lapis. ergo omnis homo ē animal. maior sic p̄syllogizatur. omne risibile est animal. omnis lapis est risibile. ḡ omnis lapis est animal. Scda aut̄ sic p̄syllogizatur omne rationale est lapis. omnis homo est rationalis. ḡ omnis homo ē lapis. **C** Ad p̄mum dicitur q̄ Aristo. itelligit̄ qm̄ abe p̄missis sunt false. quia si vna est vera et altera falsa nulla est difficultas i p̄posito. quia cum illius syllogismi vna p̄missa

Primus

rum sit vera et altera falsa: sequitur quod illi non sunt eadem principia ex quo verum non est falsum. et per consequens non omnium syllogismorum falsorum eadem sunt principia. **C** Intelligendum quod cum philosophus dicit verum tamen semel sequitur ex falso intelligitur in ordine ad premissas falsas syllogizandas et non simpliciter. quod illud verum. omnis homo est animal. sic syllogizatur ex his premissis falsis. omnis lapis est animal. et omnis homo est lapis. ita potest syllogizari ex his. omnis albedo est animal. omnis homo est albedo. et sic de infinitis premissis quorum quilibet est falsa. **C** Ad id quod concedo quod duarum premissarum falsarum utraque potest syllogizari ex vna premissa vera et altera falsa. sed tunc non omnium syllogismorum falsorum eadem sunt principia: cum illorum syllogismorum peccantium in maiori premissa sit vera. et alia falsa. id est si eadem debeat esse principia omnium syllogismorum falsorum: syllogizata vna proponere vera et altera premissa esse falsas: et iterum premissas premissas.

C Postea neque false ex eisde sunt. Et enim falsas adinuicem et contrarias et impossibiles sibi esse: ut iustitiam esse iniustitiam aut timorem: aut hominem equum aut bouem: aut equale maius aut minus. expositis autem sic est.

C Secunda conclusio. ipse est omnium syllogismorum falsorum eadem esse principia. probatur. ipse est incognitio eadem. sed principia aliquorum falsorum sunt incognita. quod per consequens cum maior. et minor declaratur. aliquid conclusiones falsae sunt incognitae. quod per consequens illarum conclusionum sunt incognita. per consequens cum ante eo quod iste sunt incognitae. hoc est asinus. hoc est bos. iustitia est audacia. iniustitia est timor: equale alicui est maius. et minus. **C** Notandum quod aliquid dicitur incognitum ex quo sequitur oppositum alteri. et ga bene sequitur. tu es asinus. quod tu non est bos. et iustitia est audacia. quod iustitia non est timor: tamen ab affirmatiua vni dispat ad negatiua alteri. id est ille sunt incognitae hoc est asinus. et hoc est bos. iustitia est audacia. iniustitia est timor. et dicitur per consequens sunt incognita. quod si per consequens illa sunt incognita. et hoc sunt incognita tunc expositi sequitur ipse. quod non arguit. **C** Sed dubitatur ostendit illa non repugnare. ipse alicui cui est maius illo et minus illo. ponendo a. esse tripedatum longum: bipedatum liter latum. et pedatum profundum. b. vero est tripedatum latum: bipedatum longum: et solum pedatum profundum. et sequitur a. et b. esse equale ex quo sunt equales profundum. et a. est maius b. quod est longius. et est minus b. quod est minus latum: et profundum. **C** Respondet negando a. esse equale b. aut maius b. quod magnitudo corporis habet attendi penes multitudinem quantitatis. non plus habet de quantitate b. quod a. quod est tamen tripedatum longum et bipedatum latum et pedatum profundum. b. vero est pedatum profundum. et tripedatum longum. ac tripedatum liter latum. nam vbi cumque reperitur latitudo ibi reperitur longitudo. id est si aliquid corpus est tripedatum latum illud est tripedatum longum. non tamen est. proponi ipsi carum dictiones b. esse tamen tripedatum latum: nec sequitur a. esse equale b. sed profundum dicitur. g. a. est equale b. quod a. secundum quod ad simpliciter omnia.

C Neque enim omnium verorum principia sunt eadem. altera enim multorum genere principia sunt: neque conveniunt ut vnitates punctis non conveniunt. Iste quidem enim non habent positionem. illa autem habent.

C Tertia conclusio. ipse est omnium verorum eadem esse principia. probatur. si respondetur. et per consequens punctus est principia verorum pertinentium ad quantitates et innumerabiles. ut in geometria. et vnitates est principia verorum pertinentium ad quantitates discretas. ut in arithmetica. si ipse est punctus esse vnitatem. quod vnitates non dicitur ponere in continuo. punctus autem dicitur ponere in continuo cum terminet lineam et copulet iuncturam partem. **C** Non dicitur quod duplex est vnitates. si vnitates quod quertitur cum ente. et vnitates quod est principia numeri. punctus est vnitates quod quertitur cum ente. si non est vnitates quod est principia numeri. quod punctus copulat et terminat partem lineae et non vnitates: etiam si iterum duo puncta cadit linea media. et non si iterum duas vnitates cadit aliud quod aliud. non sunt vnitates iterum quod non mediat aliud vnitates neque si neque sic sunt vnitates binary. has. non duas evidencias facit Aristoteles. **C** Dubitatur. nam punctus est principia. et continetur est principia vnitatis. quod punctus est principia vnitatis. et dicitur omnium numero rum: quod quod est principia principia est principia principia. **C** Respondetur quod punctus est principia extrinsecum et non extrinsecum vnitatis et omnium numero rum cum non ponatur in diffinitione alicuius illoz. et dicitur per consequens principia accidens et non per consequens vnitatis et omnium numeroz: sed ea quod sunt principia sunt relictinqua in scia speculativa. per Aristoteles. per consequens sic est et procedendum primum

ctum esse principia motus et temporis. quod punctus est principia magnitudinis sine quod non est motus nec tempus. et dicitur principia per consequens: non dicitur: sed necium eo modo quod loquitur dicitur. per consequens de vnitatis quod est principia per consequens necium reprobabiliu et corruptibiliu. Aristoteles autem loquitur hic de principio intrinsecum et per consequens: et non de principio extrinsecum vel per consequens accidens.

C Necessesse est autem in media convenire: aut in sursum aut in deorsum aut iterius habere hos: illos autem exterius terminoz.

C Secunda conclusio. sic aliquid dicitur affirmativa est syllogizabilis in sursum vel in deorsum per medium intra. vel per medium extra. si dixerit conclusiones habent tales diuersas coordinaciones. quod per consequens diuersa. per consequens omnia cum minor. quod tales conclusiones affirmatiue mediate vel immediate coordinaciones illi coordinaciones repunt in predicamentis accitium sic repunt in predicamento subiecti. maior autem declarat. nam illa. hoc est corpus. syllogizatur in prima figura in sursum quod in deorsum per media intra maiorem et minorem extremitate. per consequens syllogizari per consequens supra maiorem extremitate. si tamen maior erit flia in prima figura. si autem maior poterit esse vna. sed minor erit flia sic arguendo. aliquid subiecti est corpus. et omnis subiecti est hoc. quod hoc est corpus. Si autem syllogizatur per medium infra maiorem extremitate non poterit illa concludi ab ab premissis extrinsecum vis et vbi nisi in prima figura. ut omnis ethiops est corpus. omnis ethiops est hoc. quod hoc est corpus. In prima autem figura concluditur minori extrinsecum predicari vel indefinita. ut omnis ethiops est corpus. hoc est ethiops. quod hoc est corpus. sed hec. omnis homo est corpus. non potest syllogizari nisi in prima figura ambabus premissis extrinsecum veris per media intra maiorem extremitate et minorem. **C** Notandum quod processus in sursum et deorsum per media intra et extra non solum reperitur in subiectis: sed etiam in passioib. unde dato quod homo habeat. i. z. passiones quod quarta sit a. et octava b. hec conclusio. o. e. b. potest syllogizari in sursum versus a. vel in deorsum versus b. per passiones quod sunt iterum a. et b. potest etiam syllogizari per media supra a. et per media infra b.

C Sed neque communium principiorum possunt esse aliqua ex quibus omnia demonstrabuntur. Bico autem communia. ut omnia aut affirmare aut negare. genera enim eorum quod sunt altera sunt et alia quod in quantitatibus: alia vero in qualitatibus sunt solum de quibus demonstratur per consequens cetera.

C Tertio sic. principia cetera non sufficiunt ad omnem conclusionem demonstrandam. sed propter illa reguntur principia propria. principia autem propria sunt diuersa. quod non omnium verorum sunt eadem principia. per consequens omnia cum maiori quod illa principia cetera. id est quod esse vel non esse: non arguit idem sit esse et non esse. solum vtriusque ingrediuntur demonstrationes. minor autem est nota ex eo. quod diuersarum sciaturum principia per consequens et immedie distinguuntur sic etiam diuersorum predicamentorum dicitur principia propria. nam alia sunt principia propria predicamenti subiecti. et alia predicamenti quantitatis. et alia predicamenti qualitatis. nam principia predicamenti subiecti sunt deus et materia prima. principia predicamenti quantitatis sunt punctus et vnitates. principia predicamenti qualitatis sunt gradus et angulus. **C** Dubitatur nullum principia predicamenti quantitatis est quantitas. nec aliquid principia predicamenti qualitatis est qualitas. quod per consequens idem nullum principia predicamenti subiecti est subiecti. si deus et materia prima vel excessu sunt principia predicamenti subiecti. quod deus et materia prima non sunt subiecti. quod est inconueniens. **C** Respondetur quod subiecti dupliciter sumuntur. v. z. large et stricte. subiecti large sumpta est analogum ex omni predicamento et significat idem materia forma et propter: ut asserit Aristoteles in primo secunda de anima. et sic significat et de deo. subiecti autem stricte sumpta est generalissimum predicamenti subiecti. et sic non dicitur de deo nec de materia prima. quod deus est actus purus. i. z. metaphisica. et materia prima est pura propter philosophum. subiecti autem quod est generalissimum componitur ex actu et propter. ut colligitur a philosopho. metaphisica.

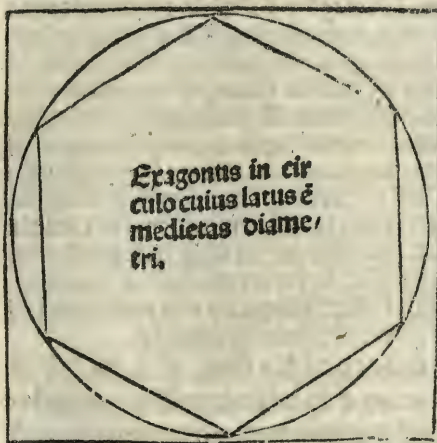
C Amplius principia non multum minora sunt conclusionibus. principia quod est. non propones. propones autem assumpti termini aut imissi sunt.

C Quarto. principia non sunt multo pauciora conclusionibus. si conclusiones non sunt eadem. nec principia. per consequens omnia. quod principia vnius syllogismi sunt conclusiones alteri. eadem enim propter est conclusio et premissa in diuersis syllogismis. minor vero est de se nota. si maior probatur. termini ex quibus sunt principia sive sunt assumpti ex maiore et minore extremitate

Posteriorum

tate siue sint finissimi iter maiore et minore extremitate non sunt
 multo pauciora terminis ex qbus fiunt conclones q neq pnci/
 pia snt multo pauciora conclonib. p3 aia. r aia pbat. nam si
 ds syllogizari bec concl. oe aial e corp. me^m itra est solu aiatu
 corp. media at ex sunt supra maiore extremitate: r ifra mino
 rem extremitate: r ex tota illa coordinatioe oes termini q sunt
 extrera conclonu pnt ee media excepto supmo. vbi gra. sumpris
 terminis pdicantur sube. s. suba. corp. aiatu corp. aial. r ho. p il
 lu terminu aial tanq p mediu poterit cludi de hoie aiatuz
 corp. r p illu terminu aiatu corp tanq per mediu poterit co
 cludi de aiali corp. r p illu terminu corp tanq p mediu
 cludi poterit suba de corpe aiatu r de alys inferiorib. r p il
 lu terminu ho poterit cludi pculr suba de corpe. r corpus
 de aiatu corpe. r aiatu corp d aiali. s3 p illu terminu suba nec
 vlr nec pculr poterit cludi aliqd de aliq istoz. ex qbus seq
 tur q i tota ista genealogia extrema excedit media tñ ino
 s. in supmo qd pot ee extremu r no mediu. q media ex qb^o fi
 nit principia no sunt multo pauciora extris ex qb^o fiut concl
 nes. ¶ Dubitat q pcededo i sursum ab illo termino ho ad illu
 terminu suba no sunt nisi tres conclones. s. ois ho est suba. oe al
 est suba. r oe corp aiatu est suba. pñ at sunt qtuor. v3. ois ho
 est aial. oe aial e corp aiatu. oe corp aiatu e corp. r oe corp e
 suba. sed qtuor no sut aliquo mo pauciora trib. q conclones
 sut pauciores pncipys. ¶ Rñ det negando aia. qz pter illas
 conclones sunt alie. v3. ois ho est corp aiatu. r ois ho est corp.
 ¶ Itex alie. oe aial e corp. r oe aial e suba. r oe corp aiatuz est
 suba. Sunt et alie conclones in descensu pculr pcededo in 3° fi
 gura. vt qz aliq suba e ho. r aliqd corp est aial. r sic vlr a di
 versimode cobinado. ¶ S3 qz dcl. syllogizaf ex duabus
 pmissis. q pmissis sunt in duplo ples conclonib. r p ois conclones
 sunt multo pauciores pncipys. ¶ Dicendū negado aia. pzi
 ma. qz no qz pmissa vult Ari. ee prin^m aut ppone imedia
 ta q sic est pmissa q no est dcl. s3 ista genealogia terminoz
 se hntiu fm sub r supra. s3 vult eade ppone ee pmissa vnius
 syllogismi r conclone alteri. bec. n. oe aial est suba. concludit ista
 ois ho e suba. r cludit ab ista. oe corp aiatu e suba. io paucio
 ra sunt principia conclusionibus.

¶ Adhuc conclusiones infinite sunt: termini at finiti.
 ¶ Quito sic. termini qb^o cōdicat oēs scie sunt finiti r pauci. cōclu
 siones aut sūt infinite. q pter illos terminos in qb^o cōdicant oēs
 scie sunt alij termini facientes prin^o distincta sic conclones. aia p3.
 qz illi sunt tñ termini cōfissimi. s. ens aliqd vnū v3 act^o p^o r h^o
 ¶ Dubitat quō conclones sunt infinite cū sit pbatū sup^o ee sta
 tu i sursum r deorsū. B. n. duo repugnare vident. ¶ Pri^o rñsio di
 cit q sic lfe sūt pauce numero r tñ infinite modis obinari pnt
 sic q infinite dicitōes pnt pstitui ex alia r alia obinatioe. ita ex
 paucis r finitis terminis pp alia r alia obinatioe pstitui pnt
 infinite conclones. Ista rñsione reprobat pbs in alio tractatu
 di. q l3 cobinatioes sint ples q termini non tñ sunt infinite si ter
 mini sunt finiti: vt p3 discurredo p vnitates ois numeroruz.
 ¶ Scda rñsio ait q pbs qñ supra pbanit status exclusit pdi
 catione p accns. hic aut loqtur cōter de oi predicatione va q
 pncipia ad concludēdū ppōnes qscuncq veras no sunt eadē. r
 qz cōclusiōes p accns sūt v3. qñ v3 e albū ee muscu l3 sit p
 accns r pnt multiplicari in infinite. ppterea dixit cōclones ee
 infinite no obstate q i his q sūt pte sit stat. ¶ Vāc. n. rñsione re
 mouet pbs ibidē vbi pbat q nec in pdicatioe p se nec p accns
 in sursum vel in deorsū cōtingit pcedere i infinite. ¶ Tertia rñ
 sio glosat q no itēdit pbs conclones ee infinite simplicr. sed qñ i
 numerabiles ita q in tāta numerositate cōclusionū no suffi
 ciūt illi termini finiti in qb^o vniūt oēs scie. Ista rñsio vera e
 no tñ e credēdū p hūisse p icōueniēti infinite ee conclones
 cū finitate terminoz i qb^o vniūt oēs scie. sicut no ē icōueni
 ens spēs ee finitas r indidua infinite: imo latitudine numeroruz
 of ee infinite. r similiter figuraz. l3 in pō in q sunt infinite spēs
 r infinite pprietates demonstrabiles de illis. sicut enī triāgul^o
 est vna spēs de qua demonstrat hē tres āgulos eqles duob^o
 rectis. r qdratū alia de quo demitā oia latera esse equalia. r

eragon^o a^o d q de
 mifaf q si locet in
 circulo lat^o ei^o erit
 medietas diatetri
 ita rñsio contigit i
 alys spēs nūero/
 rū r figuraz. 4°
 rñsio soluit q ali
 ud ē log d infinite
 te conclonū i ser ali
 ud vt reducunt i
 sua pñ. qz si i i
 finite. io conclones
 fm se aliq mō va
 dūt i ifi^o. cū at re
 ducunt in sua pñ
 cipia neq i sursum

neq in deorsū vadūt i infinite. pōt. n. aliq pprietas pbari de
 eragono. s. hē latus eqle medietati diametri nihil dicēdo de
 pēragono nec de qdrāgulo nec de triāgulo no obstate q i oz
 dine figuraz p supponat illa. io pot reduci i prin^o p q pbat
 pzie ppassiones de ipso absq reductōe in figuras pcedentes.
 Est ergo itētio pbi q conclones i se pnt ee infinite l3 ordo in pñ^o
 i sursum r deorsū sp sit finit. ¶ Intelligēdū qz 3° rñsio e ad lit
 terā: qz no pcederet pbs actu ee infinitos terminos aut concl
 nes infinite fm extrema: qz oppo^o pbat in alio tractatu. s3
 solū infinite ipedimēti aut pōe defectiue: eo mō quo loq^o ter
 tio phy. dicēs viā aliquā ee infinite. si qz careat extris. aut qz
 no sit de se p rā sibilis. s3 qz no pot p rā sibilis pp ipedimētū spa
 cy aut pp defectū vtitis actiue: eo mō quo dicerem^o viā ee inf
 nita a polo aretico ad polū antarctico. ita iā conclones sūt ifini
 te numero. no qz no sint numerabiles. s3 qz numerari no pnt
 pp ipedimētū aut defectū vtitis numerātis. ¶ S3 qz rñsio
 sio pbat q l3 infinite eēt termini r infinite eēt conclones tñ ordo
 eēt al^o terminoz pdicamentoz in sursum r deorsū eēt solū finit
 rus: r silt ordo reductōis cuiusl3 cōclonis ad sua pñ^o eēt solū
 finit. infinite n. terminoz i gñe numeri vl figure n. cludit ifi
 nitate terminoz i sursum r deorsū s3 lineā rectā pdicamentale ex
 q tales termini n. d se iuicē dnt. s3 solū fm ordinē nāe: qz sp qz
 figura posterior nāl^o p suppoit oēs pōzē sic r ois nūr^o posteri
 or oēs ante icludit. ¶ Cōtra hāc rñsionē ar. ipaz iplicare qdi
 cōez. qz si termini eēt infinite d necitate infinite eēt obiatōes.
 s3 lfe sūt tñ finite: q ex finitis vnitatib^o obinatioes ifi^o resulta
 rēt. qd iplicat dicitōes. ¶ Rñ det q si termini eēt infinite
 nite eēt obinatioes. r pñ infinite eēt lfe. r si no spē tñ nūero
 dntes: vñ si infinite eēt species figuraz aut numeroruz: r cui
 liber illaz cōsideret pp p^o termin^o scripti infinite eēt termini
 specificē dntes iuz d rā suoz oboz: r infinite eēt lfe solo nūe
 ro dntes faciētes tñ spēs lraz solū infinite: imo tñ no eēt
 ples lfe spē q mō. s3 iste tñ eēt q mō sūt. vñ ela sūt tñ qtuor
 spē ex qb^o fiut quodāmō innumerata mixta spē distincta r ifini
 ta accntia spē d rā: imo oēs vnitates sunt eiusdē spē. r oēs li
 nee sūt eiusdē spē. r tñ no repugnāt ex infinite vnitatibus so
 lo nūero dntib^o fieri infinite spēs nūeroruz: r ex infinite lineis
 tñ numeralr distinctis fieri infinite spēs figuraz. ¶ Exp dicit
 sequitur q l3 non sit possibile infinitos ee terminos scriptos
 r no infinite ee lras spē aut numero dntes: tñ ex sol finitis
 litteris scdm numerū infinite termini scripti pnt fieri tā numeros
 liter qz specificē dntes. vbi gratia. pono q n sūt nisi iste deter
 minate littere alphabeti a. b. c. v3q ad finē r certū est q ex vi
 uerfa compōne inuicē poterūt fieri isti termini circulo triāgul
 lus qdrangulus. r sic i infinite i latitudine figuraz. ac ē isti ali
 binari^o ternarius r sic i infinite i latitudine numeroruz.

¶ Amplius principia hec quidē ex necessitate. illa
 autem cōtingentia sunt. Sic igit in itentiōe bictō
 ipossibile est eadē ee. Necesse est ergo alia ee aut
 finita: aut cū infinite sint conclusiones.

Primus

Certo sic principiorum quibus probantur omnia vera quedam sunt necessaria quod contingunt. sed nullum necessarium est contingens. ergo. per omnia cum minoribus. maior autem est probata per priora. non enim prima sunt solum necessaria. quia tunc non probarentur contingentia cum ex necessario non sequatur contingens. nec etiam prima sunt tamen contingentia. quia tunc nihil potissime demonstraret. eo quod demonstratio potissima est ex his quae non possunt aliter se habere. **C** Ex praedictis autem inferitur intentum suum: videlicet quod impossibile est omnium verorum eadem esse principia supposito quod prima sunt finita in quibus concipiatur omnes scie et conclusiones infinite. quare etc.

Si vero aliter quodammodo dicat aliquis quod bene quidem geometriae: alie vero syllogorum: alie vero medicinae. quod verum erit aliud quod dicitur nisi quod sunt principia scientiarum: sed eadem dicere derisio est: quoniam eadem eis de quibus eadem eorum: omnia namque sic erunt eadem.

Quarta conclusio. impossibile est omnium scientiarum eadem esse principia. ista conclusio sequitur ex prioribus conclusionibus sic arguendo. impossibile est omnium verorum et falsorum eadem esse prima. et impossibile est omnium falsorum eadem esse prima. et impossibile est omnium verorum eadem esse prima. ergo impossibile est omnium scientiarum eadem esse prima. per omnia: cum quilibet scientia altera tamen ex veris aut tamen ex falsis aut ex veris et falsis sit. In speciali tamen per rationes proprias autem. ista quarta conclusio. et sic. querendo verum prima geometriae. sunt principia dialectice et principia dialectice sunt principia medicinae: aut non. si non. habet iterum. si sic. ergo conclusiones geometriae. sunt conclusiones dialectice et conclusiones dialectice sunt conclusiones medicinae. omnia impossibile. et probatur per omnia. quia si principia diversarum scientiarum identificantur et conclusiones identificantur. quicquid enim sunt equalia uni tertio sunt equalia inter se. et quicquid sunt eadem uni tertio sunt eadem inter se. ergo per idem conclusiones ex eisdem principijs identificantur inter se. **N**otandum quod si duorum corporum situm naturalium eadem eorum principia omnino operatio unum eorum operatio alteri. et omnis effectus unum eorum effectus alterius et est. quia operatio dat cognoscere formam secundum Aristotelem. sicut methodus. ita si duarum scientiarum eadem eorum principia omnino demonstratio unum eorum demonstratio alteri. et omnis conclusio demonstrata in una demonstratur in alia. sic ergo impossibile est plurius compositorum naturalium eandem esse operationem vel effectum ita impossibile est duarum scientiarum totalium eandem demonstrationem esse aut conclusionem demonstratam.

At vero neque quod est ex omnibus demonstrare quodlibet horum: hoc enim est querere omnium eadem esse principia. **A**bulentia enim insipientis est. **N**eque enim in manifestis hoc fit doctrinis: neque in resolutione possibile est. **I**mmEDIATE enim propones principia sunt: altera autem conclusio fit accepta propositione immediata.

Secundo sic. non quodlibet ex quolibet indifferenter demonstratur. sed determinata conclusio ex determinatis principijs. ergo prima non sunt eadem si conclusiones distinguuntur. autem dupliciter probatur. per inductive tamen in doctrinis manifestis quae resolutionis. et ratione nam propones immediate sunt principia immediata. scilicet ex alia et alia propones immediata sequitur alia et alia conclusio. ergo non ex quolibet prima quilibet indifferenter demonstratur. autem patet. quoniam ex hac immediata. omnis homo est animal rationale. sequitur ista conclusio. omnis homo est disciplinabilis. et ex illa immediata. terra interponitur inter solem et lunam. sequitur illa conclusio. luna eclipsatur. **N**otandum per quod doctrinas manifestas autem. potest intelligere notitias verum habitas ex notitiis singularium per sensum et per experientiam. et per doctrinas resolutionis demonstratones potissimas resolutiones effectus in casus suas. sic enim. alia et alia veritas est ex alijs et alijs singularibus. ita alia et alia demonstratio potissima est ex alia et alia causa. et ex alijs principijs ligatur inductive. **E**tiam per doctrinas manifestas potest philosophus intelligere demonstrationes quae permissae sunt per se nota sic est demonstratio quae demonstratur aliquid in prima conclusione arithmetica. aut in prima conclusione geometriae. et per doctrinas resolutionis demonstratones quae permissae sunt demonstrabiles: ut demonstratones quibus demonstratur omnem triangulum habere tres angulos aequales duobus rectis. et omnem figuram rectilineam esse resolvablem in totum triangulos quatuor angulos habere de partibus duobus. constat autem quod alia et alia demonstratio siue habeat permissas per se notas siue demonstrabiles est ex alijs et alijs principijs sic est ad aliam et ad aliam conclusionem. ut per inductive. **S**ecundo

notandum quod sic ex alia et alia materia generatur alia et alia forma determinate ex primo philosopho. et secundo de anima. quia ex semine oliuae generatur forma oliuae et non forma hominis. et ex semine hominis generatur forma hominis et non forma oliuae. et ex alio et alio agere particulari generatur aliter et aliter effectus. quia homo generatur hominem et non equum et est. ita ex alia et alia propones immediata et ex alio et alio prima priora sequitur alia et alia conclusio.

Si autem dicat aliquis primas propones immediate esse principia: unum in unoquoque genere est. si vero neque ex omnibus ut opus est demonstrari quodlibet neque sic ex altera quere erunt unumscuiusque scie altera. **R**elinqtur igitur si proxima sunt principia omnium: sed ex his quidem haec: ex illis autem illa.

Sorte circa dea posset aliquis dubitare dicens. prima propones et conclusiones animi conceptiones sunt propones immediate et prima in quibus concipiatur omnes scie. ergo alia sunt principia omnium scientiarum. et unum alia sunt propones immediate ex quibus demonstrantur omnes conclusiones. **R**espondet philosophus quod propter has propones conclusiones oportet dare in unaquaque scientia propones immediate et sunt principia in illa scientia. et tales propones diversificantur per diversitatem scientiarum. ergo non omnium sunt eadem prima. scilicet particularia et propria. vult ergo philosophus dicere quod principiorum quedam sunt propria et propria quaedam autem remota et conclusio: prima remota et conclusio eadem sunt omnium scientiarum. scilicet non propria et propria de quibus est primo philosophus. cum haec sint illa ex quibus formaliter demonstrantur conclusiones: ex conclusionibus autem et remotis solum verum tualiter. quia non sufficit ad sciendum. non ergo iquit **A**ri. ex quolibet principio quilibet conclusio demonstratur indifferenter. sed ex alio et alio principio pro alia et alia conclusio demonstratur. cum ergo scia sit habitus conclusionis sequitur diversarum scientiarum diversa esse propria principia.

A manifestum autem et hoc est quoniam non contingit. modo stratum est enim quod altera principia genere sunt differenter genere. **P**rima enim duplicia sunt: ex quibus et circa que. ex quibus quidem igitur communia sunt. **Q**ue autem sunt circa que propria sunt: ut numerus et magnitudo.

Tertio. diversorum generum principia sunt diversa. scilicet diverse scientie sunt diversorum generum subycibilium. ergo diversarum scientiarum principia sunt diversa. patet consequentia cum minori. et maior autem. inductive. nam diversorum predicamentorum principia sunt diversa. sicut enim predicamenta habent principia communia que sunt actus et potentia. et principia propria ut deum et primam materiam in predicamento subiecti. et punctum ac unitatem in predicamento quantitatis. quorum prima sunt diversorum predicamentorum et alia distinguuntur penes distinctionem predicamentorum. ita scientie ex quo originem habent a predicamentis habent duplicia principia secundum philosophum. scilicet ex quibus et circa quod. principia ex quibus sunt communia: et haec sunt eadem in omnibus scientijs: ut de quolibet esse vel non esse non contingit idem sit esse et non esse. principia circa quod sunt principia propria ut numerus et magnitudo. aut de puncto ad punctum contingit rectam lineam ducere. omne continuum est divisibile in infinitum. omnis magnitudo est maior sua parte. et haec sunt distincta in distinctis scientijs. **N**otandum quod cum dicitur in unoquoque genere scientifico esse unam proponem immediatam non est hoc solum referibile ad totum genus subycibile: sed etiam ad partes eius. quia non solum a magnitudine neque est subiectum geometriae. sicut in una passio primo et immediate quae est indemonstrabilis. sed etiam a superficie et corpore sicut alia passio immediata: quod est intelligendum non solum secundum rem. sed etiam secundum rationem ut ab eadem magnitudine secundum rem uno modo considerata poterit fluere alia passio. sicut secundum rem idem est triangulus et principium figurarum rectilinearum. et tamen a triangulo ut triangulus est: sicut habere tres angulos aequales duobus rectis. et ab eodem ut est principium figurarum rectilinearum sicut esse illud in quo resolvuntur omnes figure rectilineae. et non est cura si tales passiones non sunt indemonstrabiles: quia reducuntur ad passiones indemonstrabiles.

Posteriorum

Circa predicta quæritur utrum distinctio scientiarum ortum habeat a distinctione conclusionum vel principiorum. Et ar. q. conclusionum. qz habentur distinguuntur per obiecta. sed conclusio est obiectum scientie. qz distinctio scientiarum originem sumit ex distinctioe conclusionum. tenet enim qz maior colligitur de intentione philosophi. de anima. et z. et hinc minor vobis patet. quia scientia est habitus conclusionum. **C** In oppositum ar. q. ex distinctioe principiorum. qz astrologia et naturalis demonstrat eadem conclusionem per diversa media et philosophus dixit supra q. distinctio scientiarum est ex distinctioe principiorum non convenientium ex eisdem nec ex alterutris. **C** Pro nullo uno ad istam difficultatem sit hec prima distinctio q. duplex est scientia. v. totalis et partialis. scientia partialis est habitus unius conclusionis demonstratæ. si cut est scientia qua scit quod supra datam lineam dregit triangulum egleatru collocare: aut quod ois triangulus habet tres angulos equeles duobus rectis. scientia totalis est habitus plurius conclusionum diversarum demonstratio: nam habitum ordinem inuect. sic geo. et arith. **C** 2^a distinctio. q. duplicata sunt principia. scilicet complexa et icoplexa: complexa ut ois totum est maius sua parte. si ab equele equele demas cetera manent equele. icoplexa: ut numerus et magnitudo seu punctus et unitas. **C** His premissis sit hec prima conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe conclusionum. **C** 2^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 3^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 4^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 5^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 6^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 7^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 8^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 9^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 10^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 11^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 12^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 13^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 14^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 15^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 16^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 17^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 18^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 19^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 20^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 21^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 22^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 23^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 24^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 25^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 26^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 27^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 28^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 29^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 30^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 31^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 32^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 33^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 34^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 35^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 36^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 37^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 38^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 39^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 40^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 41^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 42^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 43^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 44^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 45^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 46^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 47^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 48^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 49^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 50^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 51^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 52^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 53^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 54^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 55^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 56^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 57^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 58^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 59^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 60^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 61^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 62^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 63^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 64^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 65^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 66^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 67^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 68^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 69^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 70^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 71^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 72^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 73^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 74^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 75^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 76^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 77^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 78^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 79^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 80^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 81^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 82^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 83^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 84^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 85^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 86^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 87^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 88^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 89^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 90^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 91^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 92^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 93^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 94^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 95^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 96^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 97^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 98^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 99^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum. **C** 100^a conclusio. distinctio scientiarum non habet ortum ex distinctioe principiorum.

Coplexi per se primi est obiectum complexum eiusdem scientie. **C** Contra quædam conclusionem ar. sic. unitas scientie non habet attendi penes unitatem subiecti adequantur. q. si penes unitatem principii icoplexi per se primi. p. z. n. a. q. idem est subiectum adequantur scientie et principium icoplexi per se p. a. n. s. q. d. r. p. l. r. ar. **C** Et per sic. aliquid scientie est vna et tñ ei' adequantur subiectum non est vnu. g. a. n. s. p. b. a. t. d. p. s. p. e. c. t. i. a. q. v. n. a. s. c. i. e. e. t. q. e. i. f. u. b. i. z. n. e. v. n. u. a. q. r. e. d. o. v. t. z. l. i. f. i. t. s. u. b. i. z. a. d. e. q. u. a. t. u. p. s. p. e. c. t. i. u. e. a. u. t. l. i. c. a. v. i. s. u. a. l. n. o. l. i. q. z. i. l. l. u. d. e. s. t. s. u. b. i. z. a. d. e. q. u. a. t. u. g. e. o. m. e. n. e. c. e. t. l. i. n. e. a. v. i. s. u. a. l. e. s. u. b. i. z. a. d. e. q. u. a. t. u. i. l. l. i. q. z. a. l. t. p. s. p. e. c. t. i. u. a. e. e. t. s. c. i. a. p. a. c. c. i. s. s. i. c. l. i. n. e. a. v. i. s. u. a. l. i. s. e. n. s. p. a. c. c. i. s. c. u. p. p. o. n. a. t. e. x. r. e. b. d. i. u. e. r. s. o. z. p. d. i. c. a. m. e. t. o. z. q. u. e. a. d. m. o. d. u. h. o. a. l. b. e. q. u. i. n. i. g. e. r. c. o. s. i. l. r. a. r. d. e. m. u. s. i. c. a. q. e. v. n. a. s. c. i. a. z. q. n. o. h. z. v. n. u. s. u. b. i. z. q. z. n. o. n. u. m. e. z. n. e. c. n. u. m. e. z. s. o. n. o. r. u. m. s. e. d. t. o. t. s. u. b. i. e. c. t. a. q. u. o. t. s. u. n. t. d. e. c. l. o. n. e. s. **C** Secundo. aliqua scientia non est vna et tñ ei' adequantur subiectum est vnu. ergo. a. n. s. a. r. d. e. g. e. o. c. u. i. f. u. b. i. m. e. s. t. v. n. u. v. z. m. a. g. n. i. t. u. d. o. z. q. i. l. l. a. n. o. s. i. t. v. n. a. a. r. q. z. o. e. q. d. e. s. t. v. n. u. m. e. s. t. v. n. u. m. n. u. m. e. r. o. v. n. u. s. p. e. a. u. t. v. n. u. s. g. n. e. s. i. m. p. h. z. s. m. e. t. h. s. e. d. g. e. o. n. o. n. e. s. t. v. n. u. a. l. i. q. i. s. t. o. z. m. o. d. o. z. c. u. s. i. t. d. i. u. e. r. s. o. z. g. e. n. e. z. d. i. d. e. r. a. s. r. e. s. d. i. u. e. r. s. o. z. p. d. i. c. a. m. e. t. o. z. v. i. d. e. l. i. c. e. t. m. a. g. n. i. t. u. d. i. n. e. q. u. e. p. r. i. n. e. t. a. d. p. d. i. c. a. m. e. n. t. u. q. u. i. t. a. t. i. s. z. f. i. g. u. r. a. s. i. n. p. d. i. c. a. m. e. t. i. s. **C** Tertio. si unitas scientie haberet attendi penes unitatem subiecti sequitur q. tñ geo. q. z. arithmetice. e. e. t. m. a. g. i. s. v. n. a. q. z. m. e. t. h. a. n. o. n. f. a. l. s. u. m. q. z. m. e. t. h. a. e. p. f. e. c. t. i. o. r. i. l. l. e. r. g. o. e. s. t. v. e. r. i. o. r. i. l. l. i. s. z. c. o. s. e. q. u. e. t. e. r. m. a. g. i. s. v. n. a. i. n. i. u. e. e. n. i. d. u. e. r. t. u. n. t. v. n. u. z. v. e. z. z. p. e. r. f. e. c. t. u. i. z. n. a. a. r. q. z. tñ m. a. g. n. i. t. u. d. o. q. z. n. u. m. e. r. u. s. e. m. a. i. o. r. i. o. r. i. s. v. n. i. t. a. t. i. s. q. z. e. n. s. q. d. e. s. t. s. u. b. i. e. c. t. u. m. m. e. t. h. s. e. m. p. n. m. i. n. u. s. c. o. e. e. s. t. m. a. g. i. s. v. n. u. q. z. m. a. g. i. s. c. o. e. q. z. i. n. p. a. u. c. i. o. z. i. b. r. e. p. i. t. v. t. p. z. d. e. s. p. e. r. e. s. p. e. c. t. u. g. e. n. e. r. i. s. s. e. d. tñ m. a. g. n. i. t. u. d. o. q. z. n. u. m. e. r. u. s. i. n. p. a. u. c. i. o. z. i. b. u. s. i. u. e. n. i. t. u. r. q. z. e. n. s. q. i. e. i. s. e. s. t. m. a. i. o. r. v. n. i. t. a. t. i. s. q. z. i. n. e. n. t. e. **C** Quarto. si unitas scientie attendere penes unitatem subiecti adequati: p. i. d. e. p. f. e. c. t. i. o. z. n. o. b. i. l. i. t. a. t. i. s. d. e. b. e. r. e. t. a. t. t. e. d. i. p. e. n. e. s. i. l. l. u. d. q. u. o. c. o. c. e. s. s. o. s. e. q. u. i. f. q. u. a. l. i. b. z. s. c. i. a. z. s. p. a. l. e. n. o. b. i. l. i. o. z. e. z. p. f. e. c. t. i. o. z. e. s. s. e. m. e. t. h. a. c. o. t. r. a. p. h. m. i. n. p. h. e. m. i. o. m. e. t. a. p. h. y. d. i. p. a. z. e. e. p. r. i. n. c. i. p. i. a. t. e. z. r. e. g. u. l. a. t. e. z. a. l. i. a. s. a. u. t. s. u. b. m. i. n. i. s. t. r. a. r. e. z. r. e. g. u. l. a. r. i. z. p. a. t. z. n. a. q. z. c. u. i. u. s. l. i. b. e. t. s. c. i. e. s. p. a. l. i. s. s. u. b. m. e. s. t. n. o. b. i. l. i. z. p. f. e. c. t. i. o. e. n. t. e. s. i. c. g. e. n. e. r. a. l. i. t. e. r. q. u. e. l. i. b. e. t. s. p. e. s. e. s. t. p. f. e. c. t. i. o. r. i. o. r. s. u. o. g. n. e. c. u. m. i. c. l. u. d. a. t. i. l. l. u. d. e. s. s. e. n. t. i. a. l. i. t. a. t. e. z. q. u. i. p. o. t. e. n. t. i. a. z. d. i. f. f. e. r. e. n. t. i. a. s. u. p. a. d. d. i. t. a. t. a. n. q. z. a. c. t. u. z. z. f. o. r. m. a. s. i. m. p. o. z. i. n. v. l. i. b. u. s. z. c. o. m. e. n. s. u. p. p. l. o. g. o. p. h. y. s. i. **C** Ad p. i. d. i. c. i. t. q. z. l. i. n. e. a. v. i. s. u. a. l. i. s. e. s. t. s. u. b. i. z. a. d. e. q. u. a. t. u. p. s. p. e. c. t. i. u. e. z. n. u. m. e. r. u. s. s. o. n. o. r. u. m. s. e. d. p. e. r. s. e. l. i. c. z. s. i. t. e. n. s. z. q. z. n. u. l. l. u. i. l. l. o. z. e. s. t. s. u. b. i. e. c. t. u. m. p. a. c. c. i. d. e. n. s. s. e. d. p. e. r. s. e. l. i. c. z. s. i. t. h. a. b. i. t. u. s. d. i. u. e. r. s. a. z. c. o. n. c. l. o. n. u. m. d. i. u. e. r. s. a. z. r. a. t. i. o. n. u. m. z. t. a. m. e. q. u. e. l. z. s. c. i. a. t. o. t. a. l. i. s. e. s. t. p. e. r. s. e. v. n. a. s. c. i. a. s. i. m. i. l. i. t. e. r. e. q. u. a. l. i. t. a. t. i. s. t. r. i. u. a. n. g. u. l. o. r. u. m. a. d. d. u. o. s. r. e. c. t. o. s. n. o. e. s. t. e. n. s. p. e. r. s. e. c. u. z. e. x. p. r. i. m. a. t. r. e. s. d. i. s. t. i. n. c. t. o. z. u. z. p. r. e. d. i. c. a. m. e. n. t. o. z. s. i. d. u. o. z. t. r. i. a. p. r. i. n. e. t. i. a. a. d. p. d. i. c. a. m. e. n. t. u. q. u. a. n. t. i. t. a. t. i. s. a. n. g. u. l. u. z. z. r. e. c. t. i. t. u. d. i. n. e. m. p. e. r. t. i. n. e. n. t. i. a. a. d. p. r. e. d. i. c. a. m. e. n. t. u. q. u. a. l. i. t. a. t. i. s. z. e. q. u. a. l. i. t. a. t. e. m. p. e. r. t. i. n. e. n. t. e. m. a. d. p. r. e. d. i. c. a. m. e. n. t. u. r. e. l. a. t. i. o. n. i. s. z. t. a. m. e. n. e. s. t. p. e. r. s. e. v. n. a. p. a. s. s. i. o. d. e. m. o. n. s. t. r. a. b. i. l. i. s. d. e. v. n. o. s. u. b. i. e. c. t. o. v. z. d. e. t. r. i. a. n. g. u. l. o. z. c. o. s. e. q. u. e. t. e. r. s. e. q. u. i. f. q. z. t. a. l. i. s. d. e. m. o. n. s. t. r. a. t. i. o. e. s. t. p. e. r. s. e. v. n. a. d. e. m. o. n. s. t. r. a. t. i. o. z. t. a. m. e. n. o. e. s. t. p. e. r. s. e. v. n. u. e. n. s. d. i. c. a. n. t. e. t. i. a. l. o. g. i. c. i. q. z. h. u. i. p. p. o. i. s. h. o. m. o. a. l. b. u. s. c. u. r. r. i. t. s. u. b. m. e. s. t. h. o. a. l. b. u. s. z. e. s. t. v. n. u. s. u. b. m. e. z. p. e. r. s. e. i. l. l. i. u. s. p. p. o. n. i. s. e. t. tñ n. o. e. s. t. p. e. r. s. e. v. n. u. e. n. s. s. e. d. tñ p. a. c. c. i. d. e. n. s. p. h. i. a. u. t. e. d. i. c. u. n. t. s. u. p. f. i. c. i. e. z. a. e. r. i. s. e. t. s. u. p. f. i. c. i. e. m. a. q. e. s. s. e. v. n. u. l. o. c. u. p. s. e. t. e. r. r. e. e. t. c. o. s. t. a. t. t. a. m. e. n. q. z. n. o. s. u. n. t. v. n. u. m. e. n. s. p. e. r. s. e. s. e. d. tñ p. a. c. c. i. d. e. n. s. e. t. p. e. r. a. g. g. r. e. g. a. t. i. o. e. z. i. t. a. l. i. n. e. a. e. s. t. v. n. u. m. s. u. b. m. e. p. e. r. s. e. e. t. n. u. m. e. r. u. s. s. o. n. o. r. u. s. e. s. t. v. n. u. m. p. e. r. s. e. e. t. tñ n. o. n. e. s. t. v. n. u. e. n. s. p. e. r. s. e. s. e. d. p. e. r. a. c. c. i. d. e. n. s. **C** Ad s. e. c. u. n. d. u. m. d. i. c. i. t. q. z. g. e. o. m. e. e. s. t. v. n. a. s. c. i. e. n. t. i. a. t. a. m. v. n. i. t. a. t. e. s. p. e. c. i. f. i. c. a. q. z. g. e. n. e. r. i. c. a. c. u. m. s. i. t. v. n. a. s. p. e. s. v. n. i. u. s. g. n. i. s. s. i. d. p. r. e. d. i. c. a. m. e. t. i. q. u. a. l. i. t. a. t. i. s. **C** Et tunc ad argumentum. g. e. o. m. e. d. i. s. i. d. e. r. a. t. r. e. s. d. i. u. e. r. s. o. r. u. m. g. e. n. e. r. u. m. e. t. p. r. e. d. i. c. a. m. e. n. t. o. r. u. m. e. r. g. o. n. o. e. s. t. a. l. i. c. u. i. g. e. n. e. r. i. s. v. e. l. p. r. e. d. i. c. a. m. e. n. t. i. n. e. g. e. t. n. a. v. n. q. l. i. b. e. t. a. c. c. e. p. t. m. e. n. t. a. l. i. s. e. s. t. r. e. s. p. r. e. d. i. c. a. m. e. n. t. i. q. u. a. l. i. t. a. t. i. s. e. t. tñ a. l. i. q. a. c. c. e. p. t. m. e. n. t. a. l. e. s. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. s. u. b. i. e. c. t. i. a. s. e. t. a. l. i. q. q. u. i. t. a. t. e. s. e. t. a. l. i. q. r. e. l. a. t. i. o. e. s. z. s. i. c. d. e. a. l. i. s. s. i. c. u. t. e. t. q. u. e. l. i. b. e. t. s. c. i. a. m. u. n. d. i. e. s. t. p. r. e. d. i. c. a. m. e. t. i. q. u. a. l. i. t. a. t. i. s. e. t. t. a. m. e. n. s. u. u. s. u. b. m. e. s. t. a. l. t. e. r. i. u. s. p. r. e. d. i. c. a. m. e. n. t. i. v. e. l. n. u. l. l. i. u. s. v. n. d. e. s. u. b. a. g. e. o. m. e. z. a. r. i. t. h. m. e. t. i. s. s. u. n. t. p. r. e. d. i. c. a. m. e. n. t. i. q. u. i. t. a. t. i. s. z. s. u. b. m. e. t. h. a. n. o. n. e. s. t. a. l. i. c. u. i. u. s. p. r. e. d. i. c. a. m. e. t. i. p. e. r. s. e. v. e. l. p. a. c. c. i. d. e. n. s. s. u. b. a. a. r. p. s. p. e. c. t. i. u. e. z. m. u.

scie sunt p accis in pdicamento qritatis z qlitatis. s. linea vi
sualis z numer' sonorus. subiecta at phie z medicine sunt per
accis pdicamenti sube z relatiōis. s. corp' mobile vel sensibile
z corp' sanabile. ¶ Ad 3° neget qria z dī q gen' abstracte z
formali sumptū ē magis vnu q spēs. vñ ari. 5. phy. dicit motū
regularē z vniormē eē magis vnu q motū irregularē z dif-
formē. qz min' dīfibil' ē. sed ita ē q gen' ē minus diuisibile q
spēs. ergo ē magis vnu. diuidit. n. gen' in ptes subiuas ex qb'
nō eēntialr cōponit. spēs at diuidit i gen' z dīā ex qb' eēntia
liter pponit. cū ergo ps sit sp simplicior toto seqt gen' simpli
c' eē z min' diuisibile q spēs. z qrit ens ē min' dīfibile q ma-
gnitudo z numer'. cū diuidat tñ p actu z pōz. z nullā pōnē
dicat. linea aut z numer' eēntialr cōponunt ex actu z pō seu
ex gte z dīā. iō maior ē vnitatē hz meth. qz geomē. vel arith-
me. ¶ Ad qrtū dī negādo qriam. qz nobilitas scie nō atredīt
penes nobilitatē subī pmi sed penes nobilitatē obi i quo vir-
tualr z eminetē referuat tota rō subī. z qz i deo sub rōne dei.
tatis referuat tota rō ētis. iō meth. ē ceteris sciētyz pfectior
atqz nobilior. cū ipsa sola iter scias humanit' inetas pferret
deū sub rōne deitatis. phia. n. nālis z hī dēterminēt d p motore
q est de'. nō tñ ē tāte pfectōis sic meth. qz dīderat d illo sub
rōne morozis tñ z nō sub rōne deitatis. qd multo pfectior ē
q sit rō mouētis. Et si ar. sic. phia nālis dīderat de p motore
vt est simplr idiuisibil' z imobil' tā p se qz p accis. z vt simplr
sepat a mā z magnitudine fm qz hī. 8. phy. g. cōsiderat de
deo sub rōne deitatis. negat qria. qz hī ille cōditōes nulli ppe-
tāt nisi deo. nō tñ sibi attribuit illas dīdōes sub rōne deitatis
imo ē dcedendū libzū de aīa pfectiorē eē libzū phyfico. nō ob-
stante qz lib phyfi. cōsideret de p motore q ē de'. z nō liber de
aīa. qz liber de aīa dīderat de intellectu hūano vt ē intelligens.
stat aut intellectū pfectiorē eē vt ē intelligēs ipō moroze pmo
vt ē tñ mouēs. cū rō intelligēdi sit lōge pfectior rōne mouē
di vt colligit de mēte ari. 2° z 3° de anima zc.

Sciabile at z scia differūt ab opinabi-
li z opione: qm scia vltis z p necessa-
ria ē. Necessariū aut nō ptingit alr se
hīe. Manifestū igit est q circa hoc
scia nō est. Estet. n. impossibilia vtiqz
alr se hīe possibilia alr se hīe.

Stud ē qrtū ca. isti vltimi tractat' pmi po-
sterior' i q ari. sepat scias ab opione z ab alys
bitib' intellect' postqz sepauit ynā sciaz ab a'
z scibile a nō scibili: z p' dīstīxit sciarū. Po-
nēdo qrtuoz dclones. quaz pma est ista. scia
dīr ab opione z scibile ab opinabili. 2ª dclō.
scia dīr ab intellectu ibi. At vō nec intellect'. 3^a

dclō. scia opio z intellect' aliqñ dūenunt z aliqñ dōnt ibi. Ue-
rus. n. 4. dclō. opio est circa ptingētia z polia alr se hīe ibi. Et
tertū ē. P'ria dclō qz. sic. scia ē vltis z p nēcia. sed opio non est
vltis nec p nēcia. g scia dīr ab opione. z dīr scibile dīr ab opia-
bili. aīis p'z. ex dēteriatōis p z z tractatu. nā scia ē p cāz simplr
z p se fm qz ipm sic dēmratio ex q dēmratio ē syls faciēs sci-
re. g scia est vltis. z qm ē p ea z circa ea q nō ptingūt alr se hīe.
iō est p nēcia. opio aut nō est vltis. qz nō est p cām p se z fm qz
ipm. sed solū p cām pbabilē. nō ē ē p nēcia. sed p ea q pnt alr
se hīe. ¶ Notādū pmo fm egi. qz p'pō dīvltis tripl'r. p vltitate
subī z r'pīs. s. nō cāe. vt oīs coru' ē niger. qz nō ē aliqs coru' q
non sit niger neqz aliqđ ē fuit aut erit tps in quo nō sit fuerit
vel erit aliqs coru' niger. z si b neget ponat in eē. exēpla enī
ponim' nō vt ita sint. s. vt sētiat q addūcunt. coruus tñ in cōi-
non hz cām nigredis. qz nigredo nō fluit a pncipys spēi. sed a
pncipys idīdū. nō. n. fluit a gte z dīā nec a mā z forma abfo-
lute. sed a dēterminata mixtōe z pportōe qlitātū pmax sine q
non pōt esse forma subalis corui. Scōdo dicit' p'pō vltis vltitate
cāe nō adeqte. vt oīs eglater' hz tres angulos eqlēs duob' re-
ctis. oīs. n. eglater' hz in se cām illi' passioīs. s. angulū extrin-

secū equalētē duob' oppositis intrisecis triāguli. sed nō hz istā
cāz adeqte. eo q aliqs triāgulus hz tres āgulos equales duo-
b' rectis: q nō ē equilater'. s. ylochelīs. 3° dicit' p'pō vltis vniuer-
salitate cāe adeqte vt oīs triāgls hz tres angulos eqlēs duo-
bus rectis: qz triāgulus fm qz hz hz tres āgulos eqlēs duob'
rectis. sic ēt hz qz hz angulū extrisecū ēt q dī eē cā adeqta
illi' passioīs i triāgulo p'pētēs triāgulo p se z nullo alteri nisi
rōne triāguli. z de tali vli loq' ari. di. sciaz eē vltis cuz nō loq'
tur nisi de scia p'p'ysime dicta. sed opio dicit' nō vltis. qz non
agnat p cām nec p dēmratiōē. s. p qdā signa pbabilia z p qdā
dam cōia z p syllos topicos. Ista dīstictio lz euacuet difficul-
tatē hīe: vñ tamē ifert qd nō est v'z. v. z. angulū extrin' eg-
ualētē duob' oppositis intrisecis eē causam illi' passioīs hīe
tres angulos eqlēs duob' rectis. qz cū hīc passio fluat a prin-
cipys spēi fm eū posito triāgulo ponit hīe tres angulos equa-
les duob' rectis. z nō posito triāgulo ponit angulus extrinse-
cus equalēs duob' oppositis intrisecis. g non est p e cā illius.
sed dīffō triāguli ē p se cā illius passioīs. sicut z oīum aliarum
passioīs p se dūerti' cū subis suis. dīffō hīc esse cā vt colligi-
tur de mēte phi. 6. topi. 7. 4. phy. nec seqt hīe tres āgulos de
monstrat de triāgulo p angulū extrisecū. g angulus extrinse-
cus est p se cā illi' passioīs. s. sufficē iferre q sit p se cā i cogno-
scēdo illā passioē d triāgulo. ¶ Scōdo notādū fm L. inco. qz
opio tripl'r sumit. s. cōiter p'prie z magis p'prie. opio cōiter sū-
pra est habit' cognitōis cū assensu. z sic ē gen' ad sciaz z fidez.
opio ppe sūpra est apphēsiō vni' p'p'is dīctōis cū formidine
timēdo ne oppositū possit esse. z sic scia nō ē opio lz bene sci-
tū sit opinari. qz aliqd pōt eē vere ne cū apphēnsū ab vno per
mediū simplr neciū. z ab alio p mediū pbabile. opio magis p-
prie dca ē acceptio vti ptingētis hz qz ē v'z ptingēs. z sic scia nō
ē opio nec sciū ē opinatū. z sic de opione loq' ari. h. cū dīc' opi-
nionē eē nō p nēcia. ¶ Dec expō iuz hāc dīstictōē z respecta
p'p' z' z' mēbz. qz d rōe ppe opionis nō ē formidīe neqz timor.
opinat' ē. n. ari. mūdū fuisse ab eterno absqz formidīe z timore.
vt p'z ex suis offēsuis z defēsuis. 8. phy. auerro. ēt dmen. opi-
nat' ē vnicū intellectu eē in oīb' hoīb' z b absqz formidine z
timore. vt colligit de mēte sua. 3. de aīa. sic iā theologī opināt'
z rōnes pbabiles vltra habitū fidei mūdū icēpisse eē: itelle-
ctūqz p'p'ficari ad p'p'ficationē corpoz humanoz absqz formi-
dīe z timore. Ex eodē seqt falsitas tertij mēbz cum i rōne
opionis nō cadat apphēsiō vti ptingētis vt v'z cōtingēs ē. qz mū-
dū cternalr fuisse nō ē v'z cōtingēs neqz itellctū eē vnicū in
oīb' hoīb' imo b ē ipō iō opio. ppe sūpra ē bit' acq'it' p syls
pbabile sic scia ppe dca p syls dēmratiū. z sic scia strictissi-
me sūpra ē bit' acq'it' p nēcia simplr. ita opio strictissime sū-
pra ē habit' acq'it' p mere ptingēt'. ita q nec formidō nec ti-
mor neqz v'z d'z poni i dīffōne opionis: cū opio possit eē idrū
ter circa v'z z falsū pole z ipolē neciū z ptingēs.

At vero neqz intellect'. dico aut intellectū pnci-
piū scie: neqz scientia est idemonstrabilis: hec aut
est acceptio imediate p'p'ositionis.

Tercio dclō. scia ē habit' dīstict' ab intellectu. pbat. intellect' ē pnci-
piū scie. z circa idēmrabilia. z bit' tñ imē p'p'ōnis. sed scia nō
ē aliqđ istoz. g. maior p'z. qz ite' ē bit' p'p'oz pncipioz q sunt
dignitates pme. v. z. qd'z ē vel nō ē. nībil ē z nō ē. stat autē qz
dignitates sūt prin' sciaz cū igrediat' v'ualr oēs dēmratiōes.
z sūt p'p'ōes imē atqz idēmrabiles cū acgrat' solo luie ite' agē-
tis. mior at ē māifesta. nā scia ē bit' acq'it' p dēmratiōes. g ē ef-
fect' dēmratiōis. z dīr nō ē prin' scie cū nō sit prin' sūp'p'i. idē. n.
ē p'z dēmratiōis z scie. nō ē ēt scia circa idēmrabilia aut circa p-
pōnes imediatas: cū sit bit' dclōnis dēmrate p cām vlt' p effām
¶ Nōndū fm omē. 3. d aīa qz ite' qd'rupl'r sumit. p pō itel-
le'. z sic loq' ari. ibi. cū dīc' qz ite' agēs ē oīa facere z intellect'
polis ē oīa fieri. z p spē itelligibili actū vlt' bitū p'p'itate rē. z sic
cept' hoīs vlt' leonis vocat' ibi ite' ei'. 3° p v'vute sēstīua dser-
uīete intellectui i suis opatōib' quā ari. vocat' fātāhā di. illā eē
intellectū passiuū. omē. at cogitatuā di. illā g'itari z corūpi. qz

Posteriorum

to sumit ite^o p habitum primoz principioz eo mo^o quo accipit
ta. 6. ethi. q^o hic. distinguendo ipm intellectus ab alijs habitib^o.
Sic g^o accipiendo itellectu pbs itendit tres rones cludetes sci
entia no^o esse itellectu. Quaz pma est ista. itellect^o e^o pncipiuz
scie cu^o sit habit^o pmo pncipioz. sed scia no^o e^o pncipium scie
cu^o nihil sit pncipiū suupst^o. g^o scia no^o itellect^o. C^o Scda ro. itel
lect^o e^o circa idemfabilia cuz acgrat solo lumine itellect^o agen
tis. s^o scia e^o circa dmfabilia cu^o sit h^o acgrat p demfatioez. g^o.
C^o Tertia ro. itellect^o e^o h^o ppois ime^o tm. s^o scia est habit^o p
pois mediate. s. coclonis demfate. g^o. itelligedo p ppoie ime
diata illa q^o nullu h^oz mediū q^o pban possit aut syllogizari.

C^o Verus eni est itellectus et scia et opinio et quod
per hoc dicitur. Quare relinquatur opinionez eē
circa verum aut quide falsum: sed cōtīgēs est ali
ter se habere. Hec at ē acceptio immediate pposi
tionis et non necessarie.

C^o Tertia^o scia opinio et itellect^o aliq^ol^o ueniūt et aliq^ol^o discō
ueniūt. pma ps ps. qz oia i^o sūt circa vez. i spali at ueniūt sci
entia et opinio. qa sicut scia ita opinio resoluit vsq^o ad imediata
Scda ps declarat. nā scia et itellēs sūt circa necia et opinio circa
rtigētia polia alr se h^ore. deide scia resoluit vsq^o ad imediata
necia. opinio at vsq^o ad imediata solu pbabilia q^o forte oibus vi
dent vera vel saltē plib^o. nō tñ sunt necia. qz pnt esse falsa. vt
q^o ois m^o diligit filiū suū. q^o habuit instantiā de medea occidē
te ppiū filiū. C^o Notādū fm phm q^o nō solu scia opinio et itel
lect^o sunt vera. s^o et ea q^o dñr p ista. qd pōt referri ad ppoies
vocales vel scriptas subordinatas ppoie itellectis scitis et
opinatis. qz voces sūt eaz q^o sūt i aia passionū note. pmo piar.
aut ad significata taliū hituū vel ppoieuz metalium. sic. n. sa
nitas test aiali cibo et vrina: rōne e^o oia illa dñr sana s^o diuersi
mode s^o cōmen. 4. metha. eo q^o sanitas ē i aiali tāq^o in subor: et
in cibo tāq^o in cā: et in vrina tāq^o in signo: et sic al^o ē format^o sa
num. cib^o cāl^o ē san^o. et vrina significatiue sana: ita veritas cu^o
sit adeq^otio itellect^o ad rē sic sanitas ē adeq^otio humor: ē subī
ue in itellectu. et cāl^o in re. et in ppoie tanq^o in signo: iō oia illa
dicunt vera s^o diuersimode. nā itellect^o subīue est format^o
verus. di. phi. 6. meth. q^o bonuz et malum sunt in reb^o. vez at
et falsum sunt in aia. sed res d^o cāl^o vera. di. omē. iz. metha. q^o
scia d^o ē cā vez et scia nra cātur a reb^o. ppo at ē significate ve
ra. di. phi. in post pdicamētis. q^o ex eo q^o res ē vel nō ē ofo vā
vel falsa d^o. qre rē. C^o Dubitat. qz v^o q^o opinio nō sit circa vez cu^o
oñsū sit opione aliq^o eē circa falsū. C^o Ridet egi. qd dupl^o p
q^o Ari. p vez itelligit ppoie circa quā ē vez vt falsū. Scdo q^o
pbs nō loqr d^o opione. s^o tñ d^o opione vera. Tertio q^o nō lo
gatur d^o opione q^o ē vera. s^o pōt eē vā et falsa. 4° q^o opinio gñat p
qdā pbabilia. s^o p rethor. d^o q^o q^o ē ex pte rei sp vera sunt p
babiliora falsis. et sic d^o. 8. topi. q^o nihil phibet qdaz falsa pba
biliora eē qbusdā veris. itelligedū ē ex pte nra. opinabilia ig^o
et pbabilia ex pte rei sp sunt vera. si aut opinamur falsa B ē ex
defectu itellect^o nri. Linco. aut d^o q^o s^o opinio sit circa ea q^o pnt
eē falsa. nūq^o tñ vt sumit in ppo^o ē circa falsa. qz sp est veri cō
tingētis inq^ottū est vez et tīgēs. Ego at dico q^o opinio ē circa ve
rū. nō qz opinatū sit vez. s^o qz opinās siue credat illud qd sit
vez siue credat illud qd sit falsū. semp tñ se credit credere vez
s^o iterdū credat falsū et impossibile.

C^o Et certuz est sic apparentibus. opinio eni incer
tum est vt natura huiusmodi est.

C^o Quarta d^o opinio ē circa rtigētia et polia alr se h^ore. suppo
stitū. n. est in cōclusionib^o pcedētib^o opinione eē rtigētium et
poliū alr se habere. et qz illud aliq^o possit negare. iō hic Ari.
dupliciter pbat in hac q^ota cōclusionē. Et pmo ex apparenti
bus. i. ex his q^o sunt in pmp^o. qñ hitus et obz debent inuicez
ppozitari. sed opinio est qd incertum et dubium in natura et
contingētia possibilis aliter se h^ore sunt huiusmodi. ergo opi
nio est respectu illoz.

C^o Adhuc autem nullus opinat^o pbare cuz opinet
impossibile esse aliter se habere sed scire. Sed ali
quando quide esse sic. sed tamen aliter nihil phi
bet tūc pbare tanq^o huiusmodi opinionem quide
esse sed necessariū scientia.

C^o Scdo ar. ex pte nra qz nlls reputat se opinari qñ existimat
de aliq^o ipz eē tale q^o ipole ē alr se h^ore: cu^o tūc reputet se scire et
nō credit se opinari qñ existimat de aliq^o ipz eē tale q^o ipole ē
alr se h^ore. g^o opinio ē taliū ex qb^o seg^o sciaz eē necy et opinionez
cōtīgētis possibiliter aliter se habere.

C^o Qualiter ergo est idē opinari et scire quare non
erit opinio scientia.

C^o Scda pdca ar. pbs pbādo qd dupl^o sciaz idē eē cu^o opione.
Et p sic. scire ē opinari. g^o scia ē opinio. p^o nra. qz distinctio hituū
cludit ex distinctōe actiū vt collr a pho. et ethi. an^o ar. scitū ē
opiatū. g^o scire ē opiatū. p^o nra. qz pōe distiguunt p ac^o. et ac^o
p obayt ē demfātū. et de aia. an^o liq^o. qz eadez coclo pōt fieri
nota duob^o. vni p syl^oz demfatiū. et alteri p syl^oz pbabile tñ.

C^o Si aliquis posuerit esse aut nihil rtingere opina
ri. Consequenter eniz hic quidez sciens. ille vero
opinans p media quousqz ad imediata veniat.

C^o Scdo sic. nisi scia et opinio sint idē seg^o q^o nō rtingit aliquid
opinari. pbat sic arguedo. nulla scia ē opinio. ergo nulluz sci
bile ē opinabile. p^o nra. qz sic a pōzi arguit distinctio hituz ex
distinctōe oboz: ita a posteriori ar. distinctio oboz ex distinctōe
actiū et hituū: tūc sic. nullū scibile ē opinabile. s^o oēs est sci
bile. qz d^o eo pōt aliqd demonstrari: ergo nullū ens ē opinabile.
et p nra nō cōtīgēt aliquid opinari.

C^o Quare si quide ille scit et opinans scit.

C^o Tertio. illi habit^o sūt idē q^o pñt acgrunt et cōsitr pcedunt.
s^o scia et opinio cōsitr acgrunt et cōsitr pcedūt. g^o scia et opinio sunt
idē. maior v^o nota. qz modi distiles pcedēdi arguit in motu
idētitate specificā s^o pñm. 5. phys. minor aut declarat ex eo:
qz tā opinio q^o scia acgrit p imediata et resoluit in imediata vt
paruit i B p. vbi dñr ē q^o tā sciens q^o opinās pcedit p imedia
ta. iō glibet eoz d^o ē sciens.

C^o Sicut eni et quia est opinari et ppter quid autē
mediū est.

C^o Quarto. illi hit^o sunt idē qb^o cōpetit eadez pprietas. s^o scie et
opioni cōpetit eadez ppetas. g^o sūt idē. p^o nra cu^o maiori. et miōz
declarat. nā ppiū ē scie diuidi i qz et pp qd. s^o idē ē est ppiū
opioni cu^o dēf^o opinio. qz et pp qd sicut dñr syl^oz pbabilia pcedēs
a pōzi et ali^o a posteriori qb^o opinās aliqñ credit se scire p cām
et iterdū per effectū. segtur tex. rē.

C^o Aut si quidem sic arbitratur non contingentia
aliter se habere: sicut et habent diffinitiones per
quas sūt demonstrationes nō opinabit sed sciet.
Si aut vera qdez esse nō tamen hoc ipsis inesse se
cundū substantiā s^o secunduz speciem opinabitur
et non sciet vere.

C^o Postq^o sepauit sciaz ab opione et obiecit i illō pbādo sciaz
et opione eūdē hitū eē: dñr p rñsōe ad oba fac duo. nā p pmit
tit duas suppoies. 2° pbat. 4. dclones ex qb^o appebit solutio
oiz rōnū ibi. Eiusdē aut opinio. C^o Pri^o suppo ē ista. q^o scia tri
pl^o d^o ab opione. p qz scia pcedit p media necia nō polia alr se
h^ore. opinio at pcedit p rtigētia polia alr se h^ore. et qz scia pcedit
p diffōnes ex qb^o fiūt demfātōes. opinio nō pcedit ex diffōib^o
ex qb^o fiūt demfātōes. s^o solū ex his ex qb^o fiūt syl^oz probabib
les. 3° qz scia procedit p accntia propa q^o iūt subis s^o q^o ipm et
q^o fluūt a pncipys speciei. opinio autem per accidētia cōmu
nia et que fluunt a pncipys idiuidi. propterea opinās nō est
sciēs qz sibi deficiūt pditiōes scie arbitratur tamē se scire qz

Primus

putat se h̄re oia q̄ requirunt ad scire.

C Et q̄z p̄pter qd̄ si quidē p̄ imediata opinabit̄. si nō p̄ imediata solū ip̄m qa opinabit̄.

C Sc̄da sup̄pō q̄ sicut sc̄ia ita r̄ opinio diuidit̄ in opinionem q̄z r̄ pp̄ qd̄. sc̄ies. n. resoluerē op̄i. vsq̄ ad imediata h̄z op̄ionē q̄z r̄ pp̄ qd̄. nesciēs vero resoluerē vsq̄ ad ime^o h̄z solū op̄i. q̄z recte sic d̄r de sc̄ia. q̄ tūc h̄r sc̄ia q̄z r̄ pp̄ qd̄. q̄n̄ sc̄itur resoluerē vsq̄ ad ime^o. tūc aut̄ h̄r t̄m sc̄ia q̄z. q̄n̄ nō sc̄it̄ resoluerē vsq̄ ad imediata. vidēs. n. solē aut̄ lunā eclipsari nesciēs resoluerē eclipsam in suam cam. s. in interpositionē terre inter soles r̄ lunam aut̄ in interpositionem lune iter terram r̄ solem sc̄it̄ q̄z. q̄ sol eclipsat̄ sed nescit̄ p̄pter qd̄. **C** Notādū q̄ non d̄r op̄i. eē habitū acq̄sitū p̄ ppōnes r̄tingentes vel neciās. dūmō opinās accipiat̄ illas nō vt neciās. sed vt r̄tigētes. nec d̄r op̄i. nō eē p̄ cāz neciās vel pbabile. dūmō i^o accipiat̄ vt pbabilis. multi. n. cognoscut̄ illā. ois triāgulus h̄z tres āgulos ēq̄les duob^o rectis. nō vt neciā nec p̄ cam neciā. sed t̄m pbabilez. q̄z p̄ autē aut̄ cōem r̄cessionē hoium. signato. n. vno triangulo h̄bit̄ vnu angulū rectū aliqs sc̄it̄ illū h̄re tres angulos ēq̄les duob^o rectis per angulū extr̄secū. ali^o aut̄ opinat̄ eū triangulū h̄re tres angulos ēq̄les duob^o rectis. q̄z videt̄ illū h̄re tres angulos: quoz vn^o est rect^o r̄ q̄libet̄ aliaz cōcedet̄ ab oib^o vel a plurib^o esse medietas recti.

C Eiusdem autēz opinio r̄ scientia nō penitus est sed sicut falsa opinio r̄ vera eiusdem quodaz mō est: Sic r̄ sc̄ia r̄ opinio eiusdē. Et enīz opinionē r̄ veram r̄ falsam sicut dicunt̄ qdem eiusdem inesse icōuenientia accidit̄ appetere alia que r̄ non opinari q̄ opinat̄ falso.

C His sup̄pōnib^o p̄missis Ari. ponit̄ q̄ttuor r̄elusiones. Quarum p̄ma est ista. sc̄ietia r̄ opinio nō sūt eiusdē obi simplr. p̄bat̄ ur. sic se habet op̄io vera r̄ op̄io falsa ita sc̄ia r̄ op̄io. sed op̄io vera r̄ op̄io falsa nō sūt eiusdē obi simplr. patet̄ n̄a cū maior̄ ex sufficiētī similitudine. r̄ minor̄ declarat̄. q̄z dato oppo^o sequunt̄. icōueniētia. 4. metha. adducta d̄ eraclitū di. oē qd̄ ap̄pet̄ eē vez. r̄ multa alia icōueniētia. s. q̄ nulla opinio est falsa r̄ q̄ vere opinat̄ q̄n̄ falsū opinat̄. si. n. significatū ppōnis vere eēt significatū adeq̄tū. ppōnis false: tūc ppō vera eēt ppō falsa. aut̄ nulla eēt. ppō falsa. ita si idē obz penit^o sumptū fm eādē r̄siderationē formale est obz op̄ionis vere r̄ op̄ionis false. seq̄t̄ opinionē verā eē opinionē falsā aut̄ nullā eē op̄ionez falsa. s̄z nō ē dicēdū op̄ionē verā eē op̄ionē falsā pp̄ iplicatio nē r̄dictōis: q̄ dicēdū ē nullā op̄ionē eē falsā. qd̄ erat̄ vnu icōueniēs adducēdoz. **C** Itē si adeq̄tū significatū ppōis vere eēt adeq̄tū significatū ppōnis false credēs ppōne falsā ve r̄ crederet̄ q̄z crederet̄ significatū adeq̄tū ppōis vere. q̄ p̄formiter si idē ē obz oio op̄ionis vere r̄ op̄ionis false opinās falsū ve op̄inat̄: q̄z opinat̄ obz formale op̄ionis vere. r̄ illd̄ erat̄ aliō icōueniēs adducēdū. **C** Nōndū h̄z p̄bz z^o. meth. q̄ sic se res h̄z ad eē ita ad coḡsci. r̄ 5. meth. modi itelligēdi sumūf̄ a modis eēn̄ di. r̄ 3. de aia sc̄ie secant̄ queadmōz r̄ res. z^o ar̄ d̄ aia. q̄ p̄de di stingunt̄ p̄ act^o. r̄ act^o p̄ oba. ex qb^o ppōnib^o seq̄t̄ q̄ non stat̄ act^o vel habit^o eē diuersos fm spēm r̄ nō oba formalia. sicut̄ q̄ visus audit^o r̄ cetera p̄de cognitiue spē distingunt̄. q̄bus cōpetunt̄ oba diuersaz rōnū: ita habit^o r̄ act^o nō p̄nt̄ spē distingui nisi ip̄is cōpetat̄ oba diuersaz rōnū: id sc̄ia r̄ op̄io nō p̄nt̄ esse eiusdē obi simplr. ex quo sūt h̄it^o diuersaz rōnū. vt iā on̄sū ē.

C Qm̄ aut̄ multipliciter idem dicit̄ est sicut cōtingit. Est autem sicut nō cōmensuratiū enī eē diametrū vere opinari inconueniēs est. sed q̄z diametros circa quam sunt opinionones idē sic eiusdē est: sed quod aliqd̄ erat̄ esse vnicuiq̄z secundum rōnē nō idē ē. Similiter aut̄ r̄ scientia r̄ opinio eiusdēz est. hoc quidem enim sic animalis est q̄ non est cō

ringere non esse aial. sed illa quidem q̄ est contingere vt si hoc quidē q̄ vere hominis est: illa vero hois quidem: nō aut̄ veri hominis. idēz. n. est quia homo hoc aut̄ non sicut idem.

C Sc̄da cōclo. sc̄ia r̄ op̄io sūt eiusdē obi quodāmō. p̄bat̄ p̄zi rōne. sicut se h̄z op̄io vera r̄ op̄io falsa. ita sc̄ia r̄ op̄io. sed op̄io vera r̄ op̄io falsa sūt eiusdē obi quodāmō. q̄z r̄ p̄z n̄a cū maior̄ ex sufficiētī similitudine. r̄ minor̄ ar. naz cū idē dicat̄ multipl̄. s. idē ḡne. idē ip̄e. r̄ idē numero. r̄ itēz idē numero simplr r̄ fm qd̄. actu r̄ potētia. māl̄ r̄ formalr. op̄io vera r̄ op̄io falsa sūt eiusdē obi māl̄ licet̄ nō formalr. nā de eodē diametro aliqs opinat̄ q̄ ē icōmensurabilis coste. r̄ ali^o q̄ ē cōmensurabilis coste. p̄ma op̄io est vera. r̄ z^o falsa. r̄ si sunt d̄ eodē β nō ē fm eādē rōnē. q̄n̄ p̄ma op̄io ē d̄ diametro: vt ē icōmensurabilis. r̄ z^o d̄ eodē vt ē cōmensurabilis. **C** Cōsist̄ est dicēdū de sc̄ia r̄ op̄ione q̄ sūt eiusdē obi. nō simplr sed quodāmō. q̄z si formaliter sed māl̄. h̄r. n. sc̄ia de hoie q̄ est aial existimādo q̄ non p̄t̄ alr se h̄re: r̄ h̄r op̄io de hoie q̄ ē aial existimādo q̄ potest̄ alr se h̄re. ita q̄ non solū de eodē obo simpli h̄r sc̄ia: r̄ op̄io p̄ diuersa p̄dicata q̄ h̄o est aial. r̄ q̄ h̄o est alb^o. sed etiā de eodē obo cōplexo h̄r sc̄ia r̄ op̄io p̄ diuersas r̄sideratōes. vt de hoie q̄ est aial cōsiderādo apud vnu q̄ non p̄t̄ alr se h̄re r̄ penes aliū q̄ p̄t̄ alr se h̄re. **C** Notādū fm p̄hm z^o p̄hy. q̄ diuerse sc̄ie sūt de eodē obo māl̄ sup̄to: nō t̄m formaliter. q̄z geome. r̄ p̄hy. sūt de lineis r̄ sup̄ficieb^o. nō t̄m eodē mō. r̄ siderat̄. n. geome. lineā r̄ sup̄ficie abstracte. p̄hy. aut̄ vt sunt termini r̄ p̄asiones corp̄is n̄alis. considerat̄ enī p̄hy. r̄ astrolog^o sp̄icitatem solis r̄ lune. sed nō eodē mō. p̄hy. n. r̄ siderat̄ illā sp̄icitatez vt ē habit^o ad motū rōne cui^o natura solis aut̄ lune illā sibi determinat̄. astrolog^o aut̄ inq̄tū p̄ illā figurā meliorē iuicē asp̄ctū h̄it̄ planetē: ita sc̄ia r̄ op̄io p̄nt̄ esse de eodē materiali obo non aut̄ formalī. q̄z penes illud distingunt̄ act^o r̄ h̄itus. **C** Ex p̄di ctis seq̄t̄ p̄ q̄ i mathe. idē est sc̄itū r̄ opinatū iuxta doctrinam cōmen. z^o metha. nā h̄is veritatē illius. ois triāgulus h̄z tres angulos p̄ angulū extr̄secū h̄z sc̄iam tā de triāgulo q̄z de illa cōclōne. r̄ h̄is veritatē eiusdē solū per aut̄tem euclidis aut̄ p̄ aliud signū pbabile h̄z op̄ionē de eodē triāgulo r̄ de eadē cōclōne. q̄z dictū euclī. possēt̄ eē falsū r̄ pbabile signūz possēt̄ deficere. q̄ illa cōclo. triāgulus habet̄ tres āgulos. ē sc̄ita r̄ op̄inata. **C** Sc̄do seq̄t̄ q̄ si sc̄itū simplr r̄ p̄ oem modū esset̄ opinatū sc̄ia eēt op̄io. q̄z h̄itus distingunt̄ p̄ oba formalia. cōstat̄ ar̄ q̄ idē eēt obz formale sc̄ie r̄ op̄ionis: si sc̄itū simplr r̄ p̄ oēs modū eēt opinatū sic ppōva eēt ppō falsa r̄ ppō necessaria esset̄ ppō r̄tingens si adequatū significatum ppōnis vere esset̄ adequatū significatū ppōnis false: r̄ significatum p̄mariū ppōnis neciē esset̄ significatū p̄mariū ppōnis r̄tigētis. **C** Sz dubitat̄. si distinctio actū et habitū puenit̄ ex distinctōe obo rum. q̄ tanta est p̄cise distinctio actuum et habitū q̄ta est distinctio oboz. sed oba sc̄ie et op̄ionis nō sūt nisi rōne. ex q̄ idē numero est materiale obm vt riusq̄. q̄ sc̄ia et op̄io nō differunt̄ nisi rōne. qd̄ est falsum. quia sunt duo h̄itus realr et eēn̄tialiter differentes. **C** Respōdet̄ q̄ nō tanta identitas reperit̄ vniuersaliter iter scientiā r̄ opinionem q̄ta inter sc̄itum r̄ opinatū. quia iter sc̄itum et opinatū est identitas realis: s̄z nō formalis. sed inter scientiam r̄ opinionem nō est identitas realis neq̄ formalis. q̄z illi duo habitus tam realiter q̄z formaliter distingunt̄. idem. n. est iudiciū de potētys r̄ habitibus. cōstat̄ aut̄ q̄ nutritiua augmentatiua r̄ gnatiua sunt potētie realr r̄ essentialr d̄ntes iuxta determinationem Ari. factaz. z^o de aia. r̄ tamen oba nō d̄nt̄ nisi formalr r̄ rōne fm cōmen. ibidem di. q̄ alimentū idem numero est obm cuiuslibet̄ illaz potentiaz. non tamen idem formalr et rōne: q̄z alimentū: vt qd̄ est obm generatiōis. et vt q̄trum augmentatiōis. et vt quale nutritiōis. ita idem numero ē obm sc̄ie et opinatiōis. sed nō eodē mō sup̄tū. nā obm vt sc̄ibile est obiectū sc̄ie et vt opinabile est obiectū opinatiōis. nihil aut̄. vt sc̄ibile ē aliqd̄ vt opinabile sicut̄ nihil vt est neciū est aliqd̄ vt cōringens.

Posteriorum

C Manifestū ē ex his ē q̄ neq; opinari sūt idēz & scire p̄tingit. Sūt. n. vtiq; h̄c opinionē alr. h̄ndit & nō alr habēdi idem esse q̄ vere nō cōtingit.

C Tertia cōclusio. nō p̄tingit eundē sil h̄c sciam & opiones de eodē obo formali. p̄. q̄ si aliq; scit hoies eē aial aut triāgulū h̄c tres angulos existimat illud nō posse alr se h̄c: & si opinat aliq; illoz existimat illud posse alr se h̄c. sed ipse ē aliq; sil & semel existimare idem fm eadē p̄sideratōez sūprū posse alr se h̄c & nō posse alr se h̄c. ḡ. r̄c. Dr̄ p̄ in cōclusionē sil. quia idē hō i diuersis spib⁹ scit & opinat eadē cōclusionē. p̄. enim opinat⁹ sum q̄ ois triāgulus h̄z tres āgulos. p̄pter auētez eu cli. vciū sciuū illud p̄ demonstrationē. 2° d̄r de eodem obo for mali. q̄ vt d̄cū ē. n̄ ē icōueniēs eūdē sil & semel h̄c scias & opionē de eodē obo māli: de triāgulo. n. aliq; scit q̄ h̄z tres angulos eāles duob⁹ rectis: & de eodē ipse hō opinat q̄ h̄z angulos extrisecos equalētes q̄tuor rectis. **C** Contra istā cōlonē ar. scia acq̄rit p̄ rōnes necias & opio p̄ pbabiles. h̄eat ergo aliq; opinionē de aliquo p̄ rōnes pbabiles & postea acq̄rat de illo scias p̄ rōnes necias absq; obliuione p̄maz rōnum: quo ad mīso seq̄ q̄ ille sil h̄z de eodē rōnes pbabiles & necias. & n̄ ter sil sciam & opionē. Dicenduz q̄ sil h̄z rōnes pbabiles & necias de eodē. sed rōnes pbabiles sine necys faciūt opinio nē: cū necys aut nec fidē nec opionē. nā h̄is rōnes necias de triāgulo q̄ h̄z tres angulos: si tū cū hoc h̄et aliq; signū pbabile ita firm⁹ eēt p̄ rōez neciā q̄ illud signū pbabile nullā fidē vel opionē vltiorē faceret.

C In alio qdē. n. vniq; d̄q; eē p̄tingit eiūdē sicut dicitū ē: s̄ i eodē nihil sic p̄t eē: h̄et enī opionē sil: vt q̄ hō eēt & q̄ vere ē aial. hoc enī erat nō cōtingere nō esse aial. hoc enī sic p̄tingit sic cōtingere.

C Quarta cōclusio. possibile est diuersos habere simul sciam & opionē de eodē obo formali. p̄. q̄ hominē eē aial est obz formale illius p̄pnōis. hō est aial. & triāgulū h̄c tres angulos est obz formale illius cōclusiōis. triangulus h̄z tres angulos. q̄stāt aut q̄ vn⁹ p̄t h̄c vitatē illoz cōplere significabiliū p̄ necias: & alr solū p̄ rōnes pbabiles. **C** Ex p̄dictis seq̄ q̄ de quocunq; p̄t eē scia de eodē fm se p̄t eē opio. s̄ nō ecōtra. primū p̄. q̄ ois cōclusio acq̄sita p̄ demonstratiōē p̄t acq̄ri p̄ syllin. pbabile. scōz silr. q̄ de illis. for. currit. p̄lo sedet. p̄t eē opio fm se. nō tū de eūdē fm se sūptis p̄t eē scia: cuz sint mere cōtingentia: & si de his aliq; mō possēt eē scia h̄ nō eēt s̄z se. sed s̄z aliud: sicut dicitū est de corruptibilitib⁹: q̄ de illis nō est scia fm se sed solū fm aliud. s. p̄ q̄to repit in eis aliq; neciuz & icorruptibile. de for. n. & cursu p̄t eē scia inq̄tum in eis regi tur corp⁹ & mobilitas q̄ sunt necia. quoz vnū. s. mobilitas demonstrat d̄ corpe tāq; passio d̄ subo suo. **C** Disvisis solumē rōnes facte in fine alteri⁹ lectōis q̄bus arguebat s̄ se p̄hs probans sciam eē idē cū opione. **C** Ad p̄mā negat q̄ scire sit opinari. & tūc ad arg^m. scitū ē opinatū. q̄ scire ē opari. neq; cōna. & cū d̄r. act⁹ distinguunt p̄ oba. vey ē per oba formalia. s̄z n̄ mālia. vñ illi act⁹ vel h̄t⁹ sūt idē q̄ sūt de eodē obo formālī sum p̄o de quo obo nō sunt scia & opio. vnde si scia ē de aliquo h̄ ē rōne necessitatis & ienitabilitatis: sed si opio ē de eodē h̄ ē sub rōne p̄tingētē & pbabilitatis. **C** Ad scōam consilr negat illa cōna. nulla scia est opio. q̄ nullū scibile est opiabile. neq; ex distinctione reali h̄tūū oz cōcludi distinctio real' obozum. s̄z tū formalis: id h̄n seq̄tur q̄ nullū scibile fm q̄ h̄z est opinabile inq̄tum h̄z. **C** Ad tertiā negat minor. q̄z s̄ tā sciēs q̄ opinās p̄cedat p̄ imediata cōponēdo & ad imediata resoluēdo tamē d̄nter: q̄z sciēs p̄cedit p̄ media necia accepta vt necia. s̄z opinās p̄ media p̄tingētā accepta vt p̄tingētā & pbabilia. **C** Ad q̄rtam r̄ndēt q̄ illud nō ē p̄p̄riū scie. sed p̄p̄riū est scie diuidi i q̄z & p̄pter qd. p̄ dem̄ratōez. qd nō ē p̄p̄riū opionis sed solū diuidi i q̄z & p̄pter qd p̄ syllin pbabile. scia. n. p̄cedit per cām neciā & per effectū neciū. s̄z opio p̄cedit tū p̄ cām & p̄ effectū pbabile. **C** Circa p̄dcā occurrit vnū du^m. vtz opinās possit

credere se scire & sciēs credere se opinari. **C** P̄o n̄ssione ad h̄ dubiū sit hec p̄ma. p̄p̄o. posse est opinatē credere se scire. p̄z q̄ multi decepti credūt se demonstrare p̄ mediū neciuz cū tū solū syllogizēt pbabilr: cū illud mediū nō sit neciū s̄z tū pbabile. Ari. n. opinat⁹ ē mūdū eē eternū: & credidit se scire illud putās rōnes q̄s facit. s^o. physī. de eternitate mor⁹. p̄cedere p̄ media necia: cuz tū sint tū pbabilia. ita auerrois credidit se scire vnicū eē intellectū i oibus hoib⁹: & tū nō sciuit: sed tū opinatus est cū rōnes q̄s facit tertio de aia ex pbabilib⁹ tū p̄cedant. **C** Scōa. p̄p̄o. Imposse est sciētē credere se opinari. p̄z. q̄ ipse ē circa sciaz cadere deceptōez. n̄o. n. ē sciēs nisi sciat resoluere vsq; ad p̄ se nota. vt est sciēs statī cognoscit nō posse alr se h̄c. mō si aliq; credit se opinari ipse credit rē posse alr se h̄c. **C** Tertia. p̄p̄o. habēs mediū pbabile & credēs illud eē neciū nō est opinās formālī. s̄z mālr. q̄z opinās formālī ē credēs illud mediū posse alr se h̄c: s̄z ille nō credit illud mediū posse alr se h̄c: q̄ n̄ ē opinās formālī. tamē ille d̄r opinās mālr. q̄ p̄cedit per mediū p̄tingens: & p̄nter habit⁹ acq̄sist⁹ est opio mālr: & nō formālī. **C** Quarta. p̄p̄o. opinās mālr p̄t esse fieri opinās formālī. q̄z credēs p̄cedere p̄ mediū neciū potest credere illud mediū nō esse neciū. s̄z p̄cise p̄tingens & p̄t esse se habere: & sequēter sequit q̄ opinio mālr iump̄ra p̄t effici opinio formālī accepta.

C Reliqua at quomodo oportet distribuere i rationem & in intellectum & scientiā & artem & prudentiam & sapientiā. hec quidē enim physice: illa vero ethice speculationis sunt magis.

C Postq; p̄hs cōparauit sciaz ad opionē: iā cōparat illā ad alios habit⁹ intellectuales dicēs q̄ nō oz illos h̄c diffinire aut distinguere. s. rōne & intellectū artē & prudētiā sciaz & sapientiā. cū illoz quidā sint physice p̄siderationis. s. intellect⁹ & rō: scia & sapientiā. qdā at ethice speculatiōis. v̄z. ars & prudētiā. **C** Ad qd d̄ declarandū sit hec p̄ diuisio. Dicitū intellectualiū qdā in d̄nter est circa verū & falsū vt opio: quidā at ē circa verū tū vt intellect⁹ rō scia sapia ars & prudētiā. **C** Scōa. Dicitū intellectualiū q̄ sūt circa verū tū qdā ē discursū vt rō. & quidā nō discursū vt intellect⁹. rō enī siue sit practica siue speculatiua semp est ab vno i aliud. intellect⁹ aut cū sit habit⁹ p̄mōz p̄ncipioz facit intellectū assērire his sine discursū. **C** Tertia. Dicitū. Dicitū intellect⁹ discursiuoz qdā ē practic⁹ & qdā speculatiū. habit⁹ practic⁹ est ille cui⁹ finis est opari. vt medicia & p̄hia moralis. habit⁹ aut speculatiū cui⁹ finis ē scire vt philosophia nālis metha. geome. & arithmetica. hanc distinctionē cū suis diffōnibus ponit arist. tertio de aia. & scōo methaphy. **C** Quarta. Dicitū practicoz qdā est circa māz agibile & traneā vt prudētiā quā diffiniēs arif. s. ethi. dicit prudētiā ē recta rō agibiliū: & qdā ē circa māz factibile & extraneam vt ars: quā ēt arist. diffiniēs sexto ethi. dicit. ars ē recta rō factibiliū. **C** Quinta diuisio. Dicitū speculatiuoz. s. discursiuoz rū qdā est p̄ altissimas cās vt sapientiā. & quidam non p̄ altissimas causas vt scientiā. q̄ ergo ethica est scientiā practica iō sibi cōpetūt ars & prudētiā q̄ sunt habit⁹ practici: & quia physica ē speculatiua p̄pterea ei cōpetūt intellect⁹ scia & sapia: rō vero cū sit practica & speculatiua cōpetit ethicē & physice. **C** Itē duplex est physica. s. p̄ma & 2^a. physica p̄ma d̄r metha. & physica 2^a d̄r p̄hia nālis. scia q̄ cōpetit p̄hie nāli q̄ ē p̄ cās inferiores. & sapia metha. q̄ ē p̄ cās superiores. intellect⁹ vō est cōis vtrū q̄ p̄hie cū sit habit⁹ p̄mōz p̄ncipioz q̄ cōia sunt metha. & philosophie naturalī.

C Solertia autē est subtilitas quedā in non p̄specto tempore mediū: vt si aliquis videns q̄ splēdo rem semp habet luna a sole: statim intelligit p̄pter quid hoc sit: quia propter id q̄ illustratur a sole: aut disputantem cum diuiter: cognouit quoniam accommodatum est: aut propter id quod qdē

Secundus

amici sūt qz inimici eiusdē sūt. Omnis enī causas medias videns cognouit z vltimas. Splendidum esse ad solem sit in quo a. lucere a sole. b. luna. c. i est at lune quidē c. qd ipsi inest b. qd est lucere a sole. ipsi aut b. a. qd est ad hoc eē splēdidū a quo splēdor. quare z ipsi c. a. p. b.

Cōsequenter p̄hs dat diffōnem solertie di. q̄ solertia ē subtilitas medij in nō. p̄specto tpe. i. solertia est v̄tus medij iuuentia ad r̄clonē in nō p̄ceptibili tpe. z b̄ siue fuerit conclo p̄ctica siue speculatiua. z ad b̄ p̄hs dat tria exēpla. **C** Quorūz p̄mū est istud. si aliqs vidēs lunā ip̄ splēdere v̄tus solē statim itelligit q̄ b̄ ē. qz recipit lumē a sole. tal̄ d̄r solers. **C** Scōz exēplū. si aliqs vidēs d̄itē litigātē cū paupe subito itelligit q̄ b̄ ē. qz diues paupi accōmodauit pecuniā. iste itēz ē solers. **C** Tercii exēplū. si aliqs videt duos inimicos scōs nouiter amicos z statim itelligit. pp̄ qd b̄ fit. s. qz sunt amici vni^o terty pacificatis illos. aut qz sunt inimici vni^o terty vt p̄fūdant illum. talis ē solers. **C** Notādū fm̄ p̄hs q̄ solers: qz statim videt mediū z cognoscit cās medias pōt cognoscere cās vltimas ad q̄ stat vltima resolutio vltra q̄s nō p̄tingit q̄rere p̄pter qd: tunc gē q̄s maxie solers qm̄ cognoscit cās medias z scit eas resoluerē in vltimas. vt oē recipiēs lumē a sole splēdet v̄tus solē. s. luna recipit lumē a sole. ḡ luna splendet v̄tus solē: cōuertat̄ ergo a. cū maiori extrēitate. i. cū illo termino splēdēs v̄tus solē: z b. cū illo termino recipiēs lumē a sole qd est mediū i dem̄fatiōe: z c. cū illo termino luna q̄ d̄r m̄ior extrēitas z arguat sic. oē b. ē a. oē c. ē b. ḡ oē c. est a. **C** Intelligendū q̄ solertia ē duplex. i. innata z acq̄sita: Solertia innata ē subtilitas igeny sequēs formā i natiuitate. z talē ē v̄t nālis de z^o sp̄e q̄litas dicta nālis potētia. Solertia acq̄sita ē subtilitas igeny sequēs exercitium studij. z talis est v̄tus intellectual̄ p̄ sp̄e q̄litas adiūcta prudētie. hāc distinctionē itelligit p̄hs. 7. ethi. di. q̄ quidā sunt iusti z fortes z tēpati a natiuitate. ita q̄ duplex ē tēpantia. iusti: v̄l fortitudo. i. innata inclinat a natiuitate hoīem ad actū v̄tutis: z

acq̄sita. v. z. ex frequēti actiōe b̄ medias s̄z rōnē iter duo vicia extrema: p̄ma est v̄tus natural̄: z secunda moralis. z ita de solertia est dicendū que plus commendat hominēz si fuerit acq̄sita q̄ si fuerat innata.

C Finis expositionis p̄mi libri posterior.

Testidēs vero sunt eq̄les numero his quecūqz vere scimus.

Iste est z tractat̄ posterior in quo p̄hs d̄rminat de medio dem̄fatiōis qd d̄r cē ipsū qd qd ē. i. diffō subivel passiōis postq̄ d̄rminat v̄t i p̄ ex q̄bus z ex qualib̄ oz esse dem̄fatio. qz non suffic̄ scire syllogizare. s̄z ēt regit̄ h̄re p̄m̄ ad syllogizādū. vt asserit Aris. p̄ p̄rio. p̄o aut̄ h̄r p̄ inētiōē ipsi^o qd qd ē. i. diffōnis q̄ d̄r p̄ncipiū cā z mediū in dem̄fatiōe. p̄ncipiū qdem. qz est p̄m̄ in cōpōne dem̄fationis z vltimū i resolutōe. Jō Ari. in p̄logo de aia dixit ip̄m qd qd est ois dem̄fationis cē p̄ncipiū. Est etiā cā. qz ab ip̄o depēdet effectiue passio. vt colligit̄ de mēte p̄bi. 6. topi. iō dixit ip̄e p̄ h̄: q̄ dem̄fatio est ex cās nō solū i cōgnoscēdo. s̄z ēt in essēdo. Est it̄ sup̄ mediū. qz nō solū p̄ ipsūm cognoscit̄ cōclusio. s̄z est mediū iherētie passiōis ad subm̄ vt determinabit Aris. infra cū d̄r q̄ ois qd est qd medij. Diuidit̄ ergo p̄ns liber in. 4. tractat̄. qz p̄m̄ manifestat dignitatez ipsi^o qd qd est. Scōs quo mō se h̄z ad demōstratiōez ip̄z qd qd est. ibi. Quo aut̄ mō p̄tingat. Terti^o manifestat quo mō veni-

tur z uestigat̄ ip̄m qd quid ē. ibi. Qm̄ at oz venari. Quartus ostendit q̄ sit cālitās ipsi^o qd qd ē. ibi. De cā aut̄ z cē cā. **C** P̄rim^o tractat̄ diuidit̄ in. 4. ca. In qz p̄ari. declarat oem̄ q̄stidēz eē ipsi^o qd qd ē. In z^o oem̄ dem̄fatiōez depēdere ab ip̄o qd qd est. ibi. Quo at̄ qd qd est. In. 3. ostendit ip̄m qd qd ē nō posse sim̄ p̄l̄r p̄ari s̄z q̄ h̄z. ibi. Ipsi^o aut̄ qd quid est. In quarto ip̄z qd qd est posse aliquo mō dem̄fari. sed nō fm̄ q̄ h̄z. ibi. Iterum aut̄ speculādū. **C** P̄rimū cap̄lz diuidit̄ in q̄ttuor p̄tes iuz̄ n̄r mez quattuor qōnū. Quaz p̄ria ē ista. Quēstidēs sunt eq̄les numero v̄e scibilib̄. Secūda d̄clo. tm̄ q̄ttuor sunt qōnes. ibi. Querim^o at̄ quattuor. Tertia cōclo. oēs qōnes reducunt̄ ad duas ibi. Querim^o at̄ cū q̄ram^o. 4. 2° oēs qōnes reducunt̄ ad v̄naz. s. ad qōnez medij z ipsi^o qd qd ē. ibi. Lā qdē enī. **C** P̄rima d̄clo ar. sic. ois qd est. pp̄ v̄e scibil̄. z ois pp̄ vere scibil̄ ē vel pōtēē qd. ergo qōnes sūt eq̄les nūerov̄e scibilib̄. p̄z p̄ria. z p̄ria ps̄ ancedētis sic ar. ois qd est dubitabilis pp̄. z ois p̄ p̄o dubitabilis est v̄e scibilis. ergo ois qd est v̄e scibilis. scda ps̄ asit̄is s̄l̄r declarat̄. nā ois pp̄ vere scibilis ē dubitabilis: cuz nō sit p̄ se nota. z ois pp̄o dubitabilis est vel pōtēē qd. ergo ois pp̄o vere scibilis ē vel potest eē qd. **C** Circa d̄cā p̄ dubitat̄ pp̄ qd Aristo. p̄i^o d̄rminat de qōnib̄ q̄ d̄ scibilib̄ ex quo pp̄o fit scita p̄ dem̄fatiōez de q̄ p̄ determinatū est. Dicēdū q̄ scia acgrit̄ p̄ dem̄fatiōez: z dem̄fatio p̄ mediū: z mediū p̄ qōnē. p̄cedit ergo qd inētiōem medij. z mediū ip̄m iuetū. scibile cōclusionem. sicut enī in artib̄ cognoscēs finē q̄rit mediū ad illū finē: z p̄ illud mediū agit̄ finē. qz medic^o cognoscēs sanitatē q̄rit mediū. z deide iducit̄ sanitatem. Et sciens serrā esse pp̄ secare dura q̄rit mediū. s. ferr̄ ad istū finē: deide facit̄ serrā ferreā secatē dura. Ita i speculatiuis cognoscēs dem̄fationez esse pp̄ scire q̄rit mediū quo iuento format̄ dem̄fationem aggeneratē sciam. **C** Scōo dubitat̄ pp̄ qd p̄hs d̄rminat de qōnib̄ cū p̄hui^o dixerit dem̄fatorē nō iterrogare. sed d̄yalecticū. **C** R̄n̄sū ē p̄ enī p̄ huius dicēdo q̄ tā dem̄fator q̄ d̄yalectic^o iterrogat̄. sed nō eodem mō. nā d̄yalectic^o iterrogat̄ d̄ v̄traz p̄te d̄dictōis z h̄z viā p̄bandi q̄libet illaz: sed dem̄fator sic nō dem̄fāt nisi v̄nā p̄tem d̄dictōis. i. verā z neciā ita d̄ illa tm̄ iterrogat̄. **C** Sed d̄ r̄clonē ar. sic. nos dubitam^o. z q̄ri m^o nō solū de scibilib̄ z neciis. sed de opinabilib̄ z r̄rigētib̄ z p̄sib̄ alt̄ se h̄re. Dubitam^o ēt et q̄rim^o nō solū de scibilib̄ p̄ cām. sed etiā de opinabilib̄ p̄ signa p̄abilia. et dubitam^o nō solum de his q̄ sunt p̄ se q̄ vere scibilia sunt. sed etiā de his q̄ sunt p̄ accūs. **C** Stat aut̄ ea que sunt p̄ accidēs. et cōtingentia et p̄sib̄ aliter se h̄re et opinabilia seu p̄ signa p̄abilia non esse v̄e scibilia. vt est d̄rminatū in p̄ hui^o. ergo plēs sunt qōnes q̄ vere scibilia. et p̄ns qōnes nō sunt eq̄les numero his q̄cū q̄ vere scim^o. i. vere scibilib̄. **C** Notādū q̄ circa hanc diff̄cultatē sunt q̄ttuor ex pōnes q̄z p̄rie due sunt. Egi. z alie due sūt alteri^o. oēs tm̄ soluit̄ difficultatē et glosant̄ tram. **C** P̄rima exp̄ō est ista. q̄ scibile triplr̄ sumit̄. i. p̄rie. large. et magis large. Scibile p̄rie sūptū est d̄clo p̄ se neciā. Scibile large sūptū est cōclo v̄a siue sit necessaria siue r̄rigens siue sit p̄ se siue p̄ accūs. Scibile at̄ magis large sūptū est. pp̄o vera siue sit p̄ se nota siue non p̄ se nota. Scibile ergo sūptū tm̄ p̄ mō z scōo mō est vere scibile. z om̄z tale est v̄e dubitabile. z eē. Qd at̄ est scibile tertio mō nō est v̄e scibile. sed est vere itelligibile. vt de quolibet esse vel nō esse. nō r̄rigit̄ idem sil̄ esse z nō esse. q̄ cognoscunt̄ solo lumine intellect^o agētis. iō eoz h̄r^o d̄r intellect^o. **C** 2° exp̄ō est q̄ ip̄scm̄ ad p̄scm̄ habet reduci. iō p̄ accūs reduci ad p̄ se. z qd est p̄ signū ad id qd est p̄ cām. et qd est r̄rigēs ad id qd est necessariū. r̄clones. ergo p̄ accūs z r̄tingentes et p̄ signa dependent a v̄e scibilib̄ q̄ sunt p̄ se. et neciā z p̄ cām. ois ergo qd ē quoddā scibile vel reducibile ad scibile. iō qōnes sunt eq̄les numero vere scibilib̄ aut r̄duci bilib̄ ad vere scibilia. **C** 3° exp̄ō. est q̄ pp̄o d̄r scibilis duplr̄. s. vere et nō vere. pp̄o vere scibilis est illa cui intellect^o pōt̄ assētire p̄ discursum. et sic sola r̄clusio est scibilis. pp̄o aut̄ nō v̄e scibilis est illa cui intellect^o non pōt̄ assētire per discursū: z sic p̄ma p̄ncipia sunt scibilia. s̄z quo sequit̄ q̄ ois quēstio

Posteriorum

est ppō vere scibilis ex quo nulla fit qđ pprie de primis prin-
cipijs necessarijs neq; de impossibilib⁹. ¶ 4° expō est. qđ vere
scibile qđrupl^r sumit. p^oimo cōiter p^oi cōclusionē vera. et sic
tā necessaria qđ contingētia sunt vere scibilia. Scđo pprie p cō-
clusionē necessaria tm̄. et sic tā cōclusio demōstrata demōstratōe qđ
qđ demōstratōe pp qđ est vere scibilis. Tercio magis pprie p
cōclusionē necia demōstrata a priori. et sic cōclusio tā particulariter qđ
vlt^r demōstrata est vere scibilis. 4° ppriissime p cōclusionē necia
demōstrata quertibilt a pōzi et sic sola cōclusio demōstrata de
mōstratōe vniuersali ē vere scibilis. qđ ergo nō differt qđ a cōclusionē
fm aristo. p hui⁹ nisi rōne. qđ eadē enūciatio numero est qđ et
cōclusio. qđ enī an pbatōem. et cōclusio scā pbatōne. ideo qđstioes
sunt eqles numero his qđcūq; vere scimus. i. vere scibilib⁹.

Querimus aut quatuor. quia est: ppter quid ē:
si est: qđ est: cū quidē enī vtrū hoc aut hoc sit que-
rim⁹ in numez ponentes. vt vtrū sol deficiat aut
nō: ipsum quia querimus. Signū iuuenientes enī
quia deficiat. pausamus. Et si in principio scirem⁹
qđ deficeret. nō querimus vtrū deficeret. cū autē
sciamus ipsū quia: ipsū ppter quid quereremus:
vt scientes qđ luna deficiat. et qđ mouet terra ppter
quid deficiat et ppter quid mouet terra querim⁹.
hoc quidem igitur sic. quedā aut alio modo que-
rimus: vt si est aut non est centaurus: aut si est de
us. Hoc autē si est aut non simpliciter dico. S; z
non si albi est aut non est. cognoscentes autē qđ
est. quid est querim⁹ vt quid est de⁹: aut quid hō.
que quidē igit querimus et que iuuenientes scim⁹
hec et tot enim sunt.

Scđo cōclusio. tm̄ qtuor sūt qđnes. i. maximus numer⁹ qđnū
nō coincidētū in denotatiōe in gñe est numer⁹ quaternari⁹. i.
si est. qđ est. qđ ē. et ppter qđ est. nā ois qđ ē circa pplexū vlt^r
plexū. si circa icōplexū. aut qđ qrit de eē et. et sic est qđ si est.
aut de qđitate eiusdē. et sic est qđstio qđ ē. si circa cōplexū. aut qđ
querit de iberētia predicati ad subm absolute. et sic est qđ qđ
est. aut qrit pp quā cām illud pdicatuū ictilli subo. et sic ē qđ
ppter qđ. ¶ Circa g. ppōne de scđo adiacente vsant^r due qđ-
nes. s. si est. et qđ est. vt si hō est. et qđ est hō. et circa ppōne de
tertio adiacēte vsant^r alie due qđnes. s. qđ est. et pp qđ ē. vt vtz
homo sit disciplinabilis. et pp qđ hō est disciplinabil^r. ¶ Phs
aut ponit exēpla in alyis terminis. et pmo de qđne pposita dicēs
qđ p qrim⁹ vtrū luna eclipsat si ignat ipaz eclipsari. qđ si sciret
nō fieret hec qđ que dī qđ est. et scito qđ luna eclipsat segt alia
qđ. s. ppter qđ luna eclipsat qđ dī qđ ppter qđ. Aliā aut qđnes
s. simplicē declarat nā phs et dicit qđ pmo qrit vtrum de⁹ sit
cētaurus. deide qđ est de⁹. et qđ est hō. et sic de alyis. ¶ No-
tandū p qđ qđnes noiātē hnt iuicē ordinē eēntialem eo qđ qđ
pp qđ est p̄supponit qđne qđ ē. et qđ qđ est p̄supponit qđnes qđ
ē. et qđ qđ est p̄supponit qđnes si est. vñ qđ cōposita p̄supponit
simplicē. et qđ de qđitate p̄supponit qđnem de eē. et qđ de cā i-
berentie p̄supponit qđne de exētia iberētie. ¶ Scđo notan-
dū qđ qđnes sunt solū qtuor in gñe fm Lyncoñ. qđ fm spēm
vel numez sunt ples. infinite enī numero possūt eē qđnes si ē.
et quia est. quid est. et ppter qđ est. sicut etiā infinite possunt eē
demōstratōes et cōclusiones. ¶ Tercio notandū qđ qđnum qđ
dam ponunt in numez. qđdam vō nō ponunt in numerū. dicit
enī qđ de scđo adiacēte nō ponere in numez. et questio de ter-
tio adiacēte ponere in numez cui⁹ ē triplex rō. prima. qđ qđ d
scđo adiacēte nō hz pdicatuū. qđ aut de tertio adiacēte hz pdi-
catū. stat^r at qđ subm nō facit numez. subm aut et pdicatuū hā
faciūt numez. Scđa ratio. qđ qđstio si est. nullā qđstiones p̄sup-
ponit. et qđstio qđ ē. tm̄ p̄supponit qđstionē si ē. id nulla istaz po-
nit in numez. s; qđstio qđ ē p̄supponit duas qđstiones. s. si ē. et qđ
est. et qđstio ppter qđ p̄supponit tres. qđ est. et qđ est. et si est. ideo

tā questio. qđ est qđ ppter qđ ponit i numerū cū duo et tria sint
numeri. Tercia ratio. pme due qđnes qrit de eē et eēntia rei
qđ sunt idē eū ipa re. alie aut qrit de subo et ppria passiōe que
realr distinguunt: id pme due qđnes dicunt nō ponere i nume-
rū et due vltime ponūt i numez. ¶ Quarto notādū qđ p̄hs fa-
cit mētionē de cētaurus qđ ad qđnem si ē. et nō quo ad qđne qđ
est. qđ licz qđ est: qđ ē p̄cognitio dicat diffōne exp̄metē quid
nois. tm̄ qđ ē: qđ est qđstio dicit diffōne exp̄metē qđ rei. et qđ cen-
tauro hircocervo alysq; figmētis nō corrūdet diffōnes exp̄-
mētēs qđ rei. sed solū qđ nois id illis nō corrūdet questio qđ
est. ¶ Primū dubiū. sic figmēta nō hnt qđitatē ita nō habēt
eē. g. sic illis nō corrūdet qđstio qđ est: ita illis nō p̄perit qđ si ē.
Dicēdū negādo nāz. qđ dubitat de cētaurus vtz sit. et nō qđ
sit. nā pma qđ terminat negatiō. id oīso qđ nō ē cētaurus fru-
stra q̄reret qđ est cētaurus: nō tm̄ icōuenit p̄cedere qđ centau-
ro hircocervo et alyis figmētis corrūdet qđ qđ est nō de inesse
s; qđitōalr. vt qđ esset hircocervo dato qđ eēt. sed de tali qđne
p̄hs nō facit mētionē. qđ tali nō vtrū demōstratō. ¶ Scđm du-
biū videt qđ deo nō cōpetit qđ qđ est. qđ deus nō pōt diffiniri
cū nō sit p se in pdicamēto: diffō enī stat ex gñe et oīa. que si
repiunt in deo cū sit act⁹ purissim⁹ fm p̄hs. i. z. metha. ¶ Rñ
det qđ diffō pure qđitātia diffō exp̄mēs qđ rei et diffō exp̄mēs
qđ nois eēntialr ordinant^r fm sub et supra. qđ ois diffō pure qđ-
ditaria ē diffō exp̄mēs qđ rei et nō eē. et ois diffō exp̄mēs qđ rei
ē diffō exp̄mēs qđ nois. et nō eē. licet ergo dō nō p̄perat diffō
pure qđitātia: sibi tm̄ corrūdet diffō exp̄mēs qđ rei. qđ deus
ē illd quo meli⁹ excogitari nō pōt. Tredo tm̄ qđ p̄hs p deū itel
ligat celū iuxta modū porpbiry i vlt^r dicētis qđ mortale no-
bis additū sepat nos a dūs. i. corpozib⁹ celestib⁹ que ipse puta-
bat esse aīalia rōnabilia: cū fuerit de secta plato. aut iux mōm
loquēdi homeri dicētis solē eē p̄rem deoz. i. planetaz quem
ipse Aristo. induat secundo de aīa. ¶ Cōtra cōclusionē ar. et
p qđ qđnes sūt pauciores qđ quatuor. qđ ois qđ est qđ medij: vt
habetur in q̄ta cōclusionē. g. nō est nisi vna qđstio. ¶ Itē qđ
est: et qđ ē. sūt p̄cognitōes. vt patuit p hui⁹. g. nō sunt qđstiones: et
p oīs non sunt nisi due qđstiones. s. si ē. et ppter quid ē. ¶ Se-
cūdo ar. qđ ples qđ qtuor sūt qđes: qđ pter noiātis sūt tres alie
p̄tinentes ad genus p̄positionū. s. q. qualis: et q̄ta: et alie qtuor
q̄retēs de diffōne: gñe: pprio: et accñte. vt pz in topicis. et itēz
decem alie repte i decem predicamentis. s. qualis. q̄tus. vbi
q̄t. et qđ qđbz pdicamētū vlt^r h̄re ppriū questū lz non cuilibet
assignetur ppter defectum vocabuloz. ¶ Notādū qđ circa
difficultatē scđe rōnis due sūt expōnes. p^o ē cōis qđnes qđru
pl^r distinguens. p̄mo iuxta distinctionem qđstioz predica-
mentoz. et sic sunt decē sic decē sunt pdicamēta. Scđo iuxta
distinctionem qđstioz predicatorum. et sic sunt qtuor qđstioes
sic qtuor sūt pdicata qđ dñr de specie. Tercio iux distinctionē
accēntiūm p̄positionis i cōi. et sic sūt tres. q. qualis. et quāta.
Quarto iuxta distinctiones adiacentiū ppōnis cathogice.
et sic sūt quatuor qđstioes: quaz due cōpetūt p̄positioni de 2°
adiacēte. et due corrūdent p̄positioni de 3° adiacēte vt prius
dictum est. et solum isto modo inquiri^r distinctio questionū
et non alio mō. ¶ Scđa exp̄positio est ppria dicēs. qđ ois qđstio
modi ē vna istaz quatuor aut reducibilis ad aliquam earū
dē. vñ ppōnū de 2° adiacēte quedā habēt subm et nō pdicatuū.
vt si homo est aīal. et tam aīal qđ nō huius conditionalis hz
subiectū. et nō pdicatuū. quedā autē habēt pdicatum. et non
subiectum. vt si est homo. est aīal. hui⁹ enim conditionalis tā
aīal qđ nō hz pdicatuū. et non subm. ¶ Ex quibus sequitur qđ
ois questio circa aliquā talē de secundo adiacēte est qđstio si ē
aut qđ est. vel reducibilis ad aliquam istarum. nulla autem
qđstionum nominataz in secunda rōne reducitur ad questio-
nem si est. quia quelibet talis p̄supponit illud esse. igitur re-
ducitur ad questionem quid est. nam cum dicitur qualis est
for. aut quantus est plato. interrogatio fit circa p̄positionē.
de secundo adiacēte habentem predicatum et non subiectū
in qua p̄supponitur fortem et pla. esse. ac etiā for. qualificatū
esse. et platonem quantificatum eē seu quātum eē. sed solum

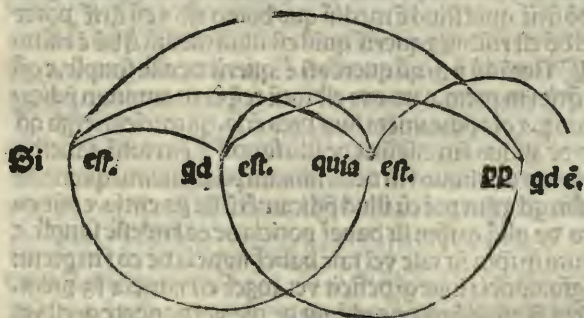

Posteriorum

nam cum querit si homo est quod si est aliquid quod homo est. et cum querit quod est homo querit quod est causa quod homo est. deinde cum querit utrum homo rideat queritur utrum sit aliquid quod homo ridet. et cum querit propter quod homo ridet querit quod est illa causa quod homo ridet. Nota autem quod causa est id ad cuius esse sequitur aliquid. sed ad esse medij sequitur conclusio. quod causa et medij sunt idem. sicut enim datur medij tamen in demonstrati one quod propter quod: ita datur causa. sed non eodem modo. nam in demonstratione quod per effectum datur tamen causa in cognoscendo: sic datur medij tamen inferendo. In demonstratione autem propter quod datur tamen causa quod medij in essendo.

In omnibus autem talibus hoc querit utrum deficit. utrum sit aliquid medij aut non. Post hoc scientes quod est quid igitur hoc sit querimus.

Secundo principaliter sic. quod est et quod est sunt rationes medij. et si est et quia est sunt rationes medij. et quod est et propter quod est sunt rationes medij. ergo omnis quod est questio medij. per consequentia. quia in his

combinationibus sunt omnes rationes. prima per antea probatur. de ista propositione dubitabili. luna eclipsat. primo enim querit utrum luna eclipsat. quod questione intelligitur utrum sit medij cognoscendi lunam eclipsari. deinde querit quod sit illud medij quod luna eclipsat: ex quo intelligitur luna eclipsari. Dubitatur cum cuius ternario operatur sex combinationes ut declaratum est primo huius. iuxta doctrinam aristoteli. de generatione. quare ergo aristoteles non fecit mentionem nisi de tribus. Rationes quod licet numero ternario rationum operatur sex combinationes. sufficiunt tamen tres ad probandum omnes rationes esse rationes medij quod in his tribus sunt omnes rationes.

Causa enim ipsius est esse. Hoc hoc aut hoc. sed substantia simpliciter aut non simpliciter sed aliquid eorum que sunt per se aut secundum accidens medij. Bico autem simpliciter substantia ut luna aut terram aut triangulum. Quid autem est defectus equalitatis in equalitatem si est in medio sit aut non sit.

Secunda pars antea probatur. si quod si est et quod est sunt rationes medij si. ut propter quod dicat esse siue non esse simpliciter: siue dicat esse vel non esse simpliciter. et hoc per se vel per accidens. verbi gratia. homo est. dicit esse simpliciter. sed homo est risibilis. dicit esse per accidens. et omnis quod circa aliquam istam rationem est quod medij. Si enim queritur utrum homo sit vel utrum homo sit risibilis. vel utrum homo sit albus: continue querit utrum sit medij cognoscendi et eandem hominem esse. aut hominem esse risibilem: aut hominem esse album. Si militer de luna: terra: et triangulo sit quod si est dicitur esse simpliciter. ut si luna est. aut si terra est. aut si triangulus est. etiam quod quod dicitur esse simpliciter. et utrum luna eclipsat. et utrum triangulus habeat tres angulos. equalis duobus rectis. et an terra sit in medio mundi vel non. et nulli dubium quod quod ista rationum est quod medij. prima enim ratione querit utrum sit medij cognoscendi lunam eclipsari. aut triangulum habere tres angulos equalis duobus rectis. aut terram esse in medio mundi. Sed dubitatur. quod utrum quod probandum non debeat facere

mentionem de propositione per accidens. quod demonstratur non utitur his que sunt per accidens. ut est habitus primo huius. Nota autem quod quatuor sunt rationes quod quod satisfaciunt difficultati. Prima est ista quod opposita habent fieri circa idem. quod oppositorum eadem est disciplina. sed per se et per accidens sunt opposita. quod si demonstratur determinat de his que sunt per se. etiam de determinari de his que sunt per accidens non demonstrando illa. sed dabo intelligere ea sepando ipsa ab alijs que sunt per se. Secunda ratio dicit quod licet demonstratur non utatur demonstratiue his que sunt per accidens. utitur tamen his exemplariter. nam dictum est supra quod propter quod contingens vel per accidens est vere scibile: largissime loquedo. tunc circa ea potest fieri quod. constat autem quod siue fiat quod circa hoc propositio tunc dicentem esse simpliciter siue secundum preteritum: omnis talis quod est quod medij.

Tertia ratio dicit quod aristoteles loquitur ibi de propositione per accidens. putat per accidens opponitur ei quod est per se. et tali per accidens bene utitur demonstratur in demonstratione particulari. ut quod equaliter habet tres angulos equalis duobus rectis. ista enim propter quod per accidens non ratione subiecti. sed predicari. quod accidit equalitati trium angulorum ad duos rectos esse equaliter latero. Quarta ratio est. Egi. dicitur quod sic inesse per se habet causam. ita non inesse per se. quia sicut affirmatio est causa affirmationis per huius: ita negatio est causa negationis. sicut enim habet per se angulum est causa per se habere tres. ita non habet per se angulum est causa non habere per se tres. licet igitur idem sit triangulus et principium figurarum rectilinearum. tamen triangulus dicitur habere tres angulos sicut per se habet angulum extrinsecum. et principium figurarum per accidens habet tres. quod accidit sibi habere angulum extrinsecum. Et ex his potest fieri demonstratio quod prima est ista. quod quod per se habet angulum extrinsecum per se habet tres angulos. sed triangulus est habens tres. Secunda demonstratio. cuiusque accidit habere angulum extrinsecum accidit habere tres angulos. principium figurarum est huiusmodi. ergo principium figurarum accidit habere tres angulos. unde sicut scia est de corruptibilibus prout de illis sunt incorruptibiles rationes. ita demonstratur potest uti his que sunt per accidens prout repetitur aliquid in eis per se. nam sicut est per se quod habet per se angulum extrinsecum habet per se tres angulos ita est per se quod cui accidit habere angulum extrinsecum accidit habere tres angulos. Intellegendum circa dicitur Egi. quod sic aliquid propter quod est polis et non de possibili ut tu es homo. et aliqua de possibili et non est possibilis. ut hominem possibile est esse asinum. et aliquid possibilis et de possibili. ut albus possibile est esse nigrum. et aliquid possibilis et de impossibili. ut hominem impossibile est esse asinum. ita aliqua propositio est per se. et non de per se. ut triangulus habet tres angulos. et aliqua est de per se. et non per se. ut principium figurarum habet per se tres angulos. et aliqua per se. et de per se. ut triangulus per se habet tres angulos. et aliqua per se. et de per accidens. ut principium figurarum per accidens habet tres angulos. sed igitur propositio per accidens non ingreditur demonstrationem. tamen bene ingreditur demonstrationem propositio de per accidens. quia talis est propositio per se. et sic dicebatur supra primo huius quod de casu et fortuna est scientia pro quanto reperiuntur in eis predicationes per se et non per accidens. hec enim propositio. fortuna est causa per accidens extra semper et frequenter est per se licet sit de per accidens. et ideo potest ingredi demonstrationem.

In omnibus enim his manifestum est quod idem sit querere quod quid est et propter quod est. Amplius quid est defectus. privatio luminis a luna ob terra obiectum. et propter quod est defectus. aut propter quod deficit luna. propter defectus luminis opposita terra. Quid est consonantia. ratio numerorum in acuto et gravi. propter quod consonat acutum graui. propter id quod rationem habet numerorum acutum et graue. utrum sit in numeris ratio ipsorum. accipientes autem. quia est quod ergo est ratio.

Tertia pars principalis antea probatur. videlicet quod quid est et propter quod est sunt questiones medij. probatur. sicut se habet questio si est ad questionem. quia est. ita questio

Posteriorum

num de ipsis. Principium autem futurorum quod vere sit magis proprium habitis rationibus. Dubitabit enim utique aliquis utrum sit idem et secundum idem scire diffinitione et demonstratione aut impossibile. Diffinitio enim quod quid est scire videtur. quod quid est autem omne uniuersale est et predictatum est. Syllogismi quidem alij sunt privati: alij autem non. uniuersales puta qui quidem in secunda figura privati omnes sunt. in tertia vero non uniuersales.

L Stud est 2° cap^o hui⁹ p^omi tractat^o i quo p^obs postq^o pbauit oem q^ostiones esse ipsius q^o qd est: ondit oem dem^ostratione ab ip^o q^o qd est de pedere sepando diffinibile a dem^ostrabili. et diffonem a dem^orat^oe. et format q^otuor q^ones. Quaz p^o est ista. vtz quod qd est sit dem^orabile. Sec^oda q^o. q^oliter cognoscit ip^o q^o quid est. Tertia. quid est diff^o eor^odem sit dem^ostratio ita q^o id^o sit scire p^o diffinitione et p^o dem^ostratione: et n^o o^o diffinibile sit dem^ostrabile. P^obs ergo r^osurus ad istas q^ones in b^o capitulo r^oidet ad duas vltimas et i sequentib⁹ ad duas p^omas ordine retrogrado. ponunt igit^o i hoc cap^olo q^otuor r^oclones q^o r^o tres p^oime r^oidet ad q^odem q^ort^o. et vltima ad q^one tertia. Quar^o p^oima est ista. n^o o^o dem^orabile est diffinibile. Sec^onda r^ocl^ossio. n^o o^o diffinibile est dem^orabile ibi. Quid aut^o. Tertia r^ocl^ossio. null^o diffinibile est dem^orabile. vel e contra ibi. S^o vtz. Quarta conclusio. nulla diff^o est dem^oratio nec p^o dem^ostratois nec tot^o ibi. Manifestu itaq^o. C^o p^oima r^ocl^ossio pbat q^oq^o r^oonibus. et p^oimo sic. o^o diffinibile est v^ole affirmatiu^o. sed n^o o^o dem^orabile est v^ole affirmatiu^o. ergo n^o o^o dem^ostrabile est diffinibile. maior p^oz. q^oz nihil diffinit nisi sp^os. Stat aut^o q^o q^olibet sp^os est v^ole affirmatiu^o. minor at^o declaraf q^oz ta in sc^oda q^o in tertia figura aliqd dem^ostrat et nunq^o v^ole affirmatiu^o cu sc^oda figura n^o r^ocl^odit affirmatiue: nec tertia v^ol^o. sed p^oicul^or^o m^o. C^o Dubitat. q^oz videt q^o tertia figura non dem^orat p^oicul^or^o. q^oz p^oiculariu^o n^o est scia neq^o dem^oratio. vt p^obatu^o est p^o huius. R^ondetur q^o sic v^ole est obm intellect^o p^o se p^o. Singulare aut^o p^o se n^o p^oita scia et dem^oratio est v^ol^oz p^o se p^omo. particulariu^o aut^o et singulariu^o p^o se non p^o. iquantu uniuersalia s^ot applicabilia ip^os p^oicularib⁹ et singularib⁹.

Postea neq^o eor^o qui sunt i prima figura omnium est diffinitio: vt q^o omnis triangulus duobus rectis equalibus habet tres. Huius autem ratio est quonia scire demonstratiue est demonstrationes habere. quare si in talibus demonstratio est: manifestum q^o ipsorum non erit diffinitio.

Sec^odo pbat sic. hec pp^o. ois triangulus h^oz tres angulos e^oq^oles duob⁹ rectis est dem^orabilis. et ipsa n^o est diffinibilis. ergo n^o o^o dem^orabile est diffinibile. maior p^oz. q^oz ista pp^o dem^orat in prima figura p^o angulu extrinsecu equivalentē duob⁹ oppositis intrinsecis s^om Eucli. p^o elenco^o. et minor est p^obi septio meta. dicentis. q^oz hois albi n^o est diff^o nec alicui^o c^oplexi sed solius ic^oplexi. dem^orat eni ibi passio d^o subo. et totu illud siml^o caret diff^one. vnde q^oz suba h^oz e^ontia vna p^o se ex^orit. id h^oz diff^o nem simplicē. accidēs aut^o q^oz dicit e^ontiaz vna dep^odentē h^oz diff^one p^o additamēta c^oplexuū. q^oz n^o dicit e^ontia vna diff^o ne caret. C^o S^otra. corp^o aiatu^o et aial r^oonale diffiniunt. q^oz ali cuius c^oplexi est diff^o. a^ois pbat. cuiuslib⁹ sp^os est diff^o ex quo h^oz gen^o et d^oria p^o que p^ot diffiniri. s^oz aial r^oonale et corp^o aiatum sunt sp^os subalterne p^odicamēti sube p^o porphyriu^o i v^olibus suis. C^o Dicēdu q^oz porphyri^o locu^o est ex^oplariter p^opter penuria vocabulo^o. v^o loco istius termi corp^o aiatu^o debz poni terminus ic^oplexus. loco at^o isti^o termi aial r^oonale nihil d^oz poni.

q^oz si ponim⁹ corpa celestia eē aialia vt por. posuit iuz^o opi. pla. Scit enim utiq^o aliquis et secundū diffinitionē non habens demonstrationem. nihil eniz pbibet non simul habere.

Tertio ar. sic. aliqd diffinibile n^o est dem^orabile. igit^o e^o aliqd dem^orabile n^o est diffinibile. a^ois p^oz de subo adeq^oto scie h^oris p^on^o p^o se nota. tale n. subz diffinit. et n^o d^omfat. vt magnitudo i geometria et n^oier^o i arithmetica. C^o Et forte negaret^o n^oia dicendo q^oz de passioe h^o dem^oratio. et d^o eadē h^o diff^o. eclipsis. n. dem^orat de luna et diffinit p^o puatōez luminis in luna obiectu terre s^om ari. hic. R^ondet q^oz de passione vt passio est si h^o diff^o sed h^o de passione vt subm est alteri^o passionis. s. in b^ostionis vel p^odicatiois. triangulus. n. est subm ib^ostionis e^oqlitatis triuz vel angulo^o ad duos rectos. et eclipsis est subm p^odicatiois defect^o seu puatōis. q^oz in pl^o se h^oz defect^o vel puatio q^oz eclipsis. et c^ocesso q^oz q^oz passio h^oat diff^one et etiā dem^oratōez ad huc aliqd dem^orat de aliquo q^oz n^o diffinit. q^oz diff^o m^oalis dem^orat p^o for malē de subo suo. et t^o illa diffinitio non diffinitur cum sit terminus complexus.

Sufficit autem fides ex inductione. nihil enim aliquando diffinientes cognoscemus. neq^o eor^o que per se sunt neq^o sc^oz accidens.

Quarto ar. sic. nullū diffinibile inest alicui per se vel per accidens. sed aliqd dem^ostrabile inest alicui per se vel per accidēs. q^oz n^o o^o dem^orabile est diffinibile. minor p^oz de p^opria passioe. et maior tollit^o ex doctrina phi. 6° topi. et 7° meta. dicentis. q^oz diffinitio non est eor^o que insunt per se vel per accidens. S^oz dubitat. q^oz species. p^opria. et accidens diffiniunt. et hec omnia insunt alyz. quonia species inest suo idiuuiduo. et p^opria suo subiecto. et accidēs sue materie. Dicēdu q^oz omne diffinibile h^o r^onem subiecti. id si sp^os p^opria et accidens diffiniuntur hoc est inquantū habet r^onem subiecti. et si insunt alyz h^o est r^one p^odicati. nullū ergo diffinibile inquantū huiusmodi est alicui p^o se vel per accidēs. sicut nullum subiectū inquantū huiusmodi habet r^one p^odicati.

Amplius si diffinitio substantie alicuius notificatio est manifestum q^o non sunt substātie. Quonia quidem igitur n^o est diffinitio omnis cuius est demonstratio manifestū est.

Quinto sic. o^o diffinibile est substantia. sed n^o omne dem^ostrabile est substantia. ergo non omne dem^ostrabile est diffinibile. patet consequentia cum minori. q^oz accidentia propria dem^ostrantur de suis subiectis et n^o sunt substantie. maior at^o est nota eo q^oz solius substantie est diffinitio vt habet videri. 7° meta. C^o Et si ar. etiam accidentia diffiniunt. ergo non solius substantie est diffinitio. Dicitur q^oz sola substantia est diffinibilis diffinitione pure quiditatiua tam in concreto q^oz in abstracto. accidentia aut^o diffiniunt per additamēta. v^o suba vt substātia diffinitur quiditatiue. albedo eniz et nigredo diffiniuntur quiditatiue vt habent modū substātie et vt sunt entia per se primo in predicamento qualitatis. vt autē sumunt in concreto: et vt dicunt dependētia a substātia sic diffiniunt per additamēta. dicatur ergo q^oz diffinibile et dem^ostrabile. se cundū q^oz huiusmodi opponunt quonia nihil est diffinibile vt sic nisi substantia vel accidens vt induit modū substantie. et nihil est dem^ostrabile nisi accidēs vel substantia vt subest accidenti ita q^oz accidēs vt sic non diffinitur proprie nec substātia vt sic demonstratur.

Quid aut^o cuius est diffinitio: n^o quid omnis demonstratio est aut non vna quidem utiq^o ratio et de hoc eadem est. vnus enim inquantum vnum vna est scientia. quare si vere scire demonstratiue est scientiam habere: accidet quoddam impossibile. diffinitiones enim habens sine demonstra

Secundus

none sciet.

CSecunda conclusio. non omne diffinibile est demonstrabile. probatur per primum ex fundamentis poris rationis sic. vniuersum in quantum vniuersum non est nisi vna scia. ergo non omne diffinibile est demonstrabile. a quo est notum loquedo de scia potissima et modo sciendi potissima. et probatur contra. quod si vniuersum in quantum vniuersum non est nisi vna scia. et o[mn]e diffinibile est demonstrabile: cum contingat habere diffinitionem ante demonstrationem: sequitur quod de aliquo demonstrabili habet scia sine demonstratione. quod est impossibile. minor est clara. quia cognitio complexa presupponit cognitionem simplicem. **C**Notandum quod si o[mn]e diffinibile esset demonstrabile secundum quod habet sequitur quod subiecta secundum quod huiusmodi esset demonstrabilia. contra est falsum: ut patet per patrum est. probatur contra. quia ipsa soluta vel accipitur ut habet modum subiecti diffinitio. et notate dico secundum quod habet. quia non est incommuniens in predicatione identica esse diffinibile et demonstrabile. sed quod idem sub eadem ratione sit diffinibile et demonstrabile hoc est inconueniens.

CAmplius principia demonstrationum diffinitiones sunt: quorum non esse demonstrationes monstratum est prius. aut erunt demonstrabilia principia. et principiorum principia. et hoc in infinitum abibit. aut prime diffinitiones erunt indemonstrabiles.

CSecundo probatur sic. diffinitio est principium demonstrationis ut ostensum est prius. quia idem est diffinitio et medium. aut ergo quilibet diffinitio demonstrabilis est: aut aliquid idem demonstrabilis est. si quilibet demonstrabilis est tunc procedit in infinitum in demonstrationibus. si autem aliquid est idem demonstrabile habet intentum: quia diffinibile talis diffinitionis est idem demonstrabile. et per consequens non o[mn]e diffinibile est demonstrabile. **C**Notandum secundum philosophum in prologo de anima. quod ipsum quod est: est o[mn]is demonstrationis principium. constat autem quod per se o[mn]is demonstrationis non demonstratur. sed ipsum quod quod est diffinitio. ergo diffinitio non demonstratur. et per consequens nec ipsum diffinibile.

CSed verum si non omnis eiusdem sed alicuius eiusdem sit diffinitio et demonstratio simul aut impossibile. Non enim est demonstratio cuius est diffinitio. Diffinitio quidem enim ipsius quid est et substantie est. Demonstrationes autem videntur suppositae esse et accipientes quod quod est. ut mathematice quod vnitatis. quod impar et alie similiter.

CTertia conclusio. nullum diffinibile est demonstrabile nec est. semper intelligendo in predicatione formali. probatur tripliciter. et primo sic. non eiusdem est diffinitio cuius est demonstratio. igitur tunc. antequam dicitur probatur. diffinitio declarat essentiam et quod dicitur diffinitio. sed demonstratio non declarat essentiam et quod dicitur diffinitio. sed magis presupponit. igitur tunc. per consequens contra cum maiori de diffinitione pure quod dicitur de quod est sermo ad prius. et minor declarat. nam arithmetice. presupponit quod est vnitatis et quod est par vel impar. et ita presupponunt alie scie ac igitur per demonstrationes. **C**Notandum quod quod est: et propter quod est: presupponunt quod est. sed tamen quod est: quod est: propter quod est terminant per demonstrationem. et questio quod est terminat per diffinitiones. ergo demonstratio presupponit diffinitionem. et per consequens non declarat essentiam et quod dicitur diffinitio.

CAmplius omnis demonstratio aliquid de aliquo demonstratur. aut quia est aut non est. In diffinitione autem nihil alterum de altero predicatur. ut ne quod animal de bipede. nec bipes de animali. nec est de plano figura. Non enim est planum figura: nec si gura planus.

CSecundo sic. in qualibet demonstratione predicatur aliquid de aliquo affirmatiue vel negatiue. sed in nulla diffinitione predicatur aliquid de aliquo affirmatiue vel negatiue. ergo nullum diffinibile est demonstrabile. vel est. maior pars tam de premissis quam de conclusio. ne. minor vero est clara tamen de diffinitione hominis que dicitur anima. rationale bipes: quod est diffinitione trianguli que dicitur figura plana triangularis lineis contenta tunc. non enim predicatur bipes de animali: nec eodem

tra: nec etiam predicatur figura de plano nec est semper intelligendo diffinitione. quia in propositionibus categoricis anima predicatur de bipede. ut bipes est anima. et planum de figura. ut aliquid figura est plana. in diffinitione quidem non ponitur aliquis terminus tanquam subiectum vel predicatum. sed tanquam obiectum vel prohibibile. ut tollitur a philosopho. in vltimo.

CNotandum per philosophum in primo methaphisicorum. quod dicitur non predicatur genus nisi per propria implicat species. unde sicut album sumitur dupliciter. ut tollit a philosopho in predicamentis. scilicet concretive et abstractiue. Concretive idem est quod habet albedinem. abstractiue autem idem est quod albedo. ita dicitur anima ut anima vel rationale sumitur concretive per habere animam rationale vel rationem. et abstractiue per ipsa anima vel rationem. sumendo igitur concretive sic anima implicat species. ut album implicat subiectum. et sic predicatur genus de ipsa. dicens rationale est anima. et animatum est corpus. Si autem sumitur abstractiue sic de illis non predicatur genus. imo iste propositio in assignate sunt ita false sicut iste. rationale est anima. anima est corpus. **C**Secundo notandum secundum Aristoteli. ibidem quod de eo quod significat anima non predicatur genus quod videtur falsum. quia anima significat species de qua predicatur genus. Ideo dicitur quod sicut album duo significat. vniuersum maliter. scilicet subiectum albedinis et aliud formaliter. vbi ipsam albedinem. ita anima duo significat. vniuersum maliter quod est ipsa species. et aliud formaliter quod est forma dicitur esse specificum. rationale igitur significat hominem maliter. et rationem que est intellectus hominis significat formaliter. scilicet anima significat hominem animam maliter. et animam formaliter. de eo igitur quod significat anima materialiter predicatur genus. sed non de eo quod significat formaliter. et sic intelligit philosophus

CAmplius alterum est quod quid est et quia est monstrare. Diffinitio quidem igitur quid est ostendit: demonstratio autem quia si est hoc de hoc aut non est.

CTertio sic. diffinitio ostendit quod est. sed demonstratio ostendit quod est. ergo nullum diffinibile est demonstrabile. vel e contra: patet. quia diffinitio declarat quiditatem et essentiam diffinitio: demonstratio autem solum quod passio inest aut non inest subiecto. unde si demonstratio est affirmatiua illa ostendit passionem inesse subiecto. si autem negatiua illa ostendit passionem non inesse subiecto.

CAlterius autem altera demonstratio est nisi sit tanquam pars quedam totius. Hoc autem dico quia ostensum est de ysochele quoniam habet tres angulos duobus rectis equales. Si ostensus est o[mn]is triangulus. pars enim est. hoc autem totum: bec autem adinuicem non se habent. sic quia est et quod est. Non est enim alterum alterius pars.

CContra istam probationem arguitur sic. triangulum habere tres angulos: et ysochelem habere tres angulos sunt diuersa: tamen illis correspondet idem modus sciendi. ergo non obstante quod quia est et quid est sunt diuersa: adhuc illis potest correspondere idem modus sciendi. et per consequens eiusdem poterit esse diffinitio cuius est demonstratio. Respondet philosophus quod si duo sunt diuersa sic quod vnum non est totum respectu alterius: nec pars alterius: illis correspondet diuersi modi sciendi. sed si vnum sit totum et alius pars: illis potest correspondere idem modus sciendi. nunc autem triangulus habere tres angulos est totum ad ysochelem habere tres angulos. loquedo de toto in modo et parte subiectiua. ideo sciendo omnem triangulum habere tres angulos: scitur ysochele habere tres angulos. sed ita non est de quia est. et quid est. quia ista sunt diuersa. et nullum eorum est totum vel pars respectu alterius.

CSed occurrit dubium. nam quid est significatur per terminum simplicem: et quia est per propositionem. sed terminus simplex est pars propositionis. igitur quid est est pars ipsius quia est. Dicendum quod Aristoteli. locus est de parte subiectiua et non integrali. constat autem quod quod quod est: est pars integralis ipsius. quia est. et non subiectiua. totum enim et parti subiectiue co: rsi

Posteriorum

det eadē scia z idem modus sciendi: vt homini z forti. sed nō toti z pti integrali. qz nō est eadē scia hominis z oculi eius: nec idem modus sciendi.

CAd manifestum itaqz qd nec cuius diffinitio huius modi omnis sit demonstratio. nec cuius omnis ē demonstratio: huius omnis sit diffinitio. quare oio eiusdē nullius contingit vtranque habere.

Ex p̄dictis aristo. epilogādo ifert tria correlaria. Primum est. nō cuiuscūqz ē demfatio ē eiusdē diffō. p̄z p̄ p̄mā dclonē. qz nō omne demōstrabile est diffinibile. Scdm correlariū. nō cuiuscūqz est diffō illi est demōstratio. patet p̄ scdaz dclonē. qz nō oē diffinibile est demfabile. Tertium correlariū. nulli cui ē diffō ē demfatio nec eō. p̄z p̄ tertiā dclonē qm̄ nullū diffinibile demfāt. nec aliqd demfabile diffinit. solū. n. id qd hz mōz sube diffinit: z solū id qd hz modū accētū demfāt.

Cōtra corre^o cū suis dclonib^o ar. p̄bādo qd r̄gāt aliqd sci re p̄ demfationē z p̄ diffōnē. qz tā qz passio de subo scit p̄ demōstrationē. z p̄ diffinitionē. qm̄ diffō est ois demōstratio nis p̄n^o vt tā allegatū ē i p̄logo de aia. z demfatio est istrm̄ sciendi f̄m̄ lyncon. p̄ hui^o. **I**te sexto meta. iquit Ari. qd eadē ē via iuestigādi si est. z qd ē. igr̄ idē scit p̄ diffōnē z demōstrationē. **C**Ad p̄m^o d̄f qd istrumētū sciēdi qd itatē rei de p̄p̄nā z imediato ē diffō. demfatio autē est istrm̄ imediātū sciēdi cōclusionē z passionē de subo suo. ccedo igr̄ qd aliqd scit per demōstrationē z diffōnē tanqz per istrm̄ remotū. sed qd aliqd sciat p̄ demfationē tanqz p̄ istrm̄ p̄p̄iā z p̄ diffōnē tanqz p̄ istrm̄ p̄p̄iū est ipole. z hoc itellexit p̄hs cum dixit qd idem f̄z idem non cōtingit scire diffōnē z demōstrationē. **C**Ad scd^o dicit qd aristo. per viā itelligit mediū qd querit in demfationē. i. eodē medio iuestigat si est z qd est. qz ois questio reducitur ad si est z qd est. z ois qd est questio medij. imo p̄ idē mediū terminantur omnes questiones vt est ostensum. **C**Dicitur tamē ar̄ qd aristo. per viā itelligit sciam totalē. i. in eadē scia totali iuestigat si est z qd est. z hoc quādo sciētia aliqua demōstrat aliqd esse. z cū hoc cōsiderat cās illius. qd notāter dicitur p̄pter cōmētatorē dicentē p̄mo z scdo physicoz cōtra Auicē. qd philosophia nālis p̄bat p̄mā causam esse z nō meta. qz p̄ mā causam esse non potest p̄bari nisi per viā mor^o. meta. aut p̄bat quid est prima causa.

Quare manifestū itaque qd diffinitio z demonstratio nec idem vtiqz erunt: nec alterum in altero: z nanqz subiecta similiter se haberent. nec quidem igitur vsqz ad hoc opposita sunt.

Quarta dclō. nulla diffō est demōstratio nec ps demōstrationis nec totū. p̄bat. ea circa q̄ sunt diffō z demfatio non habent se aliquo isto modo. qz nec diffō. z demfatio. p̄z p̄mā. qz actus distinguunt p̄biecta. z de aia. ar̄s p̄bat. qz diff. nibilia z demfabilia sunt illa circa que se hnt diffō z demfatio. cōstat autē qd diffinibile nō est demfabile. neqz ps demōstrabil neqz totū. **N**otādū qd per istā cōclusionē est r̄sum ad tertiā questionē solū. negatiue cum q̄rebat qd est diffō. nō. n. dēz est diffōnē eē orōnē exp̄mentē qd itatē z essentiā rei. sed qd nō est demfatio nec ps demfatio nec totū. sic qm̄ q̄rit de deo qd est: r̄ndet affirmatiue qd ē illud quo meli^o excogitari nō pōt. aut qd est act^o purissim^o. negatiue autē qd est illd qd nō ē potentia nec potētā icludēs: z qd est illd qd nullā mixtionem dicit act^o z p̄e. **C**ōtra hāc dclonē z suā p̄bationem arguit p̄. qd diffō est demōstratio: qz dicit p̄hs p̄ huius qd diffō p̄posita ex mālī z formali ē tota demfatio sola pōne d̄ns. ex quo habet qd diffō est ps demfatio. nā qm̄ demfāt diffō mālīs p̄ formalem aut passio de subo p̄ diffōnē subī necio diffō est ps demfatio. **S**cdo ar. qd diffinibile sit demōstrabile. qz de^o ē diffinibile. p̄ Aristo. iz. metaphi. z per eūdē est demfabile. z meta. ibi enī demonstrat p̄mā cāz eē. z octauo physicoz primū motorē esse. z p̄r pōt argui diffinibile eē p̄tem demōstrabil. qz demfabile est hoiez eē. z diffinibil est aia que est p̄ ei^o. vt

habet ab aristo. z de aia. **C**Ad p̄mū d̄f qd ista p̄p̄ non est itelligenda in recto. sed in obliq. i. diffō p̄posita ex mālī z formali totū illud cōtinet p̄ qd sit demfatio. i. formalē diffōnē. z totū illd qd demfāt. i. mālē. nec ē oria nisi ex p̄te pōnis. i. ordi nādo in mō z figura. Et cū ex p̄ p̄bat diffōnē eē p̄te demfationis d̄f qd Ari. nō loq̄t ibi de p̄te integrali: s̄z subīa. qz nemo dubitat diffōnē esse p̄te integrale demfationis. z nō est ps subiectiua ad mōz sp̄i. c̄tēte sub ḡnē sic qd ois diffō sit d̄m̄fatio z nō eō. hoc mō loquit aristo. de toto cū dicit diffōnē non esse totū demfationis. i. nō eē totū in mō p̄ modū generis ad demfationē sic qd ois demōstratio sit diffō. z nō eōtra. **C**Ad z^m ccedo qd diffinibile sit demōstrabile eē. sed nō est demfabile de aliquo iuxta intentionē aristo. qd enī demonstrat d̄ ali quo ē accēt. z qd diffinit est suba. 7. metaphysice. Uā si suba demfaret de suba vt patuit i p̄ libro. demfando ista. ois hō ē suba. s̄z nō est vt habz rōnē sube. sed vt hz rōnē accētis. quod enī demonstrat habet rōnē forme: z illud de quo aliqd demōstrat hz rōnē subiecti. qz enī aial vel suba non soluz reperit in homine: sed etiam in aly ab homine. ideo hz rōnē accidētis. iuxta illud por. accidēs est quod adest z abest p̄ter subiecti corruptionē. Cum autē dicit diffinibile partem eē demōstrabilis: r̄ndetur qd non arguit cōtra intentionem p̄bi. qz lz aliquod diffinibile sit ps integralis vel essentialis alicui demfabilis: nō tamen ps subiectiua sic qd oē diffinibile sit demōstrabile z nō eōtra. non etiā diffinibile est totum resp̄cū demfabilis loquendo de toto in mō: sic qd omne demfabile sit diffinibile. z nō eōtra. loquit ḡhic p̄hs d̄ toto i mō z nō d̄ toto integrali. z de p̄te subīa: z nō de p̄te integrali v̄l eñtiali.

Ius autē qd quid est vtrum syllogismus sit. aut est demōstratio: aut nō est sicut nunc ratio supposuit. Syllogismus quidez enī aliquid de aliquo demonstrat per mediū.

Stud est z^m caplm̄ hui^o p̄mī tractatus i quo aristo. declarat ipm̄ qd qd est nō posse p̄bari simplr̄ r̄ndendo negatiue ad duas p̄mas qd nes. Quarū p̄ma erat vtz quod quid est demōstratur. Secūda q̄liter cognoscitur ip̄s quod qd ē. postqz r̄ndit ad alias duas qd nes quaz vna fuit qd est diffinitio. alia vero fuit vtz cui^o est diffinitio eiusdē sit demfatio. z ponit quattuor cōclusiones. Quarū p̄ma est ista: diffinitio non est probabilis de suo diffinito per syllogismū reduplicatiuum. Secūda dclō. diffinitio non est p̄babilis de suo diffinito per syllogismū diuisiuū ibi. At vero per diuisiones. Tertiā cōclusio. diffinitio nō est p̄babilis de suo diffinito per syllogismū diffinitiuū ibi. Sed vtrum sit demonstrare. Quarta cōclusio. diffinitio non est probabilis de suo diffinito per syllogismū demonstratiuum ibi. Qualiter igitur diffiniens. p̄mo declaratio ne prime conclusionis Aristo. p̄mittit quattuor suppositio nes. Quarum prima est ista. omnis syllogismus est concludēs aliquid de aliquo per medium sumptum in qualibet premis sarum. patet ista suppositio ex primo priorum. vbi docetur omnem syllogismum fieri ex tribus terminis. quoz duo. s̄. maior z minor extremitas ponunt diuisiū i p̄missis z iūctū i cōlone. mediū at ponit i ābab^o p̄missis. z nō si igr̄dit dclonē.

Sz qd quid ē p̄p̄iū qd ē z i eo qd qd ē p̄dicat. Hoc autē necesse ē p̄uerti. Si enī ipsi. c. a. p̄p̄iū ē manifestū ē qd z ipsi^o. b. z ipsi^o. c. q̄re oia sūt aditūcē. **S**ecūda suppositio. omnis diffinitio quiditativa est propriū sui diffiniti predicans de eo conuertibiliter i eo quod quid est. dicitur propriū ad differentiam accidentis. z dicitur in eo qd quid est vt separatur a differentia. z conuertibiliter ad differentiam generis. **S**ed dubitatur primo. qd diffinitio non est propriū cum propriū non dicat essentialiam diffiniti secundum porphyrium. **S**ecundo. quia frustra

Secundus

ponitur illa p̄ticular conuertibilis. q̄ si ē p̄tium ē cōuertibile. dicēdū q̄ duplex ē p̄p̄. s. n̄ cōuertibile r̄ uertibile. r̄ vtrūq̄ tripl̄r sumitur. p̄mo p̄ illo q̄d cōpetit vni soli sed nō cui libet idiuuiduo illi sp̄i: vt eē medicū respectu hoīs. r̄ eē simū respectu nasi. Sc̄do p̄ illo q̄d cōpetit cuilibet idiuuiduo illius sp̄i: s̄ non solū illi. vt eē bipedē. vel eē mobile respectu hoīs. Tertio p̄ illo q̄d cōpetit alicui soli sp̄i r̄ cuilibz cont̄to sub tali sp̄i: s̄ n̄ sp̄i vt canescere i senectute. C̄t̄o s̄ tripl̄r sumit̄ p̄p̄ū conuertibile. p̄ illo q̄d dicit totam eēt̄ia sue sp̄i. r̄ sic diffinitio est p̄tium. secundo p̄ illo quod dicit p̄t̄ eēt̄ialem r̄ formalem illi sp̄i. r̄ sic d̄ta vltima ē p̄tium. 3° p̄ illo q̄d dicit p̄t̄m acc̄t̄ale eiusdē sp̄i eo mō quo loquit̄r Aristo. tertio de aia: vocans intellectū agētē r̄ passibilem partes aie. r̄ tale dicitur fluere a p̄ncipys sp̄i. de q̄ porphiri^o ait. p̄tium est q̄d cōuertit̄m p̄dicatur de re r̄ non i d̄icat qd ē eē ei^o. C̄t̄o Ex his re sponū ē ad difficultates dicendo ad p̄mam q̄ l̄z diffinitio n̄ sit p̄tium dicens p̄t̄ acc̄t̄ale sp̄i: est t̄m p̄tium dicens totā eēt̄iam illi^o. Sc̄da aut̄ difficultas nō p̄cedit q̄ dicit̄ ē nō eē p̄tium conuerti cū illo cui^o ē p̄tium.

C At vero r̄ si. a. in eo quod qd ē in. c. omni. b. r̄ vlr. b. de omni. c. qd qd est dicit̄. Necessē est r̄. a. in eo qd quid est de. c. dicit̄.

C Tertia suppositio. ois syl̄ls p̄bans diffinitionē de diffinito h̄z mediū conuertibile cū vtrāq̄ extremitatū. p̄z. nam cū diffinitio r̄ diffinitū cōuertantur: mediū si i plus se h̄z q̄ aliqua extremitatū: maior eēt̄ falsa. r̄ si in minus se h̄ret̄ minor eēt̄ falsa. q̄ nūq̄ p̄t̄. p̄bari diffinitio de diffinito vlr̄ nisi i p̄ma figura r̄ i p̄ modo eiusdē. sit ḡ. a. diffinitio r̄. c. diffinitū r̄. b. mediū. r̄ arguatur sic. oē. b. est. a. oē. c. est. b. ḡ. oē. c. ē. a. vbi p̄z. b. necessario cōuerti cū a. c. si p̄missē debēt eē v̄e.

C Si vero non aliquis sic accipiet duplicās: non necesse erit. a. de. c. p̄dicari in eo quod qd est. Si aut̄. a. quidē de. b. in eo qd quid est nō de q̄buscūq̄z aut̄ ip̄m. c. b. i eo qd qd est. ip̄m aut̄ qd quid ē vtrūq̄z hoc habebit. erit ergo r̄. b. ip̄i^o. c. qd qd ē.

C Quarta suppositio. ois syl̄ls concludēs maiorē extremitatē de minorē i eo qd qd est: ōz sumere eādē reduplicatiōē in qualibet p̄missaz. p̄z q̄z al̄r̄ quelibet p̄missaz eēt̄ v̄a r̄ conclusio falsa. v̄n̄ non sequitur. oē oial est subst̄tia aiata sensit̄tia. ois hō est aial. ḡ ois hō est subst̄tia aiata sensit̄tia i eo qd qd est. nec sequitur. oē aial est subst̄tia aiata sensit̄tia i eo qd quid est. ois hō est aial. ḡ ois hō est subst̄tia aiata sensit̄tia i eo qd quid est. Et̄ia nō sequitur. oē aial rōnale est subst̄tia sensit̄tia. ois hō ē aial rōnale i eo qd qd est. ḡ ois hō ē s̄ba aiata sensit̄tia i eo qd quid ē. cuiusl̄z istaz p̄t̄iaz a n̄s ē v̄ez r̄ n̄s falsum: cū s̄ba aiata sensit̄tia nō dicat̄ de hoīe in eo q̄ diffinitio hoīs. sed bene seq̄t̄. oē aial rōnale est s̄ba aiata sensit̄tia in eo qd qd est. ois hō ē aial rōnale i eo quod qd ē. ḡ ois hō ē s̄ba aiata sensit̄tia i eo qd qd ē. n̄ia ē bona. sed maior ē falsa. q̄z s̄ba aiata sensit̄tia nō p̄dicat̄ de aiali rōnali tāq̄z diffinitio illius.

C Nota^m q̄ hec ōo i eo qd qd ē: p̄t̄ dupl̄r sumi. s. large r̄ striete. p̄ mō ip̄ortat oē qd p̄dicat̄ i qd. r̄ isto mō tā gen^o q̄ sp̄s p̄dicat̄ de s̄bo suo i eo qd qd est. Sc̄do mō nō ip̄ortat nisi illō quod dicit̄ exp̄sse totā q̄ditatē rei: r̄ sic t̄m diffinitio pure qd̄tatiua p̄dicat̄ i eo qd quid est. r̄ ita sumit̄ i p̄posito. p̄pterea dicit̄ p̄hs ip̄m qd quid est esse p̄tium r̄ conuertibile cuz illo cuius dicitur eē quod quid est.

C Si igitur qd qd ē r̄ qd quid erat eē vtrāq̄z h̄st̄ i medio: erit pri^o qd qd erat eē. D̄inoq̄z si est mōstrare qd ē hō: sic. c. hō. a. vero qd quid ē siue aial bipes siue aliud qd. Si ḡ syllogizabit̄ necesse. a. de. b. omni p̄dicari. N̄tius aut̄ erit alia media rō. quale r̄ hoc erit q̄ quid ē hō: D̄portet aut̄ i duabus p̄positionib^o r̄ imediatis r̄ primis terminis

cōsiderare. maxie. n. manifestū ē q̄ d̄ sic p̄ cōuersionē. igit̄ demōstrantes quid ē aia: aut quid ē hō: aut aliud qd̄cūq̄z eoz q̄ s̄t̄: quod ex p̄ncipio est repetit̄: vt si aliquis diffiniret aiam eādē eidez eē cām viuēdi. hoc autēz numerū eūdē seip̄m mouētē. necesse ē eni repetere aiam q̄ vere est numerū eē ip̄m seip̄s mouētē sic vt idē ens.

C His p̄missis ar. sic prima conclusio. nullus syl̄ls p̄t̄ p̄bare diffinitionem de suo diffinito i eo qd qd est. ḡ diffinitio non ē p̄babilis de suo diffinito per syllogismum reduplicatiuuz. p̄z n̄ia r̄ probatur antecedēs. nullus syllogismus petēs p̄ncipiuz p̄bat aliquid de aliquo. sed ois syllogismus concludens diffinitionem de suo diffinito in eo qd quid est petit p̄ncipium. ḡ patet consequentia cum maiori. q̄z talis syllogismus peccat p̄ fallatiam petitionis p̄ncipy p̄ Aristo. p̄mo elencozum. minor autem declaratur. q̄m nullus syllogismus concludit diffinitionem de suo diffinito i eo quod quid est. nisi illa reduplicatio ponat̄ in vtrāq̄ p̄missarum per quartam suppositionem. s̄z si p̄oif̄ petit̄ p̄n^m vt h̄n̄ p̄z cōcludēdo diffōnez hoīs d̄ hoīe: aut diffōnez aie de anima i eo quod qd est. nūq̄ enim p̄t̄ talis diffinitio cōcludi nisi per aliquam diffinitionem. vt omne animal rationale est animal gressibile bipes in eo quod quid est dato gratia exempli q̄ animal gressibile bipes sit diffinitio hominis. Item omnis numerus seip̄m mouens est causa s̄bipi viuēdi in eo quod quid est. sed omnis anima est nūerus seip̄m mouens in eo quod qd ē. ergo omnis anima ē causa s̄bipi viuēdi in eo quod quid est. vtrāq̄z istarum consequentiarum est bona. sed cuiuslibet istarum minor petiit p̄ncipium. quia assumit̄ illud quod debet probare. **C** Notandū p̄mo secundum philosophum q̄ non potest concludi diffinitio de diffinito in eo quod quid est nisi per aliam diffinitionē eiusdē diffiniti eo q̄ medium debet p̄dicari de diffinito cōuertibiliter in eo quod quid est. si enim acciperetur alius terminus conuertibilis: quelibet p̄missarum esset falsa: vt oē risibile est animal rationale i eo quod quid est. omnis homo est risibilis i eo quod quid est. ergo omnis homo est animal rationale in eo quod quid est. **C** Secundo notandum q̄ diffinitiones date de anima sunt secundum modum loquēdi platonicozum. voluit enim plato q̄ si aliquid est causa alterius secundum aliquam denominationem q̄ etiam sit s̄bipi causa secundum eandem denominationē. vt si anima ē causa alterius quod moueatur aut viuat: q̄ etiam sit s̄bipi anime causa mot^o r̄ vite. r̄ ex hoc habetur vna diffinitio anime scilicet causa s̄bipi viuēdi. deinde quia nō posuit plato diff̄erentiam inter vnum quod est p̄ncipium numeri r̄ quod cōuertitur eum ente: dixit p̄imum ens esse vnitatē ratione siue simplicitatis. quodlibet vero aliud quia includit aliquaz compositionem vocauit numerum. quia ergo anima ē causa quare corpus mouetur secundum pla. anima est numerus seip̄m mouens. r̄ habetur alia diffinitio.

C Nō eni si cōsequit̄. a. ip̄i. b. r̄ hoc ip̄i. c. erit ip̄i. c. .a. qd qd erat eē. S̄z v̄ez erat dicere q̄ erit solū.

C Ex p̄dictis Aristote. epilogando concludit̄ quatuor cor̄relaria. quozum p̄imum est. ex p̄missis non reduplicatis non sequitur conclusio reduplicata sed absolute sumpta. quia nō sequitur omne animal rationale est risibile. omnis homo est animal rationale. ergo omnis homo est risibilis i eo qd quid est. sed bene sequitur absque reduplicatiōe. quia tunc arguitur in primo modo p̄ime figure. ponatur ergo q̄. a. sit maior extremitas r̄. b. medium: r̄ minor extremitas sit. c. r̄ syllogizetur vt supra.

C Neq̄z si est. a. qd quid est r̄. b. p̄dicat̄ oī eteni aialis eē p̄dicat̄ de hoīs eē. sicut r̄ oēm homines aial eē: sed nō sic sicut qd est vñū esse.

Secundus

Secunda conclusio. diffinitio nō ē pbabilis de suo diffinito p̄ syl̄m̄ diuisiū. Istam conclusionē Aristō. quīquīp̄r p̄bat. r̄ p̄ sic. pp̄ō i q̄ pdicat̄ diffinitio de suo diffi: n̄ pot̄ eē. p̄ syllogis̄m̄ diuisiū. ḡ r̄c. aīa probatur nam ad p̄bandū istā. hō ē aīal rōale. fiunt duo processūs. quoz p̄m̄ ē iste. oē aīal est aīal rōale vel irrōnale. hō est aīal. ḡ hō est aīal rōnale vel irrōnale. Secūdo processūs. hō est aīal rōnale vel irrōnale: sed hō n̄ est aīal irrōnale. ḡ hō est aīal rōnale. modo p̄z q̄ non concludit̄ diffinitio de suo diffinito p̄ p̄m̄ processū sed p̄ processūm z̄m̄ q̄ nō est syllogistic̄ sed p̄pothetic̄ argūes a toto distūcto cū destructione vni⁹ p̄tis ad alterā p̄tes. **Notādū** q̄ syl̄s diuisiū tripl̄r sumit̄ p̄ pro processū syllogistico facto i forma r̄ i figura cōcludente diuidentia aliq̄d cōe distūctim. vt oē aīal est aīal rōnale vl irrōnale. oīs homo est aīal. ḡ oīs hō est aīal rōnale vel irrōnale. Secūdo pro processū p̄pothetico distruente vni⁹ istoz diuidentū r̄ cōcludente altez. vt oīs hō ē rōnalis vel irrōnalis. sed nihil q̄d est hō est irrōnale. ergo oīs hō est rōnalis. Tertiū p̄ aggregato ex ambob⁹ processib⁹. diffinitio ergo nō probat̄ simpl̄r de suo diffinito p̄ p̄m̄ processū neq; p̄ f̄z sed p̄ tertiū. r̄ iste nō proprie vocat̄ processūs syllogisticus sicut nec secūdo. sed t̄m̄ p̄m̄us vt h̄z videri p̄ h̄oz in quo docetur resoluerē syllogismos figuraz ad seiniūcē.

Sed sicut neq; iducēs demonstrat.

Secūdo sic. syllogismus diuisiū ē silis inductiōi. sed inductio nō probat̄ syllogisticē aliquā cōclusionē: sed solum p̄bat vlem p̄positionē q̄ est p̄missa ad iferendā cōclusionē. igitur syl̄s diuisiū nō p̄bat cōclusionē in qua pdicat̄ diffinitio de suo diffinito. sed solū p̄missā ad istā. p̄z aīa cuiz minori r̄ maior declarat̄ ex eo. q̄ sic inductio ordiat̄ in syl̄m̄: ita syl̄s diuisiū ordinat̄ i entimema diuisiū. **Notādū** q̄ etimema dupl̄r sumit̄. s. large r̄ stricte. Entimema stricte sūptū ē argumentū solū h̄is vñā cathegoricā p̄ aīcedente. vt hō currit. ḡ aīal currit. Entimema large sūptū ē argumentū distinctū cōtra syl̄m̄ exēplū r̄ inductionē. r̄ sic arguendo a cōditionali cū suo aīte ad p̄ns eiusdē. aut a copulatiua ad alterā ei⁹ p̄te. aut a cathegorica de distūcto extremo cū destructione vni⁹ p̄tis ad alterā p̄te ē entimema. r̄ hoc vltimū vocat̄ etimema diuisiū ad q̄d ordinat̄ silis diuisiū p̄pter diffinitōes iueniendas. entimema ḡ stricte sūptū ē etimema simplex. etimema aut̄ large sūptū ē etimema mixtū de quo fit hic mētio.

Non enī oī cōclusionē interrogare nec i cōcedēdo eē. s̄z necesse ē eē cū sint illa. r̄ si n̄ dicat̄ r̄ndēs.

Tertio sic. oīs syllogismus p̄bans syllogisticē aliquam cōclusionē absoluit ab interrogatiōe illi⁹ cōclusiōis. sed syllogismus diuisiū nō absoluit ab interrogatiōe cōclusiōis i qua pdicat̄ diffinitio de suo diffinito. ḡ diffinitio non est pbabilis de suo diffinito p̄ syl̄m̄ diuisiū. maior p̄z: q̄ statim p̄bata aliq̄ cōclusionē p̄ syl̄m̄ nō ampli⁹ illa dubitat̄. minor ē clara: qm̄ cōclusa ista. hō ē aīal rōnale vl irrōnale p̄ syl̄m̄ diuisiū: ad huc dubitatur ista. hō ē aīal rōnale. mortale. r̄ p̄ns it̄roga tur de ea quousq; p̄ aliū p̄cessū fuerit cōclusa.

Et vtz hō aīal ē aut iaiatū. postea accipit aīal. nā syllogizatū est. item oē aīal aut gressibile ē aut aquaticū. si accipit gressibile r̄ hoiez totum aīal gressibile: nō necesse est ex dictis s̄z accipit r̄ hoc. Differt aut̄ nihil i multis aut i paucis sic diceret̄ idē enī est. Nō syllogistic⁹ qdē igit̄ vsus fit sic p̄cedētibz etiā de cōueniētibz syllogizari. Quid. n. p̄hibet hoc verū qdē oē eē de hoie. Nō t̄m̄ qdē qd est neq; qd qd erat eē ostēdens.

Quarto. ita se h̄z syl̄s diuisiū ad p̄positionē i qua pdicat̄ diffinitio de diffinito sicut ad istā. hō ē aīal gressibile bipes. s̄z ista nō p̄r̄ syllogisticē p̄bati p̄ syl̄m̄ diuisiū. ḡ nec illa. maior ex sufficienti similitudine. r̄ minor declarat̄. nāz bec pp̄ō

homo ē aīal gressibile p̄bat̄ p̄ hūc modum. oīs hō ē aīal vel iaiatū. sed hō non ē iaiatū. ḡ homo ē aīal. Itē oē aīal ē gressibile vel aquaticū. sed hō est aīal vt probatū ē. ḡ homo ē gressibile vel aquaticū. tunc sic. hō est gressibile vel aquaticū. sed hō non ē aquaticū. ḡ hō est gressibile. r̄ p̄ns hō est aīal gressibile. facti sūt tres p̄cessūs quoz duo sunt entimemati⁹ r̄ vni⁹ syllogisticus i quoz nullo cōclusū ē syllogisticē hominem eē aīal gressibile. **Notandum** fm̄ p̄m̄ q̄ nihil differt si sūt multe aut pauce diuisiones. qm̄ nunq; cōcludit̄ intētū p̄ syllogismū diuisiū. sicut enī p̄batū est aīal gressibile de hoie p̄ duas diuisiones entimemati⁹ nō cōcludendo illud p̄ syl̄m̄ diuisiū. ita p̄r̄ p̄bati hoc totū. aīal gressibile bipes. supad dendo alias diuisiones r̄ nō p̄ syl̄m̄ diuisiū. vt oē aīal est bipes vel quadrupes. sed hō nō ē q̄drupes. ḡ hō ē bipes. ex q̄ p̄positionē cū p̄cedētibz segt̄ q̄ homo est aīal gressibile bipes. cōclusis enī his trib⁹ homo est aīal. homo est gressibile. hō ē bipes. segt̄ q̄ hō ē aīal gressibile bipes.

Amplius quid prohibet aut apponere aliquid aut auferre aut supgredi substātia. Hec quidē igitur p̄mittitur. Cōtingit aut̄ soluere i accipiendo i eo qdē qd est oīa: r̄ qd est p̄ns diuisionem facere questū p̄ns r̄ nihil relinq̄re. hoc aut̄ necium spē est. Individuū enim oī esse.

Quinto sic ar. syllogismus indr̄ns tam ad diffinitionē h̄ntē defectū q̄ ad nō h̄ntē defectū nō videtur sufficienter p̄bare syllogisticē diffinitionē q̄ditatiuā de suo diffinito. sed syllogismus diuisiū ē h̄s. ḡ r̄c. maior p̄z. r̄ minor declarat̄: qm̄ si p̄ syllogismū diuisiū debet p̄bati ista p̄positio syllogisticē. hō est aīal rōnale. i qua pdicatur diffinitio nō h̄ns defectū d̄ suo diffinito: pariformiter r̄ alie p̄bant̄ h̄ntes defectuz q̄ sunt in triplici oīa. **Primo** qdem sunt alique diffinitiones superflue. vt aīal rōnale mortale suba aīata sensitua est suba sensitua r̄ eē loquendo de sensitua tāq; de p̄ncipio qdē r̄ nō quo. qz alr̄ nulla illaz diffinitionū conuertēt̄ cum suo diffinito. **Secūdo** alique diffinitiones sūt diminute q̄. s. in min⁹ se h̄nt q̄ sua diffinita. vt aīal ridens. corpus vigilans. respectu hoīs. r̄ aīal. mi noris enī coitatis est corpus vigilans q̄ aīal cuius est diffinitio. r̄ minoris coitatis est aīal ridēs q̄ homo cui⁹ ē diffinitio incōpleta r̄ diuina. **Tertio** aliq̄ diffinitōes sūt excellētes r̄ trāsgrediētes subam diffiniti. vt aīal bipes respectu hoīs. et substātia aīata respectu aīalis. q̄ id dicunt̄ excellētes r̄ trāsgredientes subam diffiniti: qz in plus se h̄nt q̄ sua diffinita vt bene p̄z. **Et** q̄ tales possint p̄bati mediate vel immediate p̄ syl̄m̄ diuisiū sicut diffinitiones non h̄ntes defectum declaratur sic arguēdo. oē aīal est aīal rōnale mortale vl aīal irrōnale mortale. s̄z oīs hō est aīal. igit̄ oīs homo ē aīal rōale mortale vel aīal irrōnale mortale. sed homo non est animal irrōnale mortale. ergo homo est aīal rōnale mortale. Item oē animal est aīal ridens vel non ridens. hō est aīal. ergo hō est aīal ridens vel non ridēs. sed homo non est aīal nō ridēs. ḡ homo est aīal ridens. deinde oē animal est animal bipes vl quadrupes. s̄z hō est aīal. ḡ homo est animal bipes vl quadrupes. sed homo non est aīal quadrupes. ergo homo est animal bipes. tales diffinitiones non probāt̄ immediate p̄ syllogismū diuisiū. sed p̄ entimema diuisiū. ideo non syllogisticē p̄bantur sed per syllogismum aliquo modo. s. mediate a re motis dicantur p̄bati. **Notandum** fm̄ egi. q̄ duplex ē diffinitio. s. propria r̄ impropria. diffinitio p̄pria ē illa q̄ cōuertitur cū diffinito. Impropria aut̄ ē triplex. s. supflua diminuta r̄ excellens. Superflua ē illa que continet plures d̄rias q̄ d̄z. vt puta si diffiniret̄ aīal p̄ subam aīatā sensitua gressibile. r̄ bec s̄z i minus se h̄z q̄ diffinitum. Diminuta ē illa q̄ in plus se h̄z q̄ diffinitū vt si diffiniretur aīal per subam aīatā. Excellens

Posteriorum

autem est illa i qua ponuntur dñe entis. factus et potetia. vñ sicut i demonstratiõe aliqua pñcipia igrediuntur formalr et aliqua virtualr ita i diffinitione ppria igrediunt formalr genus et dñe. virtualr aut actus et potentia. Ista expõ declarat litterat: tñ est difficilis. nã p diffinitione supflua non bene videtur itelligi diffinitio min^o cois q̄ diffinitu. qz qlibet istaz est supflua aial ronale mortale aial ronale rissibile. et tñ cõuertitur cū suo diffinito. Deinde nõ apparet diffinitionem i qua ponitur actus et potetia eẽ excellentẽ et trãscendentẽ subam. qz act^o et potentia ponunt i diffinitione mot^o p Aristo. 3° phy. dicẽtem q̄ mot^o eẽ act^o entis i potentia sñi q̄ i potentia. ponitur eẽ i diffinitione aie p Aristo. i secũdo de aia. dicit enim q̄ aia eẽ actus p̄mus subalis corporis organici phisici potentia vitã hñtis. quelibet eni istaz diffinitionu eẽ ppria et nõ excellentens. ¶ Propterea videtur meli^o eẽ dicendũ illã diffinitionem eẽ supflua q̄ conuertitur cū diffinito et hz dñiam eẽ ronalẽ vel accẽtalẽ nõ necessariã. illã vero esse diminutã que minus cois est suo diffinito et illam trãscendentẽ substãtiã que color est suo diffinito. ois eni diffinitio debet vocari ppria si cõuertitur cū suo diffinito. ipropria aut si non conuertitur cum illo. ¶ Contingit aut solvere. forte oes istas rones posset aliquis soluere dicẽs q̄ lz nõ pbeẽ diffinitio de suo diffinito p syllogismũ diuisiuũ accipientem imediate dñias alicuius gũis diuisas. tñ bene pbat p syllogismũ diuisiuũ dũm diuisio incipiat a trãscedẽte et pcedat vsqz ad spẽm spãlissimã que proprie diffinitur. nõ aut spẽs subalterne pprie diffiniuntur cuz ille non sint genera. constat aut q̄ in generibus latent equiuocationes septimo phis.

C Sed syllogismus tñ nõ uest. sed si quidem. vere aliquo mō cognoscere facit: et hũc qdẽ nõ est icõueniẽs. neqz eni q̄ inducit fortasse demonstrat: s; tñ manifestat aliquid.

C Rãdet. p. ad istã cauillationẽ dicẽs q̄ lz diffinitio non cognoscatur nisi p diuisione eo mō quo dictũ eẽ nõ tñ pbat per syllogismũ. sed alio mō. et hoc duplẽ declarat ipse. p exẽplo iductio/nis. nã inductio nihil syllogistice pbat. sed tñ cõcludit vlem affirmatiũ vel negatiũ q̄ est pñcipiũ syllogizandi: ita syllogismus bene pbat diuidentia aliq̄ gen^o de aliqua spẽ: non tñ probat syllogistice diffinitionẽ de diffinito. s; tñ pñcipiũ illius sic patuit destruedo vnã prẽ diuisiũ et alterã cõcludẽdo

C Syllogismũ aut nõ dicit ex diuisione dicẽs diffinitionẽ. sicut eni i cõclusiõib^o q̄ sine medijs sunt. Si aliquis dicat qm̄ exñtib^o his necesse est hoc eẽ cõtingit iterrogare ppter qd sit. et i diuisis terminis qd eẽ hõ: aial mortale bipes hñs pedes sine penis propter qd s; vnãquãqz appõnẽ. Dicit. n. et mōstrabit diuisiones; sicut opinat q̄ oẽ aial aut mortale aut imortale sit. hui^o aut ois rõ nõ est diffinitio: quãuis demonstrauerit diffinitionẽ sed diffinitio nõ syllogismus fit.

C Secõdo declarat idẽ exẽplo entimematis simplicis. tale eni entimema aliq̄ probat. s; nõ syllogistice. qz si dicitur homo currit. ḡ aial currit. aut ois homo currit. ḡ fortes currit. nihil syllogistice probat. sed tñ entimematice: qz adhuc q̄rif mediũ i qualibet illaz rñaz. p̄ma tenet p hoc mediũ. ois hõ est aial. et secũda p mediũ. fortes eẽ hõ. q̄ media si iungant sñis p̄missis iferũt syllogistice p̄ores cõclusiones. et ex h; p̄z qd Ari. itelligit p cõclusionẽ nõ hñtẽ mediũ. illã q̄ inferi tñ ex vna p̄missaz regulati syllogismi. Ita syllogismus nõ probat illã diffinitionẽ syllogistice. aial ronale mortale bipes sine penis. s; aliq̄ r̄cloes ad q̄s seq̄ illã diffini^o. vt oẽ aial eẽ mortale vñ imortale. hõ eẽ aial. ḡ hõ eẽ mortale vñ imortale. s; si eẽ imortale. ḡ eẽ mortale. Itẽ oẽ aial eẽ bipes vñ hõ bipes. s; hõ eẽ aial. ḡ hõ eẽ bipes vñ hõ bipes. s; si eẽ hõ bipes. Itẽ. oẽ aial eẽ hñs p̄nas vñ sine

penis. s; hõ eẽ aial. ḡ hõ eẽ hñs p̄nas vñ sine penis. s; hõ nõ est hñs p̄nas. ḡ eẽ sine penis. Ecce q̄ syllogismus p̄cludit totã diffinitionẽ et nullã ei^o prẽ. et iema at diuisiuũ eẽ illõ qd cõcludit alterã p̄tes diuisiõis. et qm̄ p se notũ eẽ hoies eẽ aial. et cõclusa sũt illa tria per et iema diuisiuũ. s; hõ eẽ mortale. hõ eẽ bipes. hõ eẽ sine penis. iõ cõcludit q̄ hõ eẽ aial ronale mortale bipes et sine penis. ¶ Nota^o p s; egi. q̄ p syllogismus diuisiuũ nõ p̄t. p̄bati diffinitio d suo diffinito triplẽ. p qz p illũ syllogismus cõcludit itẽtũ vt patuit. s; vn^o terminũ diuisiuũ seu duoz diuidentiu de minoz extrẽitate. et qz petitur p̄n^o sumẽdo illõ qd d; p̄bati. s; hõ si eẽ aial irrõnale. et qz cõcludit min^o cõc p magis cõc affirmatiue. aial. n. subicit in syllogismo diuisiuũ dicẽdo. oẽ aial eẽ ronale vñ irrõnale. et cõcludit vltimate q̄ hõ eẽ aial ronale. ¶ Ex istã declaratiõe seq̄ret q̄ nulla via diuisiua pbat simplẽ diffinitio de diffinito nõ qdẽ via diuisiua q̄ eẽ diuisiuũ syllogismi. qz talẽ syllogismus cõcludit itẽtũ. nec via diuisiua q̄ eẽ et iema diuisiuũ. qz peti^o p̄n^o. nec eẽ via diuisiua totali p̄posita ex syllogismo diuisiuũ et entimemate diuisiuũ. qz talẽ arguit affirmatiue a magis cõi ad min^o cõc. ¶ Et si inducit hõ Aristo. i lra dicẽs q̄ sic inductio vñ et iema simplẽ aliq̄ p̄bati lz si syllogistice. ita syllogismus diuisiuũ pbat diffinitionẽ de suo diffinito. s; nõ syllogistice. Rãdetur q̄ sic pñcipia p se nõ pbat simplẽ. s; solũ q̄ ad hoiem pcedẽtẽ aliq̄d ex q̄ seq̄ tale pñcipiũ. sic nulla via diuisiua pbat simplẽ diffinitionẽ de diffinito. qz ppõ q̄ assumit i 2° p̄cessu eẽ eã ignota sic r̄clo pñcipalr itẽta. pbat tñ illã diffinitionẽ s; qd dato q̄ alig; p̄us p̄cessu s; illã. hõ si eẽ aial irrõnale vñ aliq̄ duerribile loco illi^o. Sic at loquẽdo de p̄batiõe dicat q̄ sic r̄clo scit p demõstrationẽ tanq̄ p in s̄tm imediatũ et p iductionẽ tanq̄ p istẽz mediãtũ. ita diffinitio pbat de suo diffinito p et iema tanq̄ p istẽm imediatũ et p syllogismus tanq̄ p istẽz mediãtũ. syllogismus diuisiuũ nõ pbat diffinitionẽ d diffinito syllogistice vñ imediate. s; tñ mediã vñ respectie. ¶ Secõdo nota^o q̄ lz diffinitio pbeẽ de suo diffinito imediate p et iema hõ si eẽ sp̄ p et iema diuisiuũ. s; aliq̄ p et iema si diuisiuũ et nõqz p et iema simplex s; p̄positũ. exẽ^o p̄mi. vt hõ est aial ronale vñ irrõnale. s; hõ si eẽ aial irrõnale. ḡ hõ eẽ aial ronale. exẽ^o secũdi. vt hõ eẽ aial vñ iaiaatũ. s; hõ si eẽ iaiaatũ. ḡ hõ eẽ aial. Itẽ hõ eẽ ronale vñ irrõnale. s; hõ si eẽ irrõnale. ḡ hõ eẽ ronale. et sic. hõ eẽ aial et ronale p̄cessu. ḡ hõ eẽ aial ronale. vbi p̄z añs si eẽ diuisiuũ lz sit entimema. exẽ^o terty colligit ex dictis. nã lz ex istã. for. eẽ aial ronale. seq̄t q̄ hõ eẽ aial ronale. illõ tñ rñs si probat vñ ex illo añe sic pbat p via diuisiua sp̄ cõcludẽtẽ diffinitionẽ de diffinito ex duab^o p̄missis. ¶ Cõtra p̄dicta ar. et p̄ et iema diuisiuũ nõ pbat aliq̄ mō diffinitionẽ de diffinito: qz ad destructionẽ vni^o p̄ris diuisiũ ad alterã prẽ fallit rñs. qz si seq̄t ois ppõ eẽ va vñ fla. s; si ois ppõ eẽ va. ḡ ois ppõ eẽ fla. oẽ aial eẽ ronale vñ irrõnale. s; si oẽ aial eẽ ronale. ḡ oẽ aial eẽ irrõnale. Itẽ si seq̄t. tu scis hõ eẽ vñ eẽ. s; tu si scis hõ eẽ. ḡ tu scis hõ si eẽ. ¶ 2° ar. q̄ et iema si diuisiuũ nõ pbat diffinitionẽ d diffinito. qz s̄m. p. p pier. si seq̄t. tu es bon^o et tu es cytharedus. ergo tu es bonus cytharedus. tu es albus et tu es monach^o. ergo tu es alb^o monach^o. ¶ Ad p̄m^o dñ q̄ nõ hñ cõcludit i p vñ i scõdo exẽplo. qz r̄clo d; eẽ eiudẽ q̄ntitatis cū miori. iõ hñ seq̄t ois ppõ eẽ va vñ fla. s; si ois ppõ eẽ va. ergo aliq̄ ppõ eẽ fla. et seq̄t. ois ppõ eẽ va vñ fla. s; nulla ppõ eẽ va. ergo ois ppõ eẽ fla. Itẽ hñ le. ḡ. oẽ aial eẽ ronale vñ irrõnale. s; si oẽ aial eẽ ronale. ergo aliq̄ aial eẽ irrõnale. Cõcludẽdo at illã. oẽ aial eẽ irrõnale. d; illa sumi i miori. nullũ aial eẽ ronale. illõ at exẽ^o nõ eẽ ad p̄positũ. qz lz fiat ex p̄dicato difuncto nõ tñ ex p̄dicato diuisiõ de q̄ eẽ mentio ad p̄ns. illõ at eẽ itelligẽdũ i terminis nõ r̄cernentib^o actũ mentis seu non facientib^o aliunde sophysma qz nõ seq̄tur. tu scis istã propositionem esse verã vñ falsã. rex sedet. et tu nõ scis eã esse verã. ergo tu scis eã esse falsã. nec seq̄tur. tu credis hoc esse ronale vel irrõnale. et tu non credis hoc esse ronale ergo tu credis hoc esse irrõnale demonstrando sortem diuidentem quem dubites esse hominem vel dubites esse brutum. ¶ Ad secundum dicitur q̄ a terminis diuisis ad eosdẽ cõiunctos est bonũ argumentũ si vnũ fuerit p̄p̄riũ alterius querribile vel nõ cõuertibile. aut alicui^o p se inferioris. idea

Secundus

bene seq̄. tu es aial tu es rissibile. ḡ tu es aial rissibile. etias se-
quif tu es aial. r tu es gressibilis. ḡ tu es aial gressibile. sed ly
albus cytharedus r monachus nō se hnt aliquo istoꝝ modo-
rum. 3te si altera extremitatum est termin⁹ supior ad medi-
um terminū ē bonū argumētū i pdicatis p accis. vt tu es hō
r tu es albus. ḡ tu es hō albus. tu es aial r tu es niger. ḡ tu es
nigrū aial. cū ḡ sic arguitur tu es albus r tu es monach⁹. ḡ tu
es alb⁹ monach⁹. tu es bon⁹ r tu es cytharedus. ergo tu es bo-
nus cytharedus. p3 nullaz extremitatū esse terminuz supioꝝ
ad mediū terminū.

C Sed vtz sit demonstrare qd̄ quid est secundum
substantiā ex suppositione accipientē qd̄ quid erat
eē. qd̄ est ex his que sūt i eo qd̄ quid ē p̄p̄is. hec
autem in eo qd̄ quid est sola r proprium ē oē hoc
enim eē est illi.

C Tertia cōclusio pbanda ē ista. diffinitio non ē pbabilis de
diffinito suo p syl̄z diffinitiuū. Ad cuius evidentiāz Aristo. p̄
psupponit diffinitionē diffinitiois. z. pbat duas conclusiōes
pambulas ibi. Aut itez accipit. **C** Quātū ad p̄mū dicit p̄s
q̄ si cōtingat demonstrare. i. syllogizare diffinitionē de diffi-
nitō o3 accipe diffinitionē subalē r essentialē diffinitiois que
est hec. v3. diffinitio ē ex his q̄ sūt i eo qd̄ qd̄ est. r ex p̄p̄is. i.
diffinitio ē illud qd̄ cōstat ex p̄ncipis qd̄ itatiuis r p̄p̄is spe-
ciei. solū. n. genus r d̄ria q̄ dicunt̄ eē p̄tes eēntiales sp̄ei ponū-
tur i diffinitioē r dicunt̄ eē p̄p̄ia diffinitioi non sicut passio
dicitur p̄p̄ia suo subo. sed sicut illud qd̄ est de eēntia alicui⁹
dicit̄ p̄p̄iū illi vt patuit supra. **C** Notādū p̄ q̄ duplex ē dif-
finitio. s. ex p̄mēs qd̄ nominis. r ex p̄mēs qd̄ rei. p̄ma diffini-
tio nō iquirir̄. qz i qualibet scia psupponit̄ qd̄ p̄ nomē iporta-
tur. sed secūda iquirir̄ r demōstrat̄ quā Aristo. vocat̄ i lra dif-
finitionē p3 subaz de qua solūmodo mētionē facit. **C** Sc̄do
notādū q̄ in qualibet diffinitioē qd̄ itatiua ip̄licite vel expli-
cite ponit̄ d̄ria vltima. si. n. cor̄pora celestia nō sūt aialia: rōna-
le diuidēs aial d̄ d̄ria vltima hoīs. si aut̄ sunt aialia tunc oif-
finitio hoīs ē aial rōnale bipes. i qua nulla istaz est vltima in
hoīe: tñ abe s̄l̄ equalēt̄ d̄rie vltie hoīs. iō ip̄licite d̄r̄ vltima
d̄ria hoīs. r qz sp̄ vltia d̄ria cōuertit̄ cū sp̄e sicut p̄p̄ia passio:
dicit̄ p̄s diffinitionē cōstare ex p̄p̄is. gen⁹ enī dicit̄ p̄p̄iū
sp̄ei qd̄ cōpetit̄ oī. r d̄ria d̄r̄ p̄p̄iū qz cōpetit̄ soli. **C** Tertio no-
tādū qd̄ diffinitio non bene diffinitur p̄ orōnē cōpositam ex
ḡne r d̄ria vltima alicui⁹: aut p̄ orōnē cōuertibile cū aliquo cō-
stare ex ḡne r d̄ria illi⁹. qz tūc nō eēnt diffinitioēs reales neqz
ḡna r sp̄es ex nā rei p̄ter operationē itellect⁹ qd̄ ē cōtra p̄m
bic dicēre q̄ gen⁹ r d̄ria sūt in ip̄o qd̄ qd̄ est p̄p̄ie tāqz illud
quod ē substantiale r eēntiale illius qd̄ non cōtingit de termi-
nis posit̄is i orōne. cecidit̄ ḡ q̄ ḡna sp̄es d̄rie p̄p̄ia r diffinitio
nes sūt ex nā rei p̄ter oēm opationē itellect⁹ sicut sūt i itelle-
ctu. imo nō sūt i itellectu nisi tāqz signa. nec illis cōpetūt tales
itētiōes secūde nisi rōne rez qb⁹ p̄ cōpetūt. iō diffinitio diffini-
tiois ē cōpositū ex ḡne r d̄ria vltima alicui⁹ cōpetēs tā diffini-
tioni mentali qz diffinitioi reali. **C** Quarto notādū qd̄ tripl̄
cōtingit p̄bare diffinitionē de diffinito p̄ syl̄m diffinitiuum.
p̄imo p̄ diffinitionē sup̄tā p̄sonalr̄ fm̄ itentioēs p̄mas. r B
i eo qd̄ qd̄ ē. vt oē aial rōnale ē cozp⁹ actuatū aia itellectiua i
eo qd̄ qd̄ ē. oīs hō ē aial rōnale in eo qd̄ qd̄ est. ḡ oīs hō ē cor-
pus actuatū aia itellectiua i eo qd̄ qd̄ ē. Sc̄do p̄ diffinitionē
diffinitiois sup̄tā māl̄ vel simpl̄ fm̄ itentioēs sc̄das. vt oē
cōstās ex ḡne r d̄ria vltia alicui⁹ ē diffinitio illi⁹: s3 aial rōna-
le est cōstās ex genere r differētia vltima hominis. ḡ animal
rationale est diffinitio hominis. Tertio per diffinitionem sui
d̄ry. vt nigredo est color cōgregatiuus visus. ḡ albedo ē color
disgregatiuus visus. r p̄t̄ B mō syllogizari. oīs qualitas cui⁹
contrarium est color congregatiuus visus: est color disgrega-
tiuus visus: sed albedo est qualitas cuius contrarium scilicet
nigredo ē color cōgregatiū visus. ḡ albedo est color disgrega-
tiuus visus. de p̄ modo p̄bādī diffinitionē de diffinito non fa-
cit p̄s bic mentionē: qz in p̄ma conclusiōe reprobaui mo-

dum illū. sed solū de alijs inquirēdo r iuestigādo vtz p̄ syl̄z
diffinitiuū possit p̄bari diffinitio de diffinito suo.

C Aut itez accepit qd̄ qd̄ erat eē r in hoc necesse
enī est per mediū monstrare.

C Ito supposito Aristo. declarat duas cōclusiōes pambulas
Quaz p̄ma est. illa diffinitio nō ē pbabilis de suo diffinito p̄
diffinitionem diffinitiois. Sc̄da cōclusio. p̄ diffinitionē vni⁹
d̄ry nō p̄t̄ p̄bari in eo qd̄ qd̄ est diffinitio alteri⁹ d̄ry. ibi. Et
si ex conditiōe. p̄ima cōclusio. p̄bat̄ dupl̄. r p̄ sic. p̄ illud nō
p̄t̄ p̄bari diffinitio de suo diffinito p̄ qd̄ peti⁹ p̄ncipiū de ne-
cessitate. sed p̄ diffinitionē diffinitiois necessario peti⁹ p̄nci-
piū. ḡ p̄ diffinitionē diffinitiois nō ē pbabilis diffinitio d̄ suo
diffinito. maior p3: r minor declarat̄ sic arguēdo. oē cōpositū
ex ḡne r d̄ria vltima alicui⁹ ē diffinitio illi⁹. aial rōnale ē cō-
positū ex ḡne r d̄ria vltima hominis. ḡ aial rōnale est diffini-
tio hoīs. in minoz peti⁹ p̄ncipiū. qz eque ignotū est aial rōna-
le esse cōpositū ex ḡne r d̄ria vltima hoīs sicut est ignotū aial
rōnale esse diffinitioē hoīs. **C** Notādū qd̄ dupl̄ peti⁹ p̄nci-
piū. p̄imo qñ accipit̄ in p̄p̄ia forma illud qd̄ o3 p̄bari: vt
si aliquis negaret deū eē. r argueretur sic. oīs act⁹ purissim⁹
est. sed deus est actus purissimus. ḡ deus est. hic petitur p̄nci-
piū. qz accipitur in minoz deum esse qd̄ debet p̄bari. Se-
cundo petitur principium: qz accipitur eque ignotum i ante
sicut conclusio vt in p̄posito. in qualibet enī p̄batiōe antece-
dens debet esse magis notū qz cōclusio. iuxta illud Aristo. p̄
hui⁹. p̄pter qd̄ vnūquodqz tale r illud magis.

C Amplius sicut nec i syl̄o accipitur qd̄ est syllo-
gizare. semp enī aut tota aut ps ē propositio ex q̄-
bus ē syl̄s. sic nec qd̄ qd̄ erat eē o3 ielle syl̄o.

C Secūdo sic. sicut se habet diffinitio syllogismi ad syllogizā-
dum. ita diffinitio diffinitiois ad diffiniendū. sed diffinitio syl-
logismi non accipit̄ in aliqua p̄missarum ad syllogizandū. ḡ
nec diffinitio diffinitiois ad diffiniendū. r p̄ oīs nō p̄bat̄ oif-
finitio de suo diffinito p̄ diffinitionē diffinitiois. p3 d̄ria cum
maioꝝ ex iufficiēti similitudine. r minor declarat̄ qz alr̄ pete-
ret̄ p̄ncipiū. sic enī cōtingeret arguere. oīs argumētatio cui⁹
vna p̄missarum se habet vt totum. r altera vt ps ē syl̄s. s3. a.
est h̄: dato q̄. a. sit syl̄s p̄me figure. ḡ. a. est syl̄s. cōstat enim
q̄ minor peti⁹ p̄ncipiū: ita enī bene dubiū est. a. eē argumen-
tationē cui⁹ vna p̄missaz se h3 vt totū r alia vt ps. sicut. a. eē
syl̄m. Ideo petitur p̄ncipiū. qz syllogizat̄ ignotū p̄ eque igno-
tū. **C** Notādū p̄ qd̄ dialetic⁹ diffiniēs syl̄m r dans artem de
syllogismo nō o3 supponere syllogismū aliq̄ p̄pter ḡnalita-
tem artis. iō sicut negās loquelam esse concedit loquelā esse.
qz non p̄t̄ negare nisi loquatur. ita volēs p̄bare syl̄m syllo-
gisticē per diffinitionem syllogismi probaret̄ syllogismū sup-
ponendo syllogismum. sicut ergo ad manifestandum aliqua
argumētationē esse syllogismum non debemus syllogisticē
accipere diffinitionē syllogismi: sic ad probandum aliquam
diffinitionē nō debem⁹ B syllogizare p̄ diffinitionē diffinitio-
nis. quia tūc p̄bando diffinitioē psupponerem⁹ diffinitioē.
C Sc̄do notādū qd̄ sicut syllogism⁹ ex multis p̄missis p̄t̄ eē
sic etiā r entimema. sed hec ē d̄ria. qm̄ i syllogismo vna p̄missa
rū sp̄ accipit̄ vt totū r alia vt ps: qz sp̄ vna sumit̄ vt cōtinēs:
altera vero vt cōtenta. sic aut̄ nō cōtingit i p̄missis ērimema-
tū. qz nūqz aliqua p̄missaz sumit̄ vt totū vel vt continēs. nec
aliqua p̄missaz sumit̄ vt ps vel cōtenta. vt bene p3 arguēdo
a tota copulatiua vel disiunctiua ad alterā ei⁹ p̄tem.

C Sed sc̄oz sū hoc appositus eē. Et ad dubitantē
syllogizatum est aut nō ē obuiare qm̄ hoc enim
erat syl̄s r adhuc neqz qd̄ quid erat eē syllogiza-
tum ē qm̄ vtiqz hoc suppositū erat nobis qd̄ quid
erat eē. quare necesse ē sine eo qd̄ quid erat syl̄s.
aut quod quid erat syllogizare aliquid.

C Unum dubium remouet p̄s. nam possit aliquis dicere ex

Posteriorum

quo diffō sylli non ingreditur sylm nec diffinitio diffinitōis ad qd valent ergo. Respondet pbs q debent eē seorsū appo fitis. i. debēt eē extra ea que ponuntur in syllo. r i B duplr no bis deseruiunt. Primo ad regulandum nos ne deficiamus i diffiniendo r syllogizando. habitis enī in mente diffinitioni bus sylli r diffinitionis facilt cognoscimus bonitatē r maliti am syllozum r diffinitionum. sciendo enī q syls est argumē ratio cuius vna premiffaz se hz vt totum r alia vt pars facilt videbitur q argumentatio est syls. r sciendo q diffinitio ē cō posituz ex genere r dōia vltima. facilt exaiabitur si aial rōna le est diffinitio hoīs vel non. C Secōdo deseruiūt ad obuiantē qm p istas diffinitōes possumus dīdicere dicentibunc nō eē sylm vel illam nō eē diffinitōne. Unde sicut pncipia nōn pnt pbari simplr sine petitiōe pncipy: qz idem p̄supponeret semetipm. pnt tñ pbari huic vel illi. sic p diffinitōne sylli vl diffinitionis nō pōt simplr pbari aliqs syllogism aut diffini tio: sed solum isti vel illi: qz vt dicebat non magis est notum aial rōnale constare ex genere r dōia vltima qz esse diffinitio nē hoīs. Jō concludit Aristo. q nō debemus syllogizare ali quid. i. pbare syllogistice de aliquo q sit diffinitio p diffiniti nē diffinitōis. nec debem⁹ pbare de aliquo syllogistice q sit syls p diffinitōne sylli loquēdo de probatiōe simplr: qz fm qd pbare aut obuiare huic vl illi nō est iconueniēs. C Notā dū fm cōmen. secundo meta. q nō ē bonū simul querere sci entiam r modū sciendi. diffinitio g diffinitōis r sylli p̄tinēt ad modū sciendi. sed formare proprios syllos de rebus scitis r proprias diffinitōes de rebus scibilibus p̄tinēt ad sciam se orsū. g p̄us debemus addiscere logicā cognoscēdo diffinitio nes sylli r diffinitōis: r postea in sciētys specialib⁹ p̄ illas exa minare pprios syllos r pprias diffinitōes. p diffinitōnez. n. sylli. vel diffinitōis non aggeneratur in nobis scia sed opinio ex hoc enī nisi p̄us sciam⁹ nō poterim⁹ scire de hoie vel de ass no diffinitōne ei⁹ lz diffinitōne habere poterim⁹. nā lz scia m⁹ diffinitōne constare ex gñe r dōia vltima. non tñ ppter B inotescit nobis illud gen⁹ vel dōia. iō arguendo p diffinitōez diffinitōis pcludēdo de aliq̄ suā diffinitōne petiē pncipiuz.

C Et si ex conditione aut demonstratur vt si malo iest diuisibile eē: i cōtrario aut contrarij eē in quibuscūqz ē aliqd cōtrariū: bonū aut malo cōtrariū ē. r indiuisibile diuisibile ē itaqz boni eē q̄ indiuisibi li eē. etenī hoc accipiens qd qd erat eē demonstrat.

C Secōda cōclusio pambula ē ista. p diffinitōne vni⁹ cōtrary nō pōt pbari i eo qd qd est diffinitio alteri⁹ cōtrary. pbatur duplr. r pmo i rōne ppria sic. Jta pbatio nō ē bona i qua pe tiē pncipiū. sed concludēdo diffinitōne vni⁹ d̄ry p diffinitio nē alteri⁹ d̄ry in eo qd qd est petiē pncipiū. g rē. maior est no ta r minor declarat. qm̄ dato opposito contingeret sic argue re. bonū r malū sūt d̄ria. sed malum ē diuisibile eē i eo quod quid est. ergo bonum est diuisibile esse in eo quod quid est. aut isto modo p̄ intentiōes secūdas: bonū r malum sunt con traria: sed diuisibile eē ē diffinitio mali. ḡ indiuisibile eē ē diffi nitio boni. p̄ d̄ria: qz diuisibile r indiuisibile sūt d̄ria sicut bo nū r malū. cōstat aut q̄ hic petiē pncipiū: qz nō magis pbat diffinitio boni p diffinitōne mali qz eē. qz nō magis inotescit diuisibile eē: eē diffinitōne mali qz indiuisibile eē: eē diffiniti onē boni. C Notandū q pbs hic loq̄ more platonico. postu it enī plato vni⁹ qd conuertit cū ente eē oino idē cū vno qd ē pncipiū numeri. r ex hoc credidit numeros eē substātiās re ruz: qz defectus icipit in recessu a simplici r ab vnitatis: pos suit q̄ idē erat eē bonitatis r vnitatis. r n̄r indiuisibilitatis: r q̄ idē erat eēntia mali r indiuisibilitatis: Aut dicitur qz fa cere malū contingit multiplr: r facere bonū solū vno mō: vt h̄ in libro ethi. ex p̄plicādo de sagitta directa ad signū: iō ari sto. ex p̄lariter locut⁹ ē nō fm veritatē diffiniēdo ex supposi tiōe bonū p̄ indiuisibile eē: r malū p̄ diuisibile eē.

C Accipere aut ad demonstranduz qd quid erat eē

alterū tm̄ sit. Etenī in demonstratiōibus ē: qm̄ est hoc de hoc. sed non ipsum neque cuius eadem ra tio r conuertitur.

C Contra p̄dicta posset aliqs dubitare qz diffinitio formalis est demonstratiōis pncipiū. r diffinitio m̄alis ē demonstratiōis cōclo iuz determinatiōe Aristo. tā i p̄ qz i z hui⁹. ḡ vna diffi tio pōt pbari p̄ aliā. i. m̄alis p̄ formalē siue iste diffinitiones sint eiusdez diffiniti siue d̄rioz. verbi ḡra. ebullitio sanguinis circa cor q̄ est diffinitio m̄alis ire: probat de ira p̄ appetitum vidicte q̄ ē diffinitio formalē eiusdē. silr eē cōgregatiū visus pōt pbari de nigredine p̄ eē disgregatiū visus dato q̄ scia albedinē r nigredinem d̄riari ac etiā congregare r disgrega re sciēdo albedinē disgregare visū r dubitādo nigredinē con gregare visū. vñ pōt sic argui. albedo r nigredo sunt d̄ria r al bedo ē color disgregatiuus visus. ḡ nigredo ē color cōgrega tiū visus. p̄ d̄ria qz cāp d̄riaz d̄ry sūt effectus. C Jta obie ctione remouet pbs dicens q̄ bene pbatur r demonstratur vna diffinitio p̄ aliā tāqz quoddā alterū a s̄ibo. i. p̄ modū pas sionis aut simplr q̄ B est B. tñ nō est i eo qd qd est r cōuertibi liter. qz simplr demonstrare aut p̄ modū passiōis nō ē petere pncipiū. sed bene pbare i eo qd qd est vt patuit i p̄ma con clusioe. C Sed dubitat si vna diffinitio pōt p̄ aliā concludi r pbari de diffinito absolute. quare nō cū reduplicatiōe. qz si cut simplr ad simplr ita reduplicatū ad reduplicatū. C Dicē dum q̄ cum reduplicatio similr sumat i p̄missis r i cōclusiōe vt patuit: triplr pōt intelligi vna diffinitōne cōcludi p̄ aliam in eo qd qd est. p̄mo ḡnalr in eo diffinitio. r cum rō ḡnalis diffinitōis equalr repiat i oibus diffinitionibus. sequitur q̄ aīs non est magis notū qz cōsequens. r erit petitiō pncipy. diffinitio enī formalē i eo qz diffinitio nō ē magis nota qz diffi nitio m̄al. Secūdo specialr in eo qz diffinitio vt ē m̄alis pba tur p̄ diffinitōne vt formalis ē. r sic non inferē vt diffinitio sed magis vt nō diffinitio. qz diffinitio vt formalis nō ē diffi nitio vt m̄alis. sp. n. intelligitur cū eadem reduplicatiōe sic triangulus i eo qz triangulus nō pbat habere tres angulos de ysochele i eo qz ysocheles sed in eo qz triangulus. Tertio itez specialr in eo qz diffinitio m̄alis supra vt formalē probat p̄ formalē i eo qz formalis dicendo q̄ sicut diffinitio formal est notior materiali absolute ita cū reduplicatiōe. sed hoc fie ri nō pōt absqz petitiōe pncipy. qm̄ pbaret ignotū p̄ eē igno tū. Jdeo ē soluta rō. nā si eodē modo sumeret simplr ad sim plr sicut reduplicatū ad reduplicatū nō posset eē illatio sim plr ad simplr absqz petitiōe pncipy. sicut nec reduplicati ad reduplicatū. sed non sumitur eodem modo. qz diffinitio for malis absolute sumpta ē notior m̄ali. non aut diffinitio for malis est notior materiali i eo qz diffinitio. neqz i eo qz forma lis neqz in eo qz m̄alis vt ex dictis est manifestū.

C Ad vtroqz aut secūdo diffinitōne demonstrā tem r ad sic sylm est eadē oppositio: ppter quid erit hō aial bipes gressibile. Sed nō aial r bipes. ex acceptis enī nec vna necessitas est vni⁹ fieri. qd p̄dicat. i. ac si hō idē eēt r grāmatic⁹ r musicus.

C Secundo ar. ad conclusionem p̄ rōnem cōem tam ad vias diuisiuam qz diffinitiuā diffinitione cōtrary. qm̄ ista via non probat sufficienter diffinitionem de suo diffinito p̄ quam nō pōt probari diffinitio tanquam vnum r per se. sed per nullas illarum viarum pōt probari diffinitio tanquam vnum r per se. ergo non est probabilis diffinitio per diffinitionem contra ry sicut nec per diffinitionem subiecti sui. maior patet. quia diffinitio est quid per se vnum. septimo metaphy. r minor de claratur. quia per viam diuisiuam non plus probatur q̄ hō ē animal bipes qz q̄ homo est animal r bipes. nec plus proba tur hominem esse animal rationale quod est vnum per se qz hominem esse grammaticum musicum quod est vnum per accidens. Similiter per diffinitionem mali non plus pbat esse indiuisibile de bono qz bonum esse ens r esse indiuisibi

Secundus

le. nec plus pbat illud esse vnu p se q̄ p acc̄ns qz p diffinitio-
nem mali nō cōstat diffinitionē boni esse p se vel p acc̄ns nec
ecōtra. ¶ Dubitat. nā si fiāt diuisiones fm̄ d̄rias sp̄ales diffi-
nitio accepta de necessitate dicet qd vnu. q̄ via diuisiua clu-
dit diffinitionē eē qd vnu. ¶ Itē si diffinitio vni? d̄ry dicit qd
vnu oportet qd diffinitio alterius contrarij dicat quid vnus
q̄ diffinitio vni? d̄ry pbat diffinitionem alteri? contrarij esse
qd vnu. ¶ Ad p̄mū r̄ndetur qd diuisio vt sic nō facit vnu sed
multa nec magis vnu p se q̄ p acc̄ns. qz diuisio ita fit p d̄rias
acc̄ntales sicut essentialis. ita n. diuidit aial p gressibile z aq̄
ticū sicut p rōnale z irrōnale. sola q̄ d̄ria eēntialis est ista q̄ fa-
cit diffinitioēz p se vna sicut sola forma subst̄ntialis facit cō-
positū nāle p se vnu. ¶ Ad 2^m. negat d̄ria. s̄z o3 addere i ante
qd diffinitio mali aut nigri dicit qd vnu q̄ est eē dubia sicut
qd diffinitio boni seu albi dicit qd vnu. Etia eē dubiū est diffi-
nitioē mali aut nigri eē diffinitionem p se sicut diffinitioēz
boni aut albi. p̄pterea i assūptioē illi? minoris peti? p̄ncipiū
¶ Ex p̄dictis cōclusiōib? p̄ambulis iā est manifesta tertia cō-
clusio p̄ncipalr declaranda. s̄z diffinitio nō est p̄babilis de
suo diffinito p syl̄lm diffinitiuū. qz nō p diffinitioēz sui subie-
cti. neqz p diffinitioē diffinitioēis. neqz p diffinitioēz d̄ry vt
ostensū est. q̄ nullo modo est p̄babilis p syl̄lm diffinitiuū s̄p
intelligendo i eo qd qd est iuxta doctrinā iā traditā.

¶ Qualiter igitur diffiniens monstrabit substan-
tiā: aut qd qd ē. Neqz enī sicut demonstrās ex cer-
tis eē: manifestū faciet qd necesse ē cū sint illa alte-
rū aliqd eē. demonstratio eiz hec ē. nec sicut iducēs
p singularia euz manifesta sunt. qm̄ oē cui sic nihil
aliter ē. Nō enī qd qd est demonstrat. sed qm̄ aut ē
aut nō ē. Quis igit est ali? modus reliqu? Nō. n.
vtiqz monstrabit sensu aut digito.

¶ Quarta cōclō. diffinitio nō est p̄babilis de suo diffinito per
syl̄lm demonstratiuū. Ista cōclusio quadruplr pbat. z p sic. ip̄s
qd quid est nō est demonstrabile. q̄ rē. pbat aīis. qz nō p diffi-
nitioēz. neqz p iductioēz. neqz p sensū. p̄ma ps aīis est p̄ba-
ta sup̄? vbi est oīsū diffinitioēz i eo qd qd est nō posse demō-
strari nec p̄bati. qz sp̄ i altera p̄missaz peti? p̄ncipiū p̄p̄ba-
ta esse notioēz cōlone. Sed secūda ps declarā. nā iductio fit p
ea q̄ sunt manifesta sensui. ip̄m aut qd qd est nō est manifestū
sensui cū nō sentiat nisi p acc̄ns rōne acc̄ntiū: dicēte p̄bo i p̄-
logo de aia. qz acc̄na magnā prem̄ d̄ferūt ad cognoscendum
qd qd est. z sc̄do de aia. qz subst̄ntia nō sentit p se sed p acc̄ns
Tertia ps seq̄ ex p̄ozi. Si. n. qd qd est. est dem̄rabile p sensū.
aut igit p sensū facientes cognoscere digito. cuiusmodi est se-
sus visus. aut p aliquēz aliū sensū: siue sit sensus interior: siue
sit sensus exterior. sed nullo istoz modoz: cum nullus talis
sensus faciat cognoscere nisi singulariter: z cū cōditioib? m-
diuiduantib? a qb? absoluit ip̄m qd quid est: vt tollit de mē-
te p̄bi z cōmen. tertio de aia. ¶ p̄m? dubiū cū p̄hs p̄bauerit
ante diffinitionē nō demonstrari de suo diffinito p syl̄lm redu-
p̄licatiuū vt diffinitiuū. q̄ rē ḡ replicat idem. ¶ Soluit egid i?
qz aristo. pbat idem hic z ibi. sed nō eodē modo. dicit enī su-
pra. diffinitionē nō dem̄rari p diffinitionē loquendo de diffi-
nitioē vt icludit diffinitioē z descriptioē. hic aut solū log-
tur de diffinitioē vt est diffinitio tm̄. s̄ pure q̄ditatiua. Ista re-
sp̄ōsio est dubia: qz vt apparet i lra Aristo. semp̄ logt̄ de ipo-
qd qd ē: p qd nō itelligit nisi diffinitionēz q̄ditatiuā vt p̄t p̄-
tere cū superius q̄suiit vtrū sit demonstrare ip̄m qd qd ē fm̄
subam. ¶ Dicēdū q̄ aristo. nodū inuestigauit vtrū qd quid
est sit aliquo mō dem̄rabile. qz soluz vtrū sit syllogizabile. z
iā ad p̄bādū q̄ nullo mō est demonstrabile assumit qd non p
diffinitionē p vna pte quā nō pbat hic sed eā relinqt tanq̄
sup̄? p̄batā. Un̄ n̄ eīdē eē syllogizabile z dem̄rabile. qz nihil
ē syllogizabile nisi p syl̄lm. Sed triplr dicit aliqd dem̄rabi-
le. s̄ p diffinitionē faciētē syl̄lm demonstratiuū p iductioēz
cōcludētē vte ex suis singularibus z p sensum manifestantē

rem digito vel alio idicio singulari. ¶ Secundum dubium.
cum p̄hs in p̄batioē cōclusionis assumat duas sp̄es argumē-
tationis. s̄ syllogismum z inductionem p̄pter quid non alias
duas. s̄ entimema z exemplū. ¶ Dicendū qd entimema redu-
citur ad syllogismum. z exemplū ad inductionē vt patuit in p-
logo hui?. Deinde nihil dicit demonstrari p exemplū vt p̄nti-
mema. sed bene p iductionē z syllogismū. Inductio enī p sen-
sū b̄r. syllogismus aut p intellectū: quoz nullū simplr probat
ip̄m quod qd est fm̄ q̄ huius. ¶ Intelligendū qd euz dicitur
non posse demonstrari vel syllogizari ip̄m qd quid est p diffi-
nitioē debet itelligi p p̄positioēz magis notas simplr. qz be-
ne p̄t syllogizari ex p̄babilibus. nihil enī p̄hibet aliquando
falsa eē p̄babiliora veris. octauo thopi. ¶ Tertiu dubiū. vi-
detur qd ip̄m qd quid est p se cognoscat a sensu cū sensus non
tm̄ singularia p se cognoscat sed etiā vltā vt tollit a p̄bo i p-
logo p̄p̄ly. z secundo de aia. ¶ Respōdetur qd lz sensus p se
cognoscat vte non tm̄ p se cognoscat ip̄m quod qd ē. qz vte nō
est ip̄m quod qd est. sicut enī sensus p se cognoscat singulare
sensibile. z non partes eius. eēntiales q̄ sunt forma subst̄ntia-
lis z p̄ma materia ita cognoscat vte in cōi quod est quoddam
totum in modo vel diffinibile. z tm̄ non cognoscat pres eius q̄
sunt genus z d̄ria. ex quibus cōstat ip̄m qd quid est. siue ergo
per quod quid est intelligatur diffinitio substantie siue diffi-
nitio acc̄ntis nunq̄ p se cognoscitur a sensu ip̄s qd qd est.

¶ Amplius quo mō monstrabit quod qd ē. necesse
ē enī sciētē qd qd est hō: aut aliud qd cūqz scire qz
est. qd enī nō ē nullus scit qd est. sed qd significat
rō diffinitio qdē aut nomē. cū dico hircoceruus.
quid aut est hircoceruus ip̄ose ē scire.

¶ Sc̄do ar. ad cōclusionem p̄supponēdo qd scire de aliquo qd
est p̄supponit scire de illo qz est. non enim scit de homine vt
animali quid est aut de aliquo alio nisi sciatur ip̄m eē. Unde
quia non est tragelaphus. i. hircoceru? neqz chimera nō scit
de eo quid est. quia non scit illud esse. quod enim non habet
esse non habet quiditatem. z consequenter nec diffinitionem
quiditatiuā. lz bene habeat diffinitioē experimentem qd
nominis. hec enī est d̄ria inter diffinitionē quiditatiuā z diffi-
nitioē exp̄mētē qd nominis tm̄. qz diffinitio quiditatiua h̄z
in re p̄positionē ex genere z d̄ria sicut z ip̄a cōponit̄ ex ḡne z
d̄ria. Diffinitio aut exp̄mens qd nominis tm̄ nō h̄z in re p̄po-
sitionē denomiatiue talē qualē h̄z in mēte. Unde conceptus
hyrci z conceptus certū ingrediuntur diffinitionem exp̄mētē
tem quid nominis hircocerui cum dicitur hircoceru? est cō-
positū ex hyrcō z ceruo. s̄z tal cōpositio non est i re. qz nihil cō-
ponitur ex hyrcō z ceruo. sed bene ex aiali z rōnali. qz d̄ria ad-
ueniens generi cōstituit sp̄es. p̄ p̄p̄bi. in vltibus.

¶ At vero si demonstrabit quid ē: z qz ē: z equalr
eadē rōne monstrabit. diffinitio enī vnum aliquid
manifestat: z demonstratio alterum. Id aut qd ē
quid ē hō z eē hoīem aliud ē. Postea z p demō-
strationē dicimus necessariū esse demonstrare oē
qz est: nisi subst̄ntia sit eē aut non subst̄ntia ē nulla
Nō. n. ē gen? ens. dem̄ratio ḡ erit. qz ē qd quid ē.

¶ Ito supposito ar. sic diffinitio solum vnus ostendit scilicet
quiditatem rei. ergo per idem demonstratio vnum tm̄ osten-
dit. ps d̄ria a fili eo qd vnus iquantum vnum precise est vna
scia. tunc sic demonstratio tm̄ vnum ostendit. sed demonstra-
tio ostendit qz est. ergo non ostendit quid est. p̄z consequētia
qz quid est z qz est sunt diuersa. nam quiditas hominis z esse
hominis non sunt idem. minor auzez probatur ex dicto om̄-
nium assententium quia est demonstrari nisi sit idem cum es-
sentia z substantia rei. sed non est idem quiditas seu substan-
tia z esse rei. ergo minor patet quoniam si quiditas et substan-
tia rei est idem: cum esse illius: cum quiditas z substantia
sit genus. sequitur qd ens est genus. hoc autem est incon-

Posteriorum

ueniens. ¶ Notandum fm egi. q. esse sumitur triplr. p. primo p essetia. et sic videtur in decē pdicamenta. qnto metaphy. Scdo p esse. existerē. et sic sumitur tertio de aia. cū dicit qm aliud est magnitudo et magnitudinis eē. Tertio p habitu dī ne pdicati ad subm iuxta illud p piermenias. esse significat qdā cōpositionē quā sine extremis nō ē intelligere. et tale eē neq. est substantia neq. accns. sed minoris entitatis q. accns et de tali esse loquitur hic Aristo. cū dicit qd ita distingui ab esse. Ista snia in multis videt deficere. p. primo qz eē vt sumitur p eēntia non diuidit i decē pdicamenta eo q. ens trāscē denter suprum diuidit in decē pdicamēta. sed eē vt sumitur p essentia non est transcendēs qz in plus se hz ens vt dicitur de essentia et de esse existerē qz vt dicit de essetia tñ. Ideo vt esse includit eēntiam. et esse existerē est transcendēs. et diuiditur in decē pdicamēta non solū vt cōtinet gñā et spēs. sed etiā vt cōtinet idiuidua p se cōtenta sub illis. aliqñ supfluerent demōstratiōes p. ticularēs nisi indiuidua p se cōtinerent sub gñib. et spēs. Scdo qz si bitudo subī ad pdicatū nō ē substantia nec accns. et cū relatio sit minime entitatis p. omen. qnto meta. sequit q. est dare minus minimo. qd ē p. p. h. m. p. p. h. y. s. i. et auctoritas pdicit opinioni. qz si h. verbū est. significat quādam cōpositionē. et ois cōpositio est relatio. seq. q. tale esse. i. habitudo pdicati ad subm ē relatio. et p. nō est accns. Tertio qz p. h. non loq. hic de tali esse. nā scire qd est p. supponit scire qz est fm p. h. m. sed scire qd est nō p. supponit scire tale esse. g. cum enim dicit p. h. q. qd ē eē hominē et boiem eē ē aliud. certum est q. nō loquitur de tali eē. et p. maxime qz circa pncipium huius secundi loquēs de q. tione qz ē et si est. semp. locutus est de eē simplr fm totū. aut de eē fm qd. i. fm p. tē vt de tali vel de tali eē qd iportat pdicatus in subo. Cōstat aut q. tale esse ē substantia vel accns. nec est tale esse habitudinale pdicati ad subm vt colligit ex declaratiōe eiusdem egi. in locis illis. ¶ Dicedū g. q. aristo. capit ibi esse trāscēdenter vt includit eē eēntie et eē existerē non intelligēdo q. tale eē. et q. ditas nullo modo sit idē. qz tā hō q. humanitas est homines eē hz aristo. septimo meta. dicētē q. in his q. sūt p se idē est ipm. et ipz eē. s. intelligit q. talia sumpta fm suas rōnes formales non dicūt oīno idem. alr ens esset genus vel spēs sicut substantia vel q. ditas si ista eēnt oīo idē. Dico ergo q. hūanitas nō dicit nisi q. ditate. qz egnitas ē tñ egnitas hz Auicē. i. meta. sua. s. hō dicit hūanitatē suppositatā. qz si nō eēt idiuiduū hūanū nō eēt hō s. bene hūanitas. boiez vero eē dīc rōez suppositatā hūitez i se rōez entis. et ita hec oīa nō realiter s. tñ formalr differūt aut rōne. ¶ Et h. hoc verbū ē in mēte nō itelligatur absq. cōpositiōe extremoz vt innuūt verba p. h. tñ eē quod absolute significat p. ipm verbū. aut p. terminū trāscēdētē non est hz se habitudo vel relatio sed descendit i oēs figuras pdicamentorum hz aristo. s. meta. ens enī coisime sumptum nō ē absolutum nec respectū sed abstrahit ab vtroq. sit aut absolutus vel respectiū descendendo in pdicamēta absoluta vel respectiua p. actū et potentiam. in quolibet enī pdicamento ē act. et potentia. inquit cōmen. i. p. logo de aia.

¶ Et q. vere et nunc faciunt scire. quid enim significat triangulus accepit geometra: quod autem sit equalitas demonstrat.

¶ Tertio pncipalr ad conclusionē sic. illud qd p. supponit i sciētys nō demonstratur. sed qd qd est p. supponitur i sciētys g. non demonstratur. maior p. z minor declaraf. nam geometra p. supponit qd significat triangulus. ex cui. diffinitione. p. bat q. figura in quam est resolubilis piramis est triangulus sic arguēdo. ois figura hñs tres angulos tñ est triangulus. s. figura in quam est resolubilis piramis est hñs tñ tres angulos. g. figura in quā resolubilis ē piramis ē triāgulus. ¶ Supponit etiā diffinitionē triāguli equilateri ex cui. diffinitione. p. bat q. triangulus collocatus sup diametro duoz circuloz equalium se intersecantiū ē equilaterus isto modo. ois figura hñs tres angulos equales ē eglaterus. s. triangulus colloca-

tus sup diametro duoz circuloz equaliū se intersecantiū ē figura hñs tres angulos eqles. g. triāgulus collocatus sup diametro duoz circuloz eqliū se intersecantiū ē eglater. ¶ Contra pdicta ar. et p. q. in sciētys nō p. supponitur qd est. i. diffinitio quiditativa exprimens qd rei. qz in p. logo huius dictus est q. ante oēm demōstrationē o. z p. cognoscere qd ē et qz ē. nō qd ē qd ē rei s. qd ē nominis. g. scie nō p. supponit qd ē res s. qd p. nomē iportaf. cū quo stat q. si p. supponeret in sciētys qd est res. frustra eēt quō qd est. ¶ Secūdo ar. q. p. diffinitiones signatas trianguli et equilateri geometra non demonstrat triangulum et eglaterus de subiectis notatis. qz alr scie mathe. pcederet p. posteriora sicut scia nālis p. cōmen. i. p. logo p. h. y. s. i. q. in mathe. eadē sūt nobis nota et nature. et p. p. h. a. qz ordine nature p. us ē triāgulus q. figura i quā resolubilis ē piramis. et p. us est eglaterus q. triāgulus collocatus sup diametro duoz circuloz equaliū se intersecantiū. ¶ Ad p. m. dicit q. scie acq. site p. diffinitionē aut p. demōstrationē terminantem questionē si est p. supponit tñ qd nois. sed scie acq. site p. demōstrationem terminantem q. tione qz ē. aut propter qd p. supponit non tñ qd nois sed etiā qd rei. ideo geometria non solum p. supponit qd p. nomen trianguli importa tur sed etiā triangulū eē et qd est triāgulus. Un ante oēm demōstrationē p. supponit qz ē et qd est de triangulo. i. qd iportatur noie trianguli. et q. de eo ē aliqd demōstrabile. Deinde si non est notū triangulum eē p. batur illud p. demōstrationem terminantē questionē si est. Et p. h. p. batur qd est triangulus p. demōstrationē. sed aliūde vt videbit. Deinde demonstrat triangulus de aliquo aut aliqd de triāgulo. et idē dicatur de eglatero. p. m. duo modi p. bant nō p. tinent ad geometriā. sed ad metha. iō geometra p. supponit triangulū esse et qd est triāgulus. Et iā p. supponit eglaterū eē et qd ē eglater. Deinde aut p. bat passiones de istis aut ista de alijs subiectis. et qz geometra nunq. demonstrat nisi p. cām iō non p. p. zie terminat nisi q. tione. p. pter qd. ¶ Ad secūdu dicit q. scie mathe. p. pcedunt p. cām h. nō ip. demōstrent effectū de eā. cū enī demonstratur triangulus de figura i quā resoluit piramis. demōstrat p. us de suo posteriori et cā de effectu. nō tñ p. aliqd posteri. neq. qz p. effectū tanq. p. mediū sed p. diffinitionē triāguli q. ē cā triāguli et figure in quā resoluitur piramis. Consilr eglaterus demonstrat de suo posteriori. i. de triangulo collocato sup diametro. etiā nō p. aliqd posteri. sed p. aliqd p. us. i. p. diffinitionem eglateri q. ordine nature pcedit p. tione. ¶ Scie aut nāles non solum demōstrat cām de effectu s. etiā cās p. effectū tanq. mediū. nec ē incōueniēs aliquas demōstrationes mathematicas nō eē potissimas. v. p. pta qñ demōstratur passio v. l. s. de subiecto p. ticulari. aut subm v. l. de subo p. ticulari. aut p. us de suo posteriori. q. libz tñ ē p. p. qd cū q. libet ip. pcedat p. mediū causale.

¶ Quid igitur monstrabit diffiniens: quid est vel qz est vt triangulū. Sciens itaqz diffinitionē aliqz qd ē: si est nō sciet sed impossibile.

¶ Quarto ar. sic ad cōclusionē. sicut se hz diffinitio ad qz ē. ita demōstratio ad qd est. sed diffinitio non ostendit qz ē. g. nec demōstratio qd est. maior p. z ex sufficiētī similitudine. qz sic diffinitio dicitur esse ipius quod quid est. ita demōstratio ipius quia est. ergo accōmodata proportione sicut se habet diffinitio ad qz est. ita demōstratio ad quid est. minor vero de clara triplr. et p. sic. Talis diffinitio vel ē qd nominis solum. et sic nō ostendit rē eē. qz pōt eē nō entis. aut est qd rei. et sic p. supponit rē eē p. suppositionē adductā i secūda rōne. si enim diffinitio ostēderet rē eē cum etiā ostendit qd est res et de necessitate ostendit p. us qd est qz si est p. pter habitudinem immediatā quā hz ad qd itatē seq. q. posset sciri qd est res non sciendo illam rem esse. qd est impossibile. ¶ Notandū fm egi. q. demōstratio cōparat ad triplex eē. ad duo p. se. et ad tertiu p. accns. p. m. eē ē eē pdicamētale siue beat ē suis causis siue esse actuale. et sic dato q. non sit aliqua rosa ad huc de rō-

Secundus

sa demonstratur qd est pulcherrimus floz. Secundū esse est esse cōplexū qd consistit i habitu dīne p̄dicati ad subz ex qua habitu dīne resultat veritas p̄pōnis. Tertū esse est eē actuale ad qd demōstratio p̄parat p̄ accūs. qz accidit rei de qua ē de mōstratio qd sit. posset enī sciri demōstratiue qd cynamomū ē medicina dētū dato qd cynamomū nō eēt. ¶ Aduertendū circa scōm mēbz qd si itelligit demōstrationē p̄pari ad eē cōplexū qd ē significabile p̄lexe extra p̄pōnē. rōe cui⁹ p̄pō dī vera v̄l falsa. vt triāgulū h̄re tres āgulos. v̄l hoiez eē risibile: sic demōstratio p̄parat ad illud p̄ se. Si at̄ p̄ eē cōplexū itelligitur solū vt v̄l velle habitudo r̄ relatio p̄dicati ad subz. sic nō ē vez demōstrationē ad illud p̄ se p̄pari. solū enī ad cōclusiōnē seu ad significatū ei⁹: v̄l ad passiōnē vt ē i subo ordinat de mōstratio. sed nullū illoz ē habitudo v̄l relatio. ¶ Tertū mēbz dī limitari. qz lz demōstratio terminās q̄stionē qz ē. aut p̄ter qd ē p̄pō ad eē actuale p̄ accūs. tñ demōstratio terminās q̄stionē si ē p̄parat p̄ se ad esse actuale. Nō enī accidit tali demōstratiōi esse: immo est necesse rem esse. vt cū demōstrat p̄mū moto rē eē. 8° p̄hy. aut p̄mā cām eē z° metaphysi.

¶ Secōdo notādū qd egi. mouet tale dubiū. vtz sit idē esse qd diffinitio supponit r̄ concludit demōstratio. Ad hoc r̄idet qd idē eē supponit r̄ cōcludit demōstratio lz nō eodez mō. qz de mōstratio supponit ḡnāl̄r subm̄ eē de quo pōt fieri demōstratio. r̄ passiōnē eē q̄ pōt demōstrari de subo. cōcludit autez de terminatē eādē passiōnē de eodē subo. ¶ Sed mihi v̄l qd nō r̄ideat ad q̄stū. nō enī q̄rit vtz idē eē supponit r̄ cōcludit de m̄ratio. sed vtz idē eē supponat diffinitio: r̄ p̄bat demōstratio. nec ē vez qd dem̄rat passiōnē eē q̄ ipa dem̄rat de subo suo: qz forte illa passiō ē p̄ se nota: sed tñ dem̄ratur illā i esse subo suo. 30 dicit ad dubiū ccedēdo qd idē eē supponit diffinitio: r̄ p̄bat demōstratio. nā p̄us terminat q̄stio si ē q̄z termine tur qd qd ē. iō illud idē eē qd supponit diffinitio p̄bat de m̄ratio. ¶ Si aut̄ fieret mētio de dem̄ratione terminatē q̄onem qz ē aut p̄ter qd: r̄ de eē qd q̄rit p̄ tales q̄stioes qd nō ē esse simpl̄r sed fm̄ p̄tē p̄ Aristo. vbi supz: dicere diffinitioē nō p̄supponere tale eē qd p̄bat p̄ demōstrationē. r̄ sic si idē eē supponit diffinitio r̄ cōcludit demōstratio.

¶ Manifestū aut̄ r̄ secundū nunc modos terminōrum qd quid nō demonstrat diffinientes qz ē. Si enī r̄ ē ex medio aliquid equale. lz p̄pter qd ē qd diffinit. r̄ p̄pter qd est circulus. erit enī vtrique r̄ mōtis enī dicere eē ipam: neqz qd possibile sit eē qd dicit cū significant te r̄ m̄ini. neqz p̄ illd ē cui⁹ alit̄ eē diffinitioes: lz semp lz dicere p̄ qd.

¶ Secōdo ar. eadē m̄noz sic. diffinitio circuli nō ostendit circulum eē. q̄ nec aliqua alia diffinitio ostendit suū diffinitū esse. p̄z dīa. qz nō ē maior rō de vna q̄ de alia. sed an̄ p̄bat. nā diffō circuli ē figura eql̄r distās a cētro. seu a cui⁹ cētro ad circūfē rē oēs līe ducte sunt eql̄es. mō nulla istaz diffōnū ostendit circulū eē. qz postq̄ scit̄ istā eē diffinitioē circuli adhuc iuestigat vtz circulus sit: r̄ p̄pter qd ē: r̄ q̄ ē cā circuli. Si enī ista diffinitio ostendit circulū eē p̄ idē diffinitio mōtis aurei. ostendit mōtē aureum eē. n̄s ē falsū. qz ista ē diffō qd nois tñ r̄ scit̄ istā eē diffinitioē mōtis aurei: r̄ tñ nō scit̄ montē aureum eē. ḡnāl̄r enī si res ē ignota nō scit̄ illā eē: r̄ tñ stat. scire diffinitioē ei⁹. s. qd nois tñ. ¶ Notādū qd eadē ē diffinitio qd hois r̄ qd rei fm̄ p̄us r̄ posteri⁹. anteq̄ enī sciat̄ deū eē scitur diffinitio sua. fact⁹ purissim⁹ seu illud quo melius excogitari nō pōt. postea at̄ demōstrato deū eē illa est diffinitio qd rei ita qd p̄us scit̄ illā diffinitioē eē qd nominis: postmodū autē scit̄ illam esse qd rei. alit̄ etiā dicat̄ de diffinitioē circuli qd stat eadē diffinitioē eē qd nominis tñ r̄ postmodū eē qd rei r̄ eē dato qd successiue circulus sit r̄ nō sit. Talis q̄ diffinitio r̄ exprimit quid nominis nō ostendit rē eē: qz talis diffinitio scit̄ suo diffinibili nō ex̄tēte. nō ē vt exprimit qd ē eē rei: qz vt sic supponit rē eē iam demōstratas per demōstrationē termi-

nantem questionem si est.

¶ Si ergo diffiniens demonstrat: aut quid est: aut quid significat nomē sed nō ē vllō mō p̄ius quid est. erit vtriqz diffinitio r̄ ratio nominis idē significans. sed inconueniens est.

¶ Tertio ar. sic. si diffinitio i eo qd diffinitio ostendit rē eē. q̄ q̄libet diffinitio ostendit rē eē. q̄ tā diffinitio qd nominis q̄ diffinitio qd rei ostendit rē eē. n̄s ē falsū. qz tūc nō eēt differētia inter diffinitioē qd nominis r̄ qd rei. ¶ Notādū qd magis cōe nō ostendit minus cōe affirmatiue. qz ad aīal eē non segtur hoīem eē: sed bene negatiue: qz ad nullū aīal eē segt nullum hoīem eē. cum q̄ diffinitio ḡnāl̄r sumpta in plus se habeat q̄ diffinitio rei. r̄ q̄ rem esse. qz talis diffinitio est entium r̄ non etiū. ideo diffinitio vt diffinitio nō ostendit rem esse.

¶ Prīmū quidem enī r̄ nō substantiaz vtriqz eēt r̄ nō entū. significare enī est r̄ nō entia.

¶ Sorte. d. aliqz cōcedendo qd nō est dīa iter diffinitioē qd rei r̄ qd nominis. qz p̄ eandē diffinitioē scit̄ qd est res r̄ qd p̄ nomen ipoztat. Cōtra hāc responsiōnē ar. q̄bī. icludēdo tria incōueniētia. quoz p̄mū est qd diffinitio quid est id̄nter entium r̄ non entū: subaz r̄ non subaz. p̄z. qz diffinitio qd nominis ē h̄s. diffinitiones enī vacui r̄ ifiniti sūt nō etiū: r̄ diffinitiones loci r̄ finiti sūt entū. cōstat aut̄ qd oēs ille sunt diffinitiones qd nominis. v̄l pōt sic argui diffinitio qd nominis ē id̄nter entū r̄ nō entū: sed idē est cōuertibil̄r p̄ r̄ssiōnem: diffinitio qd nominis r̄ diffinitio quid rei. q̄ diffinitio qd rei ē id̄nter entium r̄ nō entium.

¶ Amplius omnes rōnes: diffinitioes vtriqz erit.

¶ Erit enī vtriqz nomen ponere cuiuslibet rōni. quare terminos vtriqz colloquemur vel disputantes oēs r̄ vllas diffinitio vtriqz erit.

¶ Secundū incōueniēs. qd quelibet cōfabulatio r̄ quelibet disputatio pōt eē diffō qd rei. p̄z. nā q̄libet talis pōt eē diffinitio qd nois eo qd cuiuslibz tali pōt correspondere vnum nomē simplex sicut toti h̄storie troiane correspondet B nomē ylias. sed illud absurdū v̄l. qz tūc nūq̄ disputarem⁹ nisi diffōnes r̄ terminos: cū q̄libet tal̄ disputatio posset eē vna diffinitio cui responderet vnus terminus simplex.

¶ Amplius nec vna scia demonstrat vtriqz qd hoc nomen eius quod quid est significat. nec diffinitioes but⁹ assignant.

¶ Tertio incōueniēs qd q̄libz scia iuestigās diffōnes qd rei iuestigat diffōnes qd nois. r̄ quelibet scia p̄supponens diffinitiones quid nominis p̄supponit diffinitiones quid rei. qd ē falsū: qz scia de vacuo r̄ de ifinito p̄supponit diffōnes qd nominis r̄ nō qd rei. ¶ Notādū qd q̄tuor dīas inuit. p̄. inter diffōnē qd rei r̄ qd nois. Quartum p̄ma qz diffō qd nominis ē id̄nter entū r̄ nō entū. diffō aut̄ qd rei est solū ētis. Secōda dīa ē. qz diffō qd nois ē id̄nter subaz r̄ accūs: sed diffō qd rei est subarum tñ. Tertia dīa. qd diffō qd nois ē id̄nter p̄plexi r̄ icōplexi. diffō aut̄ qd rei ē icōplexi tñ. nā hoīnis albi nō est diffō 7° meta. Quarta dīa est. qd i scientys. nō dant diffōnes vt sciamus qd nois: sed vt sciam⁹ qd rei cū q̄ oēm demōstrationē p̄cognoscat qd nois subiecti r̄ passiōnis lz p̄bz i p̄logo hui⁹. ¶ Cōtra p̄dicta ar. sic. hō r̄ aīal sunt vni⁹ r̄ idē. igit̄ p̄ idē. diffō qd rei r̄ qd nois. p̄z dīa. qz sic al̄ est gen⁹ ad hoīem: ita diffō qd nois ad diffōnē qd rei. sic enī oīs hō ē aīal r̄ nō ē dīa: ita oīs diffō qd rei ē diffō qd nois r̄ non ecōtra. ¶ Itē albedo r̄ nigredo h̄nt. p̄pziū gen⁹ r̄ p̄pziā dīaz. igit̄ diffiniunt diffōnē qd rei. r̄ p̄ n̄s non solū subaz lz ē accidētium est diffinitio qd rei. Sicut enī dīa adueniēs generi constituit diffinitioē qd rei i p̄dicamēto sube ita v̄l qd i alys p̄dicamentis. ¶ Dicendū qd sic diffō qd nois diuiditur. quedam enī ē qd nois tñ. vt diffō vacui vel chimere. Et q̄dā qd nois r̄

Posteriorum

qd rei vt diffō hoīs vt eg. ita diffō qd rei didit. nā qdā ē tñ qd rei. vt illa q nō dat nisi p ītrifeca. s. p gen^o r ofiaz vt aīal rōale et quedam est quid rei r non quid rei vt illa que datur p intri seca r extrinseca. vt aīal rōnale ab hoīe r a sole pductū ppter felicitatē. harū diffinitionū pma dicit pure qd itatiua. r secun da nō pure qd itatiua: s. qz eaz dicit qd rei. Et ex his colligit ordo eēntialis diffōnū penes intentiones secūdas. qm̄ oīs dif finitio pure qd itatiua ē diffinitio qd rei r nō econuerso. r oīs diffinitio qd rei ē diffō qd noīs r nō econuerso. inē exēpla da ta. ¶ Ad p̄mū dicit q genus r sua spēs sūt eadē eēntialr: sed nō cōuertibilr. r sic loq̄r Aristo. cū dī diffōnē qd rei r diffōnē qd noīs nō eē idē. sūt enī aliquo mō idē sed nō simplr. ¶ Ad 2° dī q si accētia diffiniunt diffōne pure qd itatiua b̄ non ē īq̄tū accētia s. īq̄tū hnt modū substatiē. s. p se eē nihil extri secū notādo. īq̄tū aut accētia sūt. r si diffiniunt diffinitioe exp̄mte qd rei: non tñ diffōne pure qd itatiua. qz talis dif finitio necessario datur p additamenta.

C Ex his igit nec diffinitio. ad huc aut qd neqz dif finitio nihil demōstrat: neqz ostendit: neqz qd qd ē: neqz diffōne cognoscere ē neqz demōstratiōe.

C His vīs p̄hs epilogando circa deteriatā concludit q̄tuor veritates. qz p̄ma ē ista. nulla diffō est demōstratiō nec syls de m̄fatiū. 2^a veritas. qd diffō r demōstratiō nō sūt eiusdē ita qd e^o ē diffō eiusdē nō ē demōstratiō. 3^a veritas. qd diffō nō ostendit qz ē ne qz rē eē. 4^a veritas qz ip̄s qd qd ē nō demōstrat. i. nō est cogno scibile diffōne vel demōstratiōe. qd ē intelligendū in eo qd qd ē. qz vt videbitur ī ca. sequēti: eiusdē diffinitio sūt plures vob finitices: quaz vna p alteram demōstrat: cum vna sit alte ra p̄oz r altera notior.

Vtrū autē speculandū est qd hoz dicitur bene: r qd non bene: r quid sit diffō: r ip̄s qd qd ē. nūquid quodā modo ē demōstratiō aut diffinitio: aut nullo mō. Quā autē sicut dixim⁹ idē ē scire qd quid ē r scire cām ip̄ius si ē. Rō autē huius ē qm̄ ē aliqua cā. r hec aut eadē aut alia ē. r si vtiqz alia est: aut est demōstrabilis: aut idē mōstrabilis. Si igit est alia r cōtingit demōstrare: nec ē mediū eē cām r ī figura p̄ma demōstrari. vltē enī r p̄dicatiū ē qd demōstratur. vñ qd ē igit modus vtiqz erit qui nūc exquisitus per aliud qd quid ē demōstrare. ip̄oz enī qd quid est necesse ē mediū eē qd quid ē r p̄p̄ozū p̄p̄riū. quare hoc quidem mōstrabit. id vero nō mōstrabit eoz qd qd erāt esse eiusdem rei.

C Istud est 4^m ca. hui⁹ p̄mi tractatus in q̄ p̄ declarat modū demonstrandi ip̄s qd qd est. r eq̄lr eiusdē p̄t eē diffō r demōstratiō. Postq̄ manifestauit qd eiusdē īq̄tū idēz nō ē diffō r demōstratiō neqz diffinitio est. p̄babilis p̄ syl̄lln vel demōstratiōnem ī eo qd qd est. idē circa eadē questionē absolute sumptas est videndū qd bñ r quid nō bñ est dicitū vt dicendū r maxie circa qōnem q̄rentem vtz qd qd est sit demōstrabile. p̄ cui⁹ demōstratiōe Aristo. ponit tres cōclusiōes. qz p̄ma est ista. aliq̄ diffō est demōstrabilis d̄ suo diffinitio p̄ aliam diffōnē. Se cūda cōclō. d̄ nullo subo demōstrat aliq̄ diffō q̄ nō sit p̄p̄ia illi ns r p̄ p̄p̄ia diffōnem ibi. Et hozum enī. Tertia cōclō. diffō n̄ est demōstrabil reduplicatiue. s. solū est p̄babilr syllogizabi lis in eo qd qd est ibi. Dic qdem igitur. p̄ma cōclō ar. sic. sci re qd est de aliq̄ est scire cām r p̄pter qd. s. vna cā est p̄ alia demōstrabilis. igit vna diffō est p̄ alia demōstrabilis. p̄z n̄a. qz cōtingit diffinire p̄ qdlibet genus cause. r maior patuit vt supra ostensū est qd diffō est cā diffiniti. r q̄ eadē diffō est dicens qd r p̄pter qd. vt p̄uatio luminis ī luna obiectu terre ē diffō

eclipsis dices qd: qz exp̄mit qd itatē ei⁹. r dices p̄pter qd. qz ē mediū ī demōstratiōe potissima. exp̄mēs cāz effectiua ei⁹. m̄oz vō declarat. nā cāz qdā ē eadē suo cāto. s. ītrifeca. vt mā vel forma q̄ facit idē cū cāto suo. r qdā alia cā. s. extrifeca. s. effici ens r finis q̄ facit aliū cū suo cāto. r itaz ītrifecaz qdā est de mōstrabilis vt cā efficiēs. r qdā idē mōstrabilis. vt cā finalis. oēs q̄ cāe p̄ter finalē sūt demōstrabiles eo qd finis ē cā cāz r ne cessitas op̄atōnū tā nāliū qz artificialiū ē ex necitate finis r n̄ ex necitate māe: vt h̄z videt r^o p̄hy. ¶ Nota^m p̄ q̄tuor sūt gr̄a cāz h̄ntia ordinē eēntialē in demōstrationem Aristo. 2° p̄hy. r p̄ meta. s. forma. mā. efficiens. r finis. qz due sūt ītrifeca. s. mā r forma. alie autē due sūt extrinsece vt finis efficiēs. i. ter qz ordo talē. qz forma necessitat māz r agēs formā r finis agēs. finis aut a nullo necessitat: cū sit cā cāz: idē p̄ formāz demōstrat mā. r p̄ efficiēs forma. r p̄ finem efficiēs. ip̄e at finis nō demōstrat. qz alr idē demōstrat seip̄m. aut p̄cederet ī ifini^m. v. g. ligna panē vt dolē. r dolanē vt fiat dom⁹. r sit domus. p̄pter tutelaz hoīum. patio lignoz dicit cām mālez. volatio at dicit cām formalē. factio dom⁹ dicit cāz efficiētē. r tutela hoīum dicit cāz finalē. p̄mo enī q̄rit p̄pter qd p̄parant ligna. rei spōdet p̄ volare illa. Scō q̄rit p̄ qd dolā ligna. r̄ndet p̄ factiōes dom⁹. 3° q̄rit p̄ qd sit dom⁹. r̄ndet p̄ tutelā hoīum. vltē at nulla sit q̄stio. r b̄ ē signū qd finis necitat oia alia r a nullo alio necessitat. r qz ars imitat nāz īq̄tū p̄t: r cōficiunt nālia p̄ artificialia vt colligit a. p. z^o p̄hy. idē ī nālib⁹ p̄t exēplificari. nā v̄p̄ozes mouēt sursū p̄ nubes. r nubes p̄ pluuiā. pluuiā aut p̄ augmētū messū. p̄mo. n. q̄rit p̄ qd v̄p̄ozes mouent sursū. r̄ndet vt fiat nubes. 2° p̄ qd sūt nubes r̄ndet p̄ descēsū pluuiē. 3° q̄ritur p̄ qd descēdit pluuiā. r̄ spōdetur p̄ augmētū messū. vltē at n̄ q̄ritur nisi forte in gr̄e cāe final. mot⁹ q̄ v̄p̄ozes sursū dicit cām māle. q̄ntatiō nū biū dicit cām formalē. descēsū pluuiē dicit cām effectiuam. r augmētū messū dicit cām finalē. ¶ 2° nota^m qd sic finis neces sitat agēs. r agēs formā. r forma māz. ita p̄ diffōnē sūptā a cā finali p̄t demōstrari diffō sūptā a cā efficiētē. r p̄ diffōnē sūptāz a cā efficiētē p̄t demōstrari diffō sūptā a cā formalē. r p̄ diffōnē sūptāz a cā formalē p̄t demōstrari diffō sūptā a cā māli. ita qd diffō sūptā a cā finali demōstrat r nō demōstrat. r diffō sūptā a cau sa māli demōstratur r nō demōstrat. alie vō due demōstrant r demōstrantur. r itelligo p̄tinue p̄ op̄ationē hoz cāz iuicē demōstrando a p̄ ori simplr r nō a posteriori. r fm̄ qd. diffō enī cāe posterioris p̄t demōstrare diffōnē cāe p̄oris. r diffō data p̄ mām p̄t a p̄ori simplr demōstrare aliq̄ passionē de subo vt videbitur īfra. exēplū p̄mi. oē corp⁹ beatificabile ē aīal p̄ductū ab hoīe r a sole. oīs hō ē beatificabile corp⁹. q̄ oīs hō ē aīal p̄ductū ab hoīe r a sole. exēplū scōi. oē aīal p̄ductū ab hoīe r a sole ē aīal rōnale. oīs hō ē aīal p̄ductū ab hoīe r a sole. q̄ oīs hō est aīal rōnale. exē⁹ terty. oē aīal rōnale ē cōpositū ex corpe actuato aīa ītellectiua. oīs hō ē aīal rōnale. q̄ oīs hō ē corp⁹ cōpositū ex cor pore actuato aīa ītellectiua. ita qd sp̄ vna diffō ē mediū cōclu dedī aliā ī p̄ p̄me figure. qz sp̄ ī tali modo cōcludit vlt̄ affirmatiue diffō de suo diffinitio vt liq̄t. Et hoz enī. ¶ Scōda cōclō. de nullo subo demōstrat aliq̄ diffō q̄ nō sit p̄p̄ia illi⁹ r p̄ p̄p̄ia diffōnē. Ista cōclō seḡ ex p̄ori. qz diffō coīoz q̄ sit diffinitio n̄ demōstratur de diffinitio. s. demōstratiōe potissima: cū nō sit illi oīs finitio s. qz ip̄s. nec diffō p̄p̄a demōstratur p̄ diffōnē nō p̄p̄az. qz si ī plus se h̄z qz diffinitio cōclusa maior erit falsa. Si at ī min⁹ minor erit falsa. ita qd d̄ necitate iuicē cōuertuntur diffōnes il le r q̄libz cū diffinitio d̄ q̄ vna p̄ alia demōstratur. ¶ Nota^m p̄ qd duplex ē diffō. s. māl r formal. Diffō formal ē illa q̄ datur p̄ p̄ ora: Diffō māle ē illa q̄ datur p̄ posteriora: r hec demōstratur per formalē vt p̄z 2° de aīa vbi demōstrat. p̄ diffōnē māle aīe p̄ for malē eiusdē. r ex 3° p̄hy. vbi demōstrat diffō māl mot⁹ p̄ formalē eiusdē. r p̄ h⁹ vbi demōstratur diffō māl demōstratiōis p̄ formalē eiusdē. itelligēdū tñ qd diffō d̄ dari p̄ p̄ora dupl. aut enī dat p̄ p̄ora q̄ ad diffōnē: aut p̄ p̄ora q̄ ad diffō⁹. p̄ p̄ora q̄ ad diffini tiōnē q̄ dat p̄ cāz necitatem aliā cāz. p̄ p̄ora at q̄ ad diffi^m que tñ datur per aliq̄ genus cause illius diffiniti. Similr d̄ dif

Secundus

finitiō dari per posteriora duplī. qz aut per posteriora quo ad
diffōnē q̄ dat p̄ cāz necitatā r sic diffō data p̄ cāz malē dī dari
p̄ posteriora. aut p̄ posteriora q̄ ad diffi. r sic diffō data p̄ esse
ctū diffiniti aut p̄ aliqd nātr posteri. diffinitū dī dari p̄ poste
riora vt diffinitio hoīs data p̄ aīal rīsbīle. aut diffō aīe data
p̄ actū corpīs phīsīcī potētia vitā hīstis. ¶ Ex p̄dictis sequit
p̄ q̄ nō solū diffō data p̄ formā dī formalis s̄ ēt data p̄ finem
r p̄ cāz effectiūā. qm̄ finis p̄pat. agēti dicit actū ex q̄ ē necessi
tās agēs. r ipm̄ agens dicit potētia ex q̄ necessitat. Agēs etiā
p̄patū forme dicit actūz qz necessitat formā. et p̄ter forma
dicit potētia ex q̄ necessitat ab agente. Secūdo seqt q̄ non
solū diffō dī material q̄ dat p̄ materiā s̄ etiā q̄ dat p̄ effectū
vl passionem. qm̄ sic materia necessitat r nō necessitat. ita
effect. vel passio i eo q̄ h. necessitat r nō necessitat. Tercio
sequit q̄ diffinitio data p̄ cāz finalem est solū formalis. r data
p̄ cām materialē est tū materialis. qz finis necessitat r nō ne
cessitat. materia vō necitat r nō necessitat. Quarto seqt q̄ taz
diffō data p̄ cām efficientē q̄ formalē ē formal r mal. ē nāqz
formal i q̄tū necitat. r est mal i q̄tū necessitat. q̄ oīs diffō mā
lis p̄ formalē pōt dem̄rari. ¶ Dubitat. nāz vt q̄ diffō data p̄
mām sit formal. qm̄ tal diffō ē p̄o suo diffinito. r diffō data p̄
effctū vl passionē diffiniti ē posterior. q̄ bec p̄istā pōt dem̄rari a
p̄oī. r p̄ p̄ns diffō data p̄ mām cū sit mediū i dem̄ratiōe a p̄o
ri necitās aliā diffōnē d̄z eē formal. R̄ndet q̄ diffō data per
māz pōt p̄pari vl ad cāz diffiniti. r sic solū est mal qz necitat
ab aliq̄ cā diffiniti r nullā cāz diffiniti necitat. vl pōt p̄pari ad
effctū diffiniti r sic formal ē. Sanatur q̄d nō solū sanitate s̄ ēt
corpē. z. de aīa. r nō dī formal rōne māe. sed rōne forme ad
quā h̄z necitām habitudinē r relonē vt testat Aristō. z. phīsī.
¶ Scdo notandū q̄ sicut cāz qdā ē eadē cāto r qdā alia. ita
diffō qdā ē eadē diffinito r qdā ē alia diffinito. Un̄ diffōnū
qdā dat p̄ intrīseca r qdā p̄ extrīseca. diffō data p̄ intrīseca vt p̄
māz r formā dī eadē diffinito. diffō vō data p̄ extrīseca. s̄ p̄ effi
ciēs r finē dicit alia a diffinito. Un̄ diffōnū qdā dat p̄ intrī
seca r qdā p̄ extrīseca. diffō data p̄ intrīseca vt p̄ māz r formā
dicit eadēz diffinito. Diffō vō data p̄ extrīseca. s̄ p̄ efficiēs r fi
nē dī alia a diffinito. ¶ Itē diffōnū qdā dat p̄ p̄p̄iū genus
p̄cise r p̄ p̄p̄iaz dīam vt diffō hoīs vl aīal. r qdā dat p̄ ad
ditamēta vt diffō ale r accūtia. p̄me diffōnes dicunt eadē dif
finitis suis. alie vō sūt diuerse. qz cōtinēt aliq̄ q̄ nō sūt de eēn
tia diffiniti. Itē diffōnū qdā ē dicēs qd. s̄ q̄ dīc cāz eēntiale dī
finiti. et qdāz p̄ter qd. s̄ q̄ dicit cām illi. cāe. p̄uma diffinitio
dicitur eadem diffinito. Secūda vero dicitur alia a diffinito
Dec diuisio non solū n̄ competit subiecto sed. etiam passioni.
qz passio consimili mō habet duplicē diffōnē. s̄. dicētem qd. r
p̄ter qd. s̄. g. eclipsis h̄z duplicē diffōnē. s̄. idēpticā. s̄. puatio
luminis i luna. r cālē q̄ ē iterpositio terre iter solē r lunā. p̄. dī
cit qd cū dicat tū cām eēntiale eclipsis r sibi idēpticā cū su
peri. sit de eēntia sui inferioris r sibi idēpticē. Scda diffō
dicit p̄ter qd. qz dicit cām illi. cāe. s̄. puatiōis luminis i luna
Dicendūz q̄ oīs diffō eadē suo diffinito ē dem̄rabil p̄ diffō
nē aliā a suo diffinito siue illa sit diffō subī vl passiois. de p̄ po
stra sūt exē. i scdo notabili p̄me cōclusionis. de scdo vō pōt sic
argui. q̄ncūqz ponit terra diametrāl iter solē r lunā tūc ē p̄
uatio luminis i luna. s̄ q̄ncūqz sol ē i capite vl i cauda draco
nis tūc terra diametrāl ponit iter solē r lunā. q̄ q̄ncūqz sol est
i capite vl i cauda draconis tūc ē puatio luminis i luna. Eodē ēt
medio demōstratur passio de suo subo. s̄. eclipsis de luna. ideo
n. luna eclipsat qz terra diametrāl ponit iter soles r lunam
¶ Tercio notandū q̄ diffōnū qdā dicit solū qd vt puatio lu
minis i luna. Quedā vō solū pp̄ qd vt iterpositio terre iter so
lē r lunā. qdā vō dicit sil qd r p̄ter qd. vt puatio luminis i luna
obiectū terre. diffō dicēs solū qd alicui nō pōt illud dem̄rari
sed bene diffō dicēs p̄ter qd solū. aut dicēs qd r p̄ter qd sil
Un̄ eclipsis nō bene dem̄ratur de luna p̄ puatiōe luminis i
luna tāqz p̄ mediū. sed bñ p̄ iterpōnē terre iter solē r lunā aut
p̄ puatiōe luminis i luna obiectū terre nō rōne p̄me ptis sed se
cūde. ¶ Sed 3. diffō ē notior diffinito siue illud sit subz siue

illud sit passio. qz diffinitio datur causa inotescēdi sexto thopi
coz. q̄ p̄ diffōnē idēpticā subiecti poterit subm dem̄rari. r per
diffōnē idēpticā passionis poterit passio dem̄rari. ¶ Itē n̄ vī
rō q̄re nō possit aīal dem̄rari de hoīe p̄ diffōnē aīal. aut hō de
rīsbīli vel disciplinabili p̄ diffōnē hoīs. cū dictū sit i altera le
ctiōe triāgulū dem̄rari de figura i quā resoluit piramis p̄ dif
finitōnē idēpticā triāguli. r eglater. de triāgulo collocato su
per diametro duoz circuloz eglū se intrīsecatiū p̄ diffōnē
eglateri. ¶ Ad p̄mū dī ex doctrina cōmē. secūdo phīsī. q̄ du
plex ē dem̄ratiō. s̄. simplex r cōposita. Dem̄ratiō simplex ē il
la q̄ teriat qōnē si ē. Dem̄ratiō at̄ cōposita ē illa q̄ teriat qōnēz
qz ē aut pp̄ qd ē. Dico q̄ p̄ diffōnē idēpticā subī vl passionis
pōt subm vl passio dem̄rari monstratiōe simplici s̄ nō demō
stratiōe cōposita de q̄ sit mētio ad p̄ns cū bec sit p̄fecta r alia
i p̄fecta. r lz idēpticā diffō passiois. vtputa eclipsis lune. sit no
tior passioe i rōne eēndi. nō tū rōne iherēdi. iō p̄ puatiōe lu
minis i luna pōt dem̄rari simplē eclipsis eē nō tū lunā eclipsa
ri neqz eclipsim esse i luna. ¶ Ad 2. cōcedo oīa illa sed dico
nullā illaz dem̄ronū eē potissimā de q̄ sit mētio hic aliūde si
eret sp̄ālis sermo. lz. n. diffō aīalis q̄ ē substantia aīata sensibīl
sit cā aīal rā i rōne eēndi simplē q̄ i rōne iherēdi hoī r p̄dican
di de illo. nō tū dem̄rat potissime aīal de hoīe cū sit cā remo
ta hoīs r nō p̄p̄nq̄. p̄ nullā ēt diffōnē hoīs tāqz p̄ mediūz pōt
dem̄rari potissime aīal de hoīe cū nulla talis sit diffō cāl aīal.
In oī. n. dem̄rone potissima mediū d̄z eē cā p̄dicati vt patuie
i p̄ca. h. tractat. n̄ itēz p̄ aliq̄ diffōnē p̄p̄az hoīs datā a p̄oī
pōt dem̄rari potissime hō d̄ rīsbīli vl disciplinabili. qz tal diffō
i tali dem̄ratiōe d̄z eē cā iherētie p̄dicati ad subm. ¶ Itat at̄ q̄
hō nō iheret rīsbīli q̄ ē sua passio. sed ecōuerso passio iheret
subo. ¶ Quarto notādū q̄ diffōnē dicere qd. pōt itelligi du
plē. s̄. large r stricte. diffō dicēs qd stricte loquēdo ē illa q̄ dīc
q̄ditatē r eēntiā diffiniti vt aīal rōnale respectu hoīs. large vō
loquēdo diffō dicit qd q̄ dicit cām diffiniti. r sic oīs diffō data
p̄ aliq̄ gen. cāe dicit qd ipi. diffiniti. qz dicit cām eius. r isto
mō n̄ ē cōueniēs eadē diffōnē subī diffinibīlis dicere qd illi.
subiecti r p̄pter qd cāe subī. sicut diffō data p̄ cām finalē dīc
qd diffiniti r p̄pter qd cause eius dē diffiniti. s̄. cāe efficientis
formal vl mal. s̄ stricte loquēdo illō n̄ cōtingit cū diffō dicēs
qd subiecti vl passiois sit dem̄rationis cōcto r diffō dicēs pp̄
qd sit demōstratiōis mediū. ¶ Sed dubitat qm̄ in p̄ caplo
hūi. tractat dicebat q̄ qd ē r p̄ter qd ē sūt idē. quo igitur
differūt ponēdo qd ē eē. r cōlonē dem̄ronis r p̄ter qd p̄ncipiū
eius dē. ¶ Dicēdū q̄ qd ē r p̄ter qd ē p̄nt cōsiderari q̄druplī
citer. p̄mo vt qd ē r p̄ter qd ē respiciūt subiectū aut passi
onē absolute. r sic sūt idē. nā si q̄rit qd ē hō. r̄ndet aīal rōnale.
Et si itēz q̄rit p̄ter qd ē aliqd hō. r̄ndetur qz ipm̄ ē aīal rō
nale. Item si q̄rit qd ē eclipsis. respōdet q̄ ē puatio luminis
i luna. r si itēz q̄rit p̄ter qd ē aliquo ē eclipsis. r̄ndet qz i eo
ē puatio luminis lune. Scdo p̄nt cōsiderari vt respiciūt diffō
nē r demōstrationē. sic q̄ qd ē respiciat diffōnem. r p̄ter qd
demonstrationē. r sic itēz sūt vñū r idē lz diuerfimode sum
ptū. illud. n. qd ē diffō passiois est p̄n. dem̄ronis sicut puatio
luminis i luna obiectū terre i q̄tū ē diffō passiois dicit qd. in
q̄tū vō mediū dem̄ratiōis ē pp̄ qd. Tercio p̄nt cōsiderari qd
r p̄ter qd s̄m diuerfa ḡna diffōnū ita q̄ qd dicat essentiam
passiois r p̄ter qd dicat cām illi. eēntie r sic nō sūt idēz. Un̄
diffō cālīs dicēs p̄ter qd passiois. s̄. eclipsis nō ē diffō idēpti
ca eius dē dicēs qd. cū iterpositio terre nō sit puatio luminis i
luna. s̄ ē cā illi. puatiōis. Quarto p̄nt cōsiderari qd r p̄ter
qd s̄z diuerfa ḡna cāz. r sic n̄ sūt idē. nā oīs diffō data p̄ q̄cū
qd cām dicit qd ipi. diffiniti. qz large notificat q̄ditatē et eēn
tiā rei eo q̄ eēntia rei depēdet a q̄libet cā sui cū cā sit illō ad
cū. eē req̄rit aliud. p̄pando tū vnāz cām alteri illa diffō dīc
p̄ter qd q̄ iponit necessitatē alteri cāe. cā at̄ illa cui iponitur
necitas s̄z q̄ h. dicit qd r nō pp̄ qd. s̄z lz diffō data p̄ fōmā
ē pp̄ qd respectu diffōnis date p̄ mām. diffō data p̄ efficiēs ē
pp̄ qd respectu diffōnis date p̄ formā vl p̄ mām. r diffō data
p̄ finē ē pp̄ qd respectu oīuz aliāz diffōnū. sp̄ ḡ diffō cāe p̄oīz

Posteriorum

Dicitur propter quod: et diffinitio causa posterioris dicitur quod. quoniam Aristoteles dicitur quod idem est quod et propter quod loquitur tamen primis duobus modis.

C Dic quidem igitur modus quod non utriusque sit demonstratio dictum est prius. Sed est logicus syllogismus ipsius quod quid est.

Tertia conclusio. diffinitio non est demonstrabilis reduplicative sed solus est probabilis syllogizabilis in eo quod quod est. prima pars patuit ubi ostensum est ipsum quod quid est in eo quod habet demonstrari non posse: quia necessario petitur principium. secunda pars est evidens quia multi per diffinitionem diffiniti aut per diffinitionem diffinitionis aut oppositi crediderunt syllogizatum esse quod quod est secundum quod habet.

Notandum per quod cum syllogismus logicus procedat per quodam probabilis licet poterit sumere aliqua que siue sint vera siue sint falsa dum modo sint probabilis inferre per ea poterit diffinitionem diffinitio in eo quod quod est. siue tale medium sit diffinitio diffiniti siue diffinitio diffinis siue diffinitio oppositi. sed non apponendo notam reduplicative demonstratur diffinitio eo modo quod dictum est non in eo quod diffinitio sed per modum passionis in subiecto. **S**ecundo notandum quod cum iam dicitur sit diffinitio data per causam potest esse medium in demonstratione et non diffinitionem datam per causam posteriorem: illud est intelligendum a priori. quia a posteriori non inveniuntur diffinitiones causa posterioris demonstrare diffinitionem cause prioris: neque est proprie circulatio si tales diffinitiones demonstrat se invicem: quia illud est in diversis generibus causa et cognitionum. demonstrat enim sanitas per deambulationem et generis cause efficientis. et deambulationem per sanitatem in genere cause finalis. Unde virtus habet duas diffinitiones. quarum prima est habitus producens ad beatitudinem. Secunda est habitus secundum rationem operans. et quia prima datur per genus cause finalis. et secunda per genus cause efficientis. id per primam demonstratur secunda a priori. et per secundam demonstratur prima a posteriori eo modo quo effectus demonstrat per causam et contra.

No autem modo utringat dicemus dicentes iterum ex principio. sicut enim propter quod querimus habentes. quia aliquando autem et simul manifesta fiunt. sed non in aliquo prius propter quod possibile est cognoscere quod quod. manifestum autem simile et quod quid erat esse non sine quod est. impossibile enim scire quid est ignorantes si est.

Iste est secundus tractatus secundi posteriorum in quo Aristoteles manifestat quomodo se habet ipsum quod quid est ad demonstrationem. Postquam in primo tractatu declaravit dignitatem ipsi quod quod est et qualiter probatur: et qualiter non probatur. Et dividit tractatum istum in quatuor causas. in quorum primo Aristoteles facit quod dictum est. in secundo causa docet demonstrare per omnia genera causarum ibi. Quoniam autem scire opinamur. in tertio causa docet demonstrare in causis et causatis que sunt simul ibi. Contingit autem unum et idem. in quarto capitulo docet demonstrare in causis et causatis que non sunt simul ibi. In his autem que non sunt simul. primo capitulo dividit in duas partes. in quarum prima facit quod dictum est. In secunda autem manifestat diversam generum diffinitionem separando diffinitionem quod nominis a diffinitionibus quid rei: diffinitiones per se a diffinitionibus per accensum ibi. Diffinitiones quedam. prima pars dividit in duas particulas. quarum prima permittit tres suppositiones. Secunda vero concludit ex illis quatuor conclusiones ibi. Quare queadmodum. prima suppositio est ista quod sicut se habet quod est ad propter quod est ita se habet se habet ad quod est. per se. nam sicut quod est potest cognosci non cognito propter quod est et non econtra. si tamen potest cognosci quod est et propter quod est. ita si est potest cognosci non cognito quod est et non econtra loquendo de quid rei et non de quod nominis tamen. Unde potest cognosci lunam eclipsari non cognita interpositione terre inter solem et lunam tamen causa sed non econtra. Aliquando autem cognoscendo suum quod quod est. si sonum factum in nubibus sed non est. aliquid autem si cognoscatur ut patebit.

Hoc autem si est aliquid quidem secundum accensum habemus. alii

quando vero habentes aliquid ipsius rei: ut tonitruum. quoniam sonus quod est nubium est: et defectus: quoniam privatio quod est luminis. et hominem quod est animal est. et animam numerum seipsum mouentem.

Secunda suppositio. nos possumus venire in noticiam aliquid rei per duplex medium. scilicet per medium essentiale et accidentale. medium essentiale seu per se est diffinitio rei. medium vero accidentale seu per accensum est complexum superius ab effectu vel a signo probabilis. exemplum primo. si habet noticiam de tonitruo per sonum nubium seu de eclipsi per privationem luminis in luna obiectu terre. aut de homine per animal rationale continue habetur noticia per medium essentiale quod est medium per se dicens causam. exemplum secundum. si habetur noticia per animam per mouere se per se aut de igne per moueri velocissime sursum. vel de eclipsi lune per opacum expositum lune in plenilunio non care verum continue habet noticiam per medium accidentale quod est medium per accensum superius ab effectu. Unde motus qui anima mouet se per se est effectus anime. et moueri velocissime sursum est effectus ignis. et opacum non causare verum expositum lune tunc plenilunium est effectus eclipsis.

Quod est quod quidem secundum accensum scimus? quia sunt: necesse est nullo modo habere ad ipsum quid est: neque enim quia sunt scimus. querere autem quod est non habentes quod est: nihil est querere. sed quibuscumque autem habemus quod est: facilius est querere quid est.

Tertia suppositio. medium accidentale seu per accensum non facit scire propter quod. imo non facit proprie scire: sed solum est dispositio ad ipsum propter quod. quod proprie facit scire. prima pars per se quia habita conclusionem adhuc queritur de causa illius. cognitio. n. lunam eclipsari per opacum non causare verum in plenilunio adhuc queritur propter quod eclipsat. Secunda pars etiam per se quia syllogismus procedens ab effectu vel a signo probabilis non facit proprie scire: cum tale scire sit a posteriori et secundum quod ordinatum ad scire simpliciter quod est per causam. Tertia autem pars declarat. nam querere propter quod non habedo quod est: nihil est querere. sed quibuscumque habemus quod est: facile est querere propter quod est. Querere enim propter quod luna eclipsat antequam sciat luna eclipsari noticiam quod est. scilicet per experientiam aut per signum illud querere nullum est: quia presupponit noticiam de eclipsi lune quam signis habet facilius inuestigat propter quod ipsi eclipsis.

Quare queadmodum habemus quod est: sic habemus et quod quid est. Quorum igitur habemus aliquid ipsi quod quid est. Sit primum quidem de defectu in quo. a. luna in quo. c. oppositio terre in quo. b. utrum igitur deficit aut non. b. querere est verum est aut non. Hoc autem nihil differt querere quasi est ratio ipsius. et si sit hoc et illud dicimus esse cuius ratio est: aut quibus tradictionis ratio est. Utrum habendi duos rectos aut non habendi.

His suppositis Aristoteles probat tres conclusiones. quarum prima est ista. si medium in demonstratione fuerit essentiale: et per se simul scit quod est. et propter quod est. probatur. nam cum queritur utrum luna eclipsat vel non cum omni questione sit questione medii non solum queritur de passione ut est in subiecto. sed et de medio et de causa illius passionis. id scito per demonstrationem et per medium per se quod luna eclipsat statim scit lunam eclipsari: et propter quod luna eclipsat. nam scire est rem per causam cognoscere et quoniam illi est causa et quod si utringit aliter se habet: ut dicitur est per se. verbi gratia. quibuscumque diametraliter ponitur terra inter solem et lunam ipsa luna eclipsatur: sed ita interponitur terra diametraliter inter solem et lunam. quia luna eclipsat. Item quibuscumque terra non diametraliter ponitur inter solem et lunam luna non eclipsat. sed iam non interponitur. quia non eclipsat. cognitio primis per se syllogismi simul scit quod luna eclipsatur et propter quod luna eclipsatur. cognitio autem premissis secundi syllogismi simul scitur luna non eclipsari et propter quod non eclipsat. **N**otandum secundum per se per se. quod per se eadem sit via a thebis ad athenas et eadem tamen distare unius non est distare alteri: sicut nec duorum similium similitudo unius est similitudo alteri. cum enim distantia sit relatio posteriora

Secundus

aut similitudo duorum distantium necessario est alia et alia distantia. Ex quibus sequitur quod cum sit alia relatio cause ad effectum, et alia effectus ad causam, sicut alia est relatio patris ad filium que est paternitas, et alia filii ad patrem que est filiatio eadem via sciatur quod est et propter quod, sed non eadem demonstratione. Duo namque sunt processus, unus compositivus quo itur a causa ad effectum, et alius resolutorius quo regreditur ab effectum ad causam, eadem igitur est via a causa ad effectum et e contra, quod sunt idem termini sed non eadem demonstratio, sicut nec eadem relatio nec idem processus, demonstrat igitur effectus per causam una demonstratione, et causa per effectum alia demonstratione. **Sed** dubitatur si alia est demonstratio effectus per causam, et alia cause per effectum, cum intellectus non simul formet ambas demonstrationes, igitur non simul scitur, quod est et propter quod est, per se. **Quod** demonstratio effectus per causam est propter quod, et demonstratio cause per effectum est demonstratio quod est, ut patuit per huius. **Dicendum** negando duas, quod si non sit simultaneitas instantanea sciatur per quid est effectus et quod est cause, tamen simul scitur quod est effectus et propter quid eiusdem effectus. Si enim medium fuerit essentialiter et per se unica demonstratione et in eodem instanti scitur effectum esse et propter quod est effectus, et tunc non scitur quod est cause, ut per demonstrationem acceptam a posteriori et per effectum, sed subito post tempus imperceptibile resolvendo effectum in causam scitur quod est cause illius effectus, verbi gratia, habita noticia de eclipsi lune per visum aut per effectum aut per signum non subito sed morose investigatur causa illi, cognoscendo enim lunam auferi in lumine et aliquid diminui versus ad nonum gradum, concluditur ipsam lumen habere ab alio et videtur splendere versus solem, variarique lumen eius secundum diversas oppositiones solis ad ipsam statim syllogizatur quod hoc lumen a sole quo potest parari per interpositionem alicuius opaci, illud autem opacum intelligitur esse terra, et sic investigatur causa eclipsis que est interpositio terre inter solem et lunam, quod causa habita quod scia est visum, et per viam intellectus syllogizatur ulterius demonstrando eclipsim de luna per interpositionem terre inter solem et lunam quo facto non in eodem instanti, sed subito postea imperceptibili intellectus resolvendo in causam facit alium syllogismum demonstrativum a posteriori demonstrando causam per effectum in casu isto prius positae temporis cognoscitur effectus noticia quod est per se noticia propter quod, et prius positae temporis scitur effectus quo ad propter quod quod causa quo ad quod est, sed non simul, quod prius tempus est perceptibile et igitur imperceptibile. **Item** dato quod non cognoscatur effectus ante causam sicut in mathematicis aut naturalibus quod in ista erit eclipsis, quod tunc erit diametralis interpositio terre, in isto casu simul simultaneitas instantanea et eadem demonstratio numero simul scitur, quod cause est et propter quod est effectus, sed nunquam simul simultaneitas instantanea et eadem demonstratio scitur propter quid, effectus et quod est cause, sed bene diversis demonstrationibus simul simultaneitas imperceptibilis, siue in conclusione ly quod et propter quod supponatur per effectum tamen siue ly quod per causam et ly propter quod per effectum semper conclusio est via accipiendo ly simul ut dicit simultaneitas instantaneam ulterius imperceptibilis, ponatur quod a, conuertatur cum eclipsi, et b, cum interpositione terre, et c, cum luna et arguatur ut supra, concludendo ulterius a, de c, per b, medium quod est medium essentialiter et per se.

Cum autem inveniamus simul quod est et propter quod, scimus si per media sit, si vero non scimus quod propter quod aut non. **Sit** igitur luna, c, a, defectus plenilunio umbram non posse facere nullo nostro medio existente manifesto in quo, b, Si ergo in c, e, b, quod est non posse facere umbram cum nullus nostrorum medius sit. **In** hoc autem, a, quod est deficere quod quod deficit manifestum est, sed propter quod non dicitur et quod defectus est quod scimus, **Quid** autem est nescimus, cum autem manifestum est quod, a, in c, sit sed propter quod est, **Est** querere, b, quid est utrum sit obiectio aut conuersio lune aut extinctio, **Hec** autem est ratio alterius extremitatis

ut in his que sunt ipsi, a, e, n, defectus obiectio terre. **Secunda** conclusio, si medium in demonstratione fuerit accidentale non simul scitur quod est et propter quod est, per se, quod scita conclusio ex tali medio adhuc dubitatur de causa, et fit demonstratio per medium accidentale hoc modo, quicunque opacum expositum lune in plenilunio non causat umbram absque impedimento luna eclipsatur, sed tunc aliquod opacum expositum lune in plenilunio non causat umbram absque impedimento, tunc luna eclipsatur, hic per effectum eclipsis concluditur eclipsis habet causam que est interpositio terre inter solem et lunam qua ignota dubitatur propter quod est eclipsis, id non simul scitur quod est et propter quod, et dicitur medium accidentale, quod si sepe posito illo effectum ponatur eclipsis, si tamen semper posita eclipsi ponitur iste effectus, interpositio autem terre est medium essentialiter, quod sicut nunquam interponitur terra quando sit eclipsis, ita nunquam est eclipsis quando interponatur terra, ponatur quod a, b, c, sint termini dicte demonstrationis, et arguatur ut supra, o, e, b, est a, o, e, c, est b, g, o, e, c, est a. **Notandum** per quod eclipsis non demonstratur per non causare umbram nisi in maiori intelligenti illi quatuor termini iam expressi, quorum primus est opacum, quod non quodlibet corpus est inter aptum causare umbram, corpus enim transparentem non causat umbram siue luna eclipsatur siue non, sed bene corpus opacum, **Secundus** terminus est expositum lune, quod corpus opacum extrinsecus in medio alteri, huiusmodi spery in quo non est luna non causat umbram, et tamen non propter hoc dicitur luna eclipsari, **Tertius** terminus est in plenilunio, quod nunquam fit eclipsis nisi in oppositione, constat autem quod nunquam est oppositio quando luna tunc sit plena nisi impediat interpositio terre, tunc igitur eclipsis est plenilunium ratione oppositionis, sed in luna non sit lumen solis ratione interpositionis terre, **Quartus** terminus est sine impedimento, tunc non existit nebuloso et nullo obstaculo mediante, quoniam tunc pluvioso vel nebuloso opacum expositum lune non facit umbram, et tamen luna non eclipsatur, similiter nulla existit eclipsi nec tunc nebuloso opacum non caret umbram si aliquod magni corpus ponatur inter opacum et lunam, **Secundo** notandum quod in tali demonstratione scitur quod et non propter quod, quod adhuc dubitatur de causa eclipsis secundum per se, si verum sit obiectio terre aut conuersio aut extinctio quod tria non minuantur si ita per triplicem opinionem de causa eclipsis, prima opinio dicit lunam lumen habere a se non secundum totum sed secundum medietatem tamen ita quod cum vertit medietas illuminata versus orbem signorum, et alia non illuminata versus nos dicitur lunam eclipsari, **Secunda** opinio posuit quod sicut lumen candele extinguit aliquam corpore humido et iterum a vento, ita lumen lune aliquam extinguit ab humido repto in motu et aliquam a magnis ventis et tunc dicitur luna eclipsari, **Tertia** opinio que est vera, et Aristoteles ponit quod interpositio terre inter solem et lunam est causa per se essentialis et propria eclipsis lune, **Sed** dubitatur, quod videtur quod si luna hoc lumen a se extrinsecus tota luminosa non propter extinctionem luminis in ea eclipsatur, quod sol hoc lumen a se extrinsecus totum luminosus et eclipsatur non per extinctionem luminis in eo, **Respondetur** dupliciter per quod illud dictum est verum supposito lunam non eclipsari per interpositionem alicuius corporis, modo si sol eclipsatur, hoc est per interpositionem alicuius corporis, si luna inter solem et nos, **Secundo** quod sol non proprie eclipsatur cum nunquam fuerit lumine sed eclipsatur quo ad nos, quod prius lumen solis per interpositionem lune.

Quid est tonitruum ignis extinctio in nube, propter quod tonat, propter extinguit ignem in nube, **Sit** nubes, c, tonitruum, a, extinctio ignis, b, in c, igitur nubes est, b, extinguit enim in ipsa ignis, hoc autem, a, sonus et est, b, ratio ipsius, a, primi termini, si autem sit ex huiusmodi mediis sit ex reliquis erit rationibus.

Aliud exemplum ponit Aristoteles, dicens quod si cognoscatur tonitruum esse in nube per medium per accidens ut per scissuram lignorum et motum nubium non simul scitur quod est et propter quod est, quoniam adhuc dubitatur de causa tonitruum, si autem illud cognoscitur per medium essentialiter quod est extinctio ignis statim scitur quod est et propter quod est, ut quicunque extinguitur ignis in nube, est tonitruum, sed nunc extinguitur ignis in nube, ergo nunc est tonitruum, ut sic, quocumque est extinctio ignis

Posteriorum

medię regiois sibi ē tonitruū. s; i nube ē extinctio ignis medię regiois. g; i nube ē tonitruū. sit g; a. maior extrēitas. s. tōitruū. r. c. minor extrēitas. s. nubes r. b. medius terin. s. extinctio ignis. r arguat vt supra. ¶ Notādū q; b; exēplū pōit Ari. s; opionē Empedoclis. q; s; m; p; p; p; opionē tōitruū cātur ex repcussioe exalationis sicce ad latera nubis. Ex eadē enī mā s; m; Aristō. i libro metheoroz; causantur tonitrua terremot; r vētū. Un exalatio inclusa i terra non iueniēs exitum ex repcussione ad viscera terre cōcutit illā faciēs terremotuz; eo mō q; castanea saltat extra ignē ex repcussioe talis exalatiois virtute caliditatis i ducte. exalatio vō inclusa i nube ex repcussione ad ventrem nubis cōmouet nubē r facit tonitruū. i aere aut cōmouendo illū ex repcussioe a regioe frigida causat ventū.

¶ Si quidem igitur accipitur qd quid est r notū sit est dictū: quare syllogisimus qdē ipius quid est nō sit neq; demonstratio. manifestū tñ est per syllogisimū r p demonstratiōe.

¶ Tertia cōclō. s; ipm qd quid est non possit syllogizari neq; demonstrari. tñ ipm qd qd est. ē manifestū p syllm r demōstratiōe. pma ps ē pbata in alio tractatu vbi pbatum est ipm qd qd ē nō posse syllogizari p viā duplicatiuam neq; p viā diuisiua neq; p viam diffinitiuā neq; p viā demonstratiuā semp; intelligendo in eo qd quid ē. Secūda at ps sequit; ex dictis. ga si mediū i demōstratione fuerit eēntiale simul scif; q; r p qd. g; p demonstratiōe nō solū scif; effectus sed ēt ipm qd qd ē. nō tanq; demōstrationis cōclūso sed tāq; mediū demōstratiōis. q; vt dictū ē statī demonstrato effectu p cām intellectus tpe ipce pibili resoluit effectū i cām formādo syllm r demōstratiōe nō cōcludētē cām p effectum q; qdē non dī simplr demōstratiō sed tñ s; m; qd vt dictū ē i p huius. ¶ Notandū q; duplex est pcessus scientificus vt dicebat; an. s. ppositiuus r resolutiuus. pcessu ppositiuo cōcludit; effect; p cām. Et pcessu resolutiuo concludit; cā p effectum. nullo istoz; pcessuuz; pbatur simplr ipm qd qd ē qd est demōstrationis pncipiū. q; tale iuestigat; viā cōpositiuā r diuisiua vt videbit; infra. tñ quolibz; istoz; pcessuū cognoscit; ipm qd qd est in rōne medij r cause. pcessu nāq; cōpositiuo cognoscit; ipm qd qd est eē cāz demōstratiō effect; sed pcessu resolutiuo cognoscit; ipm qd qd ē esse cām adequatā ipi; effect;. p pcessu non cognoscit; cāz cōuertit; eū effectū neq; ipam eē mediū eēntiale. q; cōtigit; demōstratiōe minus cōe p magis cōe. In secūdo aut; pcessu regrediēdo vtr; ab effectū ad cāz cognoscit; adeq; tō cause ad effectū r ipz; qd qd ē eē mediū eēntiale i demōstratione ppter qd.

¶ Quare neq; sine demonstratiōe est cognoscere qd quid est: cuius ē cā alia: neq; est demonstratiō ipi; sic r i oppositiōib; dixim;. Est at; quoz; s; d; q; qdā altera cā: quoz; s; d; a; alit; non est.

¶ Quarta cōclō. s; qd quid ē nō demonstratur s; m; q; hui;. tñ quod quid ē hñs cām pbat; p demōstratiōe. pma ps ē manifestā i oppōnib; pmi tractat;. r z; pbatur. nā oē hñs cām est demōstrabile tāq; posteri; p suū pns. g; si aliqd qd qd ē hz; cāz; ib; lud ē demōstrabile p illā. sed aliqd qd qd ē hz; cām: cū diffinitiuū qdā sit necessitās. qdā at; necessitata vt dictū ē. iō diffōnuz; qdā hz; cām r qdā non hz; cām. diffō aut; non hñs cām non demōstratur. sed diffō hñs cām bñ demōstratur. cum g; q; libz; diffō vocef; quod quid ē. seq; aliqd qd quia ē pbari p demōstratiōe.

¶ Notādū p q; cause pnt; iuicē cōpari s; diuersa gñā cāruz; r pnt; iuicē cōpari i eodē gñē cāe. si iuicē ppanē s; m; diuersa genera cāz; sic aliqua eā demōstratur r aliq; nō ē demōstrabilis s; eut; aliq; cā hz; cām r aliqua non hz; cām. sola enīz; cā finalis ca ret; cā cū sit cā cāz; z; pby. iō sola ipa est demōstrabilis. oēs at; alie cause demōstratur p cām pōzē si ēt cōpantur iuicem cause in eodem gñē sic itez; aliq; demōstratur i gñē illo r aliq; est idemōstrabilis cū nō sit. pcedere i infinitū i aliq; gñē cause sed stādū ē in aliquo p vt docet; Aristō. z; meta. Et q; tot; sunt; gñā diffōnuz; quot; sunt; gñā cārum vt colligitur a pbo i b; z;.

r in z; pby. ideo aliqua diffinitio hz; cām r aliqua diffinitio non hz; cām tā i eodem gñē q; in diuersis gñibus cāz; r p; p; tam i eodē gñē q; i diuersis gñibus aliqua est; demōstrabil; r aliqua indēmōstrabilis. vñ diffō data p mām r formā aut; efficiens demōstratur. nō aut; diffō data p finem semp; intelligēdo a pōri. similr; quocūq; gñē cāe assignato i eo est assignare multum dinē diffōnuz; se hñtium s; m; pns r posterius penes causare r cārī in quo g; gñē ex quo nō pcedit; i infinitum ē vāre diffōnez; demōstrabile r idemōstrabile. sed idē est apud p; m; diffō r qd quid ē demōstrabile. s; hñs cām r qd quid ē. est indēmōstrabile. s; nō hñs cām. ¶ Secūdo notādū q; p; s; p qd quid ē aliq; intelligit; diffōne q; est mediū in demōstratiōe. iuz; illud i plogo de aia. ipm quod qd ē. ē ois demōstratiōis pncipiū. aliq; vō intelligit; diffōne solū dicētē qd qd ē demōstratiōis cōclō eō mō q; dixit; supra. q; sunt; idē qd qd est r ppter qd est. In z; cōclōne loq; Aristō. vt qd qd est. vt ē mediū i demōstratiōe In 4. aut; cōclōne loq; de qd qd ē vt est cōclō demōstratiōis dicēs ipm qd qd ē cū est altera cā nō cognosci supple sciēntificē nisi p demōstrationem. Et notāter dī scientificē. q; alio; pōt; cognosci. s; p viā diuisiua r cōpositiuā anq; igrediat; demōstratiōez;. ¶ Cōtra pdicta ar. q; diffō non est demōstrabil; de suo diffinito. p q; talis ppō est imediata cū pdicatur; in se subo p se p r s; m; q; ipm r maxime cū inter q; dātatem r eē non sit repibile mediū. ¶ Secūdo q; an; demōstrationez; diffōnes supponunt;. vt p; i geome. r in arithme. vt patebit; s; m; p; i sequēti lectione r i plogo hui; cū dicit; an; oēm demōstratiōe nō p cognosci de subo q; r qd est. g; ille nō demōstrat;. ¶ Tercio q; diffinitio māl; nō demōstratur. g; nulla alia. p; oia. q; ipa sola necessitatur r non necessitat; an; pbat;. mā est ita intrin; seca rei sicut; forma. sed diffō formalis nō demōstrat; s; m; Ari. i sequēti lectione. g; rē. ¶ Quarto seq; q; vniuz; rei plures sint; diffōnes. p; oia. q; vna diffō non demōstratur; nisi p aliam. p; nō est falsū. q; vniuz; rei est tñ vnum eē r vna eēntia. g; tātū vna diffō. ¶ Dicendū q; q; libz; diffō hñs cāz; ē demōstrabilis a pōri ex q; hz; mediū p qd pōt; demōstrari. Idē enī ē cā r mediū s; m; p; m; i pncipio hui; secūdi. r i quarta cōclōne dixit; q; ipm qd qd ē hñs cām p demōstratiōe pbat;. sed nō videtur; nisi de subo suo. g; diffō ē demōstrabilis de suo subo. diffō igitur; hñs cām demōstratur; de suo diffinito a pōri r nō hñs cāz; de suo diffinito a posteriori. s; p effectum: cū accētia magnam pte; ser; at; ad cognoscendum qd qd ē s; m; p; m; i plogo de aia ¶ Ad p; m; dī q; l; talis ppō sit imediata imediatiōe subo. si tñ imediatiōe cāe. pdicatū enī inest; subo nō p aliud subm; s; p; alia cām: r maxime cū talis diffō nō demōstratur; nisi p modum passōis. stat; aut; passōne demōstrari de subo q; tūcūq; il la ppō sit imediata. q; talis imediatiō nō ē cāe s; subo. ¶ Ad z; dicitur; q; diffōnes q; demōstrant; sunt; diffōnes expmētēs qd nois. aut; si expmūt; qd rei: ille sunt; diffōnes nō hñtes cās que tñ sūt; pncipia demōstratiōis. ¶ Ad z; dicit; q; mā nō ē ita itriseca rei sic; forma. q; ad variationē forme variat; ppositū. nō aut; ad variationē mae. ē enī idē hō numero cētum annis r nō est eadē mā. Et cōcesso q; mā sit ita itriseca rei sicut; forma. adhuc diffō māl; demōstrat; p formalē r nō ē. q; forma ē magis cā mae q; eē cū mā sit pp; formā tāq; ppter finē r nō forma ppter mām vt testat; Aristō. z; pby. ¶ Ad quartū dī q; nō ē inconueniens eandē rē hñe plures diffōnes icōpletas quoz; rum quelibet; circūcernit; tñ vñū genus cāe. hz; autēz; vna cōpletā i q; ponitur; oia gñā cāz; intelligēdo de diffōne data per eēntialia. nec ē icōueniēs rē hñte solū vñū gen; cause hñe pluz; res diffōnes penes diuersitatez; modoz; essendi r considerandi idem genus rē.

¶ Diffinitiones quidem scdm; spēm facte nulluz; hñt; mediū quo demōstrent; sed diffinitiones scdm; materiā facte pnt; habere mediū. q; re manifestum est. qm; eoz; que sūt; quid est. alia qdē sine medio:

Secundus

et principia sunt esse: et que: et quid sunt: supponere o[mn]ia
aut alio modo manifestu[m] facere. quod vere arithme-
ticus facit. et na[m]que quid est unitate[m] supponit. et quod est.
sed habentiu[m] mediu[m] quor[um] est quoda[m] altera causa subst[an]-
tie. et ipsius esse per demonstratione[m] est. sicut dicitur
est ostendere non quod quod est demonstrantes.

Postquam Aristoteles determinavit quod se habet quod quid est subiecti in
demonstratione dicitur quod aliqui est mediu[m] in demonstratione et aliqui co[n]-
c[lu]sio[m] manifestat qualiter se habet quod quid est passionis: declaran-
do in passione sicut subiectum habet duas diffinitiones: quare una de-
monstrat et alia demonstrat. et facit duo. Nam per primum mittit qual-
dam distinctiones facientes tam ad dicta quam ad dicenda. Secun-
do ostendit quod diffinitio passionis est demonstrationis conclusio. et quod est prin-
cipiu[m] aut mediu[m] in demonstratione ibi. Quare prima significat.
Quantu[m] ad primum sit hec prima distinctio. quod duplex est diffinitio. scilicet ma-
terialis et formalis. Diffinitio formalis est illa que non habet mediu[m] per quod demon-
stratur. ut ista que est demonstrationis principiu[m]. Diffinitio autem materialis est
illa que habet mediu[m] sue demonstrationis ut illa que est demonstra-
tionis conclusio. ista distinctio sequitur ex dictis in fine alterius lectionis.
quoniam sicut causa quoda[m] habet mediu[m] per quod demonstratur. et hec dicitur neces-
sitate[m] et per demonstrationis conclusio. et quoda[m] non habet mediu[m] per
quod demonstratur. et hec dicitur necessitate[m] ac idemonstrabilis. ita quod
forma necessitat[ur] materiam et non necessitat[ur] ab ipsa. diffinitio formalis
est idemonstrabilis. et diffinitio materialis est idemonstrabilis. Ex ista disti-
ctione infert Aristoteles correlarie quod diffinitiones quoda[m] habent mediu[m]
per quod possunt demonstrari. et quoda[m] non habent mediu[m] per quod possunt demon-
strari. sed tales sunt per se note aut aliter probantur quam per demonstrati-
onem. prima pars per de diffinitionibus que necessitantur. et secunda de diffini-
tionibus que non necessitantur sed necessitantur et supponuntur in scientiis. unde
arithmetica sicut supponit unitate[m] esse ita supponit diffinitionem
illius. et geometria sicut supponit lineam esse ita et diffinitio illius.
unitas enim diffinitur per esse principiu[m] numeri. et linea per esse quantitate[m]
continua[m] terminata[m] duobus punctis terminis. per has ergo diffinitiones igitur
Aristoteles poterunt alie demonstrari. scilicet que habent causam sue substantie et sui esse
scilicet sue quantitate[m] et sue rationis essentialis. nunquam tamen erimus demon-
strantes illas in eo quod quod est. sed solum in eo quod quod est. ad instar
simpliciu[m] passionu[m]. Sed de distinctione dubitat. quod tam dif-
finitio data per formam quam per efficiens est formalis et tamen demonstra-
tur. cum quilibet earum necesse est. ergo aliqua diffinitio formalis demonstratur.

Dicitur quod diffinitio data per formam vel per efficiens demonstratur
non in eo quod formalis. sed in eo quod materialis: et hec est intentio Aristoteles.
quod in eo quod formalis dicit actum et in eo quod materialis dicit potestate[m]
tamen. modo potestate[m] demonstratur per actum et non esse. illud ergo quod est demo[n]-
strationis principiu[m] dicitur per actum. et illud quod est demonstrationis
conclusio dicitur dicere potestate[m] dicit enim Aristoteles. 3° physice. quod esse agens
agitur ut est actum. et esse patiens patitur per esse potestate[m]. stat autem me-
diu[m] in demonstratione habet rationem agentis. et conclusionem demonstrationis
habere rationem patientis cum dicat Lincus. per buius. quod notitia
premissarum gignit notitiam conclusionis.

Diffinitio autem quoniam quidem dicitur ratio ipsius quod quod
est: manifestum est: quoniam aliqua quidem erit ratio ipsius
quod quid significat nomen: aut erit ratio altera notia po-
tens. ut quod significat quod triangulus est secundum quod trian-
gulus est. Quod vere habentes quod est. querimus propter
quid est. difficile est autem sic accipere que non scimus. quod
sunt. Causa autem dicta est per difficultatis. quod si neque
est neque si non est scimus. sed aut scilicet accens.

Secunda distinctio. diffinitionu[m] quoda[m] dicit quid notis solum
quedam autem dicit quod rei. diffinitio dicens quid notis solum est ista
que non facit scire. quod est nec propter quod. siue sit diffinitio notis sim-
plicis siue complexi. quod Aristoteles. vocat altera notia ponens. ver. g.
diffinitio trianguli solum importans quod notie trianguli significatur
non facit scire triangulum esse nisi per accens pro quanto est prin-
cipium veniendi in cognitionem trianguli de suo esse et postquam per

istam per accens scitur triangulum esse. non tamen scitur propter
quod est triangulus. quod notus scitur ista esse diffinitio quiditativa
trianguli. et talis diffinitio ut dictum est aliqui est notis simpli-
cis. ut vacui vel chimere. aliqui autem notis complexi habent multa
notia ut diffinitio notis albi que dicitur esse homo habens albedinem in ma-
iori parte faciei. et loquitur hic Aristoteles. large de diffinitione. quod solius in
complexi est proprie diffinitio. septimo meta. diffinitio na[m]que dicens quod rei est
ista que facit scire quod est et propter quod est sicut est diffinitio ho-
minis que non solum facit scire hominem esse: sed etiam propter quod est homo.

Notandum quod tres diffinitionis quadrupl[iter] considerantur. per se
se absolute. et sic est diffinitio dicens quod notis terminis. Secundo ut sunt in
aliquo vno ente. et sic est diffinitio dicens quod rei large loquedo. Ter-
tio ut sunt de essentia alicuius entis. et sic dicitur diffinitio quod rei pro-
prie loquendo. Quarto ut faciunt unum essentialiter convertibile
cum tali ente. et sic dicitur diffinitio propria et pure quiditativa. v. g.
substantia aiata sensitiva est diffinitio aiatis dicens quod nominis so-
lum si per eam solum intelligit quod importatur notie aiatis copando
pres inuicem et non ut sunt in aiatis. Si autem considerantur ut sunt in
aiatis vel in homine. sic est diffinitio dicens quod rei large sumendo quod
rei. et hoc non habetur quod sit diffinitio essentialis vel accidentalis. Si
autem considerantur pres ut sunt essentialiter homini vel aiati habet quod
est diffinitio essentialis sed non propria. cum vero considerat ultimo
ut convertitur cum aiatis et non cum homine nec cum aliquo alio
ab aiatis. sic est diffinitio essentialis et propria aiatis.

Ratio autem una est dupl[iter]. hec quidem coniunctio
est ut que est ylias: alia vero unum de vno osten-
dens non secundum accidens.

Tertia distinctio. diffinitio dicitur dupl[iter] una scilicet accidentaliter et
essentialiter. Diffinitio accidentaliter una est illa que datur per accidentalia vni
coniuncta. ut ylias que dicitur historia troiana. hec enim datur per acci-
dentalia coniuncta hectori. scilicet comedendo ipsum in his que sibi acci-
debant per loco et tpe. Diffinitio essentialiter una est ista que facit unum
per se de quo predicatur tanquam unum de vno ut diffinitio notis vel ai-
lis. Notandum quod ex substantia et accente vel ex duobus acci-
dentibus non fit unum dicens nam unam vel formam unam. sed dicitur
facere unum. quod sunt in vno. vel quod predicantur de vno. duo na[m]que
accidentia sunt in eodem subiecto. ut albedo et dulcedo in lacte. substan-
tia autem et accens predicantur de eodem idividuo. quod for. non solum
est substantia vel homo. sed etiam est pedalis vel albus. diffinitio ergo data per
accidentalia est una per coniunctionem ad unum. sed data per essentialia est
una. quod facit per se unum. diffinitio ergo notis aut linee aut albedinis est
essentialiter una. quod tam homo quam linea quam albedo est per se unum. cum
sit terminus unius nature et unius predicamenti. sed diffinitio notis al-
bi aut aiatis musici est terminus accidentaliter una. quod homo albus aut aiatis
musicum est terminus unum per accens: cum dicat formas seu nasus di-
uersorum predicamentorum. homo enim et aiatis sunt in predicamento substan-
tie. et albedo aut musica sunt predicamenti qualitatibus.

Una quidem igitur est terminus termini que dicta est.
alia vero est terminus demonstrans propter quod est.

Quarta distinctio. diffinitionu[m] quedam est dicens quod solum
et quoda[m] propter quod. Ista distinctio est nota tam de diffinitionibus subie-
cti quam passionis. Diffinitio na[m]que hominis formalis dicitur propter quid
et materialis dicitur solum quod: cum prima sit causa secunde. Sicut passio habet
duas diffinitiones. quare una est idetica dicens quod. et alia causa dicens
propter quod. verbigra. puatio luminis in luna est diffinitio idetica
eclipsis dicens quod. sed interpo terre inter sole[m] et luna[m] est diffinitio causalis
eclipsis dicens propter quod. Notandum per copando iuicem terminis quod
duo genera causa[m] diffinitio data per causam finale[m] dicitur terminis propter quod: cum
sit causa omnium aliarum diffinitionum et non sit effectus alicuius. diffinitio autem
data per causam male[m] dicitur terminis quod cum sit effectus et non causa alterius dif-
finitionis alioz generu[m]. diffinitio autem data per efficiens aut formam est di-
cens quod et propter quod. igitur enim necessitat[ur] per diffinitionem dicitur propter
quod. ubi autem copantur diffinitiones date per forma[m] ad diffinitiones datas per
posteriora ut aiatis rationale vel positum ex corpore actuato aiatis in
tellectiva ad aiatis risibile vel mansuetum nam. sic quilibet diffinitio

Posteriorum

Data p materiam aut per aliud genus cause: dicit ppter quid cu dicit formalis. & quelibet data p posteriora dicit tm qd cu sit mals. ¶ Secundo notandus qd alr dicunt diffones sub de subo quaz vna dicit qd. & alia ppter qd. & alr dicunt diffones passionis de passione. subm eni licet habeat duas diffinitiones: quaz vna dicit qd. & alia ppter qd. adhuc qlibet illaz dicitur de subo in recto. vt pz inductiue. quelibet eni diffso ho minis pdicat de boie i recto. & qlibet diffso aie pdicat de aia i recto. qz diffso dicens ppter qd alteri? diffonis: dicit qd subo. sed non ita cotingit de diffinitionib? passionum. qz diffinitio identica dices qd bene pdicatur de passioe in recto. causalis eni dices ppter qd no pdicatur de passioe i recto: sed i obliq. bene eni dicit qd eclipsis est puatio luminis i luna: sed no bn dicitur qd eclipsis e interpo terre inter solem & luna. sed tm qd eclipsis e ex iterpone terre iter sole & luna. silt bene dicit qd ira est appetitus vindicte i recto. sed no bene dicit qd ira e ebullitio sanguinis i corde nisi intelligatur in aliquo. s. qd ira e ex ebullitione sanguinis in corde.

Quare prima qdem significat qd est non antez demonstrat: que vero posterius est manifestum: qm erit vt demonstratio eius qd qd e: positione differens a demonstratioe. Differt eni dicere ppter qd tonat: & qd est tonitruu. dicit eni siquide ppter id qd extinguit ignis i nube. qd est tonitruu: extinctio ignis i nube. Quare alio mo eade ro dicitur: & sic qde demonstratio ptinua: sic at diffso.

Dis distinctionibus pmissis Aristo. ponit duas coclusiones quaz pma est ista. tm diffso passionis dices ppter quid est pncipium demonstratiois ad huc intellectu qd passio no demonstratur p diffinitione dicit tm qd sed p diffinitione dicit ppter qd. eclipsis eni no demonstrat p puatione luminis i luna sed p interpositione terre iter sole & luna. constat aut ex dictis qd i terpositio terre e diffinitio calis eclipsis dicens tm ppter qd. & puatio luminis i luna e diffinitio idetica dices tm qd cu sit eentialr ide cum illa passione. ¶ Notandum p pncipib? qd diffinitio calis dicens ppter qd: e virtualr tota demonstratio differens positione. na diffinitio coposita ex calu & idetica est virtualr & mlti tota demonstratio: cum i illa includant maior & minor extremitates ac mediu q sunt ma demonstratiois s. diffso idetica icluditur virtualr in diffinitioe calu. qz ois effectus cotinet virtualr i sua ca. qd diffso calis est virtualr tota demonstratio. differt aut positione a demonstratioe. qz in ea no est ordo pponu & terminoz pncps ad demonstratioez iuxta doctrina datā p poz. ¶ Secundo notandū fm pncm qd vnu & ide notificat p diffone & p demonstratioe: sed non eode mo qz diffinitio notificat in abstracto & demonstratio i concreto. v. gra. si qritur ppter qd e tonitruu. rñdet ppter extinctionem ignis i nube. aut qd est tonitruu: rñdet extinctio ignis i nube. si aut qritur ppter qd tonat: rñdetur qz extinguit ignis i nube. diffinitio ergo notificat tonitruu. & demonstratio tonare

Tertio notadū s. pncm qd demonstrationū qdā e discontnua & qdā cotinua. demonstratio discontnua e illa q diuiditur p pmissas & coclusionē dmfatio ptinua e illa q e silis diffoni. s. in qua sūt tres termini demonstrationis. sed no ordo demfationis. vt tonat ppter extinctione ignis i nube. tonare e passio. extinctio aut e mediu dices ppter qd. nubes vo e subm.

Amplius est terminus tonitruū cotinu? sonus i nubibus. hoc aut e que est ipius qd e demonstratiois conclusio. q aut immediatozū est diffinitio ipi? qd quid e & indemonstrabilis. vna vero e syllogismus illi? quide quid est casu differēs a demonstratioe. tertiu aut e q e ipi? qd quid e cocluisio.

Secunda coclo. diffso passionis di. tm qd: e cocluisio demonstrationis. pbatur. tonitru? bz triplicem diffinitione. s. dicens

tem ppter qd solum vt extinctio ignis in nube. & dñtem quid tm vt sonus fact? in nubib? & dicit qd & ppter quid vt son? factus in nubibus ppter extinctione ignis. Sed diffinitio dices ppter qd. non e cocluisio demonstrationis: cum sit pncipium demonstrationis p pnciam conclusionem. nec diffinitio dices qd & ppter quid. cum sit tota demonstratio differens casu & positione. relinquif qd diffso dicens solum qd est demonstratiois conclusio. i. p demonstratioe cludit. ¶ Notandum qd sic denominatina vt albu & albedo solo casu differunt. qz ueniunt i pncipio & discoueniunt i fine. ita diffinitio & demonstratio casu differunt. qz diffso cocludit abstractu. & demonstratio concretu. diffiniuntur eni eclipsis & tonitruū q sūt abstracta. dmfatio aut eclipsari & tonare q sūt concreta. ¶ Sed dubitat ppter qd dicit pncps diffone passionis dicit ppter qd esse i demonstrabile: cu ostendat infra illa demonstrari p diffonem subo. Dicedum qd no intedit tale diffinitione esse simplr idemonstrabile. sed ee idemonstrabile p diffone dicentem solu qd. ita qd diffinitio dices solu ppter qd demonstrat diffonem di. tm quid. & no es itelligedo de potissima demonstratioe aut ppter qd. pcedente a poz. qz a posteriori no icouenit demonstratioe diffone dicit ppter qd p diffone dicentem qd solum. sicut non icouenit demonstrare a posteriori cam p effectū & diffonem formalem p malem.

Ad manifestu igitur est ex dictis & qualr est ipi? qd quid est demonstratio: & quō non est: & quō rñ est: & quoz no e. Amplius aut diffinitio quot modis dicitur: & qualr p qd est demonstratio: & quō no est: & quoz e: & quozū no est. Adhuc aut & ad demonstratioe quō se bz & quō contingat eiusde esse & qualiter contingat.

Ex pdictis Aristo. epilogando circa pdicta colligit sex veritates. quarum pma e ista. ipm qd qd est aliquo mo demonstratur & aliq mo no demonstrat. pz. qz ipz qd qd e absolute demonstrat p modū passiois & no reductiue i eo qd qd e. 2. veritas e qd aliquoz e demonstratio. & aliquoz no e demonstratio. na hñtium cam est demonstratio. & n hñtū cam no e demfatio sed aliude fiunt no. tertia veritas est qd no solum vno mo s. pncps modis sūt diffones. qz aliq e diffso expmēs qd rei. & aliq e diffso expmēs qd no. s. aliq e diffso dicens qd. & aliq e diffso dices ppter qd. & aliq dices qd & ppter qd. qz ita veritas e qd ipz qd qd e demfatio & ipz qd qd e no demfatio. na ipm qd qd est dicitur. 5. veritas. qd diffinitio diuersimode se bz ad demonstratioez. qm aliq e pncipiū demonstratiois. & aliqua e demfationis coclo. aliqua vo tota demfatio positioe differēs. 6. veritas. qd aliau? est diffso & demfatio. s. passiois. aliau? at e diffso & no demfatio. s. subo. vñ substantia n demfatio. accitua vero demfatio.

Circa pdicta dubitat vtz passio & suū qd qd e eade demfatioe demonstratur. & vt qd sic. qz illa sūt vnu & ide. qd demfando passionē demfatur sua diffso idetica & e. ¶ In oppositu ar. qz pot sciri passio igta sua diffone. qd e eade demfatioe demfatur. ans pz. qz sicut pot sciri subz igrata sua diffone. ita pot sciri passio igto suo qd qd e. ¶ Dicens qd si p qd qd e itelligitur qd itas passiois. sic ead demfatioe demfatur vtrumqz. qm accitua ee e iesse. 7. meta. qd eentia passiois e suū iesse subo. s. cu dmfatio passiois iesse subo. si at p qd qd e itelligit diffso qd itarina passiois. sic n eade demfatioe abo demfatur. eo q sicut se bz suba ad suā diffone. ita passio ad suā diffone. sed pot sciri subz sine sua diffone. qd & passio. mior pz. qz aliq pot scire qd significat noie eg & igrare qd e equ? fm The. i plogo posse. qz si dicit puero qd adducat equum ipse adducit equum. si autem qd animal hñibile ipse non adducit nec itelligit quid per animal hñibile importatur. ita est dicendum d passione qd ad sensum pot scire lunam eclipsari nesciendo diffinitionem eius. conceditur tamen qd eodem medio demfatur passio & sua.

Secundus

diffō: nō simul: s; successiue. qm̄ p̄ iterpōnez terre iter solem
r̄ lunaz d̄m̄r̄at̄ id̄nter eclipsis d̄ luna r̄ puatio lumis in luna.
Neq; rō in d̄m̄r̄at̄ quic̄ q; lz̄ illa sint idē fm̄ rē. non tñ fm̄ rō
nem. nec d̄m̄r̄at̄ idē significat. q; diffō passiois disticti signifi-
cat q; passio: vt tollit de mēte Ari. i. plogopby. di. q; diffinituz
cognitione d̄m̄r̄at̄ est notū diffōne. cognitio ē at̄ disticta diffō ē
notior diffinito. ¶ S; d̄ duo d̄cā ar. r̄ p̄ q; nō ē pole passionē
r̄ suā diffōne identicā dicētē tñ qd̄ eodē medio dem̄r̄ari. sp̄ i
telligēdo potissime. nā ipole est in eodē gñe cāe plā eē media
potissima ad eādē d̄clonē. s; ipole est p̄formiter eiusdē medij
potissimi duas eē d̄clonē. s; passiois r̄ suā diffōnis. p; d̄na. q; a
sic plā meⁱ eodē gñe cāe necio h̄nt ordinē p̄oris r̄ posterioris
rōne cui^o illoz medioz vnū est p̄p̄inquū r̄ aliud remotū non
potissime dem̄r̄ans. ita passio r̄ suā diffō identicā cū sint in eo
dē gñe cāe formalis r̄ h̄ant ordinē eēntiale iuicē p̄oris r̄ po-
sterioris: cū nāliter diffō sit p̄or suo. diffinito: nō poterūt eodē
medio potissime dem̄r̄ari. ¶ Sc̄do ar. q; eclipsis nō dem̄r̄at̄
potissime p̄ iterpōne terre. ex eo. n. nō dem̄r̄at̄ potissime ecli-
psis p̄ solē eē in capite vel i cauda draconis. q; tale mediū est
remotū. sed terrā iterponi est etiā mediū remotū. s; p; d̄na
cū maiori ex bis q; d̄cā sunt in p̄ hui^o. r̄ minor pbat. nam iter
obm̄ terre r̄ eclipsim̄ mediat̄ absentia solis a luna q̄ est p̄pria
cā eclipsis. Eclipsis enī cū sit puatio lumis in luna. puenit im-
mediate ex absentia solis a luna. absentia at̄ solis a luna puenit i
mediate ex iterpōne terre. d; iō p̄ iterpōnem terre dem̄r̄ari
absentia solis r̄ p̄ absentia solis d̄m̄r̄ari eclipsis. ¶ Et d̄firma-
tur per p̄m̄ di. p̄ hui^o. q; sicut affirmatio est causa affirmatio-
nis. ita negatio est causa negationis. ideo sicut passio affirma-
tiua demonstratur potissime tantū per mediū affirmatiuū:
ita passio negatiua vel puatiua nō p̄t dem̄r̄ari potissime nisi
p̄ mediū negatiuū vel puatiuū. s; iterpositio terre est cā po-
sitiua: r̄ eclipsis est effect^o puatiuū r̄ negatiuū. s; ¶ Item z^o
pby. di. ar. q; absentia naute est cā submersiois nauis. s; sub-
mersio nauis p̄ absentia naute poterit demonstrari. s; stat aut̄
cām eē negatiuā sicut effectū. ¶ Ad p̄mū. neq; d̄na. r̄ ad p̄-
bationē dico q; nō est similitudo. q; si in eodē gñe sunt duo meⁱ
vnū eoz est per altez demōstrabile. nō aut̄ diffinitio passiois
dicēs tñ qd̄ p̄t dem̄r̄are passionē vel eē. itelligēdo eē d̄m̄ra-
tione termināte qōnē q; est. vel p̄ qd̄ ē. r̄ si diffō ordie nāe p̄
cedit suū diffinitū: non tñ ordine dem̄rationis. q; passio r̄ suā
diffō idētica nullū h̄nt ordinē resp̄cū sue cāe vt h; rōnem me-
dy dem̄r̄atiui. verbi grā. q; tuoz gñā cāz h̄nt iter se ordinē eēn-
tiale p̄oris r̄ posterioris: tñ vt p̄pan̄t ad p̄mā passionē alicuius
subi depēdentē a quoz istoz nō h̄nt rōnē p̄oris r̄ posterioris
respectu illi^o passiois vt h; rōnē dem̄r̄abilis: aliter nō cōtige-
ret potissime dem̄r̄are idē per plā gñā cāz. qd̄ est d̄ ar. in ca-
pitulo seq̄nti. ita lz̄ p̄ sit nāliter puatio lumis in luna q; ecli-
psis: r̄ nāliter p̄r̄i fluat illa diffō a cā sua q; passio: tñ respectu
cāe que est iterpō terre iter solē r̄ lunā vt h; rōnē medij d̄mō-
stratiui nō est aliq; ordo iter illa duo. ita q; tale mediū quan-
tū est ex se id̄ns est dem̄r̄are passionē vel suā diffōne identi-
cā. q; aut̄ p̄r̄i dem̄r̄aret vnā q; reliquā hoc est rōne intellectus
p̄r̄i cognoscētis vnū q; reliquū aut̄ p̄r̄i p̄ponētis passionē cū
medio dem̄r̄atiui q; diffōne ei^o vel eē. ¶ Cōs̄l̄r̄ d̄r̄ in alyz q; eo-
dē medio demōstrat̄ hoīem eē risibile r̄ hoīem esse aptū na-
tum ridere r̄ eodē medio dem̄r̄at̄ hoīem eē iracundū r̄ appe-
titiuū vindicte dato q; appetit^o vindicte sit diffō dicēs tñ qd̄
¶ Ad z^o d̄r̄ q; ex mere affirmatiua seq̄t mere affirmatiua
r̄ pure negatiua id̄nter. iō p̄ cāz mere affirmatiuā contingit
dem̄r̄are potissime id̄nter effectū positiuū r̄ effectū negati-
uū nō itelligēdo q; eadē cā dem̄r̄et potissime vt r̄ūq; effectū.
sed q; sicut aliq; cā affirmatiua dem̄r̄at̄ potissime effectū posi-
tiuum ita aliq; cā positiua demōstrat̄ potissime effectū puia-
tiuū r̄ negatiuū. terrā enī cooperire lunam demōstrat̄ potissi-
me absentia solis a luna: r̄ tñ terrā coopire lunā ē cā positiua:
r̄ absentia solis a luna ē effectus puatiuus. s; nō cōcurrere
ē effectus negatiuus immediate demōstrabilis per cām tantū
positiua. s; per lineas esse eque distantē. Et sicut ex mere ne-

gatiua nō sequitur affirmatiua vt patuit p̄mo hui^o. sed bñ ex
vna affirmatiua r̄ vna negatiua. ita ex cā mere negatiua non
dem̄r̄at̄ effect^o pure puatiuū. s; q; talis cā vniat̄ vni affir-
mative vel icludat̄ i vna affirmatiua. sicut ergo nō dem̄r̄atur
a posteriori eclipsis per non causare vmbzā tantū. sed opz ad
dere corp^o opacū expositum lune qd̄ est positiuū. ita non d̄mō-
strat̄ a p̄ori eclipsis adeq̄te p̄ absentia solis a luna. r̄ p̄cipue q; z
eclipsis notat̄ iterpōne corpis opaci. sed p̄ iterpōnez terre
iter solē r̄ lunā q̄ est cā affirmatiua icludens illā negatiua. s;
absentia solis a luna. cū enī d̄r̄ terrā poni iter solē r̄ lunā: dico
vnā cām positiuā q̄ est iterpō terre. r̄ vnā cām puatiua que
est absentia solis a luna. cū q̄ nihil sit mediū iter absentia solis
r̄ eclipsis. iō dem̄r̄atio eclipsis p̄ iterpōnem terre iter solem
r̄ lunā sit dem̄r̄atio p̄ cāz imediatā. ¶ Et ad d̄firmationē eō-
cedo q; negatio ē cā negatiuis: non tñ dem̄r̄at̄ negatio p̄ solaz
negatiuoz. q; vt patuit p̄ h^o nō dem̄r̄at̄ nō respirare tantū p̄ nō
esse aīal. sed ē dem̄r̄at̄ p̄ esse aīal in sc̄da figū. vt eē respirās ē
aīal. nullus pies ē aīal. s; null^o pies respirat. Lōcedo ē illō qd̄
d̄r̄ z^o pby. s; q; absentia naute ē cā submersiois nauis. nō tñ p̄
hoc dem̄r̄at̄ adeq̄te submersio nauis per absentia naute. sed
oz ad d̄re agitationē fortune inundationū aut ventoz aut ali-
ud simile qd̄ ipoztat̄ cām positiuā. q; effect^o negatiuū n̄ p̄t fie-
ri a cā negatiua absq; cursu cāe positiue r̄.

De uidentia d̄cōz q̄r̄i vtz diffō subiuyl passio-
nis sit meⁱ dem̄r̄atōe. r̄ ar. q; subī r̄ n̄ passio-
nis. p; q; diffō passiois d̄m̄r̄atōe ē idē qd̄ passio.
s; nihil d̄m̄r̄at̄ p̄ seips. q; petitio p̄ncipij. s; r̄
passio n̄ dem̄r̄at̄ p̄ suā diffōne. ¶ z^o i demō-
stratione particulari demonstratur passio de
subiecto particulari per subiectum vniuersa-
le. sed vbiq; ponitur subiectum p̄ medio: loco eius potest
poni diffō sua. vt colligit̄ de it̄tione phi p̄ hui^o. caplo d̄ errorū
b^o. circayle q; passio ē dem̄r̄abil d̄ aliq; p̄ diffōne sui subī. ¶ 3°.
passio nō dem̄r̄at̄ de subo suo nisi p̄ mediū eēntiale vt acc̄tū
le illi subo. Si meⁱ illō ē eēntiale illi subo. q; ē diffō sibi. si acc̄tū
tale q; passio est subo p̄ acc̄tū qd̄ ē d̄ ar. p̄ h^o. ¶ 4°. ois passio ē
d̄m̄r̄abil. s; n̄ r̄tigit̄ p̄cedere i s̄m̄ i passiois sic neq; i subis. s;
ē d̄uenire ad p̄mā passionē d̄m̄r̄abile n̄ p̄ passionē aliquā p̄ce-
dētē. s; p̄ diffōne subī. p; d̄na cū maiori. q; oē h̄ns cām eēntia-
le ē dem̄r̄abile. mio: vō ē Ari. z^o h^o. tractatu d̄ p̄cessu d̄m̄r̄atio-
i surū r̄ deorsū r̄c. ¶ In oppo^o ar. sic. p̄ meⁱ dem̄r̄atōe potis-
sima dic̄ qd̄. r̄ p̄ qd̄ passionis vt colligit̄ a p̄ho i b^o z^o. s; diffō
subī n̄ dic̄ qd̄ r̄ p̄ qd̄ passiois. q; nō accipit̄ cām passionis sub-
rōne eē. q; diffō subī nō est mediū i dem̄r̄atōe potissima. s; dif-
finitio passiois. z^o. si meⁱ dem̄r̄atōe potissima posset eē diffō
subī: d̄m̄r̄atio posset fieri ex ignoz. d̄ns ē d̄ p̄ h^o. r̄ pbat̄ d̄na
q; passio p̄t eē ita ignota d̄ diffōne subī sic d̄ subo. nā h̄re tres
āgulos ē ita ignotū d̄ diffōne triāguli sic d̄ triāgulo. 3°. si meⁱ
i dem̄r̄atōe potissima ē diffō subī. sed idē est subm̄ r̄ suā diffō. q;
meⁱ r̄ m̄ior extrēitas sūt vnū r̄ idē. qd̄ ē icōueniēs. q; r̄c n̄ ma-
gis meⁱ dem̄r̄atōis ē diffō subī q; ipz subz. qd̄ ē icōueniēs. q; n̄
d̄m̄r̄at̄ passio d̄ diffōne s; de subo. p̄ Ari. i b^o z^o. 4°. meⁱ dem̄r̄a-
tōe potissima d; eē meⁱ realr̄ r̄ nālr̄. s; illō qd̄ ē sic meⁱ d; eē
p̄ vno extrēo r̄ posteri^o alio. vt p; i motu locali iuz doctrinā
ari. 5° pbi. q; alr̄ n̄ h̄ret rōnē medij. B̄ at̄ n̄ p̄t̄it̄ diffōnī. s; s;
diffōni passiois. q; diffō subī ē nālr̄ p̄or subo r̄ passioe. diffō at̄
passiois mediat̄ iter subz r̄ passionē. ¶ Circa hāc māz sūt q̄r̄-
tuoz optiones. q; p̄ ē thōe r̄ spāl̄r̄ egi. ponētis h̄ q̄tuoz d̄clōes
q; p̄ ē ista. Diffō passiois r̄ n̄ subī ē mediū in dem̄ratione po-
tissima. pbat̄. scie mate. sūt i p̄ gradu certitudis p̄ omē. z^o me-
ta. s; iste n̄ dem̄r̄at̄ p̄ diffōne subī s; passionis. s; m̄ior decla-
r̄at̄. nā h̄re tres angulos eāles duob^o rectis ē passio d̄m̄r̄abil
d̄ triāglo n̄ p̄ diffinitionē āglī. s; p̄ āglulū extrīecū equalentē
duob^o oppositis intrīecis. r̄ B̄ dem̄r̄at̄ p̄ lineā palellā eā distan-
tē. 3° lateri fecātē āglulū extrīn^o i duos āgulos eāles duob^o op-
positis intrīecis triāguli. B̄ vō dem̄r̄at̄ p̄ lineas palellas nō cō-
currere q̄ cū sit p̄ nō vl^o p̄ se nō nō āplī dem̄r̄at̄. ex qb^o sequit̄
q; diffō subī nō igredī dem̄rationē potissima. ¶ Notandū

Posteriorum

p^o fm Egi. fudatozem hui^o opinionis q^o passioes sunt i triplici
 oria. na aliq^o sunt ita note simplr q^o cu suis subis faciunt pnci
 pia coia r dignitates. vt excedere pre est passio toti^o ex q^o cu il
 lo fit hec. pp^o. o^o toru e mai^o sua pre. q^o est cois animi xceptio
 no igredies demfatione fm subam sed fm virtutes. qz subm
 ei^o est co^o qz subm geometrie vel arith. nec ex his fit vna scia
 hns subm tante coitatis sicut subm pp^ons date. Alie sut pas
 siones q^o si note ad sensu que cu subis faciunt p^o spalia sciaz
 vt no currere est passio lineaz palellaz. r sup^oficie no iclude
 re est passio duaz lineaz rectaz. ex qb^o oib^o fiunt tales pp^o
 nes. linee palelle no cocurunt. due linee recte sup^oficie non ielu
 dunt. que sut pncipia spalia sciaz igrediencia formalr demon
 stratione. Alie at sunt passiones p se note nec q^o si per se note q^o
 demonstrant per passioes idemrabiles. vt hre angulu extrise
 cum equalere duob^o oppositis intrinsecis. vt hre tres angulos
 eqles duob^o rectis. iste passiones resoluunt in passiones spa
 les idemstrabiles. passiones aut speciales idemstrabiles
 no resoluunt in passioes vles. sed solu ab illis recipiunt robur
 r virtute. **C** Secdo notandū fm egi. q^o sic hō aial. r suba sunt
 vnu r idē. tamē alie passioes fluūt ab hoie vt hō est. r alie ab
 hoie vt aial est. r alie ab eodē vt suba est. ita triangul^o rectili
 neus r cōtinuū sūt idē: r tamē alie passioes fluūt a triangulo
 fm q^o hui^o. r alie a triangulo vt est rectilineus. r alie ab eodē
 vt cōtinuū est. hita ergo prima passione trianguli que ē vlti
 ma in resolutioe videat si ē p se nota vel quasi p se nō. aur nī.
 si sic. illa nō est ampl^o dmonstrabilis. si nō. tūc nō dz sumi dif
 finitio subī. sed passio aliqua figure rectilinee. que si nō ē per
 se nō resoluat iterum vsq^o in passione pme figure rectilinee
 per se notā q^o iterū si nō est p se nō: ascēdat ad cōtinuū demō
 strādo p aliquā passione illi^o passionez figure rectilinee vsq^o
 quo deuētū sit ad passione indemstrabile. r isto mō nō trā
 scendit de gñe i gen^o. sed semp stat i eodez genere per abstra
 ctionem altiois gradus in eodem genere. **C** Tertio notan
 dū q^o h se mouet egi. duo dubia. quoz p^o mū est q^o passio dmo
 strata de triangulo nō ppetit triangulo vt triangulus est. cuz de
 mōstratē de ipō p passione ppetentē ei vt rectiline^o. **C** z^o
 dubiū q^o demōstratio nō ē p cam ppriā ex quo nō est p ppriā
 passione neq^o p diffōne subī. **C** Ad p^o mū mider egi. negādo
 dñam. qz r si ppetit sibi per aliā cāz: nō tñ cōpetit sibi p aliud
 subm. id passio demfata de triangulo cōpetit sibi fm q^o huius.
C Ad z^o m^o silt negat dñam dicēs. q^o aliud est eē cam ppriam
 r aliud est eē ppriam passione. Hic cam ppriā ē aliquid cāre
 in aliquo qd nō pōt cāre in alio. s; eē ppriā passione est alicui
 ppetere fm q^o hui^o r nō alteri. vbi gra. iterpō terre iter solem
 r lunā est cā. ppa eclipsis. qz cāt B in luna: cū recipiat lumē a
 sole. qd nō pōt i alio cāre: nō tñ est ppriā passio lune. qz ppetit
 alteri. iterponit. n. se terra iter solē r lunā. Itē ductio linee pa
 llele eq distāns 3° lateri ē ppriā cā alicui^o passionis trianguli.
 qz cāt in triangulo anguluz extrisecū hre duos angulos eqles
 duob^o angulis intrinsecis oppositis trianguli: quā passionem non
 pōt in aliq^o alia figura cāre. nō tamē est ppriā passio trianguli.
 qz cuiuz figure rectilinee pōt ppetere. in q^o z enī figura rectili
 nea pōt duci linea palella eq distās 3° lateri. **C** Scda clusio egi.
 est ista. diffō subī pōt eē mediū in demfatione potissima vt in
 cludit diffōne passiois. p; p de diffōne subī. cui^o vna ps ē diffō
 eēntialis r alia ē passio subī. Unī circulus diffinit p figuram
 planā vna linea rētā eq^o distāte a medio siue centro. vbi p; p
 q^o figura plana vna linea cōtenta est diffō eēntialis circuli. si
 enī vna ps pl^o distat a cetro qz alia illa nō dī plana. equalitas
 at distātie a centro est passio circuli. **C** Scdo idēz p; de diffōne
 subī icludente solū gen^o r passione subī vt figura a cui^o cetro
 ad circūferentiā oēs linee ducte sūt eqles in q^o nō ponitur ni
 si gen^o circuli. s. eq^o litas lineaz ductaz a cetro ad circūferen
 tiā. **C** Tertio liqr idē de diffōne subī cui passio ita est ppriā r
 manifesta q^o demfator despicit ipam accipe. sed accipit diffi
 nitionē subī. vñ q^o circulus sit figura plana vna linea cōtenta
 dicit totā essentia circuli. r q^o circulo ppetat habere equalita
 tem lineaz ductaz a centro est aliquod psequēs eēntiam cir

culi. r hoc ē notū iesse circuli per rōne circū. itelligēs. n. circū
 lum eē figurā planā vna linea cōtenta statim itelligit q^o cō^o l
 se h; ad centrū. qz si nō eq^o l se hret non eēt plana. sed aiūq^o ps
 circuli eēt magis eleuata qz alia geome. g p qz lib; istaz diffō
 nū poterit pbare aliquā passione d circulo nō tñ segtur q^o per
 diffōne subī tanqz per mediū formale. s; tñ p passione pcedē
 tem vel per diffōnem passionis. **C** Tertia clō egi. est ista. diffō
 subī vel aliqd loco ei^o dz igredi demfationē potissima nō tan
 qz mediū. sed tanqz aliqd annexū medio p vt aliqñ mediū di
 cens pp qd passionis determinef ad eē ppriā cām illius. Unī
 iterpositio terre absolute sūpta nō est ppriā cā eclipsis. sed cū
 determinatione iter solē r lunaz qd ponit loco diffōnis lune
 dī ppriā cā illius. **C** Silt hre angulū extrinsecum equalentem
 duob^o oppositis intrinsecis nō cōpetit triangulo nisi qz triangū
 lus est figura trib^o rectis lineis rētā. id demfando hre tres
 de triangulo dz ponit idmōstratione diffinitio trianguli. vt ois
 figura trib^o lineis rētā hns angulū extrisecū equalere duo
 bus oppositis intrinsecis h; tres. sed ois triangulus est h; ergo.
C Scdo. qz cū mediū sit qdā passio r passio nō possit plene itelli
 gi sine subo dz q^o subm vel aliquid loco subī annectat ipsi pas
 sioni que ē mediū dicēs pp qd alteri^o passionis. sed nō dz ponit
 subm. qz hec ē minor extremitas. g ponet diffinitio vel aliqd
 loco ei^o. ex quo. n. diffō subī est p^o ois demfationis fm Ari. i
 plogo de aia ipsa ē q^o si gñalis cā oium passionū sui subī. adūy
 cta ergo passioi prime demfabit scdaz r adūycta scde demō
 strabit tertiā. r sic vltra. **C** Prima at passio si est p se nota nō h; z
 mediū per qd demōstret. si at nī est p se nota demōstrabit p
 passione alteri^o abstractiois sp cū additamento diffōnis subie
 cti vel alicui^o alterius loco illi^o vt limitet ad eē cām ppriā.
 passio ergo dicens propter quid alterius passionis. qz est. p; p
 pria causa ei^o est mediū. diffinitio aut non est mediū. quia tūc
 vñ esset mediū ad plures cōclusiones. qd est inconueniens
C Tertio. qz nihil pprie diffinit nisi abstractū. r per cōtrarium
 nihil pprie demōstrat nisi cōcretū. p; p; p. n. demōstrat
 r tonare r pprie diffinit tonitruus. sed passio demōstrabi
 lis in creto demfāt. r passio in creto icludit subm. ergo sub
 iectum vel aliqd loco ei^o dz annecti medio. s; nō subm. qz est
 minor extremitas. ergo diffinitio vel aliqd loco ei^o est annectēda
 medio. **C** Quarta clusio egi. est ista. diffō subiecti potest
 esse mediū in demōstratione nō potissima. probat in demon
 stratione piculari qua demōstrat habere tres angulos de eq
 latero mediū est subm. scilicet triangulus vt patuit primo hu
 ius. sed vbi cūq; subiectū est mediū ibi diffinitio pōt esse me
 dium. ergo. loco ergo isti^o termini triangulus ponatur figura
 tribus rectis lineis rētā. r habet itentū. **C** Item pōt demō
 strari animal de hoie per diffinitionē aialis non in quantum
 subiectū. sed iquantū sed p dicitur isto modo. ois subī antia
 animata sensitua est aial. ois hō est substātia aiata sensitua.
 ergo ois homo est aial. ista nō est demōstratio potissima. sed
 picularis. qz demōstrat superius de suo inferiori. **C** Dis dicitis
 sustinēdo hanc opinionē faciliter soluntur omnes rationes.
C Ad p^o mū dī q^o diffinitio passionis idētica vel essentialis
 nō est mediū in demfatione potissima. sed diffinitio causalis
 passionis dicens ppter quid. **C** Ad z^o m^o sum est illud non eē
 incōueniens in demōstratione non potissima. **C** Ad tertiam
 xceditur q^o passio demōstrat p accūs noialiter loquēdo. s; p
 aliqd accidēs: qd tamē est accidēs ppriū r non cōmune. s; q^o
 dmfetur p accidēs aduerbialr loquēdo. s; non p se hoc negat.
 qz licet demōstret p aliā cām: qz tñ ista est ppriā. ideo passio
 p se demfāt de suo subo. **C** Ad quartā dicitur q^o si prima pas
 sio subiecti est per se nota illa nō demōstrat licet habeat cāz.
 Si aut non est per se nota illa demōstrat per aliam passionē
 muniōis generis qz sit suū subiectū vsqz ad passione per se
 notā r idemstrabilem. **C** Istā opinionē in suis vciis ordia
 te r diffuse retuli ac fideliter: qz pulcherrima est. r oprime fū
 data sicut r ipse fundatissimus ac pitissimus fuit non solum i
 hac scientia verū r in quibuscūq; alyz tā humanit^o qz diuini
 tus iuentis. deinde qz sine decisione huius opinionis non pnt

Secundus

alia plene intelligi neq; doctrina arist. hic sicut neq; alia dicta ei nisi per hunc e celo missus illustrata fuissent. et licet hec sint bene et magistrat dicta tñ cū reuerētia tāti. doctozis aliquā tulum istabo vt tā intentio illi q; arist. melius cognoscatur. Et pmo argu. q; mediū in demōstratōe potissima sit diffinitio subiecti. nā q; dīffō mālis demōstrabilis est potissime per formalem. s; alicui subī plēs sunt dīffōnes q; rum vna ē mālis et alia formalis. q; dīffō mālis alicui subī ē demōstrabilis de illo p suā dīffōne formale. p; cōna cū minoz ex dcis et dicendis. maior aut est determinata i lra. vbi ostensū ē dīffōnem materialem dicentē q; vel qd demōstrari per formale dicētē ppter qd. Unde z^o de aia. Ari. demōstrat dīffōne māle anime p formales; et p; dīffōne nāe dicentē qd. s; eē pñ^m mot^o. et q; etis p dīffōnem dicentē ppter qd. s; eē illud quo dñt nālia a nō nālibus. et z^o p; demōstrat ari. d motu actū mobilis in q; tū mobile p dīffōne formale mot^o que ē endelichya entis potētia fm q; h; pa tuit etiā pmo hui^o demōstrari dīffō demōstrationis di. q; et qd. s; eē ex p; mis veris et. p dīffōne dicentē ppter qd. s; eē syl l m facie tem scire. Et p; p; in pncipio hui^o scōi ponit q; dīffō causa et mediū sunt idē. q; q; libet dīffō sicut est cā ita ē mediū dīffōstratōne. passio enī pcedēs nō est mediū in demōstratione nisi q; est cā dicēs p; qd passiois sequētis. s; dīffō pcedēs subiecti est cā di. ppter qd dīffōnis sequētis. nō enī ari. d dīffō pmo hui^o q; tuoz modos dicēdi p se nisi voluisset quēz illoz ingredi demōstratōne vt patuit. Et scōo ar. q; pma passio alicui subī est demōstrabilis de illo p dīffōne subī. q; fm Ari. tā in p hui^o q; in p hui^o meta. pncipia sciaz spālū pbanē et demōstrant p meta. s; nō vidēt nisi q; p dīffōnes suboz ita q; nō currere dato q; sit p passio licet palleaz demōstrabilē dīffō subo p dīffōstratōne ei^o. et q; dīffō distare a centro p hui^o demōstratiue de circulo p dīffōne eēntiale circuli q; est figura plana vna linea cōtenta. Itē Ari. p hui^o. capitulo de per se. ponit hanc eē demōstrabile in z^o mō. linea est recta vel curua. sed nō p aliā passionem p; tui qd est gen^o ad lineā imēdiatā. q; p dīffōne subī. p; cōna. et minoz declarāt. nā sic linea ē pma spēs p; tui ita rectū vel curuū est pma passio cōtiniui. si q; demōstrat de linea rectū vel curuū p aliquā passionē p; tui aliq; demōstratio potissima esset ex posteriorib; qd ē nāz demōstrationis vt habitū est p h^o. Si mīr bec p; pō est demōstrabilis. numer^o est par vel impar et nō per aliquā passionē p; tuitatis in cōi. q; q; libet tal est min^o nota q; sit dīffō numeri. ergo p dīffōnem numeri que est notissima. s; multitudo ex vnitatib; aggregata par vel impar de numero demōstrabilē. p; s. n. p h^o manifestato p mō dicendi p se p lineā esse ex p; tuis. declarat scōm modū p lineā eē rectā vel curuā tāz ad demōstratū fm modū demōstrari per primū et illa linea est recta vel curua demōstrari p illā lineā est p; tuitas p; tuiua terminata p; tuis. Et tertio ar. qd nulla passio ē potissime demōstrabilē p aliquā passionē abstractōis gnīs. q; dato illo seqret aliquā demōstrationē potissimā nō eē ex imēdiatis neq; ex p; missis fm qd ip; qd ē cōtra ari. p hui^o. et p batur cōna. q; nulla passio gnīs p; tuit imēdiatē spēi nec fm q; ipm. s; mediāte gnē et rōne generis cōpetit illi. Itē tal passio abstractōis gnīs aut absolute ponit mediū vel cū additāmētō nō absolute. q; cū talis demōstratio sit syl l s; pme figure sp maior esset falsa nec ē cū additāmētō. q; tūc illud aggregatū cū nō sit p; pa passio subī erit p; p; cā ēz egi. sed hoc nō pōt eē. q; p; p; cā alicui effect^o ē illa q; posita ponit effect^o et q; remota remouet effect^o. vt p; de i; terpone terre iter solē et lunā respectu eclipsis. s; istd non p; tuit illi aggregato. qd declarat exēplo egi. q; siue ponat ductio linee pallele siue nō ponat nō min^o triāgul^o h; angulū extrinsecū equalētē duob; oppositis intrinsecis. ita siue ponat illd aggregatū siue nō ad huc tal passio p; tuit illi subo. q; tale aggregatū nō est cā p; p; cā. Et quarto ar. q; aliqui dīffō subī ingredi ens demōstrationē vna cū passione est mediū in demōstratione et nō passio. Un q; fm Ari. p hui^o passio necessario nō demōstratur p mediū p; tuis. s; eq; litas triū āguloz ad duos rectos ē passio necia cū fluat a pncipys spēi. eq; litas aut anguli extrinseci ad duos oppositos triāguli ē passio p; tuis cū nō p; tuit triā

gulo nisi ab extrinsecō. q; habere tres nō demonstrat per habere angulū extrinsecū tanq; p mediū. sed tanq; p annexum mediū. qd est dīffō triāguli. Et facio hāc demōstrationem. ois figura trib; rectis lineis p; teta hīs angulū extrinsecū. equi ualentē duob; oppositis intrinsecis h; tres angulos eq; les duob; rectis. ois triāgulus est h; q; et. et quero vtrūz dīffinitio subiecti vel passionis sibi adiuncta sit mediū aut ipa passio. si dīffinitio est mediū habet itentū. si aut dicit q; passio sibi adiuncta que dicit dīffō passionis demōstrate est mediū. sequit aliquā dīffōstratōne potissimā nō eē p cām. qd est cōtra p hui^o p hui^o et eē per medium accidentale. et non eēntiale. qd iterū est cōtra arist. in hoc secundo. Et p; p; illud sequi. q; angulus extrinsecus nō est cā equalitatis trium angulorum ad duos rectos. siue enim sit angulus extrinsecus siue non sit non minus triāgulus habet tres angulos equales duobus rectis. Et ex hoc p; illud eē mediū per accidens. q; fm p; hui^o p hui^o supra. iterpositio terre inter solē et lunā est mediū essentialē eclipsis. q; posita illa iterpositione ponitur eclipsis et ea remota remouet eclipsis. Corp^o aut opacū expositū lune non cāreymbzā dīffōstratōne accitale. q; licet posito tali medio ponat eclipsis. nō tamē ppter hoc eo remoto remouet eclipsis ita in proposito. s; enī posito angulo extrinsecō ponat equalitas trium angulorum ad duos rectos. nō tamē eo remoto remouetur illa passio. vt testat ari. z^o p; hui^o di. q; syllogismi signati si p; misse sint vere conclusio est vera et nō e contra. ideo habere angulum extrinsecum equiualentem duobus oppositis intrinsecis et. aut nō est medium vel est mediū accidentale. sed medium in demōstratione potissima nō est mediū accidentale. q; talis passio nō est mediū. relinquatur ergo q; dīffinitio subiecti est mediū in tali demōstratione. et q; passio sibi adiuncta se habet tantū vt determinatiuum et declaratiuum mediū. Deide cū demōstratio sit syl l s; faciens scire fm. p. primo hui^o. et scire est rem per cām cognoscere. et quonia illius ē cā et q; nō p; tuit alr se h; e. et fm ipm causa et mediū sunt idem. vt patuit. q; nullū est mediū in demōstratione potissima nisi illud habeat necessariam habitudinē ad effectū et eē. s; h; e art gū extrinsecū nō dicit neciaz habitudinē ad habere tres angulos nec eē. ergo h; e tres angulos nō demōstrat p anguluz extrinsecū tanq; p mediū. sed solū p dīffōne triāguli. p; tuis est triāguli h; e tres angulos eq; les duob; rectis q; illum habere āgulū extrinsecum. si ergo demōstrat illa passio de triāgulo p habere angulū extrinsecū tanq; p mediū seqt aliquā demōstrationē potissimā pcedere p mediū a posteriori p ari. p et hui^o. et iō vt appet. opio Egi. ē difficil^o et ābigua. Et scōa opio fuit Lynco. di. q; mediū i demōstratōe potissima est dīffō subī et nō passiois. quod vidēt colligi ex intentione Arist. in prologo de anima. di. q; ipsūz quod qd est pncipium ē omnis demōstratiōis et q; dīffinitiones per quas nō apparet causa accidentiū in subo sunt dialerice et vane. et q; rto p; hui^o dixit Ari. q; tunc pulcherrime vnūquodq; dīffinitū est cum ex illa dīffinitione apparet cā accidentiū in subo et cā discollie et solutio dubioz. Et ad rōnes in opposituz rīdet p hanc opinionem. ad p; mām q; dīffinitio subī magis dicit qd et ppter qd passionis q; dīffinitio passionis. q; magis exprimit cām illius. cum n. dicit. p. mediū in demōstratōe dicere qd et propter quid non vtrūq; est referendū ad passionem. sed qd ad subm. et ppter quid ad passionem. i. mediū in demōstratione dicit qd subiecti. et propter quid passiois. et sic auctoritas roborat hāc opinionem. Et ad z^o cum infertur demōstrationem aliquam fieri ex ignotis. negetur p; sequentia. dicendo q; prima passio subī est magis nota de dīffōne subī q; de subiecto. q; dīffinitio magis explicat causam illius passionis q; subiectum. bec enī. oē aial roale ē disciplinabile ē magis nota q; illa. omnis homo est disciplinabilis. Et ad z^o cum infertur q; ita subm erit mediū in demōstratione potissima sicut dīffinitio. neget cōntia. q; licet subm et dīffinitio sint idem reall. tñ dñt rōne. et significatione cū eē dīffinitio distincti^o explicet p dīffōnem q; p subiectū et p; sequenter distincti^o exprimit cām passiois dīffinitio

Posteriorum

¶ subm. id est p̄ diffōnem dem̄rat̄ passio r̄ nō p̄ subm. ¶ Ad 4^m dī q̄ dīffō nō ē mediū iter subm r̄ passioē via ḡnatiōis v̄l p̄ trāstīōis. s̄z via cognitōis. q̄ dīffō est magis nō cū v̄troq̄ ex tremoz q̄z sint extrema iter se. sic etiā r̄deret Egi. si p̄ma passio alicui⁹ subī dem̄rat̄ p̄ passioē abstractiois ḡnīs. talis. n. passio p̄cedit nāl̄r subm̄ min⁹ cōe. diceret̄ at̄ mediū mediatoē cognitōis. ¶ Ista op̄io defīc̄ in B q̄ asserit nullā eē dem̄ratio nē potissimā nisi in q̄ mediū fuerit dīffō subī qd̄ ē fallū. q̄z tūc mathe. nō dem̄rat̄ potissime aliquā passioē p̄ passioē p̄cedentē tanq̄z p̄ mediū cui⁹ oppositū p̄z. q̄m̄ dem̄rat̄ h̄re angulos extrinsecos equivalentes q̄tuor recti de figura rectilinea p̄ eē resolubile i tot̄ triāgulos q̄t̄ āglos h̄z duob⁹ dep̄l̄tāq̄z p̄ mediū. s̄z h̄re angulū extrīsecū equivalentē duob⁹ oppositis intrīsecis dem̄rat̄ p̄ h̄re angulū extrīsecū diuisibile i duos āgulos eq̄les duob⁹ rectis oppositis intrīsecis triāguli. hec oīa sūt manifesta p̄ elēcoz. euclidis. pp̄ōne. 32^a. ¶ Itē Ari. vbi. s̄. dixit eclipsiz dem̄rari de luna potissime p̄ iterpōnē terre iter solez r̄ lunā. r̄ tonitruū de nube p̄ extīctioē ignis. q̄z al̄ frustra de disse ista exēpla. r̄ tñ nullibi mediū est dīffō subī. s̄z passiois. Neq̄z auctes adduce sūt p̄ p̄mā op̄ionē tenendo doctrinam Egi. q̄z dicit ip̄e q̄ sic dignitates sunt p̄ncipia oīum dem̄ratio num. r̄ tñ nō igrediunt̄ formāl̄ dem̄ratioē s̄z tñ v̄tual̄. ita dīffō subī est p̄n⁹ oīs dem̄ratiois. s̄z cōplexū. r̄ non igredit̄ formāl̄ aliquā dem̄ratioē tanq̄z mediū. s̄z solū virtual̄. p̄cedit etiā p̄ q̄z talē dīffōnez appere cās accitū. pp̄ioz subī sui. n̄ tñ dem̄rat̄ illa accitū. sed tñ igredit̄ dem̄ratioē illoz tāq̄z qd̄dā annexū medio fortificatiū r̄ roboratiū illi⁹. Tertia op̄io est cōis dicens. q̄ nec dīffō subī nec passiois est mediū in dem̄ratioe potissima. s̄z dīffō aggregata ex dīffōne subī r̄ passiois. p̄ q̄z illud est mediū in dem̄ratioe qd̄ est maxime imediatū r̄ maxime pp̄iū. sed talis dīffō est h̄z. q̄z. maior p̄z. q̄z dem̄ratio ē ex pp̄yis immediatis p̄ hui⁹. r̄ minor declarat̄. naz h̄z dīffō est maxie imediatū subo rōe dīffōis subī. r̄ maxime pp̄ia passioi rōne dīffōis passiois. si enī mediū eēt solū dīffō subī illd̄ nō eēt maxie pp̄iū passioi. r̄ si eēt dīffō passiois illud n̄ eēt maxime imediatū subo. Sc̄do mediū in dem̄ratioe potissima dīc̄ qd̄ r̄ pp̄ quid̄ fm̄ p̄m̄. sed talis dīffō dicit qd̄ subī r̄ p̄pter qd̄ passiois. q̄. Ista opinio est p̄ intentionē Ari. di. tā in p̄ q̄ in sc̄do hui⁹. q̄ aliq̄ est dīffō q̄ est p̄n⁹ dem̄ratiois. r̄ qd̄ q̄ ē d̄clo dem̄ratiois. r̄ qd̄am q̄ est tota dem̄ratio pōne r̄ casu d̄ms vt dīffō p̄posita ex dīffōne subī r̄ passiois. aut ex duabus dīffōnib⁹ subī. aut ex duabus dīffōnib⁹ passiois. mō illud qd̄ ē tota dem̄ratio nō ē pp̄rie mediū i dem̄ratioe potissima. ¶ Preterea me⁹ i dem̄ratioe potissima d̄z eē dīffō alic⁹ vni⁹ dīf̄ finit̄ vt colligī de mēte Ari. in B sc̄do. respiciēdo oīa d̄cā sua r̄ exēpla. sed talis dīffō nō est dīffō alicui⁹ vni⁹ dīffinitū. s̄z plurīū. s̄z subī r̄ passiois r̄. Uñ nō est icōueniēs dīffōne aggregatā ex dīffōnib⁹ eiusdē rei aligd̄ dem̄rari. s̄z icōueniēs ē dīffō nē aggregatā ex dīffōnib⁹ plūū rez aligd̄ dem̄rari. r̄ i B errat B op̄io. q̄z credit dīffōne p̄positā ex dīffōne subī r̄ passiois dem̄rari passioē d̄ subo suo sic dīffōne p̄positā ex multis dīffōnibus eiusdē dīffinitū dem̄rari dīffōne aliquā v̄l passioē d̄ eodē subo. ¶ Itē h̄c op̄ionē p̄cedūt p̄la arg^a sc̄a h̄c alias opiniones. n. n. dem̄rat̄ eclipsiz d̄ luna p̄ me⁹ aggregas i se dīffōne lune r̄ dīffōne eclipsiz. s̄z tñ p̄ dīffōne cālē eclipsiz. n̄ ē dem̄rat̄ h̄re tres d̄ triāgulo p̄ figurā trib⁹ lineis recti p̄tētā h̄ntē angulū extrīsecū tāq̄z p̄ mediū. cū illd̄ aggregatū sit mediū accitūale. r̄ cā r̄tingēs vt patuit. ¶ Ad p̄mā rōnē dī q̄ me⁹ i dem̄ratioe potissima n̄ d̄z eē p̄p̄a cā illi⁹. r̄ B cōpetit tā dīffōni subī q̄z dīffōni cālī passiois. ¶ Ad 2^m dī q̄ n̄ oīz mediū i dem̄ratioe potissima dīcere qd̄ r̄ pp̄ qd̄ passiois itelligēdo p̄ qd̄ qd̄itatē r̄ eēntiā passiois. s̄z suffic̄ q̄ dicat pp̄ qd̄. s̄z cām passiois i aliq̄ ḡte cāe. tñ aliq̄ dīc̄ qd̄ r̄ pp̄ qd̄ vt puatio luis i luna pp̄ iterpōnē terre. r̄ sic est mediū i dem̄ratioe potissima nō rōne dīffōis di. qd̄. s̄z dīcētis pp̄ qd̄. ¶ 4° op̄io quā tenui i d̄clonib⁹ ē ista. q̄ tā dīffō subī q̄z ē dīffō passiois est mediū in dem̄ratioe potissima. hec pō ē manifesta rōnib⁹ auctib⁹ r̄ exēplis adduc̄ in p̄bādo r̄ re

probādo alias op̄iones. Pro d̄claratiōe hui⁹ op̄ionis posui ibi q̄tuor d̄clones. Quaz p̄ma ē ista. cuiuslib⁹ subiecti p̄ passio est dem̄rabil̄ de illo p̄ dīffōne subī. p̄z. nā tal̄ passio ē dem̄rabil̄ de suo subo: sed nō p̄ mediū cōius. q̄z tūc nō argueret̄ p̄ se nec fm̄ q̄ ip̄m: nec paliā passioē vel dīffōne passiois cūz sit p̄ passio. q̄z dīffōnem subī. Sc̄da d̄clo. q̄z passio p̄ter p̄maz ali cui⁹ subī est potissime dem̄rabil̄ de illo p̄ passioē imediate p̄cedentē q̄ dī dīffō cālīs illi⁹. p̄bat̄. nā q̄z tal̄ passio est potissimē dem̄rabil̄: sic p̄^a r̄ nō p̄ dīffōne subī tanq̄z p̄ mediū. q̄z p̄ dīffōne passiois q̄ est passio imediate p̄cedēs. Tertia conclusio. dīffō subī p̄t̄ igredi dem̄ratioē in q̄ dem̄rat̄ z^a vel 3ª passio de suo subo nō tanq̄z mediū. sed tanq̄z annexū medio p̄z. q̄z al̄ rōnale non p̄t̄ eē mediū dem̄randi risibile de boie. sed bñ p̄t̄ annecti medio. s̄z dīffōne subī. Quarto conclusio. dīffōne idētica passiois p̄t̄ igredi formāl̄ dem̄ratioē: n̄ tāq̄z mediū: sed tanq̄z annexū ipi medio. p̄z. nā eclipsiz nō dem̄rat̄ de lumie p̄ puatioē lumis in luna. s̄z p̄ iterpōnem terre. iō si puatio lumis i luna ponit̄ i dem̄ratioē B d̄z eē tāq̄z additū r̄ nō tāq̄z mediū. ¶ Cōtra h̄c op̄ionē q̄dupl̄ ar. p̄ aucte Ari. di. q̄ sp̄ rō p̄mi termi. i. maioris extrēitatis ē mediū i dem̄ratioe potissima. s̄z maior extrēitatis ē passio. q̄z sp̄ dīffō passiois ē mediū i dem̄ratioe potissima. ¶ Sc̄do. q̄z eclipsiz dem̄rat̄ d̄ luna p̄ iterpōnē terre r̄ nunq̄z per dīffōnem subī. s̄z lune. ¶ 3° q̄z dem̄rat̄ tonitruū de nube per extīctioē ignis i nube r̄ nūq̄z p̄ dīffōne nubis. ¶ Quarto. q̄z dem̄rat̄ h̄re tres angulos p̄ angulū extrīsecū r̄ nō p̄ dīffōne subī: cū nō cognoscat̄ illa passio p̄ dīffōne triāguli: sed p̄ dīffōne passiois. ¶ Ad hoc oīa r̄dēt̄ ibidē. Ad p̄mū dicit̄ p̄cedendo q̄ semp̄ rō p̄mi termi. i. maioris extrēitatis ē mediū i dem̄ratioe potissima. vñ q̄z dem̄stratur p̄ passio l̄z mediū sit dīffō subiecti idētica adhuc ē dīffō cālīs maioris extrēitatis. dīc̄. n. qd̄ subī. r̄ p̄pter qd̄ passiois. ¶ Ad 2^m dicitur q̄z illa dem̄ratio sit potissima tñ mediū illd̄ est dem̄rabil̄ p̄ motū lune i capite vel i cauda d̄racōis vsq̄z deueniat̄ ad dīffōne lune p̄ quā tāq̄z p̄ nāz lune dem̄rat̄ p̄ma passio ipoztās motū. si q̄s. n. sciret̄ oēs passiones lune vsq̄z ad eclipsim demonstraret̄ p̄mā p̄ dīffōne lune r̄ aliā p̄ dīffōnes p̄cedētes q̄ d̄nr passioes. ¶ Ad 3° vt̄ s̄r̄ q̄z dem̄rat̄ tonitruū d̄ nube p̄ extīctioē ignis illa ē potissima: tñ mediū adhuc ē p̄babile dem̄ratioe vt̄ asserit Ari. in B 2°. s̄z p̄ aquositate nubis vsq̄z deueniat̄ ad dīffōne ei⁹. ¶ Ad 4° vt̄ q̄z dem̄rat̄ h̄re tres p̄ āgulū extrīsecū oīz illd̄ mediū p̄bari p̄ lineā palellā secantē angulū extrīsecū i duos angulos eq̄les duob⁹ oppositis triāguli. h̄ at̄ passio tādē p̄batur p̄ dīffōne triāguli: cūz h̄ passio nō repiatur i triāgulo. nisi q̄z ē trib⁹ recti lineis p̄tētā. sic arguēdo. oīs figura trib⁹ recti lineis p̄tētā h̄z lineam palelle secantē angulū extrīsecū i duos angulos eq̄les duob⁹ oppositis triāguli. s̄z oīs triāgulus ē h̄z. q̄z. nō accipiēdo h̄c h̄re vt̄ dīc̄ actu. sed aptitudine. Ista pō ē p̄babīl̄ r̄ i q̄libet sua r̄ d̄clonū ē v̄a loq̄ndo d̄ passioib⁹ fluētib⁹ ex p̄ncipis sp̄ci. tñ i r̄idēdo ē difficil̄ q̄ ad duo. p̄ q̄z dīc̄ h̄re tres āgulos dem̄rari p̄ h̄re āgulū extrīsecū tāq̄z p̄ me⁹. cui⁹ oppo⁹ ē oñ sū cū me⁹ i dem̄ratioe potissima d̄beat̄ eē cā passiois nō solū i cognoscēdo s̄z ē i eēndo s̄z Ari. p̄ h̄. ¶ Istat̄ at̄ h̄re āgulū extrīsecū talem cālitate nō h̄re cū oīs triāguli h̄eat̄ tres āgulos eq̄les duobus rectis siue sit siue n̄ sit āgul⁹ extrīsec⁹. z^a q̄z dicit̄ eclipsiz d̄mō strari de luna p̄ iterpōnē terre. r̄ itez iterpō terre p̄ motū lune vsq̄z deueniat̄ ad dīffōne lune. qd̄ stare n̄ p̄t̄. q̄z cū ex tali dubio aliq̄s vñq̄ sciuit̄ dīffōne lune. segt̄ q̄ tu hēs dubi re vñq̄ dem̄ratū eē eclipsiz d̄ luna seu lunā eclipsari. r̄ p̄z n̄ia p̄ Ari. di. p̄ h̄. q̄z si alic⁹ sp̄lli p̄misse sūt dem̄rabil̄es n̄ scit̄ neq̄ dem̄rat̄ d̄clo nisi oēs p̄misse sint dem̄ratioe per resolutōes ad idē dem̄rabil̄ia. D̄bz igr̄ q̄z q̄z passio quertibil̄ cū subo suo dem̄rabil̄ ē p̄ dīffōnem subī imediate v̄l ime⁹. ita q̄ p̄ passio dem̄rat̄ imediate p̄ dīffōne subī tāq̄z p̄ me⁹. z^a at̄ p̄ p̄ma passioē. v̄. g. disciplinabile dem̄rat̄ p̄ aial rōnale. r̄ risibile per disciplinabile aut p̄ aial disciplinabile qd̄ est dīffō boīs data a posteriori. nulla aut̄ passio nō quertibil̄ cū subo suo ē dem̄strabil̄is p̄ dīffōne subiecti. sed p̄ dīffōne cālem passiois. v̄nde q̄z luna r̄

Posteriorum

si vni p qd aliqd demfat: nō tñ sufficit vna ppō ad iferendū illud: sed necio regunt due pmissis in qb' ponit illud mediū vniēs maiorē extremitatē cū minoz.

C Manifestū est autē sic et ppter qd sit rectū i medio circulo: quo exite rect' ē. Sit igitur rectus in quo a. media duoz rectorū i quo b. q̄ est i medio circulo i quo c. a. igit' rectā eē in c. q̄ est i medio circulo: cā ē b. hoc enī ipsi a. eāle ē. q̄ vero ē c. ipsi b. duoz enī rectorū mediū est. Exite igit' medio duoz rectorū a. iest. c. hoc at erat i semicirculo rectā eē.

C Dis supponib' pmissis Arist. ponit q̄tuor rōnes. Quarū pma est ista. pole est aliqd dmonstrare p gen' cāe mālis tanq̄ p mediū. Ista rō exēplariter declarā sic arguēdo. oīs medietas duoz anguloz rectorū est angulus rect'. sed hic q̄ est i medio circuli est medietas duoz anguloz rectorū. ergo hic q̄ est in medio circuli est angulus rect'. maior p̄ ex b. qz oēs anguli recti sunt eāles. sicut enī oīs medietas duoz pedaliū est pedale. qz oēs due medietates alicui' sunt eāles. et oia duo pedalia sunt equalia. ita oīs medietas duoz rectorū angulorū est angulus rectus. minor vero declaratur ponēdo in circulo vnu triāgulū cuius conus sit cētrū circuli et basis q̄rta ps circuli. i casu illo āgulus descriptus ē medietas duoz rectorū. qd p̄z tra-

bendovnā istaz lineaz i punctū oppositū circuli faciēdo aliū triāgulū occupantē aliā q̄rtā circuli. p̄z enī q̄ linea recta cadit ppēdiculariter sup li-

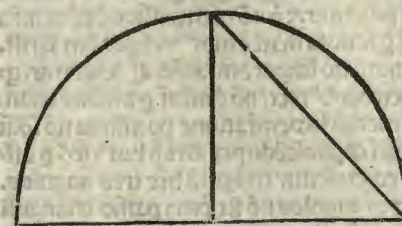
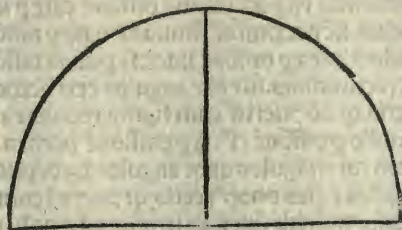

neā rectā secādo illā i duas medietates. ergo causat duos angulos eāles. sit q̄ hui' sylli a. maior extremitas. et b. mediū. et c. minor extremitas. et arguat vt. s. oē b. est a. oē c. est b. q̄ oē c. ē a. **C** Notandū fm Arist. 7. metha. q̄ qdā sunt pres diffinitive. et iste sūt formales. qdā sūt pres q̄titatiue. et iste sunt māles. vt semicirculus ē ps quātitatiua circuli. iō ē ps mālis ei' nō igrediēs diffōnē circuli. cū ergo medietas dicat p̄tē quātitatiua. iō arguere p medietatē duoz rectorū arguit p cās mālem. **C** S; h. bec demfatio ē mathe. et mathe. abstrahit a mā ex doctrina Arist. 2. phi. q̄ bec c. emfatio nō est per māz. **C** Dicendū fm Arist. 7. meta. q̄ duplex est mā. s. sensibilis et intelligibilis. licz q̄ mathe. abstrahit a mā sensibili. nō tñ abstrahit a mā intelligibili. pres autē p̄tini quātitatiue dicūt māz intelligibile de q̄ cōsiderat geo. sicut de ipō p̄tinuo.

C Hinc autē idē est qd qd erat esse cū hoc significet ratione. Et vero ipsius qd quid erat esse causa monstrata est media.

C Scda rō. pole est aliqd demfari p cām formale tanq̄ p mediū. Ista rō. etiā exēplariter declarā pbādo rōnes p̄tē demfata p aliud mediū. s. cāe formal. sic arguēdo. omnis angulus cōstitutus ex linea sup lineā diametralr rōdentē est angulus rect'. sed hic q̄ est in medio circuli est h. ergo hic q̄ est in medio circuli est angulus rect'. **C** Notādū p q̄ idē argumentū sit de semicirculo sicut de circulo tā in hac q̄ i pori demfatione supposito qd supra diametraz circuli cadat diametralr aliq̄ linea. semp enī angulus cōstitutus ē medietas duoz rectorū. et est angulus rect'. qz q̄ pres diffōnis sunt forme p Arist. 2. phi. et angulus rect' diffinit' per angulū cōstitutū ex

linea sup lineā diametralr rōdentē. sequit' hāc demōstratio nē fieri per cām formale tanq̄ p mediū. **C** Scdo notādū qd angulus semicirculi est medietas duoz rectorū aut p̄tra bendo lineā ab vno p̄cto semicirculi ad punctū oppositum.

aut p̄trabēdo lineaz rectam a costā ad costam facientem cordam i medietate semicirculi. et cōsequēter triāgulū cōplexus in centro ita qd a. sit āgulus centri. et b. c. sint anguli oppositi. et segtur a. esse āgulum rectum. et b. c. facientes angulum rectum ex q̄ oīs triāgulus hz tres āgulos equalēs duob' rectis ex quibus sequit' eē medietatē duoz rectorū.

C Hoc autē pp qd medozū bellū factū est athenis: q̄ cā ē p̄liari atheniēses: qm i sardos commiserūt ppter hoc. n. morū ē p̄mū. Sit bellū i quo a. p̄tē p̄mittēs b. atheniēses c. ē igit' b. i c. p̄tē est cōmitere atheniēsb'. a. aut in b. debellāt enim p̄tē iustos. est itaqz in b. a. debellari p̄tē icipiētes. b. aut p̄tē in atheniēsb'. p̄tē enī icēperunt mediū. itaqz bec est cā mediū mouens.

C Tertia rō. possibile est aliqd demōstrari p gen' cāe efficiētis tanq̄ p mediū. ista rō exēplariter declarā. sic arguēdo. oēs p̄tē faciētes iniustū in aliquos sunt debellandi ab illis. atheniēses fuerunt p̄tē iniustū faciētes in aliquos. ergo fuerunt debellādi ab illis. patet cōsequētia cū maiori. et minor dclarat. qm atheniēses p̄tē iniustū fecerunt in sardos et sardi erant amici medoz. iō iniustū fecerūt medis. propter quā cās erāt debellādi ab illis. p̄tē q̄ gā. cū maiori extremitate. et b. cū medio. et c. cū minori extremitate et arguat vt p̄tē. **C** Notandum olim atheniēses iuāsisse sardos amicos medoz. ppter quā cām medi iuāserūt atheniēses et debellauerunt eos. iō p̄tē sic argui p cām effectiua. qz qz commiserūt p̄tē in sardos debellādi erant a medis. atheniēses p̄tē cōmiserunt i sardos ergo atheniēses debellādi erāt a medis. p̄tē q̄ cū maiori. qz sardi erāt amici medoz. minor vero ē nota ex historia. qz atheniēses p̄tē iuāserūt sardos.

C Quozuncunqz est enī cā pp aliqd: vt pp qd ambulat vt sanus fiat. et pp qd facta ē dom' vt saluet vasa. illō vero ppter id qd saluet: s; pp qd post cenā oz ambulare: et cū gratia oz nihil differt. Ambulare post cenā sit in quo c. nō eminare cibos. in quo b. sanari. i quo a. sit. igit' i eo qd ābulat post cenā ē facere nō supeminere cibos iuxta os vētris et hoc eē sanū. videt. n. ipi iesse ambulare: qd ē c. b. qd ē nō eminare cibos. In hoc autē qd est sanariū. q̄ igit' cā ē i c. qd a. sit. p̄tē qd ē. sit b. nō eminare. hoc autē est sic illi' rō. a. enī sic demōstrabit ppter qd b. iest c. quoniaz hoc est sanari.

C Quarta rō. pole est aliqd dmonstrare per causas finale tanq̄ per mediū. ista rō p̄z. qz dū q̄ritur ppter qd aliqo am

Secundus

bulat post cenā. rñdet vt san^o fiat. r ppter qd aliqz hz domū. rñdet vt saluet seipz. sanitas. n. est finis deābulatōis. r salus est finis dom^o. r qñ finis nō hz solū rōnē cāe sed etiā effect^o: cū vltimate pducā: iō primū ostendit finē demfari in rōne effect^o p cāz effectiua. z oñdī ēē ipz mediū demfandi ipam cāz effectiua tanqz effectū ei^o. Primū sic exēplariter dclaraē vt oē nō hñs cibos eminentes i ozificio stomachi est sanum. ambulās post cenā est nō hñs cibos eminentes i ozificio stōa chi. ergo ambulās post cenā est sanū. ābulatio. n. est cā effecti ua descēsus cibi ad fūdū stomachi: r qñ non hñdī cibos emi nentes i ore stomachi. Nō hñe aut cibos eminentes in ore sto machi est cā effectiua sanitatis. ¶ Item omne hñs domum saluat seipz. fortes est hñs domū. ergo for. saluat seipm. for. er go est cā effectiua salutis ei^o: intelligendo de salute que est per defensionē a ventis pluuys r alyis malis ipressionib^o aeris. ponatur ergo q a. b. c. r uertant cū terminis dictoz syllogis^o morum. r arguat vltupra.

Coportet aut mutare rōnes. r sic magis vnaque qz appetit. Generatio est aut econtrario hic r in causis secundū modū: ibi quidem mediū oportet primū fieri. hic aut. c. vltimum. vltimum autem propter quid est.

CScdm qñr hñ mutado terminos. f. faciēdo maiorē extre mitatē mediū rēz. vt oē sanū est nō hñs cibos eminentes i ore stomachi. ambulās post cenā est sanū. ergo ambulans post ce nā est nō habēs cibos eminentes i ozificio stomachi. Itē oē sal uans seipm r vasa: hz domū. for. saluat seipm r vasa. ergo for. hz domū. vbi p qz semp cā finalis ponit tāqz mediū in demō stratione. ¶ Notādū p fm Aristō. q iter agēs r finez hec est dñia qñ via gñationis agēs pcedit finē. sed via itentiois r ap pbenfionis finis pcedit agēs. vnde p apprehendit finis r vlti mo hz ēē. Primū. n. apphendit hō sanitatē futurā. Scdo me diū argredi cā. f. nō habēdo cibos eminentes i ozificio stoma chi. Tertio apphendit possibilitatē hui^o p deābulationē post cenā. r tunc pmo incipit ambulare. scdo descēdit cibos. tertio iducit sanitas. ecce quō pmū in apphenfione est vltimū i ge neratione. r vltimū in apphenfione. ē primū i executōe. ¶ Se cundo notādū. fm Lgi. q in b dñr finis ab alyis cāis. naz alie cause sūt media in demfatioe cū pcedant suos effect^o. finis at dz esse maior extremitas ex q finalr pducit. ¶ Sz istd nō vi det vey. nā fz Arist. in pncipio hui^o scdi cā r mediū sunt idē. g finis cū sit cā carū poterit esse mediū in demonstratione. si enī finis vt hz rōnem cāe esset maior extremitas tunc argue ref qñ ab effectu ad cām r a posteriori ad suū pri^o. talis autē demfatio nō est demfatio simplr de qua loq^r Arist. hic fz pē mōstratio fm qd. ¶ Itē Aristō. in hac locutiōe vult expresse q oēs cāe sunt media i demfatione. sed maior extremitas nō est mediū in demfatioe. ergo finis sumpr^o in rōne cāe debz ēē mediū r nō maior extremitas. r licet nō pcedat alias cās fm esse: tamē pcedit illas fm apphenfionē. qñ agēs nō agit nisi pri^o moueat a fine nō loq^{ndo} pprie de motu. qz finis nō ppe mouet sed metaphozice: cū agēs nō agat nisi ppter finē z^o phi. finis g vt hz rōne effect^o ē maior extremitas. vt aut habet rō nem cāe est mediū. fz qlitercūqz sumat: ponat q a. b. c. r uer tanf cū extrēitatib^o r medio iuxta modū sepe traditum. r ar guat in termis istis ignotis eo mō quo pri^o argutū est i termi nis notis. ¶ Cōtra pdicta ar. r p qz p materiā nō possit aliqd demfari. qz mā est trāsmutabilis fm Arist. p phi. r p. de gene. siue fuerit mā pma siue mā scda. g p illā nihil demonstrat. p3 dñā. qz demfatio est ex intrāsmutabilib^o pmo hui^o. ¶ Scdo ar. qz p formā nihil possit demfari. qz si per formas possit ali qd demfari: maxime viderē in exēplo phi. sed ostēdit ibi nō argui p formā cū linea nō sit forma anguli recti: sed poti^o sub lectū aut cā effectiua. ¶ Tertio ar. qz p cām effectiua nō pos sit aliqd demōstrari. qz aliq sunt cāe effectiue ad quaz ēē nō sequit esse effectiua. qz nō seq^r. domificator est. ergo do mus ē. nec seq^r. ignis ē. ergo pbustio vel calefactio ē. ¶ Quar

to ar. qz p cām finalē nihil possit demfari. qz ois demfatio pce dit ex priorib^o. vt patuit p hui^o. fz finis est vltimū p Aristō. z^o phi. ¶ Itē nulla demfatio ē ex nō ente sicut nec scia p phz p hui^o. sed finis est nō ens cū acgrat sanitas per deābulationē vt dictū est hic. r z^o phi. ¶ Ad pmū dñr q nō solū p māz itelli gibile est aliqd demfabile. vt patuit. scz p medietatē duoz an guloz rectoz. sed et p māz sensibile. vt oē pposit^o ex materia potēriali ad formā corūpēt. ois hō est hō. ergo ois hō corūpē tur. Itēz oē aial hñs pulmonez respirat. ois hō est aial hñs pulmone. g ois hō respirat. pma demfatio pcedit per materiā pma. r scda per materiā scdam cū pulmo sit mā cōpositōis aialis. ¶ Et ad rōnē dñr q materia siue fuerit prima siue scda pōt duplr pñderari. f. vt pñnet ad indiuiduz: r vt pñnet ad spēm. p mō nō est mediū in demfatioe. qz vt sic est materia si gnata. scdo mō igredit demfationē r est intrāsmutabilis sicut spēs ppetua r eterna ē. ¶ Ad z^o dñr q nō solū p formas ptis: sed etiam p formā toti^o aliqd pōt demfari. vt oē ppo^o ex aia viuūt. omnis hō est ppo^o ex aia. igr ois hō viuūt. Itē oē aial rō nale est disciplinabile. ois hō est aial rōnale. g ois hō est disci plinabilis. pma demfatio est p formā ptis. r scda p formā to tius. qz ptes diffōnis sunt forme z^o phi. ¶ Et ad rōnem dicit q sic diffō formal^o mor^o g est act^o entis in pō scdm q in pō. z^o phi. nō dat p formā mor^o: sed p formā mobilis. qz act^o ent^o nō ē forma mor^o: sed sub^o mor^o. ita diffō āguli recti data p formā nō dat p formā anguli recti: sed p formā corpis. linea enī nō fundat in angulo: sed i corpe: fz p accēs rōne superficie. r sicut diffō mālis mor^o que est acq^o ptis post ptē fm omē. z^o phi. nō dat p materiā mor^o: fz p materiā spacy vel termini ad quē. ita diffō material^o āguli recti nō dat p māz anguli recti: fz p ma teriā aggregati ex duob^o āgulis rectis. vñ medietas duoz an guloz rectoz nō est mā anguli recti cū sit angulus rect^o. fz ē materiā toti^o aggregati cū sit ps ei^o. ¶ Ad z^o dñr q tā p cāz ef fectiua p^ocularē qz vlem pōt aliqd demōstrari. primū patuit in exēplo Ari. de iterpōne terre inter solē r lunā ex q demfāf eclipfis. z^o vero dclaraē sic arguēdo: qñcūqz sol applicatē tali materie cū talib^o circūstātys: gñant mulce vel rane. fz nē sic applicat: ergo nūc gñantur mulce vñ rane. ¶ Et ad rōnez dñr iuxta sniaz Ari. z^o phy. q duplex est cā effectiua. f. actual^o r potērial. actual^o est illa ad cui^o ēē segtur de necessitate suus ef fect^o a q iste depēdet tā i fieri qñ in facto ēē. cō est iterpō terre respectu eclipfis. r p talē ptingit demfare fm oēm dñiaz pō nis. qñ si est fuit vel erit iterpō terre iter solē r lunā: oz qz sit fuerit vel erit eclipfis. Lā potērialis est illa ad cui^o esse nō se quit exātia sui effect^o de necitate sed solū politas. qz nō sequi tur. ignis ē. g calefacit. sed bñ sequit. ergo pōt calefacere. nec segtur. domificator est. g dom^o est. sed solū qz dom^o ē politis. tñ bene segtur. domificās est. g dom^o est i fieri. ¶ Intelligendū q aliq cāe absolute r solitarie sūpte dñr potēntiales. r ecdēz circūstātionate dñr actuales. sol. n. absolute sūpt^o est cā pōlis rane. r obite applicat^o materie est cā actual^o cū ad illū sic cōdi tionatū seq^r tur d necitate exātia rane. Idem dñr de igne r do mificatore. Lā ergo actual demfāt effectū suū simplr. sed pō lis solū quo ad esse pole. ¶ Ad qrtū dñr q finis est mediū i de mstratione ex q est cāz. z^o phy. r hoc declaratū fuit superi^o d fine p^oculari q est sanitas vel salus idiuidui. r pōt idem oñdī de fine vñ sic arguendo: omne felicitable est intellectiūm. ois hō est felicitable. ergo ois hō est intellectiūm. felicitas. n. ē finis vltim^o r vñs toti^o spēi humane. nō. n. hō est felix pp itelli gere. sed hō itelligit ppter felicitatē. ordinarur. n. intellectio si nātr i felicitatē r nō ē. ¶ Et ad rōnem dñr q finis vt cā r vt hz esse apphenfū r itentū pcedit nō solū seipm vt hz esse genitū r factū. fz et oēs alias cās. qz mouet nō ppe: fz metaphozice ipz agēs vt dñr ari. p de gñatiōe. mō finis vt effect^o nō est mediū i demfatioe: fz maior extremitas. vt at ē cā sic ē me^o ex q tanqz ex pōzi aliqd demfatur. sic. n. arguit arist. p de gñatione. neci tatē alteratōis ex necitate gñationis. r impolitātē alteratio nis ex ipolitātē gñatōis. dñr q si gñatio est ipolis alteratio ē ipolis. ¶ Itē nulla demfatio ē ex nō ente simplr. quia nulla

Posteriorum

demōstratio fit ex terminis importantibus figurata cuiusmodi sunt chimera vacuū & mons aureus. sed bene aliq̄ demōstratio ē ex nō ente in actu & ex nō ente in effectu sicut demōstratio rose vel pluuię nulla rosa vel pluuiā exīte. & ita in proposito licet finis non sit in actu tamē est in apprehensione sicut quā dicitur cā mouens & nō solū est in apprehensione. sed etiā est in re potētiā & cāliter eo mō quo effectus dicitur esse in cā sua. iō p̄ illud demōstrat. ¶ Ex p̄dicis intelligit Arist. pbare q̄ p̄ omne genus cāe cōtingit aliqd demōstrare. q̄ per genus cāe mālis cōtingit aliqd demōstrare. & per gen^o cāe formalis. & per gen^o cāe efficiētis & per gen^o cāe finalis. & nō sunt plā genera cārū. q̄ patet cōtra. cū minori ex sua sup̄pōne. maior autē est sequens ex cōclusionib^o. pbatis cernētib^o q̄ttuor ḡna cāz & c.

Qntingit autē vnum & idem & quid est & propter quid est ex necessitate: vt per lucerne pellem lumen. Et nā q̄ ex necessitate discredetur quod in parua partibili^o per maiores poros si quidem ignis sit transgrediendo & propter aliqd quid vt non offendamur. itaq̄ & si esse cōtingit & fieri cōtraq̄

Istud est 3° cap^o hui^o tractat^o in quo Arist. docet demōstrare in cāis exītib^o simul cū suis effectib^o. quōvna cā demonstrat vnu effectū. & quō plēs eundē effectū ponēdo q̄ttuor cōclusiones. ¶ Quarū prima ē ista. idēz effectus numero p̄ plēs cās potest demonstrari. Scōda cōclusio. effectus nāles sūt cōiter demō-

strabiles per omnia quattuor genera causarū ibi. Plurima autē. Tertia cōclusio. effectus artificiales nō sunt demōstrabiles nisi p̄ cām finalē ibi. Sed in his. Quarta cōclusio. quilibet effectus exīstēs sicut cū sua cā est p̄ illā demōstrabilis sicut omē dīam t̄pis taz quo ad esse q̄ quo ad fieri ibi. Eadē autē cā. Prima cōclusio dupl^r pbat: & p̄mo ad fieri. lūmē appere per pellē lāterne est q̄dā effectus demōstrabilis per cām mālem formālē & finalē. q̄ idēz effectus numero p̄ plēs cās potest demonstrari. p̄ cōtra. & quēl^r ps aūtis pbat incipiēdo a p̄ma sic arguēdo per cās māle. oē eoz^o pus diuisibile in ptes minores q̄ sint pori lanternę apper per pellē lāterne. sed lūmē est corp^o diuisibile in ptes minores q̄: sint pori pellis lāterne. q̄ lūmē apper per pellē lāterne. Ista demōstratio est p̄ cām māle. q̄ ptes & pori dicūt materiā euz ex his aliqd cōponat. maior ps ex necessitate māe. q̄ corpa minora q̄ sint foramina necio disgrediunt a poris. nec p̄nt detineri ppter elongationē latez. minor autē nō est vera. s̄ admittit ppter opinionē antiquoz di. lūmē esse defluxū quozū daz paruoꝝ corpoꝝ. quā opionem Ari. reprobaz: de aīa di. q̄ si lūmē eēt corp^o. possibilis esset penetratio corpoꝝ. sicut luminis & aeris: aut q̄ statim multiplicato lumine cederet aer. q̄ est imposable. q̄ cū lūmē subito multiplicet aer subito cederet. & sic aliqs mor^o localis fieret subito. q̄ est cōtra nāz mor^o vt dīmfat & phy. Scōda ps aūtis ar. sic. oē multiplicatū p̄ pellē lanternę apper per pellē lanternę. sed lūmē multiplicat per pellē lanternę. q̄ lumen apper per pellē lanternę. Ista demōstratio est p̄ cās formālē. q̄ sicut diuisio cōpetit māe. ita multiplicatio forme vt colligit ex doctrina cōmen. 3° phy. di. q̄ in cōtinuis diuisio & diminutio ē rōne māe: augmentatio autē & maioratio sunt rōne forme. maior ergo p̄dicte rōnis est de se nora. & minor declarat. nā lumen nō solū multiplicat per aerē cōtentū in poris q̄ sunt in pelle lanternę. sed etiā p̄ pellē lanternę in qua non est aliqs porus ppter diaphanitatē ei^o eo mō quo multiplicat p̄ cristallū seclusa oī porositate cristalli. facili^o tamen multiplicat per ptes porosas q̄ per nō porosas. q̄ ptes porose sūt magis diaphane rōne aeris ibibiti q̄ ptes nō porose. Tertia ps aūtis etiā arguit. sicut idē effectus demōstrat per cām finalē sic arguēdo. oē q̄d portat in lāterna ne hō offendat in tenebris apper per pellē lāterne. sicut lumen portat in lanternā ne hō offen-

dat in tenebris. ergo lūmē apper per pellē lāterne. Ista dīmfatio est p̄ cās finalē. q̄ iō apporata lūmē & ipm fit appere p̄ pellem lanternę ne ledat hō in tenebris. & ita maior & minor sūt manifeste. ¶ Notandū q̄ ari. nō tāgit cām effectiua per quā etiā eadē celo possit demōstrari. q̄ ista videtur eē de se nota sic arguendo. i quocūq̄ diaphano est corp^o luminosū p̄ illud apparet lumen. sicut pellis lāterne est aliqd diaphanū in quo ē corpus luminosū. ergo p̄ pellem lāterne apper lumen. Ista demōstratio tāgit causam effectiua cū dicitur corp^o luminosum. q̄n lumen dependet effectiue a corpore luminoso tā in fieri q̄ in facto esse. cām autē mālez tāgitari. cū dicit in lra per poros maiores. & formalem cū ai: ignis disgrediendo. finalem vero cū annectit: vt nō offendamus.

Sic si tonat exticto igne. necē ē zizire & tonare. & sic ē quē admōz pythagorici dicit: minarū cā his qui sūt in tartaro: quatenus timeant.

Scōdo p̄ncipal^r ad cōclusionem ar. sic. tonitruū est q̄dā effectus pbabilis demōstratiue p̄ cām mālem & finalē. ergo idēz effectus numero p̄ plēs cās potest demonstrari. aīa sic arguitur. & p̄mo p̄ cām māle sic arguendo. quicūq̄ extinguitur ignis in nube est tonitruū. sicut quicūq̄ fit magna antiparistasis in media regione aeris extinguitur ignis in nube. ergo quicūq̄ fit magna antiparistasis in media regione est tonitruū. Ista demōstratio est per cās materialē. q̄ sicut vinū est materia alteratōis sanguinis. ita ignis extictus mā alteratōis tonitruū. et sic ignis extictus in q̄ facit zizire: ita extictus in nube facit tonare. zizire ē nomen fictū sumptū a ziz: i q̄d ē son^o fact^o in aqua q̄ extinguitur ignis: sic tintinnabulū sumitur a tintin q̄d est son^o cāpanę: maior ps. nō tanq̄ vā. q̄ sic nō generatur tonitruū. sicut ex sup̄pōne admittit opione empedoclis. minor autē clara est ex his q̄ per terminant in libro metheozoz. ¶ Scōdo demōstratur idē p̄ cām finalē. sic arguēdo. quicūq̄ anime ifernales timēt tūc est tonitruū. sed quicūq̄ est extinctio ignis in nube aīe ifernales timēt. ergo quicūq̄ est extinctio ignis in nube est tonitruū. Ista demōstratio est per cām finalē. q̄ iō sūt tonitrua vt timeant aīe ifernales. & lz B non sit vtz iuxta doctrinā Ari. q̄ finis tonitruū nō est timor aīarū ifernaliū. sed putrefactio aeris & ex pulsio p̄tiū extraneaz q̄ sūt in illo. t̄n admittitur tanq̄ exteplum ad positū. exēpla. n. ponim^o non vt ita sint. sed vt senti ant q̄ addiscunt inqt Ari. in libro elenco. quo admittit ps q̄libet p̄missarum ex opione pythagore ponētis descēsus aīarū malaz ad loca tartaroz vt ibi puniātur. ¶ Intelligendū q̄ nō solū per cām mālem & finalē demōstratur tonitruū. sicut et p̄ cām efficientē & formālē. vt quicūq̄ caliditas exīstēs in vtre nubis scindit nubē: tunc est tonitruū: sed quādocūq̄ ignis extinguitur in nube caliditas exīstēs in ventre nubis scindit nubē. ergo quicūq̄ ignis extinguitur in nube est tonitruū. ¶ Item quicūq̄ nubes velociter frāguntur est tonitruū. sed nūc vt tunc nubes velociter frāguntur ergo nūc vel tūc est tonitruū. ¶ Ista demōstratiōnū prima ē per cās effectiua. sicut per caliditatem. & scōda p̄ cām formālē. sicut per motū & fractionē.

Prima autē & hmoi sunt & maxie in his que nature cōsistūt: & statib^o hoc q̄ pp hoc natura fecit: illa vero ex necitate. Necitas autē duplex ē: bec enī s̄ natura & motū: sicut lapis ex necessitate & sursum & deorsū fert: sed nō ppter eandem necessitatem.

Scōda cōclusio. effectus naturales sunt cōmuniter demōstrabiles per oīa q̄ttuor genera cārū: illa cōclusio ps ex assignatis exemplis. sed rōne sic arguitur. oīs demōstratio est ex necessitate. sicut in naturalibus maxime reperitur necitas. & hoc i quolibet genere cāe. ergo & c. ps cōtra cum maior ex primo butius. & pbatur minor. nā primo reperitur necessitas ex prefinis. q̄ natura agit ppter finem inqt Ari. & phy. sicut enī dentes anteriores acutos propter diuisionem cibi & posteriores obtusos ppter cōtritionē eiusdē. ¶ Scōdo reperitur necitas ex prefor^o quā nō tāgit Arist. in lra ex eo q̄ for^o & finis coincidūt

Secundus

secundo phy. ergo necessitas reperit ex parte finis etiā ex parte
formae. 3° reperit necessitas ex parte materiae quod patet in motu naturali lapidis
orsu. mouet. n. deorsu rōne elementari onstantis i eo: cū oia grauiā
nālī redāt deorsu. 4° reperit necessitas ex parte agētis: vt patet in
motu grauis sursum p impulsione. necio igr descendit & ascendit
lapis: s; non eadē necessitate. qz descendit necessitate materiae: & ascendit
necessitate agētis. ¶ Notādū s; in ari. tā hic qz 2° phy. qz duplex
est necessitas. s. finis & materiae: ad necessitate finis reducit necessitas for-
mae: ex quo inuicē coincidunt: & ad necessitate materiae reducit necessitas
agētis ex quo mā trāsmutat p agēs. s. n. lapis mouet deorsu
ista necessitas nō solū est ex parte materiae. s. terre ex q mālr cōponitur
lapis. s; etiā ex parte agētis cū ois talis motus sit ab agēte: oē
n. qd p se mouet diuidit in partē pmo mouētē & in partē pmo
motā. inquit ari. s. phy.

¶ S; in his q sunt ab itelligētia alia nequaq; sunt
ab eo qd p se frustra est: vt dom^o aut effigies ne-
qz ex necessitate sūt: s; ppter hoc. Alia vero sunt a
fortuna vt sanitas & salus. Adaxūne aut in qbus-
cūq; ptingit: & sic & alr cū nō a fortuna gñatio fit:
qre finis bonus ppter aliqd fit: & aut a natura fit:
aut ab arte: a fortuna aut nō nihil ppter aliqd.

¶ Tertia rōne effect^o artificiales nō sūt demāribiles nisi p ge-
nus cause finalis: pbat. cū ois demāratio sit ex necessarijs p il-
lud tñ sit demāratio in quo reperit necessitas. s; i artificialib^o nō
reperit necessitas nisi ex parte finis. qz p nā cū maior: & minor de-
clarat. pmo qdē in artificialib^o nō est necessitas agētis simplr
sed tñ ex suppone. vt si ipellit lapis sursum p artē necē erit sur-
sum ascendere tñ b; impulsus nō est necessari^o ex parte agētis. qz in
potētia artificis est ipellere vel nō ipellere: cū potētie rōnates
sūt ad oppo^o. s. meta. In nālīb^o aut q nō hnt dñium sui act^o
talis necessitas reperit: nō n. pōt magn^o vētus nō ipellere lapillos
sursum: aut inundatōes aqz facere & eas eluare. Secōdo. in artifi-
cialib^o nō est necessitas ex parte formae vt distinguit 2° fine: ars. n.
nullā formā sibi determinat simplr: s; tñ ex suppone rōne fi-
nis. artifex. n. nō itroducit formā nauis vel dom^o nisi p qto p
ipsā habebit melius finis. nā aut absolute determinat sibi for-
mā siue acgrat finē siue nō: vt oia agētia nālīa sic sibi determi-
nāt absolute certū gradū pfectiōis entū: ita determinatā for-
mā. Tertio. in artificialib^o nō est necessitas ex parte materiae. vt in
pstitutiōe effectū artificialiū nullā māz sibi determinat ars
simplr: s; tñ p respectū ad finē. vt ligna & lapides i formatiōe
dom^o. & ferz in pductiōe ferre. & vitru in generatione fiale. p
qto talis mā aptior est ad finē itentū. nā aut lz agat ppter fi-
nē ad huc circūscripto fine determinat sibi ppiā māz. vt aial
carnē ossa & sanguinē. plāta vero radices frōdes & folia. ita qz
circūscripto fine nō min^o nā talia generaret: qd de arte nō xi-
git: qz gōis opatio artis simplr depēdet a fine iō necessitas i arti-
ficialib^o nō puenit nisi ex parte finis. ¶ Notādū pmo s; p hū
qz eoz q sunt ab intellectu practico qdā sunt ab arte & qdā a for-
tuna. illa dicunt eē ab arte q nō sunt a casu neq; ex necessitate
materie vel agētis s; solū ppter finē. vbi gra. dom^o vel statua
est ab arte ex nte habituar in intellectu practico & nō a casu. qz
illa nō sūt pter itentionē agētis: nec ex necessitate materie. qz ali-
qua grauiora ponunt supi: & aliq leuiora iferi: nec etiā ex ne-
cessitate agētis. qz nō semp posito domificatore cū ceteris req
sitis absq; impedimēto ponit dom^o vel domificatio. o; g dicere
qz illa tñ sūt ppter finē. s. ppter tutelā hoīz & rez possessaz
illa vō dicunt eē a fortuna q sunt raro pter itentionē agētis vt
sanitas & salus. vbi gra. si leprosus comedat serpētē vt moriat
& ex illo esu sanet: talis sanitas est a fortuna. s; si aliq; inerat
domū cā bibēdi vel gescendi: & ex hoc liberet ex inimicis hec
salus est a fortuna. qz pter itentionē agētis. ¶ S; dubitat qz
dicit Ari. 2° phy. qz artificialia nō solū diffiniunt p finē: s; etiā
p māz: diffiniunt. n. dom^o nō solū p eē coopimētū saluās: s; etiā p
lapides & ligna. neq; serra tñ diffinit p secare dura: sed etiā p
eē instrumentū ferreū dētarū. g in artificialib^o est necessitas mate-

rie sicut finis. & per 2^ons effectus artificialis potest demonstrari
p māz sicut p finē. Et confirmat exemplariter sic. nā faciēs sagittā
ex ligno nodoso necio videt obliquitate sagitte ppter nodos:
mō talis obligtas nō pōt eē ppter finē s; ex necessitate materie.
Rūdetur cōcedēdo qz in artificialib^o necessaria est mā sicut. si
nis. sed nō eodē mō. qz finis est absolute necessari^o. mā aut est
necessaria ppter finē. & p 2^ons cōcedat qz artifex demonstrat p
duo genera. s. p finē & p māz. s; nō eodē mō. qz p finē simplr. &
hoc itendit hic phs. p māz aut vt ordinat ad finē. sicut. n. de
mōstrat dom^o p eē coopimētū saluās hoīes & res possessas:
ita demonstrat p eē cōpositū ex lignis & lapidib^o hoc mō. oē cō-
positū ex lignis & lapidib^o est dom^o. sed hoc est cōpositū ex la-
pidib^o & lignis. g hoc est dom^o: s; magis videbit in se quēti
caplo vbi docet Ari. demonstrare in artificialib^o. & qz necessitas
materie p supponit necessitate agētis & i artificialib^o totū depen-
det ex libtate faciētis: iō ibi nō reperit necessitas materiae. nisi ex sup-
pone. s. dato qz agēs agat. nā si agēs libez nō ageret nō seqret
sagitte obligtas. iō. n. mā artificialiū dī rtinges tñ. qz illā eli-
git libe artifex & illi qz tūcūq; dispoite applicat. rtinget ager.
nullā at eligit nā māz nec subterfugit ei actionē. s; necio agēs
nāle agit debite applicatū passo. pōt tñ dici qz iterdū artifica-
lib^o subest necessitas materiae simplr nō qdē respectū effectū itentoz
s; nō itentoz. sic. n. nā agit mōstruositate pter itentionē ex so-
la necessitate materiae nālīa. ita ex sola necessitate materiae artificialis agit
ars pter itentionē obligtatē. dīc. n. Ari. 2° phy. qz ita i arte sic i
nā eueniūt mōstruositates & pcta. sic. n. nā pducit hoīes cū lex
digitis i vna manu & duob^o capitib^o i vno collo. ita scriptoz ex
idipsoz carter vel atramēti turpes līas agit. dicit. n. Ari. ibidē
qz scriptoz i scribēdo nō recte & medic^o i potado. i. potione dā-
do peccauit: respectū at effectū itentoz nulla ē necessitas i mā ar-
tis cū agēs artificialē nō ageret neq; sibi aliq; māz determina-
ret secluso fine: nā aut & si nō ageret pp finē: ad huc sibi deter-
minaret māz. plunīa. n. ē ordinata a nā pp augmētū messū &
equitatē eloz. ingt omē. 2° phy. & tñ si nō ageret pp illū finē nō
min^o determinaret sibi vaporē ex qz faceret nubē. & nubē ex qz
faceret plunīa iuxta opinionē empedoclis & alioz ātinoz di-
cētū oia fieri a casu: quos reprobat Ari. 2° phy. Ex pdcis vna
cum determinatione auerro. in prologo physico. sequitur qz
quatuor sunt demōstrationes s; quatuor genera causarum
diuersimode demāntes. s. nālīa metaphysicus artifex & ma-
thematicus. nālīa. n. demānt p oia qtuoz gñā cāz. meta. aut p
tria. s. p finē efficiēs & formā: artifex vō p duo tñ. s. p māz & fi-
nē: s; mathe. solū p vnu. s. p formā. & rō est ista. qz demātores p
idē gen^o diffiniūt & demānt: cū diffō sit ordinata i demātio-
nē. pbat at qz nālīa diffinit s; qtuoz gñā cāz vt colligit a pho
2° phy. metaphysic^o aut diffinit tñ p tria gñā cāz. s. p efficiēs
finē & formā. iux itentionē. p meta. artifex diffinit p cīe
p duo gñā cāz. s. p māz & finē vt determinat Ari. i si. scōi phy.
Sed mathe. p vnu genus tñ diffinit. s. p formā vt i ductine p;
diffinit. n. circulū p eē figurā a cui^o cētro ad circūferentiā oēs
linee ducte sūt eqles. & triāgulū p eē figurā trib^o lineis rectis
pctā. ¶ 2° notādū s; phs qz casualia & fortuita maxie eue-
niūt i rtingentib^o pter itentionē agētis: s; cū gñatio taliū sit s;
itentionē agētis. tal gñatio nō ē a casu nec a fortuna vt si aliq;
sciat se fugari ab inimicis & itrat domū: ne repiat ab illis: salus
illi nō dī a casu nec a fortuna sed a pposito. & ex h ifert Arist.
dīaz iter fortunā & artē vel nāz. qz fortuna nō ē pp finē. nā at
& ars sūt pp finē. qz effect^o fortuit^o ē pter itentionē agētis. effe-
ct^o at nālīa vlt artificialis ē de itentionē agētis. Ex qb^o seqt^o
idē effect^o pōt eē a nā arte & fortuna. nā sanitas pōt eē a nā di-
gerēte idigēta. & repellēte supflua & pōt esse ab arte qz p artē
medicīne pōt qz sanari. pole est et illd fieri a fortuna: vtputa si
gs nō istruct^o p artē nec credēs sanari comedet cibū p quē sa-
net. Itē salus pōt eē a nā arte & fortuna. nā ex nā i domo cog-
scēs ex istictū nāe ruinā illi^o si exeat a nā saluat^o ē. si vō p artē
cogscat istā ruiturā & exeat ab arte saluat^o ē. si vō pter itentionē
exeat post cui^o exiit ruat dom^o a casu & fortuna saluatus est.
¶ Circa pdicta qrit vtz eadē rōne effect^o vel passio possit de-

Posterioꝝ

mari p plura gna cāz tāq̄ p media potissima. Et ar. q̄ nō. qz si sic. q̄ eq̄lr vel ieq̄lr. nō eq̄lr qz sic res se bz ad eē ita ad cogsci z. meta. sz ad eē effect⁹ p̄ dcurrit finis q̄ agēs. z agēs q̄ for⁹. z for⁹ q̄ mā. ergo ad cognitionē eiusdē effectus p̄us dcurrit co gnitio finis q̄ agētis. z cognitio agētis q̄ forme. z cognitio for me q̄ materie. z p̄ nō nō eq̄lr dem̄fat effect⁹ p̄ pla gna cāz. Si aut̄ d̄ q̄ ieq̄lr segt q̄ ista passio p̄ vnū gen⁹ cause dem̄fat imedi⁹. z p̄ aliud medi⁹. quo dato ista dem̄ratio nō eēt potissi⁹ cū ois dem̄ratio sit ex imediatis. p̄ h⁹. ¶ Itē arg. aucte Ari. p̄ b⁹ dicētis q̄ dem̄fatōes sūt mltiplicabiles i post z i lat⁹. nō tñ ad eādē d̄clonē sunt plura media potissi⁹. sz q̄ alia z alia d̄clo bz aliud z aliud mediū. z diuersa media diuersas d̄clones: vñ talia media necia h̄sent iuicē aliquē ordinē ergo istoz vnum eēt mediātū effectui vel passiōi. z p̄ nō nō eēt mediū in de m̄ratio potissima. ¶ Oppositū determinat Ari. i lra. vñ exē pla ponunt p̄ dem̄ratio potissimā de q̄ in B libro p̄ncipalr itendit. z si aliqd̄ suoz exēploz nō sit dem̄ratio potissima. tñ p̄ illud dat intelligere dem̄rationē potissimā. dictū. n. est sepe ex narratiōe p̄bi q̄ exēpla ponim⁹ nō q̄ ita sint. sz vt sentiāt qui addiscūt. ex quo. n. quoz cause dcurrūt necio ad eē effect⁹ nō apparet qn p̄ q̄libet illaz iste effect⁹ sit dem̄rabilis z maxime i nālib⁹ vbi d̄siderant oia gna cāz. p̄ mā. n. passio alicuius subī dem̄fat potissime de illo p̄ diffōnez intrinsecā illi⁹ z p̄ diffōnez extrinsecā datā p̄ finē: dūmō sit d̄pēdēs ab illo fine: cū finis sit cā cāz: z necitas dem̄rationū sit ex fine: p̄ Ari. z. p̄by. ¶ Ad p̄ mū d̄ q̄ vtroq̄ mō licet alr z alr. eadē. n. passio eq̄lr dem̄fat sz oē gen⁹ cause quo ad dem̄rationē potissimā. ieq̄lr aut̄ quo ad resolutionēz. qz ois dem̄ratio p̄ gen⁹ cause mālis formalis vel efficiētis ē resolnibilis in aliā dem̄rationē. mā. n. dem̄fat p̄ formā. z forma p̄ efficiēs. z efficiēs p̄ finē. finis at̄ idem̄rabilis ē ad tollēdū ifinitū p̄cessū. ¶ Et tē ad argumētū. passio ieq̄lr dem̄fat ex oib⁹ illis gñib⁹: q̄ ime⁹ p̄ vnū z mediate p̄ aliud. ne gat̄ nō. qz p̄ z p̄ passio ieq̄lr dem̄rāt de suo subo p̄ ieq̄lita tē medioz. z tñ q̄libet potissime dem̄fat. ¶ Sed d̄. segtur q̄ idēs est mediū potissimū ad diuersas d̄clones. qz d̄ffō data p̄ cāz finalē poterit dem̄rare potissime diffōnez datā p̄ cām effi cientē z p̄mā passiōē subī. ¶ Dicendū q̄ nō est icōueniēs qñ vni⁹ d̄clonis maior extremitas nālr segtur subz. z alteri⁹ nālr p̄cedit: vbi ambe aut̄ maiores extremitates p̄cederēt subz vel seq̄rent eēt icōueniēs itelligēdo de extremitatib⁹ nō facien tib⁹ eēntialr vnū. qz lunā eclipfari z lunā p̄uari lumine sunt due d̄clones dem̄rabilis potissime p̄ idē mediū. s. p̄ iterpōnez terre. sz eclipfis z p̄uatio luminis i luna s̄ idē eēntialr. ¶ Ad z⁹ d̄. q̄ Ari. p̄ h⁹ nō dixit ad eādē d̄clonē nō esse plura media potissima. sz oppositū aseruit. ex B. n. pbauit dem̄fatōes mā thematicas firmiores z certiores eē nālib⁹: qz mathe⁹ nō p̄ce dūt nisi p̄ vnū gen⁹ cause. s. p̄ formā. nāles at̄ p̄ plura gna cāz z dato p̄bm ita dixisse q̄ ad eādē d̄clonē nō sunt plura media potissima: illud itelligēdū eēt i eodē gñe cause. qz i diuersis nō ē icōueniēs vt exēplr p̄batū est i lra. nō at̄ nego qn vna illaz dem̄rationū sit euidētior alia sz q̄ vna ē cā altera euidētior. dem̄ratio. n. q̄ dem̄fat p̄ passio de subo suo ē euidētior q̄ illa q̄ dem̄fat z⁹ passio de eodē subo. qz p̄misse sunt notiozes z eui dētiozes. z tñ q̄libet illaz ē potissima. z licet cause iuicē aliquē ordinē habeant. qñ vna nālr p̄supponit aliā: tñ vt sunt media dem̄stratina nullū ordinē habēt. causa. n. mālis in eo q̄ hui⁹ p̄supponit alias cās. sed in eo q̄ est mediū demonstratiū nul lū aliud mediū p̄supponit.

¶ Eadē aut̄ cā est i his q̄ sūt: z factis: z futuris: q̄ vere est his q̄ sunt: media. n. cā est i his q̄ sūt. q̄ est ipsis aut̄ q̄ sūt: q̄ sit factis q̄ scā est. futuris q̄ futu ra est: vt p̄pter qd̄ scās est defect⁹ p̄pter id q̄ in medio facta est terra. sit autē p̄pter id qd̄ sit. Erīt aut̄ propter id q̄ erit i medio. z est aut̄ propter id quod est similiter.

¶ Quarta d̄clo. q̄libet effect⁹ exis s̄l cū sua cā est p̄ illā dem̄ra

bilis s̄m oēm d̄riaz t̄pis tā quo ad eē q̄ quo ad fieri. Ita d̄clo duplr p̄bat. Primo exēplo eclipfis q̄ est effect⁹ s̄llis de neci tate cū cā sua. s. cū iterpōne terre. segtur. n. iterpō terre est iter solē z lunā. q̄ eclipfis est. iterpō terre fuit i a. instanti vel erit in b. instāti. q̄ tūc fuit vel erit eclipfis. s̄l r segtur cū vbo significā te factiōē. vt iterpō terre sit. q̄ eclipfis sit. iterpō terre fiebat in a. instanti vel fiet i b. instanti. q̄ tūc fiebat vel tūc fiet eclipfis. z p̄nt hec oia reduci ad dem̄rationē. vt qñcūq̄ fuit iterpō ter re iter solē z lunā tūc fuit eclipfis. sz in a. instanti fuit iterpō ter re iter solē z lunā. igit̄ in a. instanti fuit eclipfis. Itē qñcūq̄ fiet iterpō terre iter solē z lunā tē fiet eclipfis. i b. instāti fiet iterpō terre iter solē z lunā. igit̄ i b. instāti fiet eclipfis.

¶ Quid est cristallus. accipiat igit̄ qm̄ aqua d̄sa ta est. sit aqua in quo c. d̄sata in quo a. cā media i quo b. defect⁹ calozis penit⁹. est igit̄ in c. qdē b. in hoc aut̄ d̄satur eē. qd̄ est in quo a. sit aut̄ cristallus cū fiat b. scūs est aut̄ scō. erit aut̄ futuro.

¶ Scō ar. eadē d̄clo exēplo cristalli cuius cā est aqua d̄sata p̄pter defectū calozis. nā s̄ q̄rit qd̄ est cristallus r̄ndēf aq̄ d̄sata p̄pter defectū calozis: d̄stat aut̄ q̄ ex tali cā gñalr segtur talis effect⁹ quo ad oēs d̄riaz t̄pis tā scōm esse q̄ sz fieri. vt p̄ arguēdo entimemate vt sup̄ra. z p̄t reduci talis argumēta tio ad demōstrationē isto mō. oē b̄nis defectū calozis est d̄sata tū. sz aq̄ ex q̄ sit cristallus est b̄nis penit⁹ defectū calozis. ergo aqua ex q̄ sit cristallus est d̄sata: z p̄ nō cristallus est aq̄ d̄en sata p̄pter defectū calozis. ¶ Notādū q̄ p̄mā exēplū p̄cedit p̄ cāz efficientē z scōm p̄ cāz mālez. qm̄ iterpōsitio terre est cā effectiua eclipfis. z aqua d̄sata p̄pter defectū calozis est mā cristalli. ideo talis pp̄ nō est vera in p̄dicatiōe idētica. cristal lus est aq̄ d̄sata. sed est vera in p̄dicatiōe cāli. s. cristallus ē ex aqua d̄sata. Idē etiā est itelligēdū in alyz causis. in genere. n. cause finalis segtur. aial ordinatū ad felicitatē est. q̄ d̄ic̄plina bile est. in a. instanti fuit vel i b. instāti erit animal ordinatū ad felicitatē. ergo i a. instāti fuit vl̄ in b. instāti erit disciplinabile ¶ In genere etiā cause formalis segtur. figura trib⁹ rectis line is d̄tenta est fuit aut̄ erit i tali vl̄ tali instāti. q̄ habere tres āgu los eq̄les duob⁹ rectis ē fuit aut̄ erit i tali aut̄ i tali instāti. z p̄nt hec oia reduci ad formā syllogisticā vt sepe reducta sunt. ex quo igit̄ idē effect⁹ numero aliqñ dem̄fat p̄ oia q̄ quoz gna cāz z aliqñ nō. p̄z q̄ si effect⁹ ē s̄l cū cā cū eodē vbo z cūz eadē d̄e terminatiōe d̄z s̄stici effect⁹ sicut causa.

¶ Sic quidē cā z cui⁹ ē cā simul sūt cū fiat: z sūt cū sunt z in eo qd̄ est factū z futuro similiter.

¶ Ex p̄dictis Ari. epilogat circa determinata dicēs q̄ sic qdē ē manifestū q̄ cū cā z effect⁹ s̄l sūt cā s̄fert effectū tā in fieri q̄ in facto eē tā cū vbo de p̄nti q̄ cū vbo de futuro z p̄terito zc.

¶ Lōtra istā d̄clonē ar. sic. cause sunt min⁹ note q̄ cāta: ergo p̄ tales cās nō p̄nt demōstrari effect⁹ sz aliq̄ d̄riaz t̄pis. p̄z nō. qz ois demōstratio est ex notiozibus p̄mo huius. aīs est p̄bi in p̄logo p̄by. ¶ Itē causa z causatū nō de se iuicē p̄dicant. ergo nullū eoz per aliud demōstrat. p̄z nō. qz mediū maior extre mitas z minor extremitas debēt de se iuicē verificari. aīs aut̄ est notū. qz nulla cā est suus effect⁹ nec eouersio. ¶ Ad p̄mū d̄ q̄ licet effect⁹ sint nobis notiozes suis causis notitia: qz est z p̄cessu d̄fuso. si tamē notitia p̄pter quid z p̄cessu distincto. qz nō possumus habere cognitionē p̄pter qd̄ effectus nisi p̄us habeamus cognitionē ipsaz causaz. ¶ Ad z⁹ negatur aīs. z ad p̄bationē dico q̄ quis cā z causatū nō de se iuicē dicātur in recto. tamē de se iuicē dicūtur in obliquo. domus. n. non est lapides z ligna. sed est ex lapidib⁹ z lignis. z si luna vel iterpō terre nō est eclipfis tamē in luna est eclipfis. z p̄pter iterpōsitiōē terre est eclipfis. effectus etiā verificat̄ de causa i recto z si nō i abstracto z substantiue tñ bene in d̄creto z adiectiue: qz licet luna nō sit eclipfis tñ eclipfat̄ z ē eclipfata. z licet dom⁹ nō sit ligna z lapides: tñ dom⁹ est lignea z lapidea: d̄cū ē. n. s̄ p̄a q̄ abstractū d̄finitū z d̄cretū demōstrat.

Secundus

Lhis autē ē que nō simul sūt nūquid sunt i continuo tpe: sicut nobis videtur alias alioꝝ causas eē facti eē alteruz facta ⁊ futuri futura: ⁊ eius alit qđ sit aliquid antea factū est. Est igitur a posteri^o facto syllogism^o. p̄cipium igitur ⁊ horum est que facta sūt. Unde in his que sūt: similit̄ ē ⁊ a priori autē nō ē: vt quoniā hoc ē factū: quoniā hoc factū posteri^o ē ⁊ i futuro similit̄ ē.

Constitutū est q̄rtū cap̄m hui^o scđi tractat^o i quo ari. docet d̄mōstrare in causis ⁊ causatis q̄ nō sunt simul. postq̄ docuit d̄mōstrare in causis ⁊ causatis q̄ sūt simul. q̄rendo istud dubiū vtz cāe ⁊ causata q̄ nō sūt simul se inuicē iferāt i continuo tēpore aut nō sicut nobis videt̄ d̄ causis ⁊ cāis q̄ sūt simul vt si p̄teriti ē causa p̄terita. ⁊ futuri cā futura. ⁊ ipsi^o fieri si ē aliq̄ cā ante q̄ factū sit. **C** Pro cuius duby decisione ⁊ responsione arist. ponit quatuor conclones. quaz̄ p̄ma ē ista. In causis ⁊ causatis que non sūt simul p̄ cām nō demōstrat̄ effectus scđm esse. Scđa concla. i cāis ⁊ causatis que nō sunt simul per cām non demōstratur effectus s̄m fieri ibi. Amplius neq̄ i fieri. Tertia concla. i cāis ⁊ causatis q̄ nō sūt simul per effectū d̄mōstratur cā s̄ esse vel fieri ibi. De eo quid igit. Quarta d̄clō. i cāis ⁊ causatis circulariter se habentib^o possibilis ē demonstratio circularis ibi. Quoniā videm^o i his. P̄ma cōclusio dupl^r ar. ⁊ p̄mo sic. ex tali cā non sequitur talis effect^o s̄m esse. q̄ illam cām nō demōstratur bulusmodi effect^o. pater d̄na ⁊ ari ar. qz si ex tali cā sequit̄ talis effect^o. q̄ in tpe finito vel infinito. non i tpe finito: qz quocūq̄ tpe finito dato siue sit p̄sens siue p̄teritum siue futurū stat illam cām esse sine tali effectū: nam forte anno presenti sūt lapides ⁊ nō est murus eodē anno cōstās ex his lapidibus. Similiter anno p̄terito fuerūt lapides ⁊ anno futuro erunt idē lapides ⁊ tamē ille murus nō fuit anno p̄terito nec anno futuro erit. nō etiā ē dicendus in tpe ifinito: qz stat tpe ifinito lapides esse ⁊ nunq̄ ex illis murū aliq̄ esse.

C Neq̄z enī finiti aut ifiniti erit tpe: q̄re quoniam hoc verum ē dicere factum eē. ⁊ posteri^o hoc vez ē dicere quoniā erit. In medio aut̄ semper dicere falsū eēt altero iam facto. Eadē aut̄ ratio ē i futuro. neq̄z enī quoniā hoc factū ē hoc erit. Abediū enī simul genitū oportet esse factorū sc̄m: ⁊ futurorum futurum. cū his que sūt fieri. cū his que sūt esse sed futurū eē ⁊ eē non cōtigit eē simul genitū.

C Scđo ar. ad d̄clōnē sic. cā nō demōstrat effectū s̄m eē nisi de necessitate sint simul. sed tales cāe ⁊ sui effect^o nō sūt simul q̄ p̄ talem cāz nō d̄mōstrat̄ hō effect^o s̄m esse. p̄ d̄na cū miori ex suppositione ⁊ maior declarat̄. naz si causa ⁊ effect^o nō sūt sit de necessitate stat vnum esse factū ⁊ reliquū futurū esse. q̄ inferendo vnū ex alio ⁊ contradictoriū d̄ntis stat cū ante ⁊ p̄ d̄na d̄equentia nō valet qua vnū ex alio syllogizat̄ vel d̄cludit̄. **C** Lō tra istam conclusionē ar. sic. ira ē effect^o accessio sanguinis in corde non simul existens cū ista causa: qz aliq̄ est accessio sanguinis i corde qñ non ē ira. ⁊ tamē demōstrat̄ ira p̄ accessio nem sanguinis i corde. vt tollit̄ de mente arist. ⁊ cōmēt. in p̄logo de aia. Pro responsione ad hanc difficultatē ē p̄ notādum q̄ eo modo demōstratur ira quo mō ipsa generat̄. p̄cedēte. n. quip̄sione hō appetit̄ dolores ⁊ tristitia i quip̄edēte ⁊ suo aduersario. ⁊ ex isto vehemēti appetitu icipit̄ fel euaporare: felle aut̄ euaporate accēdit̄ sanguis circa cor ⁊ i corde quo accēssio hō irascit̄ pp̄ qđ ira videt̄ eē passio fellis. qz nō ex q̄libet accēssione sanguinis i corde generat̄ ira. s̄ ex accēssione sanguis scā ex euaporatiōe fellis. Itē q̄ passiones se hnt̄ p̄ ordinē appetit^o recōstratiōis euaporatio fellis accēssio sanguinis ⁊ ira. qz p̄ma generat̄ scđaz ⁊ scđa tertia ⁊ tertia q̄rta. p̄ma aut̄ imēdiatē

generat̄ ab aia p̄cedēte cā extriseca q̄ est quip̄sio. Ex q̄b^o seq̄t̄ q̄ ex quip̄sione dem̄fat̄ appetit^o vidicte: ⁊ ex appetitu vindi cte euaporatio fellis ⁊ ex euaporatiōe fellis accēssio sanguinis ⁊ ex accēssione sanguinis dem̄fat̄ ira. Idē etiā ē sciēdū i artificialib^o: nā qz ferre apertit̄ he passiones. secare dura. ⁊ posse dē tari: iō vna p̄ alia dem̄fat̄. alr̄ tñ s̄m nāz ⁊ alr̄ s̄m intentionē artis. nā s̄m nām p̄us itelligit̄ ferz eē durz q̄ posse dētari ⁊ p̄us posse dētari q̄ secare dura. s̄ s̄z intentionē artis ē ecōuerso. nā ars p̄mo itēdit̄ secationē duroꝝ. Scđo cognoscit̄ illd̄ posse fieri p̄ istrumētū dētatū ⁊ durz. Tercio aut̄ eligit̄ ferz tanq̄ māz idoneā ad illud istrumētū. si q̄ ex secatiōe duroꝝ argum^o duriciā dem̄fatio erit a p̄ori s̄m intentionē artis: si aut̄ ecōuerso illa dem̄fatio erit a p̄ori s̄m nāz: ⁊ s̄ d̄ a p̄ori simplr. alia aut̄ q̄ ē s̄m intentionē artis ē a p̄ori s̄m qd. **C** Scđo notādū. q̄ aliud ē esse necessarium: ⁊ aliud est esse causam necessariam. illud est neciuz qđ nō pōt nō eē. vt de^o. celū. ⁊ itelligētie. illud aut̄ ē cā necia ex q̄ de necitate sequitur suus effect^o. s̄z hec necitas est triplex. s̄. simplr aptitudinalr ⁊ ex sup̄pōne. illa cā ē simplr necia q̄ nō pōt poni sine suo effcū. vt humanitas respectu risibilitatis. ⁊ itēpō terre respectu eclipsis. Illa at̄ cā est aptitudinalr necia ex q̄ suus effect^o est apt^o nāl^r euenire. ⁊ sic nō oz effectū cū cā auerit. isto mō dicim^o semē eē cām neciaz fruct^o. nō qdē simplr. s̄z aptitudinalr: qz nō stat̄ posito semine ponit̄ fruct^o. sed stat̄ posito semine ponit̄ aptitudo nālis ad fructūz seu ad effcū illi semini cōr̄sidentē. S̄z illa cā est necia ex sup̄pōne q̄ nō est apta nāl^r suū effcū iferre. sed rōne alicui^o modi additi sequitur illū effcū eē. ⁊ sic lapides ligna ⁊ lateres dicūtur cause necie dom^o: nō qz nāl^r resp̄cū habeāt ad domū. s̄z qz talr̄ modificate iferūt domū eē. Ex his sequitur q̄ diffō mālis ire data p̄ solā cāz māle est cā necia ire necitate aptitudinali. p̄z. qz nō sequitur feruor sanguinis i corde est ex euaporatiōe fellis. q̄ est ira. sed sufficit ipsā nāl^r posse eē ex tali feruore sanguinis. ⁊ ita solutū est argumētū: qz nō dem̄fat̄ ira p̄ accensionē sanguinis s̄m eē: cū ad illā accensionē eē vel fuisse aut fore nō seq̄tur irā eē s̄m aliq̄ d̄na ⁊ t̄pis. sed tm̄ aptitudinalr eē. **C** S̄z occurrit dubiū. si accēssio sanguinis i corde est passio imēdiatē ire. ⁊ appetit^o vidicte est passio mediata: cū s̄z Ari. ⁊ omē. in p̄logo de aia. accēssio sanguinis i corde sit diffō mālis ire. ⁊ appetit^o vidicte sit diffō formalis ire: sequitur q̄ ira magis dem̄fat̄ p̄ diffōnē māle q̄ p̄ formale. d̄ns est falsū: qz nihil magis dem̄fat̄ p̄ māz q̄ p̄ formā ex quo forma necessitat̄ mām. ⁊ p̄z d̄na. qz vnūqđ q̄ magis dem̄fat̄ p̄ passionē imēdiatā q̄ mediata. **C** Notandū p̄mo q̄ diffinibilia respectu suoz diffōnuz. s̄. mālium ⁊ for māliū sunt i multiplici d̄na. **C** P̄mo ē aliqđ diffinibile cui^o diffō formalis nō dat̄ p̄ formā ei^o: nec diffō mālis ire. ⁊ dat̄ p̄ mām ei^o. p̄z de motu cui^o diffō formalis est act^o entis i potētia s̄z q̄ in potētia. ⁊ mālis est acquisitio ptis post p̄tē termini ad quē tendit res mota. i p̄ma diffōnē nō ponit̄ forma mot^o: qz mot^o non h̄z formā cū sit acc̄sio simplex. ⁊ in scđa diffōnē non ponit̄ mām mot^o: nec subz ei^o: cū mot^o sit subine i mobili ⁊ nō i spacio neq̄ i forma ptis acquisita ⁊ p̄rim acq̄reda. **C** Scđo est aliqđ diffinibile cui^o diffō formalis dat̄ p̄ formāz diffiniti ⁊ mālis p̄ mām eiusdē. p̄z de boie cui^o diffō formalis ē aial rōnale. ⁊ diffinitio mālis est cōpositū ex corpore ⁊ aia itellectina. in p̄ma diffōnē ponit̄ forma hois. s̄. rōnale. ⁊ i scđa ponit̄ mā illi^o. s̄. corp^o qđ est altera pars cōpositi. **C** Tercio est aliqđ diffinibile cui^o diffinitio formalis dat̄ per formā diffiniti ⁊ diffinitio mālis nō dat̄ per mām diffiniti. verbi gratia. aial actuatū aia itellectina est diffinitio formalis hois. ⁊ aial risibile ē diffō mālis eiusdē. i p̄ma ponit̄ aia q̄ est forma hois ⁊ i scđa nihil ponit̄ qđ sit mā illi^o. **C** Quarto est aliqđ diffinibile in cui^o diffinitioe formalis nō ponit̄ forma diffiniti. ⁊ in diffinitioe māli ponit̄ mā diffiniti. p̄z de aia cuius diffinitio formalis est p̄mū p̄cipiū vegetā d̄ sentiēdi itelligēdi ⁊ s̄m locū mouendi. mālis aut̄ est actus p̄mus subalis corpozis phisici organici potentia vltā h̄ntis. in p̄ma diffinitioe nō ponit̄ forma diffiniti: qz aia p̄pter suā simplicitatē nō h̄z formā. in scđa aut̄ ponit̄ mā diffiniti nō ex qua sed in qua: qz subm aie est corpus organicū. **C** Istud q̄rtū mē

Posterioꝝ

brū applicat ad irā cuius diffinitio formalis est appetitus vel dolor recōristationis que nō dat per formā eius: qz ira nō hz formā. mālis autē est accēssio sanguinis in corde in qua ponit mā ire nō ex qua. sed in qua. s. sanguis in corde. ¶ P. est itelli gendū qz sicut risibilitas hz duplicē diffinitionē formale. vna causalē tm̄ q̄ est passio pcedēs videlicet susceptibile discipline: ⁊ aliā identicā q̄ dat per suū genus. s. potētia ad ridēdū. ita fra hz duplicē diffinitionē formale. vna datā per passionē pcedentē causatā a pūpessione. s. dolor recōristatiōis. ⁊ aliā datā per suū genus. s. passio vidicatiua. appetitus autē vindicē aliqñ suū p̄ p̄ma diffōne ⁊ aliqñ p̄ scōa: per p̄us tm̄ cōpetit scōe q̄ p̄me. vnde p̄ma diffinitio fundat p̄mo in potētia cognitīua cū sit qdā cognitio discursīua cāta cū displicētia. ex p̄nti autē fundat in cerebro. ¶ Scōa vero diffinitio p̄ncipalr fundat in appetitu. ⁊ ex p̄nti fundat in corde. ¶ Vis intellectis r̄ndet ad dubiū qz diffinitio data per māz diffiniti nō magis demonstrat qz diffinitio data per formā eiusdē: imo equalr eq̄litate modi pcedēdi: qz qlibet est potissima lz lequalr eq̄litate euidentie. qz forma euidentius demonstrat qz mā. nō tm̄ est iconueniēs qz diffinitio mālis data p̄ māz diffiniti magis demonstrat qz diffinitio formalis non data per formā diffiniti. ⁊ p̄cipue qñ formālis est tm̄ cālis ⁊ nō idētica. mālis tm̄ demonstrat p̄ formale vt ois appetēs recōristationē in d̄rio hz sanguinē accēssum in corde. sed coleric⁹ est h̄. q̄ coleric⁹ hz sanguinē accēssum in corde. ⁊ ex hac passione demonstrat p̄nter ira ac etiā appetit⁹ vindicte vt ē diffinitio idētica ire ⁊ nō cālis. ¶ Itē sicut p̄ma passio respēct scōe hz duplicē habitudinē. s. habitudinē cause mālis: qz ē dispositio p̄ quā recipit in subo. ⁊ habitudinē cause efficiētis: qz ē dispositio p̄ quā p̄ncipia subi agūt illā. ita diffō mālis ire hz ad irā duplicē habitudinē. s. cause mālis ⁊ efficiētis. nā sanguis accēssus in corde nō solū recipit passionē illā: s. etiā agit. ideo in genere cause efficiētis cū sit p̄pingor magis demonstrat qz formalis que est remotior.

CAmplius neqz infinitū p̄tigit esse medius tēporis neqz finitum. falsum enim erit dicere in medio.

CScōa d̄cto. in causis ⁊ cātis nō simul exītibz p̄ cām nō demonstrat effect⁹ p̄m fieri. ista d̄cto duplr ar. ⁊ p̄mo sic. fieri cause nō simul exītis cū effectu nō infert fieri ipsi⁹ effect⁹. qz p̄ illā cām nō demonstrat ille effect⁹. añs p̄. qz nō tpe finito nec infinitō. quocūqz. n. tpe finito vel infinito dato in eo possunt fieri lapides absqz eo qz fiat mur⁹. ⁊ p̄nt fieri ligna absqz hoc qz fiat domus. ⁊ p̄nt fieri fundamentū absqz eo qz fiat edificīū. ¶ Notā. dū qz ista d̄cto segtur ex p̄ori. si. n. tpe finito vel infinito possūt lapides aut ligna ēē absqz eo qz ex illis p̄stīuat dom⁹. a fortiori potē ē tpe finito vel infinito lapides aut ligna generari absqz eo qz generet dom⁹. ⁊ p̄ cōis h̄ cause ⁊ effectus nō se iuicē iferūt p̄m fieri sicut nec se iuicē iferūt p̄m esse.

CSpeculādū igitur est qd est p̄tingēs: vt post id qd factū est fit fieri in rebus.

CScōa ad eādē d̄clonē arguit Ari. p̄mittēdo duas supponēs. quaz p̄ma est ista. nō est necessariū qz ad sc̄m esse seqtur fieri. p̄. qz nō ē necessariū qz ad mutātū ēē seqtur mutari. alr ignis calefaciēs nunqz desineret calefacere. ⁊ sol. libere mot⁹ localr nunqz desineret moueri localr: qz semp ad calefactum ēē seqtur calefieri. ⁊ ad mutātū esse h̄z locū seqtur moueri p̄m locū. ideo. 6. p̄by. ondif qz nō p̄tigit dare p̄mū mutātū esse i motu. sed bene vltimū mutātū esse. icipit. n. mobile moueri p̄ remotionē de p̄nti. ⁊ qz omne qd mouet p̄us mouebat vt ibidē mōstratū est. qz in p̄mo p̄cto spacy mobile nō mouet. s. imēdiate post istū p̄ctū mouet. cū ergo nulla duo p̄cta sint imēdiate quocūqz p̄cto dato post p̄mū in quo mouet vel est mutātū in aliquo p̄cto medio illud mobile est mutātū. ¶ Cōtra istā suppositionē ar. sic. ad istā partē celi esse motā in oriēte segtur necessario ipsam debere moueri in occidēte. ⁊ ad lunā ēē illūminatā in vna medietate segtur necessario illā debere illuminiari ⁊ in alia medietate. qz ad sc̄m esse segtur de necessitate fieri: ⁊ ad mutātū ēē segtur de necessitate moueri. ¶ R̄ndet qz

sicut aliqua est d̄na bona bonitate forme. qz quelibet sibi d̄n milis i forma est bona. vt hō est. qz aial ē. ⁊ aliqua est bona bonitate materie: qz nō quelibet sibi d̄n milis i forma est bona. vt tu es aial. qz tu es hōte demōstrato. ita ad aliqđ mutātū esse sequitur mutari de necessitate materie: qz illud necessario mouet. nō autē necitate forme: qz nō ad qdlibet mutātū ēē segtur mutari. sicut etiā ad qdlibet tps esse sc̄m segtur tps fieri ⁊ tps ēē futuz: qz necē est ēē tps. nō tm̄ ad qdlibet durationē ēē sc̄am segtur durationē d̄n milis rationis fieri aut ēē futurā.

CAt manifestū est qz nō p̄tinuū cuz facto esse: qd fit. neqz enim factū est cuz post facto esse. termini enim sunt ⁊ atbomi: sicut neqz p̄cta sunt adiuicē copulata: neqz que facta sunt: vtraqz enim idiuisibilla sunt: neqz enim qd fit cuz eo qd factū est p̄pter idē. qd enim fit diuisibile: quod autē factū est idiuisibile est: sicut igitur linea ad p̄ctū se habet: sic id quod fit ad id qd factū est. sunt enim ifinita facta in eo qd fit. magis autē manifestū in cōmunibz de motu oportet dicere de his.

CScōa suppositio. nullū fieri p̄tinuū cū facto esse. nec factū esse p̄us p̄tinuū cū facto esse posteriori. p̄. nā sicut se habet p̄ta in linea: ita facta esse in fieri. sed nullus punctus p̄tinuū li nec. nec aliqz p̄ctus p̄tinuū p̄cto. qz p̄ta cum maior. qz sicut p̄cta in linea sunt idiuisibilla ⁊ iter qlibet duo p̄cta cadit linea media ⁊ in qualibet linea sunt ifinita p̄cta vt demōstratū est in. 6. p̄by. ita facta esse in fieri sunt idiuisibilla: cū sc̄m esse mēsurēt instātū. ⁊ fieri mēsurēt tpe p̄m Ari. in eodē. 6. p̄by: ⁊ iter qlibet duo facta esse cadit fieri mediū: ⁊ in quolibet fieri sunt ifinita facta esse: sicut etiā in quolibet tpe sunt ifinita istātia ⁊ in quolibet motu ifinita mutata ēē. minor etiā p̄ qm p̄tinua sunt quoz vltima sunt vniū. 5. p̄by. s. p̄ctus nō hz vltimū qz tūc diuideret in vltimū ⁊ i h̄ns vltimū. qd est ip̄sibile: cū sit idiuisibile scōz Ari. 6. p̄by. Itē p̄tinuū est illud cuius partes copulant ad vniū terminū cōez. sed partes puncti ad nihil p̄tinuatur: qz nō hz partes. sicut ergo albedo nō est alba nec delectatio delectat nec motus mouet. sed albedo est illud quo aliquid est albu. ⁊ delectatio est illud quo aliquid delectat. ⁊ mot⁹ est illud quo aliquid mouet. ita p̄tinuatio nō p̄tinuatur. sed est illud quo aliqua p̄tinuatur. ¶ Stat autē qz p̄cta in potētia q̄ copulat ⁊ terminat sūt p̄tinuatiōes partiū p̄tinui. ¶ Dubitat circa hāc supponēs. qz motus celi sc̄m p̄tinuatur motui celi futuro qd est fieri. ⁊ tps p̄teritū sc̄m cōtinuatur temp̄i futuro qd est in fieri. qz sc̄m ēē p̄tinuatur fieri. ¶ P̄. medietas p̄ma hui⁹ linee est facta. ⁊ medietas scōa eiusdē est facta: sed p̄ma medietas p̄tinuatur scōe medietati. qz sc̄m esse p̄me medietatis p̄tinuatur facto esse scōe medietatis. ⁊ p̄ cōis sc̄m esse p̄us p̄tinuatur facto ēē posteriori. ¶ Ad primā negatur d̄na. qz Ari. per sc̄m ēē itelligit idiuisibile terminū ipsius fieri mēsurati tpe. sicut enim mutātū esse in motu nō p̄tinuatur moueri p̄pter suā idiuisibilitatē nō obstāte qz vna pars motus sit facta ⁊ alia futura: ita in p̄positō de facto esse respectu fieri. ¶ Ad 2. negatur sicut d̄na. qz factū esse p̄me medietatis mēsuratur instātū idiuisibili. ⁊ sc̄m ēē scōe medietatis mēsurabitur alio instātū. sed nulla duo istātia p̄tinuatur. ergo nec aliqua duo facta esse. ¶ Vis supponibus p̄missis Ari. itendit rōnez talē. si ex causa nō simul exītēte cū suo effectu segtur demōstratiue effectus scōm fieri. qz mediate vel imēdiate. si mediate. ergo ex causa nunc p̄mo facta segtur effectus aliqñ de necessitate. ⁊ p̄nter necessariū est ad factū ēē sequi fieri. qd est p̄tra primā suppositionem. si imēdiate. ergo ad causam nūc p̄mo factā segtur effectū imēdiate post hoc fieri vlt sc̄m esse: ⁊ per cōis sc̄m ēē cōtinuatur fieri aut facto esse. qd ē p̄tra suppositionē. ¶ Circa p̄dicta q̄ritur vtz eiusdē effectus possint esse plures cause. ⁊ arguitur qz sic. p̄mo auctoritate Ari. in tertia d̄clonē hui⁹ capituli dicētis qz domus vel muri sunt plures cause. s. fundamentū ⁊ iacisio lapidū. ⁊ circa finē

Secundus

huius secundi dicitur quod non habere colerā ē causa longe vite i
quadrupedibus. et i volatilibus habere humidum siccum. Secundo
auctoritate aristoteli. et philosophi ponētis eiusdem rei plura genera
causarum. scilicet materia et fine efficiens et forma. imo effectuum triorum
eadem dicitur esse causa scilicet nautā et seruatiōis et submersiōis
navis. si ergo pluriū effectuum eadē potest esse causa. per idē vnius
effectus plures. Aristotelis i fine vltius secūdi dicētis quod vni
effectus vna ē causa p se p pzia et imediata. probat sic. vnius
rei vna est diffinitio. sed diffinitio ē explicās causā rei p pzia
et imediata. ergo patet sequētia cū minor. maior vero est
nota. quod vnius rei vnicū ē esse. diffinitio ē oratio idicans quid
ē esse rei. ¶ Pro responsione ad hanc difficultatē sit hec pma
distinctio. causarum quedā sūt p se et quedā per accidēs. sol enī
illuminat per se domū. quod influit per se in effectū. sed aperies
fenestrā ē causa per accidēs quod ē tantū remouens p hibens
taliū causarum. per accidēs infinite pnt esse eiusdē effectus. nam
infiniti boies pnt esse causa huius illuminationis domus. ¶ Secūda
distinctio. causarum p se quedā sūt eiusdē generis vt hō et sol
cum sint cause effectiue. et quedā diuersorū generū. et taliū plu
res sūt eiusdē effectus. scilicet materia forma finis et efficiens vt est
ostensum 2° pby. ¶ Tertia distinctio. causarū eiusdē generis
quedā sūt totales et quedā sūt piales. et sic est concedendū quod
plures cause piales p se sūt eiusdē effectus vt p de sol. et
p la. trahentibus nauim. ¶ Quarta distinctio. causarū p se tota
lium. quedā sūt subordinate et quedā nō. loquēdo igit de cau
sis subordinate sic eiusdē effectus sūt plures cause. quod deus celū
et intelligētie sūt cause sui. sed loquēdo de causis p se totalibus
non subordinate sic vnius rei ē tantū vna causa. ¶ His distinctio
nibus causarum correspondēt due distinctiones diffinitionū. Quia
pma ē ista. diffinitionum quedā dantur per effectus diffiniti
et quedā p causam diffiniti. diffinitiones date p effectus diffi
niti multiplicantur ad multiplicatiōem p pziarum passionum
vnde animal disciplinabile et animal risibile sūt diffinitioes
hominis. ¶ Secūda distinctio. diffinitionū datarū per causam
quedam sūt dialerice vt ille que dantur per genus et differē
tiam. et sic vnius rei ē solū vna diffinitio formaliter vel equalē
ter vt aial rationale respectu boies. et quedā naturales vt ille q
dant p aliqđ genus carum naturalium et sic eiusdē effectus sūt
plures diffinitiones p diuersa genera carum. sed hō idē gen
cause non ē nisi vna diffinitio formaliter vel equaliter eius
dē rei. ¶ Intellectus istis solute sūt ratiōes. dico tamē quod ista
p ppositio. humidū siccum ē causa lōge vite. debet intelligi de
humido p pportionali calido naturali. quod humidū vncuosius et
non pure siccum est cā lōge vite vt colligitur a p hō in de lōgi
tudine et breuitate vite. et sic eadē sit causa triorum non tñ eo
modo sumpta. id dicit aristoteli. ibidē quod nautā p suam pnciam ē cau
sa pseruatiōis navis. et p suam absentiam ē causa submersio
nis eiusdem.

De eo quidē igitur quod est quomodo cum eo
quod cōsequēter sit se habet media causa i termi
nū acceptū sit. Necesse est enim i his mediā et pzi
mam et sine medio esse vt a. factū. quoniam c. factū
est c. nāqz posterius a. aut antea. pncipiū igitur ē
c. ppter id quod pncipiū ē ipsi nūc quod est pnci
piū temporis. sed c. factū est. si factū de d. igitur
rum fiat a. necesse est factus esse. causa autem est
c. d. enim factus necesse est c. factū esse. c. autē factus
necesse ē a. prius fuisse. Sic autē accipiēs aliquod
mediū. stabit alicubi immediatū.

Tertia conclusio ē ista. in causis et causatis non simul existēt
bus p effectum demonstratur causa secundū esse vel secundū
fieri. probatur ponēdo quod a. sit icisso lapidū et c. sit murus vt sū
dametum. d. vero domus. et patet quod a. ē prima causa. et c. secūda
et cū hoc pncipiū effectus. et d. est vltimū effectus. et qz c. mediū iter
a. et d. d. cā media. Istō pposito. ar. sic. ex c. sequitur a. et d. segit

c. ergo ex d. sequitur a. p pzia. quod quicquid antecedit ad ante
cedēs antecedit ad pncipiū. et qz c. d. sequitur ad a. nō sequitur ad a. nō
et p pncipiū ex effectu posteriori et vltimato demonstrat quilibet cā
pcedens. p pncipiū pars a. nō ar. s. qz ex c. sequitur a. qz sequitur. fun
damentū vel murus est. ergo lapides sūt. ac etiā icisso lapidū
fuit. p pncipiū. qz c. posterius est a. cū eius factio sit p pncipiū p pncipiū
etiā instanti. modo ex quolibet posteriori inferē suū pncipiū. vt p pncipiū id
ctiue. hō est. g. aial est. linea est. g. pncipus est. ternarius est. g. bi
narius est. Secūda pars a. nō ar. s. confirmat argumento declarat. s.
qz ex d. sequitur c. qz sequitur. domus est. g. fundamentū est. p pncipiū
quētia. qz d. posterius est cū sit p pncipiū instanti pncipiū. Unde
Aristo. in. 4. pby. di. qz respectu pncipiū qz to aliqđ p pncipiū est
pncipiū instanti tāto posterius est et d. respectu futuri. qz qz to ē
aliqđ p pncipiū instanti pncipiū tāto p pncipiū est. ¶ Notādū quod
sicut in causis et cātis que sūt pncipiū simul effectus resol
uit in causis vltis quo deueniat ad pncipiū cāz que dicitur esse ime
diata p carētia alterius mediū pncipiū et alterius cause. ita in
causis et cātis nō sūt pncipiū cause resolunt in effectus vltis quo
deueniat ad vltimū effectū nō vltimū resolubile. et hic effectus
dicitur immediatus. qz nō hō mediū posterius per quod pncipiū. et per pncipiū
vltimū in eēdo est pncipiū in syllogizādo. pncipiū. n. syllogizāc. ex
d. scdo. a. ex c. tertio. a. ex d. et ita ex effectu posteriori imediate
inferitur demonstrari causa prior.

Aut tēper extra cadet ppter infinitū. non enim
contingit factū cū factus sicut dictum ē. sed icipere
ide necesse ē a medio. et ab ipso nunc primo.

Sorte posset aliqđ cauillare dicēs. ita se habet effectus iuicē
i latitudine cādis ita factus esse in fieri mēsurato tpe. sed nō
dat in fieri vltimū factū esse ppter infinitatē ipsoz. g. nec in lati
tudine cādis dat vltimū effectus. Respondet Ari. qz si fieri
mēsurato tpe sūt infinita facta esse. nō dat vltimū factū esse. qz
illa nō sūt infinita nisi in potētia. sicut in linea finita sūt infini
ta pncipiū et vltimū pncipiū. et in tēpore finito sūt infinita instan
tia. et vltimū instās dabit. igit vltimū effectus qui erit mediū
in demonstratiōe ē pncipiū syllogizādo cum talis effectus sit
instāti pncipiū pncipiū.

Similiter autem est et in eo quod erit. si enim ve
rum est dicere quoniam erit d. necesse est prius
verū dicere quod a. erit. huius autē causa est c. si qdē
enim d. erit. prius c. erit. si vero erit c. prius a. erit.
Similiter autē ē infinita decisio et in his. non enim q
erit sūt continentia ad inute. Principiū autē et i
his sine medio accipiēdū est. hō ar sic se i operibus
si facta ē domus necesse ē decisos esse lapides. Et
factū hoc esse ppter quod quoniam necesse ē fundamē
tum factū esse. si domus facta non ē. si vero fūda
mētuz est prius lapides esse factos necesse est. Itē
si erit domus similiter pncipiū erunt lapides. demō
strantur autē per mediū similiter. erit enim fun
damentum prius.

Ex pncipiū inferē Ari. correlarie quod sicut de presenti et pncipiū
ex effectu vltimo et imediate sequuntur cause sue. ita de futuro
vt domus erit. g. fundamentū erit. fundamentū erit. g. icisso la
pidū erit. et sic de pncipiū infinita facta esse fuerūt. et tñ dabit vlt
timū quod erat pncipiū et imediate ad syllogizādo. ita de futuro est
dicendū quod in quocūqz fieri erūt infinita facta esse et tñ dabit vlt
timū factū esse quod erit pncipiū et imediate in demonstratiōe. qm si
d. erit c. erit. et si c. erit a. erit. et illa facta esse respectu futuri non
erūt pncipiū sicut nec facta esse respectu pncipiū cū sint iduisi
bilis. et sic sequitur affirmatiue cā ex effectu ita negatiue sequit
effectus ex causa. vt lapides nō sūt icisso. g. nō est fundamentū
et pncipiū nō est facta domus. sicut de futuro nō erūt lapides icisso.
ergo nō erit fundamentū. et pncipiū nō erit domus. ¶ Sed dūbi

Posterioꝝ

tatur. causa et causatum sunt correlatiua: tunc inuicē referantur sub
habitudine genitiui vel ablatiui casus. s; relatiua sunt si nā et
posita se ponit et perēpta se pimit per Ari. i. pdicamēris caplo
de relatiōe. q̄ si effect⁹ ifert cāz affirmatiue oz q̄ econtra affir
matiue cā iferat efficiē. et si negatiue cā ifert efficiē oz etiā q̄ ne
gatiue effect⁹ iferat cāz. q̄ sobrē hec 2. dco alys duab⁹ pcedē
tib⁹ repugnare videt. Dicēdū s; Ari. 5. meta. q̄ relatiua triplr
referunt. Primo referunt mō numeri vt duplū et dimidiū
eāle et file. et sic correlatiua inuicē ouertunt: qz si est duplū est
dimidiū et ecōtra: et si eāle vel iēāle vel file est suū eāle vel file
est et ecōtra. Secōdo referunt correlatiua mō actōis et passio
nis. vt p̄ et fili⁹. magi et discipulus. dñs et su⁹. et sic itez ouertū
tur simplr correlatiua itelligēdo p pfem illud qd generat ali
qd de sua suba. et p filiū illud qd gñat de suba alteri. Tertio
referunt relatiua mō mēsure et mēsurati vt scia et scibile
Intellect⁹ et itelligibile sētus et sensibile. et sic inuicē nō ouertunt:
qz scibile ē nulla scia exāte et sensibile ē nullo sensu exāte. et
tertio mō cā et causatū dicunt relatiua cū cā se hēat p modum
mēsure et cātū p modū mēsurati. de relatiuis sumptis pmo et
2. mō locutus est Ari. dū dixit q̄ relatiua sūt si nā et posita se
ponit et perēpta se perimūt. et q̄ dicunt ad ouertētā s; q̄ bñ
p; ibidē in exēplis Ari. Pōt tñ dici q̄ cā et causatū nō sunt op
posita relatiue. sed opposita respectiue nō p̄tinētia ad pdica
mentū relatiōis: sed actōis et passionis. cū modus relatiōis sit
eē ad aliud: et modus actōis sit eē a quo aliud. et modus passio
nis sit eē qd ab alio. Nōt aut q̄ cā nō est pprie ad causatū. sed
ē illud a quo ē causatū. neq; causatū pprie est ad cāz. sed est il
lud qd est a cā. id cā et causatū magis vident p̄tinere ad pdica
mentū actōis et passionis q̄ relatiōis. Et si itez allegaret au
ctoz de causis dicēs q̄ cā est illud ad cui⁹ eē segtur aliud. id s;
ex efficiē segtur cā: a fortiori ex cā segtur effect⁹. Dicēdū q̄ ex
cā nō semp segtur effect⁹ s; mō eē. sed bñ s; mō eē vel posse eē. si. n.
domus est: oportet q̄ ligna et lapides sint. et q̄ icillo lapidū vel
lignoz fuerit: nō tamē si hec sunt domus est aut erit aut fuit.
sed bene domus est vel potest esse.

Quā aut videmus in his que sūt circulo quādā
generationē esse p̄tigit hoc eē: si vere p̄sequēt ad
inuicē mediū et terminū. In his. n. ouerti est. om̄s
est aut hoc in primis q̄ ouertatur p̄clones ad pri
mas p̄missas: circulo hoc aut est. In operib⁹ aut
videtur sic: depluta terra necesse est vapore fieri.
hoc aut facto nubē. hac vero facta: necesse est igit
terra depluta eē. hoc aut erat ex principio: q̄re cir
culo circuituit: cū. n. hoz vnū qdlibet sit: altez est:
et cū illud altez: et cū hoc primū.

Quarta dco. in causis et cātis circulariter se hñtib⁹ polis est
circularis dem̄ratio. pbat. qñcūq; mediū et extrema inuicē eō
uortunt polis est dem̄ratio circularis: sed in causis et cātis cir
culariter se hñtib⁹ mediū et extrema inuicē ouertunt. g. maior
p; et p̄ioꝝ. vbi est om̄sum q̄ si mediū et extrema inuicē ouertū
tur necesse est extrema ouerti ac etiā p̄missas ouerti cū dclone et
ad se inuicē. ex qbus segtur q̄ sicut ex p̄missis dco dem̄rat ita
ex eadē dclone cū qdlibet p̄missa p̄t dem̄rari alia p̄missa. et
dñter polis est dem̄ratio circularis. minor aut declaratur. qñ
pluuia vapor et nubes circulariter se habēt quoz mediū con
uertit cū extremis. g. p̄ma pars aētis pbat. nā ex pluuia gene
rat vapor. et ex vapore generat nubes. et ex nube generat plu
uia. g. circulariter se habent. Itē ex vapore generat nubes et
ex nube generat pluuia. et ex pluuia generat vapor. g. circula
riter se habēt. Itē ex nube generat pluuia et ex pluuia generat
vapor. et ex vapore generat nubes. g. ista tria s; mō cāz et causatū
circulariter se hñt. et pars aētis p; s; q̄ i his mediū et extrema
inuicē ouertunt qñ si pluuia fuerit mediū ex illa segtur vapor
et nubes. et ecōtra et si vapor fuerit mediū ex illo segtur nubes
et pluuia et ecōtra: si nubes fuerit mediū ex illa segtur vapor et

pluuia et ecōtra. Notādū pmo q̄ duplex est cālitās. s; fm re
ctū qñ nō sit reuersio ex vltimo ad p̄mū et s; circuli qñ ex vl
timo sit p̄mū fm spēs. Exēplū p̄mū. ex puero sit iuuenis et ex iu
uene sit senex. et ex sene nō sit puer. Exēplū scōi ex pluuia fit va
por et ex vapore fit nubes et ex nube fit pluuia. nā qñ terra de
pluta est calor solis facit idē eleuare vapores. vaporib⁹ eleua
tis p̄ igrossationē nubes fiūt. factis aut nubib⁹ p̄pter grauita
tē generat pluuia a terra depluta. cū g. modi itelligēdi suman
tur a modis eēndi s; mō p; s; meta. et dñter modi dem̄randa
modis cāndi segtur q̄ si illa tria sunt inuicē cause et cāta p̄ qdli
bet illoz dem̄rari p̄t aliud et ecōuerso. et sic illoz est polis de
mōstratio circularis. p̄me g. tres dclones loq̄bant de causis et
cātis nō sūt exātib⁹ hñtib⁹ ordinē rectū. hec aut q̄ta dco ex
p̄mit cāz et cāta nō sūt exātia hñtia ordinē circularē. Secōdo
notādū q̄ illoz triū qdlibet p̄t eē p̄mū. qdlibz mediū. et qdli
bet vltimū: nā si incipias a pluuia ex pluuia generabit vapor. et
ex vapore nubes. p̄t qd pluuia erit p̄mū. vapor mediū. et nu
bes vltimū. si aut incipias a vapore ex vapore generabit nubes
et ex nube pluuia. p̄t qd vapor erit p̄mū gñatū nubes me
diū et pluuia vltimū. si vō incipias a nube ex nube gñabit plu
uia et ex pluuia vapor p̄t qd nubes erit p̄mū pluuia mediū
vapor vltimū gñatū. qdlibet. n. istoꝝ p̄t eē p̄ notū s; sensū di
uersū et s; q̄ est p̄ notū alicui incipit rōcinatio ab illo et p̄cludit
aliud qd ē sibi min⁹ notū. aliq; n. p̄ sp̄ciēs nubes accipit eas
eē p̄ sensū et ex isto oñdit alia: alter sūt ab ipsa pluuia p̄t incipe
dcludēdo alia duo. id qdlibet istoꝝ p̄t eē altero notū s; mō sen
sum et ex illo dem̄rant dñter alia.

Sūt aut qdā q̄ sūt vlr. semp. n. q̄ et in omni: aut
sic se habent: aut sūt. Alia vero semp qdā nō: sed
sicut frequēter sūt: vt nō ois homo masculus: s;
est sicut frequēter. Taliū igit necesse est et mediū
sicut frequēter eē. si enim a. de b. vlr p̄dicat: et b.
de c. vlr necesse est a. de omni c. et semp p̄dicari.
hoc enī vlr de omni et semp. sed suppositū est s;
cut frequēter eē. necesse est ergo et mediū frequē
ter eē. qd est in quo est b. d. Erunt igit et eoz que
sunt sicut frequēter p̄cipia sine medio q̄cūq; fre
quēter sic sūt aut sūt.

Dubitat circa dicta. nā nō semper ex pluuia generat vapor
nec semp ex vapore generat nubes. g. vapor nō dem̄rat p̄ plu
uia nec nubes p̄ vapore. p; p̄na. qz ois dem̄ratio est ex neciuz. p
b. In soluedo h̄ dubiū Ari. p̄mittit hāc distictionē q̄ eoz
q̄ sūt qdā sūt semp vt eclipis cū semp posita cā ponat effe
ct⁹. et qdā sūt frequēter vt barba i masculo: qz non ois mascu
lus tpe debito ē barba. eo q̄ cā p̄t ipediri. s. caliditas facies
coꝝ magis porosū q̄ sit coꝝ femelle q̄re pori sūt magis apli
p quos exeūt pili et etiā grossiores. s; aut in masculo plūmū re
perit. s; qz talis cā p̄t ipediri nō segtur de necitate. hō est ma
culus i debira etate. g. est barba. et. Vac distictioe p̄missa
Ari. soluit dubiū dicēs q̄ ea q̄ sūt semp dem̄rant p̄ mediū vt
semp et ea q̄ sūt frequēter dem̄rant p̄ mediū vt frequēter: qz
nō saret p̄missas eē veras semp: et dclonē solū vt frequēter: qz
si maior extremitas p̄dicat semp de medio termino et mediū
semp de minori extremitate oz maiorē extremitatē p̄dicari
semp de minori extremitate cū ex necio nō segtur p̄tingēs. id
neciuz simplr segtur ex necio simplr. et neciuz s; mō qd ex necio
s; mō qd. si. n. añs est simplr neciuz aut vlr vez et añs est neciuz
s; mō qd. aut solū frequēter vez. d̄dictoꝝ dñtis stat cū añte. et
p̄ añs p̄na nō valet. Et cū dñ ois dem̄ratio est ex neciuz: vez ē
ex neciuz simplr aut aptitudinalr vel ex sup̄pone: vñ i mathe.
et sup̄celestib⁹ ar. p̄ cāz ifallibile et simplr neciuz. si. n. est iterpō
terre iter solē et lunā de necitate ē eclipis. et si ē figura trib⁹ re
ctis lineis d̄cta necio est eālitās triū āguloꝝ ad duos rectos.
in nālib⁹ aut ar. p̄ cāz aptitudinalr neciuz: qz nō sequitur semē
oliue est. g. erit oliua ex ipso. nec segtur. pluuia ē. g. ex ipsa erit

Secunda.

vapor qm̄ semē oliue per corruptionē. ⁊ pluuia per caliditatē poterit ipediri. tñ qm̄ est ex se talia apta nata sut tales effect⁹ facere. ¶ Ex pdictis sequitur qd̄ mō eodē non est arguēdū in mathe. ⁊ supcelestib⁹ ⁊ nālib⁹. qz i supcelestib⁹ ⁊ mathe. ex quo cause nō pnt ipediri est simplr arguēdū ⁊ fm̄ actū. i nālib⁹ vō: qz cause pnt ipediri est arguēdū fm̄ aptitudinē. ⁊ ex additōe vt b̄ h̄z talē cāz. q̄ ē aptū natū b̄re talē effect⁹: aut talis ē cā nō ipe dita. ḡerit talis effect⁹. ¶ Sc̄do sequitur qd̄ cū dicim⁹ aliq̄ cāta eē semp ⁊ vlr̄ d̄s itelligi p̄ relationē ad cāz. vt eclip̄sis ē semp qm̄ est sua cā ⁊ est vlr̄ vbi est sua cā. vñ si eēt multe lune ⁊ iter oēs iterponeret terra in oib⁹ eis eēt eclip̄sis. ⁊ iō tales dem̄fationes sunt alijs certiores: qz fiūt p̄ cāz ifallibilē. vñ d̄men. ⁊. methe. dem̄strationes mathe. sunt in p̄mo gradu certitudinis ⁊ nāles sequūtur eas.

Quomodo igitur quid sit quod quid est iterminus assignatus est: ⁊ qm̄ demonstratio: aut diffinitio sit ipsius aut nō: dictū est prius.

¶ Ultimo Ari. epilogaō d̄cludit duo. Primū qd̄ ip̄z qd̄ qd̄ ē ōz eē mediū iter terminos syllogisticos: sic. n. f̄z oē gen⁹ cāe d̄i git dem̄fate: ita f̄z oē gen⁹ cāe d̄tigit diffinire. pp̄ qd̄. s. meta. d̄mēdan̄t diffōnes aristarchi: qz dabant̄ p̄ oē gen⁹ cāe. d̄re igit̄ oē gen⁹ cause mediū i dem̄fatioe ē d̄re f̄z oē gen⁹ cause mediū eē diffōnē. Sc̄d̄z qd̄ alicui⁹ ē dem̄fatio. ⁊ alicui⁹ nō est dem̄fatio. alicui⁹ est diffō. ⁊ alicui⁹ nō ē diffō. sube. n. ē diffō ⁊ nō ē dem̄fatio. accit̄is aut̄ est dem̄fatio ⁊ non diffō. Itē accit̄is in d̄creto est dem̄fatio ⁊ nō diffō. f̄z accit̄is in abstracto f̄z se est diffō ⁊ nō dem̄fatio. ¶ Cōtra d̄clonē ar. pb̄ado qd̄ in causis ⁊ cāis circulariter se h̄ntib⁹ nō sit polis dem̄fatio circularis ⁊ p̄ sic. si ex pluuia dem̄fāt nubes. ⁊ ex nube dem̄fāt pluuia. ḡ ex pluuia dem̄fāt pluuia. n̄is est ipolē. qz tūc idē dem̄faret per idē. ⁊ idē eēt notū ⁊ p̄us seipo. qd̄ est icōueniēs ⁊c. ¶ Sc̄do si ex pluuia dem̄fāt vapor ⁊ eē. sequitur qd̄ dem̄fatio circularis sit polis i eodē ḡne cause. qd̄ est tra Ari. p̄ h̄. ⁊ p̄z d̄na. qz pluuia ē mā vaporis ⁊ vapor ē mā pluuie. ¶ Ad p̄mum d̄cedit qd̄ ex pluuia dem̄fāt pluuia. nō tñ idē dem̄fāt p̄ idē. qz ex pluuia corrupta dem̄fāt pluuia generanda ⁊ ex pluuia p̄nti dem̄fāt pluuia futura. ⁊ ex pluuia q̄ est dem̄fāt pluuia q̄ nō ē. p̄pterea nō sequitur qd̄ idē sit p̄nti ⁊ notū seipo. sed qd̄ pluuia p̄nti sit p̄nti ⁊ notū futura: vñ cū d̄r ex pluuia generat̄ nubes. ⁊ ex nube ḡnat̄ pluuia. illud nō est itelligēdū de eadē pluuia: qm̄ p̄ma pluuia ē cā nubis. ⁊ sc̄da est effect⁹ imediat⁹ nubis. ⁊ effect⁹ mediatus p̄me pluuie. Illa tamē d̄na nō valet de forma. pluuia est cā nubis ⁊ nubes est cā pluuie. ḡ pluuia est cā pluuie. sicut nō sequitur de abulatio est cā sanitatis ⁊ sanitas est cā de abulatiois. ḡ sanitas est cā sanitatis: qz in diuersis generib⁹ cāz nō ḡcqd̄ est cā cause est cā cāti. arguit̄. n. in q̄tuor terminis eo qd̄ cā in maioris nō supponit nisi p̄ cā efficiētē. ⁊ in minoris p̄ cā finali. illa autē d̄na. i. pluuia est cā nubis ⁊ nubes est cā pluuie. ḡ pluuia est cā pluuie tenet ḡra māe: qz suat̄ cōtinue idē gen⁹ cause. i. mālis: pluuia. n. est cā mālis nubis ⁊ nubes ē cā mālis pluuie. ¶ Ad 2° r̄idet Egidi. qd̄ in causis p̄ se dem̄fatio circularis est ipolis. sed b̄n̄ est polis in causis p̄ accit̄is: qz pluuia nō est cā p̄ se vaporis: cū nullū ens i actu sit p̄ se mā. p̄ accit̄is. n. ē qd̄ ex ente i actu fiat ens vt p̄bat̄. p̄ phy. ⁊ p̄ de ḡnatioe. sed si accipet̄ mālis cā vapor nō est mā pluuie nec eē. f̄z mā vtriusq̄ est ens in potētia cōe ad vtrūq̄. ⁊ sic accipiedo cāz māle p̄ se nō inenit̄ subi d̄uer sio: nā hui⁹. ens i potētia ē mā pluuie. nō aut̄ ecōuerso. est etiā mā vaporis ⁊ nō eē. ¶ Decr̄atio est mihi difficilis. p̄. qz tunc aliq̄ dem̄fatio eēt ex his q̄ sunt p̄ accit̄is tra Ari. p̄ h̄. ⁊ p̄z d̄na. qz talis dem̄fatio circularis est ex causis p̄ accit̄is. Sc̄do qz ne cesse est qd̄ ex ente in actu fiat ens. nā ex q̄tuor elemētis fiunt mixta. ⁊ ex alimētō sit mēbrū. mō elemēta ⁊ alimētū sūt entia in actu. Tertio qz nō distinguit̄ iter māz alteratiois ⁊ cōpositio nis: vñ licet mā d̄pōnis. i. q̄ sit cōpositū non sit ens actu. tñ mā alteratiois q̄ corrupit̄ in ḡnatioe cōpositi sequētis ē ens i actu. Quarto qz falsū est vaporē nō eē māz p̄ se nubis: nec nubē pluuie nec pluuia vaporis: qz sicut semē est p̄ se mā plāte ⁊ sp̄ma

q̄alis: ita qd̄libet istoz est p̄ semā alterius. Et lz p̄ accit̄is sit qd̄ ex ente in actu fiat ens put̄ li ex dicit̄ māz d̄pōnis nō tñ vt dicit̄ māz alteratiois. v̄ez est tñ qd̄ nullū ens vt est in actu ē mā alicui⁹. sed tñ vt est in potētia. Itē est alr̄ d̄cedū qd̄ dem̄fatio circularis est qd̄rupl̄ polis iuxta determinationē sc̄am. p̄ b̄. Primo i diuersis generib⁹ dem̄fationū. i. qm̄ vna illaz est dem̄fatio simplr ⁊ alia fm̄ qd̄. vtputa qm̄ dem̄fāt effect⁹ p̄ cām ⁊ eē. Sc̄do in diuersis generibus cāz. nā dem̄fāt cā effectiua p̄ cāz finalē ⁊ cā finalis p̄ cām effectiua vt colligit̄ a p̄ho. ⁊. phy. Tertio i eodē genere cause respectū tñ diuersoz suppositoꝝ: qz illa tria. i. pluuia vapor ⁊ nubes dicunt̄ se iuicē dem̄fate. f̄z nō respectū eiusdē suppositi: qz pluuia dem̄strās nubē non est illa quā dem̄fāt nubes. Quarto respectū eiusdē suppositi. sed non eque p̄. vbi ḡra. supposito qd̄ vapor nubes ⁊ pluuia nō d̄rant sp̄e sed solū accit̄a lr̄. ita qd̄ eadē aq̄ numero fiet vapor nubes ⁊ pluuia diuersificata solū i accit̄ib⁹. i. casu isto ōz d̄cedere dem̄fationē circularē nō solū i eodē ḡne. f̄z etiā respectū eiusdē suppositi nō tñ ecōuerso p̄ vnū alteꝝ dem̄fāt. nā p̄ pluuia imediata dem̄fāt vapor. sed p̄ vaporē nō imediata dem̄fāt pluuia cū nubes mediēt̄ p̄ quā dem̄fāt pluuia sic p̄ pluuia imediata dem̄strāt nubes. Et iō aduertēdū qd̄ ex aq̄ nō pōt̄ imediata generari aq̄: qz frustra ageret̄ nā si aqua corruperet̄ vt aqua ḡna: ret̄: etiā mā ex̄is sub forma aque nō appetit̄ spoliatioē illius forme vt iduat̄ eadē forma. hec ḡ mediatio parua est i generatioe elemētoꝝ. maior est in generatioe mixtoꝝ iperfectoꝝ. ⁊ multo magis i generatioe mixtoꝝ p̄fectoꝝ. nā ex aq̄ pōt̄ generari aer ⁊ stat̄i ex aere pōt̄ ḡnari aq̄. ex pluuia aut̄ fit vapor. f̄z nō stat̄i ex vapore fit pluuia. imo fit nubes imediata ⁊ stat̄i ex nube fit pluuia. In mixtis aut̄ p̄fectis est mediatio multo maior. fit. n. ex equo equ⁹ p̄ mltā media. p̄. n. moꝝit̄ ⁊ putrefit̄ deide generat̄ herba vlr̄ fenū de q̄ comedet̄ equa ⁊ ex equa ḡnat̄ mēstrū de quo tadem format̄ equ⁹ vt b̄z declarari. s. meta. ¶ Ex pdictis sequitur qd̄ p̄cessus a cā sil̄ ex̄ite cū suo cāto ad illū effectū ⁊ eē. est magis dem̄fatio circularis q̄ p̄cessus a cā non sil̄ ex̄ite cū effectū suo ad illū effectū ⁊ eē. qz in p̄ p̄cessu ar. a cā ad effectū ⁊ eē. ab eodē effectū ad eadē cāz. dem̄fāt. n. eclip̄sis p̄ iterpōnez terre. ⁊ eadē iterpō terre numero dem̄fāt p̄ eadē numero eclip̄sim. ¶ In sc̄do aut̄ p̄cessu nō ar. ab eodē effectū ad eadē cāz numero. sed solū sp̄e: qz pluuia dem̄fata p̄ nubem nō est illa pluuia numero de q̄ dem̄strāt nubes. sed solū sp̄e. ¶ Sc̄do sequitur qd̄ circulatio mālis tanq̄ p̄p̄ius effectus arguit̄ circulationē effectiua mor⁹ celi tanq̄ p̄p̄ia cāz. nā qd̄ oia mēsurent̄ suo p̄odo. ⁊ qd̄ oia reuertant̄ specificē f̄z circulū vt qd̄ ex equo mortuo fiat equ⁹ viu⁹ ⁊ qd̄ ex pluuia fiat pluuia ⁊ qd̄ mā pus ex̄is sub forma corrupta q̄li circulariter reuertat̄ ad eadē formā totū trigit̄ ex circulationē mor⁹ celi quē Ari. dicit̄ eē vitā oib⁹ entib⁹ nālibus. s. phy.

Quomodo autem oportet venari in eo quod quod est predicatio nunc dicam. Eorum igitur quae sunt vnicuique quodam extentum in plus nō tñ extra gen⁹: dico aut̄ i plus eē q̄ cūqz qd̄ est sunt vnicuique vlr̄. At vero sed alij: vt. n. aliqd̄ qd̄ omni trinitati uest. sed non omni trinitati: sicut qd̄ est: uest trinitati: f̄z nō ⁊ numero: sed ⁊ ipar uest omni trinitati: ⁊ in plus est: ⁊ nāqz ipsis quicqz uest f̄z nō extra gen⁹. qnqz qd̄ .n. numer⁹ ē: nullū aut̄ extra numerū ipar est.

¶ Itē est 3° tractat⁹ b^o sc̄bi posterioroz i quo Ari. dat modū ite mediū ip̄z qd̄ qd̄ ē. postq̄ determinauit qm̄ se b̄z ad dem̄fationē: ⁊ qm̄ ip̄z qd̄ qd̄ est: est illud qd̄ p̄ diffōnē exp̄m̄it̄ subivel passionis. iō tractat⁹ iste dimidit̄ in. 4. ca. Quoꝝ p̄mū assignat̄ artē iuestigādi diffōnem subi. Sc̄d̄z dat modū p̄cedēdi arte ista ibi. S̄z diffōnes. Tertiuū docet̄ artē accipiedū i iuestigādi diffōnē passionis ibi. Querere at̄ ōz. Quartū d̄m̄it̄ modū accipiedū ip̄z subz loco diffōnis tanq̄ mediū in dem̄fatioe ibi. Ut

Posterior

hēam aut pposita. Primū capl̄ diuidit̄ f̄ duas ptes. in quaz
prima Arist̄ premitit̄ vnā distinctionē. In 2° vero exegitur de
intēto ibi. Dō ḡ accipiēda. ¶ Quantū ad p̄mū distictio quā
Arist̄ p̄mittit̄ est ista. eoz q̄ s̄unt alicui diffinibili q̄dā excedunt
ips̄ diffinibile r̄ nō gen^o ei^o. q̄dā aut̄ excedūt tā gen^o q̄ diffini
bile. vbi gr̄a. bipes ict̄ hōi. r̄ in plus se h̄z q̄ hō. qz cōpetit̄ alte
ri ab hoie vt volatilib^o. nō tñ excedit̄ gen^o ipsi^o hois. qz d̄inet̄
sub aial̄: cū omne bipes sit aial̄ r̄ nō e^o. s̄lt̄ ipar ict̄ ternario r̄
excedit̄ ips̄. qz ois ternari^o est ipar r̄ nō e^o. nō tñ excedit̄ suum
gen^o. s̄ numer^o eo q̄ numer^o taz de pari q̄ de ipari vlt̄ p̄dicat̄.
ens vero ict̄ vn̄iuersaliter tā homini q̄ ternario r̄ excedit̄ cū
insubler̄ istoz genus tā p̄pinquū q̄ remotū cum sit trāscēdēs
extra omne p̄dicamentū.

¶ Huiusmodi igit̄ accipiēda sunt vsqz ad hoc p̄mū:
quoz vn̄iq̄dōz q̄dem in plus sit. ¶ Ia aut̄ nō
sūt in plus. h̄ac. n. necesse est subst̄tiā rei eē: vt tri
nitati ict̄ omni numer^o ipar primus vtrobiz. r̄
sicut q̄ nō est mēsurari numero: r̄ sicut q̄ est non
cōponi ex numeris. hoc itaqz tā trinitas ē numer^o
ipar primus: r̄ sic primo. hoz. n. vn̄iq̄dōz aliud:
quod in paribus oibus ict̄: vltimū aut̄ r̄ dualita
ti: omnia autem illi.

¶ Ista distictione p̄missa p̄hs ponit̄ duas regulas. Quaz p̄ma
est ista. si accipiant̄ tot̄ p̄dicata alicui^o diffinibilis nō se exten
dētia extra gen^o quoz q̄libet in plus se h̄z q̄ diffinitū. r̄ oia
siml̄ e^o q̄: ex talib^o p̄dicatis cōstituit̄ diffō eēntialis illi^o. p̄z. nā
illi termini numer^o ipar vtrobiz p̄m^o faciūt̄ diffōnē ternarij
cū oēs siml̄ inuertant̄ cū ternario: r̄ q̄libet illoz cōior ē terna
rio vt liquet. Et notat̄ d̄ nō se extēdētia extra genus p̄pter
terminos trāscēdētes r̄ diuersoz p̄dicamentoz ex q̄bus non
d̄ fieri talis diffinitio. ¶ Notandū p̄mo s̄m Arist̄. q̄ numerus
dupl̄ d̄ p̄mus. s̄ p̄mitate mēsuratiōis. r̄ p̄mitate cōpositiōis.
Numer^o p̄mus p̄mitate mēsuratiōis est ille q̄ nō mēsurat̄ ali
quo numero. r̄ sic nō solū binari^o vel ternari^o est numer^o p̄m^o
sed etiā gnari^o r̄ septenari^o r̄ generalit̄ q̄libet numerus ipar.
Numer^o vero p̄mus p̄mitate cōpositiōis est ille q̄ nō cōponit̄
ex numeris. r̄ sic nullus est numer^o p̄mus nisi binari^o r̄ ternari^o.
Et si d̄ q̄ ternari^o a. b. c. cōponit̄ ex numeris. s̄ ex binario
a. b. r̄ ex alio binario b. c. soluit̄ p̄ hoc q̄ intelligit̄ de numeris
nō cōicantib^o. mō illi duo binary iūicē cōicant̄ eo q̄ b. vnitas
vni^o est vnitas alteri^o. diffō ḡ ternarij nō est numer^o ipar p̄m^o:
qz tūc gnari^o eēt ternari^o: sed illius diffō est numer^o ipar vtro
biz p̄m^o. ita q̄ sit p̄m^o p̄mitate mēsuratiōis r̄ p̄mitate cōpo
sitiōis. ¶ Scōdo notandū q̄ sicut cōpositū nāle solū cōstat ex
mā r̄ forma. ita diffō eēntialis solū cōstat ex duob^o. s̄. gene
re. p̄p̄quo r̄ d̄tia vltimata. quoz p̄mū dicit̄ potētiā vt mā. r̄
z^o dicit̄ actū vt forma. 3° aut̄ nō requit̄: qz duo talia neqz cla
uo neqz colla diūgi debēt. Aliquū tñ inoiatū est genus p̄p̄iū r̄
tūc loco illi^o ponēdū est gen^o remotū vsqz ad d̄tiaz vltimā. vt
si eēt diffō hois aial̄ māuetū bipes. aial̄ māuetū accipere^o
loco generis p̄p̄iū r̄ p̄ping. bipes vero se h̄ret vt̄ specifica d̄tia.
r̄ si ignota est nobis d̄tia p̄p̄ia loco illi^o sumēde sunt due vel
tres d̄tie cōiores q̄ cūctis inuertant̄ cū diffinito. r̄ ignota d̄tia
hois p̄p̄ia loco ei^o accipere^o gressibile bipes: qd̄ inuertit̄ cū ho
mine: s̄ tā gressibile q̄ bipes sit cōius. tālia. n. cōpetūt̄ diffōnē
hois: qm̄ p̄ gressibile inuenit̄ hō cū aliqb^o terrestrib^o. r̄ differt̄ a
volatilib^o. p̄ bipes aut̄ inuenit̄ cū volatilib^o r̄ differt̄ a terrestrib^o.
¶ Tertio notādū q̄ si aliq̄ duo res p̄u tery se habēt in
plus r̄ totū in eque oz q̄libet illoz restringere r̄ restringi: r̄ se
quēter vt̄rūqz eē excedēs r̄ excessū. mō in diffōne vera nō sūt
aliq̄ duo quoz q̄libet excedat̄ r̄ excedat̄. nā in diffōne vera
sunt gen^o r̄ d̄tia. vel si sunt plēs d̄tie hoc erit̄ s̄z ordinē p̄dica
mentale. quaz vna erit̄ d̄tia generis supioris r̄ alia d̄tia generis
inferioris. vt suba aiata sensitiua. si p̄mū dat̄ illa nō se h̄nt sicut
excedētia r̄ excessa: qz d̄tia nō se extēdit̄ extra genus suū. si z^o
itez nō q̄libet illoz est excedēs r̄ excessū: qz d̄tia generis infe

rioris nō potest excedere d̄tiaz generis superioris. Ex quibus
sequitur q̄ diffinitio d̄tines plura quoz q̄libet est in plus r̄ totū
tū i eque nō est diffinitio vera. sed supplet̄ vicē vn̄ius diffōnis
vere. ideo regula hic tradita a p̄ho nō est bona simpli. s̄ bona
in casu: qm̄. s̄. ignozat̄ d̄tia vltima sp̄ei.

¶ Quā aut̄ on̄suz tā est in superiorib^o q̄ necessaria
sunt in eo qd̄ quid est p̄dicatia. vltia aut̄ necessaria
sūt. In trinitate at̄ r̄ i quozqz alio sic accipiunt̄ i eo
qd̄ qd̄ ē: accepta sic ex necessitate erit trinitas bec.

¶ Declarata hac regula Arist̄. p̄bat̄ illā eē diffinitioē ternarij
p̄ duas d̄clones. q̄z p̄ma ē ista. numer^o ipar vtrobiz p̄m^o ict̄
de necitate ternario. p̄bat̄. oē qd̄ ict̄ alicui vlt̄ r̄ in eo qd̄ qd̄ ē
ict̄ illi de necitate. sed numer^o ipar vtrobiz p̄m^o ict̄ ternario
vlt̄ r̄ in eo qd̄ qd̄ est. ḡ. p̄z. d̄tia. cū maiori ex determinatis p̄mo
hui^o. r̄ minor declarat̄: qz ois ternari^o est numer^o ipar vtrobiz
q̄ p̄m^o. r̄ ad interrogatiōē factā p̄ qd̄ est ternari^o r̄ndet̄ q̄ nu
merus ipar vtrobiz p̄mus. ¶ Dubitat̄ qz paritas r̄ iparitas
eē p̄mū r̄ nō eē p̄mū vident̄ eē d̄tie accitales r̄ qdā p̄p̄ietates
numeri. nō igit̄ p̄dicta diffinitio p̄dicat̄ eēntialit̄ r̄ in qd̄ de
ternario. ¶ R̄ndet̄ q̄ tales p̄p̄ietates ponūt̄ loco d̄tiaz
eēntialit̄. sicut etiā in diffōne aial̄ ponit̄ sensitiuū qd̄ est pas
sio. p̄p̄ia aial̄ r̄ nō d̄tia eēntialis. r̄ in diffinitione hois ponit̄
bipes gressibile p̄natū q̄ dicit̄ p̄p̄ietates accitales. v̄z. figu
rā r̄ organizationē mēbroz corpis. sepe. n. noia subaz ab acci
tibus sunt assūpta. vt lapis a lesione pedū. r̄ petra a tritione pe
dis: quia petra dicitur quasi a pede trita secundum etymolo
giam vocabuli.

¶ Quod aut̄ subst̄tia sit ex his: manifestū est. neces
se. n. est nisi hoc eēt trinitatis eē: vt genus aliquid
esse. hoc aut̄ noiatū: aut nō noiatū: erit igit̄ in plus
q̄ trinitati ict̄ esse: p̄cessum. n. est huiusmodi eē gen^o
qd̄cūqz scōz potētiā in plus est. Si itaqz nulli ict̄
aliq̄ q̄z athomis trinitatis: hoc vtqz erit trinitatis
eē. supponat̄ eteni hoc vn̄iuscuiusqz subst̄tia eē:
q̄ est i athomis vltimū p̄dicamentū. Quare s̄lt̄ r̄
aliq̄ cuiuslibet sic demonstratoz eidē eē ierit.

¶ Scōda d̄clō. numer^o ipar vtrobiz p̄mus est diffō eēntialis r̄
qd̄tatiue ternarij. p̄bat̄. omne qd̄ p̄dicatur vlt̄ in eo qd̄ qd̄ est
de aliqua specie: est diffinitio vel genus illius. p̄z. d̄tia cū m̄no
r̄ ex alia d̄clōne. maior aut̄ est nota: qz nihil p̄dicatur in qd̄
nisi species genus vel diffinitio. differētia enim non p̄dicatur
in quid: sed quale. per por. tunc sic numerus ipar vtrobiz p̄
mus p̄dicatur de ternario. genus vel diffinitio supple eēntialit̄
tialis r̄ qd̄tatiua: sed nō tanq̄ genus: quia inuertitur cum ter
nario r̄ nulli ict̄ nisi ternario r̄ suis idiuiduis. igitur tanq̄ dif
finitio qd̄tatiua r̄ eēntialis. minor vero p̄z induciue: qz nullū
genus siue sit nominatū siue inominatū cōuertitur cū specie.
¶ Notandū primo s̄m p̄hm q̄ non habet̄ vltimū p̄dicamen
tū nisi i athomis. i. in idiuiduis sp̄ei. qz hoc modo sit diffinitio
semper aggregando differētiās donec totū aggregatū sequetur
speciei: qz aggregatū nō p̄dicatur nisi de idiuiduis. fecit enim
p̄hs specialē mētiōē de athomis. qd̄ est diuisibile in sp̄es nō
p̄p̄ie diffiniē: s̄ qz est diuisibile in idiuidua. nullū. n. equocū
p̄p̄yissime diffiniē equocationis. lat̄. n. in generib^o equoca
tiones s̄z Arist̄. 7. p̄hy. p̄pter diuersas r̄ōnes quas d̄inet̄ sp̄ez.
¶ Notandum scōdo. s̄m p̄hm q̄ genus s̄m potētiā in plus
se habet̄ q̄ ea que sunt in genere. quia sicut mā p̄ma est in pu
ra potētiā cum non sit ex se quid nec qualis nec quanta. 7°
meta. sed terminat̄ p̄ formas. ita genus est potētiā ad oēs
d̄tiaz r̄ sp̄es cū nullā sibi determinet. r̄ p̄ differētiā adueni
entē sibi d̄bit̄ ad determinatā sp̄ez vt asserit̄ por. dicit̄ differ
entia adueniēs ḡni cōstituit̄ sp̄em. ¶ Et c̄cludit̄ p̄hs q̄ ea q̄
dicta sunt de ternario possunt̄ alijs speciebus applicari modo
consimili diffiniēdo illas per plura quoz quodlibet in plus

Secundus

et totū in equo. i. totū in equo diffinito equaliter et uertibiliter et
Sed dubitat. nā sola suba diffinitur eēntiali et gditatiue.
per Ari. 7° meta. sed ternari^o est accūs cū sit spēs pdicamen-
ti gditatis fm p̄m i pdicamētis. igit nō dō diffiniri essentia
liter et gditatiue. Dicendū q̄ aliqd accūs h̄z modū sube. s.
nihil extrinsecū cōnotādo: aliqd āt h̄z modū accūs. v̄z. aliqd
extrinsecū cōnotādo. vñ albedo et nigredo et hec talia nō cō-
notāt sua suba nec aliqd aliud. simitas aut et crispitudo cōno-
tant sua suba. iō albedo et nigredo: et h̄z h̄nt modū sube. simi-
tas āt et crispitudo q̄ notāt nāsū et caput h̄nt modū accūs.
iō talia nō diffiniuntur pure gditatiue. s. p̄ p̄puz gen^o et p̄ p̄pūā
dōiaz diuisiua illi^o ḡnis et cōstitutiuā sp̄i icrisce p̄ modū pris
eēntialis. alia v̄o bñ diffiniunt pure gditatiue ex quo habēt
ppriū gen^o et p̄pūā dōiaz habēt rōnē act^o et forme: et q̄ nō
habēt talis dōia eēntialis: loco ei^o accipiatur aliqua dōia acci-
dentalis: vt videbit̄ infra: vt albedo ē color aggregatiuus vi-
sus. et nigredo est color disagregatiuus visus: eo mō quo diffiniū-
tur spēs sube. vt equus est aīal h̄nibile et asin^o ē aīal rudibile.
Stat aut q̄ binari^o et ternari^o s̄nt accidētia: tñ habēt mō-
dū sube et nō subm nec aliqd extrinsecū cōnotando. iō bñ dif-
finitur binarius p̄ numerū parē vtrobiz primū et ternarius
per numerū imparē vtrobiz primū.

Congruū aut est cū totū aliquis negocietur de-
partiri genus in atboma specie prima. vt nume-
rus in dualitate: et trinitatez. postea sic diffōnes
illoz accipe tētare: vt recte linee et circuli et recti
anguli. post hec aut accipientes qd gen^o sit vtrū
quantitatū: aut qualitātū proprias passiones spe-
culari p̄ cōia prima: cōpositis enī ex atbomis due-
nētia ex diffōnibus erūt manifesta: propter hoc
q̄ principū omnīū diffōnūz q̄ simplex est et sim-
plicibus per se inesse puenientia solis: alijs autez
secūdam illa.

Secūda regula ē ista. si accipiat̄ p̄pūū genus et p̄pūā dōia essen-
tialis illa cōstituant diffōnes eēntiale terminū diffinibilis. p̄.
qm̄ si aīal est hoīs p̄pūū gen^o: et rōnale p̄pūā acc eēntialis ei^o
dōia: totū B aīal rōnale ē diffō eēntialis et gditatiua hoīs. p̄
p̄pūū aut gen^o inuenit̄ p̄ diuisione illius in spēs spālissimas eo
mō quo diuidit̄ numerus in binariū et ternariū: p̄ quā diuisio
nē diffimunt̄ illa ponēdo p̄pūū gen^o in diffōne: et idē itelligit̄
in alijs. s. q̄ ponat̄ p̄pūū et immediatū gen^o in diffōne. vtz v̄s
finiēdo circūlū: lineā rectā vel angulū rectū. C Notandū
p̄ fm Egi. q̄ generis triplex ē diuisio in suas partes subinas:
prima est generis cōmuniōis in genera subalterna vt si di-
uidat̄ ḡntas p̄ trinuū et discretū. aut aīal p̄ bipes et q̄drupes.
et tūc gen^o nō igredit̄ diffōne sp̄i spālissime. Scda ē generis i-
spēs spālissima et spēm subalternā. eo^o quo diuidit̄ aīal in ho-
minē et brutū: et sic solū ingredit̄ diffōnes primi mēbz q̄ sola
spēs spālissima diffinit̄ p̄pū. Tertia ē generis in spēs spālissi-
mas eo mō quo diuidit̄ aīal i hoīem et equū: dato q̄ hec sint
ōia aīalia. et sic pōt̄ igredi cuiuslibet suoz mēbroz diffōnes.
Scdo notandū fm Egi. q̄ dōia p̄pūā et eēntialis repit̄ p̄ ea
q̄ sūt p̄pūā pdicamēto ḡnis et sp̄i et cōia his. videat̄. n. i q̄ pdica-
mēto sūt gen^o et spēs diffiniēda: vtz i pdicamēto sube ḡntatis
vel ḡntatis: aut i alio pdicamento. et si talia sint i pdica^o sube:
vtputa hō et aīal: cōsiderē p̄pūā pdicamēti sube q̄ sūt cōia hoī
et aīali et alijs cōtēntis i eodē pdicamēto vsq̄quo veniatur ad
dōiaz hoīs solū cōpetētē sibi et p̄ quā distiguit̄ a quolibet alio.
qua diūcta aīali habebitur diffinitio hoīs. lz enī risibile solū
cōpetat hoī: et per ip̄z homo distiguit̄ a quolibet alio. nō tñ
cū aīali facit diffōnem essentialē hoīs. q̄ p̄ ea que sūt p̄pūā
pdicamēti sube cognoscit̄ risibile nō p̄tinere ad illud pdica-
mēti propriū sube in subo nō esse fm p̄m in pdicamētis
loquendo de subiecto in actu. risibile autez est in subiecto in
actu: sicut albū et nigrū. C Tercio notandū fm p̄m in ista q̄

solum simplex est principū osum diffinitionum q̄ sicut m̄a
et forma sunt p̄ncipia oīum rez naturalīū p̄pter simplicitatē
suaz cū non fiāt ex alijs neq̄ ex alterutris p̄ p̄by. ita genus et
diferentia p̄pter suā simplicitatem sunt p̄ncipia. omnīū diffi-
nitionū. genus enī nō includit dōiam nec ecōtra. sed species
includit vtrūq̄. q̄ cōponitur ex genere et differentia fm por-
in vniuersalibus. et cōmen. in prologo p̄by. nullus enim prius
includit suū posterius. genus autem est prius differentia sicut
materia est prior forma. non etiaz dōia includit suū genus:
sicut nec accidens habens modū sube includit suū subm. nec
seq̄. dōia pdicat̄ d̄ ḡne. igit vñ eo^o altez includit: sic nō seq̄
albedo pdicat̄ de suo subo: igit albedo includit subm vel eē.
C Quarto notandū fm p̄m in littera q̄ ea que insunt sim-
plicibus insunt illis p̄ se et nō per aliud. alijs aut insunt per illa.
nāz si homo est risibilis: hoc est quia est aīal rōnale. et si hō ē
rōnalis: hoc est quia est animal. animali enim per se cōpetit
rōnitas. non quia includit intrinsece illaz: sed quia per se et
non per aliud est in potentia ad illam: sicut materia per se et
non per aliud est in potentia ad formas: et sicut materia est p̄
se in potentia ad formā hominis: licet aliqua materia non sit
actuata forma humana. ita animal est per se in potētia ad dif-
ferentiā eēntiale hoīs que est rōnale: licet aliqd sit aīal qd nō
sit rōnale. C Cōtra pdicta arguit̄. et p̄ q̄ circulus linea recta
et angulus rectus non diffiniunt̄ p̄ sua genera et dōias eēntia-
les. circulus enim et si diffinitur per suū genus qd est figura:
nō tamē p̄ dōias eēntiales figure. nam p̄ncipia circuli ingre-
diētia diffōne eius sunt cētū: circūferentia: et linee s̄z p̄b. s.
p̄by. hec autē nō sūt dōie essentielles figure cuz figura sit pdi-
camenti qualitatis. et cētū cū sit punctus indiuisibilis. et li-
nea pdicamenti ḡntatis. circūferentia autē videtur esse p̄e-
dicamenti relationis p̄pter cōnotationem cōtinentie. Itēz
linea recta diffinitur per lineā. et angulus rectus per angulū.
Stat autē q̄ angulus et linea nō sunt genera: s̄z species spālissi-
sime. vt p̄z per Aisto. in pdicamentis diuidentē cōtinuum in
lineā: sup̄ficiē: corpus: tēpus et locū tanq̄ in spēs spālissimas.
C Secundo arguitur q̄ animal non pōt̄ diuidi i genera sub-
alterna neq̄ in genus subalternum. quia animal predicatum
immediate immediatōe subiecti de qualibet sua spē spālissima.
vt patuit in p̄ hui^o. q̄ sicut hec est immediata. homo ē animal.
ita et hec. asinus ē aīal. equus est aīal: et sic de singulis. igitur
iter aīal et quācūq̄ suā spēm spālissimā nō mediat aliqd gen^o
subalternū. et per sequens non diuidit̄ aīal in bipes et q̄dru-
pes tanq̄ in genera subalterna. neq̄ in brutū et hoīem tanq̄
in genus subalternū et spēs spālissima. C Tertio arguit̄ q̄ nō
solū simplicia sūt p̄ncipia oīūz diffōnū imo cōposita q̄ vt di-
cētū est gen^o et dōia sūt p̄n^o oīum diffōnū: mō gen^o est cōpositū
ex actu et potētia aliter nō eēt p̄ se i pdicamēto cū ens descen-
dat in decē pdicamēta p̄ actū et potētiā. s̄z meta. et dōia dicit̄
aliquā cōpositionē. q̄ cuz nō dicat potētiā tñ ex quo est act^o
generis: nec actū tantū: q̄ tunc esset actus purissimus. et cōse-
quenter deus oportet necessario. q̄ cōponatur ex actu et po-
tētia. C Quarto arguit̄ q̄ ea que insunt simplicib^o nō insunt
illis per se sed p̄ aliud. q̄ risibile inest animali per aliud. s. per
hominē. et habere tres angulos equales duob^o rectis cōpetit
figure p̄ aliud. s. p̄ triangulū fm p̄m et hui^o. vñ habere tres
angulos eq̄les duob^o rectis cōpetit figure p̄ aliud subm. v̄z. p̄
triangulū et p̄ aliā cām. s. p̄ lineā. C Ad p̄mū dicit̄ q̄ spēs ac-
cidentalis nō cōnotans subm suum diffinitur per gen^o et dif-
ferentiā eiusdem pdicamenti: vt linea et superficies: al-
bedo et nigredo. species autē accidentalis connotans subie-
ctum suum diffinitur per genus eiusdem pdicamenti: et dif-
ferentiā alterius pdicamenti que quidem differentia non
est nisi subiectū suū vel aliquid importatū per subiectū suū
vt simitas et crispitudo. genus enim vtriusq̄ est forma vel fi-
gura quarte speciei qualitatis. differentie autem essentialē
sunt nāsus et caput. quia igitur circulus et triangulus conno-
tant subiectum suum. scilicet lineam. ideo diffiniuntur per
genus eiusdem pdicamenti. s. p̄ figuras: et per dōiam alterius pdi-

Posterioꝝ

ament. v3. per lineā. centrū autē et circūferētia nō significāt in recto nisi punctū et lineā. et qz cōnotant cōtinentiā actiuas et passiua. qz circūferētia cōtinet et centrū cōtinetur. iō centrū et circūferētia sūt pdicamēti relationis. s3 sua absoluta sint pdicamēti q̄tatis. ¶ Deinde ad argumentū de linea recta et angulo recto dicitur q̄ sicut bō alb⁹ nō est spēs p se alicui⁹ pdicamenti. sed p accēs pdicamēti sube rōne substantiui. et pdicamenti q̄tatis rōne adiectiui. ita linea recta est p accidens spēs pdicamēti q̄tatis et q̄tatis. et qz spēs p accēs p̄supponit spēm p se. qz partes sunt priores toto p̄phy. iō sicut homo albus diffinit p hominē. ita linea recta p lineā et angulus rectus p angulū. et p̄ter cēdat q̄ spēs p accēs diffinit p spēs spālissimā. sed illud non est p̄b̄m. qz ipse loquit̄ hic de eo qd diffinitur hic per se et nō p accēs. ea enī que sunt p accēs sunt relinquenda in scia speculatiua. inquit p̄hs. 5° p̄hy. ¶ Ad 2° d̄ fm Egi. q̄ aīal dupl̄r diuiditur. s. p partes subiectiuas. et p d̄rias cēntiales. P̄mo mō facit pdicationē immediatā cum q̄libet sua spē spālissimā. Sed scōo mō nō facit pdicationē immediatā nisi cū spē bois. et p̄ter h3 dicere q̄ inter aīal et boīminē aliquo mō est genus subalternū et aliquo mō nō. si aīal diuiditur p bipes et quadrupes. cu3 oīs homo sit bipes et non ecōtra. isto modo datur gen⁹ subalternū mediū. si aut diuiditur aīal p rōnale et irrōnale aut p brutū et hominē. aut p hoīez equū et alias spēs aīalis. sic nō dat gen⁹ subalternū mediū iter aīal et aliā spēm ei. ¶ Ista r̄sio est cōmūnis sed difficilis qz tūc tanta esset quasi multitudo genēz subalternoz quot essent spēs spālissime illius: quia isto mō o3 brutum iterū diuidi in d̄rias duas cēntiales. et sequēter vsque quo deuenietur ad vnū gen⁹ subalternū qd nō predicatur de duab⁹ spēs. ¶ P̄terea sequitur q̄ sub genere figure sunt infinita genera subalterna. et sicut sub genere numeri. qm diuidendo numerū per par et impar aut p d̄rias essentielles cōrūdētes his statim resultant duo genera subalterna quoz vnū dicitur de omnib⁹ numeris parib⁹. et reliquū d̄ oibus numeris imparib⁹. et cum infinite sint spēs tā numeroz parū q̄ imparū oportebit ista duo ḡna in infinitū diuidere et inue p genera minoris cōitatis ex quo oīs diuisio stat tr̄h ex oib⁹ mēbris. ¶ Deinde cū particule diffōnis ponēde sunt in diffōne fm ordinē essentialē predicamentale sic q̄ nulla diuisio relinquat iter genus et spēm diffinibile sequit̄ aliā spēm aīalis diffiniri p innumerabiles d̄rias: sic et ipse spēs quodā mō innumerabiles sunt et nullā spēs numeri aut figure p tot d̄rias diffiniri qn p plures in infinitū aliqua alia diffinibilis fit ex quo sūt simplr infinite spēs numeroz ac figuraz. et sequēter sequit̄ q̄ aliqua sūt ḡna que nō possūt euacuari p diuisione. s. numerus. et figura q̄ oia sunt absurda. ¶ Dicēdūz igit q̄ inter aīal et suas spēs spālissimas nō est aliud genus mediū sicut neqz inter figurā et suas spēs. aut iter nūez binariū aut quaternariū. et si brutū aut bestia. aut bipes aut quadrupes dicitur esse genus hoc est fm famositate et nō fm veritate eo mō quo triāgulus d̄ esse gen⁹ et ysochēle equilaterū et gradatum esse spēs. qd tr̄h est falsum: vt declarauit in p̄b̄m. et si brutū vel bestia vel bipes aut quadrupes pdicatur de plurib⁹ differentib⁹ spēs. non tr̄h est gen⁹. qz nullū illoz pdicatur in qd. ¶ Sed forte arguitur sic. d̄ria adueniēs generi cōstituit spēm. igit sicut ex aīali et rōnali fit aliq̄ spēs ita ex aīali et irrōnali. sed non fit species spālissima. qz talis diffō pdicat̄ de pl̄bus differentib⁹ spēs. igit fit spēs subalterna. R̄ndet̄ q̄ si aliq̄ gen⁹ diuidit̄ per d̄rias indiuisibiles quelibet eaz adueniēs generi cōstituit spēs. et si diuiditur p d̄rias diuisibiles tū quelibet eaz adueniēs ḡni cōstituit spēm. vt corp⁹ aīatū qd nō diuidit̄ nisi p sensitivum et insensitivū que quidē d̄rie adueniēs ḡni cōstituit animal et plantā: que sūt spēs subalterne: si aut aliq̄ gen⁹ diuidit̄ per duas d̄rias quaz vnā sit indiuisibilis et altera diuisibilis. d̄ria indiuisibilis adueniēs ḡni cōstituit spēm. d̄ria aut diuisibilis op̄posita illi nō cōstituit spēs neqz diffōnez. sed immediate diuidit̄ in alias d̄rias indiuisibiles cōstituentes spēs et diffōnes spērū. Verbi gr̄a. figura diuidit̄ immediate p b̄re angulū et carere an-

gulo. vt colligit̄ de mente p̄hi. et d̄men. p̄phy. quaz d̄riarum vnā est indiuisibilis. s. carere angulo. qz nō competit nisi vni speciei spālissime. v3. circulo. alia autē ē diuisibilis. s. b̄re angulū. et illa immediate absqz cōstitutiōe spēs vel diffōnis diuidit̄ in infinitas d̄rias cōstituentes in infinitas spēs figuraz. Sicut numerus licet diuidat̄ p d̄rias diuisibiles que sūt par et impar. tū qz diuiditur p alias d̄rias quaz vnā est indiuisibilis et alia diuisibilis. si h3 sub se gen⁹ qd sit ipse cōstituta p d̄rias diuisibiles diuidit̄. n. numerus p nūez simplicē et cōpositū intelligēdo p nūez simplicē illū q nō cōponit̄ ex aliquo nūero. et p nūez cōpositū illū q cōponit̄ ex nūero. ¶ Consīl̄ dicat̄ de aīali q̄ licet diuidat̄ p bipes et q̄drupes aut p alias d̄rias diuisibiles cōrūdētes his: tū nō h3 gen⁹ sub se cōstitutū p aliquā istarū d̄riaz. qz h3 aliā diuisione magis p̄pā et cēntiale sibi q̄ diuiditur p rōnale et irrōnale. q̄rū p̄ est indiuisibilis cū nō p̄tat̄ nisi hoī. alia vō est diuisibilis. qz cōpetit̄ pl̄b⁹ spēs aīaliū. iō talis aut bipes aut q̄drupes nō cōstituit gen⁹ nec spēm nec diffinitionē. sed immediate descēdit i alias spēs p d̄rias indiuisibiles eo quo act⁹ et potētia adueniēs enti nō cōstituit genus neqz spēm neqz diffōne. sed immediate diuidunt̄ p actū subalē et accēntale. p potētiā accēntale et subalē descēdēdo i decē genēralissima decē pdicamētoz. ¶ Ad 3° d̄r q̄ sic ela dicitur cōrpora simplicia simplicitate opposita cōpositiōni ex mā et forma nō obstatē q̄ cōponant̄ ex mā et for⁹: et ipa mā et forma dicitur simplicia simplicitate opposita cōponi ex mā et for⁹ nō obstatē q̄ cōponant̄ ex p̄tib⁹ integralib⁹. ita gen⁹ et d̄ria sunt p̄ncipia simplicia simplicitate opposita cōponi ex ḡne et d̄ria nō obstatē q̄ gen⁹ cōponat̄ ex actu et p̄o. et d̄ria ex esse et cēntia p̄pterea gen⁹ nō est mā cū includit̄ cēntialiter actū et potētiā. d̄ria aut et si nō sit nisi act⁹: nō tr̄h ē actus purissim⁹. qz admiscetur potētie ḡni. ¶ Ad 4° d̄r q̄ illud qd conuenit ḡni tanqz diuisiū illi aut faciēs vnū cū eo cōpetit̄ ei nō p aliud. mō r̄sibile nō est diuisiū aīalis neqz faciēs vnū cū eo. s3 fac vnū cū hoīe. iō aīali cōpetit̄ rōne hoīs simplr. h̄re tres angulos eq̄les puob⁹ rectis nō est diuisiū figure neqz faciēs vnū cū ea. sed cū triāgulo. iō nec figure nec alteri cōpetit̄ nisi rōne triāguli. rōnale at̄ et irrōnale faciūt vnū cū aīali aut diuidunt̄ ips. iō talia cōpetit̄ aīali p se et nō per aliud. sic. n. a linea fluūt due passiōes opposite. s. rectū et curuū. et a nūero due alie. v3. paritas et imparitas: ita a quolibet genere fluūt due d̄rie essentielles opposite: vt ab aīato corp̄e sensitivū et insensitivū. et ab aīali rōnale et irrōnale. sic ergo rectū et curuū cōpetit̄ linee p se et nō per aliud. et paritas et imparitas cōpetit̄ numero. per se et nō per aliud. ita rōnale et irrōnale cōpetit̄ aīali p se et non per aliud: sicut ergo forma nālis cōpetit̄ materie tanqz subo et cōposito tanqz toti. ita d̄ria cōpetit̄ ḡni tanqz subo. et spēs tāqz toti ita q̄ ē act⁹ generis. et pars spēs. p̄pterea d̄ria p se cōpetit̄ tā ḡni q̄ spēs. sed nō eodē mō. Et si ex his cēdit irrōnale: bipes aut q̄drupes: vel alia d̄ria loco istaz ponēda facere vnū cū ḡne aut cōstituire spēm illud nō est intelligendū cōplete et in actu. sed incōplete et in potentia eo mō quo forme subales elementozum faciunt vnū cum materia. et cōstituit vnū in specie in generatione mixtoꝝ.

Sed diffōnes que sūt fm d̄rias vtilēs sunt in id q̄ sic adeam⁹. sicut tamen demonstrant dictū ē in priorib⁹. vtilēs aut sunt vtiqz sic solū ad colligendū qd qd est: et etiā videt̄ vtiqz nihil sed moꝝ vtiqz accipe omnia tanqz si ex p̄ncipio acceperit aliquis sine diuisione.

¶ Istud est scōm caplm̄ hui⁹ tractatus in quo Aris. postq̄ dedit artem inuestigandi diffōnem subiecti dat modū p̄cedēdi in arte illa per quat̄ tuoz conclusiones. quarum prima est ista ad diffinitionem inuestigandā vtilis est diuisio nō illatiue sed collectiue. ¶ Secūda conclusio. particule diffinitionis ponēde sunt in diffinitione fm essentialē ordinē pdicamen-

Secundus

talem. ibi. Differt aut. Tertia deo. diffinitio non scitur p
diffone si relinquit aliq diuisione inter gen^o & spem diffinibile.
ibi. Amplius nihil. Quarta deo. in diffone sunt accipienda
pdicantia in qd fm magis & minus comune euacuantia tota
nas diffinitio. ibi. Ad pbandu aut. Prima deo arguit. & p
quo ad pma pre. q ad diffone inuestiganda no est utilis di
uissio illatiue. qm si diffinitio p diuisione illatiue coluditur.
aut igit p discursum syllogisticu. aut p discursum entimema
ticu destructiuu. non pmu. qz p tale syllogismu no pbat inte
rum cu non plus includatur diffinitio alicui^o qz suu oppositu
vt oe aial est aial ronale vel aial irronale. sed ois ho est aial:
igitur ois homo est aial ronale vfaial irronale. hic cluditur
totu illud distuctu: & nulla eius pars. non etiā z^o. qz p talem
discursu comittitur fallacia petitionis pncipy. vt ois homo
est aial ronale vel aial irronale. sed nihil qd est homo e aial
irronale. igitur ois homo est aial ronale. assumit eni i minoz
qd oz pbari. & ita no hf plus diffinitio hominis qz in pncipio.
Secda pars deonis declaratur. v3. q ad diffone inuestiga
da est utilis collectiue diuissio. na babita spe & habito genere
eiusde alicui^o pdicameti diuidat illud gen^o p drias vsquequo
deueniat ad drias pnam copotentē illi & non alteri. q babita
aggregat generi. & habebit diffō spei signate. vbi gra. cognito
q homo et suba sūt eiusde pdicameti: diuidat suba p corpo
reū & incorporeū. & intellecto ad sensū qd ho no est incorporeus:
diuidat corporeū p aiatur & inaiatur. & qm sensu & motu distin
guitur aiatur ab inaiato: optime cognosceat boies eē corp^o aia
rum. & qz no oe corpus aiatur est ho. itez oz diuidere aiatur p
sensitiuū & insensitiuū formādo duo gna. f. aial & plantā p ag
gregationē illaz drias ad suū gen^o. & cognito qd ho no ē pla
ta sed aial qz sentit: oz subsequenter aial diuidere p ronale &
irronale. deinde aggregare illā drias ronale illi gni animal &
habebit diffō hois p h q ois ho est aial ronale & eōtra. diffi
nitio g inuestigat p viā opōnis & diuisionis sic q diuissio semp
pcedit opōnē. pmo eni diuidit gen^o. deinde cū gne sit opō
drie. & hf diffō. Notandū q nihil p se est i pdicameto sube
nisi p se existēs vel pars p se existētis cū h sit pprū illi pdica
mento. id diuiso aial p pennatū & nō pēnatū. aut p risibile &
hinnibile. aut p aliqs tales drias uertibiles cū spē diffinibi
li videat si he drie vltime sunt p se exites: vel pres eēntiales
p se existentiū aut nō. si fictū addant generi & fiet diffō iue
stiganda. si aut nō sūt pres oio dimittat. qz p aggregationem
illaz ad gen^o fierēt diffōnes accēntales & nō eēntiales. iste nāqz
sūt diffōnes accēntales animal risibile vlf hinnibile cū risibili
tas & hinnibilitas sint accēntia & nō sube. Ex pdictis sequit
q bipes & quadrupes. pēnatū & sine pēnis. gressibile & repti
bile seu volatile & natabile nō possunt stituere aliquā diffō
nē essentialē pdicameti sube cū nō sint nisi ppetates acciden
tales generū & sperū pdicameti sube. aliqñ tñ ponūt i diffi
nitionibus essentialib^o subaz ppter carentiā terminoz cōpe
tētiū differentys eēntialib^o pdicamenti sube. ita ēr paritas &
imparitas cū sint ppe passiones numeri sicut rectū & curuuz
linee nō stituūt nisi diffōnes accēntales. licet interdū acci
pantur tanqz pprie & eēntiales drie ppter: carentiā pporuz
nominū. Sed dubitat. qm longitudo ē ppria passio linee.
& latitudo supficiē. & pfunditas corpis. & n Arist. in pdicamē
tis. in caplo de qritate. diffinit lineā p longitudinē. & supficiē
p latitudinē. & corp^o p pfunditatē assignādo illas diffōnes nō
tanqz accēntales: sed eēntiales. alioqn nō verificarent de suis
diffinitis. sicut nulla ppria passio verificatur in abstracto de
suo subo. R. idetur q libet illaz diffōnū ē accēntales. linea
est longitudo sine latitudine & pfunditate cui^o extrema sunt
duo pūcta. supficiēs ē latitudo sine pfunditate cui^o extrema
sunt due linee. corp^o est pfunditas cui^o extrema sūt due supfi
cies. sed sumūt i loco illoz. linea ē qritas continua cui^o extre
ma sunt duo puncta. supficiēs est qritas continua cui^o extrema
sunt due linee. corp^o est qritas continua cuius extrema sūt due
supficiēs. & inter cecdo q nulla illaz diffōnū que datur per
pprias passiones vificat in recto de diffinito suo. s3 intelligē

de sunt in obliquo isto mō. linea est qritas continua in q ē lon
gitudō tñ. supficiēs est qritas continua in qua est latitudo sine
pfunditate. corpus est qritas continua in qua est pfunditas
terminata superficibus.

Differt aut aliqō pdictoz p^o & posteri^o pdica
ri: vt est dicere aial mansuetū bipes. & qm bipes
aut aial māfuetū. & iterū ex hoc & dria est hō aut
qōlibet eē. An sic necesse est diuidēter repetere.

Secda deo. particule diffōnis ponēde sunt in diffōne p3 eēn
tialē ordinē pdicamentale. ita q pponat gen^o. deinde diffe
rentia cōmuniō. cōsequenter vero differentia specialior. bñ
enim dicitur animal mansuetū bipes. sed nō bene dicit aial
bipes mansuetū. quod Arist. sic declarat. omne cōposituz ex
duobus: est ex vno tanqz ex potentia: & ex alio tanqz ex actu
illius potentie. sed animal mansuetum est ex duobus cōpo
situm: ergo est ex vno. f. ex animali tanqz ex potentia cum sit
genus: & ex alio tanqz ex actu ipsius. f. mansuetū cum sit diffe
rentia eiusdem patet cōsequētia cum minoz. maior vero ē
clara. quoniā ex duobus existentibus in actu: vel ex duobus
existentibus in potentia non fit aliquod vnū. oportet enim
semper q vnū sit in actu: & reliquum in potentia. deinde arg.
sic sub eadem maiori. homo est aliquod vnū cōposituz ex
animali mansuetū & bipede. igitur vnum eozū se habet vt po
tentia: videlicet animal mansuetum: & reliquum sicut actus
illius. f. bipes. tunc sic: mansuetum est actus immediatus ani
malis. & bipes ē act^o immediatus māfueti. igit māfuetū oz addi
immediate animali: & bipes immediate māfuetū. patet cōsequē
tia ex quo modi intelligendi sunt a modis essendi. 5° metha.
Intellectus debet formare diffinitionis particulas fm q re
perit in re. Notādum q ex genere & differentia cōmuniō
ri fit genus propinquū quibus si additur differentia minus
cōmuni fit genus ppinquus vsquequo accipiat differentia
ppria constituens speciem: vt si animal habeat differentia sub se
iuxta opinionē cōmunes: & diuidatur per domesticū siue mā
fuetum & indomitum: & iterum animal mansuetum p bipes
& non bipes: totum hoc animal mansuetū habet rationēz ge
neris. si enim sciremus nomen illius generis: ponerem ipm.
sed quia innominatum est circuloquimur ipsum per animal
mansuetum. deinde si bipes non est propria differentia: & to
tum hoc animal mansuetum bipes non conuertitur cum ho
mine: totum hoc se habet vt genus donec veniatur ad diffe
rentiam propriam que cum omnibus acceptis constituit spe
ciem. pmo igitur ponitur differentia communis. & deinde
specialis. quia econtra nihil constituitur ex tali ordine. vnde
ex genere remoto & differentia speciali nihil constituitur cuz
non sit proprius actus illius potentie. sed ex genere propin
quo & differentia propria bene constituitur species. quia est
ppri^o act^o eius. pponendo enim differentia speciale & post
ponendo cōmuniem non constituitur genus propinquus. nec
species nec diffinitio. sicut enim ponendo formaliter elemē
ta: in mixto forme elementozū sunt actus immediati mate
rie prime. & forma mixti est actus immediatus cōpositi po
tentialis ex prima materia & formis elementozū. ita differē
tia communis est actus immediatus generis remoti. & diffe
rentia propria est actus immediatus cōpositi ex genere re
moto & differentia communi. debet igitur dici animal man
fuetum bipes & non animal bipes mansuetum. nec mansue
tum bipes animal.

Ampli^o ad nihil relinquēdū in eo q quid est sic
solūmō ptingit. cuz eni primū accipiat genus si
quidē inferiorū aliquā diuisionē accipiat: nō incl
det eē i hoc: vt nō oe aial aut totū pēnatū est: aut
diuisum pennis. s3 pennatū aial est oe. hui^o enim
dria hec est. pria at dria est aialis i quā oe aial ici
dit. Sili at ē & i vnoquoqz aliorū: & i his q extra

Posterioꝝ

genus ⁊ que sub ipsis sunt: vt in aue in qua est omnis auis. ⁊ pisce in quo ē omnis piscis. sic quidem igitur ambulans est quid est scire quando nihil relictus est. aliter autem relinquere necesse est ⁊ non scire.

Tertia dicitur diffinitio non scitur per diffinitionem si relinquatur aliquid diuisio inter genus ⁊ species diffinibile. per quod diffinitio essentialis nulla relinquitur diuisio inter genus ⁊ species diffinibile. quod si aliquam relinqueret aut non uerteretur cum diffinito aut diuisio posita in diffinitione non esset actus proprius generis. quod est falsum. ubi. g. si animal diuidatur per totum pennatum ⁊ diuisum penis non est utilis hec diuisio ad sciendum diffinitionem per diffinitionem. quod animal non euacuat per illam diuisiōem cum aliquid sit animal quod non est totum pennatum nec diuisum penis. per totum pennatum intelligitur. per animal habens solum unam penam in alia. vt est vesperilio. ⁊ per diuisum penis intelligitur habens plures penas in alia. animal quod diuiditur in gressibile ⁊ pennatum. deinde pennatum diuiditur in totum pennatum ⁊ diuisum penis. genus ergo diuisum per diuisas generis inferioris est male diuisum quod non uertitur cum diuidetur diffinitum superius. **N**otandum est per philosophum quod hec regula. scilicet tunc diuisio est bona quando euacuat genus per diuisiōem: non solum intelligitur de differentiis animalis: sed et de differentiis quod sunt ex genere animalis ⁊ infra genus animalis. si enim diuisio lapidis: quod non sit alius lapis de quo non dicatur altera diuisio. ⁊ si diuisio animalis: quod non sit aliquid animalis de quo non dicatur altera differentia. similiter non diuiditur piscis si de aliquo pisce non verificatur altera diuisio. lapis autem est ex genere animalis. sed auis ⁊ piscis sunt infra genus animalis. ⁊ vt supra dictum est auis ⁊ piscis non sunt genera secundum veritatem: sed tamen sunt famositate. ⁊ hec exemplariter ponuntur de animalibus. quod talia sunt nobis magis nota. ens enim diuiditur in substantias ⁊ accidens. tamen accidens non est genus non obstante quod suba sit genus: ⁊ accidens diuidatur in absolutum ⁊ respectiuum quorum nullus est genus. ita diuiditur animal per boies ⁊ bestias. aut per aues pisces ⁊ terrestres animalia: tamen nullum illorum est genus cum eis deficiat predicari in quod dicitur philosophus per species. si enim queritur quod est B. nunquam respondeatur auis aut piscis aut terrestre animal propter connotare extrinsecam. sed bene quod est homo vel equus aut animal. In modo tamen loqui hic de animalibus ac si haberet genus subalterum non secundum veritatem iuxta doctrinam Aristotelis. que melius exprimitur exemplificatione de animalibus ⁊ de differentiis eius quod de aliquo alio genere.

Nihil autem est diuisibile ⁊ diuidetur omnia scire que sunt: ⁊ tamen impossibile quidam dicit esse differentias cognoscere que sunt ad unum quodque: non cognoscere unum quodque sine differentiis non esse unum quodque scire: a quo non differt idem esse huic a quo aut differt alterum ab hoc.

Ex predictis Aristotelis. excludit duos errores. quorum primus erat quod non dicitur diffinitionem aliquid scire per diffinitionem alioquin quibus diffinitionem per diffinitionem dingeret omnia scire: quod ipsi arguebat sic. ipse est aliquid scire per diffinitionem nisi cognoscant omnes diuisas eius ad omnia alia. sed non dicitur cognoscere diuisas alicuius ad omnia alia nisi omnia cognoscant. igitur impossibile est aliquid scire per diffinitionem nisi omnia alia sciant ⁊ cognoscant. per diuisas cum maiori eo quod nullus scit diuidere aliquid nisi cognoscant omnes diuisas diuisas illius. minor vero declarat ex eo quod non dicitur cognoscere diuisas inter aliquid duo nisi utrumque illorum cognoscatur vt habetur 2° de anima. capitulo de sensu.

Primum quidem igitur hoc factum est. non enim secundum omnium differentiam alterum est. multe enim sunt diuisas eiusdem species: sed non secundum omnem substantiam neque per se.

Hic error est per philosophum dupliciter excluditur. per negationem maiorem declarando ipsam non esse veram. vbi. impossibile est aliquid scire per diffinitionem nisi cognoscant omnes diuisas eius ad omnia alia. quoniam per diffinitionem dicitur habere sciam de aliquid species. de boie vel de equo. nec tamen propter hoc cognoscant omnes diuisas illi ad omnia alia. quoniam talis species habet diuisas essentielles ⁊ per se. ac et diuisas accidentales ⁊ per accidens. modo tamen si per diffinitionem cognoscitur aliquid species non est diuisas illi cognoscere. scilicet diuisas quod non sunt essentielles nec per se. **N**otandum quod quadruplex solet assu-

gnari diffinitio quod appetit multipliciter diuisas per philosophum. vbi. quare per philosophum est ista quod diuisas quod dicitur essentialis ⁊ quedam accidentalis. diuisas essentialis est illa quod est diuisiua generis ⁊ constitutiua species vt sensitiuum ⁊ rationale. diuisas accidentalis est illa quod fluit a principis species vt idiuidui vt risibilitas ⁊ similitas. **S**ecunda diffinitio quod duplex est diuisas accidentalis. scilicet per philosophum ⁊ cōis. diuisas per philosophum accidentalis est illa que circūcernet subm suam vt risibilitas ⁊ similitas. diuisas autem accidentalis cōis est illa que non circūcernet subm suam vt albedo ⁊ nigredo. **T**ertia diffinitio est illa quod duplex est diuisas per philosophum accidentalis. scilicet uertibilis ⁊ non uertibilis. diuisas per philosophum accidentalis uertibilis est illa quod fluit a principis species: vt risibile ⁊ disciplina bile. diuisas per philosophum accidentalis non uertibilis est illa quod fluit a principis indiuidui: vt similitas ⁊ crispitudo. **Q**uarta diffinitio quod duplex est diuisas accidentalis cōis. scilicet separabilis ⁊ inseparabilis. diuisas accidentalis cōis separabilis est illa quod potest corrumpi sine suo subiecto vt albedo cigni: ⁊ nigredo corui. **D**icendum igitur quod ad B vt aliquid sciat per diuisiōem ne non est cognoscere omnes diuisas illi. quod si cognoscunt omnes diuisas essentielles ⁊ per se primi modi tamen per philosophum remote: non tamen cognoscunt omnes diuisas accidentales. quod non propter neque communes nec separabiles nec inseparabiles.

Postea enim accipiatur opposita ⁊ secundum diuisam ⁊ cuius omne incidit hinc aut inde ⁊ accipiat in altero ⁊ quare eē ⁊ hoc cognoscit. nihil enim differt scire aut nescire in quibuslibet predicatur de alijs dicere. **M**anifestum est. n. quoniam si sic vadens veniat in hoc: quorum non amplius est differentia habebit rationem substantie.

Secundo eundem errorem excludit per philosophum dicitur negando minores declarando eam non esse veram. scilicet non dicitur cognoscere diuisas alicuius ad omnia alia nisi omnia cognoscant. quod si fiat diuisio per diuisas oppositas ⁊ imediatas: ⁊ accipitur diuisas vna diuisas cum diuisio ad cognoscendum diffinitionem ⁊ diffinitio: non est per philosophum cognoscere illa quod est alia diuisas opposita. ⁊ tamen diffinitio accipit diffinitionem per diuisiōem veniens ad uertibilem cum diffinito. ubi. g. diffinitio boies: si diuisas accipitur: quod diuisas datur animal quod diuisio fecit rationale copulatum est animalis. ⁊ habetur diffinitio boies. neque ex B est cognoscere omnia ea quod inest diuisas opposita. scilicet rationale. sed sufficit cognoscere illam diuisam. **N**otandum secundum philosophum. quod diffinitio scit omnia dupliciter. scilicet per philosophum negative. ⁊ per philosophum positive. per philosophum negative. quod sciendo boies eē animal rationale scit nihil eē boies quod non est animal rationale. **S**ecundo per philosophum positive eo quod sciens tale diffinitionem scit diuidere genus per rationale ⁊ irrationale. ⁊ dicitur scit omnia irrationabilia contineri sub animalibus. ⁊ eē quod est irrationale vel non differre a rationabili. ⁊ sic non solum species animalis imo vt omnia scire per philosophum inconfuse. **E**t quod ex B notabili non habet expressum ratio ad euidentiam antiquorum dicentium vna cum philosopho quod non cognoscit diuisas inter aliquid duo nisi quodlibet illorum cognoscatur loquendo de cognitione distincta. id est quod est duplex diuisas. vbi. cōis ⁊ singularis. si cognoscit diuisas singularis inter aliquid duo est quodlibet illorum distincte cognoscit. ⁊ B intellexit Aristoteles. 2° de anima. capitulo de sensu cōis. si vero cognoscit diuisas cōis: non est utrumque illorum distincte cognoscere. sed sufficit quod per philosophum. illi autem credebatur omnia distincte cognoscit si cognoscatur diuisas communes alicuius generis quod non est verum.

Omne autem incidere in diuisiōem si sint opposita quibus nihil inter rest non est repetitio. necesse enim est in altero iporum eē: si quod illi differentia est.

Secundo error fuit quorundam dicitur quod diuides aliquid genus est supponere ante diuisiōem genus euacuari per sua diuisiōem ita quod nihil contineatur sub genere de quo non dicatur alterum membrum diuisiōem. **I**stus error est excludit per philosophum dicitur. illud supponere cum sit per se manifestum. diuisio enim per opposita est per se nota. ideo frustra supponitur. dixit enim per philosophum primo huius ponens diuisam inter dignitatem suppositionem ⁊ peritioem quod dignitas est propositio intelligibilis propter se absque ratione exteriori in solo lumine intellectus agentis. suppositio

tio aut est ppo demonstrabilis no demonstrata sed accepta adisceti. et petio e ppo demonstrabilis no demonstrata indif ferens adisceti. cu igit diuisio generis sit p dictionia vel per imediata ad dictionia inter q no dat mediu. id talis diuisio reducitur ad dignitate q est simplr p se nota. et nullo demostri bilis. id diuidentia aliqb gen nemo dz petere vel supponere cu illa diuisiucim sue roni dictionis sint indemonstrabilia

Cloradu fm psm q dñe euacuantes aliqb gen debet hre duas ditiones. pma dicitio q sint opposite. si eni diuiditur aial p gressibile et reptile. aut p gressibile et volatile n euacua tur gen. no obstate q qlibet eaz possit esse dña aialis. qz no snt dñe opposite. Scda dicitio q sint dñe imediate generis. ideo diuisum penis et no diuisu pennis. vel totu penatu et no totu penatu. no euacuat totu gen aialis. qz no snt dñe ime diate aialis: sed penati: qd est gen inferius ad animal semp loquendo fm famositate.

CAd pbandū autem terminum per diuisionem: tria oportet cōlecturari accipientem pdicantia in eo quod quid est.

CQuarta dco. in diffōne sūt accipiēda pdicātia in qd fm magis et min^o cōe euacuātia totā nām diffinitū. Ita dco hz tres ptes indicātes tria obseruāda eē i diffōne bōa et simplr bñ data. quoz pma est q in diffōne sūt accipiēda pdicātia de diffinito in eo qd qd est. p3 p methodū de accipiēte tradi tā 2° topicoz. vbi ondit q oia posita i diffōne isūt diffinito. et p methodū d gñe traditā 4° topicō. vbi ondit oia talia iē diffinito vt gen. Stat at gen^o inē diffinito i eo qd qd ē **C**3 dubitat. qz dicit por. dñaz pdicari i qle et no i qd. et pbs supra posuit q d spē no pdicaf i qd nisi gen^o diffinitio. igit no oia posita i diffōne pdicant i qd de diffinito. **C**Dicendū q pdi cari i qd itelligit duplr. Uno q eēntiātr q dicitatiue i p: di cendi p se. et sic loquit Aris. bic. Alio mō q pillud rñdeas ad interrogatiōē factā p qd: et sic locut^o est por. in vlib. et Aris. vbi supra. oē eni qd est de qditate alicui^o dñe de illo pdicari in qd large loquēdo. qd aut est tota qditas alicui^o dñe de illo pre dicari in qd ppe et stricte. et qz diffinitio est distincte tota qd itas spē. et gen^o dñe. id tā dñe qz gen^o pprie pdicaf i qd quid d spē. nec obstat q gen^o est eque ps spē sicut dñe. qz vt sic non dicit totā essentia spē: et cōter vt sic no pdicaf in qd ppe lo quendo. sed vt est totū respectu spē sic dicit totā essentia spē et de illa pdicatur in quid stricte loquēdo.

CEt hec ordinare quid primū: aut quid scdm.

CScdm obseruandū in diffōne bona et simplr bñ data est q illa que accipiunt in diffinitioe sūt ordinata pdicamētaliter f3 magis et min^o cōe. p3. qz i diffōne dz pponi gen^o cōius oib^o alyz. 2° dñe cōior et prior. 3° dñe specialior. et sic cōter vsqz ad dñaz ppria. ita q dñe qto est ppingoz generi tāto sit cōior. et iste est ordo pdicamētalitatis q cōiora semp sūt priora i diffini tionib^o. **C**Dubitat. qz in diffōne ternary ponit p m^o et impar quoz nullū est altero cōius. sicut nec sequens ad illud. qz ex impari no segtur p m^o nec ecōtra. **C**Rñdes q illa diffō non est bona simplr. s3 solū in casu: id no est incōueniēs ptes diffō nis no se excedere. in diffōne aut bona simplr dz ptes gradatim se hre. ita q prior sit cōior et posterior min^o cōis. vt non sit idē excedēs et excessū. neqz restringēs et restrictū respectu eius des. **C**Ex bis segtur q nec bipes nec mortale in sua cōitate pōt addi aiali rōnali dato q aial rōnale non sit diffō hois. s3 q cōpetat celo iuxta doctrinā platonicoz q tā bipes qz mor tale in plus se hz qz rōnale diuidēs animal.

CEt quoniam hec omnia sunt.

CTertiu obseruandū in diffōne bona et simplr bñ data ē q ea que ponuntur in diffōne debēt euacuare totā nām diffinitū ita q nihil breuiter relinqt qd sit ponēdū i diffōne illi. Itō est māifestū qz gen^o diuidim^o p dñas ppas et imediatas eua ciantes totū illud. et si vna dñaz illaz adueniēs generi non stituit diffōne diffinibilis assignati dz illā dñam snt cūz gñe iterū diuidere vsque quo habebit dñe pueritibilis cū diffini

to no differēs spē ab illo. diuiso eni aiali p rōnale et irratiōale si aial rōnale in plus se hz qz hō dz iterū diuidere aial rōnale in dñas pueritibiles cū disciplinabili et no disciplinabili. et habebit diffinitio hois. celū eni si eēt aial rōnale no eēt aial disciplinabile. qz no cognosceret p discursum. tm eni homo ē animal disciplinabile.

CEst aut hoz vnu primuz p id qd possum^o: sicut accidēs colligere: qm est et p gen^o pbare. ordina re aut sicut est dz: si primū accipiat. hoc aut erit si primū accipiat q oib^o inheret. illi at no oia. neces se eni aliqd eē hmoi. Accepto at hoc iā in inferio rib^o idē mod^o erit. scdm at aliozū primū erit et ter tiuz hntiuz. Remoto eni qd ē sursum primū alio rū primū erit. snt at est et in alijs. Qd at oia bec sūt manifestū est ex eo q recipim^o primū fm di uisionē. qm oē aut hoc aut hoc. Est at hoc et ite rū totū dñe a toto nihil differre spē ampli^o hoc.

Amanifestū eni ē: qm neq3 plus apponit. oia. n. que sūt i eo qd quid ē accipiunt hozū neq3 defi cit nihil: aut. n. gen^o aut dñe vtiqz eēt. gen^o quidē igitur et primū et cū differētis p m^o acceptū ē. dñe eni oēs pñetur. no eni ampli^o sūt vltia. spē enim differret vltimū. hoc aut est dictū no differre.

CDis habitis Aris. pbat q pdicta tria sufficiūt ad diffōnem et integrāt illā. sic arguēdo. illa integrāt diffōne quibus simul acceptis et obseruatis nihil in diffōne ponit supfluuz neq3 di minurū. sed pdictis trib^o acceptis simul et obseruatis nihil po nitur in diffōne supfluū nec diminurū. qz p3 pna cū maiozi et minoz declaraf p q nihil supfluū ponit in diffōne illis tri bus obseruatis. qz oia posita i diffōne pdicantur de diffinito in eo qd quid est. Scdo q nihil deficit. qz no gen^o cum p m^o ponatur in diffōne. nec dñe cūz omnes ponantur inter gen^o et spē spālissimā. nulla eni dimittitur inter primā et vltimā: per primum ergo documentū nihil ponitur superfluū. quia omnia illa predicata sūt essentialia diffinito. per scdm nihil ponitur diminurū. qz ibi est ordo essentialis predicamentū fm prius et posterius. per tertium vero. nihil deficit. qz sūt omnes dñe. **C**Contra predicta arg. multipliciter. naz datis illis sequitur primo q animal gressibile bipes non est diffini tio essentialis hominis. cōsequēs ē fallsum. et probatur conse quētia. quia bipes non est dñe propria hominis. igitur aliqd relinquitur. **C**Secūdo sequitur q animal rōnale bipes no est diffinitio essentialis hois. qz bipes est dñe cōior qz rōnale ideo deberet dici aial bipes rōnale et no aial rōnale bipes. cū ius tñ oppositū per p m^o p3. **C**Tertio q aial rōnale non est diffō hois. dñis fallsum. qz inuicē cōuertunt. et p3 pna. qz aial dñe uidit in māfuetū et indomitū: et iterū māfuetū i rōnale et irrō ngle. Cū igit nihil dz relinquit dz dicere aial māfuetū rōnale.

CQuarto sequitur q suba aiata sensitina non est diffinitio essentialis animalis. sequens cōtra omnes. et probaf pna: quia aliquid relinquitur. s. dñe sube diuise per corporeum et incorporeuz. ergo oportet diffinire animal per substantiam corpoream animatā sensitinā. **C**Ad primum dicitur q si bi pes sumitur tanqz propria differentia hominis: sic est diffini tio essentialis hominis et simpliciter bona. si autem accipitur vt differentia cōmunit. sic ē diffinitio bona fm quid. scilicet in casu vt dicebat in altero capitulo. **C**Ad secūdum dicitur consimiliter q si rationale est differentia communis: et bipes dñe ppa: tūc illa diffō ē bona diffō simplr. si at bipes est dñe cōis: et rōnale sit dñe cōior vel min^o cōis: dñmō si sit dñe ppa hominis. tūc est diffinitio bona in casu. quia datur per termi nos cōiores facientes terminū cōuertibile cum diffinito. si aut rōnale sumit vt dñe ppa: et bipes vt cōis cōcedit q illa diffinitio no est bona simpliciter nec in casu. sed deberet dici

animal bipes rationale. Aristo. autē ponens illam intellexit eam esse bonam in casu ponendo quālibet partem diffinitionis cōmuniorem esse diffinito. aut bonam simpliciter ponēdo rōnale tanq̄m dñam cōmunē. et bipes loco dñe proprie.

C Ad 3° dicit q̄ sic q̄ntitas h̄z duplicē diuisione imediatā. s. p̄tinuū et discretū. et h̄is positionē in p̄tinuū. et nō h̄is ponem̄ i p̄tinuū. ita aīal pōt diuidi imediate p̄ rōnale et irrōnale. aut p̄ mansuetū et indomitū. aut p̄ bipes et multipes. aut p̄ pēnatū et nō pēnatū. si diuidit̄ p̄ sic aīal ē gen^o p̄pinquū hōī. et rōnale dñia p̄p̄tia. dato q̄ corpa celestia nō sūt rōnabilia. si autē diuidit̄ alio mō p̄cedo q̄ d̄z dicit aīal māfuetū rōnale. q̄z aīal tali diuisione ē genus remotū. nō tñ bñ diuidit̄ māfuetū p̄ rōnale et irrōnale: q̄z aliq̄d ē aīal irrōnale q̄d nō ē māfuetū. semp̄ enī diuisum d̄z p̄uertit cū suis diuidētib^o d̄fūctim sūptis.

C Ad 4° r̄idēf q̄ dicētes illā eē d̄fōnez aīalis sumūt subam aīal loco gñis p̄ping p̄p̄ equocationē illi^o termini corp^o repti in p̄dicamēto sube et q̄ntitatis. s. sumēdo subaz tanq̄m gen^o rēotū idubie d̄z diffiniri aīal p̄ subaz corporeā aīatā sensitiuā ita q̄ suba aīata corporeā teneat locū gñis p̄pig. et s̄fctiuū sit dñia p̄p̄tia aīalis. si autēz aliq̄n p̄cessū ē subaz sensitiuā eē diffinitionē aīalis: itelligēdū ē subaz poni loco gñis p̄ping et sensitiuū loco dñe p̄p̄tie sicut bipes nō obstat q̄ alteri cōpetat ab hōīe accipit̄ iterdū tāq̄m dñia p̄p̄ hōīs. vel si accipit̄ suba tāq̄m gen^o remotū sumat̄ stricte. vt dicit p̄ se ex̄ns et sensitiuū cōiūg q̄ sit aīal. et h̄is ē diffinitio aīalis i casu. et nō simplr. non enim p̄nt semp̄ ad eēte seruari regule Arist. vt vba sonāt: s. sufficit v̄itas itellect^o et bona applicatio ad illas. sumēdo tñ sensitiuū vt dicit p̄p̄az passionē et nō dñiaz eēntiale aīalis sic suba sensitiua ē bona d̄fō aīalis siue suba sit gen^o p̄pinquū siue remotus. sicut ēt bñ diffinit̄ hō p̄ aīal r̄f̄ibile siue aīal fuerit gen^o p̄pinquū siue remotū. s. talis d̄fō ē accidentalis d̄ q̄ nō loq̄t̄ b̄ie p̄hs. sed de essentiali et quiditatua r̄.

Aerere aut̄ oꝝ et intēdētē i similia in dñia. p̄rimū qdē oīa idē habeant. postea itēz i alteris. q̄ i eodē quidē gñe sūt cū illis. Sūt aut̄ ips̄s quidē idē sp̄e illoꝝ aut̄ alteri. cū at̄ i his accipiātur: quid oīa idē et i alijs siliter. In acceptis itēz siliter itēdēdū ē: si idē sit quousq̄z i vnam veniat rōnez. hec enim erit diffinitio. si vero nō vadit in vna: s. i duas vel i plures. manifestū ē q̄ nō vtiq̄z vniū aliq̄d qd̄ querit̄: s. plura vt dico si qd̄ ē magnanimitas q̄rim^o. intēdēdū ē in quosdā magnanimos quos scim^o qd̄ h̄nt vniū oēs inq̄tuz h̄mōī sūt vt alpiciades magnanim^o: aut achilles: aut ayax: qd̄ vniū oēs nō tolerare iniuriā. hic quidē. n. dimicauit. Ille vero isaniuit: hic aut̄ iterfecit̄ seip̄z Itē in alijs vt lysandro et socrate. si iā indifferētes p̄sp̄itati et ipros̄p̄itati. hec duo accipiēs itēdo qd̄ idē habent: aut̄ ipassibilitas q̄ est circa fortunas. aut̄ itolerātia iniuriāz. Si vero nullū sit due sp̄es vtiq̄z erunt magnanimitatis.

C Istud est 3° caplm̄ huius tractatus in quo p̄hs dat artem inuestigandi d̄fōnez passionis postq̄z dedit arte inuestigādi d̄fōnē subī. et diuidit̄ i duas p̄tes. in q̄rū p̄^o ponit̄ regula iue strigādi hui^o d̄fōnē. In 2° vō ponit̄ d̄fōnes sequētes ex illa regula ibi. Semp̄ enī oēs. **C** Regula p̄hī ē ista. si aliq̄ passio p̄petit̄ plurib^o d̄f̄silliter accipiānt̄ cōia d̄f̄similia et videatur vtrū p̄currūt i aliquā rōnē illis cōioꝝ vel nō. si sic. talis passio diffinit̄ p̄ talē rōnē. si nō illa passio nō est p̄p̄e vna nec sibi p̄p̄e cōr̄idēt̄ aliq̄ vna d̄fō nisi forte egnocē. vbi. g. alpiciades achilles ayax lysander et socrates fuerūt qnq̄z hōies q̄b^o p̄petebat magnanimitas. q̄z oēs illi d̄icti sūt magnanimi. s. i

eodē mō. q̄z achilles alpiciades et ayax p̄uenerūt i b̄ cōī qd̄ nō posse tolerare iniurias. alpiciades enī dimicauit p̄p̄ vidit̄: et achilles insaniuit. ayax vō seip̄m iterfecit. q̄z nō potuerūt vindicare. alij vō duo. s. lysander et socrates i alio cōī p̄uenerūt. s. in posse tolerare iniurias. q̄z d̄ iniurijs nō curauerūt sed sp̄e q̄nimit̄er se h̄uerunt ad oēs fortunā siue p̄sp̄era siue aduersa accideret. videat̄ q̄ si hec duo cōia. s. itolerātia et itolerātia ē i q̄b^o illi qnq̄z d̄f̄sillr̄ p̄uenerūt: p̄currāt in aliquā vna rōnē vlt̄. si p̄mū. magnanitas p̄ illā diffinit̄. si 2° tē n̄ diffinit̄ aliq̄ vna d̄fōnē. nec magnanimitas ē aliq̄ vna sp̄es seu passio vna.

C Notādū p̄ fm̄ p̄hm̄ q̄ isti qnq̄z viri notati fuerūt diuersaz sp̄ez. qd̄ nō ē itelligēdū in p̄dicamēto sube. s. p̄ p̄paratiōnē ad tolerātia et itolerātia q̄ sūt diuersaz rōnū. sicut etiā fortes alb^o. et plato niger d̄icūt̄ diuersaz sp̄ez nō p̄dicamēti sube. sed p̄dicamēti q̄ntitatis p̄p̄ albedinē et nigredinē q̄bus accidentāliter denoīant̄ q̄ sūt diuersaz sp̄ez p̄dicamēti q̄ntitatis. Dicit enī p̄hs 7° p̄hy. q̄ linea recta et linea curua sūt diuersaz sp̄ez nō q̄ illa linea q̄ est recta. et illa q̄ ē curua sūt diuersaz sp̄ez: cū linea sit sp̄es sp̄alissima fm̄ p̄hm̄ i p̄dicamentis. sed q̄z rectitudo et curuitas sūt diuersaz sp̄ez. Ita magnanimitas tolerās: et magnanimitas intolerās sūt diuersaz sp̄erū nō rōne magnanimitatis. sed rōne tolerātie et intolerātie q̄ sūt diuersaz sp̄ez.

C Sc̄do notādū q̄ tolerātia et intolerātia p̄ueniūt ex eadē cā. ex eo enī q̄ alijs reputat̄ se dignū magnis cupit̄ honorē et gloriā. et n̄ter nō pōt̄ sustinere iniurias. ali^o aut̄ ēt reputās se dignū magnis nō curat de gloriā aut de ignominia mūdi. et n̄ter facilius tolerat iniurias. Ex quo sequit̄ q̄ magnanimitas ē vna passio sic est vna d̄fōnē diffinit̄ bilis. nā magnanim^o est ille q̄ reputat̄ se dignū magnis. et magnanimitas ē virt^o q̄ q̄s reputat̄ se dignū magnis. tolerantia enī et intolerātia sūt passionēs oppositē p̄currēt̄ i aliā rōnē cōioꝝ q̄ est putatio excelsē dignitatis. Et iō magnanimitas est sp̄es cōpetēs tolerāti et intolerāti: licet nō eē q̄l̄r. plus enim p̄ticipat de magnanimitate tolerans iniurias opprobria aut vbera. nec nō mūdi honorē despiciēs: putās verā gloriā i virtute sūdari: q̄z itolerās: mūdi honorē querēs. p̄p̄terea fides christiana v̄e magnanimos facit. q̄z mūdi gloriā cū suis pompis docet̄ repellere et de aduersitatib^o nō curare. **C** Tertio notādū q̄ sic paritas et iparitas sūt passionēs numeri p̄currēt̄ in vna passionē n̄ueri nobis ignotā imediate fluētē a p̄ncipys n̄ueri. et sicut curuitas et rectitudo sūt passionēs linee p̄currentes in longitudinē q̄ est p̄ma passio linee nobis nota. ita tolerantia et intolerantia sūt passionēs magnanimitatis p̄currēt̄ in vna passionē cōioꝝ illis fluētē a p̄ncipys magnanimitatis q̄ qd̄ est nobis ignota vocabulo simplici. sed p̄ circūlocutionē d̄icē putatio excelsē dignitatis. et sic cuiq̄q̄ inest linea eidē inest longitudinē: nō tñ rectitudo et curuitas. s. tñ vniū illoꝝ. sic cuiq̄q̄ inest magnanimitas eidē inest putatio excelsē dignitatis. nō tñ illi insunt tolerātia et intolerantia simul p̄p̄ repugnantia. q̄z sicut rectitudo et curuitas nō cōuertuntur cum longitudine copulati sed tñ d̄f̄sūctim: ita tolerantia et intolerantia non copulati sed d̄f̄sūctim conuertuntur cum putatione excelsē dignitatis. **C** Dubitat̄ circa sc̄dōm notabile cū idē inq̄tūm idē semp̄ sit aptū natus facere idē. ex doctrina Arist. sc̄do de gene. Quomodo est possibile tolerantia et intolerantia p̄uenire ex eadē causa cū illa sint opposita. **C** Respondetur q̄ ex parte materie nō est inconueniens ex eodem inq̄tūm idē opposita p̄uenire. dicit enim cōmenta. 3° p̄hy. q̄ potentie ad contraria sūt contrarie. constat autem potentias ad contraria imediate p̄uenire ex prima materia. vt colligitur a philosopho. et cōmēta. p̄mo p̄hy. licet igitur tolerantia et intolerantia sint opposita. non tamen obstat ea imediate ex eadem causa p̄uenire: vt sūt passionēs magnanimitatis. ex parte autem agentis impossibile est duo opposita p̄uenire ex eodē inq̄tūm idē. nam idēz agens numero diuersificatum ex parte diuersitatis subiectoꝝ producit oppositum vt est manifestum de coagulatione luti et liquefactione cere p̄uenientibus ab

eadem caliditate numero. idē etiā agens diuersissimode sum-
ptum circa eandē mās pducit effect^o oppositos. vt determi-
nat Aristot. 2° phy. de nauta q sui p̄sentia est cā salutis nauis &
eiussdē absentia ē cā submerisionis illi. iterū idē agēs nume-
ro diuersis instis diuersos effectus oppositos pducit. ab
eodē enī vino p̄ infrigidat stomachus p̄ frigiditatē formalē.
deinde calefit p̄ caliditatē virtualē. p̄terea ab eodez genere
nūero copulato diuersis appetitib^o pueniūt 3ry effect^o. vt
p̄z de forma subali aq̄ue: que appetitu speciei mouet deorsuz
p̄pter sitim nālē. & appetitu generis mouet sursum p̄p declina-
re vacuū. eadē ēt virt^o motiua sortis ex varietate appetitū.
aliqui pducit quietē & aliqui motū s̄m 3rias d̄rias positioū.
Sic in p̄posito est dicēdum q̄ ex magnanimitate supra i di-
uersis aut in eodē tēpōzibus diuersis tolerantia & intoleran-
tia possunt puenire nō obstāte oppositōe & d̄rietate. non tñ
eadē cōsideratōe. sed diuersa. magnanim^o enī cōsiderās hono-
rem eē ad augmētū virtutis: etiā reipublice: cupit honozēz
& gloriā. & efficit intolerās vindictā querēs: si ignominia lo-
co honozis recipit. deinde cōsiderās honozēz nō eē d̄dignum
p̄mū virtutis nullūq̄ bonū intrinsecū cōferre ipsi virtuoso
despicit honozē & gloriā mūdi. & efficit tolerās ignominia &
opprobria cōsiderās hoc modicū aut nullū malū inferre hoī
virtuoso. Ex p̄dictis seq̄t q̄ diffinitio subiecti. & diffinitio
passionis modis oppositis inuestigant. nā d̄ffō subī inuestiga-
tur p̄ p̄pōnez descēdēdo a magis cōi ad minus cōe. sp̄i enim i
inferiori maior cōpositio inuenit q̄z in superiori. diffinitio aut
passionis inuestigat resolutōe pcedēdo a min^o cōi ad magis
cōe i quo maior simplr inuenit inuestigando. vtrū sit aliqua
vna rō i quā pueniāt talia diffinibilia accepta. illud tñ intelli-
git comparando passionē suo subo. q̄z si cōsiderat passio absolu-
te: vt est q̄dā spēs p̄dicamētalis nō h̄ns respectū ad subm sic
etiā p̄ p̄pōnem diuisiue ei^o d̄ffō poterit inueniri descēdēdo
a magis cōi ad minus cōmune quō inuestigari p̄t diffinitio
albedinis vel nigredinis.

Semp enī est omnis diffinitio v̄lis. non enim
in quodā oculo dicit sanabile medicus: sed aut i
omni: aut in spē determinās.

Ista regula p̄missa p̄s ponit duas cōlones. quaz p̄ e ista.
inuestigatio diffinitiois p̄ h̄s artē traditā est bona atq̄ cōue-
niēs. hec cōcto triplr p̄bat. 2° p̄ sic illa inuestigatio ē bona & cō-
ueniēs q̄ terminat ad v̄le. s̄z hec inuestigatio terminat ad v̄le.
igit ē bona & conueniēs. maior p̄z. q̄z nihil diffinit nisi v̄le. medi-
cus enī diffiniēs sanū nō diffinit: vt ē in isto oculo vel i illo. s̄z
in cōi vt est in oī oculo aut diuidit ipm in determinatas spēs
diffiniēdo illas absq̄ descēsu ad singularia. minor aut decla-
ratur. q̄z magnanimitas reptā i alcide acbille & ayace p̄ intro-
leratā. & magnanimitas reptā i lysandro & socrate p̄ impassi-
bilitatē & tolerantā reducunt i v̄nā rōnez cōez. s̄i reputare
se dignū magnis. **N**otādū q̄ duplex ē rō. v̄z cōplexa & icō-
plexa. rō cōplexa est d̄ffō: vt aīal rōnale. rō incōplexa est for^o
denominās ipm diffinibile: vt humanitas & aīalitas. toleran-
tia & intoleratā reducunt in rōnez simplicē q̄ est magnani-
mitas aut passio querribilis cū magnanimitate. reducūt ēt i
rationem cōplexā que est diffinitio magnanimitatis. s̄i repu-
tare se dignū magnis.

Facilius quidem est singulare diffinire q̄ v̄le.
vnde oz ex singularib^o in vniuersale ascendere: &
nāq̄z equiuocationes latent magis in vniuersali-
bus q̄z in differentibus.

Sed sic illa inuestigatio ē bona & conueniēs q̄ faciliozi nō p̄-
cedit. s̄z hec ē h̄s. igit r̄c. p̄z cōna cū maiori. & mior declarat. nā
facilius est diffinire singulare q̄ v̄le p̄p equuocōes latētes i
v̄lib^o magis q̄z i singularib^o. & itelligit Arist. p̄ singulare min^o
cōe. & p̄ v̄le magis cōe. **N**otandū q̄ equuocatio ē multū ca-
nēda in d̄ffōnibus: q̄z equuocū s̄m q̄ h̄s nō diffinit. h̄nt. n. eg-
uoca v̄nū nomē: sed nō v̄nā rōnē. nā nō diffinit canis vt ē eg-

uocū ad canē marinū & latrabile. sed vt ē vniuocū ad alteruz
illoz. idē ista ars ē conueniēs. q̄z p̄ eā vitant equuocatiōes & d̄fir
errozes & deceptiones circa d̄ffōnes. cōsiderās. n. sanū v̄lr for-
te crederet oīa sana eē eiussdē sp̄ei & cōnter eiussdē rōnis. cū tñ
sint diuersaz rōnū. s̄z si cōsiderat sanū i h̄ntib^o diuersas com-
plexiōes videbit q̄ sanū nō est eiussdē rōnis p̄p aliā & aliā eg-
uocationē h̄uozis. & ita ex p̄ticularib^o ascēdere in v̄lia facile
erit cogscere equuocationē: q̄z nō latebit nos diuersitas rōnū.
constat autem q̄ hec ars docet ascendere ex cōsideratione
particularium in vniuersalia.

Sicut in demonstrationib^o sillogizare eē sic
& in terminū certū est. hoc aut erit si p̄ ea que sin-
gulariter dicitur sit in vnoquoq̄z genere diffini-
re separatim: vt s̄le nō oē: sed in colorib^o & figuris.
& acutū q̄d est in voce. & sic in cōe ire timentē. ne
equiuocatio contingat.

Tertio ad idē sic. illa inuestigatio est bona & conueniēs q̄ cer-
tiori mō pcedit. s̄z ista ē h̄s. ḡ r̄c. p̄bat minor. nā sic in demō-
strationib^o oz fieri aliqd notū p̄ sensū. qm̄ p̄n^o reducūt ad
sensū vie exp̄ientie & memorie ita i d̄ffōnib^o oz fieri aliqd no-
tū p̄ sensū. & id q̄d determinate inest isti vel illi nō respiciēdo
stati v̄lia sic si vellem^o diffinire s̄le. n̄ stati debem^o inspicere
q̄d d̄r s̄le i oib^o & v̄lr. s̄z debem^o videre q̄d ē s̄le i coloribus &
figuris. & sic de alijs. **U**n̄ similitudo colorū ē rez imutātū v̄sū
eq̄litas. & s̄le in figuris ē anguloz eq̄litas & laterū p̄portio.
S̄iliter diffiniēs acutū nō stati oz inspicere acutū v̄lr. sed q̄d
acutū in voce s̄ilo & vino. nā acutū i voce ē illud q̄d forte pe-
netrat auditū & acutū i s̄ilo ē illud q̄d forte penetrat tactū. &
acutū i vino ē illud q̄d fortiter penetrat gustū. non ḡ s̄le vel
acutū oz diffiniri p̄ v̄nā rōnē. s̄z p̄ p̄les & h̄ p̄ sensuz certifica.

Sed dubitat. q̄z similitudo & eq̄litas sūt passionēs q̄ntitatis
& q̄litas seu p̄p̄tatis s̄m Arist. in p̄dicamētis. sed nulla q̄nti-
tas ē q̄litas. h̄z h̄i. ḡ similitudo i colorib^o vel saporib^o nō ē eq̄li-
tas rez imutātū gustū: neq̄ rez imutātū v̄sū. **I**te non
solū duo trianguli vel q̄dranguli sunt s̄iles. sed etiā duo circuli.
sed nullus circulus h̄z angulū. ḡ similitudo i figuris nō ē eq̄li-
tas anguloz. **I**tes sicut color & figura sūt genera ita similitudo
coloris & similitudo figure. s̄z i generib^o latēt equuocationes. 7°
phy. ḡ similitudo i colorib^o & figuris n̄ oz diffiniri. **I**te sic fig^o ē
gen^o ad figurā circularē & triangularē & q̄drāgulare: ita acutū
ad acutū i s̄ilo voce & vino. s̄z fig^o diffinit. ḡ p̄ idē & acutum.

Ad p̄mū d̄r q̄ ista p̄p̄. similitudo i colorib^o ē eq̄litas rezuz
imutātū v̄sū. nō ē identica. s̄z cālis. & sic itelligēda. similitudo
in colorib^o ē relatio ex eq̄litate pueniēs rez imutātū v̄sū.
sicut. n. q̄litas dependet a q̄ntitate ita similitudo ab equalitate.
Ad 2° d̄r q̄ illud nō ē itelligēdū de similitudine oīuz figurarū
s̄z de similitudine figuraz angulariū iuz diuisionē figure i angu-
larē & carentē angulo r̄c. Ad 3° r̄ndet q̄ Aristot. nō d̄c ḡna
nō diffiniri. sed q̄ facili^o est spēs diffinire q̄z genera p̄p equo-
cōes reptas i generib^o q̄ nō repliunt i spē. Ad 4° negetur
q̄ acutū sit gen^o cū sit equuocū simplr & nullo vniuocū. sic ca-
nis. aīal. n. color & fig^o & si sint equuoca q̄dāmō. n̄ tñ simplr: q̄z
adhuc illis corrūdet c̄cept^o simplices nāl̄r significātes. id p̄nt
diffiniri. acutū at & canis n̄ subordinant c̄ceptib^o simplicib^o
nāl̄r significātib^o: q̄z n̄ dat aliq̄s c̄cept^o nāl̄r reptās oēm ca-
nē. neq̄ aliq̄s nāl̄r significās oīa acuta. s̄z h̄n dat aliq̄s c̄cept^o
nāl̄r significās oēz canē latrabile. & v̄n^o ali^o nāl̄r significās
oēz canē celestē. sic ēt dat v̄n^o c̄cept^o nāl̄r significās oīa acu-
ta i s̄ilo. & v̄n^o ali^o nāl̄r reptās oīa acuta i voce vel i vino.
id canis latrabilis & canis celestis diffiniunt sic ēt diffiniunt
acutū i s̄ilo: & acutū i voce. nō at acutū simplr neq̄ canis cū
sint equuoca simplr. de q̄b^o loq̄t Ari. i an̄p̄dicamētis d̄cēs.
equuoca sūt quoz nomē est cōe & rō sube est diuersa.

Sic autēz nec oz disputare metabozis: neq̄z
quecūq̄z dicitur in metabozis. disputare enīz
necesse erit metabozis.

CSecunda dicitur diffinitio non est data per metaphoras. s. homo est arbor versa. pbatur. non attingit demerare per metaphoras. g. nec diffinire. p. 3. n. quia diffinitio est mediū in demonstratione. antecedit probat. nā demonstratio est ex necessarijs & certis. sed metaphora est ex contingētib⁹ & dubijs. ergo. vñ nō seq̄r. hō est arbor vñ. sed arbor versa h3 folia. g. hō h3 folia. **C**Notā dū p̄ q̄ Aristot. hanc dēfōnē posuit s. Plato. & alios antiquos p̄hos diffinētes p̄ metaphoras. dixit enī Plato hoīes esse arboꝝ versaz. qz arboꝝ radices p̄ quas sumūt nutrimentū sūt inferi⁹. & os p̄ qd hō accipit alimentū est supius. & folia ac frōdes arboꝝ extēdūtur supius. brachia vō hoīs & man⁹ extēdunt inferi⁹. **T**ermegistus aut diffinit deū dicens q̄ deus est spera intelligibilis cui⁹ centrū ē vbiqz. circūferētia vō nūqz. nā sicut spera nō h3 p̄ncipiū neqz finē. ita nec deus. s. sic a centro ad circūferētia egrediūtur linee. ita a deo p̄cedunt oēs creature. & sicut celū nō ē in loco circūscriptine. ita deus nullo mō claudif. sed oīa loca & locata p̄tinet sua v̄tute. **C**Secundo notādū q̄ metaphora ē qdā equocatio. qz sicut acutū ē equivoꝝ ad magnitudinē vocē & sapore. s. ē pp̄ quādā metaphora & similitudinē. qz sicut acutū in magnitudine velociter penetrat tactū. ita acutū in voce velociter penetrat auditū. & acutū in sapore velociter penetrat gustū. Equivocatio tñ. pp̄ dicitur differt a metaphora. qz talis repit̄ in oibus significantibus plura & nō p̄ similitudinē ad reliquū. & talis ē peior i diffinitione q̄ metaphora. **C**Dubitat̄ circa dicta. ait enī Arist. in prologo p̄physicoꝝ. q̄ p̄cedim⁹ ab v̄libus ad singularia. hic aut̄ ecōtra q̄ a singularib⁹ ad v̄lia. **C**R̄ndet̄ q̄ notitia v̄lta procedim⁹ ab v̄libus ad singularia. Sed notitia distincta resolutoria p̄cedim⁹ ab ipsis singularib⁹ ad v̄lia. **C**Notitia vō distincta p̄positiva p̄ diuisionē supioꝝ i suā inferiora p̄cedim⁹ ab v̄l. b. ad minus v̄lia a sp̄ebus ad singularia. p̄cessu enī v̄lta dependēte a sensu p̄ri⁹ cognoscim⁹ colorē q̄ albedinē. & p̄ri⁹ albedinē q̄ hāc albedinē nō quidē p̄ozitate v̄lta. sed nature. p̄cessu aut̄ distincto resolutorio q̄ est p̄ abstractionē conceptus cōmuniōis ex conceptu min⁹ cōmuni p̄ri⁹ cognoscit̄ hęc albedo q̄ albedo. & p̄rius albedo q̄ color. sed p̄cessu alio intellectivo distincto q̄ ē p̄ diuisionē & cōpositionē diffōnuz p̄rius cognoscit̄ color q̄ albedo. & p̄ri⁹ cognoscit̄ albedo q̄ hęc albedo. & B est qd dicit Arist. 3. de aīa. q̄ intellect⁹ cognoscit̄ pertinētia circūflexā. & p̄men. q̄ p̄ lineā speralē. qm̄ diuēdo duos processus intellectiuos inuicē finis vni⁹ est p̄n⁹ alterius. cui⁹ primū & vltimū cognitum sit singulare.

V habeam⁹ p̄posita eligere oꝝ dēcisiones & diuisiones. sic at̄ eligere subiectū gen⁹ cōe oīum: vt si aialia sint q̄ p̄sideratur: qualia cū aiali insint. accēptis at̄ his reliquoꝝ oīum qualia ibereant: vt in hoc est quis qualia oīuz ibereant auj. & sic sp̄ p̄mo. manifestū enī ē: qm̄ habebim⁹ iā dicere pp̄ qd̄ isūt inherētia his que sunt sub cōi: vt propter qd̄ hōi aut equo insūt. Sit aut̄ aīal in quo a. b. aut inherētia oī aiali. i quib⁹ aut̄ sūt c. d. e. sint quedā aialia. manifestū igit̄ est p̄pter quid est b. in d. pp̄ a. enī. sicut̄ aut̄ & in alijs. & semp̄ i alijs deorsum eadē ratio est.

Cstud est 4. caplin hui⁹ terty tractatus i quo Arist. postq̄ dedit artē inuestigādi diffōnē subiecti & passionis docet modū accipiēdi ipm̄ subm̄ loco diffinitōis tanq̄ mediū i demonstratione. Et diuidit̄ i duas p̄tes. i quaz p̄ma ponit vñā regulā & i sc̄da duas dēfōnes. ibi. Eadē aut̄. **C**Quātū ad primā p̄tē Arist. ponit hāc regulā. si fuerit aliq̄ subm̄ diuidendū & subdiuidendū p̄ ipsum tanq̄ p̄ mediū est p̄riculariter demonstrabilis sua cōuertibilis passio de quolibet suoꝝ diuidentiū: & per quodlibet diuidentiū de quolibet suoꝝ subdiuidentiū s̄m̄ ordīnem p̄dicamētalē. **C**Ista regula tripl̄ declarā. & p̄ in subo

nominato. nā aīal diuidit̄ in terrestre aquaticum & volatile. Deinde volatile diuidit̄ in pennatū totū & diuisum pennis. iterū diuisum p̄nis diuidit̄ i gallinā byrūdine & alias aues. sp̄s aut̄ specialissima pp̄ie loquēdo nō vltra diuidit̄ nisi in partes subiectiuas singulares. Siant ergo demonstrationes descendēdo isto modo. oē animal dormit aut vigilat. omne volatile est animal. ergo oē volatile dormit aut vigilat. Itē oē volatile dormit aut vigilat. oē diuisū p̄nis ē volatile. g. oē diuisū p̄nis dormit aut vigilat. & vltra. oē diuisū p̄nis dormit aut vigilat. oīs byrūdo ē diuisa p̄nis. g. oīs byrūdo dormit aut vigilat. ecce q̄ somn⁹ dormitio & vigilia q̄ sūt passiones inherētes p̄uertibiliter aiali demonstrant̄ de oibus diuidentiū & subdiuidentiū p̄riculariter p̄ subm̄ vniuersale quod est cā talis inherētie. Consimilis demonstratio fit in eodē genere aialis diuidēdo terrestre in gressibile & reptile. & itē gressibile in hoīem & in leonē & i alias sp̄s sub mobili p̄gressiuo cōrētas. eadē etiā passio demonstrat̄ de aquatico & de oī p̄tento mediate vel imediate sub illo. **C**Notādū s̄m̄ p̄m̄ p̄ hui⁹ q̄ demonstrationes postunt multiplicari in post & i lat⁹. i post qd̄ accipiēdo subm̄ post subm̄. aut passioē p̄ passionem. In lat⁹ vō accipiēdo oīas laterales genēz. **E**x quib⁹ sequit̄ q̄ ista regula nō multiplicat demonstrationes in post assumēdo. s. passioē post passioē. cū sp̄ eadem passio demonstrat̄. sed multiplicat demonstrationes in post assumēdo. s. subz post subm̄. & in lat⁹ p̄ differētijs diuisiuis genēz. cum enī diuiditur aīal in terrestre. aquaticū. & volatile. intelligitur animal diuidi p̄ p̄tes subiectiuas ex quo diuisio est tri-membris: cū vero diuidit̄ volatile in pennatū totū & diuisū pennis: aut terrestre i gressibile & reptile subintelligenda ē diuisio p̄ differētijs laterales. deinde qm̄ diuidit̄ diuisum p̄nis p̄ gallinā & byrūdine & alias aues iterū est diuisio in p̄tes subiectiuas. itē ergo mod⁹ multiplicādi demonstrationes nō est lateralis tñ. nec in post accipiēdo tñ. sed ē mixtus: cū eadē passio aliq̄ demonstrat̄ de p̄te subiectiuā. & inter dū de differētia laterali. accipiant̄ ergo a. b. c. d. loco illoꝝ terminorū motoꝝ & arguat̄ vt supra s̄m̄ q̄ habetur in tra.

CItē quidē igit̄ s̄m̄ ea q̄ sūt assignātur cōia noīa dicim⁹. oꝝ aut̄ nō solū noīa p̄siderare. s. & staliq̄ aliud accipiat̄ eē cōe. accipiētes sine hoc aliquib⁹ inherēat & q̄lia hęc sequētur vt cornua hñtia habere ventres nō v̄trobiz eē dentes. Itē cornua hñe sequit̄ qd̄az. **M**anifestū enī ē pp̄ quid in illis qd̄ dī p̄pter id em sūt qd̄ cornua habent.

CSecundo ostendit̄ eadē regula quādo subm̄ est innoīatum habens p̄tes subiectiuas vt aīal habēs cornua cuius partes subiectiuę sunt ceruus & bos. passiones aut̄ cōuertibiles sunt nō habere dentes in supioꝝ mandibula. & hñe duos ventres: quarū quelibet demonstrat̄ de boue & ceruo p̄ cām. p̄pter qd̄ que est habere cornua. sic arguēdo oē aīal habens cornua ē nō habens dentes in supioꝝ mandibula. sed ceru⁹ ē aīal hñs cornua. ergo ceruus est non habēs dentes in supioꝝ mandibula. eadē passio etiā demonstratur de boue p̄ idē subiectū & tūc talis multiplicatio nō est in post assumendo simplr: sed etiā i lat⁹: nō quidē p̄ differētijs essentielles: sed subiectiuas. compando enī illā passioē. s. non habere dentes in supioꝝ mandibula animali habēti cornua: aut ceruo aut boui talis demonstratio est in post assumēdo. compando aut̄ eandē passioē boui & ceruo fit demonstratio multiplicatio i lat⁹. **C**Notandū p̄mo s̄m̄ p̄m̄ hic q̄ partes diuidētes sequūtur ad cōmune diuisum quod non est intelligendum de sequela illationis: quia nō sequitur inferius ex suo superiori aut min⁹ cōmune ex magis cōmuni. vt asserit Arist. in postp̄dicamētis. capitulo de p̄ioꝝ. sed debet intelligi de sequela posterioritatis. quia omne diuidens ē posterius suo diuiso. Vel dicat̄ q̄ duplex est sequela illationis. s. affirmationis & negationis. sequela affirmationis sequitur diuisum sua diuidentia. quia

Secundus

ab inferiori ad sumum superius affirmatiue est bona consequentia. sequela vero negationis diuidentia sequitur diuisiua. qz a superiori ad inferius est bonum argumentu negatiue. **C** Et si instatur de ronali diuidente aial. qz non seqt. nulluz aial e: ergo nullu ronale est. nec et affirmatiue. ronale est. g aial est. cu ronale non solum competat aiali. sed etiam dys imortalibus.

C R adetur breuiter qz ronale diuidentis aial non competit nisi aiali. sicut enim nullum corpus numero spe vel gne cope tit substatie z qstitati. ita nullu ronale cope tit aiali z dys imortalibus: imo ronale i sua maxima coitate e equiuocu sic corpus. **C** Notanduz secundo ex doctrina aristo. z pbyssi. q aliqua pueniut ex parte materie. vt monstruositas z corruptio. z aliqua ex parte finis. vt vapor z pluuia ppter augmentum messiu. sed hie dentes ppter masticatione. ex quo sequit q non hie dentes i supiori mandibula est ex defectu mae: qz nutrimentu qd deberet auerti i dentibz auertit in cornua q na dedit illis aialibz i defesione. z hec rememorata supi? caussa vt asserit comentator. iz. meta. habere autem duos ventres est ex necessitate finis qm talia aialia ppter defectum dentium non bene possunt masticare cibū. ideo natura prouidit eis de vno ventre ad mollificandum cibū: z de alio ad digerēdū. z hec oia dicunt rumare. nam p incomplete masticant cibum. secūdo prouocant illum in ventrem mollificatiuz. tercio illum mollificatiuz remittunt ad os. quarto eundez bene masticatum z ruminatum mittunt ad secundum ventrem i quo digerit. finis g duoz ventru e bona digestio cibi. **C** Tertio notandū q sicut hō bz plures passiones: quaz vna demonstratur per aliam. s. risibile p disciplinabile. aut ebullitio saguinis i corde p euaporationem fellis. ita animal hns cornua bz duas passiones: quarum vna demonstratur per aliam. vnde habere duos ventres demonstrat p non habere dentes in superiori mandibula tam de aiali habente cornua: z hoc potissime: qz de boue z ceruo pticulariter. z tunc tales demonstratio nes multiplicantur in post assumendo. s. passiones post passionem. **C** Quarto notandum q aiali volatili correspōdet vnu nomen simplex. s. auis: z aiali aquatico aliud nomen simplex. s. piscis. sed aiali habenti cornua non assignatur nomen simplex. ideo dicitur cōe inominatum. z circūlocutus. est tñ vnicū sicut i aial de quo dicebatur in pozi exemplo. z sicut eē aial e causa somni z vigilie. ita habere cornua est causa non habendi dentes i mandibula superiori z habēdi duos ventres. z sic supra dictum est: animal habens cornua vel aliud simplex loco illius non est genus nisi fm famositatem. sicut nec aial habens caput vel pedes aut manus est genus. talia enī. s. cornua caput pedes manus non dicunt nisi drias accidentales q generi cōiuncta non faciūt specie neqz diffinitionem. sicut neqz albedo z nigredo coniuncta animali. nemo enī diceret q animal album vel nigrū sit pzie genus vel species aut diffinitio nec aliquod simplex loco illius.

C Ampli? ali? modus e fm analogi eligere. vnu enī accipe nō est idē qd vocare sepion z spinā z os. sunt aut que sequuntur z hec tanqz vna natura huiusmodi existente.

C 3? oñdiē illa regula qm subm est analogū hns pres subiecti uas occurrētes i illud analogū tanqz i nāz gnicam vl speciaz vt durū. cui? pres subiectiue dicunt os spine z sepion: qb? in est hec passio coopiri carnib? p duricie p quam tāqz p cam lz non tāqz p mediū ppter analogiā pōt illa passio de quolibet hntē vnu illoz triū demonstrari: vt oē hns os e coopitū carnib? sed hō e hns os. g hō e coopit? carnib?. Itē oē hns spinā est coopitū carnib?. s. piscis e hns spinā: g piscis e coopit? carnib? Itē oē hns sepion est coopitū carnib?: sed vermis e hns sepion g vermis e coopit? carnib?. **C** Notandū p qz sepion est duricies vermis sustentans mollicie carnis ei. sicut spina sustentat mollicie carnis piscis. z os mollicie aialis hntis ossa: z hic sumitur caro large p oio qd est mediū itaneū i sensu tact?.

C Secundo notanduz q duricies que dicit eē cā quare ista

passio coopiri carnib? seu sustētare mollicie carnis iest ossi spine z sepioni: est analogum: qz ppetit illis fm pri? z posterius. prius enī iest ossi deinde spine. vltimo vero sepioni. nec inest spine vel sepioni nisi rōne ossis. es enī dē analogū ad subam z accidens. qz pri? significat subam qz accidēs. nec significat accidēs nisi rōne sube. qz accidētis esse est iesse: z accidēs nō est ens nisi quia entis. septimo metaphysi.

C Eadē aut pposita sunt q qdez idē mediū habēt ampli?. vt qm oia cōtrarius stat?.

C His itellectis p declaratōe regule pbs pōit duas cōclones sequētes ex dictis. quaz pma est ista. plura pbleumata cōueniunt in idē mediū solū. sed tamen est diuersaz rōnuz patet. nā si querit ppter qd est spina os vel sepion. Respondetur p illud mediū solū. s. ppter sustētare mollicie carnis. et nulli du biū q illud est diuersaz rōnū. qz mollicies carnis reperta i os se. et illa que repit in spina vel in sepione sunt diuersaz rōnū. **C** Itē si qritur ppter qd os vel spina vel sepion sustētat carnē. respondet p idem mediū. scz ppter statū cōtrary. id est ppter stabilitatez duricie que cōtrariat mollicie. hec aut duricies sicut et illa mollicies est diuersaz rōnū in his tribz. nec qritur mediū eodē mō in his pblematibus z iterogatoibz: qm primū sumit in genere cāe finalis. et scdm in genere cause mātis. nā mollicies carnis est finis duricie. et duricies est subm et mā in q est mollicies carnis.

C Boz aut qdā genere sunt eadē qcuqz hnt drias ex quo alioz aut alr sunt: vt propter qd echo: aut propter quid apparet: z propter quid iris. oia enī hec idē ppositū sunt genere. omnia enī repercussio sunt: sed specie altera.

C Et cōfirmatur ponēdo aliud exēplū de echon yride et ydolo. nā si qritur ppter quid est aliquid istoz rñdetur p idē mediū. s. ppter reflexionē. s. istud mediū nō e eiusdē spē in oibz his. nā sic mor? specificat a termino ad quē fm pbs. qnto pby. ita reflexio ab obo: s. color son? z lux sūt diuersaz spēz. ergo ēt similitudines illoz: z cōr reflexioes illaz similitudinū sunt diuersaz spēz. catur. n. echon ex reflexioe soni itētoalis cū aere moto i corpe xcauo. z ydolu ex reflexioe similitudis coloris in speculo. yris vō cāe ex reflexioe radioz solariuz ad nubē roridā. z dēt B exēplū a pozi. qz i pozi sumit me? i gne cāe mātis vel finalis. h aut in gne cāe efficiētis. eo q reflexio e cā effectiua imediata echō ydoli aut yridis. **C** Notandū qz echon e son? scdarie audit? post sonū primariū ex reflexioe soni itētoalis pp ipedimētū obstaculi recte. sic tigit d lapide moto i puteo cāte mltiplices circulos q iueniētes obstaculū. s. latera pitei quodā mō reflectunt vsus mediuz cāndo mō retrogrado alios circulos. ita i aere moto sonāte cānt circuli q iueniētes obstaculū reflectunt vsus locū pculsiōis cāntes sonū g d echō. vt colligit ex doctria Ari. z omē. z? d aia. ydolu at e imago cāta i speculo vel i altero polito corpe ex reflexioe coloris itētoal i eo speculo vl polito corpe. vt collr a. p. i li? d sēsu z sēfato. yris vō e celestis seu aeri? circuls mltioz colorū vōz vel appentuz cātoz ex diuersa repercussione radioz solariū ad diuersas partes nubis. vt hf sufficiēter tertio methauro.

C Altera at cā ex eo q mediū qd sub altez mediū e differūt ppositoz: vt ppter qd nilus finiēte mēse magis fluit ppter id q vernior finiēns mēsis. ppter qd at vernior finiēs mēsis. quoniam luna dicit. hec quidem enim sic se habent adinuicem.

C Scda cōclusio aliq sunt pbleumata qb? ppetit plura media subordinata. ista cōclusio exēplariter dclarat. nā si qrit ppter qd nilus fluit magis i fine mēsis. rñdet qz tūc mēsis est magis pluuial. huic qōni subordinat alia scz ppter quid mēsis tunc est magis pluuial. cui rñdet qz tūc deficit luna. vñ cōtinue añ finē mēsis sole exiite i oppōne eleuant vapores: z pti resoluunt: pti rarefiūt ex caliditate solis. cuz at luna deficit sol est

In cōiunctiōe ob quā cām ppter defectū caloris solis et ppter pntiam frigiditatis lune vapores condensant et grauefiunt: ex quibus gignantur nubes et pluuie facientes nihil augeri et magis fluere. **C** Sed dubitatur dupliciter. Primo quod pari ratione idem deberet contingere de quolibet fluuio quod finiēte mēse plus flueret ppter abundantiam pluuie: cuius tamen oppositum experimur. Secundo quod luna est mater humiditatis: quod magis auget aquam in plenilunio quam in decremēto. et potest hoc ostendi ratione: quod luna suo lumine calefacit et rarefacit. ergo augmētatur. exēplo autē cancro et aliorum piscium manifesta est quoniam in plenilunio sunt pleniores. luna autē decrescēte sunt pauciores sube. **C** Ad primum. negetur dicitur. quia nihil transit per egyptum sub torrida zona ubi sol eleuat plures vapores quam in alio fluuio. id fortior sit condensatio luna deficiente ibi quam alibi. et contra maior abundantia pluuie. **C** Ad secundum dicitur quod luna suo lumine tumefacit aquas sed non facit multum fluere. influentia autem frige factiua facit pluerē: et sic auget aquas ab extrinseco et facit fluere. Hanc quod operationem non habet luna plena. quod maioris actiuitatis est lumine ad rarefaciendum quam virtus frige factiua ad condensandum et pluuendum. **C** Ex quo sequitur quod defectus lune non est causa positiua pluuie. sed solum positiua sicut absentia aere submersionis nautis. ut dicitur Ari. et philosophus. Causa autem positiua propter quod est frigiditas nubium: et causa positiua remota est influentia frige factiua lune.

De causa autem et cuius causa dubitabit aliquis nihil quid quando est causatum et causa est: ut si folia fluant: aut deficiat: et causa deficiendi et folia cadendi erit: ut si huiusmodi est lata habere folia. officium autem terrarum in medio esse. si enim non est: alia aliqua erit causa ipsorum. si vero causa simul sit et causa tum: ut si in medio terra est deficit. aut si latum est folium folia fluunt. si autem sic est: simul utique erunt.

Ste est quartus tractatus secundum posteriorum in quo Ari. determinat de calitate ipsius quod quid est. postquam manifestauit dignitatem eius et modum quo inuestigat et ingreditur demonstrationem. Diuidit autem tractatum iste in quatuor capitula in quorum primo philosophus agit de consecutione cause et effectus. In secundo de vniuocatione cause et effectus ibi. Utrum autem contingat. In tertio de formali cognitione cause et effectus ibi. Ut autem sic consequi. In quarto vero de virtuali cognitione eorumdem ibi. De principio autem. Primum capitulum diuidit in duas partes. In quarum prima Ari. mouet istam questionem. Utrum causa et effectus seinuicem vltimè sequantur arguendo ad utrumque partem. In secunda autem respondet ad questionem ibi. Aut contingit. **C** Quantum ad primam partem arguit philosophus partem affirmatiua questionis sic. habere folia lata et folia fluere seinuicem inferunt. ac etiam interpositio terre et eclipsis. ergo per idem omnis alia causa auertit cum suo cāto. per dicitur. quod habere folia lata est causa quod folia fluunt. id est cadunt. et interpositio terre est causa eclipsis. autem autem declaratur dupliciter. primo quod si ad interpositionem terre non sequitur eclipsis vel e converso. aut si ad latitudinem foliorum non sequitur folia fluere vel e converso effectus talis causa non erit propria. dicitur salsum: quod alia propria causa non assignatur. **C** Notandum quod propria causa est illa qua posita ponit effectus. et quod remota remouet effectus. si ergo interpositio terre est propria causa eclipsis. et habere lata folia est propria causa fluendi folia oportet necessario quodlibet illarum causarum auerti cum suo effectu. quod si non inuicem auertunt. contra dictionum virtus stat cum antecedente. et per consequens posita causa non ponit effectus. aut remota causa non remouet effectus.

Et sic demonstrantur per altera. sit enim folia fluere in quo a. latum autem folium in quo b. vitis vero in quo c. sic igitur in b. est a. omne enim latum folium folio fluit: causa autem est. b. mediū. scilicet et quoniam latis folijs vitis sit est propter id quod folio fluit demonstrare sit. d. quod enim latum folium. e. aut folio fluere. vitis ve

ro in quo. 3. in 3. igitur est e. folio fluit enim omnis vitis. i. e. aut d. omne enim folio fluens latum est folium. omnis ergo vitis latum folium est. Causa autem est folio fluere.

Secundo ar. idem autem sic. illa seinuicem consequuntur quorum quodlibet per aliud demōstratur. sed causa et dicti effectus sunt habent. ergo. maior patet. et minor declarat. nam quod interpositio terre demonstratur per eclipsis. et e contra est notum ex multis prioribus dictis. sed quod folia fluere demōstrat per latitudinem foliorum et e contra ostendit sic arguendo. omne habens lata folia folio fluit. sed vitis habet folia lata. ergo vitis folio fluit. Itē e contra. omne quod folio fluit habet lata folia. sed vitis folio fluit. ergo vitis habet lata folia. et per consequens causa et cātum sibi sunt et seinuicem inferunt. **C** Notandum quod quod duplex est similitudo. scilicet immediatis. ad eundem. durationis. et consecutionis. Illa sunt simul simultate immediatis que sunt continua vel continua. et sic loquitur philosophus. 5. phi. di. quod continua sunt illa quorum vltima sunt vniuersa. et 7. phi. quod in omni motu mouens et motus sunt sibi. sed illa sunt sibi simultate ad eundem que sunt in eodem loco proprio ut albedo et dulcedo in lacte. et sic loquitur philosophus quarto phi. di. quod si locus esset dimensio sepata plura corpora essent simul. Illa autem sunt sibi simultate durationis que sunt in eodem tempore iuxta processum Arist. in postdicamentis in capitulis de priori posteriori et sibi. pater enim dicitur prior esse tempore filio et simul cum matre. Sed illa sunt simul simultate consecutionis que seinuicem inferunt. et sic philosophus loquitur in postdicamentis di. quod relativa sunt simul natura ita quod posita se ponit et pempta se perimunt. isto modo loquitur hic philosophus cum dicitur causa et cātum simul esse. quo etiam modo loquitur. 2. phi. dices quod causa et effectus sunt actus simul sunt et non sunt. Ponit garif. hic duplex exemplum. vnum in quo sunt sibi tempore et consecutione ne causa et effectus. scilicet interpositio et eclipsis. et aliud in quo non simul tempore sunt. scilicet tamen consecutione. v. habere folia lata. et folia fluere: cuius aliqui sunt folia lata quoniam non fluunt. licet ergo non sequatur folia sunt lata. ergo fluunt. tamen bene sequitur. ergo fluunt vel fluent. sit ergo d. folia fluere. scilicet maior extremitas. et e. habere folia lata. v. mediū. 2. 3. vitis id est minor extremitas. et arguat sic. omne e. d. omne 3. est e. ergo omne 3. est d. e contra autem sic arguat a posteriori. omne d. est e. omne 3. est d. ergo omne 3. est e.

Sic autem non contingit casus esse adinuicem. Causa. n. prior est eo cuius est causa. et deficiendi quidem causa est in medio terram esse. Cuius autem quod est in medio terram non est deficere. si igitur per causam demonstratio propter quid est. Quod autem non per causas ipsius quia. quoniam quidem in medio est. cognouit autem propter quid. non quod autem non deficere causa sit in medio esse. sed hoc deficiendi manifestum est. In ratione enim ipsius deficiere inest quod in medio est. quare manifestum est quod per hoc illud cognoscitur: scilicet non hoc per illud.

Pro parte negativa conclusionis arguat sic. omnis demōstratio est a causis. si igitur interpositio terre demōstrat per eclipsis. et e. sequitur quod interpositio terre est causa eclipsis: et e. ista obone tollit philosophus di. quod licet omnis demōstratio sit ex causis inferendo. non tamen ex causis inferendo. sola. n. demōstratio simpliter est ex causis inferendo. id demōstratio illa circulari non est ex causis inferendo. quod cum sit per cāto suo idem est prior et posteriori respectu eiusdem: cuius ergo demōstrat eclipsis per interpositionem terre. illa demōstratio est simpliter. quod demōstrat effectus per causas. cum autem demōstrat interpositio terre per eclipsis est demōstratio secundum quod: cum non pcedat ex notioribus nature. scilicet solum ex notioribus nobis. non igitur eclipsis est causa interpositionis terre. sed terram esse mediū inter soles et lunam est causa eclipsis: cuius rationem assignat philosophus di. interpositio terre ponit in diffinitione eclipsis et non e. igitur est causa eius. et non e converso. per dicitur. et a. autem est clar. quod si diffinitio interpositio terre non ponit eclipsis in illa diffinitione: sed bene e. ut eclipsis est puatio lunis in luna per interpositionem terre. vñ quod accidens non est essentia quod entis. 7. meta. id eclipsis et quodlibet aliud accidens expressum diffinitio per causam sue generationis et eentis quod per principia essentialia eius tamen. **C** Dubitatur. cum non solum per causam ducimur in cognitionem effectus. sed etiam per effectum in cognitionem cause ut patuit per huius. et

Secundus

In ploto pby. cur dicit pbs qd eclipsis cognoscit p iterpōnes terre. r nō ecouerfo. R. nides. qd duplex est mediū cognituum vni ex pte rei. aliud ex pte nra. ex pte rei sicut res se habz ad eē ita ad cognoscit. qd nō faciūt ad eē qm est ex pte rei non faciunt ad cognitionē. r fm hoc effect' cognoscit per cās. r nō ecouerfo. s3 ex pte nra: qz a posteriori icipimus cognoscere nō est icōueniēs per effectū deuenire in notitiā cāe. qm ergo ad nām cognitio iterpōnis terre ducit in cognitionē eclipsis. r nō e3. r hec fuit itentio pbi. aut est loc' de notitiā scientifica sim pbr q illa hī p cām r nō per effectū. naz scire simplr est scire p cām. r scire fm qd est scire p effectū. vt est habitū pmo huius. **C** Cōtra p̄dicta ar. r p qd due demōstratiōes faciētes circulū sunt ex causis in eēdo. qz potio est cā sanitatis. r e3. z' pby. g sic demfāt sanitas per potione ita demfāt potio per sanitatē. r p p̄ns sicut potio r sanitas sunt inuicē cāe in eēdo ita due de mōstrationes faciētes circulū sunt ex causis in eēdo. r nō solum in iferēdo. **C** Scōo ar. qd nō ideo iterpō terre est cā eclipsis. qz ponit in diffōne ei'. ga tūc oē positiū in diffōne alicui' eēt cā illius qd est falsū. qz passio ponit in diffōne subi r nō est cā illius. s3r pūct' ponit in diffōne linee r nō est cā illius cū nō sit forma nec mā nec efficiēs nec finis eius. linea enim est forma simplex nō hns formā nec mā: cui' pūct' nō est cā efficiēs cū sit aliqd ei'. nec etiā finis. qz linea nō ordinat' ppter pūctū: sed pūct' ppter lineā. **C** Ad primū dī qd sicut nō demfāt effect' p cām r cā per effectū eodē genere demfationū. ita nō demfāt potio p sanitatē r e3 in eodē gñe cāe. demfāt qd ē sanitas p potione in genere cause efficiētis: r potio per sanitatem in genere cause finalis. constat autem qd nō incōuenit circulariter demfāre i diuersis gñib' cāz ppter prioritatem r posterioritatem inuicē respectu eiusdē fm diuersum genus cāe. sed de hoc satis dictuz est tā in p qd in z' hui'. **C** Ad z' dicit qd pbs loquit' de diffōne formali r nō materiali. constat at' subiectū diffiniri p passionē māliter r nō formali cum diffō formalis semp' det' p priora d' diffinito. d' pūcto aut' dī qd si nō est pprie cā linee sicut est pprie pncipiū eius. tamē ē quo dāmō cā tā formalis qm mālis. pūct' enī est terminatiū r linee r cōtinuatiū partū eius fm Arist. in pdicamētis. r qm r sex to pby. inquātū enī terminat lineā sic est forma ei'. qz de rōe forme est terminare. r isto modo pūct' est posterior linee sicut forma est posterior mā. iquantū aut' copulat ptes linee sic est mā illi' nō qd ē sensibil. sed intelligibilis eo mō quo partes linee sunt mā intelligibilis ei'. r hoc mō pūct' est prior linee sicut materia est prior forma.

C Aut contingit vnius plures causas esse. sed nan qz si est idem de plurib' primis predicari. sit a. in b. primo existēs. r in c. alio primo. r hoc sit i d. e. erit itaqz a. in d. e. cā autē in d. quidē b. in e. autē c. qre cū cā sit necesse esse rē esse. iRe aut' existente nō necesse esse oē quodcūqz fuerit cā. sed cām quidē necesse est eē nō tamen omnē.

C Pro solutione hui' qōnis pbs ponit duas cōclusiones. quarum prima est ista. effect' habēs plures cās eque p nō conuertit' cū aliq' subap. p3. qz vitupabile pcedit ex abūdātia r defectu tāqz ex causis suis eā pmo. qz nō pri' ex vna qz ex alia r nō conuertitur cū aliqua illaz. qz licet sequat'. iste est abūdāns. de monstrato pdigo. g est vitupabilis. non tamen sequitur. iste ē vituperabilis. ergo est abūdāns. r lz sequat' iste est deficiēs demōstrando auaz. ergo est vitupabil. nō tñ sequit'. iste est vituperabilis. g est deficiēs. ambe tā cāe sequunt' sub diffūctione iste est vituperabilis. g est deficiēs vel abūdās. quertat' g a. cuz illo termino vitupabile. r b. cū illo terio abūdās. r c. cū illo termino deficiēs. r d. cū illo termino pdigus. r e. cum illo termino auarus. r p3. qd a. sequat'. ex b. c. diuisis. r nō ifert aliqd illoz sicut segt'. ex d. e. diuisis r nō ifert aliqd illoz. S3r hīe longam vitam est effect' duaz cāz. eque p. s. nō hīe colera in qdrupedib'. r e3 siccū in volatilib'. stat aut' qd ex illo effectū non se-

quit' aliq' illaz cārum lz sequat' ex qz illaz. Intelligat' g p a. lōga vita. per b. carēs colera. per c. e3 siccū. p d. qdrupedia. r p e. volatilia. r p3 qd a. inest d. per b. nō tamē conuertit'. cū b. sic i est e. per c. r tamē nō conuertit'. cū c. **C** Notandū quare in con clusione dicit' eque p. qz effect' habēs plures causas: quaz vna est ppinqua vel ppria r alia remota conuertit' cū cā ppria r demfāt per illā. verbi gra. abūdātia r defect' sunt cāe remote. r agere ptra rectā rōnem est cā ppinqua r ppria vituperabil: cui' subm adequatū est hō r subiecta picularia sunt prodig'. auar' audax r timid'. mō bñ segt'. iste agit' p rectā rōnē. g ē vituperabilis r e3. pōt' ē talis effectus per talē cām tā vlt' qz piculariter demōstrari. vt omne agēs contra rectā rōnem est vituperabile. homo ē agēs cōtra rectā rōnem. ergo hō est vituperabilis. **C** Ista est demōstratio vltis sumēdo agere vt dicit' potentia r nō actū. vbi vero in minozū sumere' pdigus vlt' auarus aut timidus eēt demōstratio picularis. **C** Cōsist' dicit' ad exēplū nāle. qd cāe remote lōge vite sunt nō hīe colera r esse siccū. cā at' ppria r ppinq' est ptempamentū pplexionis vitalis: que cā cū lōga vita conuertit'. qz si aliqd h3 ptempamentū pplexionis vitalis: illud h3 vitā lōgā. r e3. r consequēter talis pōt' per illaz cām de aīali seu de coaze aiato vlt' demfari. piculariter aut' de qdrupedib' r volatilib'. vt oē hns ptempamentū pplexionis vitalis h3 lōgā vitā. sed taz qdrupes qz volatile h3 longā vitā. de hac tamē causa nō facit' Ari. in hac cōclusionē mētione. sed solū de causis remotis itelligēdo. per a. effectū. r per b. c. causas remotas. r p d. e. subiecta qb' conuenit ille effectus. s. prodigus vel illiberalis. **C** Sed cōtra. demōstratio per cām remotā ē demōstratio. qz est. r non pcedit affirmatiue. sed negatiue. per p. primo hui'. si ergo abūdāns. r deficiēs sunt cause remote vituperabilis. aut carens colera r esse siccuz lōge vite. sequit' quēlibet illoz effectū nō demfari p aliquā illaz causarum demōstratione ppter qd. sed qz. r nō affirmatiue s3 negatiue. qd est falsū. vt exēplificatū est. **C** Dicenduz qd idem effectus pōt' habere triplicē cām. scilicet cōmuniōē eque cōmūne. r minus cōmūne. verbi gratia. respirare habet cām cōiozem que est esse aīal. r eque cōmūne g est hīe pulmo nem. r min' cōem. que est esse hoiem vel equū. r gnāliter tam cōmuniōē qz minus cōis dicit' cā remota. lz ergo p cām remotā cōiozē qz sit effect' nō fiat nisi demfatio qz. pcedēdo negatiue. tamen per cām remotā min' cōmūne demfāt affirmatiue effect' demfatione ppter qd lz nō potissima. iō vituperabile demōstrat' ppter qd affirmatiue per abūdāns r deficiēs. sic habere longam vitā per carere colera r esse siccum: cū qlibet illaz causarū sit minus cōis qz effectus. Aristot. autem loquebatur de cā remota cōmuniōē qz sit effectus cū ex tali non sequatur effectus nisi negatiue.

C Aut si semper vniuersale propositum est r causa totum quodā: r cuius est cā vniuersale: vt folio fluere in toto quodā determinatuz est: r si species illius finit: r igit' vniuersaliter. aut plantis: aut huiusmodi plantis: quare r mediū equale oportet esse in his r cuius est causa r conuertit: vt propter quid arbores folio fluūt. si igitur propter condensationē humidū fluit arbor: oportet eē cōdensationem. sed qz cōdensatione non est cuiuscūqz. sed in arboze folio fluere.

C Scōa cōclusio. cā r effectus se inuicem iferunt. si vniuersaliter et adequate sumuntur. patet ex alia cōclusionē accipiēdo causam propriam et effectum proprium. ideo inuicem conuertuntur interpositio terre inter solem et lunam r eclipsis. quia interpositio terre est causa propria. similiter folio fluere et humor densatus in arboze seu in tali genere plantarum inuicem conuertuntur. quia humor densatus in tali genere plantarum est causa propria illius effectus. Si enim

aliquid h3 humorē densatū in tali gñe plantarum illud folio fluit z ecōtra sumēdo fluere vt dicit aptitudinē z nō actum. et pōt demonstrari ille effect⁹ p illam cām sic. oē habens humidum densatū i tali genere plātaz folio fluit. s3 vitis h3 humidum densatū i tali genere plantaz seu i plāta. g vitis folio fluit. nō ergo humor dēfatus ē ppria causa illi⁹ effect⁹. s3 humor densatus i tali mā. s3 i arboze v' i plāta aut i tali gñe plātaz.

¶ Notādūz scōz egi. q passio demonstrata sēper ē passio propria subī. vt folio fluere demōstratur d suo pprio subiecto z d tali genere arboz. passio autē demōstrās n̄ semper ē ppria passio. sed sufficit q sit ppria causa. nā congelatio humoris nō ē ppria passio arboris. qz in alyz ab arboze reperitur cōgelatio humoris. s3 ē ppria causa. qz in nullo pterqz in arboze facit hunc effectū. s. folio fluere.

¶ Ista responsio ē difficilis. qz sequitur q eē humidū z eē virtualiter calidū ē causa ppria eiusdē effect⁹. qz causant illū effectum in arboze quem in nullo alio possunt causare. ¶ Propterea humidū cōgelari nō est passio ppria nec causa ppria illi⁹ effect⁹. sed humidū cōgelari cum additamento. s. in tali plāta v' in tali arboze vt colligitur a. p. l. lfa.

¶ Dubitatur quomodo humor cōgelat⁹ in tali planta ē causa ppria z cōuertibilis illi⁹ effect⁹ qui ē folio fluere. cū pri⁹ Aristō. dixerit habere folia lata eē causam cōuertibilem illius effectus. Respondet multipliciter. pmo q philosophus ibi nō est locutus determinatiue. sed tantū disputatiue arguēdo ad vtrāqz ptē qōnis. hic autē loquit⁹ determinatiue. id est tenēdū humorē talr densatū eē cām ppriā z cōuertibilem illius effect⁹ q ē folio fluere z nō h̄re folia lata.

¶ Scōdo dī q nō q̄ libet cā cōuertibilis cū aliquo effectū ē ppria cā illi⁹. qz solem eē in capite vel in cauda draconis est cā cōuertibilis cū eclipsi. nō tamē ē ppria cā illius. sed interpositio terre.

¶ Tertio dī q h̄re lata folia nō cōuertit⁹ auz illo effectū q est folio fluere. qz licet sequat⁹. hoc h3 lata folia. g folio fluit. nō tamen ecōtra. multe enī arbozes z plāte folio fluunt nō h̄ntes lata folia eō mō quo Ari. loq̄t h̄c.

¶ Quarto dī q h̄re lata folia nō est cā p se illi⁹ effect⁹. sed tm̄ p accidēs rōne grauitatis cōtēte in magnitudine z in latitudine folioz. que qdē grauitas cū tendat deorsū facit folia fluere p descēsu cadēdo ab arboze. q̄re zc.

Vtrum autē contingat nō eandē cāz esse eiusdem omnibus sed alterā aut nō. aut siquidē p se demonstratus est z non secundum signūz aut per accidens non potest esse. ratio enīz vltimi medium ē. si vero non sic est contingit.

Stud est z capl3 hui⁹ tractat⁹ i quo ari. determinat de vniuocatiōe cāe z effect⁹ post determinationē illoz q̄rēs istā qōnē. vtruz ad vnitatē effect⁹ sequat⁹ vnitās cāe. ad quā n̄ surus ponit duas cōclusiones. Quaz prima ē ista. ad vnitates effectus p se sequit⁹ vnitās cāe per se z nō per accidēs.

¶ Scōda cōclusio. licet effect⁹ z cā p accidens nō se habeāt eodē mō: tm̄ effectus z cā p se cōsistunt quo ad vniuocatiōnē equocationem z analogiam ibi. Est autē.

¶ Prima cōclusio arg. z pmo quo ad primā partē. qz nō stare eūdē effectum h̄re plures cās p se sic p3 de eclipsi que nō h3 p se cām nisi itēponē terre: z h̄re tres angulos nō h3 cām p se nisi h̄re angulū extrinsecū aut figuram trib⁹ lineis rectis cōtētā itelligēdo p cām p se cām ppriam z immediatā.

¶ Scōda ps declarat⁹: qm̄ dom⁹ sunt cause p accidens multe. s. albiū calidū m̄scum. vt declarat⁹ p hui⁹. z scōdo phy.

¶ Notādū pmo q duplex est cā. s. per se z per accidens. Lā per se est illa que scōm q hui⁹ respicit determinatū effectū. vt itēpositio terre respectu eclipsis z edificator respectu domus. Lā p accidēs est illa que nō respicit determinate talē effectū. z hec aliqñ cōuertit⁹ cū effectū aliquādo aut nō cōuertitur. exemplū pmi vt pncipiū figurarū rectilineaz cōuertitur cū habere tres angulos: z tamē est cā per accidens. qz accidit

pncipio figuraz rectilineaz h̄re tres. s. enīz illa passio sibi cōuertit⁹ hoc est domo triāguli. exemplū secūdi. vt album cū nō cōuertit⁹ cū domo sicut neccū domificatore. z est cā per accidēs dom⁹ p quāto idē sunt albu z edificator: qui est dom⁹ cā per se.

¶ Scōdo notandū q cārum per se qdā est cā a signo z qdā est cā non a signo. Causa p se a signo est cā remota inferens af firmatiue effectū. vt solem esse in capite vel i cauda draconis est per se cā eclipsis: cū sit mediū in demōstratiōe. z est cā a signo. qz solē esse in capite vel in cauda draconis est signū cognoscēdi eclipsis: cū de necessitate terra ponat iter solē z lunā. etiaz multitudo vaporū dicit⁹ signū pluuię: z est p se cā illius licet remota. Lā aut per se non a signo est cā cōuertibilis imediata. vt itēpositio terre z figura trib⁹ lineis rectis p̄tenta habens angulū extrinsecū q̄libet taliū causaz igredit⁹ demonstratiōnem. sed nō cōsistē. qz cā per se a signo igreditur demōstratiōnem potissimā: z cā per se nō a signo igredit⁹ demōstrationem non potissimā.

¶ Tertio notandū q cā per accidēs quedaz est cā a signo. z quedā est cā nō a signo. Lā per accidēs nō a signo est illa que h3 q hui⁹ nō icludit cām per se sui effectus. vt albiū respectu domus: cū nō icludat edificatorem. Causa aut per accidēs a signo alicui⁹ effectus est illa que scōm hui⁹ icludit cām p se illi⁹ vt circulus ante lunaz. sed rubedo matutina solet dici signū z cā future pluuię nō scōm q hui⁹ sed ratione nubis quā icludit que ē p se cā pluuię. s. h̄re habere folia lata ē causa p accidēs a signo q folia fluunt. icludit enī grauitatem que est p se cā fluēdi z cadēdi folia. z q sit signū declarat⁹. nāz cā fluēdi folia est h̄re humorē b̄n passibile nō viscosū. qz tunc facilius exalatur a calido. z cōdensat⁹ a frigido. humor enim viscosus h3 ptes magis cōglutinatas nō facile exalās nec ita cito permittēs frigus cōdensans penetrare. citius enim frigus cōdensat aquā calidā q̄ frigidam. z colatā q̄ terrestrez. quia cum sit rarior pōt meli⁹ penetrare. arbozes ergo ille folia fluunt que nō habēt viscosū humorē. sed nō h̄ntes humorē viscosū habēt lata folia. quia humor nō viscosus de facili se dilatat. z fluit sicut viscosus ppter adherentia partū se tenet nec de facili dilatat⁹. h̄re ergo lata folia est signū huius qd est habere humorē multū passibile z de facili cōdensabile siue cōgelabile a frigido. z qz humorē cōgelato i ramo p frigidū nō pōt foliū accipere nutrimentū: oz q̄ d̄sicet⁹ z cadat. g latitudo foliorū ē signū flux⁹ z casus illoz. cōiter enī effect⁹ p̄ior alicui⁹ cāe dī signū posterioris effectus. Causa g p accidēs nō a signo nullo mō igredit⁹ demōstrationē. sed b̄n cā p accidēs a signo rōne cause p se quā necio icludit. vt oē h̄ntes lata folia folio fluit. s3 vitis habet lata folia. ergo vitis folio fluit.

¶ Quarto notandū q aliqđ est signū alicui⁹ qd nō ē cā nec effect⁹ ei⁹. vt circulus ante tabernā est signū vini cuius nō est cā. nec effect⁹. aliquid vero est signū alicui⁹ quod est effect⁹ eiusdēz. vt fumus exiens de camino est effect⁹ z signū ignis. ēt se ornare idebite aut de nocte vagare est effect⁹ adulterij. z signū eiusdēz. cognoscit⁹ enī adulter ex his effectib⁹. Aliquis autē est effect⁹ alicui⁹ g nō est signū illius. vt vitupabile est effect⁹ auari seu deficiētis: z nō est signū illius. qz per hūc effectū nō cognoscit⁹ illa cā. aliquis vltē est effect⁹ alicui⁹. z cā alteri⁹ z vtriusqz signū vt h̄re folia lata est effect⁹ z signūz humoris bene passibilis z est causa z signū fluēdi folia. sed nō fm̄ eandē relationē. Nam latitudo folioz p̄pata ad humorē bene passibile z bene extēdibile est signū fluēdi folia. p̄pata vero ad ponderositatē z grauitatē folij est cā eiusdē. z isto mō h̄re lata folia est mediū i demōstratione.

¶ Dubitat⁹ circa cōclusionē. qz eiusdēz effect⁹ sunt q̄ttuoz cāe p se vt est ostensum. z. phy. z q̄libet gen⁹ cāe pōt aliquid diffiniri z demonstrari vt patuit i hoc. z. ergo vni effectus correspōdent plurime cause p se z imediate. Respondet Egi. q eiusdēz effectus bene sunt plures cause per se. sed non sunt plures cause que sint media in demōstratiōe potissima respectu eiusdēz effectus. sed habita diffinitione excellentioris cause p illam solū demōstrat⁹ potissime aut q nullū ē medium in demōstratione potissima nisi illud aggreget. in se oēs cās effectus. z qz nō pōt esse nisi yna talis d̄fō q sit mediū i

Secundus

Demōstratione potissima. ideo vnius effectus est tantum vna causa ad hunc intellectū. verbi gratia. si tonitruus h̄z eē p se p̄ das duas causas. s. ppter extinctionē ignis: et vt terreant q̄ sūt in tartaro. mediū potissimum ad pbanduz q̄ nubes tonat ag gregabit in se vtrūq̄. et si ples essent p se cause tonitruū pla cō gregaret. formabit ergo demōstratio sic. in quocunq̄ corpe extinguit ignis ppter timores eorū qui sūt in tartaro illud corp̄ tonat. nubes est h̄z. g. Isti duo modi r̄idēdi vidēt eē d̄ determinationē Ari. in hoc sc̄do dem̄antis eundē effectum diuisim p oia genera cāz. nec quādo docuit demōstrare tonitruū de nube sumpst̄ illas diffōnes simul sed diuisim. Et iō dicit q̄ sicut eiusdē effect̄ sūt ples cāe p se: ita pōt idem effectus per pla genera cāz demōstrari potissime: licet nō in eodē ḡne cāe: nec eq̄li euidētia vel certitudine. Vñ dem̄ationes nāles sūt potissime sicut mathe. non tamen ita certe cum ipse mathe. sūt in p̄ gradu certitudinis: et nāles sequuntur eas vt asserit omen. 2° meta. vult ergo p̄hs hic q̄ eiusdē effect̄ est vna tr̄i per se cā. i. vñū mediū potissimū in eodē genere cause: et hoc ē verū qz in diuersis nō est inconueniens. cā enī et mediū sūt idē. iquit p̄hs in p̄cipio hui⁹ secūdi.

Est autē et cui⁹ ē causa in quo cōsiderare. cōsiderare secūdu accidēs. non tamē videt̄ pposita eē. si autē nō s̄l̄r se habebit mediū. si quidez equoca. equiuocū mediuz. Si vero vt in genere sit: similiter se habebit: vt ppter quid et vicissim analoguz. alia. n. cā est in numeris et in lineis et eadē: inquantum quidē enim linea est non est eadem. inquantum autē habēs augmentū huiusmodi eadez: sicut in omnibus.

Secūda conclusio. licet effect̄ et cā per accidēs non se habeant eodē modo: tr̄i effect̄ et cā p se d̄similiter sumunt̄ quo ad vniuocationē equiuocationē et analogiā. p̄ma ps ē manifesta. qz non oz si albū vel mustū sit vniuocū equiuocū vel analogum q̄ dom̄ se habeat eodez mō. Secūda ps declarat̄ et primo de vniuocatione: qz cōmutabiliter pportioari est effect̄ et passio competēs lineis: corporib⁹: temporib⁹: et myneris vniuocē. Cā vero p se est pportionabiliter augeri competens eisdem et vniuocē. ergo. p̄ma ps antecedētis ps: qz arguere a cōmutata pportione equaliter. inest lineis: corporib⁹: et numeris: et fm eadē rōnem: qz fm idē augmentum pportiois. si. n. a. b. c. d. sint quattuor lineę: quattuor corpa. vel quattuor numeri: aut quattuor tempa se hēntia in eadē pportione ita q̄ qualis est pportio a. ad. b. talis est pportio. c. ad. d. sequit̄ a cōmutata pportione q̄ qualis est pportio a. ad. c. talis est pportio b. ad. d. vnde octo quattuor duo vñū se habent in eadē pportione. s. dupla. Et quo sequitur q̄ qualis ē pportio octo ad duo: talis ē pportio quattuor ad vñū. v3. quadrupla. Idem sequitur in lineis corporib⁹: et temporib⁹. Alia autē ps antecedētis ē declarat̄. s. q̄ cā per se que ē pportionabiliter augeri cōpetit eisdē vniuocē. quoniā sicut mutabiliter pportioari nō reperit̄ in lineis: nec in corporib⁹: nec in temporib⁹: nec in numeris secūdu q̄ hui⁹: sed sc̄dm q̄ in eis reperit̄ augmentum pportiois: ita pportionabiliter augeri non reperit̄ in illis secūdu talē demōstrationē particularē s̄z fm denominatiōnem eandē vniuersalē licz inominatā. vnde linea corp⁹ tempus numerus nō sūt idem specie nec idē genere. p̄p̄ quo s̄z remoto. et d̄ pportionabiliter augeri. qz signatis quattuor terminis vt supra semper ē maior pportio primi ad tertium. et secūdi ad quartum: q̄z primi ad sc̄dm vel secūdi ad tertium: aut tertij ad quartum. vt inductive ps. maior. n. ē pportio octo ad duo et quattuor ad vñū q̄z octo ad quattuor et quattuor ad duo et duo ad vñū: cum in primis sit pportio quadrupla et in aliis continue pportio dupla. **S**z dubitat̄ q̄ cōmutata pportio pri⁹ reperit̄ in numeris q̄z in lineis vel corporib⁹: aut temporibus. ergo pri⁹ d̄ de numeris q̄z de lineis corporib⁹: et temporibus. ps sequētia. qz res sicut se hēnt ad eē ita se hēnt ad co-

gnosci secūdo meta. et p̄ sequens cōmutata pportio nō dicitur vniuocē de illis. s̄z equiuocē vel analogicē. R̄idetur negando sequētia. qz numerus vniuocē dicit̄ de binario et ternario. s̄z sc̄dm eadē rōnē que ē multitudo ex vnitatib⁹ aggregata. et tamē pri⁹ dicit̄ de binario q̄z de ternario. s̄l̄r figura pri⁹ us dicit̄ de triāgulo q̄z de q̄drangulo. et tr̄i vniuocē dicitur de his. qz sc̄dm eandē rōnē q̄ est terminio vel terminis claudi. neq̄ est icōueniens idem esse vniuocū equocū et analogū diuersis rōnib⁹. numer⁹ enī et figura sūt vniuoca et q̄libet illoz plura significat fm eandē rōnē. et sūt equoca vt plura significat diuersis rōnib⁹. et sūt analogā vt illa plura significat fm pri⁹ et posteri⁹. ita cōmutata pportio pri⁹ dicit̄ de q̄titate discreta q̄z cōtinua. tr̄i vniuocē dicit̄ de illis. qz fm eadē rōnē q̄ est pportionabiliter augeri aut s̄l̄tudo pportiois. et s̄l̄r cōcedo q̄ equocē et analogicē d̄ de illis. s̄z de tali mō p̄dicādū n̄ fit b̄ mētio. qz equocatio vel analogia cōmutate pportiois aut numeri et figure ē cōiter dicta. sed eoz vniuocatio est p̄rie dicta.

Similem esse colorem coloris: et figuraz figure: aliam esse. equiuocū enī est simile in omnibus. hic quidē enim fortassis est analogia habere latera et equales angulos. in coloribus autē sensū vñū esse: aut aliud aliquid huiusmodi.

Secūdo arguit̄ q̄ cā et effect̄ s̄l̄r accipiunt̄ quo ad equiuocationē. nā s̄l̄tudo est effect̄ equiuocus figuris et colorib⁹ equiuocē cōpetens. s. fm diuersas rōnes. p̄petit enim figuris vt habent latera pportioabilia et eq̄les angulos. colorib⁹ autē vt sūt inmutatini eiusdē s̄sus. et sic ille effect̄ ē equocus. ita sua cā est equoca. s̄z eq̄litas. cōpetit enī figuris vt nō se extensiuē excedat. et colorib⁹ vt nō se excedat it̄sue. sicut enī quātitas est cā qualitatis. ita eq̄litas q̄ est relatio s̄dita in quātitate. dicit enī p̄hs in p̄dicamētis q̄ p̄p̄iū est quātitati fm eā eq̄le vel inuale dicit̄. et p̄p̄iū est quātitati fm eā simile vel dissimile dicit̄. **S**z dubitat̄. qz s̄l̄tudo et eq̄litas sūt ḡna vel sp̄s p̄dicamēti relatiōis. ergo q̄libet illoz est vniuocū vniuocē significat̄ sua significata: et nō equiuocū p̄p̄rie dicitur de quo p̄hs loquitur hic. si enī gen⁹ dicit̄ equocū: hoc est large iuxta illud phi septimo physicoz. In generib⁹ latet equocatioes. R̄idetur q̄ sicut sc̄ia in sua maxima cōitate est pure equocum ad sc̄iam humanā et diuinā sc̄dz illō d̄mentatoris. i3. metaphisice. Sc̄ia dei est cā rez. et sc̄ia n̄ra catur a reb⁹. vniuocū at̄ ē genus vel sp̄s p̄dicamēti quātatis significat̄ tr̄i sc̄iam nostram. ita s̄l̄tudo et eq̄litas sumpta. in sua maxima cōitate sūt termini pure equoci significat̄es s̄l̄tudinē et eq̄litate in colorib⁹ et figuris. et sic nō sūt in aliquo p̄dicamento sicut nec sc̄ia aut corp⁹ cōissime sumptū. vniuoca aut sūt in p̄dicamēto relatiōis. et ille termin⁹ s̄l̄tudo vel eq̄litas significat̄ s̄l̄tudinē vel eq̄litate in colorib⁹ nō est ille termin⁹ s̄l̄tudo vel equalitas significat̄es s̄l̄tudinē vel equalitatem in figuris eo modo q̄ dicitur illū terminū corp⁹ qui est in p̄dicamento substantie nō esse illuz terminum corpus q̄ est in p̄dicamento quātitatis: licet sit ei cōsimilis: cū corpus de p̄dicamento substantie significet tantū substantiā: et corp⁹ de p̄dicamento quātitatis significet tantum accidens.

Secūdu autē analogiā eedē sūt: et medius habebunt secūdu analogiam.

Tertio arguit̄ q̄ cā et effectus d̄similiter sumunt̄ quo ad analogiam. nam esse coopertum carnibus seu sustinere mollities carnis est effectus analogus cōpetens primo ossi. secundo spine et tertio sepioni. quia non competit sepioni nisi pro quanto habet similitudinē cum spina. nec cōpetit spine nisi in quantum habet similitudinē cum ossē. pariformiter sua causa est equiuoca: scilicet durities. quoniam prius inest ossi q̄z spine. et pri⁹ spine q̄z sepioni. nec inest posteriori nisi ratione prioris. Similitudo ergo inest equiuocē figuris et coloribus. quia diuersis rōnibus et nō fm prius et posterioris. durities aut analogicē d̄ de his tribus. qz secūdu prius et posteri⁹ et sc̄dm cām et catur.

Posteriorum

nec de hoc facit hic pbs mentionem. quia superius expfferat hanc sententiã. ¶ Dubitat. qz videt hanc analogiã coincidere cū analogiã 2mutate pportiois. nã sicut durities dicitur de osse spina 2 sepiene scdm pri^o 2 posteri^o. ita 2mutata pportio de numeris corpi^o 2 teporibus. ¶ Rñdet qz nō ē eadē analogiã. qz analogiã repta i numero figura 2 cōmutata pportioe est analogiã cōiter dicta tãtū scdm pri^o 2 posteri^o nō tollēs rōnem generis. hec est at analogiã pprie dicta fm cām 2 cātum tollēs rationē gñis: cū nō dicat^o posteriori nisi rōne prioris. ita qz durities ossis est cā ppter quā durities dicit^o de sepiene iuxta modū loquēdi. cōmen. q̄rto meta vl. qz sanitas dicit^o ab solute de aīali: 2 de cibo vel vīna tantū p attributionez: ita qz sanitas aīalis est cā ppter quā cib^o dicit^o sanus aut vīna. s; nō ita cōtingit in numeris 2 figuris aut cōmutata pportioe. qz si nō esset triāgulus aut binarius nō min^o figura diceret^o de q̄ drāgulo 2 numer^o de ternario. silr cōmutata pportio diceret^o de quātitatib^o 2 rōnis. licet nulla eēt quātitas discreta. ¶ Ex pdictis sequit^o qz sanitas 2 durities cōissime sumpta vt dicuntur de oībus noiatis nō sunt p se in pdicamento sicut neqz ali qua equoca equocatioe ppyssime dicta. vniuoca autē sunt i pdicamēto q̄lītatis: sanitas qdē in pma spē. 2 duriz i scda. vt determinat ari. in pdicamētis. ¶ Cōtra cōclusionē istatur oñ dendo qz nō semp causa 2 effect^o sunt 2 silr accipiēda fm vni uocationē equocatioe 2 analogiã. qz suba est cā accidētis. 2 tamē suba est vniuoca cū sit gen^o. 2 accidēs equocū vel analogū cū dicat^o de accūte absoluto 2 respectio diuersis rōnib^o s; prius 2 posterius 2 fm cām 2 causatū. silr sanitas ē effect^o eq̄ uocus vel analogus. 2 tamē cā sua est vniuoca: cū cā illius nō possit eē nisi aliquod cōe pdicamenti sube loquēdo de cā subiectua. Dicendū qz accūs est vniuocū licet significet accidēs absolutū 2 respectiū scdm pri^o 2 posterius 2 diuersis rōnib^o. qz cū toto hoc significat illa fm eandē rōnez que est alteri in berere cū accidētis eē sit i esse septio meta. 2 qz nō significet illa scdm cām 2 cātū manifestū est. qz secluso oī accidente absoluto nō minus accidēs dicit^o de accidēte respectiū cū in deo sint accūtia respectiua 2 nō absoluta. de sanitate autem supra analogice ad aīal cibū 2 vīna: dico qz nō hz cām vniuocā ne qz illi aliqd adeq̄te rñdet pdicamenti sube. sed solū corrdet cā equoca extra pdicamentū. sicut enī canis equoce sumpto. nihil adeq̄te rñdet pdicamēti sube: licet tam canis latrabilis qz marinus qz celestis sit p se in pdicamēto substantie. ita aīal ci bus 2 vīna sūt p se i pdicamēto sube: qz nihil adeq̄te rñdet i pdicamēto. sed solū extra pdicamentū 2 illō est inoiatū analogum analogiã ppyssime dicta 2c.

Habent autē sic cōsequi cām adinuit^o cē: 2 cui^o est cā: 2 i quo ē causa: vni quodqz qdē accipienti 2 cuius cā in plus. vt i quatuor equales eos q̄ extra i plus sūt qz triāgulis aut qdrāgulis. oīb^o aut i eque. quecūqz enī q̄tuor rectis eq̄les exteriores: 2 medium similiter.

Stud est tertiū capl^oz hui^o tractat^o i quo ari. postqz cōparauit effectū cāe 2 sequēter cōparat passionē cāz 2 subz iūicē. vt ex his habeat formalē cognitio cāe 2 effect^o ponēdo duas cōclusiones: qz pma est ista passio causa 2 subz vlr sumpta iūicē cōuertunt^o. sed piculariter nō seiniūicē cōuertunt^o. ¶ Scda cōclusio est. passio habēs plura subiecta spālia 2 plures cās p̄ticulares nō est demōstrabilis de quolibet illoz per cām spālem ibi. In figuris autē. ¶ Prima cōclusio arguit duplr. 2 primo inductiue. qm hē tres angulos equales duob^o rectis 2 figura tribus rectis lineis cōtenta habere angulū extrinsecū 2 triangulus iūicē cōuertunt^o. Similiter hē angulos extrinsecos equalētes q̄tuor rectis 2 eē resolubile i tot triāgulos q̄t angulos habet demp̄tis duob^o. et figura rectilinea iūicē cōuertunt^o. sed hē

tres angulos 2 hē angulū extrinsecū 2 p̄schoeles nō cōuertuntur. nec ē cōuertunt^o hē angulos extrinsecos equalētes q̄tuor rectis 2 eē resolubiles in tot triāgulos quot angulos hz de p̄tis duob^o 2 triāgulus vel qdrāgulus.

¶ Est autē mediū ratio p̄imi extremi: ppter quod omnes sciētie per diffinitionē sūt: vt folio fluere simul sequitur vitē 2 excedit ficū: sed non omnia sed equaliū. si itaqz accipiat aliquis primū mediū. ratio fluendi folia ē. erit enī primū in altero mediū: quoniam oīa bi^o sūt. sit hui^o mediū qz succus densatur: aut aliquid aliud huiusmodi. quid ē aut folio fluere densari in cōtactu seminis succuz.

¶ Scdo mediū in demōstratione potissima est diffō maioris extremitatis: 2 minor extremitas est subm. 2 hec oīa cōuertuntur 2 in demōstratione p̄ticlari mediū est diffō maioris extremitatis aut ipm subm. minor aut est aliqd contentū sub eo. 2 hec nō cōuertunt^o. ergo. p̄z oīa. qz diffō est cā 2 minor extremitas est subiectū vel aliqd contentū sub illo. 2 maior extremitas est passio. aīas at nāliter declarat qm folio fluere 2 humorem densari i seie 2 iportatū p oēs arbores fluētes iūicē cōuertuntur. quoz vniū. s. folio fluere atēz cāt. s. humore densari in se mine. iportatū vō p oēs arbores fluentes est subz. si at sumat vitis aut ficus tūc nō cōuertunt^o cā passio 2 subz. qz tale nō vlr sumit. nō enī segatur. s. folio fluit. s. hoc ē vitis. siue sumat flure in actu siue in habitu. ē aut tenet argumētū sumēdo flure vt dicit aptitudinē. ¶ Notādū p̄ fm Lgi. qz sp̄ diffō que ē mediū in demōstratione exp̄mit cām passionis in subo. 2 eo^o illud qd est cā passiois in subo est illō qd exprimit^o p diffōnē. vt si cā eclipsis est iterpō terre: 2 q̄rit qd est eclipsis. rñdet qz est iterpō terre. ita si cā cadēdi folia est cōdensatio humoris i arboze: 2 q̄rat qd est folio fluere. rñdendū est qz est cōdensatio succi seu humoris in arboze. nec tales rñsiones sūt itelligēde in pdicatione idētica s; cālī. qz tales diffōnes sunt cāles. nō. n. iterpō est idētica eclipsis nec cōdensatio humoris est formalis casus folioz: sed est soluz cā illi^o. sic. n. loquit^o p̄hs in plogo de aīa. cū dicit^o domū eē tectū parietē et fūdamentū. 2 cōmen. ibi dem qz ira est ebullitio sāguinis in corde. nō enī est aliq̄ istaz diffōnū idētica: sed tm cālī. iō q̄lz istaz p̄positionū est itelligenda in obliquo 2 nō in recto. Ex isto notabili segt qz diffō subiecti est medium in demōstratione potissima qm ipsa est que exprimit cāz prime passionis. si enī querit^o ppter qd hō est v̄ disciplinabilis. rñdet qz est aīal rōnale. 2 si q̄rit ppter qd trian gulus hz tres angulos eq̄les duob^o rectis. rñdendū est. qz est figura rectilinea trib^o lineis cōtenta. 2 nō. qz hz angulū extrinsecū. qz dato qz nō esset aliq̄s angulus extrinsec^o nō min^o trian gulus hēret tres angulos eq̄les duob^o rectis. nō qz hē angulū extrinsecum est mediū in demōstratione. sed diffinitio trian guli. v̄z. figura trib^o rectis lineis cōtēta. hē at āgulū extrinsecū est determinatio illi^o medij: vt alias dictū est. siue qua deter minatione nō possit illa cōclusio dem̄rari. oīs triāgulus habz tres angulos eq̄les duob^o rectis. ¶ Scdo notādū qz ex eodē succo seu humore: qd idē est apud. p. in l̄ra. gnatur semē fruct^o 2 foliū. ex puriori tamē gnāt semē 2 fruct^o. 2 ex ipuriori generant folia. totū ergo appellat succū seminis ari. v̄z. succū ex q̄ gnatur semē et fruct^o et succū ex q̄ gnant folia. tal^o succ^o si cō denset et agelet i arboze ita qz nō attigat folia stat i illa ab arboze fluūt. ¶ Ex qz segt qd duplicē eē cām hui^o passiois qē folio fluere. p̄ria cā ē latitudo folij. ex eo. n. qz folia sūt lata 2 magna. hāt grauitatē mltā: et valde pōderāt: p̄ quā cāz p̄tūt cassū dorū. ista cā si ē v̄lis nec imediata nec p se s; p accūs. qz accidit latitudi mor^o dorū. qz at folia cadāt B ē rōne grauitat^o quā cludit lati^o folij. 2 cā ē passibilitas succi seu humoris i arboze. nā arbores latoz folioz hāt humore 2 succū magis passibilem: qd patet ex ipsa latitudine folioz cōsurgente ex dilatatione succi bene passibilis. aliter enim fierent folia stricta. ista causa est vniuersalis. sed non imediata. quia a

Secundus

incipio est succus passibilis. et tamen tunc non fluunt folia. imo non duntaxat formata sunt. Tertia causa est exalatio facta a calido. calidum enim propter quod maturefcunt fructus agens in succum. id est in humorum rem illi passibilem facit exalare subtile grosso remanente. et quia non est de natura grossi facile penetrare: impediri arbor a nutrimento fluente per folia: quo deficiente desiccantur folia et fluunt. hec quidem causa potest esse immediata sed non vltima. quia per tale causam non omnia folia fluunt. Quarta causa est congelatio facta a frigido. nam frigidum agens in humorum passibilem condensat et congelat ipsa: quo congelato non attrahitur ad folia et non cadunt propter defectum nutrimenti restauratis humidum deperditur. et hec causa est vltima et immediata quam appellat. per mediu[m] primu[m] id est causam vltimam et immediatam. et intelligitur hic per folia fluere casus foliorum deorsum per motum. quia si intelligeret dilatatio et extensio. tunc causa immediata esset fluxus et extensio frequens succi seu humoris in arboribus. Contra predicta arguitur. et maxime contra quartam causam. quia humor densatus et congelatus non videtur esse causa immediata fluxus foliorum. sed magis carentia nutrimenti. id est enim folia fluunt. quia caret nutrimento. quia humor non potest penetrare. causa autem quare non potest penetrare est congelatio et densatio facta a frigido. Secundo sequitur quod humor viscosus est ipse causa quod non fluunt folia. per prima. quia facit succum impassibilem per tenentiam partium. sed contra falsum. quia ficus habet humorum viscosum cuius folia facile fluunt sicut vitis. Ad primum dicitur quod tam humor densatus quam carentia nutrimenti est causa immediata sed non eodem modo. quia humor densatus est causa immediata posita: et carentia nutrimenti est causa immediata per accidens. et quia hec causa includitur in priori. id est per humorum densatum demittit folia fluere et non per carentiam nutrimenti. quia ut dictum est. si effectus negatiuus non demonstrat per causam pure negatiuam sed per causam negatiuam adiunctam affirmatiue aut per causam affirmatiuam includentem negatiuam. Ad secundum respondetur per quatuor rationes. quarum prima est ista. impassibilitas succi vel humoris in arboribus est per se causa non fluendi folia. per nam quia succus arboris non est de facili passibilis non est facillime extensibilis propter quod facit folia stricta. deinde si non est bene passibilis non de facili exalat a calido nec de facili congelatur a frigido. ex quo sequitur folia recipe nutrimentum et non fluere. Secundo propter viscositas succi est causa per accensum non fluendi folia. per quia si aliqua materia est causa per tactum. quia illa viscositas reddit succum non de facili passibilem propter tenentiam partium inuicem. Tertio propter viscositas tendens in siccu[m] est causa non fluendi. per nam sicut caliditas est maxime actiuitatis. ita siccitas est maxime resistetie. id est humor talis non potest cito exalare a calido nec condensari a frigido. Quarta propter viscositas tendens in humidum non est causa non fluendi folia. quia sic calidum est actiuum et frigidum subactiuum. ita siccitas est passiva et humiditas subpassiva. id est succus abundans in humido propter passibilitatem humiditatis est bene passibilis: propter quod ratione humiditatis abundans extenditur succus et fiunt folia lata. et quia illa humiditas est bene passibilis succus patitur exalationem a calido et congelationem a frigido. propter quod arbor habet tale succum folio fluit. Et ex his per rursus ad rationes negandas. sed solum sequitur de humorum viscoso tendente in siccitatem. quia de humorum tendente in humiditatem illud non euenit. ut per de ficu. cuius humor minus abundans humiditate habet lata folia et folio fluit propter humiditatem bene passibilem.

In figuris autem sic assignabit aliquis querentibus consecutionem esse causam et cuius est causa. sit enim a. in b. o. b. aut in vnoquoque eorum que sunt d. id est plus autem. b. quidem igitur vniuersaliter vti quis erit ipsis. d. hoc enim dico vniuersale: quod non conuertitur: tamen omnia conuertuntur et excedit. in ipsis igitur esse causa ipsius a. b. est. o. igitur a. amplius quam b. extendi. siue toto non: quod magis causa erit hec illius.

Secundo: passio habens plura subiecta specialia et plures causas particularis est de quolibet illorum demittibilis per causam specialem. probatur. nam esse loge vite est quodammodo passio communis subiecta specialia in volatilibus et quadrupedibus. sicut aquila et ceruus et causas particularis sunt esse siccu[m] et volatilibus et carere colera in quadrupedibus. constat autem hanc

passione demitti de aquila per esse siccu[m] et de ceruo per carere colera quod quidem cause et si sunt conuersiones istis subiectis conuertuntur tamen cum omnibus his simul in quibus est loge vite. ita quod esse siccu[m] in volatilibus plus se habet quam aquila: tamen conuertitur cum omnibus volatilibus sicut in quibus est loge vite. sicut carere colera in plus se habet quam ceruus. tamen conuertitur in quadrupedibus cum omnibus bis in quibus est loge vite. sicut aquila. loge vite. et b. c. volatilia et quadrupedia. et d. e. esse siccu[m] et carere colera. et per a. demitti. de b. c. per d. e. isto modo. esse volatile siccu[m] est loge vite. sed aquila est volatile siccu[m] ergo aquila est loge vite. Item esse quadrupes carere colera est longe vite. ceruus est quadrupes carere colera. ergo ceruus est loge vite. Notandum per quod quadrupedia propter siccu[m] terrenum reducuntur ad temperamentum per carentiam colere. volatilia vero quia habent multum humiditatem aerea reducuntur ad temperamentum per esse siccu[m]. ergo esse siccu[m] in humido aereo est causa et per se per se in loge vite in volatilibus. carere autem colera in sicco terreo est causa et temperamentum et loge vite in quadrupedibus. id bene sequitur. hoc est siccu[m] in humido aereo. ergo est loge vite. et non conuerso. etiam sequitur. si caret colera in sicco terreo. ergo est loge vite. et non e converso. hec enim passio. sicut loge vite est conuersiones aliqua illarum causarum. Ex isto notabilis sequitur quod loge vite non est demittibilis de aliquo per esse siccu[m]. aut per carentiam colere tanquam per causam immediatam. sed per esse temperamentum in complexionem. hoc modo. esse aial conuersionem et complexionem est loge vite. sed ceruus vel aquila est aial conuersionem et complexionem. ergo ceruus vel aquila est loge vite. esse autem temperamentum in complexionem demonstrat immediatam per esse siccu[m] et per carentiam colere sic arguendo. esse volatile siccu[m] est aial conuersionem et complexionem. sed aquila est volatile siccu[m]. ergo aquila est aial conuersionem et complexionem. Item omne quadrupes carere colera habet conuersionem et complexionem. sed ceruus est quadrupes carere colera. ergo ceruus est habens conuersionem et complexionem. sic enim vituperabile demittit per agere et rectam rationem tanquam per causam immediatam. et per abundare vel deficere tanquam per causam mediatam. ita longitudo vite demonstrat per conuersionem et complexionem tanquam per causam immediatam: et per esse siccu[m] vel carere colera tanquam per causam mediatam. Secundo notandum quod aliqui passio habet subiecta specialia sed non causas particularis. ut habet tres angulos equales duobus rectis huiusmodi passionis subiecta specialia sunt equilaterus et yfocelles quibus non correspondet cause particularis. sed tamen causa vltima. sed diffinitio trianguli. aliquid autem passio habet subiecta specialia et causas particularis. sed non causam vniuersalem. ut agere contra rectam rationem. et esse temperamentum in complexionem. per dignum enim et anarus. seu audax et timidus sunt subiecta particularia prime passionis. cuius non est aliquid causa vltima. aliter procederet in infinitum sed tamen cause particularis. v. g. abundare et deficere. secunde autem passionis non est aliqua causa vltima: ne procedat in infinitum: sed tantum particularis. v. g. esse siccu[m] et carere colera sicut particularia subiecta que sunt ceruus et aquila. Item aquila est passio que habet causam vltimam et causas particularis sicut habet subiectum vltimum et subiectum particularis. ut vituperabile cuius causa vniuersalis est agere et rectam rationem. et causa particularis est abundare et deficere: aut sicut longitudo vite cuius causa vltima est conuersionem et complexionem. et cause particularis sunt esse siccu[m] et carentia colere. neque ponit arif. in ista quod iste sint cause immediate longe vite. sed tamen quod longitudo vite est demonstrabilis per quolibet illarum causarum. vbi tamen poneret: illud esset intelligendum aditionaliter et exemplariter. Exemplum enim ponimus non ut ita sint sed ut sentiant qui addiscunt. inquit philosophus in libro elenco. Tertio notandum quod aliqua est passio habens tam subiectum conuertibile nominatum quam causa conuertibile nominata. ut disciplinabile seu equalitas trium angulorum ad duos rectos. prime passionis subiectum conuertibile est homo. sed causa conuertibilis est aial rationale. secunde vero passionis subiectum conuertibile est triangulus. et causa conuertibilis est figura tribus lineis rectis contenta. aliqua autem est passio que habet subiectum conuertibile nominatum et causam conuertibilem innotatam ut hincibile et rudibile: quarum passionum subiecta conuertibilia sunt equus et asinus. causa autem conuertibilis non sunt nominata sicut nec diffinitiones essentialis eorumdem subiectorum. aliqua vero est passio habens causam conuertibilem nominata et subiectum innotatum ut conuersionem et proportionem cuius causa conuertibilis est proportionabilis augeri. seu similitudo proportionum.

Posteriorum

subz at uertibile est inoiatū vt ponit ari. in p hui. sic etiā tan-
gibile hz cāz uertibile noiatā. s. imutatiū tact. nō at habz
subz uertibile noiatū: s. trā sba pticularia. s. calidū z frigidū
humidū z sicū. vt colligit ex doctrina phi. z. de aia. ita i ppo-
sito vitupabile hz subz uertibile noiatū qd est uiciosus. z cāz
uertibile noiatā. q̄ ē agere z rectā rōnē. sed lōga vita hz cām
uertibile noiatā q̄ est ztēperamētū cōplexionis: z subm con-
uertibile inoiatū: qz nō est aial nec qdrupes nec volatile cū lō-
ga vita nō vificet vlr d aliquo istoꝝ. s. est aliqd iter ista quod
verificat de qbusdā qdrupedib. s. de his in quib. ē carentia
colere. z de qbusdā volatilib. v. de his in qb. abūdantia est
sicci. id dicit phs in littera q̄ longa vita cōuertit cum oibus
his sil. z excedit quodlibz istoꝝ diuisim. scilicet ceruum vel
aquilam z huiusmodi.

C Si igitur in omnibus. e. est. a. erūt illa oia aliqd
vnum aliud a. b. Si enim non: quomodo erit die
quoniam in quo est. e. sit. a. oi. in quo autē. a. nō oi
insit. e. ppter quid eni erit aliquacā: vtputa. a. iest
oibus d. Si itaqz que sunt. d. erūt aliquid vnu cō-
siderari oꝝ z sic. c. Cōtingit igitur eiusdē cās plu-
res esse sed nō eiusdē spē: vt ei. quid est longevite
esse quadrupedia nō habere colerā volatilibus sic
ca esse aut aliud aliqd.

C Ex pdcis arist. correlative fert q̄ hz passio cōmunis non est
vn. effect. specie. qz puenit a multis cāis diuersaz spēꝝ. mo-
do a causis diuersis spē non puenit idē effect. specie: licet pue-
niat idē effect. genere. vñ hñe longā vitā est effectus diuersus
spē sicut sue cāe pticulares diuersificānt in spē. s. esse sicū in
volatilib. z carere colera i qdrupedib. vñ breuiter potest sic
argui. cōtempamentū cōplexionis nō est vnus spē. ḡ nec longa
vita. patet n̄ia p Arist. in altero caplo di. q̄ cā z effect. d̄ silr ac-
cipiunt quātū ad vniocacionē equocationē z analogiā. a. n̄is
aut liquet ex ocis. cū eē ztēperatū in cōplexione imediate p-
ueniat ex causis diuersaz spēꝝ que sūt esse sicū z carētia
colere. **C** Cōtra pdcā arguit. z p q̄ cāe diuersaz spēꝝ pro-
ducūt eūdē effectū spē. qz caliditas z lumē sunt cāe diuersarū
spēꝝ a qb. pueniunt caliditates eiusdē spēi. **C** Scdo arguit.
q̄ eē cōtempatū in cōplexione nō est imediate a causis noia-
tis: qz aliter seq̄ret q̄ aliq̄ passio hñs cām nō est potissime de-
monstrabil. z determinatiōez Arist. pmo hui. z patet n̄tia
ga hec passio. s. eē ztēparū i cōplexione hz cām vt dictum est.
z subm cōuertibile licz inoiatū. z nō dem̄et potissime ar.
qz in oī dem̄atōe potissima oēs termi uertunt. sed eē cōtē-
peratū in cōplexione in plus se hz q̄ aliqua dictaz cāꝝ. ergo
per nullā illaz dem̄at. potissime. **C** Ad primuz r̄ndet q̄ cāe
diuersaz spēꝝ nō cōtente sub eodē ḡne imediato bñ pducūt
effectus eiusdē spēi. qz vna reducūt in aliā. s. cāe diuersaz spē
rum ztente sub eodē ḡne imediato nō pducūt effect. eiusdē
spēi. vt pz de hoie z de eq̄. d. qb. causis loq̄ hic phs. eo q̄ esse
sicū. z carere colera. seu volatile sicū. z qdrupes carēs cole-
ra cōtinent sub eodē genere imediato qd est vlr subm illius
passiōis. s. habere longā vitā. **C** Ad z. d̄ q̄ eē cōtempatū in
cōplexione nō dem̄at potissime p aliquā illaz cāꝝ diuisim.
sed p ambas sil. d̄ silr. vt oē quadrupes carēs colera vel vo-
latile sicū est cōtempatū i cōplexione. sed a. ē h̄. dato q̄ a. sit
illud subm inominatū. ergo a. ē cōtempatū in cōplexione. Et
si ar. oīs dem̄stratio potissima ē p cām vlem. si ergo hec ē de-
m̄stratio potissima oꝝ q̄ cōtempatū in cōplexione habeat
cām vlem cui. oppositū dicebat in scdo notabili alteri. zclu-
sionis. **C** Dicendū q̄ ibi loquebat de cāvli simplr accipiēda
nō exp̄ssibili p d̄ silr. vel copulatū. nūc autē cā vniuersalis
assignata nō pōt exp̄ri nisi per d̄ silr. sic eni passio vlis
aliqui exp̄ri p d̄ silr. vt par vel ipar. qd dicit eē passio cō-
uertibilis cū numero. ita cā vlis aliqui exp̄ri p d̄ silr. vt
abundare vel deficere respectu illi. passiōis agere cōtra re-
ctam rōnem. z esse sicū vel carere colera respectu illius. s. con-

temperatū in cōplexione.

C Si autē in arthoma nō stati ueniunt: z nō solum
vnu mediū: sed plura: z cause plures: equalis aut
causa est medioꝝ q̄ ad vniuersale primū ē aut que
ad singulare singularibus: manifestū vtrique est q̄
que p̄p̄inquoꝝ vnicuiqz. prima causa. primū qui
dē eni que est sub vniuersale. hec eni causa: vtputa
in d. qdē c. ip̄sius b. causa ē in d. qdē igitur eē c.
causa ē ip̄sius a. ip̄si autē c. b. in hoc autē ē eadem
de syllogismo quidē igitur z demonstratione quid
vnumquodqz est: z quō sit manifestuz est. simul
autem z de scientia demonstratiua.

C Circa pdicta posset dubitari. cū passio cōis aliqui referat ad
spāle subm nō imediate. sed p p̄la media subordinata vtz re-
ductio passiōis in subm fieri debeat ascēdendo vel descēn-
dendo. vbi ḡra. vegetatiū est passio cōis relata ad hominez
vt ad simplicissimū subiectū ad qd non statim deuenitur. sed
mediāte sensitio z rōnatiū. z tunc est qd q̄lis oꝝ eē p̄cessus
dem̄stratiū vtrū sit descēdendo. vt oē sensitioū ē vegetatiū
oē rōnatiū est sensitioū. ḡ oē rōnatiū est vegetatiū. tūc vlr
tra. oē rōnatiū est vegetatiū. oīs hō est rōnatiū. ergo oīs
hō ē vegetatiū. aut p̄cedēdo ab inferioꝝ ad suū sup̄. isto mō.
oē rōnatiū est sensitioū. oīs hō est rōnatiū. ergo oīs homo ē
sensitiū. Et vltra. omne sensitioū est vegetatiū. omne
rōnatiū est sensitioū. ḡ oē rōnatiū est vegetatiū. est ergo
q̄stio qz istoꝝ modoz est obseruādus. R̄ndet phs q̄ q̄libz il-
loꝝ modoz pōt obseruari dūmō p̄cedat semp p cāz primā.
tñ magis p̄p̄ie. p̄cedit eūdo surū q̄ descēdēdo. vt dato q̄ a.
sit vegetatiū. z b. sensitioū. z c. rōnatiū. z d. hō. pōt q̄ dem̄ari
a. de d. d̄cedēdo p b. c. z itez ascēdēdo p c. b. p̄p̄e tñ fit illa re-
ductio ascēdendo eo q̄ itur ad cām vlem z imediatā pas-
siōis sic arguēdo maiorē. oē corpus animatum. est vegetati-
ū. omne sensitioū est corpus animatū. ḡ oē sensitioū est
vegetatiū. iterum maior sic dem̄at. oē corp. habēs vitas
est vegetatiū. oē corpus animatum est corp. hñs vitam. ergo oē
corp. animatū est vegetatiū. vbi iā assignat cā vlis q̄ est corpus
hñe vitā. vt colligit de itentiōe ari. z. de aia. **C** Sed dubitat
de ista dem̄stratiōe. oē sensitioū est vegetatiū. oē rōnatiū
est sensitioū. ergo oē rōnatiū est vegetatiū. vtrum sit
dem̄stratio qz. vel ppter quid. z videt q̄ non dem̄stratio ga.
quoniā mediū in dem̄stratiōe qz. non est imediata causa inbe-
rentie predicati ad subiectū. vt colligit a pho p. hui. sed me.
huius dem̄stratiōis est imediata causa inherētie predicati
ad subm. cū vegetatiū isit rōnatiū per sensitioū. ergo. nō ē
est dem̄stratio p̄ qd. ex quo p̄cedit a posteriori. posterius est. n.
n̄aliter sensitioū q̄ vegetatiū. **C** Dicendū s̄m p̄p̄bi. i vlib.
q̄ spē respectu ḡnis habet habitudinē toti. z p̄tis. qm̄ gen. ē
ps eēntialis speciei. z species est pars subiectiua generis. ex q̄
sequitur q̄ ista dem̄stratiō. oīs homo est animal. s̄z. est ho-
mo. ergo s̄z. est animal. potest esse qz. ppter qd. si enim acci-
pitur homo vt pars animalis sic est dem̄stratio propter quid.
quoniā ptes sunt p̄ores toto. primo phi. si autē accipitur hō vt
totum respectu animalis: sic proceditur ab effectu ad causā:
z est dem̄stratio quia: ita in p̄posito est dicenduz q̄ illa de-
m̄stratio est propter qd. si sensitioū dicat habitudinē par-
tis ad vegetatiū. si autē dicit habitudinē toti. sic est dem̄-
stratio ga. p̄cedens ab effectu ad causam.

De principijs autem qualiter fiant co-
gnita: z quis est cognoscēs habitus
est manifestum p̄dubitantibus pri-
mum. quod quidē non cōringit scire
per demonstrationem nō cognoscē-
tū prima principiā imediata dictuz est prius. im

Secundus

mediatorum autē cognitio ⁊ vtrū eadē est aut nō eadē dubitabit vtiq; aliq; ⁊ vtrū scia vtriusq; an nō: aut hui⁹ quidē scia: illius aut aliq; genus sit: ⁊ vtrū cū nō sit habitus fiat: aut cū sint lateat.

Mstud est quartum capitulum huius quarti tractat⁹ secūdi posteriorū i quo Aristo. agit de virtuali cognitione cause ⁊ effect⁹ postq; determinauit de formali cognitione eorum: dem: cā enī ⁊ effect⁹ formali ingrediunt⁹ de monstratiōez. sed dignitates q̄ sunt p̄ncipia p̄ma tñ virtuali ingrediunt⁹ demonstratiōez vt patuit p̄ hui⁹. i quib⁹ virtuali continent⁹ ⁊ cognoscunt⁹ cā ⁊ effectus eo mō quo virtuali continet⁹ effect⁹ i cā. ⁊ cā p̄ticularis in cā. vli. ⁊ min⁹ vli i magis vli. iō de modo cognoscendi dignitates seu p̄ma p̄ncipia ē dñr agendū vt habeat⁹ cōpleta notitia oium p̄cognitiōz q̄ sūt passio subm ⁊ dignitas: de qb⁹ est facta sp̄alis mētio i plogo cū dicebat⁹ ante oēm demōstratiōem tria eē p̄cognita ⁊ duas eē p̄cognitiōes. s. qd ē. ⁊ qz ē. Diuidit⁹ aut istud caplm i duas ptes. i quaz p̄ma Aristo. mouet questiōes. ⁊ i secūda exegit de illis ibi. Si qd ē igit⁹. p̄ma qd ē ista. vtz oium p̄mōz p̄ncipioz imediatōz sit eadē cognitio vel diuersa. Scōa q̄stio. vtz p̄ma p̄ncipia ⁊ ipa cōclusio p̄ scientiā cognoscant⁹. aut scia sit cognitio ⁊ sōnis. ⁊ intellect⁹ sit cognitio p̄ncipioz. Tertia q̄stio. vtz p̄ma p̄ncipia sint nobis inata ⁊ lateat nos aut sint successiue acq̄sita.

C Si qdē igitur habemus ipos inconueniens est: contingit enim certiores habendo cognitiones de monstrantem latere.

C Ista est secunda ps hui⁹ capli. i qua Aristo. facit duo. qm̄ p̄ exegit de tertia q̄stione. secundo de alijs duab⁹ p̄cedētib⁹ ibi. Qm̄ autē circa itelligentiā. Executio tertiē q̄stiois sic ordinatur. nā p̄ arguit p̄bs ⁊ vtrāq; pte q̄stiois cōcludēdo oppositū enī i sibi illaz. secūdo vō determinat pte sustinēdā ibi. Necessē itaq;. Quātū ad p̄mū ar. qd non sit pole p̄ma p̄ncipia nobis eē inata ⁊ nos latere. nā data illa p̄ma pte q̄stiois seq̄ B iconueniens qd certissima cognitio lateret hñtē. p̄z p̄na. qz noticia p̄ncipioz ē cognitio certissima. sed p̄bs pbat⁹ eē falsū. nāz cognitio p̄ncipioz est certior cognitioe habita p̄ demōstratiōem. sed cognitio habita per demōstrationem non sic haberi potest qd lateat habentem. q̄ multo minus pōt fieri qd aliq; habeat cognitionez p̄ncipioz imediatōz ⁊ lateat ipm̄. p̄z p̄na cū minori inductiue. maior autē ē clara ex q̄ notitia demōstratiōis depēdet a notitia p̄ncipioz imediatōz iuxta determinatiōē Aristo. p̄ hui⁹. **C** Notandū qd act⁹ ⁊ habitus specificat⁹ ab obiecto. vt colligit⁹ a p̄bo secūdo de aia. iō nulla ē certa cognitio q̄ nō sit de re certe cognita. nemo at certe cognoscit aliā quā rez nisi p̄cipiat se cognoscere illā. ⁊ nemo p̄cipit se cognoscere aliquam re nisi p̄cipiat cognitionē illi⁹ rei. qd nō ē pole aliā quā eē certissimā cognitionē q̄ lateat hñtē. licet enī visus interdū videat ⁊ nō p̄cipiat se videre. ⁊ intellect⁹ itelligat ⁊ non p̄cipiat se itelligere. nullus tñ certe cognoscit nisi p̄cipiat se cognoscere. visio enī qua nō p̄cipit se videre. ⁊ intellectio qua nō p̄cipit se itelligere nō ē certa cognitio. cū q̄ cognitio p̄mōz p̄ncipioz sit cognitio certissima nō est pole illam eē inatam. aliogn cognitio certissima lateret hñtēz. cū i p̄ istāti hois aia nihil se p̄cipiat cognoscere. vt experientia manifestat.

C Si autem accipimus non habentes prius qualiter vtiq; cognoscemus ⁊ adiscemus: vt non ex preexistenti cognitione. impossibile enim est sicut ⁊ in demonstratione diximus. manifestus igitur qd neq; hēre possibile est: neq; ignoratibus: ⁊ neq; nullum habentibus habitum fieri.

C Secundo arguit p̄bs ⁊ aliam partem questionis p̄bando cognitionem p̄mōz p̄ncipioz non inesse nobis p̄ acq̄sitionem

inferendo B inconueniens. data pte affirmatiua sequit⁹ qd ali qua notitia intellectiua non fieret ex p̄sistenti cognitione ⁊ determinationē factā in p̄ncipio plogi posteriorū. ⁊ p̄z p̄na. qz notitia p̄mōz p̄ncipioz d̄z eē p̄ma. si enī p̄cederet alia notitia illa nō eēt p̄ma p̄ncipia. qz sicut se h̄z res ad eē: ita se h̄z ad cognosci. secūdo meta. ⁊ ita his rōnib⁹ seq̄ falsitas tertiē questiōis p̄ vtrāq; pte. **C** Notandū qd p̄ncipioz idemonstrabili um qdā fuit ex teris cōsistimis vt de quolibet eē vel non esse. non contingit idem simul esse et non esse. et quedam fiunt ex terminis minus cōmunitibus. vt omne totum ē maius sua parte. si ab equalib⁹ equalia demas cetera manēt eq̄lia. p̄ma p̄ncipia fiunt i nobis solo lumine itellet⁹ agentis. alia vero discursu ipceptibili. semp tñ cōcurrente itellectu agēte. qz sic color non mouet visū nec visus recipit visionē nisi virtute lucis ⁊ luminis mālis. ita fantasina nō mouet itellectū nec ipse itellect⁹ potis aliquā itellectionē recipit nisi virtute luminis itellectus agētis. ⁊ h̄z in hoc sit similitudo iter visū ⁊ itellectum potis. i alys tñ ē dissimilitudo. qm̄ visus nō h̄z potētiā discurre di nec syllogizandi neq; p̄ deductionē inuestigandi. quoz qd libet inest itellectui facti i actu. **C** Ex quibus seq̄tur qd cognitio p̄ncipioz tam mediatorum q̄ imediatōz aliquo mō i est nobis a nā ⁊ aliquo modo nō. Cognitio qdē p̄ncipioz iest nobis a nā nālitate potētiē passiue. sed nō iest nobis a natura nālitate actus vl habitus innati. sicut enī visio iest visui a nā nālitate potētiē passiue p̄pter nālem inclinationem quam potētia visua inatā h̄z ad visionē. qz vnū qd qz nāl̄r inclinatur in suam p̄fectionē ⁊ in suum finem. nō tñ visio iest visui a nā nālitate actus vel habitus inati: cū visus nō nascat⁹ vidēs sed in pura potētiā receptiua visiois ab obiecto. ita itellectio iest nāl̄r itellectui nālitate potētiē passiue: cū itellect⁹ nāl̄r inclinet⁹ ad actū itelligendi tāq; i suā p̄fectionem iuxta illud Aristo. in p̄ncipio meta. oēs hoies nā scire defiderant. non tñ iest itellectui nāl̄r itellectio nālitate actus vel habitus inati cum nascat⁹ itellect⁹ sicut tabula rasa: i qua nihil ē depictū tertio de aia. sed p̄mū actū ⁊ habitū recipit itellectus ab obiecto sensibili iuxta illud i eodē tertio. necesse est itelligentez fantasinata speculari.

C Necessē itaq; ē hēre qdē quādam potētiā.

C Pro solutione hui⁹ questiōis p̄bs p̄mittit aliquas suppositiones. deide elicit rōnes ibi. Ex sensu qdē igit⁹. p̄ma suppo ē ista. quelibet cognitio p̄ncipioz p̄suppōit aliq; i nobis p̄m sensitiuā. p̄z. qz ois notitia itellectiua i nobis p̄supponit aliquā sensitiuā. ex quo necesse ē itelligētē fantasinata speculari ⁊ de aia. sed ois notitia p̄ncipioz ē itellectiua. qz sensus nō cognoscit p̄ncipia. q̄ ois notitia p̄ncipioz p̄supponit in nobis cognitionē sensitiuā. sed ois cognitio sensitiua p̄supponit potētiā sensitiuam sicut p̄fectio p̄fectibile ⁊ forma subm. q̄ notitia p̄ncipioz p̄supponit in nobis potētiā sensitiuam. Et notatē dicit⁹ i nobis. qz absolute loquēdo nō ē vtz qd ois notitia itellectiua p̄suppōat sensitiuā: cū itelligētē abstracte itelligant ⁊ cognoscāt absq; sensu.

C Non huius autem habere aut erit his honorabilior scdm certitudinem.

C Secunda suppositio notitia p̄existēs cognitioi p̄ncipioz non ē illa nobilior scdm certitudinem. pbat⁹ qd r̄p̄t. ⁊ p̄ ex pte obiecti. qz obiectū cognitiois sensitiue est sēsibile. ⁊ obiectum p̄ncipioz seu notitiē itellectiue ē itelligibile. cōstat aut itelligibilia eē certiora sēsibilib⁹. qm̄ sēsibilia sūt magis variabilia q̄ itelligibilia. dicit enī p̄bs octauo phy qd itelligentie motrices celoz sūt substātiē abstracte a mā ifatigabiles idūi sēsibiles ⁊ immobiles nullā habētes magnitudinē. **C** Scōa ar. idē ex pte subiecti. qz nobilitas forme h̄z arēdi penes nobilitatē subiecti scdm illud p̄bi secūdo de aia. act⁹ actiuoz sūt i patiēte disposito. ⁊ vn̄i cuiusq; p̄p̄ act⁹ ē p̄p̄ia mā. s̄ certior ē p̄ itellectiua i q̄ fūdat⁹ cognitio p̄ncipioz q̄ sēsitiua i q̄ fūdat⁹ notitia sēsitiua. q̄ certior ē cognitio p̄ncipioz q̄ cognitio sensitiua. p̄z p̄na cū maiori. ⁊ minor liquet ex eq. qz in

Posteriorum

Intellectus huius plus de entitate quam sensus sicut huius plus de perfectione. et tunc plus de certitudine. et si non quo ad nos: tunc quo ad naturam. dicitur enim philosophus secundum meta. quod sicut se huius oculus nocturne ad lumen solis: ita intellectus videtur ad manifestissima in natura. ubi dicitur comen. quod Ari. per manifestissima in natura intelligit substantias separatas. Tertio ar. idem ex parte agentis. quoniam agens in sensum est minoris certitudinis quam agens in intellectum. cum agens in sensum ipse sit actus. secundum de anima. et agens in intellectum ipse sit substantia. scilicet intellectus agens quod est oia facere incorruptibilis et perpetuum ac substantia actu ens inquit philosophus tertio de anima. Quarto ar. idem ex parte actus. quod dicitur in philosopho huius quod arithmetice. est certior geometriae. propter positionem que punctum superaddit unitati: cum punctum dicat positionem in continuo et non unitas. sed notitia sensus superaddit notitie intellectus ratione singularitatis importate conditione materiae. ergo certior est notitia intellectiva quam sensitiva. Sed dubitatur quod notitia principiorum dependet a notitia sensitiva per primam suppositionem. ergo non potest esse certior. quod non apparet a quo recipit hanc certitudinem et maxime quo ad nos. Dicendum secundum egi. quod huius cognitio principiorum dependet a notitia sensitiva in fieri quod non potest fieri cognitio intellectiva nisi per facta sit notitia sensitiva in sensu. quod intellectus non actualiter intelligit absque motu fantasie. ut patet in furiosis et demetibus habitibus corrupta fantasie. non tamen dependet huius esse quod post acquisitionem sciam si posset anima libere revertere se supra se vel aspicere ea que huius intellectus: nullo modo idigeret sensum nec interiori nec exteriori. Illud vero esse deteriorationem Aristotele. et comen. tertio de anima. dicitur quod sicut se habet species visibilis ad colorem: ita species intelligibilis ad fantasiam. sed species visibilis dependet a colore tam in fieri quam in facto esse. per eodem modo de anima. ergo et species intelligibilis dependet a fantasie tam in fieri quam in facto esse. propterea dicitur quod cognitio principiorum est certior notitia sensitiva non tamen quo ad nam sed est quo ad nos. cum circa principia nullo modo cadat deceptio et sine sicut locum ianuei domo que nullus ignorat per comen. 2. meta. et tunc ad argumentum negetur anima. quod visio certior est quam ad nos et quam ad nam quam species visibilis. tamen dependet ab ea in fieri vel in esse. neque sua certitudine recipit a specie visibili sed a colore. dicitur philosophus 2. de anima quod potentie cognoscunt per actum: et actus per obiecta. constat autem colore certior esse quo ad nos quam visionem vel speciem visibilem vel colligitur a philosopho et comen. secundum de anima. ita in proposito cognitio principiorum non accipit suam certitudinem a sensu sed ab obiecto quod est esse maioris certitudinis tamen quo ad nos quam quo ad naturam quam aliquid aliud apprehensibile a potentia cognitiva.

Uideretur autem hoc omnibus inesse animalibus. habent enim potentiam naturalem indicativam quas vocant sensum.

Tertia suppositio. talis potest sensitiva per se cognitioni principiorum est in singulis animalibus tam rationalibus quam irrationalibus. patet. quod oia animalia huius administrant sensum tactum ut ostendit philosophus secundo et tertio de anima. et in libro de sensu et sensa. et hec potest non accipit in nobis per successionem temporis. sed est inata si adveniens cum anima. et de potest indicativa. quod discernit conveniens a discovenienti. Alie autem potest non si fuerit cum anima sensitiva. unde ante quam generet visus vel auditus aut alia potentia sensitiva interior vel exterior: reperit tactum in ebriatione si cum anima sensitiva.

Cum ista autem sensus huius quidem animalium est manifestus sensibilis: alius autem non sit. in quibuscumque quod est igitur non fit aut oino aut circa que non fit non est in his cognitio extra sentire. in quibus autem igitur sensitibus est habere unum quoddam in anima. multis autem factis huius iam quedam differentia fit: quare in his quedam est fieri rationem ex talium manifestatione. alius vero non.

Quarta suppositio. potest sensitiva non equaliter reperit in singulis animalibus. patet. quod in aliquibus reperit potest sensitiva absque memoria. musca enim in memoriam percussiois reuertit ad locum a quo recessit. hec enim est diu sentit quam diu durat immutatio sensus exterioris. In aliis autem reperit potest sensitiva cum memoria. scilicet non habet rocinationem: sicut anima

lia bruta perfecta in quibus retinetur spiritus absque sensibilibus. et huius memoria. aliter enim non cognosceret absque obiecto quod est de experientia. In aliis vero reperit potest sensitiva cum memoria et rocinatio one ut in hominibus quod inter se conferunt de his quorum habent memoriam. Nota in doctrina Ari. in phemio meta. 2. et 3. de anima quod genus animalium dividit in quatuor gradus. quorum primus est eorum quod habent solus tactum cuiusmodi sunt ostracee et coche marine. et hec sunt animalia imperfectissima. tamen ratione motus. quod non mouentur secundum locum mutatio situm cum habeant alimentum coniunctum. sed solum in eodem loco mouentur motu dilatationis et contractionis. tamen ratione cognitionis. quod non sentit in absentia sensibilium: sed solum in presentia: cum nullum oino habeant sensum interiorum distinctum a tactu specie sensibilium retentum. Secundus gradus est eorum quod propter tactum habent aliquid sensum exteriorum. scilicet visum auditum vel olfactum. et nullum interiorum ut musce bubones noctiluce et huius. et hec sunt perfectiora aliis primi gradus tamen in motu quam in cognitione cum moueantur de loco ad locum et cognoscant sensibilia distantia immutata per medium extrinsecum. illa vero non mouentur nisi in eodem loco et non cognoscunt nisi sensibilia propinqua immutata per medium intrinsecum. Tertius gradus est eorum quod propter tactum habent memoriam de sensibus interioribus. de numero quorum sunt apes formice et aranee quod quidem excedunt animalia primi gradus in motu: et animalia secundi gradus in cognitione. mouentur enim hec de loco ad locum ut animalia secundi gradus. et cognoscunt in absentia sensibilium. quod non faciunt animalia primi nec secundi gradus. nunquam enim rediret ad locum a quo recesserunt nisi eum absque cognosceret per spiritum derelictum in memoria. Quartus gradus est eorum quod propter tactum et memoriam habent auditum perfectum ut simia equus et canis. et hec perfectiora sunt animalibus oinibus precedentium generum tamen in motu quam in cognitione. mouentur autem motu progressiuo et non illa per defectum istorum. scilicet pedum et tybiarum. motus autem illorum est solum dilatationis vel contractionis. volationis aut reptationis. impulsio vel expulsio prius iuicem. sunt et perfectiora quo ad cognitionem. quod hec cognoscunt in absentia sensibilium absque immutatio sensus exterioris. illa autem nihil cognoscunt absque sensibili et experientia sensuum exteriorum. Et notatur dicitur perfectum auditum. quia apes habent auditum imperfectum conferentem ad utilitatem. congregant eis iuicem ad sonum peluis sicut et alie aves ad garrum tristes aut letos. sed non habent auditum perfectum potest. scilicet imutare memoriam. Quintus gradus est eorum quod propter tactum auditum perfectum et memoriam habent intellectum ut homines quod animalia perfectissima sunt in solum ratione intellectus quo vel cognoscunt et discursu rationali percipiunt: sed et ratione sensus. habent enim homines reminiscetiam que est virtus sensitiva interiorum uestigias oblitum per memoriam que nulli nisi hominibus competit. per aristoteli. in libro de memo. et remin. habent et cognitionem que cognoscit indiuidua ac diversas oium predicamentorum. et que ex speciebus accitum elicit species substantiarum ut testatur comen. 2. de anima. alia autem animalia talis cognitio non habent non potest secundum eum cum non habeant collatiua vel argumentatiua a magis noto ad minus notum. Animalibus ergo primi aut secundi gradus non competit prudentia nec disciplina neque rocinatio cum non habeant memoriam neque auditum neque intellectum. scilicet animalibus tertii gradus competit prudentia ex quo habent memoriam: dicitur philosophus in phemio meta. quod animalia habentia memoriam sunt prudentia. animalibus vero quarti gradus competit prudentia ratione memorie et disciplina ratione auditus. dicitur enim philosophus in phemio meta. quod animalia habentia auditum sunt disciplinabilia. scilicet nec ista nec illa habent rocinationem sicut nec intellectus. homines autem qui sunt animalia quinti gradus habent hec oia. prudentiam quod est ratione memorie. et disciplinam ratione auditus. et rocinationem ratione intellectus. oes enim diffinietes homines dicitur quod est animal rationale. Et si bruta habent aliquid sicut rocinatio: non tamen habent rocinationem sed solum istum in natura. canis enim persequens leporem per odorem si inuenit tres vias odoratas primam et secundam et non repiis statim vadit ad tertiam ac si argueret syllogizans iste sunt tres vie et non iuit per primam nec per secundam. ergo per tertiam iuit. scilicet bruta non sic arguunt cum non habeant rationem. faciunt autem talia ex solo instinctu nature. et concessio quod habeant discursum: ille non est rationalis: cum non habeat premissas et conclusionem. sed est quedam processus naturalis ab uno in aliud. 2. dubitatur cum prudentia sit recta ratio agibilium: sexto ethi. et disciplina sit passio hominibus per aristoteli. in topi. ista non repiunt in brutis nisi in illis sit rocinatio. Dicendum quod prudentia et disciplina dupli sumuntur. 23.

Secundus

coiter et pprie. Prudētia coiter sumpta ē notitia futuroz p memoria. Disciplina vō coiter sumpta ē notitia hita p instructi onē. et sic ppetit brutis. s; prudētia ppe dicta ē recta rō agibiliū. et disciplina ppe supra ē notitia itellectina hita a doctore. et sic nulli ppetit nisi hoi prudētia v; disciplina: cum prudētia sit hita et disciplinā ppa passio hois sic risibilitas et.

Pensu quidem igitur fit memoria sicut diximus. ex memoria autem multotiens facta experimentū. multe enim memorie numero experimētum vnum sunt.

Premiis supponib⁹ faciētib⁹ ad dissolutionē qōnis cū q̄ reba⁹ vtz cognitio pmoꝝ pncipioꝝ sit inata v; acq̄sita. p. po nit q̄tuoz cōclones: q̄rum tres sūt declaratiue questū et quarta est responsiua. quarum prima est ista. ex sensu fit memoria. et ex memoria experimentum. Secunda conclusio. ex experimēto fit v; gescēs i aia vñū pter mltā ibi. Ex experimēto qdē 3ª cōclo. v; gescēs i aia ē pncipium artis et scie ibi. Qd cū ē in oib⁹. 4^a 2° cognitio pncipioꝝ n̄ ē nob inata neq; puēit ex ali quo certiori. s; fit ex pexistēti cognitioe sēsitiua ibi. Neq; igit dēteriati. **P**ri^a 2° exēplariter declaraf. nā vidēdo reubar baz i b̄ p̄culari hoie purgare colerā habeo de b̄ memoriaz et vidēs i alio reubarbaz facere idē itēz habeo de illo memo riā. et sic de alyz. cū at dfero has memoratiōes iuicē pactū rō nis et cludo hāc herbā et alā p̄slem eē purgatiuā colere i isto et i alio p̄s̄l̄t egrotāte. p̄ igit h̄ sēsatio de reubarbaro q̄ ē pur gatiuū colere. 2° h̄ memoria de sic sanatis. 3° vō experimētū d̄ reubarbaro q̄ ē purgatiuū colere. **N**otā⁹ p̄ q̄ sēsus aliq̄ accipit p potētia. q̄nq; p organo sēsitiuā. iterdū vō p actu illi⁹ organi. dicit enī. p. 2° de aia. q̄ sensibile postitū. s. sēsū nō facit sēsū. vbi p̄ accipit sēsū p organo. deide p sēsatiōe. cū vō dicit in eod̄ li⁹. Qz at virtuali⁹ dōi sēsū accipe q̄ ē susceptiu⁹ spēs sēsū mā. itelligit p sēsū pōz sēsitiuā. nō igit accipit b̄ p̄s sēsū p pō v; organo. s; tñ p̄ actu et opatiōe illi⁹. et n̄r n̄ itelligit p mēo riā pōm s; actū memorādi ita q̄ ex multis sēsatiōib⁹ fit vna memoratiō p collationē pluriū singulariū sēsatoꝝ iuicē et ex multis memoratiōib⁹ fit vñū experimētū p acceptiōē vni⁹ ex multis: vt restat p̄s i p̄bemio meta. **2° nota⁹ q̄ experimētū seu expiētia ē notia pueniens ex multis memorijs p̄s̄l̄tū p̄s sēsatoꝝ q̄ de p̄s̄l̄tū iudicat. v. g. tu sepe vidisti ignē quē ta ctu cognouisti eē calidū: et memorādo de illis ac eodē iuicē dferēdo aliū p̄s̄l̄tū iudicas eē calidū absq; b̄ q̄ illū tāgas. ta: le igit iudiciū d̄ experimētale sic sua notitia expiētia aut expi mētū vocat. s̄l̄t̄ q̄ vidisti reubarbarū purgare colerā fortis et platōis dferēdo iuicē itētiōes mēozatas for. et pla. et reubar bari iudicas cicerōz terrestri colera estuātē p̄s̄l̄tū reubarbaro posse sanari: et i b̄ h̄ expiētia ac iudiciū experimētale. **C**ōtra p̄dicta ar. et p̄ q̄ ex vna tñ memoria pōt fieri experimētū. qz sic se h̄ sēsus ad memoriā. ita memoria ad experimētū. s; ex vni co sēsū pōt fieri memoria. q̄ ex vnica memoria pōt fieri expi mētū. **2° ar. q̄ ex nulla memoria pōt fieri experimētū. nā po sita cā ponit effect⁹. si igit ex memoria fieret experimētū. tunc cui test memoria cōpeteret experimētū. qd ē falsū. qz bruta h̄nt memoriā et nō experimētū s; p̄m in p̄bemio meta. **A**d p̄^o d̄ q̄ experimētū duo iporat. vñū māle. s. spēs retētas i mēozia. et vñū formale. v. z. collationē illaz spērū. vñū qd q̄ at iudicari d̄z tale v; tale ex nā formalitatis: cū ḡ de eēntia experimēti sit collatio seq̄ q̄ sic collatio p̄la requir. ita experimētū. nemo. n. pōt iudicari bene exp̄ i bello qui non pōt dferre inter multa bella i qb⁹ iā fuit. nec i regimie q̄ nō pōt dferre iter multa regimia. vñū enī factū nō facit experimētū s; collatio iter mul ta. dico igit ad argumētū q̄ similitudo tenet q̄tū ad b̄ q̄ sic sen sus p̄cedit memoriā ita memoria p̄cedit experimētū. nō at q̄tū ad multiplicationē sēsū et memoriāz. **A**d 2° d̄cedo q̄ po sita cā sufficiēti ponit effect⁹. mō vna sola memoria n̄ ē cā suf ficiēs nec p̄seruatiō pluriū memoriāz. s; vltra b̄ requir colla tio illaz q̄ qdē i brutis nō repit sic nec rō. et si ar. q̄ memoria****

nullo mō sit cā experimēti ex eo qz memoria ē tñ p̄teriti. experimē tū at ordiat p̄sēs et futurū. neget q̄nā. s; solū seq̄ q̄ n̄ sit cā ade q̄ta. experimētū enī est p̄teriti p̄m q̄ huius rōne memorie. et est p̄sentis et futuri ratione collationis.

Ex experimēto at aut ex oī gescēte vli i aia vno pre ter mltā qdēcūq; i oib⁹ vñū sit idē artis ē p̄cipiū et scie. si qdem circa gnationem est artis: si vero circa esse scientie.

2° d̄cedo q̄ experimētū fit v; gescēs i aia vñū pter mltā. ista 2° ē exēplariter declaraf. et p̄ q̄ ad p̄mā p̄tē. nā h̄ns expiētia d̄ il lo igne q̄ ē calefactiu⁹: et de illo s̄l̄t̄: q̄ n̄ dat istātia. format illā v; z. ois ignis ē calefactiu⁹. et h̄ns expiētia de sorte coler rico q̄ est iracundus: et de platone colerico q̄ est iracundus. neq; reperit instantiam. format hanc conceptionem vniuer salē. ois coleric⁹ ē iracū⁹. exp̄t̄ ē q̄ egritudo frigida curaf calido et eē. et egritudo sicca curaf hūido et eē: nō solū in vno s; i mltis fōmis format hāc v; z. cōz p̄ceptionē. oia d̄ria d̄ ryz curatur. et ex his h̄ p̄ ps̄ d̄clōis. s. q̄ experimētū fit v; z. ps̄ ēt oñdif. v. z. q̄ v; gescēs i aia. q̄m p̄pō v; z. deducta ex suis singularib⁹ ē gescēs i aia: cū nō sit ex aiaz. sic nec act⁹ p̄o nēdi v; diuidēdi qb⁹ format p̄pōnes mētales. d̄ at gescere p̄ aia et nō moueri. q̄m ex tali p̄pōne vli agnāf h̄nt q̄ itellectūs p̄mp̄te pōt illā v; p̄s̄l̄tū ifinities formare. et stat at q̄ h̄nt ē q̄ litas d̄ difficult mobil⁹ p̄s̄ p̄s̄ i p̄dicamētis. 3^a ps̄ seq̄ ex dictis. nā cū tale v; nō eliciat ex vnico tñ singulari. s; ex mltis. nec sint p̄la s; tñ vñū. neq; sit i eod̄ subo cū suis singularib⁹: cū p̄ pō v; z. sit i itellectu et singulares experimētales ex qb⁹ d̄ducit̄ sint i sensu seq̄ tale v; eē v^m p̄ter mltā. **Notā⁹ p̄ q̄ sic ex vna sola memoria nō gnāf experimētū s; ex mltis. ita ex vno so lo experimēto nō gnāf v; z. ex mltis cū p̄pō v; z. nō d̄ducit̄ ex vno singulari s; ex mltis. et lz ex vno solo experimēto nō d̄du cat p̄pō v; z. tñ b̄ d̄ducit̄ ex vna sola expiētia. qz p̄pō loq̄n do sic scia n̄ ē scitū neq; scibile. ita expiētia nō ē experimētū neq; experimētabile. s; sic scitū ē p̄pō d̄fusa i demōstratiōe: et scia ē hitus acq̄s̄ p̄ demōstratiōē. ita experimētū ē p̄pō d̄fusa p̄ collationem memoriāz p̄s̄l̄tū sēsatoꝝ. et expiētia ē hit⁹ acq̄s̄ p̄ talē colla tionē. et sic 2° scita nō manet i itellectu post actualē d̄sideratio nē s; bene scia. ita p̄ actualē d̄sideratiōez nō manet i sēsū ex p̄s̄l̄tū s; b̄ expiētia. et sic 2° scita d̄ actual cognitiō: et scia hitu al. ita experimētū ē actual cognitiō p̄plexa. et expiētia hitual. iter dū tñ ip̄pōe loq̄ndo experimētū d̄ expiētia. sic p̄pō scita d̄ scia. et tē ex mltis expiētijs fit v; z. sic ex mltis experimētis. **2° nota⁹ q̄ cogitatio hois q̄ ē p̄ sēsitiua et si nō vñū rōe syllogistica v; i ductia a singularib⁹ ad v; z. cū nō sit cognitiua v; z. i suo eē for mali et abstracto vñū tñ rōe iductia et etiomatica arguēdo a p̄s̄l̄tū singularib⁹ ad aliū: et ab vna singulari ad p̄pōne p̄icu larē. d̄i. n. 2° d̄ aia. q̄ cogitatio hois spoliat itētiōes sēsatas a d̄ditiōib⁹ ididuatib⁹. qd nō ē itelligē⁹ p̄ abstractiōem d̄cedo p̄t̄ p̄t̄ifici v; ḡfici: cū b̄ sit op⁹ soli itellect⁹ polis vt colligi tur a. p. 3° de aia. s; solū p̄ abstractionē ididui vagi. eo mō q̄ d̄i. Ari. i p̄dicamētis q̄ p̄me sube sūt aliq; hō aliq; equ⁹. Cogita tia igit v; z. abstractit a singulari acceptū p̄ticularē d̄siderando for. nō solū vt ē b̄ hō et b̄ albū et b̄ figuratū. s; et vt ē aliq; hō aliq; albū et aliq; coloratū v; figuratū. non at d̄siderat aliq; vt ē hō v; albū aut albū v; figuratū cum h̄c sit d̄sideratiō ite⁹ polis. iō si nō poterit cogitatio b̄ arguē⁹ formare. hō currit. ḡ al currit. b̄ tñ fōmat illū. iste hō currit. ḡ aliq; al currit. et si ex his d̄clōif cogitatiua ē itellectū. qz rōciari ad solū itellectū p̄t̄er. d̄ d̄cedo q̄ p̄s̄. p. 2° d̄ aia. duplex ē ite⁹ rōciatiū⁹. s. passiu⁹ et passibil⁹. Inte⁹ passiu⁹ gnāf et corūpit q̄ cogitatio d̄ et pō aie sēsitiue. Inte⁹ at passibil⁹ ē ignabil⁹ et icorruptibil⁹ et ē pō aie itellectū. **E**x p̄dictis seq̄ q̄ expiētia et experimētū n̄ sūt subiectie i itellectu poli. s; i sēsū et nō i q̄libz sēsū. qz nō i sensu exteriori neq; i aliq; iteriori p̄ter q̄ cogitatio q̄ d̄r ite⁹ deser uire itellectui poli hūano. p. 2° d̄ aia. **3° nota⁹ q̄ i mē te ē duplex v; gescēs. s. p̄plexū et icōplexū. v; z. p̄plexū ē p̄pō v; z. deducta ex suis singularib⁹. v; icōplexū ē accept⁹ speci******

Posteriorum

fic' v' gñic' abstract' p' intellectū ab hic. r' nē ab oib' alyz ddi
nōib' ididuatib'. Intellect' n. cōsiderās for. r' pla. uenire in
q' dā cōi: ac ēt hoies r' equū cōsiderat illō cōe. s. hūanitatē nō cō
siderādo aliq' singularē: r' aialitatē nō cōsiderādo aliq' spēs:
r' format' ceptū specificū hois r' ceptū genericū aialis r' qd'
libz istoz v'liū d' gescere cū oēs isti cept' remaneāt i mēte.
ac ēt hīc' acq'fiti p' illos post actualē cōsiderationē. Istis v'li
bus mētalib' corrūdent vā v'lia ex' aiām q' sunt vā gñā r' spēs
q' ēt dñr' gescere i aia nō subiectiue s'z obiectiue p' q'to sunt p'
te obiecta itellect' sp' mouētia eod' mō r' ad eūd' finē. dñr' etiā
gescere i suis singularib': cū ipa singularia gñent' r' cōrūpāt.
v'lia at' sūt ppetua r' eterna dicēte p'ho p' h'. q' spēs sūt eterne.
¶ 4. notā q' v'lia itentioalia hīc' singularia ex' aiāz. singu
laria i sensu. r' singularia i itellectu. for. n. r' pla. sūt singularia
hoz cōceptū mentaliū. hō aial: ac etiā cōcept' singulares eo
ruz q'z aliq' sūt i sensu r' aliq' i itellectu. a singularib' realib'
sepan' v'lia itentioalia loco et subo realitate r' rōne a singu
lerib' ex'ntib' i sensu sepan' realitate subo et rōe: s'z nō loco:
dato q' itellect' sit i q'libz p'te hois. a singularib' at' ex'ntib' i
itellectu nō sepan' loco neq' subo s'z bene realitate et rōe. s'z
v'le reale qd' est ex' aiām nō sepa' a suis singularib' loco neq'
subo neq' realitate. qz est i eodez loco et subo cū suis singula
larib' a qb' nō dñt realr: cū fortes et hō i coi nō sint due reali
tates: s'z tñ vna res. ex' q' de seiuicēz p'dicant' iux' d'ffōnes va
tas de v'lib' a por. dñt at' ipz v'le a suis singularib' solū rōe. qz
alia est rō hois et alia est rō for. cum rō for. sit icocabil' et rō
hois i coi sit coicabil': dicente por. q' p'icipatiōe spēi p'tes ho
mies sūt vn' hō cois. v'lia igit' tā mētalīa q' realīa sūt p'ter ml'
ta. i. sepata a suis singularib': illa realr: r' hec rōe modo dicto.
Quēcūq' est i oib'. ¶ 3. cōclo. v'le gescens i aia est p'n' artis
et scie. pbat. ista p'p'o. ois ignis ē calefactiū. est qdā v'le ge
scens i aia: vt pauit i alia d'clōe. et q' sit p'ncipiū scie d'clarat.
nā eacognita not' q' ē ex' suis singularib' itellect' d'currē
do iuenit cāz p'dicant' i subo q' iuenta dem'rat illā v'lem a po
oiz q' p'us solū a posteriorēz erat cognita. cōstat at' q' scia ē habi
tus acq'f' p' dem'fationē. p' hui'. r' hec ēt. ois coleric' ē iracun
dus. ē v'le gescēs i aia. q' cognita ad expiētiā notitia qz. itelle
ctus venat' cām illi' passiōis r' repit q' ē accensio sanguinis i
corde a q'icipiēs dem'fationem sic arguit. oē hīs sāguinē ac
cēsū i corde ē iracūndus. ois colericus hz sāguinē accēsū i cor
de. g' ois coleric' ē iracundus. ¶ Notā p' p'm p'm in l'ra q'
ars ē circa gñationē. r' scia circa eē. qm' tam habit' practic' q'
speculatiū dñt itellect': cū q'libz illoz sit circa p'nc'. r' dñt itelle
ct' practic' circa fieri qz ē circa opabilia q' fiūt. vt oē bonū est
faciēdū. nullū malū ē ppetrandū. itellect' v'o speculatiū est
circa v'lia r' speculabilia neā r' ppetua: q' nō fiūt sed sūt. vt de
q'libz eē v' nō eē. oē totū ē mains sua p'te. ¶ Ex quo notabili
p'z p'ueniētia r' dñā iter artē r' sciam. cōueniūt enī. qz tā ars q'
scia ē circa v'lia. dñnt v'o. qz scia ē circa v'lia speculabilia. r' ars
circa v'lia factibilia. p'hs enī i p'hemio meta. ponit dñāz r' cō
ueniētiā iter expiētiā artē r' sciam vi. q' tā ars q' scia q' expiē
tia ē acceptio vni' ex' multis singularib'. dñnt at'. qz tā ars q'
scia ē acceptio v'li. s. expiētiā at' ē acceptio p'ricularis tñ. r' po
nit ex'plū dicēs. h're gdē acceptionē r' cognitionēz q' hec me
dicia cōtulit callie r' s'ocrati hac ifirmitate laborātib' p'tiner
ad expimētū. q' at' hec medicina cōtulit oib' hoibus sub tali
spē ex'ntibus r' tali ifirmitate laborātibus. puta colericis sen
sueumaticis aut febricitātib' b' ē artis. ¶ 2. notan' q' sicut
ex' frequēti citharizatōe efficiūtur cithariste r' aggenerat' in
manu qdā habilitas ad citharizādū q' nō ē cithara. nec actus
citharizādi sed habitualis q'litās aggnāta ex' frequētatis acti
bus citharizādi. Sicut etiā cōtingit i virtutib' moralib' q' nō
sūt opa nec obiecta. sed fiūt ex' opatiōib' frequētatis. sic con
tingit hitib' cognititiuis q' nullus illozum ē ipa v'lis cognitio.
nec ipm v'le cognitū. s'z ē aliqd' aggnātū ex' his vt p'acr' tendi
mus i obiecta. habit' g' ipoz v'lium c'plexoz aggnāt' i nobis
ex' frequēti cōsideratiōe p'ncipioz. r' scia v' ars ex' frequēti
cōsideratiōe d'clufionū. hec g' se hnt p' ordinē sensus memoria

experimentum v'le ars vel scia. qz ex sensu fit memoria: r' ex
memoria expimentū. r' ex expimēto v'le. r' ex v'li ars vel scia
Ex qb' seg' q' ex expimēto nascitur ars r' scia iux' doctrinas
ari. i p'hemio. meta. nā q'gd' ē cā cāc' ē cā cāti. s'z expimētūz ē
cā v'lis. r' v'le ē cā artis vel scie. g. v. g. videns q' hec herba sa
nauit talē ifirmitatē i petro: iā hz eā cognitionē q' i vno. q' si d'
viderit i multis alyz q' h'z herba sanauit eādē ifirmitatē hz
expiētiā ex' q' format' hāc v'lem d'ceptionē. ois talis herba cu
rat oēm talē egritudinē. cui' postea q'rit cāz. sanare enī talem
ifirmitatē oiz ex' nā vel p'prietate herbe. habita g' illa p'p'e
tate r' cā illi' passiōis iā hz p'p' qd. r' cōfir artem. Habita at' p' ex
piētiā illa v'li. ois hō ē disciplinabilis ex' collatiōe singulariū.
r' iuenta cā statī fit hec d'claratio. oē al' rōale ē disciplinabile. ois
hō ē al' rōnale. g' ois hō ē disciplinabilis. ex' q' gñatur scia: r' ita
apparet q' expimētū ē cā artis r' scie: nō tñ adēq'ta s'z p'ialis.
qz vt dictū ē ex' vno tñ expimētū nō gñat' ars neq' scia. ¶ S'z
ista ar. r' p' q' ex' vno solo expimēto gñat' ars vel scia: nā q'ro
vtz notitia p'mi singularis s'fatīui sit expimētū aut nō. si p'ri
mū. g' expiētiā nō idiget multitudie memoratiōnū. cui' oppo
sitū d'cleriat' i p' cōclōne. si nō. g' notitia secūdi vel tertii sin
gularis erit expimētū. r' p' oīs ex' illo vno epimento gñat' ars
vel scia: sicut p'p'o v'lis ex' q' multa singularia pcedūt. ¶ 2. ar.
q' ex' nullo expimēto gñat' ars vel scia. q' h' expimētū ē circa
singularē: r' dicit qz. ars at' r' scia ē circa v'le: r' dicit p'pter qd. s'z
p'hs i p'hemio meta. s'z cognitio p'ricularis nō attingit v'le nec ē
cā illi': cū idividuū nō sit p'n' scie. p' mē. i p'logo phy. ¶ Ad
p'mū dñt q' nō p'mi nec secūdi singularis p'ma notitia est expi
mentū nisi i p'o. nā postq'z cognita sūt illa singularia: r' eoz i cō
tiones i memoria repositae sūt: cogitatiua icipit cōferre iter illa
p' meozationē illoz: i q' collatiōe cognoscit' v'riūq' illoz singu
lariū: quoz iā abē noticie dicunt' expimēta. ex' qb' gñat' ars
vel scia. nulla g' notitia dñt expimētū nisi ad min' due memo
ratiōes duoz singulariū p'cesserit: quas icludit vna cū iudicio
alicui' futuri dñtis. ¶ Ad 2. respōdetur q' ars r' scia duplr
pnt' acq'ri. s. p' doctrinā r' p' iuentiōē. Si p' doctrinā nō p'rigit
expimētū. p'nt' enī q's artē r' sciam ab alio acq'rabere p' cāz cogni
tionē absq' expimēto. s. p' studiū libroz vel ab alio audiēdo.
multi enī medici male sūt ex'pti. sciūt enī multas cōclufiōes i
medicina p' resolutionē i cās: r' tñ expimētāl'r nesciūt vtrum
ita sit i re. si p' iuentiōē nescio antecedit expimētū. ex' b' enim
q' medicus p'cipit hanc herbam curasē pla. i tali egritudine
et illam sortem in tali egritudine confusilem secundum spe
ciem. r' sic de alyz. r' p' rationem deducit q' fortes r' plato con
ueniūt i spē: r' hec herba r' illa. r' hec egritudo r' illa. r' cōcludit
v'lr q' talis herba i tali spē talē spēm aialis curat tali egritu
dine. ¶ Et ad argumētū dñt q' duplex ē cā. s. effectiua r' dispo
sitiua. s'z cognitio p'ricularis nō efficiat ipaz cognitionē v'lez
tñ ad b' d'ponit. postq'z enī aliqd' scit' i multis p'ricularib' itel
lect' accipit ex' collatiōe ipoz cōez cōceptionē. ita ēt i'z cogni
tio qz nō attingat cognitionē p'p' qd. tñ itellect' hīs cognitioēs
qz d'isposit' ē vt q'rat p'pter qd. r' hec est itentio cōmen. in loco
p' allegato dicētis q' i'z idividuū nō sit p'ncipiū scie. ē tñ p'n' i
gñitiōis scie. qz ē p'n' i gñitiōis v'lis. qd' ē p'n' scie.

¶ Neqz igit' determinati habitus neqz ab alijs ha
bitibus fiūt notiozib'. sed a sensu: vt i machie ver
sione facta vno stāte alter stetit. postea alter quo
nqz i p'ncipiū ventat. aia at' existit talis ens. qua
lis possit pati hoc.

¶ Quarta cōclufio. cognitio p'ncipioz nō est nobis inata neq'
p'uenit ex' aliquo certioz. sed sit ex' p'ersistenti cognitioē sensu
tiua. Ista cōclufio p'z ex' cōclufiōib' p'ozib' vna: cū rōne facta
p'mā prem' qōnis: eā tñ p'hs silitudinarie d'clarat i euerfio
ne machine vna p're pugnātū quasi deuicta. nā cū icipiūt fu
gari multotiēs accidit q' ē ibi aliq's animosus pot' mozi elu
gens q' turpiter fugere: r' tunc stat q' resistat parti aduerse:
postea venit alter adiūgēs se illi r' sic deinceps v'p' quo rot ag
grent' r' faciāt p'ncipiū belli. si ex' sensu r' memoria illi' p'ri

Secundus

ularis pmo: et postea alterius multotiens peruenitur ad vnu aliqd qd e pncipiū artis et scie. et sicut vn nō sufficeret ad pugnādū sed multi cōgregati sufficiūt sic vna sensatio non sufficit ad faciendū memoriā nisi haberet vim multoz sicut sūt illa q cū magna admiratiōe videm. sed vni sensationi aggregatur alia et postea alia vsqzquo fit mēoria et ex memoria ex experimentū et ex experimento vlc qd est pncipiū artis et scie. Et qz aliqs posset credere qz solus sēsus vel memoria singulariū sufficeret ad cognitionē pncipioz sicut crederēt qdaz non faciēs distinctionē iter sensū et intellectū. Ad hoc remouē dū subdit pbs qz sicut cū sēsu et memoria oz p̄suppōere talē nāz nē q possit eē susceptiua cognitionis vlc recepte in intellectu poli vte intellectus agentis irradiātis et abstrahentis a singularibz in doctrinā traditā et de aia. p̄pterea ari. n̄ pbat hōcās cōclūsiōes: qz eaz p̄batio h̄ in li. de aia. et in p̄obemio meta. Et Notādū qz lz nulla cognitio pncipioz sit nobis inata: non tñ oēs p̄s̄r sūt. cognitio enī pncipioz qb̄ intellectus statim assentit notis terminis i solo lumie intellectus agētis fit ex cognitione sēstiuā: nō tñ ex aliq̄ certiozi. cognitio aut pncipioz qb̄ intellectus assētit ex discursu ip̄ceptibili statim notis terminis etiā p̄supponit cognē sēstiuā et fit ex aliq̄ certiozi v̄puta ex cognitione p̄cedētū pncipioz. et t̄ istoz q̄ illoz h̄t ḡnāf sub bito absqz frequēti cōsideratiōe eozūde pncipioz. lz cognitio pncipioz qb̄ intellectus assentit discursu moroso fit ex certiozi notitia tā sēstiuā q̄ intellectiuā. noticia. n. q̄ sētis q̄ iste ignis ē calidus aut q̄ illd reubarbaz ē purgatiū colere ē certiozi notitia taliū vliū. ois ignis ē calefactiū. oē reubarbaz ē purgatiū colere. q̄ dñr eē pncipia artis et scie. et tā istoz q̄ alioz q̄ formalr aut virtualr igrediūt dem̄strationē h̄t ḡnāf ex frequēti cōsideratiōe de qb̄ diffuse locut sū i p̄ huius.

Quod aut dictū ē oli: nō at plane dictū est. itez dicamus. extante enī idifferētū vno primo qdem i aia vlc est: et nāqz sentire qdez singulare. sensus aut vlc est: vt hois non callie hois. itez i his statur quousqz ip̄tibilia stēt et vlia: v̄puta huius aia: lis quousqz animal. et in hoc similiter.

Unū dubiū soluit pbs. posset enī aliqs dicere sēsus nō p̄cipit nisi singularia. q̄ nō p̄t eē cā cognitionū vliū. R̄ndet pbs qz lz sentire fit tñ p̄ticularis: tñ sēsus ē vlc. qm̄ sentire terminat ad singulare. s. ad calliā. sensus v̄o terminat ad vlc. v̄z. ad hoies. vñ sēsus id̄ms ē ad oēs colores. s. visio ē h̄ coloris ita qz n̄ p̄t eē alteri. Ari. at dat exēplū de hoie et callia qz nō sentiunt nisi q̄ accūs. qz nō ē locut de aliq̄ terminato sēsu s. de q̄libet id̄mter quo ad p̄cipe vlc et p̄ticularē. Postqz at aia p̄side rauit mltos p̄ticularēs eqs sub vna nā egna et mltos p̄ticularēs hoies sub vna nā hūana. itez stat aia i his cōsiderādo hōi nē et equū quōd veniūt et quōd dñt vsqzquo venit i ḡnā q̄ sūt p̄tibia. i. i d̄ria ad diueras spēs. itez cōsiderata aia duo ḡnā i uicē. scilicet p̄tā vsqzq̄ deueniat i aliō gen. s. in corp̄ aiatuz. et sic dñr vsqz ad trāscēdēs. ecce quōd aia ex cognitione singulariū venit in noticiā vliū et ex notitia minus vniuersalis venit i noticiā magis vlis.

Manifestū est quoniā nobis prima inductione cognocere necessariū ē. et nāque sensus sic vniuersale intus facit.

Ex p̄dictis pbs correlarie ifert qz neciū ē nobis cognoscere pncipiū via iductiua. sēsus enī sic facit cognoscere eo qz n̄ra cognitio icipit a sēsu. neqz dñr cognosci p̄ pncipiū via iductiua suoz singularium: sed via iductiua singulariū sensorū a qb̄ non fiunt i sensu nisi cōcepti singulares.

Quā aut circa intellectum habitū i qb̄ v̄z dicitur: alij qdē semp veri sūt: alij aut recipiūt falsitatem: vt opinio et rō. vera aut semp scia et intellectus et principia demonstrationum notiora sunt.

Soluta qōne 3^a q̄ erat v̄z cognitio pncipioz sit nobis inata v̄ acq̄sita. p. soluit alias duas. qz p̄ fuit ista: v̄z oīuz p̄tū pncipioz immediatoz eadē sit cognitio aut diueria. 2^a qd. v̄z p̄ pncipiū et ipa cōclo p̄ sciam cōgiscant aut scia sit cognitio cōclonis. et intellectus sit cognitio pncipioz. et facit duo. nā p̄ pōit vna distinctionē. 2^a p̄ cōclones exegitur de intento ibi. Nihil ē scia. Quātū ad p̄m ponit hęc distinctio. qz de nūero hitū qdam sūt sp̄ vi vt scia et ite. qdā aliq̄ v̄i et aliq̄ falsi. vt rō et opinio. et dñt scia et ite. qz ite ē pncipioz et scia cōclonū. rō at et opinio p̄nt sic differre vt rō referat ad cognitionē exp̄metalē h̄raz ex rōcinatiōe et collatiōe p̄ticulariū: q̄ cū sit ex qb̄sdā signis mltū p̄t falli. opinio at referat ad cognitionē vlcem habitaz etiā per signa fallibilia.

Et nihil certius est scientia q̄ intellectus.

Ista distinctio p̄missa Ari. ponit q̄tuor cōclōes qz p̄ ē ista. ite ē certiozi scia. 2^a cōclo. ite et scia nō sūt eadē cognitio ibi. Scientia at ois. 3^a cōclo. ite et scia nō sūt eadē cognitio ibi. Et qz qdē. 4^a cōclo. nō eadē ē cognitio oīuz pncipioz ibi. Si ḡ p̄m sciaz. p̄ria cōclo ar. sic. ite ē h̄t pncipioz immediatoz. et scia ē h̄t cōclonū p̄ distinctionē. s. certioza sūt pncipiū q̄ cōclōes. qz p̄p qd vnu qd qz tale et illd magis p̄ h̄. igr̄ ite certiozi ē scia. S. 3^a meta. ē scia. et ite nō est notiozi meta. ḡ r̄. p̄z d̄na cūz miorz qz p̄ p̄m sūt p̄tes meta. et maior declarat. nā scia ē h̄t acq̄situs ex causis ip̄oliū alr se h̄refeu p̄ dem̄strationē vt h̄t p̄ h̄. sed meta. p̄cedit ex causis ip̄oliū alr se h̄re p̄ dem̄strationē. vt p̄z intuēt. p̄cessū ei. ḡ meta. ē scia. Et qz meta. non sit scia v̄t exp̄sa s̄na Ari. 6° ethi. ponētis d̄riam iter sciam et sapiētā itelligēdo per sapiētā meta. Dicit qz scia duplr sumit. v̄z. large et stricte. Large p̄ oī hitū acq̄sito p̄ dem̄strationē. et sic meta. ē scia stricte v̄o p̄ hitū acq̄sito ex causis nō altissimis. p̄ accipit sciam p̄ h̄. et 2°. 6°. ethico. ista ē distinctio cois q̄ soluitur hęc difficultas. p̄t tñ alr dici qz aliq̄ diuisio sit p̄ mēbra h̄ntia se s. sub et supra. et n̄ simplr p̄ mēbra dispata. vt p̄z p̄ ethico. vbi Ari. vidit bonū i v̄tyle delectabile et honestū. q̄ mēbra aliq̄lr de se iuicē dñr. qz oē honestū ē v̄tyle et delectabile. et nō ē. sic etiam diuidit aiatū 2° d̄ aia i vegetatiū. sēstiuū. s. locū motiū. et intellectiū. q̄ de se iuicē p̄dicant. nō tñ iuicē cōuertūt. ita h̄t intellectiū dicit 6° ethico. in sciaz. sapiētā. itellcū. opionēz. artēz. p̄rudētā. quoz mēbroz scia et sapiētā coincidunt sicut sup̄ et inferi. eo qz ois sapiētā ē scia et non ē. nullus enī h̄t sapiētā nisi habeat ex altissimis causis obiectiue. vt colligat a p̄ho ibidē. Tñ qualr cūqz sit dico qz ite qz ē h̄t p̄tū p̄. et pncipioz agnāt absqz discursu solo lumie ite agētis ē notiozi et certiozi scia siue fuerit meta. siue aliqua alia scia. vnde h̄t ius metaphy. ē distinctr ab hitū pmoz pncipioz sicut h̄t scie ē distinctr ab hitū p̄missaz et pncipioz siue igrediētū: siue nō in grediētū dem̄strationē. sic ḡ p̄missē sūt notiozes conclone ita h̄t p̄missaz ē notiozi hitū cōclonis. et dñr h̄t pmoz pncipioz rū ē notiozi et certiozi hitū meta. Et si accipit meta. p̄ habitū aggregato ex oibz hitū oīum pncipioz et oīum cōclonuz h̄ntiū i se ordinē adhuc cōcedo qz h̄t pmoz pncipioz ē certiozi et notiozi tota meta. non obstāte qz sit ps illi. sic. n. medietas itensioz corporis vniiformiter difformiter calidē itensioz qz totū lz sit ps illi. ita p̄ p̄m sūt notioza tota meta. nō obstāte qz sint ptes illi. sicut si eēt vna copulatiua cui ps eēt min⁹ euidēs tota copulatiua eēt tāte euidētie p̄sē sic ps min⁹ euidēs i q̄ casu ps eēt certiozi et euidētioz to. s. ps magis euidēs

Scia aut ois cum rōne est: pncipioz scia qdez nō vtiqz erit. qm̄ aut nihil veri cōtingit eē scia q̄ intellectus. Intellectus vtiqz erit pncipioz. ex his cōsiderantibz. et qz demōstratiōis pncipiū nō est demōstratio: quare neqz scie scia.

2^a cōclo intellectus et scia non cōsistit acgrunt. pbat. scia acgruntur p̄ rōne demōstratiua. intellectus at acgrit sine rōne demōstratiua: qz nō p̄sistit acgrunt. maior ē ostēta p̄ h̄. et mior declarat qz si intellectus acgrit p̄ dem̄strationē cū ille sit hitus

Posteriorum

primorum principiorum sequitur quod prima principia demonstrant. non impossibile quod si habet notiora ipsis: et ex alio quod oporteret procedere in finitum. Contra habet huius propositionis. omne totum est maius sua parte et intellectus cum illa propositio sit de primis principijs. et tamen ille habet acquirere per demonstrationem quod illa propositio demonstrat. Alia. 2° sue perspective. Considerat quod solus habitus primorum principiorum tantum speculabilium quod factibilium dicitur intellectus. modo omne totum est maius sua parte non est primum principium sed minus eodem modo totum quod illud. et tamen per dependentiam ad primum principium est demonstrabile mediate non tamen simpliciter: cum illud primum non possit esse dubium simpliciter notis terminis. sed isti aut illi qui negaret per se notum. prima principia sunt de quolibet esse vel non esse. non contingit idem simul esse et non esse. et hoc simpliciter. omne bonum est consequendum. omne malum est fugiendum. quorum prima sunt speculabilia et alia practica quod sunt principia operabilium. Et quod quidem. 3° conclusio. item et scia non sunt eadem cognitio. probatur. item non est scia. quod non sunt eadem cognitio. per se nota quod non sunt eadem iter se: non sunt eadem vni tertio. autem ar. nam intellectus est principium scie. sed scia non est principium scie. ergo intellectus non est scia. maior pars. quod prima principia sunt principia sciarum: cum nullum aliud genus cognitionis habeamus magis veterum quod prima principia. maior vero declaratur ex eo quod si demonstratio non est demonstratio. ita scie non est scia. aliter enim procederet in finitum. Dubitatur. nam scia qua scit omne triangulum habere tres angulos est generalis duobus rectis: deperdet casualiter a scia qua scit triangulum habere angulum extrinsecum equaliter duobus oppositis intrinsecis. quod scientia est primum scie. Consideratur quod intellectus per se est primum scie: sed scientia per accessum est primum scie. quod aliquid scia non est habitus principium. sed non accidit intellectui esse primum scie cum non sit aliquid intellectus quod non sit principium scie tam totalis quam partialis.

C Si igitur nullum aliud genus preter scias habemus verum: intellectus vtriusque scie principium erit. et hoc quidem principium principium vtriusque erit. hoc autem omne simpliciter se habet ad omne rerum genus.

C Quarta conclusio. non omnia principiorum est eadem cognitio. probatur. non omnia principia sunt eadem. igitur nec eorum eadem cognitio. per se nota quod actus distinguuntur per obiecta. 2° de anima. et autem ar. quod aliquid principium est primum principium. et aliquid principium non est primum principium. quod non omnia principia sunt eadem. per se nota. quod de eodem non verificatur contradictoria. nam intellectus est principium principium: cum sit principium omnium principiorum scientiarum spaliu. scilicet geometrie. arithmetice et huiusmodi. aliquid autem primum non est principium principium. aliter procederet in infinitum in principijs. quod est contra philosophum huiusmodi et philosophum. Ex predictis habet solutio illarum duarum questionum. quam sicut alteri et alteri conclusionis ac etiam aliarum et aliarum premissarum est alia et alia cognitio. ita aliorum et aliorum principiorum est alia et alia cognitio. principium enim affirmatiui cognitionis est diuersa generis et species cognitione principium negatiui. et sic primum alio non habet difficultatem. 2° autem absoluta est declarando intellectum esse habitum primorum principiorum et scias esse habitum conclusionis. Circa dicta tamen hic quod in altera lectione tanguntur quatuor dubia. Primum est. vtrum prima principia sint nobis inata. quod sic ar. per meta. dicentes quod prima principia sunt naturaliter habita. 2° de anima ponit vnicuique intellectum in omnibus hominibus. et tamen easdem species intelligibiles. et eisdem habitus scientificos in omnibus hominibus. ex quo sequitur quod habitus primorum principiorum non solum habent in natiuitate sed etiam ante natiuitatem. quod quocumque homine dato: ante illum fuerunt isti habitus in aliquo alio. ex quo videtur esse intellectus: et semper aliquis homo intellexit. Item nullus sane mentis potest negare prima principia intellectus terminis. vt testatur Ari. 4° meta. quod sunt nobis inata. per se nota. quod si de nouo acciderent: non appeteret aliquid obligatio ad negandum. In oppositum est Ari. i. lra. 23° de anima. quod intellectus in principio est tanquam tabula rasa in qua nihil est depictum. et quod est pura potest antequam intelligat. et ad comendat. dicitur quod sicut materia prima naturaliter recipit formas. et tamen nulla forma est sibi inata. ita intellectus possibilis naturaliter recipit prima principia: et tamen non sunt illi inata. et sicut materia prima dicitur pura potentia in genere naturalium non obstat quod habeat formam. ita intellectus possibilis est pura potest in genere intelligibilium non obstat quod non habeat species inatas. quod dependet a fantasmatibus quod corruptis non amplius aliqua esset forma spe

culatiua in intellectu. id non coincidit hic modus loquendi cum opi. pla. di. tales habitus esse inatos aie et eosdem reportari continue ab anima siue in corpore siue ex corpore ponatur. Contra cum dicitur. per intellectus est sicut tabula rasa in qua nihil est depictum: loquitur ex parte intellectus possibilis. quod quantum est de se nunquam intelligit nisi a fantasmate imutatur: et a fantasmate imutatum format conceptus. conceptus formatio conceptus viles. quod si habet alios conceptus. sed non facit ad intelligendum am indiuidui cui nouiter applicat. sed reguntur alij conceptus conceptus dependentes a fantasmatibus alteri indiuidui quod si recipiat alios conceptus identificant illis propter similitudinem potentie in qua sunt. Deinde cum dicitur. nullus sane mentis potest negare prima principia: concedatur. ex quo non sequitur aliud nisi quod prima principia naturaliter cognoscuntur absque discursu virtute luminis intellectus agentis. 2° dubium. vtrum prima principia sunt inata intelligentijs separatis. et arguitur quod sic. vbi dicitur quod est multitudo intellectuum ibi est propositio et diuisio. sed per philosophum 3° de anima. sed perpetuo in intelligentijs fuit multitudo intellectuum: cum per diuersas species diuersa intellexerint. sed perpetuo in illis fuit propositio et diuisio. et tamen habitus primorum principiorum. per se nota. quod principium affirmatiuum est principium omnium affirmatiuum. et principium negatiuum est principium omnium negatiuum. vt colligitur a philosopho huiusmodi. 2° 4° meta. Dicendum quod in intelligentijs non sunt inata prima principia neque acquisita. quod in eis non potest esse aliqua propositio affirmatiua vel negatiua ex eorum multa perfectione. id enim intellectus humanus proponit et diuidit. quod non statim habito subiecto intelligit predicatum per dependentiam quam habet a sensu. intelligentie autem statim cum cognoscunt quod dicitur: cognoscunt omnia pertinentia ad illa. id sufficitur species inate ad omnia cognoscenda absque propositio et diuisio et absque discursu. Vbi quod intellectus diuinus omnia intelligit. et omnia comprehendit cum sit omnium similitudo et exemplar. omnia intelligit per eandem proprietatem. intellectus autem humanus nec omnia intelligit nec omnia comprehendit. id intelligit per species receptas a sensibilibus. intelligit autem quod omnia cognoscunt sed non omnia comprehendunt non intelligunt per eandem species suas nec per species inatas. Si enim corpora sunt in duplici ordine. quod quidem non mouentur ad suam perfectionem cum se habuerit ea. vt corpora celestia. quod ad mouentur ad suam perfectionem propter carentiam illi. vt corpora inferiora. ita intelligentie mouentes corpora celestia nunquam mouentur ad suam perfectionem. quod se ea habuerunt. ideo intelligit per species inatas. intellectus autem humanus mouens hec corpora inferiora mouet ad suam perfectionem per priuationem eius. id intelligit per species acquisitas. Et ad argumentum dicitur quod non quantum est multitudo intellectuum propositio est: sed multitudo illorum intellectuum quorum vnicuique attribuitur alteri vel remouetur ab altero. intelligentia autem separata intelligendo quod dicitur alicui rei sit intelligit quod ei attribui potest vel remoueri. Vbi intelligendo quod est. intelligit quod nos intelligere possumus. conponendo et diuidendo per vnicuique simpliciter intellectum. non habet in se intelligentia separata discursu aliquid nec syllogismum. non propositio affirmatiua vel negatiua. non prima principia. non habitus eorum neque conclusiones: sed neque scias vel artes. que est habitus acquisitus per demonstrationem vel syllogismum. sed hec omnia intelligit per conceptus simplices creatos: aut species intelligibiles inatas absque aliquid affirmatiue alie ab aliquid vel negatiue alicuius ab aliquo. 3° dubium. vtrum aliqua cognitio sit certior notitia primorum principiorum. et vtrum sic. quod notitia habita per experientiam et intuitum: est certior habita per discursum aut abstractiue. constat autem cognitionem sensus habere ad experientiam et intuitum. cognitio autem intellectus habet abstractiue vel per discursum. et hoc vtrum vel le. p. 3° de anima di. quod sensus non decipit circa proprietatem: sed circa communia. intellectus vero decipitur circa communia. Dicendum quod vna cognitio potest dici alia certior quadruplimum. scilicet certitudine applicabilis. certitudine obiecti. certitudine medij demonstratiui. et certitudine modi demonstrandi. Illa notitia est altera certior certitudine applicabilis quam immediata attingit obiectum. et sic vult comendat. 2° meta. quod scientie naturales sunt certiores scientijs medijs inter pure mathematicas et naturales. Illa vero notitia est altera certior certitudine obiecti cuius obiectum est certius. et sic meta. est certissima ex intentione philosophi in premissis meta. Illa autem notitia est altera certior certitudine medij demonstratiui cuius medium demonstratiuum est certius. et sic loquitur in premissis de anima philosophus dicens quod est certior scia de anima ceteris naturalibus discipli

Secundus

nia. Cōmenta. vō q̄ excedit oēs scias p̄ter diuinam cōfirmationē demonstrationis. sed illa notitia ē altera certior certitudine modi demonstrandi q̄ euidentiori p̄cedit demonstratione ex magis p̄ se notis. et sic loquitur cōmen. 2° meta. dicēs q̄ scie mathematice sūt i p̄mo gradu certitudinis. C̄ Est igit̄ dicendū q̄ cognitio sensitua ē certior cognitōe itellectua. et dñr cognitōe p̄moꝝ p̄ncipioꝝ solū p̄ mō. eo q̄ vltia deus et itelligentie q̄ obyciunt̄ itellectui sūt maioris entitatis. et dñr maioris certitudinis q̄ obiecta sensiuū. di. Aristo. 2° meta. q̄ si cut se h̄z oculus nocte ad lucem solis. ita itellectus noster ad manifestissima i nā. vbi dicit Cōmen. q̄ p̄hs per manifestissima in nā itelligit deum et substantias abstractas a mā. C̄ Quartū dubiū. propter qd̄ ponitur habitus p̄moꝝ p̄ncipioꝝ: cum habitus non ponatur nisi ad remouendū difficultatem opandi sicut habitus virtutum ponuntur p̄pter difficultatem opandi q̄ est ex repugnantia appetitus ad rōnē. mō cognitio p̄ncipioꝝ nō h̄t euz difficultate. cū illa sint a nobis nāl̄ itellecta. nec oꝝ ponere talem habitum p̄pter indifferentiam ad opposita p̄ncipioꝝ dicendo q̄ itellectus q̄tū ē ex se indifferentis est ad veram et falsam cognitionem p̄ncipioꝝ al̄ legando qd̄ scribit̄ 4° meta. aliqui crediderunt opposita p̄moꝝ p̄ncipioꝝ. sed itez B̄ non pōt̄ dici. qz p̄ma p̄ncipia nāl̄ itelliguntur a nobis. et sunt sicut locus ianue in domo quē nūlus ignorat. per cōmen. 2° meta. Ideo dicitur q̄ talis habitus ponitur non p̄pter indifferentiam nec p̄pter difficultatez itelligendi p̄ma p̄ncipia. sed ad tollendum difficultatem itelligendi alia p̄ncipia tam demonstrabilia q̄ indemonstrabilia. ita q̄ se habeat tāq̄ actus p̄mus respectu actus secūdi. eo mō quo loq̄r Aristo. 2° de aīa dicens q̄ scia est actus p̄mus. et consideratio actus secundus. et cōmen. ibidē q̄ acuties est actus p̄mus. et incisio est actus secundus eiusdem. itellectus enim indiget instrumento vt exeat in actum p̄ncipioꝝ particularium tam ingredientium q̄ non ingredientium demonstratiōnem ac etiam conclusionem scitarum et scibiliuz artis et scie. h̄s autem inst̄m est habitus p̄moꝝ p̄ncipioꝝ: quem nobis contulit oīpotens deus ad tollenduz difficultatē sciendi: quā icurrimus per peccatuz a quo absoluti p̄ grām mereri valeamus eternā vitam ac sempiternam gloriā. Amen.

C̄ Explicit scriptum clarissimi artium et sacre theologie doctoris Pauli veneti fratris ordinis heremitaz diui Aurely Augustini: i libros posteroꝝ Aristotel̄ accuratissime castigatuz. Et q̄ diligenter imp̄ssum arte Boneti locatelli bergomensis mādato Nobilis viri Octauiani scoti Modoetiensis. Anno instantis dñice natiuitatis nonagesimo p̄mo supra quadringentesimuz millesimūq̄. decimo kalēdas Januarias. Ad honorez eiusdez dñi n̄ri Jesu xp̄i. q̄ est b̄ndict̄ i secula. Amen.

Registrum

aa	gg
Liber posterior	diffinientia
Clarissimi artium	de subo nulla
Lām non facit	tres angulos
sint tria.	sed minor
bb	bb
equales duobus	tr̄m intendit
ideo dicitur	conclusionem est
demonstratur	p̄mo si eni
noz p̄fectio	hec p̄positio
cc	y
fit ex ductu	amici sunt qz
quin significet	queritur que
de subo. Et	quid est ad
homo sed oꝝ	tione sciet
dd	kk
Secundo ar.	sa demonstratur
cōclusio contingens	finitio dari
ex descensu	cut similitudo
ex pte eius	et p̄ncipia sunt
ee	ll
ergo maior	secundo p̄hy.
nate dñe	In his aut̄ que
quam nihil	buius secūdi
tales debent	vapor qm̄
ff	mm
medium est	ab inferiori ad suū
tati q̄ medio	in prologo p̄hy.
in indiuiduis	demonstratione
nullus homo	p̄ncipio est succus

§3735. 73

